
43
4 II
9

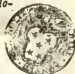
NEXUS RERUM
ECCLESIASTICARVM
IVRISDICTIONALIVM

NEXUS RERUM ECCLESIASTICARUM IURISDICTIONALIUM

IN QUO QUAMPLURIMÆ ABSOLVUNTUR Hæsitationes, quæ crebrò æxcitari assolent inter Sæculare,& Ecclesiasticum Imperium, ac inter ipsas Ecclesiasticas Potestates;

Selectissimis SS. Patruum, Theologorum, Sacri Concilii Tridentini, Rotæ Romanæ, Jurisque Consultorum sententiis illustratus; rarioribus quoque, fusisque Decisionibus, Casibus, Historiis, Motivis, Mediis, Similitudinibus, Solidissimisque doctrinis locupletatus, & ad singulas, juxtà odiernam praxim, materias accommodatus.

AUCTORE

D. FRANCISCO MARIA CIRINO

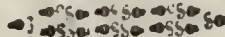
PATRITIO MESSANENSI, PANORMITA EX Privilegio, ex antiquissimis Sancti Basilii, Sanctique Stephani Oppidi Dinastis; bis in Patria, septennio in M.C.V. Felicissimæ Vrbis Neapolis, semel in Concistorii S.R.C. Tribunali, bis in Supremo M.C. hujus Siciliæ Regni Senatu, perpetuo in Regiis Fidelissimæ, ac Fœlicissimæ Vrbis Panormi Doganis, ex Regio privilegio, Iudice; pluries in Regno contra fontes, & bannitos, cum exercitio omnimodæ potestatis, Commissario Generali; Regioque Consiliario.

OPUS NUNC PRIMUM IN LUCEM PRODIT:

Non alio, quàm Veritatis, Syncero, Intenso, diligentique studio elaboratum.

UTRIQUE FORO PERUTILI, AC NECESSARIO

Cum Summariis, ac Indicibus tam Capitolorum, quàm rerum verborumque omnium locupletissimis.

PANORMI Typis Ignatii Calatro Impress. MDCC.

Impr. Sidoti V.G. *Impr. Giusinus P.*

INDEX CAPITVLORVM, QVÆ
In hoc Nexu Continentur.

I·V·D· D· FRANCISCVS M· CIRINO PATRIT.VS MES SAN·REG· CONSILIAR·
Persidos obtinuit Ferro moderamina Cyrus
Cyrinus maior, iura Quirina stylo

EI, QUI EST.

AD tremendum Altissimæ Majestatis tuæ Conspectum, ò Tu, qui solus es, mea delaturus munuscula accedere non auderem. Novi sanè, quod Moysi, tam Sancto populi tui Ductori, in flãma ignis de medio rubi apparens, accessum interdixisti; & itá, ut nec ille contrà te aspicere valens, faciem suam abscondere sit coactus. Novi, quod populo, etiam præmissa trium dierum Sanctificatione, legem per tam magnum tui amicum te daturo, in Sina tandem cum descenderes præ igne, in quo thronum formaueras, caligine, fulgoribus, tonitruis, ac orrisonis buccinarum clangoribus totus mons terribilis apparuerit: fines, quos sub inevitabilis mortis pæna trasgredi nequiret, plebi jam Sanctificatæ præscripti fuerint; talis, tantusque timor illi sit incussus, ut nil magis, quam tui alloqutionem pertimescens, enixè Moysen, ut ipse loqueretur exoraret, certum ex tui colloquio interitum exp ectans. Et quot velamina, quot cortinæ, quot ope-

operimenta Tabernaculum contegebant? cui aditus, cui ingressus patefactus? certè nec quidem Atrium, ante fores extructum, Laicis totaliter permisisti: Parte exteriori illis assignata, proximiorem Tabernaculo, in qua Altare holocaustorum, soli ingrediebantur Sacerdotes. Hi si ad Sanctum, priorem partem Tabernaculi ad Thimiâma adolendum, lucernasque vespere accendendas, & manè extinguendas accedebant; Sanctum tamen Sanctorum, partem ipsius intimiorem, nec ipsi Summo Pontifici, nisi semel in anno ingredi licebat. Et quid in loco tam Sancto servandum habebatur? Arca, non te, sed tuas legis tabulas continens, *Urna*, cum Manna, & Virga Aaron. Væ deinde Filiis Caath, quibus ad portandum Sanctuarium, vasaque involuta cura est de mandata, si Vasa ipsa tangere non timerent! Væ quibus aspicere, quæ in Sanctuario erant, antequam involuta fuissent, præsumebant! mortem omnes inevitabilem incurrebant. Quis ergò ad Solium tuum excelsum, & elevatum, quod ad similitudinem Throni, quasi aspectum lapidis Sapphiri super firmamentum, in quo non Angelus, sicut in rubo ardenti, & in Syna, non tua, sicut in Tabernaculo, sed tu, cui millia millium deserviunt, & decies millies centena millia assistunt, in omni gloria tua Sedes, audeat accedere? Sed audeo ò Incircumscripta Majestas, audeo tam Magnæ molis negotium aggredi, & æquo animo. Ecce nova jam omnia fecisti, Jam Cœli aperti sunt, jam Paradisi januæ reseratæ. *Ecce ostium*, inquit Joannes, *apertum est in Cælo*: passo enim Christo, per eum aditus ad Empireum patefactus. Apoc. 3. *Et ecce Sedes*, indice eodem Propheta, *posita in Cœlo, & supra Sedem sedens* ...... *& in circuitu Sedis Sedilia viginti quatuor, & super* Thronos *viginti quatuor Seniores circumamicti vestimentis albis, & in capitibus suis Coronæ aureæ.*

Pronus ergo in faciem Ineffabilem Majestatem tuam, in tam excelsa Sede radiantem adoro: & quoniam, Doctore Augustino, Seniores Catholicam Ecclesiam monemur præferre, cum Senioribus Ecclesiæ ego minimus Alumnus coronam meam, Lauream, videlicet qua me insignisti Doctoralem, in meo hoc qualicumque Opere mitto ante Thronum: meam illorum vocibus vocem addo, & toto corde, *dignus es Domine Deus noster*, fortiter exclamo, *accipere gloriam, & honorem & virtutem, quia creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.* Dignus enim es, (vt per Sacros tuos Interpetres docemur,) dignus inquam es, cujus Magnitudo ab omnibus ubique

cele-

celebretur, dignus, cui omnes honorem, cultum,& venerationem tribuant, dignus,qui accipias ab omnibus fortitudinis tuæ, atque potentiæ confessionem, testimoniumque clarissimum: dignum proinde est, ut eam, quam à te accepi legum notitiam, à te Voluminis huius dicatione fatear acceptam.

Tu,qui Evangelicæ Viduæ denariolum clemēti,gratoque animo aspexisti,munusculum meum certè non despicies;quo fiet ut inenarrabili letitia ego aspiciam,sicut in Sūmi Sacerdotis frōte,in fronte dicati Operis inscriptū Ineffabile Nomen Tuum.Felix proinde Liber! liber à legentium quorūcūque unguibus semper erit.Sint Seculi hujus periti sicut Alexander dimicandi virtute,magni, & ipsi doctrina; futurum profectò erit,quod sicut Magnus ille Macedo,ex equo desiliens,ad pedes Jaddi Sūmi Pontificis magna cum omniū admiratione provolutus,Sanctissimū Nomen tuum in illius fronte scriptum adoravit;adorabūt, & ipsi in frōte tui potius,quam mei Voluminis devotissimè exaratū.Felix deindè & ego.A Muliere illa de Samaria haurire aquam de fōte Jacob venienti,haustum aquæ postulās,Aquam Viuam libere exhibebas;Aquam videlicet,de qua si quis biberit non sitiet in eternū·Joan:4.Aquam,quæ in bibente fiet fons aquæ salientis in vitam æternā.Sed ecce in opusculo meo aquę rivolum ex ea,si id dicere nefax non erit,quā dedisti illis,quos aqua sapientiæ potasti. Sapientem me asserere non præsumam,sed multis Sapientum dictis, & sententiis liber est expletus.Aquā igitur tuā,ò Deus *Saddai*,Deus, sufficientissime,copiosissime,ditissime, munificentissime,omniū bonorum dator solum expeto. Tu solus torrente voluptatis potare consuevisti;apud te solū est fons vitę,Tu reples in bonis omne desideriū nostrū,animam te capacem Tu solus implere potes.Et quid per multa vagatur cor humanum,querens requiem,& non inveniens. Si gloriam,& divitias inveniat,non satiatur,quia non sūt Deus,si pulchritudinem,non quiescit,quia non est Deus,si sapientiam,& scientiā,non quietatur,quia Deus non sūt,si quicquid aliud exoptet,non expletur, quià nihil preter te, Deus est. Immo nec gloria,nec divitię, nec pulchritudo nec sapiētia,nec sciētia extrà te poterit inveniri:gloria enim, & divitię in domo tua:fulgebunt justi sicut sol,sed in Regno tuo,non alibi altitudo divitiarum,Sapientiæ,& scientię,nisi in te,in quo solūmodo satiabimur cum apparverit gloria tua,inebriabimur ab ubertate Domus tuæ.Quid ergo mihi est in Cœlo,aut quid volui super terram?Deus cordis mei,& pars mea,Deus in eternū;& quia,si non bene,devoto saltem animo in te scripsi,non aliam mercędem, nisi te ipsum quero toto corde.

AMICO LECTORI.

INter tot Ecclesiasticorum, Sæcularium que rerum, quæ maximè hac tempestate versantur, dissidia, en Amice Lector valdè elaboratum Nexum Eximius nostri temporis Vir in lucem profert. Profert quidem, non quia librorum esset penuria: (scitur enim, quod librorum infinitus est numerus; scribendorum nullus est finis, hac maximè ætate, quæ curiosa Voluminum, turmatim quotidiè prodeuntium fertilitate luxuriat, quam sterelitate loborat;) sed ob crebras Amicorum efflagitationes, primevæ Notæ Ministrorum impulsus, motus est Auctor, vt notabilia, magisque usitata coacervando; legis fontes adiens, infinitorumque doctorum utens testimoniis, accuratè describeret, Typisque mandaret. In eo autem (testis tibi sit experientia) haud nugas, fabulasve; sed quidquid ad hujus Nexus Conclusiones, & Capitula desiderari potest, ordinata metodu invenies: adeò ut equè hac Scientia Tironibus, ac doctrina Provectis maximo esse possit emolumento. Nec mirum si ammirabilem rerum excellentiam Opus exhibet. Auctoris conspicuitatem præoculis qui haberet, minoris negotii partus non speraret. Iste nempe est, cui Natura ingenii Acumen, Prudentiam, Juris peritiam, doctissima Consilia, Responsa prudentissima; subtilemque in rebus agendis solertiam elargita est. Hæc enim omnia, non solum Messana, cujus Sidus est legum eruditissimus; verum etiam Fælicissima Partenopea Civitas, ubi septennio Togam gessit; totumque Siciliæ Regnum, in Conciistorio Sac. Reg. Consc. Magnæ Curiæ Senatu, pluribusque contra Sontes, & Excursores, cum omnimoda potestate delegationibus, sub Commissarii Generalis titulo, expertum est: cunctaque ejus recreatæ judiciis; in eo Asilum, qui virtutes tegeret: scopulum, qui scelera frangeret: Prudentiam, quam mirarentur: Fortitudinem, quam amarent: Temperantiam, quam laudarent: Justitiæ demum veram effigiem, quæ bonis saluti esset, terrori improbis, miratæ sunt. Nec à sola, quod quidem valdè etiam preclarum esset, sapientia gloriam Auctor est adeptus. Ingenii claritatem, sanguinis nobilitati laudabiliter copulavit. Quem enim latet Nobilissima de Cirino familia? Hæc itaque, cum ex Hispaniarum Regionibus originem trahat; Magnates Heroes, Duces, Togatos, Præsides, Equites diui Jacobi, Barones, Patriæ ad S. C. M. Legatos, bello, paceque insignes in lucem edidit. Inter quos D. Marius Cirino, Baro Sancti Basilii, D. Marcelli Cirino, Equitis Diui Jacobi filius, Vir omni virtute, Nobilitate, solertia, morû-

que

que probitate præditus; qui ob sua ingentia, infinitaque servitia; bis à S. C. Majestate, in Cosentina, ac Salernitana Provincia Præses evectus est. Non minus quoque D. Thomas Cirino, Baro Oppidi Divi Stephani, D. Marii Cirino Frater, ac Auctoris Pater, qui, inter tot insignes suæ Domus viros, clarior effulgens sole; ob suas eximias virtutes, servitia, Avulorumque gesta, Ducali insignitus titulo; infinita Privilegiorum serie à Rege nostro Catholico decoratus fuit. Tanti Patris vestigia, Prædecessoresque D. Joseph Cirino, Baro divi Stephani, Auctoris Frater, imitatus est. Nam, Messanæ gliscente bello, summa virtute, ammirabilique rerum bellicarum scientia; sub Hispaniarum dominiis, Maris, Belli que Capitaneus; maxima cum laude, tam insignia fecit; ut non solum à Catholico Rege habitu insignitus Jacobeo; verum etiam insignia consequutus est stipendia. Nemo etiam est, cui conspicua, satisque comperta non sint insignia suæ Domus Conjugia, Privilegiaque: nam tanta, ut supervacaneum puto longo recensere sermone. Quem enim latet insigne Conjugium à D. Petruccia Cirino, Pauli Cirino Magistri Jurati hujus Regni; ac D. Violantis Merulla, filiâ, cum Illustri D. Joanne Ruffo, Comite Sinopolis, contractum? Quem Privilegia? Nam anno 1391. Martinus Aragoniæ, ac Siciliæ Rex, Sancti Basilii feudum in personam Bergi Cirino sui Familiaris, ac Fidelis confirmavit: & anno 1444. Alphonsus Rex, officium Magistri Jurati Regni Siciliæ, in personam Nobilis, & Militis Joannis Cirino contulit: quod etiam, 1473. Joannes Rex in personam Nobilis Paulucii Cirino Filii trāstulit: & anno 1444. Alphonsus Aragoniæ, ac utriusque Siciliæ Rex, Neapolis moram faciens; Regni hujus jussit Ministris, ne ultra Farum, in personam Joannis Cirino, ejusque Familiam jurisdictionem exercere auderent: arma itidem prohibita die, noctuq; concedens; volens, ut ipse, cum familia, tantummodo à Judicibus penes ipsum Regem existentibus recognoscatur. In quo peramplo, notorio, satisque honorifico Privilegio, dictus Joannes Cirino, his verbis, titulisque decoratur: Persona dilecti Camerarii nostri Nobilis Joannis Cirino, Militis Regni Siciliæ, ultra Farum; & Mag. Jur. uti apertè videre est Neap dicto anno 1444. ac etiā in Regno, ubi de ordine Ximenis Durrea Proregis, per Guglielmum de Monte Cateno, Comitem Calatanixettæ, ac Cancellarium, registratum apparet. Tanti Auctoris ideo accipe, libenterque hæc perlegho scripta, Amice Lector; & si quid in eis minus expense, castigatèque dictum irrepseris; sapientius ipse sentias, ac erratis parce. Nam Auctor variis deditus occupationibus, hujus laboriosi Nexus correctioni assistere haud potuit: præter quam quod inevi-

vitabile est, quin alia menda aut ob Corrigentis incuriam, Typographorumque negligentiam deesse possint: difficile est enim libros absque erratis imprimi. Expecta insuper binos alios Auctoris Codices; unum de Clericatu quandoque amittendo; alterum verò, Disquisitiones criminales: quos, Divino annuente Numine, in lucem mittet. Auctori demum ignoscas, qui nihil aliud in mente habuit in hoc Opere concinnando, quam Divinæ Gloriæ, vtriusque fori, hominum paci, saluti, & perfectioni inserviret. Vale.

D. Marcus Antonius Nicolicchia
Messanensis, Auctoris inter
Alumnos.

EPITOME

RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Opere continentur.

CAP. I. A, quæ de jure Divino, Cæsareo, ac Pontificio ad Ecclesiasticorum exemptionem spectant, adducuntur. Christum nunquam exercuisse imperium, licet, ut Æterni Patris Filius potuisset, si ei libuisset; idque etiam ad Petrũ haud reliquisse directè, sed indirectè, quatenus ad spiritualem perduceret finẽ, quamplurimis Sacræ Scripturæ paginis, Sanctorumque Patruum auctoritatibus comprobatur. Summum Pontificem nequire Regem à sua ditione eiicere, nisi Catholicæ Fidei conservatio aliter exposceret; neque in locum eiecti, in præjudicium eorum, ad quem spectat electio, vel successio; alium eligere posse ostenditur: nisi illi Hæretjcum eligerent, allatamque Ecclesiasticorum exemptionem in Reipublicæ jactura cedere haud debere: Politicis dogmatibus, variisque exemplis affertur modus seditiones comprimendi, quandoquè refractarios, turbidosque Prælatos à Regno eiiciendi sine Pontificis assensu; & quod isti Prælati à Rege acciti sistere teneantur, per modicum tamen tempus in Concil. Trident. assignatum, aliàs Summi Pontificis necessarium esse assensum dixit Salsed. leg. polit. lib. 2. cap. 2. num. fin.

CAP. II. De Ecclesiasticorum exemptione, quoad Tributa, Datia, Gabellas, Collectas, cæterasque contributiones; quandoque ad eas solvendas devincantur; ibique modus contribuendi, ac se obligandi adducitur, cum eorum ccercitione quandò, & coram quo facienda; totaque Tributi, cæterarumque contributionum materia tractatur, ac de præscriptione solvendi, & non solvendi, & de privilegiatis ad non solvendum: modus procedendi contrà exactores, & Officiales, in officio delinquentes; & quando spolientur officio; Restauri, sive mercedis remissio Publicanis quandoque indulgenda vanniatur.

CAP. III. De Laicis Episcoporum famulis Ærarii's, ac Officialibus communibus in delictis deficientibus fusè tractatu; familiam armatam congruere Episcopis; sed quibus armis ostenditur.

CAP. IV. De Militari Ordinis Hierosolymitani, ejusque origine, fundatione, privilegiis, & jurisdictione, exemptione, & subiectione; ac de Ordine Iacobeo, Alcantaræ, ac Calatravæ; eorumque exemptione discurritur.

CAP. V. De veneratione, fide, ac exemptione, Legatis præstanda, ad supremas miss s potestates; ac de eorum libero meatu, & remeatu; de Legatis etiam Natis, & missis ratiocinatur: & de Legatis à Latere, eorumque potestate, & jurisdictione in exemptos, ac Regulares; eaq;

quæ

de Clericorum fori declinatoria, quandoque eis concedenda, ac deneganda tàm in bonis patrimonialibus, quàm propriis, & in judicio cum laico defuncto incoato, & contrà Ecclesiasticum hæredem incoandum: itidem in possessoriis spiritualitatem continentibus, & non; & in judicio jactantiæ, sive diffamationis, & reconventionis, ac tractatur circà modum astringendi Clerici debitorem per ejusdem Clerici creditorem & coram quo; ibique pariter agitur de sequestro faciendo contrà inquilinos, & Emphiteutas Ecclesiasticorum, de inventario conficiendo de bonis laici, vel Clerici defuncti, per laicum, vel Clericum hæredem, addita, vel non addita hæreditate, ac de divisione facienda inter Ecclesiasticum, & laicum interesse habentes. nec non de casibus, pro quibus fori clypeum Clericis haud adjuvet, cum absolutione multarum quæstionum, quæ passim in foro occurrere assolent, affluenter, fuseque tractatur.

NEXVS RERVM

ECCLESIASTICARVM JVRISDICTIONALIVM

In quo quamplurimæ absolvuntur hæsitationes, quæ crebrò excitari assolent inter Sæculare, & Ecclesiasticum Imperium, ac inter ipsas Ecclesiasticas Potestates.

A U T H O R E

D. FRANCISCO MARIA CIRINO

MESSANENSI PATRITIO, REGIOQVE CONSILIARIO.

CLERICORVM EXEMPTIO à quonam scateat Jure?

CAPVT. I.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum exemptio à jure Divino nō pendet.*

2 *Imperium, & servitus de jure gentium oriuntur.*

3 *Omnis Princeps in sua ditione collatus, iustus est Dynasta, Divinis sic iubentibus legibus Temporalibus n.* 4. 5.

6 *Christus Servator noster tēporale non exercuit imperiū. n.*7.8.9.

10 *Paulus, ut omnes solverent vectigal Principi, iussit. n.* 11.

12 *Christus hoc itidem imperavit.*

13 *Filij vacui erant ab onere solvendi tributa, & Filij, qui erant. n.* 34.

14 *Christus temporale, quod non exercuit imperium, illud Petro suo Vicario haud reliquit.*

15 *Authoritas à Christo, Petro sub Clauium metaphora largita, mera spiritualis fuit.*

16 *Paulus capitiū perhorrescendo iniquitatem sæculare* re-

recensuit imperium.

17 *Clerici, jure positivo, ab Imperio sæculari immunes fuere.*

18 *Verior adducitur sententia.*

19 *Clericorum exemptio à jure Divino emanavit.*

20 *Sacerdotes, Christiani ovilis, Pastores sunt. Laici verò quãuis Principes, oves, qui naturali attenta ratione, primis subsunt.*

21 *Concil. Tridentin. in sess. ult. cap. 20. expenditur. num. 22.*

23 *Nonnullæ Sum. Pontificum constitutiones afferuntur.*

24 *Nonnullæ Sacrarum Paginarum authoritates recensentur.*

25 *Pauli Epistola ad Romanos cap. 13. (Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit) explicatur.*

26 *Moyses insimul cum fratre suo Aaron, Pontifex erat, num. 27.*

28 *Christus si ei libuisset, Imperium temporale, itidem ut homo, exercere poterat.*

29 *Nonnullæ Sacræ Scripturæ expositiones adducuntur.*

30 *Christus, vt Homo, Summus, cum excellentiæ potestate, Pontifex erat.*
Humiliavit semetipsum &c. explicantur verba.

31 *Judicium adversùs Christum, Deo abnuente, futile erat. Pilatus, ob sui ineptiam, adversus Christum statuit, quoniam eius ignoravit dignitatem.*

32 *Christus itidem, vt Homo vacuus erat ab onere solvendi tributa.*

33 *Apostoli, tamquam de Christi familia, immunes pariter ab hoc onere erant.*

34 *Filij, ab onere solvendi tributa, exempti haud erant.*

35 *Potestas à Christo, Petro Vicario suo impertita, suprema fuit, & de ea tantùm circà modum discrepant Doctores.*
Verba illa (insufflavit, & dixit: accipite Spiritũ Sãctum &c.) ac illa, (sicut misit me Pater meus &c.) explicantur; ita & alia (pasce oves meas.)

36 *Christus supremam, absolutamque potestatem, quam retinebat in temporalibus, vt homo, directè Petro haud transtulit.*

37 *Christus hanc potestatem Petro indirectè transtulit, quatenùs necessitudo attigerit ad supernaturalem finem, ac spiritualem hominum salutem.*

38 *Pontifex potestatem haud retinet directè iudicandi causas, lites, ac controversias merè tẽporales inter Principes, suosq; Vassallos; nec suas valet infirmare leges, nisi in eo, quod ad supernaturalem finẽ spectaret, & ab eo deviaret.*

39 *Summus Pontifex potest indirectè in rebus, & controversijs merè temporalibus, per modum fraternæ correctionis, absque praiudicio Potestatis sæcularis se intromittere.* 40 *Pon-*

40 *Pontifex hisce in casibus non tantum valet censuris, verum & amplissima uti temporali potestate. num.* 41.

42 *Sum. Pontifex, si communis boni spiritualis conservatio exposceret, Reges deponere valet.*

43 *Pontifex nequit in locum talis Regis depositi, alium religere, in præiudicium illius, ad quem, in defectu, spectat electio, & illorum, ad quos ipsa pertinet electio.*

44 *Nisi infidelis fuerit electus, vel persona, ob quam spirituale bonum valdè periclitetur.*

45 *Joannes XXII. à Pontificali dignitate, non ab Henrico Imperatore suspensus fuit, sed à Sac. Concilio(Sancta Synodus quid decernat) quod tamquàm acephalum, ac illegitimum abrogatum fuit.*

46 *Clericorum exemptio, quo ad Sacra, & spiritualia, ex Divino pendet jure.*

47 *Causæ merè Ecclesiasticæ, & spirituales, quænam sint, recensentur.*

48 *Clericorum immunitas in rebus temporalibus, & prophanis, ad Sacra, & spiritualia nō tangentibus, ex Imperatorum, & Regum placito emanavit.*

49 *Rerum temporalium jura, penes Imperatores, Reges, & sæculares Principes resident.*

50 *Clericorū exemptio in status perniciem, ac Reipublicæ, cedere haud debet.*

51 *Clericis immoderatè, suâ utentibus immunitate cum periculo eversionis Reipublicæ, valet tūc Princeps sæcularis quieti consulere, & quo pacto? num.* 52.

53 *Principes sæculares, præsentaneâ urgente necessitudine, valent contrà turbidos, ac refractarios Clericos agere; itidem inconsulto Romano Pontifice. num.* 54.

55 *Præposito Ecclesiastico conspirante, Princeps sæcularis valet ei resistere, licet haud juridicè in eum statuere.*

56 *Contrà Clericos refractarios agere, Imperium haud est; sed necessaria medela.*

57 *Principes sæculares huiusmodi Clericos, è Republica eijcere possunt. num.* 72. 73.

58 *Principes sæculares hosce refractarios è Republica arcendo, libertatem haud lædunt Ecclesiasticam, nec in Bullæ Canæ Domini censuram incurrunt.*

59 *Et an eos in certum Regni locum relegare valent?*

60 *Principes sæculares nequeunt pro libito contrà hoscè turbidos Clericos agere, sed sobriè, & quomodo?*

61 *Theologi autumantes, Ecclesiasticos ob exilem eorum potestatem inhabiles esse ad turbandam Rempublicam, aberrant. Varia adducuntur exempla.*

CAP. I.

Adsit principio Virgo Beata meo.

Priusquam ad nostri Nexus rerum Ecclesiasticarum Iurisdictionalium discussionem exquisitè absolvendam ingrediamur, coram DEO OPTIMO MAXIMO, cui aperta sunt omnia, nostræ percupimus intentionis aperire dictamen, nihil aliud sedulò intendentes, nisi cuncta in hoc elaborato opere, Divi Petri, ac Sacr. Sed. Apostolicæ nictationi subijcere, eiusque sacratis pedibus submissè dicare; meritò extrà nostram haud esse autumamus orationē, circà eorum Ecclesiasticorum immunitatem aliquid priùs attexere.

1 Clericorum equidem immunitas, jure Divino perpenso, ab eo ortum haud habet, sed potiùs eorum
2 subiectio à Sæculari Imperio. quippè Imperiū, de jure gentium, quatuor fuit introductū modis, & cum eo servitus; per electionem nempè, per hæreditamentum, per dona-
3 tionem, aut per bellum, taliter quod omnes Principes, qui uno ex istis in sua collati sunt ditione, iusti sunt Dynastæ, potestatemque retine-

nent à Deo iubendi, leges condendi, tributa exigendi, ac subditos puniendi suos, absque alia personarũ exceptione, teste Divo Paulo. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* idem ad Rom. cap. 13. nec aliter idem Christus Servator noster intellexit, vt mirè Divus insinuat Chrysostomus, ejusdem Pauli verba explicando. *Fecit hoc Apostolus, ut ostenderet, Christum leges suas non ad hoc induxisse, ut politicas everteret, sed ut ad meliorem normam redigeret.*

4 Ex cuius Chrysostomi judicio, omnes devincuntur Monaci, & Sacerdotes, non tantum sæculares, ut confestim annectendo exprimit, *etiam si Apostolus sis, etiam Evangelista, etiam Propheta, sive tandem quisquis fueris; neque tandem pietatem evertit ista subiectio.* quem elatè consectantur *Sot. in distint.* 25. *lib.* 4. *sentent. Didac. Covarr. cap.* 31. *quæst. pract.* ubi Innocent. III. Alceat Medin. aliosque cumulat, nec impar cecinit Divus Petrus *in Epistol. cap.* 2. *ad Timot.* ibi: *subditi estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive Regi, quasi per excellentiã &c. in lib.* 3. *Reg. Cap.* 2. ubi Salomon, Abiathar Hæbreorum Sacerdotio absolutè privavit. Et in prisca evolvitur historia, Levitas summum habuisse Sacerdotem Aaron, attamen cuncti, in temporalibus, ac judicijs, subditi fuere Moysi Principi eorum sæculari, ut ponderant nuper laudati, & à Covarr. *in dicta*

6 *quæst.* 3. *adducti* Inquiunt porrò, Christus Salvator noster, licèt ut Filius Patri æqualis Rex Regum, Dominus est Dominantium, attamen ut mortali indutus tunicâ, Regale, temporaleque Imperiũ nunquàm exercuit. Et si Pilatus ei dixit: *Tu Rex es? tu dicis*, abnuendo respõdit, subiũxitque: *Regnum meum non est de hoc Mundo*, quasi indicaret temporale haud Regnũ meũ

7 est: Populique quinque expleti panibus, duobusque piscibus, ad eum in Regem eligendum incumbentes, nè raperent, nevè Regem eligerent, aufugit: nèc unquam aliquem iudicare voluit. *Quis*

8 *me cõstituit ludicem inter vos?* illis respondit, qui in suis dis-

9 sidijs eum appetebant Judicem, immò Pilatum Cæsaris ministrum suum censuit Judicem: *non haberes in me potestatem, nisi data tibi esset desuper*; ut notat Divus Thomas *in epistola ad Romanos*, & annectunt quoque Divus Augustinus *super* 19. *Joann. in tract.* 116, ac Divus Bernard. *epist.*

epiſt. 42. Quod Pilati iudicium, quamvis iniquiſſimum, haud uſurpatũ fuiſſe agglu-
10 tinant. Ulteriùs Apoſtolus Paulus, ut omnes Principi vectigal ſolverent, juſſit: quòniam, qui id Principi ſolvit, Deo ſolvit; *cui vectigal, vectigal, cui tributum, tributum*:
11 ſunt enim miniſtri Dei ad tributa; unde Angelicus omniũ Theologorum Coriphęus, explanando, annectit, Clericos ſolutos eſſe à tributis, haud ex divino Jure, ut exiſtimavere aliqui, ſed ex Principũ ſæcularium ſpeciali privi-
12 legio. Nã itidẽ ipſemet Chriſtus Salvator noſter, ut ſolvatur Principibus ſæcularibus tributũ, iuſſit. *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari.* Et ſi nonnulli cenſuere, hoc cum expreſſa proteſtatione feciſſe. *Numquid filij debent ſolvere tributum?* oſtendendo tunc Principis temporalis poteſtatẽ, quæ ſoluta à contributione erat; huic tamẽ obiectioni reſpon-
13 dẽt; Naturales eiuſdẽ regionis, qui ſub filiorum nomine cõtinebãtur, hoc vacuos fuiſſe onere ex municipali privilegio, undè dum ipſe, ac Petrus filij erant, & ex hac ratione ſoluti, ideò renitens ad ſolutionem erat; aut ſecundùm aliorum ſententiam, ſub illis verbis parabolicè prolatis, ſuã ſanctiſſimam noluit indicare voluntatem, exprimendi divinitatem, nempè uti Dei filius immunis erat, quod quidem excellens, profundumq; myſterium illi Principum exactores haud percipere poterant.

14 Rursùs, & ſi ipſemet Chriſtus Salvator mundi nũquàm Principis temporalis exercuit imperium; congruum haud eſt dicere, illud Petro ſuo reliquiſſe Vicario. Undè elatè Sotus in *l.4.ſent.*& Card. Bellar. *de auth. Papæ* hanc extricantes materiam, valdè mirati ſunt, quomodò nonnulli abſque ulla ratione, ac novi teſtamenti authoritate auſi fuerint dicere: Papam Dominum totius eſſe Orbis, directè in temporalibus, at ſi pro huius ſententiæ tuitione Divum collaudant Thomam *de Regim. Princ. c.* 10. 19. aberrant, quòniàm talis codicis author, haud Divus Thomas fuit, ut idem Cardinal. Bellarm. *in lib. de poteſtate* notat.

15 Authoritas demùm ab eodem Chriſto noſtro Redemptore, Petro ſub clavium metaphora impertita, merè eſt ſpiritualis, *Dabo tibi claves regni Cœlorum*; haud regni, dixit, terrarum; etenim temporale imperium, ac regendi modus, ab initio iam erat à
Su-

Supremo omniũ Principum Monarcha fundatus, taliter quod Christus tantùm spirituale fundavit Monarchiam, & quamvis dixerit: *Data est mihi omnis potestas in Cœlo, & in Terra*, attamen cum Petro arctavit, *insufflavit in eos, & dixit: accipite Spiritum Sanctum, & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorũ retinueritis retenta sunt.* Divus Joan. in c. 20. & depromitur ex illa Ecclesiæ oratione. *Qui Beato Petro potestatem animas ligandi, atque solvendi tradidisti &c.*

16 Paulus insuper suis indefessis laboribus, perhorrescendo capientium iniquitatem, sæculare recensuit imperium, ad idemque audacter clamavit: ad tribunal *Cæsaris sto, Cæsarem appello.* Queis attentis, apprimè Clericos Iure Divino, potiùs sæculari imperio subditos, quàm solutos esse cõcludunt.

17 Positivo igitur magis iure immunes ab imperio sæculari fuisse Clericos, apertè demonstratur, quippè in Evangelica, ac novi testamenti sãctione, talis eorum immunitas haud evolvitur; ut edocent *Covarr. var. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 2. *& pract.* 99. *c.* 31. *n.* 2. *Widringt. in Apoll. Bellarm. n.* 71. & fatetur *ipse Bellarm. lib. de Cler. cap.* 28. atticeque *Henn. Arnise. de subiect. & exemp. Cler. cap.* 3. *n.* 4. *& ferè per totum Medin. de restit. q.* 15. *Molin. ad Alexand. cons.* 8. *lib.* 1. immò ex innumeris Imperatorum Christianorum legibus, & constitutionibus, potiùs scatere præsumitur. Etenim Imperator Constantinus in Codice *de Episcop. & Clericis*, clericos extraordinaria haud subire munera iussit; Imperator Valentinus, & Valens, ac Gratian. *in l.* 6. *Cod. eodem*: eos, quàmvis in minoribus, vacuos à tutelis, muneribusque personalibus esse statuere. Theodosianus *in l.* 7. *Cod. eodem.* Episcopos compellendos minimè esse ad testimonium dicendum, cernuit *& in Aut. presbyteri Cod. eodem* Presbyteri, seù subdiaconi falsum in civilibus deponentes, tertio à clericatu suspenduntur; In criminalibus verò falsi penâ plectuntur. Archad. & Honorius *in l.* 10. *Cod. eodem*, contrà irruentes in Ecclesiam, & Ministros Ecclesiasticos, capitali animadvertunt pœnâ & *in Aut. cum Episcopo*; interdictum fæminis cohabitare cum Episcopo, & Monacis fuit, etiam suspicione carentibus. Justinianus ad Episcopi Constantinopolitani supplicationem, clericis tan-

tantum in civilibus fori privilegium, non impedito Episcopo impertivit, in Criminalibus autem, sub sæculari eos reliquit imperio, ut *ex Novell. Const. 83. ut Clerici apud proprios Episcopos.*

18 Hanc sanè sententiam tanquàm veriorem comitantur Innocentius *in cap. 2. de major. & obedien. Petr. Ferr. in pract. tit. de Confess. §. plenam, Alceat. in cap. cum non ab homine de Judic. Lugdun. ad Conf.* Alexand. 8. ubi multa circà Ecclesiasticæ jurisdictionis abusū, cumulat, quæ subticere congruit, ac temperanter coacervat Joan. à Medina *in tract. de restitut. qu.* 15. & post omnes, non minus lepidè, quàm eruditè *D. Didacus de Covarr. qu.* 31. *lib. vnico per totum.*

19 Attamen secūdū aliorū sētētiā, Clericos divino positivo Jure esse ab imperio sæculari solutos, itidem sacris attentis paginis fundant haud ineptè, nonnulli. Etenim tritum esse, ajunt, Sacerdotes Christiani Ovilis Pastores esse, laicos verò quamvis Principes, & Potestates, oves; primi equidem Patres, cæteri filij, & secundùm naturale lumen, quod & divinum est. Oves subsunt Pastoribus, haud è converso; queis sic suppositis, aptè congruit pulcherrima Sācti Gregorij Nanzianzeni sententia, in oratione ad populum timore compulsum, & Principem irascentem, ab omni ferè Theologorum Cætu Co-

21 mitata, nempè sicuti in homine coaugumētatur corpus ex ratione, & carne, ità & in Sancta Ecclesia ex potestatibus, Ecclesiasticā, sivè spirituali, ac sæculari, ex quibus mysticum cōflatur ipsius Ecclesiæ Corpus, & si in homine ratio carni prævalet, & caro superior haud rationi est, nisi ob defectionem; ità quoque, & spiritualis potestas sæculari Superior est, eamque dirigere, regere, ac punire debet, si malè versatur, nec ipsa sæcularis spirituali Superior est, nec eam regere, dirigere, ac punire potest, nisi ob Tyrannidem.

22 Et nectuntur pariter supradictæ tot sacrorum Canonum dispositiones, & præcipuè Concilij Tridentini *in ult. sess. cap.* 20. ubi expresſè, elatèque indicatur, hanc Clericorum exemptionem Divino esse Jure, & in Cōcilio Coloniensi *in p. 9. c. 20.* priscam evolvitur fuisse Ecclesiasticā immunitatem, Divino, ac Canonico, humanoque Jure introductam; ut in Concilio quoque Lateranensi sub Leone X. *sess. 9. legitur: nec divi-*

na,

na, nec humana ratione laici potestas in Ecclesiasticas personas prævalet, quod antè apertè indicavere *Concil. Lateranense sub Innocent.* 3. *cap.* 44. *Concil. Vernense anno* 755. *cap.* 18. *Concil. Antisiodorense anno* 614. *cap.* 33. *Concil. Toletan.* 3. *capit.* 13. *Pelagij II. q.* 1. *eodem tamen tempore, et anno* 537. *Aurelian.* 31. *Concil. Epaunens. cap.* 11. *Concil. Venet. anno* 460. *Concil. anno* 460. *Concil. Calcedonens. anno* 453. *cap.* 9. *Concil. Cartagen.* 3. *cap.* 9. *anno* 397. *Concil. Antioch. cap.* 11. *anno* 340. & uno ore concinuere Nicol. 1. *ad Consul. Burgar. cap.* 70. *& cap.* 8. *ad Michael. Carol. Magn. leg. capitul. lib.* 6. *cap.* 105. 109. *Hadrian.* 11. *q.* 1. *Greg. Magn. lib.* 3. *Epist.* 29. *lib.* 4. *epist.* 75. *lib.* 5. *epist.* 25. *lib.* 9. *epist.* 23. *lib.* 11. *epist.* 54. *Atalar. apud Baron. lib.* 7. *pag.* 134. *Hormisd. ep.* 10. *Gelas. ep. ad Anastas. Sozoma lib.* 6. *c.* 7. *Cyn.* 11. *Alex. epist. ad Synod. Antiochen. August. ep.* 166. *Ambros. epist.* 32. *Athan. epist. ad solitariam vitam agentes, Marcellin. epist.* 2. *Caius epist. ad Felicem Cyprian. epist.* 66. *Ivo Carnotens. anno* 110. *epist.* 162. *D. Ambros. Episcop. Luccens. in* Codice contrà *Guibert. Antipapam.*

23 Ulteriùs iuxtà hasce graves ac omni ęvo colendas authoritates, Bonifacius Pontifex in capite *quamquàm de Jud. in* 6. hanc, uti notoriam ab omnibus amplexam sententiam expendendo, mirificè probavit, res personasque Ecclesiasticas solutas esse ab Imperio temporali, Divino Jure, Joannes VIII. Pontifex, ut refert Gratian. 96. *distinct. Con. si Imperator*, edocuit omnipotentem jussisse Deum, Sacerdotes, aliosque Clericos haud esse ordinandos, ac judicandos à sæculari potestate; sed à Pontificibus: Simmacus itidem cum toto Concilio tertio Romano, coram ipso convocato, de rebus Ecclesiasticis, hoc idem sancivit.

24 Similiter disparem sensum haud concinuere sacræ pagině, quippè *in c.* 47. *Gen.* legitur quod Joseph Patriarcha, uti Regis Pharaonis Vicarius Generalis, Sacerdotes ab oneribus solvendis liberos fecit. Et in primo *Exod. c.* 7. Artaxerses Persarum Rex immunitatē Sacerdotibus Hebræis impertivit; Unde Alexander III. Pontifex in Concilio Lateranensi dixit: *immunis Dei Ecclesia, Principum Christianorum tempore, esse debet, quàm Pharaonis tempore fuit*; & habetur quoque *in cap. non minus de immunitate Eccles.*

Constantinus verò Magnus Imperator, Divino accensus lumine, inquisitiones contrà Ecclesiasticos ei exhibitas cōbussit, & divino judicio vindictam reservavit. *Deus vos Sacerdotes constituit, potestatemque vos judicandi nobis haud tribuit; Vos autem à nemine judicari potestis; quia Dei judicio reservamini*, ut meminere Ruffin. *in* 10. *lib. hist. cap.* 2. *Gratian. in cap. futuram*, 12. *q.* 1. quòd cum effectu servavit in Inquisitione per Donatistas contrà Sicilianum Carthaginēsem Episcopum efformata, in qua eum ad Pontificem Melchiadem Romanum cum processu misit, & si una cum cæteris Prælatis eum judicavit, necessitate ductus, ad majorem Donatistarum confusionem hoc fecit, priùs veniâ ab ipsis Episcopis petitâ, ut divinitùs explicat Optatus Milevitan. *in p. lib. contrà Parmenianum.* & sequitur Divus Augustin. *in epist.* 18. *&* 162. Hoc autem Constantini Judicium simile fuit, id quod Deus Moysi inquit: *te feci Deum Pharaonis, vt eum judices, & corrigas.*

25 Subdunt itaque, pro eorū sententiæ confirmatione, minimè refragari exposita in priori sententia, quoniam adducta per Divum Paulum in Epistola ad Romanos *cap.* 13. de potestate loquntur in genere; *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit:* imbuitque Apostolus divinâ mediante ordinatione, subditos Superioribus parere debere, quibus subijciuntur ut ex eodem *cap.* 13. *ad Roman.* colligunt *Divus Chrysost. Teodoret. Theophylact. & Oecum. & alij*, quos cumulat *P. Iacobus Pignatelli consul.* 31. *n.* 25. *tom.* 6. haud autem in individuo judicavit, sæculares Principes à Deo immediatè tales, talesque retinere subditos; etenim absque hæsitatione omnis potestas à Deo immediatè scatet, pro ut illa, Moysis, & Aaron, quæ hodie Pontificis est, ità & alia, quæ pariter à Deo successione, electione, aut alio humano titulo mediante depromi-

26 tur: Nec aliter Divus Joannes Chrysostomus putavit asserendo in genere: *Sacerdotes suis parere Superioribus teneri*; haud verò Principibus temporalibus blateravit; Et si leges Civiles Ecclesiasticis non adversantes observare tenentur, asseruit, rationis caussa hoc procedere, haud legis vigore, vt infrà meliùs explicabimus.

27 Agglutinant itidem Moysem quoquè summum, cum Fra-

Fratre suo Aaron Pontificem fuisse, immò divinâ extraordinariâ dispositione majorē; *Moyses, & Aaron in Sacerdotibus ejus*; *Psal.* 98. *& in Exodo. cap.* 40. legitur Moysem thurea Sacrificia, quæ ad Summum Pontificem principaliter spectabant, retinuisse & in *Levit. cap.* 8. Moyses fratrem suum Aaron, filiosq; suos consecravit, immò, & Sacerdotes cunctos fecit, ac Sacrificia, ejsque præsentibus obtulit. Vndè Philo doctissimus Hæbr. *in l.* 3. *vitæ Moysis dixit*, Moysem Principem, Pontificem, Regem, ac Prophetam fuisse; Divus itidem Gregorius Nanziazenus *in orat. coràm Gregorio Nisseno*, ait Moysem Sacerdotem Sacerdotum, Principem Principum fuisse. Et Divus August. *in quæst.* 23. *Levit.* Moysem, ac Aaron Sacerdotes fuisse testatur, quod repetit *in tract. super Ps.* 98. Divus Hieronymus *in lib.* 1. *contrà Jovinian.* & antè eos Divus Areopagita *in cap.* 5. *Hierarchiæ Ecclesiasticæ* idem firmavere. Queis attentis depromunt Moyses, & si Sacerdos erat, nil mirum si illius temporis Levites sibi subditi fuere.

28 Ità, & Christus Salvator Mundi, qui licet ut mortalis homo, ut diximus in hoc mūdo Principis temporalis ullo tempore exercuit imperium, tamen hoc fuit, quia advenit, ut inquit, patiendi, ac serviēdi causa, & ut cum humilitatis, & obedientiæ exemplo, improbis Paradisi viam ostēderet. *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis.* Matth. 2. *Filius hominis non habet ubi caput suum recliuet*. Luc. 9. *discite à me, quia mitis sum, & humilis corde* Matth. 11. cum cōcordantibus; attamen quoque ut homo, si ei libuisset, rerum temporalium dominium sumere potuisset. *Omnia dedit ei Pater in manus*; aitque Divus Joannes *cap.* 11. *quem constituit hæredē universalem*, & Divus Paulus c. 1. Hebr.

29 Tandem comprobant coacervata ex pluribus Sacræ Scripturæ expositionibus, ut ex psal. 2. *Postula à me, & dabo tibi gentes, & hæreditatem suam, & possessionem suam, terminos terræ*, quòd ex communi omnium Sanctorum Patrum voto, de Christo Domino, prout homine, hæc sunt intelligenda verba; ut in *Apol*. 29. Christus, ut homo Rex nominatur Regum, Dominus Dominantium; de qua inhæsitabili Christi, ut hominis, Monarchia plura con-

congessere Divus Thomas *de Regimine Principum l.* 3. *c.* 12. Divus Antoninus *in* 3. *p. tit.* 3. *c.* 2. Almain *de potest. Papæ c.* 8. Hostiens. *in cap. quod super his, de not.* Novar. *in relection. super cap. novit. de jud. not.* 3. *n.* 8. undè ex his, & ex alijs, quæ pleno calamo adduci possunt, inferunt, futile esse argumentum contrariũ, suprà exaratum; immò hanc veriorem esse sentẽtiam. An-
30 nectuntque, ejusdem pariter farinæ esse; asserere; Christũ in judicem recensuisse Pilatũ: quoniam Christus itidem, ut homo summus, cum excellentiæ potestate, Pontifex erat, Angelorum, Hominumque caput, & uti talis immunis ab omni potestate, ut de jure judicaretur, nisi defacto eo annuente, meritò sic accipiendus Apostolus in illis verbis: *Humiliavit semetipsũ ad Phil.* 3. & in alijs: *Non haberes potestatem adversùs me ullam, nisi tibi data esset desuper*; Ex quibus Christus Pilatum recensuit in judicem sibi à Deo datum, ideòque Sancti Patres Chrysostomus, ac Cyrillus *cap.* 19. Diu. Joan. enucleantes, ibi potestatem pro permissione cæperunt, hoc est Deo abnuente, futile adversùs Christum Pilati imperium erat. Et si Divus Thomas in *cap.* 13. *ad Rom.* de potestate à Deo Principibus impertita, intellexit, haud hæsitatur eã, ut Cæsaris ministra à Deo procedere, sicuti & omnis alia legitima, eam autem super Christum extendi ex sola Pilati ineptia scatuit, qui Christi ignorãdo dignitatem, eum, uti quemlibet suæ ditionis privatum, statuit.

31 Affirmantque, levis quoq; ponderis esse, dicere; Divum Thomam asseruisse, Ecclesiasticos ab onere solvendi Principibus tributa, istorum placito solutos fuisse, quippè hoc idem pariter divino procedere Jure; ut ipsemet ibi subnexuit.

32 Nec parum rursus relevare inclamitant, asserere; Cæsari tributum, Christo jubẽte, fuisse solutum, de quo haud ambigitur, dum Principibus à solvere debẽtibus debebatur: *Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal.* Divus Paulus *ad Roman. cap.* 13. attamen Christum pro se, & Petro, id coactè soluisse, asserere, damnata refractarij Marsilij de Paula hæresis est; ut disertè probant ex extravaganti, *licet*; Joannes XXII. ac Cardinalis Torrecremat. *in summ. de Eccles. lib.* 4. *p.* 2. *c.* 3. quòd itidem, ut homo, ad id non te-

ne-

nebatur, quòniam Christus etiam, ut homo insimul cum Apostolis ad hoc devictus haud erat, induebatur autem ut talis, divinitate potiùs, quàm humanitate, eratque naturalis Dei Filius non adoptivus, & sic vacuus ab omni onere Regibus debito; quorum supremus est Rex: undè inferunt infrà laudandi, sicuti Principes immunes suos faciunt filios; ita & Dei filium *Matth. c.* 17. *vbi Origen. S. Hilar. S. Hieronym. S. August. lib.* 2. *q. Evangel. c.* 23. *Theophyl. Euthym. d.c.* 17. *Matth. D. Thom.* 2. *q.* 2. *art.* 2. *ad Riccard. Caetan. Bellarm. & alij.*

33 Apostoli verò pariter tanquàm de sua familia soluti erant, ut de Clericis Christi familiaribus dixere Hieronymus *cap.* 17. Matth. & Divus Aug. *in l.* 1. *Evangel. q.* 13.

34 Ex recensitis ideò depromunt, Christi exemptionem haud scatere, ex quo unus de filijs erat, potissimùm, quia isti nondùm vacui à tali onere erant, immò & ipsi tantùm ad id tenebantur; evolvitur in exod. *cap.* 30. omnibus Israëlitis filijs: onus medium solvendi Siclum, fuisse impositum; quod postmodùm Romani lucrati fuere; explicat Joseph *lib.* 7. *de bello Judaico c.* 27. sed quia verè Dei filius erat, dicendum est.

35 His denique sic ad invicem reluctantibus opinionibus suppositis, vltima verior, ac magis ab omnibus ferè Theologis primæ notæ amplexa opinio est, quamobrem absque alia hæsitatione concludendum, putamus Potestatem per Christum Petro Vicario suo impertitam, supremam fuisse; ut uno fatentur ore Doctores, licèt circà modũ inter eos tantùm diffidere videantur, quòniam nonnulli, illam, Petri successores uti Principes sæculares retinere opinati sunt; alij verò spiritualem tantùm, sed quod licitum sit Pontificibus, secundùm rerum spiritualium ordinem, plenissima cum auctoritate, manus in rebus tẽporalibus apponere affirmãt, ut enodatè exprimit author opuscul. *de regimine Principũ l.* 3. *c.* 11. 13. quem Cardinalis Bellarm. *in lib. de potest.* absolutè nõ inficit, Divi Thomæ esse; licèt haud parùm hæsitare videtur; cæteri autem, qui super peccato tantùm eam arctam fuisse sustinent, sinistrè exponentes verba illa: *insufflavit, & dixit, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis* in Div.

Joan.

Joan. ad 20. tanquàm Ecclesiæ refractarij heresi redarguuntur, etiam ex verbis ejusdem met Christi, jàdudùm ibi immediatè prolatis: *Sicut misit me Pater meus, & ego mitto vos*; quorum virtute solutam, illimitatamque impertivit eis potestatem, Ecclesiam pro eo gubernandi; & congruunt uno ore Theologi, ex istis nuper recēsitis verbis, jurisdictionem; ut ex primis ordinis potestatem fuisse transfusam, quod quoque desumunt ex alijs Christi verbis, eidem Petro in sequenti capitulo: *pasce oves meas*; ex quibus haùd arctasse, uno fatentur consortio, sed amplissimam gubernandi, ac potestatem tribuisse existimant: quòniam græco idiomate attento, verbum *pascere*, idem sonat, ac illud, de quo Divus Joan. in Apocalyp. c. 19. scripsit, nempè; *& ipse reget eos in virga ferrea*; cui convenit Michæę scriptum, à septuaginta Interpetribus traductū, scilicèt: *Ex te mihi exiet Dux, qui regat populum meum Isräel*: Undè secundùm modum loquendi scripturæ, Petrus Pastor, Rector, Gubernator, ac totius Ecclesiæ Princeps fuit constitutus: nec eis officiunt alia verba in Div. Matth. ad cap. 16. ibi: *quodcumque solveris, & quodcumque ligaveris*; quasi quod secundùm aliorum sententiam, potestatem ei compescuisset ad peccata, & ad personas tantùm; quòniam haud dixit, *quemcūque, sed quodcumque*, universalem exprimendo potestatē ligandi, solvendi, jubendi, leges condendi, dispensandi, ac relaxandi, prout necessitas exposceret, ut fidelium animas ad cælestia trasmitteret claustra.

36 Attamen pro veriori hujus opinionis intelligentia, dicendum est; Christum, hanc suam supremam, absolutamque potestatem, quam jure, actuque retinebat, itidem in temporalibus, ut homo, si ei libuisset, directè Petro transfudisse; sed potiùs indirectè concessit, ut suadet ratio; nam ipse defacto ob humilitatem, modestiā, ac bonū exemplū, ab hoc ditionis usu se abdicavit, ipsumque in terra habere renuit, ut depromitur ex Diu. Thom. *l. 3. de regim. Princip. c.* 12. inconsentaneum ergo est asserere, eam Petro suisque successoribus defactò, ac directè concessisse, sed potiùs spiritualem supremam, ac Ecclesiasticam, supernaturalia directè respicientem, haud verò naturalia, & sæcularia, nisi tantùm indirectè,

qua-

quatenùs neceſſitudo contigerit ob ſupernaturalẽ finem, ac ſpiritualem hominum ſalutem; ut mirè inſinuat Bernard. VI. *in conſiderat. ad Eugen.* Bernard. II. Bonifatius VIII. in Extravaganti, *unam ſanctam*; & habetur *in Deuteronom.* 17.

38 Infertur ideò, Summum Pontificem, non habere poteſtatem judicandi directè cauſas, liteſque, & controverſias merè temporales inter Principes, ſuoſque ſubditos; nec ſtatuere in eos, nec ſuas infirmare leges, quæ à ſupernaturali fine haud deviant; prę-terquàm in ijs, quæ ad finẽ

39 ſupernaturalem pertinẽt, & ab eo deviarent. Poteſt tamen indirectè, per modum fraternæ correctionis, in rebus, & controuerſijs merè temporalibus ſe intromittere, abſque præjudicio fori ſæcularis, pro ut in cap. *novit. de judic.* ubi etiam alij inferiores Prælati, & ibi Innocentius III, Alexãder III. *cap. cauſam 2. extrà qui filij ſint legit. & in cap. ſi duobus ?. denique de appellat.*

40 Queis in caſibus pro conſeruatione earum rerum, quæ ſupernaturalem finem, & cõmunem ſalutem ſpiritualem reſpiciunt, poſſe, aſſerendum eſt, Suprema, & ampliſſima uti temporali poteſtate, quam

41 tunc annexam haberet, ac ſpiritualis ex parte finis, haud laica, appellatur; & hoc non tantùm cenſuris cogẽdo, ſed quoque pœnis externis vi, ac armis, pro ut quiuis alius ſæcularis Princeps, ità Catholicæ fidei, ac communis boni ſpiritualis conſeruatione expoſcente, poſſe ſummum Pontificem Reges deponere, eoſque è ſuis ditionibus, & adminiſtrationibus priuare depromitur *ex capite alius 15. q. 6. cap. venerabilem 34. Gloſſ. in verbis tranſtuliſti de elect. & cap. Apoſtolicæ de jure jurand. in 6.* ubi ejectum fuiſſe Fidericum III. ab Inno-

42 centio IV. euoluitur, & ab Innocentio III. Otthonem, & à Greg. VII. Henricum, & referunt Sotus *in 4. diſtinct. q. 2. art. 1. Victor relect. de poteſtate Eccl. qu. penult*, alioſque caſus exponit. *P. Nicolaus à S. Joan. Baptiſta Ord. Reform. D. Auguſt. in Epitom. Theolog. Scolaſt. tit. 8. de Fide in 2. p. pro reſponſione propoſitionibus Eccleſiæ Gallicanæ.* Molin de juſt. *tract. 2. q. 29. tom. 1.* Torrecre. *l. 2. ſumm. c. 113. n. 114.*

43 qui abnuunt in relectione in locum depoſiti, tam in præjudicium illius, ad quem, in defectum depoſiti, jus Regni pertineret, quàm illorum, ad

44 quos electio ſpęctaret, niſi elige-

ge-

gerint aliquem, per quem spirituale bonum valdè periclitaretur; vel infidelem, tunc, si ad congruam electionem faciendā admoniti haud desisterent, posse summū Pontificē itidē, renuentibus Electoribus, alium in locū electi cōstituere, congruunt nuper laudati DD. Nequire tamen sum. Pontificem alium constituere Regem in Regno alieno, ut ex Lipsio in sententia 2. *ad Belg. in epist. illustrem Præsidem D. Joa. Larrea tom.* 1. *decis.* 8. *n.* 45. *Hermenegild. Roxas de Incompatibil. in append. adp.* 7. *c.* 2. *n.* 99. edocent.

45 Et si Joannem VII. à Pontificali dignitate depositum fuisse asseritur, hoc haud Imperiali Othonis authoritate euenit, sed Sacri Concilij *Sancta Synodus quid decernat*; quod quidem concilium tanquàm acephalum, spurium, Sacrilegum, ac Iniustum abrogatum fuit, imo deposito, ac obiurgato Leone VIII. Joannes restitutus fuit, quippè iste, haud hæresis deformitate, sed reprobâ defecit vitâ *Platin. vita Pontif. anno* 964. *& ibi Onufr. Panivi. Illec. P. Jacob. Gordon. opus Cronol. anno.* 964. *& enodatè Card. Baron d. an.* 964. *tom.* 10.

46 Exaratis denique perpensis, lucidè depromitur, Clericorum exemptionem, quò ad sacra, & spiritualia, à Divino, ac Evangelico emanasse Jure, quòniam à Christo, Evangelica lege mediante, Petro, suisque successoribus cōmissa fuit, haud verò à Principibus sæcularibus; ideò distincta prorsùs est à laica potest. cap. *duo sunt distinct.* 96. ubi Glos. *& seq.* cap. *solitæ de major. & obedient.* cap. *decernimus de Jud.* D. Thom. *opusc. contrà errores Græcorum cap.* 32. *tit. quod Pontifex Romanus cum seqq.* Divus Anton. *tom.* 1. *opuscul. tract. de Auth. Papæ. c.* 1. Victoria *de potest. Ecclesiæ relect.* 1. *sect.* 1. *sect.* 7. *vers. tertio proposuit*, Dom. Sot. *in* 4. *distinct.* 25. *quæst.* 2. *ar.* 1. Molin. *de just. tract.* 2. *disput.* 21. *usque ad* 29. *tom.* 1. Suarez *in defen. fidei. advers. error. Anglican. lib.* 3. *c.* 6. *&* 7. *cum seqq. & lib.* 4. *c.* 2. Saijr *in clau. Regi. lib.* 12. *c.* 7. *n.* 6. Rodoric. *tom.* 2. *regul. quæst.* 62. *art.* 7. Duare. *lib.* 1. *de Eccles. c.* 1. *&* 2. Mart. de *Jurisd. p.* 1. *c.* 9. *& seq. Ramos. ad leg. Jul. & Pap. lib.* 3. *c.* 43. *n.* 2.

47 Causæ verò Ecclesiasticæ, ac spirituales, sunt: Creatio Sacerdotum, & Episcoporum, Distributio Diœcesum, & Parochiarum, aliaque ad ordinum gradus, ad Sacramenta,

per

fidem, legem Christianam, ac ad alias rerum Ecclesiasticarum quæstiones, & controversias spectantes, vel ab eis dependentes Molin. ubi nuper dicto *tom.* 1. *disput.* 21. Covarru. *dicto cap.* 31. *n.* 2. *vers. prima conclusio*; Duaren. *lib.* 1. *dicto cap.* 2. Parladorus *insequicentur. different.* 9. §. 1. Suar. *in defens. fide. adversus error. Anglic. dicto capite* 6. & 7. *lib.* 3. Saijr. *in tract. clau. Regi. lib.* 12. *cap.* 7. *n.* 6. & communiter omnes Canonistæ, ac Theologi.

48 In rebus verò temporalibus, & prophanis siuè civilibus, siuè criminalibus ad sacra, ac spiritualia haud attinētibus, humano tātùm, & canonico Jure exemptos, quoad personas, ex condecenti ratione, Divino congruente jure, quo verò ad res temporales, & bona, à laico Imperio solutos fuisse Clericos, nimirùm ex Imperatorum, Regumque placito, depromitur ex authoritate Divi Thomæ *in Epistola Paul. ad Român. c.* 13. *lect.* 1. ac ex Innocent. *in dicto cap.* 2. *de Majorit. & obed.* ac ex Alciat. Medin. Covarr. Lugdun. Ferr. & ex desuper laudatis. Queis adde Cajetan. *opusc. tract.* 1. *de potest. Papæ cap.* 27. Carlevar. *disp. Jur. lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2. *q.* 6. *sect.* 1. *n.* 395. *ad* 402. *Salsed. leg. polit. lib.* 1. *cap.* 3. *à n.* 1. 7. *Humad. Cened. Villalob. & alij per D. Franc. Montemajor in in suo propugn. pro R. Jurisd.* §. 28. *n.* 12. 13. *& seqq.* Victor. *dicta relect. de potest. Eccles. sect.* 7. *per totum n.* 3. Sotus *in* 4. *disput.* 25. *quæst.* 2. *artic.* 2. & quoad tributa Clericorum exemptionem, à Principum largitate scatere, conveniunt omnes, ex Divo Thoma, *ad Apost. Paul. ad Rom. c.* 13. *lect.* 1. *ad finem.* suprà allati, quibus adde Ramos ad leg. *Jul. & Pap. lib.* 3. *cap.* 43. *n.* 3. explicitè antè eum Gratian. *post cap. si in morte* 20. §. *ecce* 23. 9. 8. Sotus *in* 4. *senten. distinct.* 25. 9. 2. *art.* 2. Suar. *contrà Reg. Angl.* 4. *cap.* 3. *& cap.* 8. *n.* 2. 6. *& cap.* 9. 11. *&* 12. & nos in sequenti capite, luculenter commostrabimus.

49 Rerum autem temporaliū jura, penes Imperatores, Reges, ac sæculares Principes resident, ad eosque humana, temporalia, ac naturalia, humano generi distribuenda, spectant; legitur in cap. *quo jure distinct.* 8. quod est Divus August; & *in cap. suscepisti distinct.* 10. quòd est Divus Gregor. Nazianz; *& in cap. quòniam eadem distinct.* ex Nicol. Papa 1. in epist. 7. ad

Michaelem Imper. & ex Gelasio Papa in capite *duo ibi: Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, Authoritas sacra Pōtificum, & Regalis potestas, quæ quidem diversa est à Papali potestate; quòniam hæc, mediante consensu, electione, aut successione, à Deo Regibus, pro administratione rerum naturalium, finem temporalem respicientium, se confidere debuit; Papalis verò à Deo, per Christum, ad regimen rerum supernaturalium dumtaxat.* Molin. *tract.* 2. *disp.* 29. *n.* 11. *tom.* 1.

50 Quo ad summi Pontificis personam, conveniunt porrò Theologi omnes, eam, diuino jure, esse ab imperio sæculari solutam; fatentur Victor. Cajetan. Suar. Salas *de legibus disput.* 14. *sect.* 11. *conclus.* 11. *cap.* 17. Molin. *dicta disput.* 31. *ℨ. quarta conclus. & n.* 8. qui quoque in suis Provincijs, hanc temporalem retinet potestatem, sicuti & cęteri, superiorem non recognoscentes, non ut Pontifex; sed ut sæcularis Princeps.

51 . Hæc planè Clericorum, Jure Divino, Canonico, ac Principum sæcularium placito, introducta exemptio, in perniciem status, ac Reipublicæ, cedere nefas est; quòniam Ecclesia, in rebus ei non lædentibus, immunitatem haud introduxit *cap. cum ad verbum in fine* 6. *qu.* 8. Gratian. *post cap. constituit.* 17. *quæst.* 4. *Bonavent. de sacra fide lib.* 2. *lib.* 2. *p.* 2. *cap.* 7. *ibi Ecclesijs devotione fidelium concessa sunt possidenda; salvo tamen jure terrenæ potestatis.* Ipse autem met Christus Redemptor noster, in spiritualibus, suā si exercuit Monarchiam, suasque condidit leges, non ex hoc, politicam, ac Regna introducta gentium evertere intellexit, cum è Regum Imperio nil excerpere maluit, quamvis per eum, Reges regnarent. *Proverb.* 8. *sap.* 6. sed tantùm Christicolas in sacris, & spiritualibus, jure ademit suo, ut ad meliùs institueret. Matth. 22. *vers.* 23. Paul. 1. *ad Roman. cap.* 13. *& ad Thimot. c.* 2. & ad Titum *cap.* 3. *Petri epist.* 1. *c.* 2. *vers.* 13. Chrysostom. *Homil.* 23. Augustin. *tract.* 115. & Joan. Eu. *cap.* 18. & Ecclesia, inter suas Canonicas horas, illum canit Hymnum: *Crudelis Herodes, Deum Regem venire quid times? non eripit mortalia, qui regna dat Cælestia.* Disertè Ramos *de Episc. Portuens. in prælud. in* 81. *cum seqq.* & antè eum *Covar. var. dicta qu.* 31. *n.* 2. idem Ramos *ad leg. Julij Pap. lib.* 3. *c.* 42. *n.* 1. *& seqq.*

52 Et

52 Et si Clerici immoderatè sua utuntur exemptione, maximaq; cum libertate in apertam Reipublicæ perniciem navarent, Ecclesiastico dissimulante Judice, vel connivente, Summo priùs admonito Pontifice, si remedium distulerit; posse tunc Principes sæculares suorum subditorum quieti consulere, Clericorum privilegio, ac immunitate minimè refragante, insinuant Sotus in 4. *distinct.* 25. *q.* 2. Victoria *in relection.* 1. *de potestate Ecclesiæ quæst.* 53. *ult. n.* 3. Potissimùm si præsentanea presserit necessitas, tunc Pontifice itidem inconsulto, per modum justæ defensionis, eidem sæculari licere Principi id peragere, quod recta exposceret ratio, ad impediendum Reipublicæ imminens damnum. Salas *de leg. polit. tract.* 14. *disput.* 14. *sect.* 9. *n.* 111. Tanner. *n.* 22. *disp.* 4. *dub.* 1. *n.* 1. Cevall. *de cognit. per viam violent. p.* 2. *q.* 77. *n.* 9. Ugolin *in Bulla Cæn. Dom. cap.* 11. *p.* 2. *vers. aut eos* §. 1. *n.* 3. *in finem* Dian. *tract.* 1. *de immunit. resol.* 17. 54 *vers. valet*; quòniã ubi de totali Reipublicæ corporis perturbatione agitur, nè seditio acerbiùs incrudescat, ac pars sincera trahatur, Princeps sæcularis in dictis circumstantijs, ense, incurabile vulnus, recidere valet, immoderatas Clericorum factiones, extraordinariâ itidem potestate, reprimendo. Est sanè in sedanda Republica, Princeps simillimus Deo, cum vires, opesq; componit, & arcet; undè nuncupantur ab Oppiano *vers.* 45. *Reges cælestes, muri terræ*; ab Hierocle Pytagorico, *Deorum filij illustres, ac omnimoda virtute pollentes*, à Diogene *de Regno, Lex animata, simulacrum justitiæ, ac Dei Imago*, à Theocrito *ap. Strab. Ser.* 46. *Singulorum nemorum Pan.* ab Echanta Pythagorico. *Numinum Præsides, ac Orbis columnæ*; à Plutarcho ad Princip. Ind. *Dei Administri ad tuendã hominum salutem.* Opportunè equidem Princeps occurrat, in hisce sedandis factiosis, ut ad instar Julij Cæsaris sit, disertatorum, ac seditiosorum, & Inquisitor, & punitor acerrimus. Sveton. *in Cæsar. cap.* 64. cum Imperare natura est, præstantioris. Teste *Democrito apu Strabon.* Subduntque, qui de Regno philosophantur, Plebs dum inflata effluxit, fluxa tẽtat incassum, & cum commota irruit, non flatus, sed acta Principis obstent. undè consulunt ne irrideatur, quod itidem admonet Tac. *lib.* 5. *hystor.* in felicissi-

 si-

ſimum Muſonij Rufi recenſendo exitum. *miſcuerat ſe legatis Muſonius Rufus, Equeſtris Ordinis, ſtudium Philoſophiæ, & placita ſtoicorũ æmulatus, captabatque permixtus manipulis bona pacis, ac belli diſcrimina differens, armatos movere id, pleriſq; ludibrio, pluribus tædio; nec deerant, qui propellerent, procul; carentque ni admonitu modeſtiſſimi cujusque; & alijs minitantibus omiſiſſet, intempeſtivam ſapientiam.* Alexander inſuper, Auguſtus, ac Marcus, ob nullam aliam cauſam, ad tantam pervenerunt gloriam, niſi quod non procùl à paludamentis pallia verſavere; Princeps autem dum differt, cum vita, & Imperium perdit, Neronis, namque exemplum *Suetonius in cap.* 27. memorat, qui, dum viliſsimè de fuga, vel pietate contendit, tempus amiſit, & Imperium; quibus haud parum conferunt mirè expoſita per Salluſtium in Catilinam, ubi pro ſedanda ſeditioſorum audacia, hæc inſinuat: *cætera maleficia tunc proſequere, ubi facta ſunt, hoc niſi prævideris, nè accidat, ac ubi evenerit fruſtrà judicia implores.* Valer. max. *lib.* 3. *de fortitud.* inſipidum enim erit, tanto imminente periculo, futile navare tempore, infrà quod factioſorum audacia, inter inſciam populorum turbam, gliſcente ſecum irreparabile damnum traheret, porrò imperitus erit medicus, qui tumentes vulnerum ſinus, pendente manu contractaret, & in alto receſſis viſceribus vulnus incluſum dum ſervat, exagerat, & ſi principia tolerantur in ſeditionibus, fines dein curari haud poterunt; cum tumultus incrementa ſumunt; ut fluvij, qui initio exigui ſunt fonticuli, paulatim verò in craſsiſsima transformantur flumina; & ſi connivent ad tempus, imprudentia, & ſenſus adeò augeſcunt, ut nulla eis vis poſsit reſiſtere; *ex parvis, orta ſeditione, de rebus magnis diſſideatur*; ait Tac. *ann. lib.* 12. & *in lib.* 4. *eodem.* Populorum ergò dum murmur incipit, caveant Principes, nè ſileant; quòniam tonitrua aëre, ac tinnitu eiaculantur, ait Plutarc. & Populus tanquàm apis, dũ ſecedit ſubmurmurans, aëris ſonitu revocatur, inquiunt Ariſtotel. Plato, ac Diogen. *de Regno*, cenſeturque Princeps Reipublicæ Agricola, ſubdit Tull. *de officijs ex Xenophont. In Cyropæd.* dum denique reſonat, murmuris cauſam repellat, quod ad noſtrum exprimit ſenſum Alexander Põtifex III. *in cap. memor. ſum.*

24.

24. *quæst.* 5. *&* *in cap. teneamur de præb.* ibi *si non potest eis, sine scandalo provideri, æquanimiter sustinemus, si mãdatum nostrum non duxeritis exequendum*; quem sequuntur Syluest. *verb. obedient.* & Cordub. *lib.* 3: *quæst.* 13. *reg.* 3.

55 Quæ quidem exposita itidem militant, ubi Præpositus ipse Ecclesiasticus conspiraret, cui resistere valet Princeps, ob status cõservationem, licet in eum haud juridicè statuere, Salomon autem Abiathar sum. Sacerdotem è templo, ac ab Urbe arcuit *Reg.* 3. *&* *cap.* 2. *vers.* 26. Felin. & Dec. *in cap. si quãdo de rescrip.* Socin. Jun. *in cap. nulli de sent. excomun.* Navar. *in cap. cum contingat remed.* 2. Ortiz. *part.* 2. *opposit.* 1. Sot. *in* 4. *distint. n.* 5. *quæst.* 2. *art.* 2. *n.* 23. Victor *de Potest. Papæ in regul. moral. tit. de præcept. Decalog.* idem *in cap.* 10. *de unit. Eccl.* Cordub. *lib. quæst.* 10. *distin.* 13. Torrecrem. *lib.* 2. *cap.* 106. Caetan. *de potest. Papæ cap.* 27. Bellarm. *de Rom. Pontif. lib.* 2. *cap.* 29. *reposit. ad versic.* Quod si licitũ est invadenti corpus resistere, ità & animas invadenti, vel turbanti Reipublicæ tranquillitatem, qui aut ob superioris conniventiam, vel absentiã absque proximæ medelæ metu, in apertam incidunt seditionem, & si Clerici essent.

56 Hisce enim in casibus sæcularis præventio, Imperium, nec potestas est, sed necessaria medela, insinuant *Suar. ad Reg. Anglican. lib.* 3. *cap.* 3. *Baldell. lib.* 5. *disp.* 10. *n.* 7. *&* *disput.* 35. *Dried. de libert. Christi cap.* 2. *salus disput.* 14. *sect.* 11. *Pat. Ludouic. Molin. de just. d. disput.* 31. *tract.* 2. *tom.* Et tunc licitũ pariter est ipsis sæcularibus Principibus, supremi Patris munus, in politicis gerentibus, licet filij in spiritvalibus, eadem economica, non tamen contentiosa potestate, turbidos, refractariosque Clericos, tamquàm putrida membra, è republica eijcere, eosque arcere, ob communem pacem, et quietem sui status, cui non tantum Patres, Misticique Regni Capita, ac tutores sunt, juxtà tradita per Diu. Hieronym. in cap. resecandæ ibi *resecandæ sunt carnes putridæ, & ovis scabiosa ab alijs repellenda, nè tota Domus mansa, pecus, & corpora ardeant, corrumpantur, intereant. & cap. Ecce* 24. *quæst.* 3. *& Gregor. Lop. in l.* 57. *tit.* 1. *lib.* 4. *recop. Azaued. lib.* 4. *l.* 4. *n.* 12. *tit.* 1. *recop. Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 62.

quos

quos cumulat. *D. Franc. Ramos* del Mazan. *ad leg. Juliam. Pap.*
57 *lib.* 3. *cap.* 47. immò cor, & anima, ut mirè ait Diu. Thom. *de regim. Princip. cap.* 12. ac insinuat Senec. *lib.* 1. *de Clem. cap.* 4. & 5. Lucan. *lib.* 5. qui tenetur regere, & tveri totum sui status corpus, cum Imperium nil aliud sit, nisi cura alienæ salutis, ut prædiximus, & conducit tex. *in lib.* 3. *ff. de offic. Præ. vigil.* & à Deo non simpliciter collatum, sed cum attributo, & qualitate naturaliter adhærente, nempè auxilio, & protectione oppressorum; adeò ut in ipsis Principibus inseparabile sit, non tantum regimen, verum, sed & refugiũ. tex. *in Aut. ut judices sine quo suffrag. in principio, & in Aut. constitutio. quæ de dignitatib.* estque eorum obiectum pax publica, & Vassallorum tranquillitas Bellarm. *contro.* 5. *cap.* 6. *lib.* 3. *tom.* 1. Bald. *in l.* 2. §. *nouissimi. ff. de orig. ver.* & *in conf.* 333. *n.* 1. & *cons.* 327. *n.* 7. *lib.* 1. Guerr. *in Thesaur. Christ. Religion. cap.* 54. *n.* 1. *Greg. Lop. in l.* 9. *tit.* 1. *part.* 2. *Ramos. ad leg. Jul. & Pap. lib.* 3. *cap.* 47. *n.* 8.

58 Nec ex hac Clericorum refractariorum sejunctione, immunitas; seù libertas læditur Ecclesiastica, nec in Sacras incurritur censuras; etenim in *cap.* 10. *Bull. Cæn. Domin.* interdicitur Ecclesiasticos expelli absque justa causa, nempè violenter, injustè ac tyrannicè; at secus, ubi necessariò occurritur ad evitandum imminens Reipublicè damnum, vel ad effrenandum eorum exitiosum excessum; cum tunc ex allato Canone, Regio Imperio nihil distrahitur, quin per modum naturalis défensionis, ac extrà judicialis cognitionis æconomica, ac politica authoritate, Regnum, Vrbem, ac Provinciam sibi subiectam tveatur; itidem cum Ecclesiasticorum expulsione *tex. in cap. perpendimus* 23. *vers.* & *non propulsando desent. excomun.* *cap. li guribus* 43. *ad finem* 23. *quæst.* 5. Salicet, *ad Bernard. Diaz. in pract. Crim. cap.* 102. *lit. A.* Joseph Sesse *de inhibition. cap.* 8. §. 3. *sub n.* 100. & *seqq.* quos laudat, & sequitur D. Mar. Cutell. *in Cod. Reg. Fideric. cap.* 22. *not.* 24. *n.* 5. & *de immun. Eccles. lib.* 2. *cap.* 18. Bobadill. *lib.* 2. *polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 62. *lit. A.* Gasp. Rodriq. *de ann. reddit. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 23. Sauf. *ad Bull. Cæn. Domin. cap.* 16. *disput.* 82. Solorzan. *de indi. gubern. lib.* 3. *cap.* 27. *n.* 54. Gars. *de Nobilit.* & *exempt. Gloss.* 9. *sub n.* 33. Humad. *in lib.* 65. *tit.* 5. *part. quæst.* 8. *n.* 3. Salgad. *de Reg. pro-*

protect. part. 1.*cap.*2. *an.*267. *Archiep. Felician. de Vega in cap. cum ab homine, de Judic. n.* 18. *D. Franc. Montemajor. in sua propugn. pro R. Jurisd.* §. 26. *n.* 5. 6. Hoc equidem, quòd ex enarratis explanatum remanet, affabrè comprobatum ex Sacris, prophanisque Historijs evolvitur; etenim *in canon.* 8. *&* 9. *Concilij* 16. *Toleti* notatur, Regem Gothorum Egicam Sisbertum Archjepiscopum Toletanum seditiosū è Regno expulsisse, imo per Conciljum detentum, ab ipsamet dignitate denudatum remansisse, affert. *Petr. Greg. Syntagm. lib.* 35. *cap.* 2. parilesque in Hispania adducuntur casus per *Marian lib.* 6. *Histor. cap.* 18. *Salsed. lib.* 1. *polit. cap.* 10. *à n.* 62. *et seqq.* quos omnes cumulat *Monte Major ubinuper* §. 21. In Gallia *Guillel. de Bened. in c. Rainusius, verb. uxorem. decis.* 2. *n.* 157. *Boër. de sedit. c.* 1. In Italia *Corset. de potest. Reg. q.* 34. *n.* 60. *p.* 3. *Juclar.* §. *læsæ Majes. n.* 7. *& q.* 36. *n.* 22. *Boss. eodem tract. n.* 87. *Tiber. Decjan. tract. crim. lib.* 7. *c.* 8. *n.* 6. *Gigas de crim. læsæ Majes. tit. qualiter in crim. læsæ Majes. procedat. q.* 16 *n.* 2. 267. *cum seqq. Ludouic. Molin. de Just. & Jure tom.* 1. *tract.* 2. *disput.* 31. *conclus.* 4. nec discrepat urgente necessitate, *P. Ant. Dian. d. tract.* 1. *de immun. Eccles. res.* 17. *&* 18. *& post eos*:

59. Imo &, si Principis Magistratibus debitum non conseruauerint honorem, ejusqve turbaverint jurisdictionem, & publicam qvjetem, itidem valere tunc eàdem œconomicà potestate, Principem Sæcularem, hosce Clericos, cum honore tamen, è Regno pellere, donec resipuerint *ex. tex. in l. qvicumqve C. de Episcop. & Cler. firmant. Cassan. cathal. glor. Mund. p.* 5. *consider.* 24. *cas.* 138. *& cum consvetud. Burg. rub.* 1. §. 5. *n.* 49. *Cual. Commun. quæst. in discurs. ad D. Regem. n.* 46. ibi *asta echarlos de sus Reynos.* potissimum ubi svus Ecclesiasticus Præpositus, vel deses est, aut deest. *Cap. Princeps, & ibi gloss.* 23. *q.* 5. *cap. filij, & gloss. verb. Regij* 16. *q.* 71. *cap. nec liquit.* 17. *distinct. Osasc. Decis.* 180. *n.* 14. *Clarus* §. *fin. q.* 36. *n.* 20, 24. Ramos del Mazar *ad leg. Jul. Pap. lib.* 3. *cap.* 47. ubi aliam tangit quæstionem, an eàdem œconomicà, ac politicà potestate, sæcularis possit Princeps tales contumaces, refractarjos, ac turbidos Clericos, ac Prælatos Ecclesiasticos, certum in locum infrà Regnum demandare? & ibi vtramque *in cap.*

48.

48. cumulat, sententjam, negativam in seqvendo, qvam edocvere *Suar. de censf. disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 31. 4. 8. *Sayr. de censf. lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 8. *Fermos. in cap. Ecclesia* 10. *quest.* 25. *de constit.*

60 Verùm enim verò cuncta superius enarrata, sub hac intelligentia, recipienda sunt, nempè talis politica potestas in hosce Ecclesiasticos crebrò haud exercenda erit, nec pro libito, sed tantum sobriè, ubi, & quando Ecclesiastica disciplina connivendo, celerem ut Regni salus exposceret distulerit animaduersjonem, vel ubi instantanea pro Reipublicæ conseruatjone presserit necessitudo, ut insignis docet Theologorum magister Mich. de Palatjo *in* 4. *distint.* 25. *conclus.* 5. Gars. *de Nobilit. & exempt. Gloss.* 9. *n.* 30. Ramos *ubi supra n. fin.* nèc discrepant Cutell. *in locis indicatis* Molin. *de Just. & jur. tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 31. *conclus.* 4. *Salas de leg. tra.* 14. *disp.* 14. *sect.* 9. *n.* 3. *Pignatell. consult.* 31. *n.* 31. *tom.* 6. *Crespes de Valdaur. deces.* 3. *tom.* 1. *n.* 25.

61 Et si non nulli autumavere Theologi inter quos *Dian. ref.* 17. *p.* 4. *tom.* 1. *tract.* 2. casus hosce esse metaphisicos, dum obexilem Ecclesjasticorum potestatem adturbandam, ac evertendam Reipublicę tranqvillitatem, eos idoneos haud esse, errant herclè, ut mirificè contra Dianam innuit *Cresp. de Valdaur. in d. decis.* 3. *an.* 25. *cum sequent. tom.* 1. & notat Anastas. Germon. *de Sacr. immun. lib.* 3. *cap.* 12. & ante eum insinuat *Nicephor. Breu. Histor.* ubi Antjochi, & Theophilasti operam apud Constantinum Imperatorem adversùs Patriarcham Constantinopolitanum memorat; fuitque Cæsar ante signanus, qui Sacerdotjum subselljum in Urbem; & Pompeum prouocauit, ad cuius exemplum, Anna, & Caiphas plebem, Scribarumque turmas, in Christum excitarunt, ac seditione factâ, mortis causam evulgarunt Seruatoris, & innocentiam, vt ipsi tamquàm laruæ post iustitiæ solis occasum regnarent; sed incassum, quònjam utrumqve perdidit eorum ambitio, nam ille libertatem Romanam amisit, iste Hjerosolyma Urbjum Regina sub Romanorum hasta prostrata, simul Pontificatus culmen perdidit; nos autem, nostra tempestate sat experimento notavimus, non nullos Clericos: Specje Divini cultus, vel boni publici, suis turbulentis suasjonibus præsentaneam Re-

Reipublicæ tranquillitatem revolvere, ac mutare, & sub palljato, ac specioso patriæ tutaminis prætextu, plebaticam turmam seduxisse; quod anteà philosophauit Diu. Augustin. *in cap. nemo quippè* 83. *distint.* & elicitur *in Cap.* 46. *Reg.* & narrant deniquè Historici, exteras tot exarâtes seditiones, Ecclesiasticorum operâ excitatas; quòniam nostris temporibus, aperta sunt vulnera Messanæ, eorum operâ inflicta.

62 A nostro haud distat insuper instituto; hìc attexere, an Ecclesiastici, quacumque dignitate fulgentes, acciti; Regijs parêre mandatis, ac sistere debeant? cum sint; qui blaterent, in tangentibus, ad Regem, Regnum, ac Regimen Ecclesiasticos Regibus subijci; de quo videre est Divum, Thom. 1. 2. *quæst.* 4. Sot. *de iust.* & *iur. quæst.* 4. *art.* 2. Rodriq. Suar. *in Repetit. l. quoniam in prioribus lim.* 2. *leg. Regn. n.* 24. *c. de in off. testem*, Nouar. *in man. cap.* 25. *n.* 9. Azeued. *in leg.* 13. *n.* 6. *tit.* 13. *lib.* 4. *Recop.* Bobadil. *in lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 61. *& ex tex. in cap. petimus* 11. *quæst.* 1. *Cap. Princeps*, *& cap. administratores* 23. *quæst.* 5. *cap. tributum & ibi Gloss.* 23. *quæst.* 8. Castelli apud quos Regiæ ad sunt leges 29. *tit.* 4. *lib.* 2. *& in l.* 8. *tit.* 7. *quæst.* 3. *l.* 1. *ibi aunque Prælatos* laxèque D. Jacob. Pignatelli. *Consult. Canon. Consult.* 6. *tom.* 3. *per tot.*

63 Nam contrà non sistentes, ad bonorum temporalium captionem, ac originis privationem deveniri posse, testatur Azeved. *in d. l.* 13. *n.* 5. *& in l.* 1. *n.* 5. *tit.* 1. *lib.* 4.

64 *recop.* immò ad obedientiam fidelitatemq; Regi & ad Reipublicæ trãquillitatẽ, ac pacẽ præstãdã teneri, asserit Durand. *de mod. Concil. Gener. celebr. rub.* 71. eique subditos esse, ait, ratione domicilij Gregor. Lop. *in l.* 4. *tit.* 15. *part.* 4. *Gloss. Magna* Azeved. *in d. l.* 13. *n.* 5. Bobadil. *polit. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 62. imò & si acciti fuerint, non ad expeditionem, sed ad consulendum super arduis Regni negotijs, annuit post multa *Pignatelli d. consult.* 6. *n.* 57. meritò assuetum est, eos accersiri, quã-

65 do de rebus arduis ad communem Reipublicæ tranquillitatem conservandam, agetetur, & apud nos Regia manet Pragm. unica §. 5. *de ærar. Episcopor. tom.* 3. quos pluries

66 accitos notavimus, tàm in nostro Siculo Regno, quàm in Fidelissima Parthenopæa Urbe, ubi inter cæteros, Ill. ac

eruditissimus D. Raymundus de Puteo, Hierosolymitanus Eques, Vestiensis Episcopus, ac Parci Princeps, in Patria unus ex primæ Classis, Proceribus, ac noster avunculus, qui sic ab Ill.Domino Marchione Astorgæ Prorege accitus, paruit, undè pacato confestim Marchione, Summo cum suo honore, ad suam remigravit Ecclesiam.

67 Parilem pariter Hispani adducunt morem, teste Bobadill. *d. lib.* 2.*polit.cap.* 18.*n.*61. Solorzan. *de Jure Indiar. lib.*3. *cap.* 25.*n.* 67. qui sic apud illos moderatores, ob alteram Regiã epistolam ann. 1073. emanatam servari referunt, & faciunt. Joseph.sess.*de inhibit. cap.* 8. ?. 3. *à n.* 48. *& cap.* 9. ?. 1.*n.* 2. Ant. Oliban. *de jur. fisc. cap.* 10.*n.*36. Portul. *in scholis ad Molin.* ?. *appellacio. n.* 10. Cevall. *in cognit. per viam violent. Gloss.* 16. *n.* 10. Salgad. *de Reg. protect. part.* 1. *cap.* 2. *n.* 275. Torreblanc. *de Mag. lib.* 3. *cap.* 26.
68 *n.*30. qui sic in nonnullis alijs Provincijs servari, testantur; potissimum sicuti Proceres, ac Regij Conciliarij acciti fuere, Calicius *in Margar. Fisc. dub.* 8. *vers.* 174. Oliban. *d. cap.* 10. *n.* 7. Bobadill.*ibidem n.* 61 *& cap.* 17. *n.* 15. annuentes cuncti, in hoc tantum, casu admittendos esse Passant. & Azon; quos laudat, & sequi-
69 tur *Diana*, vel si Feudum à Rege possederint, Oliban.*n.*6. Carol. de Grassa.P. *Reg. Frãc. lib.* 2. *vers.* 13. & agunt Solorzan, *ubi desuper. d. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 58. *tom.* 2. Salsed. *de leg. polit. tom.* 2. *cap.* 12.*n.*10. *cũ seqq.* nam pro feudo à Rege obtento, coram eo tenentur respondere, *cap. cum verum* 7. *cap. extransmissa* 6. *de form. compet.* cum ratione feudi vassalli sint, quidquid in oppositũ autumavit Dian.*res. mor. tract.* 1. *resol.* 6. *vers. notandum.* At si eodem tempo-
70 re à Sum. Põtifice acciti fuerint, ad Regem potiùs accedere debere, sentiunt Olib. & de Grassal.ubi desuper. Quod nullo pacto admittendum esse, putamus, cum prælatio in spiritualibus politicis polleat, & desumitur *in cap. reprehensibile* 19. *vers. cum militum* 23. *quæst.* 8. *& cap. solitæ de major. & obedient.* & mirè innuunt Marth. *de jurisd. part.* 4. *cent.* 1. *cas.* 18. *n.* 22. Dian. *res. mor. tract.* 1. *de immun. Eccles. par.* 3. *resol.* 6. Ramos del Mazan. *ad leg. Jul. Pap. lib.* 3. *cap.* 46. *n.* 3. Etenim prius Sũm. Pontificis, dein Regis mandato obtemperandum esse ait *Pignatelli dicta consult.* 6. *n.* 44. *tom.* 3. Nisi à Metro-

po-

politano acciti fuerint, nam potiùs ad Regiā vocationem accedere debent, insinuat ex Innocent. & Panormitan. *in cap. cum parati 19. de appell. Ramos.* ubi nuper *Pignatelli*
72 *n.* 61. Quod itidem sub eadē dictum sit lima, si non pro libito, sed quandò, & ubi de pacando tumultu in Republica, eorum operâ excitato, ageretur, adeo ut ob eorum pertinaciam, magna immineret status eversio; vel ubi Regis, ac Regni maxima urgeret necessitas, tunc nulla justâ excusationis causâ accedente, parēre debent; & si renuerint, cunctis priùs sedulitatibus studiosè adhibitis, ut eorum animus ad optatam status tranquillitatem reverteret, & ni-
73 hil peragendum si remanet, posse sæcularem Principem, non jurisdictionali, sed æconomicâ authoritate, jure naturali, ad politicum corpus tuēdum, hosce tumultuarios inobedientes, ac refractarios Clericos, è Regno pellere, ut ex Divo Thom. *in 2.2. quæst.* 40. *art.* 1. magistraliter edocet *Cardin. Bellarm. lib.* 8. *de laijc. cap.* 13. *vers. probatur*
74 Etenim Ecclesiastici, uti filij, in æconomico Imperio, de familia Principis patris sunt, & in ea manent, nec eximuntur, nisi quo ad contentiosam jurisdictionem, *cap.* 2. *de for. compet. l. statuimus c. de Episc. & cler.* meritò coërctione politica, nempè æconomica, ab
75 ipso sæculari Principe plecti, in dictis casibus possunt; ut prȩter laudatos, insinuant Ramirez *de leg. reg.* §. 12. *n.* 11. 12. Covarr. *pract. quæst.* 32. *n.* 3. Garz. *de nobilit. gloss.* 9. *n.* 31. 32. de Grassal. *in d. lib.* 2. *Regal. Franc. cap.* 16. Bobadill. *n.* 62. Giurb. *cons.* 49. *n.* 16. *vers. sed licet*, etiam è Regno eos expellȩndo l. 1. *quicumque C. de Episcop. & Cleric. Cassan. consuet. Burg. rab.* 1. §. 5. n. 49. *& Cathal. glor. mund. part.* 5. *consider.* 24. *cas.* 138. *Gugliel. de Benedict. in cap. Rainutius verb. Uxorem, nomine, Adelasiam decis.* 2. *n.* 155. 161. 449. 458. Cevall. *cōmun. quæst. par.* 4. *in discurs. ad Regem. n.* 46. *& com. quæst.* 899. *n.* 173. Cancer. *lib.* 3. *res. c.* 10. *n.* 37. Carol. de Grass. *effect. cler. effect.* 1. *n.* 1011. aliosque refert Giurb. *sub. n.* 16. & post omnes Ramos del Mazan *d. lib.* 3. *cap.* 47. *per totum.* Rur-
76 sus itidem, ex lege gratiæ, permissum evolvitur, ob læsæ Majestatis humanȩ facinus, fori Clypeum haud refragari; ut graphicè insinuat Fr. Seraph. de Freitas *de just. Imp. Lusitan. Asiatico cap.* 6. *n.* 92.

& sequuntur Suarez *contrà*
Angliæ error. lib. 4.*cap.* 34. *n.*
10. *Roderic. de Acuñas de Con-*
fessar. sollicitan. *q.* 24. *n.* 74.
& refert Clemens III. Ponti-
fex Maximus *in cap. perpen-*
dimus 23. *de sent. excommun.*
Comitem B. qui Præsbiterum
quemdam fustigari manda-
vit,eumque jugulavit, ex quo
[se Regis filium falso nomi-
nare ausit] armisque susce-
ptis,bellum attētavit,in excō-
municationem haud incidisse
& referunt *Boss. defor. compet.*
n. 139. *Fachin. contr. lib.* 9.
c. 28. *Clar. q.* 36. *n.* 36. *vers.*
quæro. Ulterius sub politicis
sanctionibus per sæcularem
Principem, ob status conser-
vationem, & ad promiscuum
humanæ societatis beneficiū
emanatis, devincuntur Eccle-
siastici; itidem Episcopali di-
gnitate fulgentes, ut sub edi-
cto, de vendendo tritico, sta-
tuto pretio,gliscente ærumna,
77 aut de non extrahendo illud,
dixere Guttier. *lib.* 1. *pract. q.*
22. Menoch. *cons.* 137. *n.* 9.
lib. 2. *& cons.* 1000. *lib.* 10.
n. 13. *cum seqq.* Pres. de Frāc.
decis. 9. *n.* 3. Mastril. *decis.* 17.
n. 2. 3. & in collectis tempore
belli, Gabriel. *cons.* 37. *lib.* 2.
Menchac. *contr.* 5. *lib.* 1. Me-
xia *in pragmat. pan. conclus.* 5.
Hieronym. de Leo *decis.* 20.
Bobadill. *polit. lib.* 2. *d. cap.* 18.
n. 24. Chacher. *decis.* 68. *n.*
5. Guttier. *lib.* 4. *quæst.* 38.
& in reparatione murorum,
Pontium, ac Turrium anne-
78 ctunt Ancher. *cons.* 96. Cutel.
de imm. Eccl. lib. 2. *quæst.* 39.
Borrell. ad Pett. *in specul. Prin-*
cip. rubr. 16. *lit.* A. Quod ta-
men intelligendum est, si cō-
suetudo sic vigeret, aliàs con-
sulendus est Sum. Pontifex,
vel Episcopus, si mora nocua
non esset, sicque fecere Pisa-
ni, anno 1600. quibus Cle-
mens VIII. respondit teneri
eorum Clericos ad reparatio-
nem Civitatis murorum, ac
pontium, laicorum bonis non
sufficientibus, insinuat Mart.
de jurisdict. part. 4. *cent.* 1.
Ca. 1. *n.* 58. quem refert Dian.
de Parlam. res. 22. & nos me-
79 lius *in cap. sequenti*; cuncti at-
tamen congruunt, ubi Eccle-
siastici, sub politicis sanctio-
nibus devincuntur per suos
Ecclesiasticos Judices cōpel-
lendos esse. Dian. *res. mor.* 45.
Cutell. *de immun. Eccl. lib.* 2.
q 8. *n.* 48. qui quidem Judices
Ecclesiastici pro paratæ ærū-
næ opitulatione,cōsulto Sum.
Pontifice, eos ad tributa ad-
stringere valeāt. *Less. de just. lib.*
2. *cap.* 33. *dub.* 3 *n.* 33. Castill.
tom. 2. *contr. cap.* 9. *n.* 32. si ævi
prolatio nociva haud fuerit
Vasq. *de privileg. paup. quæst.*
24. *n.* 5. Cavalc. *decis.* 37. *p.*
2. *n.* 67.

2. *n.* 67. append. *ad prax. Papian. in rub.* 20. *n.* 2. Menoch. *d. conf.* 1000. *n.* 22. 29. 44. Surd. *conf.* 301. *n.* 34. 35. Gratian. *discep. for. tom.* 1. *cap.* 149. *n.* 44. 45. Petr. Caball. *resol. crim. tom.* 1. *cent.* 1. *Cas.* 9. *Pres. de Franch. decis.* 9. *n.* 3. Thesaur. *ad Thesaur. decis.* 244. Cacher. *decis.* 181. *n.* 8. 22. Dian. *resol. mor. tract. de imm. Eccles. res.* 8. Salg. *de Reg. protect. part.* 4. *cap.* 14. *n.* 103.

80 Verùm enim verò, ubi talis exequutio ad Ecclesiasticum spectat Judicem, & ad eum utcumque recurrendum est, si ipse effectum distulerit, vel agiliter, exactionem, vel coerctionem dissimulaverit, flagitationibus, laicisq; petitionibus in cassum erogatis, posse laicum Principem contrà clericos, in vim defensionis, suum experiri jus, autumavere Sanch. *conf. mor. lib.* 2. *cap.* 4. *conf.* 55. *n.* 23. Salsed. *ad leg. lib. c.* 4. *n.* 20. Cutell. *ubi desuper lib.* 2. *cap.* 42. Villalob. *in summ. verb. Eccl. n.* 2. Papp. *decis.* 68. *n.* 23. Anguian. *deleg. lib.* 2. *contr.* 15. per bonorum captionem indicat Thes. *ad Thesaur. decis.* 234. *vers. dubitari solet.* Silvan. *lib.* 1. *resp.* 5. *par.* 3. *n.* 35. si instantanea presserit ærumna. Chacher, *decis.* 118. *n.* 23. Morl. *empor. tit.* 9. *quæst.* 1. *infin.* Hermos. *ad Lop. leg.* 3. *tit.* 5. *Gloss.* 1. *sub n.* 68. quod reticuit Dian. *d. resol.* 41. comptèque tantum exactionis munus Ecclesiasticis tribuendo.

81 In hoc autem Sicanio Regno, pro exigendis donativis, in generalibus comitijs triennalibus, itidem per Ecclesiasticum Cætum Regi nostro invictissimo, sponte oblatis, juxtà formam Apostolici Brevis per eamdem majestatem, seu per sui vicem Gerentem Æconomus eligitur, quod disponitur per cap. Reg. 136. Reg. Alphons. prævia Sum. Pontificis approbatione, de qua quæstione, meliùs infrà.

LAVS DEO, BEATÆQVE VIRGINI MARIÆ.

EC-

ECCLESIASTICI QVANDO DEVINCVNTVR AD Solvendas Collectas, Tributa, ac alias Contributiones à sæculari Principe indictas.

SVMMARIVM:

1 *Contributionum solutio à primis Regibus ortum habuit.*
2 *Christiani Principes mites exstitère in tributorum impositione.*
3 *Tributorū impositio congruit bono publico.*
4 *Tributorum impositio ut non sit immoderata, congruit.*
5 *Principes tenentur Urbes defendere, ac cives protegere:*
6 *Immoderata tributorum impositio, tyrannia dicitur.*
7 *Contributiones, & collectæ, ex se, sunt odiosæ.*
7 *Imponantur cum justa causa.*
6 *Justa causa imponendi collectas, & contributiones, quæ sit?*
10 *Nemo eximitur à collectis, si justa ex causa procedunt.*
11 *Quando clerici eximuntur à collectis?*
12 *Vicini habitantes, quomodo tenentur ad collectas?*
13 *Quando forenses non tenentur ad collectas?*
14 *Principis prædia ad collectas tenentur.*
15 *Principes curent, potiùs ut amentur, quàm metuantur.*
16 *Populi amor, & fidelitas est firmissimum propugnaculū.*
17 *Subditi haud nimium gravētur à Principibus, ne deficiant.*

EXORDIVM.

1 ONus equidem cōtributiones solvendi, à primis ditionum incunabilis scatuisse, omni fere ævo, instruunt Historiæ, evolvitur planè in sacris paginis, & in *in 1. Sam. 8. v. 9. Hoc est jus Regis. v. 15. fruges, & vineas vestras decimabit 2. Sam. 8. v. 2. factus est Moab David serviens sub tributo*, sicque dealijs succeſſivis tempestatibus usque ad Nabuchodonosor, qui Judęæ tributum imposuit; & si Cyrus, & Cābyses Persarum Reges tributa haud constituêre; eis tamen subditi spontanea obtulere munera; Darius verò; Histaspis filius, cæsis jam Magoris, in viginti scidit Provincias Imperium, sub aureo, argenteo, & alterius speciei tributo, undè Quæsto-

ſtoris agnomen lucravit *Herod. lib.* 3. *Xenophont de Pædia Cyri lib.* 3. *n.* 22. Imparis herclè animi Alexander Magn. fuit, ſprevit, oditque haſce impoſitiones; imò, & ad eas imponēdas excitatus reſpondit: *odi, qui radicitus olera exſcindat*; anneĉtitque, *Regnum horti, populares verò arborum, & plantarum inſtar eſſe, equidem quandiu radix vivat colligi fructus poſſe, exſecta verò plantam areſcere*: fuerunt benè verum ſub Perſarum, & Grecorum ditione moderata, ac tolerabilia; Monarchico autem Romano excreſcente Imperio, ſub Auguſto Imperatore, totū terrarum Orbem ſub cenſu poſitū fuiſſe, legitur, *in Luc.* 2. *verſ.* 3. confecta deſcriptione, per Præſidē Syriæ Cirinum, ut deſcriptis omnium Civitatū capitibus, innoteſceret; cætera verò tributa, alij dein Imperatores, ad æqualitatem reduxere. *Carolus Sigon. de antiqu. Rom. lib.* 1. *cap.* 14. *Bod. de Rep. lib.* 6. *cap.* 1. Reliqui autem Princi-
2 pes Chriſtiani pij, ac prudentes ſuorum ſubditorum ſalutē optantes, leviter omni tempeſtate, ſe in tributorum impoſitione gexere, recordantes, ſe eſſe Eccleſiarum nutrices *Eſa.* 49. *v.* 23. Patres patriæ, paſtores populi, 2. *Sam.* 5. *v.* 2. Tutores ſubditorū, & utriuſque tabulæ cuſtodes, & executores ſalutis publicæ procuratores, & miniſtri.

3 Conſentaneam porrò tributorum impoſitionem eſſe, fatendum eſt; Etenim Regum Majeſtas publicum ſuſtinet munus; quo mediante, ut pax conſervetur publica; patria ab hoſtium inſidijs tuetur, Civitatis mœnia, fontes, pontes, & ſimilia pro communi comercio opportuna inſtaurantur navare debent; merito, &
4 quantum neceſsitas expoſcit, extorquere debent ex univerſalis Reipublicæ, & privatorū bonis. innuit ideò Juſtin. Imperator; *ut ſacris tibutis nōn illatis impoſſibile eſt, alioquin Reſp. conſervari*: & poſt quam cūctas enumeraverat curas, pro rectè regenda Republica ſubdit. *Nobis autem prorſùs nibil indè, præter iſtarum rerum curas, habere contingit*; *ut in Novell.* 149. *c.* 2. §. *ac ſanè*; bonâ itidem Romanos imbuit doctrinâ Mævius Agrippa, edocuitque: *quemadmodum totum corpus, alimentis ventriculo denegatis, ad tabem redigi neceſſe eſt; ita tributis magiſtratui denegatis, extremā Reipublicæ perniciem impendere: neque quietem gentium ſine armis, neque arma ſine ſtipendijs, neque ſtipendia ſine*

fine tributis haberi posse Tac. lib.4. ann. Undè vectigalia, Imperij patrimonium, appellavit *Flor. lib. 3. cap. 13:* Ornamentum pacis,ac belli subsidia. *Cicer. pro L. Manil.* Jure ad Principes igitur spectāt tributa,& collectæ, ad eosque pariter protectionem deferre, ut ex oraculo Pauli *ad Rom. 13. v. 6.* dixere *Afflict. in cap. 1. quæ sint regal.n.7. 8. Mart. de Jurisd. p. 4. centur. 1. cas. 10. n. 8.* & antè eos, edocuit *D. Thom. 2. 2. q. 62. art. 7.* ibi: *Quintò tenetur ille, qui nō obstat, cum obstare tenetur.* inferentes cuncti Principes, qui receptis necessarijs stipendijs, ut territorium, à latronum incursu,custodirent, non custodiunt,ad damna tenentur: recensita attamen collimanda veniunt. Etenim ad hanc tributorum, & collectarum impositionem Principes devenire debent, quomodò tamen & quando, infrà melius expressabimus, verùm haud avaritia, aut libidine impulsi; sed quantum necessitas, & publica exposceret utilitas, ni ultra vires suos gravent subditos, aliàs sua Majestatis plenitudo, plenitudo iniquitatis diceretur. ut insinuant *Card. in Clement. pastoralis de sent. & re judic. Decian. respons. 25. n. 27. vol. 1.* cum aperta Tyranniæ, & impietatis nota *Bald. in l. ex hoc jure ff. de Just. & Jur. Natt. cons. 380. n. 3. & cons. 38. n. 13. Jacob de Aiell. de Jur. adohæ n. 47.*

5

6 Sunt planè Principes, qui justis vassallorum quæremonijs insurdescunt, eosque deglubere navant, Tirānelli *We. semb. cons. 45. n. 17. Kopp. decis. 2. n. 2.* parili porrò scelere se coinquinavit David, nam potiùs tributorum potētiā confisus,quàm divina protectione, meritò severè à Nathanio Propheta repræhensus, & pestilentiæ flagello adoptans, objurgatus, punitione condigna, remansit *San. 24. v. 1. Reg. 2. 10.*

7 12. sunt Tributa, Collectæ, & cæteræ contributtones omnes odiosę; quoniam servitutis retinent speciem. *Osasc. decis. Pedem. 4. n. 56. Sixtin. de regal. Abb. in cons. 69. lib. 1. Angel. cons. 385.* meritò justā, ac legitima accedente, causā sunt impo-

8 nendæ,nimirùm sic exposcēte necessitate, ac publica utilitate; quæ absolutè causa impulsiua, ac finalis in harum contributionum impositione esse debet. *Lucan. de privileg. fisc. Osasc. decis. 31. n. 26. Mōtan. de feud. lib. 6. cap. 5.* Nimirùm, si totus periclitetur

ta-

status *P. Lud. Molin. de Iust. & jur. tract. de trib. tom.* 3. *p.*
9 1. *disp.* 667. *n.* 1. si hostium invasio immineret; patriæ, cōtrà hostes inundantes, necessaria defensio suaderet; vel si de ære alieno soluendo, refectione pontium, fontium, viarum, aggerum, fluviorum ageretur. Gaill. *obser.* 52. *lib.* 2. *Mysing. lib.* 5. *observ.* 21. *Rosent. de feud. p.* 1. *cap.* 5. *concl.* 73. *& seq. Menoch. de arbitr. cas.* 181. *&* 178. *n.* 2. Aut pro dissipandis, ac interimendis locustis; pro quorum cæde, rectè ordinantur collectæ *Bobadill. polit. lib.* 1. *cap.* 18. *fallen.* 18. *n.* 292. *Amaja lib.* 3. *obser. cap.* 3. *n.* 8. *Mexia pragm. tax: pan. conclus.* 5. *à n.* 44. *& seqq.* eorum etenim damna, & devastationes, inter Divinæ Justitię flagella cumulantur, ut ex sacris paginis indicant *Marquez. Christian. gubern. lib.* 2. *cap.* 22. *Ceved. Canon. quæst.* 9. 19. *n.* 2. *Dian. resol. mol. p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 41. *& p.* 9. *tract.* 2. *resol.* 146. *n.* 1. 2. *Castell. de Imm. Eccles. lib.* 1. *q.* 41. *D. Mich. Cortiad. decis.* 230. *n.* 78. *tom.* 4. à
10 quarum contributione nevè exempti vacui remanent, ut fundat ex recensitis *Balmased. de collect. quæst.* 53. *per totum. n.* 6. 7. Nisi pro eis dissipandis famulos, aliasque personas sumptibus eorum mitterent. *Flores. de Menauar. lib.* 2. *q.* 21. *§.* 2. *n.* 117. *Klock. de contrib. cap.* 17. *n.* 192. *Balmas. n.* 11. à quo mutuauit *Cortiad. ubi nuper n.* 82. vel si pro reparandis, aut ædificandis Ecclesijs ageretur, nam pro earum reparatione, aut ędificatione, collectari possunt omnes, quacunque nobilitate, & exem-
11 ptione fulgentes, etiam si Clerici essent; depromitur *ex cap.* 24. *v.* 4. *Paralipom. & Reg. cap.* 12. & facit tex. *in l. ad instructionem C. de Sacro. Sanct. Eccles. Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *casu* 54. *n.* 135. *Episc. Frances de Eccles. Cathedra. cap.* 13. *n.* 12. *Scaño in propugna. Hierosolymi. discep.* 12. *cap.* 2. *n.* 14. quos affabrè adducit *Balmased. ubi supra quæst.* 56. *per totum* pro bonis, & facultatibus uniuscuiusque *Solorzan. de Gubernio Jodiar. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 23. *n.* 9. *Balmazed. n.* 12. Si tamen ibi habitave-
12 rint; tales namque collectæ imponuntur personis, principaliter ibi habitantibus, licet habitâ consideratione ad bonorum portionem: undè porrò fluit, forenses itidem si immobilia ibi retinerent, ad hasce solvendas collectas vacui sunt, ut apprimè erudiunt *Pek. de Eccles. reparat. cap.* 11. *n.* 4. *& seqq. Thesaur. decis.*

149. *Costa derata quæst.* 204. *n.* 7. *Balmased. n.* 14. & ante eum *Gasp. Klock. de Contrib. cap.* 10. *a n.* 57. *cum seq.* ubi cum alijs firmat, hoc onus esse
13 mixtum. Nisi forenses domicilium haberent, ibique pro majori parte anni habitaverint, & ageretur de construenda, aut reparanda Ecclesia, in qua Sacramenta fidelibus ministrantur. *August. Barb. de potest. Episcop. alleg.* 64. *n.* 10. *Tondut. Sanleger. res. Canon. benef. cap.* 38. *n.* 4. 5. *tom.* 1. *Bobadill.* ubi nuper, qui de Ecclesia Parochiali racjocinatur. Verum enim verò vicini habitantes, nimirum in illo loco, tunc ad hasce tenentur Collectas, quoties portio ad fabricę usum destinata, decimę, & fructus beneficiorum, demptis alimentis, haud sufficerent ad Ecclesiam restaurandam, & sic in subsidium. *Marta de Jurisdict. d. par.* 4. *cap.* 9. *cent.* 1. *n.* 19: *ex Guiter. alleg.* 10. *Christinæ decis. Belgic.* 18. *pertotum.* & quando Rector est pauper, ratione fructus beneficij, non proprij patrimonij, ut ad intellectum *cap. Pontifices* 12. *q.* 3. *dixere Bero. conf.* 3. *n.* 19. *vol.* 1. *Surd. con.* 62. *Costa de rat. rat. q.* 157. *n.* 9. *& seqq. Mart. ibidem* quos affert. *Gasp. Klock. de contrib. q.* 10. *n.* 55. 56. 57. Et ageretur de restauranda vel ædificanda Ecclesia Parochiali, at secus pro ea amplianda, vel melioranda; nam tunc forensis non tenetur, ut ex *Natt. conf.* 215. *n.* 7. *vers. ex quo infero probat. Klock. de Contrib. cap.* 10. *n.* 65. *sect.* 1. Pro reparatione insuper recensitarum rerum ad publicam conducentium utilitatem, omnes ad collectas tenentur, & à solutione earum nemo liber euadit *per tex. in l. absit C. de priuil. Dom. Aug. l. ad portus C. de operibus public. l. fin. C. de exact. tribut. l.* 1. *C. de præd. & omnib. reb. nauicular. lib.* 11. *l. Jubemus C. de Sacr. San. Eccles. l. unica C. ut nemo lic. in empt. speci. se excus. lib.* 10.

14 Imo itidem Principis possessiones, & prædia fisco incorporata, allatas collectas, & contributiones soluere tenentur tex. *in l. fin. C. de Collat. fund. fiscal. vel rei priuat. lib.* 11. *l. rem priuatam C. de priuileg. Dom. Aug.* quod pariter deprimitur *ex tex. in l. ad instructiones. C. de sac. Eccles. Klock. ubi supra cap.* 9. *n.* 69. & repetit *in cap.* 11. *n.* 207. & ante eum *Sixtin. de regal. cap.* 14. *n.* 96. *Berthac. in l.* 1. *C. de nauic. lib.* 11. licet parum constans oppositũ firmauit in loco infra. attamen huius opinionis fuit, sicque consuluit *Barth. conf.* 226. *lib.* 1. Oppositam vero sen-

ſententiam ſuſtinuere ex *Bald. conſ.* 102. *Paul. de Caſtr. conſ.* 50. *lib.* 1. *Aym.Crauett.conſ.* 25. *Bertach. de gabell.n.* 25. *&* 26. *p.* 7. & ſequuntur. ex *tex. in l.licitatio, ſeu locatio* §. *fiſcus ff. de publican. & vectigal. Azaued.ad l.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. *& l.* 4. *tit.* 17. *lib.eodem recopil. Laſart.Girond.Bertha. in ſpecial. tit.de gabell. Parlador. rer. quotid.lib.* 1. *cap.* 3. §. 1. *n.* 31. 32. *Bart. & cæteri ſcripturenſes in d.l.locatio* §. *filius Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 16. *n.* 173. tàm ſi Regis nomine adminiſtrantur gabellæ, quàm ſi locatæ fuerint, ſubdunt nuper allati, & alij per *Heu.Vallañ.Cur.Philip. lib.* 1. *commercio terreſte* §. 14. Quorum opinio tanquàm germana, & communiter uſu recepta, nobis arridet. etenim loquentis perſona non comprehenditur in generali ſermone. *Barth. in l.Paulus* §. *fin. ff. de pignor.Parlad.n.* 35. *Boër.deciſ.* 213. *n.* 16. neuè in generali conceſſione à quacumque perſona effecta, exigendi tamen gabellas, cæteraque vectigalia loquentis perſona includitur. tex. *in l. obligatione generali de pignor. l.inquiſitio C. de ſolut. Gloſſ. in l. emptor. C. de hæred.* Abſurdum planè, imo incompatibile eſt, eodem tempore, dari Actionem, & paſſionem in vno, eodemque ſubiecto. *tex. in l. à quo* 13. §. *tempeſtiuū.* 4. *ff. ad S.C.Trebell. Ant.Gomes.var. tom.* 2. *cap.* 13. *n.* 20. *&* annuere *Donel. enucliat. lib.* 16. *comment. cap.* 4. *lit. B. & ibi Oſuald. affabrè Suelues conſ.* 48. *n.* 10. *in ſemicent. & conſ.* 20. *n.* 11. *in pr. centur.* cūcti firmantes, nullum ſibi ipſi debere. *ex tex. in l. hæres* 21. §. *quod ſi ſtipulator.* 3. *& l. gratius.* 71. *ff. de fideiuſſor. Henring. de fideiuſſ. cap.* 7. *ann.* 10. ſicque deciſum refert anno 1651. in R.A. Ciuitatis S. Dominici, Inſulæ nouis orbis. dictæ la Spañola *D. Joan. Fran. à Montemajore Cueua in deciſ. Reg, Cancell. Hiſpan. Pſephiſmat.* 9. *vigilia* 9. *per totum & magis è nodatè Conſil. Illuſtria German. conſ.* 1. *n.* 98. 106. *lib.* 1.

15 Omnes, namque Principatus, & regales Dynaſtas, ad beneficium ſubditorum ordinatos eſſe, ſubdunt alij; non autem populus, Regis, cauſa conſtitutus eſt; ſed Rex in populi gratiam, ut cuncta ſua conſilia, dicta, ac facta ad ſalutarem boni publici conſeruationem dirigat; immò proprio poſthabito commodo, & ſalute, pro communi conſeruanda ſalute, nauare debent, congloborant *Vaſq. Ill. contr. in præfat. lib.* 1. *n.* 102. 104. *& q.* 1. *n.* 20. *& q.* 82. *n.* 2. idemque repetit *in tract. de ſucceſſ. in præfat. n.* 158.

158.*& seqq.Garz. de expens. & melior. cap.21.n. 52. Guil. Bened.in cap. Raynutius. verb. condit. de testam. pag. 1.n.41.* Conducunt allata per *Ludouic. Molin. de Just.& Jur.tom.3.p. 3. de tribut. disp. 667. n. 1.& per Marium Salamon.lib. 3. de princip.* Factum porrò esse Principem propter bonum, ut prosit, non ut obsit, insinuat Alphons.Moditius *Magistratus n.1.lib.1.*&Principem malum non potestatem, sed tempestatem esse; annectit *Vasq. d.lib.1.cap.1.cap.20. & lib. 2.*
16 *cap. 51. n. 65.* ex cuius Regimine bonus non espectetur euenctus, sed cuncta pericula, & calamitates. Principique conuenit, ut ametur; non ut metuatur *Aldouin. Aldouin. cons. 20. n. 23.* nullum planè propugnaculum solidius, ac certam esse custodiam, populi amore, & fidelitate: amari equidem à suis Regem non terrore Ciuium, sed beneuolentia septum esse, malunt communiter, qui de Regum philosophantur gubernio; solus insuper amor in espugnabiles Reges efficit. Tãtum denique præpotens Principis amor in subditos est, ut ipsorum corda, & intimos affectus plerunque possideant in solidum, videndi omnino sunt *Thom.Lans. de Principatu Europæo, in orat. pro Gallia f.m.c.191.Scip.Amirat discurs. lib. 15 cap.7. & lib.17.c.5.& alij per Besold. in dissert. polit. de Arcan.Rerũpublic.fol.244.*

17 Ex quibus omnibus desuper recensitis firmissimum depromitur dogma: prudentissimi Principis esse, subditos leviter, & quantum vires suppetunt, & necessitas exposcit gravare functionibus tributarijs, ne ponderoso onere pressi deficiant, ut advertit *Lucas de Peña l. 1. C. de omn. agr. desert.* undè laudabile, ac æquitatis plenum fuisse communiter autumant, Tiberij, Pertinacis, Hadriani, Mithridatis Imperium, & Regnum, qui onera ob repentinas clades, imposita, cessante necessitate, ob subditorum amorem remiserunt in totum, aut in partem. *Petr. Greg. lib. 3. de Repub. cap. 9. n. 12. & seqq.* Detestabile, ac omni ævo blasphemãdum fuisse putant, Pescennini Nigri Imperium, qui rogatus, ut tanta intolerabilia populo nõ imponeret onera, respondit. *Non tantum terra, verum etiam aëri, & vento vectigal imponerem*; & ad nostrum institutum apprimè conducunt tradita *per Jo: Parafox. in allegat. pro imm.Eccl. n. 45. & Matth. Lopez Brabo. in tract. de Rege, & regendi*

di ratione lib. 3. *verf. exactionum.* quos affert Balmafed. *de collect. quæft.* 2. *n.* 27. ac multum pertinent bocardica dicta, nimirùm: moderata durant, immoderata ruunt; Arcum nimium tēfum frangi, dixit Plutarc. funem tendendo obrumpi. Lucian. in Dialogo: nafum nimiū emungendo fanguinem elici; & omne nimium vertitur in vitium. *Marfigl. in fingul.* 385.

ECCLESIASTICI QVANDO DEVINCVNTVR AD Solvendas Collectas, Tributa, ac alias Impositiones à sæculari Principe impositas.

C A P V T II.

S V M M A R I V M.

1 *Bi distinguitur, veritas magis depromitur.*

2 *Principes seculares sub varijs nominibus exigunt contributiones, solutiones, & impositiones, per eos impositas. Et quæ sint recensentur.*

3 *Vectigal cui, de quibus bonis solvitur, & in qua portione?*

4 *Pedagium à quo dictum est, & à quibus solvitur?*

5 *Ponte destructo, an debeatur pedagium?*

6 *Guidagium à quibus, & qua ratione soluitur?*

7 *Quidagium exigens, an teneatur salvare solventem, loca tuta, & secura tenendo?*

8 *Transiens per pontem palam, & in viam rectam, an teneatur quærere exactorem? Et quid dicendū de mercatore? ibidem.*

9 *Tributum cui, & super quibus rebus solvitur?*

10 *Gabella super quibus solvitur bonis?*

11 *Qua ratione appellatur tributum?*

12 *Munera personalia appellantur quoque Gabellæ.*

13 *Tributum aliquando dicitur novum vectigal?*

15 *Munera, quædam dicuntur merè personalia.*

16 *Quædam merè realia, & quæ sint, recensentur.*

17 *Munera quæ sint ordinaria, & quæ extraordinaria, & quæ mixta?*

18 *Munera, quæ sint neutralia?*

19 *Munus personale; cui imponitur? Et an civis in dignitate constitutus, teneatur ei subire? ibidem.*

20 *Forenses pro hisce muneribus personalibus, an collectantur? & an pro realibus? ibidem.*

21 *Et quid de Italiæ consuetudine. Rot. Roman. decisio penes Cenc. de censib. perpenditur. Onus quando dicitur reale, & quando personale? ibidem. Gravatus in loco, ubi bona sita sunt quando gravari possit in loco domicilij? ibidem.*

22 *Munus, ordinarium Indictum nuncupatur, & aliquando super*

46

46 *Jura Canonica per Pontifices publicata, circà Ecclesiasticorũ exemptionem, recensentur.*

47 *Jura Quiritium ad id afferuntur.*

48 *Imponentes tributa, aliasque collectas Ecclesiasticis, eorumque bonis, in quas pœnas irruant?*

49 *Acta confecta per Principes sæculares circà impositiones, & Collectas, Ecclesiasticis, eorũq; bonis impositas, nulla, irrita, ac inania sunt: Etiam Ecclesiasticà personà non reclamante.*

50 *Clausula 17. Bullæ Cænæ Domini exponitur.*

51 *Ecclesiastici itidem sacris paginis attentis, tenentur aliquando solvere contributiones, per sæcularem Principem impositas, sub quibusdã tamen clausulis infra adducendis.*

52 *Cap. 47. Genes. perpenditur.*

53 *Cap. 7. lib. 1. Esdræ explicatur.*

54 *Ecclesiasticos, ubi publica urgeret necessitas teneri ad cõtributionem collectarum, aliorumque onerum per Principes sæculares impositorum, etiamsi eos immediatè non tangeret, qui dixerint. ibidem.*

55 *Pontificis tamen assensu interveniente.*

56 *Consensus Pontificis haud requiritur, ubi imminens id non permitteret periculum, & necessitas urgeret, & vires sæcularium non suppeterent.*

57 *Ecclesiastici non tenentur ad onera per Principem sæcularem imposita, si necessitas eos immediatè non tangeret, sed remotè, & secundariò.*

58 *Reipublicæ membra tunc sentiendo commodum, sentire tenentur incommodum, quoties privilegiata non sit?*

59 *Ecclesiastici ubi utilitas eos immediatè tangit, tenentur consentire ad contributionem onerum ex justitia, & naturali jure.*

60 *Et tunc Episcopi assensus est necessarius.*

61 *Et etiam quando periculum non est in mora, consulendus est Sum. Pontifex.*

62 *Periculo non imminente cum Romano consultum est Pontifice apud nonnullos.*

63 *Ecclesiastici, ubi necessitas, seu vtilitas principaliter respicit beneficium publicum, secundariò verò commodum privatorum, non tenentur ad contributionem.*

64 *Verum si laicorum bona non sufficerent, cum Pontificis assensu obligantur.*

65 *Et si necessitas immineret, taliter, quòd possibile haud est absque periculo exactionem differere, impositio tunc perficitur per Episcopum loci ordinarium, & Ecclesiasticos, secluso Pontificis assensu & n. 74. & 75.*

66 *Exactio, & coërtio Ecclesiasticorum, per suum Ecclesiasticum Antistitem loci ordinariū perficitur.*

67 *Episcopo loci ordinario distulente, vel agiliter dissimulante, ubi periculum est in mora, coërtio fit per secularē Principem, in Ecclesiasticorum bona.*

68 *Ratio assertur.*

69 *Supposita necessitate laicus, mulier, & Maurus, ac Hæreticus queunt baptizare; si id quod facit Ecclesia habeant intentionem faciendi.*

70 *Ecclesia quæ aliter incastellari non possit, tempore necessitatis, milites queunt eam*

71 *Incastellare; dummodò necessitate cessante damna reficiant.*

72 *Famis acutus est gladius, & eam patiens non tenetur ad jurisjurandi observationem.*

73 *Bello urgente quit Princeps sæcularis calices, crucesque capere si nullum penitus habeat subsidium, dummodò quod tempore pacis reficiat.*

74 *Quando possint Ecclesiastici inconsulto Summo Pontifice se contribuere?*

75 *Præsumitur in dictis casibus consensus Pontificis.*

76 *Necessitas ubi remotissimè tāgit Ecclesiasticorum interesse, quia principaliter respicit utilitatem totius Regni, & secundario privatorum, tunc Ecclesiastici non tenentur ad basce contributiones.*

77 *Intellige.*

78 *Ecclesiasticorum consensus, quandò dicitur legitimè intervenire?*

79 *Laicorum bona quandò dicantur verè non sufficere, ad solvendas basce Collectas, & Impositiones?*

80 *Bona privatorum quandò non sufficiant?*

81 *Ecclesiastici prò oneribus mixtis, & personalibus non collectantur.*
At quid pro oneribus realibus, eorum bonis afficientibus? ibidem.

82 *Per mutationem personæ, quādò mutatur rei qualitas?*
Militum hospitalitas, an sit onus personale, an vero reale? ibidem.

83 *Ecclesiasticus agros alienos conducens de fructibus quandò teneatur solvere gabellam?*

84 *Et quid si pauper sit Ecclesiasticus conductor?*

85 *Ecclesiastici an aliquādo collectentur pro venditione superflui, deducta portione necessaria pro eorum sustentatione?*
Et an Collectari debent super rebus eorum patrimonialibus? ibidem.

86 *Ecclesiastici vinum proprium vendendo ad minutum cum cōsideratione gabellæ, tenentur solvere gabellas; ratio affertur.*

87 *Ecclesiasticus uvas alterius*

agri, vel lanas alterius gregis emens, ut vinum, vel pannos conficeret, tenentur ad gabellæ solutionem.

88 *Ecclesiasticus si ferri venam habuerit, & ex eo ferrum conficeret, an teneatur, & quandò, solvere gabellas?*

89 *Negotiator non dicitur qui emit, & mutatâ exindè formâ vendit.*

90 *Ecclesiasticus agrum plenum fructibus emens, an ad solutionem gabellæ teneatur? si superfluum vendidit? ibidem.*

91 *Ecclesiastici negotiantes, in his, quæ ad mercaturam, seu negotiationem pertinent, pro laicis habentur. Et quandò dicitur verè negotiator? ibidem.*

92 *Et ut desisterent, an necessaria sit trina monitio?*

Cognitio declarandi Clericum esse negotiatorem ad quem spectant? vide ibidem.

93 *Pro hisce negotiationibus corà Ecclesiastico Prælato plectendi sunt Ecclesiastici.*

94 *Consuetudo imponendi Collectas contrà Ecclesiasticos per Principem sæcularem, irrita, ac nulla est.*

Clerici sunt immunes à solutione gabellæ impositæ super carnem, panem, & vinum. ibidem.

95 *Ecclesiastici omnes ad solutionem horum onerum exempti sunt, etiam primâ tonsurâ initiati.*

96 *Tonsura, & habitus requiruntur pro fori privilegij fruitione, non autem pro gabellarum solutione.*

97 *Intellige.*

98 *Clerici latini conjugati à solutione harum taxarum, gabellarum, & Collectarum immunes non sunt, & quando sint?*

99 *Et quid de Clericis Græcis Conjugatis? & de pensionarijs? ibidem.*

100 *Clericus feudatarius pro feudo Domino feudi subijcitur.*

101 *Clericus tenetur ostendere gabellario rem, quamquàm ad proprium ejus usum ducat.*

Clericus in fraudem gabellarum habitum reassumens, an exemptione potitur?

Donatio facta Clerico, quandò dicitur in fraudem.

102 *Novitij Religionis, exemptionis Clypeo fruuntur prout cæteri* Ecclesiastici; *ratio affertur, opposita sententia refellitur.*

103 *Exactores Tributorum, si conscij nihilum fisco deberi, si exegerint, furtum committunt,*

Itidem si plus exegerint, & publicani nomen, ac latronis publici merentur. ibidem. n. 104.

105 *Ratio affertur.*

106 *Aliàs plus exigendo, furtum committunt, potissimum si cum vi, exactionem fecerint. n.* 107. 108.

mant nonnulli, & qui sunt re- censentur. Verior qualis sit opinio, refertur ibidem.

141 *Et quid si in forma Cameræ fuit stipulata obligatio?*

142 *Coloni, & Conductores Ecclesiæ, & Clericorum statutis Principis laicis ligantur.*

143 *Isti in Principis laici aduentu non excusantur, vt personaliter inseruiant.*

144 *Et an tenentur hospitare milites? Isti pro fructibus in eorum portione tangentibus, tenentur ad onera, & Tributa & intersia eorum porsione n. 145. Opposita refertur sententia n. 146.*

247 *Et quid si partitarij essent?* 148. *n.* 149. *vide n.* 151.

152 *Gloss. in Clementina præsenti de cens. perpenditur.*

153 *Ecclesia haud potiri exemptionis priuilegio, si negotietur.*

154 *Fictarij, & Conductores pro fructibus Ecclesiæ vel Clerico soluendis immunes sunt. vide n.* 155.

156 *Datia, & impositiones si in tanto fuerint excessu, ob quas Ecclesia, vel Clerici non de facili valent inuenire fictarios, & colonos, absque eorum iactura, fictarij, & coloni tunc immunes sunt.*

157 *Emptores frumenti Ecclesiæ, vel Clerici, Vectigalia soluere debent.*

158 *Priuilegium Exemptionis non transit ad eum, ad quem bona transferuntur, neue ad singularem successorem. Intelige.*

159 *Vassalli* Ecclesiæ, & *Clericorum* Emphiteutæ, *quando tenentur talia soluere onera vide.*

160 *Collectæ, Tributa, ac cæteræ contributiones, quæ Principi in signum recognitionis, & subiectionis supremi dominij debentur, non præscribuntur.*

161 *In reliquis vero contributionibus præscriptio releuat, & quæ sunt, recensentur.*

162 Ea *quæ libertatem inducunt præscribūtur, cum sola non petentis negligentia.*

163 Ex *actis negatiuis, ubi deducitur animus prascribendi ob non solutionem, interpellatio non requiritur.*

164 *Sed solum sufficit per immemoriale tempus immunia prædia possedisse, casusque solutionis pluries euenisse. Si de alijs contributionibus, non in signum supremæ dignitatis, & dominij debitis ageretur.*

165 *Proquarum præscriptione, tempos* 30. *nel* 40. *annorum sufficit.*

166 *Absque vlla tamen protestatione, recusatione, aut interpellatione, si de immemoriali præscriptione tractetur.*

167 *In actis negatiuis, & mere facultatiuis, per immemorialem, presumitur quæsita quasi possessio rerum incorporalium, cum pre-*

Ne scribam vanum duc pia Virgo manum.

1 Nstituti igitur nostri in areã descẽdẽtes, ne inconsulti in scribendo videamur, ut ad calcem rectò progrediamus tramite; à capite omninò exordiri oportet, quâ nostras veritati innixas opiniones, peracuto in Rostos, & Aristarchos, defendamus calamo; operæ pretium facturi putamus, si veluti in armorum palestrâ Ecclesiasticorum cum sæcularibus pugnam, cuique legentium præferamus, crebrò digladiari cõspiciuntur, Ecclesiasticis cũ sæculari imperio, circà contributiones faciendas per Ecclesiasticos, in solutione Tributorum, Collectarum, Munerum, ac aliorum vectigalium, per sæcularẽ Principem impositorum; etenim Ecclesiastici mordicùs suam tuentur exemptionem, tanquàm à Divino, ac positivo Jure emanatam, sæculares verò ex eisdem fundamentis, quibus Theologi nituntur, in aliquibus casibus talem respuunt exẽmptionem; meritò, ut ex eorum dispari sententia, germana; ac usu recepta opinio, eliciatur, casus, qui sæpè cõtingere solent, enarrabimus; enucleatis, tamen cũctis hisce contributionibus, ad hoc ut magis veritas dignoscatur, ut benè erudit *Arist.* 7. *Metaph.*

2 Sub varijs herclè nominibus solutiones sivè contributiones istæ, per sæculares Principes exiguntur; quippè adsunt, Vectigal, Archimandia, Tholomia, portorium, pedagium, guidagium, Tributum, gabella, indictum, superindictum, Novum vectigal, vectigale prædium, & munus; quod mvnus dividitur, in ordinarium, ac extraordinarium.

3 Ap-

3 Appellatur planè vectigal, quæcumq; pensio fundi. tex. in l. *lex vectigal fundo ff. de pignor.*& propriè dicitur octava pars ejus quod vehitur,quę quidem pars sub vectigalis nomine Fisco præstatur *l.universali, & l. allegatis. l. à præstatione C. de vectigal. Comiss. Gloss. in l. 1. §. hic titulus ff. de public. Azor. in Sum.* Cod. *de Vectigal*; *Gloss. in l. eum,qui vectigal;de verb.sign.* & exiguntur non solùm de rebus, quæ vehuntur de loco, ad locum, *ex Gloss. in l. 1. §. 1 statione, d. l·allegatis C. de vectig. & cōmiss.*de quibus fusè *Mol. de Just. & Jure tract. 2· de tribut. disp.* 662. *n.* 3. *ad finē tom.* 3. & alij infrà, sed etiam de his, quæ in Civitate, vel oppido sunt, ob identitatem rationis, ut erudit Salic. *in l. vectigalia C.nov.vectig.impon. nō poss.*& refert Sveton. *de vita Caij Caligulæ vers. vectigalia nova* ibi:*ex gerulorū diuturnis, quæstibus*;fuitq;Cajus Caligula, qui prior vectigal auxit, ex diuturnis quęstibus gerulorum; Et meminit Divus Thoma. *super epistol. ad Rom.* 13.*sect.* 1. Estque igitur vectigal id quod tribuitur pro reparatione, & custodia de mercimonijs tamen,& appellatur communiter Archimandia Bald. *in cap.* 1. *in princ. quæ sint regal. in usib. feud.* itidem dicitur theolomia à tollendo, *d. cap.*1 .*& ibi Bald. & Gloss. in cap. super quibusdam, de verb. signific.* atque denominatur portorium ut indicat *D. Didacus Balmased. de Collect. q.* 1. *n.* 6. Et in Italia ex barbaro vocabulo Dohana, à priscis I. C. tis, & à linguæ latinæ professoribus penitus incognitum teste Card. de Luca *de feud. discur.* 67. *& in sum. de regal.* 4. *n.* 54.

4 Pedagium verò à pede dictum est, & à transeuntibus solvitur, *d. cap. super quibusdam, & ibi Glos.* & faciunt DD. *in cap. quāquam de cens. in* 6.*Luca de regal.discur.*131. 156. *& in sum.* §. 4.*n.* 59. Quod quidem Pedagium nō est servitus debita colligenti, quòniam de Natura servitutis est, pati, non agere, *l.quoties §.fin. ff. de servit.* sed est quædam jurisdictio circum-

5 scripta loco; hinc fluit quod ponte destructo, sinè spe tamen refectionis, pedagium haud debetur à transeuntibus, propter aquam ibi, ubi, pons erat,sistentem Reg.Moles *in suis decis. tit. de jur. passuum,* §. 14. *quæst.* 4. *n.* 19. 20. 21. Si pedagium tamen constitutum fuerit super certo loco; at secùs si in territorio,

rio nam, tunc illud jus cohæret toti territorio. *Moles n.*37. aliàs nevè pro novo pōte, si infrà, vel suprà ædificatur, exigitur pedagium, quòniam jurisdictio est limitata, & pons desijt, ac in rerum natura haud extat, & naturaliter cuncta loca sunt transeuntibus libera *ex l. si locus §. fin. ff. de servit. amitt.* At ponte in veteri loco refecto, pedagium ipso jure, absque alia restitutione in integrum exigitur *d. l. si locus, & Bald. in l. si plures C. de condit. inser.* licet hæsitavit Alber. *in l. hoc jure, §. si aqua, n.* 1: *ff. de aqua quotid. & estiv.*

6 Ad hanc equidem sivè pedagij, siuè portorij materiā notādū est, quod si navis ex vi tempestatis ad portum translata fuit, ubi destinata haud erat, ob onere solvendi pedagium, & portorium immunis est *ut ex Bart. in l.* 1. *C. de naufrag. & ibi Platea. dixit, Franc. Marc. decis.* 889. *n.* 12. *p.* 2. annuitque Consil. Rocc. *resp.* 32. n. 4. *centur. p.* Nec ad vectigalium solutionem devincitur, si aliquo justo timore, hostium nimirùm, vel tempestatis, ad portum appulerit, nevè jus fisco competere, dixêre: *Mart. de Lauden. tract. de fisc. q.* 171. *Scacc. de Mercat. tit. de nauib. p.* 2; *n.* 26. affluenter *Galeat. contr.* 46. & 47. *lib.* 1. *Rocc. ibidem n.* 3. 8. ubi nec tenetur ad solutionem gabellę; imò relevatur ab onere denunciandi; Etenim violenter appulit. *tex. in l. Cæsar. & l. fin. ff. de public. & vectigal. & resp.* 37. *n.* 4. sicque decisum affert *Rocc.* Et si onerata infrà Regnum ut itidem in eo exoneretur, Intempestivo tamen inpulsu, extrà Regnum advenerit, ibique exonerata fuerit, gabellas solvere minimè tenetur *tex. & ibi Gloss. in d. l.* 1. *C. de Naufr. lib.* 11. *Franc. Marc. ubi suprà n.* 12. *Rocc. resp.* 37. *n.* 2. neque in commissum incidisse autumāt; sicque pluries decisum adducit. Voluntas enim coacta, nō dicitur volūtas. *Galeot. ibidē contr.* 46. *n.* 10. *ad* 16. nec fisco aliquid cōpetere fundat.

7 Guidagiū porrò est id, quod datur alicui, ut tutè, ac securè conducatur per loca alterius. *Gloss. in d. cap. super quibusdā de verb. signif. Abb. in cap. innovamus de censib. in* 6. undè infert Guid. Pap. *decis.* 413. quod exigentes guidagium devincuntur tenere loca tuta, & salvare solventem in persona, & in rebus & *Matth. de afflict. in Constitut. utriusq; Siciliæ: Comes; & Baro;* ac Bald. *in tit. qui feud. dar. possunt*

sunt §. Abbatiss. & in tit. de pace Juram. firm. §. conventiculas, ajunt quod si furta committuntur in terris jurisdictionalibus, aut Comitũ Comes, aut Baro tenetur exhibere fures, & furtum restituere, nec discrepant Capyc. *in Invest. feud. verb. colligentes pedagia, Bertachin. de gabell. & vectigal part.* 4: *qu.* 7. *n.* 14.

Verùm hodiè hoc onus custodiendi, & salvandi itinerantes per regni loca, ad Regem spectat. insinuant Bart. & Scribentes *in l. ne quid ff. incend. & ruin. Moles in suis decis. tit. de Jure passuum. §.* 14. *quæst.* 4. *n.* 29. 30.

8 Ex quibus notandum venit transientem palàm, & via recta per portam, seù pontem non teneri; exactorem quærere, nec vectigal solvere; durũ nãq; est advenas devincere ad exactores quærendos, & ad tributa solvẽda, probant *ex Cordub. summ. q.* 95. *art.* 2. & 10. *Angel. in florib. quæst. Theol. p.* 2. *q. de restit. vectig. Sanches consj. mor. lib.*2. *d.cap.* 4. *dub.* 10. *n.* 7. Nevè Mercator solvere tenetur gabellã in conscientia exactore non petente, neque eum quærere *Ledesm.* 2. 4. *q.* 18. *art.*3. potissimum sic dictante consuetudine *Parlador. de reb. quotidian. cap.* 3. *n.*13. *Couarr. reg. peccat p.* 2. *§.* 5. *n.* 5. *Anglesl. in florib. quæst. Theolog. p.* 2. *quæst. de restit. vectigal. Sotus de Just. & Jur. q.* 6. *art.* 4. *vers. de illo autem*, si de re minima ageretur; secluso tamen dolo, & fraude concludunt cũcti, quos recent *Sanch. consf. Mor. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 10. *de tribut.* Et licèt nonnulli autumavere itidem cum dolo, & fraude non teneri solvere gabellam exactore non petente; Etenim hodie gabellæ communiter sunt injustæ, pro quibus multæ cõficiuntur extorsiones, ut *cum Navarr. Armill. Caiet.* ait *Dried. lib.* 2. *de libert. Christian.* Attamen oppositã sententiam probabiliorem, esse putat *Sanch. ubi proximè* nam dolus, & fraus nemini patrocinari debet.

9 Tributũ autem est quod solvitur Fisco, vel Principi pro bonis immobilibus, *tex. in l.* 2. *§. si quid. ff. de hæred. vel acti. vend. Gloss.* 11 *quæst.* 1. *C. de Sacros. Eccles. l.* 1. & 2. *de ann. & trib. lib.* 10. Et sub vectigalis nomine impropriè comprehenditur, *Gloss. Angel. & cæteri scribentes in l. Imperatores ff. de public.*

10 Gabella verò solvitur pro bonis mobilibus, nimirum pro his quæ vehuntur *d. l. univers. & l. allegatis & l. à præsta-*

ſtatione C. *de vectig. Commiſſ.* Et dicitur quoque vectigale prædium, ex eo quod Fiſco præſtatur vectigal *l. etiam,& ibi Gloſſ. C. de præd. Min. & tot. tit. ff. ſi ager vectigal. l. vectigal de pign.* undè ait Archidiac. *in cap. ſi in Morte*, §. 1. *quæſt.* 23. tributum eſſe quod ſolvitur pro regione, vectigal, quod datur pro bonis, quę vehuntur per patrias, & facit *Gloſſ. ad Romanos in cap.* 13. ubi tributum eſse, quod domi ſolvitur, vectigal verò
11 quod ad domum vehitur; aut ex eo quia priùs ſolvebatur per ſingulas Tribus, ut edocent Alberic. *in addiction. verb. tributum. Otalor. de nobilitat. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 4. & tribuni denominabantur, qui prteerant tribus populi partibus inter Romanos, Archid. *in d. cap. ſi in morte*, §. 1. *quæſt.* 23. cuius ſumptus appellabātur tributa; quibus neceſsariò ſubijcimur lege, more, vel Imperio, *l.* 2. *ff. de verb. ſignif.* & itidem Collectæ dicuntur, de quibus affluenter de Luca *de regal. diſcurſ.* 69. 70. *& in ſumm.* §. 4. *n.* 63.
12 Dicūtur etiā Gabellę munera perſonalia, quæ imponūtur perſonis pro rebus, ut firmat Bar. *in l.* 1. §. *hic tit. ff. de pub. & in l.* 1. *C. de Manum. & in q.* 10. *lib.* 11. ubi ait munus eſſe reale, *l.* 2. *C. de privileg. vete. l. fin. C. de Can. larg. lib.* 10. quod Græcè τέλος indè telonion, & latinè talonium appellatur.
13 Denominaturq; tributum à tribuendo, pariter quoniam privato in publicū tribuitur, Cicer. *de offic.* 2. *Ulpian. in l. ager.* §. *ſtipendium ff. de verb. ſignif.* & quoque cenſus, ut probat Molin. *d. diſput.* 661. *tract.* 2. *tom.* 3. *n.* 3.
14 Aliquando novum dicitur vectigal, quia de novo imponitur, ſivè ultrà ſolitum augetur vel minuitur, *l. vectigalia C. nova vectigalia imponi non poſſe.*
15 Munera ſanè, quædam dicuntur merè perſonalia, quòniā indicūtur perſonis propter perſonas, & conſiſtunt in labore *l.* 1. §. *aquæ, & l.* 18. §. 1. *& ſeq. ff. de Muner. & honor.* & hęc pariter vocātur angaria *l. neminem* C. *de Sacroſ. Eccl. l. Nemo* C. *de angar. lib.* 12.
16 Quædam dicuntur munera realia, quæ rei imponuntur propter rem, & contrà rei poſſeſſores cōmittuntur, quæ propriè tributa nuncupantur, & conſtituunt prædia tributaria, de quibus faciunt Molin. *diſput.* 661. *tract.* 2. *tom.* 3. *Sanch. Conſ. Mor. tit. de tribut.* alioque tamen vocabulo, patrimonialia appellantur, *Gaſp. Klock. de contribut. cap.* 2. *à n.*

2. *à n.* 2. *cum plurib. seqq.* ubi affluenter de istis raciocinatur muneribus, licet permixtè, quæ civibus tantum imponũtur, & aliquandò exteris *l. præscripto* §. *fin. ff. de honor. & oner.* à quibus realibus muneribus fæcularis nemo excusatur *l. fin.* §. *patrimonium ff. de munerib. & honor. l. fraudem ff. de ann. & tribut. l. omnes. & l. fin. C. de exact. l. sunt munera ff. de vacat, & exequut. mun.* Nevè ex filiorum numero *l.* 2. §. *qui patrimonium ff. eodem.* Nec pro eis cõcedi possit immunitas; etenim aliàs præjudicium publicæ utilitati induceretur; ut cõtrà quemdam Officialem insinuat Reg. Moles *in suis decis.* §. 2. *q.* 4.

17 *à n.* 22. 23. *& seqq.* Si ordinaria sint munera à lege, more, vel imperio Regis indicta, ac certam, perpetuamque haberent præstationem; at secùs, si extraordinaria essent, ob varias imposita necessitudines, nam pro istis conceditur excusatio, & exemptio *l. hi, qui l. in honoribus* §. *qui muner. de vocat. mun. l. cui muneris ff. de mun. & honor. l.* 1. *C. de indict.* & de istis realibus muneribus plura astruit Card. de Luca de *regal. discur.* 96. & 97. & *in summ. de regal.* §. 4. *n.* 63. & ante eum Gaill. *obser.* 52. *lib.* 2. *Sixtin. de Regal. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 12. *Mant. de tac. & amb. lib.* 1. *tit.* 13. *n.* 9.

Alia itidem munera denominantur mixta, consistentia in personæ labore, & in rebus; nimirum, quoties quis cum bobus, mulis, vel curru in exercitu iret, vel quandò rustici conducuntur ad lapides, calcem, & similia pro arce ædificanda; ut ex auctoritatibus superiùs recensitis.

18 Quædam verò sunt neutralia ad prędia, licèt in rebus cõsisterent, & aliquando inducũtur personæ propter personas, ut si persona laboret, seù ut solvat solidũ añuũ pro quolibet, & hæc capitatio nuncupatur *l. Sacro Sanct. C. de Sacr. Eccles. l. fin. C. si propter pension. pub. Card. de Luca de regal. discur.* 96. & 97. & *in summ. de regal.* §. 4. *n.* 63. *tex. in l. fin.* §. *Divus Vespasianus ff. de censib.* & habentur in Rub. *Cod. de annon.* dicebaturq; apud Romanos tale solvẽs munus, capite cẽsitus, Otalor. *de Nobilit. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 7. Quod onus fuit à Romanis Judęorũ capitibus ad *Didrachmam* impositum. teste *Matth.* 7. & quanti emolumenti tale censum fuit, *vide Just. Lips. lib. de magnit. Rom. n.* 29.

19 Quod quidẽ personale munus civibus indicitur tex. *in l. libertas* §: *sola ratio ff. ad muni-*

cipal. l. cum neque, & l. privileg.C. de Incolis, & ibi Glos. in l. 1. *C. de Mul. & in quo loco, & in qua par.Alex.Cons.* 68. *vol.*2. nimirum apud Romanos, masculi pro capite à quatuordecim annis aureum, feminę à duodecimo usque ad 65. annum,dimidium solvere cogebantur, ut post Tertull. *Cujacius ad Rub. C. de annon. & tribut.* Et quando allato muneri personali, civis in dignitate constitutus, devincitur vid. *tex. in l.fin. §. adjudicandi ff.de muner.& honor. l. in digestorum §. fin. ff. de interdict. & releg. l. honor. ff. ad municipal.* ubi hisce recensitis muneribus subijciunt, cives existentes in quacunque dignitate, si absque dedecore, imò cum honore, quit Civis in dignitate constitutus, suum exercere officium, *tex. in l. Curiates C. de decur.* & scribētes *in l.*1*.C.de Mulier. & in quo loco, & in qua part.*

20 Forenses verò pro hisce collectis personalibus, quæ solvuntur à personis, quæ in loco vivunt, non collectantur, licet bona in territorio haberēt,alibiq; verò viverentCard. de Luca *de regal.disc.* 61. 62. 65.67. *et in sūm. de regal. lib.* 2.*disc.*189.Pro muneribus autē realibus,de Italię consuetudine, forenses collectantur; licet oppositum decisum fuit per Rot. Rom. *decis.* 3. *post cenc. de censib. die* 16. *Maij, &* 27. *Junij* 1583. de qua meminit de Luca *eodem loco discurs.* 73. *et* 77. *et* 83. *et* 92.*et in summ.de regal.discurs.* 189.*n.* 2. ratio verò, quæ per allatā Romæ decisionem affertur potissima est; Etenim Collecta est munus,quod imponitur personę pro rebus, undè si persona non est subdita,vel ratione domicilij, vel originis, ei imponere nefas est ex defectu jurisdictionis, quod fuit de mente Bartol. *in l. libertus §. sola ratio*, *n.* 1. *ff. sola ratio, n.* 1. *ff. ad municip.* & scribentium *in l. rescripto, §. fin. de muner.* quam conclusionem verissimam esse, ajunt, *Corn. cons.* 22. *vol.* 1. & alij per Gabriel.*de jur. Imm. conclus.* 2. *n.* 1. 2. Etiam si forēses habent bona sub collectantis dominio *d. l.* 1. *et ibi Bart. n.* 3. *C. de Mulier. et in quo loco, lib.*10. quia Collecta, personæ pro rebus imponitur, & obligatio in personam dirigitur, licet causa finalis sit ipsa res; & sic attendi debet potiùs persona, tanquam dignior,quàm res ipsa, ita *Bald. in l. unica. C. de eo, quod inter. n.* 44. *vers. dicimus.*& sequuntur recēsiti per *Nat. cons.*105. *n.* 8. *lib.*1. Nisi collectans spe-

ciale haberet privilegiũ, Bart. *in l. numerum, §. patrimonium, n.* 4. *de muner. & honor. & in d. l.* 1. *C. de mulier. & in quo loco. lib.* 10. *n.* 28. & alibi per Gabriel. *d. conclus.* 2. *n.* 2. vel si speciale adesset statutũ. Bald. *in d. l. unic. C. de sent. quæ pro eo, & inter nu.* 43. & alij per eamdem decis. Rot. Rom. *n.* 5. aut si contraria vigeret consuetudo immemorabilis. Bald. *in d. l. cum neque, in fine C. de incol. lib.* 1. triginta, vel quadraginta annorum, dixit Alex. sibi contrarius *in cons.* 68. *nu.* 13. *vol.* 2. & sequitur Curt. *cons.* 61. *nu.* 6. *vol.* 1. Immemorabilem esse voluit ex Paris. *cons.* 25. *n.* 58. *cum seq. & n.* 82. & 101. Rot. Rom. *ibidem n.* 9. probandam adesse in loco, de quo agitur Aret. *cons.* 123. Natta *cons.* 160. *n.* 14. *lib.* 1. Dec. *cons.* 185. *n.* 7. Oldr. *cons.* 137. Aym. *cons.* 96. *n.* 4. Mohedan. *decis.* 209. & 276. Gabriel. *de probat. conclus.* 4. firmantes, cuncti neq; Doctori, de tali consuetudine attestanti, standũ esse. Verum enim verò solidam esse fatemur sententiam autumantium, forenses ad contributiones personales solvẽdas nõ teneri, sed ad reales; ut affabrè edocent Card. de Luca *ibidem* Salenger. *res. Canonic. cap.* 38. *n.* 3. *tom.* 1. Balmaseda *de collect. q.* 62. *n.* 4. 5. Contributio autem, quæ indicitur pro reparatione pontiũ, viarum, aggerum, fluminum, aqueductuũ, Civitatis mœniorũ, & similiũ, quę ad publicam Civitatis utilitatem, & necessitatem elevandã concernunt, personale onus haud est, sed reale, & patrimoniale, solvendum secundùm qualitatẽ bonorum, non autem personæ, ut ex Tusc. *conclus.* 448. *n.* 3. *lit. C.* fundat Gaspar Klock. *de contrib. cap.* 9. *n.* 75. edocens ea, quæ ad præsens periculum avertendum, aut ad futurum incommodum præcavendum, verè pertinent, cõmunem respiciunt utilitatem; meritò itidem, & forenses ad eorum contributionem devincuntur, si prædia in eodẽ territorio possederint, quod ante eũ apprimè erudiere. Peregrin. *cons.* 102. *n.* 7. *lib.* 1. *Add. ad Guid. Pap. in decis.* 7. & 87. *lit. B.* Sixtin. *de Regal. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 74. Bocer. *eodem cap.* 3. *n.* 231. nec aliter censuere, ex multis, Joseph de Ros. *consult.* 26. *n.* 14. 15. & Silvest. ac Angel. *in summ. verb. Gabella.* Bonac. *tom.* 3. *disp.* 1. 9. 19. *punct.* 4. Sanch. *cons. mor. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 55. *n.* 20. Castill. *de tert. c.* 9. *n.* 34. Azaved. *l.* 3. *tit.* 11. *lib.* 1. Menoch. *cons.* 800. *n.* 4. Vic. *tom.*

2. *Pragm.* 8. *tit.* 20. §. 4. *&* 5. Vivald. *ad Bull. Cœn. Dom. cas.* 18. *n.* 5. Balmased. *d. qu.* 62. *n.* 21. ubi utilitas forensiũ tangeret bona, aut de totius status tuitione ageretur. In hac tamen re notandum est: gravatum in loco, ubi bona sita sunt, ad solvendas contributiones, gravari nequaquàm posse, pro eisdem bonis, in loco domicilij, cum iniquũ sit, duplici onere, quempiã gravare: probat Rosenth. *de feud. cap.* 5. *conclus.* 83. *nu.* 1. *& lit. A.* Rolant. à Vall. *cons.* 1. *n.* 25. *vol.* 2. Facchin. *cons.* 11. *n.* 10. *vol.* 1. Baet. *de decimis tut. Hisp. præst. cap.* 30. *nu.* 4. Gaill. *obser.* 53. *n.* 9. 10. *lib.* 1. Osac. *decis.* 68. *n.* 10. ibique Balb. *in suo consil.* onerari geminis incommodis haud oportere edocet, & semel decimatus, ampliùs nõ decimatur, *cap. fin. extra de decim.* Nisi ex diversis causis, & obligationibus quis præstare teneatur. Natta *cons.* 114. *nu.* 13. Petr. Heig. *quæst. Jur. q.* 18. *n.* 36. *par.* 1. Sixtin. *d. regal. c.* 14. *n.* 162. Vel si Universitas ob spontaneum placitum, & privatas pactiones, onus solvendi injecerit, tunc utilitas, & necessitas si accesserit, tenẽtur, probat Klocke *d. cap.* 11. *n.* 29. *& c.* 17. *n.* 198. *cum seq.* Allata insuper munera aliquando itidem imponuntur personæ, non propter personas, sed propter res possessas, & hæ vocantur collectæ, ut prædiximus, & aliquando dicuntur ordinaria, aliquando extraordinaria.

22 Ordinarium autem munus, indictum nuncupatur tex. in *l.* 1. *C. de indict. lib.* 10. *& ibi* Bart. estque, quoties per legem, vel generalem provisionem mandatur, ut singulis annis, vel mensibus quisque allibratus solvat solidum unũ pro libra, nam tunc, ex quo ordinatio tractum habet successivum, & regulatum, & nõ cõcernit tẽpus præsens; ideoq; dicitur ordinariũ: & Romanorum ævo provinciales solvebant aurum, vel ferrum, ut notatur *in Rub. Cod. de indict. lib.* 10. Nimirum in primo quinquennio solvebant certam auri quantitatem, in secundo argenti, in tertio æris Gloss. *in d. Rub. Cod. de indict. lib.* 10. Gloss. *in Auten. præponatur nomen Imperatoris. verb. indictionis.* Gloss. *in cap. inter dilectos, de fid. instrum. verb. indictionis,* Gloss. *Codicis, de Cod. Justiniani confirmand. verb. septimæ indictionis.*

Etsi huic unico solido ordinario adijciatur aliquid singulis temporibus solvendum, ut si impositum sit duplum, vel de-

decuplum quolibet anno, vel mense, tunc adjectum vocatur super indictum, & quoq; ordinarium est munus, *l.* 1. *C. de indict. lib.* 10. etsi extraordinariè apponatur, de necessitate tamen.

23 Ordinariũ verò hoc indictũ, sivè munus, Quiritum tempestate, haud imponi poterat absque populi notificatione, ut se prępararēt, indicat Gloss. *et* Bart. *in l.* 1 *C. de super indict. lib.* 10. ubi ponitur notificationis faciendæ forma, *& in l.* 2. *C. de indict. lib.* 10. & notat Bart. *ibidem*, quod hodiè haud servatur.

24 Ex quibus sciendum est, quantitatem impositi muneris deberi, & exigi posse ab universitate, itidem diminuto focularium numero, imò mortuorum, ac extinctorum debitum solvendum esse per alios, edocet ex *tex. in l.* 1. *C. nullus ex Vicarijs lib.* 10. *l. legatorum ff. de legat.* 2. Etenim debitum est Universitatis, quæ sēper existit, & sicut onus nõ augetur, auctis Civibus, ita nec diminuitur, extinctis eis. *l. præponebatur ff. de Judic. l. ex mille, §. totus ff. de evinct. l. fin. C. de solut. Reg.* Moles *in suis decision. quæst.* 1. *§.* 3. *& conducit tex. in l. sicut §. fin. ff. quod cujusque univer. nom. l. si grege, §. de legat.* 1. Franc. Claper. *in cent. decis. Fisc. caus.* 27. *q.* 1. *n.* 11. Cam. Borell. *cons.* 70. *nu.* 27. Sim. de Petr. *lib.* 3. *cons.* 100. *nu.* 8. *& ex eis* Gaspar Klock. *de collect. cap.* 17. *nu.* 153. Uno firmantes ore, recensita haud militare, in tributis præstandis à singulis personis præ viribus earum patrimonij. Montispel. *cons.* 1. nam in eis, si immunitas alicui fuerit concessa, vel si aliquorum possessiones steriles effectæ fuere; tunc Principi nihil detrahitur, nec Universitas, sed cæteri Cives defectarum solvunt portionem si Universitatis Corpori onus indictum fuerit; at secùs si personis singularibus, tunc unus pro alio non tenetur. *l.* 2. *C. de Apoch. pub. lib.* 10. *Aut.* Fab. *in C. lib.* 3. *tit.* 12. *dist.* 40. *n.* 4. Kloker. *ibidem & in cons.* 5. Thomæ Merckel. *post tract. de collect. ejusdem* Klok.

25. Ex hoc demum indicto originem traxit Indictio, quæ apud Romanos computatio erat dierum, nempè annorũ quindecim, quibus tripartitis per lustra, scilicet, per quinquennia solvebantur Imperatori, aurum, argentum, & ferrum, ut ex Gloss. *ordinaria prim. constit. Codicis Rub. Cod. de indiction. lib.* 10. & fusè Specul. *tract. de instrum. edict. §.* 1. *vers. post annos, & vers.* bre-

breviter, *cum sequenti*: *R. P. Jacob. Gordon. Op. Chronolog. anno Chris.* 313.

26 Græcorum rursus tempore computabantur per quinquennium, quod temporis spatium Olympiadem appellabant, ex quo in Olympo monte, in quarto anno spectacula fiebant, quem ludum Herculis filius instauravit, singulo tamen anno in Olympo; incipitque prima recensita Olympias anno 408. post deletam Trojam, ante verò Urbem conditam anno 28. qua tempestate Rex Joathan regnabat, & ex illa ortum habuere Romulus, & Remus, ut evolvitur *in Hist. Scholast. & anno* 2. Pharee, meminitque Molin. *d. disput.* 661. *nu.* 7.

27 *tract.* 2. *tom.* 3. verùm amantissimus meus Avunculus R. P. D. Andreas Cirino C.R. in suo Codice *de Urbe Româ lib.* 1. *cap.* 32. *erudit.* 409. Cunctas inter se diffidentes opiniones affert, easque absolvit.

28 Extraordinarium verò munus est, quoties ejus impositio non provisione, vel lege generali, seù regulari, nec ob ordinariam, & successivam prodit causam, sed ob extraordinariam occurrentem, ut si pro Hastiludijs, vel latrunculis, nè damna inferant, vel ob aliam parilem causam momentaneã reiterationem non expectantem, & sic accipiendus est *tex. in Gloss. l. scripto* §. *fin. ff. de muner. & honor. et in l. placet C. de vac. mun. lib.* 10. ut bene insinuat Salicet. & sequitur Jason. *in l. placet*, *C. de sacr. Eccles.*

29 Quod extraordinarium munus appellari itidem solet Collecta, præstantia, & talia, in Gallia, & Italia, in Hispania verò nuncupatur *derramas*, de quo vide apud Sylvest. *verb. Gabella*, Gabriel. *in* 4. *distinct.* 15. *quæst.* 4. *art.* 1. *Notab.* 4. & faciunt alij per Otalor. *de Nobil. cap.* 2. *n.* 15. *et* 21.

30 Omnes igitur contributiones, quæ Reipublicæ ordinariè debentur, pensiones publicæ nuncupantur, Tributa verò à Civibus, & à Civitatibus, vel à Baronibus Cæsari, sivè in auro, vel speciebus, in subjectionis tamen signum, quæ vulgariter census itidem denominatur, Bart. *in l.* 2. *C. sine cens. vel relic.* Archid. Jo. Andr. *et alij in cap.* 1. *de immun. Eccles. lib.* 6. Gabella verò generaliter ad omnes extenditur exactiones, ad vectigal, pedagium, & ad illas pensiones, quæ dantur ab uno Populo ad alium, vel quæ ibi venduntur. Sanches *cons. mor. lib.* 4. *dub.* 1. *num.* 3. 4. *cap.* 4.

Om-

Omnesque demum recensitæ contributiones ad tria reducuntur onera alia nimirùm, quæ prædijs infixa sunt; personalia, quæ præstantur à persona propter personam; & mixta, quæ debentur à personis propter rem; *tex. in l. ult. ff. de muner. et honor.* Bal. *in l. omnes, C. fin. cens. rel reliq. etc. n.* 4. 5. & de tributis dixit Mart. *de jurisd. part.* 4. *cent.* 1. *cas.* 11. *n.* 11.

31 Verùm tributum quamvis in subjectionis signum solvatur, attamen ejus solutio plenam haud facit probationem, pro subjectione inducenda *tex. in cap. recepimus, de privil.* Gloss. *in cap. magnum,* 11. *q.* 1. Innoc. *in cap. præterea de transact.* Bald. *in marg. vers. census, et in l.* 3. ubi Angel. *C. de natur. et in l. data opera, C. qui accusar. non poss. et in Auten. quib. mod. nat. effic. sui, §. si quis, et in cap.* 2. ubi Abb. Siculus *de cens.* Alex. & Imol. *in cons.* 33. *p.* 4. Gloss. *in cap. tributum* 23. *qu.* 8. sed vide Maur. *Alleg.* 58. *nu.* 1. Attamen Collectarum impositio, & exactio sublimioris dominij, ac fructus eminentiæ attestatio, nota, symbolum, atque fundamentum est, ut affabrè edocent *ex cap. licet causas de probat. cap. magnum* 11. *q.* 1. Surd. *cons.* 275. *n.* 11. Natt. *cons.* 636. 78. Decian. *cons.* 41. *vol.* 1. immò possessionē superioritatis contra adversarium, & contra subditos importat, ut ex Wesecub. *cons.* 45. *n.* 8. 20. 38. probat Klock. *de contribut. cap.* 14. *sect.* 2. *n.* 2. 3.

32 Cæsar equidem Augustus, ut prædiximus, fuit primus, qui tributi solutionem ordinavit. *Exijt edictum à Cæsare Augusto, ut scriberetur totus Orbis, fuitque apud Romanos intollerabile* Clhipid. *in Neron.* Christusque Redemptor noster, pariter præcipit, ut Cæsari tributum solvatur. Imò nè scandalum insipientibus daret, ipse itidem solvit, licèt vacuus, quia nemini fuit subjectus, Gloss. & Archid. *in d. cap. magnum* 11. *q.* 1.

33 Horum deniquè munerū, Gabellarum, Tributorum, ac aliarum contributionum Exactores Publicani denominantur, ex eo quia publica retinēt conducta vectigalia, *l. quanta §. fin. ff. de public.* & talis fuit Matth. Apostolus, Gloss. *in l. eum, qui vectigal. ff. de verb. signif. l.* 1. *§. hic titulus ff. eodem* Molin. *d. disput.* 662. *n.* 1. *tract.* 2. *tom.* 3. Cassane. *consuet. Burg. rub.* 1. *§.* 4. *tit. le droit de indire n.* 30. vel quia fruuntur publico, ut Fisco solvant, omnes insuper, qui à Fisco

Fisco aliquid conducunt, publicani appellantur *d. ꝫ. hic titulus*. largo autem vocabulo dicuntur publicani, quasi publicè peccantes. *Abbas Siculus*, *&* *Jon: Andr. in cap. Novit. de Judic. &* ibi *Gloss.* ac dicuntur quoq; Ethnici à mõte Æthna igneo, quasi vox inferni *Cassan. ibidem.* de quibus in fine affluenter loquimur.

34 Cæterum hascè gabellas, munera, tributa, ac collectas cunctas superiùs recensitas legitima, ac publica accedente auctoritate, & utilitate imponendas esse, innuunt infrà citandi. Estq; planè gabella onus, quod subditi tribuunt publica, ac legitima auctoritate impositũ *D. Tho. de regim. Princ. cap.* 11. *Dom. Larr. alleg.* 59. *n.* 1. *& alij per Balmas. de Collect. q.* 2. *n.* 1. *Lessius de just. lib.* 2. *de tribut. & vectigal Sãches cõs. mor. lib.* 1. *dub.* 1. *de trib. cap.* 4. *Vasq. Molin. Sylvest. & alij per Azor. p.* 3. *lib.* 5. *cap.* 18. *Card. de Lug. tom.* 2. *de Just. & Jur. disp.* 26. *sect.* 1. aliàs injustas, ac futiles esse autumãt, imò imponentẽ in censurã Bullę Cænę Domini irruere, subdunt, *ex cap. super quibusdam ꝫ. propterea de verb. signif. cap. innovamus de censib.* maximè si monitus nõ desisteret, & non satisfaceret *cap. si quis Romipetas*, 24. *q.* 3. *cap. innovamus de censib.* & de Quiritum jure, perpetuo objurgatur exilio; *tex. in l. fin. C. vectig. nova impon. non posse Card. de Luca de regal. discurs.* 62. *n.* 3. *& in Miscell. discur.* 43. *sub n.* 6. *Faust. in consil. pro arar. class.* 18. *cons.* 49. *Balmased. de Collect. quæst.* 10. *nu.* 3.

35 Talemque porrò retinent facultatem, gabellas, ac cetera desuper allata onera imponendi Principes, non recognoscentes superiorẽ, ut Imperator, Rex, Principes absoluti, Dynastę cum de regalibus sũt, Collectas, ac alia onera imponere *c.* 1. *quæ sint regalia in usib. feud. l. vectigalia* 6. *de publican. & vectigal. Mastrill. de Magistr. lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 219. *Castill. de tertijs c.* 41. *n.* 78. *& alij per Balmased. ubi nuper q.* 2. *n.* 2. licèt *Klock cap.* 4. *n.* 332. autumat jus collectandi inter minora, non verò majora, & merè Regalia referri; ideo illud Ducibus, Marchionibus & Comitibus perpetuam, regalem, & ad suos transmissibilem dignitatem habẽtibus, competere: de qua re faciũt. *Castrens. cons.* 34. *n.* 2. 4. *vol.* 2. *Cravett. cons.* 135. *n.* 2. *& cons.* 404. *n.* 15. *& cons.* 411. *n.* 48. *& cons.* 983. *n.* 1. *Ko-*

land. conf. 86. *n.* 20. *& seq. vol.* 1. *Decian. conf.* 5. *n.* 17. 18. *vol.* 4. *Menoch. conf.* 601. *n.* 1. *Ofasc. conf.* 9. *n.* 2. 3. *Peregrin. conf.* 2. *n.* 17. *vol.* 1. *& conf.* 9. *n.* 44, *vol.* 2. *& alij per eum.* Veritas tamē conclusionis est, omnes Principes inferiores Superiorem recognoscentes, licèt vassallos retineant, Jus collectas imponendi non retinent, ut ex multis fundet Luca *de feud. discurs.* 64. *n.* 5. *tom.* 1. *Laganez de fructib. c.* 14. *§. unico. n.* 6. *Balmased. q.* 4. *n.* 1. Nisi hoc eis competeret ex privilegio, cōsuetudine, prescriptione, ut apprimè fundat *Illust. consil. Germaniæ, conf.* 1. 2. *lib.* 1. *& in q.* 5. *à n.* 21. necessitatem ad Collectas imponendas extricat, cum moræ periculo. Respublice autem ut Veneta, & Januensis, ea queunt imponere, àc itidem Civitates suo subiecto Principi, ex ejusdem Principis placito nova imponere valent onera, ac gabellas, aliàque tamen urgènte necessitate, vel publica sic exposcente utilitate, edocent. *Vasq. Caet. Molin. & alij, quos magistraliter expendit R. P. D. Salvator Marchesio C. R. in suis aureis resolutionibus pro immunitate Ecclesiastica res.* 1. & post eum Card. de Luca *de regal. discurs.* 43. *& in Miscell. rer. Eccl. discur.* 5. *ac in sum. de regal. §.* 4. *n.* 65. *tom.* 1. *supplem.* novissimè *Balmased. de Collect. q.* 2. *n.* 2. *& in q.* 5. *à n.* 21.

36 Secluso autem Superioris placito hoc perficere interdictum est, *ex d. cap. innovamus, & d. cap. super quibusdā, & ex tex. in l. vectigalia ff. de public. l.* 2. *&* 3. *C. de vectigal. nova impon. non posse Ludovic. Molin. d. disput.* 667. *n.* 1. 2. *tract.* 2. *de tribut. tom.* 3. *Maximilian. Faust. in Consilio pro ærar. class.* 18. *conf.* 48. *per totum* quem citat *Balmased. q.* 5. *n.* 1. 8. Nisi in oppositū immemorabilis vigeret consuetudo, centum scilicet annorū *Molin. disput.* 75. *tom.* 1. Etenim ex ea cuncta, ad id opportuna, intervenisse presumitur, si ex conjecturis mala non detegatur fides *d. cap. super quibusdam §. præterea, de verb. signif. & ex Panorm. ibidem indicat idem Molin.* Attamen bello gliscente, & publica utilitate sic postulante, quit Civitas collectas imponere, Principe inconsulto, ut insinuant. *Luc. de Penn. in l. fin. q.* 24. *C. de quib. mun. & præstat. nem. lice. se exclus. lib.* 10. Bart. *in l. unica n.* 24. *& ibi Celsus in addit. de mulie. & in*

quo

quo loco mul. mu. & alij quos affert. Illustr. Consil. Germaniæ, cons. 9. n. 179. lib. 1:

37 Iusta igitur accedente causa, ac excusso priùs Regis patrimonio, *Thomat. de Collect. vers. noviter n. 6. Valenzuel. cons. 99. n. 20.* & alijs noviter adducit *Balmased. de Collect: q. 2. n. 20. 21.* ubi magistraliter de more edocet exhausto patrimonio; ac urgente necessitate pollet Domin. Rex divites compellere ad mutuandum, quod ante eum dixere *Valensuel. n. 17. Cevall. in commun. tom. 4. q. 906. n. 44. Pasqual. de vir. cap. 1. à n. 6.* immo tuta conscientia allata tunc imponuntur onera, *ad Roman. 3. & 1. ad Cor. 9. ibi: Quis pascit gregem, & de lacte nõ comedit Balmas. n. 7.* ad quorũ solutionẽ ligantur subditi in conscientia antè Judicis sententiam; etenim tributa non sunt pœnæ, sed instituta sunt tanquam premiũ, & Principis merces pro labore, quem sustinet in conservanda, & gubernanda Republica, ut *in 13. ad Roman. cui Tributum, Tributum etc.* quam sententiã strenuè tuentur *D. Hieronym. ex Theophilact.* super illud *Matth. 22. Quæ sunt Cæsaris Cæsari, D. Thom. opusc. 20. de Regim. Princip. lib. 1. c. 12. & lib. 3. cap. 5. & 11. & super cap. 13. ad Rom. lect. 1.* Et qui oppositũ sentiunt aberrant subdit *Castr. lib. 1. de leg. pœn. cap. 11. Coroll. 2.* quẽ sequuntur *Ledesm. 2. 4. q. 18. art. 3. Medin. de restit. q. 13. Summistæ ferè omnes, verb. vectigal, et verb. gabella, Parlad. de reb. quotid. cap. 3. n. 13. Trigon. sing. 89. et alij per Sãch. cons. mor. lib. 2. dub. 1. et*

38 *2. cap. 4. n. 9.* ubi cum alijs firmat fraudantes gabellas mortaliter peccare, & ad restitutionem teneri, quia peccatum est contrà justitiã, etiam si non Regi, sed ementibus, & cõductoribus solvatur; quoniam semper Regi vendenti, & locanti fraudatur: annuitq; *Balmased. n. 9.*

39 Si tamen quantum necessitas exposceret exigatur, & subditorum vires sufficerent, subdit. *Lucan. de privil. fisc. tit. de collect. p. 3. n. 2.* quòniam si justa haud accesserit causa, & illegitimas esse contributiones, & vectigalia, eaq; fraudantes, vacui sunt à peccato, & legitimè fraudari possunt. Hect. Felic. de Societ. *cap. 21. n. 72.* imò & cessare etiam debet onus solvendi Collectas, caussa legitima cessante *ut ex l. unica, C. de caduc. tollend.* innuunt Auendaños. *demetu lib. 2. q. 23. Solerzan. de Gubern. Indiar. t. 2. lib. 2.*

2. *lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 16. nevè ad alium possit applicare finem, ut mirificè insinuat *ex tex. in l. fin. C. de his, quæ ex public. collat. lib.* 10. *Merlin. Pignatel. contr. cap.* 2. *n. fin. cent.* 1. *& faciunt Cochli. de contrib. cons.* 7. *à. n.* 34. *Balmased. n.* 25. vel saltem pro
40 rata minuere; *Marquez de Guber. Christ. lib.* 1. *cap.* 23. *§.* 1. nec discrepat *Balmased. q.* 2. *n.* 16. ubi Sereniss. Philipp. IV. elogium affert, & ante eum Klocki. *de ærar. fisc. lib.* 2. *cap.* 50. Verum enim verò cuncta tributa tempore pacis indicta, causa necessitatis, eâ cessante, adimere periculosa res est, etenim Respublica Physico assimilatur corpori, & sub perpetuo cœlestium motu gubernatur? ideò incolumi statu semper permanere nequit, quin morbis, plerumq; lethalibus non incutiatur: habent enim Regna suas fatales periodos divinitùs constitutas; ideò quovis tempore parata esse debent remedia, ut confestim adhibeantur; paratæ debent esse pecuniæ, ut tāquàm nervi rerùm gerendarum, pro opportuna morbi medela, applicentur. Respuit herclè Senatus Neronis induldulgentiam, initiò sui imperij omnia vectigalia redimere volentis, ut graphicè racionatur Gaspar Klokhi *de contrib. cap.* 7. *à n.* 132. *& seqq.* & à pari Schemate, si id quod Principibus Populi solvūt pro expensione necessariâ, aut quantum publica utilitas exposceret, haud sufficeret, quit tunc Princeps nova imponenere onera, & iam imposita augere, quantum, & quoties necessitas efflagitaverit *Cajet. in summ. verb. vectigal. Medin. de restit. q.* 13. *et* 14. *Dried. de libert. Christian. lib.* 2. *cap.* 5. *Castr. lib.* 1. *de leg. pœnal. cap.* 5. *et* 10. *Sylvestr. verb. gabella, et alij per Sot. de Just. et Jur. lib.* 3. *q. fin. artic. ultim. Covar. reg. peccat. p.* 2. *§.* 5. *in fine D. Anton. p.* 2. *tit.* 1. *cap.* 13. *D. Thom. in epistol. ad Duciss. Barbant. opusc.* 21. *In respons. ad* 6. *interrog. P. Ludouic. Molin. d. disp.* 667. *n.* 1. *tract.* 2. *de trib. tom.* 3. licèt ad super-
41 flui restitutionē teneatur, onera cū excessu imponens. *Molin. n.* 2. Si onera non sint perpetua, at si perpetua fuerint, & deberentur quasi ex pactò, sub quo Princeps in se sumpsit custodiam Regni, Civitatis, & maris, tunc itidem bello, haud gliscente, ac solida vigente pace Princeps oblatum sibi tributum exigit, si paratus sit tempore opportuno tueri, & custodire *Molin. n.* 6. Verum debet Princeps

pe-

pecunias conservare, ut adveniente necessitate expendantur, nè novis impositionibus subditos gravaret. Sotus, Covarr. *& alij ubi supra, quos affert.* Molin. *d. n.* 6. Neve in alium quit Princeps usum convertere, & tanquam hujusce pecuniæ custos, & dispensator, illam in finem destinatum expendere debet; *Tex. in l.* 1. *C. de his, qui ex public. collat. lib.* 10. aliàs eâ abutendo, graviter adversùs Deum peccaret Coler. *cons.* 1. *n.* 241. & ad restitutionem tenetur. Molin. *tom.* 3. *de tribut. disp.* 667. *n.* 2. Suarez *de legib. lib.* 5. *cap.* 15. *n.* 5. Renat. Choppin. *de doman. Regn. Fran. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 13. Heigi. *lib.* 1. *quæst. Jur.* 18. *nu.* 10. Ernest. Cothman. *cons.* 3. *nu.* 58. *vol.* 3.

Subditi verò secluso excessu ad resolutionem tenentur pro portione congrua, ut suprà expressatum est, & faciunt Castr. *ibidem* Medin. *d. q.* 13. *& alij per* Sanch. *cons. mor. d. lib.* 2. *dub.* 1. *&* 2. *cap.* 4. etiā si probabile contra Principem adesset dubium, & probabile pro vassallis super impositione collectarum, Principe tamen impositionem collectarum eligente, ad ejus tenentur solutionem vassalli; hoc enim operari Principis authoritatem insinuant. Dian. *resol. mor.* 21. *tom.* 1. *tract.* 3. Noguer. *alleg.* 32. *n.* 169. Gibalin. *de univers. negot. lib.* 2. *n.* 16. *quos affert* Balmased. *n.* 26.

42 Et si Rex in maximā inciderit inopiam suâ tamen culpâ, quia suum dissipaverit patrimoniū, nequit novū subditis imponere tributū, *D. Thom. in d. Epist. ad Duciss. Barban.* Medin. *d. cap.* 13. *de restit. vers. secund. requis.* Ludov. Molin. *d. disput.* 667. *vers. deinde*, Salon. 2. 2. *quæst.* 77. *art.* 3. *de vectigal. art.* 1. *contr.* 4. Palatios Rub. *cap. per vestras, de donat. notab.* 3. §. 27. *nu.* 12. D. Anton. *p.* 2. *tit.* 1. *cap.* 13. §. 2. *cas.* 3. Si alia via quit sibi consulere, quoniam cum fuerit in culpa dissipationis patrimonij tenetur, quod in se est facere, nè suâ culpâ subditis damnum sequatur. D. Thomas, & alij per Sanch. *cons. mor. d. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 2. *num.* 8.

43 & ut prædiximus ante quam Princeps ad collectarum, aliarumve contributionum impositionem deveniat, suum tenetur excutere marsupium, aliosque redditus, & tributa expendere, hisce verò non sufficientibus non deglubare, sed tali arte debet subditos. Rebuff. *in l.* 1. *C. de Exact. tribut.* Surd. *de alimen. tit.* 7. *qu.*

qu. 22. *n.* 6. Muños Escob. *de ratioc. cap.* 25. *n.* 23. *et sequ.* Sesse *lib.* 2. *decis.* 183. *n.* 12. gloriari se debet Princeps, tāquàm pater communis patrimonium necessitatibus communibus expendere propriū. Jacob. Ayello, *de jure adohæ in princ.* Borell. *de Cathol. Reg. præstant. cap.* 2. *num.* 38. Menoch. *cons.* 487. *nu.* 9. 10. *et cons.* 75. *n.* 34. *et seq.* Greg. Cabed. *decis.* 49. *n.* 3. *p.* 2.

44 His igitur attentis, ad nostrum redeundo institutum, inquimus, Ecclesiasticos mordicùs sustinere eos ad tributorum, collectarum, aliorumq; onerum per sæcularem Principem impositorum non esse devictos, suamque exemptionem non solùm ex Divino, quàm humano, positivoque jure scatere demonstrant, ex Divino namque jure probant *ex cap.* 47. *Genes. relato in cap. tributum §. quamvis* 23. *q. fin.* ubi Pharao ærumnosa famis tempestate, Joseph ministerio universam Ægyptiorū emit terram, quam vendentibus postmodùm obsignavit sub pensione, Regi solvendi quintam fructuum partem, sub qua universali Regis sanctione vacuæ sacerdotales terræ remansere; *in Esdra lib.* 1. *cap.* 7. *evolvitur. Nobis quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nathineis, & Ministris domus Dei hujus, ut vectigal, & Tributum, & annonas non habetis potestatem imponendi super eos.*

45 Planè omne id, quod Deo consecratur, sivè homo, sivè anima, sivè ager sanctum sanctorum Domino erit, & ad sacerdotale spectat jus, indicant *ex cap. convenior* 23. *q. fin. cap. nulli liceat* 12. *q.* 2. Gloss. *in cap. tributum, §. quāvis* 23. *qu. vltim.* nec discrepant Quiritum sanctiones, *ut in Institut. de reb. divis. §. nullius, & §. sequenti, & in l. in tantùm, §. sacræ, ff. eodem.*

46 In positivo itidem jure parilis evolvitur dispositio; in Parisiēsi namque concilio statutū fuit Præsbyterum haud teneri pro Ecclesię agro censum solvere, nec aliam redhabitionem temporalem correspondere, *ut per cap. secundū canonicum, & cap. sancitam* 23. *qu. fin. quod idem dispositum fuit in Lateranensi concilio per cap. non minùs, & cap. adversus, de immun. Eccles. & in Vienensi Clement. unica de immun. Eccles. in* 6. *& in cap. penult. & ibi* Gloss. *verb. Divino de censib. in* 6. *& in cap. si diligenti, et cap. significasti, de foro compet. cap. at si Clerici,*

cap.

cap. cum ab homine, *cap. quali-*
47 *ter, de Judic.* ac de Quiritum jure *in Autent. statuitur*, *et in Autent. statuimus. de Episc. et Cleric. et in Autent. non nulla communitas*, *eodem tit.* ex quibus interdictum expresse est ab Ecclesiasticis hasce collectas, ac tributa à Principe sæculari indicta, exigere; unoq; congruunt ore Theologi, ac Summistæ ferè omnes penès Castr. Palaum *par. 1. de reverentia debita person. Ecclesiast. disput. unica* P. Ludou. Molin. *tract. 2. de trib. disp.* 670. *per totum tom.* 3. Martin. Bonac. *de censur. in Bull. Cœnæ Domin. disput. 1. qu. 19. §. 3. punct. 3. n. 15. tom. 3. et post eos* R. P. Marchesius *in suis resolut. pro immun. Eccles. in*
48 *præludio*, agglutinantq; cuncti, tales imponentes tributa super Ecclesiasticos, eorumq; bona, peccatum committere mortale sacrilegij, adversus personas Ecclesiasticas, & objectum intuitu religionis prohibitum; imò peccatum mortale injustitiæ adversùs jus debitum ipsis Ecclesiasticis personis, quoniam toti ordini Ecclesiastico præjudicant.

49 Subduntque insuper, cuncta acta per sæculare Imperium pro hisce oneribus Ecclesiasticis impositum confecta, esse nulla, ac irrita, ex eo quia prodeunt ab Imperio jurisdictione carente; etiam si nulla fuerit opposita appellatio, vel si Ecclesiasticus pacatus, contentusque nullam proposuerit exceptionem, solvēdo id, ad quod devictus haùd erat *Autent. statuimus C. de Episc. & Cler. cap. adversùs*, *de immun. Eccles. cap. sæculares de for. compet.* Covarr. *pract. qu. cap.* 33. *n.* 2. Salzed. *pract. cap.* 62. *n.* 2. Farinac. *tit. de Inquis. qu.* 8. *n.* 15. dictus P. Marchesius Concivis noster *in allatis resolutionibus pro immun. Eccles. res.* 4. ubi disertè erudit, hosce Exactores ad restitutionem teneri, sine qua absolvi nequeunt, *d. cap. adversùs*, *& cap. non minùs*, *de immun. Eccles.* & ante eum dixere Pasqualig. *cent. 1. qu.* 86. & concinūt relati per Molin. *d. disp.* 670. *sub n. 2. tract. 2. de trib. tom.* 3. Imò in censurarum gladium irruunt, tamen lata per Summum Pontificem in Bulla Cœnæ Dñi reservata, quàm in ea *in cap. quamquam de censib. in* 6. contenta, non modo imponentes, verùmetiam omnes, qui quomodolibet ad exactionem cōcurrunt, consulēdo nimirùm, auxiliando, & favorem præbendo, ac cuncti alij Minstri, Officiales, Collectores, & Exactores directè, aut indirectè con-

contrà Ecclesiasticos hasce collectas, onera, & tributa imponentes, vel exigentes, ut expresse habetur *in d.cap.unico de Cler. conjug.in* 6. Et per enunciatum Lateranense concilium excommunicationem incurrunt mandantes, Rectores, Consules Civitatum, Ecclesiasticas personas pro tali contributione, & exactione inquietantes; etiam si à spontè dantibus exactio allata perficiatur, non autem quia vetitum sit, Ecclesiasticis spontè, libereque dare, sed quia interdictum sit, hoc intuitu dare, ut evenit quando Ecclesiastici, ad evitandas contentiones, & mora tributum solverent, ad quod devicti haud erant, ut mirè exprimunt Suarez *de censur. disp.* 21. *sect.* 2. Steph. Gavant.& Martin.Bonac. *de censur. in gener. disp.*2. *punct.* 2. *& de censur. in Bull. Cœnæ Dñi disp.*1. *q.* 19.*punct.* 4. *per totum tom.* 3. Quod luculēter evoluitur in clauf. 17. ejusdem Bullæ Cœnæ Dñi
50 ibi. *Excommunicamus, qui collectas, decimas, talias, præstantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & proventibus hujusmodi, absque Romani Pontificis speciali, & expressa licentia, imponunt, & diversis etiā exquisitis modis exigunt, aut imposita, etiam à spontè dantibus, et concedentibus, accipiūt; nec non qui per se, vel per aliū, sivè alios, directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem, aut votum, seu suffragium, palam, vel occultè præstare non verentur, cujuscunq; sint praeminentię, etc.* quam refert Molin. *d. disp.* 670. *vers. postremò.*

51 Hisce porrò recensitis rationibus per Ecclesiasticos, pro eorum exemptione adductis, respondetur, ac lucidè probatur contributionem allatorum onerum, collectarum, tributorum, & aliorum per sæculares Principes propositorum per Ecclesiasticos aliquando faciendam esse, sub clausulis tamen infra adducēdis, itidem ipsis sacris attentis paginis, ex quibus depromitur ex *Edra lib.* 2. *cap.* 2. Nehemias Artaxersis Regis Persarum pincerna veniens Hierusalem, & videns murum Civitatis dissipatum, & portas igne consumptas, dixit Judæis, & Sacerdotibus. *Vos nostis afflictionem, in qua sumus, quia Hierusalem destructa est,*

est, & portæ ejus, igne consumptæ sunt, venite, & ædificemus Hierusalem, et non simus ultrà opprobrium; & *in cap. sequenti,* evolvitur. *Surrexit Eliasib magnus Sacerdos, et fratres ejus Sacerdotes, et ædificaverunt portam Regis;* et *in cap. 5. cum clamaret Populus propter famē adjuravit Nehemias Sacerdotes, juxtà quod dixerat, videlicet, nè, et ipsi exigerent à Populo centesimam frumenti, vini, olei; quam exigere solebat, quin potiùs darent, nè fame periret Populus.* Ex quibus elicitur Sacerdotes, ubi publica urget necessitas, aliquando se contribuere deberēt pro reparanda ærumnosa calamitate, pro ut se contribuere debuerunt in recensitis sacris paginis.

52 Nec herclè relevat *cap. adductum* 47. Genes. Etenim pensio solvendi quintam fructuum partem terræ sacerdotali ibi imposita, haud fuit, ceù prædijs aliorum, non ex eo quia terra erat Sacerdotum, sed quia Sacerdotes compulsi, ad vendēdas terras Regi propter famem, minimè fuere, quoniam eos Rex ultrà possessiones eis assignatas, de opportunis cibarijs providere mandavit; ideòque ex hac ratione vacui de recensita pensione remansere.

53 Cætera autē jura superius allata, *ac cap. 7. lib. 1. Esdræ,* regulariter procedunt ubi cōmunis, ac publica necessitas haud immineret, & non aliter, ut atticè conciliando opiniones edocent *ex Panorm. in d. cap. non minus, de immun. Eccles. Lucas de Penn. Joa. Platea, & alij in l. fin. C. de Exactor. trib. lib. 10. Angel. Summ. verb. immunitas. vers. distingo. Bapt. Villalob. in suis comm. 1. q. 4. Sanch. tom. 1. cons. mor. lib. 2. cap. 4. dub. 52. n. 13. Innoc. in d. cap. non minus, Ancher. cons. 96. Alex. cons. 68. n. 13. vol. 2. & alij per Dian. tom. 1. tract. 2. resol. 38. & in tract. 2. de parlam. res. 22. & tom. 2. tract. 11. de imm.*

54 *Eccles. res. 11.* Qui tamen addunt Ecclesiasticos teneri ad cōtributionem prędictā onerum, & Collectarum pro publica utilitate, etiam si eos immediatè non tangeret, undè inferunt devinci Ecclesiasticos ad onera pro reędificatione pontium, civitatis mœniorum, aquæductuum cōmunium, viarum publicarum, & similium *tex. in l. ad instructionem. 7. C. de Sacr. Eccles. l. ult. de quib. mun. nem. lice. l. absit. C. de privileg. Dom. Aug. lib. 11.* & in Hispania binæ ad hoc adsunt particu-

 la-

lares sanctiones, *ut in leg.* 11. *tit.* 3. *lib.* 1. *recompil.* & *in leg.* 54. *tit.* 6. *p.* 3. *iuncta leg.* 20. *tit.* 32. *p.* 3. *de quibus fusè Dueñas regal.* 100. *Mexia pragm. tax. pan. Conclus.* 1. *n.* 61. *Guitterr. pract. q. lib.* 1. *q.* 3. & *in alleg.* 10. *Silua. resp. Jur. lib.* 1. *p.* 3. *resp.* 5. *à n.* 12. *Azaved. ad d. l.* 11. *Cevall. commun. contr. comu. q.* 415. *tom.* 1. & *q.* 578. *n.* 10. & *q.* 726. *n.* 19. *Borell. de Mag. edict. lib.* 2. *c.* 7. *n.* 57. *Vasq. de success. lib.* 3. *limit.* 7. *n.* 181. *Carol. de Grass. effect.* 3. *n.* 227. *ad* 248. *Rot. Rom. Recen. decis.* 42. *n.* 3. *p.* 4. & *decis.* 338. *p.* 6. *Recens.* quas refert *Sanleg. resol. Canon. cap.* 30. *n.* 6. *vol.* 1. ubi octo concurrentibus annuere videtur, quæ itidẽ affert Ventrigl. *prax. Eccl. annot.* 14. §. *unic. sub n.* 25. *Ant. Thesaur. decis.* 235. *n.* 10. *Gasfilius lib.* 1. *q.* 13. & *q.* 93. *lib.* 3. *idem*, & *in loco à persona ad locum diff.* 9. §. 4. *n.* 9. annuitque *Gloss. in cap. non minus in verbis relevandis*, & *ibi Innocent. n.* 6. *D. Anton. in sum. p.* 3. *tit.* 12. §. 2. *de immun. personar.* sicque decisum affert Osasc. *decis. Pedem* 181. in qua annuere nonnulli Præsules, Episcopi, alijque Eccle-
55 siastici Prelati ibi præsentes, nec cæteri Canonistæ dissident, si tamen Pontificis assensus, & clausulæ infrà exprimendæ intervenerint, ut servatum fuit Pisis anno 1600; ex speciali Clement. VIII. responso, per quod permissum evolvitur collectari Clericos ad reparationẽ Civitatis murorum, ac pontium, laicorum bonis non sufficientibus, ut insinuant *Mart. de jurisd. p.* 4. *centur.* 1. *Cas.* 1. *n.* 58. & *refert Dian. de parlam. res.* 22. *Cutel. de imm. Eccl. lib.* 2. *q.* 39. *Borrell. ad Petr. in specul. Princip. rub.* 16. *Cavalcan. d.* 44. *n.* 200. *p.* 1. imò agglutinant cæteri, quod ubi publica utilitas, ac necessitas præsserit sine Sum. Pontificis veniâ consentientibus Episcopo, & clericis factum tenere, quamvis delinquatur contrà Ecclesiasticam Immunitatẽ. Etenim in enunciatis Canonicis juribus, clausula irritans haud legitur, ut graphicè erudiunt *P. Suarez ad Reg. Angl. lib.* 4. *cap.* 25. *n.* 17. *Bonac. in Bull. Cæn. Dom. disp.* 1. *punt.* 3. *q.* 19. §. 3. *tom.* 3. *Azor. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. Quod quandò laicorum vires non suppeterent, & periculum esset in mora, nam tunc Episcopi, & Cleri, consensum sufficere, subdunt *Angel. summ. verb. Immunitas n.* 37. *Osascus n.* 21. *Molin. de tribut. tract.* 2. *disp.* 672. *n.* 5. allati, & *Bonac.*

nac. n. 16. licèt hosce delinquere affirmet ex *Suarez lib. 4. de imm. c. 26. n. 17. ad finem.*
57 Et si oppositam sententiam conantur tueri nonnulli non inferioris tamen notæ, affirmãtes, Ecclesiasticos haud teneri ad contributionem onerum per sæculares Principes impositorum, quoties utilitas, & necessitas non immediatè, sed remotè, & secundariò suũ tangeret interesse, quatenus Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ personę sunt partes ipsius Reipublicæ; quę pariter fruuntur eo bono, ac commodo, ceù cęteræ personæ, quæ cõtribuũt, ut quando onera imponuntur ad reficiendos muros, ad construendam arcem, ad conficiendum, vel reficiendum publicum puteum, pontem, vel fontem, aut aquæductum, ut ex *Panorm. in d. cap. non minus de Immun. Eccl.* inferunt infrà citandi, subdentes, quod aliàs minus angustum, & propè nullum foret in hisce oneribus publicis Ecclesiasticorũ privilegium *Less. tit. de tribut. & vectigal. cap. 4. dub. 5. n. 25.* Nevè allatam rationem membra Civitatis inficere putant, quoniam Reipublicæ
58 membra tunc sentiẽdo commodum, sentire debent incõmodum, quoties privilegiata, nõ sint, ac secus si privilegiata, alioquin nullius roboris esset Ecclesiasticorum privilegiũ, & tantum ad hasce contributiones Ecclesiasticos admittũt, ubi necessitas, & utilitas eos immediatè tangeret, consulto itidem Rom. Sum. Pontifice, & si bona laicorum non sufficerent pro expensis opportunis, requisitis priùs omnibus Ecclesiasticis, cunctisq; annuentibus in allata impositione, & onerum exactione, ut inter alios mirificè insinuant *Castill. de tertijs tom. 7. c. 9. Guttier. de gabell. q. 92. & consonant. P. Marchesius in resol. 7. pro Immun. Eccles.* ac antè eos dixere *Marchinus de peste p. 4. cap. 4. P. Ant. Dian. res. mor. tom. 4. tract. 1. de Imm. Eccl. res. 12. & p. 1. tract. 2. res. 40. & res. 133.* & refert decisum per Rot. Rom. *Farinac. decis. 22. Cavalcan. d. decis. 44. n. 100. Antonell. de regim. Eccles. lib. 4. cap. 5. n. 27.* ut quandò fluuiùs inundaret agros Ecclesiasticorum, & laicorum, pro cujus reparatione, aut pro expurgatione Alueorum, aut pro dissipatione locustarum, quandò damnum, & utilitas est etiam privata respectu Clericorum, cuncti coguntur se contribuere ad expensas necessarias tam Ecclesiastici, quam laici pro viribus, tamen per æs, & libram,

cum Episcopi consensu erudiunt *Tabien. verb. excomm. 5. cas.* 18. *n.* 4. *Ludou. Lopes in prim. instruct. novi cap.* 190. Mexia *pragm. tritici conclus.* 1. *n.* 61. Cæs. Panimoll. *decis.* 6. *nu.* 24. nullaque adhibita inquisitione, an universitatis bona sufficiant, concludit Sanch. *cons. mor. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 55. *n.* 7. & ex concordiali, & partili repartitione fit cōtributio Molin. *d. tract.* 2. *de tribut. disp.* 672. *in* 2. *conclus.* Card. de Luca Miscellan. *discurs.* 2. 3. 4. *tom.* 14. hoc idem concludentes in bello, fame, & peste Azor. *p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. Dian. *p.* 1. *resol.* 40, *&* *tom.* 4. *tract.* 1. *de immun. Eccl. res.* 11. Molin. *ibidem. summa Angel.* Abb. Heu. Tabien. Sanch. & alij, Dian. *tom.* 2. *res.* 40. Cun-
59 cti affirmantes in hisce casibus, Ecclesiasticos non tantū positivo teneri jure, quam ex justitia, & naturali jure; etenim bonum, quod perficitur, & ad quod contribuitur, directè ac proximè Ecclesiasticorū utilitatem, eorumque bona respicit, nec discrepat Bonacin. *de censur. in Bull. Cœn. Dñi disp.* 1. *punct.* 3. *q.* 19. *§.* 3. *n.* 17. *tom.* 3. qui cum *Suarez tantūm* in solutionis nomine dis-
60 sidet; casu igitur recensito adveniente prævia consultatione inter Ecclesiasticos, & sæculares, omnibus annuentibus fit taxa pro rata, & cum Episcopi ordinarij consensu, ex pacto rationabilis perficitur Ecclesiasticorum obligatio pro expensis necessarijs, nevè hoc dicitur tributum, sed contributio, quam ipsimet imponunt propter interesse,
61 quod habent; at si Ecclesiastici renuerint, vel pars eorum discrepaverit, tunc consulendum esse Sum. Pontificem, firmant Card. de Lugo, & alij ubi supra, nisi periculum esset in mora, quo casu Episcopi sufficere concensum concludit Dian. *tom.* 4. *tract.* 1. *res.*
62 21. imò periculo haud imminente semper consulendum esse Pontificem, erudiunt Castill. *de ters. tom.* 7. *cap.* 9. Guitter. *de gabell. q.* 92. Marchin. *de peste p.* 4. *cap.* 4. & factitatum indicat Mart. *de jurisd. p.* 4. *centur.* 1. *cas.* 1. *n.* 52. ut fecere Florentini, qui pro reparanda Arni fluvij inundatione Clementis VIII. consensu impetravere. Et in Urbe felicissima Panormi pro ærūnosa pestis calamitate post diuturnam Theologorum cōsultationē Urbano VIII. rescriptum fuisse refert P. Dian. *p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 40. & ita servatum fuisse testatur anno 1622. in Ducatu Mediolanensi, ac in Etruria eodem

an-

anno. Et quamvis hæc recensita eorum sententia ex regula exemptiva à publicis oneribus, quæ Ecclesiasticis assistit, de qua fusè *Rot. Rom. recens. coram Dom. Corrado in decis.* 412.*p.*9.& Card.de Luca *de regal. discurs.* 58. *nu.* 4. vera sit, & à majori Canonistarum, & Moralium calculo amplexa; ferè omnibus edocentibus, seclusa proxima, & immediata Ecclesiasticorum utilitate,& damno communi, & ubi principaliter publica
63 respicitur utilitas,& secundariò, effectu jam consumato commodum, & privatorum beneficiũ, Ecclesiasticos neutiquàm teneri, quam sententiam expendit Card. de Luca *Miscell. discurs.*2.*n.* 42.*in fin.* etenim Ecclesistici cum orationibus,jejunijs,& vigilijs æqualance contribuũt, & nunquam forsosè, sed tantùm voluntariè, humiliter per laicos rogati, ut in *cap.non minùs de immun. Eccles. & ibi Panorm. n.* 18.*&* 20.*& consf.*3.*vol.*1. Gloss. *in cap. generaliter* 16. *qu.* 1.*vers. collationibus*, Lopes, & Tabien. *ubi supra* D. Anton. *p.* 3.*tit.*22.*cap.*3.§.2.

64 Attamen eorum enunciata sententia locum sibi nõ vendicat, ubi commune imminet periculum, tam respectu Ecclesiasticorum, quàm laicorum, ut clarè firmavere. *Ant. Butr. in cap. pervenit de immun. Eccles. & ibi* Bohic.*in d. cap. Archidiacon. in c. juxtà* 1.*il.* 2. 16.*qu.* 1. Deci. *in cap. Ecclesiæ S. Mariæ de const.* Angel. *in sum.verb.immunitas n.* 35. 37. Tiraquell. *de Nobil. cap.* 20.*nu.* 161.Petr. Ubaldis. *de collect. q.* 21.*n.*36. Gigans *de pension. qu.* 90.& alij quos afferunt *Illustria consilia Germaniæ,cons.*9.*pertum. & cons.* 12.*ferè per totum,& post eos* D. Micha.Cortiad.*decis.* 230. *à n.*75.*& seq.tom.*3. potissimũ quoties laicorũ vires nõ sufficerent,ut clatè ratiocinãdo erudiũt Mencha.*controvers. usufreq. lib.* 1. *cap.* 6.*n.* 4. Guttier. *alleg.*10.*n.*2. Quesad. *quæst. jur. Civ. cap.* 4.*nu.* 15. 16.ut in transitu publico, & frequenti indicat Rebuff. *tom.* 1. *constit. Reg. Franc. tit. de senten. provis. art.* 3. Gloss. 6.*n.* 3. 4. Gloss. *in l.adinstructiones C. de Sacros. Eccles.* & ante eos Abb. *in cap. non minùs nu.* 18. *de immun. Eccles.* Cavalcan. *decis.* 44. *nu.* 100. Diana *par.* 5. *tract.* 1.*res.* 11. quos affert Antonell.*de regim. Eccles. lib.* 4.*cap.* 5. *n.* 27. si ibi Ecclesiastici bona retinerẽt temporalia Bald. *in d. l. adinstructiones*, Rebuff. *n.* 5. Cæpoll. *de servit. rustic. præd. tit. de servit. viæ q.* 25.*n.* 47. 48.

ita

ita quoque parili ſchemate militat reſpectu laicorũ,in hiſce oneribus, in quibus principaliter Clerici devinciuntur, nã ſi publica adeſſet utilitas, laici tenentur ſe contribuere, ut in charitativo ſubſidio ab Epiſcopo impoſito dixere ex *cap. cum Apoſtolum prohibemus extr. de cenſ. Cap. cavendum,et ibi Archidiacon. in par.* 17. *q.* 3. quam cõcluſionem veram, ac communem eſſe dixere Imol. *in C. Roman. de cenſ. in* 6. Franc. & Gemin. Decian. *reſp.* 14. *n.* 25.

Bonis igitur laicorum nõ ſufficientibus, de Pontificis aſſenſu,obligantur Eccleſiaſtici, Cæſar Panimoll. *deciſ.* 6. *nu.* 28. etiam ſi damnum, & utilitas eos immediatè, & proximè non tangerent; Menoch. *conſ.* 1000.*n.*21.29.44.Surd. *conſ.* 301. *n.* 34. 35. Gratian. *diſcep. tom.* 1. *cap.* 149. *n.* 44. 45. Caball. *reſ. crim. cent.* 1. *caſ.* 9.*n.* 11. P. de Franc.*deciſ.* 9. *n.* 3. *Epiſc. Venerus de examine Epiſc. lib.* 9. *cap.* 37. *de immun. Eccleſ. n.* 3. *in fin.* Bonac. *de cenſur. in Bull. d. diſp.* 1. *punct.* 3.*q.*19.*§.* 3.*n.*16.17. & exactio per loci ordinarium Antiſtitem perficitur, ut ex celebri *conſ.* 3. *p.* 1. Abb. Fagnan. *in cap. non minùs,de immun. Eccl.n.*23.Card. de Luca *de regal. diſcurſ.* 58. *n.* 12. & *diſcurſ.* 51. & 59. & *in* Miſcellan. *diſcurſ.* 2.3.& 4. *tom.* 14. quam ſententiam germanam, veramq; eſſe prædicat, & ſępè per Sacr. Sedem Apoſtolicam approbatam.

65 Imò ſi tanta immineret neceſſitas, quod abſque aliorum ſcandalo,& periculo poſſibile haud eſt, priùs Romanũ cõſulere Pontificẽ, tũc ſat eſſe Epiſcopi,& Clericorũ deliberationẽ, exallatis inſtruit Sanch. *conſ.mor.d.dub.*55.*n.* 28.omnibus tamẽ annuẽtibus Eccleſiaſticis. Dian. *reſolut.* 133.*p.* 1. *tract.*2.*et p.*5.*tract.* 1.*reſol.*11. ubi erudit, hãc neceſsitatẽ verificari ad unũ actũ perficiẽdũ intrà tamen breve tempus, at ſi ad longium tenderet tempus, ſemper Romanũ conſulendum eſſe Pontificem, ad oneris continuationem, nec diſcrepat. Antonell. *de regim. Eccleſ. d. lib.* 4. *cap.* 5. *n.*29.

66 Hanc porrò exactionem, & Eccleſiaſticorum coërctionem pro recenſitarum collectarum ſolutione, omninò per Eccleſiaſticum loci ordinariũ faciendam eſſe, dixere communi voto Theologi, Canoniſtæ, ac Juriſconſulti, inter quos Card. de Lugo *tom.* 2. *diſput.* 36. *ſect.* 8. Sanch. *lib.* 1. *conſ. mor. de gabellis,& vectigal. cap.* 4. *dub.* 55. *nu.* 32. 33. P. Dian. *tom.* 1 *tract.* 2. *de*

immun. Eccles. resol. 41. Less. *de trib. & vectigal. dub.* 3. *nu.* 24. Thom. del Bene *de Parlam. dub.* 4. *sect.* 19. Covarr. *pract. quæst. cap.* 33. *in fine*, Sarment. *lib.* 7. *select. cap.* 13. *per totum.* Etenim in recẽsitis casibus Clerici devinciuntur ex vi directivæ rationis, non autem coactiva vi, & coram suo Ecclesiastico Prælato pulsandi sunt, ut itidem cum allatis concinuit Antonell. *ubi suprà n.* 32. aliosque affluenter laudat D. Mich. Cortiad. *decis.* 201. *n.* 7. *tom.* 4. *et decis.* 230. *n.* 79. Sunt sanè Ecclesiastici, ut sacri imperât Canones, prorsùs ac radicitùs à sæculari Imperio immunes, meritò semper pulsandos esse coram suo Ecclesiastico Judice, tam quo ad personas, quàm quo ad bona, ut firmant nuper citati.

67 Verùm enim verò, ubi in moræ periculo talis exequutio, ad Ecclesiasticum spectat Judicem, & ad eum, ut cumq; recurrendum est, si ipse effectum distulerit, vel agiliter exactionem, vel coërctionem dissimulaverit, flagitationibus, laicisque petitionibus in cassum erogatis, posse laicum Imperiũ, seù Principem contrà Ecclesiasticos in vim defensionis suum experiri jus, autumavere Salzed. *de leg. polit. lib.* 1. *cap.* 4. *nu.* 20. Cutell. *de immun. Eccles. lib.* 2. *cap.* 42. Villalob. *in summ. verb. Ecclesia nu.* 2. Pappon. *decis.* 68. Anguan *de leg. lib.* 2. *contr.* 15. Sanch. *cons. mor. d. dub.* 55. *n.* 33. *lib.* 2. *cap.* 4. & post eos cõprobat Cortiad. *decis.* 201. *n. fin.* quem præ manibus recepimus post hoc exaratum Opus. Per bonorum captionẽ insinuant Thesaur. ad Thesaur. *decis.* 234. *n.* 35. Cortiad. *decis.* 230. *nu.* 81. *tom.* 4. si instantanea prẹsserit ærumna Osascus *decis. Pedem.* 181. *n.* 23. Mor. Empor. *tit.* 9. *q.* 1. Hermosil. *ad Lopes leg.* 3. *tit.* 5. Gloss. 1. *sub n.* 68. *& in prælud. tit.* 1. *p.* 5. *n.* 15. Castillus *de tert. cap.* 9. *à n.* 26. Salgad. *de retent. Bull. part.* 1. *c.* 1. *§. unico n.* 69. ubi absolutè sustinent, urgente necessitate, ac moræ periculo concurrente, solus Rex hoc perficere quit, cum quibus annuit Balmased. *de collect. q.* 19. *n.* 39. quod reticuere Canonistæ tãtùm exactionis munus ad Ecclesiasticum loci ordinarium tribuentes.

68 Ratio autem cur Princeps sæcularis quit in hisce imminentibus periculis, communẽ dissipationem minãtibus, dissidente tamen Ecclesiastico Antistite, opportunum adhibere remediũ, necessitatiq;

cum

cum Eccles rum coërctione, quo na tantùm succe ndo,ea c, quam ipsime logi, & Canonistę admi ro excusanda cõsultatı m Rom. Pontifice, ubi ulum imminet, nimirùm opter necessitatē;
69 necessitas nim facit licitum, quod aliàs esset illicitum; *cap. quod est illicitum, de reg. jur.* ipsaque suo tempore legem haud recognoscit, *cap. sicut, de consecrat. distin.* 1. *l. unica ff. de off. proconsul. et ibi* Gloss. *verb. expedire*, undè supposita necessitate quit laicus baptizare, *cap. constat, & cap. sanctū est de consacr. distin.* 4. Felin. *in cap. cum dilecta, extra de*
70 *rescript.* Etiā si fuerit mulier, Maurus, vel Hæreticus; dummodò habeat intentionem faciendi quod facit Ecclesia, & qui ausus fuerit oppositum asserere anathema erit, *per Concil. Trident. sess.* 7. *can.* 4. *Episcop. Venerus de examin. Episcop. lib.* 2. *cap.* 3. *de Baptismo, & Justif. n.* 11.
71 Et Ecclesia, quam aliàs incastellari vetitum est, urgente necessitate, queunt milites eas incastellari, ut actùcè alios cumulant casus in casu necessitatis *Petr. de Greg. Sintagm. ultim. Tiraquell. de retract.* §. 1. *Glos.* 6. *n.* 32. & 26. *Gloss.* 1. *num.* 18. & *in tract. de pœn. cas.* 33. *Cas. san. de consuet. Burgund. rub.* 1. §. 5. *n.* 15. ubi de fame loquitur, quę acutissimus ensis est, ob quam patiens ad ju-
72 risjurandi observantiā haud tenetur. *Bald. in l. pactum fin. C. de Collat.* Quod pariter cõprobavere primi Sancti Patres in veteri testamento; etenim tantum Sacerdotibus licitum erat Propositionis comedere panem, attamen Christus Dominus noster non condemnavit David, nec suos esurientes, qui non habentes panes laicos, comederunt Propositionis panes *Matth. cap.* 12. & *p. Reg.* evolvitur, & Asia Judę Rex, ut se tueretur à Baassa Israel Rege, qui in Judeā cū gente venerat, & omne argẽtum, & aurum, quod remanserat in domo Domini tulit, ut Sacris evolvitur paginis, parilesque casus affert *Socr. lib.* 6. *cap.* 12. *Victor de persec. Vãdal. lib.* 1. *Ant. Nebris. Histor. ver. Hisp. lib.* 4. *cap.* 2. *de cat.* 1.
73 Rursùs insinuant Doctores valere Principem sæcularem gliscente bello, nec sufficientibus sæcularium bonis, etiam inconsulto Rom. Pontifice, si mora non permittitur calices, crucesque capere, ac cuncta alia Ecclesiæ bona pro subvẽtione, dummodò quod tem-

pore

pore pacis reficiat, *Cyn. in l. neminem C. de Sacr. Eccles. C. Afflict. tit. quæ sint regal. de usib. feud. n.* 78. *Chacheran. Osasc. d. Pedem.* 181. *n.* 23.

74 *E*x quibus depromitur, imminente periculo, adeò ut necessitas vehemens, & magna cognoscatur, ità quòd verisimiliter à periculo, quod imminet, evadere posſibile haud est, nisi opportunum, celereque adhibeatur remedium, & urgens necessitas excludat expeditum recursum ad Pontificem, ob loci distantiā, si Ecclesiasticus Prælatus inter hasce damnosas moras distulerit necessitati succurrere cū Ecclesiasticorum contributione, & dānū, quod imminet ęqua lance Ecclesiasticos percutit, quàm laicos, & horum facultates non sufficerent, queunt ipsimet Ecclesiastici se concordialiter contribuere absque Pontificis placito, ut sat explanatum est, sic & ipse Episcopus hoc idem perficere quit inconsulto Pontifice;

75 *Venerus de exam. Prælat. lib.* 9. *cap.* 37. *de imm. Eccles. n.* 4. & 12. potissimum in hisce cōtributionibus momētaneis, & non continuis, ut suprà explanatum est; & agitur pro estinguenda peste, fame, & bello, ac pro ædificatione Civitatis mœniorum, & similiū provenientium ex inevitabili necessitate, & ex accidenti, in quibus cōsultationi locus minimè est. *E*t si in eis totum peragere posset *E*piscopus; ità ne tota universitas miserrimè pereat, efflagitat ęquitas, rei humanę fulcrum, ne videlicèt deficientibus nervis pars prorsus exhausta fatiscat; ideò valet sęcularis Princeps, ad quem sui status cōservatio principaliter tāquam pater spectat *ut cum Castill. Salgad, & Hermosill. concludit Balmased. ubi supra* adhibitis priùs humiliter omnibus flagitionibus opportunis, disponere omne id, quod verisimiliter credatur esse de mente Sum. Pontificis, pro conservatione subditorum, & imminentis periculi medela, & proindè exactionem rationabilem, & Justificatam inter Ecclesiasticos modestè facere, eisq; renitētibus, per eorū bonorū captionē (persona sēper salva;) Nec herclè credēdū est pietatē, ac Sum. Pōtificis sedulitatē, aliter sentire, cū alienū, ac prorsùs improprium à suo Pastorali affectu aliàs foret.

76 At ubi necessitas tangit communiter *E*cclesiasticorum, & laicorum utilitatem remotissimè tamen, quia respicit utilitatem, ac totius Regni necessitatem, *E*cclesiastici hoc

in casu non tenentur ad contributionem faciendam; etenim aliàs ad omne ligarentur tributum, cum hoc ut justè imponatur, publicam debet respicere utilitatem,& sic Ecclesiastici semper tenerentur, quod asserere nefas est,ut graphicè ratiocinantur Ricard. *quolibet* 3. *q.* 27. Caiet. *verb. vectigal.* Dried. *de libert.Christian. lib.* 2. *cap.* 5. Castr. *lib.*1. *de leg. pœn. cap.* 11. *conclus.*2.

77 attamen si necessitas urgentissima fuerit, & cõmunis laicis, & Ecclesiasticis, & bona laicorũ nõ sufficerent,cõmuni accedẽte cõsensu,consulto tamẽ Sum.Põtifice, ligãtur Ecclesiastici ad expensarũ solutionẽ rata, Sãch.*cõs.mor.lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 55. *n.* 35. 36. 37. vide Fermos. *in cap. Ecclesiæ Sanctæ Maria de constitution. quæst.*11.*n.* 10. ubi affluenter, & ante eos Hipp.Rimin. *cons.* 2. *n.* 11. *& cons.* 4. *num.* 21. Surd. *cons.* 301. *n.* 3. *& cons.* 490. *nu.* 2. Wesembec. *cons.* 42. *num.* 3. Decian. *resp.* 14. *n.* 12.

78 Ad hanc demũ persolvendam materiam inquimus,Ecclesiasticorum consensus tunc rectè accedere dicitur, quoties Episcopi, ac Capituli Ecclesię Cathedralis consensus intervenerit, Suarez *ad Reg.Angliæ lib.* 4. *cap.* 25. *n.* 17. *& sequ.* Castr. Pala. *de immun. Eccles. tom.* 2. *punct.* 9. licèt aliorum Ecclesiasticorum consensu indigere, ex magis tuta, ac probabile sententia erudiunt Barbos. Belec. Magal. Bonac. & alij relati per Diã. *tom.*4.*tract.* 1. *de immun. Eccles. resol.* 11. sicque in Ducatu Mediolanensi servatum fuisse, ac decisum per *Rot. Roman. affert* Marchin. *de peste p.* 4.*cap.*11. *n.* 17. Cum consensu Episcopi, Capituli, & foraneorum Vicariorum addit Bonac. *de censur. in Bull. Cœn. disput.* 1. *q.*19.*punct.*3.*§.* 3.*n.* 16.*tom.*3. Verùm primam opinionem in praxi amplexam esse notavimus.

79 Laicorum rursùs bona tũc non sufficere dicendum est, quoties bona Civitatis patrimonialia, & privatorum non sufficerent,ut ex Urbani VIII. rescripto ad Mediolanenses depromitur ibi. *Quando facultates Communitatum,& hominum illius Civitatis non sufficerent.* Sicque pariter autumavère Card.de Lugo,Pat.Dian. *res.* 11. *tract.* 1. *tom.* 4. Fermosin. *in cap. Eccles. Sanctæ Mariæ q.* 12. *à n.* 59. *cum seq. de constit. D. Micha. Cortiad. decis.* 230. *n.* 86. *tom.* 4. *sed Castr.Palaus tract.* 12. *pun.* 9. *tom.* 2. admittit ut probabile, sufficere, ut bona communitatis

tatis non esset sufficientia, cũ difficile sit pervenire ad particulares.

80 Subditque equidem *ex Megal. & alijs Diana*, laicorum bona nõ sufficere, quoties isti, pro solutione gabellæ imponendæ, cogerentur suis facultatibus privari, quę quotannis pro eorum indigent substentatione: *P. Diana p. 1. tr. 2. resol. 134. & p. 5. tract. 1. resol. 11.* quem affert. *Antonell. de regim. Eccles. lib. 4. cap. 5. sub n. 27.*

81 Cęterum Ecclesiastici pro oneribus mixtis, & personalibus non tenentur itidem, Quiritum attento Jure *tex. in l. 1. & 2. C. de Episc. & Cler. Antonel. de regim. Eccles. lib. 4. d. cap. 5. n. 8.* ubi nonnulla recensentur onera, quę personalia dicuntur, & quę imposita sunt personis propter bona, à quorum solutione exempti sunt Ecclesiastici, ut dixere *Ciarlin. contr. cap. 5. 103. n. 21. & seqq. Duard. in Bull. Cœn. can. 18. q. 6. n. 6. 9. & alij per Ventrigl. in prax. ann. 14. §. un. n. 12.* at secùs promerè realibus eorum afficientibus bona, sequuntur nãque ista Ecclesiasticos, & exẽptos, si onus perpetuum sit, fixum ac invariabile, *cap. si tributum, 11. q. 1. cap. tributũ 23. q. 8. cap. 1. in fin. de censib. Auth. item prædium C. de Sacr. Sanct. Eccl. l. fin. C. de Exact. trib. lib. 10. Abb. in cap. ex literis, de vit. & hon. Cler. Ricc. prax. p. 3. res. 130. & 134. & in Collect. decis. 504. p. 3.* & hanc communem autumãt esse sententiam, *Bellet. disquis. cleric. tit. de exemptione cleric. & eorum bon. à mun. publ. §. 3. Bonac. de contractib. disp. 2. q. 9. pun. 2. n. 2. Rot. Rom. Recens. decis. 42. n. 11. 12. p. 4. Paul. Rub. annot. ad decis. 41. n. 13. p. 9. recens. Cas. Panimoll. decis. 6. n. 7. 8.* etiam si ejus ignoretur initiũ Card. de Luca *de regal. disc. 50. & 51. & in summ. ibidem* ubi ità passim Sacr. Congregatio sic statuere consuevit Molin. *tract. 2. de trib. disp. 672. n. 3. tom. 2.* Etenim licet per mutationẽ personæ, rei qualitas mutetur. *l. licitatio §. ff. de public. & vectigal.* attamen rei qualitas, quę ratione ipsius rei inhæret, haud mutatur, vt affluenter probat *Perez lib. 1. ord. tit. 5. l. 1. §. præterea*, & sic res transit cum suo onere *Alvar. Velasc. de jur. Emphy. p. 1. q. 17. n. 7. Ægid. Thomat. de Collect. cap. exactio n. 35. Otalor. de nobil. p. 2. cap. 1. n. 9. 10. & post eos Sanch. lib. 2. cap. 4. dub. 57. n. 1.* ut si res sit affecta onere tributorum, ratione ipsius rei ante quàm

 ad

ad Ecclesiasticos deveniret, eā tributa solvere tenentur Ecclesiastici, ad allata succedentes bona, quę cum suo jam efformato, ac certo onere, tanquam lepra ad leprosum transit. *L. cum possessor 5. §. fin. ff. de censib. Lud. Molin. de trib. disp.* 672. *n.* 3. *Marot. de Collect. c.* 5. *à n.* 1. *Castill. de tert. c.* 36. *n.* 55. *Klocker de Collect. c.* 12. *n.* 87. *Bahnased. eodem tract. c.* 19. *n.* 25. alias tenentur dimittere, *Ventrigl. prax. ann.* 14. *§. unico n.* 30. ità & si ad clericū legata fuerit res, cum onere Collectas solvendi, eo casu eas solvere tenetur Clericus, ut mirificè edocent *Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ n.* 77. *de constit. Azor. Instit. mor. lib.* 5. *cap.* 13. *vers. secundo Mart. de Jurisd. p.* 4. *cas.* 14. *Antonell. n.* 21. *Panimoll. n.* 7. 8. *Sanleger. d. cap.* 30. *n.* 8. 13. vel in actu acquisitionis, sub fœdere solvendi talia onera, se obligaverit, Ecclesia, vel Ecclesiastici, nam tunc immunitate non potiuntur Rot. Roman. Recen. decis. 339. *n.* 62. *p.* 6. *Sanch. oper. moral. lib.* 2. *c.* 4. *disp.* 57. *n.* 8. *Sanleger. n.* 13. *Britus de locat. p.* 3. *cap.* 21. *n.* 36. at secùs si ratione personę, ut si tributis obnoxia sit, ex generali legis obligatione, & hypotheca, ęx quo Regi sunt tacitè devicta omnia prædia privatorum, *ut ex tex. in l.* 1. *&* 2. *C. in quibus caus. pign. tac. contrah.* nā tunc si tale obnoxium prędiū ad Ecclesiasticum perveniret, absque ullo onere transit, ut in figuratione casus de ignobilis prædio, super quo ratione, & obligatione ignobilium solvitur aliqua servitij sūma, si ad Ecclesiasticum pervenerit, absque allato onere pervenire debet; tale etenim onus, non ratione rei, sed personæ, debetur, quod ex personæ mutatione mutatur, *Guttier. Otalor, & omnes Summistæ Perez d. l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin. §. si pater tributarius, Azaved. l.* 11. *tit.* 3. *lib.* 1. *recop. n.* 18. *& alij per Sanch. d. d.* 57. *n.* 3. ubi reprobata *Bart. Cautela in l. placet, n.* 4. *C. de Sacr. Eccl.* hoc idem firmat *Antonell. d. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 11. quod idem asserendum esse, inquimus, in oneribus mixtis, pro quibus Ecclesiasticos non teneri, & firmavere ex Quiritum jure per *tex. in l.* 1. *& Auth. item nulla cōmunitas C. de Episcop. & Cleric. & ex cap. adversus de imm. Eccl. & cap.* 1. *eodem in* 6. *Bellet. d. §.* 1. *n.* 11. *Bero. cons.* 37. *n.* 17. *vol.* 1. *Antonell. n.* 9. 10. ubi firmat Clericos immunitatis clypeo gaudere pro collectis, quę impo-

po-

ponuntur personis pro rebus; etiam si perpetuò essent impositæ à Principe,& antè eum dixit *Belleć. ubi suprà §. 5. Merlin. decis. R. R. 902. per totum* onus autem Militum hospitationis cum reale sit. *l. 3. §. ult. ff. de mun. Franc. Mar. decis.* 457.*n.* 10.*p.* 1.*Vall. consf.* 66. *n.* 3. *vol.* 1. *Petr. Greg. Syntag. lib.* 18. *c.* 20. *n.* 2. *Anton. Fab. in* C. *lib.* 9. *tit.* 29. *difin.* 26. quatenus rei cohęret, tenentur Ecclesiastici, sustinet *Thomat. de Colleć. §. subijciūo n.* 22. *consf.* 158. *n.* 8. oppositam verò sententiam veriorē esse putamus, eamq; tuentur ex tex. *in l.* 1. *C. de Episc. et cler. Glo*ß*. ibidem Mart. de Jurisd. p.* 4. *cent.* 1. *c.* 86. *n.* 9. *de Pont. de pot. prin. tit.* 1. §. 6. *n.* 54. *Vintrigl. prax. ann.* 14. *n.* 36. de qua re nos alibi plura atteximus.

83 Ecclesiasticus agros conducens alienos, ut per operarios coleret, si fructus ex eis venderet, ad gabellę solutionem tenetur; hoscè namque fructus, quàmvis suos esse cōstet, attamen ex quo haud decet Clericos alienos conducere agros, & ex eis fructus vendere, cùm eis hoc perficere interdictum sit, *cap.* 1. 21. *q.* 3. & *cap.* 3. *ibidem*, & *cap.* 1. *ne Cler. vel Monac.* ideò ad gabellæ solutionem tenentur, quod idem est, si redditus alterius conduceret, ut venderet; at secùs si fructus de proprio ejus agro fuerint, nam eos liberè vendere posset Ecclesiasticus, absque ulla gabellæ solutione, *Lassart. de decim: vend. cap.* 19. *n.* 62. 67. *n.* 5. *vers. item dicendum*, *Bonac. de censur. in Bull. Cœn. disput.* 1. *quæst.* 19. *punćt.* 3. §. 3. *nu.* 6. *tom.* 3. ex recensitis equidem fluit, Ecclesiasticorum prędia, cujuscumque contractus ad laicum transacta, immunitatem amittere, & novos possessores ad contributiones obnoxios esse. *tex. in l. locatio* 9. §. *fin. ff. de public. et vectigal.* ex personæ quippè mutatione, mutatur status rei *c. privilegiū, de reg. jur. in* 6. *Cravett. consf.* 770. *n.* 1. ut supra explanavimus.

84 Verum tamen est, quod si Ecclesiasticus pauper, qui aliundè commodè vivere non possit, nisi cum alieni agri cōductione, cujus fructibus partim vescendo, & partim eos vendendo, suam sustinet vitam, tunc de hisce venditis fructibus solvere nequaquam tenetur, quoniam talis negotiatio à Sacris haud improbatur Canonibus, ideò licitam esse asserunt, *ex cap. dilecti, junta Gloss. de decim.* & *Gloss. in cap. pervenit verb. conductiones* 86. *distin. Molin. de contract. disp.* 342. *n.* 11. *tom.* 2.

2. *& ante eum Laſſar. d. cap.* 19. *n.* 78.

85 Nec rurſus deſunt, qui affirmant, valere Eccleſiaſticum opportuna ad proprium, ſuorumq; uſum emere, & ſuperfluum vendere, tàm de fructibus ſuorum agrorum, vel proprij beneficij, & patrimonij *Ventrigl. in prax. annot.* 14. *§. unico ſub n.* 27. quàm ſi aliundè undecumq; illa habuerit; imò poſſet Eccleſiaſticus aliquid vilius emere; non animo revendendi carius, & ſi pretium auctum fuerit, quit illud vendere carius, & ſe lucrari, abſque gabellæ ſolutione, ut de communi omnium ſententia edocet *Molin. ubi ſupra n.* 14. *in 2. concluſ.* etenim propriè tunc negotiator neutiquàm dicitur *Gutierr. de gabell. qu.* 93. *n.* 18. *Gaſp. Klockler. de collect. d. cap.* 12. *nu.* 266. quā ſententiā procedere ſubdit, Molin. etiam ſi pretio magno venderet, ſi poſtmodùm vilius res ſimiles emere poſſit; etenim hoc ad æconomicam gubernationem refertur, quod Clericis, & Epiſcopis congruit, iuxtà *Pauli ad Timoth.* 3. 5. & faciunt *Belleſt. diſq. Cleric. §.* 4. *de exempt. Cler. Carol. de Graſſ. de effect. Cler. eff.* 2. *Bonac. de cenſur. in Bull. diſp.* 1. *q.* 19. *§.* 3. *n.* 6. *verſ.* 3. ex recenſitis planè, ac infrà expreſſandis, fluit Clericos immunitatis beneficio potiri, non ſolùm quo ad bona Eccleſiaſtica, verùmetiam, & patrimonialia, ob quæ relevantur ab onere ſolvendi collectas, & contributiones, *Natt. conſ.* 280. *n.* 5. ex cujus oraculo idem edocuere *Surd. deciſ.* 20. *n.* 10. *Petr. Greg. de repub. lib.* 2. *cap.* 7. *ſect.* 8. *Marta de juriſd. par.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 11. *n.* 25. *& caſ.* 10. *n.* 16. *& caſ.* 49. *n.* 9. *Caſtill. de terſ. c.* 9. *n.* 18. *Camill. Borrell. conſ.* 74. *n.* 25. ubi itidem pro bonis, quæ ex beneficio Eccleſiaſtico retinent; quam ſententiam veriorem eſſe blaterant, nec diſcrepat *Klockler. de collect. cap.* 12. *nu.* 61. *& ſeq.* generali immunitate ipſis per *c.* 1. *de imm. Eccleſiaſt. in* 6. tributa, affabrè nixi, cū quibus annuit *Balmaſed. de collect. d. cap.* 19. *n.* 11. *Ventrigl. prax. annot.* 14. *§. unico ſub. n.* 27.

86 In venditione autem proprij vini ad minutum, vel aliter, ac in venditione aliorum victualium, ſi vltrà pretium naturale, & intrinſecum Eccleſiaſtici vendiderint, exemptionis beneficio minimè potiuntur, gabellamque ſolvere tenentur, *Card. de Luca de regal. diſcurſ.* 58. *n* 2. ut puta, ſi pro qualibet tritici menſura, pretium duorum aureorum ſta-

ſtatutum ſit, unumque verò aurum pro regio donativo, ſi Eccleſiaſticus pro tribus vendiderit aureis, & ad ejus beneficium aurum Regi applicatum converteret, ad reſtitutionem hujuſce aurei Regi debiti tenetur; etenim Populus, & Univerſitas aureum Regi ſuo, non autem Eccleſiaſticis, & exemptis ſolvere obtulit, & ſi ad eorum beneficium id applicarent, furtum committerent, mortaliterque peccarent, ut inſtruit *Ludov. Molin. diſp.* 374. *n.* 1. *tract.* 2. *de tribut. n.* 1. *tom.* 3. *&* 304. *n.* 14. *Sot.* 4. *ſent. diſtin.* 25. *qu.* 2. *art.* 2. *verſ.* 4. *concluſ. Ventrigl. in prax. ann.* 14. *§. unic. n.* 35. *Venerus de exam. Præl. lib.* 9. *cap.* 37. *de immun. Eccleſ. n.* 21. etenim Eccleſiaſticorum exemptio paſſivè perficitur, circa ea, quæ ad neceſſariam propriam, ſuæq; familiæ ſubſtentationem, opportuna ſunt, non autem activè ad effectum lucrandi, & ſe locupletandi cum eo, quod aſcendit gabellæ ſummas per Regem impoſitas, vendendo ultrà intrinſecum valorem, nam hoc eſt manifeſtè Regis intereſſe decipere, ut mirè explicat *Card. de Luca de regal. diſcurſ.* 53. 54. *& diſcurſ.* 61. *& in Miſcellan. diſcurſ.* 5. *nu.* 18. *tom.* 14. meritòque ad reſtitutionem ejus quantitatis, in quā aſcendit gabella, tenentur, ut firmant nuper laudati DD.

87 Ulterius Eccleſiaſticus ſi uvas alterius agri, vel lanas aliarum pecudum emeret, ut de illis vinum, & pannos conficeret ad gabellæ ſolutionem tenetur, ita pariter ſi ex lana ſuorum pecudum per laicos operarios pannos attexerit, tunc gabellam ſolvere tenetur, ac ſi laicus eſset. *Sylvan. ſum. verb. Clerici,* 3. *q.* 3. *Navarr. manual. cap.* 25. *nu.* 111. *§.* 34. *Molin. de contract. tract.* 2. *diſput.* 342. *nu.* 6. *tom.* 2. nec ſecùs erit, ſi greges alienas, vel ſalinas conduceret, ut ex eis ſales venderet, & lanas, nam, & ad gabellæ ſolutionē tenetur, niſi propria eſset ſalina, vel grex, ut affirmat *Leſſar. cap.* 19. *de decim. vend. n.* 62. 67. *Molin. n.* 8. *Bonac. de cenſur. in Bull. d. q.* 19. *diſp.* 1. *punct.* 3. 3. *§. n.* 6. *tom.* 3.

88 Hinc eſt, ut ſi Eccleſiaſticus, vel Monaſterium venam ferri retineret, & ex materia ferrum conficeret per Miniſtros conductos, & venderet, haud ad gabellæ ſolutionem tenetur, hæc namque non dicitur negotiatio *Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 13. *n.* 11. *Antonell. de regim. Eccl. lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 8.

nec

nec tamen tenetur gabellam ſolvere, ſi recenſitam ferri venam emeret, & Monachos ex materia ferrum effecerit illudque vendiderit, niſi ex vena ferri empta ferrum per laicos conductos formaverit, & vendiderit, nam iſta dicitur negotiatio, & ex ea ſolvitur gabella. *Sylveſ. verb. excom.* 21. *verſ. Nota Navarr. d. cap.* 27. *n.* 128. *Carol. de Graſs. effect.* 2. *n.* 108. *Duard. Bull. Cœn. q.* 8. *n.* 16. *Bonacin. eodem tr. diſp.* 1. *q.* 19. §. 3. *pun.* 3. *n.* 6. *verſ. hinc patet tom.* 3. Verum *ex Panormit. Bellect. diſquiſ. cler.* §. 4. *& Fideric. de*
89 *ſenſ.* 107. putant eum non eſſe negotiatorem, qui aliquid emit, & mutata exindè forma vendit; *Navarr. verò loco indicato*, veram eſſe autumat allatam ſententiam, ſi ſolam emeret venam ferri Monaſterium, at ſecùs ſi prædium, ubi aderat vena, putans hanc nõ eſſe negotiationem, meritò nec gabella deberi; *Molin.* autem *in diſput.* 342. *n.* 9. hoc idem firmat in utroque caſu.
90 Ulteriùs Monaſteriũ, ſivè Eccleſiaſticũ, ſi agrũ plenũ fructibus jam maturis emeret, ſuperfluumq; vendiderit, ad gabellæ ſolutionẽ obligari cenſet. *Leſſer. de decim. vend. cap.* 19. *n.* 60. eum tamẽ increpat *Molin. d. diſp.* 342. *n.* 10. exiſtimans venditionem illam ſuperflui fuiſſe per accidens, & de fructibus productis ex agro jam effecto proprio, nec allatam emptionem negotiationem eſſe firmat.
91 Eccleſiaſtici deniquè negotiatores in his, quæ ad mercaturam, ſeù negotiationem pertinent, nulla fruuntur exemptione, imò pro laicis reputantur; *cap. quamquàm, de cenſib. in* 6. *Clement. præſenti, eodem, cap. ultim. de vit. & honeſt. cleric. Epiſc. Bellect. diſq. cler. tit. de cler. exemp.* §. 4. *n.* 1. *Luca de regal. diſcurſ.* 53. *et* 70. *&* 131. *n.* 3. *eo in Miſcell. diſcurſ.* 5. *n.* 19. *n.* 14. *Bonc. de cenſ. in Bull. Cœn. diſp.* 1. *qu.* 19. *punct.* 3. §. 3. *n.* 6. *tom.* 3.
92 Trina tamen monitione præcedente dixere, *Ricc. p.* 3. *reſol.* 133. *Ventrigl. prax. ann.* 14. §. *unico. n.* 27. *Leſſar. ubi ſupra n.* 79. *Sanſ. cap.* 19. *diſp.* 93. oppoſitum verò inſtruunt *Molin. d. diſput.* 343. *ſub n.* 5. *&* 10. *Duart. in Bull. q.* 8. *n.* 9. *Alter. diſput.* 16. *cap.* 6. *q.* 3. *Carol. de Graſſ. effect.* 3. *n.* 148. erudientes abſque monitione Eccleſiaſticum negotiatorem amittere exemptionis privilegium: primam autem ſententiam probabiliorem eſſe inſinuat *Bonac. de cenſur. in Bull. d. diſp.* 1. *cap.* 19. *punct.* 3. §. 3. *n.* 8. *tom.* 3. eamque non ap-

pro-

probant *Sot. de Just.* 4. *distin.* 25. *q.*2. *art.*2. *Angles in florib. quæst. Theolog. p.* 2. *Mater. de restit. de fraud. gabell.* & alij quos refert, & sequitur *Sanch. conf. mor. lib.* 2. *cap.*4. *dub.*52. etenim Jnnocent. III. *in cap. fin. de vit. & honest. cleric.* Episcopo Ambianensi scribẽs de trina monitione mentionẽ haud fecit, & generaliter dixere *Sanleger. resol.Canon.cap.* 30. *per totum, tom.* 1. *del Bene de Immun. Eccles. tom.*1. *cap.*5. *dub.* 3. *sect.* 1. *fusè Vela dissert.* 45. *n.* 58. *Salgad. de reg. protect. p.*4. *cap.* 14. *n.* 103. ubi & si hæsitare cõtingit, an clericus negotiator sit tamen ad sæculares Judices cognitionẽ spectare insinuat, quam quidem sententiam veram non esse autumamus, sicque putavere *Sanch. conf. mor. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 52. *del Bene ubi nuper dub.* 4. *per totum* licèt cum *Salgad.* conveniet *Alphar. de off. Fisc. Gloss.* 20. §. 3. *n.* 64. *vide Velam. ubi supra n.* 56. & quod plures actus intervenire debent, nec unum sufficere ait *Alfar. loco indicato, vide Mantic. dialogo Relat. p.* 3. *c.* 82. *n.* 2. *Ventrigl. n.* 29. Cæterum negotiator est, qui rem acquirit, animo, ut eam iterum integram vendat, lucri tamen gratiâ; at secùs si eam in aliam reducere intendit formam *cap. mercatorem* 88. *distinct. Roland. à Vall. conf.* 17. *n.*11. & 12. *vol.*4. *Köppen decis.* 50. *n.* 30. *Mart. de Jurisd. par.* 4. *cent.* 1. *cas.* 3. *num.* 10. *Gasp. Klockler. de collect. cap.* 12. *nu.* 265.

93 Coërcendos tamen esse coram Ecclesiastica potestate, advertunt *Lup. in Clement. præsenti de censib. in* 6. *& ibi Imol. n.* 11. *Card. n.*6. *Salzed. ad Bernard. Diaz. pract. Can. cap.*55. *n. fin.* §. 3. *erit tamen, Sanch. ubi supra,* si de negotiatione non dubitatur.

94 Consuetudo autem imponendi collectas, sivè taxas Ecclesiasticis, improbatur, etiam si longissima fuerit; etenim consuetudo nequit id, quod de jure Divino est, derogare, imò tanquam contraria libertati Ecclesiasticæ irrita, nulla, ac cassa redditur, *Auth. cassa, C. de sacr. Eccles.* aliasque rationes affert *Filiuc. tract.* 16. *cap.* 11. *q.* 2. *n.* 293. *Suarez lib.* 4. *de immun. cap.* 22. *Reginald. lib.*9. *n.*381. *Duard. in Bull. q.* 10. *n.* 5. *Alter. cap.* 6. *dub.* 11. *Bellect.* §.6. *de exīpt. n.* 1. *de Graff. effect.* 2. *n.* 110. *& seq. R. P. D. Salvat. Marches. C.R. de immun. Eccles. resol.* 6. Nisi talis consuetudo fuerit introducta cum scientia, & Sum. Pontificis tollerãtia, firmant *Carol. de Graff. U-*

 gclin.

golin. & alij quos Bonac. de censur. in Bull. *d.disp.* 1. *q.* 19. *punct.* 3. *§.* 3. *num.* 14. *tom.* 3. meritò objurgat; per recensitam namque Bullam Cœnæ Domini, disertè omnes derogantur consuetudines, decretis ejusdem Bullæ adversantes, sunt pariter immunes Ecclesiasticæ personæ, & clerici ab onere solvẽdi gabellas impositas super rebus venalibus, nimirùm carne, pane, & vino, ad quas non tenentur se contribuere, ut edocet ex *Rot.Rõ. in decis.* 159.*n.*8.*par.*7.*recens. Sanleger. quæst.canon. benef. c.* 30.*n.* 11.

95 A relatis planè contributionibus, taxis, collectis, & gabellis omnes Ecclesiastici immunes sunt, sub quorum nomine etiam primâ initiati tõsurâ includuntur, & minoribus insigniti ordinibus, quia verè Ecclesiasticæ sunt personæ. *Clem. fin. de constit. de vita, & honest. cler. & ibi Panorm. n.*4. *Tabien. Sylves. Armil. Angel. & omnes Summistæ, Torrecremat. in cap. illud, distint.* 77. *Dian. p.* 4. *tract.* 1. *resol.* 32. *Cæs. Panimoll. decis.* 6. *nu.*20. opposita consuetudine non obstante, si consensus Sum. Pontificis non adesset *Panimoll. n.* 34. *& in annot.* 1. *&* 2. *ibidem*, ubi sic decisum offert *Ventrigl. prax. ann.* 14.*n.*1. item si tonsuram non deferũt, nec clericalem habitum gestarent; etenim oppositũ in jure Pontificio haud evolvitur, saltem nisi trina præcesserit monitio, *ex cap. contingit il* 2. *de senten. Excom. Jo: Imol. in cap. fin. de vit. & honest. cler. Tabien. verb. excommunicatio* 5: *cap.* 1. *n.* 24. *Covarr. q. pract. cap.* 31. *n.* 9. Tonsuram etenim, & habitum requiri pro fori privilegij fruitione juxta terminos *decis. Concil. Triden. sess.* 23. *cap.* 6. & pro ut edocet *Sanch. cons. mor. lib.* 2. *dub.* 53. *cap.* 4. *n. fin. quod repetit in dub.* 49.*n.*6. *Dian. ubi supra, & p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 37. *Ricc. prax. Eccles. par.* 4. *resol.*459. *Garcia de benefic. par.* 2. *cap.* 3. *n.* 5. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 4. *cap.* 5.*n.*17. 18. allataq; immunitate non solvendi gabellas, cæterasque contributiones potiuntur clerici in minoribus, etiam si excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, vel verbaliter degradati fuerint, nam & isti clerici adhuc sunt. *Duard. in Bull. Cœn. Dñi Canon.* 18.*q.*14.*n.*3. *Ventrigl. prax. ann.* 14. *§. unico n.* 1.

97 Exposita autem intelligenda sunt, si post dimissionem habitus, sæcularibus non se ingessere negotijs, aliter cuncta amitterent privilegia, ut instru-

ſtruunt ad explicationem, *Gloſſ. in cap. tuæ* 3. *de Apoſt. Jo: Petr. Anan. ibidem nu.* 3. *Cæpoll. prax. crim. q.* 8. *n.* 14. & alij, quos affert doctiſſimus *D.Jo:Leonard. Rodoer.ad Marin. obſer.* 48. *à n.*8. & ante eũ *Aug. Barb. de jur. Eccleſ. univerſ. cap.* 39. *§.* 2. *lib.* 1. *tit. de privileg. cler. n.* 10. *Thom. del Bene de immun. Eccleſ. Rom.* 2. *cap.* 9. *dub.* 35. *ſect.* 1. *n.* 18. *Fermoſin. in cap. diligenti q.* 11, *de for. comp. Cutell. de immun. Eccleſ. lib.* 2. *q.* 19. *n.* 17. 18, *cum ſeq. & alij per Cortiad. deciſ.* 12. *n.* 30. quos nos *in cap.* 1. *ſub n.* 101. *&* 102. *de cleric. quandoque amitt. adduximus*, verùm enim verò oppoſitam ſententiã, nimirùm Clericos in minoribus requiſitis Sacr. Cõcil. Trid. carentes à ſolutione gabellarũ, aliarũve contributionũ liberos minimè eſſe probabiliorẽ eſse autumavit Rot. Rom. ut indicat *Card: de Luca in add. ad Concil. Trident. diſcurſ.* 24. *n.* 45. quem affert *D.Carolus de Luca ad Ventrigl. in prax. obſervat. n.* 4. *ad annot.* 14. *§. unic.* & ante eos edocuere *Homob. de exam. Eccleſ. p.* 1. *tract.* 7. *cap.* 29. *q.* 120. *Laiman. Theol. mor. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 6. *n.* 3. *Azor. par.* 3. *lib.* 5. *cap.* 19. *q.* 6. *Riginal. tom.* 1. *lib.* 9. *c.* 27. *n.* 376. *Filiuc. tom.* 1. *tract.* 16. *cap.* 11. *nu.* 298. *Alter. de cenſur. tom.* 1. *diſp.* 19. *lib.* 5. *c.* 6. *dub.* 10. cuncti innuentes requiſita Concilij Trid. ad omnem effectum eſse neceſsaria.

98 Clericus Latinus conjugatus à ſolutione, harum collectarum, taxarum, & gabellarum immunis haud eſt, ſed tantùm Canonis, ac fori privilegio potitur, *cap. clerici, de Cler. conjug. in* 6. ſi tamen expreſsata *in Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 6. obſervaret *de Graſ. effect.* 3. *n.* 4. *Covarr. pract. q. cap.* 31. *n.* 9. *Altier. diſput.* 19. *cap.* 6. *dub.* 9. *Duard. in Bull. q.* 31. *n.* 1. *Suarez de immun. lib.* 4. *cap.* 28. *Bellect. §.* 9. *de exempt. clerio. n.* 4. verùm mortua uxore unica, & quæ fuerat virgo, cuncta recuperat privilegia, quæ Clerici non conjugati retinent, verè namque Clericus eſt, nõ conjugatus, nec bigamus, ſi habitum, mortua uxore, reaſſumpſerit, *Franc. in cap. unico, §. Cæteris n.* 4. *de cler. conjug. Covarr. quæſt. pract. cap.* 31. *n.* 8. *verſ.* 5. *Sanch. conſ. mor. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 53. *in fin. vide Flor. de Men. lib.* 2. *prac. queſt.* 21. *§.* 4. *n.* 199. *& alios per Balmaſed. de Collect. q.* 19. *n.* 4.

99 Clerici equidem Græci cõjugati, ex eo quia Eccleſiaſticæ ſunt perſonæ, immunita-

tis privilegio, alijs Ecclesiasticis indulto, fruuntur, *de Grass. effect.* 3. *n.* 46. *&* 137. imò pariter eorũ uxores, *Quarant. verb. vectigal. in princ. Azor. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 12. *Coriol. Durand.* & alij, quos rejecto *Tusco, conclus.* 114. *§. bona*, *affert Bonac. de censur. in Bull. disp.* 1. *q.* 19. *pun.* 3. *§.* 3. *n.* 3. Imò eorum uxores *Ventrigl. in prax. ann.* 14. *n.* 2. Nevè imparis sortis sunt Pensionarij Ecclesiastici beneficij, habitũ tamen, & tonsuram deferentes, ut erudit *Barbos. de jur. Eccles. univ. cap.* 11. *nu.* 7. *& seq. lib.* 3. *& faciunt Sperell. decis.* 132. *n.* 34. *Tondut. de Pension. cap.* 33.

100 Clericus feudatarius tenetur ad onera, quæ feudi ratione Domino debentur, uti nãque feudatarius pro feudo Principi subijcitur sæculari, *Mart. de Jurisd. p.* 4. *Cas.* 10. *n.* 13. *& p.* 2. *cap.* 6. *n.* 45. *Giurb. de feud. §.* 2. *Gloss.* 4. *n.* 45. *Crass. d. effect.* 3. *n.* 279. *& seqq. Bonac. n.* 4.

101 Clericus tandem tenetur ostendere gabellario res, quas ad proprium usum ducit, licet ad gabellę solutionem non teneatur, *Bald. cons.* 97. *n.* 4. *lib.* 2. *& cons.* 71. *n.* 22. *lib.* 4. *Achill. de Graff. effect.* 1. *n.* 257. *Bellect. d. §.* 6. *n.* 1. *Bonac. ibidem Ciarlin. contr. for. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 58. *& lib.* 2. *c.* 146. *n.* 15. 16. *Mastrill. de Magistr. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 233. *Ansald. de Jurisd. p.* 5. *tit.* 4. *c.* 3. *n.* 35. *Fermos. in cap. Eccl. S. Mariæ q.* 14. *n.* 30. *& seqq. & q.* 48. *n.* 17. *de constit. Reg. de Marin. resol. jur. lib.* 1. *cap.* 31. *n.* 6. 7. ut fraus & collusio evitetur. *Episc. Ventrigl. in prax. annot.* 14. *§. unic. de gabell. n.* 24. *Cod. de restit. in integr. lib.* 2. *q.* 82. *n.* 35. *Quesad. Pilo dissert.* 22. *n.* 89. nisi aliter cõsuetudo dictaret. *ex Gratian. discep. for. cap.* 17. *n.* 9. *& seqq.* fundat *Cortiad. decis.* 205. *n.* 2. Aliàs res Clericorum non denunciata in commissũ incidit de veriori, seclusis aliorum distinctionibus; si dolus interfuit, concludit *ex Gratiano decis.* 148. *n.* 21. 22. 23. *Fermosin. ubi supra num.* 17. de quo dolo affluenter astruxit *Ciarlinus cap.* 146. *à n.* 19. *ad* 26. 27. 28. *& alij per Cortiad. decis.* 205. *n.* 8. de quibus rebus extrahere interdictis seculares Ministri queunt Clericos aliosque exemptos non revelantes, vel in fraudem extrahentes spoliare *Bobadill. polit. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 117. *Mauson. de contrab. q.* 8. *n.* 11. *Marla empor. p.* 1. *tit.* 2. *q.* 16. *n.* 19. *Salsed. de contrab. c.* 32. *Reg. Cala de Contrab. Cleric. à n.* 275. *Cortiad. decis.* 209. *n.*

n. 43. ubi sic decisum adducit opposita cōsuetudine non resistente.

Clericus tandem animo fraudandi gabellas, ac cęteras contributiones habitum assumentem Clericalem, immunitatis Clypeo haud potiri instruunt ex tex. *in l. qui sub prætextu C. de Sacr. Eccl. Coriol. in exposit. Bull. excomm.* 18. *Stephan. Quarant. in sum. verb. vectigal. vers. etiam limita, & ibi Prosp. de August.* Et si hanc sententiā strenuè oppugnavit P. *Dian.* & antè eū *Duard. in Bull. Cæn. canon.* 18. *q.* 7. *n.* 2. *lib.* 2. & post eos *Ventrigl. in prax. ann.* 14. *§. vnic. n.* 31. autumantes eos veros esse Clericos, si requisitis Sacr. Concilij Trid. præditos esse, parum refragante fraude, imò requisitā allata pro fori fruitione esse necessaria, haud verò pro gabellarum exemptione, ut subdit *Duard.* Nobis autem prima arridet opinio; etenim in cęnsentaneum est ex dolo, & fraude, in qua quis versatur, beneficium extorquere, contrà dispositionem tex. *in l. emptorē §. qui antē ff. de action. empt. l. ex dolo.* 12. *ff. de dol. cap. ad nostram, de empt. & vendit.* equidē præmium non meretur, qui fraude, aut dolo nititur tex. *in l. ita demum,* 13. *ff. de recept. Arbitr.* ex quibus, ac alijs medijs luculenter demōstrat. *D. Mar. Giurb. obs.* 1. *n.* 25. *et obser.* 49. *n.* 5. *et obs.* 76. in fine, supposita fraude, aut dolo beneficium, aut præmium cessare insinuat, perniciosum planè esse agnoscitur patrocinium præstare fraudolentibus, potissimùm ab Ecclesia, quæ justitię, ac veritatis cultrix est, eosque non recipere, minus favere debet, sed prorsùs expellere.

Bona pariter in fraudem gabellarum, & contributionum Clerico donata, collectantur, & ad gabellarum solutionem tenentur. tex. *in l. in fraudē ff. de Jure fisc. Bart. in cons.* 180. *n.* 3. *Dueña regal.* 100. *n.* 5. data tamen fraude, quę ex pręsumptionibus, & conjecturis elicitur. *Giurb. cons.* 54. *n.* 1. *Mascard. de probat. conclus.* 815. *n.* 5. *& conclus.* 815. *n.* 5. *& conclus.* 559. *n.* 1. *Mantic. de conjectur. lib.* 3. *tit.* 39. *n.* 11. *Menoch. de præsūpt lib.* 3 *præsūpt.* 124. *n.* 4. *Anton. Gomes. var. c.* 14. *n.* 4. *Hermosil. ad Lop. glos.* 6. *leg.* 2. *tit.* 4. *p.* 4. *n.* 17. nimirùm si immoderata, & ultra virilē fuerit *Quant. in summ. verb. vectigal. Ventrigl. n.* 32. vel si albaranum adfuerit inter donantem, & donatarium. *Quarant. ibidem. Ventrigl.* vel si omnium bonorum fuerit collata.

tex.

tex.in l.omnes §.1.ff.de his qui, in fraudem Steph. Gratian. discept. cap. 479. *n.* 69. *Specul. de Cler. cōjug. lib.* 4. *n.*17. *Nicol. Marot. de collect. cap.* 5. *à n.*25. vel majoris partis bonorum *Hemosild. ad Lop. l.*59. *tit.* 5. *Gloss.*1. *à n.* 3. *Balmas. de Collect. quæst.* 19. *num.* 34. vel si à patre fuerit confecta, plures habente filios, unique totum dederit, vel si possessionem de rebus donatis sibi reservaverit donans l. sicuti §. *super ff. quib. mod. pign. vel hypothec. Sol. Ventrigl. ibidem Noguar. alleg.* 20. *n.*170. vel administrationem, in modo tamen non necessariò nec solitò pro se retinuerit *l. etiam C. de Jur. dot. l. matrem C. de probat. Ventrigl. n.* 33. aut facultatem revocandi donationem sibi reservaverit donans, itidem ex quacunque causa probanda per Jusjurandum *Gratian. discep. cap.* 479. *n.*7. Verum tamen est, quod si Clericus donatarius per modum relatum ad sacros ascenderit ordines, ad titulum dictorum bonorū donatorum, & titulus non esset excessivus, ab onere gabellas, & collectas solvendi eximitur *Bellect. disquis. Cleric. p.* 1. *tit. de exemp. Cleric. & eor. bon.* §. 5. *n.* 9. *Ventrigl. n.* 34.

102 Novitij antē Religionis, eodē exēptionis privilegio potiuntur, quo cęteri Religiosi, licet revocabiliter pro ea tempestate in Religione permanent; sunt, namque verè Ecclesiasticæ personæ, ideò à recensitis impositionibus immunes sunt, *cap. duo sunt* 12. *q.* 1. *cap. nullus de elect. lib.* 6. *cap. religios.* 22. §. *quamvis, de sent. excom. in* 6. & benè innuit *Molin.* ubi suprà, acriter increpans *Lessar.* oppositum blaterantem, insuper quoad forum verè reputātur Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ Novitij, comprobant *Tiber. Decian. tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 24. *vers. undecimo extende*, *Hipol. de Marsil. sing.* 534. *in fin. Caball. resol. crimin. cas.* 108. *n.* 20. *D. Carol. de Graff. effect.* 1. *n.* 78. *Pasqual. de virib. patr. potest. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 92. de alijs verò uti sæculares haberi Novitios, firmat *ex Felin. in cap. cum deputati, de judic. Menoch. de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 84. *de arbitr. cas.* 436. *n.* 21. *& ex eis Scopp. ad Gratian. obser.* 35. *n.* 12. nec ad Religionis statuti observantiam devinci, nec ad casus ejusdem Religionis reservatos ligari, concludit atticè de more *Scopp. n.* 16. 17. 18. quod antè eum dixit *Barthol. à S. Fausto in Thesaur. Relig. lib.* 5. *quæst.* 204.

204. *Azor. Instit. mor. p. 1. lib. 12. cap. 2. q. 10.* nevè activam nevè passivam vocem retinere *Moscovi. de Majestate Eccl. p. 4. c. 2.* ex quibus depromunt desuper recensiti, ante professionem Novitium verè haud esse Religiosum, & proindè feudum non amittere *Reg. Tapp. Capyc. & de Graff.* quos cumulat *Scopp. n. 22.* nec in anno probationis beneficium vacare dicitur, subdit *sub n. 23. ex cap. Beneficium, de reg. jur. in 6. ubi Geminian.* Queis igitur attentis verior est affirmare, novitiũ exemptionis privilegio haud potiri, quo ad solutionem gabellæ, ac cæterarum regiarum contributionum, *Gutierr. de Gabell. quæst. 95. à n. 22.* ubi transactione mediante hanc fuisse absolutam litem insinuat. Verùm reputandi sunt eo modo quo cæteri Religiosi, si aliquo ordine fuerint initiati; de istis tamẽ novitijs plura atteximus in Capitulo sequenti. Priorem verò Germanam esse sententiam autumamus, eamque tuentur *Sanch. in Decalog. præcep. tit. 2. lib. 2. c. 10. n. 16. Ubald. de collect. cap. unico, n. 36. del Bene de immun. Eccles. tit. 1. cap. 1. dub. 9. nu. 2. & sequ. Dubal. in explicat. Reg. San. August. tit. 2. q. 3. diffic. 7. n. 48.* & post omnes *Scaño in propugn. Hierosol. discep. 12. c. 3 n 9.* quos affert *Balmased. de collect. q. 12. per totam.* si aliquo ordine initiati nõ fuerint.

103 Demùm pro integra, ac finali hujusce materiæ absolutione, subnectimus, Exactores tributorum scientes nihilum Fisco deberi, si exegerint furtum cõmittere, ac furti actione teneri; ait *tex. in l. etiam 8. C. de furtis*, creditor namq; falsus, si aliquid subdolè recepit, furtum patrat *l. falsus creditor ff. de furt.*

104 Nevè plus exigere quit *tex. in l. 1. C. de super exactor. lib. 10. l. 1. C. de exactorib. lib. 10. l. etiam 8. C. de furt. l. 1. §. dixerit ff. de public. l. locatio 9. §. quod illicitè, ff. de Publican. l. falsus creditor. 44. ff. de furt. D. Franc. Alfaro de offic. fiscal. Gloss. 34. §. 1. n. 37. Franc. Rocc. de delict. Perceptor. n. 8. & seq.* & ante eos *Capiblanc. pragm. de Baron. singul. 55. n. 103. et sing. 146. n. 233. tom. 1. R. Reverter. decis. 260. vol. 8. in manuscriptis, & in re collectis per R. de Marin. decis. 14. vol. 1.* Tenentur tamen exactores tributorum scire quantitatem debitam; ideò non excusantur in exactione superflui *Alfarus ubi nuper Gloss. 34. §. 1. n. 35. in fine.* Et furtum patrant plus exigendo *Bald. in d. l. etiam n. 1. C. de furt. Bart. ibidem*, po-

potissimum cum vi exactionem perficerent. *Farinac. de furt. quæst.* 170. *n.* 39. *par.* 2. ac Publicani,& latronis famosi nomen merentur plus extorquendo, & uti tales objurgantur, *Ferret. de Gabell. nu.* 216. *Ludov. conclus.* 15. *vers.* 2. *ratio. Franc. Marc. decis.* 421. *p.* 2. *Farinac. in prax. tit. de furt. q.* 133. *n.* 53. *p.* 2. *Muscatell. prax. crim. tit. de Judic. corrupt. Solerz. de Gubern. Indiar. lib.* 1. *c.* 20. *n.* 4. *t.* 2. *Amaja var. q.* 21. *n.* 156. *lib.* 2. *Galgane. de Jur. pub. lib.* 4. *tit.* 8. *n.* 15. 16. *Faust. in concl. pro ærario. class.* 10. *conf.* 1. & rejecto *Cephal. cons.* 317. *n.* 28. *tom.* 3. *Balmas. de Collect. q.* 105. *n.* 4. *& antè eū Klock. de contrib. cap.* 18. *n.* 259. *& n.* 271. ubi paternali modo cum misellis, & pauperibus se gerere debeāt, aliàs hoscè iniquos exactores, filios Belial esse indicant *Eccl.* 1. *Sam.* 2. *ver.* 12. Leones rugientes, Ursi esurientes, Lupi rapientes prædam, *Ezech.* 19. *vers.* 2. *c.* 22. *v.* 27. Signum Dei iræ *Esa.* 3. *v.* 12. *Luc.* 11. *v.* 58. *Habac.* 1. *v.* 8. *Psalm.* 74. *v.* 13. 14. Cetæ, & Dragones, *Jerem.* 5. *v.* 6. Pardi vigilantes *Amos* 4. *v.* 1. Hircos *Zach.* 10. *v.* 3. & apud Romanos per annum eligebantur, nisi contraria vigeret consuetudo, nimirùm per biénium *tex. in l. Neminem* 8. *§. fin. C. de Canon.*

108 *largit. titular.* Et tandem improbior est talis Officialis, quā Publicanus *Giurb. cons.* 44. *n.* 6. *Mastrill. de Magistr. lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 44. *Galeot. resp fisc.* 15. *n.* 152. *S. Felici decis.* 45.

108 *tom.* 1. *n.* 3. Itidem effectū nō sequuto, *Galeot. n.* 152. *Giurb. n.* 19. *Amod. de Sind. ver. item quod multas barattarias n.* 167. *Caball. res. Crim.* C. 99. *n.* 56.

109 Talesque exactores scire tenentur quantitatem debitā, ut prædiximus, imo formam sibi traditā servare tenentur, ut clamat *Solorçan ubi suprà t.* 2. *lib.* 5. *cap. unico n.* 121.

110 Et si pecuniam ex fiscalibus functionibus exactā penes eos retinuerint, ex hac plectuntur mora *tex. in l. unica C. de aur. publ. lib.* 12. *l.* 1. *C. de Canon. larg. mut. lib.* 12. *Capiblanc. de Baron. p.* 1. *sing.* 147. *n.* 135. capitali tamen pœna, & per manus amputationem, *§. coges Authen de mand. Princip. Soccin. cons.* 46. *vol.* 1. *Revert. decis.* 14. *p.* 1.

111 Imò si post jam maturum fiscale debitum, dilationem debitoribus pecunia, vel promissione mediante, concesserint, Crimen coërctione dignum committunt *l. qui Romæ §. Callimacus ff. de verb. sign.*

sign. suoque periculo interim perit. *Balmased. q.* 108. *n. fin. tex. in l.* 3. *et l. in fraudem* C. *de ann. lib.* 10. *Capiblanc. sing.* 146. *n.* 233. *tom.* 1. *Rocc. de delict. percep. n.* 50. *& seqq.* graviori tamen mulctantur pœna, si secunda vice, in hoc ruerint crimen; itidem si judicialiter non fuerit antea delatus, cum sufficit ut pluries delictum cõmiserint *Lucas de Paña in l.* 1. *C. desuper exactor. lib.* 10. & tũc itidẽ capitis pœna mulctari possunt. *Menoch. de arbitr. cas.* 586. *Fachin. cõs.* 41. *lib.* 2. *Gratian. discep. C.* 304. *n.* 11. *& alij per Klocker. de collect.* C. 18. *n.* 258. 259. ubi si libros Collectarũ mutilaverint, virgis cędi posse cum relegatione perpetua, vel cum amputatione manus. *Cæpoll. in Auth. sed novo jure, n.* 15. *C. de seru. fugit. Rom. sing.* 379. & faciũt *Bart. c.* 222. *& in l. inficienda* §. *infans*, & *eum qui*, §. *item dicitur ff. de furt. Bald. in Auth. sed novo jure C. de serv. fugit. & alij per Roc. ubi suprà.* Nevè fiscalibus pecunijs uti possũt *l. ut qui* §. *nõ tãtũ ff. de neg. gest. Scobar. de ratioc. c.* 14. *n.* 28. *& c.* 35. *n.* 19. *Salgad. laboryn. cred. p.* 1. *c.* 13. §. 1. *à n.* 2. *Balmased. de collect. cap.* 111. *n.* 4. 6. ubi plures distinguit casus circa lucrũ, ex hac pecunia fiscali retractum, & si in rem suam fiscalem verterent pecuniam, de peculatus crimine objurgantur *tex. in l.* 1. *&* 3. *ff. ad leg. Jul. peculat. ibi Nevè in rem suam vertat. Clar.* §. *fin. q.* 68. *n.* 30. *& ibi Bajard. Declan. lib.* 8. *cap.* 29. *& seqq. Berlinch. pract. quæst. tom.* 5. *conclus.* 57. *n.* 13. *Carzpo. pract. crim. q.* 85. *n.* 4. *par.* 2. arbitrio judicantis, plecti hosce exactores, arcarios, Thesaurarios, Depositarios, & similes, Magistratum verò ultimi supplicij, depromitur ex *leg.* 1. *C. Theod. ad leg. Jul. pecul.* licet pro cõsumptis administrans non peculatus, sed de residuis tenetur, si periculo suo, præstita cautione, ipsis pecunia fuit tradita fiscalis edocet ex *Farinac. & Carzop. Mattheu de re crim. quæst.* 77. *n.* 11. *Belsod. cons. Tubigens. p.* 3. *cons.* 141. *Gasp. Klocher. de collect. cap.* 18. *n.* 146.

113 Falsi itidem sunt, & uti tales puniuntur, si justam, legalemque haud dederint suæ administrationis rationem. *l.* 1. §. *Tutores ff. de fals. & ibi Bart. Gabriel. Berat. spec. vis. cap.* 26. *n.* 63. *Daumad. de tutor. cap.* 3. *n.* 4. *Ant. Peres in tit. C. de superexact. n.* 27. & capitis mulctatur pœnâ, si aliquid occultaverit, subdit, *ex* §. *coges. Novell.* 17. §. *item*

M *lex*

lex peculatus Instit. de public. Jud. Revert. decis. 14. *vol.* 1. *& ibi Marin. Sanfelic. decis.* 166.

114 Notandum planè ad recensitam materiam est, pro hujuscè criminis clarificatione, unũ sufficere de visu testem, dixere *ex Ruberti Regis capitulo Regn. Neapolis. Vulgaris famæ proloquium, Capyc. decis.* 12., *Giorg. alleg.* 42. *n.* 30. *Reg. Rovit. decis.* 36. *n.* 35. *Merlin. contr.* 29. *n.* 3. 4. 5. Clam etenim, haud palam patratur. *Merlin.* 5. *Reg. Marin. observ. ad Revert. decis.* 46. *tom.* 1. Præsumptiones meritò, & conjecturæ concluden-

115 tes sunt probationes *Paris de Put. de Sind. verb. testis. cap.* 2. *n.* 7. *Gramm. consf.* 35. *n.* 34.

116 Retinentque Officialium delicta, cuncta alia privilegia, quæ cætera occulta, & difficilis probationis delicta habent *Bart. in l. qui, & mente ff. de furt.* & quæ lesę Majestatis crimini indulgentur. *Muscatell. in prax. tit. de Jud. corrup. n.* 41. *&* 33. 34. *Gramm. cõs.* 35. *n.* 34. *R. de Marin. ubi nuper n.* 5.

117 Imò duę conjunguntur semiplenę probationes ad plenam faciendam probationem contrà Officialem, *Gramm. not.* 3. *n.* 3. *Bobadill. polit. lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 212. 222. *D. Larr. alleg.* 48. *n.* 14. *Giorg. alleg.* 42. *n.* 31. 32. *R. Rovit. decis.* 36. *n.* 35. *n.* 10. ubi elatè subdit negotij mediatori quidem

118 contrà Officialem prestandam esse, & ante eum autumavere *Gabriel. commun. tit. de test. conclus.* 1. *n.* 18. *Mascard. de probat. q.* 11. *n.* 11. *Ludovic. decis. Perus.* 70. licet regulariter nullã faceret fidem, de suo namque commodo, & exoneratione tractat. *tex. in l. deferre* §. *idem ff. de jur. jurand.* nec discrepat de *Marin. ubi suprà, & in resol. cap.* 29. *n.* 5. *&* 7. subdit ex solo deferentis juramento probari pecuniæ solutionem.

119 Et si officialis objurgatus pro hisce criminibus fuerit, ipso jure tanquam infamis officio privatur, itidem si in sententia de officij privatione nihil pronunciatum fuerit, edocent ex tex. *in l. si quando C. de suscept. lib.* 12. *l.* 2. *de Palat. sacr. larg. lib.* 12. *l. si quis C. de offic. Præfe. Prat.* *Lancell. de attent. cap.* 4. *n.* 35. *Montan. de regal. offic. n.* 69. *Capiblanc. de Baron. pragm.* 4. *n.* 20. *Cappell. Tolos. decis.* 370. *ubi Aufrer. Gramat. decis.* 15. *nu.* 8. *Osasc. decis.* 29. *n.* 12. *Ant. Perez tit. C. de suscept. lib.* 10. *n.* 17. *Giurb. consf.* 65. *n.* 45. 60. *Mastrill. de Magistr. lib.* 6. *c.* 8. *n.* 12. *Ant. de Ball. var. lib.* 5.

5. *pragm.* 1. *n.* 3. 17. Cuncti uno firmantes ore, delinquẽtes in officio, illò privari. Ni-
120 mirùm si fraus intervenerit, tex. *in l. si aliquid C. de suscep- ptor. & arcar. lib.* 10. & si modica fuerit *Lucas de Peña in d. l. si aliquid, Ant. Peres n.* 40. ubi hanc explicat fraudẽ; subditq; *Mastril. n.* 12. fraudẽ adesse, si extorsio adfuerit, nec hęsitat *Farinac. cons.* 5. *n.* 9. *tom.* 1.
121 Ex ea sola namquè negligentia in officio, dicitur delinquere officialis, sustinent rejecto *Capyc. Giurb. n.* 45. *Farinac. n.* 23. *Surgen. de Neap. Illustr. cap.* 17. *n.* 2. *Sanfelic. decis.* 61. *n.* 12. *R. Revert. decis.* 2. *ubi R. de Marin. Merlin. contr. cap.* 28. *n.* 3. *tom.* 2.
122 Dicitur tandẽ in officio delinquere officialis, fervore, favore, calore, colore, auctoritatis pretextu, vel intuitu, & contẽplatione ipsius officij. *Merlin. d. c.* 28. *n.* 3. *Farinac. de delict. et pœn. q.* 29. *n.* 44. *et q.* 24. *n.* 59. & *cons.* 5. *n.* 1. *vol.* 1. *Giurb. n.* 47. *Novar. prag. de abolit. n.* 41. & *pragm.* 5. *de offic. Jud. n.* 5.
123 Notandum quoque est, in hisce criminibus, ad hoc ut officialis privetur officio, præsumptiones, & conjecturæ, Judicis remissæ arbitrio probant, *Luc. de Peña in l. si illi nu.* 51. *C. de decurion. lib.* 10. *Innoc. in cap. per suas, il primo, de Simon. Pont. cons.* 16. *n.* 10. *Merlin. Covar.* 29. *n.* 8. 9. 10. *lib.* 2. *ubi sub n.* 25. Addit ad privandum officialem officio, convinctionem haud requiri, sed talem, qualemque sufficere probationem, & ante eum insinuavit *Giorg. alleg.* 42. *n.* 30. & *nu.* 31. & 32.
124 firmat binas jungi semiplenas, ad faciendam plenam clarificationem, nevè discrepat *Rovit decis.* 36. *n.* 23. Inhabilitatiq; testium suppletur per verisimilitudinem, adminicula, & præsumptiones adnectit *Merlin. n.* 16. *ubi deci-*
125 *sum sic affert.* Interdicitur tamen administratio officialis, etiam si jurisdictionem haud retineret, si de crimine, privatione dignũ, attinctus fuerit. *R. Sanfelic. decis.* 61. *et ibi Jo. Bapt. Mucci n.* 1. & ante eos *R. Moles decis.* 6. *tit. de pœnis, Merlin. d. cap.* 28. *cent.* 2. *Pasqual. de virib. patr. potest. p.* 3. *cap.* 9. *n.* 39. *Ruert. decis.* 2. *n.* 301. *ubi Marin.* Fa-
126 cta tamen priùs probatione de crimine delato, nervosè de more sustinet ex *Merlin. cap.* 28. 29. *et* 30. *ex P. de Franch. decis.* 8. & *Consil. Franc. Prat. resp. Fisc.* 2. & ex alijs *D. Joseph Maresca in suo aureo patrocinio Comitis Ligardæ*, & post eum *Caffar. Illus. quæst.*
127 2. ubi itidẽ quo ad proprie-

tatem tunc denudari officialem edocet, & ante eum dixere *Pont. decis.* 7. *n.* 38. *&* *de potest. Proreg. tit.* 3. *de elect. offic.* §. 1. *n.* 6. 7. *Rovit. cons.* 104. *n.* 14. *lib.* 2. *Mont. de regal. offic. nu.* 7. *Cayc. decis.* 121. *nu.* 17. 18. 19.. *Revert. decis.* 440. *tom.* 2. *& ibi de Marini Galeot. respons. Fiscal.* 15. *n.* 120. *Merlin. contr. cap.* 30. *nu.* 4. *tom.* 2. *Giurb. cons.* 44. *n.* 37. 38. *Ant. de Ball. var. lib.* 5. *pragm.* 1. *n.* 3. *Mut. super Pragm. Regni Sicil. tit.* 13. *à n.* 12. *Lancellot. de attentat. cap.* 4. *declar.* 4. *n.* 35. *Franc. Marc. decis.* 648. *n.* 1. *par.* 1. *& decis.* 299. *n.* 3. *p.* 4. Quidquid dicant *Cravett. cons.* 6. *nu.* 109. *Roland. à Vall. cons.* 18. *n.* 16. *lib.* 3. *& Camill. de Medic. cons.* 143. *n.* 17. Ete-
128 nim contrà eos cõmunis obstat sententia ferè omni ævo in cunctis subsellijs amplexa, ut latè exarato calculo ex multis tuetur *Franc. Rocc. de delict. Perceptor. conclus.* 4. *n.* 294. *& seq.* Concurrentibus tamen nuper allatis requisitis, ut delictum privatione dignum sit, & quod per probationes constaret, ut prædiximus ex *Marin. ad Revert. decis.* 301. *& Grivell. decis. Dola.* 60. *n.* 13.
129 & quod Fisci Patronus suspensionem præponat, antequàm officiali fuerit datus terminus ad se defendendum subdit *ex Franc. & de Marin. in obser. ad Revert. decis.* 2. *Jo. Bapt. Mucci ad R. Sanfelic. decis.* 61. *n.* 1. *& n.* 2. adne-
130 ctitque tam si officium fuerit emptum, quàm gratis datum, semper ab eo suspenditur officialis, quod ante eum dixit *Pont. decis.* 7. *n.* 33. licèt oppositum insinuat *Capyc. Latr. consult.* 33. *n.* 36.
131 Nevè Princeps tenetur ad pretij restitutionem *Cabed. decis.* 20. *n.* 4. *part.* 2. *Mastrill. de Magistr. lib.* 1. *cap.* 27. *&* 39. *Marin. ad Revert. decis.* 440. *Merlin. cap.* 30. *n.* 4. *Consil. Paul. Staiban. res.* 100. *n.* 71. *tom.* 1. quoniam in quali-
132 bet officij concessione censetur adjecta clausula intrinsecè annexa (donec, & quandiù benè, & fideliter se gesserit) erudiunt *Surgen. in sua Neap. illus. lib.* 1. *cap.* 17. *post n.* 36. *Ponte decis.* 28. *Galeot. resp.* 15. *n.* 122. *Revert. decis.* 448. *nu.* 2. *& ibi Marin. R. Constanti. in l.* 1. *n.* 106. *C. pœn. offici. credit. præfer. lib.* 10. *P. de Franc. decis.* 457. *in fine*, *Merlin. n.* 5. *Mont. n.* 69. *Mut. n.* 15. *Rovit. cons.* 104. *n.* 14. *lib* 2.
133 Ad nostrum deniquè redeũdo institutum, inquimus, clerici hereditatem jacentem, non additam, non collectari,

cete-

etenim tunc defuncti clerici personā talis repræsentat hæreditas, *tex. in l.* 1. *§. scævola, ff. si quis test. lib.* 1. *hæreditas,* 34. *&* 61. *ff. de acquir. rer. domin. l. non minus* 31. *in fin. ff. de hæred. just. l. denique* 13. *§. quæsitum, ff. quod vi, aut clam, l. non minus* 31. *§.* 1. *de hæred. instit.* ejusque fugitur persona, *l. mortuo* 22. *§. de fidejuss. l. cum hæreditas, C. de posit.* Non futuri hæredis, *§. servus etiam,* 2. *instit. de hæred. instit. l. legatum* 116. *§. servos* 3. *ff. de legat.* 1. *l. hæreditas* 34. *de acquir. rer. domin. l. quod servus* 36. *ff. de stipulat. servor. &* probat. P. *Ludov.* Molin. *de jus. & jur. disp.* 663. *nu.* 11. *Carlevar. de Jud. lib.* 1. *tom.* 1. *disp.* 2. *quæst.* 5. *à n.* 342. *Barry. de success. ab intest. tom.* 2. *lib.* 11. *tit.* 8. *n.* 8. *Ciarlin. contr. for. lib.* 2. *cap.* 171. *à nu.* 12. *Tusch. lit. H. conclus.* 19. *n.* 1. *Feder. Pruckam. cons.* 5. *n.* 220. *vol.* 2. *& cons.* 2. *n.* 357. *vol.* 1. *Cothm. resp.* 11. *nu.* 3. *vol.* 3. *Clcker. de collect. cap.* 12. *nu.* 79. *& seq. Aug. Barbos. de jur. Pontif. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 88. *Salgad. Labyr. part.* 1. *cap.* 2. *§. unic. n.* 49. *& seq. & p.* 1. *cap.* 32. *à n.* 34. *Virgil. de legit. person. cap.* 15. *nu.* 15. *Ventrigl. prax. annot.* 14. *nu.* 10. *Cald. Pereja de man. Reg. cap.* 16. *n.* 28. & post eis rejectis *Guttier. de gabell. quæst.* 88. *à n.* 4. *Lassart. cap.* 19. *à n.* 38. *in eodem tract. Buttigler. de success. ab intest. theor.* 12. *cap.* 1. *n.* 14. *Girond. part.* 11. *nu.* 3. hanc tuetur sententiam *Balmased. de collect. quæst.* 19. *n.* 8. & nos lato calamo probavimus in hoc libr. *in cap.* 7. *Miscell. à n.* 201. *cum pluribus sequentibus,* ubi de Inventarij Confectione egimus.

134 At si clericus laici hæres, adhuc non advertit, bona hęreditaria ejusdem laici collectantur; sequuntur porrò bona conditionem, & privilegium personæ, confectā iam addictione, aliàs defuncti personam repræsentat, ac si in humanis ageret: depromitur ex tex. *in l.* 2. *C. quibus, et quando lib.* 10. & faciunt nuper relatis, additis *Mart. de jurisd. par.* 4. *cent.* 2. *cas.* 122. *à nu.* 14. *& seq. Cocher. de jurisd. part.* 2. *quæst.* 10. *tom.* 1. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 179. *part.* 1. *Marin alleg.* 23. nec discrepat *P. Dian. q. mor. par.* 4. *tract.* 1. *de immun. Eccl. res.* 110. *Consil. Petra* Rit. *M. C. V. cap.* 181. Hæreditate clerici tamen aditā per laicum hæredem, iste ad collectas, & contributiones devincitur, & bona clerici hæreditaria in laicum hæredem translata, collectarum jugo sub-

subijciuntur, extinguitur namque clerici mortui personale privilegium per laici hæredis actionem, & proprium efficitur adeuntis patrimoniū. *tex. in l. sed si plures* 10. *§. filio ff. de vulg. & pup. subst. Surd. cons.* 144. *nu.* 15. *Mantic. de tac. & amb. lib.* 23. *tit.* 34. *n.* 23. *Thusc. d. conclus.* 19. *n.* 1. 2. *lit. H.* & alij per *Kocher. de collect. cap.* 12. *nu.* 8n. & per nos *in d. cap.* 7. *Miscell. sub n.* 201. *& seq. adducti.*

135 Hæsitatio planè cadit in laico clerici herede, distulente tamen hæreditatem adire, ut collectas evitaret, contrà quē concludit *Pinellus lib.* 2. *select. cap.* 13. *nu.* 4. ex malitiosa namque hæredis addictione, nefas est commodum reportare, & refert *Balmased. q.* 19. *n.* 9. nec valdè distant rationes allatæ per *Pereira*, *ubi supra cap.* 15. *n.* 22. *tom.* 1.

136 Denique Decimarum debitores, earumque conductores, pro solvendo affictu, corā laico Judice pulsandos esse insinuant. *Covarr. pract. qq. lib.* 3. *quæst.* 26. *num.* 10. & sequuntur *Chacheran. decis. Pedamont.* 31. *sub n.* 6. *Camill. Borrell. in summ. tom.* 1. *tit.* 34. *de for. compet. num.* 53. &

137 consonat *Germonian. de Sacr. Summinis. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 97. qui hanc cognitionem Ecclesiastico haud reliquit Judici, & sequitur *Monet. de decim. cap.* 8. *quæst.* 1. *num.* 17. licet *cum Azor. part.*

138 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *quæst.* 6. Oppositum passim notamus, Decimarum enim causa, à jure scatet Ecclesiastico, ac spirituali, ut mirè ponderat *P. Dian. res. mor. part.* 1. *tract.* 2. *de imm. Eccles. res.* 93. & antè eū *Carol. de Gras. de effect. Cleric. effect.* 1. *n.* 447. *Matth. de jurisdict. par.* 4. *cas.* 112. *Squill. de privileg. Cleric. cap.* 3. *num.* 60. Si tamen Episcopus, vel alius Creditor Ecclesiasticus in quasi possessione exigendi decimas contrà laicum extiterit, aliàs eos semper coram laico Imperio pulsare conatur insinuat *Cortiad. decis.* 187. *n.* 16. 17. Verùm si disceptatur de decimarum quantitate, cognoscit de eis laicus Judex per modum quęstionis facti, non juris. *Mart. de Jurid. p.* 2. *cap.* 43. *n.* 74.

139 Pro Colonia verò Ecclesię, ac Ecclesiasticis debita, hoscè Colonos, ac cōductores compescendos esse coram utroque Imperio, autumant *Innocent. Abb. Zabbar. Io. Andr. & Mar. Socein. in cap. si Clericus de for. compet.* Quamvis mordicùs pro fructuum exactione, & eorum expulsione coram Ecclesiastico pulsan-

ſandos eſse ſuſtinent *Exd.cap.*
ſi Clericus laicum. Bellet. diſq.
Cler. tit. de ſum. cler. real. §. 5.
num. 8. *Marian. Soccin. ubi*
nuper verſ. ſed ſu. Dian. reſ.
mor. part. 4. *tract.* 1. *reſol.* 24.
de immun. Eccl. & part. 5.
tract. 1. *reſol.* 8. *& ſic deci-*
ſum refert per Sacr. Congreg.
Sperell. deciſ. 41 *num.* 31. *tom.*
1. *& deciſ.* 98. *num.* 8. *tom.* 2.
Solidiſsimis tamen rationibus
diſcrepant *Soccin. ibidem, &*
deciſum refert in. Senatu Pe-
demontan. Ottav. Cacheron. d.
deciſ. 31. *num.* 6. *&* 7. *in fin.*
Parlador. quotid. diffin. quæſt.
95. §. 3. *num.* 8. cum quibus
conſonat *Mart. de juriſd. part.*
4. *d. caſ.* 112. *ſub num.* 1. quo-
niam de rebus agitur propha-
nis, pro quibus compertum
eſt coram laico compellendos
eſse, & mirè aſtruit *Fider. de*
Sen. in conſ. 245. quem laudat
Ott. loco indicato, & facit Fe-
lini in cap. cauſam. num. 15.
de præſcript. aliosque cumu-
lat *Bellon. conſ.* 3. *num.* 2. Ni-
141 ſi in forma Cameræ ſe in
contractu devicerint, inſinu-
at *Marth. ubi deſuper* Con-
ſuetudinem benè verùm at-
tendendam eſse edocet *Hier.*
Gabriel. d. conſ. 137. *num.* 10.
142 12. *tom.* 1. licet ſtatutis lai-
ci Imperij, ejusque ordinatio-
nibus omninò ſubjacent, pro
parte tamen Colonica fructu-
um. *Mauſon. de contrab. q.* 8. *n.*
69. ſi à ſolo sũt ſeparati *Ciarl.*
cõtr. c. 31. *n.* 18. *lib.* 1. *Daniel. de*
nobilib. caſ. 12. *n.* 5. *Cõſil. Rodo-*
er. ad Reg. de Marin. reſ. lib. 1.
c. 31. *n.* 2. *D. Mich. Cortiad. de-*
ciſ. 209. *n.* 31. *tom.* 4. innuunt.
Salicet. in Auth. caſſa C. de
Epiſcop. & cleric. Gabriel. d.
conſ. 37. *n.* 4. *volum.* 2. *Reul-*
pel. tract. de libert. Eccl. part.
3. *n.* 12. 16. *Borrell. in pragm.*
Odia litium. §. 1. *gloſſ.* 3. *num.*
261. *Surd. d. conſ.* 301. *num.*
70. 85. *lib.* 3. *Carol. de Graſſ.*
de effect. Cler. effect. 2. *num.*
179. *Marth. de juriſdict. part.*
2. *c.* 40. *n.* 35. cũ ex eis Eccle-
ſiaſtica haud læditur juriſdi-
ctio *Ancher. cõſ.* 155. *n.* 8. *Surd.*
ibidem de Graſſ. num. 180. *Fi-*
deric. de Sen. d. conſ. 111. *Aret.*
in l. placet C. de Sacr. Sanct.
Eccl. Bart. in l. Lator. §. *filius*
143 *v. Mercatores ff. de publican.*
ideò in Principis ſęcularis ad-
adventu non excuſantur, quin
perſonaliter inſerviant, inſi-
nuant Innocent *in cap. non*
minus de immun. Eccleſ. num.
144 3. & ibi *Abb. num.* 14. licèt
ad hoſpitandum milites, &
alios negant *Mart. de juriſd.*
p. 4. *caſ.* 86. *n.* 4. *Bellect. ubi*
ſupra §. 7. *n.* 1. 2. *Sperell. de-*
ciſ. 42. *n.* 15. Sicque deciſum
affert. *Dian. p.* 4. *tr.* 1. *Reſol.*
32. Sed vide infra. Immò &
proportionibus ſuis proprijs
ad

ad tributa, aliasque impositiones devinci putat *de Senis. d.cons.* 111 *num.* 10.*&* *cons.* 106. *& ex Bart. in l.hi penes quos.num.*1. *de Agrig.& Cens. lib.* 11.edocent *Surd. d. cons.* 301. *num.*86. *Bellet. disquisit. Cler. de exempt. cleric. & eorum bon.* §. 7. *num.* 3. *Franc. Leo in Thesaur. for.Eccles.par.* 1. *cap.* 14.*sub num.* 6. *& par.* 3.*cap.* 38.*num.* 122. *& consonat Sperell. decis.* 42. *n.* 17. *tom.* 1. *Dian.p.* 3. *tract.* 1. *res.* 19. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 4. *Balmased. de collect. q.*20. quam sententiam communem esse probãt *Cãcer.var.p.*3.*cap.*3.*n.*140.*& seqq. Fontanell. decis.*307.*p.*2. *Cortiad. decis.* 204.*n.* 15. Nisi opposita vigeret consuetudo, cui stãdũ esse firmant.*Carocc. de locat.p.*4.*tit.de collect.n.* 21. 22.*Bellect.disqu.cleric. p.* 1.*de exempt. cler.* §. 8. *n.*1. *Castill. decis.* 327.*n.* 15. *lib.* 3. *Sperell. decis.* 121 *à n.* 69. *lib.* 1. nec discrepat *Cortiad. decis.* 220.*n*1.6.*tom.*1. Ac super tertia fructũ ipsius Coloniæ parte,ad ipsos Colonos spectãte, autumãt *Bursat. cõs.* 25. *n.* 3. *lib.*1. *& cõs.*42.*n.*14.*eodẽ lib.* & decisũ refert. *Reg. Rovit.decis.*21.*Novarr.de gravam.Vassallor. tom.* 3. *gravam.*83.*num.* 4. *D. Mar.Cutell.decis.*2. *tom.* 2. *Reg. Donat. Anton. de Marin. ad Revert. tom.* 1. *decis.* 32. *Thesaur. decis.* 116. *idem de senis.num.* 10. *Menoch. de arbrit.sent.* 6. *cas.* 562. *num.* 37. *Episcop. Sperell. decis.* 41. *num.* 42. *tom.* 1. sed oppositũ ipse astruit *sub num.* 84. 85. & pro hac opposita sententia decisum refert per Sacr. Congreg. Episcoporum *Dian. resol.mor.part.*5. *in tit. res. Sacr. Cõgr.num.*16.*& par.*3.*res.*19.

147 Colonica etenim portio Colonis tribuitur ob culturam, ratione laboris, & expensis cũ quibus æqua commensuratur lance; undè congrua herclè, ac partilis haud esse commẽsuratio, si ad tributa devinceretur Coloni cum Ecclesia, alijque Ecclesiastici in lucro essent, Coloni verò in damno, quod cum expetere rectè non poterant ab ipsis Ecclesiasticis Dominis indirectè isti repugnantibus Sacris Canonibus lęderentur. ut rectè ratiocinatur. *Lotter. de re benef. quæst.* 21. *num.* 50. *Episc.Sperell. d. decis.* 41 *num.* 57. 58. *cum seqq. & decis.* 44. *num.* 17. *ad* 23. *tom.* 1. *& contrà Osasch. d. decis.* 83. *num.* 8. infert *Panimoll. decis.* 6. *ann.*
148 7.*n.*11. 12 quam sententiã veram esse censemus respectu Coloni non Partitarij, sed Operarij,mercede conventa, ad Ecclesiasticorum bona, co-

lẽ-

lenda conducti, qui in suis laboribus haud sunt gravandi, & collectandi, ut benè inclamat *Gloss. in clement.* 1. *de decim. Ancheron. in cap. quamquam num.* 5. *de censib. in* 6. *Bursat. d. cons.* 42. *n.* 15. 17. *lib.* 1. aliosq; cumulat *Bellet. disquis. cleric. de cler. exemp. p.* 7. *n.* 4. *Marc. Antonin. var. lib.* 1. *c.* 111. *n.* 39. *Lotter. de benef. d. q.* 31. *n.* 47. *de Grass. effect.* 3. *n.* 69. *Thesaur. decis.* 110. *n. fin. Surd. decis.* 19. *et dec.* 35. *Mart. Bonac. in partic. tit. de censur. cōtēt. in Bull. Cœn. Dom. discur.* 1. *quæst.* 19. *punct.* 3. §. 1. *n.* 7. *vers. quart. sentent. tom.* 3. *Sperell. d. decis.* 12. *n.* 11. *tom.* 1. in istis autem commensuratio congrua haud esset si ad tributa devincerentur, quòniam lucrum aliquod laboris non superat, nec Ecclesiastici de facili conductitios hoscè colonos invenirent. Advertit *Jo: Franc. Leo. in Thesaur. for. Eccl. lib.* 1. *d. cap.* 14. *n.* 6. *Duen. reg.* 100. quamobrem indirectè læderentur, indicant nuper laudati, & ad materiā, vide celebrem *cons. Fider. de sent.* 106. quem sequitur *Ancher. in clementi.* 1. *in* 4. *notab. de decim.*

149 At Partitarij pro fructibus, ad eos in portione spectātibus, ratione bonorū Ecclesiæ, vel Clericorum, quæ colunt immunes minimè sunt, sed tantùm pro dominicali portione, ut benè edocent *ex Gemin. in cap. quamquam in fin. de cens.* 1. *Ægid. Boss. de Princip. n.* 121. *Menoch. de arbitr. cas.* 562. *n.* 36. *cent.* 6. *&* *cons.* 136. *n.* 25. *vol.* 2. *de Grass. effect.* 3. *n.* 5. *Bursat. cons.* 25. *n.* 3. *&* *cons.* 42. *n.* 14. *vol.* 1. & pro illis ad eos spectantibus solent collectari, quando sunt à solo separato, quoniam non dicuntur Ecclesiæ, neque de ejus dominio, sed ipsorum colonum *Bellect. p.* 1. §. 7. *n.* 4. licet oppositam mordicùs tueātur sententiam *Thesaur. decis.* 116. *&* *ibi filius Azor. Instit. mor. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 37. §. 7. *&* *Antonell. cap.* 1. *lib.* 4. *n.* 2. autumantes hoscè clericorum colonos absolutè esse exemptos à solutione vectigalium collectarum, atque aliorum munerum, tàm realium, quàm personalium, potissimum pro muneribus mixtis, quæ imponuntur personis, pro rebus, ut est Hospitatio, & militum alimonia, ac cætera bellica onera, ad quorum solutionem immunes esse putāt. Attamen à prima sententia non est recedendum, quoties sunt Coloni partitarij, & non operarij tantùm per rationes superiùs allatas licet

150 absolutè blaterant nonnulli

li; Conductores Ecclesiæ, vel Principis, à gabellæ, vel alterius collectæ solutione immunes haud esse *ex tex. in l. licitatio §. Fiscus ff. de Jur. fisc. Pereja de edict. instrum. tit. 5. resol. 3. n. 45. Cancer. var. p. 3. cap. 3. n. 139. Peregrin de jur. fisc. lib. 7. tit. 3. n. 34. Mastrill. decis.* 304. *D. Mar. Cutell. de donat. contempl. matrin. tract. 2. discurs. 1. si spec. 22. à n.* 13. nec impar cecinere *Eman. Rodrig. quæst. regul. tom. 3. quæst. 74. art. 6. Alph. Olea de cess. Jur. tit. 3. q. 3. à n.* 1. 2. 3. 4. quod ante eos, quo ad Conductores Ecclesiæ firmavere *Lassart. de decim. vend. cap.* 19. *n.* 27. *Duard. in Bull. Can. Dom. lib.* 2. *Canon.* 18. *q.* 11. *Guitter. de Gabell. q.* 44. *Girond. de priv. q.* 179. *n.* 983. *Zevall. de cogn. per viam viol. 2. p. q.* 50. *&* 52. *Novaroll, alleg.* 38. *n.* 9. 10. *& per tot. Joann.* Batt: *Thor. p. 3. comp. decis. verb. cessionarius alicujus hæreditatis. Larrea alleg. 57. n. 6. Fontanell. de pact. nupt. cler. 5. gloss. 4. n.* 43. *Cancer. var. p. 1. cap.* 13. *n.* 127. *& cap.* 3. *n.* 140. *Antonell. cap. 7. n. 5. lib.* 4.

151 Imò autumant nonnulli, non inferioris notæ, privilegiũ datum non solvendi Ecclesijs, & Ecclesiasticis collectas personale esse, ideò ad colonos haud porrigi, instruunt *Bardellon. cons.* 31. *n.* 6. 12. *Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 6. à n.* 36. & alij, quos adducit *Carros. de locat. tit. de collect. n.* 8. & affluenter *Noguerol. alleg.* 38. *n.* 10. & alij per *Balmased. de collect. quæst.* 20. *n.* 8.

152 Et fuit de mente Glossæ *in Clemẽtina præsenti, de censib. ubi Imol. & alij, Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ n.* 99. *de constitut. Tiraquell. tract. consanguin. §. 1. gloss.* 13. *nu.* 11. 12. *Roland. à Vall: cons.* 61. *n.* 14. 15. *vol.* 4. *Boër. decis.* 213. *nu.* 19. *part.* 1. Etenim vectigalia, datia, ac collectæ solvuntur ratione fructuum, qui conductorum proprij sunt, *tex. in l. 1. ubi Bart. de agric. & cens. lib.* 11. annuitque *Episcop. Joan. Maria Belletus disquisit. Cleric. p.* 1.

153 *§.* 8. *n.* 1. innuens Ecclesiã haud uti exemptionis privilegio, si negotietur, *ex cap. quam quã de censib. Rip. res. c.* 22. *lib.* 2. At pro fructibus Ecclesiæ

154 solvendis per fictarium, seù conductorẽ, talia haud solvũtur onera, pro quibus conductor exemptionis gaudebit privilegio *Rimin. sen. cõs.* 747. *vol.* 4. ità si fuerit Conventum, ut Ecclesia, vel clericus tenea-

155 tur proprijs sumptibus dare fructus conductos ad domũ ip-

ipsius fictarij, seù conductoris putant *Roland. d. conf.* 61. *nu.* 20. *Surd. conf.* 301. *nu.* 7. 8. *Carol. de Graff. de effect. Cler. effect.* 3. *n.* 91. *Cavalcan. decis.* 44. *num.* 98. *& seq. p.* 1.
156 aut in tanto excessu fuerint datia, & impositiones, per quas maxima cum difficultate clerici, vel Ecclesiæ, sinè eorum jactura nequirēt fictarios, & conductores invenire, imò cogerentur minori pretio rem laicis locare, nam tunc isti fictarij, & conductores exemptionis privilegio fruuntur, firmat *ex Dec. conf.* 48. *Fideric. de Senis cons.* 111. *nu.* 10. *Felin. in d. cap. Sanctæ Mariæ n.* 99. *idem Bellect. n.* 1. *in fine Vulp. prax. Jud. cap.* 17. *n.* 18. & quādo dicuntur gabellæ excessivæ, vide *Antonell. n.* 6.
157 Emptores frumenti Ecclesiæ, vel clericorum à vectigaliū solutione immunes haud esse, dixere ex *Gloss. in d. Clement. de censib. verb negotiandi, Tiraquell. de consanguin.* §. 1. *gloss.* 13. *n.* 12. *Bertchin. p.* 1. *verb. gabell. quæst.* 7. *Boër. decis.* 213. *nu.* 19. *Carol. de Graff. de effect. Cler. effect.* 3.
158 *n.* 88. *& seq.* Privilegium enim immunitatis non transit in eum, ad quem bona fuere translata, *tex. in l. licitatio*, §. *fin. ff. de publican. l. ætatem*, §. *fin. ff. de censib.* neque ad singularem successionem, *Boër. n.* 19. *de Graff. nu.* 89. imò mutata persona, mutatur rei conditio, adeò ut res non privilegiata, si ad privilegiatum devenerit privilegiata efficiatur, *cap. unic. de jur. patr. in* 6. *cap. Noverit.* 10. *qu.* 1. *cap.* 1. §. *volentes, de imm. Eccl. Osascus decis.* 136. *n.* 1. *Guid. Pap. quæst.* 387. *Bellarm. contr.* 2. *lib.* 1. *tom.* 2. *de Cleric. cap.* 28. *in fin. Farinac. prax. crim. tom* 1. *q.* 8. *n.* 21. *Bellet. disq. Cler. p.* 1. §. 3. *n.* 3. *& seq* ità,
159 & è contrà concludunt nuper recensiti, & nos meliùs in Miscellanea, ac in hoc eodem capite 2. n. 82. & aliorum suffultùs verbis annuit *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 4. *c.* 8. *n.* 11. si tamen gabella solvenda sit ex actu separato absq; clerici venditione, quoniam tunc isti, nec directè, nec indirectè læduntur. At secùs si gabella solvenda erit pro ipso actu connexo, & celebrato cum clerico, nam eo in casu ceù clericus ob exemptionem non tenetur, ità nec emptor ab eo, ut mirè ratiocinantur *ex Deci. cons.* 48. *Roland. conf.* 61 *num.* 18. *vol.* 4. *Menoch. conf.* 136. *per totum, & n.* 24. *Surd. conf.* 301. *n.* 8. *Ricc, in prax. res.* 283. *par.* 2. aliàs indirectè tenderet contra Ec-

clesiasticam libertatem, quippè Ecclesia tanto minùs venderet rem suam, quantum ascenderet illud onus *de Grass. nu.* 91. *Bellett. p.* 1. ?. 8. *n.* 4. *in fin. Antonell. n.* 2. 3.

Veritas tamen hujus conclusionis est, emptorem rerum Ecclesiæ, vel Clericorum devinci ad gabellarum solutionem, quoniam de jure ex veriori sententia onus solvendi gabellas ad emptorē spectat *l. debet* 27. *ff. de ædilit. edict. Castr. Palaus oper. mor. par.* 7. *tract.* 32. *disp.* 6. *punct.* 25. *n.* 5. *Parlador. rer. quot. lib.* 1. *c.* 3. ?. 7. *n.* 5. *Merlin. de pignor. lib.* 3. 9. 6. *n.* 10. *Guitter. de gabell. quæst.* 46. *num.* 2. *Cortiad. decis.* 222. *nu.* 2. 3. *tom.* 4.

160 Vassalli autem, & Ecclesię, aut Clericorum Emphiteutæ super portione Dominicali ad onera non tenentur, edocent ex *Bart. in l. privatæ, C. de excusat. mun. lib.* 10. & alij scribentes, *Berlarm. in Clement.* 1. *n.* 239. *de decim. Boss. de Princip. nu.* 128. *Caball. res. crim. cas.* 12. *Menoch. de arbitr. cas.* 562. *nu.* 24. *Cevall. commun. opin. n.* 726. *de Grass. nu.* 77. 81. si onera fiscalia imposita sint pro utili dominio, at secùs si ratione fructuum, nam tunc Emphiteuta tenetur, imò cogi possit pro solvendis enunciatis oneribus *Bald. in l. placet, nu.* 26. *C. de jur. Emphit. Surd. cons.* 338. *n.* 13. *& seq. lib.* 3. *Valasc. de jur. Emph. q.* 17. *n.* 11. *& seq. Menoch. de arbr. cas.* 562. *nu.* 31. *lib.* 2. quos affert *Antonell. ubi supra cap.* 7. *n.* 12. *lib.* 4. *Alterius de cens. disp.* 19. *cap.* 6. *Filluc. tract. mor.* 16. *cap.* 11. *qu.* 4. *nu.* 302. *Less. de Just. & jur. lib.* 2. *cap.* 24. & post varias distinctiones *Ciarlin. libr.* 2. *contr. cap.* 129. *à num.* 51. & damnum Ecclesiæ directè, & indirectè nō resultaret *Bonac. in Bull. Cœn. Dñi disput.* 1. *quæst.* 19. *p.* 3. ?. 1. *n.* 9. *Ciarlin. num.* 55. & alij ubi supra, licèt minori colléctantur summa Euphiteutæ Ecclesię, propter onus Canonis ex recensitis insinuat *Felician. à Sol. de cens. tom.* 2. *in add. ad libr.* 1. *cap.* 1. *n.* 1. *Bellet. ubi supra in fine. Balmased. de Collect. qu.* 126. *nu.* 10. *& seq.*

Prædiximus in principio pręsentis Capituli sub n. 35. Jus collectandi de regalibus esse, & ad excelsam supremi culminis Majestatem pertinere; hinc fluit, subditi obnoxij, ad eas solvendas, in cassum se eximere procurant, præscriptionis non solvendi prætextu. Etenim licèt consuetudinem parili schemate cum privilegio esse dixere *ex tex. Jul.*

hoc

hoc jure, *§. ductus aquæ*, *ff. de aqua quotidiana*, *& æstiva*. DD. attamen collectæ tributa, ac cæteræ contributiones, quæ supremo Principi in signum recognitionis, & subjectionis supremi dominij debentur, nulla præscriptione proferuntur; ac perperam hujusce præscriptionis clypeo subditi excusantur, *tex. in l. competit. ff. de præscript.* 30. *vel* 40. *ann.* ubi adversus regalium functionum solutionē præscriptiones omnes fuere interdictæ, quoniam in obsequium supremæ Majestatis præstantur, à quo supremo sui Principis imperio nullus unquàm præscriptionis prætextu eximitur. *Cabet. decis.* 40. *&* 41. *Gaill. lib.* 1. *obser.* 21. *n.* 6. *Modest. Pistor. consf.* 4. *nu.* 8. *lib.* 1. *Vasquez illus. contr. cap.* 2. *n.* 4. *Parlad. rer. quot. lib.* 2. *de privil. jur. Civ. cap.* 5. *n.* 68. quos affert *Gaspar Klocker. de contrib. c.* 16. *sect.* 2. *n.* 18. 19. 20. nec ab ejus obedientia *cap. cum non liceat de præscript. Giurb. de feud. Gloss.* 13. *§.* 2. *n.* 81. *Tepatovar. tit.* 240. *cap.* 8. *vers.* 1. *Olea de cess. jur. tit.* 3. *q.* 6. *à n.* 28. 29. *Salgad. Labyrin. & alij per Balmased. ibidem*. Merito itidem immemoriali tempore non præscribuntur, insinuant *Alex. Consil.* 30. *n.* 12. *vol.* 3. *Natt. cons.* 226. *n.* 6. *Menoch. cons.* 887. *n.* 34. *Flores de Men. var. lib.* 2. *cap.* 21. *nu.* 134. *& alij relati per Cyriac. lib.* 1. *controv.* 13. *n.* 58. *Olea de cess. jur. tit.* 3. *quæst.* 1. *n.* 29. *Givalin. de univers. negot. lib.* 5. *cap.* 5. *art.* 2. *nu.* 3. *Fermos. alleg.* 14. *nu.* 15. *Salgad. de reten. Bull. par.* 2. *cap.* 11. *nu.* 36. à quibus, & alijs *Balmased de Collect. q.* 45. *n.* 6. *& à q.* 4. *n.* 6. *& seq.* In

161 reliquis autem rebus, & collectis, quæ Principis Imperiū minimè respiciunt, sed de nō solvendo eidem Principi, vel aliter agitur, ob consuetudinē non solvendi, relevare ab allato onere præscriptionem, conveniunt ferè omnes ex Oraculo *Barthol. in l. licitatio, §. earum, ff. de publican. & vectigal. Farinac. de furt. q.* 173. *n.* 91. *& seq.* aliosque affert *Alph. Olea ubi nuper n.* 35. *& seq.* absque ulla interpellatione, sed ex solo tēporis cursu, consuescentes non solvere collectas, ab alijs solutas, eximuntur, fatentur *Natt. cons.* 206. *n.* 16. 21. *Silvan. cons.* 59. *n.* 11. Ad præscribenda autem ea, quæ libertatem inducunt, solam negligentiam non petentis sufficere *Natt. cons.* 406. *n.* 22. nec sciētia, aut patientia illius, contra quem præscriptio ordinatur necessaria

ſaria eſt, *tex. in l. ſi partem* 19. *§. fin. quemadmodum ſervit.*
163 *amitt.* Imò ubi depromitur ex actis negativis animus inducendi præſcriptionem ob non ſolutionem factam, interpellationem non requiri, edocent *Imola. in cap.* 3. *de conſuet. in* 6. *Natt. n.* 24. *Macerat. lib.* 1. *reſ.* 111. *n.* 36. Sed
164 tantùm ſufficere caſum collectas imponendi, eveniſſe, prædiaque immunia ab eorũ ſolutione, per immemoriale tamen tempus, poſſediſſe, ſi de ſolutione cæterarum collectarum, & contributionum eidẽ Principi præſtãdarũ, quę nõ ad ſupremũ ejuſdẽ Principis imperiũ, in ſignũ ſubjectionis debentur *DD. per Balmaſed. n.* 12. Spatio verò an-
165 norum quadraginta, ſi adverſus Univerſitatem non ſolvendi collectas obijcitur. *DD. per Balmaſed. nu.* 13. decem, vel viginti ſaltem annorum ſpatio, ſi à vaſſallis contra Baronem, præſcriptio non ſolvendi collectas, adduceretur. *DD. per Balmaſed. n.* 17.
166 Abſque ulla tamẽ proteſtatione, recuſatione, aut interpellatione, ſi de præſcriptione immemorialis temporis ageretur, ut apprimè ſuſtinẽt *Gabriel Com. lib.* 1. *de probat: concluſ.* 6. *n.* 38. *ex Covar. in cap. poſſeſſor malæ fidei part.* 2. *§.* 2. *nu.* 9. *de reg. jur. Coppin. de legib. cap.* 10. *n.* 3. *Balb. de præſcript. par.* 2. *par.* 5. *q.* 7. *in fin. Otalor. de nobil p.* 3. *c.* 17. *n.* 9. *Sixtin. de regal. lib.* 2. *c.* 14. *nu.* 118. *Gratian diſcept. for. cap.* 89. *n.* 12. *Cancer. lib.* 1. *var. cap.* 4. *n.* 139. *& ſeq. Theſaur. quæſt. for.* 8. *n.* 212. *& ſeq.* veriorem, germanam, ac receptiorem hanc eſſe ſententiã blaterant *Henric. Klocker. diſcept. de jur. vectigal. concluſ.* 39. *& Gaſpar Klock de contrib. cap.* 16. *nu.* 69. *& plurium ſeq. Roſa conſult.* 9. *n.* 19. *& DD. per Balmaſed. nu.* 14. 20. ubi tex. *in l. hæc autem jura, ubi Gloſſ. de ſerv. reb. pręd.*
167 Ceſſare inſinuat, ſi de præſcriptione immemorabili ageretur, & ante eum dixit apprimè *Klocker. ubi ſupra*, & poſt eos *Roſa conſult. & DD. per*
168 *Balmaſed. nu.* 14. Etenim cum immemoriali in actibus neceſſarijs, ac itidem negativis. ac merè facultativis, præſumitur quæſita quaſi poſſeſſio rerum incorporabilium; cum præcedentia legitimarũ qualitatum, & requiſitorum tam juris, quàm facti, ad eam perficiendam opportunorum; meritò prohibitio, proteſtatio, recuſatio, & interpellatio neceſſariæ minimè ſunt, ut contra *Alex. in conſ.* 136. *nu.* 19. *lib.* 2. ejuſque aſſeclas edocet

Me-

Menoch. conf. 881. *n.* 14. *lib.*
9. *Garzia de nobilit. gloff.* 19.
n. 2. *Velasquez, Avend. de censib. cap.* 8. *n.* 23. 24. *Co-
varr. regal. possess. p.* 2. §. 4. *n.*
6. *vers. posterior*, & alij, quos
latè exarato calamo adducit
*Castill. Sot. Major quotid. contro-
ver. lib.* 6. *tit. de tertijs cap.*
29. *per totum tom.* 7. Immò
169 immemoriali præscriptione
in rebus incorporalibus acce-
dente, necessariam haud es-
se scientiam, & patientiam il-
lius Principis, vel alterius, cō-
trà quem præscribitur, insi-
nuant *Camill.* Borrell. *de præ-
stant. Reg. Cathol. lib.* 1. *c.* 8. *n.*
44. 45. *Cost. de facti scientia,
& ignor. in spect.* 67. *n.* 9. *Fō-
tanell. de pactis nup. tom.* 1.
Claus. 4. *Gloss.* 17. *n.* 86. *Me-
noch. lib.* 3. *præsump* 113. *à n.*
43. *& seqq.* *Cavalc. decis.* 4. *n.*
3. 4. *& Christin. decis.* 294.
n. 3. *Ramirez de leg. Reg.* §.
24. *n.* 29. *Rosental. de feud.
tom.* 1. *c.* 5. *conclus.* 16. *lit. F.*
Sixtin de regal. lib. 1. *c.* 5. *à n.*
150. etiam sine titulo probāt
Mastrill. de Magist. L. 1. *c.* 19.
n. 21. *& seq. Peregr. de jure fi-
sci lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 66. *& lib.*
6. *tit.* 8. *n.* 16. quòniam ex ea
170 titulus potentissimus, ac
fortissimus infertur *cap. super
quibusdam* §. *propterea, de verb.
sign. Ofasc. decis. pedem.* 101.
n. 20. ex quibus, & alijs fun-
dat *Castillus Sotomajor quotid.
controv. lib.* 6. *cap.* 28. *per to-*
171 *tum tom.* 7. Si tamen titulus
ab initio non fuerit vitiosus,
aut nullus *DD. per Klok. c.* 20.
n. 283. *doctissimus Joan. Batt.
Macci ad S. Felicium dilucid.*
88. *n.* 12. talis namque titu-
lus possidentem in mala con-
stituit fide, quæ cessare facit
itidem præsciptionem cente-
nariam, & immemorabilem,
de qua in casum præscribēs,
cum titulo nullo, aut vitioso
lætetur *cap vigilanti &c. fin.
de præscript. cap.* 1. *de regulis
Juris in* 6. affabrè *Covarr. in
cap. possessor malæ fidei relect.*
2. §. 3. *n.* 8. *de regulis Juris in*
6. *Menoch. lib.* 3. *pro sumpt.*
131. *n.* 45. *Klock. de collect.
cap.* 20. *n.* 280. *cum seq. &
n.* 283. ubi sic decisum affert,
& annuit *Consil. Joseph de Ro-
sa cons.* 23. *n.* 58. & post om-
nes *D. Nicol. Scop. ad Gratian.
obser.* 15. *n.* 9. *&* 10. ubi per
totum elatè, de more, hanc
præscriptionis materiam ex-
172 tricat. In præscriptione
equidem 30. vel 40. annorū
hæsitant nonnulli blaterantes
in hac præscriptione pro-
testationem, recusationem,
aut interpellationem esse ne-
cessariam, *Rosental. de feud.
c.* 5. *conclus.* 84. *Cæphal. cōs.*
129. *n.* 6. *tom.* 1. *Reginald.
cons.* 258. *n.* 3. *tom.* 3. licet
op-

oppositum conentur defendere *Surd. decis.* 234. *n.* 33. 34. *Garf. de Nobilit. gloss.* 19. *n.* 1. cum quibus, & alijs annuit *Consil. Ros. Itidem n.* 20. *in fine.* Tempus autē imme-
173 morabile, spatio centum annorum communiter definitur *à DD. per tex. in L. an vsus fructus* 56. *ff. de vsufruct.* & faciunt *Balb. de præscript. Suar. tract.* 2 *p.* 3. *q.* 6. *n.* 24. *Mascard. de prob. conclus.* 429. *n.* 9. *& conclus.* 1214. *n.* 53. *Cavalc. decis.* 30. *n.* 27. *p.* 2. *Bertazol. cons. civil.* 72. *n.* 38.
174 licet distare intendunt aliqui præscriptionem centenariam, & immemorabilem *per tex in L. si arbiter* 28. *ff. de probat.* quibus respōdet *P. Ludovic. Molin. disp.* 76. *per to-*
175 *tum tract.* 2. Primam verò veriorem, ac ab omnibus amplexam cunctis in subsellijs putant *Hieronym. à Laurent. decis.* 40. *n.* 5. *Monet. de decimis cap.* 5. *q.* 3. *n.* 75. cum quibus annuit *Klock. d. c.* 20. *n.* 292. 293. Adde *Farinac. decis.* 584. *p.* 3. hasce denique oppositas sententias refert *Castillus de tertijs cap.* 26. *per totum,* ubi cum oppositis videtur annuere, cunctis autumantibus immemorabilem eam esse prescriptionem, quę
176 centum excedit annos, sed quando, *vide Castill. cap.* 269. in fine; & quomodo probatur ista immemorabilis, *vide Castillus ibidem cap.* 27. per totum, & interrupta præscriptio quando dicatur! *vide Larream alleg.* 68. 92.
177 Privilegium planè de non solvendis contributionibus, & collectis, ad collectas extraordinarias non porrigitur, immò privilegiatus privilegio amplissimo ad eas solvendas devincitur *ex Bart. in L.* 2. *ff. de juris immun.* oraculo dixere *Camill. Gall. de verb. sign. lib.* 10. *cap.* 28. *n.* 9. *Alb. Mandel. cons.* 1. *à n.* 4. *& seqq. tom.* 1. insinuat *Balmased. de collectis*
178 *quæst.* 46. *n.* 13. Nisi in privilegij indulto apertè de eis fuerit facta mentio; in privi-
179 legio namque exemptionis quantumvis generale, ea tantùm complectuntur onera; collectæ, ac contributiones, quæ in eo specialitèr expressantur; subjectio tamen quoad alias remanet illæsa, *per tex. in l. sunt munera* 11. *ff. de vacat. mun. in fine, ubi scribentes.*
180 Et si simpliciter immunitatis privilegium fuerit indultum, de extraordinarijs, & personalibus, non tamen de realibus collectis, & oneribus accipiendum esse *ex tex. in l. fin. §. fin. ff. de muner. & honor. l. si qui, ff. de vac. mun. l. qui immunitatem* 3. *C. de mun. patrimon.*

mon. inculcant *Osasc. decis.* 95. *n.* 50. graphicè *Azaved. in constit. Hisp. l.* 1. *n.* 28. *tit.* 2. *lib.* 6. *Decian. resp.* 35. *nu.* 23.
181 *vol.* 3. Neque de indictis ob aliquam publicam supervenientem necessitatem: etenim à solutione allatarum nemo immunitatis clypeo munitus, vacuus remanet *l.* 1. *C. de vacat. public. mun. lib.* 10. *l. in honoribus*, §. *qui muneris, ff. de vacat. mun. Natt. cons.* 139. *n.* 11. *& cons.* 160. *Andr. Gaill. observ.* 52. *n.* 26. *lib.* 2. *Franc. Viv. comm. opin. verb. immunnitas, Jacob. Menoch. Consil.* 1105. *n.* 36. 37. *Franc. Marc. decis. delph.* 457. *n.* 18. *par.* 1.
182 Quoniam insolita non comprehendũtur sub generali cõcessione; fundat *Gall. ubi nuper.* Nec ad casus publicæ utilitatis adversantes, porrigitur privilegium, *l. jubemus* 10. *C. de sacr. Eccles.* sicque decisum afferunt *Mysinger. observ.* 70. *n.* 3. *lib.* 4. *Sixtin. de regal. c.* 14. *n.* 25. *& seqq. Heig. lib.* 1.
183 *quæst.* 18. *n.* 26. Potissimum si bellum urgeret, Regisque patrimoniũ exhaustum fuerit, & pro communi tuitione, collectas indicere oporteret; tunc privilegiati tenentur, privilegio eorũ amplissimo minimè obstante, ad collectas, *ut ex dicto tex. in l. in honoribus*, §. *qui muneris, ff. de vacat. mun.* dixere *Franc. Marc. ibidem Viv. & Menoch. ubi supra, & in Consil.* 165. *n.* 7. *Rosental. de feud. cap.* 5. *conclus.* 86. *n.* 3. *lib.* 1. *Mieres de Major. par.* 1. *q.* 10. *n.* 42. *& p.* 4. *qu.* 1. *limit.* 15. *nu.* 13. *Balmased. d. q.* 46. *n.* 14. *Phanut. de moment. tempor. cap.* 20. *n.* 46. Nisi ex
184 conjecturis aliter elici possit; nimirùm si tempore belli indultum privilegium non solvendi collectas fuerit, aut si sub prægnãtibus verbis, & ab oneribus cogitatis, & incogitatis; solitis, vel insolitis evolveretur concepta immunitas, hanc namque exemptionem ab belli onera tunc porrigi autumavere *Mysinger. d. obser.* 70. *n. fin. Rosental. nu.* 5. 6. *Osasc. decis.* 39. *n.* 21. *Franc. Marc. decis.* 457. *Meichsner. decis. camar. decis.* 6. *n.* 63. *tom.* 2. *lib.* 1. ubi sic decisum affert: immò temerarium esse, qui contra tale privilegium attentaverit, subdit *Kloker. de collect. cap.* 16. *n.* 117. *vers. licet igitur.*
185 Hoc itidem firmavere nonnulli, si in concessione verba geminata, ac universalia evolverentur, ut puta, *ab omnibus, & quibuscunque oneribus*, ex quibus ad belli onera indultũ extendere insinuant, *Viv. ubi supra n.* 3. *Osascus decis.* 39. *n.* 17. *& seqq. Menoc. d. cons.*

O 156.

156. *n.*25.& alij *per Rosental. d cap.*5. *conclus.*86.*n.* 5.quos adducit *Kloker. n.* 112.

186 Vel, si, *prorsùs, vel penitùs, aut totaliter debet esse exẽptus, & liber à cæteris oneribus*; in privilegio expressatum fuerit, ut mirè edocent *Roland. à Vall. cons.* 5. *à nu.* 44. *vol.* 1. *Menoch. n.* 26. 27. *Tiraquell. de retract. lignag.* §. 2. *q.* 7. *n.* 20.*& seqq.*agglutinans hasce clausulas amplecti casus expressos,ac itidem improprios, majores, ac insolitos *Cravett. cons.* 780. *nu.* 7. *Soccin. cons.* 200.*vol.*1.*Natt.cons.*63.*n.*14. *Decius cons.* 113. *n.* 5.

187 Recensita demum potissimum relevant, ubi exemptionis privilegium sub indefinita negativa fuerit cõceptum, nimirùm, *quòd privilegiatus non teneatur ad aliqua onera, vel quòd nullo modo teneatur*; oratio etenim negativa, ex quo potentiùs suum efficit effectum, omnia amplectendo, immò intensiùs negat, quam affirmativa astruit, cunctos casus insolitos, & extraordinarios comprehendit, ut magistraliter erudit *Castrens. cons.* 170. *dub. fin. lib.* 1. *Cravet. cons.* 780. *num.* 12. *Menoch. cons.* 181. *n.*78. Annectentes hoc potissimum procedere in negativa universali, cum quibus annuit *Kloker n.* 113. *sub vers. verba siquidem cum seqq.*

188 Privilegiatus tandem, si exẽptionis collectas, cæteraq; onera non solvendi, secluso indulto solverit, suæ immunitati renunciare videtur *cap. si terrà, cap. accidentibus extr. de privileg.* quoad præteritas tamen solutiones, non verò quoad futuras, pro quibus rectè adduci potest immunitas,

189 si privilegium nõ esset momentaneum; nam si tale esset per unicum amittitur actum, *l.* 2. *Cod. de jur. dom. impetr. Trentacinq; var.tit.de rescrip. & privil. res.* 10. *n.* 3. *& res.* 9. *n.* 6. *Fontanell.de pact. nup. claus.* 4. *gloss.* 10. *p.* 1. *n.*131. *Valenzol. cons.* 79. *nu.* 134. *Garçia de nobilit. gloss.* 6.*n.*29. At secùs si sit superflum,cuncti concludunt nuper allati, etenim per unicum non amittitur actum. *Giurb. cons.* 59. *n.* 49. nisi pro actu opposito *DD. ubi supra Suares de legat.* 6. *lib.* 8. *cap.* 35. *n.* 17. *Gaill. obser.* 60. *n.* 11. *lib.* 2. *Giurb. cons.* 79. *n.* 2.

190 Vel si triginta annorum spatio passus fuerit solvere; quorũ spatio sicuti exemptio acquiritur, ita & deperditur *tex.in l.nihil,et l.õnia, l.ferè,ff. de regul. jur. Cagnol.in l. nemo, §.tẽporis de regul.jur.ut ex Gozad. cons.* 23. *dixere Sylvan. cons.* 83. *nu.* 30. *&* 31. *Surd. cons.*

conſ. 419. *n.* 52. *Monet. conſ.* 84.*n.*85.*Bardellon.conſ.* 111. *n.* 59. *& ſeqq. Oſaſcus deciſ.* 91.*ſub n.* 12. *Cothman. conſ.* 12.*n.* 103.*nu.* 103. *& ſeqq. Gaill. obſer.* 60. *nu.* 11. *lib.* 2. *Trentacinq; var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 6. *n.* 3. *Feſt. de collect. p.* 5. *n.* 35. Annuitque *Kloker. de contrib. cap.* 16. *num.* 200. 201. *& ſeq. ubi ſub nu.* 204. conglobare magiſtraliter tamen conatur, ſi ſpontè ſolverit; at ſecùs ſi coactè Magiſtratus viribus compulſus.

191 Etenim ob haſce ſolutiones coactas privilegiũ exemptionis nequaquam amittitur, *l. cura, ff. de mun. & bonor. & ibi Felin.n.*29.*Dec.c.*28. *Maſ. conſ.* 99. *nu.* 2. *Raudens conſ.* 28. *n.* 4. 5. *lib.* 1. *Trentacinq; var. reſ.* 10. *n.* 9. *lib.* 1. *de reſcrip. & privil. Giurb. conſ.* 59. *n.* 46. & in dubio nemo præſumitur velle ſuo renunciare privilegio. *C. ſuper hoc cap. veniens, de renunc. Schrad. conſ.* 3. *n.* 25. *Menoch præſumpt.* 8. *n.* 14. *lib.* 3. *& præſumpt.* 17. *n.* 7. *& præſumpt.* 45. *nu.* 11. *ibidem Sixtin. de regal. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 29. *Giurb. nu.* 3. & pro actibus immunitati oppoſitis dixere *ex d. tex. in l. cura, ff. de muner. & honor. Jacobus* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 41. *n.* 14. 15. *& conſ.* 401. *n.* 63. *lib.* 1. *Surd. n.* 43. *Oſaſc. n.* 19. *Vaſq. illuſt. quæſt. cap.* 2. *n.* 9. *Tepat. par.* 3. *cap.* 2. *n.* 5. 11. *&* 12. ubi de proteſtatione à privilegiato coactè ſolvẽte elatè aſtruit. & de conjecturis, ex quibus elicitur privilegiatum noluiſſe ſuo renunciare indulto, à quo, cum mutuatus fuerit, repetit. *Kloker. ubi nuper ſub n.* 208. ubi plura de allata proteſtatione cumulat.

At ſi privilegiatus paſſus fuit ſe in æſtimo allibrari, tunc ſibi præjudiciũ intulit, tã quo ad præteritas, quàm quoad futuras præſtationes, ſuæque immunitatis conceſſioni renunciaſſe videtur, ſubdunt *Tepat. ibidem n.* 3. *&* 37. *Trentacinq; n.* 4. *Menoch. d. præſumpt.* 41. *n.* 4. *Surd. n.* 6. *& alij per Kloker nu.* 212. *cum*

192 *ſeqq. &* 216. ubi apprimè inſinuat, ex hoc cenſeri illatũ præjudicium ipſo tantùm patienti in æſtimo deſcribi; at ſecùs alijs, in privilegio contemplatis, *cap. cum tempore de arbit. cap.* 2. *de reſtit. in integ. cap. cum olim de privileg. in* 6. *Tapp. in l. fin. part.* 2. *cap.* 2. *ff. de Conſt. Prin. n.* 19. *& alij per Giurb. Conſ.* 59. *n.* 40. *&* 47. Quibus ipſe præjudicare nequit; quod ante eam edocuere *ex Felin. in cap. cum accepiſſent de privileg. & exceſſ. privileg. num.* 28. *verſ.*

hanc regulam Menoch. n. 5. Decianus. cons. 43. n. 35. lib. 1. Hanc pariter hæsitationem, num per non vsum, privilegiũ amittatur? extricavere *Castill. Sotomajor tom. 4. tom. controv. cap. 60. n. 62. & tract. de tertijs lib. 6. cap. 19. per totum* ubi distãtiam indulti privilegij de non faciendo, & de faciẽdo affert. *vide DD. recensitos per Balmased. de collect. q. 46. n. 10.*

Affinis nostræ hypothesis est, hæsitatio, quæ spissè agitari in omnibus ferè Regionibus assolet, nimirùm Regiarum functionũ cõductoribus, quãdo alicujus inopinati casus occasione, restaurũ competit: Conductori, planè vectigalium, propter casum insolitũ, ac inopinatum, mercedis remissionem, sive restaurum competere, quamvis justa, & in bono regimine necessaria, intercesserit caussa, hæc namque conductori nocere haud debet, ut ex Oraculo *Barth. in in l. cotem ferro, §. qui maximos ff. de public. & vectigal. in q. incipiẽte, Publicanis. Natt. cons. 610. lib. 3. & Corn. cõs. 128. vol. 2. & dixere Ant. Gomes var. tom. 2. tit. de locat. & condu. resol. 3. Firman. de gabell. p. 3. q. 21. tom. 12. tract. 7. Carocc. de locat. tit. de remiss. merced. p. 4. Althus in lib. 1. diacælog. c. 76. Medic. de cas. fort. q. 10. Bteit Schüverd. eodem tract. cap. 8. sect. 5. Bronchorst. cent. 1. Miscell. contr. assert. 71. Hunn. resol. ad Trentler. vol. 1. disp. 29. q. 23.* & alij quos de more affert peritissimus *D. Dominicus Manfrell. ad Capyc. obser. ad decis. 171. tom. 2. n. 12. 13.* ubi sic bis decisum indicat per Reg. Camer. Sũm. Neapolis. per quas impertitum fuisse evolvitur restaurum Conductoribus arrendamenti, ex quo super eodem arrendamento novum impositum fuit additum; ratio planè decisionis efficacissima fuit, quippè Conductor patientiam præstare haud tenetur; si res conducta in eodem non permaneret statu; meritò si augeatur vectigal, gabella, vel datium conductione pendente, eorum alteratur conditio, & ex verimili, probabilique ratione creditur, cives minorem emere illius rei summam, ob novam additam impositionem. Ideò Conductor ad patientiam præstandam minimè devincitur, eique excompotum competere, firmavere *ex l. quod servitus §. interlocutorem ff. locat. l. fin. ad Municipal. Carocc. de locat. q. 8. conclus. 15. n. 69. Fab. Capyc. Galeot. resp. fisc. 17. n. 51.*

51. *Boër. decis.* 180. *n.* 7. 8. *Steph.Gratian. discep. for. cap.* 534. *n.* 48. *&* 50. *Luca ad eumdem. obser. ad cap.* 195. *n.* 29. Nevè ad recensitum restaurum indulgendum obstare videtur, expressa conductori renunciatio casus inopinati, ac insoliti; etenim renũciatione seclusa restaurum indulgendum esse, autumant, nuper allati, quoniam casus verè inopinatos, & insolitos sub ea non comprehendere subdunt *Gratian. discep. cap.* 534. *n.* 36. *R. de Marin. res.* 186. *n.* 6. *tom.* 2. *idem ad Reuert. obser.* 455. *n.* 6. si nullo pacto tempore cõtractus prævideri poterat. *Surd.cons.* 197. *n.* 16. *& cons.* 374. *n.* 21. *Thesaur. quæst. for.* 47. *tom.* 2. *Pasqual. de vir. patr. potest. p.* 4. *cap.* 6. *n.* 77. *Mancin. de Juram. p.* 1. *effect.* 228. *n.* 42 *Gratian. discep.* 557. *n.* 5. *Ludouic. decis.* 106. *n.* 31. *Canter. var. cap.* 15. *n.* 141. *lib.* 1. Potissimum si novum, quod accidit, rei substantiam percuteret. *Gratian.n.* 62. *Castill. contr.* 3. *tom.* 3. *Joann. Batt. de Luca de locat. discurs.* 6. *Caroc. eodem tract. p.* 4. *n.* 108. *conclus.* 29. *Pacion. eodem tract.cap.*47. *Crespes de Valduar obser.* 104. Quidquid in oppositum conatur defendere ob recensitã renunciationem *Cutell. decis.* 4. *tom.* 2. qui itidem fatetur in partem Conductorem obtinuisse restaurum.

Restaurum insuper indulgendũ esse, ad illam quantitatem quam secluso novo, quod accidit, Conductor exigere poterat, ratione lucri cessantis, & damni emergentis, edocent *ex Bart. in l. si uno §. cum quidam ff. locat. Bursat. cõs.* 309. *n.* 30. *vol.* 3. *R. de Marin.var. cap.* 187. *n.* 2. *tom.* 2. aut si in sexta parte uti frui re locata Conductor irretitus fuerit, *ex tex. in l. Societatem §. arbitriũ ff. pro Soc. & Abbas Hostiens. in cap.propter sterilitatẽ, extr. de locat.* imò nonnulli putavere sufficere impedimentũ fuisse in tertia parte. Et quod intolebile dicitur dãnũ si læsio adfuerit ultrà dimidiã, habito respectu ad id, quod exigitur, ad id quod solvitur; de communi, ac veriori sententia edocẽt ex Hispanis, alijsq; Doctoribus *D. Fab. Capyc. Galeot. resp. fiscal.* 17. *n.* 46. & antè eum *Revert. decis.* 73. *lib.* 5. ubi sic decisum affert; Totum tamen remittitur ad Judicantis arbitriũ, subdunt *Pontescaman. lib.* 9. *q.* 1. *n.* 27. 37. *Marin. ad Revert. obser. ad decis.* 455. *&* 509. *lib.* 5. *& in resol.* 186. Tamsi locatoris culpa novum evenerit, quàm si facto ter-

tersij, cui Conductor resistere nequit. *Filiuc. var. conclus. p. 1. verb. Conductor. Mastrill. decis.* 229. *Gratian. cap.* 534. *n.* 21. *tex. in l. fundus* 36. *ff. locat. Caroc. q.* 5. *n.* 4. verum non conductione pendente, sed in fine restaurum exposcitur *Ant. Fab. in Cod. tit. de locat. diffin.* 3. *&* 35. *Mamfrell. n.* 16. *& seq.* ubi sic decisum affert. Et si Conductor usque ad conductionis finem perseveraverit, resolutionem Contractus adducere nequit, subdit *Altograd. conf.* 1. *n.* 18. 19. *lib.* 1. *& ibi Altogr. filius post controversias in decis. unica n.* 107. nevè solutum repetit Bard. *et Castrēs. in l. si edes* 21. *§. si quis in l. quod ff. locat. potissimùm si se non protestaverit. tex. si domus ff. locat. Hodiern. ad Surd. decis.* 94. *n.* 4. *Altograd. filius n.* 118.

Allata equidē fuit vannata quæstio Panormi Felicissimæ Urbis āno 1687. inter Nobilē virū D. Michaelem Manganelli Reg. Doghanæ totius Regni Siciliæ fictatorem, & R. Fiscum Patrimonialis Concilij: inter quos acris, & annosa fuit contentio, quamobrem S. C. Majestatis jussu Regio Patrimoniali Cōcilio quatuor fuere obsignati adjuncti, & Nos in supremo M. R. C. Sedis Criminalis Senatu sedentes inter eos; sedulo tandem perpenso negotio, fuit restauri petitio absoluta, nobis pariter commissa absolutionis justificatio, quâ ad pedes S. C. Majestatis per supremum Italię Concilium transmissa, ejus prodit confirmatio; meritò ex quo tota restauri perpenditur materia libuit ideo eādē hic attexere justificationē.

S. R.

S. R. C. M.

ARrendatarius Don Michael Manganelli anni 1684. usque ad annũ 1687. Tuarum Regiarum Secretiarum hujus Tui Fidelissimi Regni Siciliæ supplicationem Comiti Sancti Stephani ProRegi, Tuæque Majestatis Vicario porrexit, exposcendo restaurum, sive mercedis remissionem ad summam unciarũ sexdecim mille, sub colore fractæ pacis inter Tuam Catholicam Majestatem, & Christianissimum Regem, tùm quia ob Liguriæ Civitatem Gallica irruente Navali classe igneis inusitatisve instrumentis combustam, notoriè fuit præpeditum commercium per totam ferè Italiam, & per consequens maxima cum sua jactura, mercium immissiones, ac extractiones è Regno suspensæ fuere, Fiscus autẽ Tui Realis Patrimonij strenuè institit, mordicusq; clamitabat: Arrendatarium haud esse audiendum, nisi facta priùs integra totius debiti solutione, vigore pacti de nõ opponendo in instrumento locationis adjecti, imò non esse locum petitæ remissioni autumabat, quòniam modicum fuit impedimentum brevi tempore perdurans, tùm quia ei pactum amplissimæ renunciationis fortuiti casus opinati, ac inopinati obstabat; unde remissa per eumdẽ Sancti Stephani Comitem ProRegem, Tuumque Vicarium causa tribunali Tui Patrimonij, ibique discussa coram de Brunaccini, Malacrida, & Pensa-

sabeni Magistris Rationalibus, & hoc declarato suspecto per Arrendatarium, coram D. Antonio Quintana Consultore subrogato pluries accuratè fuit agitata, & dum ad talem expeditionem navabatur, per Tuam Majestatem vigore Tuarum Sacrarum literarum per Supremum Italicum Concilium emanatarum sub die trigesimo primo Martij anni 1687. fuere adjuncti Reg. Ramondetta M.C. Praeses, Vidania Fidei Censor in hac ejusdem Tui Fidelissimi Regni Sancta Inquisitione, Cirino, & Asmundo M.C. Iudices; coram quibus, auditis Fisco Tuo, & parte, causa fuit pluries extricata, demùm iterùm per Tuam Majestatē mandatum fuit, quod expediatur infra semestre tempus, quâ absolutâ Tuae Majestati per eumdem Supremum Italicum Concilium, Iudicum vota cum processu transmitterentur, ut in Tuis Sacris literis emanatis sub die decimo tertio Octobris anni 1687. evolvitur, undè nos Regijs Tuis ad nutum parētes mandatis, vota nostra ante interdictam publicationem Offedae Duci ProRegi, Tuoque Vicario sub die.

Secretè relata, cum juribus, ac rationibus, quibus ad sic pronunciandum moti fuimus Sacrae Majestatis Tuae, Tuorumq; Supremi Italicae Concilij Senatorum, prudentissimo, probatissimoque judicio transmittimus, atquè submittimus. Verùm antequàm nostrum proferamus judicium, pro majori claritate, & dilucidatione factum praelibare prȩcisè censemus.

Anno 1683. sub die 1. Octobris per Tribunal Tui Patrimonij locatum fuit generale Secretiarum arrendamentū hujus Tui Fidelissimi Regni Siciliae per triennium Franciscо la Torre Visconte, quem approbavit ipse de Manganelli pro summa unciarum 36600. quolibet anno, sub expressa lege, ac renunciationis pacto nempè.

Item cum pacto, solemni stipulatione vallato, & juramemto firmato, sub quo, & eo praecedente sit, & intelligatur factum, & perfectionatum prȩsens arrendamentum, & non aliter, &c. hoc est, Che detto Arrendatario abonato come sopra con detta abonationȩ, et insolidum obligatione di d. de Manganelli stij ad ogni risico, periculo, et fortuna, etiamdio (che Dio guardi) di peste, fame, guerra, & foco, suspitione d' essi ò di tutte insieme, ò d'ogni altro

altro sinistro accidente, e qualsivoglia altro caso, benche inopinato, & insolito, e non successo mai etiamdio da mille anni, & più etiam in corpore juris clauso, e che sij tale, che esso Arrendatario, e suoi patissero danno intolerabile, etiam in tutto, & in tali casi, & in qualsivoglia d'essi mai la R. C. hà d'esser obligata ad altro, excepto che all'osservantia del presente Contratto, liberatione, & Capitoli di sopra inserti, sicome in quelli si contiene, & in quanto all'esattione di dette gabelle, Secretie, & Dogane, & loro introiti, frutti, e proventi si intenda la R. C. haverli gabellato solamente come se le gabella, e l'arrēda la mera, e pura fortuna, & sorte, ac jactū retis in mare, & sola speranza di percipere li frutti delle Secretie d'essa, altrimente non haverebbe divenuto al presente contratto d'affitto, & preinserta liberatione d'esse Regie Secretie, e Dogane poiche essa R. C. non intende, se non che arrendare, & ingabellare solamēte quelli emolumenti, et proventi, che nelli predetti casi si percipiranno, e non quelli, che si potessero percipere, se simili casi non succedessero, & non altrimente, nè in altro modo; e questo nō ostante qualsivoglia Lege, Capitoli, Constitutioni, & altri, che in contrario disponessero, etiā che fossero tale, che nel presente se ne dovessero fare expressa mentione, quali tutti, e singuli beneficij, & omnia juris, & legum auxilia, il detto della Torre, e Visconte colla abonatione, & insolidum obligatione di detto de Manganelli cum juramento l'hà renunciato, & renuncia ex pacto, &c.

At cum dictus de la Torre necessarias fidejussiones præstare in termino statuto distulisset, iā fractę pacis occasione inter Tuā Cathol. Majestatē, & Gallicā, ut in hoc Tuo Siciliæ Fidelissimo Regno, sub die decimo sexto Januarij, anni 1684. fuit declaratum; ad Fisci Tui Patrimonij instātiā, hoc haud refragante, iterùm ad ipsorum della Torre, & Manganelli interesse, juxtà formam expressæ instrumentalis legis, prævijs consuetis solemnitatibus, eidē de Manganelli sic pollicitanti principaliter pro eodem pretio, ac sub eisdem pactis, ac renunciationibus superius nuper expressatis, pro eadem summa unciarum 36600. quolibet

anno relocatum arrendamentum fuit sub die undecimo Februarij ejusdẽ anni 1684.

Manente igitur in administratione ejusdẽ arrendamenti Manganelli, in exitu mensis Maij anni ejusdem, ac nundinarum hujus Tuæ Fidelissimæ, ac Felicis Urbis Panormi, dum ad copiosam sericarũ extractionem Mercatores navabant fama laxè increbuit, Navalem Gallicam Classem immanibus, igneisque instrumentis, Liguriam angere Civitatem, undè Arrendatarius hunc inopinatum existimans esse casum, à prudenti credulitate haud excogitatum, ab observatione cõductionis cõtractus se esse solutum flagitavit, Sancti Stephani Comiti ProRegi, Tuoq; Vicario supplicationem, ut prædiximus, porrexit; quâ ad Tribunal Tui Patrimonij remissâ, à tuo Fisco recognitâ, cum ejus expressa instantia, ibique hæc anceps materia pluries trutinata, ac sedulò discussa; perpensum fuit; quod quamvis eo tunc casus haud esset absolutionis contractus, tamen si Arrendatario totaliter in initio arrendamenti portas clauderet Tribunal, absque ulla hæsitatione, destitutus ad Ecclesiæ refugium confugeret, maximâ cum Tuarum Secretiarum jacturâ; quippè compertum fuit, perspicuèque cognitum ex solâ orta fama, quod subhasta arrendamentũ iterùm reduci debebat, varij decocti insurrexerunt pretensores, modicas verbotinùs obtulentes oblationes, ad summam unciarum 27000. haud ascendentes: cæteri verò optimæ conditionis ad rationem temporis consilia dirigentes, secessim ivere, ità quoque si sub Tribunalis administratione arrendamentum subijceretur, perpensum fuit hoc inter alia damna valdè exitiosum fuisse, ut periclitatio omni ævo demonstravit.

Denique Tribunal, dum in tali versabatur cura, meditans Arrendatarium virum esse probum, ac ne arrendamentũ ingens subiret detrimentum, oretenùs decrevit, ut de integra locationis summa unciæ quinque mille, remaneret in suspenso penes eumdem Arrendatarium, (qui eâ tempestate de eis debitor reperiebatur,) & hoc usque ad locationis interitum, quo absoluto de cunctis nuper enunciatis, tam ad favorem Tui Fisci, quàm Arrendatarij Tribunal rationem habebit, qui Arrendatarius triennio in sua perseveravit administratione, pro qua ad summam unciarum

. . . . devinctus remansit; ideòque restaurum Comiti Sācti Stephani ProRegi, Tuoque Vicario per supplicationem petijt, qua ad Tui Patrimonij Tribunal cum Fiscalibus instantijs, superius enarratis remissa, ibi cum adjunctis pro Arrendatario, perpensum in jure fuit, duplicem ex locato dari actionem, locatori ad mercedem ex conducto; conductori ad usum, & fruitionē rei *tex. in l. 1. ff. locat. cap. 2. C. de obligat. & actionib.* & ut conductor adimpleat opus sanè esse, ut liberè, ac plenè rei usu fruatur conductæ *l. si tibi, & l. sequenti, l. si quis domum, l. habitatores, l. ex conducto §. 1. ff. locat.* Ideò ad factum tenetur locator successivum, hoc est per continuam pati patientiam, conductorē cunctis obstaculis dejectis, re uti conducta, fructibusq; pacificè frui; at si cæteris in contractibus, & venditionibus momento quis tradendo liberatur, in venditione nunquā dicitur tradidisse locator, nisi conductorem uti frui re conducta probetur; quippè hoc de substantialibus ipsius locationis, & conductionis est, *Bart. in d. l. si quis domum n. 1. in fine, & n. 2. ff. locat. Alceat. in l. 2. §. harum nu. 43. ff. de verb. signif. Anton. Gomez var. tom. 2. cap. 3. tit. de locat. & conduct. n. 1. 2. Simon. de Pret. cons. 23. n. 9. Franc. Connan. Comment. Jur. Civ. lib. 7. c. 11. Petrus de Gregorio Syntagm. jur. part. 3. lib. 27. cap. 1. sub num. 290. Chacher. decis. 51. n. 12.* Hinc publicanis cum remissione mercedis pro ratha succurritur, si culpa, facto, vel ratione damni inopinati, vectigalibus haud fruendo, jacturam patiuntur, *l. si quis damnum in principio, & l. si merces §. vis major, et l. qui insulam, ff. locat. et in §. penultimo instit. eodem*; etenim propter fructuum recompēsationem præstant *Matth. Wesembec, in partitib. digest. tit. de locat. n. 16. Connan. ubi supra n. 13. Petr. de Gregr. ubi nuper n. 22. c. 28.* estque de naturalibus contractus locationis, periculum eveniens circa rem ad locatorem pertinere, *Vincent. Carocc. de locat. par. 2. de casib. quæst. 103. Joan. Gutter. de jur. confirmat. par. 1. c. 24. n. 10.* ita similitèr de substantialibus, & intrinsecis usus rei locatæ, ut prędiximus, & facit *Bart. in d. l. si quis domum, ff. locat. Anton. del Rio in repit. l. si contractus, cap. 11. ff. de regulis juris, Conrad. de contractibus tract. 5. qu. 87. conclus. 4. Anton. Gomez n. 1. Mastrill. decis. 299. nu. 15.* ubi fundat

commercium, ac naves esse substantiam, à quibus merces erant asportandæ, quarum adventus cùm fuerit prohibitus, & conductor impeditus uti frui re conducta, facienda esse remissionem mercedis, etiam non dato magno damno. Potissimum si hoc commercij impedimentum Princeps ipse locator intulerit. Scribentes *in l. qui insulam, & l. hac distinctio, ff. locat. Bellon. cons.* 22.*n.*1. *Alexand. cons.* 115.*nu.* 5. *lib.* 6. *Anton: Amat. resol.* 18. *n.* 21. *R. de Marin. lib.*2. *cap.* 187. *Altrograd. cons.* 21.*n.*51. sive justè, sive injustè, aut pro sui status conservatione, & absq; culpa, ut si justè bellum impellet, vel injustè ei excitetur, cujus occasione publicanis damnum inferatur. *Alex. ubi nuper, & in cons.*84.*lib.*6. *Corn. cons.*38. *n.* 20.*lib.*2.*Novizan. cons.*41. *n.*11. *Burzat. cons.* 309.*nu.*9. *lib.*3.tūc eis restaurū pro ratha temporis competere, putant *Bartol. in l. si uno ȝ. idem n.*20. *vers. si verò factum locatoris ff. locat. Surd. cons.* 34. *n.* 1. *lib.* 1. *quos laudat Castill. Sot.* Major *lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 44. 45. Itidem, & si eventum fortuiti casus opinati, vel inopinati, publicanum amplissimè in se suscepere, subdunt *Ancher. cons.* 414. *nu.* 2. *Alceat. cons.* 789. *n.* 4. *Carroc. de locat. p.* 2. *de casibus quæst.* 78. *Surd. cons.* 12. *num.* 63. *lib.* 1. & alij per *Castill. ubi nuper*; quòniam ad impedimentum illatum per eumdem Principem locatorē haud porrigitur, *tex. in l. cum proponas, C. de nautic. fænor. & ex l. qui officijs ȝ. final. ff. de contrah. vend.* quàmvis aliter pacto expresè fuerit conventum *Bero. cons.* 144. *n.* 5. *lib.* 1. *Cravett. cons.* 233. *n.*9. *Castill. n.* 66. Etenim contra substantiā, ac naturam ipsius locationis contractus esset, *Anton. Gomez var. tom.* 2. *tit. de locat. nu.* 2. *del Rio in repet. d. l. contractus, cap.* 11. meritò ut nullius roboris, viribus haud subsisteret *Cravet. cons.* 233. *n.*9. *D. Christoph. Cresp. de Valdaur. obser. decis.* 104. *nu.* 28. *tom.* 2. imò materiam delinquendi contineret. *Conrad. de contract. q.* 87. *concl.* 4. *Anton. Moccia de contract. tract. de locat. tit. de accidental. n.* 55. Nec juramento firmatur, *Mocc. Castill. et alij ubi nuper.*

Christianissimo igitur Belgas inferiores, post susceptum arrendamentum invadente Provincias, ibique arma injustè excitante, cujus intuitu politica, ac æconomicâ moderatione Majestati Tuæ, tuisque oculis magistratibus benè

benè visum fuit, commerciū arcere cum Gallis, illataque ex hoc notoria publicāno isto jactura, ad refugium restauri avolare pensitavit, nobisque ansam, suprà exposita meditare, præbuit.

Haud impar quoque fuit incendium Liguriæ illatum, calamitates, ac angustię, quas ibi intulit; queis mediantibus commercium incōtinenti fuerit implicatum; & quamvis hoc haud locatoris, sed tertij facto accedit, nihilominus perpendimus casum valdè fuisse insolitum, ac inopinatum, quasi à prudentiali hominum cogitatione penitus inexcogitatum, & sic in renunciatione, quamvis amplissima haud cōprehensum; quoniam cum quis promittit de casu fortuito, si casus admodum insolitus, ac non crebrò contingens, supervenit, non tenetur. *tex. est singularis in l. fistulas §. frumenta ff. de contrahend. vendit. ubi Bartol. & Jason, fulgos. ibidem n.* 11. *Bald. in cons.* 145. *versiculo tertio Alexand. cons.* 28. *n.* 14. *vol.* 1. *& cōs.* 107. *n.* 18. *vol.* 4. *Menoch. de arbitr. casu* 80. *& cons.* 27. *n.* 28. *Surd. d.* 326. *n.* 52. *& cons.* 61. *n.* 63. *&* 64. *Bursat. cons.* 81. *cons. Roccus resp.* 87. *n.* 45. *Cevall. cōmuni contrà cōmun. q.* 702. *n.* 1. 2. 3. *Gutter. de jure confirm. p.* 1. *c.* 24. *n.* 6. etiam si de omnibus casibus, qui imaginari possūt promiserint; *addent. ad Gām. ad decis.* 352. *Alex. in locis indicatis, Becc. cons.* 82. *n.* 11. *Surd. cons.* 61. *n.* 65. vel de fortuitis cogitatis, & incogitatis, *Bursat. cons.* 81. *n.* 6. *Gaball. de evictiōn. §.* 5. *n.* 11. *Seraph. de jurament privil.* 106. *n.* 19. *Sebastian. Medic. de compens. p.* 1. *q.* 45. *& de casib. fort. p.* 1. *q.* 15. *Vincet. Carocc. de locat. p.* 2. *rub. de casib. fort. q.* 78. *n.* 18. Corroborantur nuper exposita, quod casus de quo hæsitatur sit de insolitis, ac inopinatis, à providis, ac prudentissimis hominibus haud cogitatus, dū pax, & quies per totam ferè Italiam annosas sparsere radices; præter quàm quod, bellum ex se inter casus fortuitos numerari insinuant, dum à solo Principum facto pēdent, quod à Conductoribus excogitari haud possit, ut perbelle edocuere, *Bald. in cons.* 239. *n.* 2. *vol.* 1. *Alban. cons.* 1. *n.* 8. *Corn. cons.* 10. *vol.* 2. *Purpurat. cons.* 466. *& cons.* 529. *n.* 5. *Intrigl sing.* 84. *lib.* 3. *Peguer. d.* 214. *n.* 14. *Menoch. cons.* 671. *à n.* 18. *Amat. res.* 18. *à n.* 1. *ad* 14. *Marin. ad Rever. d.* 509. *n.* 2. *ad finem. Luc. de locat. discurs.* 42. Etiā

si

si haud in propria, sed in vicina effervesceret provincia, ob quod commercium implicaretur *Bursat. cons.* 81. *n.* 58. *Boss. de remiss. merced. n.* 58. *cum seqq. Surd. decis.* 326. *n.* 54. apprimèque innuit *consil. Franc. Rocc. d. respons.* 87. *n.* 3. & in similibus casibus atticè firmavere *Giurb. obser.* 24. *n.* 12. *Castill. S. M. contr. c.* 3. *lib.* 6. 3. *per tot. Luca de regal. disc.* 159. *n.* 20. *Mastril. d.* 299. *& n.* 95.

Restaurum sanè isto in casu semper debetur, quocumque pacto non obstante, si valdè inopinatũ casum fuisse innuunt, & decisum afferũt *Amat. d. res.* 18. *n.* 23. *Rocc. d. resp.* 87. *n.* 45. *Luca ad Gratian. discept.* 195. *à n.* 24. *Mastrill. d. d.* 299. *per totum, & n.* 21. *Menoch. cons.* 27. *Castill. Sot. M. d. cons.* 3. *n.* 30. apertã aliàs Injustitiam, ac patulam iniquitatem tale pactum contineret, si Publicanum Conductorem ob suam renunciationẽ à restauro excluderet, clamant *Sanleg. res. civil. c.* 31. *à n.* 27. *ad* 37. *& n.* 49. ubi sic testatur decisum *Mastrill. n.* 68. 211. *Ciarlin. contr. cap.* 201. *n.* 38.

Denique nec nobis latuit sterilitatem unius anni cũ ubertate alterius compensandam esse *per tex. in l. si uno anno in princip. ff. locat. Anton. Gomes d. cap.* 3. *lib.* 2. *de locat. Mart. tom.* 3. *digest. tit. de remiss. merced. cap.* 1. *Ant. Fab. in suo Cod. tit. de locat. diff.* 3. *cap.* 1. *R. Rever. d.* 509. *& ibi R. de Marin.* etiam si Principis facto impedimentum provenerit *Pegner. d.* 16. *n.* 19. *p.* 2. *R. Capyc. Galeot. respons. fisc. cap.* 17. *n.* 42. 43. *D. Jo: Batt. Larr. alleg. fiscal.* 20. *n.* 32. *Capyc. Latr. d.* 171. *n.* 49. *lib.* 2. *Altogr. d. d. unica post controvers. lib.* 6. *n.* 63. In hoc autem arrendamento conatus fuit demonstrare publicanus in primo anno apertam sentisse jacturam ex bello, & pace fracta, ac detrimẽtum in sequentibus, ut ex fide Casserij ejusdem arrendamenti cõstare fecit, quæ quidem Casserij attestatio haud inficiatur per aliam à Regio Credenserio Tuæ Regiæ Doganæ facta, per quam (consuetis detractis remissionibus,) effectivus depromitur introitus; Æqua quoque lance fuit pro Tuo Regio Fisco sedulò meditatum; venditionem, locationemque in sola spe, ac dubij eventu absque rei existentia consistere posse per *tex. in L. nec ẽptio* 8. *ff. de contrà hẽd. empt.* ut si alia, ac retis emeretur jactus *l. si jactũ de action. empt. Rim. Jun. cons.* 282. *n.* 35.

n. 53. *Bald. in si ea lege n.* 4. *C. de usur. & in l. licèt n.* 5. *C. loc. Surd. cons.* 507. *n.* 8. *Capyc. Galeot. alleg. fisc.* 18. *n.* 42. *Caroc. de loc. vectig. q.* 5. *n.* 3. 4. & si vacua esset exactio, adhuc venditio, sivè locatio permaneret, & pretiũ deberetur, fundat solerter *D. Jo: Batt. Larr. alleg. fiscal.* 17. *n.* 5. 6. 7. *cum pluribus sequẽtibus*; publicanos autem sui Principis vectigalia conducentes tantum, spes percipiendi haud ipsos conducere fructus probat *Bald. in l. licet n.* 8. *C. locat.* ubi deberi inquit pedagium, licet pestis occasione pauci trãsirent homines, cum eorum transitus, à casu, non certi temporis qualitatis esset, *Bar. in l. cotem ferro* §. *qui maximos ff. de publican. & vectigal. n.* 3. & sequuntur *Paul. de Castr. in d.* §. *qui proximos n.* 5. *Ripa de pest. n.* 53. *Ægid. Boss. in tit. de remiss. merced. n.* 6. 10. 14. *Bertach. de locat. gabell. p.* 2. *q.* 43. ubi Conductori gabellarum mercedis remissio haud concedere propter bellum inculcat, quoniam futurum videtur emptus eventus; *Boër. d.* 249. *n.* 10. *Cevall. d. q.* 536. *n.* 35. *Caroc. de locat. vectig. q.* 52. 3. 4. *R. Capyc. Galeo. alleg. fisc.* 18. *n.* 42. nisi intolerabile damnum ex casu inopinatè contingente sentiret conductor itidem si ex bello, & peste illatum fuisse *ex Bart. in d. l. licet firmant. Imol. cons.* 7. *Alex. Cor. Rim. Jun. & alij per Bero. d. cons.* 143. *per totũ Marott. cons.* 75. *n.* 8. *Surd. cons.* 34. *n.* 8. 9. *Boër. d.* 249. *n.* 10. *Capyc. d.* 88. *n.* 1. *Capyc. Galeott. alleg. fisc.* 18. *n.* 42. *Capyc. Latr. d.* 171. *per totum lib.* 2. *& consult.* 40. *n.* 40. *& n.* 51. nec allatis inficiantur. Idem *Bart. & Castrens. in l. cum in plures* 62. *ff. locat. nec Bero. cons.* 143. *n.* 8. *lib.* 1. *nevè Menoch. in cons.* 671. *n.* 6. etenim isti, & alij omnes, quos adducere queunt Publicani raciocinantur quoties universale commercium esset penitus sublatum, elatè respondet *Larr d. Granat.* 18. *n.* 22. & affert *Altograd. decis. unica n.* 49. *post controver. lib.* estque planè intolerabile damnum, si usus ultrà dimidiam impeditur, declarat *Boss. de remiss. merc. n.* 104. *vers. item illa res. & vers. & hoc quia*; & facit *Surd. cõs.* 400. *n.* 23. *vectigalis* vel quoties deductis expensis, fructus rei conductę, haud sufficere pro solvenda pẽsione ait *Bart. in l. licet C. de locat. Boss. n.* 4. *&* 42. *Covarr. pract. q. c.* 30. *n.* 1. *Menoch. de arb. cas.* 76. *Surd. cons.* 34. *n.* 7. *Grat. disc.*

c. 557

c. 557. n. 8. *& alij per Altograd. d. 1. n. 4.* & tunc sublato commercio sublata dicitur substantia, & anima ipsius Larr. undè ex hoc medio dāni intolerabilis fuit decisum in nostro concistorio affert *Mastrill. d. d.* 299. *n.* 126. Ulterius impedimentum quāvis ab ipsomet Principe locāte scateat, si ad hoc regendi munus, ac subditorum utilitas suaderet, impedimentum prædictum jure haud diceretur conductionis, sed factum potius necessarium, quod pro sua dignitate exequi itidem ipso renuente oportet, *Bald. in l. nuptiæ ff. de Senator, Mādel. Albens. lib.* 1. *conf.* 185. *n.* 29. *& lib.* 3. *conf.* 555. *n.* 34. *Hier. Leo decis. Valēt.* 32. *n.* 31: *& d.* 82. *n.* 17. *p.* 1. *& p.* 2. *d.* 144. *n.* 13. tale namque impedimentum provenire nō dicitur ab ipso locatore, quoniam ipse nolit impedire usū rei, sed potius ex casu fortuito, ex bello per Gallum Regem indicto, ex quo Tua Realis Majestas coacta fuit ad bādimenta procedere *Larrea d. alleg. fisc.* 17. *n.* 24. 27. *& alleg.* 18. *n.* 16. 17. *Capyc. latr. resp.* 18. *n.* 22. quidquid sit in facto voluntario licet justo, ut instruunt *Salyc. & Castrens. l. habitatores ff. locat. Menoch. conf.* 246. *n.* 22. 23. *& conf.* 120. *n.* 15. Carocc. *de remiss. merced. p.* 4. *q.* 8. *n.* 153. 154. *Decius, conf.* 4. Capyc. *Latr. d.* 171. *n.* 44. *& consult.* 40. *n.* 43. *Rim. Jun. conf.* 282. *in fin. Molfe ad. consuet. Neap. tom.* 3. *p.* 14. *q.* 22. *n.* 20. 21. *&* 23. Capyc. *Galeot. ubi suprà*; oppositisq; mirè respōdet *Castill. Sot. M. D. cap.* 3. *n.* 63. *& n.* 69. *lib.* 3. ea autèm, quæReali diademati fixa sunt nullo pacto à Regio solo avelli possunt; *Salgad. de reg. protect. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 38. *Mastrill. de Mag. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 8. *Parlador. lib.* 2. *rer. quotid. cap.* 1. *n.* 15. *Barbos. in remissionib. lib.* 2. *tit.* 26. *p.* 174. perperā igitur Principi imputetur, si bellū cū rebellibus, vel inimicis excitaret, aut leges ad universā Reipublicæ utilitatem conderet, ac commerciū cum inimicis, statū suum invadentibus, adimeret, cum Princeps hiscè in casibus per se nihil operatur, ut usus rei locatæ impediatur, sed in consequētiam hoc resultaret; attendēda porrò minimè sūt, ea, quæ præter intentionem primęvam, sed in consequentiam facti justi veniunt; *arg. tex. in l. si quis, nec causā ff. si cert. petatur l. prima enim ratio ff. de author. tutor.* tūc verò casus exstimari debet fortuitus, ac

ac vix major, quam Conductor sustinere debet *l. lutius ff. de evictión. l. item si verberatum §. item si forte ff. de rei vendic. Ænn. Ruber. rer. judic. lib.1. cap.16. Marat. cons.76. n.8. Cutell. decis. 4. n.10. tom. 2. Boss. de remiss. merced. n. 104.* locatoris denique factũ iniustum directè tendens ad impediendum usum conductionis, causâ remissioni mercedis præbet, fundat elatè *Menoch. cons. 55. n. 17.*

Hinc fluit publicanum vectigalia sui Principis conducentem, conqueri minimè posse, tũ respectu belli Liguriæ per Christianissimum illati, tum occasione fractę pacis inter Tuam Catholicam Majestatem, & eumdem Gallicum Regem, quorum intuitu merces pro tempore in hoc Tuo fidelissimo Siciliȩ Regno haud immissæ fuere, quoniam solum retis jactum, ac spem fructus percipiendi expressè conduxit, Tuoque facto justo Gallicȩ gentes è regno elimatæ fuere; potissimum, quia eventum fortuiti casus opinati, ac insoliti, & prorsus inopinati in se suscepit sub expressa, & amplissima renunciatione.

Planè rectè publicani de jure renunciare possunt casibus fortuitis *tex in l. licet C. locat. ibi si tamen expressum non est in locatione Ant. Gomes d. c. 3. tom. 2. de locat. & conduct. n. 19. Castill. tom. 3. contr. cap. 3. n. 48.* ad insolitos, ac incogitatos se itidem expressè extendentes *Cels. del Hug. cons. 18. n. 2.* ut actum in præsenti locationis contractu fuisse evolvitur ibi;

Stij ad ogni risico, pericolo, e fortuna etiamdio in caso, che Dio guardi, di peste, fame, guerra, e foco, suspettione d'esse, e di tutte insieme, d'ogni altro sinistro accidente, e qualsivoglia altro caso, benche inopinato, & insolito, e non successo mai, etiamdio da mille anni, e più &c.

Quo fœdere attento, non tantũ casibus fortuitis, qui facillimè metui possent videtur renunciatum, verum & cunctis alijs insolitis, qui penitùs cogitari, ac sperari possunt; atticè edocuere *Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 3. glos. 3. n. 66. 67. Castill. n. 106. Gomes. ubi proximè n. 19. Ant. Fab. in suo Cod. tit. de locat. 42. lib. 4. d. ff. 2. & 53. Ant. Amat. resol. 18. n. 14. Gaill. obser. lib. 2. c. 23. n. 20. 21.* queis advenientibus, numquã publicanis talitèr renunciantibus restaurum compere firmant *nuper laudati in locis in-*

dicatis, quòniã volenti non fit injuria, imò contrà exprefsè conventũ attentare, fiscũ effet decipere, ut haud inconcinnè poft *Larre. in allegat. laudatis* cecinit *D. Mar. Giarb obser:* 24. *n.* 14. aliàs perperam aftrueretur talis conventio; & fi in ancipiti nonnulli fuerint fententia, haud in conventione fub énarratis prægnantibufque pactis eorum fuit diffidium, fed pro fimplici renunciatione cafus fortuiti, in qua copiofa patruum claffis non inferioris notæ, exiftimavit teneri renunciantem itidem de infolitis, & de rarò contingẽtibus, ut contra *Bart. in l. sed si quis, §. quæsitum, ff. si quis caut.* nervosè afferuere *Bald. ibidem Arias Pinell. p.* 1. *lib.* 2. *C. de rescind. vendit. cap.* 3. *à nu.* 30. *Jason. cons.* 107. *vol.* 1. *Cravett. cons.* 249. *nu.* 2. *Ænn. Ruber. ubi supra, Ant. Rube. in l. vinum. nu.* 81. *ff. si cert. petat. Bursat. cons.* 173. *n.* 42. *lib.* 2. *Menchac. quæst. usufreq. lib.* 3. *cap.* 54. *Gregor. Lop. in l.* 23. *tit.* 8. *par.* 5. *Gutter. de juram. confirm. p.* 1. *c.* 24. *n.* 6. *Tiraquel. post leg. cõnub. Gloss.* 2. *n.* 35. *Bellon. Sup. put. lib.* 2. *cap.* 19. nec abnuit *Castill. d. cap.* 3. qui eos congloborare conatur.

Præterquàm quòd folutè afferi haud poffit; cafus iftos in quibus fe fundat publicanus, ad expofcẽdum reftaurũ omninò effe infolitos, ac inopinatos, quibus prudentialis hominum fagacitas confulere minimè poterat: quid enim mirùm? Si Gallica infefta arma Italiam, ac belgios moleftavere, fi continuò in inferẽdo eis, ac alijs vexationes affueta fatis funt, ut compertũ eft. Eftque porrò inopinatus, ac inufitatus cafus, qui à centum, vel fexaginta annis nunquam accidit, inftruunt *Luca ad Grat. discep.* 195. *nu.* 26. *Mastrill. & alij per eos.*

Acri itidem judicio fuit perpenfum, bellum hifce in belgis Provincijs, ante arrendamenti locationem fuiffe per Gallos indictum, & in Regno publicatum, fuit namque fequeftrum cõtra Gallos in hoc Tuo Siciliæ Regno clamitatum fub die decimo fextò Januarij anni 84. locatiò verò fub die 11. Februarij anni ejufdẽ, ideò debet fibi potiùs imputari publicanus, qui potuerat prævidere, & fibi providere argũ. *tex. in l. si quis postea, ff. de evict ion. Girond. de gabell. par.* 2. *§.* 1. *n.* 44. *& ex Bald.* mirificè facit *Bertachin. de gabell. par.* 2. *n.* 44. *Peguer. decis.* 214. *n.* 12. *Gratian. discep. cap.* 557. *n.* 5. *Carocc. de remiss. q.* 8. *n.* 3. *Larr. d. alleg.* 17.

17. *n.* 25. *Rim. Jun.* Conf. 92. *n.* 25. *& conf.* 282. *num.* 34. *Boff. tit. de remis. merced. Conduct. n.* 84. *Cavalcan. conf.* 24. *nu.* 11. *in fin. Surd. conf.* 197. *num.* 16.

Quæ quidem allata conclusio de plano itidem procedit si solus belli, aut pestis rumor, & timor adesset, ex quo publicani præspicere pollebant commercij suspensionem, *Rim. Jun. ibidem* Calvalc. *Boff. & alij ubi nuper Larr. alleg.* 19. *n.* 7.8. *Coccin. decis.* 422. *n.* 2. *Capyc. Latr. decis.* 162. *n.* 8. 10. *Marchin. de bell. divin. p.* 9. *cap.* 3. *n.* 6. *Altograd. d. decis. unica n.* 66. *post controvers. lib.* Nisi præjudicium longè ultrà expectationem auctum fuit, cum tam grave damnum, excogitatum non præsumitur, & per consequẽs tunc restaurum deberi autumant *Corn. conf.* 12. *n.* 22. *in* 4. *Boff. n.* 59. *Molin. de Just. & jur. tit. de contract. disput.* 493. *n.* 2. *Valasq. de jur. Emph. qu.* 27. *n.* 18. *Hodier. ad Surd. decis.* 198. *n.* 2. *Carocc. de remiss. merced. q.* 8. *n.* 22. *Altograt. n.* 67. Parum quoque refragatur asserere arrendamentum prænarratum fuisse sub die prima Decembris anni 83. liberatum Francisco la Torre, quem ipse de Manganelli approbavit, & sic ante edicti publicationem, cujus occasione distulit la Torre necessarias præstare fidejussiones; quoniam eo tunc debebant ipsi illicò se protestare, ac arrendamentum refutare, tex. est singularis *in l. item queritur* 13. §. *exercitu, ff. locat. ibi. Domino non denunciavit, & migravit, Menoch. conf.* 246. *n.* 28. *& conf.* 384. *n.* 8. *& conf.* 496. *nu.* 18. *& conf.* 120. *n.* 29. *Hodiern. ad Surd. d. decis.* 94. *n.* 6. *Peguer decis.* 214. *n.* 12. *Marchin. de bell. divin. d. part.* 9. *cap.* 3. *nu.* 8. At si pigrè se habuit, protestationes non tantùm distulendo, imò principaliter iterùm ipse de Manganelli pro eodẽ pretio arrendamentum, sub dictis enarratis renunciationibus, sub die undecima Februarij anni 84. in se suscipiẽdo, culpa igitur haud vacat, ipsique imputetur; argum. *l. si merces*, §. *culpæ, ff. locat. Boff. de remiss. merced. nu.* 37. 39. *Bursat. conf.* 11. *n.* 31. *Velasq. de jur. Emph. quest.* 27. *n.* 17. 29. *Surd. conf.* 8. *n.* 25. *Menoch. conf.* 21. *n.* 22. Eiq; adamussim restaurum haud competit; strenuè partem Fisci tuendo sustinet integerrimus Fisci Patronus, *D. Jo. Bapt. Larr. in d. allegat* 18. *p.* 1. *nu.* 25. 26. 27. Queis omnibus tam ad Fisci, quàm ad pu-

publicani favorem attentis, graviterque trutinatis, Tribunal Tui Realis Patrimonij, ac Tui adjuncti, uno ore concinnè putavere, materiam à prudenti judicantium arbitrio pendere, qui fortuitis inspectis casibus, ac damno per publicanos passo, æqua judicij lance suam debent proferre sententiam; undè perpenso bello Liguriæ per Regem Christianissimum indicto, ob quod ex igneis, immanibusq; tormentis tota perterrita remansit Italia, ac commercium multos per menses implicatū, attentâ pariter probitate istius de Manganelli publicani, qui appositè arrendamentum administravit, & ad solutionem pensionis accuratè crebrò navavit; sicuti inspectâ notoriâ passâ jacturâ, dum itidē juxtà posita per attestationem Regij Credenserij de Bologna, in processu Fiscalis existente, introitus, absque consuetis, ac solitis remissionibus, ac ulla expensarum deductione integrè attingit ad summam unciarum —7 59423. 25. 4.

Ex quibus in compotum harum remissiomum quinta deductâ parte, ut consuetum est, quæ ascendit ad uncias — — —7 11884. 5. 1. 1.

Remanet ex integro introitus in uncijs —7 47539. 20. 4. 3.

Queis additis introitibus fixis, qui diminutionē ob enucleatas remissiones nō patiūtur, ex quo publicanus ipse eos sublocavit, & sunt — — —7 59566. 29. 4.

Totus summam capit introitus in unc. —7 107. 106. 19. 8. 3.

Pensio solvenda vigore locationis contractus totum per triennium —7 109800.

Damnum liquido attingit in uncijs —7 2694.

Junctis pariter expensis, ac salarijs Officialibus per publicanum necessario factis, ac solutis, quę aptè ratiocinari possūt in totū ad unc. —7 3000.

Evidenter depromitur arrendatarium fuisse in damno, haud in lucro.

Consideratis similiter decisionibus per cuncta ferè palatia in similibus prolatis, ex quibus renunciatione non obstātę, dato damno passo restaurū publicanis semper fuit concessum, ut anno 1573. per Tuū Sacrum Concilium Neapolitanum, referente Vincentio de Franchis, testatur *Consiliar. de Bottis in memoratione l. sed &* *si quis, §. quesitum, ff. si quis caut.* Et per Tuum collaterale Concilium, ibi occasione belli inter Tuam Catholicam Majestatem, & Regem Christianissimum, nō obstante renun-

cia-

ciatione refert *R. Revert. decis.* 84. *n.* 5. *& decis.* 509.

Sicuti in causa Joan. Bapt. de Angelis cum Marchione Vasti, meminit Conciliar. *Franc. Rocc. respons.* 87. *n.* 16. *tom.* 1. *anno* 1649.

Ac anno 1624. scripsit *R. Capyc. Latr.* & contra eum decisum, ut in sua *consultat.* 40. *& sua decis.* 171. *nu.* 50. pro restauro adducit aliam.

R. quoque Capyc. Galeot. pleno exarato calamo ad Fisci favorem scripsit, *ut in resp. Fiscal.* 18. & si in primo judicio obtinuit, in reclamatione succubuit, *ut in sua decisione* 60. fatetur.

Anno 1649. per eumdem Sacrum Consilium refert decisum *Manfrell. ad Capyc. in observat.* 171. ità & in causa Joannis Cardito anno 1674. referente Tuo Italiæ Supremi Concilij Senatore D. Petro Guerrero; denique ex nostratibus preter recensiores decisiones, in processu publicani adductas, de priscis testantur *Amat. resol.* 18. *Mastrill. decis.* 299. *ubi sub n.* 15. sic decisum refert. *Cutell. decis.* 4. *part.* 2. eodem modo decisum affirmat.

Undè si ità Tua Realis magnificentia, Tuusque integerrimus Supremus Italiæ Senatus summâ cum suâ doctrinâ, ac æquitate annuerint Tribunal Tui Realis Patrimonij, omnesque Tui adjuncti existimant. Non esse concedendum isto de Manganelli publicano restaurum, nisi ex Tua mera æquitate, ac largitate, & ad summam unciarum quinque mille, quam nostram sententiam Tuis Realibus pedibus humiliter submittentes, ac sub prudenti dignissimorum Supremi Italiæ Senatorum lima transmittentes; Tuos Sacros, Realesque pedes submissè, reverenterque deosculamur.

DE

DE EPISCOPORUM, AC CLERICORUM Famulis delinquentibus.

CAPUT. III.

SUMMARIUM.

1 Clericorum famuli fori potiuntur privilegio.
2 Oppositam sententiam veriorē esse affertur. num. 3.
4 Summi Pontifices Clericorum famulis immunitatem haud tribuunt, sed quando. num. 5.
6 Contrarijs respondetur.
7 Textus in l. 2. C. de Episcop. & Clericis perpenditur. num. 8.
9 Nonnullæ decisiones afferantur. num. 10. 11.
12 Episcoporum famuli fori de rigore non fruuntur clypeo. n. 13.
14 Famuli laici Episcoporum, è laico imperio exempti haud sūt.
15 Opposita sententia quando, & in quibus casibus procedit? nu. 16. 17. 18.
19 Famuli Cardinalium, an fori gaudeant privilegio? num. 20.
21 Decisiones Supremorum Siciliæ Tribunalium recensentur.
22 Famuli conductitij fori non potiuntur immunitate. n. 23.
24 Conf. D. Christophorus Moscoso J. C. Hispanus laudibus condignis extollitur.
25 Dianæ contrarium tuenti respondetur.
26 Tex. in cap. fin. de offic. Archidiacon. explicatur.
27 Tex. in Aut. habita Cod. nè filius pro patre, perpenditur.
28 Famuli Episcoporum, non ex juris dispositione, sed ex Principum sæcularium placito, fori fruuntur utilitate.
29 Episcopi an familiam armatam retinere valeant?
30 Episcoporum Imperium in laicos, quas medelas adhibere debet, & quando tenetur brachiū sæculare petere?
31 Manus Regia, murus Ecclesię est, Clericorum pax, Populi salus, & Christianæ Religionis præsidium. num. 32. 33.
34 Carceratio laicorum ab Episcopo ordinata, absque laico brachio exequuta, nulla, & appellabilis est.
35 Ratio affertur. num. 36.
37 Constitutio Bonifacij VIII. explicatur. num. 38. 39.
40 Episcopi territorium non habent. num. 41. 42.
43 Nisi illud à sæcularibus Principibus assignatum, vel si convixissent. num. 44.

45 Ec-

Hanc

1 Hanc porrò hæsitationem discriminatim, DD.res.absolverũt, varijs validisq; tamen rationibus, unusquisq; ex eis, suam strenuè defendit sententiam; quas cunctas perpendemus, germanã tamen, ac in omnibus ferè subsellijs amplexam insectabimus. Nonnulli equidem, ancipiti licet mente, post perlatum examen, non sine fundamento, in illum declinavere sensum, hoscè famulos itidem conductitios fori potiri privilegio, ac tributorum exemptione, quam suam fundãt sententiam *ex text. in l.* 1. *&* 2. C. *de Episc. & cleric.* ibi *verum & hominibus conceditur.* & ulterius *ut ijsdem clerici privilegijs pluribus redundaret*: ac postmodum *Et conjugia clericorũ, ac liberi, eorũq; ministeria &c.* quod itidem depromitur ex Toletano Cõcilio *In Ecclesiarum servos* 12. *quæst.* 2. ubi Ecclesiarum servos angarijs, alijsque tributis à sæculari judicio onerari haud posse, eamque sustinent *ex Auth. habita.* C. *nè filius pro patr.* ubi cum scribentibus unanimiter concludunt, scholasticorum privilegijs gaudere eorum familiares, quod innuit *Gloss. in cap. clerici.* 11. *quæst.* 1. quã sequuntur *Joan: Andreas Imol.* ac scribentes *in cap.* 3. *de for. comp. Felin. n.* 2. *Duegn. reg.* 30. *Clar. qu.* 35. *n.* 18. *Decian. tract. crim. lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 47. *Menoch. de arbitr. cas.* 562. *n.* 3. *& alij,* quos refert *August. Barbos. de jur. Eccles. univ. lib.* 1. *c.* 39. *§.* 2. *de privil. cler. n.* 56. *& in allegat.* 107. *per totum Card. Tusc. lit. E. conclus.* 27. *n.* 13. *tom.* 3. *Marth. de jurisd. part.* 4. *cas.* 111. *n.* 6. *Caravit. super Rit. M. C. V. c.* 46. *n.* 27. *Squillãt. de privileg. cleric. cap.* 7. *n.* 57. quam sententiam veram, ac inhæsitabilem esse prædicant, præter laudatos *Fermosin in cap. cum contingat de for. compet. in quæst.* 12. *n.* 8. *Trentacinqu. var. lib.* 1. *de for. cõpet. res.* 1. *n.* 1. 2. eamq; disertim tuentur *D. Alph. Narbon. leg.* 20. *gloss.* 1. *à n.* 27. *tit.* 7. *lib.* 4. *recop. D. Mich. Cortiad. decis.* 8. *n.* 121. *lib.* 1. *Tondut. Sanleng. de prævent. part.* 1. *cap.* 29. *à. n.* 8. *Xamar. de fin.* 28. *n.* 4. 23. *part.* 1. *Escobar. de Pontific. & Reg. jurisd. in Stud. gener. cap.* 37. qui de scholasticorum famulis ratiocinantur. Et de famulis Militum firmant *Dexart. in cap.* 20. *n.* 2. *de milit. Sesse decis.* 9. *lib.* 1. *Steph. Gratian. discept. cap.* 340. *n.* 9. *Tondut. Sanleng. loco nuper indicato* & in specie de Episcoporum famulis ratiocinando

do firmavere *Heva Valaños in Cur. Philipp. tom.* 1. *p.* 3. *§.* 1. *n.* 15. *Caracciol. de for. privilegiat. in pram. n.* 65. *Squillant. de privil. Cleric. c.* 7. *n.* 54. *Martin: Bonac. in Bull. Cœnæ disp.* 1. *q.* 16. *pun.* 3. *n.* 7. *Duard. eodem tract. lib.* 2. *Canon.* 15. *q.* 8. *n.* 2. *aliosque refert. Episcop. Francesc. Urrutigoyt. de compatib. q.* 83. *n.* 27. *& seq. & q.* 84. *n.* 28. *& q.* 100. *n.* 17. 18. qui hãc veriorem, ac inhæsitabilem sententiam esse erudit, & generaliter quo ad cunctos privilegiatorum famulos, probãt *Reg. Sanfelic. decis.* 1. *n.* 1. *cum seqq. Aloys. Ricc. decis.* 69. *à n.* 4. *cum seqq. par.* 1. *Ciarlin. contr.* 120. *n.* 6. 4. 2. *& contr.* 20. *n.* 35. *tom.* 1. *Fõtanell. decis.* 336. *n.* 4. *part.* 2. *Sanleng. d. cap.* 29. *per totum. Thom. del Bene de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 15. *sect.* 1. *n.* 16. 17. *Narbon. loco indic.* & post eos *D. Hieronym. Basilic. decis. crim. Sicil.* 17. *n.* 8. & ante eum *D. Mar. Giurb. cons.* 88. & post omnes probat *Episcop. D. Didac. Anton. Francesc. Urrutigoyt de compet. qu.* 100. *per totum, & n.* 11. sub distinctione tamẽ famulorũ necessariorum, & ad pompã detentorũ hoc verũ esse firmat, quo ad primam famulorum speciem absolutè, cæteros ad pompam detentos à fori privilegio respuendo; quam distinctionẽ amplectuntur *Menoch. Surd. Xamar. Sanleng. & alij* per eum relati eamq; tamen rejecere *Cortiad. decis.* 8. *n.* 123. *del Bene, Fermosin.* & nos nullius roboris esse fatemur, ut ex inferius expressandis demonstrabimus.

2 Opposita verò solertissimis nixa rationibus, ferè omnibus sæcularium Principum subsellijs, crebrò alijs arrisit, inter quos *Ansald. de jurisd. p.* 2. *tit.* 11. *c.* 5. *n.* 34. *cum plurib. sequentib. & à n.* 124. *ad finem Castr. Palaus. oper. mor. p.* 2. *tr.* 12. *disput. unic. pun.* 2. *n.* 10. *Hodiern. ad Surd. decis.* 35. *n.* 2. *Thesa. quæs. for.* 78. *lib.* 3. *Parlador. rer. quot. tom.* 2. *differen.* 9. *§.* 1. *n.* 8. *Felic. de Vega de for. compet. cap.* 2. *n.* 22. nobis autem isthæc arridet sententia; etenim non minùs inconsentaneum, quàm monstruosum esse putamus, clericos ad fori privilegium non sinè certis præscriptisque requisitis, in Concil. Trident. contentis, esse admissos; etsi Religioni perpetuo oblati fuerint, absque Gregorij XIII. requisitis ad ejusdem Religionis privilegium non admit-
3 tuntur; famuli verò clericorũ laici, nec ad Ecclesiæ servitium, nec ad Monasterium

 se-

sedulò se tradentes,sed ex quo tantum mercede recepta ipsis inserviunt Ecclesijs, aut clericis, vel Religionibus, fori gaudere debent privilegio, inconsentaneum esse videtur, ut mirè insinuant *Suarez contr. Angliæ errores lib. 4. cap. 29. n. 9. Castr. de Man. Reg. lib. 1. cap. 10. n. 13. vers. undè eleganter*, & alij, quos lato calamo adducit *D. Mich. Cortiad. decis. 127. & seq.*

4 Quod ex infra adducẽdis cõprobatur; Pontifices namque omnes nunquam cogitavere, hisce conductitijs famulis immunitatis privilegium impertire, nec eorum sedulitas tam lenis, in eximendis laicis è regio imperio, omni ævo fuit; Nisi ubi aliqua ob cõmune spirituale bonum ardua suaderet justa,ac rationabilis causa,aliàs firmè credendum,absque ulla alia hæsitatione, talem laicorum exemptionem, ac fori Ecclesiastici extentionem ipsis sæcularibus haud
5 placuisse Principibus; ut affabrè ratiocinatur *Thesaur. decis. 22. à n. 7.* & mirè insinuant *R. Capyc. decis. 12. n. 2. Clar. d. q. 35. vers. quæro quid familiares. Covarr. pract. quæst. cap. 35. n. 2. versic. quinto nõ video. Carol. de Grass. de effect. cleric. effect. 1. à n. 147. Guitter. lib. 1 pract. quæst. 4. n. 2. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. n. 123. vers. sed an famuli clericorum. copiosè R. Sanfelic. d. decis. 1. August. Barbos. d. cap. 39. §. 2. lib. 1. de jur. Eccl. univers. n. 57. Vulpel. de libert. Eccles. part. 3. n. 24. Aufrer. de potest. Judic. Sæcul. reg. 2. n. 36. Bobadill. polit. lib. 2. cap. 17. n. 97. Scacc. de Judic. cap. 11. n. 22. lib. 1. Cortiad. d. decis. 8. n. 122. Domin. D. Roderic. a Cuña in comment. ad cap. eos qui n. 10. distinct. 32. Farinac. in prax. crim. p. 1. q. 8. à n. 46. Daniel. de Nobilib. cõtr. disput. 27. à n. 3. & in addit. n. 7. Ciarl. cõtr. forens. c. 286. n. 28. 67. p. 2.* alios referendo *P. Dian. resol. mor. p. 3. tract. 1. resol. 47. versic. difficultas est. Trentacinq. ubi nuper n. 2. versic. contrà hanc Fermos. d. cap. 2. quæst. 23. n. 2. de for. compet. Reg. de Leon. decis. 101. à n. 13. 17. lib. 1. Steph. Gratian. discept. cap. 28. & in decis. 233. n. 3. Nicol. Scoppa ad eumdem Thor. comp. decis. tom. 1. verb. fori privilegio. an gaudeant. & in supplement. verb. famuli Thesaur. quæst. forens. 78. n. 1. lib. 3. Aloys. Ricc. decis. 193. n. 2. p. 2. Sanleng. Tondut. de prevent. judic. p. 1. cap. 29. n. 19. Marth. de jurisdict. p. 4. cas. 111. à n. 4. R. Vico in pragmat. Regn. Sardin. lib. 1. tit. 7. cap. 13. n. 46.*

Tho-

Thom. del Bene de immun. Ecclef. tom. 1. cap. 4. dub. 15. fect. 1. à nu. 25. verfic. neque obftat, Ambrofin. de immun. Ecclef. cap. 22. n. 13. Matth. de regim. Regn. Valent. tom. 2. c. 7. §. 1. fect. 4. à nu. 178. Retinent planè in eorum dictionibus Reges, fuam fundatam intentionem, quo ad omnes ibi natos, qui de gentium jure, fuo fubfunt Imperio, ut depromitur *ex l. ex hoc jure 5. de Juft. & jur.* mirificèq; aftruit *D. Francifcus Ramos del Manzano in lib. 3. ad legem Juliam papiam. cap. 52. nu. 8. Gonfal. lib. 1. decret. tit. 23. de officio Archiep. n. 9. verf. fundat.*

6 Nec minùs relevare aiunt fuperiùs, pro primæ fententiæ tuitione, expofita: quoniam *tex. in d. l. 1. & 2. Cod. de Epifc. & Cler* tantùm loquũtur circà exemptionem mancipijs, ac fervis in dominio ipforum Clericorum exiftentibus, quo ad tributorum folutionem competentem, nimirũ ut nõ teneãtur ad extraordinaria, ac fordida munera, & ad armatorum hominum receptationem, non verò quo ad fori privilegium, allata ratiocinantur jura Cæfarea, *in d. l.* 1. & ibi *Gloff.* 1. *de Epifc. & Cler.* & ita ftatutum fuit in Concilio Toletano, *in cap. Ecclefiarum fervos 12. quæft. 11. & in cap. generalitèr, §. novarum 16. qu. 1.* ubi cavetur ni Ecclefiarum fervi publicis graventur angarijs; nec jura recenfita loquuntur de famulis conductitijs dietim, annua, vel mẽftrua mercede fervientibus; etenim primi tanquàm de ipforum patrimonio, eo quoque modo hac fruuntur immunitate, nè ipfa Ecclefia, vel Clerici pro eis graventur; de quibus etiam loquitur tex. *in d. cap. Ecclefiarum fervos 96. 12. quæft. 2. ut poft Archidiaconum Rip. Abb. & Gemin.* advertit *Thefaur. d. decif. 22. nu. 5. & decif. 116. num. 12. Suar. in defenf. Fidei Catholic. contrà Anglicanæ fectæ errores lib. 4. cap. 29. n. 1. Marth. de jurifdict. part. 4. caf. 111. n. 1.* meritò non ita edocent quo ad hofce fervos conductitios *ex d. cap. Ecclefiarum*, & ibi *Gloff. verb. Clericorum 12. qu. 11. cap. generalitèr, §. juxta fanctionem*, & ibi *Gloff. verb. mancipia, 16. qu. 1. Thom. del Ben. de imm. Ecclef. tom. 1. c. 4. dub. 15. fect. 1. à nu. 4. & feqq. San Felic. decif. 1. nu. 5. 12. 18. Aufrer. de poteft. fæcul. fuper Ecclef. perfon. reg. 2. nu. 36. Roman. in fing. 603. Scacc. de Judic. par. 1. cap. 11. n. 22. Vulpell. de libert. Ecclef. par. 3. n. 24. Bajard. ad Clar. §. fin. q. 36. n. 3. Guitter. pract. quæft.*

lib. 1. *qu.* 4. *nu.* 2. *Bellet. disq. Cler. par.* 1. §. *C. de favor. Cleric. n.* 12. *Capyc. decis.* 12. *n.* 2. *Menoch. de arbitr. cas.* 562. *n.* 4. *Pacian. tract. cui incumb. onus prob. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 123. *vers. sed an famuli, Tib. Decian. tract. Crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 47. 57. *& seqq.* firmãtes servos conductitios compacta mercede servientes, fori haud potiri privilegio, nec discrepant *Capiblanc. de Baron. prag.* 8. *par.* 3. *nu.* 69. *D. Didac. Ant. Frances Urrutigoyt. de compet. q.* 100. *n.* 3. 4. 5. *Roderic. à Cuña in Comment. ad. cap. eos, qui, nu.* 10. *dist.* 32. *Landerch. cons.* 103. *nu.* 15. *Ansald. de jurisd. p.* 1. *tit.* 11. *cap.* 5. *in princ.* & alij, quos laudat *August. Barb. de jur. Eccles. Univers. lib.* 1. *cap.* 39. §. 2. *n.* 59.
7 ubi subdit tex. prænarratum *in d. l.* 2. intelligendum esse de servis, filijsfamilias, uxoribus, & alijs hominibus, qui in eorum potestate, & familia sunt, vel qui ex necessitate, vel contractu pro majori vitę, seù anni parte, sunt servitio formaliter addicti, de quibus agit Gregor. XIII. Constitutio. 67. quam affert *Cardin. de Luca in discurs.* 4. *&* 33. *n.* 3. *jurisdict. & for. compet.* quo
8 ad tributorum exemptionem; at secùs quo ad fori privilegium, ut melius omnium apprimè erudit *Gonzal. lib.* 1. *decretal. tit.* 23. *cap. fin. verb. familiæ suæ n.* 4. & alij per eũ potissimum in Criminalibus, in quibus nunquàm attenditur secundarium Domini interesse, affluenter edocet *Ma-*
9 *strill. decis.* 267. & ità passim hosce exemptorum, Clericorum, vel Ecclesiarum famulos sæculari subijci Imperio, ab eoque coërceri in dies, decisum in Regno vidimus, & testantur *Carol. de Grass. d. effect.* 1. *n.* 147. contrà mancipium Equitis Hjerosolymitani, & *Hjeron. Basilicò d. decis.*
10 17. *n.* 31. 32. ubi laqueo furcarum fuit suspensum quoddam mancipium Fr. Joan. Salvi de Balsamo Equitis Hjerosolymitani.
11 Queis itidem conferunt decisiones, quas affert in Senatu Parthenopęo *R. Sanfelic. in d. decis.* 1. *n.* 20. *&* 22. ibique magistraliter hoc itidem insinuat *Joan. Bapt. Mucc. sub. n.* 12. allatamque veritatem fatetur *R. de Marin. lib.* 1. *resol. cap.* 117. *nu.* 1. *& in allegat.* 75. *n.* 6. edocens affirmativã haud esse de jure firmam, licèt ipse piè agendo cum opposita transire maluit, parilesque afferunt decisiones *Xammar. rer. judicat. diffin.* 28. *à nu.* 1. *& seqq. & in n.* 8. autumans servos, seù famulos Clericorũ

fori

fori commodo haud gaudere, ſed eos tantùm, qui Epiſcopis inſerviunt;quod antè eum dixere *Capyc. decis.* 12.*n.*2.*Clar.* §.*fin.q.*35.*n.*18.& ibi *Bajard. n.* 2. *Covarr. pract. quæſt. cap.* 35.*n.* 2. *verſ.* 5. *Theſaur. deciſ.* 22.*n.* 4.*verſ. verum,Gratian. deciſ.* 233.*n.* 3.4.& *diſcep.for. cap.* 341.*n.*9. *tom.*2. ratione majoris dignitatis, & ſequuntur *Gambacur. de Imm. Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 3.*nu.* 7. & annuit *Sanlenger. d. cap.* 29. *n.* 19. quam ſententiam ſolidam in jure haud eſſe, infra commoſtrabimus, eamque ex conſuetudine admittunt Cathalani, ut edocet ex nonnullis deciſionibus *D. Mich. Cortiad. deciſ.* 145.*ſub nu.* 4. *tom.* 3. ipſe tamen in *deciſ.* 8. *n.* 123. *tom.* 1. *in fine.* Subdit itidem in his,quæ concernunt præciſam Clericorum neceſſitatem, non gaudere fori privilegio, & ſic quoque noſtra utriuſque Siciliæ Regni viget conſuetudo.

12 Iſtis cum juridicis fundamẽtis quoque iſtorum, ac aliorũ luculenter elici inquimus, cõfutationem autumantium, propter excellentiam ſupremæ Epiſcoporum dignitatis, eorum famulos hiſce gaudere privilegijs, quippè quòd ſpeciale id afferant eſſe in eis, licèt ullo abſq; juris principio,

13 ut prædiximus; etenim jura ſuperiùs explanata, ac Conſtantini Imperatoris decretatio in text. *d. l.* 1. & 2. *Cod. de Epiſcop.* & *Clericis*:ad omnes generaliter refertur Clericos, quæ & ſi futilis quo ad Eccleſiæ, Clericorum, aliorumque exemptorum eſſet famulos laicos, ut ſuperiùs explanatum fuit, parili debet eſſe ſchemate reſpectu ad Epiſcoporum famulos, aliàs eſſet extrà Juſtitiæ Cancellos; cui ſenſui annuit *Auguſtin.Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſ. d. lib.* 1. *cap.* 39. §. 2.*ſub nu.* 59. nec impar cecinere *D.Mar.Cutelli de immun. Eccleſ. lib.* 2. *q.*98.

14 & alij per eos; potiſſimum ſi laici eſſent, & de re ageretur criminali, nè daretur occaſio, & facilitas delinquendi, ac nè delinquentium delicta remanerent impunita, inſinuat *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 17. *nu.* 97. *Cevall. de cognit. per viam violent. par.* 2. *q.*58. *Theſaur. quæſt. foreŋſ.*78. *lib.*3. *Anſald. de juriſdict. par.* 2.*tit.* 11.*c.* 5. *Decian. tract. crim. lib.* 4. *c.*9.

15 *n.* 57. & ſi affirmativam itidem ſectantur ſententiam, præter ſuperiùs allegatos. *Solerzan. de jur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *nu.*68.*Narbon. l.* 20.*Gloſ.* 1.*n.* 27.& *Gloſ.*22. *n.* 4. *tit.* 1.*lib.*4. *recop. Gallup. in prax. par.* 1. *cap.* 6. *à n.*27.

Ste-

Stephan. Gratian. decis. 232. *et discept. for. cap.* 340. *et* 341. *Burgius de modo procedendi ex abrupt. tom.* 1. *quæst.* 65. *n.* 81. *Ciarlin. contr. cap.* 20. *à nu.* 34. *Laynez ad Gomez tom.* 3. *cap.* 20. *n.* 7. *vers. item au familiares*, *Guazin. defens. reor.* 20. *cap.* 9. *nu.* 23. 24. *Gambacur. de inmum. Eccles. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 9. *Thor. compend. decis. p.* 1. *verb. familia Episcoporum*, & alij, quos laudat *D. Michael* Cortiad. *d. decis.* 8. *n.* 124. *&* *in decis.* 145. *n.* 2. *tom.* 3. At-
16 tamen in majori calculo de familia armata loquũtur, haud de famulis conductitijs, licèt nonnulli conantur allatam affirmativam tueri sententiam, quoniam immediatè Summi Pōtifici subjecti sunt, ut apertè fatetur *Sanlenger. de prævent. par.* 1. *cap.* 29. *nu.* 26. cæteri eam pariter sectantes perfunctoriè loquuntur, ut infrà explanabimus, eamque distinctionem benè agnovit purgatissima Cardinalis de Luca Minerva, *in discurs.* 67. *de jurisdict. & for. compet.* in cujus absolutionem inire haud curavit, sed tantùm hæsitavit de observantia constitutionis
17 10. §. 5. Leonis X. quo ad famulorum Cardinalium exemptionem; subditque Cardinalis, quod monitorium contrà Judicem laicum cujusdam Cardinalis famulum citātem, justitiā carere existimavit Sacra Congregatio, & explicitè hunc vannando articulum dixere *Marant. de ord. Jud. p.* 4. *dist.* 11. *nu.* 4. *Scacc. de Jud. cap.* 11. *n.* 48. *lib.* 1. aliosque affert *Daniel de Nobilib. disp.* 17. *n.* 8. *& in addit. n.* 3. firmantes nequire Episcopos ad censuras devenire contra Judicem sęcularem, famulum Episcopi plectentem; quidquid dicat *Sperell. decis.* 129. *lib.* 2. & affert *Barbos. de Jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 39. §. 4. *n.* 34. & alij, quos adducit *Dian. in locis indicatis*; etenim legalis haud retinent assistentiam Episcopi, in hisce
18 inferendis censuris: ex recensitis meritò concludendum est ob Principum sæcularium placitum, aliquandò praxis hanc, ipsis Episcoporum laicis famulis, exemptionem indulxit; quod ex reverentiæ, ac urbanitatis ratione, nō autem ex juris dispositione, scatere fatendum est. Quòd tamen valdè congruum, ac necessarium esse putamus in Cardi-
19 nalium famulis; sunt namque Cardinales majores in dignitate, immò tanquàm Legati à Latere majorem habent jurisdictionem in Provincia sibi decreta, quam Episcopus in sua Diœcesi. *Abb. in cap.* 1. *de*

off.

off. leg. n. 23. *Molin. de Just. & jur. tract.* 2. *disput* 173. *Barbos. de jur. Pontif. cap.* 39.
20 *n.* 96. aliquando equidem quo ad Episcoporum famulos, secundùm mutuum inter eos, & sæcularem Principem bonum,& malum consensum talis cōmensuratur exemptio: imparis ideò sortis hosce, omni ævo, fuisse Episcoporum famulos, aliorumve Ecclesiasticorum servos, de rarò nempè ad suos remissos Prælatos, crebrò à ſecularibus Curijs itidem ordinariè punitos, notavimus; ut pro eximentiæ crimine fuere mancipium,ac familiæ armatæ Dux, Domini
21 Didaci Richisens Messanæ Archimandritæ anno 1633. Duce Alcalà Regnum Moderante, qui in Librariorum Messanæ vico, primus furcis suspensus fuit; ibi aggratiatus alter; aliaque refert exempla *Dom. Gaspar Ant. Thesaur. d. qu.est.* 78. *n.* 5. *lib.* 3. Inter alia Nuncij Apostolici famulum, in Sabaudię Senatu pro homicidio fuisse judicatum refert; & laqueo suspēsum fuisse,scimus,famulum Card. Philamarini dignissimi Neapolitanæ Ecclesię Antistitis,ut insinuat *Jo. Bapt. Macc. ad Reg. Sanfelic. decis.* 1. *n.* 16. ubi mirificè erudit hosce conductitios famulos Ecclesiasticorum, haud esse comprehensos sub dispositione *cap.* 2. *de for. competenti*, ità pariter, & cæteri Ecclesiæ servientes, Janitorū munere fungētes,contra quos his fuisse decisum affert *Reg. de Marin. res. jur. cap.* 117. *lib.* 1. *n.* 2. & meminit *Gallup. prax.* 5. *c. par.* 2. *cap.* 6. *n.* 54. cum quo non residet *Mucci*, ubi supra *nu.* 10. 11. licèt fateatur sub nomine Ecclesiæ minores in *d. cap.* 2. *de for. compet.* nequaquam venire cæteros Ecclesiasticorum famulos, sed tantùm, qui ratione Ecclesiastici servitij,Ecclesijs serviunt; licèt,absque tamen auctoritate, oppositum conatur defendere *Episcop. Frances in d. qu.* 100. *à nu.* 22. *& seqq.* autumans sub nomine Ecclesiæ minores: cunctos Clericorū famulos, ad necessarium servitium addictos, esse comprehensos, exclusis tamen eis, qui ad pompam detinentur.

22 Denique,seclusis desuper allatis, major Doctorum pars, quæ hanc Episcoporum famulorum exagitat exemptionem,ut prędiximus, terminos perfunctoriè, ac permixtè miscet. Nos autem, ut de re tam gravi,nil non adamussim perpensum remaneat, nuper explanatum reassumendo in tres distinguimus species;quarum prima, ad Episcoporum lai-

23 laicos, famulos conductitios
confert, de quibus sat suprà,
ex multis comprobatum remanet,
eorum immunitatem,
quo ad fori privilegium, cunctis
legalibus carere principijs;
huic addito D. Christoforo
24 Muscoso viro sanguine, ac
virtute præclarissimo, quem
extollit *Dom. Amaja* in suo eruditissimo
Codice lib. 10. *tit.* 39.
n. 12. in sua Jurisdictionali
allegatione hispano idiomate
atticè elaborata *à n.* 22. nec
suis mirè exaratis legalibus fũdamentis
refragantur exposita
per P. Dian. tract. 1. *resol.*
25 3. *tom.* 6. etenim nihil *apud
Dianam* novum evolvitur adductum,
quod ab altero priùs
nõ sit scriptum, ac per nos
pariter perpensum, undè ex
superiùs recensitis quoque, &
sua sententia absoluta cum
alijs evidenter remanet. Nec
26 inficiatur *cap. fin. de offic. Archidiacon.*
quoniam textus ibi
nullam Pontificiam continet
determinationem, sed tantum
recensentur verba, in jure
scripto haud fundata, ut benè
advertit *August. Barbos. de
de jure Eccles. univers. lib.*
1. *cap.* 39. *§.* 2. *de privileg.
cler. n.* 60. & post eum graphicè
de more melior omnibus
firmat *Gonsal. lib.* 1. *decr.
tit.* 23. *cap. fin. verb. familiæ suæ
n.* 3. *& seqq.* nec discrepat
Ansald. de jurisd. p. 2. *tit.* 11.
cap. 5. *n.* 123. cuncti uno ore
erudientes, Honorium Summum
Pontificem in adducto
cap. fin. responsum Archidiacono
haud dedisse, quo ad famulorum
exemptionem; sicu-
27 ti *nec text. in Auth. habita C.
nè filius pro Patr.* etenim in
ea, privilegiũ scholasticorum
famulis impertitum, expressè
evolvitur: *tàm ipsis quàm eorũ
nuncijs*: undè non probè infertur
ad ea, quæ disertè non
leguntur, insinuant *Rebuff.
ibidem n.* 22. quẽ laudat *Barbos.
ubi nuper. n.* 61. Ex qui-
28 bus constanter iterùm ratum
habemus, hosce famulos conductitios
dietim, vel per hebdomadas,
salario obsignato
inservientes, fori immunitate
de jure haud gaudere, ut præter
allatos Magistraliter ex
multis erudit *Doct. Martha
de jurisd. p.* 4. *centur.* 2. *cas.*
111. *n.* 10. *ad finem* quoniam
verè Episcoporum famuli haud
sunt, ut edocent *Sperell.
decis.* 128. *n.* 49. *lib.* 2. *Giurb.
cons.* 88. *n.* 2. *Sebast. Guazin.
reor. def.* 20. *cap.* 9. *n.* 23. *Aug.
Barbos. de jur. Eccl. univers.
lib.* 1. *cap.* 39. *§.* 4. *n.* 10. sed
tantũ ex mero Principum sæcularium
placito, & cõniventia,
ex eorum absoluta urbanitate,
quæ ut prædiximus, cõmensuratur,
secundum Episco-

ſcoporum, aliorumque Prælatorum ſolertiam, ac eorum affabilem erga regalem juriſdictionem lenitatem pro cõmuni Chriſtianæ Religionis tranquillitate, quam equidem Urbanitatem Epiſcopis omninò ſervandam eſſe, autumant aliqui erudientes multa eſſe concedenda Epiſcopis, quæ alijs permiſſa minimè ſunt: ut graphicè ex multis inſinuant *Alph. Narbon. l.* 20. *Gloſs.* 1. *n.*27. *& Gloſs.* 22. *n.* 4. *tit.* 2. *lib.* 4. *recop.Carlevar. de Jud. tom.* 1. *diſp.* 2. *n.* 509. *Solorzan de jur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 68. *Fermoſ. in cap. cum contingat. q.* 1. *de for.cõp.Aylon.Lainez ad Gom. tom.* 3. *cap.* 20. *n.* 7. *Xamar defin.* 28. *n.* 2. 22. *p.* 1. *Trentacinq. var. lib.* 2. *de for. comp. reſ.* 1. *n.* 1. *Sanleng. de prævent. p.* 1. *cap.* 29. *à n.* 21. *de Marin. reſ. cap.* 117. *n.* 1. *Barboſ. de poteſt.Epiſcop. alleg.* 7. *per totum, & alleg.* 107. *n.* 9. *& de jur. Eccl. uni. cap.* 39. *§.* 2. *n.* 55. *& §.* 4. *n.*30. *Dian. reſol. mor, p.* 1. *tract.* 2. *reſ.* 97. *& p.* 3. *tract.* 1. *reſ.* 12. *& p.* 4. *tract.* 1. *reſ.* 30. *& p.* 5. *tract.* 1. *reſ.* 1. *& p.* 6. *tract.* 1. *reſ.* 2. *ubi pluries ſic declaraſſe Sac. Congregationem Cardinalium indicat, & conſonat del Bene de imm.Eccl. tom.* 1. *cap.* 4. *dub.* 15. *ſect.* 1. *&* 2. *Pignatell. conſult.* 82. *tom.* 1. *& conſult.* 94. *tom.* 8. *Cotton de privileg. cler. contr.* 24. *cap.* 1. *n.* 3. 47. *lib.* 3. nec nos allatam inficimus urbanitatem.

29 Quo ad ſecundam Epiſcoporum ſamulorũ ſpeciem, quam armatam quoque, & ipſi hodiè appellant, non modicus hæſitationis cardo excitatur, funditus ſi materiam delibare navemus; etenim ex priſcis Canonicis itidem juribus, omnes Eccleſiaſtici Prẹlati poſt monitionem, tantum cõmunione cõtumaces privare poſſunt; edocet *Eutichianus Pontifex in cap.non ita* 2. *quæſt.* 6. ultrà verò eam, ad corporalem animadverſionẽ haud tranſire valent, cum hæc ad ſæcularem Magiſtratum ſpectat; nec cunctos latuit apprimè dictum per *Almayn de dominio naturali, & civili fol.* 696. *ibi poteſtatis laicæ eſt pœnam civilem infligere, ut ſunt Mors, exilium, bonorum privatio &c. ſed nullam talem pœnã inſtitutione divina infligere poteſtas Eccleſiaſtica poteſt, immò nec incarcerare, ut pleriſque Doctoribus placet, ſed ad ſolam pœnam ſpiritualem extenditur:* immò ab eodem met ſeculari Magiſtratu ipſi plectebantur, tam pro Civili, quã Criminali judicio, inſinuãt *ex Alceat Rub.*

Cod. de Sacr. Sanc. Eccl. & *in l. Jubemus eod. Paz. prax: tom.* 2. *præl.* 2. *n.* 5. *Morl. empor. Jur. p.* 1. *tit.* 2. *q.* 12. *n.* 3. *n.* 3. quod itidem evolvitur *in tit. de Episc. & cler. & in* Cod. *de Sac. Sanct. Eccl.*

Pelagius II. autem illos ab Ecclesiæ liminibus sæculares arcuit Judices, qui absque criminali causa, hoc est homicidio, furto, aut maleficio in Clericum animadverterēt: *ut in Matisconensi Concilio* 1. *c.* 7. ibi: *ut nullus Clericus de qualibet causa extrà discussionem Episcopi sui à sæculari Judice, injuriam patiatur, aut custodiæ deputetur, quòd si quicumque Judex cujuscumque, seù quemcumque clericum, absq; causa criminali, idest homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere fortassè præsumpserit, quandiù Episcopo loci illius visum fuerit, ab Ecclesiæ liminibus arceatur.*

30 Verùm successivis dein temporibus ad extraordinarium, sivè subsidiarium brachij sæcularis implorationis remediū transivere Ecclesiastici: ubi Ecclesiastica non proderat medela, meritò ad sæcularem occurrere consuevere Judicē, ut ipse captis rebus, & bonis, itidem per personalem coërtionem eorum exequeretur sententiam; elicitur ex dispositione *cap.* 1. *de offic. ordinarij, & ex Glos. remedijs, in Clement.* 2. *de reliq. domib. & ex cap. significasti, de offic. delegat. & ex cap. postulasti, de homicid. cap. cum Episcopus de offic. ordinar. & ex l. à Divo Pio, §. sententiam, de re judicat. Oldrad. cons.* 89. *Aufrer. in Clement.* 1. *n.* 98. 99. 100. 101. *de offic. ordin.* & in auunt *Andr. Gaill. observ.* 115. *n.* 1. *lib.* 1. *Alvar. Valasq. consult.* 48. *lib.* 1. *Molin. de brach. sæcul. cap.* 3. *Anton. Oliban. in Commen. in usat. alium namque, de jure Fisci lib.* 10. *constit. Catalon. cap.* 15. *n.* 74. *Gonsalv. Suarez, in prax. Eccles. & sæcul. tom.* 2. *cap.* 4. *nu. fin. Cancer. var. cap.* 19. *nu.* 1. *de invocat. brach. sæcul. tom.* 3. *Jul. Clarus lib.* 5. *§. fin. qu.* 37. *vers. unum tamen volo, Boër. decis.* 227. *n.* 11. *Covarr. pract. qu. cap.* 10. *nu.* 1. *Guitter. lib.* 1. *pract. q.* 45. *Bobadill. polit. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 167. *lit. F.* & alij, quos laudat *Jo. Garc. de Nobilit. glos.* 9. *n.* 53. *vers. novum dubium, Carlevar. de Jud. tom.* 1. *disput.* 2. *qu.* 7. *sect.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *n.* 775. *Fontanell. decis.* 310. *nu.* 18. *part.* 2. *& de pact. nupt. tom.* 1. *claus.* 4. *gloss.* 11. *n.* 89. *& claus.* 13. *par.* 2. *n.* 71. 72. *Ripoll. var. cap.* 1. *à nu.* 56. *ad* 82. *Ramon. Cons.* 98. *n.* 3. 4. & fusè tractat *D. Mich. Cortiad. decis.* 26. *à n.* 59. *cum seqq.*

seqq. enodatè meliùs omnium *D. Franc. Salgad. de Reg. protect. par.* 2. *cap.*4. *à n.* 36. *cum seqq. tom.* 1. *& tom.* 2. *part.*4. *cap.* 14. *n.*99. 100. 101. Estq;
31 manus Regia, murus Ecclesiæ, pax Clericorum, salus Populi; præsidium, sive propugnaculum, ac Christianæ Religionis tutela; quam Ecclesiastici haud festinanter, sed remedio juris, ultimo adhibere valeant; insinuant *Anton. Oliban. ubi supra Cortiad. num.* 85. ità & excommunicationis ultionem, justa tamen accedente causa, urgente, & à Canonibus approbata; alioq; executionis modo haud remanente, ut Sacr. Trid. imperat Concil. *in sess.* 25. *de reformat. cap.* 3. & non pro quolibet peccato, sed pro mortali, & gravi *c. nemo, & Can. nullus*, 11. *q.* 3. & ibi *Gloss. Villalob. tract.* 16. *differ.* 9. *n.* 1. 5. 8. *And. Vallens. paratil. ad Decr. lib.* 5. *tit.* 39. *§.* 2. *nu.* 2. *Fermos. in cap.* 1. *de judic. qu.* 24. *in fin.* aliàs, etiam sine dolo, sed ob ignorantiam, si ea injustè fuerit indicta; indicens læthaliter peccabit, ut ex multis edocet *Jacob. de Graffis lib.* 4. *decis. aur. cap.* 7. *nu.* 1. *ad.* 9. de qua re, nos in c. 5. de legatorum potestate affluēter tractabimus sub num. 148.
32 Nec eorū Imperiū in laicos, ubi eos agnoscere queāt, ultrà excōmunicationis censuras, ad alias Ecclesiasticas medelas porrigitur; *Cælestinus antē III. in cap. cum ab homine, de Judic.* postquam de excōmunicatione loquitur, sic ait: *Cum non habeat Ecclesia ultrà quid faciat, per sæcularem comprimendus est potestatem, ità quod ei deputetur exilium, aut alia legitima pœna*, *quod Lucas in cap.* 22. *n.* 25. antè eum erudit; *Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic, sed qui major est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator*: luculentèrque annectit *Chrysostom. de Sacerd. lib.* 2. *Nobis non est data potestas, ut auctoritate sententiæ homines cohibeamus à delictis* : & post eos *Bernard. in lib.* 1. *de consecrat. & in lib.* 4. *cap.* 4: *ibidem*, mirè faciunt nostrates, inter quos *Oldradus d. Cons.* 89. *Clar. d. lib.* 5. *§. fin. qu.* 37. *n.* 8. *Aufrer. in tract. de potest. Ecclesiast. super laicis n.* 1. *Clar. n.* 8. *Salgad. in locis indicatis*; Estque excommunicatio mucro Ecclesiæ, & major pæna ipsius Ecclesiæ *Franc. Marc.*
33 *decis.* 816. sæculare igitur brachium exposcebant Ecclesiastici, nec discrepat *Menchac. lib.* 3. *de testament. §.* 22.

22. post n. 17. & de jure cõmuni
sustinet Guttier. l. 1. quæst. 45.
eamque magnificat Covar. lib.
1. cap. 10. n. 2. quamvis in
oppositam inclinaret, pro ut
inclinavit Cancer. d. cap. 19.
n. 72. Attamen fatetur contra
suam sententiam fuisse pro-
nunciatum; & post eum Fon-
tanell. d. decis. 310. nu. 14. p.
2. & de pact. ubi supra mordi-
cùs tuentur Franc. Molin. de
brach. sæcul. invocand. cap. 18.
n. 86. 187. Anton. Oliban. de
jur. Fisc. d. cap. 11. à n. 3. &
34 cap. 15. à n. 74. Imò carce-
rationem laicorum ab eis or-
dinatam, & absq; Judicis lai-
ci brachio exequutã, nullam,
& ad superiorẽ appellabilem
esse, existimant Bobadill. loco
indicato, Garzi. de Nobilit. d.
cap. 9. nu. 32. vers. 6. Salgad.
d. cap. 4. par. 2. n. 37. 38. 39.
tom. 1. Oliban. d. cap. 11. &
35 cap. 15. ubi supra. Tum quia
exercitium temporalis gladij
penès sæculares residet Prin-
cipes, non autem penès eos,
subdit Salgad. ubi nuper n. 39.
36 tum quia tales Ecclesiastici
Prælati, ultrà ambitum Eccle-
siæ, ac domus suæ septa, nul-
lum retinent territorium, au-
tumant ex cap. licèt ex susce-
37 pto de for. compet. cap. causam
il 2. qui filij sunt legitimi, Pa-
norm. ibidem. n. 3. Oliban. in
in locis superiùs enunciatis Ol-
drad. d. cons. 89. Guttier. d. q.
45. Bald. in l. Episcopale C.
de Episcop. aud. Belluga in spe-
cul. Princ. rubr. 14. §. nunc vi-
deamus n. 37. & melior omni-
bus Petr. Barbos. in l. qui prior
29. à n. 99. 101. de Judic. &
si discrepat Marth. de jurisd.
38 par. 1. cap. 50. ubi Constitu-
tionem Bonifacij VIII. in cap.
cum Episcopus 7. de offic. ordi-
nar. allegat, eamque haud ab-
solvere hæsitationes ante su-
scitatas, cẽsent supra adducti
cum de captura Clericorum
loquitur, nec distinguit, de-
bere Episcopis assignari terri-
torium de Dioecesi tempora-
le, aut spirituale, insinuat D.
Mar. Cutell. de immun. Eccles.
lib. 2. qu. 55. n. 7. 8. 9. existi-
39 mans enunciata Bonifacij
Constitutione non obstante,
litteris indigere rogatorijs E-
piscopos pro brachio sæculari
implorando, quod prædixit in
Cod. polit. notat. 24. ad Reg.
Fider. Salgad. ubi supra d. q. 4.
cap. 14. n. 99. 100. 101. tom. 2.
40 itidem de jure communi an-
nuit D. Mich. Cortiad. d. de-
41 cis. 26. n. 60. & depromitur
ex dispositione tex. in cap. 1.
de off. ordin. cap. postulasti, de
judicijs, cap. postulasti, de ho-
micid. cap. cum Episcopus, de
off. ordin. in 6. & insinuant
Roland. cons. 37. nu. 4. vol. 4.
Mich. Thimoth. de visit. Ec-
cles.

*clef. lib.*2. *tract.* 1. & alij quos
affert *Salgad. ubi nuper tom.* 2.
par. 2. *cap.* 4. *n.* 36. uno concludentes
ore nullam, injustã,
ac appellabilem esse carceratione
ab Episcopo in laicum
ordinatam, absque sæcularis
Principis brachio, nisi ab eodem
Principe eis territorium
assignatum fuerit, insinuant
Oliban. d. cap. 11. *n.*6. *& cap.*
15. *n.* 74. *Cortiad. ubi nuper.*
42 Cum ad ipsum spectet tanquam
territorij Dominum,
Oliban. d. cap. 11. *nu.* 10. &
antè eum *Ferr. in observ. cap.*
243. *Cutell. ubi suprà*, graphicèque
edocent *Felin. in cap.*
Ecclesia, n. 8. *de constit. Bellug
in specul. Princip. rub.* 14.
§. nunc videamus, n. 37. *Salgad.
de Reg. potest. tom.* 1. *p.* 4.
cap. 14. *n.* 99. *& tom.* 1. *p.*2.
cap. 4. *n.* 38. *& Petr. Barbos.
in l. qui prior,* 29. *de judic. n.*
43 99. *& n.*101. Vel si legitimè
hanc, connivente ipso sçculari
Principe, suisque Ministris
præscripsissent facultatem,
exequendi contrà laicos, absq;
ulla sæcularis brachij imploratione
sentiunt *ex Menchac.
d. lib.* 3. *de testa. §.* 24. *n.* 18.
Clar. in d. qu. 37. *nu.* 8. nec
dissentit *Didac. Covarr. var.
qu.* 10. *n.* 2. *vers.* 4. *non adest*,
& fundat *Cancer. d. cap.* 19. *n.*
44 74. aut de hæresis crimine
ageretur, *Oliban. Guttier. Molin.
Clar. Cancer. nu.* 72. cum
quibus uno conveniunt ore
superiùs laudati.
45 Ulteriùs haud Ecclesiasticis
congruere Prælatis familiam,
& si congruerit, nõ tamen armatam,
autumant nonnulli;
46 armorum planè usus Christus
Redemptor noster Apostolis,
tam ad vindictam, quàm ad
publicam animadversionem
vetuit. *Converte gladium tuum
in locum suum; omnes enim, qui
acceperint gladium, gladio peribunt:
Matth.* 26. *& cap.* 11.
*discite à me quia mitis sum, &
humilis corde*; Petrus itidem
cunctos alios monuit Prælatos,
nè ullam inferant vim:
*Pascite, qui in vobis est, gregem
Dei; providentes non coactè,
sed spontaneè secundùm Deum,
neque turpis lucri gratia, sed
voluntariè, neque ut dominantes
in Cleris, sed formæ facti
gregis ex animo*; fuitque ipsemet
Petrus ab eodem Christo
exarmatus, ut prædiximus, &
mirè considerat, *Tertullianus
Præsbyter. in lib. de Idololatria,
lib.* 19. *de armis Militiæ an deceant?
Quomodò autem bellabit,
immò quomodò etiam in pace
militabit, sinè gladio, quem Dominus
abstulit? Nam & si adierant
milites Joannem, & formam
observationis acceperant,
si etiam Centurio crediderat,
omnem postea Militem Dominus*

nus in Petro exarnando discidit; & Episcopum Timotheũ solerter imbuit *Paulus in 1. ad eumdem cap. 3. & 10. 13.* ac potissimùm *in cap. 26. nusquã Christum Dominum terrorem incutiendum à suis Ministris docuisse*: nec dispar in suis sacris laboribus cecinit *Divus Chrysostomus homil. ad cap. 16. Epist. ad Roman.* in explicatione verbor. Dominicorum *vendat vestem suam, & emat gladium*, ex quibus, & quampluribus mediantibus, veteres meritò Pontifices, hęc præ oculis divina dogmata habentes, multoties arma Cle-
47 ricis vetuere; *Nicolaus etenim in cap. inter hæc 33. qu. 2.* ait. *Sancta Dei Ecclesia mundanis nunquàm constringitur, gladiũ non habere, nisi spiritualem*, *Joannes Pontifex VIII. in cap. porrò 16. qu. 3.* ibi: *Ecclesia corporalia nescientes arma solum Dominum, & propugnatorem suum, quãdo ei placuerit misereri clementer expectant*: annuitque apprimè *Pelagius II. in cap. de Liguribus 23. qu. 5.* quam armorum dilationẽ ipsismet Clericis pariter vetuere cæteri Põtifices, ut evolvitur *in cap. Clerici 2.* & ibi *Gloss. de vit. & honest. cleric. Clement. 1. eodem, cap. clerici, 23. qu. 8.* sub mortali ultione *Canon venio 11. qu. 3. Lezan. sum. 9. regul part. 3. verb. arma n. 5. vers. quod est dicère*, *Sperell. decis. 22. nu. 5. 6. 36. & decis. 123. n. 75. lib. 2. Carol. de Graff. effect. cler. 20. n. 2. Chartar. decis. 70. n. 70. 71. & sequ.* & alij, quos cumulat *Daniel. de Nobil. disp. 29. n. 10. 11. & disp. 56. nu. 45.* & excõmunicatione *cap. 2. de vit. et honest. cler. Gloss. in cap. dilecto, de senten. excom. in 6. Bellet. disq. cler. par. 1. tit. de discipl. cler. §. 18. n. 8.* latæ tamen sententiæ concludunt desuper recensiti, & *Cened. collect. ad Decret. 7. n. 14.* imò trina monitione præcedente, omnibus denudantur privilegijs, subdunt *de Graff. nu. 9. Ansald. de jurisdict. par. 2. tit. 11. cap. 22. nu. 112. Sperell. decis. 125. à nu. 1. lib. 2.* Nec dispari eloquioconcinuit *Cælestinus II. in cap. cum ab homine, de judic.* ibi: *cùm non habeat Ecclesia ultrà quid faciat*, postquàm de excommunicatione ratiocinatur, unde dein post eam per sæcularem comprimendum esse potestatem, communiter, autumant superiùs laudati, ità quod reo deputetur exilium, aut alia legitima pæna, nec dissentiunt cæteri Sancti Patres, quos atticè de more laudat heros ille vir *D. Mar. Cutell. in lib. Cod. ad leg. Federic. notab. 87. ex n. 10.*

Ex

48 Ex quibus sat comprobatum
remanet, Ecclesiasticis Præla-
tis, alijsque Clericis jure Ec-
clesiastico vetere, non licere
armorum delationem, minus-
que familiam, potissimùm ar-
49 matam; cæteri verò dein re-
centiores Pontifices has pro-
pagavere fimbrias, fortassis
quia hominum versutia, ac
petulantia in committendis
laxationibus tam increbuit, ut
majora remedia pro eorum
coërtione, ac integra Christia-
næ Religionis conservatione,
putavere opportuna; *Urbanus*
50 *ideò Pontifex, in cap. atten-
dendum* 17. *quæst.* 4. cunctis
mandavit Episcopis, ut in
vincla conijciant, ac perpetuò
damnent exilio, prędia irruē-
tes Ecclesiæ dicata, & sequi-
tur *Gloss. in verb. etiam exilio,
& cap.* 2. *de adult. cap. excō-
municamus, §. si verò de hæret.
cap. fraternitas,* 34. *distinct.
cap. statuimus* 16. *qu.* 9. *cap.
quisquis* 17. *qu.* 4. *cap. frater-
nitatis* 11. *quæst.* 2. ex quibus,
51 Episcopis, carcerandi, ac ani-
madvertendi, pro delictis ad
ipsos spectantibus in eorum
Diœcesi, plena tribuitur pote-
stas; quòd idem statuere *Di-*
52 *vus Gregorius, in cap. contrà
Idolorum* 26. *qu.* 5. ubi Episco-
pis jussit, ut idololatris, & se
emendare renuentibus, si ser-
vi, pœnam corporis, si liberi
sint pœnā carceris imponant,
& sequitur *Glos. in verb. verbe-
ribus; & Innocent. in cap. olim*
3. *de rest. spoliat.* in initio præ-
cepit, Episcopos posse capere,
& spiritualiter punire suos Pa-
rochianos alteri parentes Epi-
53 scopo; & post eos *Bonifacius
VIII. in cap. cum Episcopus* 7.
de off. ordin. in 6. inquit. *ha-
beant igitur Episcopi singula-
rium Urbium in suis Diœcesibus
liberam potestatem adulteria, ac
scelera inquirere, ulcisci, &
judicare secundùm quod Cano-
nes censent, absque impedimen-
to alicujus;* & post omnes Sa-
cr. Tridentinum Concilium
in sess. 25. *cap.* 3. *de reformat.*
decrevit licere Episcopis in
causis civilibus, & criminali-
bus, cōtrà quoscumq; itidē lai-
cos, per mulctas pecuniarias,
seù captionem pignorum, per
suos proprios, ac alienos exe-
quutores faciendam procede-
re, ac causas definire.

54 Ex quibus depromitur, op-
positam sectantes sententiam,
haud extrà justitiæ ire Can-
cellos, erudientes valere Epi-
scopos, eisque congruere, ob
jurisdictionem, ac potestatē
coërcendi, & carcerandi eis
indultam, familiam itidem
armatam retinere; aliàs libera
haud diceretur eorum jurisdi-
ctio, si cuncta non concurre-
rent, quæ pro suo exercitio
sunt

55 sunt necessaria, cōcesso namque fine, censentur quoque & media concessa, ob quæ ascenditur ad finem *cap. quoniam de sentent. excommunic. in* 6. utuntur meritò per totū terrarum Orbem Potestates, Apparitorum, ac Lictorum opera, ut festinanter exequutioni eorū demandentur mādata, sine qua futile herclè erit eorum imperium, ut benè observant *Petr. Gregor. Tholes. in Syntagm. jur. univers. lib.* 47. *cap.* 40. *Merlin.contr. cent.* 2. *cap.*64. *n.* 3. & signāter in hac materia *Bald. in l.* 3. *de off. Præf. vig. Decian. in cap. significasti n.* 10. *de off. delegat. Barbat. in cap. cum non ab homine n.* 34. 40. *de Judic.* latè *Roland. à Vall. in consf.* 37. *lib.* 4. *per totum. Fuscus de visit. & regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 16. *Ugolin. de Episcop. potest. cap.* 4. §. 2. *Tuscus conclus.* 253. *lit. E. Macerat. var. resol. lib.* 3. *resol.* 14. *n.* 1. 2. 3. *August. Barbos. de potest. Episcop. p.* 3. *alleg.* 107. *n.* 1. *Mart. de jurisd. p.* 1. *cap.* 50. *n.* 10. 11. 12. *cum seqq. Hieronym. Campanil. divers. jur. Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *n.* 87. 88. *Ann. singul.* 171. *Raudens. decis. Pisan.* latè exarato calamo *decis.* 34. *Farinac. de hæres. quæst.* 182. *n.* 90. *Bellet. disquisit. cler. p.* 1. *tit. de favor. cler. real.* §. 1. *n.* 18. *Joan. Leo in thes. for. Eccles. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 17. 22. *affluenter August. Barbos. de potest. Episc. d. alleg.* 107. *n.* 1. *Jacob. Pignatell. consult.* 32. *n.* 25. 26. *tom.* 7.

56 Nobis autem ex pro utraque parte, explanatis, ingenuè veritatem sectantibus, fundamenta hujus ultimæ sententiæ haud parum arrident, ac suadent; supposita namque in ipsis Episcopis, alijsque Ecclesiasticis Potestatibus jurisdictione, ac potestate carcerandi, personaliterque ulciscendi, itidem in laicos pro Ecclesiasticis delictis, ad eos spectantibus, moderata Apparitorum, ac lictorum copia pro eorū temperata exequutione, necessaria omnino videtur, ni incorrigibiles sontium excessus invendicati remaneant, cum maxima Reipublicæ Christianę Religionis jactura, ad quos compescendos naturaliter, Ecclesiasticorum vires, absque familia haud sufficerent, nec multoties censurarum gladius in versutijs pertinaciorum cōprimendis sufficiens est, dum eum austerè comtemnunt. Si tamen Episcopi moderata, ac opportuna apparitorum, aliorumve ministrorum copia vsi fuere; at secus si, ut sua inflectur jurisdictio,

ctio, & exindè lucrum augeatur, Civitates, aliave suæ Diœcesis loca, magno, ac incredibili apparitorum, Fiscalium, ærariorum, ac cæterorum Ministrorum numero, implere conantur, cum maxima Realis jurisdictionis jactura, ut nostra tempestate, in hoc Siciliæ Regno, factitari crebrò notavimus.

57 Rursùs haud parùm hæsitandum est, si armata potissimum armis interdictis, hæc Apparitorum copia incederet, absque Principis sæcularis venia, scientia, aut saltem con-
58 niventia; cuncta namque ad pacem, & subditorum tranquillitatem, ac communem omnium utilitatem, ac perniciem, ad solũ pertinent ipsum sæcularem Principem, & ad Supremum Majestatis suæ culmen, jus Quirites reliquerunt permittendi, aut arma interdicendi, ut patet *ex leg. Lucij Cornelij Silvæ in leg. 3. ff. ad leg. Jul. Majest. & in Cod. toto titulo, ut armorum usus in suo Principe interdictus*
59 *sit*; & indicat porrò cunctas disertè in eorum dictione Principum secularium constitutiones, post Romanorum abactum imperium. *Prosp. Farinacius in tit. de inquisiti, qu. 108.* & alij inferius laudandi, inter quas sub Gallicis Constitutionibus, itidem Clerici ob mulctam exigendam, per laicum Magistratum, alligantur, innuunt *Petr. Gregor. Tholosan. in Syntagm. jur. universſ. lib. 36. cap. 26.* & insinuat *Carol. de Grassalijs de Realibus Franciæ lib. 2. jur. 17.* & refert. *Didac. Covarr. pract. qu. cap. 33. in fin. vers. apud Gal-*
60 *los*; parilis quoque in Germano Imperio altera viget Henrici constitutio. *de pace tuenda, §. clericis sub novissima recopilat. leg. Imperial. tit. de arm.*
61 *eorumque usu*; nec in utriusq; Siciliæ Regionibus arduę desunt Regiæ, ac Proregiæ constitutiones, ex quibus adhùc ordinaria mortis pœna, asportantibus ignea, ferreaque interdicta instrumenta infligitur, ut de recenti in Parthenopęo Regno binæ fuere edi-
62 tæ pragmaticæ ab Illustr. D. Petro ab Aragonia, & Ilustr. Marchione los Veles, quod etiam peculiaris Regis Jacobi Sanctio *in cap. 53.* statuit, quã apprimè adducit, eamque exornat eruditissimus *Præs. D. Ignat. Gaston. in suis exaratis Fisc. discept. in discept. 2.*
63 *n. 71.* in nostra Trinacria, ex recentibus Ill. Comitis Sancti Stephani, & Illustr. Ducis Ossedæ, ac Excel. Dom. Ducis Veraguæ, hoc feliciter, ac solerter Moderãtis Regnũ, sanctio-

ctionibus, omnes de quolibet devincuntur foro, etiā Belli, Triremium, Magni Admiratus, Hjerosolymitanæ Religionis, Magistri Portulani Secreti, ac aliorum: quod Ducis Offedæ edictum, ipsis strenuè renuentibus, rathum habuit Catholica nostri Invictissimi Regis Caroli II. Majestas, & secundùm eam, ad pręsens, vivimus.

64 Sub quibus Regijs constitutionibus, itidem Clericos vacuos haud esse, & si non vi directiva, & coactiva, ut edocēt *ex Gloss. necessitatis in cap. generaliter* 16. *quæst.* 1. *August. Barbos. in collect. cap. S. Mariæ n.* 3. *de constitut.* vi saltem cōprehensiva indirectè, rationis naturalis vi, dixere præter allatos *Carth. decis.* 70. *nu.* 59. *Sperell. decis.* 123. *n.* 75. *lib.* 1. *Fermos. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ quæst.* 2. *&* *qu.* 27. *n.* 24. *de constit. Castr. Palaus oper. mor. p.* 1. *tract.* 3. *disp.* 24. *ꝙ.* 6. *n.* 2. *Lezan. sum. quæst. Regul. p.* 1. *q.* 11. *n.* 16. *par.* 3. *verb. arma, n.* 5. *Villalob. in sum. mor. par.* 1 *tract.* 2. *dif.* 3. *n.* 1. *del Bene de Imm. Eccl. tom.* 2. *cap.* 9. *dub.* 1. *n.* 23. *et dub.* 2. *&* *dub.* 17. *n.* 2. *Dian. resol.* 90. *n.* 2. *par.* 9. *tract.* 2. *&* *resol.* 91. *n.* 2. *&* *res.* 927. *&* *res.* 93. *n.* 3. & post eos *Calderò decis.* 9. *n.* 63. *par.* 1. quos cumulat cum alijs *Cortiad. decis.* 225. *n.* 26.

65 *tom.* 4. Animadvertendos tamen per suos Ecclesiasticos Judices: *Rip. de pest. tit. de remed. ad conser. ubert. nu.* 236. cum suprà relatis, & alijs quos affert *Cortiad. nu.* 27. ubi affluenter; ab eisque, non à laica

66 potestate, armis licèt interdictis, spoliari possunt, sentiunt, secundùm veriorem sententiam *Megala in* 3. *part. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 20. *artic.* 7. *Mascard. de general. statutor. interpretatione conclus.* 1. *nu.* 742. *Marc. Anton. Gennens. in prax. Archiep. Neapol. c.* 74. *nu.* 6. *Campan. in divers. jur. Canon. rubr.* 4. *n.* 19. *Martin. Bonac. de legib. disput.* 10. *quæst.* 2. *punct.* 1. *ꝙ.* 1. *n.* 2. *Mart. de jurisdict. par.* 4. *cas.* 7. *n.* 20. *Ugolin. de potestat. Episcop. c.* 13. *ꝙ.* 22. *n.* 3. *Madius de sacr. ordin. c.*

67 14. *n.* 21. Imò, sæcularique Ministro sic attentanti, resistere queunt Clerici, ut erudit *P. Dian. resol. mor. par.* 5. *tract.* 1. *resol.* 1. *Duardus in Comment. Bull. Cœnæ lib.* 2. *Can.* 12. *qu.* 11. *n.* 91. *Thom. del Bene de immun. Eccl. dub.* 7. *n.* 14. 15. *Cæsar. Panimol. decis.* 14. *adnot.* 4. *n.* 11. & alij per *Cortiad. n.* 29. *in medio.*

68 Licèt ex cōmuni consortio oppositum probare conētur *Didac. Covarr. var. lib.* 2. *cap. fin. n. fin. &* *pract. quæst.* 23.

n. 6. Guttier. pract. lib. 1. q. 12. Joa. de la Cruz in direct. conscient. p. 1. præc. 8. q. 3. artic. 1. dub. 1. conclus. 3. Cened. ad collect. decret. 7. Gregor. Lop. l. 46. tit. 6. p. 1. Ant. Gomez l. 45. Taur. n. 48. Placa de delictis lib. 1. cap. 8. n. 9. Dueña reg. 15. Mexi. tax. pan. conclus. 5. n. 58. Jo: Garc. de nobil. Gloss. 9. n. 53. Tiber. Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 9. n. 140. & lib. 8. cap. 3. n. 23. Bobadill. polit. tom. 1. lib. 1. cap. 13. n. 67. & lib. 2. cap. 8. n. 66. 71. Jo: de Hevia in Cur. Philipp. p. 3. §. 3. n. 9. Alex. Ricc. in prax. rer. for. Ecclesiast. decis. 371 *n.* 4. in prima impressione *aliàs* 314. in secunda. *Frat. Emman. in sum. tom. 2. cap. 237. nu. 13. Salzed. ad Bernard. Diez. pract. c. 58. vers. sic apud Hispan. Soar. de pace in pract. tom. 1. p. 8. cap. unico,* Camill. Borell. *in addit. ad Bellug. rubr. 11. §. dubitatur verb. armorum, & de Regis Catholici præstant. cap. 71. n. 45. 46. & de Magistratuum edictis lib. 3. cap. 17. n. 41. & in summ. decis. tit. 41. de for. compet. n. 136. Jul. Clar. §. fin. q. 36. n. 26. Prosp. Farinac. in prax. crim. p. 1. q. 8. n. 96. & p. 3. quæst. 108. n. 22. Steph. Gratian. discep. for. cap. 139. n. 15. Bañes in 2. 2. quæst. 67. art. 1. dub. 2. conclus. 5. Ignatius de Villar. in sylv. respons. lib. 1. resp. 1. p. 3. n. 9. Jacob. de Graff. in aure. decision. p. 1. lib. 4. cap. 18. n. 158. Vasq. par. 2. tom. 2. disput. 167. cap. 4. n. 31.* & ex quampluribus alijs atticè comprobat *D. Mar. Cutell.*

69 *de Immun. Eccles. lib. 2. c. 10. per totum* cuncti concinentes, posse, absque metu excõmunicationis, laicam potestatem armis interdictis spoliare Clericum asportantem, nevè Episcopo petenti restituere, ut insinuant *Covarr. pract. cap. 37. n. 7. Sanlenger. de pravent. judici. p. 2. cap. 29. n. 48. Guiter. pract. lib. 1. quæst. 12. n. 6. 7. Scialoja de for. comp. cap. 47. n. 8. Daniel. de nobil. disp. 16. n. 17. & disp. 56. n. 52. & disp. 63. n. 1. & in addit. à n. 1.* Quidquid in oppositũ edoceat *Sperell. decis. 124. à 71.* nam contrà eum pluries decisum affert *D. Mich. Cortiad. decis. 225. n. 32.* & antè eum *Xamar. defin. 99. n. 1. & de offic. Jud. p. 1. qu. 24. num. 147.* eumque in venatione, ac in vetita piscatione, canibus, alijsque instrumentis spoliare: & innuunt *Morl. empor. jur. p. 1. tit. 1. quæst. 16. n. 16. & seq. Petr. de Ledesm. in summ. tom. 2. tr. 8. cap. 9. conclus. 33. Villalob. in summ. tom. 2. tract. 10. disp.*

16. *n*. 2. * Cened. ad decr. Coll.* 37. *n*. 19. *Cutell. ad leg. Sicul. Federic.* 49. *n*. 2. *Fragos. de de Regim. Reip. lib.* 1. *p*. 1. *disp*. 4. §. 3. *n*. 306. *del Bene de de Imm. Eccles. cap*. 9. *dub*. 7. *n*. 14. *Covarr. pract. qq. cap*. 33. *n*. 7. *Salzed ad Dias, pract. crim. cap*. 66. §. *quamvis Pereir. de man. Reg. p*. 2. *c*. 43. *Bobadill. polit. lib*. 2. *cap*. 18. *n*. 66. *tom*. 1. *Villadieg. polit.* §. 20. *n*. 66. Sicque decisum affert *Xamm. rer. jud. defin.* 99. *nu*. 1. 2. *Carol. de Grass. de efect. Cleric. eff*. 1. *nu*. 862. *Gonzal. Salsed. cap. de Contrab. cap*. 32. *n*. 27. *Mastrill. de Magistr. lib*. 3. *cap*. 10. *n*. 173. 176. quia de regalibus est *Castill. de tertijs tom*. 7. *cap*. 41. *n*. 118. & hodie passim interdicuntur *Luca ad Franc. decis.* 158. *n*. 1. *Fajard. alleg. fiscal.* 37. *n*. 16. 21. sicque inculcat contra exposita *per Dianam*
70 *Cortiad. decis*. 227. *n*. *fin*. Etenim Clerici, & si generaliter ad omnes sæculares leges observandas, non tenentur, attamen in ijs, quæ ad pacem, & publicam directè tendunt securitatem, devinciuntur; quoniam tunc haud per modum jurisdictionalem auctoritativum, sed potiùs tollendi, ac occasiones, & damnum evitandi, nè humanum Clerici turbent consortium; nevè commune, in Reipublicæ perniciem, bonum evertant; ideò quoque, & penes se sæcula-
71 rem posse potestatem, talia Clericorum arma retinere, ut prædiximus, & de more docuere *Vasquez ubi supra dicta p*. 2. *tom*. 2. *disp*. 167. *cap*. 4. *n*. 35. *Bañes in* 2. 2. *q*. 67. *art*. 5. *dub*. 2. *conclus*. 5. *Ortiz. in sum. cap*. 4. *n*. 9. *cap*. 7. *nu*. 1. *Coriolan. ad Bull. Cœnæ Dom. ex cap*. 20. *Graff. par*. 1. *lib*. 4. *decis*. 5. *cap*. 18. *n*. 158. *de la Cruz in d. direction. part*. 1. *præcept*. 8. *qu*. 3. *art*. 1. *dub*. 1. *conclus*. 3. *Petr. Lorca, de legib. par*. 2. *tom*. 2. *disp*. 25. *memb*. 4. *Petrus de Ledesm. in sum. tom*. 2. *tract*. 8. *cap*. 9. *conclus*. 33. *Rodriquez in sum. tom*. 2. *cap*. 237. *n*. 13. *Villalob. in sum tom*. 2. *tract*. 10. *defen*. 16. *n*. 2. quos laudat, & sequitur *Cutell. ubi sup. q*. 10. *n*. 105. quę non cōptè reprobat P. Dian. imò nequeunt tunc Ecclesiastici Prælati censuras inflige-
72 re, subdunt pro hac secunda sententia pugnantes; quoniā ubi nulla decretalis evolvitur dispositio, neque dubia, aut sub Doctorum Classicorum conflictu res pro utraque disceptatur parte, haud rectè utuntur censuris; quarum natura, ut prævaleat, justum appetit factum à lege Divina, vel Canonica prohibitum, vel ma-

manifestum hominis excessū in exequendo; probè fundant *ex cap.* 40.11.*qu.* 5.*D. Thom. in supplem. quæst.* 21. *art.* 3. *Souf. in relectione, de censur. cap.* 8. *disput.* 51.*n.*3.*Sair. de censur. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 4.*Didac. Covarr.in cap.alma mater, par.* 1.§.9.*n.*2.*Tolet. instruct. Sacerdot. lib.*1.*cap.*8. aliàs jam
73 earum patefacta apud literatos, & plebeos injustitia, nullū in utroque foro producit effectum: cuncti uno fatentur ore Theologi *ex D. Thom. q.* 43. *artic.* 7. *&* 8. *Mirand. in manual. Prælat. tom.* 2. *qu.*35. *artic.* 14.*conclus.* 2. *Vega, cap.* 75.*cas.* 58. *Suarez de censur. disput.* 4.*sect.* 7.*n.* 19.*Tolet. in compend.sum.cap.*97.*n.*10. *Armill. verb. excommun.n.* 10. *de la Cruz artic.* 2.*dub.* 3.*Emman. Rodriquez in sum. de excommun. cap.* 74. *conclus.* 4. elatè *Gregorius de Valent. tom.* 4. *in p.*3.*idem D. Thom.disput.* 7.*quæst.*11.*de excōmun.pun.*2. donec de eorum justitia sit pronunciatum, de qua re, nos fusè tractabimus *in cap.seq. de legatorum potestate sub nu.* 47.
74 *& n.* 181.*cum seq.* Ex quibus depromitur, & si Clerici arma asportantes vetita, his juridicis subijciuntur hæsitationibus, fortior laicalis ratio jurisdictionis, urgeret contra laicos apparitores Episcoporū, arma prædicta asportantes, quod potissimū procedit post Sacr. Concil. Trident. publicationem, ubi tantum Clerici requisita ibi designata retinētes, foro potiuntur Ecclesiastico: quam sanè sententiam concomitātur elatè Heroes illi viri *D. Jo. Bapt. Larre. in decis. Granat.* 1. *à n.* 16. *par.* 1. *D. Franc. de Amaia in lib.* 10. *Cod. ac Hjeronym. de Leo in decis. Valent. par.*2.*decis.* 154. *tit.* 19.*n.* 36.

75 Dispar, judicio meo, haud currit ratio in officialibus Curiæ Episcoporum, quorum, & si præcisam habeant necessitatem, attamen ex ductis legalibus lineis, si in administratione sui muneris defectione delibarent, consentaneum, juridicumque esset, ut fori potiantur privilegio, & consequenter, ut ab ipsis puniantur Episcopis, ut uno congruunt ore *Felin. in cap.* 2.*n.*2.*in fine de for. compet. Rebuff. de privileg. scholar. qu.* 166.*n.* 1, *Bellet. disquis. cler. par.*1.*d. tit. de favor. cler. real.* §. 1.*n.* 16. & decisum refert *in Rot. Marchis. Gratian. decis.*233.*& discept.* 340. *lib.* 2.*& cap. sequ. Boër. decis.* 9. *Hjeronym. Campanil. divers. jur. rub.* 9.*cap.*9. & decisum bis refert *D. Mar. Giurb. cons.* 88.*n.* 4. *& Ricc. in prax. resol.* 71.*n.*5.6. *Graff.*

decis.

decis. aur. par. 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *Barbos. de potest. Episcop. allegat.* 107. *nu.* 15. *Guazin. defens.* 20. *cap.* 9. *n.* 23. & 24. latè *Narbon. in l.* 20. *Gloss.* 1. *à n.* 10. & *glos.* 22. *nu.* 9. *tit.* 1. *lib.* 4. *tom.* 3. *recopil.* quem laudat *D. Hjeronym. Basilicò decis.* 17. *per totã*, ubi de famulis Familiarium S. Officij agit, *Marth. de jurisdict. p.* 4. *cent.* 1. *cap.* 7. *n.* 9. *Macerat. lib.* 1. *resol.* 75. *Burg. de modo proced. ex abrupt. cent.* 1. *q.* 75. *n.* 81. *Giurb. ubi supra*, & *cons.* 70. *n.* 20. Verùm enim verò, si extrà sui officij munus delicta patraverint communia, parili schemate, fori haud potiuntur clypeo, quoniam tunc extrà sui muneris cancellos exirent; & absolutè uti laicæ potestatis vassallos, consideràdos esse, ac ratione loci delicti, ab ea objurgandos, non sine fundamento, putavere *ex Abbat. in cap. final. de off. Archidiacon.* & magis enodatè *in cap. significasti de offic. delegat. Felin. in cap. cum non ab homine, de judic.* sicque pluries decisum afferunt *Daniel. de Nobilib. disp.* 27. *n.* 4. *Vulpell. de libert. Eccles. cap.* 3. *n.* 26. *Fermos. in cap. cum contingat*, 13. *q.* 10. *n.* 8. *de for. competen. Scialoya de for. comp. cap.* 17. *nu.* 18. *Gallup. prax. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 50. *R. de Marin. resol. c.* 117. *n.* 3. *lib.* 1. *D. Gaspar Thesaur. qu. forens. lib.* 3. *q.* 78. *Caravit. super Rit.* 45. *n.* 4. & alij, quos adducit *D. Mar. Cutell. in Cod. leg. Sicul. Martin. post cap.* 21. *in concord. cum Inquisit. cap.* 2. *à n.* 10. & *in patrocin. Reg. jurisdict. n.* 201. *Gãbacurt.* & *Muscos. in d. allegat. in secund. argumento*, & alij, ubi supra, & ex Abbat. & Felin. in locis indicatis, hanc mordicùs tuetur sententiam, *Reg. de Pont. in tract. manu scripto, de jurisdict. tit. de famil. arm. Episcop.* ubi quamplurimas conclusiones habitas per R. Collater. Consilium, affert, Eminentiss. Cardinale Granvela Regnum Moderante; contra tamen eumdem de Ponte mordicùs calamum arripuit *Episcop. Marant. in suo Apologetico tract. à n.* 55. *usq; ad n.* 81. Pro cujus sententiæ confirmatione, itidem conferunt recensita contra conductitios laicos Clericorum famulos, quæ hìc repetere, supervacaneum esse autumavimus, dum eadem, parilisque concurrit ratio: sunt namque omnes laici, è fori privilegio ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 6. expulsi, & tantùm Clerici, requisitis ibi recẽsitis muniti, admissi, ut explanatum est; additis *Gabriel Pereir. de man. Reg. lib.* 1. *tit.* 12. §. 5. *cap.* 10. *nu.*

nu. 13. *Suarez lib.* 4. *adverſ. Angl. error. cap.* 29. *nu.* 9. & quamvis communem oppoſitam eſſe ſententiam, putant nonnulli, immò in Regijs ſubſellijs crebrò inſectatã fuiſſe, teſtantur, ac deciſum refert ad favorem Fiſci Curiæ Archiepiſcopalis Tarraconæ *Jo. Petr. Fontanell. deciſ.* 336. *to.* 2. *per totam*, in Parthenopæo Regno *Marc. Anton. Genuenſ. in prax. Archiepiſcop. cap.* 9. *n.* 4. ſicque pariter deciſum affert in Regno Siciliȩ *D. Mar. Giurb. conſ.* 70. *n.* 20. *& conſ.* 88. *in fin.* ubi bis deciſum refert, & in Rot. Marchiſan. *Stephan. Gratian. deciſ.* 233. *ubi Nicol. Scopp. & in diſcept. forenſ. cap.* 340. *&* 341. *Guazin. d. defenſ.* 20. *cap.* 9. *n.* 24. *Bellet. diſquiſ. d. cap.* 347. *tom.* 2. *Meroll. tom.* 2. *diſput.* 4. *c.* 4. *dub.* 12. *nu.* 173. *D. Jo. Bapt. Ciarlin. in controv. for. cap.* 20. *n.* 34. 35. *Torreblanc. in tract. ſpir. lib.* 15. *cap.* 6. *n.* 56. *Cened. in qq. Canon. qu.* 4. *n.* 26. nonnullas afferentes deciſiones *Genuenſ. prax. cap.* 8. *n.* 6. *Thor. compend. deciſ. part.* 1. *verb. familia Epiſcoporũ*, & obſervatũ vidiſſe teſtantur. *Ricc. in prax. deciſ.* 549. *n.* 5. *Fontanell. deciſ.* 336. *n.* 22. *p.* 2. *Fermoſ. in cap. Eccleſiæ S. Mariæ* 10. *quæſt.* 41. *n.* 32. *de conſtit. Burgius de modo procedend. ex abrup. qu.* 65. *nu.* 81. alioſque recenſet *Epiſc. Frances de Urrutigoyti de compet. juriſd. q.* 83. *n.* 27. 28. affluenterq; enumerat *Cortiad. deciſ.* 145. *ſub n.* 31. *tom.* 3. latè *P. Dian. reſol. mor. par.* 5. *tract.* 1. *cap.* 1. *& part.* 6. *tract.* 2. *reſol.* 1. *cum ſequentibus*, ubi varias adducit Põtificias litteras mandantes, hoſce Epiſcopalis Curiæ Miniſtros gaudere privilegio fori, & ante eum *Rauſ. in dubijs pro immun. Eccleſ. fol.* 94. & non minùs eruditè, quã doctè *R. de Ponte* refellẽdo ſcripſit *Epiſcop. Marant in tract. Apologetico, à n.* 55. *ad* 81. At-
77 tamen ſine legali fundamento ratiocinantur, de quibus laicis Epiſcoporum Officialibus elatè facit *Godefr. Peſchwitz. de repreſſal. cap.* 8. *nu.* 39. & in noſtro Siciliæ Regno ſpeciales adſunt ultra veterrimam conſuetudinem Regiæ ordinationes anno 1635. editæ, & in Regijs Pragmaticis ſutæ, ex quibus Sua Catholica Majeſtas, ad conſultationẽ Illuſtrium Præſidum, ac Illuſtris Conſultoris, annuente Supremo Italiæ Conſilio, mandauit Epiſcoporum Ærarios, alioſque laicos Officiales, fori haud potiri privilegio, in delictis cõmunibus: ut ex ipſius epiſtolæ lectura patet.

PHI-

PHILIPPUS, &c.

PRæsidens, & Capitaneus Generalis in hoc Siciliæ Regno, Illustribus Spectabilibus Magnificis, et Nobilibus Regni ejusdem Magnifico Justitiario, Præsidibus Regiorum Tribunalium, Judicibus Magnæ Regiæ Curiæ, Magnificis Rationalibus, Thesaurario, et Cõservatori Regij Patrimonij Advocatis quoque, & Procuratoribus Fiscalibus, cæterisque demùm dicti Regni Officialibus Majoribus, & Minoribus, præsentibus, & futuris, cui, vel quibus ipsorum præsentes præsentatæ fuerint Cons. & fid. Reg. dil. salutem. La Maestà del Rè nostro Signore hà comandato quel che siegue. EL REY. Illustre Duque, Primo, de mi Consejo de Estado, Virrey del Reyno de Napoles mi Lugartheniente, y Capitan General en el de Sicilia. Por vuestra carta de 30. de Mayo se ha entendido lo que decis sobre el modo de proceder que tiene en esse Regno D. Frãcisco Trayna Obispo de Girgento, y la Junta que formastes de los Presidentes, y Consultor Juezes de la Gran Corte, y Avogados Fiscales en quãto a llamarle a Palermo para darle a entẽder como deve cumplir con sus obligaciones, y aviendose visto los Capitulos de vuestra carta.

Quanto al primero, que trata del mucho numero de Oficiales, que tiene el Obispo en su Corte, y demas Tierras de su Diocesis, y pretencion de que hayan de gozar el privilegio del fuero Eclesiastico indiferentemente en todo genero de causas; assi Civiles, como Criminales, y traer armas ofensivas, y defensivas aunque sean de las probibidas por Pragmaticas; y porque cerca del numero de los Ministros hay dados ordenes, y ultimamente en carta de 23. de Octubre del año passado 1632. os encargo, y mando que hagays reconozer todas las dichas ordenes, y que se pongan en execucion, no consentiendo que sea mas del que es meno como por lo passado se ha hecho con cartas de los Virreyes por via de la Gran Corte sin dar lugar que se exceda del, ni tampoco a que se haga perjuicio alguno a mi jurisdicion Real, ni que los delictos graves, y exemplares queden sin el devido castigo; y assi mismo porque se os ordenò en carta de 14. de Junio de este año q; en conformidad del parezer, que embiastes de los Presidentes, y Consultor los Erarios de los Obispos, y Ministros Eclesiasticos, que son legos, no gozen en ninguna manera del fuero, è immunidad Eclesiastica

en

en los delictos comunes sin permitir, que se haga perjuicio a mi jurisdicion Real, y que quãdo los Prelados quisieren proceder con censuras, lo qual no se cree por no assistirles el derecho en este caso se podrà occurrir a la Monarchia, y tambien para mayor cautela escrivir a mi Embaxador en Roma informãdole de lo que passa, paraque haga las diligencias, y prevenciones necessarias; y se entiẽda la justificacion con que esto se haze, y en esta conformidad se escrivio al Embaxador, que quando Vos, y vuestros successores le avisaredes alguna cosa sobre esta materia haga vivas diligencias paraque los Prelados no intenten cosa tan perjuicial a mi Real juridicion, y en daño de la buena administraciõ de la Justicia os encargo, y mando, que la dicha orden se execute, y cumpla en conformidad del parezer de los dichos Presidentes, y Consultor sin permitir lo contrario en ninguna manera.

En quanto al segundo Capitulo, que trata de que el Obispo pretende tocarle privitivamente el conocimiento de los delictos de mixto fuero segun Canones, y Constituciones, y assi mismo la visita de las casas de mugeres de mal vivir, porque conforme ha derecho en los delictos, y mixto fuero ha lugar la prevencion, y assi no toca al Obispo el conocimiento privativamente, ni le permitireys, que conozca de los dichos delictos, ni tampoco la ronda, ni visita de mugeres publicas.

Cerca del tercero Capitulo, que habla en que el Obispo entroduze que qualesquier Lugares Pios, y aun personas Eclesiasticas piden ante el, y avisan execuciones contra las personas sugetas al fuero Real me ha parecido ordenaros, que por ser esto contra mis Regalias en ninguna manera se consienta.

En quanto al quarto Capitulo, que trata de que molesta a los Capitanes de Armas, porque usan de assiento, tarima, ò faristol, que han tenido siempre en las Iglesias, dareys orden paraque se observe lo acostumbrado, y que no haga novedad.

Y la misma orden dareys cerca del quinto Capitulo, que trata de no aver querido el Obispo dar fees en sus informaciones recividas por la Corte temporal en el caso de Don Baldassar de Blas.

Y porque procedisteys con atencion en hazer Junta de los Presidentes, y Consultor, Juezes de la Gran Corte, y Abogados Fiscales, en quanto a llamar a Palermo el Obispo para el efecto, que referis se os aprueva el modo con que os aveys portado

do en esto, y assi me dareys quēta de lo que resultare de la llamada, y juntamente de lo que se podrà hazer con este Prelado, paraque en todo cumpla con las obligaciones que le corren. De Madrid a 20. de Setiembre de 1635. YO EL REY. Con señales de todo el Consejo de Italia; la presente copia concuerda con su original, que se conserva en esta Secretaria. Palermo 24. de Noviembre 1635. Domingo Cid. Præsentata Panor. 14. Februarij IV. Indiction. 1636. & mandat S. E. quod Spect. Reg. Cons. Consul. R.P. recog. & referat; Vincentius Lanfraccus M. Not. Eodem facta recognitione, & relatione prædicta S. E. mandat, quod fiant exeq. de Pinedo Cons. Perciò in essecutione di quanto S. M. comanda, & osservatione di detta nostra preinserta provista vi ordiniamo, che esseguite, e facciate esseguire, & osservare, e far da chi si deve esseguire, et osservare l'inserta lettera di S. M. puntualmente secondo l' ordine, e continenza sua. Dat. Pan. die 20. Febr. IV. Indict. 1636.

El Principe de Paternò
Duque de Montalto.

Dñs Præsidens, & Capitan. Gen. mandat mihi Vinc. Lanfrucco M. Not. Visa per de Pinedo Conserv.

Ex off. Reg. Sp. Cons. R. P. extracta est præsens Copia.
Coll. sal:
Vincentius Scarpello Coad.

Ex lib. merced. A fol. 249.

Contigit porrò in Regno circa hosce Episcoporum laicos Ærarios delinquentes, hæsitari, num pro communibus delictis compescendi sint à sæculari Imperio? an verò ad suos Episcopos remittēdi sint; præbuit sanè occasionem Ill. Archiepiscopus Messanæ D. Franciscus Alvares, qui suæ Curiæ servientem, de fabricatione falsæ monetæ delatum, mordicùs è manibus Regiæ Audientiæ vendicare attentavit, censuras contra D. Petrum Tagliarini Regiū Judicem præcipitem agendo fulminavit, de quà gravi re consulto Excellentissimo Domino Prorege, ac Supremo Magnæ Curiæ Senatu, congregatis itidem Supremis Illustr. Præsidibus, & Consultore, res fuit sedula discussione disceptata, partes Realis jurisdictionis viriliter sustinendo Don Stephanus Mira meritissimus ejusdem Magnę Curiæ Senatus Fisci Patronus, qui

qui nòn tantùm verbis, quàm in scriptis apertam Realis jurisdictionis Justitiam, pluribus, validissimisque medijs in lucem prodijt, imò censurarũ injustitiam luculenter patefecit, adeò ut, per Supremum Regiæ Monarchiæ Tribunal absoluto Judice, res ad Suam Catholicam Majestatẽ, ejusq; Supremum Italiæ Senatum prævia consultatione delata fuit, ex cujus oraculo alter fuit emanatus ordo, Pragmaticam supra expositam anno 1636. confirmando, pro cujus exequutione per totum Siciliæ Regnum fuit Realis ordo publicatus, ac exequutus; cujus tenor fuit.

CAROLUS REX, &c.

Vicerex, & Generalis Capitaneus in hoc Siciliæ Regno. Universis, & singulis Officialibus Regni præsentibus, & futuris, cui, vel quibus ipsorum præsentes præsentatæ fuerint fid. Reg. dil. salutem. La Cattolica Real Maestà del Rè nostro Signore (che Dio guardi) con sue Regie lettere esecutoriate in questo Regno sotto li 27. Ottobre p. p. ordina lo che siegue. EL REY. Ilustre Duque de Veragua, Primo, mi Virrey, Lugarteniente, y Capitan General del Reyno de Sicilia: en vista de lo que referis en carta de 4. del passado en orden a los nuevos fabricantes de moneda de cobre, que cada dia se descubrian en Mecina, y su contorno, y de la consulta del Tribunal de la G.C.C. original acompañais, satisfaciendo al informe, que le pedisteis sobre aver passado el Arçobispo a fixar cedulas, escomulgando al Juez de aquella Regia Audiencia D. Pedro Tallarini, que lo es de la causa, por no averle remitido a Antonio de Zoria, ha restado vltimamente por monedario, pretendiendose ser este reo de su jurisdicion, y gozar del fuero Eclesiastico como sirviente (aunque seglar) de Corte, sobre que escribisteis a este Prelado en los terminos, que es propio al Tribunal, os apruevo lo que en esto aveys obrado, y aunque supongo, que el Ministro escomulgado estarà ya absuelto por la Monarchia, os mãdo que si no lo estuviere ya, ordeneys recurra a dicho Tribunal por via de gravamen, para que le absuelva, estando muy en quenta de que se observen inviolablemente las ordenes Reales sobre que los sirvientes legos de las Cortes Obispales por delictos comunes no han de gozar del fuero Eclesiastico por las perjuiciales consequencias, que de lo contrario se siguirian a la administracion de Justicia, y de

mi Real jurisdicion. De Madrid a 19. de Agosto 1697. YO EL REY. Con rubrica del Presidente, Vidit Jurado Reg. *Vidit Guerrero* Reg. *Vidit Marcianus R. Vidit Rubinus Reg. Vidit Facea* Reg. *Ortiz de Otalera Secretarius. Che perciò in essecutione di quãto la prefata Maestà Sua ordina, vi dicimo, & ordiniamo, che vogliate, e debbiate essequire, & osservare le preinserte Regie lettere ad ungem, ac de verbo ad verbum, & à prima linea usque ad ultimam, pro ut jacent, et in conformità di quelle delli delitti communi, che commetteranno li servienti, & altri Officiali secolari delli Reverendissimi Arcivescovi, Vescovi, & altri Ecclesiastici li debbiate riconoscere voi per esser sudditi al foro Reale, senza ammetterli à foro Ecclesiastico, e vogliamo, che le presenti le farete registrare nell' atti di cotesta Corte Capitaniale con precettare alli Mastri Not. che dovessero ogni anno notitiare all' Officiali venturi tal' ordine, per haverne scienza, e cossi essequirete per quanto la gratia di Sua Maestà tenete cara. Dat. Pan. die 25. Februarij 1698.*

Almirante Duque.

Vidit F. P.
Vidit Cirino.
Vidit Branciforti.
Vidit Pensabeni.
Vidit Mira.

Bongiovanni Secret.

Registrata all' Officio del Regno si ordina, che debbano essequire, & osservare le sopra inserte lettere Reali, sopra che li servienti, & altri Officiali secolari non godono foro Ecclesiastico, e delinquendo, procedano loro per esser sudditi al foro Reale.

CAROLUS REX, &c.

V*Icerex, & Generalis Capitaneus in hoc Siciliæ* Regno. *Universis, & singulis Officialibus Civitatum, & Terrarum* Regni, *cui, vel quibus ipsorum præsentes præsentatæ fuerint fid.* Regni *dil. salutem. Havendo Sua Maestà (che Dio guardi) disposto con sue* Reali *lettere di 9. Agosto 1697. essecutoriate in Regno à 27. Ottobre p. p. 1697. che li servienti, & altri Officiali secolari delli* Rever. *Arcivescovi, Vescovi, & altri Ecclesiastici nelli liti communi non godono foro Ecclesiastico, mà sono soggetti alla giurisdittione* Reale, *e per evitare l'inconvenienti, che alla gior-*

giornata corrono, habbiamo stimato per bene, che si rimettessero stampate per tutto il Regno per haverne ogniuno la notitia. Per tāto habbiamo disposto mādare Corrieri serij à cavallo ad effetto, che conferendosi in costesta vi consegnirà un ordine in stampa con l'insertione di detta cedula Reale ad effetto, che quello debbiate far registrare nell'atti di cotesta Corte Capitaniale assieme con il presente ordine, con ordinare alli Mastri Not. che ogni anno notificassero dett'ordine Reale all'Officiali venturi, per haverne la notitia, al quale Corriero debbiate spedire frà lo termino d'un'hora, per dover passare innanti con farci la ricevuta di dett' ordine Reale stampato, e ponere la presentata al presente ordine, facendo delli denari dell' Università pagare al riferito Corriero la tassa, che seco porta dallo Spettabile Luogotenente di Corriero Maggiore di questo Regno, advertendovi di essequire il presente ordine con puntualità, e spedire detto Corriero subito, & essendo renitenti cotesti Giurati à pagare subito detta somma, la debbiate pagare voi de proprio, e dar avviso per darsi l'ordini opportuni contro li Giurati. Dat. Pan. die 25. Febr. 1698.

Almirante Duque.

Vidit F. P.
Vidit Cirino.
Vidit Brancíforti.
Vidit Pensabeni.
Vidit Mira F. P.

Bongiovanni Sec.

Officialibus Civitatum, & Terrarum Regni.

Pro Fisco.
Marrassa.

Alli Officiali delle Città, e Terre del Regno, se li rimette l'ordine Reale in stampa cōcernente, che li servienti, & altri Officiali secolari de' Reverend. Prelati, & altri Ecclesiastici non godono foro Ecclesiastico, e sono soggetti alla giurisdittione Reale, e che debbiano subito farlo registrare nell'atti delle Corti Capitaniali, e spedire il Corriero frà lo termino d'un'hora per passare innanti.

Hac demùm peracta exequutione, Ecclesiastici valdè contristati suas summo totius Ecclesię Antistiti prorrexere querelas, quæ per Nuncium Apostolicum Matrid degentem manibus ejusdem S. C. Majestatis porrectæ fuere, merito iterùm re affluenter sedulo examine in Status, àc Italię Supremo Cōcilio vannata

nata juridica tamen accedente ejusdem Advocati Fisci Patroni Magnę Curiæ Senatus instantia; undè Realis ordinis confirmatio scatuit, ut ex infra adductis lucidè patet.

Por las vias de los Consejos de Estado, y del Supremo de Italia, se sirve Su Magestad (que Dios guarde) prevenir al Duque mi Señor lo siguiente.

EL REY.

ILustre Duque de Veraguas, Primo, Cavallero de la Insigne Orden del Tuson, mi Virrey, y Capitan General del Reyno de Sicilia. Ha se visto vuestra carta de 20. de Noviẽbre proximo passado con la consulta, que acompaña del Abogado Fiscal del Tribunal de la Gran Corte, y papeles, que cita tocantes a la rapresentacion, que me hizo el Nuncio de Su Santidad en esta Corte, a fin de que mandasse revocar el Edicto que hizisteys publicar en esse Reyno, paraque los criados seglares de los Arçobispos, y Obispos, no gozen del fuero Eclesiastico; y enterado de todo; he tomado la resolucion, que entendereys por mi Consejo de Italia, y por la copia adjunta, de lo que he mandado responder al Nuncio. De Madrid a 20. de Febrero de 1699. YO EL REY. D. Juan de Moral, y Texada.

Copia de la respuesta, que le dio al Nuncio de orden de Su Magestad.

EXcelentissimo Señor. Aviendose examinado con toda atencion los informes, y papeles que se han puesto en las Reales manos de Su Magestad sobre la instancia, que hizo el Nuncio de Su Santidad el año prox. pass. tocante a que se revoque el Edicto publicado en Sicilia, paraque los criados seglares de los Arçobispos, y Obispos de aquel Reyno, no gozen del fuero Eclesiastico, se ha servido mandar en consulta del Consejo de 5. del corriente, que con resolucion se responda a este Ministro, que quien ha sussitado la novedad en el caso presente, fue el Arçobispo de Mecina acordando una question ya olvidada, y vencida contra el estilo, y practica indefletiblemente observada que el Virrey en expedir las ordenes circulares nuebas, (que el Nuncio llama Edictos) no ha hecho mas, que renovar las antiguas del año de 1638. y por ser la materia tan grave, y de dañosas consequencias a la quietud publica, y buen govierno de aquella Ysla, la alteraciõ, no puede Su Magestad complazer

zer á Su Santidad condeſcendiendo a la inſtancia, que interpone, antes bien cree, y ſe perſuade de ſu paternal amor, zelo de la Juſticia, y eſpecial afecto, que deve conſervar a Su Mageſtad como tan obediente hijo de la Ygleſia, que advertido de eſtas circunſtancias, y no ſer novedad lo executado por el Duque de Veraguas, como le han ſupueſto, darà a entender a los Obiſpos, no amparen con eſtos pretextos a los delinquentes dexando el curſo, y conocimiento contra ellos a la Juſticia ordinaria, de que aviſo a V. E. para ſu execucion. Dios guarde a V. E. D. Juan de Moral, y Texada, Señor Marques de Manzera.

EL REY.

ILuſtre Duque de Veraguas, Primo, mi Virrey, Lugartiniente, y Capitan General del Reyno de Sicilia. En viſta de lo que repreſentays en cartas de 9. de Octubre, y 20. de Noviẽbre prox. paſſ. con motivo del informe, que ſe os pidio ſobre la quexa, que dio aqui el Nuncio de Su Santidad por el Edicto, que hiziſteys publicar, paraque los criados, y otros Officiales ſeglares de los Arçobiſpos, y Obiſpos de eſſe Reyno, no gozen del fuero Ecleſiaſtico en los pleytos, y delictos comunes, y de la conſulta del Abogado Fiſcal de la Gran Corte, y papeles que acompaña con repetidos exemplares de caſos ſeguidos, que corroboran eſtar ſugetos al ſeglar. He mandado reſponder al Nuncio, que quien ha ſuſſitado la novedad en el caſo preſente, fue el Arçobiſpo de Mecina acordando vna queſtion (ya olvidada, y vencida) contra el eſtilo, y practica indefetible obſervada en eſſe Reyno, ſin que las ordenes circulares nuebas, que expediſteis (que el llama Edicto) avian hecho mas, que renovar las antiguas del año 38. y que por ſer la materia tan grave, y de dañoſas conſequencias a la quietud publica, y buen govierno de eſſa Ysla la alteracion, no puedo complacer a Su Beatitud condeſcendiendo a la inſtancia que ſe interpone, antes ſi creer, y perſuadirme de ſu paternal amor, zelo de la Juſticia, y eſpecial afecto, que le merezco, como tan obediente hijo de la Yglesia, que advertido de las circunſtancias, que eſpreſſais, de lo que ſe propoſan los Prelados en el reſpeto, que deven tener a mi Real juriſdicion, y no ſer novedad lo executado (como a Su Santidad le han ſupueſto) los darà a entender quanto conbenga ſe abſtengan, y no amparen a los delinquentes con el

pre-

pretexto de las muchas patentes, que despachan de Ministros seglares de sus Cortes Eclesiasticas, dejando el curso, y conocimento contra ellos a la Justicia ordinaria a quien toca, y respecto de assentar el Abogado Fiscal en su consulta, que en las causas Civiles de los Alarios, se les dissimula el fuero, y que vos lo pusisteis en pratica con vno del Obispo de Lipari, os mando, me digays los motivos, que hubo para tolerarle, a fin de tomar sobre este punto la resolucion que mas combenga. De Madrid a 17. de Febrero de 1699. YO EL REY. Carrillo Secret. Con señales del Consejo.

Y Su Exceleneia me manda passarlo a la noticia de V. S. paraque lo tenga entendido, y haga se registren los expressados Reales despachos en los autos de esse Tribunal; previniendo a V. S. informe lo que se le ofreciere tocante al vltimo punto del Alario del Obispo de Lipari, para poder satisfacer a Su Magestad segun su Real orden. Dios guarde a V. S. muchos años. Palermo 31. de Marzo de 1699.

D. Francisco Obregon.

Hac cum opportunitate, libet exaratam ejusdem Fisci Patroni juridicam allegationem huic attexere, ob quam nervosè sustinetur ex Quiritũ, Canonumque jure scatere, familiares, aliosque Episcoporum laicos Ministros, in delictis communibus, immunitatis Clypeo haud potiri; quod itidem ex assueta Regni praxi luculenter comprobatur.

IHS.

IN causis istius Antonini Loria, inculpati de fabricatione falsæ monetæ, petit Fiscus Curiæ Archiepiscopalis, Civitatis Messanæ, remissionem ad forum Ecclesiasticum, sub prætextu, quod iste vigore actus illius Curię inservierit.

Sed in cassum: cum nullatenùs tali petioni erat annuendum, resistente jure cõmuni, lege municipali, ac Regni cõsuetudine. Quibus attentis indubitata est conclusio: quod familiares Episcoporum, Officiales, & Ærarij Curiarum Episcopalium, qui laici sunt, foro Ecclesiastico nõ gaudeãt in delictis communibus. Et quidem, jure communi pręhabito, vera est opinio. Primò quia Rex, in Terris sui Imperij, habet intentionem fundatam cum possessione Territorij, quo ad omnes de jure Gentium, ità ut quilibet ibi natus, ejus jurisdictioni, quoad om-

omnia ſubijciatur, ut advertit *ex l. ex hoc jure* 5. *ff. de Juſtit. & jure*, *Ramos ad l. Juliam lib.* 3. *cap.* 52. *nu.*8. *Gonzales ſuper lib.*1. *decret. cap. final. tit.* 23: *de off. Archiep. n.* 9. *verſ. fundat.* Secundò quia attenta Sacr. Concil. Tridentini diſpoſitione ſeſſ. 23. de reformatione cap. 6. ad inſtantiam Principum ſæcularium, fuit ſtatutum, quod privilegiũ Clericale neminem juvet, niſi ille ſit prima tonſura initiatus, aut in minoribus ordinibus conſtitutus, beneficiũ habeat, habitum Clericalem, & tonſuram deferẽs alicui Eccleſię, de mandato Epiſcopi, inſerviat, aut in Seminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel Univerſitate, de licentia ejuſdem, quaſi in via ad majores ordines ſuſcipiẽdos, verſetur, *ex Cortiad. deciſ.* 127. *& ſeq. tom.* 3. Sed hæ qualitates non adſunt in familiaribus, & officialibus laicis; ergo &c. ità ratiocinatur *Suarez lib.* 4. *adverſus Angliæ errores cap.* 29. *n.* 9. *Caſtro de manu Regia lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 13. *verſ. unde eleganter.* Tertiò ab abſurdo vitando, aliàs ſequeretur eſſe in poteſtate Pontificis, vel Epiſcoporum, ſpoliare Reges ſubditis, & ſuæ juriſdictioni ſubijcere laicos, eligendo officiales ſuarum Curiarum adnotata per *Gonzales d. lib.* 1. *decret. tit.* 23. *cap. final. n.* 11. *verſ. unde ex pura, ubi Barboſ. Pontius, Cevallos, & Bobadill.* Quartò, quia nullo jure cavetur familiares, & Officiales Epiſcoporũ laicos foro Eccleſiaſtico frui, igitur inanis eſt aſſertio eorũ, qui contrarium prætendunt, fortiùs urgente adverſa præſumptione pro Principibus in Terris ſuis, ut dixi, quo caſu onus probandi contrarium in Eccleſiaſticos trãſfunditur, docuit *Ramos ad leg. Juliam lib.* 3. *cap.* 52. *num.* 8. *verſ. quibus ſtandum, Gonzales ibi n.* 3. *verſ. tandem expendũs argum. & ſi negativum.* Quibus ſtantibus hanc opinionẽ, uti melioribus rationibus fulcitam, & intrinſeca auctoritate dotatam, acritèr defendũt, tuenturque largè *Gonzal. in d. lib.* 1. *decretal. tit.* 23. *cap. final. verb. familiæ ſuæ à nu.* 3. *uſque ad nu.* 8. ubi ait: *quod ſi fundamenta opinionis Auctorũ contrarium aſſerentium libremus trutina veritatis, illam fundamento carere agnoſcemus; qui Auctor licèt num.* 6. *aſſerat in hoc Regno Siciliæ vigere conſuetudinem in contrarium allegando Conſil.* 77. *&* 88. *Giurbæ: attamen Giurba in Conſ.* 77. *nihil ad rem, & in Conſ.* 88. *nullum verbum facit de conſuetudine, & ſolummodo*

refert decisum, quam decisionē non esse tutam, abunde ostendimus in puncto juris. Immò & si Giurba testaretur de consuetudine gratis, assereret, prout contrariam consuetudinem successivis temporibus observatam infrà ostendemus, exemplis adductis. Diffusè *Ansald. de jurisd. par. 2. tit. 11. cap. 5. à n. 123. usque ad finem, ubi in fine ait cum Ferrerio, contrariam opinionem nullum juridicum fundamentum habere, minimeque servandam esse dixit, & prout nos infrà fundamento cap. final. de offic. Archidiac. destructo, omnes super ædificatum corruere fatendum esse. Thesaur. quæst: for. 78. ubi ait n. 4. quod contraria opinio nec jure, nec ratione probatur, & illa admissa posse evenire multa absurda, & inconvenientia, & omnem rationem naturalem esse in contrarium, quodque DD. adversi, si rem ex professo examinassent, & perpendissent, contrarium scripsissent. Catell. de Immunit. lib. 2. quæst. 98. ubi nu. 2. ait absurdum esse, laicos mere, sine ulla status mutatione, ad Episcoporum libitum uti Ecclesiasticos habere voluisse ut num. etiam Clericos superarent. Castr. de manu Regia lib. 1. cap. 10. nu. 13. vers. verum illud privilegium, ubi ait privilegium exemptionis familiarium laicorum nō extare illæsum stante dispositione S.C. Tridentini. Cevallos de cognitione per viam violentiæ par. 2. quæst. 58. à n. 9. ubi idem testatur, attento decreto S. C. Tridentini.* Nuperrimè *Sabell. verb. familia n. 9. vers. mihi autem ut verum fatear; ubi ait quod Papa in Terris Imperij contrariū velle non præsumatur apud quos Suares, Vega, de Marinis, et alij.* Sed quia nuper dixi nullo Canone, aut juris decreto caveri hanc exēptionē familiariū, & officialiū Episcoporū à potestate sæculari: ideò primitus expendam, referamque textum Honorij III. in *cap. fin. de off. Archidiacon.* à quo tamquam à fonte, adversæ sententiæ Sectatores, illam desumunt, sed revera, vel verbum ullum habetur circa subjectam materiam; ibi enim Archidiaconus Senonēsis, coram Summo Pontifice, exposuit, petens contra Abbatem, & Conventum Ordinis S. Benedicti S. Petri Vivi, quatenùs ille obedientiam in his, quæ pertinēt ad jurisdictionem, & visitationem, aliàque jurâ, ad Archidiaconalem dignitatem spectantia, præstarent. Rursus petijt, quod omnes de Ballivia, & districtu sui Archidiaconatus coram ipso, ejusque Vicario, non verò coram Archiepiscopo convenirētur, ex-

ceptis

ceptis dumtaxat specialibus causis ipsius Archiepiscopi, hominum, ac familiæ suæ. Sūmus Pontifex petitionem, & causam assertis Delegatis, omni appellatione remota, commisit, mandans qualiter circa jura Archidiaconalia contra Abbatem, & Conventum, constito de consuetudine, illos condēnarent, vel secùs absolverēt, & ità Honorius in dicto textu terminat. Cæterum circa aliam partem petitionis nihil præcipit. Undè igitur hoc desumant, nec video, nec percipio. Annè ex mera expositione Archidiaconi Senonensis, dicentis, causas Archiepiscopi, ejusque familiarium esse exemptas, illo tacente, nec in judicio contradicente, desumatur hoc? Absit. Verba enim illius Archidiaconi habuissent vim legis, quod est absurdum, ità observant *Gonzales, et Ansaldus supracitatis locis*, neque obstat textus in *cap.* 1. *de pœnis. Ibi enim conceditur jurisdictio Episcopis contra eos, qui in visitationibus familiares contumelijs afficiunt. Hæc est dispositio conformis juri communi, quia videtur offensa jurisdictio ex l. nullum ff. de testibus*, parū obest textus in *cap. Ecclesiarū* 69. 12. *quæst.* 2. *&* *l.* 1. *&* 2. 1. *de Episcop. & Cleric.* Nam tantùm ibi disponitur, quod servi Episcoporū, & Ecclesiarum adscripti, & omnium Clericorum, unâ cum familia, publicis angarijs non fatigentur, & à muneribus sordidis eximantur: De foro nihil dicitur, uti notat *Thesaur. d. loco, & Gonzales d. loc. n.* 4. nec resistit textus in *l. assumptio* 6. *§. ultimo, l. filij libertorum* 22. *l. qui manumisit* 27. *ff. ad municipal. l.* 2. *C. de munic. lib.* 10. qui disponunt, quod servi à Dominis manumissi, sequuntur domicilium, ac forum manumissorum.

Respōdetur, quod hoc ideò locum habet, quia liberti tanquam novi homines forum manumissoris sortiuntur, quia alium non habent; Familiares verò habēt suum propriū, quem dimittere non possunt in præjudicium Regis, in cujus territorio nati sunt cuique subjacent.

Tandem unico verbo me expedio à declarationibus Sacræ Congregationis de anno 1637. & 1460. quoniam, vel eis non est deferendum, tamquam non extractis in forma authentica; vel vim legis non habent, & quatenùs haberent, facto verbo cum Sanctissimo: attamen hoc procedit in Terris Ecclesiæ, & non in Terris Imperij, siquidem Pontifex, ut dixi, non habet potestatem

privandi Reges subditis suis, & suę jurisdictioni addicandi; ut cum Gonzales, Suarez, Pontio, Barbosa, & Bobadilla, Cutelli, & alijs superiùs firmavi, & ità respondetur *Dianæ resol. moral. par. 6.tract. 2. resol. 5.6. & seq.* parùm roboris habent auctoritates, ac doctrinæ allegatæ à *Cortiada decis. 145. in par. 3. noviter impressa,et Pignatell. consult.82. tom. 1.* Quia vel materiam non degustarent scribendo, tamquam aves, & oves alium insequentes; vel ut plurimùm Ecclesiastici pro jurisdictione, ac proprio foro certantes, vel consuetudini locorum inhærentes, (quam in hoc Regno abesse demonstrabimus infra) & ideò dixit Dominus meus in judicio non acquiesces plurimorum sententiæ, ut à veritate devies, ità habetur Exod. cap. 23. non enim ex multitudine Auctorum, sed ex rationibus jus constituendum est. *l. 1. §. sed neque C. de veter. jur. enucleand.* Et ut veritas nostri thematis eniteat, metiendum est absurdum indè sequuturũ, si prætensa exemptio concederetur, inspecta origine jurisdictionis Ecclesiasticæ, & exemptionis Clericorum.

Certum namque est Clericos quo ad spiritualia, & merè Ecclesiastica, de jure divino esse exemptos à jurisdictione, & potestate sæculari, *ex Azor. instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. litt. D. Covarr. pract. quæst. 31. n. 2. vers. 1. conclusio. Bellarmin. de Cleric. lib. 1. cap. 28. vers. at igitur 1. conclusio.* Quo ad verò temporalia, tàm in Criminalibus, quã in Civilibus, illorũ exemptionem immediatè, de jure positivo humano, introductam esse, & proinde in primitiva Ecclesia sęcularibus Principibus fuisse subjectos, ut largè discurrit *Oliva de for Eccles. par. 1. quæst. 10. n. 9. & seq. ubi plures DD.* Ubi asserit Constantinum Imperatorem hoc privilegium Ecclesiasticis personis concessisse ex *cap. Constantinus, distinct. 96.* Si igitur Clericorum exemptio in temporalibus, ex munificentia Principum sęcularium, processit, certò sequitur hanc cõcessam exemptionem ad laicos etiam extendere, & ampliare in prejudicium eorumdem benefactorũ, ingrati animi esse evidens argumentum, & magnum scandalum in Ecclesia Dei, quod in recta Pontificum voluntate nõ est presumendum.

Huc usque apparet evidẽter nostram sententiam enitere luce meridiana clariorem

si

si jus commune attendamus. Ceterum in hoc Regno hæ questiones sunt sopitæ stante pragmaticali sactione, in exequutione litterarum Suç Catholicæ Majestatis de anno 1635. & 1636. edita Panormi die 26. Januarij 1637. Regis Vices gerēte Duce Montisalti, qua cavetur expressè Officiales, & Ærarios laicos Curiarum Episcopalium foro Ecclesiastico non gaudere. Quę sanctio quam sit justa, & juri communi conformis, absque prejudicio sacrorum Canonum, & Ecclesiasticę immunitatis, patet ex antedictis.

79 Quod si aliquis verebitur de validitate hujus legis cum pręsupposito quod in cōtentione, an quis gaudeat foro Ecclesiastico, cognitio pertineat ad Judicem Ecclesiasticum, tamquā nobiliorem, & non ad Principem, seù Judicem sæcularē, tamquam inferioris gradus.

Respondeo distinguendo tres casus.

Primus est quoties agatur de jurisdictione inter Judicē Ecclesiasticum, & sæcularem circa rem, seù jus spirituale, vel dubium consistat, utrum causa, vel jus sit spirituale, & tunc certum est quod cognitio spectat ad Judicem Ecclesiasticum. *ex cap. si Judex laicus de sententia excommunicationis in 6.* observat *Oliva de for. Ecclesiæ par. 1. quæst. 26.*

80 *n. 21.* Secundus est casus si essemus in causa prophana, vel Criminali, & reus esset Clericus, & de clericatu non dubitaretur. Sed questio incideret in id; utrum Clericus in tali casu fori privilegio gaudeat, ut puta, quia Clericus non haberet requisita S. C. Tridentini sess. 23. de reform. cap. 6. & tunc Ecclesiasticus Judex cognoscet, an sua sit jurisdictio, *ex Oliva ibi n. 51. Mart. de jurisdict. par. 2. cap. 4. n. 6. Cortiad. decis. 2. nu. 4. & 5. tom. 1.* Verùm tamen est, quod si Clericus reperiatur in brachijs Curiæ sæcularis, tunc Fiscus Ecclesiasticus requisita Concilij Tridentini ad obtinendam remissionē, testibus, citato Fisco sæculari, debet fundare *Cortiad. decis. 13. nu. 11. & seq. tom. 1.* ubi ait hanc opinionem procedere tàm in declaratione Clericatus, quàm in discussione ejus. Tertius casus in cujus terminis stat nostræ quæstionis thema. Quoties videlicet inter Judicem Ecclesiasticum, & sæcularem contentio est de jurisdictione circa materiā prophanam, & reus sit laicus, & de hoc non dubitetur, & tunc Judex sęcularis potest cognoscere de dubio, & sic utrum sua sit jurisdictio.

dictio. *Oliva de for. Ecclesiast. par. 1. quæst. 26. nu. 11. Ramos ad l. Juliam lib. 3. cap. 52. n. 2. 3. 4. 6. & præcipuè n. 8.* ubi *Marta, Cevallos, Castr. & alij* mirificè conducit *Cortiad. decis. 7.* ubi scribit pro validitate harum Pragmaticarum. Ratio est in promptu, quia in Republica Christiana duo sũt Principatus Supremi inter se invicem ordinariè, & directè independentes. Unus Ecclesiasticus, qui præest Religioni, & rebus sacris; alter sæcularis, qui in omnibus quoad humana, seù temporalia in suo territorio præest, & proindè in prophanis, & tẽporalibus standum auctoritati, & legi politicæ, utpotè independenti, ac per se sufficienti ad suum finem, etiam contradicẽte lege Ecclesiastica, nisi ea tendat ad finem supernaturalis Beatitudinis, *Ramos ad l. Julium lib. 3. c. 42. à n. 8. usq; ad finem.* Hinc terminanter *cap. 52. n. 7. Vers. Expendimus*, ait: in his verbis standum tantisper tanquam potiori juris politici Principatui, quia Princeps habet intentionem fundatam super laicis natis in suo Territorio, cujus habet possesionẽ.

81 Remanet ex his, jure communi, ac municipali attento, satìs fundata opinio contra prætensam exẽptionem Officialium Curiarũ Episcopalium: Et pro majori cõprobatione, signanter notãdũ duco, quod Episcopus Catanẽsis obtinuit speciale privilegiũ à Sereniss. Rege Alphõso de anno 1432 dein cõfirmatũ à Sereniss. Rege Ferdinado, & tandẽ de anno 1518. à Sereniss. Regina Joãna cõprobatũ, quo cõceditur ejus familiaribus, & Ærarijs exemptio à jurisdictione sæculari. Postea successivis temporibus cũ de anno 1623. à Ministris Regijs fuerit hæc concessa jurisdictio perturbata, habito recursu ab Episcopo ad Proregem tũc Philibertũ Emmanuelẽ Principem Sabaudiæ; & remissa causa ad Consultorem de Matute, ad ejus relationem fuerunt expeditę dicti privilegij, suarumque confirmationum litteræ observatoriales. Quod quidem privilegium Episcopi Catanenses non obtinuissent, nec allegassent, & in diem apud Tribunalia non instarent pro observatione, si aliàs de jure eorum familiares, & Ærarij à jurisdictione sæculari eximerentur.

82 Hactenus dixi jure communi, & municipali attento, quibus accedit inveterata cõsuetudo, optima legum interpres, prout observatum vidimus de anno 1660. cum à Curia Capitaniali hujus Urbis fuit captus

ptus cum sclopo rotato, contra bannum Viceregiū, Franciscus Ciraulo, & ad relationē ejusdē de mandato Proregis, captis priùs informationibus, per annos decem ad Triremes damnatus. Et quamvis ab Archiepiscopo Panormitano fuerit factum monitorium Capitaneo, & Judicibus, petendo remissionē illius uti Ærarij Curiæ Archiepiscopalis, tamen Regius Fiscus se gravavit apud Tribunal Regiæ Monarchiæ, & à Rever. D. Petro Velasco, tunc Judice, fuit ad favorem Fisci declaratum gravamen, qua interlocutoria stante, nullum fuit ab Archiepiscopo expostulatum remedium: & sententia Curię Capitanialis contra dictum de Ciraulo fuit exequuta.

Rursus de anno 1674. Gregorius. Pontianus Coadjutor Fiscalis M.C. Archipiscopalis hujus Urbis, captis informationibus, fuit prosequutus à Curia Capitaniali hujus *Urbis*.

Præterea de anno 1682. fuerunt carcerati à Curia Capitaniali hujus *Urbis* tāquam rei apportationis armorū prohibitorum Sebastianus Ascutto, & Antonius Benedetto, qui petierunt gravamen in M. C. Criminali, à qua fuerunt provisi nulla tentata remissione.

Pariter de anno 1685. Jo. Baptista Belluso Coadjutor Fiscalis M. C. Archiepiscopalis hujus *Urbis* à Curia Capitaniali sub die 11. Aprilis fuit inquisitus de furto, & ab eadē excarceratus, nulla petita remissione. Qui de Belluso eodem anno in Mense Octobris fuit inculpatus de alio furto, & ab eadē Curia fuit cōdemnatus per annos septem ad remigandum super regijs triremibus: & à Curia Archiepiscopali nulla fuit petita remissio.

Item de anno 1687. fuit processum à Regia Audientia Civitatis Messanæ cōtrà Frāciscum Cilio servientem M. C. Archiepiscopalis Messanę, & Dominicum Paulilla servientem Curiæ spiritualis Terræ Monfortis, non obstāte pretensa remisione à Vicario Generali Curię Archiepiscopalis Messanæ, quæ sub die 20. Januarij de āno 1688. fuit consultata Proregi per viā Tribunalis M. R. C. à qua fuit responsum sub die 27. Februarij, ejusdem anni, præcipiens Regiæ Audientiæ, ut remissione non attenta, in dictis causis procedat, & emanatæ litterę hortatoriales dicto Vicario Generali, ne inceis se ingerat, qui defacto à pretentione destitit. Quibus

stan-

ſtantibus fuit exequuta ſentẽtia R. Audientiæ contrà dictum de Cilio de anno 1688. ſub die 14. Januarij pronunciata. Tãdem de anno 1695. ſub die 22. Auguſti fuit proſequutus, & carceratus à Curia Capitaniali hujus *U*rbis Joannes *B*aptiſta Rizzo Coadjutor Fiſcalis M. C. Archiepiſcopalis, non obſtante prætenſa remiſsione, & ad triremes per annos quinque condemnatus.

Plura alia exemplaria poſſent adduci, quę non adducuntur, quia in informationibus repertis in Archivijs, eorumque rubricis, non dicitur Fulanus de Fulano Ærarius, ſed ſolum ponuntur nomina, & cognomina reorum abſq; illa qualitate ſuperflua. Nec à Curijs Eccleſiaſticis talis fides extrahi permittitur.

DE

DE MILITARI EQUITE HJEROSOLYMITANO, Jacobæo, Alcanteræ, & Calatravæ, delinquente.

C A P U T IV.

S U M M A R I U M.

Absit Principio Virgo Beata meo.

1 *Rdinum Militarium Origo recensetur. Ordines Militarium Equitum sub una haud regulantur norma. Ibid.*

2 *Hjerosolymitanus Ordo alijs magis antiquus est.*

3 *Ejus Origo, ac Instituta recensentur.*

4 *Hjerosolymâ à Saracenis oppugnatâ, Rhodum armis obtinuere Equites.*

5 *Generalis hujus Ordinis Magnus fuit appellatus Magister.*

6 *Rhodo à Saraceno Imperio cõculcata, Messanam petiere Magnus Magister, ac Equites.*

7 *Caroli V. Imperatoris pietas, eidem Religioni, Melitensem assignavit Insulam, sub certo annuali Falconis tributo.*

8 *Hjerosolymitana Religio, ex pluribus Equitum speciebus cõsistit, & qui sunt recensentur.*

9 *Hjerosolymitani Equites verè, & propriè Religiosi sunt.*

10 *Per eorum solemnem professionem matrimonium dissolvitur ratum.*

11 *Se Religioni vovẽs, satisfacit, habitum Divi Joãnis Baptistæ assumendo.*

12 *Equites Hjerosolymitani à feudorum successione, incapaces sunt, nisi contraria vigeret consuetudo.*

13 *Equites isti ad officia sæcularia non admittuntur.*

14 *Et si in eorum administratione deliquerint, à quonam plectẽdi sunt?*

15 *Equites Hjerosolymitani fori, ac Canonis potiuntur privilegio.*

16 *Tam in Civilibus, quàm in Criminalibus. Et quid in Regno Valentiæ. Ibidem.*

17 *Magnum retinent Magistrũ cum omnimoda jurisdictione in suos Equites, tria requisita habentes.*

18 *Habitatio intra septa, & domos Religionis requiritur, ut Equites potiãtur fori privilegio. Et de qua habitatione intelligendum est. Ibidem.*

19 *Coloni, & fictantes rerum ejusdem Hierosolymitanæ Religionis, an & quando fori gaudent privilegio.*

20 *Magni Priores pariter omnimodam habēt jurisdictionem, & isti, qui sunt recensentur.*

21 *Religiosi Hierosolymitani curam Animarum exercentes, an & quādo jurisdictioni Ordinarij subjacent?*

22 *Ordinarius Episcopus an valeat semper, & sibi benè visum sit, hasce Ecclesias visitare.*

23 *A gabellis, alijsque datijs, ac vectigalibus exempti sunt. Etiā tempore belli. Ibidem.*

24 *Et quid, si communis urgeret necessitas?*

25 *Bona oneri fixo, & perpetuo antea obnoxia, transeunt ad hosce Equites, & Religiosos cum suo onere.*

26 *Damnum quod imminet, si æqua lance tangit interesse horum Religiosorum, ac cæterorū, ipsi ad contributionem tenētur.*

27 *Religiosi hujusce Religionis Hierosolymitanæ, ejusdem sortis sunt quo ad privilegia, prout alij Regulares.*

28 *Novitij Ordinis Militaris S. Joannis Baptistæ fori gaudent privilegio, & à gabellis immunes sunt. Et quid si ante assumptionē habitus deliquerint? Vide ibidem.*

29 *Equites Magistralis obediētiæ, oblati, ac cæteri ex devotione donati, vel mediam Crucem asportantes, an & quando fori fruantur privilegio?*

30 *Negativa opinio refellitur.*

31 *Novissima M. C. Siciliæ decisio affertur.*

32 *Equites Hierosolymitani de assassinio crimine attinti, an gaudeant privilegio fori?*

33 *An tales Equites possint privilegio eorum immunitatis renunciare?*

34 *Horum Equitum Judices, qui nam sunt?*

35 *Priores hujus Religionis non omnes jurisdictionem retinent, & qui eam habent, recensentur.*

36 *Prioratus Urbis Messanæ, coëtaneus cum ipsa Hierosolymitana Religione est.*

37 *Comes Rogerius eam dotavit, multis, insignibusque privilegijs decoravit.*

38 *Bona Templarium Equitum in Regno existentia, eidem Messanensi Prioratui aggregata fuere.*

39 *Clerici, sivè hujus Ordinis Cappellani, ab Ordinario Episcopi Imperio exempti sunt.*

40 *Origo Militaris Ordinis Divi Jacobi de Spada, ac Calatravæ recensetur.*

41 *Equites Divi Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ, an verè Religiosi sunt?*

42 *An à gabellis, alijsque tributis exempti sunt?*

43 *An fori gaudeant privilegio?*

44 Et

44 *Et quid si graviora patraverint crimina?*
45 *In Castellæ Regno itidem in atrocioribus, fori potiuntur privilegio.*
46 *Et quid in Civilibus? Decisiones ad id afferuntur.*
47 *Et quid in alijs Regionibus?*
48 *Et quid in utriusque Siciliæ Regno?*
49 *Decisiones recentes* M.C. V. *Neapolis, ac Siciliæ recēsentur.*
50 *Regiæ ordinationes circa hosce Equites adducuntur.*

1 Militares Equitũ ordines partilia nō retinēt privilegia, meritò sub una
2 haud trāseūt regula; ideò de Hierosolimytano cunctorum aliorum antiquissimo tractabimus; in
3 Hierosolymæ, inquam, *Urbe* undecimo adhuc non expirato sæculo, quāvis sub Imperatore Phoca, anno salutis 700. hosce institutos fuisse Equites indicat *Volater lib.* 23. *cap. ordines militares &c.* Geraldus autem, & Amalphitani, cæteriq; Europæi Mercatores, ibi degentes, pro exterorum infirmorum cura, Hospitale sub Divi Joannis Baptistæ titulo erexere, & ut ejusdem charitatis Ministri ab alijs secernerenutr, lineæ Crucis albę signum in pectore, ac pallio gestare cęperūt, quâ charitatis operâ inter alias nationes piè crescente, sub certo speciali instituto, cuncti exquisiverunt, ut strenuè pro Catholicę Fidei tuitione contrà infideles certaretur, ex quibus fundamentis Hospitalerium, sivè Divi Joannis Baptistę Religio, ortum habuit, quę magnam recepit accessionem ex alterius Templarium Religionis oppugnatione, mandato Philippi pulchri Galliç Regis, Concilio Viennensi accedente exequuto, teste *Remund. Frequier. in tract. de Religios. sectis Platin. in Clemen.V. sub anno* 1312. de cujus redditibus, & cōmendis, in majori parte, à Clemente V. Pontifice anno 1317. fuit dotata, & sub unius Generalis Pręlati gubernio, quem Magistrum appellavere, in sublimiori, illustrique statu reda-
4 cta. Verùm Saraceno jugo Hierosolyma cedente varijs in locis, hæc vacavit Religio, & post Cyprum, Rhodum ob Gotifredi Regis permissū petijt, ubi ex pręclarissimis armorum gestis Rhodiani dicti
5 fuere Equites, suusque Magister, Magni titulo decoratus remansit, per totum dein Christianum propagata Or-

bem, in octo linguis, sivè nationibus divisa fuit, nempè in Itala, Gallica, Gallica Narbonensi, Alvernica, Aragonica, & Britannica; inter quas nonnullę dignitates Prioratus, cōmendarum, ac Bajulatus cōstitutę fuere, quę antiquis, ac benemeritis impertiuntur E-
6 quitibus. Ea quoque Rhodiana Insula ab eodem Solymano infideli imperio oppressa anno 1523. Equites, & Philippus de Villeres Lesledanus Gallus Magnus, ejusdem Religionis Magister, an. 1523 sub nigro triremium, & Divę Virginis Marię vexillo, ubi aureis literis legebatur AFFLICTIS TV SPES UNICA REBVS, Messanam petiere, ibi ab Ill. D. Hectore Pignatelli Regni Prorege fuit elatè receptus, & in Palatio Salimbenis de Marchesio Scalettę Baronis hospitatus teste *Bossio lib.* 1. *part.* 3. donec invictissimi Caroli V. Imperato-
7 ris pietas eisdē Equitibus Melitensem Insulam, hujus Sicilię Regni mēbrū anno 1530. assignavit, sub unius annali
8 falconis tributo. Hęc planè Religio tribus personarum ordinibus componitur, primus namque ex fratribus siuè Equitibus justitię, secundus ex armorum servientibus; alter ex Clericis sivè Cappellanis; verùm alij quoq; Equites inveniuntur, qui mediā gestant Crucē, nonnulli magistralis obedientię appellantur, cęteri verò oblati, sivè ex devotione donati.

9 Hierosolymitani porrò Fratres sivè justitiæ Equites ex quo tria Religionis substantialia vota vovent, verè ac propriè Religiosi sunt, concordi sentētia probāt *ex Gloss. in cap. quisquis* 17. *q.* 4. *cap. ex parte in* 1. *de decim. cap. sciant cuncti de elect. in* 6. *& ex cap. cum & plantare* 3. *de privileg. & ex cap. quamvis, de decim. Clement. quia contingit, & gloss. in verb. in Militarium, de relig. domib. Dec. d. cap. cum & plantare, n.* 4. *Steph. Gratian. discept. for. cap.* 457. *à. n.* 23. *& cap.* 880. *à n.* 1. *Marth. de jurisd. part.* 2. *cap.* 32. *n.* 7. 8. *& de success. leg. part.* 3. *quæst.* 13. *art.* 6. *n.* 2. *Jacob. Cancer. var. part.* 3. *cap.* 14. *n.* 65. *Sueles cons.* 42. *n.* 24. *lib.* 2. *D. Michael Cortiad. decis.* 8. *n.* 64. *& decis.* 138. *n.* 1. *tom.* 3. *D. Thom. Carlevar. de judic. lib.* 1. *disp.* 2. *n.* 415. *addent ad Molin. de primog. Hispan. lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 98. *vers. in Militibus & lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 69. *vers. hac sētentia, Gars. de benefic. part.* 1. *cap.* 4. *à n.* 1. *Novar. in prax. Eccles. for. sect.* 1. *quæst.* 37. *à n.* 1.

à n. 1. & quæst. 42. part. 1. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 18. n. 8. vers. sed. dicendum est Reg. de Pont. de potest. Proreg. tit. 7. §. 4. n. 7. Anno singul. 207. Reg. Sanfelic. decis. 251. n. 3. 4. D. Gars. Mastrill. de Magistr. lib. 2. cap. 6. n. 35. & decis. 290. à n. 32. D. Mar. Giurb. cons. 48. n. 1. D. Carol. de Grass. de effect. 1. n. 132. & in præfact. n. 56. Pat. Dian. res. mor. part. 2. tract. 1. Miscell. res. 38. & part. 11. tract. 4. resol. 33. Thom. del Bene de immun. Eccl. tom. 1. cap. 1. dub. 11. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 1. à. n. 204. 220. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 4. de Episcop. & Cleric. diffin. 27. Osasc. decis. 27. n. 18. Thesa. quæst. for. 18. n. 3. lib. 1. Menoch. cons. 24. lib. 1. & de arbitr. cas. 231. n. 19. Daniel. de nobilit. contr. jur. lib. 7. cap. 36. Bobadill. lib. 2. polit. cap. 19. n. 11. Ripoll. var. cap. 1. n. 378. Berat. in spec. visit. cap. 3. n. 46. Tusc. pract. conclus. 107. lit. H. August. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib. 1. cap. 43. à. n. 23. & lib. 3. cap. 7. à n. 16. 17. Rot. Roman. apud Farinac. decis. 303. n. 3. tom. 2. Ludovis. decis. 87. n. 1. & ibi Beltram. n. 13. & decis. 109. n. 1. Ricc. collect. 216. à n. 2242. Mend. de ordin. Militar. disp. 5. n. 108. 112. Franc. de Urrutigenti de comp. juris d. q. 75. n. 3. Sperell. decis. 21. per totum. Duran. decis. 308. n. 1. 2. Posti. de manutenend. decis. 326. n. 7. Xamar. defin. 66. part. 2. & post omnes Card. de Luca de jurisd. & for. comp. tom. 3. discur. 92. n. 8. Imò sub lato clericorum vocabulo cumulantur, quia Christi Ecclesiæ deserviũt. argument. cap. clericorum distin. 21. cap. cum contingat, de ætat. & qualit. & expressè agunt Roderic. in compend. quæst. Regul. res. 21. n. 1. Sanchez in præcep. Decalog. tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 11. & post eos Godefrid. PesclWitz de represal. cap.
10 8. n. 17. Per quorum solemnem professionem dissolvitur matrimonium ratum. Barbos. appellat 233. n. 9. Narbon. l. 8. gloss. unica §. 10. tit. 5. lib. 1. recop. Sanchez de matrimon. lib. 2. disp. 18. n. 8. vers. quid dicendum. Navar. cons. 2. de convers. conjug. Addit. ad Molin. de primog. Hispan. lib. 2. cap. 9. n. 69. Steph. Gratian. discept. for. cap. 457. n. 25. Cortiad. d. decis. 8. sub. n. 66. Garc. de benefic. part. 1.
11 dub. 11. sect. 3. n. 6. Immò vovens se Religioni, satisfacit habitum Divi Joannis assumendo, edocent, Azor. instit. mor. tom. 1. lib. 13. cap. 4. qu. 4. Barbos. d. appellat. 233. n. 8. &

8. *& de jur. Eccl. univers. lib. 3. cap.7.n.* 30. *Dian. res. mor. par.* 2. *tract.* 2. *miscell. resol.* 38. *vers. sed contrarium* Hoscè porrò Hierosolimytanos Equites falsam fabricantes monetam, eamque radentes, tingentes, aut abrasam expendentes, ex Summi Pontificis Urbani VIII. constitutione, incipiente, *In suprema Pastoralis*, *Romæ ædita anno* 1627. contrà omnes Ecclesiasticas personas tam regulares, quàm sæculares, quocumque privilegio exemptionis munitos, fori privilegio haud frui, imò per sæculare Imperium objurgandos esse, autumant nonnulli, & ita pluries in M. C.V. Senatu nobis ibi sedētibus vigilātiss. Reg. Januarius de Andrea eā tēpestate F. P. dignifs. mordicus institit; sed incassū peroravit in causa N. de recēsito crimine graviter notati, de ordine S. C. M. ad Eminentissimum Mag. Magistrum ejusdem Religionis fuit remissus; asserebant equidem ejusdem M. C.V. Senatores enarratam Urbani VIII. constitutionem nunquàm in Regno Parthenopeo fuisse usu receptā, itidē quo ad alios regulares Religiosos, & nos hoc idem, etiam in M. R. C. supremo Senatu Siciliæ ibi pariter sedentes notavimus.

12 Incapaces equidem sunt tāquam veri Religiosi à testamenti factione, *Paleat. decis.* 18. *Caputaquens. decis.* 68. *lib.* 1. *Farinac.* 223. *p.* 2. *Tuscus comm. conclus.* 107. *verb. Miles, seù Eques Coker. de Jurisd. Ordin. in Exemp. part.* 5. *quæst.* 30. Eorumque bona, tam ab eis quæsita, quàm à suis majoribus obventa, Religioni quæruntur, *Prosp. Farinac. decis.* 76. *part.* 2. *& decis.* 117. *part.* 3. *Franc. Rube. de testam. in* 6. *n.* 65. subditque *Aristographus Popon. in arrest. Franciæ*, eos esse capaces successionis ab intestato, quoad tenus tamen usus fructus, ut instruit in *arrest.* 6. *l.* 1. *tit.* 10. hujus sanè Religionis privilegia afferuntur per *Lissoum Boossart. de rebus Militensibus.*

Imò incapaces sunt à successione feudorum, tanquàm verè Religiosi *Osasch. Chacheran. decis. Pedamont. decis.* 27. *n.* 18. *Fachin. controv. jur. lib.* 7. *cap.* 36. *Thesaur. quæst for.* 18. *n.* 5. *lib.* 1. nisi aliud de consuetudine servetur, subdunt *Joa. Fab. in Cod. lib.* 1. *tit.* 4. *de Episc. & Cleric. diff.* 27. *Mastrill. decis.* 85. *n.* 11. *Ann. singul.* 207. *Reg. de Pōt. de potestate Proreg. d. tit.* 7. 8. 4. *in* 7. *Intrigl. de feud. cent.* 2. *art.* 1. *n.* 204. *cum seqq. Gratian.*

tian. discept. cap. 454. *n.* 34. *Menoch. de arbitr. cas.* 231. *n.* 19. *& cons.* 24. *lib.* 1. *Marth. de success. legal. part.* 3. *quæst.* 13. *art.* 6. *n.* 18. Nec ad sæcularis officij administrationē
13 invitantur. innuit *Petr. Caball. resol. crim. cas.* 64. *Thesaur. quæst. for.* 18. *n.* 5. *lib.* 1. *Suelves. cons.* 42. *n.* 25. *lib.* 2. *Mastrill. de Magistr. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 35. 36. *Giurb. cons.* 21. *n.* 8. *Præs. de Franch. decis.* 479. *Reg. de Vico ad prag. Regn. Sardin. lib.* 1. *tit.* 7. *cap.*
14 15. *§.* 6. *lit. F.* Et licèt pro hujusmodi officij defectionibus à sæculari Judice objurgandos esse in Sindicatu, non tamen capitali, seù corporali pœna, sed pecuniaria, autumant in genere contrà Equites Militarium ordinum *Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 283. *& cap.* 19. *n.* 14. *Pereir. decis.* 58. *n.* 25. *Reg. Tarpia in constitut. de personis n.* 6. *sub tit. de Sacros. Eccl. Amend. ad Præs. de Franch. decis.* 479. *ex n.* 1. *Villadieg. in polit. cap.* 5. *§.* 20. 112.

Attamen ad favorem Hierosolymitanæ Religionis Equitem vendicantis suum, bis per M. R. C. & per supremum Patrimoniale cōcilium refert decisum *Carol. de Graff. de effect.* 1. *sub n.* 848. defectionibus in officijs administratione non obstantibus: & sic de inconcussa consuetudine generaliter quo ad omnes militarium Ordinum Equites testantur. *Præs. de Franch. d. decis.* 479. *Caball. res. crim. d. cas.* 64. *n.* 6. *Tapp. ubi paulo ante n.* 6. *Jul. Clar. Narbon.* & alij, quos cumulat *D. Marius Giurb. cons.* 96. *n.* 22. cui cōsuetudini deferendum esse insinuat *Salas de legib. disput.* 14. *sect.* 12. *n.* 123. & ex eo *Carlevar. de Judic. disp.* 2. *qu.* 6. *sect.* 3. *tom.* 1. *n.* 454. vide *Cresp. de Valdaur. obser.* 55. *n.*
15 52. 53. Sanè Equites isti Hierosolymitani fori potiuntur privilegio, insinuant *Felin. in cap.* 2. *de foro compet. Portules post foros cōpetent. quæst.* 3. *n.* 12. *Reg. Sanfelic. decis.* 251. *n.* 5. *Bobadill. d. lib.* 2. *polit. cap.* 19. *n.* 15. *August. Barbos. de potest Episcop. par.* 2. *alleg.* 12. *n.* 42. 45. *Velasc. consult.* 152. *n.* 10. *Osasc. decis.* 27. *n.* 18. *Marth. de jurisdict. p.* 4. *cas.* 113. *n.* 32. *Carlevar. ubi nuper n.* 418. *Dian. resol. mor. par.* 4. *tract.* 1. *res.* 86. *& in summ par.* 1. *verb. immun. Eccles. n.* 23. *Thom. del Bene de immun. Eccl. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 11. *n.* 1. *Cortiad d. decis.* 8. *n.* 68. *Fermos. in cap.* 2. *qu.*
16 19. *n.* 2. non tantùm in Civilibus, sed in Criminalibus. *Giurb. cons.* 21. *n.* 3. *Squillant. de*

de privileg. Cler. cap. 6. n. 37. Carlevar. n.441. Corriad. n. 69. 70. Decian. respons. 51. nu. 9. lib. 3. Guazin. defens. reor. 20. cap. 9. n. 27. Caball. d. cas. 64. n. 2. Fermos. d. n. 2. del Bene ubi proximè n. 13. 14. Squillant. de privileg. Cler. cap. 7. n. 46. Mend. de Ordin. Milit. disquis. 1. quæst. 5. n. 117. 118. & disquis. 2. q. 2. n. 24. In Regno autem Valentię hosce Hjerosolymitanos Equites, fori haud potiri privilegio, nisi tantùm in Civilibus, ex speciali Suæ Catholicæ Majestatis gratioso indulto, anno 1559. etenim ibi Dominus Rex, ex Suprema particulari Regalia, cognoscit de omnibus exemptis Ecclesiasticis, ut insinuat *Crespes de Valdaur. obser. 55. tom. 2.* Cæterum, & Canonis fruuntur privilegio subdunt *Squillant. d. nu. 37. Villalob. in summ. par. 1. tract. 17. difficult. 22. n. 15. Carol. de Graff. de effect. Cler. effect. 9. n. 131. Dian. res. moral. par. 5. tract. 1. res. 44. & in summ. verb. excommunicatio n. 2. del Bene d. tom. 1. cap. 1. dub. 11. n. 13. Barbos. de appell. 233. n. 6. & de jur. Eccles. univers. lib. 1. cap. 39. §. 1. n. 24. & in Canon. si quis suadente, Diab. n. 27. 17. quæst. 4. Carlevar. disput. 1. lib. 1. n. 418. tom. 1. de judic. Molin. de Just. & jur. disp. 50. n. 4. Rodoer. ad Marin. lib. 1. res. cap. 111. n. 26. Michal. de duob. fratrib. par. 3. cap. 48. n. 35. Azor. institut. Moral. par. 1. lib. 13. cap. 4. quæst. 4.*

17 Retinetque equidem Magnæ Hjerosolymitanæ Religionis Magister, omnimodam jurisdictionem, tam Civilem, quàm Criminalem in omnes Equites professos, & regulares, etiam si actu non inserviant, ac intra Monasterij septa, & domo haud resideant *Dian. resol. mor. par. 4. tract. 1. resol. 86. & in Coordin. p. 9. tract. 2. res. 171. n. 4. Frances de Urrutigoyt. de comp. jurisd. quæst. 73. à nu. 32.* Verùm talem retinent jurisdictionē habentes tria copulativè requisita, nimirùm si in actu serviant Ecclesijs, vel alijs Militum locis, si intrà septa, & domos eorum resideant, ac sub suorum Equitum superiorum obedientia vivant, quorum cognitionem memorata Gregorij Bulla, ac Sacrum Concil. Sacr. Hjerosolymitanæ Religioni tribuere, ut indicant *Monet. de conservat. cap. 10. n. 393. Rot. Rom. decis. 72. n. 5. par. 1. Recens.* & alij, quos affert *Card. de Luca de jurisd. & foro comp. par. 1. discurs. 1. vers. tertio, & in supple. p. 1. discurs. 101. nu. 14. de jurisd.*

&

& foro comp. quamvis non desint, qui dicant, contra hosce Equites Hjerosolymitanos posse irruere Episcopus ex dispositione *Concil. Trident. sess. 6. cap.* 3. Bulla Sixti V. cum primum 12. in ordine parum refragante, & sunt *Novar. Lucern. regul. verb. Episcopus quo ad Regulares, nu. 2. & ante eum Navar. Azor. Campanil. Ric. & Tambor.* ab eo relati, & post eos *Episcop. Ventriel. prax. Eccles. ann.* 48. *§. unico n.* 11. *tom.* 1.

18 Advertendum tamen est allatam habitationem haud esse intelligendam de stricta habitatione claustrali, ut nonnulli ex Concil. Trident. autumant, sed de ea in domibus pro commodiori servitio curę Animarum destinatis, licèt ipsis Ecclesijs, vel Commendis haud cohęreant, ut benè explicat *ex Zerola prax. Eccl. par.* 1. *verb. exemptio quæst.* 1: *Monet. ubi supra cap.* 6. *n.*49. 52. *de Luca verf. secundum*, Nevè insuper de obedientia, in tertio requisito memorata, intelligendum est de rigorosa obedientia, quam ratione voti præstare assolent suis superioribus professi; nec de alia, quã famuli, alijque aliorum servitio addicti præstare tenentur, sed de illa quam servientes isti ad instar claustri intùs Religionis domos perficiunt sub superioris oculis, qui eos corrigere valent in casu defectionis, ut explicat *Card. Luca d. discurs.* 1. *vers. tertiam propè finem, & discurs.* 4. *nu.* 8. *& discurs.* 101. *n.* 10. *in supple-*

19 *mento*; ubi hoc itidem firmat quo ad Colonos, Factores, & Affictuarios ejusdem Sacræ Hjerosolymitanæ Religionis, qui fori exemptione potiuntur, si habitent, & convivant in domibus ejusdem Religionis, & Commendæ sub superioris oculis, ad instar Claustri, ut nuper expressatum est; at secùs si in eorum proprijs ędibus, aut ruralibus, livellarijs, vel emphiteuticis ipsius Religionis sicuti, & cæteri laici, isti namq; minimè exemptionis privilegio gaudent, edocent, & decisum per Sacram Congreg. afferunt *Luca ibidem D. Jacobus Pignatell. consult.* 23. *tom.* 2. & ante eos *Spad. Consf.* 157. *à nu.* 9. 12. *Marc. Ant. resol.* 18. *n.* 4.

20 Rursùs Magnus hujusce Religionis Magister, suique Magni Priores omnimodam habent jurisdictionem ordinariam in foro contentioso, quo ad personas, & loca exẽpta, suæque jurisdictioni supposita, ideò valent ipsi, suique Vicarij pro exercitio ejusdẽ jurisdictionis Tribunal erigere, cum

cum omnibus tamen cæteris requisitis ad hanc jurisdictionem experiendam opportunis, fundat ex multis *Card. de Luca d. discurs.* 1. *in una Toletana jurisdictionis coram R. P. D. Molines*, 17. *Junij* 1689. Privativè verò tam quoad Civiles, quàm quo ad Criminales causas intentandas, contra Professos, aliosque, qui tria recensita requisita in *Concil. Trident. sess.* 24. *de refor. cap.* 11. *& Greg. XIII. Constit.* adducta, retinent, quo autem ad eos, qui hisce carent requisitis, licèt Religioni addicti, & in privilegijs comprehensi, quo ad causas Civiles privativè tantùm, & quo ad causas Criminales cumulativè cum loci Ordinario: decisum affert *idem de Luca ubi suprà.*

21 Cuncti porrò allati Religiosi Hjerosolymitani, curam Animarum exercentes, subijciuntur Ordinarij Episcopi Imperio, nulla admissa distinctione, si requisita adducta non retineant, vel si retinerent; etenim Sum. omnes Pōtifices talia privilegia eidem Religioni concedentes, decreta *Sacri Concil. Trident. sess.* 25. *de reg. cap.* 11. circa Animarum curam servari jusserunt, ut *ex Constit. Pij V. Urban. VIII. & Innocentij X.* indicat idem *de Luca, loco indicato, vers. quoniam in utroque*;

22 quam equidem visitationem perficere possunt Episcopi loci Ordinarij, non tantùm semel in anno, ut assuetum est, verùm toties quoties notitiam haberent de mala Sacramentorum administratione, ac de malo curæ Animarum exercitio, ut graphicè de more edocent *Pignatell. d. consult.* 22. *n.* 7. *de Luca d. discurs.* 4. *n.* 5. *in summ. & discurs.* 1. *de jurisdict. & foro competent. to.* 3. ubi clarè subdit Episcopum loci Ordinarium, tanquàm Sedis Apostolicæ Delegatum in hisce visitationibus faciendis, valere allatas Ecclesias visitare; etiam si superior cumulativam retinens, eas præveniendo visitaverit, ex hac etenim præventione, facultas Episcopi haud silet; quoniam Episcoporum solertię Animarum cura fuit per Apostolicas Bullas commendata; ac ad eos spectat perspicere, an Divina pabula suis Ovibus ministrentur? Pro qua administratione, personæ quàmvis exēptæ, Episcoporum subsunt jurisdictioni delegatę, ut mirificè insinuāt *Spad. Consf.* 57. *n.* 6. *lib.* 1. *Luca d. discurs.* 4. *nu.* 4. *& d. discurs* 1. *in d. Toletana jurisdictionis coram Molines die* 17. *Junij* 1689. ubi, & si dispares sint decisiones nimirùm

rùm ad superioris hujusce Religionis favorem, in causa visitationis enunciatæ, & ad Episcopi favorem, istis tamen decretis standum esse firmat: sed de hac quæstione vide per nos tradita in *cap.* 6. *de Episcoporum potestate in exemptos, & Regulares à n.* 77.78. *& seq.* potissimùm *sub n.* 81. *vers. si Regularis iste, aut exēptus.*

23 Immunesque sunt ab omnibus datijs, tributis, vectigalibus, & gabellis, non modo quo ad fructus Religionis Cōmendarum, sed itidem quo ad res patrimoniales, & aliundè per eos quęsitas edocent, *Fermosin. in d. cap.* 2. *quæst.* 16. *n.* 7. *de for. comp. Dian. resol. moral.* 49. *par.* 1. *tract.* 2. *ubi nuper, & in summ. verb. gabella n.* 11.13. *del Bene d. dub.* 11. *nu.* 1. *ad* 25. *Bobadill. polit. d. cap.* 18. *n.* 264. *lib.* 2. *August. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 39. *§.* 1. *n.* 26. *& §.* 5. *n.* 7. & alij, quos cumulat *Dian. ubi suprà*; Immò, & à Collectis stantibus eorum Sed. Apost. privilegijs, *Farinac. in decis.* 71. *par.* 2. *Choker. de jurisd. Ord. in exemp. par.* 5. *q.* 96. *n.* 4. *Abbas Gloritius resp.* 5. *n.* 4. *tom.* 3. Etenim hasce collectas, vectigalia, datia, ac cætera tributa à Principe sæculari imposita minimè personas Ecclesiasticas, & Religiosas afficere posse, *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, & cap. quæ in Ecclesiarum, de constit. Innoc. in cap. dudum de decim.* itidem ex potestatis defectu, *Surd. cons.* 301. *n.* 12. *& seq. et decis.* 20. & alij per nos multoties adducti, *in c. præced.* sunt planè Hierosoly. Equites verè Religiosi, ut in principio explanavimus, additis *Rot. Rom. decis.* 436. *n.* 2. *post vol.* 2. *Farin. & decis.* 177. *sub n.* 1. *p.* 2. *Recens. & decis.* 87. *n.* 2. *&* 13. *coram San. mem. Greg. XV. in Urbetan. Fideicom.* qui non tantùm è laico Imperio exempti sunt, verùm etiam ab Ordinario Episcopo, ex quam plurimis privilegijs per nonnullos Sum. Pontifices, Imperatores, ac Reges affluenter eorum Religioni concessis, ut suprà indicavimus. Et in specie graphicè edocent *Carlevar. de Judic. lib.* 1. *disput.* 1. *quæst.* 6. *sect.* 3. *n.* 415. & post eum *Tondut. Sanleng. par.* 3. *prax. Beneficial. cap.* 132. *per totum, Scaño in propug. Hierosoly. disp.* 12. *cap.* 2 *per totum,* qui cuncti uno fatentes ore hosce Equites Hierosolymitanos totaliter exemptos, ac prorsus immunes esse à collectis, datijs, & tributis per sæculares Principes indictis, & ex nuper allatis firmat noviter

D. Didac. Balmased. tract. de collect. quæst. 24. *per totum, et n.* 12. Non solùm tanquàm veri Religiosi, quorum Religiosorum exemptio fundatur ex Sacris Scripturis, Constitutionibus Civilibus, & Canonibus, *ut in cap.* 47. *Genes. & apud Joseph. lib.* 2. *de antiquitat. Judaicar. cap.* 4. *&* 7. *& lib.* 1. *Esdræ cap.* 7. *& in Concil. Lateranens. cap. non minùs, de Immun. Eccl.* & fusè tradũt *Lauden. ad Platum cons. ultim. n.* 8. Rot. Rom. Recen. 139. *per totum par.* 6.

Verùm etiam ex memoratis, à Sum. Pontificibus Indultis, privilegijs, propter magna, ac insignia hujusce Religionis servitia pro augmento, & tuitione nostræ Sanctæ Catholicæ Fidei omni ferè ęvo pręstita, ut evolvitur enodatè in ipsis amplissimis privilegijs, ex quibus Sum. totius Ecclesię Antistites immunes, ac exemptos ab omnibus, cujuscumq; generis oneribus, & impositionibus fecere, itidem ex belli causa, ut insinuant *Burat. decis.* 391. *n.* 8. *Rot. Rom. in Recens. decis.* 72. *n.* 6. *par.* 1. *&* 65. *n.* 2. *par.* 5. & sic decisum fuit in Senatu Parisiensi anno 1601. ut refert *Chenu. in addit. ad Pappon. lib.* 5. *tit.* 11. *arrest.* 15. ubi exemptos fuisse prænunciatos Equites recensitæ Religionis Hjerosolymitanæ, à contributione pro munitione Regij exercitus, & à collectâ solvendâ post reductionem abactæ Civitatis de Laon; & ità pariter contra Clerum Auxerensem, elatè instruit *Petr. Franc. Tondut. Sanleng. resol. benef. par.* 3. *c.* 132. *n.* 14. 15.

24 Et quamvis ex *Scaño in suo propugn. in discep.* 12. *cap.* 2. *à n.* 11. *Balmased. quæst.* 23. *n.* 14. 15. autumavit hosce Equites Hjerosolymitanos teneri ad solutionem collectarum, datiorum, ac cæterarum contributionum impositarũ, ubi necessitas valdè urgeret, & aliundè succursus haud speratur. Sicuti de cæteris Ecclesiasticis in cap. 2. hujus libri fusè prædiximus. Attamen ipsemet *Balmaseda sub n.* 18. fatetur hujus proximæ sentẽtiæ resolutionẽ absolutè pendere ex eorum privilegiorum tenore, quem semper servandum esse firmat.

25 Prætereà quoties ad hosce Religiosos Equites aliqua pervenirent bona, obnoxia tamen per antea ad aliquod certum, invariabileque onus, serviendi nimirùm, censum solvendi, vias publicas, & vicinas reparandi, & in similibus, tunc, & ipsi post quàm ad eos talia pervenerunt bona

ad allata onera præstanda tenētur, quamvis Religiosi fuerint, res namq; cum suo onere transit *cap. constat*, *cap. cum non fit*, *cap. Pastoralis*, *de decim. Sylves. verb. Immunitas*, *n.* 1. 11. *& alij per Tambor. de jur. Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 21. *n.* 7.

26 Vel si collecta, quæ imponitur æquâ lance respiceret raparationem damni imminentis tam contra sæculares, quàm Ecclesiasticos, ut si flumen agris vicinis Ecclesiasticorum, & laicorum inundationem minatur, tunc pro hujusce fluminis reparatione, ad collectas tenentur tales Equites Religiosi, ità pariter, & in cæteris alijs casibus per nos in dicto cap. 2. expressatis.

27 Parili tamē schemate prout ligātur, & queādmodū cæteri Ecclesiastici tenētur, nam alij Ecclesiastici itidē exemptionē à sacris Canonibus impertitam retinent, ut evolvitur *in cap. fin. de vit. & honest. Cleric. cap. non minùs*, *& cap. adversùs de Immun. Eccles. cap. quamquàm de censib. in* 6. *Clement. præsent. eodem tit.* & habetur de Autenticorum jure *Aut. item nulla communitas*, *C. de Episc. & Cler.* & de Quiritum jure *tex. in l. sancimus* 2. *C. de Sacr. Eccles.* sicque de totius Orbis universalis consuetudine probat *Tambor. ubi nuper* attamen ubi, & quando necessitas urget, damnum est imminens, & cum Ecclesiasticis commune; & laicorum haud sufficiunt vires, Ecclesiastici eorum amplissimis privilegijs non obstantibus, tenentur ad collectas; ut affluenter probavimus supra in cap. 2. ideò rationi cōgruum est hosce Equites pariter in recensitis casibus devinci.

28 Novitij equidem eorum fori potiuntur privilegio, ac gabellarum, collectarum, & vectigalium exemptione, *cap. Religioso* 22. *§. quamvis, de sen. excomm. in* 6. *Didac. la Mott: de confirmat. Ord. S. Jacobi lib.* 2. *cap.* 2. *§.* 8. *n.* 3. *Giurb. consi.* 77. *nu.* 15. *Novar. quæst. for.* 42. *nu.* 13. *par.* 1. *Valenzuol. cons.* 95. *n.* 63. *Dian. res. mor.* 36. *par.* 4. *tract.* 1. *& in sum. par.* 2. *verb. novitius in* 3. *Carlevar. d. lib.* 1. *disput.* 2. *n.* 439. sicque decisum affert *Sanfelici decis.* 251. & ante eum *Jo. Bapt. Tor. comp. par.* 2. *verb. remissio*, *& verb. Militaris Ordinis*, *Rovit. decis.* 96. Quoniam veri Religiosi sunt, *d. c. Religioso* 22. *cap. nullus de elect. cap. duo sunt* 12. *qu.* 1. ideò immunes ut de communi omnium consensu firmant *Sanch. præcep. decalog. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *nu.* 16. *Barbos.*

in

in cap. adversus de Immun. Eccles. & de appell. appell. 233. *n.* 19. *Ubaldis de collect. c. unico n.* 36. *Scaño propugn. Hjesolym. discept.* 12. *cap.* 3. *n.* 9. *sicque rejecto Lessarte firmat Balmased. quæst.* 22. *n.* 8. 12.

Verùm si expletis omnibus requisitis opportunis pro habito nascìscendo, & ante assumptionē Habitus deliquerit, tunc à Judice sęculari compescitur; etenim tunc non est adhuc Caracter Religionis impressus, & ità decisum affert *Præs. de Franch. decis.* 449. *et refert Marth. de jurisdict. p.* 2. *cap.* 32. *n.* 13.

29 Equites verò Donati, aut mediam Crucem albam portantes, vulgo dicti Thau, sivè Martelletti, & alij Magistralis obedientiæ, qui uxores ducunt, & propria possident bona, ex quo veri haud sunt Religiosi, coram laico Imperio eos pulsandos esse, tam in Civilibus, quàm in Criminalibus, firmant. *Bobad. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 233. nec gabellarum fruuntur exemptione firmant *Villadieg. polit. cap.* 5. *n.* 115. *Eva Valaños Cur. Philip. par.* 3. §. 11. *n.* 13. *Suelves cons.* 19. *nu.* 5. *vol.* 1. & *cons.* 42. *nu.* 26. *lib.* 2. *Azaved. l.* 1. *num.* 11. *tit.* 14. *lib.* 6. *Recop. Bobadill. lib.* 2. *polit. c.* 18. *n.* 233. *vers. los frailes. Rodriquez par.* 2. *de regular. quæst.* 63. *n.* 18. Nisi tria Bullæ Gregorij XIII. requisita in eis concurrerent, nempè ut in totum, & per totum cum bonis suis essent Religioni oblati, & in aliqua Religionis commenda, vel domo cōmorarent, ac sub Commendatarij obedientia viverent de quibus fusè tractat *Card. de Luca de jurisd. & for. compet. discurs.* 4. *per totum, & discurs.* 28. *tract. de testam.* etenim tunc Ecclesiasticæ sūt personæ, forique, ac Canonis potiuntur privilegio, & à gabellis, alijsque gravaminibus immunes sunt, astruunt mirè Portules *post foros competētiarum quæst.* 3. *n.* 2. 11. *Reg. D. Anton. de* Marin. *resol. quotidian. cap.* 114. *n.* 6. *Squillant. de privileg. cleric. cap.* 7. *n.* 43. *Giurb. cons.* 21. *n.* 1. 10. *Carlevar. de judic. lib.* 1. *disp.* 2. *n.* 455. *Barbos. in cap. adversus n.* 8. *de immun. Eccles. & in cap.* 3. *n.* 43. *de privileg. idē de potest. Episcop. part.* 3. *alleg.* 12. *n.* 39. & *de jur. Eccl.*
30 *univers. lib.* 1. *cap.* 39. §. 2. *n.* 44. Et sic intelligendi sunt, qui oppositam conantur tueri sententiam, ut sunt Ricc. *tom.* 4. *resol.* 177. *n.* 3. *Novar. in prax. elect. for. sect.* 2. *quæst.* 36. & alij quos citat, & *Dian. res. mor. part.* 3. *tract.* 1. *res.* 51.

51. *& in summ. part. 1. verb. gabella n. 11. & verb. immunitas Ecclesiastica n. 23. & part. 2. verb. Religiosi milites n. 1. Thom. del Bene de imm. Eccles. part. 1. cap. 1. pub.* 11.

31 n. 12. meritò in M.C. Supremo Siciliȩ Senatu anno 1687. statuimus nō esse remittendū Antonium Lumbardo mediȩ Crucis albæ Equitem, ex quo verè, ac in totum Religioni oblatus minimè erat, nec in commenda vivebat, quod ratum habuerunt Illus. Domini Præsides Illust. Dom. Consultor. in gradu revisionis.

32 Cæterum Hierosolymitanus Eques assassinij patrans crimen, à fori arcetur privilegio, sæcularique subest imperio, fundat ex innumeris medijs *Giurb. cons.* 49. per totū, verū in calce decisionis Bullam Clementis VIII. affert, per quam, Iudicibus sæcularibus interdicitur, manus extendere, in crimine assassinij ab Ecclesiasticis personis, & prȩcipuè ab Hierosolymitanis Equitibus patrato, ejusque cognitio Ecclesiastico delegatur Judici, licet eam nunquā in Regno utriusque Siciliæ observari notavimus, sed tantum anno 1684. in causa N. ejusdem Sacræ Religionis Equitis de hoc assassinij crimine attinti, in qua M. C. Sedis Crimin. Senatus me Tribun. Concistorij Sacr. Ceg. cōscientiæ Judice, cū Ill. D. Vincentio Finocchiaro ejusdem Supremi Tribunalis Concistorij S. C. C. ob maximam suam integritatem, & doctrinam Præside meritissimo, & Dom. Iosepho Fernandes de Medrano tunc ejusdem M. C. sedis Civilis integerrimo Judice, nunc verò ob sua nunquàm satis laudanda merita, virtutē, ac morum probitatē, in eodem Concistorij Tribunali Præside dignissimo, in hac magni momēti causa adjūctis; cōcordibus tamen votis decrevit, esse remittendum ad conservatorem suæ sacræ Religionis Judicem, quoniam de assassinij criminis qualitate non constabat; verùm magnum notavimus certamen inter Illust. Dom. Jacobum Palafox Panormitanæ Ecclesiæ zelantissimum Antistitem, ratione loci delicti, & ob enarratam Clementis VIII. Bullam prætensum Judicem, & ejusdem Sac. Religionis Judices Conservatores, pro cognitione dicti criminis mordicùs decertantes; attamen post multa fuit ab Assessore ejusdem Antistitis pronunciatum, non esse assassinium meritò ad suȩ Religionis Judices esse remittendum

dum, prout cũ effectu fuit remissus, & ab eis pariter absolutus, de qua quidem decisione in alio secundo tom. *de clericatu quandoque amittendo*, & ibi in tractatu *de clerico assassinio* fusè meliùs tractabimus.

32 Tales inquam Hierosolymitani, ac aliorum militarium ordinum Equites nequeunt, tam in civilibus, quàm in criminalibus suo fori privilegio renunciare, nec alterius Iudicis jurisdictionem prorogare valent, edocent *ex Andr. in Mercurial. in regul. scient.* 27. *n.* 6. *&* 4. *in quæst. de regul. jur. in* 6. *Felin. in cap. P. & G. de offic. delegat.* innuunt *Gaill. observ. lib.* 1. *obs.* 40. *n.* 3. 4. 5. *Mar. Soccin. in cap. significasti n.* 42. *de for. compet. Fulgos. in l. si convenerit n.* 15. *vers. decima sexta limitatio*, *cum vers. sequenti ff. de jurisdict. omn. judic. Eras. Cocher. de jurisdict. ordin. in exempt. tom.* 1. *part.* 7. *quæst.* 7. *n.* 2. 3. mirèque insinuant in specie horũ Divi Ioannis Equitũ *Petr. Caball. res. crim. cas.* 225. *à n.* 11. *Felic. à Solis de censib. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 13. *Ricc. collect. decis.* 216. *Crescent. decis.* 3. *de for. compet. Pereir. decis.* 58. *nu.* 15. 28. *August. Barbos. de potest. Episc. par.* 3. *allegat.* 12. *n.* 45. *Valenzuol. cons.* 95. *nu.* 50. 51. *Cortiad. decis.* 8. *nu.* 16. *Marth. de Regim. Reg. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. *§.* 4. *n.* 50. *Carlevar. de judic. lib.* 1. *disput.* 2. *n.* 452. *tom.* 1. etenim non tantùm de ipsorum præjudicio, quàm de eorũ superioris favore, & privilegio agitur; *ex cap. cum tempore*, 5. *de arbitr. & cap. auctoritate*, 4. *de priuileg. in* 6. quibus superioribus subditi præjudicium inferre haud possũt, quoniam hoc privilegium toti fuit impertitum Ordini, edocent *ex cap. si diligenti, et cap. cum contingat de for. compet.* paulò ante citati, & post eos *Card. de Luca de jurisd. & for. compet. discurs.* 92. *num.* 21. *tom.* 3.

34 Subsunt itaque Divi Joannis Equites in omnibus, suo locali Priori, ejusque Assembleæ ex Equitibus professis conflatę, qui cum voto sui Assessoris, sive Conservatoris Judicis causas tam Civiles, quàm Criminales absolvunt, à quibus ad ordinariũm Cõcilium, primæ instantiæ, & ab eo ad Cõcilium completum secundæ instantiæ Judicem, in gradu appellationis devolvuntur causæ, latè insinuat *Luca in discurs.* 68. 69. *in tract. de benefic. in suppl.*

35 Undè sciendum est in lingua Itala jurisdictionem tantùm

tùm retinere Prioratus Romæ, Messanæ, Lõgobardiæ, Venetiarum, Pisæ, Barlectæ, ac Capuæ, cæteri verò honorifico titulo vulgariter denominantur (Baglivi.)

36 Messanæ inquam Prioratus 1136. erectus fuit, & ad petitionem Gubaldi primi Magni Prioris, à Comite Rogerio varijs beneficijs, ac honoribus condecoratus, teste *Patr. Placido Samper.in Icolog. B. V. Mariæ fol.* 166.qui quidem Prior ob antiquitatem fundationis, Grandis, retinet titulum, ut evolvitur in ipso Comitis Rogerij privilegio ibi: *Ad justas, & humiles preces Fratris Gubaldi Venerabilis MAGNI PRIORIS, ejusdem sacræ domus Hospitalis,et Conventus, &c.* & in alio anno 1137.concesso,ubi hunc Magnum Prioratum, ac cæteras domus ejusdem Religionis in Regno existentes sub sua,suorumq; hęredum protectione

37 suscepit. Nec dispares fuere Invictissimi nostri Aragonię, ac Austriaci Sicilię Reges, qui varijs privilegijs, ac honoribus, Priores,& Prioratum mirificè ornavere, ut fusè indicat idem Samper.loco indicato, cui Magno Prioratui Cle-

38 mens V. anno 1307. Templariũ Equitum bona in dicta Messana *Urbe*, ac in Regno existentia aggregavit, ut ex Pontificio rescripto ab eodẽ Auctore relato,desumitur.

39 Clerici planè, & ejusdem Ordinis Divi Joannis Cappellani,eadem,respectu Episcopi loci Ordinarij, immunitate gaudent, suoque Priori subsunt,qui per suum Vicariũ jus inter eos dicit,ut nuper explanatũ est. Itidẽ quoad Ordines nanſciſcendos manu alterius Ordinarij *Barbos.de potest.Episcop. in alleg.*4.*n.*60. *Pignatell. consult.*45.*n.* 10.*p.*3. *Panimoll. decis.*14.*adnot.*2.*nu.* 82. aliter tamẽ disponitur per S.C. Triden.quoad Regulares omnes.

40 Saracenibus verò Hispaniarum Regna vexātibus, Petrus Fernandes adversùs eos strenuè surrexit, qui pro eis evellendis anno 1160. Militarem Divi Jacobi de Spada Ordinem instituit, & Sancius III. cum Beato Raymundo Cistercienſi Abbate an. 1176. ad eumdẽ finẽ,Militarẽ Calatravę alterũ Ordinẽ elevavit.

41 Isti autem Equites verè, ac propriè Religiosi haud sunt, dum in spiritualibus non vacant negotijs, nec in claustro vivunt,nec Monasterium, aut Clericalem gestant Habitum, eisque substantiale castitatis deficit votum, saltem in ea non versantur perfecta, ac vera castitate,. quã exposcit ipsa

Religio, juxtà *cap. ad Monasterium, de stat. relig. & cap. unico de voto lib.* 6. meritò secundum quid, eos religiosos esse, haud propriè, ac verè existimant *Guttier. pract. quæst. lib.* 2. *quæst.* 111. *n.* 2. *Gars. de benefic. part.* 1. *cap.* 4. *n.* 16. *Sarmient. de reddit. Eccles. part.* 4. *cap.* 1. *n.* 13. *Gonzal. ad regul. Cancell.* 8. *gloss.* 8. *à n.* 61. *Narbon. leg.* 8. *gloss. unica n.* 13. 14. *tit.* 5. *lib.* 1. *recop. Molin. de prim. gen. Hispan. lib.* 1. *cap.* 13. *Molin. de just. & jur. tract.* 2. *tom.* 1. *disput.* 141. *& disp.* 623. *n.* 5. *Marth. de jurisdict. part.* 2. *cap.* 32. *n.* 14. 15. *Mastrill.* 290. *n.* 1. *ad* 32. *lib.* 3. *Pheb. decis.* 85. *n.* 9. *Thom. del Bene de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 11. *sect.* 1. *n.* 5. *Rot. Rom. divers. decis.* 591. *part.* 1. *Cortiad. decis.* 8. *n.* 82. *Daniel. de nobil. controvers. disp.* 55. *& disput.* 56. *à n.* 4. *August. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 3. *cap.* 7. *à n.* 26. *& lib.* 1. *cap.* 43. *n.* 19. *Carlevar. de judic. lib.* 1. *disput.* 2. *n.* 413. *Post. de manutenend. decis.* 326. *n.* 3. *Seraph. decis.* 121. *& decis.* 583. *Durand. decis.* 308. *n.* 6. *& decis.* 95. sicq; in una Romana dotis 11. Feb. 1647. corã Bichio decisũ refert *Card. de Luca de jurisd. & for. cõpet. discurs.* 92. *sub n.* 8. *tom.* 3.

meritò à gabellarum solutio-
42 ne immunes haud sunt existimant *Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 264. *Mastrill. decis.* 290. *n.* 28. *Cutell. de immun. Eccles. lib.* 2. *quæst.* 50. potissimum si sint Novitij *Ægid. Boss. de for. cõpet. n.* 144. *Villadieg. in Polit. cap.* 5. §. 20. *n.* 112. 114. nisi quo ad fructus suarum commendarum subdũt *Bobadill. paulò antè Dian. res. mor. part.* 1. *tract.* 2. *res.* 49. *n.* 1. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 11. *à n.* 5. *August. Barbos. de Jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 39. §. 2. *n.* 49. *Cened. Canonic. qu.* 4. *n.* 20. *Xamar. de privil. Barcin.* §. 22. *n.* 6. *Velasc. de privil. paur. part.* 3. *quæst.* 17. *n.* 29. *Carlevar. de Judic. lib.* 1. *disp.* 2. *n.* 440. 441. nec Canonis fruuntur privilegio, insinuant *Greg. Lop. in leg.* 1. *tit.* 7. *part.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 22. *n.* 15. *Carlevar. ubi supra n.* 417. *Dian. resol.* 7. *part.* 10. *tract.* 4. *n.* 1. *&* 2. nec fori, sustinent *Sotus de just. & jur. quæst.* 5. *art.* 3. *lib.* 7. *Mastrill. decis.* 290. *à n.* 22. *Azaved. lib.* 1. *n.* 4. 5. 6. *tit.* 14. *lib.* 3. *recop. Portules post foros cõpetentiarum, quæst.* 3. *n.* 8. *Marth. de jurisd. part.* 2. *cap.* 32. *n.* 17. *Sesse de inhibit. cap.* 9. §. 1. *n.* 19. *Carleval. d. n.* 417. fortiùs in gravioribus criminibus con-

concludũt, *Bobadill.d.c.1.lib.2. n.232.& c.9.n.12.13.& alij relati per Barbos.ubi supra n.47.*

45 Et si de opposita testantur observantia nonnulli, & in Regnis Castellæ *Bobadill. d. lib. 2. polit. cap. 19. n. 9.* ac innumeris Pontificijs constitutionibus, ac Regijs privilegijs Ordinibus Divi Jacobi Calatravę, & Alcantarę indultis fundat *Carlevar. de Judic. d. lib. 1. disput. 2. n. 422. ad 428. tom. 1.* cuncti dictantes hosce Militarium Ordinum Equites, Cruce signatos in Criminalibus potiri fori exẽptione, itidem si graviora patraverint crimina, ut ex varijs decisionibus, & ex concordia Caroli V. Imperatoris anno 1527. cum capitulo Generali ejusdem Ordinis comprobat idem *Carlevar.* nisi in casu hęresis, læsę Majestatis, nefãdi, proditionis, seù rebellionis, seditionis, tumultus, cõmotionis, seù cõcitationis populorũ, aut illationis belli, violationis Regiorũ rescriptorũ, aut securitatis Regiæ, aut inobediẽtiæ Regiorũ præceptorũ; in reliquis autẽ casibus, quãtũvis gravioribus, & atrocioribus, hosce Equites exẽptos esse à sæculari imperio, subiectos tamen sui Ordinis Potestatibus, insinuãt antè *Carlevar. loco citato Greg. Lop. in leg. 1. tit. 7. part. 1. Glos. 1. in fin. Azavedus in leg. 14. n. 4. tit. 5. lib. 3. recop. Emm. Rodriq. tom. 2. regul. quæst. 62. artic. 13. Bobadill. polit. d. lib. 2. cap. 19. n.*

46 *10.* laxè *Crespes de Valduar. obser. decis. 53.* ubi probat hosce Equites esse exemptos ab ordinaria potestate, & Dom. Regi subiectos. Etenim Dom. Rex est Judex exemptorum ex suprema, ac prisca sua regalia, itidem post Concil. Tridentin. attamen in civilibus pro Creditoris libito, modo coërcentur coram Ordinum Judicibus, modo coram sęcularibus, nisi de rebus commẽdarum, aut earum fructibus ageretur, pro quibus coram suis Ordinis Judicibus omninò compellendos esse insinuant *Bobadill. ubi nuper n. 26. Villadieg. in polit. cap. 5. n. 117. Carlevar. n. 450. Cortiad. d. decis. 8. n. 98.* Nobis autem in Villa Matriti degentibus binę fuere agitatę criminales causę, una contrà D. Martinum Diaz Pimiento Alcantarę Equitem, Supremi Sanctę Claræ Neapolis Consiliarium Ligardę Comitem, & Castellę Titulum, pro nonnullis prætensis defectionibus, uti Præside in Catansari Provincia commissis, pro cujus causę cognitione sex fuere à sua Catholica Majestate designa-

ti Senatores, duo ex Reali Castellę Concilio, duo ex Supremo Italiæ, & cęteri duo ex Ordinum Militarium Concilio, ex quibus Comes, post multa, ex adductis cōtrà eum, in regimine Præsidatus Calabrię, absolutus remansit, & ad Fiscalis ejusdem Militariū Ordinum Concilij dignitatē graduatus, immò ad Supremā collateralis Neapolis Regentiam assumptus, dein verò brevi dierum spatio sub Divino, Supremoque judicio transivit; Altera verò contra Don Gasparem Borja, Sancti Jacobi Equitem, Matairfonis Messanæ arcis Castellanum, pro cujus pariter cognitione, sex ab eadem Majestate fuere designati Senatores, duo inquam Belli Consilij, duo Militarium Ordinum, & cæteri Supremi Italiæ, ex quorum integritate, è calumniantium ungue juridicè evulsus, ad Magistri Cāpi munus, dein ad Militaris tormenti ignei Regni Siciliæ Generalatum ascendit, postremò ad ejusdem Messanæ Urbis Gubernium, in quo cum omnium dolore, & fletu postremum suum clausit diem.

47 In Lusitanię pariter Regno, hosce Equites in Criminalibus, at secùs in Civilibus immunes esse firmant *Alvar. Valasc. consult.* 131. *n.* 5. *Pereir. decis.* 58. *n.* 12. *ad* 21. *Fermos. in cap.* 2. *quæst.* 16. *n.* 3. *de for. compet. Phœb. decis.* 25. *à n.* 6. *par.* 1. *Cost. noster cons.* 42. *nu.* 14. *Valasc. de privil. paup. part.* 3. *quæst.* 17. *nu.* 49. *August. Barbos. de jur. Eccles. universal. lib.* 1. *cap.* 39. *§.* 5. *n.* 27. *& de potestat. Episcop. part.* 2. *allegat.* 12. *n.* 45. *vers. amplia in fine.* In Cathalunia eorum persona pro Ecclesiastica habetur, respectu verò bonorum propriorum uti, laici, sub Regia manent jurisdictione, & sic pluries decisum testantur *Jacob. Cancer. par.* 3. *cap.* 14. *n.* 67. 68. *Ripoll. var. cap.* 1. *n.* 378. *Berart. in spec. visitat. cap.* 3. *n.* 46. & alij, quos cumulat *D. Mich. Cortiad. d. decis.* 8. *n.* 94. In Aragonia fori gaudent privilegio insinuant *Portules post foros competentiarum quæst.* 3. *n.* 6. 7. 8. *Bobad. polit. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 12. *Suelves cons.* 19. *n.* 3. *lib.* 1. *Carlevar. de judic. d. lib.* 1. *disp.* 2. *nu.* 437. *tom.* 1. *Burg. de mod. proced. ex abrupt. cent.* 1. *quæst.* 65. *nu.* 57.

48 In Parthenopæo autem Regno in omnibus, sub Regia subsunt jurisdictione, ut de vetustissima edocet consuetudine idē *Carlevar. sub n.* 100. quamvis quo ad Civile oppositum insinuat *Thor. compend. decis. p.* 3. *sect.* 2. *verb. Miles*

San-

Sancti Jacobi. Attamen me in Supremo M. C.V. Tribunali Judice ſedente anno 1675. N.Eques Divi Jacobi de falſæ monetæ crimine attinctus, fuit ad acre torturę tormentũ diſpenſatus, & negatiuus, & ex eo quòd in eodem crimine defecit fuit perpetuò in Caſtro Maris clauſus;referente Dom. Apicella, acta penes Julium de Marco. In noſtro denique Siciliæ Regno Equites Divi Jacobi tantùm in Criminalibus, at ſecùs in Civilibus fori fruuntur privilegio, dictant *Carol. de Graſſ. de effect.Cleric. effect.* 1. *nu.* 116. *Maſtrill. d. deciſ.* 290. *lib.* 3. *n.* 195. ubi
49 bis per Supremum M. C.Senatum refert deciſum, ac Regias adducit litteras ſub die 10. Januarij 1609. editas, de quibus pariter meminit *Don Mar.Cutelli de Immun. Eccleſ. lib.* 2. *quæſt.* 50. *nu.* 10. Attamen, hodie res ſub ſilentio tranſit,dum abſque hæſitatione hi Equites à privilegio fori in omnibus arcentur, & paſſim tam in Civilibus, quàm in Criminalibus,in Regijs ſub ſellijs conveniuntur, quod ex recenti Regis noſtri Catholici Caroli II. reſcripto ſcatet, cujus tenor ſequens eſt.

CAROLUS, &c.

50 *Vicerex, & Generalis Capitaneus in hoc Siciliæ Regno. Illuſtribus Spectabilibus, Magnificis, & Nobilibus Regni ejuſdem Magiſtro Juſtitiario, Præſidibus Regiorũ Tribunalium, Judicibus M. R. Curiæ, Magiſtris Rationalibus, Theſaurario, & Conſervatori Regij Patrimonij, Advocatis quoque, & Procuratoribus Fiſcalibus, cæteriſque demùm dicti Regni Officialibus* Majori*bus, & Minoribus,præſentibus, vel futuris, cui, vel quibus ipſorum præſentes præſentatæ fuerint Conſiliarijs, & fidelibus Regijs dilectis ſalutem. La Sacra Cattolica Maeſtà del Re noſtro Signore(che Dio guardi) con ſue Regie lettere, ordina quel che ſiegue. EL REY. Iluſtre Conde de San Eſtevan, Pariente, mi Virrey, Lugartenien-te,y Capitan General del Reyno de Sicilia,con motivo de la competencia de juriſdicion, que ſe excitò entre eſte mi Supremo Conſejo de Italia, y el de Ordenes a cerca del conocimiento de la cauſa de D. Antonio Amato Principe de Galati en eſſe Reyno, mandè que para poder dar regla general en eſtas cauſas de los Cavalleros de las Ordenes Militares en los Reynos,y Eſtado de Italia ſe formaſe vna jun-*

ta

ta de Miniſtros de ambos Tribunales, en que concurrieſſen Theologos, paraque con lo que ſe alegaſſe por cada juriſdicion ſe confirieſſe, y conſultaſſe lo q; en razon de eſte punto ſe ofreciere, y pareciere, y haviendome repreſentado la junta, que deſde el año 1619. *han ſido cõtinuadas las reſoluciones, que ha avido de los Señores Reyes mi Padre, y Abuelo, que gozen de Dios, y mias, ſobre conſultas de los miſmos Conſultores examinadas en juntas de Miniſtros de entera ſatisfacion, y la vna de dos de cada vno de ellos, que todos quatro fueron de vn ſentir paraque en los Dominios de Italia no ſe inove la practica de que las Juſticias* Reales *conozcan de las cauſas Criminales, y Civiles de los Cavalleros, mandando al Conſejo de Ordenes revocar las comiſſiones, que avia dado a los Prelados, a fin de que conocieſen de las cauſas Criminales de los Cavalleros: pues de lo contrario reſultarian graves incombenientes a mi* Real *ſervicio para regir con acierto, y quietud publica dichos Dominios, y que hallandoſe la materia en eſte eſtado no puede aver motivo para alterarlo, me he conformado, en que ſe execute aſſi, en cuya conformidad he reſuelto ordenarvos (como lo hago) deys las ordenes combenientes, paraque ſe cumpla, y obſerve en eſſe Reyno lo referido, en el conocimiento de las cauſas de los Cavalleros, que hubiere en el de las Ordenes Militares, que lo miſmo ſe ordena al Virrey de Napoles, y Governador de Milan, por lo que toca a aquellos Dominios, y hareys, que eſta orden ſe regiſtre, y note en las partes, que combenga para ſu puntual obſervancia, como combiene a mi Real ſervicio, de que me aviſareys. De Madrid* 16. *de Abril* 1684. *YO EL REY. Con rubrica del Patrimonio. Vt. Torres Reg. Vt. Marchio de la Roſa Conſ. Vt. Guerriero Reg. Vt. Jurado Reg. Vt. Areſius Reg. Vt. Mirobal Reg. Angulo Secr. Præſentata Pan. die* 15. *Junij* 1684. *exequuta de ordine Excel. Dom. Comitis Sancti Stephani Proregis ſub die* 17. *Julij* 1683. *Cervaranus Coad.*

Alterum parilem Caroli V. Imperatoris per totum ferè Italicum Dominium emanatum ordinem adducit *Sperell. deciſ.* 2. *part.* 1. & meminit *Daniel. de Nobil. controverſ. diſput.* 55. *n.* 16. 17.

DE

DE LEGATORUM, AC DELEGATORUM POTESTATE.

CAPUT V.

SUMMARIUM.

Ne scribam vanum, duc pia Virgo manum.

1 *Legati per Imperatorē, Reges, aliosque Principes, & Respublicas publici causa negotij missi, Sancti de omni jure, ac inuiolabiles sunt.*

Et quibus pœnis, contrà eos irruētes plectātur, recensentur.

Damnum Legatis illatum, quis reficere teneatur? ibidem.

Comites familia, ac Legatorum aliæ occesfiones eadem fruuntur immunitate. ibidem.

Legati sub legibus Repressaliarum, non deuincuntur. ibid.

2 *Legatus Sum. Pontificis, istius refert imaginem, & in Provincia sibi decreta superillustris est.*

Omnimodam retinet jurisdictionem, & in ingressu sub baldachino à Clero, et Populo ovāte recipitur.

Episcopi, & Archiepiscopi autoritas quiescit præsente Legato de Latere, & quomodo.

3 *Legatorum tres sunt species.*

Legati nati summæ sunt dignitatis, & legatarum Imperiū ex uno, eodemque fonte scatet. Ibidem.

4 *Legati, omnes Ecclesiasticas absolvunt causas, præter nonnullas, & quæ sunt recēsentur.*

5 *Legati cæteras alias, Sede Apostolica mediante, opportunè in partibus cernunt causas.*

6 *Textus in cap. 1. delegat. in 6. de legato nato loquitur, eumque Canonistæ ad alios legatos porrexere.*

7 *Legati definitio affertur.*

8 *Catholicus noster Invictissimus Siciliæ Rex legatus est natus, cum qualitate de latere.*

9 *Ex prisca, ac sæculorum veterrima consuetudine, cunctas Ecclesiasticas absolvit causas, & qua via? Ibid.*

10 *Ex Pij V. concordia itidem post Concilium Tridentinū, Regularium cognoscit de causis.*

11 *Catholicus noster Rex circa cap. II. ejusdē Concilij Tridētini Sūmū supplicavit Pontificē.*

12 *Supplicatione adhūc non abso-*

soluta exequutio prædicti cap. II. rectè suspensa remansit:

13 *Ad Legatum de Latere exẽptorum cognitio spectat, etiam si esset Legatus cum qualitate de Latere.*

Legatus de Latere absolvit causas per Ordinariũ, tanquàm Sedis Apostolicæ Delegatum, absolutas, appellationis remedio. Ibidem.

Nemo ex Legatis causas; Claustralem correctionem concernentes, judicat; nisi suus regularis Prælatus. Ibid.

Intellige, si causa in scriptis non fuerit judicialiter deducta. Ibidem.

14 *Legatus generale haud convocat Concilium, at secùs Provinciale, ratio adducitur.*

15 *Ad Legatum minimè appellatur medio omisso, sed ad solum Pontificem, & quid ex opposita consuetudine?*

16 *Ad Legatum à Latere causæ devolvuntur non tantũ appellationis remedio, quàm etiam per viam quærelæ, gravaminis, & recursus. Non tamen Metropolitano jure, sed Legationis jure.*

17 *Legatus de Latere haud committere valet causas absq; strepitu, & figura judicij. Neque quit contra jus aliquid statuere. Neq; talia statuta confirmare.*

18 *An, & de quibus beneficijs dispensat cum illegitimis?*

19 *An absolvit à juramento?*

20 *Legatus à Latere ex Concil. Triden. dispositione causas ad forum Ecclesiasticum spectantes avocare nequit, & quid si esset causa pupilli, vel miserabilis ipso petente? Et quid si esset Clericus miserabilis? Ibid.*

21 *Legatus de Latere unit beneficia, et uniendo an possit juri Patronatus Ecclesiastico derogare?*

22 *Legatus quit eligere Prothonotarium non subditum, & extra suã Provinciã degentem.*

Eique absolvere licet. Ibid.

23 *Legatus de Latere prævenire valet Ordinarios Collatores, & beneficia conferre, ratio affertur.*

Si beneficia patronatus Ecclesiastici sint, at secùs sæcularis etiam si Collator extra suam commoratus sit Provinciã.

24 *Legatus de Latere propriè Collator Ordinarius est. Ideò valet etiam beneficia dupplici reservatione supposita conferre.*

Et quid si plures essent Provinciæ sub ditione tamen illius Principis, ad quem fuit destinatus?

25 *Legatus de Latere si limitatam haud haberet facultatem quit ubique voluntariam exercere jurisdictionem.*

Effectus hujus Legationis enarrantur.

26 *Legatus à Latere confert beneficia Ordinario competentia*

tia in ejus mensibus virtute alternativæ. Ratio affertur, potissimum si Collatoris negligentia intervenerit.

Legatus à Latere confert etiam beneficia ad Sum. Pontificem devoluta, sed non ea per Sum. Pontificem reservata. Ibid.

27 *Legatus à Latere potest beneficia reservare, præter nonnulla, quæ ibi afferuntur, sed non potest reservando unum, addere aliud.* 28.

Reservat beneficium vacaturum, etiam in alterius gratia, sed & dare nequit. Ibid.

29 *Legatus à Latere beneficium, quod absenti contulit, altero cōferre nequit, interim quod advenerit absentis consensus.*

30 *Legationis munus quando finitur, ob mortem legati, aut legantis.*

31 *Legatus Vicarium eligere quit.*

32 *Vicarius Legati subdelegare valet.*

33 *Andreæ Borbati Siculi Messanensis hæsitatio absolvitur.*

34 *Felini sententia ad id perpēditur.*

35 *Et quid ad Universitatem causarum? Ibid.*

36 *Ordinarius quit non solùm articulum merum, sed & totam causam delegare.*

37 *Delegatus ad Universitatem causarum valet unam, vel alteram, non autem totam jurisdictionem delegare.*

48 *Delegatus ad Universitatem causarum quis dicitur?*

39 *Delegatus, cui personæ industriæ fuit commendata, nequit alteri subdelegare.*

40 *Et quid de filio æque patris idoneo, an patris industriam supplere possit?*

41 *Personæ industria quando dicitur commendata.*

42 *Sub delegatione cum clausula (conscientiæ tuæ committimus) an dicitur personæ industriam fuisse commendatam?*

Clausula prædicta monitionē potius, quàm præceptum influit. Ibidem.

43 *Opposita affertur sententia.*

44 *Et quid si clausula adesset (Fidei, tuæque diligentiæ committimus.)*

45 *Exequutor in forma, dignū, an subdelegare quit?*

46 *Collector Sedis Apostolicæ, an subdelegare valeat?*

47 *Vicarius Episcopi facultatē à reservatis absolvendi subdelegare potest. Intellige, quia jurisdictionalis actus est. Ibid.*

48 *Ordinarius si totam delegaverit causam, si libuerit, valet delegationem revocare, eamque ut cognoscat, non ut alteri committat, abdicare potest.*

49 *Delegatio ab Ordinario indulta, haud expirat mortuo Delegante Ordinario.*

50 *Delegatio, gratia est, quæ*

solo verbo, (fiat,) perficitur.

Intellige expeditis litteris; aliàs informis, ac imperfecta est gratia. Ibidem.

51 *Delegatio à Vicario, ad alterum Vicarium collata expirat, cessante jurisdictione in Vicario delegante, per mortem, vel aliter.*

52 *Jurisdictio finitur in Delegato, si diffinitivam protulit sẽtentiam, vel eam exequutioni demandavit.*

Et quid in Delegato Principis? Ibid.

53 *Delegatio ad tempus præfixum expirat, transacto tempore.*

54 *Delegatus ab Ordinario electus, an quit de nullitate suæ sententiæ cognoscere.*

55 *Et quid si non simpliciter, sed ad tempus fuerit usque ad diffinitivam electus. Et quid in Delegato à Principe electo? Ibid.*

56 *Et quid de Delegato ad Universitatem causarum? Ibid.*

57 *Delegatus ab inferiore à Principe, an valeat exequi suam sententiam?*

58 *Et quid in delegatione à lege indulta?*

59 *Delegatio Ordinario collata per specialem commissionem, & non intuitu officij, delegata erit jurisdictio, non ordinaria.*

60 *Etiam si à Principe fuerit tributa.*

61 *Delegatus quit itidem post litem contestatam, sub delegationem revocare.*

62 *Subdelegatio morte Delegati subdelegantis expirat.*

63 *Legato è Provincia sibi decreta egrediẽte jurisdictio in eo, & in suo Delegato expirat, et acta confecta post discessum, etiam inscio Delegato, sunt nulla.*

64 *Intellige re integra, at re non integra, quia citatio fuit emanata, jurisdictio perpetuatur in delegante. Et an opus sit ut parti fueri tradita citatio. vide ibi.*

65 *Jurisdictio perpetuatur in Delegato per subdelegationem per eum factam. Intellige ibid.*

66 *Delegatus potest citare partem extra locum suæ delegationis, sine illius Ordinarij licentia. Intellige infra.*

67 *Idem dicendum de exteris in alieno territorrio, expressatis tamen in commissione.*

68 *Secùs si sunt nominati in rescripto, habitantes extra locũ delegationis; Nam tunc opus est illius Ordinarij licentia. Ibid.*

69 *Appellatio an defertur ad subdelegantem, si appellari contigerit à subdelegato subdelegati?*

70 *Delegatus cum clausula (appellatione postposita) nequit appellationem interdicere.*

Delegatus à Principe recusatur. Et quando? Et coram quo?

Recusatio intentatur coram eo, coram quo appellatur. Ibid.

Re-

Recusatio subdelegati Delegati Apostolici non coram arbitris. Sed coram ipso delegante præponitur.

71 *Delegatio uni collata, ad alterum non porrigitur. Intellige.*

72 *Delegatio Vicario collata quãdo transit in suum successorem.*

73 *Delegatus Sum. Pontificis, & Principis valet quemcunq; compescere, ut munus suæ delegationis suscipiat. Et non subditum valet, eo volente eligere. ibi.*

74 *Jurisdictio Delegati, an possit prorogari? Et quando.*

75 *Et quid si esset Delegatus ad Universitatem causarum?*

76 *Quilibet Judex potest punire testem, qui falsum coram eo deponit nullo fori privilegio favente.*

77 *Judex ordinarius ratione majoris excessus non potest pœnam indicere, sed Principi debet rescribere; Qui magistratum non retinent, nequeunt testes quæstionis tormento subijcere.*

78 *Hoc idem dicendum in Delegato Principis, in causis sibi non commissis.*

79 *Judex potest cognoscere, in causa sibi commissa, totum id, quod incidẽter ad eam conducit.*

80 *Delegatus potest pronunciare super successivo causæ sibi cõmissæ.*

81 *Distinctionem inter Delegatum Principis, ac simplicem, non esse juridicam, & consentaneam, ad id demonstratur.*

82 *Articulus falsitatis in causa civili hanc silere facit, donec absolvatur causa criminalis.*

83 *Delegatus cum criminali jurisdictione falsos testes valet objurgare, ibique affluenter.*

84 *Ante Monarchicum Imperiũ inter Quirites, pœna contra sontes, non erat legis, sed populi, cujus exequutio fuit postea magistratibus concessa.*

85 *Praxis Siciliæ, & Neapolis in delicto falsitatis testium, vel præsentationis falsi instrumẽti in judicio civili, affertur.*

86 *Quilibet Delegatus itidem à Latere, nequit se ingerere in causa à Sum. Pontifice alteri delegata. Intellige n. 86. 77. 88.*

89 *Abbas Siculus in cap. studuisti explicatur.*

90 *Bartoli theorica in l. quoties §. fin. ff. de administr. tutor. adducitur.*

91 *Delegatus particularis si cõtra formam sui rescripti pronũciaverit, an possit Legatus suam apponere manum?*

92 *Et an itidem Ordinarius loci, dato excessu.*

93 *Et quid si aliquem per actũ nullum gravaverit?*

94 *Delegatus particularis si ritè, ac rectè in sua delegatione se gesserit, nec ab Ordinario, nec ab alio inquietari potest.*

95 *Delegatus particularis debet suam ostendere commissionem.*

120 Su-

141 *Ser-*

141 *Servatoris nostri documenta ad correctionem opportuna, ex quibus excommunicationis monitiones scatere, recensentur.*

142 *Pro excommunicatione indicenda, utcumque haud sufficit peccatum, sed quod sit mortale, & grave.*

143 *Excommunicandus verè, haud fictè contumax esse debet.*

Contumax quādo dicitur verè, & quando fictè. Ibid.

144 *Citatio personalis requiritur ad excommunicationem indicendam. Et quando non. Ibid.*

145 *Et an sufficit per edictum?*

146 *Modus inferendi excōmunicationem, ejusque absolutionem adducitur.*

147 *Excommunicatio infligitur ubi de jure permittitur. Quia omnium maxima pœna est. Et ubi alius exequutionis modus defecit, urgente tamen causa.*

148 *Sobriè excommunicationis gladio uti debent Ecclesiastici, & si indebitè, & ignoranter ea utuntur, etiam secluso dolo, lætaliter peccabunt. Sacrilegiū committunt, injuriarum actione tenentur. Et ad partis interesse, eisque pariter Ecclesiæ ingressus, & Fidelium communicatio interdicitur, ac objurgantur.*

Et an injustè excommunicatus, se abstinere debet in Divinis, ac in temporalibus? & an absolutione indiget? Et an à temporalibus, et Divinis se abstinere debet? Ibid.

149 *Legatus natus excommunicationem ob violentam manum, in eum, qui Canonis fulcitur privilegio, haud absolvit, at secùs si de Latere sit.*

Cap. penult. de offic. Legati, & Canon. si quis suadente diabolo, 17. quæst. 4. perpenduntur. n. 149.

Etiam si excommunicatione innodatus de aliena, non de sua fuerit Provincia. Ibid.

150 *Episcopus, si percussio sit levis, absolvit, itidem per suum Delegatum.*

At secùs si percussio fuerit atrox, nisi ex speciali privilegio. Ibidem.

151 *Recensentur casus, ex quibus valet Episcopus absolvere allatam censuram, itidem si injuria fuerit atrox.*

Afferuntur affluenter casus, ex quibus excusatur Clericum percutiens ab allato Canone si quis suadente diabolo: Ubi de honoris, & vitæ defensione agitur qualis, & quomodo esse, et fieri debet explanatur, et personæ, quæ excusātur afferūtur.

152 *Innodati censuris juris alteri reservatis, ab eo, qui eas protulit, vel à suo Superiore, aut à successore absolvuntur.*

153 *Ab eis, quæ ex juris fonte scatent, ac nemini reservatis, omnes Episcopi, & Prælati jurisdi-*

Ce-

187 *Ab*

209 *Historia Monarchiæ concessionis narratur fideliter.*

Sicilia cæterarum Mediterranei Insularum maxima.

210 *Maris conatu ab Italia disjuncta.*

211 *Omni ævo uberrima, ac Populi Romani granarium appellari solebat.*

212 *Punicis profligatis Romani in Provinciam reduxere.*

213 *Constantinus Magnus Imperator Byzantium Sedē transferendo Imperialem, Imperium bipartivit, Orientale unum, Occidentale alterum. Unde bicipitem Aquilam stigmatibus adhibuit.*

214 *Lepidum dictum inter Carolum V. Invictissimum Imperatorem, & Ludovicum Alemanum Venetum Equitem, circa bicipitem Imperialem Aquilam, & Leonem Venetum alatum affertur.*

215 *Constans Constantini filius in Italia, Africa, Siculo Regno, ac cæteris Insulis successit.*

216 *Wandali, Gotique Regnū irruere, & à Bellisario, & Narsete Justiniani Imperatoris Ducibus expulsi fuere.*

Sicilia in alia Imperij divisione sub Orientalis Imperij ditione remansit.

217 *Saraceni à Michaele Imperatoris Præfecto acciti in Regnū iterum accessere.*

Apulus Farus cum altero fratre Regnante ad dissidia devenies auxilium à Michaele Byzantij Imperatore efflagitavit, & dum Gregorius Maniaces Siciliā petebat, fratres odia deposuere.

218 *Maniaces nè sua expeditio futilis remaneret, se cum Principibus Nortmannis Wilielmo Ferrobrachio, ac Ruberto Guisiardo fratribus fœdera inijt. Saracenosque è Regno ejecere. Dissidijs tamen inter ipsos subortis circa adeptum, Principes Apuliam reverterunt.*

219 *Maniace in Regno remanente, Saraceni Regnum adoriuntur, Maniacemque expulerunt.*

Nicolaus II. Pontifex, Rogerium alterum Principum Normannorum fratrem, pro Regni adeptione excitavit, ibi cooperantibus Mamertinis: immane fixerunt bellū. Quod à Messana initium, à Butera triginta annorum spatio exitum habuit.

220 *Nicolaus II. fama Rogerij undique excrescente, eum corā cernere cupiens, in Siciliam se contulit.*

221 *Rubertus Apuliæ, Calabriæq; Ducis Titulū à Nicolao II. reportavit.*

222 *Varia, insigniaque servitia per Principes Nortmannos nonnullis Pontificibus confecta, sua serie enarrantur. Laudes, ac Comitis, Regisq; Tituli, à Sum. Pon-*

tificibus eisdem Principibus indulti recensentur.

223 *Bulla Urbani II. Rogerio Siciliæ Comiti concessa, affertur.*

224 *Rogerius ante hanc concessionem Ecclesiasticam exercebat jurisdictionem.*

225 *Talem facultatem à Gregorio VII. fuisse indultam, & à Urbano II. renovatam fuisse demonstratur.*

Multas Ecclesias Cathedrales erexit, ac dotavit, & quæ fuere recensentur.

In nonnullos casus, Ecclesiasticam, Principes, ante indultam Urbani II. Bullā, exercuere jurisdictionem, ibiq; cuncti enarrantur.

226 *Bullam Urbani II. alij confirmavere Pontifices.*

227 *Henricus Imperator ex Constātia Uxore in Regno successit. Eoque mortuo Fidericum filium minorem sub tutela Constantiæ, & Innocentij III. Sum. Pontificis reliquit.*

228 *Constantia minoris Friderici filij tutrix, privilegio Bullæ Urbani II. indultæ renunciavit, quam dein Innocentius III. obruit.*

229 *Henricus Imperator VI. Friderici pater, investituram Regni gratis à Celestino III. haud recepit, sed in compotum Tusculanæ Civitatis, quam bene munitam Imperator detinebat.*

230 *Dissidia, inter Fidericum, & Sum. Pontifices afferuntur.*

Auguria enūciata ex Matrimonio Henrici Imperatoris, & Constantiæ Monialis comprobata remansere. Ibid.

231 *Renunciationem per Constantiam tutricem confectam ratham nunquam habuere Pontifices.*

232 *Confirmationes Bullæ tacitè, & expressè per alios Sum. Pontifices factæ adducuntur.*

233 *Bullam Urbani II. Rogerio Comiti concessam irrevocabilem fuisse, demonstratur, multis medijs.*

234 *Nec per Bullam Cœnæ Dñi fuisse revocatam, probatur.*

235 *Martinus V. Pontifex fassus fuit, Bullam Cœnæ Domini haud revocasse casus, in quibus Galliæ Rex ab immemorabili tempore in Clericos jus dicebat.*

236 *Indulta remuneratoria, ob servitia præstita, non revocantur.*

237 *Potissimùm ob alterius ingratitudinem.*

238 *Privilegia à Leone X. Sum. Pontifice Regi Francorum ob servitia impertita, non esse revocata, ob jurgia habita inter Philippum, cognomento, Pulchrum, & Bonifacium VIII. Sum. Pontificem, jure optimo sustinent Galli.*

239 *Justa, ac expressa accedente causa, revocantur privilegia concessa.*

240 *De qua constare plenè debet, nec sufficit assertio.*

241 *Aliàs* Princeps *concedens ad concessi observantiam devincitur.*

Verba Supremi Optimi, Maximi Dei Omnipotentis: Ponam fœdus meum inter me, & te, explicantur. ibid.

242 *Summus* Pontifex *beneficio jam collato, absque causa quempiam privare nequit, absq; Legis, naturalis læsione.*

243 *Sixtus V. beneficium, quod ad Regis Catholici commendationem, uni contulit, alteri incommendatum assignavit; sed re maturius perpensa. spoliato existimationem tribuit.*

244 Princeps *laicus officium temporale, aut perpetuum, licet ad beneplacitum, absque justa causa, haud revocat.*

245 *Nisi justa, ac legitima causa, in judicio parte citata, & audita accesserit.*

246 *Causa, quæ dicitur justa, & legitima affertur.*

247 *Summo* Pontifici, *aut* Principi *afferenti de justitia causæ standum non est, ubi de tertij agitur præjudicio.*

248 *Nonnulli* Parthenopæi *Ministri, è ministerio Supremorum Tribunalium ejecti, jussu* Invictissimi *nostri Regis Catholici fuere, absque causæ probatione; Verùm re ad jus, & Justitiam redactâ, aliqui ad pristinam regressi fuere dignitatem, cæteri in eadem remansere suspēsione.*

249 Privilegium *per* Urbanum II. Pontificem *Rogerio Siciliæ Comiti indultum, ejusdem Rogerij dignitati concessum fuisse, ideò irrevocabile, ac perpetuum fuisse, probatur.*

250 *Omne id, quod* Principibus *sæcularibus ab Ecclesia indulgetur, aut ex privilegio, aut ex consuetudine immemorabili in perpetuam Regum regaliam transit.*

251 *Data immemorabili consuetudine, solam privilegij famam sufficere, comprobatur.*

252 Potissimùm *ubi abest incapacitas.*

253 *Summus* Pontifex *Imperiū de cognoscēdis Clericorum causis itidem criminalibus, delegare quit; Etenim res non Ordinis, sed jurisdictionis est.*

254 *Summus* Pontifex *in omnibus jus Divinum dispensare valet, præter contra Fidei articulos, & universalem Ecclesiæ statum.* Perpetuum *fuisse privilegium per* Urbanum II. *Rogerio Siciliæ Comiti concessum, demōstratur.*

Verba in allato privilegio expressa (aut alterius, qui legitimus tui hæres extiterit) perpenduntur.

255 *Dictio (Heredis) non ad primum, sed ad cunctos alios successores in infinitū refertur.*

256

256 *Privilegium ob servitia, & benemerita impertitum, perpetuitatem redolet.*

257 *Vetustissima sex sæculorũ, & ultra, inconcussa observãtia, statuentis intentionem declarat.*

258 *Legati nati munus perpetuum est; Quoniam dignitati indulta est Legatio, nec per mortem extinguitur.*

259 *In quacumque concessione, ubi de hærede mentio fit, personæ industria nunquam electa censetur.*

260 *Apud cunctos Summos Pontifices, recensitum Regum Siciliæ privilegium notum, omni ævo fuit.*

Epistola Card. Cibò, jussu Innocentij XI. Sum. Pontificis ad Regiæ Monarchiæ Judicem missa affertur. ibidem.

1 Ad hanc Legatorum potestatem explanandã nostra non erit oratio, circa Legatos, sivè Ambasciatores per Imperatores, Reges, aliosve Principes Supremos, ac Respublicas, publici causa negotij missos, de quibus mentio fit, in *l.* 2. *§.* 3. *l. si quis*, 8. & *l. non aliàs* 24. *ff. de Judic.* Sed de Legatis à Summo Pontifice obsignatis in aliqua certa Provincia, cum facultate administrandi ea, quæ Sed. Apostolicæ munus sunt, & continentur sub tot. tit. Decretalium Gregor. IX. 30. *de offic. Legati*, quorum potestas à Summo scatet Pontifice, ut infra affluenter demonstrabimus. Tantùm hìc primiter, ac obiter adnectendo, Legatos Principum, omnium gentium jure Sanctos, ac inviolabiles esse inquimus *Tacit. an.* 1. 43. 3. ibi *hostium jus, & sacra Legationis, & fas gentium corpora*. Meliùs tamen exprimit *Cicer. in Verrin.* 3. *Legatorum jus divino, humanoque vallatũ præsidio, cujus tam sanctum, & venerabile nomen esse debet, ut non modo inter sociorum jura, sed hostium tela incolume versetur*: subditque elatè *Ammianus; vigilat Justitiæ oculus sempiternus ultrices Legatorum diræ*: Quiritum tamen jura, *de vi publica* teneri, contra securitatem Legatorum attentantem statuere, *tit. ff. & Cod. de Legat. l. 7. ff. ad l. Jul. de vi public.* Quod antea de Feciali jure cautũ erat. Etenim L. Minutius Mirtillus, & L. Mãlius, quòd cõtra Carthaginensiũ Legatos manus intulerãt, jussu Culei Prætoris ex S. C. per Feciales traditi fuere Legatis, & Carthaginem evecti. *Liv. lib.* 38.

Tan-

Tanta equidem omni ferè ævo fuit, pro ut est Legatorũ ęstimatio, quòd si eos capientes inviolatos nõ redegissent, justè eis bellum indicebatur; ut fecere Romani contra Senonas. *Appian. excep. leg.* 4. *&* 10. Ligures contra Illyrios. *Polyb. excerpt. leg.* 125. 134. Galli contra Romanos. *Livi. lib.* 5. Franci cum Germanis. *Æmon. lib.* 3. *cap.* 61. *&* 88. *Wittekind. lib.* 11. Aliæque Regiones cum Gentiũ clade, & Regnorum excidio illatam eorum Legatis injuriam vindicabant, ut depromitur ex quàmplurimis exẽplis recensitis per *Ammon. lib.* 4. *cap.* 86. *de gestis Francor. &* *Albert. Gentil. de Legat.* 2. 14. *&* *Carol. Paschal. de Legat. cap.* 26. contra sanè jus naturale, & Divinũ delinquit, qui in eos irruit; sunt namque opportuni ad conservationem communis boni. *Senec. Violavit legationes rupto Gentium jure. Grot. de jur. bell. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 6. *del Bene de imm. Eccles. tom.* 2. *cap.* 10. *dub.* 24. *sect.* 1. *nu.* 21. plura enim sæpius occurrunt negotia, quæ, pro pace inferenda, & discordijs extinguendis non nisi per Legatos differi queunt. Vivã refert insuper Legatus sui Principis, ac Patriæ spirantem quasi imaginem, merito eum lædens in læsę Majestatis ruit crimen *tex. in l. Jul. Majest. Batol. in extrava. qui sint rebelles.* 118. *vers. Rebelland. vers. quod hic dicitur, nu.* 4. *Cabed. decis.* 116. *Besold. polit. tom.* 9. *dissert. leg. cap.* 5. *n.* 9. aliosq; refert *del Bene de immun. Eccl. tit.* 1. *cap.* 8. *dub.* 47. *sect.* 2. *n.* 11. & post eos *Hjer. Basil. decis.* 9. *n.* 11. ubi cum *Cutell. de immun. Eccles. qu.* 6. nevè sacræ Basilicæ Clypeo potitur firmat, ac sacrilegium cõmittit, *Angel. in l.* 1. §. *delegati, ff. de judic.* de Canonico, autem jure, hosce Legatorum violatores excommunicantur, & è Christianâ societate arcẽtur, *tex. in cap. si quis distint.* 49.

Damna rursus, ac passa per Legatum jactura, per Principem, in cujus Terris illata fuit, reficitur, sicque factitare assolet Christianissimus Rex insinuat *Fridericus de Marselaer, de Legat. lib.* 2. *cap.* 15. & perfecit in magno spolio Illustr. & Reverendis. Joann. Francisco ex Comitibus Guidijs à Balneo, Legati à Latere munere jam functo per Gallos illato, cui viginti aureorũ mille refundere jussit, teste *Marselaer.* ubi nuper, quem refert *Godefrid. PeschWitz. de repressal. cap.* 8. *n.* 83.

Tutus denique meatus Legato

gato præstandus est, itidem & remeatus, depromitur *ex tex. in l.nullam vim* 3.*C.de Navic. lib.* 11.*Graeff.in repet.ad l.non dubito ff. de captiu. & post L re cap.* 27. *n.* 13. meritò nefariè egisse Tuccam Illyriorũ Reginam reversum negãtem tutum Romanorum Legatis, tanquam in securitate exclusum inclamat *Polyb. lib.* 2. aliosque pariles Romanorum refert casus *Tit. Liu. lib.* 10. sub quo Legationis Clypeo tutaminis comites, familiaæ, aliæque complicantur ejusdẽ Legati accessiones *Alber.Gentil. de Legat. lib.* 2.*cap.* 3.*&* 15. cujuscunque status honestioris, & vilioris *Fider. de Marselaer. delegat. lib.* 2. *cap.* 13. *Kirckner. delegat. lib.* 2. *cap.* 1.*n.* 232. *l.* 12. *de uac. & excusat. Mun.* sicque servabatur in prisco Fecialium more; *Rex facis nè me Tu regium nuncium Populi Romani Quiritum, uasa Comitesque meos? Gentil. delegat. lib.* 12. *cap.* 15. de quorum Quiritũ jure, Lege Julia tenebantur, Legatos, Oratores, eorumve Comites lædentes *Ulpian in l.* 7.*ff. ad leg. Jul. de vi publ.* Tãdem Legati immunitate potiuntur contrà Repressalias. Etenim non sine tædio, incommodo, & labore Legationis subeũt munus. *Wisĩebach. Exercit. Pand. disput.* 41.*tit.* 1. *Bartach. de Gabell. p.* 7.*n.* 31. *Carpan. ad stat.Mediolan. ad Rubr. cap.* 438.*n.* 51. *Dionys. Godofr. Prax.Ciuil. lib.* 1. *tit.* 3.*p.* 46. quos affert *Godifr. PeselWitz. de repress. cap.* 8. *n.* 76.

Cæterum ad nostram ingredimur orationem, ob quã de Sum. Pontificis Legatis (Deo sic favente) affatim acturi sumus, estque sanè Legatus Sum. Põtificis imago. *cap. nolentis. de offic. legat.* suasque gerit vices *cap. uenerabilis de consuet. cap.* 1. *& ibi Abb. & scribentes de offic. legat.* & in provincia sibi decreta, super Illustris vocatur. *Petr.Gambar. tract. de Legat. lib.* 2. *§. quoniam n.* 30. eisdem utitur insignibus quibus Sum.Põtifex; quę recensentur *per Gamber. ubi supra lib.* 1. *§. Constituantur. n.* 4. *& per Gundisalu. de Villadieg. tract. de Legat. q.* 5. *n.* 1. retinetque in sua amplissima facultate omne Imperium, omnemque jurisdictionem, in sua decreta provincia. *cap. valdè §. Legatum distinct.* 94. *cap. mandata de præscript. cap. si Abbatem de elect. in* 6. & in publicis actionibus Baldachino utitur, & sub eo in ingressu Populo ouãte, & Clero recipitur; ceù Judæi Christũ recepere in Hieru-

ru-

rusalem, ramos portantes olivarum *Villadieg. p.* 1.*q.* 5. *n.* 1. *Gambar. de auctor. Reg. lib.* 1.*§.debet n.*5.*Bertachin. tract. de Episc. lib.* 4. *in princ.*ipsoq; presente nequit Episcopus loci ordinarius populum benedicere, nec mozzettam deferre, quippè majoris præsentia quiescere facit minorem reverentialem, & ità statuit *Sac. Congr. in una Perusian sub die* 2. *Octobris* 1601. quam affert *Selli. in select. Canon. cap.* 2. *n.* 83. *Aldan. in compend. Canon. resol. lib.* 2. *tit.* 18. *n.* 43. quos laudat *Barbos. in sum. Apostolicar. decis. collect.* 520. *n.* 7. *& collect.* 449. *n.* 2. Neq; Archiepiscopus quit Crucem elevare, nec mozettam portare præsente Legato de latere; hoc est in Civitate existente, nam ad hoc actualis,& vera non requiritur presentia, sed fictam sufficere probat *Hermosill.ad Greg.Lop. Gloss.* 2. *prolog. n.* 60. *p.* 5. & sequitur *Eruditissimus Nicolaus Scopp.Obser.ad decis.Gratian.* 29. Legato creditur itidem litteris Legationis non exhibitis, nisi majorē afferat esse suam à Sum. Pontifice indultam potestatē, eà, quæ ex communi jure Legato cōpetit. *ut ex Azor. Instit. mor. lib.*5. *par.*2.*cap.* 27.*vers. octavo quæritur. Andr. Vallens. lib.* 1. *decret. tit.* 30. *§.*2. *n.* 4.

2 Tres igitur Legatorum species esse ferè omnes erudiunt Canonistæ, alij nimirùm de latere appellantur, & sunt hodiè Cardinales Eminentissimi, licet olim, ex alijs ordinibus sumebantur, dū Summi Pontificis ministris itidem tale conferebatur munus, Romana tandem increbuit consuetudo ista, & tantum Cardinales Eminentiss. Legati nuncupantur de Latere; Alij verò dicuntur missi, qui à Sede simpliciter mittūtur Apostolica,Cardinalis munere haud fungentes. Nonnulli verò Legati sunt,& appellantur nati, qui nec de Latere, nec ex aliqua speciali commissione mittuntur, sed propter Legationis munus, perpetuò suæ dignitati annexum,Legati nati Apostolicæ sedis vocantur, ut insinuant *ex Gloss. in cap. penult. de offic. delegat. Panormitan. in cap.* 1. *de offic. leg. Navarr. de rescript. remed.* 5. *n.* 2. *idem de indulgent. in* 6. *vot.* 28. *n.* 19. *P. Ludov. Molin. de just. & jur. tom.* 4. *tract.* 5. *de jurisd. disp.* 9. *n.* 2. *& tract.* 3. *disp.* 58. *Lelius Zecchi. de republ. Eccles. tit. de Stat. Mus. Legat. Eras. Cocher. de jurisd. ordin. in Exemp. p.* 2. *q.* 2. *n.* 1. *Petr. Andr. Gābar. ubi suprà Garcia de benefic. p.* 2.

p. 2. cap. 3. n. 3. Gambacurt. de immun. Eccles. lib. 10. cap. 8. n. 19, Andr. Vallens. paratitla Decretal. lib. 1. tit. 30. n. 2. Henr. Zoës. in d. lib. 1. decret. tit 29. n. 3.

3 Sunt porrò isti, Cātuariensis Archiepiscopus, Eboracensis in Britannia, Pisanus in Italia, Ramensis in Gallia, ut apertè indicant nuper allati *ex cap. 1. de offic. legat. Franc. Marc. decis. 596. lib. 2. Ang. Barbos. de Jur. Eccles. univers. lib. 1. cap. 5. n. 2. & seqq. Sāchez cons. mor. lib. 6. cap. 9. dub. 1. n. 15. Monet. de commut. ult. volunt. cap. 5. n. 193.* & Toletanus in Hispania *cap. 1. de appellat.* quos itidem cumulat *Henric. Zoësius comment. in lib. 1. de decret. tit. 30. de offic. legat. n. 1. 2. 3. Andr. Vallens. paratitla, lib. 1. decret. cap. 30. de offic. legat. §. 1. n. 1. 2. 3.*

4 Legati autem nati summæ sunt dignitatis, de quibus fusè meminere *Gloss. in cap. 1. de legat. in 6. Speculat. in tit. de legat. §. superest, Boër. decis. 347. Petr. And. Gambar. de offic. & potest. legat. & facit Lex tit. 9. part. prim. Hispan. & ibi Greg. Lopes, Brun. de legat. lib. 2. cap. 1.* Et de alijs scripsere *Ludovic. Molin. loco indicato, Parlador. different. 129. n. 3. Layman. Theol. mor. lib. 1. cap. 7. n. 2. August. Barbos. de jure Eccles. univers. lib. 1. tit. delegat. cap. 5. n. 10. D. Mar. Cutell. de immun.*
5 *Eccles. lib. 2. q. 16.* Quorum herclè cunctorum Legatorū Imperium ex uno, eodemque fonte Summi Pontificis placito scatet, eorumque regulariter natura est; omnes Ecclesiasticos cernere casus, itidem Ordinarijs reservatos, præter eos, ad supremam ipsius Sūmi Pontificis Majestatem reservatos, *tex. in cap. 1. 2. 3. 4. delegat. in 6. cap. ad transla-*
6 *tionem de offic. legat.* ubi solus Pōtifex deponit, dividit, unit, & eximit, articulos solvit, Synodum facit generalem, trāsfert, ac mutat, & nullus ab eo appellat, *cap. venire de ex-*
7 *cess. Prælat. cap. 2. de translat.* circà quos, & alios à Doctoribus consideratos, nemo ex Legatis manus apponere præsumit; nisi ex speciali mādato *Canon. commutationis 7. q. 1. Vallens. in paratitla lib. 1. tit. 30. de offic. legat. §. 3. n. 8.* reliqui verò casus opportunè, ac commodè, ipso supremo Sedis Apostolicæ Imperio mediante, per enunciatos Legatos in partibus absolvuntur probant scribentes *in c. 1. de legat. in 6.* ubi enodatè cum Episcopo Cantuariensi Legato nato, Pontifex alloquutus

fuit,quem per querelam adire jussit, ut infrà demonstrabimus: attamen ad cæteros Legatos talē porrexere facultatem Canonistę,quos laudat,& sequitur *Franc. Marc. decis.* 596.*n.*1.2. etenim ibi simpliciter de Legato facta fuit mētio, cujus nomen omnibus convenire Legatis putavere *Jo. Brunell. de dignit.& potest. Legat. conclus.* 11. *in tract.to.* 13.*part.* 11. *& ex Gloss. in cap. statutum, de rescript. in* 6. *Gondisla. Villadieg. de Legat. quæst.* 3. *nu.* 2. *in eodem tract. August. Barbos. de jur. Eccles. un. lib.* 1.*cap.* 29.§. 4.*n.* 99. *Sanleger. quæst. Canon. benef. part.* 3.*cap.* 200. *num.* 2. Est-
9 que regulariter Legatus is, cui à Summo Pontifice certa Civitas, vel Provincia gubernanda committitur, ibique Sedis Apostolicæ vices gerēdo, ordinariam exercet jurisdictionem, *tex. in cap. Legatos, de offic. leg in* 6. *Navar.in cap. cum contingat, de rescript. remed.* 5. *nu.* 2. *idem de indulgent. notab.* 28.*n.* 19. *Narbon. de appellat. à Vicar. ad Episc. part.* 1.*n.* 90. *Sanch. de Matrim. lib.* 3. *disput.* 28. *n.* 8.*& lib.* 8. *disp.*28.*n.*4. *Aloys.Ricc. collect. part.* 5. *collect.* 1974. *Guttier. Can. lib.* 1. *cap.* 11.*n.* 1. *Gonsal.ad reg. Cancell.Gloss.* 21. *n.* 37.*& Glos.* 24. *n.* 36. *August. Barbos. de jur. Eccles. univers.tit.de Legat.& Nunci. cap.* 5.*n.* 1. *P. Ludovic.Molin. de Just.& jur. tom.*6. *disput.*9. *n.* 3. *Azor. Moral. par.*2 *.lib.*5. *cap.* 27. *q.* 5.

Jurisdictionem porrò in exemptos retinent *tex. in cap. si Abbatem de elect. in* 6. *cap. venientes, de verb. signif. in* 6. *Gloss. in cap.*1.*de Legat.Franc. Marc. decis.* 344. *n.* 1.*part.* 1. *Navarr. de dat. & promis. notab.*4.*n.*10. *Petr. And.Gambar. de offic. & potest. Legat. lib.* 2. *n.* 31. *& lib.* 8. *n.* 7. *&* 8. & iterùm *de potest. Legat. in exempt. nu.* 8. *F. Eman. quæst. regul. tom.* 2. *par.* 1. *qu.* 8. *nu.* 20. idem *Franc. Marc. decis.* 2. *par.* 1. *Erasm. Choker. de jurisd. in exemp. par.* 2. *cap.* 2. *n.* 7. *tom.* 1. Quòd itidem conatur extendere ad Legatum mixtum cum qualitate de Latere,rejecto *Choker. Salgad. de suppl.ad Sanctiss.par.*2.*cap.* 21. *n.* 18.19.20.21.

10 Noster inquam Siciliæ Rex Catholicus, ex Urbani II. rescripto, in hoc suo Siculo Regno, Legatus est natus cum qualitate de Latere;acturus ex Summi Pontifici placito, omne id,quod absolvendum foret per Legatum de Latere, ut ex eadem Pontificia constitutione evolvitur, & infra lucidè demonstrabimus, ac mirè insinuant

ſinuant *P. Henriq. de Pontific. clax. cap. 26. D. Jo. Solorzan. de jur. Indiar. tom. 1. lib. 3. cap. 1. nu. 71. cum ſeq. D. Francis. Salgad. de ſupplic. ad Sanctiſſ. par. 1. cap. 2. à n. 42. cum ſeq. D. Mar. Mut. ſuper cap. Regn. Sicil. tom. 3. cap. 5. D. Garz. Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 5. cap. 6. per tot. Camill. Borrell. de Reg. Cathol. præſtant. cap. 53. & cap. 71.* & antè eos laxè *Faſell. Hiſtor. Sicul. decad. 2. lib. 7. cap. 1. Marian. de reb. Hiſpan. lib. 10. cap. 5. Goffred. Monac. de reb. Nortmannorum in Ital. geſtis lib. 4. cap. 29. Carlevar. hiſtor. Sicul. lib. 1. De Barber. in Capibrevi. Sicil. Zurit. hiſtor. lib. 3. annal. Aragon. cap. 68. D. Franc. Mauroli Meſſanenſis in compēd. rer. Sicul. lib. 3. D. Beltran. de Guevar. Archiep. Compoſtellan. in ſuo diſcurſ. de Monarch. fol. m. 19.* & poſt omnes doctiſs. & Ill. *D. Joſeph. Scoma M. R. C. Præſes, in ſua aurea allegat. Patrocinio de la Real juriſdiciō fol. mihi 40. cum ſequentibus.*

11 Qui ex priſca ſæculorum veterrima conſuetudine, itidem ex Pij V. placito, mediante concordia inita inter Invictiſſimi Philippi II. Majeſtatem, & Cardinalem Alexandrinū, ad hunc effectum ſpecialiter à Sede Apoſtolica in Regionibus Hiſpaniarum anno 1572. deputatum, omnes cernit caſus Eccleſiaſticos, ac ſpirituales ad forum tangentes Eccleſiaſticum; non in prima tamē inſtantia, qui ad Regni Antiſtites ſpectant, ac gradatim ad Metropolitanos, niſi dato gravamine circa modum procedendi, ac recurſu iuxtà Sacr. Concilij Trident. diſpoſitionem, ac litterarum Suæ Catholicæ Majeſtatis datarum *Matrid die 15. Septemb. 1639.* & exequutarū *Panor. die 18. Januarij 1640.* Eminentiſs. Card. Doria Fæliciſſimæ Panormi Urbis Antiſtite, regiſtratarum *in lib. merc. lit. A. fol. 168.*

Verùm enim verò ſi per Tribunal Monarchiæ fuerit pronunciatum ad favorem Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, *nullum fuiſſe, nec eſſe illatum gravamen*, cauſa ad Ordinarij Curiam revertit, nec Judex dicti Monarchiæ Tribunalis in interlocutoria addere valet, clauſulam, *& nihilominùs cauſa remaneat*; quoniam per litteras Suæ Catholicę Majeſtatis oppoſitum mandatur, ut patenter demonſtrant litteræ *ad Ill. Admirantem Caſtellæ, & Regni tunc Moderatorem directæ, datæ Matrid ſub die 15. Februarij 1641. & Panormi exequutæ 19. Julij 1641. regiſtratæ in libro merced. in per-*

 pe-

petuum fol. 35. Imò & Regularium causas, post ejusdem Sac. Concil. Trident. publicationem, cernit: etenim super bina ejusdem Sacr. Concil. cap. 11. & 20. *in sess.* 24. fuit per eamdem Catholicam Majestatem ad consultationē Ducis Terrę Novę Proregis, reverenter Sūmo Pontifici supplicatum, ut uno testantur ore nostri Regnicoli, de hoc Legato Siculo
12 scribentes. Imò cæterorum exemptorum, ac Judicibus in Regno carentium causas absolvit, ut præter allatos, post prælatum examen, num Legatus à Latere de causis Regularium, ac exemptorum cognoscit? concludit *Cutell. de immun. Ecclesiast. lib.* 2. *c.* 17. *nu.* 15. *Mar. Mut. super cap. Regn. Sicil. tom.* 3. *cap.* 35. *per totum, Camill. Borrell. de præstant. Reg. Cathol. cap.* 71. *Solorzan. loco indicato Præf. Scoma ubi supra.*

Quorum igitur binorum Sacr. Concil. Tridentini capitulorum exequutio juridicè remansit in Regno suspensa, absque peccati scrupulo, donec ex Legislatoris oraculo, cum plenaria causæ cognitione aliter fuerit decretum, edocent *Suar. de leg. lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 8. *Salas de leg. tract.* 14. *disp.* 13. *sect.* 4. *& sect.* 1. *Avendagn. de Leg. contr.* 5. *n.* 8. 9. *Rot. Rom. decis.* 50. *par.* 2. *divers. Ludovic. decis.* 289. & alij, quos affert *Salgad. supplic. ad Sanctiss. part.* 1. *cap.* 2. *à nu.* 154. 158.

13 Ad Legatum equidem Lateralem, seù de Latere, qui Cardinalis est, ut diximus, spectat exemptorū cognitio, edocent *Gomes ad reg. Cancellar. de infir. ressign. quæst.* 3. *Boër. de potest. Leg. à Later. n.* 12. Quam facultatem non immerito ad Legatum, cum potestate Legati à Latere, porrexere *ex Dec. cons.* 149. *Navarr. in cap. cum contingat, remed.* 5. *n.* 2. *de rescript. tom.* 2. *Wames. cons.* 42. *nu.* 3. *de off. Legat. part.* 1. *Port. cons.* 28. *n.* 6. *Paris. consil.* 17. *n.* 3. *vol.* 4. *Franc. Marc. decis.* 135. *p.* 1. *& alij nu.* 9. *in fine.*

Planè causas ad claustralem correctionem, & obedientiā spectantes, Legati omnes nec de Latere, nec nati absolvunt, sed eas ad Prælatos suos regulares relinquēdas esse monēt: *Sanch. de stat. Relig. lib.* 3. *c.* 2. *& lib.* 6. *cap.* 3. *Navar. de regular. cap.* 2. *n.* 61. *Emanuel. Rodriq. quæst.* 29. *art.* 3. *tom.* 1. *& tom.* 2. *quæst.* 3. *art.* 1. nulla prorsus admissa appellatione, *ex cap. ad nostram, cap. specie, de appellat. Scacc. de appellat. quæst.* 17. *lim.* 26. *n.* 8. *Augustin. Barbos. de potest. Episc.*

pisc.p.3.alleg.73.n.36. Salzed. de legib. polit. lib. 1.*c.*12.*n.*85. Nisi regularis Præpositus contra sui Ordinis regulas processerit, privatoque corruptus livore, subditum gravando, ei ad superiorem recursum vetuerit, insinuant nuper recensiti, quibus adde *Pat. Laurent. Peyrin. Ordin. Minim. tract. de subd. tom.* 1.*qu.* 1.*cap.* 12. *et ex Dian.* insinuat *Cutell. ubi supr. d.c.* 17.*n.* 15. aut modum excederet superior, *Marant. de ordin. Judic. par.6.verbo, & quandoque appellatur, nu.* 333. *Navarr. consi.*2.*tit. de appellat. Serav. de adjunct. q.*26.*n.* 38. vel si constructo processu superior contra subditum processerit, ut alibi fusè astruemus, qui quidem Peyrinus autumat subditum fuisse gravatum, si eum extra Provinciam naturalem mitteret superior, absque tamen justâ, ac rationabili causâ, & annuere *Navar. tom.* 4. *de regul. n.*22. *& lib.* 1. *de constit. & cons.* 9.*nu.* 10. *& lib.* 2. *de appellat. cons.* 5. *Roderiq. tom.* 1. *quæst. reg. quæst.* 23. *art.* 3. *Vega part* 2. *summ. cap.* 88. *cas.* 42. Nec ei creditur ex justâ causâ hoc fecisse asserenti, nisi aliundè subdito audito, constaret, *Navar. de spolijs Cler. §.* 2. *nu.* 7. 8. *& lib.* 3. *cons. reg. cons.* 56. *n.*2. Potissimùm si in locû, qui ad subditi saltē haud conferret, propter aëris intemperiē, sic per subditum aliàs experientiâ comprobatum; & non ad succurrendum Religiosis ibi degentibus, mittatur, nec ad conservationem Monasterij, probat ex superius allatis *Peyrin. d. cap.* 11. *§.* 1. Quibus in casibus rectè ad Legatum accurritur, ut effrænata superioris calliditas modificetur, quod passim in Supremo Monarchiæ hujus Regni Tribunali notavimus.

14 Concilium sanè generale haud convocat Legatus, nisi ex speciali Summ. Pontificis mandato, *Canon. regula* 17. *& ibi Gloss.* cum de reservatis est, *Canon. ideo* 10. *quæst.* 6. Provinciale verò convocat; etenim & Metropolitani hoc perficiunt, undè id, quod minori indultum est, majori interdictum minimè censetur, *Abb. in cap.*4. *n.*7. *de offic. Leg. Henric. Zöes. commen. lib.* 1. *decret. cap.* 30. *de offic. Legat. n.* 5.

15 Decernit insuper Legatus à Latere non tantum causas ad se devolutas, via appellationis, verùm & per quærimonias delatas. *cap.* 1. *de offic. Legat. Hostiens in summ. eodem tit. §. statuit Glos. finitur in fine.* quem subditi jure Metropolitano adire minimè

va-

valet, secùs de Legationis jure; etenim tunc Sum. Pōtificis vicē gerendo, de omnibus quæstionibus ad forum pertinentibus Ecclesiasticum, in Provincia sibi decreta per viā quærelę, itidem absolvere valet *d. cap. 1.* & insinuant communiter scribentes, ac probant *Addentes ad Monac. in cap. 2. de offic. Legat. in 6. Francis. Marc. decis. 596. n. 1. 2. Arnulph. Ruz. de præminens. Archiep. dign. privil. 6. vers. 4. n. 2.* Quod ratum habuere *Petr. Gambar. tract. de offic. & potest. Legat. lib. 8. n. 9. Henr. Zoësius comm. lib. 1. decret. tit. 30. de offic. Legat. n. 4. & tit. 28. n. 3.* dicitur planè quæstum ire, per quærelam, quoties ob aliquod juris impedimentum appellare quis haud potest, ac eatenus, quoties oppressus reclamat, ut sibi per juris viam succurratur, ut magistraliter edocet *Deci. cons. 25. Alex. in l. si arbiter in fine ff. qui Satisdar. cogant.* quos cum alijs cumulat, *Rob. Marant. de Ord. Jud. p. 6. vers. quærela n. 114. Rob. Lancell. de attent. cap. 19. in princ.* tam, quò ad civile, quàm quò ad criminale Judicium scribentes, *in cap. quærelam, de jur. juran. Gloss. cōmuniter recepta in cap. Maximianus, verb. quærelam 80. distin. Corsett. singul. verb. querela.*

16 Imò eorumdem exemptorum causæ per Ordinarium tanquam Sed. Apostol. Delegatum absolutæ, ad eumdem Legatum de Latere appellationis remedio deferuntur. Etenim Jurisdictionem habet in Exemptos, ut prædiximus *ex cap. si Abbatem de elect. in 6. cap. authoritate, verb. Sed. Apostolicæ, cap. cupientes eodem.* & Sed. Apostolicæ appellatione Legatus venit de Latere *Jo: Franc. in d. cap. si Abbatem n. 4. Barbatius in cap. actum desolut. & cons. 12. Erasm. Choker. de jurisd. ord. in Exēp. p. 2. q. 42. n. 3. 4. 5. tom. 1.* Non tamen cæteri Legati regulariter cognoscere queunt de istis appellationibus ad Sum. Pontificem interpositis, nisi ex speciali indulto privilegio, vel ex delegatione *Eras. Choker. n. 6.* Quod speciale est in Legatis de Latere subdit *in loco indicato, & in tom. 2. p. 2. de Conservat. Eccles. q. 123. n. 22. ex Navarr. in cap. cum contingat remed. 5. n. 2. de rescrip. nec discrepat. Franc. Marc. decis. 135. p. 1.*

Nevè ad Legatum de Latere, nec ad Nuncium cum facultate Legati regulariter medio omisso appellatur *cap. 7. de offic. Legat.* sed tantum ad

ad Sum. Pontificem *cap. antiqua* 23. *in fin. de privileg. cap.* 7. *cap. de priore* 31. *cap. ad audientiam* 34. *cap. dilecti*, 52. *de appellat.* Attamen ex contrario uſu perficitur teſtè *ſpeculat. de appell.* ⸿. 4. *n.* 15. *cum quo annuit Zoëſ. ad lib* 2. *decret. tit.* 28. *de appell. n.* 3. quod abſolutè ſuſtinent infrà recenſiti, eâ fulciti ratione, quoniam Summi Pontificis vicem gerit, & in provincia ſibi decreta ordinarius eſt *d. cap.* 2. *de offic. delegat. in* 6. nam, et ſi appellatio ad Ordinarium immediatum fit, ita & ad eum rectè fieri permittitur, tanquam ordinariū immediatum *Abb. in cap.* 1. *de offic. Legat. in* 7. *Bald. in cap.* 4. *n.* 5. *eodem tit. Marant. part.* 6. *act.* 2. *n.* 371. *verſ. & demum fertur ſententia Andr. Vallenſ. paratitla lib.* 2. *decret. tit.* 28. *de appellat.* ⸿. 6. *n.* 3.

17 Legatus equidem de Latere minimè poteſt cauſas cōmittere abſque ſtrepitu, & figura Judicij; edocent *Gratian. diſcep. cap.* 300. *n.* 50. niſi cum expreſſa, & ſpeciali Sum. Pontificis facultate, ut inſinuat *Tondut. Sanleger. reſol. Canon. benef. cap.* 200. *n.* 39. *tom.* 2.

Nequit itidem Legatus de Latere aliquid contrà juris formam ſtatuere *Rot. Roman. Recenſ. deciſ.* 490. *n.* 7. *p.* 1. *& deciſ.* 500. *p.* 3. *Gratian. diſcep. cap.* 300. *n.* 50. *& cap.* 245. *n.* 47. *& cap.* 469. *n.* 20. nevè talia ſtatuta confirmare valet *Panimoll. deciſ.* 97. *n.* 16. *tom.* 2. Nevè adverſus Pontificiam cōſtitutionem reſcribere *Rot. Rom. Reverſ. deciſ.* 67. *n.* 16. *p.* 4. *Sanlēger. n.* 2. *ſub verſ. notandū eſt.* Neq; ſtatuta juri oppoſita cōmuni, cōfirmare *Rot. Rom. deciſ.* 438. *n.* 41. 43. *p.* 4. *tom.* 2. *& deciſ.* 103. *n.* 18. *Seraph. deciſ.* 1306. *n.* 5. *Gratian. diſcep. cap.* 245. *n.* 42., *& cap.* 300. *n.* 50. Nec cauſas cōmittere, aut cognoſcere ordine ſuo nō ſervato *Sanlenger. ibidem* quit tamen ſtatuta, juri communi non cōtraria, perpetuo conficere, itidem eſpirata delegatione, & cætera ab alio delegato revocare *Auguſt. Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 84. *Sanlēg. ibidem.*

18 Legatus de Latere de jure communi diſpenſare nequit cū illegitimis, ut habiles ſint ad obtinendam Eccleſiam curatam *Specul. tit. de diſpenſat.* ⸿. *nunc de Epiſcopo n.* 23. *Rebuff. prax. tit. de diſpenſat. ſuper defect. natalium* Nec alius Prælatus Summo Pontifici inferior *Navar. Man. cap.* 27. *n.* 201. nevè ad Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis,

qui

qui in materia dispensationis pari passu deambulant cum curatis *Rot. decis. 2. apud Ludovis. decis. 287. n. 5. & 6. Rebuff. n. 45. Sanlenger. ibidē. p. 2. cap. 3. §. 6. n. 23.* in istis namque dispensationibus cū illegitimis ad majores ordines, ut beneficia curata, dignitates, & personatus solus dispensat Pontifex, vel Legatus ab eo facultatem retinens, ut affluenter probat *Nicol. Garcia de benef. p. 7. c. 2. n. 45. 51. 93. & seqq. Sāleger. d. cap. 200. n. 37.* quæ solet indulgere ipsis Legatis *Zoës. tit. 30. n. 13.* verùm quo ad ordines minores, & beneficium simplex, itidem Episcopus dispensat super defectu natalium *cap. 1. & 2. de filijs Præsbyt. in 6. Suarez. de censur. disput. 50. sect. 5. Filliuc. quæst. Moral. tom. 1. tract. 19. cap. 5. Sayr. de Censur. lib. 6. cap. 10. n. 6. P. Ludov. Molin. de just. & jur. tract. 2. disputat. 165. Gonsales. super regul. Cancell. 8. Glos. 5. n. 98. 99.* de qua re vide laxè tradita *per Azor. Instit. Moral. lib. 5. cap. 30. per totum.*

19 Legatus tamen de Latere quit indulgere absolutionem à juramento, expressatis verò legitimis causis absolutionis. *Marchesan. de commiss. tom. 2. tit. de commiss. relaxationis jurament. p. 3. §. 2. n. 6. 9. & seqq.* ubi congloborat tunc auferre impedimentum juramenti, etiam si talis relaxatio Sedi Apostolicæ fuerit reservata, etenim levis dum est talis relaxationis concessio, & in levioribus Pōtifici reservata, non censentur legato adempta *Paris. cons. 28. n. 43. vol. 4. Marches. ubi nuper tom. 3. §. 1. n. 67.* quos affert *Sanlēger. n. 28.*

20 Legatus ulterius de Latere, ex Cōcilij Tridentini dispositione, causas avocare nequit, pertinentes ad forum Ecclesiasticum, sed eas debet ad Curiam Episcopalem remittere *cap. causæ omnes sess. 24.* & prædiximus *sub n. 11.* nisi in casibus ibi expressatis, verùm Ecclesia in paupertatem redacta, petere valet avocationem suæ causæ ad Legatum, edocet affabrè *Cancer. var. p. 2. cap. 2. n. 15.* Idem potest Clericus pupillus, non tamen ratione Clericatus, sed pupillaris ætatis, sicque declarasse indicat *S. Congreg. Barbos. decis. Apost. collect. 157. n. 1.* At secus Clericus miserabilis, qui nequit suam avocare causam ad superius tribunal, ut contrà *Novar. de elect. & variat. fori section. 1. q. 31.* inculcat *ex Marchesano de cōmission. tom. 2. tit.*

2. *tit. de commission. avocationis causarum p.* 2. §. 2. *n.* 59. *Sãleger. quæst. Canon. benef. p.* 3. *cap.* 200. *n.* 42. *vers. & cum innuentes Novariam* aliosve Neapolitanos loqui de speciali cõsuetudine Regni Neapolis, ex dispositione *Rit. M. C. V.* 233. quod itidem erudit *Carlevar. de Judic. disp.* 2. *lib.* 1. *sect.* 7. *q.* 6. *n.* 586. 587. ubi firmat Ecclesias, Universitates, Respublicas, ac Clericos pro rebus Ecclesijs, non tamen suis Patrimonialibus, litigantes, gaudere privilegio *tex. in l. unica, C. quando Imperator inter pupill. & Vidu.* ex vi verò interpretationis, & ex praxi introducta in Regno Neapolis. Nisi Clericus pro injuria sibi illata ageret, nam tunc non debet esse minus privilegiata Ecclesiastica persona, quàm bona Ecclesię, subit ex *Pasqual. de patr. potest. par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 89. *Carlevar. n.* 587.

21 Legatus rursus unit, & uniẽdo derogare valet juri patronatus Ecclesiastico, secluso itidẽ consensu Ecclesiastici patroni, ut fundat ex multis *August. Barbos. de jur. Eccles. un. lib.* 3. *cap.* 16. *nu.* 50. potest etiam jure cõmuni inspecto, Parochialem Ecclesiã in Collegiatam erigere, & erigendo dignitatem unire *Gambar. de offic. Legat. lib.* 5. *tit. de potest. Legat. in erigend. nov. benefic. n.* 30. *& tit. de potest. uniend. n.* 11. *Rot. decis.* 608. *n.* 4. *& seq. par.* 4. *Recens. tom.* 3. *Lotter. de benef. lib.* 1. *quæst.* 28. *n.* 117. 150. *Sanlenger. quæst. & resol. benefic. par.* 3. *cap.* 44. *n.* 13. *& cap.* 200. *n.* 16.

22 Legatus ulterius potest eligere Prothonotarios Sedis Apostolicæ, etiam extrà terminos suæ legationis existentes, & in non subditum *Rot. Rom. Recens. decis.* 69. *coram Coccino par.* 4. Etenim eos creando, sua utitur voluntaria jurisdictione, suæ infixa personæ, eamque ubique, absque territorij terminatione exercere potest, ut de collatione beneficiorum extrà suam legationem diximus, & facit *Sanleng. Tondut. part.* 2. *cap.* 3. §. 6. *nu.* 22. Undè fluit valere Legatum subditum suum absolvere excommunicatum in alia Provincia, ut ex *Abb. in cap. penult. vers. venio de offic. Leg. Sanlenger. ubi supra par.* 3. *cap.* 200. *n.* 10. si causæ cognitio non fuerit necessaria in ipsa absolutione subdit *Paris. cons.* 28. *n.* 38. 52. *lib.* 4.

23 Rursus præveniendo ordinarios Collatores, itidem Ecclesiæ Cathedralis beneficia confert Legatus de Latere, *d. cap.* 1. *de off. Leg. in* 6. etenim

ubi generaliter tanquam prærogativa collatio beneficiorũ impetitur, & non est excepta, ab eo rectè conferuntur *Abb. in cap. dilecto 25. n. 4. infra de præbend.* quippè Legatus facultatem conferendi beneficia à jure retinet, ut statuit *Rot. Rom. in Recen. decis. 508. nu. 2. par. 4. Azor. instit. mor. par. 2. lib. 5. de quarto Decalog. præcept. c. 28. sub quar. quæsito.* Si tamen beneficia patronatus Clerici sint, *cap. dilectus 6. ubi Gloss. de offic. Legat. ex Jo. Andr. specul. & alij per Azor. par. 2. mor. instit. lib. 5. c. 28. quæst. 2.* itidem Canonicatura, ac cuncta alia beneficia, quæ minores dicuntur dignitates, si ad Ecclesiasticos spectat collatio, *ut ex dict. cap. dilectus, & cap. cum dilectus, de jur. patron.* prædiximus, & extrà Provinciam extaret Collator, quoniã in collatione attenditur locus beneficij *Clem. p. de supplend. neglig. Prælator. Azor. ubi sup. q. 13. And. Vallẽs. paratitla lib. 1. decr. tit. 30. de offic. Leg. ʔ. 3. n. 2.* Nisi beneficium sit jurispatronatus laici, nam hoc haud confert, neque reservat Legatus invito patrono, si ratione dotationis competit, fundationis aut extructionis *d. cap. cum dilectus, infra de jur. patronat.* Ni laici avertantur in dotandis, fundandis, ac extruendis Ecclesijs, *Azor. in 2. quæsito.* Verùm si aliter ex consuetudine, præscriptione, aut privilegio servatum fuerit, eique competeret, nam deferẽdum est consuetudini, præscriptioni, ac privilegio, ut edocet *ex d. cap. cum dilectus, Gambar. de off. Legat. lib. 3. n. 242. & seq. Vallẽs. ʔ. 3. n. 5.* vel si beneficiũ sit jurispatronatus Clericorũ, & laicorũ nam itidem eis invitis, Legatus de Latere cõfert, & reservat, quoniam censetur Ecclesiasticũ, major, namque dignitas minorem trahit, *cap. quod in dubio, infrà de consecrat. Eccles.* & ità judicatum affert *Azor. par. 2. instit. mor. lib. 5. c. 28. quæst. 2. dub. 1.*

24 Cæterum Legatus verè, & propriè cum sit collator ordinarius, *ut ex d. cap. 1. & 2. de off. Legat. in 6.* dixere *Garzi. de benef. par. 5. cap. 3. n. 59. Marc. decis. 86. nu. 1. lib. 2. Paris. de resignat. lib. 8. 9. nu. 24. Lotter. de benef. lib. 1. cap. 28. nu. 116. & lib. 2. qu. 13. nu. 43.* licèt Gonsalem autumaret impropriè esse ordinarium Legatum, quem objurgat *Garçia ibidem.* Meritò valent Legati itidem beneficia duplici reservatione supposita cõferre, potissimùm si Cardinales sint, quibus expressè

talis

talis indulgetur potestas, ut sustinet ex multis *Sanlenger. resol. Canon. benef. par. 3. cap. 152. per totum, ubi Gonzal. in regul. 8. Cancellariæ respondet.* Et si ad diversas Provincias Legatus destinatus fuerit, valet uti facultate sibi indulta, conferendi beneficia in diversis Provincijs eidem Principi subjectis. *Rot. divers. par. 3. decis.* 142. quoniam in omnibus suæ legationis cumulatis ordinarius est, & una dicitur Provincia, quo ad suam jurisdictionem, licèt essent inter se finibus diversæ, ac separatæ. Si tamen sub eodem vivunt Principe. *Steph. Gratian. discept. cap. 655. nu. 13. & seq. Sanleng. d. cap. 200. n. 8. & 9. Azor. ubi sup. cap. 27. vers. quæres.*

25 Et si Legatus limitatam ad certum locum non retineret potestatem, pollet voluntariā ubique exercere jurisdictionē. *Rot. Rom. Recens. decis. 69. n. 21. part.* 4. fluitque equidem exinde valere Legatum destinatū in una Provincia dispensare cum persona extera alterius Provinciæ, ad effectum obtinendi beneficium in Provincia sibi nō decreta; etenim agitur de exercenda jurisdictione voluntaria, ut ex *Ludovis. decis. 287. n. 9. & decis. 353. n. 6. & ibi Beltramin. Sanleng. n. 7. 10.* quidquid sit pro exercitio jurisdictionis contētiosæ, de qua re vide relatos per *Sanleng. ibidem, & cap. 3. §. 6. par. 2. n. 22. vers. non tamen.*

26 Insuper Legatus de Latere confert, ac reservat beneficia vacantia in Provincia sibi decreta, & ad ordinarium devoluta, ob alterius negligentiā, etiam extra Provinciam sibi decretam degentis. *Azor. inst. mor. lib. 5. cap. 28. quæsit. 12.* ubi idem firmat in beneficio ad Prælatum suæ Provinciæ jus eligendi spectantem, & in electione negligentem, *idem vers. dicendum est.* Etenim cū eo concurrit, & præveniens prior est, *Franc. Marc. decis. 14. n. 1. ex cap. 1. de offic. Legat. in 6. Henr. Zoësius d. lib. 1. decret. tit. 30. de offic. Leg. n. 11.* Imò & beneficia spectantia, & ad Sum. Pontificem devoluta valet Legatus conferre *cap. 1. de offic. Legat. in 6. Gloss. ibidem verb. ampliori. Zoës. n. 11. Valles. n. 2. §. 3. Azor. cap. 18. quæst. 14.* non tamen beneficia Summo Pontifici reservata, aut vacantia in Curia, nam in istis nequit apponere manus, absque speciali mandato *cap. licet, 2. de præbendis, in 6. cap. 1. de offic. Legat. in 6. & ibi Gloss. Zoës. n. 11.* Ulteriùs jus conferēdi Archiepiscopo,

vel Episcopo in mẽsibus suis, vel virtute alternativæ competens, non privativè, sed cumulativè ad Sum. Pontificem competit, adeò ut inter eos præventioni locus sit *Gonzal. super regul. Cancell.* 8. ʒ. 1. *proem .n.*76. *& seq.* Etenim per facultatem ordinarijs indulta per Pontificem, adẽpta nequaquàm ipso Pontifici fuit eadem potestas quæ, & major penes eum remansit, *tex. in cap. dudum* 14. *vers. nos igitur, de præbend. in* 6. *cap. per hoc* 17. *de hæret. in* 6. & cum alijs comprobat *Gonzal.* ʒ. 2. *ibidẽ*, estque Sum. Pontifex ordinarius ordinariorum, qui prę veniendo si confert nulli affert injuriam, *Ludovis. decis.* 221. *n.* 8. *Gonsal. reg.* 8. *Cancell. in proem. n.* 14. ex quibus medijs inferunt communiter super recensiti, & alij infra; Legatum posse prævenire Episcopum, aliumve ordinarium Collatorem, in mensibus ad eumdem Collatorem spectantibus, itidem per concordiam designatis. *Gonzal. ubi supra* ʒ. 2. *in proem. n.* 54. *& Gloss.* 25. *n.* 16. *&* 56. *& Gloss.* 45. ʒ. 1. *n.* 41. *quem affert Sanlenger. cap.* 70. *n.* 2. 3. *& seq. tom.* 1. Quippè præventioni locum esse sustinet ex *Gambar. lib* 3. *de offic. Leg. Azor. ubi supra lib.* 5. *cap.* 28. *quæsit.* 24. *par.* 2.

27 Beneficia verò quit quoque reservare Legatus præter Cathedrales, Regulares, & Collegiatas Ecclesias, earumque majores dignitates post Episcopum *cap. penult. de offic. Legat. in* 6. *Zòes. d. cap.* 30. *nu.* 12. Sed non potest unùm reservando alterum addere *Zòes. Azor. cap.* 28. *pr. quæsit.* Reservare igitur valet Legatus beneficium vacaturum, itidem in alterius gratiam, *Azor. Vallẽs.* ʒ. 3. *n.* 3. 4. *ibidem*, sed non dare, cum hoc ad solum spectat Sum. Pontificem. *Azor. ibidem.* Verùm legatione finita reservatio evanescit *cap.* 3. *de offic. Legat. in* 6. *Zoẽs. nu.* 12. *Vallẽs.* ʒ. 3. *num.* 7.

28 Non tamen confert Legatus de Latere dignitates Cathedralium, Regularium, & Collegiatarum Ecclesiarum, nec dignitates Cathedralium majores. Et quæ per electionem deferuntur, *cap. deliberationem de offic. Leg. in* 6. *Vallens.* ʒ. 3. *sub n.* 6. *Zòes. nu.* 12. at secùs ea, quæ minores sunt, nimirùm Canonicatus, ac cętera beneficia, quæ minores appellantur dignitates, nam ista beneficia Cathedralium confert Legatus de Latere, probat *Azor. cap.* 28. *vers. verùm ambigi par.* 2.

29 Denique Legatus de Latere

re beneficium, quod contulit absenti; alteri interim quod non accesserit consensus absentis, conferre non valet, nisi expleto termino absenti assignato, ad suum præstandum consensum, *tex. in cap. si tibi præsenti, de præben. in 6. Gambar. de offic. Legat.* 3. *n.* 500. *Azor. inst. mor. par.* 2. *lib.* 5. *cap.* 28. *vers. tertio quæritur.*

30 Insuper morte Legati officium Legati extinguitur, si munus legationis ejus personę nominatim fuerit commissum, at secùs si expressum sit nomen dignitatis, vel officij perpetui, vel perpetuæ, tunc ex quo realis est concessio, & non personalis ad successorē transit, quoniam non moritur, ut ele.è instruit *Vallens. lib.* 1. *decret. cap.* 70. §. 4. *nu.* 1. *& est tex. in cap. quoniam Abbas de offic. de Legat.* Nevè Pontificis morte finitur, quoniam Ordinariā retinet jurisdictionem, *cap. Legatos de offic. Leg. in* 6. Nisi ad Sum. Pontificis beneplacitum munus legationis receperit, *cap. si gratiosè de rescrip. in* 6. *Vallens. nu.* 1. *& seq.* ubi plura astruit quando legationis munus finitur. Et nos melius infra, ubi de Delegatorum potestate tractabimus. Non finitur tamen si ad Sedis Apostolicæ placitum fueri indulta commissio. Etenim ista moritur, *Vallens. ibidem, Azor. cap.* 32. *vers.* 14. *quæritur.*

31 Demùm Legationis munus sustinens ex absentiæ impedimenti causa Vicarium eligere potest, innuit *Card. Zabarell. in d. cap.* 1. *de offic. Legat.* & habetur *in l. aliquando ff. de offic. Proconsul. l. observare ff. eodem l. cum Prætor,* §. *fin. ff. de judic.* & annuit *Zöes. ubi supra n.* 4. *vers. possunt.* Etenim talis Legatus sicuti, & Proconsules, quibus ęquiparatur, *cap.* 2. *de offic. Legat. in Frāc. Marc. decis.* 14. *n.* 6. *Vallēs. d. lib.* 1. *tit.* 30. §. 2. *n.* 2. Ex Principis conscientia censetur factus, & major in Provincia sibi decreta post Summum Pontificem *tex. in l. nec quidam ff. de offic. Proconf.* & fusè *Abb. in cap. novit, de offic. Legat.* licet quoquomodo hęsitavit *Andr. Barbat. Siculus Messanensis in d.c.* 1. *ob tex. in l.* 1. *de offic. Præfect. Prætor.* Attamen ejus hęsitatio alijs haud confert legationibus, nam in allato textu personæ industria supponitur cōmendata, ut mirè erudiūt *Cyn. & Bald. in l. quisquis C. de Episcop. & Cleric. & melius Pater Ludovic. de Mirand. de ordin. Judic. tom.* 2. *quæst.* 2. *art.* 12. *conclus.* 1. ideò subdelegare minimè potest comprobat, *ex Sac. Rot. decis.* Fa-

Farinac. in decis. 234. *p.* 1. si verba, ex quibus commendatio industriæ personalis depromitur, eumque sectantur *D. Consil. Petr. in obs. ad Rit. M. C.* 75. *rit.* 2. *n.* 36. *Scopp. ad Grat. decis.* 157. *n.* 11. 12. Et nos melius infra *n.* 29. & in his majus periculum vertitur, meritò cautius est agendum, juxtà *cap. quiescamus distint.* 24. *& cap. ultim.* 7. *q.* 2. Imò, & ejusdem Legati Vi-
32 carius, quoque subdelegare valet, quoniam licet Legatus, morbo, aliaque justâ causâ impeditus, subdelegare nequeat, *per tex. in l. more ff. de jurisdict. omn. Judic. & l.*
33 *à Judice C. de judic.* attamen delegatus Principis, Sum. Põtificis nimirũ Regis, alteriusq; supremæ potestatis subdelegare valet, ut ex eodem textu *in l. à Judice*, *ubi Bart.* & scribentes uno cõgruunt ore, & facit *cap. quoniam Apostolica de offic. delegat. & Innocen. in cap. pastoralis eodem, nec discrepat. Mirand. loco indicato, & P. Ludov. Molin. de just. & jur. tom.* 4. *disput.* 15. *n.* 1. *tract.* 5. *Petr. Barbos. in l. cum Prætor.* 12. *§.* 1. *de Judic. à n.* 285. 386. 400. in Legatis autem dandis à pari procedunt Sum. Pontifex, & Legatus ex decisione *text. in cap. statutũ de præscrip. in* 6. ex quo hoc non est de exceptis, innuit *Petr. Andr. Gambar. d. tract. de offic. Legat. cap.* 8. *n.* 140. & congruit casus *in cap. Bertboldus, de re judic. & text. in l. Legatus ff. de offic. proconsul.* ubi I. C. ait: *Legatum proconsulis Judicem dare posse*: quod affirmativè recipiendum esse advertit *Gloss. in pandectis Florentinis. & insinuat Angel. Polit. in lib. Miscell. cap.* 78. *Budeus Carasius, & Equinarius in d. l. Legatus, Anton. August. lib.* 1. *emendat. cap.* 3. *Nebissæus in Lexicon. jur. civil. vers. non, & id palam apparet.* & idem ait Paulus *in l. cum Prætor §. is quoque ff. de Judic. cui mandat. est. jurisd.* ibi: *Judicẽ dare posse: & sunt Legati Proconsulũ*: astruit permixtè *Did. Covarr. var. lib.* 3. *cap.* 20. *sub n.* 10. *usque ad fin.* undè ea-
34 dem militat ratio, dum à pari procedunt Legatus Summ. Pontificis, & Legarus Proconsulis, *tex. in d. cap.* 2. *de offic. Legat.* quem posse subdelegare concludunt apprimè *Felinus in cap. super n.* 17. *de off. Legat.* & alij ubi suprà licet *Covarr.* increpare conatur *Felinum*, autumans falsum esse affirmare delegatum Legati, itidem de Latere, similem esse Legato Proconsulis, nec discrepat *P. Ludov. Molin. de Iust. & Iur. disp.* 15. *n.* 1. *in fin.*

35 *fin. tract.* 5. *tom.* 4. Attamen *Felin.* & aliorum recentiorum sententiam firmam esse putamus, potissimum si consuetudo sic invaluerit; etenim ubi de potestate subdelegādi tractatur, consuetudinē semper attendendam esse, magistraliter edocent *Franc. in cap. cum causam, q.* 10. *extr. de appell. Quintil. Mandos. reg.* 493. *n.* 7. *Felin. in cap.* 1. *de Sum. Trin. n.* 4. *Gratian. decis.* 157. *n.* 4. *& ibi Scopp. Petra Rit. M. C. V.* 2. *n.* 18. *lib.* 1.

36 Verum, ut præsens delegandi facultas magis distinctè comptèq; eluceat, ac delegati potestas integrè enucleetur, inquimus Delegatū eum esse Judicē, qui contentiosam jure non suo de alterius tamen nomine jurisdictionē exercet, *ut in tot. tit. ff. de offic. ejus cui mād. est Jurisconf. l.* 1. *§. qui mādatum, l. solet* 16. *eodem.* Idoneus non suspectus esse debet Delegatus, nec excommunicatus. *Cap. cum super* 27. *de offic. Deleg.* nevè minorem xx. annorum, nisi sciente de minori ætate Pontifice, vel Principe delegante *l. quidam* 57. *ff. de re Judic. ubi ex Alexand. Zöes. lib.* 1. *decret. tit.* 29. *n.* 9. *Vallēs. paratitla decret. lib.* 1. *tit.* 29. *§.* 3. *n.* 1. ubi concludunt partium consensum non esse necessarium, si Pontificis, vel Principis scientia circa minorem ętatem occurrerit; Jurisperitus, & in aliqua dignitate, vel personatu constitutus esse debet Delegatus, vel Ecclesiæ Cathedralis Canonicatu insignitus, Vicarius Episcopi, & nō foraneus idoneus est, *Vallens. nu.* 2. Porrò Episcopum, vel capituli, Sede vacante, Vicarium, Præsidem, aut Civitatis, alteriusque loci Rectorem valere nō tantum causæ articulum delegare, ut insinuat *Glos. in cap. super quæstionum, vers. quicunque de offic. & potest. Jud. deleg. Henriq. Zöes. cōm. in lib.* 1. *decret. tit.* 29. *n.* 3. *Vallens. paratitla decret. lib.* 1. *tit.* 29. *n.* 2. verum itidem totam causam *tex. in l. more ff. de Jurisd. omn. Judic. l. cognitio ff. de offic. ejus cujus mād. est Jurisd. Sanch. de matrim. lib.* 3. *cap.* 31. *n.* 1. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 1. Delegatus verò itidem ab Ordinario delegare nequit *tex in l. à Judice, C. de Judic.* nisi ex consuetudine, *Felin. in cap. cum contingat, n.* 2. *de for. compet. & in cap. super quæstionū, §. fin. de offic. deleg. Petr. Barbos. de Judic. in l. cum Prætor.* 12. *§.* 1. *n.* 28. *& seq.* Quod idem procedit in Delegato electo ab alijs, quàm à Principe, qui subdelegare minimè po-

potest, *l. à Judice*, *C. de judic. cap. Pastoralis*, *& cap. venerabili*,*de offic. deleg. cap. si duo, eodem in 6. Garsia de benefic. par. 6. cap. 2. nu. 23. & ex c. cũ causã de appel. Sanch. infra n. 1. Antonell. ubi supra cap. 9. n. 1.* Papæ verò Regis, vel alterius Principis, ut prædiximus delegatus causam sibi delegatam, si commodè decernere nequit, potest eam subdelegare *Menoc. de arb. lib. 2. cas. 60. à n. 20. Barbos. allegat. 84. n. 11. Marant. par. 4. dist. 5. n. 25. 26. Barbos. in d. l. cum Prætor, ʒ. fin. à n. 385. cum seq.* nisi de re arduâ, vel de sententiæ prolatione ageretur, nam ista nevè Pontificis delegatus quit subdelegare, ex adductis firmat *Episcop. Frances de compet. qu. 10. n. 7.* aut si malitiosè Principis delegatus causam alteri delegaverit, ut se de ejus cognitione exoneraret, tunc cogitur eam cognoscere, *cap. Pastoralis, de offic. deleg. Petr. Barbos. n. 403.*

37 *Vallens. sub nu. 2.* Delegatus pariter ad Universitatem causarum, unam vel alteram, non autem totam jurisdictionem perpetuò delegare quit, *tex. in l. solet Prætor, & l. seq. ff. de jurisdict. omn. Judic.* qui Ordinario æquiparatur *l. 1. ʒ. ab eo ff. quis, & à quo, Gloss. in leg. Legatus, ff. de off. Proconsf. cap. super quæst. ʒ. si verò, de offic. delegat.* ubi uno congruũt ore scribẽtes, & *Felin. n. 17. Jason. in l. ut Judicem n. 8. de Judic. Tomig. decis. 122. par. 2. Ricc. collect. decis. 1026. part. 4. Purpur. in l. more n. 94. ff. de jurisd. omn. Jud. Villadieg. tr. de Leg. qu. 8. n. 28. Marant. part. 4. distin. 5. n. 27. in fin.*

38 Estque porrò Delegatus ad Universitatem causarum ille, cui Præses Provinciæ, vel Episcopus jurisdictionem tali Castro, vel loco commendavit *Gloss. in l. 1. ʒ. ab eo ff. quis, & à quo*; connumerandum tamen est inter Delegatos, nõ autem inter Ordinarios, asserunt *ex Gloss. cap. cum causam, de appell. Marant. Ord. Jud. p. 4. distin. 5. n. 14. Antonell. c. 8. n. 1.* fusè *Sanch. de matrim. cap. 31; n. 1. lib. 3.* Verum tamen est, quòd Delegatus itidem à Principe delegari nequit cum facultate subdelegandi, *Alex. in rub. de offic. ejus, cui mand. est jurisd. gloss. in cap. super quæstionum ʒ. porrò, vers. transfert totam de offic. Delegat.* nisi Delegatus recensitam delegationem conficeret sciente, & patiente Principe, vel Ordinario delegante, *subdit Marant. distint. 5. n. 63. par. 4. Vallens. d. lib. 1. tit. 29. sub n. 3. vers. non potest.* Quam equidem sententiam itidem mili-

militare autumat in Delegato Legati Sum. Pōtificis *Zoës. d tit. 29. n. 6.* licèt oppositū *ex Abb. in cap. cum Bertholdus 18. nu. 22. de sent. & re judicat.* sustinet *Covarr. lib. 3. var. res. cap. 20. nu. 11.* edocens posse delegare.

39 Delegatus equidem, cui personæ industria fuit commendata, nequit alteri subdelegare, etiam si Delegatus à Principe fuerit *cap. quoniam de offic. & potest. Jud. Deleg. tex. in l. inter artifices ff. de solut. cap. 15. cui de offic. Deleg. in 6. Gloss. in c. fin. §. ult. de off. Deleg. Marāt. n. 27. & 69. Antonell. cap 9. n. 7.* & ante eos

40 *Sayr. decis. 3. de offic. Delegat. Marchesan. de commission. par. 1. cap. 6. n. 67. & seqq. Frances de competent. q. 10. n. 10. 11.* nisi cum consensu partiū censet *Zoës. n. 5. ex cap. fin. 15. autem de offic. Deleg.* Quod non procedit, si industria, fides, vel nudum ministerium fuerit commendatum, explicitè erudit *Vallens. d. tit. 29. §. 1. n. 3.* nam in istis non valet subdelegatio, licèt de filio æquè tamen Patris idoneo, Patrisq; industriam supplente oppositum docuere *Gratian. n. 3. Petr. nu. 39. 40. & ex eis Scopp. nu. 19. 20.* Si facultas substituendi cōcurrerit, quòd ante eos edocuit *Bart. in l. 1. C. de Præpos. agent. in reb. lib. 12. Petraalter ad Capyc. decis. 10. n. 3.*

Estque planè iste, cui personæ industria fuit commendata, Delegatus, non tamen Judex *ut dixit ex cap. jus Gentium dist. 1.* de quo affluenter

41 *Molin. disput. 9. tract. 5. tom. 4.* & dicitur personæ industria commendata, quoties arduum negotium, quod ad publicam tendit utilitatē, vel de Principis reservatis committitur, *Antonell. c. 9. n. 7.* Nisi delegato fuerit itidē jurisdictio indulta *Sayr. decis. 3. Ricc. collect. decis. 1284. p. 4. vide Ventrigl. prax. Eccl. annot. 38. §. unic. sub n. 16.* ubi varias affert formas delegationis, per quam fuit electa personæ industria, & antè eum breviter, sed enodatè *Marant. d. par. 4.*

42 *distint. 5. n. 27.* Diffiduū tamen intrat, in delegatione cū clausula (*conscīētiæ tuæ committimus*) an ex ea censeatur electa personæ industria? Siquidem negant fuisse electam personæ industriam *Genuens. prax. cap. 85. nu. 5.* & antè eum *Felin. in cap. fin. de offic. delegat. Sayr. & Ricc.* ubi nuper, & proindè valere talem Delegatum subdelegari, autumantes, ex ea potiùs monitionem, quàm præceptum fuisse impositum, nec discre-

pant *Gratian. decis.* 157. *&* *discept.* 738. *n.* 5. *Antonell. d. cap.* 9. *n.* 7. & post eos *Scopp. ad* Gratian. *observ. ad decis.* 157. *n.* 3. *&* 4. *& seqq. Navarr. cons.* 6. *de offic. de Leg. Genuens. prax. M. C. Archi. cap.* 96. *n.* 5. oppositum ta-
43 men conantur defendere *Franc. Leo. thes. for. Eccl. cap.* 15. *num.* 49. *&* *p.* 2. *cap.* 2. *n.* 16. *Sanch. de Matrim. lib.* 8. *disp.* 27. *n.* 43. *Vanti. de nullit. sent. ex def. jurisd. Delegat.* 21. & alij, quos refert *Scopp.* ubi nuper. Verùm ab hac proxima sententia nõ est discedendum; etenim per recensitam clausulam provisi, tantum idoneitatem cõtemplatam fuisse statuit *Rot. Rom. in una Auersan. benefic. anno* 1593. *coram Seraphin. quæ est decisio* 1045. *p.* 2. *ejusdem Seraphini:* potissimum si verba taliter denotantia fuere agglutinata, subdunt *Addent. ad Magon. decis.* 9. *Capyc. decis.*
44 151. *Ricc. decis.* 1046. *p.* 4. Nimirũ fidei tuęq; diligẽtiæ cõmittimus, ex quibus, & alijs similibus elicitur, fuisse personę industriã electã, insinuant ex *Rot. Rom. penes Farinac. decis.* 234. *p.* 1. *tom.* 1. *D. Carol. Petr. rit.* 2. *n.* 37. *tom.* 1. *Marant. ubi supr.*; nisi talia verba fuerint directa nõ pesonæ, sed dignitati *Sanchez de matrim. lib.* 3. *disp.* 7. *n.* 20. *&* *lib.* 8. *disp.* 27. *in fin.* aut jurisdictio fuerit delegata, ut infra. Ex qui-
45 bus inferũt nõnulli; Exequutorem, in forma dignum, posse subdelegare, quoniam jurisdictio, non sola ministerij exequutio ei fuit commendata *Rot. Rom. in Novis. decis.* 157. imò tenetur partes Judicis sumere, & cũ causę cognitione procedere *Seraph. decis.* 1045. ac partes citare, *idem*
46 *decis.* 817. Collector Sedis Apostolicæ, cui, pro exactione facienda, jurisdictio commissa fuit, itidem subdelegare quit *Crescent. decis.* 1. *de offic. Deleg. Ricc. collect. decis.* 1026. *p.* 4. *& decis.* 1284. *p.* 4. ubi annectit, talem Collectorem negotiorum Cameræ Apostolicę, gestorem esse, meritò de Jure valet, plures simul in eadem Civitate, & Diœcesi, Collectores creare. *Rot. Rom. decis.* 8. *de offic. Deleg.* hinc est
47 Vicariũ Episcopi facultatẽ, à reservatis absolvendi, subdelegare posse; etenim jurisdictionis, nõ nudi ministerij cõmissio est *Sayr. decis.* 15. *de off. Deleg. Trivisan. in decis. Venet.* 18. *p.* 1. *Ricc. collect. decis.* 1026. *p.* 4. *& melius decis.* 1284. *p.* 4. *in medio*: licèt proximæ sententiæ opponuntur ea, quæ superiùs recensita sunt, quippè in hisce absolutio-

tionibus Vicarius, Delegatus est ab ordinario electus, particulariter tamen, undè subdelegare nequit; ideò ex supra recensitis, & ex *tex. in l. à Judice, C. de judicijs*, infert *Barb. in allegat.* 52. *n.* 11. Delegatus electus ab Episcopo ad absolvendos pœnitentes à reservato peccato, nequit subdelegare, nisi specialis subdelegãdi facultas ei fuerit indulta, vel ad Universitatem causarum Delegatus esset. *Et Vallens. dict. lib.* 1. *tit.* 29. §. 1. *num.* 3. edocènt, solum Sedis Apostolicæ Legatum, non verò alterum posse vices suas in hisce casibus excommunicationis, absolutionis, dispensationis, & pœnitentiæ committere, quia in ipsis non jurisdictio, sed certum ministerium commissum esse videtur, licèt *Sayr. Trivisan.* Ricc. *Crescent. Rot. Rom. & alij nuper recensiti*, autumant ubi jurisdictionis fuit delegata causa, & non nudum ministerium, Delegatus valet subdelegare, supponentes, tamen, absolutionem à reservatis esse articulum, sivè causam jurisdictionalem, & fatetur ipsemet *Barbos. in addit. ad eamdem decis.* 52. *à n.* 1. Ex quibus rectè firmari possit valere Vicarium, vel alium Delegatum facultatem retinentem absolvendi à reservatis, talem facultatem alteri subdelegare.

48 Rursus Ordinarius, vel quilibet alius delegans totam si delegaverit causam, si ei libuerit, quit eam revocare, etiã si Delegatus manus in exercitio delegationis apposuerit, remanet namque penes Ordinarium, & delegantem jurisdictio, quæ statim in Delegato revocatione mediante expirat, ac si iste mortuus esset *tex. in l. judicium solvitur, ff. de judic. Gloss. in cap. super quæstionum* §. *porrò de offic. deleg: ubi Bart. & scribentes*, & sic conciliando oppositas opiniones, quas affert *Gomes*, rationatur *P. Ludovic. Molin. de just. & jur. disput.* 21. *sub n.* 2. *tract.* 5. *tom.* 4. ubi agglutinat, valere revocationem perficere Ordinariũ, aut delegantẽ nõ tamen ut alteri eamdem deleget causam, nisi justa accesserit causa, absentiæ nimirũ, vel ipsius Delegati infirmitatis, at si absq; rationabili causa revocatio processerit, adhùc firma remanet; acta tamen confecta à Delegato post revocationem, inscio tamen de revocatione, haud infirmantur, *cap. audita, & ibi Panormi, & in l. si forte, ff. de offic. pr. Molin. ibidem, Zòes.* autem ex magis recepta sententia

erudit, valere delegantem totam, vel delegationis partem revocare, & alteri committere, re tamen integrâ: ut depromitur *ex cap. super* 26. *§. verùm de offic. delegat.* etiam si juramentum de non revocando accesserit, *ex Gloss. in cap. fin. de procurat. in* 6. *Zoës. d. lib.* 1. *decret. tit.* 29. *n.* 37. & annuit *Vallens. d. lib.* 1. *tit.* 29. *§.* 5. *n.* 3. & an, & quando res dicitur integra, vide infra.

49 Planè jurisdictio ab ordinario, delegatâ haud expirat extincto superiore cōcedēte, vel si aliquo modo in eo jurisdictio defecerit, etiā re integrâ. *tex. in l. et quia ff. de jurisd. omn. jud. Molin. disput.* 19. *sub n.* 1. *& ante eum Marant. de ordin. judic. p.* 4. *distinct.* 5. *à nu.* 61. Quod ex alio medio sustinet Panormit. *in cap. relatū, de off. deleg. in* 6. dicēs hāc esse gratiā delegati personæ indultā, quę ex solo, fiat, perficitur verbo, *c.*

50 1. *de concess. præben. lib.* 6. *c. si super gratia, de offic. Deleg. Guid. Pap. decis.* 491. *Clement. dudum, §. nos enim, de sepult. Bellam. decis.* 542. *Rot. in antiq. decis.* 882. *Solorzan. de jur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 50. 51. *Giurb. cons.* 57. *n.* 16. taliter quòd nec ampliùs revocatur *Reg. de Philip. differt. Fisc.* 19. *n.* 14. expeditis tamen litteris, ex qua litterarum expeditione perfectionem recepit *Gomes in regul. Cancellar. de non judicando quæst.* 1. *vers. nam. per expeditionem, Molin. de prim. genit. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 52. 53. 54. *Molin. de just. & jur. lib.* 3. *disp.* 99. *n.* 3. *Castill. Sot. Major. contr. lib.* 5. *cap.* 67. *n.* 64. *Cresp. de Valdau. obser.* 5. *n.* 288. *& seq. & obser.* 37. *n.* 30. 31. *lib.* 1. *& obser.* 114. *n.* 37. *lib.* 2. *de Philip. ubi nuper n.* 24. aliàs, etiam si Principis concedentis manu fuerit signata, concedente extincto, expirata dicitur concessio, imperfecta namque, ac informis dicitur ante litterarum expeditionem gratia, *Rot. in novis. decis.* 456. *nu.* 5. *Gomes super regul. Cancell. de non judicando juxtà formam supplicationis q.* 1. *n.* 2. *& sequ. Oldrad. cons.* 326. *Bellam. cons.* 34. Nevè per testes verificandam esse subdit *Bald. in l. fin. C. de sent. resc. Boss. de Principe nu.* 293. *Paris. cons.* 77. *nu.* 12. *lib.* 3. *Molin. de prim. gen. lib.* 2. *c.* 7. *n.* 54. 55. 56. *sed vide Baiard. ad Clar. §. fin. qu.* 59. *sub n.* 5. *Giurb. cons.* 88. *Guazin. defens. reor.* 2. *c.* 9. *n.* 5. & hoc quoad probationē, & exequutionem, non autem quo ad concessionis substantiam, nā ex solo Principis, fiat, perfecta dicitur pro liberatione; nō tamen ut in judicio experiri pos-

possit *Sanch. de matrim. lib.8. disp.* 29. *n.*2. *Mastrill.de Magis. lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 60. *Dian. resol. mor. par.* 8. *tract.* 3. *res.* 84. debere tamen successorem eam confirmare putat *Molin. de just. disp.*599. *sub n.*6 *tract.* 2. alijsq; politicis medijs fusè probant *Reg. de Philip. et Cresp. de Valdau. ubi nuper.* Et si

51 mortuo, ut prædiximus, Ordinario delegante, re adhùc integrâ, delegatio haud habetur pro extincta, & Judex requisitus potest,& tenetur exequi mandatum Judicis Ordinarij requirentis, etiã eo mortuo,aut ab officio privato,*tex. in l. fundi venditor* §. *fin. ff. de aq. possess. C. si super gratia,de rescrip.* affabrè *Didac. Covarr. pract.q.cap.*11 *.à n.*1 .& cõprobat ex multis *Salgad. de reg. protec. p.* 4.*c.*6. *n.* 67. *& seq. Marant.ubi supr.* attamẽ si delegatio provenerit à Vicario ad alterũ Vicariũ,expiratâ tũc jurisdictione ordinariâ, quam retinebat Vicarius Generalis delegãs,cessat eadẽ jurisdictio in alio Vicario delegato, etiã quoad judicia incepta,ut edocet *Molin. disp.* 19.*sub nu.* 1. *tract.*5. *p.* 4. etenim in eo una jurisdictio cohæret cum alia ordinaria, ut accessoria, undè fluit, deficiente una extinguitur altera.*Alex.in d.l. & quia, & alij per Marant. n.*62.hinc extincto Episcopo, vel altero constituente finiri jurisdictionẽ Vicarij, edocet; ita pariter est si ageretur de officialibus alijs amovibilibus ad nutũ, *idẽ Molin.* & quòd gratia ad placitum concedentis collata mortuo concedente extinguitur, firmat ex *cap. si gratiosè de rescrip. nu* 6. *& ex l.* 4. *ff. locat. idem. Molin. disp.* 20.*n.* 6. *tract.* 5. *par.* 4. *& tract.* 2. *disp.* 298. *p.* 2.

52 Jurisdictio insuper delegata finitur per diffinitivã sententiam, per Delegatum prolatam, vel si eam Delegatus exequutioni demandaverit; *cap. in litteris*,9. *de offic. Delegat.* Verùm si Delegatus sit Sum. Pontificis,vel Principis, eam exequi potest, itidem extra suam, & in aliena Diœcesi, servata forma, *cap. statutũ de rescrip.in* 6.requirendo Ordinarium, cui innotescere debet exequutionem esse faciendam, vigore rescripsi, *Concil. Trid. sess.* 24. *de reform. c.* 20. aliàs ei resistere valet Ordinarius *Campanil. diverss. rub.* 11. *cap.* 13. *à nu.* 327. *Genuens. prax. cap.* 37. *nu.* 7. *Ventrigl. prax. Eccles. ann.* 38. §. *unic. n.* 12. Infra tamen annum, fieri debet exequutio *cap.quęrenti*, 26. *eodem Bart.in l. à Divo Pio, ff. de re judic. nu.* 2. *& ibi Angel. nu.* 2. 3. *Imol.*

n.

n. 1. *Alex.n.* 2. *Marant.distin.* 5. *n.*45.*p.*4. *Menoch. de arbitr. q.*47. *n.*48. *Carlevar. de judic. lib.*1. *disp.* 7. *n.* 26. *tom.* 1. de quare vide *Ventrigl.annot.*38. *§.un.n.*13. Planè valet Delegatus à Principe cõmittere Ordinario exequutionẽ suæ sentẽtię, *c. significasti, & c. sanè, de offic. Delegat.* & tenetur Ordinarius parere, itidem si sentẽtia fuerit nulla, *cap. Pastoralis §. quia verò de offic. Delegat. Marant. d. distint.* 5. *sub n.* 45. *part.* 4. anno autem elapso à puncto latæ sententiæ, & non adhùc facta exequutione, ex quo jam expiravit penes Delegatum jurisdictio, nequit iste postmodum de exequutione tractare; etenim tunc nihil remanet agendum; nisi in commissione, evolvantur verba, ex quibus depromitur jurisdictionem fuisse prorogatam ad longum tempus, nimirùm quãdo, & quoties fuerit opus, ità mirificè *Molin. disp.* 27. *tract.* 5. *p.* 4. & quid si fuerit appellatum, & appellatio fuerit ob lapsum termini juris deserta vide *Campanil. divers. rub.* 11. *c.* 13. *nu.* 320. ubi sustinet valere tunc Delegatum suam exequi sententiam, sed vide *Ventrigl. ubi sup.*

53 At si ad tempus delegatio fuerit obsignata, eo expirato causâ non decisâ, isthæc ad delegantem devolvitur, quoniam defecit jurisdictio penes Delegatum, queunt tamen partes, termino non expirato, de eorum communi consensu, tempus delegato prorogari; præsumitur, namque illius temporis designationem ad partiũ commodũ fuisse destinatã, meritò valent id prorogari partes, quod nequeũt perficere termino jam lapso, nam tunc futilis est prorogatio, semel autẽ expirata jurisdictio prorogari ampliùs minimè potest. *Panorm. in d. cap. in litteris, Molin. ubi supra,* sed de hoc articulo vide meliùs infra *num.* 76.

54 Undè fluit Delegatus ab Ordinario electus quit de nullitate suę sententię cognoscere, nullam enim sententiam jurisdictionem haud extingui edocet *ex Cum. in l. à Divo Pio nu.* 3. *ff. de re jud. & ex alijs Carlevar. disp.* 7. *n.*23. *tom.* 1. ita, & Delegatus à Principe simpliciter electus, qui potest de ejus sententiæ nullitate cognoscere, *cap. ex litteris,* 9. *& cap. quærenti* 26. *de offic. & potest. Jud. Delegat. Bart. Imol. & alij per Carlevar. nu.* 36. *&* 37. oppositum verò autumat *Marant. ubi supra sub n.* 51. excludens Ordinarium, & delegatum ad Universitatẽ causarum valere nullitatem

suæ

suæ sententiæ cognoscere, at secùs Delegatũ itidem à Principe, verùm Marantam, aliosque in oppositum euntes *Carlevar.* absolvit *sub nu.* 39. 40. & ante eum erudit *Molin.disp.* 26. *n.* 4. *tract.* 5. *par.* 4.

55 Enim verò: si non simpliciter, sed usque ad diffinitivam fuerit electus, nequit Delegatus itidem à Principe, post diffinitivã per eum prolatam, adversus eam se restituere, & de ejus nullitate cognoscere, *Carlevar. n.* 25. *&* 26. *in fine.*

Ita pariter dicendum est, in Delegato à Principe simpliciter electo, qui suam jam, exequutioni, demandavit sententiam: nam iste tunc ampliùs non restituitur, nevè de ejus nullitate cognoscit. *Mart. Menoch. & alij per Carlevar. num.* 26. *Zöes. dict. lib.* 1. *decret. tit.* 29. *nu.* 24. *Vallens. eodem loco* §. 5. *n.* 5. facultas namque restituendi residet durante jurisdictione, quæ expirat per exequutionem sententiæ *Carlevar. n.* 41. Nisi respectu formæ mandati nulliter pronunciavit: nam tunc Delegatus itidem ad unam causam, quit iterũ sententiare; *Ricc. prax. res.* 428. *par.* 1. & ex eo *Ventrigl. prax. Eccles. annot.* 38. §. *unic. sub nu.* 8. *in fine tom.* 1. quamvis *Menoch. de arbitr. qu.* 66. *nu.* 33. *ex decis. in cap: in litteris, n.* 5. *de offic. Deleg.* absolutè blaterat Delegatum Principis valere de nullitate suæ sententiæ cognoscere.

56 Insuper Delegatus, ad Universitatẽ causarum, itidẽ restituitur adversus suam sententiam, etiam diffinitivam, durat namque adhùc sua jurisdictio, quoniam Ordinario assimulatur, ut prædiximus, meritò de ejus nullitate cognoscit, *tex. in l. Judex postea quã ff. de re judic. Ricc. prax. Eccles. res.* 428. *& resol.* 582. *Vaut. de nullit. tit. coram quo nullitas, nu.* 17. *Menoch. de arbitr. qu.* 67. *n.* 47. *lib.* 1. *Marant. dist.* 5. *n.* 51. *par.* 4. *Carlevar. nu.* 29. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 5. *cap.* 8. *nu.* 11. *Ventrigl. ibidem.*

57 Rursus Delegatus ab inferiori Principe, licet jure Quiritum, inspectò, absque speciali commissione, suam haud valet exequi sententiam *tex. apertus in d.l. à Divo Pio, ff. de sent. Jud.* quoniã extinguitur per sententiam ejus jurisdictio, *Thomig. decis.* 49. *par.* 1. & exequutio sententiæ ad merum, & mixtum Imperium pertinet, quod de Quiritum jure non delegatur, *leg. jubere cavere, ff. de omn. Jud. d.l. à Divo Pio,* ac facit *Marãt. disp.*

disp. 5. n. 43. par. 4. & p. 6. tract. ultim. n. 4. Molin. disp. 26. num. 9. tract. 5. tom. 4. Zoës. nu. 16. nisi ex commissione, aut si opposita vigeret consuetudo: attamen secùs est de jure Canonico, *Gloss. in c. quod sedes, de offic. ordin. Barthol. in l. nec quidquam, §. ubi decretum, ff. de offic. Proconsf. Marant. d. n. 43. in fin.* ex cujus dispositione delegatur ea, quæ meri, & mixti Imperij sunt. *Gloss. & Abb. in cap. quod sedem de offic. Jud. Ordin.* licèt *Zoës. n.* 17. ait quæstionem hanc esse de lana caprina: nam Ecclesia gladiũ nõ retinet, *cap. inter* 33. *q.* 2. Porrò Delegatus suã exequi non valet sententiam; si delegans exequutionẽ sibi reservaverit; *Panor. in c. si quis contrà Clericum, de for. compet. n. 37. Molin. n. 5. &* 9. Sum. Pontificis autem, ac cujuscunque Principis Delegatus quit suã exequi sentẽtiã, & sic decisũ affert. *Guid. Pap. decis. 60. Bellamer. decis. 13. Marant. ubi supra, quẽ explicat Molin. n. 9. & n.* 4. potissimũ si Stylus, & consuetudo sic inoleverit, cui semper deferendum est, *Ricc. decis. M.C.*

58 *Arch. 93. & in collect.* 1978. *p.* 4. vel si Delegatus à lege fuerit constitutus, nam ex quo Ordinarius est exequi potest suam sententiam, *Ricc. decis. 23. & collect. 1076. n. fin. par.* 4. & facit *tex. in l. & quia ff. de jurisd. omn. Iudic. Gloss. in cap. irrefragabili. §. Cæterũ de offic. Deleg. Barbos. allegat.*

59 92. *num.* 2. Eam verò exequi non valet, si per modum specialis commissionis, & nõ intuitu, & ratione officij Delegatio à lege fuerit indulta, nam tunc delegatam, non ordinariam esse jurisdictionẽ putant *ex l. 1. vers. & ideo, §. qui mandatum ff. de offic. ejus cui mand. est. jurisd. Morl. Empor. Jur. Prætor. §. 1. n. 21. 22. 24. & seqq. ff. de Judic. Augustin. Barbos. alleg. 92. n. 6.* utpotè si talis delegatio fue-

60 rit collata à Principe Judici aliàs ordinario, ejusque excitando jurisdictionem, quam seclusà delegatione, retinebat; ut si dixerit *Auctoritate nostra (vel tãquam noster Delegatus)* tunc delegantis nomine de causa cognoscit, & sic uti Delegatus, non uti Ordinarius, ut graphicè insinuant *ex cap. cum quibus, vers. nisi, de rescript. lib. 6. Menoch. de arb. q. 12. à n. 4. lib. 1. Molin. disp. 4. tract. 6. n. 15. quem affert Barbos. n. 9. seqq.*

61 Prædiximus supra sub n. 49. Subdelegationem morte delegantis expirare; etenim jurisdictio penes eum non residet uti res propria, meri-

tò eo extincto expirat *Zoës. d. lib. 1. decr. tit. 29. n. 25. Vallens. eodem lib. 1. decret. tit. 29. §. 5. n. 1.* ità pariter est, si quoquo modo, jurisdictio in Delegato subdelegâte, deficeret, *tex. in l. et quia ff. de jurisd. omn. Judic. cap. gratum, cap. relatã, & cap.*
62 *licet de offic. Deleg. cap. ultim. §. ult. eodẽ*, ubi sermocinatur de Sede Apostolica Delegato causam delegante, & è Provincia sibi decreta egrediente, re tamen adhùc integrâ, cujus jurisdictio extincta remansit per allatum egressum, ita pariter, & in ejus Delegato; *Marant. in prax. part. 4. distint. 5. sub n. 61.* vide *Ventrigl. prax. Eccles. annot. 38.*
63 *§. unic. nu. 28.* qui de extincta jurisdictione penès Delegati, ob mortem delegantis loquitur. Imò etsi iste conscius de extincta Legati jurisdictione, aliquid peregerit, irritum, nullumque remanet, *Panor. in c. gratum, de offic. Delegat. Bart. in l. & quia nu. 18. de jurisd. omn. Jud.* At secùs, si mortem ignoraverit, nam tunc acta tenent. *Zoës. lib. 1. decret. tit. 29.*
64 *n. 32.* At si res integra non erat, quippè si lis coram Delegato erat contestata, vel citatio per Delegatum erat ante egressum, vel mortem Legati emanata; jurisdictio non extinguitur, sed perpetuatur in Delegato *d. cap. ultim. de offic. Deleg. cap. gratum, eodem; Zoës. & Vallens. ubi nuper*, quamvis extincta fuit in Legato, *Marãt. dist. 5. n. 61. par. 4. Antonell. de regim. Eccles. lib. 5. cap. 8. n. 10.* ubi idem firmat in Delegato ad Universitatem causarum: undè infertur; tunc valere Delegatum mortui Legati, causam sibi delegatam prosequi, usq; ad debitũ finem. Dicitur planè rẽ non esse integrã si ad citationem fuerit deventum, erudiunt *Vallens. & Zoës. eodem loco*, licèt *Molin. disp. 19. n. 23. tract. 5. tom. 4. sub versic. dubitant, contra Panormitanum, in cap. licet.* Sustinet non sufficere solum citationẽ, sed quòd parti fuisset tradita, attamen *Jo. Andr. in cap. fin. de offic. Legat.* firmat tam de Quiritum jure, quàm Canonico, tantùm sufficere citationem emanatam itidem, non traditam, nec discrepat *Zoës. n. 26.* adducendo *tex. in cap. 20. de offic. Legat.* ibi *proposito citationis libello.* Etenim solius Judicis actus est pensandus ad judicandum, subdit *Zoës.* sicque servatum, ac decisum affert *Aufrer. Capp. Tholet. decis. 340.* Concluditque cum eodem *Panormitano Molin.* unam non sufficere citationẽ, ubi plures fuissent delegatæ causæ inter se distinctæ, & se-

paratæ licet, perpetuari jurisdictionem in ea tantùm causa, in qua citatio fuit emanata, & nõ in alijs, nisi annexæ fuerint omnes, ait *Panorm. nu.* 5. *Marant. & alij per Antonell. n.* 10. nam in connexis continuatur jurisdictio per unicam citationem, etiam in alijs. Res demùm non desinet esse integra per solam rescripti præsentationem; etenim hoc preparare se ad exercitium commissum est, non autem incipere jurisdictionis exercitium *l.* 7. *ff. de in off. testam. Heric. Zoës. d.l.* 1. *decr. tit.* 29. *n.* 29. concludunt tandem cũ *Siculo in cap. relatum de offic. Deleg. & cum Hostiens. in cap.*
65 *licèt eodem*; perpetuari tandẽ, in Delegato jurisdictionem, si ante Delegantis mortem subdelegaverit, quod fuit de mente *Gloss. in cap. si à subdelegato, de offic. Delegat. in* 6. usus namque fuit Delegatus sua jurisdictione subdelegando, ideò in eo perpetuatur; licèt ab hac sententia discessit *Zoës. n.* 28. etenim subdelegare non est exercere negotium commissum, quamvis jurisdictionis actus, sit, & fuit de mente *Abb. ubi supra, & in cap. licet.*
66 Observandum tamen obiter est, Delegatum, in loco suæ delegationis existentem, valere citare partẽ extra eam, & in aliena, sistentem, Diœcesi, absque Ordinarij venia, autumat *Genuens. prax. cap.* 85. *n.* 15. *in fin.* negat verò *Campanil. diver. jur. Canon. rub.* 11. *cap.* 13. *n.* 215. annuitque cum *Genuens. Ventrigl. prax. Eccles. annot.* 38. *§. unico n.* 10.
67 Si exteri in alieno territorio sistentes, qui citari debent in commissione fuerint expres-
68 sati, at secùs si in rescripto essent nominati uti Cives unius Civitatis, & ipsi in aliena habitaverint parte, extrà delegationis Diœcesim, tunc opus esse licentiam Ordinarij cum *Campanile* concludit, *Ventrigl. ubi sub n.* 11. ubi astruit quãdo esset necessarius consensus partium, & Ordinarij.
69 Appellatio equidem non defertur ad subdelegantem, ubi appellari contingit à subdelegato; etenim per integrã subdelegationem jurisdictionem amisit, eaque ad primũ devolvitur delegantem, ad Pontificẽ nimirũ, vel ad Principem, hoc medio omisso, *tex. in l.* 1. *§. ab eo, ff. quis, & à quo appellato, cap. super quæstionũ, §. porrò de offic. Delegat. Molin. disp.* 21. *n.* 5. *tract.* 5. *part.* 4. At si non integrè, sed cum aliqua reservatione subdelegaverit, secùs erit, & ad subdelegantem appellatur, si in hu-

humanis extiterit, vel irretitus non fuerit, aliàs ad primum appellatur delegantem, *cap. si is, & cap. si à Delegato de off. Deleg. in 6.* cum qua quidem distinctione indistinctè, tam si Delegatus fuerit electus, à Principe, quam ab inferiori electo *Bartolo* transit *Marāt. disp. 5. part. 4. n. 27. Antonell. d. cap. 9. n. 2. sed vide Goffred. sum. tit. de offic. Vicar. nu. 3. in fine.*

70 Nequit tamen Delegatus, Delegati cum clausula (appellatione postposita) postposita appellatione procedere, *Molin. disput. 22. ubi nuper*, & si Delegato Principis fuerit talis clausula collata, attamen in tertij præjudicium nō operatur, quin tertius non possit appellari, *Marant. d. cap. 5. n. 76. par. 4.*

71 Porrò Delegatus itidem Principis recusatur. *Marant. dist. 5. n. 4. p. 42. Antonell. lib. 5. c. 7. n. 2. Farinac. in fragm. crim. part. 2. lit. I. & alij per Episc. Frances de compet. quæst. 11. nu. 17.* ubi etiam si Legatus fuerit à Latere. *idem nu.* ante tamen litem contestatam, *tex. in l. apertissimi, C. de Jud.* nisi causa supervenerit post litem contestatam, vel alia insurrexerit causa, aut si ista notoria fuerit, quæ quandocunque proponi potest. *Farinac. fragm. crim. par. 2. n. 903. post tract. de immun. Eccles. Boës. decis. 258. n. 3. Consil. Prat. discep. 16. tom. 2. Merlin. contr. cap. 114. nu. 14. lib. 2. Fontanell. decis. 14. nu. 1. 2. lib. 1. Vulp. prax. Jud. c. 25. Antonell. d. c. 7. lib. 5. n. 4.* absque tamen deposito autumat *Thor. compēd. verb. depositum lib. 3.* quomodo autem Sum. Pontificis delegati, & alij ab eo electi recusantur, & coram quo suspicio examinari debēt; vide tradita per *Molin. disp. 23. per totum tract. 5. par. 4. Antonell. d. cap. 7. n. 8. lib. 5.* ubi de arbitrorum electione agunt. Ob Sum. Pontificis distantiam; argumento *tex. in cap. cum speciali, de appell. cap. 2. requiris, §. 1. eodem; cap. suspicionis de offic. Deleg. cap. legitima, de appellat. in 6.* Regulariter verò recusatio, coram eo intentatur, coram quo appellatur, *cap. super eo, de appellat.* assimilatur, namque appellationis judicium, & recusationis; *Lancellot. de attentat. par. 2. cap. de attent. post recusat. jud. n. 57. 58 Famin. Cētolin. in add. ord. consf. Farin. 17. tom. 1. lit. E. Andr. Knichen in comment. de Sayonico non provocand. jure cap. 2. nu. 14. ad 20.* & facit *Episc. Frances de competent. quæst. 12. n. 3. 4.*

At Subdelegatus Delegati

Apostolici si recusari contingerit, tunc nō coram Arbitris, sed coram ipso Delegante, recusatio præponitur, qui præsens est, ut facilius cum minori dispēdio expediatur *cap. super quæstionum* 27. *§. fin. de offic. Deleg. Gomez. Bajo in prax. Eccles. quæst.* 30. *n.* 4. *Cardos. sup. prax. verb. recusatio n.* 9. sed vide infra.

72 Planè Delegatio uni collata, ad alios haud porrigitur *cap. quoniam Abbas, de offic. Delegat.* undè delegatio, Episcopo indulta, nec ad alios, nec ad suum extenditur Vicariū *Pallan. in cap. doceri, & ibi Gloss. de rescript. Fagnan. in cap. quoniam, de off. Deleg. n.* 12. *Tambor. de jur. Abb. tom.* 1. *quæst.* 5. *n.* 4. *§. verum, Sborz. de Vicar. lib.* 2. *quæst.* 36. *n.* 3. *& quæst.* 135. *n.* 1. *& quæst.* 177. *n.* 5. *Ugol. de potest. Episcop. §.* 7. *vers.* 12. *Gampan. diverſ. rub.* 11. *cap.* 23. *n.* 148. *Barbos. de potest. Episc. alleg.* 54. *n.* 111.

Nequè Delegatio Vicario concessa transit in suum successorem *Achill. de Grass. decis.* 3. *de offic. Vicar.* Nec ad Vicarium capituli Sede vacātē *Ricc. prax. decis.* 38. *n.* 1. *p.* 1. *Galett. Margar. cas. consc. verb. Vicarius n.* 2. *Leo Thes. p.* 1. *cap.* 10. *n.* 8. *Barbos. n.* 142. Nisi ex consuetudine aliter fuerit servatū *Rot. Rom. diverſ. decis.* 12. *p.* 1. *Ricc. decis.* 38. *& in collect. decis.* 598. *tom.* 3. vel si Delegatus delegando æstimationem habuit Tribunali, ubi Vicarius inserviebat, *Card. Putean. decis.* 29. *p.* 2. *Maynard.* 14. *lib.* 4. Sicque decisum affert *Ricc. collect. decis.* 1600. *p.* 5. vel Dignitati: nam delegatio collata Decano capituli, Decanus in toto delegationis tempore Delegatus esse debet, etsi Decanatum resignaverit, successor in Decanato erit Delegatus *ita ex Felin. & Franc. Sāchez de matr. lib.* 8. *disp.* 27. *n.* 28. *Ventrigl. prax. Eccles. ann.* 38. *§. unic. n.* 22. *tom.* 1. *Zoës. n.* 30. neque Episcopus imponere potest manus in Delegatione suo Vicario indulta *Sayr. decis.* 7.

73 Denique Sum. Pontificis, ac Principis Delegatus, valet quemcumque cogere, ut suæ Delegationis munus suscipiat itidem per censuras, gradatim inferendas, *cap. Pastoralis de offic. Deleg. cap.* 2. *eodem in* 6. *Molin. disp.* 16. *ubi supra Antonell. cap.* 9. *n.* 6. *lib.* 5. quod idem Episcopus potest perficere *Gloss. in cap. Pastoralis, de offic. Delegati*, & Ordinarius cum subditis suis valet non subditum Delegatum eligere, eo tamen volente, & non re-

renuente, *l. eum qui, & ibi Gloss. & l. ultim. ff. de jurisd. omn. Jud. cap. Pastoralis de offic. Deleg. cap. Pastoralis de offic. ordinar.* cumque post acceptationem cogere valet, ut continuet, *Molin. disp.* 16. *n.* 1. *tract.* 5. *tom.* 4. *Lopes per eumdem.*

74 Jurisdictio demum delegati prorogari minimè potest, nec valet Delegatũ, personas cognoscere, in sua nõ contentas delegatione *cap. P. & G. de offic. Delegat. l. privatorum C. de jurisdic. omn. Jud. Marant. de Jud. distinc.* 5. *p.* 4. *n.* 34. *Zoës. lib.* 1. *decr. tit.* 29. *n.* 21. *laxè Petr. Barbos. in l. prima ff. de Judic. art.* 1. *n.* 204. *ad n.* 225. *& seqq.* ubi erudit, dari prorogationem in Delegati jurisdictione de causa, ad causam, inter tamen easdem personas, itidem per procuratorẽ *ex Decian. tract. crim. cap.* 23. *n.* 18. *lib.* 4. ita & de tẽpore præfixo, ad aliud tempus, de partium consensu, si tamen antè finitum tempus partes prorogationem contulerint *Zoës. d. lib.* 1. *decret. tit.* 29. *n.* 38. *tex. in cap.* 4. *de offic. Deleg.* Quod recipiendum sanè est pro tempore præfixo ad jus proferendum, non tamen pro tempore Delegato assignato pro sua exercenda jurisdictione, hoc etenim non prorogatur tempus, ex partium consensu, *Barbos. d. l.* 1. *§.* 2. *n.* 35. 36. 37. sed voluntate Delegantis, sicuti nec de persona ad personam, in qua personarum diversitate prorogatio non admittitur, ut ex Oraculo communi fundant *Afflict. decis.* 227. *n.* 2. *Carlevar. de Jud. disp.* 2. *q.* 7. *sect.* 4. *n.* 1163. nisi aliæ personæ in consequentiam venirent. *Marian. in cap. significasti n.* 25. *vers. item, & vers. limita etiam, de for. compet.*

75 Delegati verò, ad universitatẽ causarum jurisdictio rectè prorogatur. Sicque communi voto edocent *Barbos. d. art.* 1. *n.* 217. *Gloss. in cap. P. & G. Gloss. in l.* 1. *verb. qui Tribunali ff. de Judic. Carlevar. n.* 1164. Quod potissimum locum sibi vendicat in Delegato Principis *Barbos. art.* 2. *n.* 31.

Undè fluit, plures si dati fuerint delegati, extincto uno, quiescere jurisdictionem: quo ad omnes edocent infra citãdi, nec ad ulteriora progredi valent cæteri. *cap pen. de offic. Delegat. Marant. n.* 35. Nisi fuerint obsignati cũ clausula; ut *duo, vel unus eorum procedat in causa*, aut *si implicatus unus alter procedat*, tunc rectè unus sine alio procedit,

pro-

probato tamen alterius impedimento *Genuens. prax. cap.* 85. *in fin. Ricc. prax. resol.* 295. *p.* 2. *vide Zoës. d. lib.* 1. *tit.* 29. *n.* 19. ubi ad id plures adducit casus, aut cum expresso primi Judicis, & partium consensu; *Ancher. But. & alij in cap. cum Plures, de offic. Delegat. in* 6. *Episcop. Vetrigl. prax. Eccles. ann.* 38. *§. unic. n.* 25. *tom.* 1. *Marant. ibid.* & tunc si alter irretitus alterũ prȩveniẽtem implicaverit iste alterum impedientẽ plecti valet *Joan. Andreas. & Gemin. in cap. si contra unum Deleg. in* 6. *Menoch. de arbitr. cas.* 438. *n.* 3. *Ventrigl. n.* 8. Quit pariter Delegatus partes compellere, cõtumacesque, Ecclesiasticis cõprimere coertionibus, etiam si hoc non exprimerint suæ commissionis literæ *cap. præterea de offic. & potest. Jud. Deleg.* Imò irruit contra turbãtes suã jurisdictionẽ, ac suã offendentes personã, *cap.* 1. *de offic. Deleg.* ac contra impedientes testium productionẽ *cap. literis. cap. cum causam, & cap. constitutis de testibus Bellet. disquis. Cleric. tit. de favor. Cleric. real. §.* 5. *n.* 26. *par.* 1. Autoreque laudatum, in rescripto non complicatum, citare quit. *Ricc. collect. decis.* 415. *p.* 1.

Testesque, falsum coram se deponentes, objurgat.

76 Quilibet sanè Judex objurgat testes, falsum coram eo deponentes, de communi, & magis recepta in omnibus ferè subsellijs dixere ex decisione *Zenonis in l. nullum penitùs* 12. *C. de testibus* ubi disertè evolvitur *testis Judicem non suum adhærens animo testimonium proferendo, si falsitatem vel fraudẽ agglutinaverit nullo armatæ militiæ clypæo, vel alterius cujuscumque fori potitur, sub allatique Judicis Imperio devictus remanebit, etiamsi de civilibus tantum causis cognosceret Cortiad. decis.* 21. *n.* 46. *et decis.* 35. *n.* 35. vel si quovis modo, jurisdictionẽ Judicis, nõ sui offenderit, ut ex cæteris, ejusdẽ textus verbis depromitur ibi: *ut quicumque aures ejus offenderit*, & insinuant *Cyn.* & alij scribentes, quos afferunt *Præs. de Franch. decis.* 679. *n.* 5. & *decis.* 722. *in fine Capiblanc. pragmat.* 8. *de Baron. n.* 9. *tom.* 2. & *Fab. Galeota resp. fisc.* 1. *n.* 24. Etiamsi perturbantes alterius Judicis jurisdictionẽ, officiales fuerint, Majoris Judicis: etenim taliter molientes, vel publicam utilitatem offendentes à minori Judice offenso plectuntur ex *tex. in leg.* 4. *Codi. de offic. Rector. Provinc. Capyc. Galeot. num.* 27.

27. *& seqq.* Quæ quidem, generalis textus decisio, arrisit pluribus I.C. primæ notæ, eamque maluerunt conferre ad Delegatum: autumantes valere Delegatum hoscè testes deponentes falsum coram eo, condecenti coërctione, & extraordinariè mulctare *ex Gloss. in Clement. 1. verbo Judices de off. Deleg. Dec in cap. prætereà n. 5. de offic. Delegat. Bald. itidem in fine, Speculat. tit. de testibus §. 1. vers. item quod est. n. 44.* magistraliter *Didac. Covarr. pract. qu. cap. 18. n. 8. Bobadill. lib. 2. polit. cap. 18. cas. 21. n. 91. tom. 1. Afflict. decis. 230. n. 3. Mysinger. obser. 72. cent. 6. apprimè Anton. de Nigr. in cap. Regni Neap. Illustri Viceregi. n. 26. Peguer. decis. 79. n. 3. & in prax. crim. cap. 26. vers. præterea Petr. Caball. res. crim. cas. 261. Galeot. resp. Fiscal. 1. n. 10. Episc. Fermos. in cap. si Clerici quæst. 3. n. 6. de judic.* meliùs omnium *Surd. cons. 42. n. 17. 18. lib. 1. Merlin. contr. cap. 71. n. 22. & seq. cent. 2.* Cuncti innuentes, hoc permissum Delegato esse, nè sua illudatur jurisdictio, sed conservetur: potissimùm si à Principe fuerit indulta delegatio, quoniam iste major ordinario est.

Recensitæ planè opinioni, haud parùm adversantur tradita per *Jason. in 1. §. qui mandatam de offic. ejus*, quem sequutus mordicùs est, *Menoch. de arbitr. lib. 1. quæst. 91. per totū* afferens absolutè falsitatis crimen, ordinariam solam potestatem absolvere, si judicio principali incidéter fuerit agglutinatum; adducens ad hoc textum puntualem *in l. Divus Pius la 2. ad leg. Cornel. de fals. & ibi Bart. & tex. in §. si verò Autent. de testibus*, cui opinioni annuit *Bellet. disquis. Cleric. tit. de favor. Cler. real. §. 1. n. 27. par. 1.* innuentes ex allato textu *in l. Divus*, de-
77 promi Judicem Ordinarium ratione majoris excessus delicti, nequire pœnam indicere, sed Principi rescribere debere; etenim quoad excessus: defecit potestas: meritò ex majoritate rationis hoc militare debet in simplici Delegato, qui omnimoda caret potestate. ex allato insuper *§. si verò*, ex Haloandri versione, sancitū ibi evolvitur, eos, qui magistratum nō retinent, nequire testes quæstionis tormento subijcere. Delegatum planè magistratum non habere, comprobat *Menoch. nu. 12. & 13.* etenim potestate caret de certis negotijs statuere, atq; jus dicere: subdens quòd magistratū habere nequeunt,

qui

qui ad jus dicendi extra ordinem constituti reperiuntur *l. si aliquem, §. fin. de offic. Proconf.* ut de Præfectis vigilium indicat *tex. in l. 2. §. et hæc omnia, de orig. jur.* annectens affabrè *Menoch. sub n.* 14. malè sẽtisse *Deciũ in d. cap. præterea n.* 6. asserentem *tex. in d. §. si verò*, loqui de indicenda tortura, non ad pœnam, sed ad eruendam veritatem; quoniã si ex recensito textu interdictam esse quæstionẽ ad eruẽdam veritatem, fortiùs ad pœnam interdictam fuisse, jure optimo dicendum est: ex prima, namque implicatur exercitium jurisdictionis, reticendo testes veritatem, & cui tribuitur coẽrctio, censetur illa indulta, sine qua exerceri jurisdictio non potest per *tex. in l. fin. de offic. ejus.*

78 Nec veram esse putat *Covarr. ac aliorum* sententiam, autumantium: hoc speciale esse in Delegato Principis, ex quo Principis personam sustinendo, majorem ordinario esse: quoniam hoc militare intendit in causa sibi delegata, haud verò in ea sibi non commissa: nam in ista uti privatus habendum esse firmat; quibus attentis, perperam hàc ampliùs vannari hæsitationẽ putat *Gregor. Lopes in l. fin. tit. 6. par. 3.*

Hisce planè solidis, relevãtissimisque rationibus nemo ex oppositis respondisse videtur; & quamvis *Merlinus in d. cap. 71. n. 23.* de memoratis juribus meminisset: perfunctoriè tamen, & ab eis cum cæteris indigestè prosiluit, affirmativam sectando sententiam, quo ad Principis Delegatum.

79 Nobis equidem multùm si arrident tradita per *Menochium ubi nuper*, parique schemate efficacissima vidẽtur alia fundamenta, quæ solertèr asseruntur per *Bart. in l. 1. C. si à non compet. Jud.* edocens Judicem non solùm de causa sibi commissa cognoscere, verùm etiam quidquid ad eam conducit incidenter, vel ratione antecedentis, vel ratione subsequentis, licèt aliàs Judex incidentem cognoscere nequiret *l. nulli, l. quoties, C. de Judic. cum concordãtibus, Gaill. obser. lib. 1. cap. 34. & ibi Gravens. Giurb. cons. 80. nu. 28. Fontanell. de pact. clauf. 4. gloss. 13. sub n. 5. tom. 1.* ratio potissima, quæ ad hanc fundandam opinionem adducitur, est; quia si de incidenti, licèt diversæ speciei, nõ cognosceret, sua commissio sileret, causamque terminare nequiret; potissimùm si incidens ex eodem facto scateret, ut hanc

am-

amplectendo ſententiam dixere *Boſſ. de for.compet.n.* 117. *cum ſeqq.* & alij cum eo, nam generale eſt Judicem cognoſcentem de præparantibus, cognoſcere de præparato, ſeù ſubordinato *tex. in l. ordinarij C. de rei vendicat. l.minor,ff.de evict.* ubi Judex,qui cognoſcit de cauſa principali ſuper venditione cognoſcit de judicio evictionis. *Petrus Barboſ. in l. venditor* 49.*à n.*182.*et* 183.*ff. de judic.* nè cauſæ continentia dividatur, taliſque Judicis juriſdictio eludatur.

Queis attentis, depromitur ratio ſolidiſſima, nè Judicis Ordinarij,juriſdictio deluſa,ac fruſtrata remaneat : militare pariter debet reſpectu Delegati, habentis tamen juriſdictionem,& coërctionem:quoniam itidem inanis ejus remaneret juriſdictio, cauſaque principalis implicata : etenim judicio falſitatis non abſoluto, ad cognitionem cauſæ principalis tranſire nequit. Undè nõ immeritò nervosè ſuſtinet *Aſ-*
80 *flict. in deciſ.*230.Delegatum valere pronun iare ſuper ſucceſſivo cauſæ ſibi commiſſæ, quæ principalitèr in judicio agebatur, quod repetit *in deciſ.* 227. quas deciſiones extollit *Fabius Capyc. Galeot. reſponſ. Fiſcal.*1.*n.*57.*& Decius in d. cap. præterea ſub n.* 5. firmat: ſi Delegatus tali poteſtate careret, objurgandi teſtes falſum coram eo deponentes; futilis omnis delegatio remaneret: etenim ut plurimũ teſtes reticent veritatem, judiceſque temerè ſpernunt: annuitque *Hippol. Marſ. in l.* 1. *§. præterea n.* 27. *ff. ad legem Cornel. de Sicar. Marant. in Spec. part.* 6. *act.* 12. *nu.* 2. *& in d. par.* 6. *ſub n.*148.hoc itidem ſtipulat contra præſentantem in judicio falſum inſtrumentum, vel teſtes, nec diſcrepant *Vantius de nullit. ex defect. juriſdict. ord. n.* 48. *Covarr. d. cap.* 18. *n.* 8. *Boſſ. de falſ. n.* 103.

81 Fluit ſanè ex allatis, diſtinctionem, quam more avium aſſerunt ferè omnes inter Delegatum Principis, & ſimplicẽ, eamq; juridicam conſentaneamq;haud eſſe : quoniam mediũ concludendi:nimirùm nè juriſdictio Judicis remaneat deluſa, & cauſa principalis implicata, militare videtur tam reſpectu Ordinarij, quàm reſpectu Delegati à Principe, & Delegati ſimplicis ab inferiore electi, ſi juriſdictio, & coërctio eis fuerint indultæ; pro cujus noſtræ opinionis comprobatione,conducit ratio generalis, quæ in præſenti theſi adducere, ferè omnes aſſolent: nimirùm qui

principalitèr potestatem non haberet, incidētèr habere possit per *tex. in l. quoties, C. de judic.* potissimùm, quoties incidens esset principali annexus, sine quo, principalis causa, absolvere non potest: hæc generalis ratio percutit omnes, jurisdictionem habentes in aliqua causa, & applicatur ubi in causa principali detegitur testium falsitas, ob quam principalis causa silere debet, usque ad falsitatis absolutionem, ut prædiximus, quod evenire potest tam in ordinario agente, quàm in Delegato à Principe, & ab inferiore electo, jurisdictionem tamen habentibus. Nec herclè relevat altera assertio, quam afferunt sectâtes pro Delegato à Principe, quippè Principis Delegatum majorem esse Ordinario, in causa sibi commissa; quoniam Principis Delegatus est, major ordinario in causa sibi commissa, non autem in non commissis: undè oritur: si limitatam retineret facultatē ad capiendas tantùm informationes, & non ad coërcendos reos; tunc neque istū Principis Delegatū quire testes, falsum deponētes coram eo objurgare: at secùs si jurisdictio, & coërctio ei fuerint indultæ, nam tunc intrat *tex. in d. l. nullum penitus* 12. *C. de testibus*, qui generalitèr loquitur quo ad Judices quovis modo, & causa incompetentes, ut expressè elicitur ex illis tex. verbis ibi. *Data cunctis judicibus absque ullo præscriptionis obstaculo*, ex quibus verbis allata non evolvitur distantia delegatorum, meritò de omnibus Delegatis criminalem habentes parilem, aut majorem: non autem limitatam, aut interdictam jurisdictionem recipiendum esse, prout recipiunt. *Covarr. in d. cap.* 18. *nu.* 8. *Mysinger. observ.* 72. *cent.* 6. *Giurb. cons.* 59. *n.* 92. *Caball. nu.* 7. *Cevall. de cognit. per vim, & viol. q.* 47. *n.* 18. *Merl. d. cap.* 71. *n.* 23. *centur.* 2. at meliùs omnium *Borell. cons.* 78. *nu.* 10. 11. *& ferè per totum*, quē affert, & sequitur *Tondut. Sanlenger. de prævent. cap.* 47. *n. fin. p.* 2. Potissimè quia falsitas Delegati manus arctat, ut suam delegationem exequi minimè valeat, nisi emanata priùs falsitatis decisio: etenim principalis causa cum falsitate adeò conglobata videtur, ut nequaquàm possint separari, ut nostram comprobādo opinionem concludit ex *l. cum actum, ubi Bart. & Castr. ff. de neg. gest. Tondut. ubi supra*, & ante eum *Borrell. ibidem.*

82 Quoniam articulus falsitatis prȩjudicialis est causȩ civili,

li, eamque silere facit, donec ipsa absolvatur criminalis causa: ut in puncto dixere *ex l. fin. C. de ord. judic. Barbat. cons.* 43. *lib.* 1. *Ægid. Boss. de for. comp. n.* 124. Immo ex ipsa criminali causa jus tollitur: *Put. decis.* 48. & 275. *lib.* 1. *Lancell. de atten. p.* 2. *c.* 4. *lim.* 23. *n.* 8. 9. *Coccinn. decis.* 123. *n.* 33. 34. *to.* 1. & faciunt *Trentacinq. var. lib.* 2. *tit. de judic. res.* 7. *Guazin. in defens. reor.* 1. *c.* 24. *Rot. decis.* 579. *p.* 4. *Rot. Rom. Recens. decis.* 579. *p.* 4. *Gratian. discept. cap.* 394. *Burat. decis.* 47. 69. 34. 415. 944.

83 Remanet igitur firma conclusio: Delegatum, cum criminali tamen jurisdictione: nè elusoria remaneat sua potestas valere testes falsum coram eo deponentes objurgare; sicq; textũ *in d. l. nullum penitus* 12. *C. de falsis* recipiendũ esse, ut edocet *Facchin. infra* neque obstat *textus in d. l. Divus Pius* 31. *ff. ad Leg. Corn. de falsis*, etenim ibi loquitur de eo Judice, cui interdicta erat talis cognitio, ut bene advertit *Cevall. ubi supra n.* 20. nullamque haberet criminalem coërctionem, affabrè subdit *Andreas Facchin. contr. Jur. cap.* 86. *vers. fin. lib.* 9. quod itidem evolvitur in adducto *§. si vero Auth. de testibus* ubi interdictum est Judici magistratum non habenti, quæstionis supplicio testes subijcere quod haud militat in Delegato criminalem retinente coërctionem.

84 Etenim iste, Magistratũ retinet, quippè antequàm inter Quirites, Monarchia introducta fuit, pœna contra sontes legis non erat, sed populi: postmodum verò habentes supremam potestatem, merum sibi reservavere Imperium, cujus executionem, ex speciali lege Magistratibus indulsere; teste *Papiniano in l.* 1. *ff. de offic. ejus cui mand. est jurisdictio* Augustus autẽ primus mãdavit licere judici fraudi aliorũ oberrantiũ, parcere teste *Svetonio in vita Augusti*: deinde Imperatores delegare assolebant Senatui, vel majoribus Magistratibus, exordinariũ judicium in delictis atrocissimis, pro eorum arbitrio *l.* 1. *ff. ad S. C. Turpillian. Tacit. & Tranquill. in Tiberio, & Vespasiano*: *Severus* eandẽ potestatem dedit Capitanio justitię Urbis Papiniani tempore *l.* 1. *ff. de offic. Præfec. Urbis*, & deindè Gubernatoribus provinciarum: *toto titulo de extraord. crimin.* hodie verò Magistratus possũt quẽlibet condemnare pœna, qua volunt *l. hodie ff. de pœnis.*

quia jurisdictionem habent.

85 Allata quę vera, solidaque in jure sunt, in praxi autem in supremis subsellijs utriusq; Siciliæ Regni, ibi nobis sedentibus, practicari notavimus nimirùm pro falsitate testium, vel præsentatione falsi instrumenti in causa civili coram supremo Tribunali M. C. V. Neapolis Sedis Civilis agitata, M. C. Criminalem adire partes assolent: ubi præviâ verbali inhibitione, deindè postmodum detectâ falsitate per opportunas probationes fit decretum, quod stante pendentia falsitatis supersedeatur in causa civili, nec procedatur ad ulteriora, nisi absolutâ causâ falsitatis: quâ tandem completâ, & finitâ, copias informationum super falsitate partes in civili judicio præsentare notavimus, ibique pariter, perpensâ falsitate, civile decernitur, & absolvitur judicium; quod pariter de recenti notavimus in supremo M. C. Senatu nostri Siciliæ Regni, ibi quoque sedentibus; quod evenit, quia potestas in binis ibi dividitur Aulis, in Criminali, & Civili, & unaquęque earum suam exercet jurisdictionem.

86 Quilibet porrò ex Legatis itidē de Latere regulariter se ingerere nequit, in causarum à Summ. Pontifice alteri specialiter delegatarum cognitionem, nisi pro eis justè latis confirmandis, aut exequēdis, *tex. in cap. studuisti, de offic. legat.* & insinuat *Lel. Zecch. de Repub. Eccles. tit. de stat. Ill. Legat. n.* 4. *vers. undecimo, juxtà finem*, *Daniel Venator, in annal. method. jur. Pontif. lib.* 1. *tit.* 1. *axiom.* 1. Specialis namque cōmissio, generali detrahit, *Narbon. de appell. à Vicar. ad Episc. par.* 1. *n.* 152. Et in commissis à Sum. Pontifice privativè, Legatus manus apponere nequit, *Cabed. decis. Lusitan* 13. *n.* 16. *p.* 2. *Gigans cons.* 86. *n.* 2. *Honded. cons.* 25. *n.* 15. *vol.* 2. quos laudat, & sequitur *Monacus decis. Bonon.* 19. *n.* 40. *vers. nisi*, nisi ex causa

87 noviter orta, & per Sum. Pōtificem à principio verisimiliter non excogitata, nam tunc generalis Legatus valet se immiscere, causam alteri specialiter commissam decernendo; firmat *Abbas Sicul. in cap. studuisti quæst.* 8. *n.* 9. *argum. tex. in l. si hominem ff. de mand. Quintil. Mandos. in tract. de inhibit. quæst.* 5. *n.* 3. *vers. est verum Gratian. discep. cap.* 92. *n.* 29. & ante eos *Gamb. de Leg. à Latere tit.* 8. *n.* 100. vel

88 si Delegatus iste specialis negligens fuerit in exequendo suam

ſuam ſententiam, quo caſu Legatus eum ex æquitate potius, non autem de rigore cõpellere poteſt, ut autumat *Ant. Butr. & Abb. in d. cap. ſtuduiſti*, *ſpeculat. in tit. de Judic. verſ. ſed pone*, *Petr. Andr. Gambar. in d. quæſt.* 8. *à n.* 100. *ex Gloſſ. in allato cap. ſtuduiſti*. Enim verò Abb. Siculus loco indicato audacter ſuſtinet, eum nequire compellere, quoniam in illa cauſa Sum. Pontificis perſonam repręſentat, & faciunt *ex cap. cum olim.* 2. *de offic. delegat. Villadieg. in tract. delegat. quæſt.* 8. *n.* 15. *Gambar. de offic. legat. cap.* 8. *n.* 160.

89 Quit tamen Legatus ſe immiſcere, in cauſa alteri ſpecialiter delegata; quoties Delegatus particularis contrà formam ſui reſcripti pronunciaſſet, ac extrà ſuæ commiſſionis cancellos exiret, maxima cum ſubditorum jactura, quippè tunc uno innuunt conſortio, itidem, & Canoniſtæ valere ſe ingerere Legatum. *Gambar. tract. delegat. cap.* 8. *n.* 99. *Butr. in d. cap. ſtuduiſti*, cum quibus annuit *Aufrer. Capp. Toloſ. deciſ.* 423. & ante eos *Cyn. Sicul. & Jo: And. in l. qua in provincia, C. ubi de criminibus* ſententiamque Delegati impediendo, *Butr. d. cap. ſtuduiſti, & ſequitur Gambar. n.* 99.

90 Etenim dato exceſſu, per Delegatũ patrato, non modo Legatus, verum, & Epiſcopus loci Ordinarius in Delegatũ malè exequentem, aut extrà cõmiſſionẽ, delinquentẽ, animadvertere valet, *ut ex Capp. Toloſan. deciſione* 423. *ait Aufrer. & ſequuntur. Boër. deciſ.* 9. *n.* 5. *Bellug. ſpec. Princip. rub.* 11. *§. & quod dicta n.* 4. *Bolognet. in l. ut vim, n.* 56. *de juſt. & jur. Jo: And. & Franc. in cap. ſtatuum §. fin. de reſcr. in* 6. *Ranchin. ad Guid. Pap. deciſ.* 328. *Ant. Fab. in Cod. lib.* 7. *tit.* 20. *diffin.* 49. *n.* 6. 7. *Molin. de brach. ſæcul. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 15. *Ripoll. var. cap.* 1. *n.* 455. *Virmigl. conſ.* 145. *n.* 8. *Fermoſin. tit. de for. compet. Alleg.* 1. *art.* 1. *n.* 40. *Cancer. var. p.* 3. *cap.* 13. *n.* 223. *Tib. Decian. tract. crim. lib.* 4. *cap.* 18. *n.* 16. *Proſp. Farinac. fragm. Crim. p.* 2. *lit. l.* & alij *per Cortiad. deciſ.* 27. *n.* 111. *& deciſ.* 34. *n.* 141. *Epiſcop. D. Didac. Frãceſ. Arrutigoyt. in Paſt. regul. par.* 11. *clauſ.* 11. *n.* 6. *& antè eos dixere Caball. reſ. crim. caſ.* 53. *Sebaſt. Guazin. defenſ. reor.* 1. *cap.* 39. *n.* 21. *in fine*, eique reſiſtere valeat, *Jo: And. & Franc. in d. cap ſtatutũ §. fin. de reſcript. in* 6. Aut

91 ſi per actũ nullũ gravaverit ſen-

sentit *Navarr. in cap. cū cōtingat.. vers.* 2. *de rescript. in* 6. lares suæ Delegationis egrediendo, cum tunc desinat esse Judex, eique potestas, & circumscripta jurisdictio deficeret: alienamque, ut privatus subiret, ac si circundatam, ac limitatam in territorio haberet jurisdictionem; meritò confestim quod ex indicatis egrederetur cancellis, sua evanesceret jurisdictio: ideo acta
92 irrita nè duceret sua, rectè occurrere potest Legatus, ac loci Ordinarius: enodatè insinuat *Molin. de just. & jure tit. de jurisd. tract.* 5. *disp.* 25. *tom.*4. *digitoque indicat textus in l. fin. de offic. Præfec. Urb.* ibi: *cum terminos Urbis exierit potestatem non habet*: & *tex. in l. extrà territorium ff. de jurisd. omn. jud.* ibi: *extrà territorium jus dicenti impunè non paretur*: ac *in l. post sententiam* C. *de sent. & interloc. omni. judic. & in l. contrà nostra C. de exequutoribus, & exactor. lib.* 12. & *ponderat Sanch. de matrim. lib.* 2. *disp.* 40. *n.*17. *Gregor. Tholes. tract. de appell. l.* 2. *cap.* 11. *n.* 2. *vers. quod maximè*, *Sacc. de appell. q.*17. *lim.* 11. *n.* 6. *latè Menoch. de recuper. possess. remed.* 8. *n.* 13. 17. & *cons.* 69. *n.* 75. *vol.* 1. *Giurb. decis.* 96. *sub n.* 10. *Salgad. de reg. protect. p.* 4. *cap.* 3. *à n.* 57. & *c.* 4. *n.* 14. 15. *Rot. Rom. decis.* 45. *aliàs* 346. *in*
93 *Novissim. & decis.* 100. *n.* 17. *p.* 1. *divers.* At si rectè, justèque Summi Pontificis Delegatus, in sua delegatione segesserit: tunc tanquàm Ordinario superior, nec ab isto, neque ab alio inquietari potest in causa, sibi à Sum. Pontifice commissa, *cap. sanè de offic. Deleg. Gratian. discept.* 3. *n.* 65. *cum seqq. Guitterr. de matrim. cap.* 63. *n.* 24. *Ventrigl. prax. ann.* 38. §. *un. n.* 6. *tom.* 1. *Molin. de just. & jur. tom.* 4. *tract.* 5. *disp.* 26 *n.* 1. *cum seqq.*
94 ubi infert: loci Ordinarium, absolvere haud valere, excōmunicatum à Summi Pontificis Delegato, etiam si iste prædecesserit, vel in eo aliquo modo jurisdictio defecerit; quod itidem firmat *Aug. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.*
95 1. *cap. n.* 83. Debet equidem talis particularis Delegatus, suam ostendere commissionem: alioquin nemo ei parere tenetur, itidem in exequutione suæ sententiæ, vel in denunciatione excommunicatum aliquem à se fuisse; *cap. cum jure de offic. delegat. Aufrer. d. decis.* 423. *circa finem* Nisi in citatione, tenor suæ potestatis insertus fuerit: Imo teneri talem suæ potestatis tenorem in citatione

ne, aut aliter inserere insinuant, de veriori sententia *Gratian. discep. cap.* 170. *n.* 15. *Menoch. de præsum.* 15. *n.* 2. *lib.* 2. *&* *consf.* 100. *n.* 71.72. *&* *consf.* 790. *n.* 6. *Burgi. de mod. proced. ex abrup. q.* 90. *n.* 12. *Carol. de Grass. de effect. Cler. effect.* 1. *nu.* 34. *&* 41. *Molin. de just. & jur. lib.* 6. *tract.* 5. *disp.* 25. *nu* 1. *Petr. Barbos. in l. si quis aliena n.* 9. *ff. de Judic.* aut, aliter citatum de sua delegatione, certiorem fecisset *d. cap. cum jure, & cap. præterea, de Legat. ubi Panormi, Felin. & Butr.* sub distinctione tamē, hanc absolvit hęsitationem *Marant. infra*, nimirū: si agitur de magno pręjudicio, & citandus valdè distaret, & tunc recensita procedunt, at secùs si in eadem maneret Civitate, vel modicum distaret. *Marant. Spec. part.* 4. *distinct.* 5. *num.* 59. *&* 60. Recipit planè exercitium suæ jurisdictionis Delegatus à die præsentati rescripti: taliter quòd, cuncta per eum gesta, ante ejus præsentationem, & post rescripti datam, nulla, irritaque esse, neque convalidari, per illius præsentationem fundant ex *Lap. alleg.* 81. *nu.* 6. *Mandosi. ibidem, Federic. de Sen. in consf.* 24. & alij per *Ventrigl. prax. annot.* 38. *§. unic. de Deleg. Apost. num.* 1. *tom.* 1. Nisi consensus partium intervenerit expressus, vel tacitus, quo mediante, convalidatur processus: quoniam partes tunc nō conferunt jurisdictionem: sed tollunt impedimentum jurisdictionis jam quæsitæ: elatè *Gratian. discept. cap.* 170. *n.* 27. *Ricc. collect. decis.* 532. *tom.* 1. *Ventrigl. n.* 2. de qua quęstione vide tradita per *Cortiad. decis.* 233. *per totum*, ubi laxè, hanc extricat materiā

96 de more: finesque suæ commissionis, crebrò prę oculis habere debet, ac intrà eos se cōtinere, *tex. in l. diligenter*, ibi. (*Fines mandati custodiendi sunt*;) *ff. mand. l. non distinguemus, §. de offic. & §. fin. de recept. arbitr. cap. cum dilecta, de rescript. cap. cum in veteri, de accusat. cap. bonæ memoriæ,* 2. *de postulat. Prælat. Gloss. in l. prædius, §. servum, ff. de arbitr. quod quoque dictat tex. in l. prohibitum, C. de jure Fisci in* 10. ibi. (*cum litteris nostris cognoverit non ex arbitrio suo.*) *L.* 1. *C. de exactio. trib. lib.* 10. *l.* 1. *C. mand. Princip.* Estque autem tenor sui mandati, recta via, ac ejus lucerna: ut Regalis edocet Propheta in Psal. 2. ibi. (*Lucerna pedibus meis*:) & iterùm, (*A mandatis tuis intellexi propterea odivi omnem viam iniquitatis*,) & in Psal. 3. (*Declinate à me maligni, & scru-*

scrutabor mandata Dei mei,) & in Psal. 2. (*Ab omni via mala prohibui pedes meos, ut custodiã verba tua,*) & in Psalm. 111. (*Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, & ulteriùs increpasti superbos, maledicti, qui declinant à mandatis tuis,*) & in Psal. 1. (*Redime me à calũnijs hominum, ut custodiam mandata tua:*) & evolvitur in Apocalyps. cap. ultim. ibi. (*Si quis appofuerit aliquid super hoc, apponet Deus super ipsum plagas:*) quod mirè, atticèque de more explicat amantissimus Avunculus meus *P. D. Andreas Cirino C. R. in proxemat. Apocalyps.* adhùc ad calamum, & itidem evolvitur in Exod. cap. 25. ibi. (*Vide omnia, facito secundùm exemplar, quod tibi ostensum in Monte:*) & in Deuteron. cap. 12. in fine ibi. *Non facientes singuli, quod vobis rectum videtur, sed quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino, nec addas quidquam.*

97 Eo igitur suæ commissionis lares excedente, per se nimirùm agendo: uti inferior haud superior, privatus non Judex, nec exequutor habendus est, cui Ordinarius non modo resistere, ut explanatum est, verùm, & suum valet reponere excessũ *Gloss. & Scribentes in l. si contra, C. de exequut: & exactor. lib. 12. & in l. prohibitum, 1. de jur. Fisci cap. nobilissimus 97. Gloss. in cap. fin. de rescript. lib. 6. Aut. de mandat. Principum, §. inde competens, Cardin. Zaberell. in Clement. 1. n. 16. vers. item non debet, de offic. ordin. & in Clement. 2. in verb. Notarij n. 2. de hæret. Marant. de ordin. Judic. disput.* 1. laxè, ac eruditè *à n. 15. ad 26. Paris de Put. de Sindic. verbo resistentia, cap. 1. n. 3. Cappell. Tolosan. decis. 423. & ibi Aufrer. Plaça epitom. delict. lib. 1. cap. 28. n. 9. Sanch. de matrim. lib. 2. disput. 40. n. 17. Bobadill. polit. lib. 2. cap. 21. nu. 109. sub litter. C.*

98 Tanquàm nullum, ac ineptè collatum; etenim in illo excessu deficit jurisdictio, *Rot. Rom. divers. decis.* 100. *n.* 17. *par.* 1. & insanabilem producit nullitatem, ex potestatis defectu *Boër. decis. 299. Giurb. decis. 96. n. 10. Cavalcan. decis. 19. n. 1. par. 3. Salgad. de reg. potest. par. 4. cap. 3. n. 62. cum seqq. & cap. 4. n. 18.* Etiã

99 si merus Papæ esset exequutor, cui quilibet resistere quit, si suos commissionis limites excesserit, ut instruunt *Alex. & Bart. in d. l. prohibitum, C. de jur. Fisc. lib. 10. Bobadill. polit. lib. 2. cap. 21. n. 109. d. lit. C.* à quo pro excessu appellatur tam si mixtus, quàm merus

rus exequutor esset; *Parlador. lib. 2. rer. quotid. par. 2. §. 3. Rodriq. de exequut. sen. cap. 2.*
100 *sub n.* 43. tam quo ad devolutivum, quàm quo ad suspensivum: ut insinuat contrà *Gratian. discep. tom. 1. cap. 146. n. 36. Salgad. d. cap. 3. n. 19. 35. to. 1. p. 1.* ubi subdit etiã si
101 Ecclesiasticus, tam Ordinarius, quàm Delegatus, Regis subditum injustè opprimeret; valere tunc Principem sæcularem eis resistere: & ante eum dixere *Covarr. quæst. pract. cap. 33. n. 3. versic. at si laicas Portules §. appellatio n. 31. & §. firma n. 173. Reg. Vico pragm. Reg. Sardin. lib. 1. tit. 7. cap. 2. n. 48. vers. 4. Fontanell. decis. 316. n. 13. par. 2. Castill. de tersijs cap. 41. n. 170. tom. 7.* & quoq; astruit *Olibã. de jur. Fisci cap. 11. n. 53. 54. R. Hjeronym. de Leo decis. 2. n. 10.* & alij: quos lato calamo cumulat *D. Mich. Cortiad. decis. 29. n. 113. Ceváll. cõmun. contr. cõmun. q. 89. n. 111. lib. 4. & de cognit. per viã violent. Glos. 6. & 7. Matt. de regim. Valent. to. 2. c. 7. §. 1. sect. 3. n. 83. 88. 91. 94.* si acta extárent laxè *Salgad. d. c. 3. n. 36. et seq. p. 1. to. 1.* ex qua Vasalli, tã laici, quàm Clerici oppressione, itidem in spiritualibus, ob suam regaliã Princeps sæcularis, ejusq; Magistratus,
102 nõ ut de causa cognoscant; sed ut extra judicialitèr cernerent: an nè Ecclesiasticus infrà suæ jurisdictionis lares processit, ut oppressus succurratur per viam extraordinariæ defensionis, se ingerere valeãt, ex communi Provinciarum
103 observantia, textantur in Cathalonia: *Oliban. de jur. Fisc. cap. 13. n. 40. & cap. 14. nu. 100. & cap. 15. nu. 33. Ferr. Ripollius, Fontanell.* & alij per *Cortiad. d. decis. 29. nu. 111.* in Aragonia, *Sesse de inhibit. cap. 8. §. 1. 2. & 3. & decis. 114. & in Epistol. ad Regem tom. 2. decis. 318. tom. 3. Reg. Leo decis. 2. tom. 1. Mattheu, ubi supra tom. 2. cap. 1. sect. 3. à n. 57. ad 113. & sect. 5. nu. 197.* in Castellis, *Covarr. ubi proximè, Gutiér. Aviles, Avendaños, Salzed. Cevall. Azaved. Narbon Curia Philip. Parladon* & alij per *Salgad. de Reg. protect. par. 1. cap. 1. & per quinque præludia, & de supplicat. ad Sanctiss. part. 1. cap. 1. à n. 102. Salzed. de leg. polit. lib. 1. cap. 7. & §. 1. Solerzan. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 2. nu. 8. & lib. 4. cap. 3. n. 25. & in polit. lib. 5. cap. 3. Fermosin. cap. 2. quæst. 19. de Judic. Castill. de tersijs, cap. 41. à n. 163. 181. Vela disput. 44. n. 46. vers. ex quib.* in Lusitania *Valasc. consult. 99. Barbos. in l. Titia, n. 47. vers.*

poterit, *ff. solut. matrim.* in Galicia *Garsia de nobilit. gloss. 9. n. 51. Rodric. de ann.reddit. lib. 1. quæst. 17. n. 66.*

104 In Parthenopæo Regno *P. de Franch. decis. 193. n. 11.* & antè eum *Afflict. decis. 2. & 24. Reg. Tap. in l. Regn. rubr. 4. n. 11. lib. 3. Thom. Granm. decis. 78. n. 2. Genuens. in prax. Archiepisc. cap. 12. Thor. compend. decis. tom. 1. verb. Judex laicus*, in nostro Trinacrio Regno *Carol. de Graff. de effect. Cler. effect. 1. à n. 396. Mastrill. decis. 79. n. 1. D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. lib. 2. cap. 14. per totum*, & sic de alijs Europæ Provincijs textantur Doctores adducti per *Cortiad. ubi proximè.*

105 Defensio autem oppressorum Vassallorũ, vim patientium; Principis inhæret officio, ex jure indulta naturali: edocent *Alvar. Valasq. consult. 100. Ant. Petr. de Princip. potest. cap. 3. quæst. 3.* & confert *cap. filijs 26. quæst. 2. Valasq. cons. 73. n. 5. Steffe decis. 113. n. 2. 3. Covarr. pract. q. 1. n. 2.*

106 & præclarè, pro hac Vassallorum necessaria defensione; innuit Roberti Siciliæ Regis oraculum in constit. utriusque Siciliæ *Ad Regale fastigium* & facit optima hujus constitutionis additio in fine *Gloss. ibi hoc statutum multi Prælati.* Peragenda planè maximo cũ temperamento, in omnibus Summi Pontificis, ac Ecclesiasticorum authoritate, & obsequio semper salvo: præviâ itidem patrati excessus, per actorum inspectionem, clarificatione: quoniam non præsumitur, nisi probetur: ut advertit *Rot. Rom. decis. 45. alias 346. n. 10. in noviss. Lancell. de attentat. par. 2. cap. part. 2. cap. 12. cum 53. n. 25. Steph. Gratian. discept. for. cap. 333. sub. n. 13. tom. 2. Vincent. Carocc. tract. de except. except. 44. n. 87.*

107 Equidem dicitur excedere de quantitate, ad quãtitatem, de persona, ad personam, de loco, ad locum, de tempore, ad tempus: vel ex defectu carentiæ potestatis: ut in tex: *ex Gloss. in l. ab exequutione verb. excedat C. quorum appellat. nõ recip. Gloss. in cap. quo ad consultationem de sentent. & re judicat.* & innuunt *Roland. à Vall. cons. 43. n. 6. 8. tom. 1. Vincent. Caroc. in tract. de except. except. 44. n. 90. Rebuff. de sentent. exequution. art. 7. Gloss. 14. to. l. sub n. 34. 9. & Gloss. 12. n. 7. Gregor. Tolosan. de appellat. lib. 2. cap. 11. n. 1.* & alij quos laudat *Salgad. de Reg. protect. p. 4. d. cap.*

108 *3. n. 72. 73.* Quoque, & violentia, ac oppressio, quæ Prin-

Principi sæculari, extrà judicialem defert potestatem: ut eam exerceat, constare debet; nec faciles, quærelis, & expostulationibus clamantium; aures præbere debet: innuunt *Afflict. decis.* 24. *n.* 6. *Oliban. de Jur. Fisc. d. cap.* 11. *n* 57. fusè *Sesse in allegata Regis Epistola tom.* 2. *decis. n.* 77. *& decis.* 114. *n.* 4. *& de inhibit. cap.*8. §. 3. *n.* 62. *Cortiad. d. decis.* 29. *n.* 114. *cum seqq. Mattheu de regimin. Valent. to.* 2. *cap.*7. §. 1. *sect.* 3. *n.* 97. *Avendañ. de exequend. mandat. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 32.

109 Potissimùm si interpositam appellationem denegaverit, aut adulteriora processerit *tex. expressus in l. Julia 7. ff. ad l. Jul. de vi public.* & tunc itidē ipse, vim passus ei resistere quit: quippè urbanius agit vim passus appellãdo, quã defacto procedenti: quàm defacto resistendo *Ludovic. Saravia de adjunct. qu.* 30 *n.* 15. *Sesse de inhibit cap.* 8. §. 3. *n.* 175. pro qua violentia reprimenda, valet; taliter oppressus Ecclesiasticus, ad supremum sæcularem Principem, ejusque Tribunalia, occurrere *Sesse ibidem & decis.* 114. *n.* 1. 13. 14. 21. *& seq. D. Franc. Mont. Major à Cueva decis. R. Cancell. Hisp. nov. vigil.* 2. *n.* 24. 25. cujus officium, ut prædiximus (œconomicâ quâdam potestate) oppressos relevare est *Canon. Regum officium* 26. *qu.* 5. *Canon. Princeps* 23. *qu.* 5. *Hjeremiæ cap.* 21. *&* 22. de qua quidem appellatione, enodatè constare debet: quoniam Ecclesiasticus, vel alter Ordinarius, aut Delegatus admittere renuit; ad hoc ut sęcularis Princeps procedat ad tollendam violentiam: immo oportet, quod causa appellabilis sit: subdit *Cevallos de cognit. per viam violen. Gloss.* 6. *n.* 90. *fusè Vela d. disertat.* 44. *n.* 46. *vers. ex quibus to.* 2. quo ad utrũq; effectũ. *Sesse ubi proximè n.* 83. *& decis.* 114. *n.* 4. *& de inhib. c.* 8. §. 1. *n.* 4. *et* §. 2. *n.* 9. *&* 12. 13. *Suelves cons.* 31. *n.* 2. *lib.* 1. at si quo, ad devolutivũ tantum appellabilis esset causa; cessat violentię ratio: *Sesse in locis indic. Petr. Fõtanell. decis.* 316. *n.* 28. *to.* 2. nec discrepat *Cortiad. n.* 118.

110 Insuper: & si Ecclesiasticus Judex Superior, qui vim repellere, propulsare, ac oppressũ sublevare poterit, abesset: vel valdè longè distaret: aut renuisset debitũ præstare auxilium, Princeps tunc sæcularis, ad hoc, ut opprimens se ad tramites legitimos reduceret: auxilium miseris, ac afflictis ministrando; se ingerere valeat, violentiam, & op-

pressionem reprimendo: donec per Summum Pōtificem debitum jure prestetur auxilium, *ex Canon. petimus* 11. *qu.* 1. *Anton. Oliban. de jur. Fisci. cap.* 11. *n.* 56. *Sesse d. epistol. n.* 87. *& decis.* 114. *n.* 2. *Portell. in addit. ad dubia regul. in fine operis verb. appellare n.* 3. *Episcop. Antuerpiens. Joann. Malderius. in part.* 2. *qu.* 96. *art.* 4. *Trullench. lib.* 7. *Decalog. cap.* 13. *dub.* 5. *n.* 9. *in fin. Thom. del Bene de parlam. dub.* 4. *sect.* 19 *sub sect.* 4. *sub n.* 15. *& de imm. Ecclesiastica tom.* 2. *cap.* 9. *dub.* 6. *sect.* 1. *n.* 20. & tunc Religio-
111 sus, vel alter ad talem sæcularem recurrendo Magistratum: haud in censuras *Bullæ* Cænę Domin. vel alterius incurreret: autumat *Portel. ubi nuper*: quem sequitur *Sousa Dominicanus in Bull. Cænę cap.* 15. *disput.* 78. *n.* 2. 3. nec discrepat *Dian. resol. Mor. trac.* 1. *de immun. Eccles. cap.* 13. *vers. sed ego in controversia.*

112 Nec ipsæ sæculares potestates, cū tali casu amplectentes, & secundū juris dispositionē, in casibus permissis in enunciatas incurrūt censuras, Bullæ Cęnę Dom. ut apprimè insinuat *Card. Toletus Summ. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 3. quoniam Bulla Cęnę, realis violentię aversionē & medelam, haud interdixit; sed tantum prętexta, sub quorum colore Ecclesiastica negotia ad laicos attrahuntur foros: mirè probat *D. Mar. Curtell. d. cap.* 14. *to.* 2. *de imm. Eccl. & Salgad. in locis indicatis. Sousa, ubi supra.*

Et quod iste justus recursus haud includitur, in recensita Bulla Cęnę Dom. nec Principes, eorumque Ministri: neque in istas, neque in alias ruunt censuras: graphicè astruunt pręter laudatos *Corduba de casib. conscien. cas.* 35. *Rodriq. in addict. ad Bullam* §. 9. *n.* 87. *Vega sum. tom.* 1. *cap.* 29. *cas.* 1. *& cap.* 85. *cas.* 141. *Navarr. in Man. cap.* 27. *n.* 69. 70. *Sesse de inhib. cap.* 8. §. 3. *sub n.* 82. *& seqq. & n.* 88. *& seqq. Vivald. in explicat. Bullæ Cænæ Dom. n.* 107. *&* 102. cuncti unanimiter concludentes: hoc conficere seculares Principes, ut vis tollatur, donec à Sum. Pont. de jure, causa decernatur, non autem: ut de ea cognoscant: meritò Ecclesiastica jurisdictio illæsa remanet firmat *Salgad. p.* 1. *cap.* 1. *præl.* 3. *n.* 111. quod pariter comptè edocuit *Nicol. Balbus in suo cons. n.* 33. *penes Osasc. Caccheran. post decis.* 181. & apertè depromitur *ex tex. in cap. filijs, vel nepotibus* 16. *q.* 7. ubi pro fraude facta in rebus

bus assignatis pro fundatione, aut dotatione Ecclesiæ Episcopo pro correctione denũciare debet: etsi Episcopus fraudem patraverit, Metropolitano: etsi iste, Regis hæc auribus intimare non differat: & ibi subdit *Gloss.* ut eũ corrigat: cũ per Ecclesiasticũ corrigi non potest, & facit *cap. administratores, & cap. Principes* 23. *quæst.* 5. Ratio potissima, quam ad id afferunt *Mart. n.* 26. & cæteri desuper citati est; quia Principis officium est liberare de manu calumniantiũ, vi oppressos, *cap.* 1. *de pace tuenda, in principio, & Salgadus in parte* 1. *cap.* 1. *prælud.* 3. *nu.* 111. *ex Gloss. d. cap. filijs, & nepotibus,* sumit negligentiá, itidem pro violentia, defacto Ecclesiasticus Judex procedendo. Recensita
113 equidem procedunt: si Pontifex valdè distaret, vel quilibet alter Ecclesiasticus superior præsens, ac præsto haud esset, vel fuerit negligens: at secùs si nec absentia, nec negligentia Pontificis, aut alterius superioris adfuerit; nam tunc talis oppressionis ratio, abesse censetur: ut in casu Põtificis absentiæ firmat *Mart. de jurisdict. par.* 1. *cap.* 48. *nu.* 25. 26. & 27. licèt contrariũ sentiát *Fõtanell. Olibã. Matth.* existimátes, quod etiã si Nuncius Pontificis adesset, & Pont. valdè distaret; semper sæcularis potestas se intromittere valeat.

Nos autem: pro totali prædictæ hæsitationis solutione; inquimus: Delegatum, in sua commissione delinquentem: nimirùm contra mandati formam, & sic in non procedendo, & Sum. Pontificis mandata non parendo; tunc à Sum. Pontifice objurgandum esse: non ab alio: at si defecerit per se agendo; & tunc ab Ordinario compescitur: non uti Delegatus, sed uti quilibet privatus criminosus: ut benè *ex Joan. Andr. in cap. fin. de rescript. & Genuens. cap.* 38. *n.* 6. *Ventrigl. prax. ann.* 38. *n.* 7. quæ supra firmata sententia itidem militat, si in casu in sua commissione non comprehenso processerit: nam tunc ei resistere valet Ordinarius, suũ etiam impediendo processum *cap. si quando de offic. Delegat. Ricc. prax. par.* 1. *resolut.* 413. *Genuens. n.* 5. *Ventrigl. nu.* 7. Vel si appellationé jure permissam vetuerit: aut aliam de facto agendo intulerit violentiam; quibus in casibus valent Principes sæculares, eorumq; Magistratus impediendo, occurrere: donec per Sum. Pontificem opportuna applicetur medela: ut supra affluenter com-

comprobatum remanet:& annuit quoad Ordinarium, *Ventrigl.ex Innoc.in cap.si quando, de offic. Delegat. Gloss. & Abb. in cap. ex litteris, eodem.*

114 Ad hanc, Legati de Latere potestatem explanandam, haud parùm conducit indicare Judices, aliosque Prælatos Ecclesiasticos nequire à Prorege veniam agendi contra Clericos, aliasque Ecclesiasticas personas;ex abrupto exposcere: quoniam ipsi ad Canonum observantiam, præcisè sub pœnis traditis per Præpositum *in cap. nonnulli 9.distin.* devincuntur: aliàs puniuntur, *Abb. in cap. cum non licet, & in cap. ego nam.* 31. & ibi *Felin. de jur. jurand. Afflict. in constitut. de person. Bernard: Diaz. in pract. crimin. Canon.*
115 *cap.* 36. de jure autem Canonico, ad torturam minimè devenitur contrà Ecclesiasticos; nisi data copia inditiorum: & in eorum defensionibus plenè auditis:ut unanimiter notant *DD. in cap. cum in contemplatione, de reg. jur.* & mirè ait *Soccin. cons.* 20.*n.*19. *inter cons. Cart. Seni. Nepit. in probem.constit.Catanens.n.*87. *Menoch. cons.* 90.*n.* 6. & processivo modo *Anto. de Ball. in pragm. unica tit.* 42.*n.*8. *Burg: de modo proced. ex abrupt. cent.*
116 1.*n.* 12. quem procedendi ad torturā modū, nō datis defensionibus; cōtrà leges Divinas,naturales, ac humanas esse, & nō sinè peccato imperatur à Principe, &exequitur à Judice,autumāt *Roland.à Valle cons.*12.*lib.*3.*Ant.de Ball.lib.* 2.*de indic.q.*10.*n.*16. 17. subdēs,hoc immedicabile vulnus annosas sparsit in Regno radices:undè ipsi ex se, nequeūt superiores Ecclesiastici, suo
117 marte, id peragere; licèt eis interdictum haud sit, hoc à Summo Pontifice exposcere: cum penès eum,absolutè talis residet potestas procedendi contra Eccleasticos Reos, ex abrupto: tanquam fructus supremæ suæ potestatis: edocet *Cavalc. de brach. Reg. par.* 3.
118 *nu.* 27. ad eumque pariter spectat, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus; contrà juris Canonici dispositionem dispensare, cæteraque pro libito concedere, sua suprema, absolutaque potestate mediāte, quam à Deo recipit:inquit *Bald. in l. imperium lect.* 2. & ibi *Cagnol. n.* 156. *ff. de jurisdict. omn. judic. Petr. Andr. Gambar. de auct. Legat.de Lat. quæst.* 2. *nu.* 323. 325. *Joan. Capi. de auct. Pap. par.*2.*n.*64. *Rodolfin.de sup. Princip.potest. cas.* 2. *n.* 1. *Petr. de Gregor. de success. feud. part.* 7. *quæst.* 4. *Farinac. quæst.* 39. *n.* 17. nec

ab

ab alio inferiore, possit exerceri: addetes ad *Bertach. vers. Papa, nu.* 120. & specialiter procedendi ex abrupto contrà Clericos: cum ipse tantū hoc dispensat *Mar. Burg. quæst.* 17. *n.* 1. *Farinac. cons.* 103. *n.* 8. prout aliquoties in Urbe, Gubernatori, talis conceditur dispensatio: teste *Prosp. Farinac. quæst.* 37. *n.* 73. *& cons.* 103. *nu.* 7. *& decis.* 3. *Anton. de Ball. de indic. quæst.* 10. *n.* 33. *Mar. Burg. quæst.* 56. *nu.* 4. quod moderavit Paulus III. & confirmavit Pius IV. indicant *Farinac. d. cons.* 103. quem refert *Guazin. defens.* 20. *cap.*
119 9. *n.* 12. ijs autem non exposcentibus; jura observare tenentur Canonica: nec Legatus potest generaliter mandare: ut in omnibus ferè causis, contrà Clericos, aliosque Ecclesiasticos, ex abrupto nullis datis defensionibus, procedatur; etenim nec de Latere, nec minùs Natus, legē possit generalem contra Canones condere, & clausula uti (non obstante) *per tex. in cap. præsenti de offic. Legat. in* 6. & probat *Joan. Andr.* & addentes ad eum, & confert *cap. quo ad transactionem de offic. Legat.* nec contrà Constitutiones, & Summorum Pontificum Statuta dispensare, *Nicol. Boër. de potest. Legat. de Latinu.* 44. & congruūt Scribentes *in d. cap. significasti de electio.* & notat *Jo. Imol. Abb. & Bald. in cap. jus, de offic. Præf. Præt.* ubi quanquam Præfecto Pretorio per Principē, condendi, leges venia impertiatur; haud autē leges derogandi: innuit atticè *Luc. de Penn. in l.* 1. *C. de divers. præd. urban. lib.* 11. *Boër. ubi nuper n.* 45. 46.

120 Attamen certis in casibus, & personis, licere superiori, legem dispensare humanā, ait *Sotus de just. & jure lib.* 1. *quæst.* 2. *artic.* 3. & in omnibus personis, & casibus, in quibus cessat ratio; fieri possit dispensatio à superiore, existimat *Velasq. lib.* 1. *contr. Illustr. cap.* 25. *n.* 8. In exemptos igi-
121 tur, Legatus procedere debet secundùm Canones: ut fatentur uno ore nostrates: & meminit *Capic. decis.* 137. *n.* 15. ac expressè mandavit Phi-
122 lip. II. Majestas in enunciatis litteris suis, anno 1571. e-
123 manatis, nisi proximę vergeret medelæ necessitas, propter criminis atrocitatem, ac pro populorum tranquillitate sedanda: potissimùm in notorijs, & ubi in fraganti Reus captus fuisset: & sic Republi-
124 cæ bonum exposceret, propter notabilem qualitatem concurrentem in delicto: ut si de sui superioris homicidio

tra-

tractaretur; tunc poteſt Pontifex, ac inferior diſpenſare, ut ex abrupto, ad torturam procedatur; etenim, cum cauſa recediture à regulæ nuper adductæ, ligamine: & non modo ſupremi Principes, verùm, & inferiores uti poſſunt clauſula, (*non obſtantibus legibus in contrarium adductis, & dictantibus*) edocet *Bart. poſt Gloſſ. in l. ictus fuſtium, verſ. extra prædicta oppono, ff. de infamib. Bald. & Jaſon. in l. omnes Populi, ff. de juſt. & jur. Felin. in cap. 1. de conſtit.* argum. tex. *in l. ſi hominem, ff. mandat. Alex. in l. nemo poteſt, n. 5. delegat. 1. & in conſ.* 248. *lib. 2. D. Fernand. Lojoſ. in allegat. March. de los Veles in pr. dubio n. 11. Arias Pinell. in rubr. C. de reſcindend. vendit. part. 1. cap. 20. n. 6.* quam ſententiā communem eſſe prædicat, & mirè aſtruit *Ferdin. Vaſq. Ill. controv. 35. n. 24.* idem *de ſucceſſ. Creat. lib. 1. §. 6. n. 11.* ubi ex multis comprobat fas eſſe Judici, quamvis inferiori, ex cauſa; jura tranſgredi.

125 Inſuper Legatum jurisdictionem retinere in foro externo in ſubditos, in Provincia ſibi decreta commorantes, eoſque merito judicare, corrigere, animadvertere, in carcerem detrudere, ſuſpendere, & conſequenter excommunicare poſſe, dixerunt Scribentes *in cap. Legatos de offic. Legat. in 6. cap. 1. eodem, & cap. per teſtes 25. diſt. cap. ſententia paſtoris 11. quæſt. 3. cap. conquærente de offic. ordin. cap. querenti, ibi Judex, de verb. ſignif. cap. at ſi Clerici, cap. cum non ab homine de jud. cap. poſtulaſti, cap. conqueſtus de for. compet. cap. ut fame, cap. ſi Clericus de ſent. excommun. cap. degradatio, de pæn. lib. 6. Zoëſ. in lib. 5. decret. tit. 39. de ſent. excōmun. n.* 3. alioquin inutilis eſſet talis ſuæ juriſdictionis poteſtas: innuit Sac. Trid. Conc. *ſeſſ. 25. cap. 3. de refor.* ideò præcisā ad continendos ſubditos in Provincia ſibi commiſſa, in officio fuiſſe, ſubdit *Petr. Andr. Gamb. de offic. & poteſt. Legat. lib. 8. n. 20.* latè *Bonac. de cenſur. diſput. 1. q. 1. par. 2. præpoſit. unica.*

126 Etiā ſi Legatus ſit laicus: etenim, laicus; licèt ex ſe incapax juriſdictionis Eccleſiaſticę eſt: *cap. Eccleſia de conſtit. cap. 2. de judic.* Attamen ex Pontificis delegatione; juriſdictione Eccleſiaſtica, delegantis nomine fungi poteſt: *Bobadill. in polit. cap. 18. n. 45. lit. B. Matth. de regim. Regn. Valent. tom. 2. cap. 7. §. 2. n. 36. Barboſ. in Can. præter nu. 4. diſt.* quoniā nuper recenſita facultas in Eccleſia, de jure poſitivo

tivo constituta est: cui, Sum. Pontifex, dispensare valet, laicoque committere: nam suprahumanum est. *tot. tit. de constit. Gloss. in cap. præter 5. ducibus distinct. 32. Zoës. n.6. Thom. del Bene de immun. Eccles. tom. 1. cap. 1. dub. 2. sect. 6. n. 26. D. Mich. Cortiad. decis. 7. tom. 1. n. 119. Pereir. decis. 5. n. 9.* ipseque Delegatus, tunc delegantis nomine, jura statuit *cap. ut famæ 35. vers. cum non ipsi, de sent. excommun. cap. ad audientiam, de præscript. l. obviare, de verb. obligat,* latè *Pereir. de instrum. edit. tit. 2. resol. 2. n. 38. D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. lib. 2. quæst. 2. n. 9. & in Cod. Sicul. ad leg. 35. Reg. Martin. notab. 36.* ideò

127 capax, talis delegationis, est laicus: *Gloss. in cap. valdè distinct. 49.* & ex pluribus comprobat *Suarez lib. 4. de immun. par. 2. argum. 6. respons. 2. Aufrer. de potest. sæcul. in Ecclesiasticos reg. 1. fallen. 12. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect. 1. n. 388. Menoch. de retin. remed. n. 35. Sesse in epistola ad Reg. n. 46. 100. & de inhibit. cap. 8. §. 3. ex n. 152.* nec discrepat *P. Dian. resol. 112. n. 1.* & antè eum *Navar. in manual. cap. 27. n. 6.* juraq;

128 tanquam Episcopus cernit *D. Larr. alleg. Fisc. 27. n. 10.* & ex Ecclesiastica jurisdictione delegata jus dicit, haud ex propria laicali, *Matth. de regim. Valent. tom. 2. cap. 7. §. 8. à n. 336. del Bene ubi supra tom. 1. cap. 1. dub. 2. sect. 6. n. 26. de immun. Eccles. Pereir. d. decis. 58. sub n. 9.* ex Sum:

129 totius Ecclesiæ Antistitis, placito, quod, Pontifici vetitũ haud est: valet namq; per privilegiũ Principi, vel Judici laico ex causa, potestatẽ pronũciandi, respectu certorũ Clericorũ, criminũ, impertiri: indicat *Can. Adrianus, 22. Can. in Synodo, 23. dist. 63. Can. Mennã, 7. 2. q. 5. & ibi Gloss. verb. arbitrio, Can. illud te, 4. to. 10. q. 3. Glos. in c. decernimus, 2. de judic. verb. non præsumant.* Quę quidem jura itidem, quo ad spirituales causas, ratiocinantur: & faciunt *Solorzan. de Indiar. gubern. lib. 3. cap. 2. nu. 44. & cap. 27. n. 60. Bobadill. lib. 2. polit. cap. 18. n. 42. Morl. Empor. jur. p. 1. tit. 2. de jurisd. nu. 162. Covarr. in cap. Alma mater, §. 11. n. 3.* & generaliter astruunt ex *Gloss. in Canon. laicis 16. quæst. 7. Felin. in cap. 2. n. 2. de major. & obedien.* magistraliter *Tib. Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 9. n. 66. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 11. n. 43. 92. Sesse de inhibit. d. cap. 8. §. 1. nu. 158. Cutell. de immun. Eccles. lib. 2. quæst. 1. n. 7. & quæst. 4. n. 20. &*

quæst. 16. *n.* 19. atticè *Suar. contra Reg. Angliæ lib.* 4. *de immun. Eccles. par.* 2. *argum.* 6. *Didac. Covar. pract. quæst. cap.* 31. *n.* 4. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 42. *de Graffis d. effect.* 1. *n.* 372. *Marth. de jurisd. par.* 2. *cap.* 6. *nu.* 41. *Solorzan. de jur. Indiar. lib.* 3. *cap.* 27. *nu.* 60. *Matth. de regim. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. §. 2. *n.* 3. *& quæst.* 16. *nu.* 19. *del Bene de parlam. dub.* 27. *sect.* 8. *sub sect.* 3. *nu.* 5. *& de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 2. *sect.* 3. *n.* 5. *& dub.* 15. *sect.* 2. *n.* 1. *& cap.* 4. *dub.* 31. *n.* 11. *Fermos. in cap. Sanct. Mariæ n.* 11. *de constit. Prosp. Farinac. in prax. par.* 1. *quæst.* 4. *n.* 4. *D. Mich. Cortiad. d. decis.* 7. *nu.* 108. eisque criminales causas
130 Clericorum, committere, ac delegare *d. Canon. præter* §. *verum* 32. *distinct. Gloss. in Canon. bene quidem, vers. præter* 96. *dist. & in Canon.* 1. *vers. præcipimus* 92. 94. *distin. Jul. Clar.* §. *fin. q.* 41. *nu.* 8. *Ambr. cap.* 18. *n.* 1. *de immun. Eccles. Sesse decis.* 113. *sub n.* 92. *lib.* 2. *& de inhibit. d. cap.* 8. §. 3. *n.* 15. *Fontanell. decis.* 309. *n.* 14. *par.* 2. *Farinac. ubi supra*, immò & spirituales, ex causa *Glos. in cap. præter, vers. ducibus* 32. *distinct. Gloss. magna in cap. quanto, de consuet. Gloss. in Canon. Mennam* 3. *quæst.* 5. *Gloss.* 2. *cap.* 2. *de judic.* probant *Navar. in manual. cap.* 27. *nu.* 6. *Cutell. de immun. Eccles. lib.* 2. *quæst.* 4. *nu.* 20. & post eos, eruditissimus *D. Joan. Franciscus à Monte Major de Cueva in sua propugnat. pro Reg. jurisd.* §. 20. *n.* 3. *et* §. 28. *n.* 6. 7. cum facultate excõmunicãdi, *ut ex Canon.* 1. *Canõ. bene quidẽ* 96. *distinct. cap. fin. de offic. ordin. cap. decernimus de judicijs, & facit ex Bellaga in Specul. rubr.* 11. §. *videndum n.* 12. *in fin. Crespes de Valdaur. obser. decis.* 53. *n.* 33. *in fin.* Quidquid, respectu causarum criminalium, oppositum sentiãt, *August. Barbos. allegat.* 109. *par.* 3. *Sacc. de judic. par.* 1. *cap.* 11. *n.* 4. *Carol. de Graffis effect.* 1. *n.* 556. Etenim idem *Carol. de Graff. d. effect.* 1. *nu.* 32. *& sub nu.* 26. *ex cap. Romana*, §. *debet, de appellat. in* 6. *& ex cap. illud* 10. *quæst.* 3. affert Pelagium cuidam Nobili Siculo, facultatem indulsisse, puniendi Episcopos, Clericos opprimentes, & vexantes.

Quod itidẽ evenit in Regno, an. 1529. in quo Clemẽs VII. Sum. Pontifex; criminale judiciũ, contra Archiepisc. Episcopos, aliosve Regni Prælatos; Jo. Antonio Pulleoni Baroni Burgij Siculi, sub istis expressis verbis delegavit. *Et si querelas*

relas ipsas esse repereris, tibi super illis opportunis remedijs, & censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ac pecuniarijs personā Ecclesiasticā per te eligendum super quo tibi plenā licentiā providēdi cōcedimus, &c. ut evolvitur in ipsis Apostolicis litteris, eidem Baroni, ac Dom. Proregi Comiti Montis Leonis, directis, Romæ expeditis, anno Pontificatus sexto: per Blosiū firmatis: & in libro præclarissime Podionis Familiæ adnotatis: & per Magn. Dilectissimæ, ac Fidelissimæ Alicatæ Civitatis, Magistrum Notarium, extractis: solitoque ejusdem Civitatis, sicillo, approbatis. Aliosque pariles casus affert: *Gigas in tract. de læs. Majest. lib.* 1. *tit. quis de crimin. læsæ Majest. cognos. potest n.* 20. quod privilegium, apud Venetos, legisse textatur *Matth. de regim. tom.* 2. *d. cap.* 8. *§.* 8. *n.* 392. *Morl. Empor. jur. par.* 1. *tit.* 2. *quæst.* 2. *Fermos. in cap.* 1. *quæst.* 2. *n.* 10. *judic. Sess. d. decis.* 113. *n.* 92. *lib.* 2. Ducibus tamen Rodulphi, & Bertoldi: facultatem cognoscendi de simonia à nōnullis Clericis patrata; impertivit Sum. Pontifex Gregorius: qui itidem, & Brunicildæ, Galliæ Reginæ: causæ Episcopi Meñę cognitionem commissit: depromitur ex allato *cap. Mennam,* 3. *quæst.* 5. & refert *Bobadill. polit. d. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 45. 46. ubi subdit:

131 quòd itidem, & fæminis dignitate fulgentibus; Pontifex talem potestatem Ecclesiasticam, jurisdictionem exercendi; censurasque ferendi; impertiri queat: textus apertus *in cap. dilecta de major. & obed.* ubi *Abb. Gailler. de Benedict. in cap. Raynutius, verbo & Uxorem, in* 2. *n.* 135. *Covar. in cap. alma mater, de sent. excom. par.* 1. *resolutionis §.* 11. *n.* 2. *Paludan. in* 4. *distinct.* 19. *quæst.* 2. *artic.* 1. *Sot. d. cap.* 20. *quæst.* 1. *art.* 4. *Navar. cons.* 51. *&* 73. *de sent. excom. Ugolin. de censur. tab. cap.* 2. *§.* 7. *nu.* 5. *Abb. in cap. dilecti, n.* 2. *de arbitr. Bero. qu.* 2. *n.* 1. & quamvis, jure communi inspecto, fœminam incapacem esse ferendi censuras; nec capacem fieri posse, commissione Sum. Pontificis; evolvitur *in cap. de Monialibus, de sent. excomm.* ubi Abbatissa neç ligare, neç absolvere potest Monialibus suis à censura, quam irruere, *& in cap. nova,* 10. *de pœnit.* ait Pōtifex: claves Regni non esse datas fæminis, neque B. Virgini. Attamen de absoluta Sum. Pontificis potestate; allatam potestatem tribui posse fæminis: etenim contra jus

Divinum non eſt: niſi contra uſum Eccleſiæ: nec ad claves ſpectat:ſed ad juriſdictionem: meritò ex Panormit. concludunt *Navar. conſ.* 1. *de ſent. excom. & Suarez diſp.* 2. *ſect*, 3. *n.*7. valere Sum. Pontificē. diſpenſando, talē facultatē fœminę indulgere: nec diſcrepat *Zoëſ.lib.*5.*decret.tit.*39.*n.*8.cōducitq; ad rem *Gloſſ. fin. cap.* 2.*quæſt.* 2.ubi Innocentius ait: poſſe fœminam habentem regimen, vel comitatum; jura pronunciare: & facit *Gloſſ. in cap.* 1. *§. è contra verſ. Mulieres* 15. *quæſt.* 3.quam ſententiam veriorem eſſe probant: eamque ſequuntur *Armill. in verb. excommunicatio nu.* 24. *cap. dilecti, de arbitr. Molin.de prim. gen. lib.*1.*cap.*13.*n.*14. 15.*Gonſal.reg.Cancell.*8.*q.*22. *n.*20.*Dian.*mox citandus,probabilemque eſſe autumat *Alterius lib.* 3.*diſput.*7.*lib.* 3.*cap.* 5. *verſ. propter hanc rationem*, *Sayr. Filuc.* & alij,quos laudat *P. Gaſp. Hurtad. de Sacram. tract. de cenſur. in commun. n.* 13. *in fin. Duard.lib.*2.*in Bull. Cœnæ Dñi cap.* 1. *quæſt.* 2. *nu.* 32. nec improbabilē eſſe inquit *Martin. Bonac. diſp.* 1. *de cenſur.quæſt.*1.*propoſit.*1. *pūct.* 2.*n.*4.Imo habere itidem poſſunt,juriſdictionē ſpiritualem: ut de Abbatiſſa Monaſterij Eſſedienſis refert *Card. de Luca de juriſd. & for. compet. diſput.* 25. *tom.* 3. de Sum.Pontificis conceſſione, quod depromitur ex *cap. dilecta de major. & obedient. Rodriq. qu. regul. tom.* 1. *quæſt.* 17. *n.*12. *Mirand. de Sacr. Mon. quæſt.* 6. *art.* 5. *Tambor. de jur. Abb. diſp.* 22. *quæſt.* 12.*n.*1.& tanquam Abbatiſſa, poteſt habere collationem beneficiorum, & curam Animarum: *Bellett. diſq. Cleric. p.* 1. *tit. de diſcipl. Cler. §.* 8. *n.* 17. *Gonſales reg. Cancell.* 8. *Gloſſ.* 22. *nu.* 12. *Marc. Ant. var. reſol.* 63. *nu.* 15. *lib.*1. quam,per Vicarium exercere debet *Gonſales n.*14. ac Epiſcopalis juriſdictionis, capacem eſſe,inſinuat ex *Abb. in dict. cap. dilecta, de major.et obedient. n.* 2. *Gonſal. nu.* 19. licèt eam excommunicare nequire ſubdit: attamen oppoſitam magis amplexam, ac veriorem eſſe autumamus. Ete-
132 nim de humano, pôſitivoque agitur jure, ut prædiximus, cui Pontifex; ex plenitudine ſuæ poteſtatis, diſpenſare valet; innuūt præter adductos, *Suar. de cenſur. diſput.* 2. *ſect.* 3.*n.*7. *Cardin. Lugo de Fid. diſput.* 23. *reſol.* 3. *quæſt.* 4. *n.*112. *Layman. lib.*1 *tract.* 5. *par.* 1. *cap.* 3. *n.* 4. *Sot. in* 4. *diſput.* 20 *qu.* 1. *art.* 4. *circa* 4. *argum.*

Etſi nonnulli autumavere: hunc

hunc funditus, sedulòq; exarando articulum; fœmineum sexum, non esse ordinatum ad spiritualia: quibus, nec docere, neque dominari, viribus suis permissũ sit: ut depromitur *in lib. Timoth.* 2. & de Quiritum jure ab officijs remouẽtur publicis *tex. in l.* 2. *ff. de regl. jur.* Imo pro *capituli dilecta* 12. *de major. & obedient.* explatione subdunt, Abbatissam, ibi solitam fuisse; Clericos suæ ditioni subjectos, ac suas Canonicas, suspendere ab officio, & beneficio: quamquidem suspensionem, haud esse eam, quæ propriè censura est: sed potius prohibitio, sivè fructuum privatio: quam largo modo suspensionem dici posse concludunt: subduntq; in recensito *cap. dilecta* Sum. Pontificem, haud dixisse, censuram esse servandam: sed præceptum, & mandatum talium Abbatissarum servari: ut inter alios magistraliter erudiunt *Suarez de censur. d. sect.* 3. *n.* 5. *disp.* 2. *Covarr. in dict. cap. Alma mater par.* 1. §. 11. *nu.* 2. *Avila de censur. par.* 1. *dub.* 6. Attamen isti, cùm alijs superius recensitis; ex cõmuni ferè cæterorum oraculo; concludunt: fœminis, ex absoluta potestate, posse Sum. Pontificem talem facultatem, censuras inferendi, indulgere. *Zoës. lib.* 5. *decr. tit.* 39. *de sent. excommun. nu.* 8. *in fin.* cuncti agglutinantes, esse fœminas, circa ea, quæ ordinis sunt, prorsùs incapaces, *Frãc. Marc. quæst.* 1303. *nu.* 6. *tom.* 2. at secùs spiritualis jurisdictionis, saltem ex cõmissione, & quo ad exercitiũ, ut ex *D. Thom. in* 4. *distin.* 19. *quæst.* 1 *art.* 1. *quæst.* 3. *ad* 4. *distin.* 25. *q.* 2. *art.* 1. *quæst.* 1. *ad secundum.* insinuant *Abb. Silvest.* & alij, quos enumerat *Padulan.* 4. *distin.* 19. *quæst.* 2. *art.* 1. *Silvers. verb. Abbatissa n.* 1. licèt *Abbas, & alij in cap. dilecta, de major. & obedient. cum Glos.* tenent etiam seclusa commissione, & delegatione; fœminas capaces esse ordinariæ jurisdictionis: & refert *Azor. instit. mor. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 10. *sub vers.* 5. *quæritur*, subdit tamen *Padulan.* & alij ab eo valere Pontificem fœminis primam conferre tonsuram, cum merè humanum sit: quamvis in consentaneum esse asserit *P. Dian. resolut. moral. par.* 8. *tract.* 1. *resol.* 39. *per totum.* Cæterum itidem in priscis evolvitur historijs: fœminas fuisse capaces temporalis jurisdictionis, & Imperij, itidem cum absoluto Regis fastigio. Semiramidis, inquã, ex Ascalone Syriæ Oppido oriunda, Caldæorum Regina fuit: &

sic

sic à columbis altricibus dicta, quæ *apud Assyros Semiramides.* appellantur: teste *Dionys. Sicul. lib.* 2. *c.* 2. de ea taliter testante: *exposita fuit infans, & ab avibus educata, quæ alij eam foventes, enutrierunt lacte coagulato, è proximis Pastorum mappalibus, racto*: Pastores tandem repertam, Præsidi Regio donarunt: qui liberis carens, filię loco eam suscepit, eamque Menoni supremo Nini Pręfecto prima vice nuptui, elocavit: teste *Reineccio Syntagm. Heroico p.* 53. quo Menone, in Bello Bactriano extincto, Ninus III. Assiriorum Rex; eam in conjugem poposcit; post cujus Nini interitum, Semiramis in Imperium successit: quoniam Ninyas filius, adhuc impuber erat: tandē in proprium filium, incestuoso amore exarsit: qui maternum exhorrens concubitum; eam interfecisse creditur: teste *Beroso, Diodoro, Plutarco, Suida.*

Cleopatra, κλεοπάτρα hoc est gloria patrię; fratri suo Dionysio, juniori connubio, juncta fuit. Julius Cęsar autem Alexandria, atque adeò universa, Ægypto subacta; Cleopatrę Regnum concessit: quę blandi loquentia sua, ac morum suavitate; inter alios, Antonium, insana libidine adduxit: ut repudiata Octavia, Octavij Augusti sorore; se in matrimonium duceret. Antonius tandem, ab Augusto victus in Ægyptum fugit: Cleopatra verò, metuens nè in triumphum abduceretur Romam; morsu admotæ aspidis mortem sibi conscivit, & ab ignominiosa captivitate vendicavit: postquam in Ægypto regnasset annos 22. 18. sola, 4. cum fratre. teste. *Plutarc. in Antonio.*

Quiriti profecto Orbem moderantes, in Imperij statu fęminas aliquando ad Regimen adhibuere. Livia enim Drusilla, è Tiberij Neronis posse evulsa, cui potiùs pater quam maritus erat, Augusto nuptui collocata; ab eo hęres extriente descripta fuit, quę licet haud sola, attamen cum Tiberio Augusti filio ex besse hærede, imperavit: teste *Dion. in August.* §. 7.

Sicque, & Agrippina Germanici filia, & Domitij Neronis mater, quam Claudius Tiberius Drusus ejusdem Germanici frater, propinquitate sanguinis non obstante, uxorem duxit, Claudio annuente salutata fuit Augusta, & ut exteris suam obstenderet potentiam; Coloniam in Ubios, ubi nata erat veteranorum militum deduci eamq; Agrip-

pi-

pinam appellare juſſit *Tac. ann. lib.* 12.

Eudoxia Arcadij Imperatoris uxor ambitioſa, & ſuperba, ac πολυπραγμων. Imperij negotijs ſe immiſcuit: quapropter à Joanne Chryſoſtomo pluries reprehenſa; bis eum in exilium ejecit. *Zonar. Monac. lib.* 3. *hiſt.* Athenaida: quam Theodoſius II. Pulcheriç ſororis conſilio in uxorem duxit; ſacra Baptiſmatis aqua per Atticum Epiſcopum Cõſtantinopolitanum abluta, in Eudociã nomine mutato; Imperiali diademate ornata, & Auguſta appellata fuit: ſcripſitque Heroico carmine poëmata multa, & Ὁμηρόκεντρα ſive Centones Homeri cõgeſſit *Zonar. lib.* 3. *hiſt.*

Zoe, & Theodora ſorores Michaele Calafato oculis orbato, & ab Imperio ejecto, militiç applauſu annuentibus Senatoribus, & Principibus; ad Imperiale faſtigium adductæ fuere *Zonarr. lib.* 3. *hiſt.*

Eudocia altera Conſtantini Ducis Imperatoris uxor, ſimul cũ Michaele, & Andronico filijs, poſt Imperatoris obitum; eo ſic jubente; ad Imperium ſucceſsit, & imperavit; *Zonar. d. l.* 3. *hiſt.*

Irenes Cõſtantini VI. Porphirogeniti mater, cum filio imperavit: eumq; ut ab imperio removeret; oculos, maxima crudelitate, effodere ei fecit eadem die, & hora, qua ante quinquennium, patruo ſuo Conſtantino, oculos effodiendos curaverat *Zonar. lib.* 3. *cedr. ann. l.* 5.

In noſtris tandem regionibus Cõſtantia, ultimus ex Regio Normannorum ſanguine radius; in utroque Siciliæ Regno ſucceſſit, ac imperavit.

Et Imperium, utriuſque Joannæ, Parthenopei Regni Reginç: patens omnibus eſt: ſicuti illud Eliſabettæ in Britannia: ac noſtra tempeſtate ob Regis minorẽ ætatẽ; Marianæ Annæ matris Regimen.

Attamen Imperij, & Eccleſiaſticæ dignitatis, & juriſdictionis, fœminas prorsùs inhabiles eſſe, nonnulli autumãt: licet in legum Civilium corpore evolvuntur Presbiteræ, Diaconæ, ac & Epiſcopæ: Et in Civitate Converſani Apuliæ, quædam adeſt Abbatiſſa: quæ Eccleſiaſticam, quaſi Epiſcopalem exercet, per Vicarium, juriſdictionem: teſtè *Card. de Luca in lib.* 3. *juriſd.* quod idem notamur in noſtris Reginis: quæ, per ſuos Regni Vicarios; hanc ſemper exeruere legationem.

1.33 Valet quoque Sum. Pontifex, in omnibus jus Divinũ diſpenſare: præterquam contra

tra Fidei articulos, & contra universalem statutum Ecclesiæ, *ex cap. litteras, & ibi Glos. vers. non potest, de restit. spoliat. Gloss. in cap. præposuit, vers. dispensare, de concess. præbend. D. Mar. Cutell. in Cod. leg. Mart. not. 36. & de imm. Eccles. lib. 2. quæst. 4. nu. 21. Chart. decis. 46. n. 91. Mart. de jurisd. par. 4. cas. 64. n. 14.* ubi cum *Abb. in cap. non est, de voto, & Felin. in cap. Ecclesiarum, nu. 19. de constit.* edocet: valere Sum. Pontificem, cum causa in jure Divino dispensare: & ante eum dixit *Grat. cons. 1. n. 31. vol. 2.* Equidem,
134 cognoscere de causis Clericorum criminalibus; ordinis haud est: sed jurisdictionis: ut prædiximus: & habetur *in summ. 10. qu. 1. & in cap. dilectus de offic. ordin.* circà quas Pontifex plenam retinet potestatem, easque delegare valet, *tex. in cap. de concess. præbend. Gloss. in Canon. præter ?. verum 32. distinct.* at secùs in eis, quæ ordinis sunt: quæ laicis interdicuntur: ut Missam dicere, vel peccata absolvere, eisque delegare, vetant jura *Gloss. in vers. concedimus, Canon. pervenit 95. distinct. Didac. Covar. var. lib. 1. cap. 10. n. 4. Barbos. in cap. quanto n. 9. de consuet. & in Canon. præter n. 4. 5. 32. distinct. Ambros. de immun. Eccles. cap. 8. n. 2. Fontanell. decis. 324. n. 9. 10. p. 2. Fermos. in c. 2. q. 10. n. 4. de jud.*

Potissimè, & fæminis; sunt planè fæminæ taliter ad nanciscendos ordines expulsæ: ut itidem Ecclesiæ ministerium eis interdictum est, nequeunt namque fæminæ, Deo sacratæ, & Moniales; sacra vasa aut pallas tangerē: nec incensum ad Altare deferre: & si hoc conficere contigerit; vituperatione, ac reprehensione dignum erit: *Canon. sacrata distinct. 25.* fortiùs igitur ab ordinibus, arcendas esse, concludendum est. Christus porrò nostræ salutis Reparator, Cælorum Regni claves, Divo Petro commisisse evolvitur: non autem Deiparæ Virgini, licèt propter merita digniori, & excellentiori, ut prædixmus. Meritò, sub Leon. X. inter cæteros Lutheri articulos; hunc damnatū remāsit: in quo, fæminis, absolvendi potestatem, agglutinabat. *Et D. August. lib. de hæresi, c. 27. ac Epiphanius hæres. 44.* edocuere: hæresim esse fæminarum ordinationem: & sequuntur *D. Thomas in 4. sent. distin. 25. art. 1.* ubi *Riccard. de Media Villa art. 4. qu. 1.* & ita ferè omnes Theologi, & Canonistæ concludunt.

135 Insuper depromitur quoque ab explanatis: valere talē lai-

laicum Delegatum excõmunicare, ex delegata, non autẽ ex propria, potestate: nam, & si excommunicatio à clavibus procedit, quo ad propriam potestatem; attamen delegata potestate ratione officij, & à laicis inferri potest, estque potestas excommunicandi bipartita: altera enim propria, altera delegata: & quoad forum exteriùs, haud interiùs de laico intelligendum est; immò regulariter jurisdictionem Ecclesiasticam, in foro exteriori habentem; excommunicandi habere potestatem, indicát ex *Divo Thom.* & alijs *in 4. sent. distinct.* 18. *quæst.* 2. *artic.* 2. idem *in 19. distinct. quæst.* 1. *ad* 3. & annuit *Panorm. in cap. ab excommunicato nu.* 6. *de rescript. Vallens paratitla decretr. Gregor. IX. lib.* 5. *tit.* 39. §. 5. *n.* 1. *Henr. Zoës. eod. loc. tit.* 29. *de sent. excom. n.* 3. 4. & Authores omnes *in sum. verb. excommunicatio*, idem *Panormit. in cap. transmissam, de election. notab.* 1. *Hostiens. in summ. de sent. excom. Felin. in cap. dilecta, de major. & obedient. n.* 3. idem *Panormit. in cap. decernimus, de judic. colum.* 1. *& in cap. ab excommunicato, de rescript. col.* 2. *Abb. & Felin. in cap. ad probandum, de judic.* idem *Felin. in cap. si verò, de sentent. excom.* cujus sententię auctor ipse *Divus Thomas* videtur esse, *in* 4. *eadem distinc.* 18. *quæst.* 2. *artic.* 2. *ad* 3. ibi asserendo, non posse excommunicatum excommunicare: quia caret jurisdictione: ergo jurisdictionis usum habendo, excommunicat: quam quidem sententiam veriorem esse, asserit *Divus Anton. Florent. Archiepiscop. par.* 3. *tit.* 25. *cap.* 75. & sequitur *Barthol. Ugolin. de censur. Eccles. tab.* 1. §. 10. *n.* 4.

136 Nostri demùm Regni Reges Legati, ut asseruimus, Nati cum qualitate de Latere inconcussè, omni ferè ævo à Comite Rogerio, usque ad hodiernum diem, itidem fæminę, ut fuere Calgarita, Ruberti Ducis uxor, Meilita Giletta, Comitis Rogerij filia, ac Adelasia, ejusdẽ Comitis Rogerij uxor: quę cùm alijs Regni Regibus, excommunicationis censuris usæ fuere: indicat *Inquisit. Paramus in suo Cod. manuscripto*, *de Monarchia fol. mihi* 302. & in alio ad *Peñam de origine, usu, & potest. Monarch. fol. mihi* 102. & depromitur in Codice de Monarchia penès Reg. Regni Cancellariam, à Joan. Vega ejusdẽ Regni Moderatore, cumulato: & passim utuntur Dñi Proreges ejusdẽ Legati Nati Vicarij: qui cũ Ecclesiastico

ejusdem Tribunalis Afferore enunciatis Pij V. & Cardinalis Alexandrini cōcordatis, attentis; causas decernunt Ecclesiasticas, censurasque inferunt, in quo Supremo Tribunali, hodie optimo præest jure D. Philippus Ignatius Truchillo, & Guerrero, vir summo genere natus, doctrinâ, ac moribus prę stantissimus.

137 Confert equidem, hac cū opportunitate; aliqua scitu digna, circa excōmunicationem conglobare. Est planè excommunicatio Ecclesiastica censura, ob quam Fidelis aliquibus bonis privatur communibus: nimirùm, cæterorum Fidelium consortio: Sacramentorum, ac communium Ecclesiæ suffragiorum participatione: vt ferè omnes erudiunt, inter quos *Bonac. in compend. verb. excommunication.* 1. &

138 ista major nuncupatur excommunicatio, *Abb. in cap. à nobis n. 5. de except. in 6. cap. pœna, de sent. excōmun.* minor autem, à Communione, & Sacramentorum participatione tantùm Fidelem arcet *dict. cap. à nobis, de except. in 6. cap. fin. de Cleric. excom. minist.*

139 Major herclè, inter cunctas Canonicas, ac Ecclesiasticas pœnas, gravissima est: ideò magis formidabilis *cap. corripiuntur, vers. quæ pœna*, 24. *quæst.* 3. quam, in Imperio politico, ac Civili jure, deportationi correspondere autumant *ex l. placet, 5. ubi Glos. C. de SS. Eccles. cap. non minùs, 4. & cap. adversùs, 7. de imm. Eccles. Bald. in l. 1. C. de hæred. instit. Sichard. in Aut. habita, 14. C. nè fil. pro patr. And. Gaill. lib. 2. de pac. pub. cap. 1. n. 26. & cap. 12. n. 22. Wesenb. in parat. n. 6. C. de hæret.* Exilio, seù relegationi putavere *Glos. fin. in cap. pastoralis, 53. de appellat. Sylve. Aldobrand. ad gloss. in ʒ. minor, instit. de capit. minut.* & post eos *Baldas. Conrad. Zabnn. de mendac. lib. 3. cap. 16. à n. 22. & seqq.* nam, sicuti per deportationem jus Civitatis amittitur; ita per majorem excommunicationē Ecclesiæ, jus deperditur: ideò Anathema aliquoties appellatur *cap. certum, 24. quæst. 3.* & in Ecclesia habetur ceù Ethnicus, & Publicanus: nimirùm prophanus, impius: ac à Religione alienus: nihil commune habens cum Christi Ecclesia, nisi resipuerit: successit porrò in locum mucronis temporalis, quo mediante, Mosaicæ legis tempestate; contumaces interficiebatur: quippè hodie Ecclesia eo haud utitur *cap. Clericis, cap. sententiam, 9. nè Cler. vel Monach. sæcular. negot.* ideò infligitur ut Ecclesię re-

refractarij inespiati, minimè remaneant: & pudore erubescentes, resipiscerent, ac ad meliorem reducatur frugem. *Petr. de Gregor. Syntagm. l.* 31. *cap.* 9. *n.* 4.

140 Oportet igitur, ante quàm ad excommunicationis sentētiam deveniturꝫ ut tres præcecedant monitiones: *cap. omnes decimæ*, 16. *quæst.* 7. *cap. de illicita*, 24. *cap. notandum*, 18. *quæst.* 4. *cap. de Præsbyterorū*, *cap. nemo Episcopus*, 2. *quæst.* 1. *cap. cum speciali, de appellat. cap. sacro, & cap. contingit, de sent. excom.*

141 Sieque edocuit Christus Salvator noster. *Matth.* 18. *vers.* 15. 16. 17. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & argue eum inter te, & ipsum solum*, & ista prima est Evangelica denunciatio, *Speculat. tit. de denunc.* §. 1. *n.* 8. quæ, inter corripientem, & peccantē ad istius emendationem perficitur. *Bart. in extrav. de reprim. ver. denunciatio, n.* 5. 6. & 17. *Bald. in Aut. ad hæc*, 18. *C. de usur. Mart. de jurisd. par.* 3. *cap.* 3. *n.* 6. Non enim, privata lapsa, confestim spargenda, & deferēda foràs sunt, nè alij offendantur: elatè insinuat *Bald. Conrad. Zabnn. de mendac. d. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 61.

Subditque Divinum nostri Redemptoris Oraculum, *& si te non audiverit, adhibe tecum unum, vel duos testes, quia in ore duorum, vel trium stat omne verbum*: & hic est secundus correptionis, sivè monitionis judicialisque gradus, qui per testes, imò per denunciantis juramētum, clarificatur. *Bart. ubi supra n.* 17. *Bald. ibidem n.* 18. *Anan. in cap. omnia, de test.*

Coràm igitur duobus testibus, & fide dignis, monitiones recensitæ fieri debent: etenim dè re maximi ponderis agitur, dum Fidelis, uti contumax, ab Ecclesia, & à cæterorum Fidelium consortio, est eijciendus *d. cap. sacro de sent. excom. cum alijs ubi nuper.*

Et si insurdescerit, ac exaudire contēpserit: annectit eadē Divina Sapientia, (*dic Ecclesiæ*) hoc est: accusa eum, vel coram Ecclesiastico Senatu, & Consistorio, Pastoribus, & Decanis, vel coram pluribus fratribus: vel etiam ipse si est in ministerio, prò Concione, ut alij, eum tanquàm contumacē agnoscant, & ipse pudore suffusus, resepiscat, & emendetur: ut supra allati afferunt, & post eos mirè *Conrad. Zabnn. d. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 63. Estq; sanè hæc tertia denunciatio, quâ Ecclesia utitur: & Canonica denominatur, *Specul. in d. tit. de denunc. Mart. d. par.* 3.

3. *cap.* 3. *nu.* 8. edocens, hoc Divinæ legis mandatum, præposterari nō posse: quod ante eum dixere *Hostiens. & Joan. And. in cap. novit, de judic. ver. audierit, Præpos. in cap. si peccaverit, nu.* 39. *ver. aut si non vult pœnitere*, 2. *qu.* 1.

Adductæ, siquidem monitiones mandantur disertè *in cap. de illicita*, 24. *quæst.* 3. *in cap. excommunicationis*, 24. *q.* 2. *cap. reprehensibilis, & in cap. cum speciali, de appellat. & in alijs concordātibus*. Congruę pariter, & intervallatæ dierum monitiones: esse debēt saltem quælibet per tres dies; ut statuit *Gregor. X. in c. Cōstitutionū*, 9. *de sent. excom. in* 6. indicātis tamen arbitrio, qui attentā qualitate peccati, rei, ac temporis; dies augere, vel diminuere valet: insinuant *Bellett. disquis. Cler.* ʒ. 4. *n.* 23. & 43. *Sayr. cap.* 22. *n.* 36. *Cæsar. Panimoll. decis.* 96. *adnot.* 1. *n.* 5. 6. 7.

142 Planè pro excommunicatione indicenda, ut cumque non sufficit peccatū: sed quòd sit mortale, ac grave, *Canon. nemo, & Canon. nullus*, 11. *q.* 3. *& ibi Gloss. Villalob. tract.* 16. *different.* 9. *n.* 1. 5. & 8. *Graffijs decis. aur. lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 1. & 11. & *cap.* 8. *nu.* 5. *And. Valles. in parat. ad decret. lib.* 5. *tit.* 39. ʒ. 2. *n.* 2. *Fermos. in cap.* 1. *de judic. quæst.* 24. *D. Franc. Monte Major. de Cuev. in propugn. pro R. jurisd.* ʒ. 30. *n.* 1. & *in tract. de sui defens. lib.* 3. *quæst.* 2. *nu.* 24. 25. Imo oportet, ut contumacialiter in peccato persisterit, *Gloss. in cap. ex parte, de verb. sign. n.* 1. *Gloss. n.* 4. *verb. quidem, in summ.* 4. *qu.* 1. *D. Ambros. tract. de excom. cap.* 73. *Victor. in summ. verb. excommunicatio*, *q.* 5.

143 Verè tamen, haud fictè contumax esse debet excommunicandus, si excommunicatio ab homine indicitur: nimirùm ob inobedientiam, vel patratum delictum: & tunc, si personaliter accitus; sistere in judicio renuit *Bart. in l.* 1. *C. quorum appellat. non recip. Didac. Covarr. in c. Alma mater, par.* 1. ʒ. 9. *n.* 4. *de sent. excomm. Rot. Rom. Recens. par.* 1. *decis.* 90. *n.* 1. *Sperell. decis.* 48. *n.* 3. *tom.* 1. *Pignatell, consult. Canon.* 29. *n.* 2. Vel si comparere expresè negaverit: aut si accesserit; noluit respondere: vel discesserit antequàm debebat, malitiosè; & tunc citatio sufficit, ut apponatur ad domum solitæ habitationis, vel ad Ecclesiæ valvas, aut in loco publico, *Clement. causam, & ibi Gloss. de electione. Bellect. ubi supra par.* 1. ʒ. 4. *n.* 54. *Panimoll. d. decis.* 96. *adnot.* 1. *n.* 9.

&

& 10. Ita, pari schemata est, si sententiæ parere noluit; hisce equidem in casibus, verè, & nõ fictè dicitur contumax: ut præter adductos, edocet *Mart. d. par.* 3. *cap.* 3. *n.* 10.

144 *Undè* fluit, fictè contumacem haud excommunicari: nisi eum, qui personaliter fuerit citatus *Rot. Rom. in Recens. decis.* 542. *n.* 98. *p.* 4. *tom.* 3. & astruit *Bellam. de dolo, & contum. decis.* 3. vel fraudolenter se absconderit: aut citationem impediverit *Bellam. decis.* 577. meritò concludit *Marth. n.* 18. *ex Rot.*

145 *Rom. decisione* hanc allatam citationem, confici posse, per edictum in loco publico: ut ad ejus, suorumque notitiam verisimiliter pervenire, eique nocere possit, ac si personaliter fuisset citatus: ut statuit Pontifex *in extravagant. Rem non novam, sub tit. de dolo, & contum.* & expresè *Gloss. ibidem, ver. personaliter*, & faciunt *Clem.* 1. *de Jud. cap.* 1. *§. contrahentes. de for. compet. lib.* 6. *cap. nemo Episcoporum* 11. *q.* 3. hoc idem militat: si tutus nõ daretur accessus: vel tutũ non sit; reum domi, relicta copia citari. *Bellet. d. §.* 4. *n.* 54. *Panimoll. n.* 10. quibus in casibus, sufficit citatio per edictum *Sperell. decis.* 48. *n.* 37. *Card. de Luca infra.* de qua citatione, plura cumulavere *Vant. de nullitate tit. de nullitate ex defect. citat. Mascard. de probat. conclus.* 291. *& sequ.* meritò, in istis excõmunicationibus, ab homine in dictis, suppositâ verâ contumaciâ, & junctis, probationibus, ad torturam sufficiẽtibus; devenitur ad declarationem censurarum: ut edocet *Card. de Luca Miscell. p.* 4. *cap.* 19. *n.* 13. 14. 19. si citatio commodè fieri personaliter, possit: aliàs datis impedimentis desuper consideratis, in odium impedientis habetur pro citato *Sperell. decis.* 48. *de Luca n.* 20. per modum ut supra, in excommunicationibus, à lege in dictis; citatio non est necessaria: quia Ordinarius solùm declarat, aut denunciat: & ex urbanitate aliquando fit citatio; ideo in istis vera non est necessaria contumacia *de Luca n.* 19. verum, de hac quæstione: an in excommunicationibus, à lege indictis, necessaria est citatio; vide infra melius *sub n.* 180. ubi verior affertur sententia.

146 Modus ulterius conficiẽdi excommunicationem, evolvitur, *in cap. cum ab homine, de judic. cap. debent*, 11. *q.* 3. & enarratur ex *Gudelin. de jur. noviss. lib.* 6. *cap.* 5. *Zahnn. n.* 65. ubi quòd accenditur can-

de-

dela, donec extinguitur, conculcaturque reus pedibus, in signum majoris execrationis.

147 Non infigitur demùm excommunicatio, nisi quando de jure permittitur: quoniam Principem, & pœnarum omnium, maximam pœnam esse indicant *Canō. corripiatur*, 24. *quæst*. 3. *Canon. auferamus in fin. quæst*. 1. *Gloss. in cap. sacro* 48. *de sent. excommun. D. August. de corret. gratia, c.* 15. *Cened. Canonicar. q.* 19. *& n.* 8. 28. *Choker. de jurisd. tom.* 2. *par.* 2. *quæst.* 70. *Vallens. in paratil. decret. lib.* 5. *art.* 39. ꝭ. 2. *vers. quia verò*, præcedente peccato mortali, ut prædiximus, aut contumacia, non parendi mandata, cum mora, culpa, vel offensa, *cap. nemo*, 11. *quæst.* 3. *cap. sacro*, ꝭ. *caveat, de sent. excom. Bellect. d.* ꝭ. 4. *n.* 9. 10. *Sperell. decis.* 190. *n.* 1. 2. *tom.* 2. *Panimoll. decis.* 96. *adn.* 1. *n.* 2. & sic *Cassan. cons.* 1. *præposit.* 5. *n.* 45. *Menoch. de arbitr. cas.* 276. *n.* 19. *Marth. d. par.* 3. *cap.* 5. *n.* 11. justâ urgente causâ, & quando alius modus exeutionis deficit, *ex Conc. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 3. innuit *Zahnn. n.* 66. & evolvitur *in Canon. nullus Sacerdotum*, 42. 11. *q.* 3. *tex. in l. Episcopis*, 30. & ibi *Gotofred. C. de Episcop. & Cler.* quòd expresse jussere *Leo III. in Conciliis Vormaciensi*, *& Aurealianensi anno* 815. relatis *in d. Canon. nullus*, *& Can. Episcopi*, 8. 11. *quæst.* 3. & exornat *Pined. Monarch. Ecclesiastic. lib.* 18. *cap.* 18. *& Innocent. III. in cap. sacro*, ꝭ. 1. *de sent. excomm.*

148 Sobriè meritò, hoc excōmunicationis gladio, uti debent Ecclesiastici Antistites, magnaque circumspectione, ac matura deliberatione, ut præcipit Sacrosancta Tridentina Synodus *sess.* 25. *de reform cap.* 4. & advertit *de Graffis lib.* 4. *decis. aur. cap.* 7. *nu.* 1. & affert *Monte Major. d.* ꝭ. 30. *nu.* 12. 13. & si inscitè, ac incomptè indiceretur, secluso etiam dolo, & malitiâ lætaliter indicens; peccabit, ob gravissimam spiritualem, ac temporalem illatam jacturam; edocet *de Graffis ubi nuper n.* 9. sacrilegiumque patrat, *Canon. non in perpetuum* 24. *q.* 3. *Choker. de jurisd. tom.* 2. *par.* 2. *quæst.* 82. *n.* 1. *de Graffis lib.* 4. *cap.* 3. *nu.* 34. *Gloss. in d. cap. sacro*, 48. *de sent. excommun. Can. de illicita* 6. 24. *quæst.* 3. Eique pariter Ecclesię ingressus, & Fidelium Communicatio interdicitur, ac objurgatur *Innoc. in d. cap. sacro, n.* 2. *Choker. ubi nuper d. Can. de illicita*, 24. *quæst.* 3. *& ibi Gloss. in d. cap. sacro, de Graffis d. cap.* 3. *n.* 34.

n. 34.& injuriarum actioni devincitur. *Can. illud, & Canon. temerarium,* 11. *quæst.* 3. *de Graffis n.* 34. *Choker. d. q.* 82. *n.* 2. *Gloss. in d. cap. sacro,* ad partis interesse, & litis sumptus *tex. & Gloss. in d. cap. sacro: ubi Innoc. Choker. & de Graffis.*

Imo, & si ex justâ causâ, Ecclesiasticus Prælatus, censurarum indixit, mucronem, absque tamen necessarijs monitionibus; per mensem ab Ecclesia expellitur, ac arbitraria compescendus erit coërctione: *tex. in cap. sacro. in princ. de senten. excommun. cap. Romana eodem in* 6. *Panimoll. decis.* 96. *ad n.* 1. *n.* 12.

At si nulla excommunicationis sententia fuerit; nullam tunc incutit formidinem: Erudit *ex Canon* 1. *Canon quibus* 27. *Canon. cui illata* 46. *Canon. non debet* 64. *Canon. injustam* 89. 11. *q.* 3. *Fermos. in cap.* 1. *de Judic. qu.* 24. *in fine*, quem affert, & sequitur *Montemajor à Cueva, in suo propugnac. pro jurisd. Regis* §. 33. *n.* 9. Nequè taliter excommunicatus devincitur ad se abdicandum à Divinis officijs; minus à temporalibus negotijs *Petr. Palud. in* 4. *lib. sentent. distint.* 18. *q.* 1. *art.* 3. *Riccardus in* 4. *lib. sentent. distin.* 18. *q.* 5. *art.* 3. Ecclesia namque, iniquam non approbat voluntatem *Cajetan. in* 2. 2. *q.* 70. *art.* 4. *ad* 2. *Diu. Thom. in* 2. 2. *qu.* 70. *art.* 4. Nec absolutione indiget *Syvest. Summ. verb. excommunicatio* 2. *cas.* 15. *vers. dicis autem. Novar. in repet. cap. cum contingat de rescript. remed.* 2. *n.* 4. *D. Antonin. in cap.* 73. *tit.* 24. *p.* 3. *Jacob. de Graffiis lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 13. *in suis decis. Aur.* estque tunc scandalum Phariseorũ: secundùm Christi reg. *Matth.* 15. non pusillorum *Erasm. Coker. tom.* 2. *de jurisd. ordin. in exemp. tit. de conservat. Episcop. qu.* 73. ubi edocet excommunicationem, ipso jure, irritam, nequaquàm timendam: nec ex ea scatet interdictio separationis Sacramentorum: neque à Cõmunione fidelium: quoniam, quod nullum est, nõ est timendum; etsi nulla excõmunicatio est; nulla etiam est apud Deum, & Ecclesiam: Ait tamen *Innocent. In cap. per suas* §. *verò in alijs de sentent. excommun.* ni excommunicationis sententia contemnatur: injustè excommunicatus, ut audiatur; absolutionis gratiam exposcere debet: & sequitur *Durand. distint.* 18. *art.* 4. quę minimè procedunt, si sententia excõmunicationis ipso jure nulla sit: etenim ista timeri

meri non debet; insinuat *ex d. Can.* 1. *Canon. quibus*, 27. *Canon. cui illata* 48: *Canon. non debet* 64. *Canon. injustum* 89. 11. *qu.* 3. *Fermos. in cap.* 1. *de Jud. qu.* 24. *propè finem*, nimirùm ex citationis defectu *ex cap. Sacro* 48. *de sentent. excomm. cap. constitutio.* 9. *eodem in* 6. *&* *ex alijs Graff. decis. aur. lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 12. sustinent *Covarr. in cap. Alma mater. p.* 1. *§.* 9. *n.* 5. *de sentent. excommun. Fermos. in cap.* 1. *qu.* 24. *de Judic. n.* 1. *&* 3. Hoc idem edocuere alij, si sententia excõmunicationis iniquè fuerit prolata, ob quam, absolutionem non esse necessariam firmãt, *Sylvester d. cas.* 15. *Padul. Navar. Choker. & alij supracitati Montemajor. n.* 10. à qua tanquam interlocutoria vim diffinitivę habente appellatur *tex. in l. à sententia* 5. *§. fin. ff. de appell. Marant. prax. p.* 6. *act.* 2. *de appell. n.* 142. etiam viva voce *Andr. Vallens. paratitla in decr. lib.* 2. *tit.* 28. *§.* 9. *n.* 3. potissimum, jure attento Canonico, in quo æquitatis ratione ab interlocutorijs appellatur *cap. bonæ memoriæ* 51. *cap. ut debitus* 59. *de appellat. Vallens. ubi supra §.* 4. *n.* 3. & ab omni gravamine, itidem extrajudiciali, illato, & inferendo; benè verùm *ex Conf. Trident. sess.* 24. *cap.* 20. *de reform. & sess.* 13. *cap.* 1. *eodem* appellatio tantum conceditur ab interlocutorijs vim diffinitivè habentibus, & gravamen irreparabile, cõtinentibus: ut sunt carceratio, tortura, excommunicatio, suspensio, & interdictum, *Piasec. prax. Eccles. p.* 2. *cap.* 4. *tit. de appellat. n.* 100. *Vallens. d. lib.* 2. *tit.* 28. *eodem, §* 4. *n.* 3. *&* 4.

Excommunicationem verò nullã nõ ipso jure, sed ex parte causæ ligare, edocet *Padul. & alij in principio Adrian. in quolibet* 6. *Riccard. art.* 3. *supra.*

Effectus demum hujusce excommunicationis majoris, & minoris vide infra à n. 166. cum pluribus sequentibus.

149 Legatus ulteriùs excommunicationem, ob violentam manum, in eum qui Canonis fulcitur, privilegio, haud absolvit, de Latere verò; quãvis Sedi Apostolicæ reservatam, *ex Canon si quis suadente diabolo* 17. *qu.* 4. absolvit *Felin. in cap. ad eminentiam*, 28. *de sentent. excomm. Azor. instit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *cap. penult. de offic. Legat. Henric. Zoësius comm. lib.* 1. *decret. tit.* 30. *eodem n.* 6. *& in lib.* 5. *tit.* 39. *de sent. excom. n.* 165. non obstante, quod enormis, ac atrox percussio fuerit, *ex cap. ad*

ad eminen.de sent.excõ.Glos. in c.Authoritate ℥.jubemus de privil. Goditla.à Villadieg.in trac. de Legat. q. 13. *Gambar. de offic.& potest.Legat. à Latere lib.* 8. ℥. 3. *à n.* 1. *Carol. de Graff. de effect. Cleric.effect.* 9. *n.* 185. *Franc. Marc. decis. Delphin.* 602. *to.* 2. *Bonac. de censur. disput.* 3. *quæst.* 4. *pun.* 5. *n.* 2. 3. etiamsi mors Clerici subsequuta fuerit *Azor. ubi supra, aut Abbatis, vel Episcopi Azorius ibidem,* & si tali excommunicatione innodatus, de aliena esset Provincia, non sibi commissa Abb. Panorm. *in cap.quod translationem de off.Legat.*& elicitur *ex cap.excommunicatis eodem*, & innuunt P. *Ludovic. Molin. de just. tract.* 3. *disput.* 58. *tom.*4. *n.*2. *Jacob. de Graff. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 49. *n.* 58. *in aur.decis. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 5. *de Legat. & nunc. n.* 27. & post eos *Henric. Zoës. comm. lib.* 1. *decret. tit.* 30. *de off. Delegat. n.* 6. Imò de cũctis alijs absolvit excõmunicationibus, Summ. Pontificis reservatis *d. cap. ad eminentiã.* Nisi in reservatione explicitè dixerit Sum. Pontifex, ut à nullo alio, nisi à Pontifice possit absolvi: nam de istis nõ absolvit Legatus de Latere *Clem. gravis de sent. excomm. Azor. ubi supra vers. item Legatus potest.*

150 Episcopus verò, si levis percussio est, absolvit per se, suosque Delegatos *d. cap.pervenit de sent. excomm.*Etenim hæc ordinaria est facultas, Episcopo competens, ratione dignitatis: ex cõmuni omniũ Doctorum placito insinuant *Bonac.ubi nuper Jacob de Graf. decis. aur. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 49. *n.*51. *Carol.de Graff. de effect. Cleric. effect.* 1. *n.* 173. *Layman. Theol. Mor. lib.* 1. *tract.* 5. *cap.* 5. *p.* 2. *n.* 10. *Barbos. de jur. Eccles. univers tit. de privileg. Cleric. c.* 12. ℥. 1. *à n.*85. at si non levis, sed atrox esset percussio, Episcopi, alijque inferiores Prælati, ab hac censura absolvere nequeunt; nisi ex speciali privilegio, eis indultum fuerit: ut *ex d. cap. pervenit, ait Bonac. loco indicato n.* 2. *&* 8. ubi explicat quænam sit atrox, vel levis percussio: & sub n. 9. alios adducit casus, ex quibus, valet Episcopus talem absolvere censurã, etiã si gravis, ac atrox esset percussio, inter quos, si mortis urgeret periculum: vel aliqua gravatus esset infirmitate: ac hostem vel prædonem, vel potentis crudelitatẽ timeret, aut navigaturus esset: vel per insidiosa loca transiturus: nam tunc Legatus rectè absolvit: quo-

niam Episcopus, cujus partile est imperium, absolvit: imò, eo absente, quilibet simplex Sacerdos, etiam ab Ordinario non approbatus, si alius inveniri haud possit. *Glost. in cap. nobis §. indè quantumcumque in verb. non poterit, & ibi Abb. n. 10. de sent. excom. Polid. Rip. in tract. de actis in artic. mort. cap. 35. n. 2.* nec discrepant *Sayr. in tract. cas. consciens. cap. 28. lib. 3. n. 16.* de quibus, & alijs mentionē faciūt *Carol. de Graff. d. effect. 9. à n. 156. & seqq. Barbos. de jur. Eccl. un. tit. de privileg. Cler. §. 1. à n. 85. & seqq.* Ad hanc planè excommunicationis materiā, contra Clericorū percussores; indictæ notandum obiter est, in enunciato Canone *si quis suadente Diabolo*, Anathematis vinculo eos legatos esse autoritate ipsius juris, qui Clericos, Monachosque violentì percusserit manu: sub qua juris dispositione, complectuntur cuncti, non tantùm Caracterem habentes Clericalem: quàm prima initiatì tonsura; *cap. cum contingat. de ætat. & qualitat.* itidem cum unica, & Virgine uxorati, & Clericalem asportantes habitum *cap. 1. de Cleric. conjugat. in 6.* Nisi degradati, depositione reali, seù actuali degradatione fuerint: nam isti, non autem verbaliter depositi; omni Clericali privilegio, per sententiam; addita reali cæremonia; à Canone ordinata, privantur. *Heur. Zoës. lib. 5. decret. tit. 37. de pœn. n. 7. & eodem lib. tit. 39. de sent. excom. n. 42. Vallens. in paratitla decret. lib. 5. cap. 39. §. 14.* ubi pluras affert distinctiones circa hasce depositiones, & degradationes: verbaliter autem depositum Clericum percutiens; in hanc Anathematis ultionem ruit: etenim isti Canonis, & fori Clypeo, haud denudantur. *Gloss. in cap. 1. de pœn. in 6.* Nisi post allatam verbalem dispositionem, incorregibiles fuerint; tribus jā peractis monitionibus: quoniam nova est pœna, quæ non ipso jure indicitur: depromitur *ex cap. ab homine, de judic.* & specialiter faciunt *cap. in audientia, 25. cap. contingit, 45. de sent. excom.* Nimirùm, si Habitum dimiserit, arma Militaria portaverit: vel in enormibus se immiscuerit, post degradationē verbalē, & lapsū monitionum; hunc sanè percutiētem, vel interimētem Clericum; in recensitum haud ruit Canonem: ut adamussim agitur *in cap. perpendimus, de sentent. excom.* ubi sola indicitur pœnitentia, tali occidenti Sacerdotem, & habetur *in d. cap.*

cum

cũ non ab homine eodẽ 14. *Navar. in sum. c. 27. n.* 81. de qua re plura astruit *Suar. de censur. disp.* 22. *sect.* 1. *nu.* 12. & nos fusè de istis Clericis, in enormibus se miscentibus, agimus in *to.* 2. *de Cleric. quãdoq; amit. c.* 4.

Ab hac ultione ulterius non eximuntur, Clericum excommunicatum, percutientes: etenim iste Canonis fruitur privilegio: *Innoc. in cap. si verè,* 34. *de sentent. excom. Zoës. ibidem n.* 46. Nec eximitur percutiens Clericum, absque habitu, & tonsura existentem, si conscius, eum esse Clericũ, percusserit: sustinet *Zoës. nu.* 45. & facit *Avil. de censur. p.* 2. *c.* 5. *disp.* 2. *dub.* 11. *D. D. Emman. Gonzal. Tellez in comm. lib.* 5. *decret. eod. tit. c.* 4. *n.* 2.

Hoc idem dicendum est de Monachis Professis, & Conversis, ac de Novitijs: nam eos percutientes: incidunt in enũciatam excõmunicationis pœnã, *c. non dubiũ,* 5. *ibi Gloss. cap. ex tenor.* 10. *de sent. excom. Gõzal. c.* 5. *n.* 2. Itidẽ, si fęmina hosce percusserit Clericos, Monachos, aliosq; ut sup. sustinet *Zoës. n.* 48.

Incidunt pariter in eamdẽ censurã, tenentes violenter per vestes, vel equum, Clericum, nè libenter ad sui libitũ discedere possit, cum ad hoc, in allatã incurratur pœnam opus non sit, corporis læsio, nec ut gravis sit injuria: *Innoc. in cap. nuper* 29 *de sent. excom.* dummodo non fuerit levis percussio, per virgulam, aut arundinem quassatam, & intus limen levis injuriæ contineatur. *Covarr. in cap. Alma mater p. 1r.* 1. *§.* 9. *Navarr. sum. c.* 27. *n.* 85. *Zoës. n.* 33. *&* 34.

Obnoxius siquidem haud est recensitæ pœnæ, Clericum interficiens, ad sui defensam, suam tuendo personam: etenim ista justa appellatur defensio, *cap. si verò alicujus, §. si verò Clericum, de sent. excom. Ugolin. de censur. par.* 2. *cap.* 11. *§. proposuimus, n.* 1. *Armil. sum. verb. excommunicatio contra percutientes Clericos il* 1. *n.* 5. *Martin. Bonac. de censur. in particul. tex. in l. ut vim ff. de just. & jur. l. scientiam hic* 46. *§. quicumq; ff. ad leg. Aquil. l. is, qui ægressorem, l. si quis percussorem, C. ad leg. Cor. de Sicar. Henr. Zoës. in com. lib.* 5. *decret. tit.* 12. *de homic. nu.* 27. *Card. de Luca Miscell. par.* 4. *discurs.* 20. *per tot. tom.* 14. *de Regular. Gonzal. c.* 3. *n.* 2. Si tamen percussio fuerit facta incõtinẽti, in ipso iracũdiæ actu, & rixæ fervore: etenim tunc cessat dolus, & vitium calũnię, *c. significasti, il* 2. *de homic. cap. cum voluntarij, de sent. excom. Sayr. de censur. lib.* 3. *cap.* 27.

nu. 20. *& seqq.* & alij per *Fagnan: in cap. cum voluntate n.* 27. *de sent. excom.* At secùs ex intervallo: quoniam à censura, per adductum Canonem nõ evadit, si ex intervallo percussio promeret: ut in *d. cap. si verò alicujus*, §. *si verò Clericum*, *Lupus de libert. Ecclesiast. quæst.* 8. *in fine*, *Sperell. decis.* 46. *n.* 86. *tom.* 1. *Cæsar. Panimoll. decis.* 37. *n.* 1. 2. *tom.* 1. Regulatur equidem commotionis effectus, ob illatam injuriam, ad mensuram doloris, arbitrio tamen Judicis, quod non secundùm propriam cervicem; sed secundùm legis dispositionem extendere debet: edocet *Anton. Faber Jurisprud. Papin. tit.* 1. *princip.* 2. *illat.* 7. & dicitur incontinenti, si post horas percussio sequatur, & per actus extraneos percussor non se diverterit, *Barbos. usufrequen.* 155. *n.* 2. 3. at secùs si post diem *Matth. Berlinch. prax. par.* 4. *conclus.* 13. *n.* 41. *Carpz. prax. par.* 1 *tit. de mod. inculp. quæst.* 31. *Matth. de re crim. contr.* 29. *nu.* 40. 41. *Castill. decis.* 159. *n.* 22. magis enodatè *Giurb. decis.* 88. cuncti ratiocinantes, leniendã esse multam in homicidio, ad propriam defensam patrato ex intervallo.

Imo, ut in censuras recensiti Canonis non ruat; itidem oportet, ut cum moderamine inculpatæ tutelæ; defensio peracta sit. *Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg.* 2. *nu.* 17. *par.* 2. & passim cuncti omnes, partilibus, nimirũ armis, ut si ense à Clerico fuerit quis insultatus, eumq; ense percusserit, at secùs si manu, & ipse ense Clericum percusserit, *Chart. decis. crim.* 45. *num.* 8. 9. 10. *Medic. de cas. fortuit. par.* 1. *quæst.* 8. *n.* 25. *Matth. de crim. lib.* 47. *ff. tit.* 4. *cap.* 1. *n.* 9. *Carpz. prax. quæst.* 97. *n.* 39. *& quæst.* 30. *n.* 69. nisi instrumentum, quod Clericus provocans retinebat, idoneũ erat ad occidendum, & provocatus, alia non retineret arma, nisi ensẽ: *de Luca n. fin. Moron. cons.* 13. *Panimoll. n.* 13. 14. Non dato igitur armorum discrimine, insultatus quit insultantem, præveniendo, offendere. *Mascard. de probat. lib.* 3. *conclus.* 1131. *n.* 11. nec tenetur aufugere, itidem si rusticus esset, *Farinac. prax. tit. de homic. q.* 125. *à n.* 121. *& seqq. & n.* 127. 128. sed vide *Scialoy. prax. forjud. cap.* 3. *à n.* 16. *& seqq.* ob periculum terga vertendo: *Jo. Faber. in* §. *jus autem Gentium nu.* 4. *vers. an teneatur fugere*, *& nu.* 5. *instit. de jur. natur. Gent. & Civil.*

Imo si extra moderatæ defen-

fensionis Cancellos exiret: sed non ex proposito à censurarũ incursu excusatur: erudiunt præter allatos; *Sum. Angel. in verb. excõmunicatio*, 5. *cas.* 1. *nu.* 16. *Sayr. in thesaur. cas. conscien. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 27. *n.* 26. *Graff. decis. ant.* 65. *n.* 10. *Chart. d. decis.* 45. *nu.* 11. ut si in eadem incontinenti, & repentina aggressione percusserit, & tempus aliter deliberandi non erat; tunc ex quo non dicitur ex proposito excedere: ideò ab hac pœna excusatur, *Chart. n.* 13. Nisi aliter se defendere poterat, & Clericum percussit: nam tunc in excommunicationis incidit pœnam, *Ugolin. d. par.* 2. *cap.* 11. *§. proposuimus*, *nu.* 4. *Ungarell. in add. ad summ. Angel. verb. excommunicatio*, *cas.* 1. *n.* 14. *lit. D. Chart. n.* 12. *Panimoll. n.* 16. 17.

Justa herclè itidem appellatur defensio honoris: jura autem nuper adducta; indistinctè, de defensione, ratiocinantur: quę etiam ad honorem referuntur: quod depromitur, *in cap. ex tenore*, 10. *de sent. excom.* Meritò Clericus, Virginis, vel Mulieris honorem, malis illecebris, deturpare attentans: si ab ista percutitur; ultio excommunicationis haud intrat: etiam si verbis eũ repellere possit; si zelo castitatis accensa, non ex proposito; sed in continenti improviso motu, aculeo, petulãtium verborum, excitata; modum, non autem justam excesserit defensionem: sunt planè verba futilia ad arcendos hoscè spurcos honoris insidentes: ut atticè insinuat *ex Navar. sum. cap.* 27. *n.* 85. *Zoës. comm. lib.* 5. *decret. d. cap.* 39. *de senten. excomm. n.* 55. *in fine.*

Innocuus sanè, ab enũciata censurarum incursione, remanet maritus cedens Clericum, inventum cum uxore, filia, vel sorore *ex d. cap. si verò* 3. non modo in copula, sed itidem in actibus turpibus venereis *tex.* autem verbo *turpiter* usus fuit, sub quo isti complicantur actus *Suarez de censur. disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 37. *Zoës.* 56. ubi elatè fundat hoc ipsũ procedere, quo ad filiam, & sororem: quoniam *textus*, personas remotiores, haud eximit ab excommunicatione; ergo ex bona distinctione propinqui exclusi remansare, ac exempti *fusè Card. de Luca d. discurs.* 20. *in Miscell. p.* 4. *post tom.* 14. *de regular.* Allata insuper procedunt, etiam si Clericus iste adulter in sacris fuerit: ut *ex d. cap. si verò* 3. *erudiunt. Ant. Gomes leg.* 80. *Taur. n.* 55. *Jul. Clar. prax. §. homicidium n.* 48. *&* *q.* 77. *n.* 11.

n. 11. *Suar. de censur. disput.* 22.*sect.* 1.*n.* 33.*Intrigl. de cas. conscient. cent.* 1. *cas.* 9. *n.* 18. *Carol.deGrass.de effect.Cler.effec.*9.*n.* 189. *Bonac. de censur. disput.* 2.*q.*4.*punct.*4. *n.*5.*Bellect. disquis. Cler. tit. de favor. Cleric.*§.2. *n.*4.*Castro Pal.tom.* 6. *moral. tract.* 3. *punct.*23.§. 3. *n.* 3. *Thom. del Bene tom.* 1.*cap.*2. *dub.* 4.*sect.*17. *n.*32. ubi si incontinenti percussio, vel mors fuerit indicta astruunt,licèt ex vulneribus statim illatis;deindè moriatur.*argum. tex. in l. nihil* 32. *ff. ad Leg. Jul. de adulter.Caball.res. crim. cas.* 300.*Thor. compend. decis. verb. Maritus*, *qui uxorem inventam.*

Recensita porrò, extendũtur ad sponsam de præsenti, quæ verè uxor est: licèt non cognita *tot. tit. de spõsal. Zoës. n.* 57.*Molin.& Dian.per Gonzal. cap.*3.*n.*3.ubi oppositum firmat si Clericus fuerit accitus; allata non tamen extenduntur ad filiam adoptivam, neque ad Neptem *Glos. in d. cap. si vero* 3. etenim, quamvis hæc lex, favorabilis sit, respectu percussoris;odiosa tamen est, quoad Clericum percussum *Zoës. n.* 58.

Neque in illatam irruit pœnam percutiens Clericum, pro tersij defensione; si sine excessu, & vera, ac justa fuit defensio:est planè hæc defensio suo modo debita, vel saltem licita innocentem, tuendo; *cap. dilecta, vers. & quidem de sentent. excomm.*

151 Mandans, licèt ad Clerici percussionem haud interfuit, ex quo moralis causa est, de eàdem pœna excommunicationis in adducto *Canone si quis, suadente diabolo*,tenetur: *cap. mulier 6. in fine de senten. excomm.* Nisi expresè mandatum revocaverit, & omne id quòd opportunum erat, ut mors; non sequatur: perfecit *Navarr. Sum.cap.* 27. *n.*233. *ex Innoc. in cap. ad audientiã de homic. Suarez de censur. disput.* 44. *sect.* 3. *n.* 7. *Zoës. in d. lib.* 5.*cap.* 12: *de homic. n.* 12. *& cap.* 39. *de sentent. excomm. eodem lib.*vel si mandans re integrâ,ante exequutionem, ab hac migravit vita: nam tunc pertinaciæ mandatarij imputetur: quod non ita se habet in consulente: quia post mortem, durat consilium. *Zoës. in locis indicatis.* de hac mandati materia nos laxè agimus *in tom.* 2. *de Cleric. quandoque amittend. in cap. de Cleric. assassin.*

Devincitur etiam in allata censura is, qui ratione potestatis potuit impedire quominus percussio sequatur,& non fecit. *cap. quanta, & ibi Glos.*

&

& Abb. de sent. excomm. & facit Avil. de censur. disput. 3. dub. 7. §. tert. conclus. Zoës. d. cap. 39. n. 51. 52. ubi hoc idem firmat de ratum habente Clerici cędem, suo nomine factam, si signis externis, aut verbis annuerit, *Suar. d. disp. 44. sect. 3. n. 27.*

Irruẽtes in adductã censurã, nõ excusantur per Clerici percussi consensum; si actio injuriosa sit ordini facta *cap. contingit. 36. de sentent. excomm. Avil. de cens. disp. 3. dub. 12. §. ex dictis, Zoës. n. 84.*

Imò si se ipsum Clericus percusserit, cum gravi corporis læsione, non liberatur ab allata censura, *cap. si non licet 23. qu. 5.* non minus se ipsum occidens. *Abb. in cap. contingit 36. n. 6. Navar. sum. cap. 27. n. 80. Clar. qu. 77. n. 3. Zoës. nu. 66. Gonzal. cap. 36. nu. 2.*

Justus insuper titulus excludit ab hac excommunicatione percussorem: etenim Superior Ecclesiasticus ob opportunam causam, si subditum suum Clericũ, ut corrigatur, percutit; non impiè, aut temerariè hoc agere dicitur: at secus si non subditus esset; nam tunc injusta est percussio, contrà juris ordinem ex defectu jurisdictionis, meritò in enunciatam cadit censuram. *Zoës. n. 60.* In hanc excommunicationem equidem ruit quidam Regni Archiepiscopus: qui, prętextũ in obediẽtię, Abbatem, à sua jurisdictione exẽptum; pugnis, alaphisq; colaphizavit: ità pariter erit, si Superior absque proportionata, causa, suum percusserit Religiosum: etenim hæc non dicitur correptio: & in Canonis pœnam incidit *cap. universitatis, 24. de sent. excommun.*

Advertendum tamen est: quòd si juridica pœna contra deficientem adsit; tunc ordo judicialis est servandus, & Religionis consuetudo, si ista paterna, & Religiosa sit. Ulterius Religiosi correptio, si per verbera agenda sit, fieri debet de Superioris mandato per Monachum, vel Clericum, vel per Conversum; nisi iste tantùm addictus sit, ut Religioni inserviret: quoniam iste Religiosus haud est: committitur tamen laico Clerici verberatio per Ecclesiasticum Superiorem; si aliter correptio haberi non possit, & sic ob necessitatem, quæ à censuris excusat. *Suarez sect. 1. n. 42. 43.* citra sanguinis effusionẽ. *D. D. Emman. Gonzal. Tellez in cõmen. lib. 5. decret. tit. 39. de sent. excom. c. 1. n. 4.* Parili itidẽ schemata pater, & præceptor currunt, qui mode-

deratam queunt facere filio, vel diſcipulo Clerico caſtigationem *cap.* 1. *&* *cap. cum voluntate* 54. *de ſent. excom.* nec complicantur ſub hac cēſura, eijcientes ab Eccleſia, perturbantem divina Officia, *d. cap.* 54. *&* *cap. veniens* 16. *eodem* nec Clericum percutiēs ludendo. *Navar. ſum. cap.* 27. *n.* 80. *&* *ſeqq. Suarez n.* 49. 50. Excuſatur pariter percuſſio ex ſubito motu: etenim defectus deliberationis, intenſionem deficere facit. *Zoëſ. n.* 71. primi namque motus, nō ſunt in noſtri intellectus plenitudine: *Gloſſ. in l. ſi quis non dicam rapere, C. de Epiſcop. &* *Cleric. Clar. lib.* 5. 9. 60. *Carol. de Graſſ. de effect. Cler. effect.* 9. *n.* 235. *Gambac. de imm. Eccl. lib.* 5. *cap.* 4. *nu.* 14. Difficilis eſt iram continere, quàm miracula facere: ait *D. Thomas*: motum ſiquidem animi fervidum, propter humanam fragilitatem, in poteſtate retinere haud poſſumus, ſuffragante tamen Dei gratiâ, diſciplinæ ratione continemus, & ſi iraſcamur, nec Dei conſideratione contineremus. *Caſſiod. ſup. Matth.* melior denique eſt, qui vincit iram, quàm, qui capit Civitatem: ſubdit idem *Caſſiod. ſup. Pſalm. iraſcimini, &* *nolite peccare.*

Obnoxius denique huic excommunicationis coërtioni ebrius haud eſt: etenim à ſenſu carente, ſcatere poteſt injuria, Clerico, per eum inflixa, ſi tanta ſit ebrietas, quæ animi ſenſum, ac malitiam auferat: erudiunt *Covarr. Clement. ſi furioſus, par.* 3. *nu.* 3. *Sanch. in* 1. *præcep. Decalog. cap.* 12. *n.* 7. 8. Eſtque ebrius furioſo ſimilis: meritò ultiones omnes ei leniendæ ſunt, *tex. in l. omne delictum, §. per vinum, ff. de re milit. l. reſpiciendum, §. delinquunt, ff. de pæn.* quippè nō ſtudioſè, ſed potiùs impetuosè delinquere dicitur *Bald. in cap. à crapula, de vit. &* *honeſt. Cleric.* undè dixit *Petr. Rau. in quod. ſerm.* ebrietatem eſſe litium matrem, furoris generatricem, petulantię magiſtrā, & qui eam retinet homo non eſt; & peccatum haud ageret, licèt ipsūmet ebriū peccatum eſſe, ſubditque ebrietatem rabiem voluntatis eſſe, honeſtatis illecebram, & pudoris injuriam. *D. Auguſt. in lib. de pæn.* annectit ebrium, naturam confundere, gratiam amittere, gloriā perdere, ac in æternam damnationem incurrere. De iſtis ebrijs, ac ebrioſis fusè adduximus *in* 2. *tom. de Cleric. quandoque amittend. in cap. de Cleric. aſſaſſin.*

152 Planè cenſuris juris innodati, alteri reſervatis, ab eo, qui

qui eas protulit, vel à suo superiore, vel à successore absolvuntur *Bonac. ubi supra punct. 1. præposit. 1. num. 1. & præ-*
153 *posit. 3.n.* 10. Ab eis verò, quæ ex juris fonte scatent, reservantur, omnes Episcopi, & Prælati, jurisdictionem habentes, in foro externo absolvunt: itidem & Parochus, aliusque Sacerdos, potestatem habens absolvendi à mortalibus, ut ex *cap. nuper de senten. excom.* probant *Navarr. cap. 27. nu. 29. Suarez disput. 7. sect. 3. n. 23. & sect. 4. n. 9. Ugolin. de censur.tab.1.cap.18. Alter. lib. 4. disput. 3. cap. 3. & 4. Possevin. de offic. Curat. cap. 7.n. 50.* Etenim, dum superior non reservat absolutionem; censetur cuicumq; Confessario concedere facultatem absolvendi, *Bonac. in d. præposit: 3. n. 10.* nec discrepant *Covar. Guttier. Villalob. & alij per Fontanell. decis. 101.n.17. par. 1. Dian. resol. mor. par. 3. tract. 5. resol. 23. & part. 5. tract. 9. resol. 5. & in summ. verb. absolutio, D. Mich. Cortiad. decis. 27.n. 31. 32. 33. Ciarlin. contr. cap. 155. n. 11. 12. par. 2. Castr. Palaus to. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 12. n. 7. Barbos. de potest. Episcop. allegat. 50.n. 183. par. 3.*

154 Insuper censura, ab homine per sententiam generalem, vel particularem lata; ab eo aufertur, qui eam tulit, vel per ejus superiorem, vel per successorem, aut per illum, cui specialis fuit indulta facultas, ut uno fatentur ore Doctores: & habetur in *cap. per tuas, & cap. sacro, de sent. excom. Bonac. ubi supra*; undè si generalis excõmunicatio esset: plectens nimirùm furtum facientes, juxtà *tex. in cap. frequentibus, de institutionib.* & notata *in cap. à nobis lo 1. de sent. excom.* tunc omnis Legatus, etiam si non sit de Latere; poterit ab ea absolvere: etenim posset Episcopus, cum quo concurrit Legatus, DD. omnes, ubi supra, quibus, adde *Gondiss. Villadieg. de Legat. qu. 13. n. 13.*

155 At si per viam sententiæ particularis, sivè specialis fuerit lata excommunicatio per Pontificem; se abstinet Legatus, nec se intromittit ad eam
156 absolvendam; ità & si per suum Delegatum fuisset prolata: nam non se immiscent cæteri: ut in *cap. studuisti, de offic. Legat.* quoniam in illa causa sibi commissa, cunctis major est Ordinarijs: ut in *cap. sanè 102. eodem*: in eis verò illatis, per inferiorem, cum causæ cognitione, & per juris tramites, absolvit superior, *c. contingat, de offic. Delegat. cap.*

ad reprimendum, de offic. ordin. cap. per suas, de sent. excomm.

157 Prælatum namque, superiorem jurisdictionem habetem; valere absolvere à censuris illatis à suo inferiore, DD. communiter asserunt; undè Episcopus valet absolvere à censuris illatis ab Archidiacono, & sic de alijs; etenim jurisdictio inferiori competens; ei haud privativè, sed cumulativè cum superiore tribuitur, istius auctoritate non ablata, *Suar. disp. 7. sect. 2. nu. 12. Avila part. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 11. Ugolin. d. tab. 1. cap. 4. Coninch. disput. 14. dub. 16. n.* 233. & alij, quos affert *Bonac. d. quæst. 3. punct. 1. nu. 3. disput. 2.*

158 Planè opportunũ itidem est, alteram explanare hæsitationem: num absolutus à quolibet Confessario, virtute privilegij Bullę Cruciatæ; censeatur absolutus, tàm respectu fori interni, quàm externi? adeò quòd opus haud sit ad excommunicantem, accedere Judicem pro foro externo: Et quamvìs præsens hęsitatio subtilis, ac non minus obscura agnoscitur ex diversis DD. sententijs, discriminatim omni ferè ævo prolatis: ex quibus potiùs difficultatibus nodata remanet, quàm explicitè soluta; attamen prę viribus nostris verã, germanam, ac in Ecclesiasticis subsellijs, magis receptam opinionem enucleabimus; Negant equidem subsistẽtiam hujusce absolutionis quo ad forũ externum *Henriq. lib. 7. de indulgent. cap. 18. n. 2. Avil. de censur. p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 13. à Cruce in exposit. bull. disp. 1. cap. 4. dub. 3. n. 3. P. Ant. Dian. res. mor. p. 1. tract. 11. res. 26. Ricciull. de jur. person. extra grem. Eccles. consistent. lib. 4. cap. 69. n. 13. Didac. Covarr. var. lib. 2. cap. 20. n. 3. & 6. & in cap. Alma Mater p. 1. §. 11. n. 16. idem à Cruce in d. cap. Alma Mater p. 1. §. 11. n. 16. de sent. excomm. in 6. idem Covarr. in cap. Raynutius de testam. n. 19. Castr. Pala. oper. mor. p. 4. tract. 25. de Bulla Cruc. disp. unica punct. 8.* & alij, quos lato calamo cumulat. *Leand. à Sanctis. Sacram. de excomm. p. 4. tract. 2. disput. 17. qu. 97. Sorb. apud Garciam de benef. p. 2. cap. 5. n. 55. Barbos. tract. variar. in locis comm. loc. 50. F. Hieron. Garcia polit. regul. tract. 10. diffic. 7. dub. 3.* cuncti uno blaterantes ore: absolutionem excommunicationis, vel alterius censuræ, ratione Bullæ Cruciatę, vel Jubilęi indultã; tantum valere pro interiori foro, & conscientię; Etenim pri-

privilegium nunquam juvare pro exteriori foro; nisi, id in eo explicitè evolveretur: imò talem absolutionem omninò tendere contra auctoritatem Ecclesiastici Præpositi, excõmunicationẽ indicentis, demõstrant: quoniã si iste, excomunicationis vinculo, aliquẽ nodaret, eumq; Confessarius absolveret, contra suã auctoritatẽ, & jurisdictionẽ foret, quę haud parũ turberetur, ex quibus, & alijs medijs putãt valere Ecclesiast. Antistitẽ excõmunicantẽ; cõtrà excõmunicatũ, & virtute Bullæ Cruc. solutũ, procedere, ac si absolutus minimè fuisset: pro quorum sententiæ confirmatione; specialem Urbani VIII constitutionem, anno 1630. editam, afferunt: ex qua Summ. Pontifex declaravit, Bullæ Cruciatæ privilegium, quoad casus reservatos, itidem in Bulla Cænę Domini, non nisi in foro conscientiæ, non autem in foro externo suffragari: ex qua quidem Põtificis constitutione, finitam esse allatam hęsitationem autumant: & sequitur *Bard. ad Bull. Cruciat. trac. 6. cap. 5. sect.* 1. eamque referunt tamen nonnulli ex eis, ad excommunicationes indictas ab homine: non autem à jure: nam istæ itidem in foro externo, à quolibet Cõfessario approbato, virtute Bullæ Cruciatę, absolvuntur subdunt recensiti: nec discrepant *Acosta in Bulla Cruciat. qu. 50. vers prima sit*, *Dian. in summ. Bullæ Cruciatæ. n.* 29. *Avil. de censur. cap. 7. dub.* 12.

Cæteri verò existimant, absolutionẽ: virtute Bullæ Cruciatæ, à quolibet Confessario approbato impertitam; validã esse: itidem in casibus Sedis Apostolicæ reservatis, semel tamen in vita, & semel in articulo mortis; etiamsi in forũ contensiosũ, & judicialẽ fuerint adducti: & in non reservatis verò toties, quoties: ut in ipsamet evolvitur Cruciatę Bulla, & insinuant *Tambor. in Bulla Cruciatæ cap.* 11. *§.* 6. *n.* 1. *tom.* 1. *Bonac. de censur. quæst.* 2. *punct.* 5. *tom.* 1. potissimùm si in privilegio altera non evolveretur limitatio: annectunt *Sot.* 4. *distin.* 22. *art.* 3. *Henriq. lib.* 7. *cap.* 13. *n.* 2. *Rodriques ad Bull. §.* 9. *n.* 49. *Sanch. oper. mor. lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 42. quos adducit *Bonacin. ubi nuper*. Nonnulli tamen insinuãt, facultatem, simpliciter tributam absolvendi, ex privilegio, pro utroque foro concessam censeri: nec in diversam ivere sententiam *Navar. cap.* 27. *nu.* 278. *Rodriq. cap.* 83. *n.* 9. *Suarez disput.* 7. *sect.* 5. *n.* 21. *Filiucc. tom.* 1. *tract.*

11. *cap.* 9. *quæst.* 7. *nu.* 291. Et in specie Bullæ Cruciatæ, absque alia restrictione, ac limitatione indultæ, quòd absque nulla limitatione alia, recipienda est, præter casum hæresim: insiuant *Sanch. in sum. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 49. *Acosta in explic. Bull. qu.* 50. *Sayr. de censur. lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 29. *Henriq. lib.* 8. *cap.* 60. *n.* 4. *P. Dian. res. mor.* 26. *par.* 1. *tract.* 11. *vers. sed probabiliorem, Mendo in explicat. Bull. Cruc. disput.* 1. *cap.* 6. *per totum, & ex nu.* 45. *Garcia polit. regul. tom.* 1. *tract.* 10. *diffic.* 7. *n.* 11. Imò probari agglutināt allatam absolutionē, pro foro externo, per Confessarij fidem, *Tambor. d. cap.* 11. *§.* 8. *n.* 11. *Castr. Palau. oper. mor. tom.* 4. *tract.* 25. *punct.* 9. *Suarez de censur. disput.* 7. *sect.* 8. *n.* 26. *Mendes instruct. Conf. cap.* 12. *in fine.* Ob quā Confessarij attestationē; Ecclesiasticus Prælatus debet esse pacatus, ac excommunicatum taliter absolutum; inquietare amplius non debet: subdunt *Acosta super Bull. Cruc. d. qu.* 50. *Dian. resol.* 26. *p.* 2. *tract.* 11. *n.* 6. Sicque decisum bis per *Rot. Rom. Card. de Luca Miscellan. Ecclesiast. discurs.* 21. *per totum*, & de recenti, in hoc nostro Siculo Regno, per Supremum Monarchiæ Tribunal, Præsidente Ill. D. D. Joanne de Solorzano, & Castillo, meritissimo Presule, consummatoque, U. J. D. sic pariter fuit decisum in causa Francisci Cazola, Joannis Casati, & aliorum excommunicatorum per Magnam Curiā Archiepiscopalem Felicissimę Urbis Panormi, ob gravem resistentiam, ac eximentiam, è manibus ejusdem Magnæ Curiæ Satellitum: quos tanquàm perturbatores Ecclesiasticæ jurisdictionis; in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, incurrisse autumabat Fiscus Ecclesiasticus: futilemque supponebat fuisse absolutionem à Confessario, virtute Bullæ Cruciatæ obtentam: attamē, exhibita in dicto Supremo Monarchiæ Trib. recensitam absolutionem legaliter per fidem Rever. Sacr. Theolog. Doctoris D. Anibalis Montaquila; de absolutione virtute privilegij Bullæ Cruciatę testantis; fuit dictum anno 1690. fuisse, ac esse illatum gravamen: & proindè excommunicati fuerunt liberè, ac totaliter ab omni vexatione soluti; de hoc autem delicto eximentiæ, & resistentiæ patrato contra Ministros Judicis Ecclesiastici; vide per nos tradita *sub n.* 164. *in fine, in hoc eodem Capite.* Et tandem pro con-

confirmatione supra recensite sententiæ graphicè conducit constitutio Diœcesis Salmantinæ, quam afferunt *Henriq. lib. 7. cap. 17.n.2. lit.V. Leander à Sanctiss. Sacram. part. 4. tract. 2. disput. 17. quæst. 117. vers. tertio quia de facto, & meminit Trullench. in explicatione Bull. Cruciat. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 9. n. 3.* per quam statutum fuit: posse reum per Bullam absolvi pro foro conscientiæ: & constitutio Diœcesis Salmantinæ concedit; ut valeat etiam pro foro exteriori; id quod similiter concessit Pontifex in Jubileo.

159. Nec huic sententiæ, & Salmantinę constitutioni inficiari videtur *Urbani* VIII. memorata constitutio: etenim ista tantùm loquitur quoad facultatem Regularium, circa privilegium eligendi Confessarios, extrà suum ordinem, pro casibus Pontifici, vel suis Superioribus reservatis: in reliquis autem revocatum haud fuisse id quod statuere Pius V. & Greg. XIII. licèt incidēter potiùs, quàm per modū legis condēdæ, Pontifex ibi dixisset privilegium Bullæ tantùm suffragari pro foro interno; hoc tamen non definitè, sed opinativè locutum fuisse Pontificem, ut contra *Bardium tract. 6. cap. 5. sect. 1.* innuit *Leander d. q. 117. vers. 1.* quia Urbanus Pōtifex in eo casu loquutus fuit, ut Doctor particularis; ideò authoritatē definitionis haud retinet: insinuant *Fragos. de repub. p. 2 lib. 1. disp. 1. §. 3. n. 32.* imò sequendam haud esse ejus opinionem, si contraria magis fuerit cōmunis, subdit *P. Boss. in suis mor. tom. 1. par. 1. tit. 1. §. 27. nu. 564.* & conducit *tex. in cap. à quodam Judæo, de consec. distin. 4.* ubi verba decretalium, non sunt decisiones, itidem prolatā à Sum. Pontificibus, & sequitur *Dian. resol. 9. par. 11. tract. 2.* edocens in decretis, & definitionibus Ecclesiæ cōclusiones tantùm esse de fide, non autem probationes in eis contentas; undè concludit in Conciliis, & Sacris Canonibus, directè definita, pertinere ad fidem, non verò ea quę obiter asseruntur.

Præterquàm quòd, itidem respectu Regularium ex Urbani VIII. constitutione, non desunt ambages, & solida inter Doctores Sacræ Theologiæ excitata dissidia: autumantes: ex probabiliori sentētiā allatam constitutionē haud esse considerandam in locis, & Religionibus, ubi publicata, ac acceptata non fuit, ac ubi à superioribus, non est subditis notificata, ac intimata: ut be-

benè ex multis authoritatibus, & rationibus ratiocinatur, *Trullench. in exposit. d. Bull. Cruciat. lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 9. à n. 17. 18. 19. 20. & seqq.* potissimùm post mortem *Urbani* constituentis: ut ex *Dian. d. resol. 9.* annuit *Trullench. n. 27.*

Nec refragatur, quòd sit Romę publicata, & in toto terrarū Orbe servetur: ut existimāt *Suar. de leg. lib. 4. cap. 15. Salas disput. 12. sect. 2. n. 10. & alij Dian. res. 8. tract. 10. de leg. part. 1.* nam opus est ut promulgetur in singulis Diœcesibus, & Provincijs: ut edocent *Sararius in Opusc. Theolog. tom. 3. disput. de leg. n. 56. & seqq. Emman. Sà verb. lex, nu. 9. Tolet. de potest. Confess. cap. 9. quæst. 5. Mirand. in manuš. Prælat. tom. 2. quæst. 25. art. 4. conclus. 5. Molin. de just. & jur. tom. 2. tract. 2. disput. 395. nu. 4.* Quam sententiam tutam esse in consciētia dixere *Layman. in Theol. mor. lib. 1. art. 4. cap. 3. nu. 3. Becanus in sum. Theolog. par. 2. tract. 3. cap. 6. n. 5. 6. Homobon. de exam. Eccles. p. 2. tract. 12. cap. 3. quæst. 10. in fine, Less. lib. 2. cap. 22. dub. 13. n. 28.* & nos fusè atteximus sub *cap. 8. de monet.* & laxè scripsit *Domin. Salgad. de supplic. ad Sanctiss. par. 1. cap. 2. sect. 3. & cap. 3. per totum, D. Mich. Cortiad. decis. 119. n. 9.* si jura specialia lædit, aut perjudicat, subdit *Cresp. de Valdaur. obser. 63. n. 5. 6.*

Corroboratur tandem supra firmata sententia, nō tantùm ex adducta ratione; nimirùm quia facultas absolvēdi virtute Bullæ Cruciatæ, fuit simpliciter, absque alia restrictione, & limitatione tradita, quæ pro utroquo foro accipienda semper est: ut ex probabiliori sententia autumavere recensiti: inter quos *Joan. Ægid. Trallench. in exposit. Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 10. n. 4. Mart. Bonac. de censur. in comm. disp. 1. qu. 3. punct. 10. nu. 2. Salsed. prax. par. 2. cap. 6. nu. 42.* Verùm etiam ex assueto Pontificio jure; assolent, namque Sum. Pōtifices, in hisce facultatibus, & Jubilæis, ubi voluere interdicere absolutionem, quo ad forum externum, disertè, & explicitè hanc indixere prohibitionem: ut effecere Pius V. anno 1586. Gregorius XIII. & XIV. Sixtus V. anno 1585. ac Paulus V. anno 1605. ut elatè ponderant *Garcia polit. regal. tom. 1. tract. 10. difficul. 7. dub. 2. n. 11. Mend. ubi supra d. disp. 1. cap. 6. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 20. nu. 29. Trullech. in exposit. Bull. Cruc.*

lib.

lib. 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 9. *n.* 4. ex quo Pontificio assueto stylo, taliter concedendi Jubilęũ; elicitur, mentem nostri Sum. Pontificis, fuisse in Bulla Cruciatæ, pro utroque foro interiori, & exteriori, Jubilęum concedere: dum in ea nullam apposuit limitationem, ac restrictionem: ut facticavere cæteri, nuper recensiti: ac innuit *Leand. à Sanctiss. Sacram. par.* 4. *tract.* 2. *disput.* 17. §. 3. *quæst.* 7. & declaravit *Rot. Rom. in una Conimbicensi pensionis anno* 1605. *coram Melino, quam affert Prosp. Farinac. decis.* 133. *par.* 2. eamque extollit *Barbos. de exigend. pension. par.* 1. *q.* 7. *n.* 21.

Recensitæ porrò rationes; quamvis efficaces nobis totaliter non arrident; etenim si hanc absolutè admittimus sẽtentiam valere, utputà, absolutionem virtute Bullæ Cruciatæ pro utroque foro; maximum oriri videtur inconveniens, respectu Prælatorum excõmunicantium, extimationis: nam ipsi censurarum gladio feriunt: simplex verò Confessarius absolvit: ex qua, evidens facilitas perturbandi Ordinariorum Pręlatorum jurisdictionem; præberi videtur: ut benè innuunt allati pro prima opinione negativa, additis *Villalobos par.* 1. *tract.* 27. *caus.* 9. *n.* 24. *Covarr. var. cap.* 10. *n.* 3. 6. *& in cap. Alma mater par.* 1. §. 11. *n.* 16. *& in cap. Raynutius de testam. n.* 19. *Trullench. d. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 9. *n.* 2.

160 Meritò magis justam putamus eorũ sententiam: qui edocent valere talem absolutionẽ, à Confessario virtute Bullę Cruciatę indultam pro foro interiori, satisfactà tamen parte: ut mirè explicant *Ugolin. de censur. tab.* 1. *n.* 10. §. 4. *nu.* 5. *Vega in sum. p.* 1. *cap.* 6. *cas.* 52. *Henriq. de Indulg. lib.* 7. *cap.* 13. §. 2. *Rodriq. in explicat. Bull.* §. 9. *n.* 55. *in fin. & in addit. n.* 49. 51. *& in q. regul. to.* 1. *q.* 20. *art.* 6. *et q.* 61. *art.* 6. *et in summ. to.* 1. *c.* 83. *n.* 9. *Sorb. comp. mendic. in res. absol. p.* 57. *Leãd. à Sanctiss. Sacr. Theol. Mor. p.* 4. *tract.* 2. *disp.* 17. §. 3. *q.* 97. *vers. sed probabiliter certè, Joan. de la Cruz in direct. conscient. par.* 2. *trac. de excomm. dub.* 5. *conclus.* 3. *Trullench. d. dub.* 9. *nu.* 3. *& dub.* 10. *per totum, Martin. Bonac. de censur. in comm. disp.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 10. *n.* 2. *Ozpellet. de cas. temp. mor. occurr. tract.* 10. *res.* 6. *n.* 3 *Donat. de regul. tom.* 2. *part.* 4. *tract.* 6. *res.* 17. *à n.* 11. *Garcia de benefic. par.* 2. *cap.* 5. *n.* 55. *Joan. Valero de utroque for. verb. absolutio, differ.* 5. *n.* 6. *& diff.* 3. *n.* 4. *F. Hjeron Garcia polit. reg.*

tom.

tom. 1. *tract.* 10. *diff.* 7. *dub.* 1. *à nu.* 10. *& seqq.* & alij, quos laudat *Episcop. Frances ubi supra, & Merlin. decis.* 136. *n.* 11. 12. *to.* 1. *Bobadil. polit. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 46. qui ex sententia F. Bartholomęi Medina, ac aliorum Theologorum, uti corrector, eam observasse testatur.

Facultas autem, ex recensita Cruciatæ Bulla, Confessario indulta; intelligi debet citrà tertij præjudicium; Sum. enim Pontificē non præsumitur in tertijs jacturam concedere; nisi disertè hoc exprimat, *cap. quamvis de rescript. in 6. Paris. cons.* 67. *n.* 23. 24. *lib.* 4. *Ledesm.* 4. *quæst.* 26. *art.* 1. *dub. fin. vers. quamvis*, & ex verbis ejusdem Bullæ Cruciatæ innuunt *Covarr. in d. cap. Alma mater, de sent. excom. par.* 1. *§.* 11. *n.* 16. *Navarr. cons.* 48. *&* 49. *n.* 2. *eod. tit. Acost. in d. Bull. Cruc. quæst.* 50. *Villalob. Valer.* & alij nuper citati, & post eos *Merlin. decis.* 136. *n.* 12. 13. *tom.* 1.

Ex qua equidem absolutione pacata jam parte à Confessario approbato indulta, virtute Bullæ Cruciatę: nec vilescit Prælati excommunicantis authoritas, nec ejus perturbatur jurisdictio: etenim tunc non Confessarius simplex absolvit; sed Sum. Pōtifex, à quo scatet hoc beneficium, & sic à suprema delegantis potestate: non Sacerdotis absolventis, ut meliùs infrà explicabimus: neque sua perturbatur jurisdictio: quoniam itidem, post receptā à Confessario absolutionem; quit Ordinarius cognoscere, si aliquod defectum patiatur allata partis satisfactio: imò si ob delictum promerit contumacia valere Ecclesiasticum Prælatum absolutum, ob injuriam, suæ jurisdictioni indictā objurgare, ratione publici boni: ut erudiunt *Sanch. in selectis disp.* 48. *n.* 62. *Tambor. de jur. Abbat. tom.* 2. *disp.* 17. *q.* 2. *n.* 1. *Garcia de benefic. p.* 1. *cap.* 10. *n.* 145. *Gutierr. Canon. quæst. cap.* 2. *n.* 20. *Castr. Palau. oper. mor. de Bull. Cruc. to.* 4. *tract.* 25. *disp. unic. punct.* 9. *n.* 10. *Garcia in pul. reg. to.* 1. *tract.* 10. *dif.* 7. *dub.* 2. *n.* 11. *D. Franc. Frances de Urratigoyti var. utriusque jur. ref. cap.* 20. *nu.* 40. 41. & ante eum *Leander d. quæst.* 117. *vers.* 4. *Bassæus in Flor. Theol. par.* 1. *verb. absol. n.* 23. Meritò absolutus à censuris, vigore recensitæ absolutionis, remanet immunis ab ea, quoad forum internum: non tamen recensita absolutio tollit censuras, à Superiore indictas, tanquam per speciem pœnæ; meritò Prælatus Ecclesiasticus absoluto

luto imponit pœnam, ut ſcandalum illatum expiatum remaneat, *Leander*, *&* *Sanch. ſelectis*, *cum Urrutigoyt*, *ubi nuper* comptè, ac enodatè *Card. de Luca part.* 4. *Miſcell. rer. Eccleſ. diſcurſ.* 21. *nu.* 5. *poſt de Regular. tom.* 14.

161 Intelligas tamen in excõmunicationibus ab homine, ratione homicidij, vel alterius delicti indictis, vel ob contumaciam jam in judicio contractam, quæ omnes minimè tolluntur per abſolutionem vigore Bullæ Cruciatæ; niſi per Prælatum excommunicãtem: nam in iſtis, abſolutioné à cenſuris eximere quoad judicium internum, non verò à pœna, ut prȩter allatos firmavit *Card. de Luca in d. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſcurſ.* 21. *n.* 4. *tom.* 14. *de regular.* & ante eum dixere *Covarr. in relect. ad tex. in d. cap. Alma mater, par.* 1. *§.* 11. *n.* 16. *de ſentent. excom. in* 6. *Dian. reſ.* 13. *p.* 5. *tract.* 9. imò adhùc ſatisfactà parte reſpectu contumaciæ, & pœnæ poſſit accuſari, ac puniri: non autem reſpectu excommunicationis, ſubdit idem *Covarr. lib.* 2. *var. cap.* 10. *nu.* 3. *&* *Gutierr. Canon. quæſt. d. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 3. *Cened. collectat.* 111. *ad decret.* & alij per *Rot. Rom. apud Merlin. deciſ.* 15. verùm quantùm oportet ad contumaciæ vindictam, ſivè ad publicam ſatisfactionem, aut ad elidendum ſcandalum, ſubdit *Garcia polit. regul. tom.* 1. *tract.* 10. *diſ.* 7. *dub.* 1. *n.* 9. benignè ſe gerere debet Prælatus, pœnã, ac vigorem temperando in abſoluto rigore Bullæ Cruciatæ: etenim in conſpectu Dei verè excommunicatus nõ eſt, *Guiter. ubi ſupra cap.* 2. *n.* 20. *Caſtr. Palaus d. p.* 4. *tract.* 25. *de Bull. Cruc. diſput. unic. punct.* 9. *nu.* 10. *Garcia polit. d. dub.* 2. *n.* 11. & ſi res in judicio detecta haud fuit, eum inquietare non debet Prælatus Eccleſiaſticus: quippè tũc ceſſat perturbatio judicialis ordinis: mirè annectunt relati per *Pellizar. tract.* 8. *cap.* 3. *ſect.* 2. *ſub ſect.* 2. *quæſt.* 7. *n.* 63. & tunc tenetur eum abſolvere ab excommunicatione à ſe illata *Covarr. var. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 5. *§.* 9. *Villalobos in ſumm. tom.* 16. *difficul.* 19. *n.* 10. *Valer. de utroque for. verb. abſolut. diff.* 2. *n.* 6. *Mend. ad Bull. Cruc. diſp.* 25. *cap.* 14. *n.* 156. *Trullench. in expoſit. Bull. Cruc. d. lib.* 1. *§.* 7. *cap.* 2. *dub.* 10. *nu.* 10. *in fin.* & ſi renuit, peccat *Navarr. in cap. placuit, n.* 19. *de pœnit. diſtin.* 6. & à Superiore abſolvitur *cap. ad reprimendum, de offic. ordin. Garcia polit. reg. tom.* 1.

tract. 10. *diff.* 5. *dub.* 3. *punct.* 4. *n.* 8. *& dif.* 7. *dub.* 1. *n. fin.* Ratio autem potissima affertur per *Donatum de Regular. tom.* 2. *part.* 4. *tract.* 6. *quæst.* 19. *à n.* 11. *& seqq.* edocens, quòd Judex ferendo censuras ad partis instantiam, censetur se confirmare intensioni partis, quâ pacatâ, quiescit Tribunal: nec discrepat *Valer. ubi supra diff.* 5. *n.* 4. *in fine*, licèt de rigore juris, Prælatus, qui excommunicationem indixit, talem absolutionem non tenetur acceptare, nisi ex æquitate, & benignitate: autumat *Trullench. ubi nuper dub.* 10. *n. fin. in fine.*

Absolutione igitur obtentâ cum partis satisfactione, vel sub cautione, aut juramento de concordanda parte, valida remanet absolutio, quo ad judicium internum in excommunicatione ab homine illata, licèt quo ad pœnam remanet devinctus taliter absolutus, ut coram Prælato Ecclesiastico excommunicante, delictum, ejusque contumaciam expurgaret, innuunt nuper allati; realis tamen partis satisfactio necessariò requiritur, vel ejus concordatio, aut licentia, aliàs futilis esset absolutio, etiam si impotens ad satisfaciendum sit, & cum maxima partis injuria, ac juris ordinis perturbatione facta censetur: insinuant *Sotus in* 4. *distinct.* 22. *quæst.* 2. *art.* 3. *conclus.* 2. *Covarr. in d. cap. Alma mater, par.* 1. *§.* 11. *de sentent. excom. in* 6. *Henriq. d. cap.* 28. *nu.* 2. *Valer. diff.* 3. *nu.* 1. eique tantùm pro foro interno, & pœnitentiali juvabit, putat *Trullench. d. dub.* 10. *n.* 9. *in fin.* Nisi citata parte læsa, impotentiam satisfaciendi judicialiter coram Judice tamen excommunicante clarificaverit, agglutinat *Trullench. n.* 9. ex quibus inferunt alij, quòd si commodè quit excommunicatus parti læsæ satisfacere, eumque Confessarius sub cautione, vel juraméto de satisfacienda parte absolverit; nulla, irrita, ac illicita erit talis absolutio: nec convalidatur; nisi cum effectu pacata fuerit pars læsa: etenim conditionem cõtinet talis absolutio, quæ omninò adimplenda est, *Suarez tom.* 5. *disp.* 7. *sect.* 5. *nu.* 42. 44. *Henriq. de excom. cap.* 28. *n.* 2. *& de Indulg. cap.* 13. *n.* 2. *Navarr. cap.* 27. *n.* 37. *& consl.* 49. *n.* 3. *de sent. excom. Sot. in* 4. *distinct.* 26. *quæst.* 2. *art.* 3. *conclus.* 2. *Valer. diff.* 5. *Trullench. ubi supra n.* 11. 12. ubi contra alios nervosè hanc tuetur sententiam.

162 In alijs verò excommunica-

ca-

cationibus à jure indictis, ac ab homine generaliter tamen uti publicator, & denunciator ac legis executor, itidem Sum. totius Ecclesiæ Antistiti, & Sedis Apostolicæ reservatis, tā in motibus proprijs, quàm in alijs constitutionibus ante, & post Concilium promulgatis, & in casibus Bullæ Cœnę Domini contentis, excepta hęresi; valida, absque alia hæsitatione, est absolutio vigore Bullæ Cruciatæ, à Confessario indulta pro utroque foro, tam interno, quàm externo: firmavere *Trullench. ubi supra dub. 8. nu. 1. 2. 3. 4. Navarr. cons. 42. de sent. excom. lib. 5. par. 2. cum quibus annuit Card. de Luca in d. Miscell. Eccles. discurs. 21. nu. 9. in 14. tom.* Etiam si specialiter contra aliquem nominatim publicatā fuerit: attamen satisfacta parte, invalida erit talis absolutio pro utroque foro: fundat magistraliter *Trullench. d. dub. 9. n. 4.* & ante eum *Valer. utroq; for. verb. absolutio, diff. 5. n. 6. Rodriq. in Bull. §. 9. n. 56. 57. & in addit. ad §. 9. n. 51. Henriq. de Indulg. lib. 7. cap. 13. n. 2. lit. V. Navar. manuf. cap. 26. nu. 26.* Etiam si nulla Judicis excommunicantis venia fuerit concessa: firmat contra *Villalob. tract. 27. clauf. 9. §. 2. n. 24. Medin. lib. 2. cap. 12. in fin.* Imò neque talis absolutus tenetur se coram Pontifice præsentare, prout tenebatur de jure, tanquam absolutus ab inferiore *ex cap. de cætero, & cap. eos, de sent. excomm. in 6.* sed exemptus ab hac absolutione remanet: ut elatè instruunt *Pat. Boss. in mor. tom. 2. tit. 4. §. 14. n. 154. Mached. in sum. tom. 1. par. 3. tract. 1. document. 6. n. 5. Frances Urrutigoyt. vir. utriusque jur. resol. cap. 20. n. 262.* & de percutiente Clerico, & ex *cap. si quis suadente Diabolo 17. q. 4.* dixit *Dom. Card. de Luca d. discurs. 21. per totū in Miscell. Ecclesiast. post tom. 14. de regul.*

Cōfert sanè Cōfessarius, vigore Bullæ Cruciatæ, absolutionem, non ut simplex Sacerdos; sed tanquam Delegatus Sum. Pontificis, à qua suprema omnium potestate, commissio; absolutionem hisce censuris innodatis conferendi, scatet: & uti in Urbe Pœnitentiarij hoc perficiunt; ita; & cæteri Confessarij approbati ex Sum. Pontificis delegatione, in Bulla Cruciatæ contenta, factitant; & sic hoc prodesse ab ea suprema potestate suboritur: ut prędiximus, & edocent *Bass. in Flor. Theol. verb. absolut. n. 21. Jo. Valero d. diff. 5. n. 6.* declaravit *Rot.*

Rom. apud Farinac. decis. 649. *n.* 3. *par.* 2 Hic est, quòd venerandus est talis Confessarius, uti ipse Sum. Pontifex:& absolutio, ab hoc Confessario obtenta, virtute dictæ Bullæ habetur, ac si ab ipso Summo Pontifice obtenta fuerit: ut præter recensitos ait *Episcop. Barbastens. D. Didacus Frances Urrutigoyt. de intrus. q.* 74. *per totum.*

Recẽsita equidẽ firmata sẽtentia; nimirùm absolutionẽ à Confessario, vigore Bullę Cruciatæ impertitam, suffragare itidem in reservatis Sum. Põtifici, & in Bulla Cœnæ Domini contentis, non sine oppositione aliorum non inferioris notæ transit: etenim edocent cum maximo fundamento aliqui, Sum. Pontificẽ, in allata Cœnę Domini Bulla, expresse interdixisse aliorum absolutionem, in casibus in ipsa Bulla contentis; nisi in mortis articulo, in reliquis, pro se, suisque successoribus, absolutionem reservavit, sub derogatione cæterorum indultorum privilegiorum, facultatum generalium, & specialiũ; ex cujus Bullæ tenore, itidem facultatem Episcopis per Cõcil. Triden. *sess.* 24. tributam, absolvendi de occultis, & reservatis Sed. Apostol. itidẽ ab hæresi occulta, fuisse revocatam putant *Navarr. manual. cap.* 27. *n.* 275. *Molin. de just. & jur. tom.* 4. *disp.* 64. *nu.* 8. *Joan. Azor. inst. moral. lib.* 8. *cap.* 10 *q.* 10. ubi hanc veriorem, & tutiorem esse sententiam censet *Sanch. præcep. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 26. 27. *Suar. de pœn. disp.* 30. *sect.* 2. *n.* 11. *& de censur. disp.* 12. *sect.* 2. *n.* 5. *Duran. ad Ball. Cœnæ Domini par.* 3. *quæst.* 11. *n.* 43. *Bleda Valent. in opusc. cap.* 13. *Garc. de benefic. par.* 11. *cap.* 10. *n.* 130. 131. fatentes Clementẽ VIII. respondisse, facultatem Cruciatę fuisse revocatã quo ad casus reservatos in Bulla Cœnę; nisi petatur revalidatio. Imò respuisse ab Episcopatus dignitate, duos Hispanos, ab eo interrogatos oppositum respondentes, sicque tandem decisum per Rot. Rom. utraque parte informãte, ad alterius decisionis revocationem coram *Merlino*, affert idem *Merlin. d. decis.* 136. *tom.* 1. ubi affluenter materiã extricat, alijsque respondet, itidem in *decis.* 15. & licèt, allatę *Merlini* decisioni conatur respondere *Frances var. utriusq; jur. resol. cap.* 20. *à n.* 179. *& seqq.* attamen difficultates omnes, in eadem decisione adductas, haud absolvit; sed tantùm partem non fuisse satisfactam in *Merlini* decisionem

nem adducendo, prĕſilit: alterum verò eſſentiale punctū, an per abſolutionem, virtute Bullę Cruciatę, relevat abſolutio, quo ad reſarvata in Bulla Cœnę Domini; indigeſtū reticuit: probat tamen laxè recenſitam abſolutionem à Cōfeſſario approbato, vigore Bullę Cruciatę valere itidem pro reſervatis, tam quo ad forum internum, quàm externum, ſatisfacta parte.

163 Inſuper, Confeſſario, per fidem hanc, abſolutionem virtute Bullę Cruciatę conferenti, & atteſtanti; omninò credendum eſt, tanquàm confecta ab officiali ad id deputato, ſupra re, quę ad ſuum ſpectat officium: & eſt ſcriptura juſtificata, cui ſtandum eſt: ſicq; declaravit *Rot. Rom. in Noviſ. par. 3. deciſ.* 573. itidem contra alios Presbyteros aſpectantes: ut in ipſa deciſione evolvitur, & faciunt *Calderin. conſ. 2. de teſt. Paleot. deciſ.* 220. *Navarr. cap.* 27. *n.* 42. ubi agglutinat, quòd Confeſſarius poſſit hanc abſolutionem conficere, obtento priùs peccatorum dolore, & veniâ à pœnitente; illam conficiendi: aliàs ſecùs, nec diſcrepant, *Suarez diſp. 7. ſect. 5. nu.* 26. *Filiucc. tract.* 11. *cap.* 9. *q.* 7. *nu.* 292. *tom.* 1. & laxè *Alterius lib.* 4. *diſput.* 4. *cap.* 4. *& diſp.* 5. *cap.* 5. *Epiſcop. Barbaſt. ubi nuper.*

164 Rurſus hiſce cenſuris, à jure indictis, innodatus, & abſolutus, virtute Bullę Cruciatę, in foro externo; nec in irregularitatem, ſi celebraverit, nec in aliam incurrit pœnam: ut de percutiente Clericum ſtatuit *Rot. Rom. in una Pampilonenſis Parochialis die* 20. *Martij* 1618. quam affert *Proſp. Farinac. in deciſ.* 438. *n.* 4. *in poſthm. tom.* 2. *& in alia Rot. Rom. deciſione, quam itidem adducit idem Farinac. deciſ.* 659. *nu.* 2. *tom.* 2. *ubi ex Navar. conſ.* 51. *n.* 2. *de ſent. excom.* & alij autumavere, Patres de Rota ſufficere excommunicatum partis veniam petiviſſe, quamvis illam obtinere nequit: quoniam abſolutio, quæ ad forum conſcientiæ tātùm ſuffragatur, operatur, ut abſolutus Divina Sacramenta percipere poſſit: ratiò namq; deciſionis fuit, ex eo quoniam in hoc excommunicato claviū contemptum minimè conſideratur, & in excommunicatione, abſque contemptu, non incurritur. *Abb. in cap. Paſtoralis, §. verùm, n.* 75. *de appell. Felin. in cap. Rodulfus n.* 43. *de præſcript. & alij per Navarr. in manual. cap.* 87. *nu.* 292. Undè nequit Prælatus Eccleſiaſticus, de irregularitate, cōtra

tra talem Clerici percussorem, & virtute Bullæ Cruciatæ solutum, inquirere; si post receptam talem absolutionem, celebraverit: insinuant *P. Ant. Dian. res. mor. 26. p. 1. tract. 11. Trullench. in exposit. Bull. Cruciat. lib. 1. §. 7. dub. 9. à n. 3. in fin.* & exprimit *dict. Rot. Rom. decis. 573. par. 3. divers.* ipseq; pro foro itidem externo se ingerere potest, ac si sine causâ fuisset excommunicatus *Squillant. de obligat. & privileg. Episcop. par. 3. cap. 8. nu. 20. Genuens. in prax. M. Cur. Arch. Neapol. cap. 3.* Imò çapacem esse beneficiorum talem absolutum vigore Bullæ Cruciatæ *ex Calder. cons. 2. de restitut.* declaravit *Rot. Rom. par. 3. in decis. 572. in Novissimis*; nec nova indigere absolutione; imò posse cum cæteris communicare, actusque per censuras interdictas exercere, erudiunt *Mirand. in manual. Prælator. tom. 1. quæst. 46. art. 7. Coninch. disput. 15. dub. 16. quæst. 10. n. 227.*

Congruit equidem huic attexendo advertere, in recensitas censuras, Sum. Pontifici reservatas, & in Bulla Cœnæ Domini contentas; haud ruere eximentes, resistentes, inobedientes, vel quoquo modo Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium impedientes: si hoc non auctoritativè, & jurisdictionali jure perficiunt; sed tanquam privatæ personæ; vel ut ipsemet reus se è manibus justitiæ personaliter eximat: vel si amici, parentes, vel cæteri similes, itidem armatâ manu, & potentialiter, carceratum eximunt; vel executionem exercitij Ecclesiasticę jurisdictionis impedirent: hoc namque semper dicitur privatum eximentiæ, & resistentiæ delictum: non tamen formalis turbatio jurisdictionis, ob quod in allatas haud inciditur censuras Bullæ Cœnæ Dom. quoniam ista de eis minimè loquitur; sed tantùm contra eos, qui jurisdictionis calore, aut auctoritativę potestatis ratione, id perficiunt: nimirùm si à Magistratu, vel Officialibus jurisdictionē retinentibus, vel à Communitate tale patratur delictum, aut ab aliquo Barone, vel Domicello, qui jurisdictionis exercitium, licèt actu non haberet: quia à Judicibus, & Magistratu exercetur jurisdictio; attamen eamdem in Domino retinet. Et isti ruunt in allatas censuras, & eorum dicitur formalis turbatio, & auctoritativum impedimentum exercēdi Ecclesiasticam jurisdictionem: quippè potentes sunt personæ, ut magistraliter conci-

ci-

ciliando oppositas opiniones, purgatissima *Card. de Luca minerva in Miscell. Ecclesiast. par. 4. discurs. 19. per totum post tract. de Regul. in tom.* 14. edocet, sequendo, ac probabiliorem declarando sententiam *Duardi in Bull. Cœn. Dom. cap. 16. quæst.* 4. ac aliorum ab eo relatorum, reffellendo contrariam, quam afferunt *del Bene de immun. Eccles. tom. 1. cap. 3. dub. 10. sect. 2. n. 11. & dub. 11. sect. 2. Alph. de Leon. de censur. collect. 4. lit. I. verb. impedientes*, qui audacter firmant, in enunciatas censuras ruere quoscumque impedientes Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium.

Ex quibus lucidè depromitur, haud probè factitant Ecclesiastici Antistites, qui crebo pro allato eximentię, & resistentię delicto; monitoria relaxant, & censurarum in Bulla Cœnę Domini contentarum, fulminanter ad declarationem deveniunt: pro quibus rectè ad Legati de Latere Supremum Tribunal appellatur.

Hoc idem instruit *Card. de Luca in alio discurs. 17. ejusdem loci*, firmans in adductas Bullę Cœnę Domini censuras, incidere Judices, vel alios, qui jurisdictionaliter, ac auctoritativè Ecclesiasticos ad suum judicialiter trahunt forum, non autem partes collitigantes, hoc perficere attentantes: nam contra hosce haud loquitur Bulla: quod ante eũ dixere *Ugolin. in d. Bull. cap. 15. §. 1. n. 11. Duard. ad eandem cap. 15. quæst. 10. nu. 2. Thesaur. de pœn. Eccles. verb. Curia, cap. 9. vers. quæ res an litigantes, & verb. jurisdictio, cap. 9. in princ.* cuncti uno concinẽtes ore hosce incidere in alias censuras, & pœnas à Sacris Canonibus indictas; cũ quibus annuit *Caned. in quæst. Canon. 45. sub n. 9. &* 13. nec discrepat *Salgad. de Reg. protect. par. 1. cap. 2. n. 61. 62. ubi sub n. 59. & in cap. 1. nu.* 16. & ferè per cuncta præludia mordicùs sustinet, nec partes, nec Principes, ejusque laicos, ministros in adductas cẽsuras Bullę Cœnę Domini, ruere; si ad eos occurritur; nõ ut judicialiter; & cum jurisdictione de causa principali; cognoscatur; sed ut releventur ab indebita, & injusta Ecclesiastici Judicis violentia, extra tamen judicialiter, adhibito opportuno impedimento, donec per Sum. Pontificem res maturè absolvatur: ut cum quàm plurimis alijs ab eo adductis, tam Theologis, quàm Jurisperitis, probat *in locis indicatis*.

Cę-

165 Cæterum ad hoc ut magis luculenter hęc excõmunicationis materia absolvatur, inquimus, censurarũ,& excõmunicationis species aliæ sũt à lege indictę,ut prædiximus, quę ex delicto, vel ex contraventione contrahuntur: nimirùm ob violentã Clerici percussionem, eique illatam injuriam,vel ob Ecclesię, ejusq; immunitatis violationem, ob singularem pugnam in duello obventam, vel ob usurpationem Ecclesiasticorum bonorum, ac ob alios casus in sacris Canonibus, Concilijs Apostolicisve constitutionibus,aut in Bulla Cenę Domini contentas, in quibus Ecclesiasticus Antistes promptus esse debet ad illas detegendas, ac declarandas: itidem contrà exemptos,& per Sedem Apostolicam privilegiatos erudiũt *Episc. Genuens. in prax. Arch. Neap. cap. 59. Campan. in divers. Jur. Canon. rub. 12. cap. 16. n. 42. Gaballin. de Sacr. Jur. disqu. 4. qu. 3. n. 7. Card. de Luca de jurisdic. discurs. 29. & in Miscell. Eccles. discurs.* 14. *n.* 4. arma spiritualia utendo pro tuitione proprij juris, itidem contrà non subditos: etenim tunc ipse nullum exercet, jurisdictionalem actum, sed tantùm juris censuras enucleat, denunciat, ac detegit, absque tamen causę cognitione, & judicii formę; si certum factum sit, de quo nulla caderet hęsitatio: & tũc citatio non requiritur, nisi ex quadam urbanitate, per monitionis formam potiùs,quàm per modum exercendi jurisdictionem, *Cardin. de Luc. in d. discurs.* 14. *n.* 8. at secus si de censurarum incursu veretur; nam tunc judicialẽ debet Ecclesiasticus Pręlatus conficere ordinem, citatione semper præcedente: ut desuper firmavimus. Quoniam tũc cùm exercere debeat jurisdictionẽ, & causã cognoscere; nequit ideo Prælatus Ecclesiasticus cõtrà exẽptos ordinẽ Judiciariũ omittere, nisi sua fuerit offẽsa authoritas, ac dignitas,& sic ejus aures,adeò quòd factum quiescere faciat jurisdictionem:fundat idem *de Luca in addit. ad S. C. Tridentinum in discurs.* 43. *n.* 7. *& in tit. de jurisd. discurs.* 29: *quod repetit in Miscellan. Eccles. discurs.* 14. *&* 15. *in tom.* 14. *de Regular:*

Altera verò est species,quę ab homine profertur,ut si ageretur de debito pecuniario,vel alio temporali, implemento ex quibus ob culposam morã non adimplendi,devenitur ad censuras, in subsidium tamen tanquam remedium extraordi-

dinarium *cap. 3. de reform. verſ. in cauſis verò.* Et ſi ordinariũ intentari poſsit; extraordinarium ſilet remedium *tex. in l. quædam ff. de edenden. Sotus in lib. 4. ſent. diſtinct. 22. quæſt. 1. art. 2.* undè fluit, quod excommunicatur debitor, idoneus ad ſolvendum itidem quoties utilia ob potentiam, vel ob aliquod impedimentum, cætera exequutiva perſonalia, ac realia, remanſere remedia *R. Rom. poſt Zacchiam de obligat. Camer. deciſ. 165.* at ſi inhabilis erit, & ad ſolvendum non idoneus debitor; cenſuræ minimè intrãt: ſubdit *Marth. de Judic. par. 3. cap. 5. n. 22. & ante eum Diaz. in regul. 243. Sotus in 4. lib. ſentent. diſtinct. 22. quæſt. 2. art. 3. & poſt eos Luc. d. diſcurſ. 43. n. 9. 10. 11. & in annot. ad Conc. Trident. in part. 14. de regal.* In foro tamen poli: at ſecùs in foro fori; niſi ex actis conſtaret de debitoris impotentia ſolvendi *Guid. Pap. tract. de appellat. qu. 15. n. 22.* aſſfluenter *Marth. n. 23. 24.* quibus in caſibus, Pręlatus Eccleſiaſticus providus eſſe non debet ad cenſuras indicẽdas; ſed moderatus, & in ſubſidiũ, alijs medijs non extantibus, ut prædiximus: potiſſimum, ſi pecuniariæ multæ intrare poſſint, quæ ad proprium nequit Prælatus convertere uſum; ſed pijs debet diſtribuere locis: etſi potentialiter bona, ac Eccleſiaſtica jura occupata fuerint, aut uſurpata, vel Prælatus iſte ad poſſidendum, vel ad exigendum fructus ex eis fuerit impeditus: etenim eo in caſu itidem contrà non ſubditos, quit cenſuras, extrajudiciali modo, per modum defenſionis, infligere; annectit *Luc. tract. de juriſd. diſcurſ. 47. & 48. & in annot. ad Conc. Trid. diſcurſ. 43. n. 12.*

Inſuper in cenſuris pro delictis, & controventionibus, itidem ab homine indictis, facilis eſſe non debet Pręlatus Eccleſiaſticus ad eas fulminãdas, tam in Clericos, quàm in laicos; imò damnabile eſt pro pœnis temporalibus, aut realibus, cẽſuras adhibere; erudit *idẽ Luca d. diſcur. 43. n. 13.*

166 Ex ſuperius exaratis ſequitur juſtam, ac validam excommunicationẽ minorem, privare excommunicato uſu, & Sacramentorum participatione paſſiva *cap. penult. de ſent. excom. cap. à nobis, 2. de except. cap. fin. de Cleric. excomm. miniſtran.* undè fluit Sacerdotem excommunicatum minori, Eccleſiaſticis frui ſuffragijs: nõ verò celebrare poſſe, ſub gravi pœna peccati:

etenim in juribus adductis evolvitur, *non sine peccato alijs conferre Sacramēta*: verùm de peccato veniali, non mortali intelligunt *Covarr. in cap. Alma mater, par. 1. §. 8. nu. 12. de sent. excom. Andr. Vallens. paratitl. lib. 5. decret. tit. 39. n. 3. eodem*, nec à Fidelium Cōmunione arcendum esse, firmāt idem *Covarr. ibidem, Suarez de censur. disput. 4. sect. 2.* neque in irregularitatem incidere *ex cap. si celebrat, de Cleric. excom. ministr.* edocet *Vallens. ubi nuper*, ut ex multis elatè, ac magistraliter oppositis respondendo, firmat *D. D. Emman. Gonzal. Tellez in comm. ad lib. 5. decret. tit. 27. de Cleric. excom. celebr. cap. 10. n. 10. comment.*

167 Iste planè, minori excommunicatione irretitus, inhabilis est, ut ad beneficia eligatur, *Gloss. in cap. illa, 39. de elect. Gloss. in cap. fin. de Cler. excom. ministr.* licèt electio in ejus personā non est ipso jure nulla, sed irritanda *d. cap. fin.* ibi: *ejus electio irritanda*, quam *Gloss.* sententiam non improbabilem esse putat *Covarr. Regul. peccatum par. 2. §. 7. n. 3. Felin.* autem *in cap. dilecta, 10. n. 4. de excep.* ait non tam ipso jure esse irritā, quàm irritandam, & cum eo annuit *Henr. Zoës. lib. 1. decret. tit. 6. nu. 30. 31. 32. de elect.* quod ante eum astruit *Suar. ubi supra sect. 2. n. 3. & seqq.*

Irritatur sanè electio collata excommunicato minori, etiam si ignorantia concurrerit: etenim talis electio infirmatur, non solùm ob culpam scienter eligentis, aut recipiētis; verùm etiam, ex vi illatæ censuræ impedientis passivū Sacramentorum usum minori excommunicato: quod est de mente *Glossæ in d. cap. fin. de Cler. excom. ministr.* quam affert *Zoës. nu. 31. 32.* ubi hoc idem firmat, si taliter excommunicatus inscius de excommunicatione fuerit: nec discrepat *Covarr. ibidem par. 1. §. 7. n. 3. cap. Alma mater.*

168 In recensitam itidem minorem excommunicationem ruit, communicans se indebitè cum excommunicato majori *cap. statuimus, de sent. excomun. in 6.* monitione tamē præcedente, coram testibus, ut de eā constaret, *cap. sacro, 48. de sent. excom. Suar. disp. 3. sect. 11. nu. 2.* aliàs eā denunciatione omissā irritam esse excommunicationem cōcludit, post *Suar. disp. 3. sect. 12. Zoës. lib. 5. decret. tit. 39. de sent. excom. n. 18.* & facit *tex. in cap. statuimus, 3. & cap. statutum, 13. eodem in 6.*

169 Majori porrò excommuni-

ni-

nicatione ligatus, participationem, nec activam, nec passivam Sacramẽtorum retinet: adeò ut ea nec dare, nec recipere quit *Vallens. d. lib. 5. decret. tit. 39. §. 3. n. 1.* meritò non celebrat, Ordines haud recipit: & si consecrat, vel Sacramenta administrat; illicitè conficit, *cap. latores, cap. fin. de Cleric. excom. ministr. cap. cùm illorum, 22. de sent. excom.* & in irregularitatem ruit: probat funditus materia exquirendo, *Gonzal. ubi supra in cap. 4. à n. 1. & seqq.* licèt *sub n. 5.* fatetur, nullum disertum extare textum, allatam irregularitatem indicentem: tamen per verba æquipollentia; eam inferre incũbit: quod durum nobis, pace tanti viri, videtur, in pœnalibus coërtiones extendere per æquipollentia; potissimùm quippè in irregularitatem nõ incurritur, nisi in casibus à jure expressis *cap. 15. qui, 18. de sent. excom.* nec ab homine indicitur: quoniam iste nequit imponere eam in casu, quò à jure nõ est imposita: & si quit declarare, declaratio supponit jus, irregularitatem imponentem, *Navar. man. cap. 27. n. 94. Covarr. in Clement. unic. de homic. n. 3. Suar. de censur. tom. 5. disput. 40. sect. 4. n. 10.* Exposita arrident *Zoësio in lib. 5. tit. 27. de Cleric. excom. n. 3. 4. 5.* verùm in resolutione se involuit: nos autem in negativa non permanemus, eâ tantùm ratione: quia affirmativam in majori calculo à dignissimis quoque viris sectatam, notamus. Verùm collata ab excõmunicato majori nõ infirmâtur, *tot. tit. de ordinatis ab Episcop. qui renuit Episcop.* graviter tamen peccat, & in irregularitatem incidit Sacramenta administrando; in quam quidem pœnam incurrunt itidẽ recipiẽtes, ob communionem cum eo; nisi absque Clavium contemptu receperint: nimirùm propter necessitatem, aut ex probabili ignorantiâ, quæ eos à temerarietate excludit, & à censuris arcet *Zoës. in d. lib. 5. decret. tit. 39. de sent. excom. n. 74. Vallens. n. 1.*

170 Pœnitentiæ Sacramentũ haud confert: quoniam defecit in eo jurisdictio ad id necessaria, quit porrò talis majori excommunicatione nodatus hoc Sacramentum conferre, existenti in extremo mortis articulo: nam sufficiens est necessitas, quæ ab Ecclesiastica obligatione excusat. Si tamen mortis periculum immineret, neque alter non excommunicatus Sacerdos adsit: *Navar. in sum. cap. 22. nu. 4. & cap. 27. nu. 272. Suar. d. disp. 11.*

sect. 1. *n.* 7. 8. *Zoës. n.* 76.

Nec Orationes, aliaque Ecclesiæ suffragia ei juvantur, imò Diabolo tradantur, *Canon. audi*, 11. *quæst.* 3. *Canon. omnis*, 11. *quæst.* 3. Nisi verè contritus pro absolutione recipienda navaverit: nam iste coram Supremo Judice misericordiarũ Deo absolutus est. Ita pariter est si injustè, quamvis validè in foro exteriori excommunicatus fuerit, *Navar. in summ. cap.* 28. *nu.* 18. ubi subdit taliter excommunicato non esse concedendam Sacramentorum participationem, ante obtentam absolutionem: sed vide *Suar. disput.* 9. *sect.* 3. *Avil. de censur. par.* 2. *cap.* 6. *disp.* 4. *dub.* 2. ad quos se remittit *Zoës. ubi supra*, de qua re meliùs infrà.

171 Interesse Missę sacrificio, interdictum est excommunicato majori excommunicatione, cum, eo præsente, Missam celebrare non possit, aliàs celebrans graviter peccaret, licèt in irregularitatem non incurreret, *cap. is, qui* 18. *de sent. excom. in* 6. *cap. Episcoporum, de privil. in* 6. Undè sacrificio Missæ non inchoato, se abstinere debet Sacerdos, donec è Templo excõmunicatus exierit, & inchoato sistere, donec expellatur; etiam violenter, si monitus exire renuerit, & absque censurarum formidine si Sacerdos sit excõmunicatus, *cap. veniens*, 16. *de sent. excom. in* 6. At si procaciter sisteret, Canone non incepto; continere se potiùs debet Sacerdos, quàm coram eo Missæ sacrificium perficere; *Clement.* 2. *eodem*; incepto tandem Canone, prosequitur, usque ad Specierum sumptionem: quoniam ait *Innoc. in cap. nuper*, 29. *eodem*, inchoatâ consecratione incipere Missam quo ad substantiam.

172 Ab hac migrante vita excommunicatus majori, in Ecclesia haud tumulatur: imò ejus corpus, & ossa in Ecclesia, vel loco sacro reposita, si cernere possunt exhumantur, & abijciuntur, *cap. sacris, de sepult. Canon. Ecclesiam*, 27. *cum cap. seq. de consecr.* ni sacra polluant loca: ubi namque interdicta est communicatio cum vivis; itidem cum eis mortuis prohibitio durat: ut ex juribus recensitis insinuat *Zoës. infrà*; agglutinat planè *Vallens. d. lib.* 5. *tit.* 39. *§.* 3. *n.* 7. hoc de notorio, & denunciato Clerici percussore certè, intelligunt DD. Recensita autem procedere, etiam si talis excõmunicatus tolleratus fuerit: erudit *Zoës. lib.* 3. *decret. tit.* 28. *de sepul. n.* 9. & *lib.* 5. *tit.* 39. *nu.* 79. *de sent. excom.*

licèt

licèt oppositum sentiat *Navarr. consl. 4. de sepult.n. 9. ex Bull. Mart. V. ad evitanda, in Concil. Constant.* Attamen Zoësij opinionem veram esse putamus: etenim Bullam adductam minimè relevare excommunicatos; sed tantùm communicātes cum eis,& hoc ut succurrantur à timoratis conscientiæ in vita tamen: ideò extendenda haud est in morte:ulterius ejectio excommunicati ab Ecclesia, vel loco sacro, ex alia itidem scatet ratione: nimirùm ni sacer locus violetur, & polluatur: ob quā rationem, fuit aucta excōmunicatio generalis, in quam incidunt sepelliētes excommunicatos in Ecclesia,propter cōmunionem: & redacta fuit ad majorem excōmmunicationē, *ex Clement* 1. *de sepult.* si sciēter fecerint: at secùs si ignoranter etiam culpabiliter:nam hæc non infert temerarietatē, ideò excusat *Zoës. n. 9.*

Tandem permittitur sepultura in loco sacro, & Ecclesia excommunicato majori; si ante mortem pœnitentiæ signa dederit, & absolutionem obtinuerit: etenim hisce sic morientibus absolutio post mortē impertitur, si de contritione constaret, *cap. à nobis,* 28. *de sent. excom.* ut contra *Covarr. in d. cap. Alma mater, par.* 1. §. 11. *n.* 8. *ex Navarr. sum. cap.* 28. *de sent. excom. n.* 32. sustinet *Zoës. d. lib.* 5. *tit.* 39. *num.* 159. Imò occultum excōmunicatum, signa contritionis, ante mortem ostendentem, occultè absolvendū esse edocet *Navarr. ubi proximè,* & si hoc possibile haud sit; dissimulandam esse absolutionem subdit, ni injuria irrogatur defuncto, nec corpus ejus loco sacro repositum extumulandū esse concludit: etenim talis moriens coram Deo absolutus est,supposità contritione, *Navarr. sum. cap.* 26. *n.* 32. *Suar. de censur. disp.* 7. *sect.* 2. *n.* 7. *Avila de censur. par.* 2. *cap.* 4. *disp.* 1. *conclus.* 5. *et ex eis Zoës. n.* 159. *in fine.*

173 Ad honores,dignitates,& Ecclesiastica sub quocumque titulo beneficia scandere nequit, tanquam inhabilis talis majori excommunicatus, *cap. bonæ, de ætat. & qualitat. cap. ad probandum, de sent. & re judic. cap. Pastoralis, cum cap. seq. de Cleric. excomm. ministr.* Et si pendente excommunicatione, beneficium acquisiverit, retinere nequit: *Navarr. in sum. cap.* 27. *num.* 21. & facit *in cap. si quando de rescript.* 9. *except.* 10. *Covarr. in cap. Alma Mater. p.* 1. §. 7. *Suar. de censur. disp.* 13. *sect.* 1. *n.* 2. Quoniam Canonicè ele-

electus non dicitur, imò sciēter eum eligens, à collatione jure prisco attēto suspenditur *Zoës d. lib. 5. tit. 39. n.* 80. Undè beneficij resignatio, collatio, & electio ad excommunicati favorem futilis est, itidē & impetratio *cap. 1. de rescript.* etiam si motu proprio Summ. Pontifex elexerit, ignoranter tamen de excōmunicatione: nam si conscius de ea elexerit, censetur dispensare *Zoës. & alij infra.*

Nec reconvalescit collatio beneficij excommunicato facta per subsequentem absolutionem obtentam. *Rebuff. in concordatis tit. de excommun. non evitand. vers. advertendū est*; & regulariter habilitas, & capacitas requiritur tempore provisionis, nec sufficit si superveniat *Gratian. discept. cap.* 508. *n.* 10. *Sanleng. Tondut. de resol. benefic. p.* 2. *cap.* 5. *§.* 3. *n.* 2. *& seqq.* ubi *Maynardi* oppositam declarat decisionem *in libr.* 1. *cap.* 15.

Neque excōmunicato occulto, vel tollerato beneficiū confertur: etenim esse occultum, haud aufert impedimentum, quod ex Canonico scatet defectu, *cap. postulasti*, 7. *de Cleric. excomm. ministr.* nec ignorantia conferentis, aut acceptantis relevat: quoniam ista validare nequit actū alias invalidum *Covarr. ubi nuper n.* 3. *Suar. disp.* 12. *sect.* 1. *n.* 3. *ubi sub n.* 25. *ad n.* 29. idem firmat quoad excommunicatum vitandum, *Zoës. n.* 82.

Verùm si beneficij collatio in personam excommunicati facta sit, post interpositam legitimam appellationem tenet: quippè non ligat *cap. ad præsentiam nostram*, 16. *de appell. Zoës. lib.* 1. *tit.* 6. *de elect. n.* 26. Cæterum prædiximus collationem, & electionem in personam excommunicati nullam esse: advertendum tamen est, talem haud esse acceptationem, & possessionem, quam excommunicatus recipit, virtute juris, aliàs quæsiti ante indictā excōmunicationem. *Dian. res. mor. p.* 11. *tract.* 5. *res.* 2. *& p.* 9. *tr.* 8. *res.* 34. vbi edocet excommunicatum succedere in Officio sæculare, vel Majoratu sibi ante excōmunicationem delatum, de quibus possessionem capere, quit licèt ab jurisdictionis exercitio suspendatur, eamque capere potest, etiam pendente excommunicatione, si munera non sint Ecclesiastica, & beneficij conditioni non accedant: quod ipse *Diana repetit in p.* 5. *trac.* 9. *resol.* 102. & facit *Garcia de benefic. p.* 7. *cap.* 13. *n.* 35. imo cum alijs firmant, beneficium

cium

174 cium ante excommunicationem collatum, rectè quit excommunicatus acceptare Dian. *ubi proximè*, *& d. resol.* 2. *& ex eo Frances var. resol. cap.* 41. *n.* 27. 28. 29. *&* 42. sicque decisum affert *per Rot. Rom. Gonzal. regul. Cancell.* 8. *Gloss.* 58. *n.* 25. 26. *Cassiad. decis.* 1. *de prabend. Caputaq. decis.* 405. *p.* 2. putantes validâ esse talem electionem; & acceptationem esse quid facti; ac voluntatis, & mentis declarationem, quæ nihil juris habet. Ab hac verò sententia discedit *Covarr. var. lib.* 3. *cap.* 16. *sub. n.* 4. *vers. mihi profectò*: & maximo cum fundamento oppositum sustinet *Covarr.* sectando *Zoës. lib.* 5. *cap.* 39. *de sent. excõm. n.* 82. *in medio*, instruens, collationem, aut electionem nihil ex se operari; & ante acceptationem, nullumque afferre titulum, ut in absente, qui nihil lucratur, donec consentiat, *tex. in cap. si tibi absenti, de prabend. in* 6. undè deprcmitur, per acceptationem jus acquiri: quę quidem acceptatio, per supervenientem impedimentum, ortum ex excõmunicatione indictâ, post collationem impedit quid de novo acquirere; licèt indultum non tollat *Zoës. n.* 82. ubi subdit quòd hoc impedimentum acceptationis tollatur per obtentam absolutionem: vide *Navarr. in cap. si quando de præscrip. excep.* 10. *n.* 13. *Covarr. var. d. cap.* 16. *n.* 3. 4. *lib.* 3. *Suar. d. disp.* 1. 1. *n.* 15. *& seqq.* Ulterius privandus haud est excommunicatus muneribus, quamvis sæcularibus, quę antea retinebat *Sayr. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 9. nec jurisdictione exuatur *idem Sayr. ibidem cap.* 12. *n.* 13. de ejus tamen exercitio suspenditur: ut dictum est *ex cap. postulasti de Cleric. excomm. ministr. cap. venerabilem de elect.* undè actum aliquem jurisdictionalem conficere nequit excommunicatus *Canon. audivimus* 24. *qu.* 1. quoniam jurisdictione caret: quod asserendum etiam est de alijs, qui jurisdictionem ab eo recipiunt, ut de Vicario jurisdictionem recipiente ab Episcopo, qui excommunicatus fuit. *cap.* 1. *de offic. Vicar. in* 6. Expirat planè tunc Vicarij officium, etiam quoad negotia cepta *Meroll. Theol. mor. p.* 3. *cap.* 6. *dub.* 54. *per totum*, *Ventrigl. prax. annot.* 4. *§.* 1. *n.* 57. *in fin. de Vicar. Gener. tom.* 2. et sic de Episcopi excõmunicati Delegato *Suarez disp.* 14. *sect.* 21. *n.* 21. *& seqq.*

175 Canonicus igitur, tempore habili electus, si deinde in ex-

excommunicationis ligamen ruerit vacante postmodum præbendâ, quæ annexam retineret jurisdictionem, & temporale dominium, si adoptionis ratione jus in ea haberet, eam quit adoptare: quoniam non mutatur titulus, & adoptio fit tantum ad solam temporalitatem. *Garcia de benef. p. 7. cap. 13. n. 48. 49. Tondut. Sanlenger. resol. benef. p. 3. cap. 126. n. 8.* qui ex communi cæterorum oraculo firmant, excommunicatum tunc esse incapacem, quoties novum lucratur titulum, sicque distinguẽdo magistraliter edocet *Gonzal. ad regal. Cancellar. 8. Glos. 34. à n. 51. cum seqq. & à n. 61. cum seqq.* ac decisum affert, & post eos annuit *Ricciul. de person. extr. grem. Eccles. existent. lib. 4. cap. 11. n. 3.*

Hinc est Portionarium excommunicatum nequire acceptare Canonacatum, & Canonicum aliam dignitatem: firmat *Didac. Covarr. in cap. Alma mater, par. 1. §. 7. sub n. 4. de sent. excom. Monet. de opt. Canon. cap. 4. quæst. 1. n. 30.* non autem nequire Canonicam aliam adoptare Præbendam, *Garcia ubi supra nu. 50. Dian. d. resol. 34.*

Imò agglutinant cæteri excommunicatum retinere dominium, & administrationem, quo ad temporalitatem, neq; eorum jus amittere, *ex Gloss. in cap. Pastoralis, §3. de appellat. Dauth. de testam.* nisi pro heresi promeret excommunicatio *Auth. credẽtes, C. de hæret. Canonizata in cap. 13. §. credentes, eodem Bald. Zabnn. de mendac. lib. 3. cap. 16. n. 49.* de qua re affluenter nos infrà.

176 Rursus, magis distinctè redicẽdo, inquimus excommunicationẽ haud influere privationem beneficij, jam ante excommunicationem, excõmunicato delati: quippè oppositum nullo jure cavetur: imò evolvitur *in cap. Pastoralis, §. verum de appellat.* ubi de fructuum subtractione agitur, *fructus subtrahuntur*, ex qua quidem subtractione fructuũ, beneficij retentio infertur: nã per unius exclusionẽ; alterius inclusio depromitur ex Boccardico assioma: & astruit *Henr. Zoës. lib. 5. decret. d. tit. 39. nu. 85. de sent. excom. & alij infra citandi* concludit planè *Garcia de benefic. tom. 2. par. 7. cap. 13. n. 3. & seq. ex cap. postulastis, de Cleric. excõ. ministr.* solam excommunicationem haud sufficere pro privatione beneficiorum, jam obtentorum, quamvis à lege, vel ab homine, ex justa causa emana-

na-

natam fuisse: sed ex ea oritur sola excommunicati inhabilitatio, ad assequenda beneficia: imò plus annectendo inquit: nimirùm collationem excommunicato confectam, invalidã esse; taliter quòd excommunicato exposcẽte à Sede Apostolica, vel ab Ordinario Collatore, beneficium, nullà tamẽ factâ mentione de excommunicatione, & beneficium obtinuerit; provisio invalida remanet, & beneficium ab alio impetrari possit: nam aliud est inhabilitari ad assequendum, aliud est privari assequutis: *Garcia ubi supra*, quem affert, & sequitur *Card. de Luca de benefic. par. 1. discurs. 74. n. 2. tom. 12.* ejusdem opinionis fuit *P. Dian. resol. mor. res. 34. par. 9. tract. 8.* edocens recensitam electionem ad excommunicati favorem validam esse: quamvis irritandam esse subdit; si de minori agitur excommunicatione, ut supra probavimus, intelligendum est.

Privatur tamen excommunicatus beneficio, jam ante obtento; si post excommunicationem per annum insurdescerit: *Franc. Marc. decis. 920. n. 3. par. 1.* & ampliùs subdit *Gonzal. ad regul. Cancell. 8. Gloss. 15. n. 101.* subdit verò *Sanlenger. resol. benefic. par. 3. cap. 126. n. 2.* cùm pertinacia tamen, quæ infert dolum, & Clavium contemptum: at secùs si ob egestatem nequit debitum persolvere, vel pro absolutione institerit, & dolus deficeret: *Petr. Lotter. de benefic. lib. 3. cap. 33. n. 115.* Undè factâ declaratione, insurdescẽtem esse hæreticum, tunc ipso jure denudatur beneficio laxè *Menoch. de arbitr. cas. 416. n. 51. & seqq. n. 54.* ubi sic intelligit *Concil. Trid. sess. 25. de Reform. cap. 3.* ibiq; annectit: etiam si pro causa Civili fuerit excõmunicatus, *Gratian. discep. cap. 119. n. 3. Petr. Lotther. de benefic. lib. 3. cap. 33. n. 92.* ab hac tamen sententia apertè discedunt *Seraph. decis. 1285. Ricciull. de jur. person. lib. 4. cap. 7. n. 14. Sanlenger. resol. benefic. tom. 1. par. 2. cap. 5. §. 3. in fin. Card. de Luca de benefic. discurs. 74. n. 5. Gonzal. ubi supra*, graviter increpans contrà *Menoch.* sequẽtem Abbatis opinionem, & alios; edocens magistraliter, vacationẽ beneficij, ipso jure per insurdescentiam tunc militare, quoties perseverãs fuerit attinctus de crimine inferente ipso jure vacationem: & tunc beneficij vacatio haud scatet ex ipsa insurdescẽtia; sed ex crimine. At si processum fuit pro crimine, pro quo non

Qq pri-

privatur, ipso jure, sed venit privandus: & in isto casu ex perseverantia non inducitur privatio, nec beneficij vacatio ipso jure:potissimum si leve fuerit delictum, ob quod nec compescendus veniret, aut si pro causa Civili fuit deventum ad excommunicationem: quam sententiam veriorem, & magis rationi consonam esse, primamque autē duriorem putamus, eamque erudiere post *Abb. Aufrer. ad Cappell.Tolosan. quæst.* 3065. *Didac. Covarr. in cap. Alma mater, par.* 1. *§.7.n.* 10. etiam si excommunicatus pro causa Civili, per multos annos insurdescerit, nunquam ipso jure amittit beneficium: neque de eo denudari debet, *Roman.singul.* 303. sicque ad revocationem decisionis Auditoris Cameræ decrevit *Rota coram Seraphino anno* 1598. quam affert *Gonzal. ubi supra n.* 107. 108. *Gratian. ubi supra à n.* 1. *& seqq. Ventrigl. prax. ann.*2. *§.* 4. *num.* 13. *&* 16. ubi per triēnium si insurdescerit; posse privari beneficio, si nullam haberet defensionem *Grat. n.* 7. *Ricc. prax. resol.* 211. *nu.*8. *par.*1. Per sententiam tamen, etiam si ipso jure à beneficio privatur, *Ventrigl. nu.* 5. *§.* 4. quoniam ex nullo crimine, quamvis grave infertur beneficij vacatio ipso jure; nisi sic fuerit expressum in jure *Garc. de benefic. par.* 11. *cap.* 10. *n.* 5. *Ventrigl. prax. par.* 2 *annot.* 3. *§.* 1. *n.* 70. *Barbos. de jur. Eccles. unic. lib.* 3. *cap.* 14.*n.*66. *& seqq.* de hac insurdescentia excommunicati per annum plura astruit, *Ventrigl. prax. annot.* 2. *§.* 1. *&* 2. *tom.* 1. & quando insurdescens pro hæretico habetur; nos fusè agimus in *tom.*2.*de Clericat. quãdoque amittend. cap. de Cleric. hæretico.*

Usus verò beneficij excommunicato interdicitur: *Joan. Azor. instit. moral. par.* 2. *lib.* 6. *in* 4. *præcep. decalog.cap.*21. *vers. nono quæritur*: ubi agglutinat excommunicatione majori nodatum ad jus patronatus de novo admittere non debere: si tamen admittatur; jus patronatus acquirit: usum tamen juris non retinet: adducens ad hæc *Joan: And. & Abb.in cap.nobis, de jure patron.*

Privatur itaque excommunicatus beneficij fructibus, ac distributionibus, licèt Choro intersit, & inservivit: etenim ex hoc nullo meretur præmio: quoniam contra Ecclesię edictum ministravit: meritò pœna potiùs dignus est, ut contra *Sanch. de matrim. lib.* 3. *disp.* 51. *n.* 12. autumant *Monet. de distrib. par.* 2. *quæst.* 15. *n.* 25.

25. *Rebuff. prax. tit. de simon. in resign. nu.* 15. cum quibus annuit, & sic refert per *Rotam Roman. decisum Merlin. decis.* 549. *per totum tom.* 2. sed vide *Rot. Rom. in Recens. par.* 3. *decis.* 689. *à n.* 1. *& seq.* ubi affluenter ad declarationẽ *decisionis* 1098. *Seraphini* ratiocinatur de istis fructibus, & distributionibus quotidianis: & quid si excommunicatio fuerit injusta, an hasce distributiones lucratur taliter excõmunicatus; vide *August. Barbos. de potest. Episc. alleg.* 53. *n.* 174. *& Zoës. infra nu.* 88. *vers. & hoc ita.* Ad rem tamẽ nostram subdit *Ciarlin. contr. cap.* 115. *nu.* 17. *lib.* 1. quòd si Titularis, pendente excommunicatione, excommunicato ignoranter solverit pensionem; solutum repetit, & ita concinuere ante eum *Suar. to.* 5. *disp.* 13. *sect.* 1. *& sect.* 2. *n.* 21. *Garcia de benefic. par.* 1. *cap.* 5. *à n.* 131. *& seq.* & ipse ad consumpti restitutionem tenetur, *Suar. d. sect.* 2. *n.* 7. *& seq.* tam si excommunicatio promerit ab homine, quàm à jure: quippè consumptio fructus non facit proprios: neque ab excommunicatione liberat: *Henr. Zoës. lib.* 5. *decr. tit.* 39. *de sent. excom. nu.* 87. licitum tamen est excommunicato fructus pro suis alimẽtis consumere, si resipiscendo absolutionem petierit: at secùs si in contumacia perseveraverit: *Navar. cap.* 25. *n.* 124. *in summ. Covarr. lib.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 8. *vers. duodecimo, Suar. d. distinct.* 2. *nu.* 12. *& sequ. Zoës. n.* 88.

Advertendum tamen est; excommunicatum, fructus beneficij, & præbendæ, haud lucrari; etiam si pendente excõmunicatione, debitum, pro quo fuit indicta excommunicatio, solverit; nisi absolutionem obtinuerit, probat *ex Felin. Rip. Covarr. in cap. Alma mater, par.* 1. *§.* 11. *n.* 5. *de sent. excom. & ab eis Merlin. d. decis.* 549. *n.* 6. *tom.* 2.

Ipso jure herclè recensita excommunicatio privat de fructibus: sustinet *Abb. in cap. Pastoralis, §. verum, de appellat. vers. proventus*, ratio autem est: quoniam beneficium datur propter officium, hoc autem cessante propter excommunicationem; itidem illud cessare debet, saltem in effectu: & quamvìs hæsitarẽt nonnuli, in interpretatione verbi *subtrahantur*, ejusdem capituli; attamẽ ex totali ejusdem capituli constructione hæsitatio solvitur. Etenim ibi depromitur, Pontificem subtractionem fructuum comparare, cum privatione cõmunio-

nionis Ecclesiæ, quæ ipso jure fit: meritò idem dicendum est de fructuum subtractione: quę quidem subtractio, per interpositam appellationem, haud suspenditur; nisi ubi allata fructuum privatio requireret sententiam: & hoc in casu per appellationem, legitimè interpositam, cuncta remanent, prout stant. *ut præter Abb. ubi suprà Covarr. lib. 3. var. cap. 13. n.8. vers. duodecimo Suarez disp. 13. sect. 2. à n. 1. & seqq. Avil. de censur. p. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 1. & ex eis* atticè dixit *Zoës. d. lib. 5. tit. 39. decret. n. 86.*

Pro totali denique præsentis materiæ privationis beneficij in excommunicati personam, inquimus: Episcopum posse dispensare, ut excõmunicatus retinere valeat, post obtentam absolutionem, beneficium ei collatum tempore excõmunicationis: ut post oppositas sentẽtias. *inter Glos. in cap. postulastis de sent. excomm.* & alios firmat *Joann. Azor. Instit. Mor. p. 2. lib. 6. in 4. decalog. præcep. cap. 7. vers. si quæras 2. quæsiti*, rationemque ibi affert: quippè, jure communi inspecto, talis permittitur dispensatio: nec Episcopo denegatur, meritò quit; pari schemata dicẽdũ est in casu præsenti, ubi ex adducto *capit. postulastis* indulta est dispensatio, nec Episcopo denegatur: ergo valere Episcopum dispensationem recensitam indulgere concludit *Azor.* etiam si collatio beneficij ad alium spectaret, & absque istius consensu *Azor. ibidem. vers. quid dicendum.*

Prædiximus, excommunicatum ab omni dignitate, & officio, quoad exercitium, & jurisdictionem privari, *ex cap. postulasti, de Cleric. excomm. ministr. & ex Sayr. & alijs supra adductis.*

177 Undè fluit gesta, per eum in administratione officij nulla esse *Deci. in cap. intelleximus de Judic. n. 4. Abb. in cap. veritatis, de dol. & contum. n. 33. 34.* tam si publicũ, quàm si privatum sit officium *Conrad. Zahnn. de Mendac. d. lib. 3. cap. 16. n. 47.* etiam si sæculare fuerit munus, sive dignitas: nisi fuerit publicè toleratus: nam iste quit publica exercere officia, at secùs privata: ut sunt tutelæ, curæ, procurationes, & alia officia similia: etenim quoad ista privata error communis ad eorum cõfirmationem, haud prodest *Jason. in l. Barbarius Philipp. n. 59. lim. 2. ff. de offic. præt. & ibi Bart. & Alex. in cons. 186. vol. 2. Zahnn. n. 48.* Tamen ut magis enodatè res ex-

explanetur, inquimus, gesta in officij publici administratione, per excommunicatum occultum valere, & teneri, ex benigna Ecclesiæ providentia, & interpretatione, propter commune bonum: quia sic commune expedit bonum: ut ex arg. *d. l. Barbarius Covarr. in d. cap. Alma mater p.* 1. *§.* 11. *n.* 4. *de sent. excomm. in* 6. *Suar. d. disput.* 14. *sect.* 1. *n.* 8.9. *Zoës. n.* 91. *&* 92. ubi idem firmat in excommunicato, non denunciato; privata verò officia retinere nequit: quoniam in istis cessat communis boni ratio *Zahnn. n.* 48.

178 Participantem herclè, cū excommunicato majori, in minorē incidere, excōmunicationē prędiximus *cap. statuimus de sent. excommun. in* 6. ab hominum namque commercio eijciendus est taliter excommunicatus. *d. cap. intelleximus, de Judic. cap. quod in dubijs* 30. *de sent. excomm. cap. cum excommunicato* 11. *qu.* 3. *cap. nulli* 8. *cap. cum non ab homine* 14. *de sent. excomm. in* 6. *Andr. Tiraquell. de retract. lign. §.* 1. *gloss.* 9. *n.* 276. *Fontanell. decis.* 351. *n.* 5. *p.* 2. *Solertissimus Dom. Consil. D. Carol. Petr. in rit. M. C. V.* 236. *n.* 7. 8. ubi *cum Ugolin.* sustinet, quamlibet allocutionem, ac honorificam salutationem, itidem ex mero benevolentiæ actu interdictam esse: & antè eos edocuere *Covarr. in d. cap. Alma Mater p.* 1. *§.* 1. *&* 2. *de sentent. excōm. in* 6. & post omnes *Bald. Conrad. Zahnn. de mendac. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 54. 55. privatur denique taliter excommunicatus omni civili, ac politica communione cum fidelibus, tàm activè, quàm passivè, salvis casibus à jure exceptis: quę quidem privatio in hoc conglobantur versu.

Os, orare, vale, communio,
Mensa negatur.

Os, sumēdum est, pro omnibus benevolentię signis, per osculum, allocutionem sivè palàm, sivè, clàm; itidem per epistolam, per nuncium, aut nutum: *Orare* pro Sacramentorum participatione spirituali, *Vale*, pro salutatione onorifica, & ob reverentiam, & honorem exhibitam; verbis tamen secundum *Joan.* 1. ibi *Neque ave ei dixeritis*, & ita putant nonnulli cum quibus non residet *Suarez de censur. disput.* 15. *sect.* 1. *n.* 3. 4. edocens cunctas exhibitiones honorificas interdictas esse, etiā non verbis facta, & cum eo transit *Zoës. n.* 101. *Communio* accipitur generaliter capiens omnis effectus excommu-

municationis, & cunctas externæ communicationis rationes, *Mensa*, verificatur in comedēdo, dormiēdo in lecto in simul, cohabitando.

Advertendum tamen est, quod si communicatio cum excommunicatis, ad bonum tenderet finem, ad illorum animæ salutem, ut ad meliorem reducerent fruges; in hasce non ruit pœnas communicans: nec interdicitur talis communicatio: quoniam Christianæ convenit charitati: ut magistraliter edocet *ex Covarr. d. §. 1. n. fin. & ex tex. in cap. responso de sent. excomm. Baldas. Conrad. Zahnn. n. 55. Zoës. n.* 102.

179 Excusatur planè *Uxor Canon. quoniam multos* 103. *XI. qu.* 3. itidem Sponsa de præsenti: non tamen de futuro: quia appellatione uxoris ista non venit, *tex. in l. si qua §. 1. ff. de rit. nupt.* Quod itidem, dicendum est de Marito cōmunicāte cum uxore excommunicata, *Covarr. d. §. 1. n.* 8. *Navarr. c. 27. n. 37. Sanch. de matrim. lib. 9. disp.* 14. *Suar. disp. 15. sect. 4. n. 13. 14.* filij, servi, ancillę, & omnes alij, qui ante excommunicationem, pro familiari obsequio, retinebantur. *Canon. quoniam multos* 103. *XI. qu.* 3. *cap. inter 31. in fin. de sentent. excomm. cap. si verò eodem*: non tamen illi, qui post latam excōmunicationis sentētiam, ad serviendum addicti fuere: Neque excusantur Vassalli subditi dominio temporali excommunicato: etenim isti absoluti sunt à præstanda fidelitate excommunicato Domino: *Canon. Nos Sanctorum Canon. Juratos XV. qu. 6. Suarez disp. 15. sect. 6. Andr. Vallens. paratitla decret. lib. 5. tit. 39. de sent. excomm. §. 3.*

180 *n.* 5. communicantes cum excommunicato, majori innodato excommunicatione, seclusis enunciatis casibus, & personis; in minorē ruit excōmunicationē: ut pluries prędiximus. *c.* 15. *qui* 15. *de sent. excommun. Zoës. lib. 1. tit. 6. de elect. n.* 7. hic advertendum est: quod si cum tali excommunicato cōmunicaverint, in Clavium contemptum, aut contrà Judicis speciale pręceptum; tunc in majorem incidunt excommunicationem *cap. significavit* 18. *cap. Nuper* 29. *cap. concubinę* 55. *de sent. excomm. Navarr. d. cap.* 27. *n.* 28.

181 Ex supra exaratis desumitur, majori excommunicatione innodatos, à Fidelium commercio, & Ecclesiasticis suffragijs arceri, Jurisdictonisve usu privari, inhabiles

les

les ad beneficia obtinenda effici, à fructibus eorum spoliari ac actus publici per eos cōfecti invalidos esse; nisi excommunicati, licèt notorij, essent tollerati, vel occulti: nam acta istorum valent *Sanlenger. resol. benefic. cap.* 131. *n.* 7. jure tamen novo, attenta *Martini V. extravag. ad evitanda, in Concil. Const.* itidem publica sustinent *Zoës. d. lib.* 1. *tit.* 6. *n.* 10. 11. ubi hoc idem firmat in excommunicato occulto, tàm ex jure prisco, quàm recente, & in excōmunicato denūciato, data vera ignorātia: *Sanleger ibidem* ubi ait, excommunicatū occultum esse eligibilem, & electionem in ejus personam, collatam, validam esse: *cap. cū Ecclesia Sutrina* 3. *de caus. possession. & propriet. cap. ad proband.* 24. *& ibi Felin. n.* 1. *&* 3. *de re Judic.* potissimum si publica utilitas sic exposceret, cōcludunt, ut prediximus.

182 Acta porrò privata ab excommunicato majori sustinēt: ideò non sunt irritanda: *Covarr. in d. cap. Alma mater, p.* 1. *§.* 1. *n.* 9. meritò ejus contractum matrimonium tenet, *cap.* 6. *de eo, qui duxit, quam poll. Joan. Andr. in cap. dolo facit, de reg. jur. in* 6. *Felin. in cap. si verè, de sent. excommu. Covarr. n.* 9. 10. *Bald. Conrad. Zabnn. de mendac. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 52. *Zoës. d. lib.* 1. *decr. tit.* 39. *de sent. excom. n.* 107. Ordo collatus caracterem in eo imprimit, licèt ab exercitio suspenditur, *cap. cum illorum,* 32. *§. si autem, de sent. excom:* Ejus tenet testamentū: *Dauth. de testam. n.* 242. *Covarr. rubr. de testam. par.* 2. *n.* 56. *Zoës. n.* 107. etiam ad pias causas *Dilect. Durant de arte testan. tit. cautel.* 10. *Zabnn. nu.* 49. *Jul. Clar. de testam. q.* 24.

183 Advertendum denique est, allatam *Martini V. extravacātem in Concil. Constansiensi. Ad evitanda* generaliter loqui, de notorijs excommunicatis, qui nulla tergiversatione celari queunt: ideò absque restrictione de omnibus intelligi debet: ut sentit *Navarr. cap.* 27. *n.* 35. Verùm hodie, ex consuetudine, dictam extravagantem fuisse restrictam ad solos Clericum, notorios percussores: & istos esse evitandos autumant nonnulli: de qua re vide *Navarr. cons* 1. *quæst.* 24. *de constit. Gutierr. quæst. Canon. cap.* 2. *Suar. de censur. disp.* 9. *sect.* 2. *nu.* 45. Imò ex istorum placito, nec sufficere sententiam specialē ab homine prolatam; verùm, & denunciationem, vel publicationem esse precisam: nec ante eas esse vitandum, etiam

à Ju-

à Judice, vel Parocho denunciationem habentes paratam. *Navar. ad Can.* 1. *§. labores n.* 23. *de pœnit. distin.*6. *Suar. d. disp.* 9: *sect.* 2. *n.* 8. *& ex eis Zoës. n.* 110.

184 Taliter excommunicatus in Judicem eligitur: nec electio infirmatur: quoniam similem electionem interdictã fuisse, per Sacros Canones in spiritualibus:inter Ecclesiasticos, ibique nulla fit mentio de temporali munere:ideò nè pœnæ extendantur à simili; validam esse autumat, post multa *Suar. disp.* 16. *sect.* 2. *& ex eo Zoës.n.* 93. *vers. in Judicē.* Nos autē oppositū inquimus: autumātes agere in Judicem, in foro temporali, excommunicato majori, interdictum esse; licèt de hoc Sacr. Canones non loquantur: quoniam excommunicatum, tanquam ethnicū, jurisdictionem exercere super fidelibus Ecclesiæ membris nefas est: meritò cuncta decreta, sententię; ac ferè omnes actus pendentes à jurisdictione, ab eo confecti, tanquam à Judice, jurisdictione carente, nullius sunt roboris:& ita edocet *Suarez d. disp.* 16. *sect.* 1. quod itidem dicimus, ut non possit eligere neque in Notarium Advocatum, nec in cętera Curiæ temporalis officia *cap. decernimus de sententia excōm. in* 6. nec in delegatum *cap. ad probandum de re judicat.* nec in Arbitrem. *Zahnn. de mend. d. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 35. 36. nec testis esse potest in Judicio: quia aliquam continet communicationem. *cap. decernimus* 8. *de sent. excomm.* nisi absolutionem prius obtinuerit *cap. veniens* 38. *de test.* exceptâ causâ fidei contra hęreticos, eorumque fautores *cap. in fidei, de hæret. in* 6. *Suarez de cens. disp.* 16. *sect.* 6. *n.* 2. Non tamen reijcitur à testificando in instrumēto privato *ex Felin. in d. cap. intelleximus. de Judic. Zahnn. n.* 56. licèt contrarium sentit *Marth. de jurisd. p.* 3. *cap.* 9. *n.* 7. insinuans, tantùm admittendum esse in testem, ubi agitur ad solemnizandum actum retrò ante excommunicationem confectum: ut in testamenti publicatione dixit *Put. decis.* 4. *n.* 17. *lib.* 1. In judicio stare quit se defendendo excōmunicatus, si nę-

185 cessarius sit reus. Ecclesia, namq; uti pia mater, naturalē defensionem auferre nequit. *cap. pia de except. in* 6. *Innoc. in cap. exceptionem, & Gloss. fin. de except. in* 6. *Avil. de censur. p.* 2. *cap.* 6. *disp.* 7. *dub.* 2. *D. Franciscus del Verde ad Gallup. prax. p.* 1. *cap.* 6. *n.* 56.

56. 57. Gabr. à Sanct. Vincent. de censur.in comm. disput. 3. quæst. 10. n. 133. Jo. Bapt. Mucc. ad Reg. Sanfelic. delucidat. 55. n. 23. Zoës. nu. 95. in fin. itidem per procuratorē. *Avil. ibibem Suarez disp. 16. sect. 4. n. 4. & seqq. Zoës. nu. 96. Zahnn. n. 43.* At secùs si uti voluntarius reus ad judicium accedere quit; nam nequit: quia, tunc actorem assimulatur, cujus partem facere non potest: etenim interdicūtur jura excommunicato, actoris partem in judicio sumere, *Zoës. ibidem Zahnn. n. 44.*

Attamen si Judex, excommunicatum à judicio haud arcuit, neque pars de excommunicatione se opposuit; validum remanebit judicium: *tex. in d. cap. pia, de except. cap. 1. de rescrip.in 6. Zahnn. n. 41. Zoës. n. 95.* opponi tamen possit excōmunicationis exceptio in qualibet judicij parte, *d. cap. exceptionem, 12. de excep.* & si post rem judicatam opponitur, executionem impedit: *Zoës. ibidem*, latè *Suarez disput. 16. sect. 3. n. 7.*

186 Notandū tamen est, quod si recensita excommunicationis exceptio ponatur in judicio, per modū questionis facti; de ea Judex laicus cognoscit: ita ex theorica *Bart. in l. Titia, ff. solut. matrim. & in l. 2. de jurisd. omn. Jud. Mart. de jurisd. par. 3. cap. 16. n. 8.* Tandem obligatio ad alterius favorem per excommunicatum confecta: sustinet *cap. felices, §. verum, de pœn. in 6. Covarr. in d. cap. Alma mater, par. 1. §. 1. n. 10. de sent. excom.* Alter verò ad excommunicati gratiam obligare se nequit: quoniam absolutione non obtentâ debitorem convenire nō valet: *Felin. Covarr. ibidem Mart. ubi supra cap. 9. nu. 33. 34. Zahnn. de mendac. lib. 3. cap. 16. n. 51.* eique interdicta est solutio, *Abb. in cap. inter alia, de sent. excom. n. 6.* & cui facienda est solutio, vide *Mart. ibidem, n. 36. 37.*

187 Ab excommunicatis igitur per inferiores Regni Prælatos, passim ad Legatum de Latere via appellationis nullitatis, quærelæ, ac omni meliori modo occurritur, coram quo ad cautelam absolutio exposcitur: juxtà tradita per *cap. cum contingat, de offic. Delegat. Martin. Bonac. de censur. in commun. disp. 1. quæst. 3. punct. 7. præposit. 2. nu. 2.* etenim sententiæ excommunicationis, & interdicti nunquam transeunt in rem judicatam, ac semper revocari, patefactâ justitiâ, queunt *cap. ad reprimendum, de offic. ordin. cap. sacro, de sent. excom. Quintil. Man-*

Mandoſ. in tract. de monitor. quæſt. 16. *in fin.*

Cæterum à excommunicationis ſententia, quæ propriè interloquutoria eſt, & irreparabile continet gravamē,rectè appellatur: ut ſupra diximus *ſub nu.* 148. *propè finem*: erudiunt *Azaved. l.* 1. *n.* 18. *& ſeqq. tit.* 5: *lib.*8. *recopil.Diaz. regul.* 39. *Dueñas regul.* 52. *fallen.* 2. *Rob.Marant. prax. Jud.par.* 9. *tit. de ſent. nu.* 4. & alij ex oraculo *Gloſſ.in ſum.* 2. *quæſt.* 1. ex ſpeciali tamen ratione,ejus haud ſuſpenditur effectus: adeò ut excommunicatus appellans, appellatione minimè ſuffragante;cenſuris indictis obnoxius remanet: etenim ſecum executionem tradit: ut benè innuunt ex Innocentij deciſione *in cap. Paſtoralis,* §. *verum, de appellat. Abb. in cap. cum in contemplatione nu.* 4. *de regul. jur. Joan. And. in cap. dilectus el* 2. *de reſcript. Marant. par.* 6. *tit. de appell. n.* 216. *& par.* 6. *act.* 2. *tit. quandoq; appellatur limit.* 32. *n.* 351. *& limit.* 5. *n.* 178. *Zerol. prax. par.* 1. *verb. appellatio,* §. *ad ſeptimum*; *& part.* 2. *verb. appellatio, verſ. nono quæritur*,permixtè *Mart. de juriſd. par.* 3. *cap.* 12. *n.* 6. fusè *Campanil. diverſ. jur. Canon. rubr.* 11. *cap.* 15. *à n.* 40. *& ſeqq.* Cuncti cum alijs ferè concludētes, ex excōmunicationis ſententia admitti appellationem, quo ad devolutivum tantùm: haud tamen quo ad ſuſpenſivum, ni medecinalis correctio ſpiritualis futilis remaneat: meritò Antiſtes Eccleſiaſticus eam indicens,appellatione non obſtante, ad denunciationem,& publicationē devenire valet: ut expreſsè evolvitur *in d. cap. Paſtoralis*: ſi pura ſit, quippè iſtæ acceſſoriæ, & conſecutivæ ad eam ſunt: *Marant.Specul. quæſt.* 2. *par.* 3. *nu.* 167. nec dicitur attentare *Lancell. de attent. par.* 2. *cap.* 12. *lim.* 21. *n.* 8. At ſi excommunicationis ſententia ſub conditione proferatur; tunc quo ad utrumque appellatur effectus; & excommunicatus, talis non eſt, conditione, & appellatione pendente: appallatio namque tunc excommunicati ſtatum conſervat: ut concordi voto edocent *ex tex. in cap. præterea, de appellat. & ibi Abb. Franc.* & cæteri ſcribentes *Mart. d. par.* 3. *cap.* 14. *n.* 32. *Scacc. de appellat. qu.* 17. *lim.* 22. *n.* 13.

Pura igitur prolata excommunicationis ſententia eam indicens: quamvis rectè ad declarationem, & publicationem devenire quit, ut nuper diximus: attamen ad allatam de-

declarationem, & publicationem; nimirùm per cedulorũ affixionem devenire non debet: quoniam excommunicato ex eis plus gravatur; & magis de eo quod reperitur ligatus, devincitur: ut depromitur *in cap. tua, de sent. excom.* ubi incendiarij ex denunciatione magis gravantur: quoniam non ab alio nisi à Sum. Pontifice absolvere possunt: undè inferunt omnes ex recessito novo imposito onere licitè appellatur; itidem quo ad suspensivum remedium, tanquam excessivum, nec locum sibi vendicat enunciatum *§. si verum*: ut magistraliter, disertèque edocent *Phil. Franc. in d. cap. Pastoralis, n.* 25. *Joan. Andr. in d. §. verum, Mart. d. cap.* 13. *per totum, Scacc. ubi supra n.* 6. 12. *Felin. in cap. Rodulphus, de rescript. Dec. in cap. pervenit*, 1. *de appellat. Capyc. decis.* 1. *n.* 19. *Farinac. prax. crim. quæst.* 101. *lim.* 12. *nu.* 65. *Gratian d.scep. cap.* 232. *à n.* 19. *& seqq.* fusè *Campanil. ubi supra n.* 42. affluenter de more doctissimus *Salgad. de reg. protect. tom.* 1. *cap.* 5. *n.* 16. 32. *& seqq.* & post eos *D. Joan. Franc. Montemajor de Cueva in sua propugnat. pro jurisd. Reg. §.* 36. *à nu.* 6. *& seqq.*

Interposita sanè appellatione ab allata sententia declaratoria, ejus suspenditur effectus, & proinde appellans à Fidelium Communione minimè evitatur, neque ad publicationem devenitur: ut de mente *Lapi* astruit *Cardin. in Clement.* 1. *§. si quis quæstioni*, 11. *de sequestr. possess. & fruct.* quam sententiam extollunt, & sequuntur *Felin. in d. cap. Rodulphus, de rescript. Dec. in cap. pervenit, C. de appell.* & si à legis pœna appellatio interdicitur *tex. in l. si qua pœna, ff. de verb. signific. cap. quia nos, & Gloss. de appellat. Gloss. in c. super his, de accusation. Roman. singul.* 216. *& alij per Farinac. d. quæst.* 101. *lim.* 14. *nu.* 65. *Gratian. discep. cap.* 232. *nu.* 19. *& seqq.* attamen à sententia declaratoria incidisse, vel non, in excommunicationem justè, ac legitimè appellatur: *Felin. Roman. Abb. & Dec. ubi nuper*, & alij, quos cumulat *Campanil. d. rubr.* 11. *cap.* 15. *à n.* 43. & appellans nec à judicialibus arcetur: *Navarr. in prælect. cap. cum contingat*, 15. *causa nullitatis ante finem, de appellat. ab hac declaratoria, Campanil. ibidem.* Imò denunciatio subsequens, post interpositam appellationem, tanquam attentatum nullius roboris est, ad quam excommunicatus irretitus haud est: *Ma-*

rant. part. 6. act. 2. verb. & quandoq; appellatur limit. 5. n. 180. non entis etenim nullæ sunt qualitates: *Scacc. de appellat. quæst. 17. limit. 42. n. 54. & ex tex. in cap. per tuas, de sent. excom. cap. dilectis, & cap. ad præsentiam, de appellat. Villalob. sum. tract. 16. diffic. 13. nu. 3. & 4.* ubi annectit valere Clericum excommunicatum, post appellationem celebrare, suumque prosequi officium in divinis, absque irregularitatis formidine: nec discrepat *Scacc. loco indicato.* Et ita Sacr. Sedis Apostolica ann. 1655. declaravit in causa excommunicationis, & declarationis cujusdam R. Auditoris Civitatis S. Dominici Novi Orbis, per Ecclesiasticum Judicem factæ, post interpositā R. Auditoris appellationem: quam refert in calce suæ exaratæ, eruditæ, ac doctissimæ allegationis D. Joan. Francisc. Montemajor. de Cueva, sub titulo *Propugnat. pro jurisdict. Reg.* Effectus denique hujusce excommunicationis sententię nullæ, recensuimus affluenter supra, sub n. 37. ad 48.

188 Cæterū congruit hic scire, quod Episcopi nequeunt Dominos Proreges Ecclesiasticam forsitan turbantes jurisdictionem, excommunicare. Etenim fruuntur isti omnibus privilegijs, quibus Suprema Regis fruitur Majestas, ac idē debetur obsequium, & honor: ut edocet *Mich. Ferrer. obser. cap. 174. par. 3.* & ex concordatis cum Sancta hujus Regni Inquisitione, alijs opposita sustinentibus rejectis: mirè astruit *D. Mar. Cutell. ad leg. Sicul. sol. mihi* 482. & alij quos refert *Cortiad. decis. 27. n. 33. 40. Oliban. de jur. Fisc. cap. 1. 2. n. 23. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 10. n. 19. 20. Cresp. de Valdaur. tom. 2. obser. 64. n. 6.* affluenter *Villarroel en su govierno de los Cuchillos par. 2. quæst. 11. art. 1. ad finem, & art. 3. n. 90. 91.*

Quæ quidem ratio in Regijs haud militat Consiliarijs, quos excommunicare queūt: insinuant *Dionys. Portocarr. in alleg. pro jurisd. Inquisit. n. 52. Dian. in locis indicatis, Fermos. in cap. 2. quæst. 17. à num. 5. Thomas del Bene de parlam. dub. 4. sect. 19. sub sect. 20. n. 9. de imm. Eccles. tom. 2. cap. 9. dubit. 26. sect. 2. n. 3.* & sic disponitur in enunciatis concordatis hujus Regni cum Ill. Inquisitoribus, *Cutell. ubi supr. Inquisit. Param. de orig. Inquisit. lib. 2. tit. 2. cap. 11. n. 24.* & usus crebrò nos ita instruit: licèt haud omnes de Sacro illo Concilio, Collegio, & Tribunali, in rebus, namque isto-

rum

rum, major semper prævalet pars *l. quod. Major ff. ad municip. l. nominationum C. de decurionibus lib.* 10. *cap. cum omnes. de constit.* & ibi *Barbos. c.* 1. *n.* 4. idem *in cap. auditis, de election. n.* 2. *Cened. Collect. ad decret.* 120. *Fontanell. de pact. nupt. tom.* 1. *claus.* 3. *glos.* 3. *n.* 74. *Mastrill. de Magistr. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 15. 39. *Morl. Empor. jur. p.* 1. *tit.* 12. *qu.* 9. *n.* 9. quòd pariter notavimus 1676. Neapoli in excommunicatione illata per Eminentissimum D. Indacum Caracciolo, Parthenopeæ Ecclesię dignissimum Antistitem, majori Supremi M. C. Vicariæ Trib. Judicum parti, in qua nos, & alij duo ex Dominis exempti remansimus: & facit elatè ad rem *Cresp. de Valdaur. tom.* 2. *obser.* 64. *n.* 6. *Villarroel. n.* 37. 38. Ignorant rationabiliter Episcopi consentientes, & dissentientes, & si excommunicationem fulminent cōtrà omnes, adhùc dissentiētes comprehenderet, quæ injusta, iniqua, ac nulla erit: *Navarr. in cons.* 10. *n.* 2. *de sent. excom. Covarr. lib.* 1. *var. cap.* 8. *n.* 8. *in fin.* Sacris itidem Canonibus attentis, ex quibus interdictum evolvitur Universitatem, ac Collegium, immediatè excommunicare: *tex. in cap. Romana,* 5. *§. in Universitatē, de sent. excom. in* 6. *Gloss. in verb. interdicti, & tex. in cap.* 1. *vers. fin. de usur. in* 6. *Gloss. verb. Universitas, in cap. quanquam,* 3. *de censib. in* 6. *Gloss. in Canon. sicut,* 11. *verb. adultera,* 7. *quæst.* 1. *Avila de censur. par.* 4. *cap.* 4. *disp. unica, dub.* 4. *conclus.* 1. *Gaill. de pace publ. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 18. *Jul. Clar. §. fin. quæst.* 60. *nu.* 30. *Dian. resol. mor. par.* 5. *tr.* 9. *resol.* 38. Si simpliciter, & absolutè contra universum Collegium, vel totam Universitatem, ac Concilium excōmunicationis sententiam protulit Episcopus: at secùs si cōtra singulos nocentes, & culpabiles de ipsa Universitate, Collegio, vel Concilio; nam tunc valida, licitaque esset excommunicatio: ut depromitur *ex d. cap. Romana, §. in Universitatem, Gloss. in verb. culpabiles, de sent. excomm. in* 6. *Gaill. de pace public. lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 24. *n.* 116. quoniam ambobus possit ferre modis generaliter, & simpliciter contra Universitatem, Collegium, sive Concilium, ac specialiter, & signanter contra culpabiles de eorum cœtu: explicat *Avila de censur. part.* 2. *cap.* 4. *disput. unica, dub.* 5. *conclus.* 2.
189 & alij per *Cortiad. n.* 54. sub debita tamen trina personali monitione, dierum interval-

lata:

lata: si de excommunicatione ab homine proferenda tractatur: ut prædiximus additis *Bellect. Panimoll.* & alijs *sub n.* 140. 141. & depromitur *ex d. cap. sacro, & cap. contingit,* 2. *de sent. excom. cap. consuluit,* *de off. Delegat. cap. reprehensibilis, de appellat. cap. statuimus, & Gloss. in verb. monitione, cap. Romana, de sent. excomm. in* 6. *cap. inter quatuor, de major. & obedient. Canon. de licita,* 24. *quæst.* 3. *Covar. in cap. Alma mater par.* 1. §. 9. *nu.* 4. *Villalob. in summ. par.* 1. *tract.* 16. *dis.* 8. *n.* 3. *Anton. de Ball. tract. var. lib.* 5. *pragm.* 1. *n.* 33. *de Cleric. incident. Avila de censur. par.* 2. *cap.* 5. *disput.* 1. *dub.* 3. *versic. tertia verò pars, Chartar. decis.* 61. *n.* 29. *R. de Vico in pragm. Reg. Sardin. lib.* 1. *tit.* 11. *c.* 9. *n.* 1. quidquid in oppositũ sentiat *Pat. Dian. resol. mor. p.* 5. *tract.* 9. *resol.* 18. *in princ.* vel periculum non esset in mora. *d. cap. sacro, & dicto cap. contingit.* 2. *de sent. excom. Canon. de illicita* 24. *qu.* 3. *cap. constitutionem* §. *statuimus Gloss. verb. monitione. de sent. excommun. in* 6. *Covarr. Villalob. & Guttier. in locis indicatis. Avila de censuris p.* 2. *cap.* 5. *disp.* 1. *dub.* 7. *conclus.* 2. 4. & 5. *Farinac. fragm. crim. p.* 1. *lit. E. à n.* 22. *Barbos. in collect. ad Conc. Trid. sess.* 24. *de reform. matrim. cap.* 8. *n.* 3. *Jul. Chart. d. decis.* 61. *n.* 30. 31. *R. de Vico ubi nuper P. Dian. resol. mor. p.* 5. *tract.* 9. *resol.* 19. *& in summ. p.* 1. *verb. censura n.* 22. *Fermos. in cap.* 1. *quæst.* 22. *n.* 1. 2. *de Judic. Mattheu de regim. Reg. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. §. 1. *sect.* 4. *sub n.* 171. *Marth. de jurisd. p.* 3. *c.* 3. *n.* 1. at si de declaratione excommunicationis ipso jure à Canone illata ageretur; monitio non est necessaria: etenim Iudex tunc denuncians, vel declarans, non excommunicat; sed ipsa lex, ut alibi prædiximus: quæ quotidiè subditos admonet, nè vetitum committant, crimen: ut *ex cap. à nobis, in principio de sentent. excommun. cap. reprehensibilis. de appellat. cap.* 2. *de const. in* 6. *Canon. si quis suadente diabolo* 17. *quæst.* 4. *Covarr. Villalob. & Avila in locis citatis. Chart. d. decis.* 61. *n.* 37. *Farinac. n.* 25. *Sanchez de matrim. lib.* 2. *disput.* 24. *n.* 28. fusè *Ciarlin. cont. for. cap.* 164. *n.* 20. *p.* 2. sed sola sufficit citatio *Mar. Anton. Macer. var. lib.* 1. *resol.* 17. *n.* 7. *Ciarlin. ubi nuper.* & sat est ut domi, vel ad loca solita, & permissa fiat *Sperell. decis.* 49. *n.* 54. & *seqq. Ciarlin. n.* 20. si de rei latitantia constiterit

Ciar-

Ciarlin. nu. 65. quæ semper præcisa est, itidem in excommunicatione imposita ipso jure, à lege, vel à Canone, aliàs nullius esset roboris, nulliusque efficaciæ *Gloss. in Clement. præsenti, verb. constituerit, de censib. & in Clement.* 2. *verb. constituerit, de pœnis, cap. sacro*, 48. *de sent. excom. cap. constituto*, 9. *eodem in* 6. *Can. de illicita*, 6. 24. *quæst.* 3. *Jacob. de Graffis decis. aur. cap.* 3. *n.* 12. *Covarr. in cap. Alma mater*, ⸿. 9. *n.* 5. *Genuens. in pract. Archiep. cap.* 13. *n.* 16. *Marth. de jurisdict. p.* 3. *c.* 3. *n.* 29. *Gabriel. com. conclus. lib.* 2. *de citat. conclus.* 1. *n.* 164. *Jul. Clar.* ⸿. *fin. q.* 31. *n.* 3. *Tusc. prac. cõclus. lit. C. conclus.* 268. *n.* 42. & *lit. E. conclus.* 447. *nu.* 12. *P. Dian. resol. mor. par.* 5. *tract.* 9. *resol.* 18. *Borrell. in sum. decis. tom.* 2. *tit.* 28. *nu.* 4. *Cortiad. decis.* 27. *nu.* 55. lato calamo *Jul. Chart. decis.* 61. *n.* 21. 23. & alij ab eo innumeri laudati: quibus adde *Fermos. in cap.* 1. *quæst.* 24. *n.* 1. & 3. *de judic.* licèt *ex Avila de censur. par.* 2. *cap.* 3. *disput.* 2. *dub.* 2. & *Dian. resol. mor. par.* 5. *tract.* 9. *resolut.* 32. ⸿. *nota secundò.* Attamen strenuè tamen oppositum in istis censuris ipso jure impositis sustinet Ill. Dñs Episcopus Cephaludensis *in sua allegat. responsiva ad aliam Ill. Spectabilis Fisci Patroni D. Joseph Scoma M. C. Præs. sub titulo Patrocinio de la jurisdicion Regia*; ibi innuens Dom. Episcopus, in hisce excõmunicationibus, à jure illatis nullâ opus esse monitione, nec trinâ, nec unicâ: juxtà *cap. Apostolicæ*, ⸿. *fin. de re judic. lib.* 6. & *cap. penultimo, de imm. Eccles. eodem lib.* cum concordantibus relatis per *Gonzal. in cap. sacro, de sent. excom. n.* 6. & *cap. reprehensibilis*, & ibi *Abb. n.* 6. 7. *de appellat. Covar. in d. cap. Alma mater, part.* 1. ⸿. 9. *vers. trina verò monitio, Barbos. in eodem cap. sacro, nu.* 6. *vers. Sanctus*: ex supra adducta ratione, dum ipsimet Canones quotidiè monent, non turbari Ecclesiasticam jurisdictionem, nec jura usurpari Ecclesiæ: potissimùm in notorijs *ex cap. reprehensibilis, de appellat.* idem similiter militat ubi Episcopus ageret nõ uti Judex: sed uti pars ad Ecclesiastica, ac Episcopalia jura tuenda, contra usurpantes, & turbantes jura, & ejus jurisdictionem: *ut ex Felin. in d. cap. sacro, n.* 6. & *cap. cum sit, Romana n.* 56. *de appellat. Barbos. in eodem decret. sacro, nu.* 16. *Innoc. in cap. venerabili, n.* 4. *vers. quia, Prosp. Fagnan. in d. cap. sacro, nu.* 13. & sic decisum per Sacr. Cardinal. Cõgre-

gregat. affert *Emin. de Luca tract. de jurisd. & foro competent. part.* 3. *discurs.* 29. & 47. & 48. *à n.* 6. & 10. Etenim Episcopus eo in casu, potius extrajudicialiter procedit per defensionem, in qua prōptior esse debet: specialiter, ubi major esset offensionis facilitas, ut potissimùm exteri, ac non subditi crebrò præsumunt ad hasce turbationes, & intrusiones devenire, dum minùs timent eum, quem in Superiorem nō recognoscunt: ut decisum affert *Ricciull. de jur. person. lib.* 4. *cap.* 61. *à n.* 35. *usque ad* 45. & autumat D. Episcopus Cephaludensis.

Verùm enim verò, pace tāti viri, communis, ac germana sententia, ea est, quam suprà expendimus, & strenuè tuetur spect. ipse Fisci Patronus: nempè itidem in excommunicatione à jure lata requiritur pro ejus validitate, saltem citatio, ut ex suprà laudatis indiximus: queis adde *D. Franc. Anton. Costa concivem in cons.* 1. *à n.* 119. *cum seqq.* aliàs nulliter prolata censetur *Menoch. de arbitr. cas.* 541. *n.* 6. 7. *Jul. Chartar. decis.* 61. *n.* 23. *ad* 39. affluenter *Episc. Sperell. decis.* 48. *n.* 56. & post eos *Ciarlin. contr. cap.* 228. *n.* 64. Imo quod sit personalis *cap. Sacro de sent. excommun. Henriqu. lib.* 13. *de excommuni. cap.* 17. §. 3. *Steph. Gratian. discept. cap.* 45. *n.* 9. & *cap.* 531. *n.* 76. & *cap.* 559. *n.* 14. *Sperell. n.* 3. 4. 5. etenim verus dici non possit contumax, qui personaliter monitus minimè fuit, aut citatus edocet *Ricc. prax. resol.* 383. *p.* 2. & *resol.* 174. *n.* 5. ubi sic pluries decisum affert, & annuit *Ciarlin. n.* 66. *tom.* 2. sed vide per nos tradità in principio hujus excōmunicationis materiæ sub n. 160. etiam si in Notorijs versabatur: nam licèt in istis tertia non requiritur monitio, secundùm aliorum DD. sententiam; citatio verò semper requiritur ex adnotatis, *per Abb. Felin. & Franch. in d. cap. reprehensibilis, & in cap.* 2. *de sponsalibus Covarr. in d. cap. Alma Mater. Marc. Anton. Maceratens. var. res. lib.* 1. *cap.* 72. *n.* 6. *Const. ubi nuper sub n.* 120. 121. *Marc. Anton. variar. lib.* 1. *cap.* 27. *n.* 6.

190 Queis attentis, depromitur, Episcopum nequire excommunicare exterum, non subditum ratione Originis, & domicilij, in aliena Diœcesi degentem, absq; proprij Prælati venia, per litteras subsidiarias requisitorias petita: *ex Clementin. Pastoralis*, insinuat *Barbos. de sentent. excommun.*

nec

nec in eum citare sustinet *P. Dian. resol. mor. part.* 5. *tract.* 9. *resol.*34. aliàs censuras absque eis litteris proferendo; insanabilem ex defectu jurisdictionis, nullitatem committeret; insinuant. *Villalob. in sum. par.*1 .*tract.*1 6.*dif.*1 0.*n.*3.*Tōdut. Salinger. de prævent. jud. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. *Conincb. de Sacram. disput.* 13. *dub.* 7. *conclus.* 69. *Covarr. in d. cap. Alma Mater par.* 1. §. 10. *n.* 3. *Dian. ubi supra resol.*35. & *in summ. part.* 1. *verb. Censuras n.* 7. *del Bene de immun. Ecclesiastica tom.* 2. *cap.* 12. *dub.* 1. *sect.* 4. *n.*9.12. & 13. requisitus verò Episcopus, consentire tenetur, literas requisitoriales exequutioni demandando, *ex cap. fin. de for. compet. Avila, del Bene, & alij per Dianam, ubi supra resol.*36.

Quæ quidem superiùs exarata procedunt, tàm in censura ab homine lata, quàm à jure: nam in ista, & in illa citatio præcisa semper est, ut explanavimus, eamque proprius requisitus Diœcesanus Episcopus, ex allata commissione, seù requisitione perficit, eas reo notificando: ut ex assueta praxi edocent *Molin. de brach. sæcul. cap.* 14. *n.*11. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 182. *lit. E.* sicque itidem aliàs servatum affert ab Episcopo Syracusano D. Francisco Forteza in hoc Siculo Regno *Illustris. Præs. Scoma in recensita allegat. fol. m.* 55.

191 Et an Princeps sæcularis interdicere quit Ecclesiastico Prælato, ne suum excommunicet Ministrum, quin priùs excommunicationis causam obstenderet? affirmativam ex Reg. Sereniss. Alfonsi Pragmatica, vulgariter nūcupata) la Cathalana) sustinet *Præs. ubi nuper in* 2. *part. allegat. enarratæ*, ubi ex multis priscā roborat observantiam, quod ante eum dixere *P. Emmanuel Rodriquez in explicat. Bullæ Cruciatæ in addit. ad* §. 9. *n.*87. *quem affert. D. Franc. à Montemajor à Cueva in propugnat. jurisd. Real.* §. 32. *n.* 8. 9. & ante eos. *Corset. de potest. Reg. part.* 4. *n.* 8. *Ottav. Chacheran. decis. Pedemon.* 180. *n.* 15. *Anton. de Ball. var. lib.* 5. *prag.* 1. *tit.* 10. *n.* 31. *de cleric. non incidentibus.* quem ex *Sacro Concilio Tridentino sess.* 35. *de reform. cap.* 3. objurgant *Pat. Anton. Dian. res. mor. part.* 3. *tract.* 1. *res.*9. *vers. igitur. Thomas del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 9. *dub.*26. *section.* 2. 5. & *dub.* 33. *n.* 42. *idem de Parlament. dub.* 4. *section.* 20. *n.* 10. & *sub section.* 38. *n.* 104. & post eos *D. Mich. Cortiad. decis.* 207. *n.* 104. à quo-

quorum dentium ictu salvari possint pragmatica Regia, ejusque observantia per ea, quæ tradunt *Solorzan. de jur. Indiar. tom. 1. lib. 3. cap. 1. n. 75. Mut. super cap. Rerdin. 24. tom. 3. Salgad. de supplic. ad Sanctiss. par. 1. cap. 2. nu. 42.* Et tandem, ut de hoc Monarchico Imperio, in Siculo Regno ferè per sex sæculorum spatium, & ultra, jam introducto; aliquid scitu dignum enucleare curavimus: licèt ab alijs priscis, ac Recensioribus nostris peritissimis J. C. is dictum, ac typis traditum pleno calamo reperitur: attamen cuncta, per cunctos dispersim adducta, in unum conglobare navavimus: addita fideliter bellorum Historia in Regno Siculo obventorum, quorum causa hæc Legati facultas fuit à Sede Apostolica impartita: explanato prius hoc Monarchiæ nomine.

192. Siquidem pugnant, strenuèque contendunt philosophantes de Monarchia: etenim nonnulli ADAMUM, primum fuisse à Deo constitutum in Imperio existimant: tum, quia ad Dei imaginem conditus fuit; tum quia jussit præesse piscibus maris, volatilibus Cæli, adeòque universis animantibus, quæ moventur super terram, *Genes. 1. vers. 21. Petr. Gregor. Tholesan. de Republic. cap. 1. sect. 2.* alij verò hanc Tholesani sententiam in veritatis arce ponendam haud esse autumāt: quoniam illud Adam in irrationales creaturas, ac in familiam suam exercuit, quod distaret à Monarchia firmant: ideò Cainum primum fuisse in Orbe Monarcham textantur: *ex Genes. 4. vers. 17.* ubi Urbem filij nomine, Henochiā condidisse evolvitur: aitque *Divus Augustin. de Civit. Dei lib. 15. cap. 20.* Cainum Regiā Monarchicā potestate, in Civitate à se condita, fuisse armatum: alij autem Nimrodum, quidā Belum, nonnulli Ninum, cæteri Nabuchdonosorem primum in Orbe fuisse Monarcham sustinent, quorum & speciale Monarchiam appellant: aliam verò Adami, Caini, ac cæterorum Regum generalem: etenim Regis vox adeò cōmunis fuit illis tēporibus, ut qui in una Civitate Imperium retinebat מלך Rex appellabatur: meritò nostrum erit institutū de Catholici N. Invictissimi Regis Monarchia alloqui: quam generalis sit cōprobabimus, inquimus: igi-
193 tur præstantissimum Regis nomen ex sapientum oraculo Dijs comparatur: undè Ecphanta Pytagoricus *in lib. de Regn.*

*Regn.*inquit:*Divinissimus Rex è meliori conditione inter cæteros affluens, similis quidem corpore reliquis, utpotè ex eadem materia natus, ab Optimo Artifice productus, qui fabricavit eum, Archetypum imitatus se ipsum: quo circa Rex unicum, & excellens quoddam opus est; imò IMAGO superni illius Regis, Creatori suo semper familiaris*, & Diotogenes Pytagoræ discipulus *in lib. de Regn.* dixit: *Judicare, & jus suum singulis distribuire proprium opus est Regis, qui ceù Deus in Mundo, Dux, atque Præses est.* Quod pariter cõcinuit Plutarc. Principem indoctum erudiens. *Princeps est* DEI IMAGO, & si sese sapientem, ac magnanimum præstiterit Rex, optimè Deum imitabatur: ait Jambicus in vita Pythagor. At si secùs, neque Princeps, neque Rex esse potest Dei imitator: clamat *Diotog. in lib. de Regn.* subditq; *Plinius in Panegyric. Principem dat Deus, qui erga omne hominum genus vice fungatur sua, & Plutarc.* in loco indicato. *Quale elegantissimum in Cœlo simulacrum sui Deus Solem, atque Lunam fixit, tale in Civitatibus ejus exemplum est, atque lumen Princeps.*

Jura Dei similis; qui dat mortalibus æqua.

Nempe recta præditus ratione.

194 Regna insuper potentissimo Dei nutu hominibus conferuntur: *Divus Augustin. de Civit. Dei lib. 5. cap.* 21. pessimi autem, ac impijssimi Tyranni Regium aliquando si occupant subselliũ, nõ à Deo, sed à Diabolo obtinent: Deus enim non vult malum. *Psal. 5. vers.* 4. oditque Tyrannos, eorumque tyrannidem, *Sap.* 14. *vers.* 9. imò utrumq; punit, ut Pharaonis vestigium ostendit: *Exod.* 14. 18. *Jeroboam* 1. *Reg.* 13. *vers.* 34. Herodis utriusque *Matth.* 2. *vers.* 19. *Act.* 12. *vers.* 23. quorum autem Deus ultor est, non author: licèt multoties subditorum malignitate ad iram provocatus; Tyrannicum imperium eis concedit, ut pœnas luant, qui pijs Magistratibus parere noluerunt: aitque ipse Deus, *dedi tibi Regem in furore meo, Oseæ* 13. *vers.* 11. processitque Israelitici Regni laceratio, & potestatis translatio à Raboamo ad Jeroboamũ à Deo tanquam justo, iratoq; judice peccata Salomonis, & Roboami vindicante: subditi igitur moniti sint: ut Regibus
195 suis, à quibus fructus, hoc est victum, & amictum, umbram, & habitationem, nempè tranquillitatem, & securitatẽ habent; fideliter inserviant, obediant, eosq; decenter ho-

norent: corde nempè, eos tanquam Deos reverendo, eisque parendo: *Petr. 2. vers. 13. subditi estote cuivis humanæ creaturæ propter Dominum, (quem omnes timere debent,)* ore pro Regi suo incessanter orando: ut Apostolus 1. *Timoth. 2. versic. 2.* præcipit, & ipsemet Deus, per Jeremiam Prophetam Judæos monuit: ut pro Nebucadnezare, ejusque Babilone orent, *Quærite pacem Civitatis, ad quam transmigrare vos feci, & orate pro eo ad Dominum: quia in pace illius, erit pax vobis. cap. 29. vers. 7.* Et advertant verbosi, qui falsis, subdolisque

196 suasionibus Populos ab affectu sui Principis separare attentant: quoniã apud Deum impij, ac perversi sunt: ut Sancti Spiritus Oraculum prodit, *Vir impius fodit malum, & labijs ejus ignis ardescat, homo perversus suscitat lites, & verbosus separat Principes. Prover. cap. 16. vers. 27.* Subditi nãque nõ tantũ morigeri esse debẽt, sed sui Principis amatores, inquit *Aristocl. in Apoph. Pictag.* ita herclè vice versa esse debent Principes, qui à Deo in statu supereminenti constituti sunt: ut erga subditos benevoli, benefici, humani, ac affabiles esse debent: non suum tantùm; sed publica imperij, & subditorum commoda quęrentes: juxta Optimi Titi Im-

197 peratoris symbolũ: *Alijs inserviendo consumor.* At si mali, ac Tyranni essent, rhamnis comparandi sunt, qui spineis fructicosis, & aspris præditi, ramos spargunt uncos, & super alias arbores dominium sibi arrogant, canditi apparẽt, & de sua gloriantur umbra: sed si quis sub eis umbram captaret; non sine vulnerum doloribus inde recederet; ita, & mali, Tyrannique Principes, qui insolentes, insipientes, & asperi ad Imperium, illud affectant cum maxima subditorum jactura.

198 Nostri porrò Catholici Reges Austriaci, omni ævo cum subditis suis piè, ac leniter se gessere, prout ad præsens ultra modum se gerit clementissimus Carolus II. noster Invictissimus Rex: qui itidem de ingratis haud desinit benemereri.

199 Adeò planè pollent in suo Statu Reges, quemadmodùm Imperator in suo Imperio: *Bart. in l. 1. §. de qua re, ff. de postulat. & in l. infamem, ff. de public. judic. Andr. Isern. in cap. 1. tit. de Vassal. decrep. ætat. Afflict. ibidem, quæst. 2. Sebast. Sapia in l. Imperium, n. 34. ff. de jurisdict. omn. judic. Alex. cons. 11. n. 9. vol. 7. Decian.*

cian. conf. 41. *n.* 2. Imò plus juris retinent in Regno, quàm Imperator in Imperio: Rex namque loco Domini habetur, & Regnum magis assimilatur Domino, quàm simplici regimini: *Bald. conf.* 271. *n.* 3. Cumque Imperator proprietarius non sit: sed maximus Imperij administrator, qui per Principes, auctoritatem habêtes: à Sede Apostolica obsignatos eligitur *Bald. ubi nuper, & in conf.* 327. *nu.* 7. *vol.* 1. Rex autem transmittit Regnũ in filios, & successores: Imperator verò minimè, cum haud per successionem: sed per electionem conferatur Imperiũ: *Andr. Isern. & Afflict. in d. cap.* 1. *de vassall. decrep. ætat. Curs. Sen. conf.* 66. *nu.* 32. & alij, quos cumulat *Conf. Giurb. de successor. feud.* §. 1. *Gloss.* 3. *nu.* 5.

200 Nostri equidem Reges, superiorem de jure, ac defacto non agnoscunt: comprobat ex varijs authoritatibus Montanorum citrà, & ultrà *Valdes in tract. de auctor. Reg. Hispan. cap.* 18. *Menchac. contr. illustr. lib.* 1. *cap.* 22. *n.* 14. *Azaved. leg.* 4. *nov. recopil. tit.* 1. *leg.* 1. *n.* 16. *Burg. de Paz. in proem. leg. Taur.* clausulaque utuntur (Dei gratia) *Azaved. leg.* 5. *recop. tit.* 10. *l.* 17. *n.* 2. Omniaque privilegia Imperio impertita retinent: *Suar. de major. n.* 30. *Azaved. ubi nuper n.* 17. *& lib.* 9. *tit.* 17. *l.* 1. *n.* 56. Imò ipso Imperatoris nomine utebantur, *Azaved. in locis indicatis, Valdes d. cap.* 18. *n.* 3. quamvis hodiè sic malũt titulari: *Valdes n.* 33. in Hispa-

201 niarum insuper Regnis sibi omninò subjectis Monarchiæ sunt, superioribus in temporalibus nõ recognoscentes: *Gloss. in cap. Adrianus,* 63. *distinct. Menchac. contr. Illust. d. c.* 22. *n.* 11. 12. *Redin. de Princip. Maest. n.* 135, *Didac. Covarr. pract. quæst. cap.* 1. *n.* 2. *Petr. Gregor. Tholesan de repub. lib.* 6. *cap.* 13. *n.* 26. *Burg. de Paz. in proem. leg. Taur. n.* 144. meritò *Bar. & Alceat. in l. hostes ff. de capt. & post*

202 *lim. revers.* blaterantes de jure, Reges omnes Imperio esse subiectos cęcutavere: & in erroris labem cecidere: quos probè improbat *Petr. de Greg. ubi nuper n.* 14. nec responsionem merentur, ait *Bodin. de Republic. lib.* 1. *cap.* 9. Steteruntque indicati Serenissimi Reges in hac sua quasi possessione statim, ac Ferdinandus I. Cid suasionibus imbutus, de eadem opposita prætensione Henricum Imperatorem III. arcuit, ac Victorem Pontificẽ II. lenivit: undè cæteri postmodum se expiavere, ac ipsi so-

solùmodò permansere; evolvitur *in Cronic.Gener. Hispan. part.* 4. *cap.* 1. & indicat. *Illesc. in Pontif. Hist. part.* 1. *cap.* 9. ità similiter uti hujus Sici-
203 liæ Regni Reges, qui & Monarchicum retinent Imperium, *Andr. & Feudistæ omnes in proœm. constit. Regn. & in prælud. Feud. ac in cap.* 1. *§. si quis de contest. invest. Mar. Frecc. de feud. lib.* 1. *&*
204 10. *n.* 35. undè livor fuit, invidè dilapsus, id quod parum canditè eructavit quidā Author, benè notus: dum inquit, hoc Monarchiæ nomen novum, tyrannicum, barbarum, infidele, perturbansque Ecclesiæ esse: cum duo constituit ipsius Ecclesiæ capita; quoniam cunctos antiquissimos latinos professores haud latuit, pariterque, inter Jurisconsultos: dixit namque *Bartolus in cap. cum venisset colum.* 2. *de eo, qui mittit. in possess.* quod Rex in sua ditione Monarcha, ac totum continens est, quem refert *Peregrin. de jure Fisc. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 46. *Cassan. in proœm. Cōstit. Burg. verb. Duces. n.* 4. *Bertach. de gabell. part.* 1. *n.* 3. *Redin. de Majest. Princip. n.* 8. & alij, quos laudat *Petr. de Gregor. de success. feud. part.* 1. *quæst.* 2. *n.* 4. *& quæst.* 4. *n.* 20. & post eos *cons. D. Mar. Giurb. de success. feud. d. Gloss.* 3. *§.* 1. *sub n.* 5. imò apud Chronologos decantata vox est, ut in principio demonstravimus.

205 Noster igitur invictissimus Rex absolutam sivè generalem possidet in Regnis suis Monarchiam: Summ. verò Pontifex, tanquàm Christi Vicarius in spiritualibus, cōparativam, nempè in toto Orbe Christiano *tex. in cap. cuncta per Mundum* 9. *qu.* 3. *cap. Sacrosācta* 22. *dist.* & innuunt. *Bald. in proœm.* ubi in Pōtificē totam esse Monarchiam asserit, quem sequitur *Paul. Orisal. in tract. de fid. Cathol. par.* 1. *n.* 30. omnibusque præest, nèc parem, nèc superiorem habet. *Bald. in l. rescripta C. de precib. Imper. offerend.*

206 Insinuant planè majores nostri antiquiores, ac recensiores de Regno, nostros Invictissimos Regni ejusdem Reges, Legati dignitate frui: ex vi tamen Apostolicæ concessionis, ob quam Legati sunt nati, cum qualitate de Latere, eademque Apostolicæ Sedis vice omnes Ecclesiasticas absolvunt causas, quam celebrē præheminentiam sexcentorū annorum spatio, ac ulrrà semper retinuere tutam, eamque ab initio communiter Monarchiam in Regno appellavere:

quia

quia unus Regni hujusce Supremus extat Princeps, qui sæculares, & spirituales cernit causas, ex Pontificia auctoritate: testantur verò de recensita facultate per Sum. Pontificem nostris indulta Regibus præter allatos *Goffred. Monac.*
207 infra laudandus, *Borrell. de præstant. Reg. Cathol. cap.* 17. *n.*2. *Thomas Fasell.* gravis veridicus, ac antiquissimus Siciliæ Histographus *lib.*7.*poster. decad. in fine cap.*1.*Abb. Maurolic.* concivis non spernendæ authoritatis *in Histor. Sican. lib.* 3. *art.* 98.*Anan. in Mund. fabric. fol. mihi*, 131. & post omnes Ill. Dom. Præs. *D. Joseph Scoma in sua elaborata allegat. Patrocin. de la Real jurisdicion fol.* 38. quibus adde *P. Henriq. in tract. de Pontific. Clav. cap.*26.*ferè per totum*, *Dom. D. Franc. Salgad. de supplicat. ad Sanctiss. part.* 1. *cap.* 2. *à nu.* 42. *cum pluribus seqq.* quapropter subdunt sta-
208 tim, ac Rex Siciliæ denunciatur, nullo alio expectato privilegio, ac concessione, Legatum esse natum Apostolicum ex vi Sum. Pontificis indulta.

209 Meritò pro tantæ celebris materiæ enucleatione, confert ut Historiam fideliter enarremus: Sicilia inquam cæterarũ Mediterranei Insularum maxima: *Plin. lib.* 3. *Histor. nat. cap.* 8. *Eustab. lib.*2. *Giograph. in quæstion. Siciliæ, Abrah. Ortel. in Thesaur. Giograph. cap.* 14. *Gervas. Torn. in præfat. ad Histor. Hugon. Falcand. Sicul. Leand. Albert. in lib. Ital. ac Insular. pertinent. Soliman. in policastr. cap.*11,*Pompon. Mel. de situ totius Orb. lib.*2. *cap.* 7. *Porchach. de Castigliõ. in lib.*1. *Insular. Princip. totius Orb. Philip. Bergom. in suppl. lib.*4. *ann.* 3727. Imò pulcherrima, ab
210 Italia maris conatu segregata, teste eodem *Philip. Bergom. ubi nuper*, *&* *Mar. Nig. ac Paul. Diagon. Berne Friod. in lib. Longobard. cap.* 14. *usque ad cap.* 21. *Virg. in lib.* 3. *Æneid.*

Hæc loca vi quondam, et vasta convulsa ruina,
(Tantum ævi longinqua potest mutare vetustas,)
Dissiluisse ferunt, cum protinus utraque tellus
Una foret.

211 Omnique ævo uberrima: ideò Populi Romani granariũ appellabatur, insinuat *Goffred. Malatest. de reb. gest. per Rubert. Giscard. & Roger. fratres in lib.* 2. *cap.* 1. quæ quidem succedentibus dein temporibus sub multorum mansit ditione. *Fasell. de reb. Sicul. decad.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *Abb. Maurolic. de reb. Sican. Porchach. de*

de Castiglion. lib. 1. *Leand.Al-*
bert. de Regn.Itali. in lib. de in-
sul. Italiæ. Punicis tandem
212 profligatis eam in Provin-
ciam Romani reduxere. *Vol-*
term. lib. 6. Chron. Sicul. de
Castiglion. ubi nuper Leonard.
Alber. in descript. Sicil. Golc.
in lib. Græc. seu Histor. Urb.
213 *Græc.lib.*1.& in eo remansit
statu, donec Constantinus
Magnus Imperator, sedem
Byzantium transtulit Impe-
rialem, Imperiumque bipar-
tivit. Orientale unum, Occi-
dentale alterum: quamobrem
bicipitem quoque Aquilam
Imperialibus stigmatibus ad-
hibuit suis. *Vuolfan. lat. lib.* 1.
comment. Reipub. Rom. cap. 1.
Hieron. Rusell. de gest. Franc.
214 *Cardin. Confug.*ubi lepidum
dictum inter Carolum V.Im-
peratorem cum sua bicipite
Aquila, & Ludovicum Ale-
mannum Venetum Equitem
cum suo alato Leone refert;
nostra quoque tempestate
memorandum; è vita post-
modum Constantino migran-
215 te, Constans filius in Italia,
Africa, ac Siculo Regno, cæ-
terisque Insulis successit, Con-
stantinus aliorum primogeni-
tus in Settentrionalibus avi-
tis provincijs, ac in Iberia, &
Gallia: Constantius autem fi-
lius alter in Oriente *Zonar.*
Græc. part. 3. *Histor. in prin-*
cipio capitis de Imper. Constan-
tin.& Costāt. Naucler. Chron.
*vol.*2.*gener.*11.*n.*314.*Niceph.*
Callist.Histor.Eccles.lib. 8. *cap.*
54. *Petr.Gregor. de Repub.cap.*
13. *n.* 30. *Fasell. lib.*1. *poster.*
decad. Paul.Diacon. Aquilens.
lib. 2. *fol. m.* 319. *in parva im-*
216 *press.* manente igitur regno
sub Constantis ditione Van-
dali, Gotique fractis Aggeri-
bus irruere, quibus: gliscente
undique bello, à Bellisario, ac
Narsete, Justiniani Imperato-
ris Ducibus, post multos exan-
thlatos labores expulsis; sub
Constantini Nicephorique
imperio āno salutis 797. Leo-
217 ne III. in Vaticano sedēte
Occidentalis ab Orientali Im-
perio altera contigit divisio,
ipsumque Siciliæ Regnum
sub Orientali Imperio reman-
sit *Onufr. Panvin. in Epitom.*
Pontific. & in Chron. Eccles.
in vita Leon. III. Genebr. in
Chron. cap. 3. *ann.*800. *P. Ja-*
cob Gordon. opus Chron. anno
802. *Zonar. Illesc. lib.* 4. *vit.*
*Pontific. cap.*34. *tom.* 1. *Ubert.*
Gloc. in lib. de sicul. Histor. ty-
pis edit. anno 1576. Græcis
itaque imperantibus Saraceni
quoque ibi plerumque acces-
sere. *Fasell. lib.*6. *cap.*1. *Ubert.*
Golc. ubi nuper. Imò à Præfe-
cto Michaelis Imperatoris ān-
no salutis 821: seriò acciti
ibi denuò pedes fixerunt. Fa-
te-

tenus Apulus Farus Sarace-
nus cum fratre regnante, ad
difsidia deveniens; auxilium à
Michaele Bizantij Imperato-
re efflagitavit; verùm, dum
ad sui opem Gregorius Ma-
niaces ab Imperatore desi-
gnatus in Siciliam petebat;
fratres inter se odia deposue-
218 re . Attamen Maniaces, nè
sua tàm commendabilis ex-
peditio inanis remaneret; se
cum Principibus Normannis
Wilielmo Ferrobrachio , ac
Ruberto Guiscardo fratribus,
fœdera junxit, cunctique in
Regnum irruerunt , Sarace-
nosque expulserunt , tandem
ipsi circà adeptum difsidẽtes,
Principes in Apuliam rever-
219 terunt; Maniace dumtaxat
ibi remanente, confestim Sa-
raceni revertentes eum eijciẽ-
re, ibique aliquo steterunt tẽ-
pore ; donec idem Rogerius
frater alter, sic excitante Ni-
colao Pontifice II. cooperan-
tibus Mamertinis , ibi imma-
ne fixit bellum : quod à Mes-
sana primordium , à Butera
triginta annorum spatio , exi-
tum habuit. teste *Goffred. Mo-
nac. de gest. Guiscard. & Ro-
ger. lib.* 2. *cap.* 1. *& lib.* 2. *cap.*
23. *Fasell. lib.* 7. *cap.* 1. *&
lib.* 2. *cap.* 1. Regno denique
Saracenis omninò expiato, un-
dique Rogerij (jam Comi-
tis) longè latèque exerevit
opinio ; adeò ut indicatus Ni-
220 colaus II. eum coram cerne-
re cupiens, in Siciliam se con-
tulit, ibique à Comite maxi-
mo cum obsequio humiliter,
reverenterque adoratus , pre-
tiosissimisque muneribus do-
natus; Græcos, Latinosque in
concordiam reducere curave-
runt. *Fasell. lib.* 7. *cap.* 1. de-
mum in Urbem remigante
Pontifice , Comes omni ex
parte sub ditione sua Regnũ
redegit, remansitque.

Ingens planè horum Nor-
mannorum Principum Reli-
gio fuit, magnaque eorum
obsequia Romanæ Ecclesiæ
præstita: meritò eos Sum. Põ-
tifices semper commendave-
runt encomijs, laudibusque
extulerunt : siquidem anno
1060. fugatis jam Græcis, Ru-
bertus Dinasta totius reman-
sit Hetruriæ: & dum Trojam,
Beneventanumque obsedit ;
eos confestim, sic Nicolao II.
flagitante relaxavit : ideò A-
221 puliæ, Calabriæque Ducis
titulum ab eo libenter repor-
tavit, in cujus manibus Ro-
bertus fidelitatis homagium
sub certo tributo devovit : *Il-
lesc. lib.* 5. *cap.* 2. *in vita Nicol.
II.*

222 Anno 1082. Henricus IV.
Imperator acribus dum custo-
dijs arcem , & viam Gregorij
VII. sepserat , Urbeque tur-
Tt bu-

bulenta, opitulante Ruberto, obsidionem ademit ille. Urbs quoque, compositis dissidijs, ad pristinam Pontificis se restituit obedientiam: *Goffred. Monac. de gest. Guiscard. & Roger. lib. 3. cap. 33. & 37. Illesc. in vit. Gregor. VII. lib. 1: cap. 3. P. Jacob. Gordon. Op. Chronol. anno* 1084. Undè eodem anno in una sua Pontificali Bulla multis commendationibus Rogerium decoravit: prosperamque tellurem eum nuncupavit, ob quem fassus fuit Ecclesiasticum nomen sua potentia convaluisse, Populumque Christianum suum redemisse decus: & in Sicilia quoque Insula Catholicam Ecclesiam extulisse caput: ubi Cathedralem Traynensem Ecclesiam erexit, atque dotavit.

*U*rbanus Pontifex II. in Bulla edita anno 1088. in Civitate Barensi eundem Rogerium laudavit, suamque electionem Agrigentini Episcopi roboravit: Innocentius III. plusculum Rogerium Regem, *W*ilielmumque filium eximijs encomijs exornavit: depromitur ex epistola ejusdē Innocentij III. *in lib. 1. incipiente super Gentes, & Regna*: & altera *nec novum, nec injustum*: ac in altera ad Siculos Episcopos: *Carissimi in Christo filij*, & indicat *Carol. Sigon. de Regib. Ital. lib. 5. anno* 1598. Comes tamen Rogerius alter ejusdem, Rogerij filius obliviscendū haud prębuit Pasquali II. auxilium: eum, adversùs Clementem Antipapam ann. 1115. strenuè tuendo: *Illesc. lib. 5. cap. 16. in vita Pasqualis II. Fasell. lib. 7. poster. decad. cap. 3. in princip. P. Jacob. Gordon. Op. Chron. anno* 1115. reverenterque similiter se gessit cum Innocentio II. ann. 1139. suamque libertatem è manibus *W*ilielmi sui filij vindicādo: *Illesc. d. lib. 5. cap. 20. Fasell. ubi nuper, Sigon. lib. 11. de regim. Ital. anno* 1139 *Gordon. ibidē*, ac sub Eugenio III. Christianis in sacræ telluris adeptione affluenter subvenit: *Illesc. d. lib. 5. cap. 23.*

Insuper inter Urbanum II. & Comitem Rogerium, maxima adfuit necessitudo, cujus filiam cum Conrado Henrici Imperatoris filio in matrimonio collocavit *ann.* 1093. *Gordon. in Chron. Fasell. lib. 7. cap. 1. Goffred. Monac. de gest. Guiscard. lib. 1.* Imò tumultuantibus adversùs Jordanū Principem suum Capuanis; Comes ibi arma contorserit sua, eosque, post multa, ad Principis obedientiam restituit, innocuoque Principe relicto meatum fecit: quod summoperè

pere Pontifici arrisit: *Goffred. Monac. ubi nuper lib.* 4. *cap.* 26. *&* 27. *Sigon. ibidem lib.* 9. *an.* 1093. petijtque Salernum, ubi Pontifex idem *U*rbanus II. ante suum Siciliæ accessum cernere cupiens ibi an. 1097. se contulit, & à Comite ingēti cum decore, celeberrima susceptus gratulatione fuit: *Goffred. d. lib.* 4. *cap.* 4. *Fasell. d. lib.* 7. *cap.* 1. *in fin.* licèt *Sigonius loco citato hoc ann.* 1093. contingerè adhibuit: perlenè inquam colloquentes de quadam legatione, in personam Ruberti Traynensis Episcopi, pro exequendis Romanæ Ecclesiæ causis in Siculo Regno descripta, quam egrè ferens Comes, conquestus acriter cū Sanctissimo fuit: undè benè agnoscens Summus Pontifex quanto Divini Amoris zelo Comes ipse in devincendis Sanctæ Ecclesiæ hostibus sedulò semper, & omni ferè ævo se gessisset; enunciati Episcopi Traynensis legatione omninò deleta, ipsum libenter confestim Pontifex Legatum Divi Petri in toto Trinacriæ Regno hæreditaliter signare spopondit, & signanter contrà Comitis, suorumque animum ibi Legatum aliquem Sedis Apostolicæ de cætero mittere interdixit: immò quoties Prelatos acciri Siculos in Concilia contigerit, illi, quos Comes, & sui opinantur accedant, citrà eos, quorum negotium necessariò in Concilio peragendum sit, ac in ipso Regno in eorum præsentia definiri nequiverit: *Fasell. lib.* 7. *poster. decad. cap.* 1. *Goffred. Monac. de gest. Guiscard. & Roger. cap.* 19. quæ quidem privilegij promissio anno 1097. Salerno proeessit: privilegium autem ibique anno 1099. refert idem Goffredus, cujus existimatio ingens semper fuit, magnique ponderis ejus authoritas: quoniam eodem Comitis Rogerij ævo coincidit: estque igitur ipsius privilegij tenor secundùm id, quod idem *Goffred. in d. cap.* 29. adducit, ac sequitur, *& Fasell. ibidē.*

BULLA URBANI II.

223 *URbanus Episcopus Servus Servorum Dei charissimo filio Rogerio Comiti Calabriæ, & Siciliæ salutem, & Apostolicam benedictionem. Quia prudentiam tuam supernæ Majestatis dignatio multis triumphis, & honoribus exaltavit, probitas tua in Saracenorū finibus Ecclesiā Dei plurimùm dilatavit, Sanctæq; Sedis Apostolicæ devotam se multis modis semper exhibuit; Nos in specialem, atque charissimum filium*

ejusdem Universalis Ecclesiæ assumpsimus. Idcircò de tuæ probitatis sinceritate plurimùm confidentes, sicut verbis promisimus: ita etiam litteram authoritate firmamus: quòd omni vitæ tuæ tempore, vel filij tui Simonis, aut alterius, qui legitimus tui hæres extiterit, nullum in terra potestatis vestræ, præter voluntatem, aut Consilium vestrum Legatum Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quin immò, quæ per Legatum acturi sumus, per vestram industriam Legati vice exhiberi volumus: quandò ad vos ex latere nostro miserimus ad salutem videlicet Ecclesiarũ, quę sub vestra potestate existũt, ad honorem Beati Petri, Sanctæque ejus Sedis Apostolicæ, cui devotè hactenùs obedisti, quamque in opportunitatibus suis strenuè, ac fideliter adjuvisti. Si verò celebrabitur Concilium, tibi mandavero quatenùs Episcopos, & Abbates tuæ Terræ mihi mittas quot, & quos volueris mittas: alios ad servitium Ecclesiarum, ac tutelam detineas. Omnipotens Dominus actus tuos in beneplacito suo dirigat, & sic à peccatis absolutum ad vitam æternam perducat. Datum Salerni per manum Joannis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi, tertio nonas Julij Indictionis septimæ, Pontificatus Divi Urbani II. 11.

224 Mirè adhùc notandum est, Bullam nuper indicatam anno 1099. fuisse amanatam: attamen ex nonnullis priscis scripturis cunctis in Regno Archivijs existentibus, ab Ill. Joanne de Vega Prorege ann. 1552. sedulò perquisitis; depromitur Comitem multùm anteà hanc Ecclesiasticam exercuisse facultatem: ut ex mox adducendis luculenter agnoscitur: quamobrem credendum haud est tanti Principis religionem, pietatem, ac Christianitatem; hoc, absque alio Sedis Apostolicæ privilegio factitasse: nec abs re enartatus Prorex Philippo II. certiorem fecit hanc facultatem Siciliæ Principibus, per Gre-
225 gorium VII. fuisse impertitam, & ab *Urbano* II. renovatam. Etenim an. 1061. Messanæ erexit, dotavit, ac dein conglutinavit Divi Nicolai Ecclesiam cum Traynensi Cathedrali: *Goffred. lib. 3. cap. 32. anno* 88. & affert *Fasell. deca. 1. lib. 10. fol. mihi* 300. Panormi Ecclesiasticâ usus fuit facultate, censurarum gladium evaginando: ut ex epistola ejusdẽ Proregis Cardinali Panormitano Archiepiscopo, ac Syracusano Episcopo in causis Criminalibus Pactẽsis Episcopi sub die 8. Octobr. 1555. emanata desumitur an-

anno 1090. ejusdem Urbani II. placito eadem usus fuit facultate, ut ex quadam donatione Abbatiæ S. Mariç de Vicari collata evolvitur:quàm è Prælatorum Regni jurisdictione subtraxit, sub istis verbis; *sic Domino Urbano Papa Romano potestatem accepi Monasteria mea libera facere ab omni persona.* Aliud quoque Sanctæ Mariç de Mili fundavit Cœnobium,illudque pariter ab ordinaria ademit potestate ibi: *nisi in illo quod ordinatum fuit à Domino Sancto Urbano,& à me.* In año 1093. Syracusanam dotavit Ecclesiam, eamque, virtute Bullæ ejusdem Urbani II. Pontificis emanatæ; in Civitate Arnani in Cathedralem erexit. Quam post omnes indicat integerrimus D. Joseph Scoma oculatissimus Fisci Patronus, & M. C. Præs. *in suo Patrocinio. R. Jurisdictionis* circà jus ad invictissimum nostrum Carolũ II. Reg.spectantẽ super Siculas Ecclesias sui regalis Patronatus fol. 21.

Mazariensis Ecclesiæ Diçcesanæ, statuit confines, eosque sub excommunicationis ultione tuendo, ibi: *Qualiscumque persona Ecclesiastica fuerit, sivè sæcularis, auctoritate sactissimi Patris Summi Pontificis in hac parte mihi commissa, anathemate damnetur*: sub eodem pacto, Agrigentino Episcopo cõfines designavit Diœcesanos; Anno 1097. Decimalem cognovit quæstionem,nonnullas absolvit differentias inter Regni Prælatos: jussitque Clericos, à suis accitis Ordinarijs ad Synodum ire: ut ex instrumento in Agrigentino Archivio existente Constat: Porrò igitur nostri Trinacriæ Reges per tantorum sæculorum spaciũ hac potiuntur facultate, cum Apostolici privilegij fama: quòd etsi ob tot jurgia; obsidiones bella; ac regiminis vicissitudines originale fuit deperditũ: attamen anno 1523: *Lucas Barberius* nonnullas ex Regni antiquarijs priscas coagulando scripturas, unam nactus fuit authẽticam, quam cum cæteris in libro caput brevium recenset: & meminit *Card. Baron. tom. 2. ann. invit. Urbani II. anno* 1097.cõtinuatis dein temporibus,aliæ per Regni antiquarios, ac Bibliothecas fuere repertę, quas coacervavit solertissimus Illustris Ioannes de Vega Prorex, & ad Salmaticense Archiviũ in uno reductas codice copias authenticas transmisit: testantur. *Abb. Maurolic. in hystor. Sican. lib. 3. artic. 98. Joann. Laurent. Anan. in fabr.Mund. tract.*

tract. 1. *fol. m.* 129. ubi inquit, Saracenos à Normannis ex Insula expulsos fuisse, & ab Urbano II. hanc recepisse facultatem: fusè quoque de ea ratiocinantur *P. Joan. Marian. hist. general. Hispan. lib.* 10. *cap.* 5. *P. Enriquez Enriqu. de Roman. Pontific. lib.* 2. *cap.* 26. *& in tom.* 2. *Summ. Theol. lib.* 10. *cap.* 28. §. 3. *lit. N. & in lib.* 3. *cap.* 24. §. 1. ubi erravit asserendo *Urbanum* II. Wilielmum Simonem, cognomēto Bonum, legatum creasse: Caroli Sigonij auctoritatem *in vita Othon. II. ann.* 974. præferendo, quod Sigonius haud somniavit.

226 Hoc celebre planè privilegium, perpetuò futuris temporibus fuit per Summos Pōtifices roboratum: Etenim *Urbanus* III. Wilielmo secūdo Siciliæ Regi, aliud simile impertivit privilegiū sub hoc tenore: *Concedimus tibi debitam potestatem, quam tum Legatis de Latere modo dare consuevimus; ità quod possis ipsos Archiepiscopos, & Prælatos ad Synodum convocare*: teste Petro de Luna Messanensi Archiepiscopo asserente, originale vidisse, ac cognovisse privilegiū: quam testationem in quodam suo Codice Bartholomeus Marchesius Siculus Panormita, sub anno 1545. refert.

Adrianus IV. in concordia habita cum eodem *Wilielmo* II. Comitis Rogerij filio; ei electionem Archiepiscoporū, cæterorumque Prælatorum Regni tribuit: ut refert *Robertus de Monte in supplement. Chronic. Sigibert. Gemblasens. anno* 1157. *Div. Anton. Florent. in sua histor. tom.* 3. *tit.* 19. *de invocat. cap.* 1. §. 1. hanc laxè materiam exquirens, inquit, Adrianum, Siciliæ Regibus, privilegium in quatuor tribuisse casibus: utpotè in electione Prælatorum, in Ecclesiarum cura, in rerum Ecclesiasticarum appellatione: ac in convocandis Prælatis in Concilium: in qua quidem Div. Anton. authoritate, notandum est; quod Adrianus iste IV. tale impertivit privilegium *Wilielmo* Primo, qui, ipso in Vaticano sedente, vixit: quod Clemens postmodū roboravit III. sub quo *Wilielmus* vixit II. qui cum ipso Clemente benevolè omni se gessit ævo: ut enodatè refert *Biond. hist. lib.* 8. *decad.* 2. *an.* 1181.

227 Temporis postmodum decursu, Henricus Imperator ex Constātia uxore ultima ex Principibus Normānis in Regno successit: cujus Henrici Imperatoris, Trinacriæque Regis Augustissimi obitum, Fri-

Fridericus adolescens, suus;& Constantiæ filius sub Innocētij III. & Constātiæ tutamine, sic ipso disponente Imperatore commendatus remansit: undè confestim post viri obitum, mater Trinacriæ, Apuliæ, ac Capuæ investituram pro Friderico filio ab Innocētio demissè popostit: at Pontifex putans Adriani privilegium, ac Clementis roborationem, contrà Apostolicam, & Ecclesiæ tendere dignitatē, & libertatem;eam, absque expressa privilegij renunciatione tribuere renuit. Interim Imperatrix,eum delinire prætendens, nonnullas adhibuit sedulitates, licèt in cassùm:
228 tandem Pontificis auditum animadvertens clausum, omnemq;conatum inutilē.Ægrè, quatuor privilegij casibus,unà cum Friderico minore renunciavit: *Div. Anton. ubi supra.* ubi *Joan. Naucler. in Chronograph. tom.* 2.*gener.* 40. *anno* 1195. collaudat, qui quidem Naucletus callidè Innocentij III. innovationem horruit, subditque Henricum VI. Imperatorem Friderici II. Patrē Trinacriæ investiturā à Cœlestino III. gratis haud recepisse; nisi in Computum alterius rei: *Platin. verò in vit. Cœlest. III. & Illesc. lib.* 5. *histor. Pontific. cap.*3. *in vit. ejusdem*
229 *Cœlestini.* Ajunt pro Tuscula Civitate, quam benè munitam possidebat Imperator: quamobrem continuò Fride-
230 ricus de Innocētio III. querebatur, maximumque cum Pontificibus dissidium contraxit: *Fasell. lib.* 8. *post decad. cap.* 2. *Naucler. tom.* 2. *gener.* 43. *anno* 1264. Undè comprobata remansere auguria ex matrimonio Henrici VI. cum Constantia Moniali edita: *Papir. Masson. de Episcop. Urb. Rom. in Cœlest. III.* Hæc denique renunciatio desumitur ex suprà enunciatis Innocentij III. epistolis Constantiæ, ac Friderico directis: *incipiente una super Gentes, & Regna, nec novum,nec injustū:* altera, quæ in *lib.* 1. *Epistolarum decretal.* Ejusdem Innocentij in impressione parva anno 1578. reperiuntur: meminitque *Carol. Sigon. lib.* 5. *de Reg. Ital. anno* 1198. ac ex altera, Archiepiscopis, Prælatisque Siculis directa, incipiēte: *Cum si carissimæ in Christo Filiæ Constantiæ Imperatrici, Reginæ.*
231 Quam quidem renunciationem nullius momenti,omni ferè ævo habuerunt cæteri omnes Romani Pontifices, nullumque præjudicium Friderico minori ex ea illatum fuisse, ut infrà in legalibus cō-

si-

ſiderationibus hiulcè demonſtrabimus.

232 Et ſi quatuor ipſa capita in privilegio Adriani, ac Clementis contenta Pontificis auctoritatem; ac Apoſtolicæ Sedis elibavere dignitatem, parilia quoque debuerat Pôtifex cætera annullare privilegia; quod haud putavere Gregorius VII. *Urbanus* II. & III. Adrianus VI. Clemens III. cæterique omnes, qui antè eum recenſitã facultatem roboraverunt, immò uſui ipſius, propalã poſt eum annuerunt tacitè, aut expreſsè, inter quos Alexander IV. Innocentius IV; Joann. XXII. Clemens VI; & Calliſtus III; de quibus meminit. Innocentius VIII. in Bulla pro Monaſterij fũdatione edita ãno 1485. in qua fundatione privilegia, ac enũciatã facultatẽ approbat, quodcũq; peregit ante eũ Anacletus II. Etenim Eugenius III. dũ in Vaticano ſedebat, Rogerius Rex conſtitutionem Regni novam circà bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem edidit, incipientem: *Pervenit ad noſtram notitiam tit. de adminiſtrat. rer. Eccleſiaſt. poſt mort. Præl. lib.* 2. *conſtit. Sicil.* ibi: *quia omnes Eccleſias Regni noſtri, & ſpecialiter ipſas, quæ Paſtoribus carent in manibus, & protectione noſtra habemus.*

Willielmus filius ſub Alexandro III. regnante, in quadam donatione Meſſanenſi Eccleſiæ collata, ait, omnes Regni Eccleſias ſub ſua eſſe protectione: Immò Anno 1164. idem Alexander III. quamdam Cœnobij fundationem ab eodem Willielmo peractam collaudando mandavit; *ſi quærimonia de cætero contrà Abbatẽ extiterit aliqua, eam Eccleſiaſtici Regnicolæ cũ Regis, ejuſque hæredum placito in Regno cernerent*: *Anno* 1529. à Regni Prorege accito Ludovico Syracuſano Epiſcopo, Romam pergit; & à Clemente VII. ad Carolum V. Imperatorem fuit demiſſus, & ab eo ad Proregem, qui è Regno per triennium arcuit; Anno 1551. Julius III. à Joanne de Vega Prorege, excarceratiõnẽ Cardinalis Antiſtitis Panormi, fratris, ac ſui Vicarij popoſcit; An. 1544. Clerico Antonio Cardillo ad Romanam Curiam, litem jam in Regno inchoatã ſubreptitiè introducente, meliùs Paulus III. imbutus ad idem Proregis tribunal remiſit.

Sixtus deniq; Quintus anno 1582. Sereniſsimo D. Joanni ab Aragonia Siciliæ Regi, Regiſque Catholici Patri, alterũ quoque celebre indulſit privile-

vilegiũ, in quo fundationem, privilegia, ac exemptiones à Comite Rogerio, & à Rogerio Rege ejus filio, Cœnobio Sanctissimi Salvatoris Messanæ impertita comprobavit: in quo privilegio ipsi Serenissimi Reges, Caput, Abbatesq; Ordinis Divi Basilij Magni, se statuere, ejusque Superiori Civilem, ac criminalem tribuerunt jurisdictionem, eumque omninò ab ordinaria potestate subtraxere.

Porrò nec novum, nec præjudiciũ continebant aliquod, ipsa quatuor capita in enunciato privilegio cõtenta: etenim nõ tantùm Siculi, verùm & Constantinopolitani, dum sub Christiana manebant Religione, non ad Romanam appellabant Curiam; sed ad Patriarcham, ità & Africani, & Carthaginenses. *Enriquez Enriquez de Rom. Pontific. lib. 2. c. 26. litera X.*

Veneti acriter ulciscuntur in provocantes aliquos subditos ad Romanam Curiam: *Estaphileus designat. Inst. §: quando appellatur ab interlocutoria n. 4. Lancellot. de attentat. par. 2. cap. 20. q. 2. n. 38.*

Castellæ, Ferdinandũ Gonsalem in Comitem excerpentes suum, septem ab eo susceperunt præcepta, quorum secundum, nè quis prodeat, nec alterum ad judicium extrà Regna provocet: *Frat. Gonzal. de Arredond. in Chronic. manuscript. Comit. Fernand. Gonzalez lib. 3. cap. 15. leg. 2.*

Eugenius Papa VI. Domino D. Joanni Castellarum Regi II. privilegium tribuit, subditos ex universa ditione sua ab ea in causis, querelisq; prophanis disceptandi gratia, haud extrahi. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Domini 1433. Kalendis Novembris, cujus originalis copia in Archivio, Supremoque Italiæ Consilio extat.

Leo Pontifex X. alterum parile Ludovico XII. Galliæ Regi indulxit privilegium, dum Mediolanensem possidebat Ducem: quod potiùs personale, quam Reale existimat esse: *Ægid. Bossi. de Principe, & privileg. ejus n. 344.*

Idem Eminentiss. Cardin. Baronius, *in Urban. II. vita tom. 2. anno* 1097. fatetur Eugeniũ Pontificẽ III. Rogerio Siciliæ Regi privilegium, nè in ipsâ Trinacriâ Legati proficiscerentur, concessisse: quod pariter testantur *Otho Frigisens.* ea tempestate Historiographus *in Fider. lib. 1. c. 28.* Callistus II. post generalem Romæ habitum œcumenicum Conventum, ad Henrici Bri-

tannię Regis instantiam, inter cętera statuit, Legatos in Britanniam haud pergere.

Ex quibus desumitur, quatuor ipsa privilegij Adriani, Clementisque capita, contra Ecclesiasticam libertatem, ac Pontificiam dignitatem, haud tendere: quoniam si ità esset, quòd utique tanta privilegia haud indulsissent tot Summi Pontifices. Meritò de enarrata Friderici, matrisq; suę Imperatricis renunciatione, unquam rationem habuerunt, nec Pontifices, ut diximus, nec Trinacrię Reges, tanquam illegitimam insufficientem, ac vi supremæ auctoritatis peractam: ut de jure loco suo sustinebimus.

Equidem ipsemet Fridericus, Corradus, ac Manfredus sui filij in Regno successores, eadem usi fuere facultate: imò & cum eis Carolus I. Andagavię Dux Divi Ludovici Gallię Regis frater, qui à Clemente IV. postpositis Suevis, Regnum ann. 1265. obtinuit, non obstante investiturâ ab eodem præhabitâ, prout recepit Fridericus. Eodem quoque modo versati fuere Aragonenses à Petro I. cognométo *el Grande*, & post eos Augustissimi Reges nostri Austriaci: ut digito demonstratur, in elaboratissimo codice Regiæ Monarchiæ penès Regni Prothonotarium existente, ac per Ill. Joannem de Vega in unum coacervato, ubi hujusce facultatis usus, tam in contentiosa contra exemptos, & non exemptos; quàm in voluntaria jurisdictione, omnes ferè Trinacriæ Reges inconcussè à prima Normannorum linea, usque ad Augustissimam nostrorum Austriacorum Regũ, ejusque prisca, ac recens exquiritur methodus: qui quidem nostri potentissimi Reges omni ævo pro ejus observantia fremuere, cuncti potissimùm, ut in suum Trinacriæ Regnum Apostolici haud pergerent legati. Comes igitur Rogerius ex cæteris Normannis Heroibus, primus in Regno strenuo mucrone coruscans, ęgrè delegationem ab *Urbano* II. Traynensi Episcopo collatam ferendo; se conquestus acrissimè cũ Pontifice fuit: taliter, quòd ad sui instantiam, eam confestim revocavit, actaque per eum facta delevit. Manfredus quoque Taranti Princeps Friderici Imperatoris II. filius ex pręclaro, illustrique Suevorum Sanguine ultimus emanans radius, sub Benevento, cruentissimo in armorum cõflictu, à Carolo I. Andagavię Duce devictus; fato cessit, si-

bi-

bique Mors cuncta tulit: sicuti haud dispar Corradi fratris sub carnificis ferro cecidit. Sub suo igitur Manfredus imperio, Apostolicum Joannem Columna Legatum, è Regno arcuit: *Fasell. lib. 8. poster. decad. cap. 3.* Petrus Aragoniæ III. Siciliæ I. Rex anno 1339. Cardinali Socio, ac Episcopo Racerio, contra nonnullos Regni Prelatos Apostolicis Legatis, veniam eos inquirendi vetuit. Alphonsus anno 1445. Episcopo Catanensi in quadam causa sibi via appellationis à Pontifice delegata, se immiscere interdixit. Anno 1516. regnante Potentissimo, ac Augustissimo Carolo V. Imperatore D. Joannes Vincentius de Luna Caltabillottę Comes Messanę Stratecotus, ac Regni Locumtenens, Sebastiano Mansi Curię Romanę pro verificandis aliquibus criminibus, per Siculos Prelatos patratis; seriò Delegato ad ultiora procedere implicavit: immò quemdā Cursorem suum ad torturæ tormentum subijcere jussit.

233 Exaratis igitur, sedulò perpensis, luculenter depromitur, Urbanus Pontifex II. apprimè imbutus, quantum Rogerius ipse Guiscardorum Comes strenuus Christi nominis propagator; Trinacriā è Maurorū prisco, diroq; jugo vendicando, indefesè elaboraverit; & ut Christiana Religio sublimè extolleret Caput; quantum potentissimis valuit viribus: ideò nè præstantissimis his magnalibus beneficijs immemor Pontifex videretur; consentaneis Comitis precibus libēter annuit, eique Salerno Traynensis Episcopi legationem dele spopondit, ipsum, suosque hęredes in Regno Legatos constituere, nec alios præter suā, ac suorum voluntatem, & cōsensum deinceps mittere: undè verbosas has pollicitationes adimplere lubēs, Bullam modò superiùs indicatam, Rogerio, suisque hęredibus libenti animo impertivit.

In remunerationem siquidem tanti Comitis laborum, ac meritorum, tale fuit impertitum privilegium: ut notoriè patet, & ex eodem diplomatis tenore dignoscitur: ibi. *Quia probitas tua in Saracenorum finibus Ecclesiā Dei plurimùm dilatavit, Sanctæque Sedi Apostolicæ devotum se multis modis semper exhibuit:* quæ quidem verba per rationis modum stant, causamque exprimunt finalem meritorium, nempè Comitis attentio: quod quoque ipse Urbanus in alia Agrigētina Episcopatus an. 1089.

fatetur ibi: *nostris temporibus gloriosissimorum Principum Roberti Ducis, ac Rogerij Comitis fortitudine supremę dignationis miseratio, omnem Saracenorum violentiam in Siciliæ Insula expugnavit, & antiquum Ecclesiæ statum pro voluntatis suæ beneplacito reparavit, ut & ipsius ineffabili misericordiæ gratias agimus.*

Hinc est,& si ad Sum. Pontificis nutum; ac pro ejus libito quælibet revocatur legatio *tex.in cap.quoniam*, & *ibi Abb. n.* 103. *de off. deleg.* & in eo stat pro ratione voluntas;liberumque in beneficiorum collatione retinet arbitrium *Deci: in cap. quæ in Ecclesiarum n.* 26. *de constit.* attamen pręsumēdum unquam est Summos Pōtifices, in quocumque suo rescripto, privilegio huic in tot præstantissimorum servitiorum remuneratione collato, velle derogare: sancitur equidem per Cancellariæ regulam sub rub. *de non tollend. jur. quæsit.* ex quacunque Pōtificia constitutione emanata juri alterius quæsito derogare, haud intelligitur, etiāsi clausulam, *motu proprio, ac ex certa scientia*, vel aliam contineret parilem: Pij autem Pastoris haud est has remuneratorias concessiones revocare inquit *Guid. Pancirol. cons.* 12. *n.* 15.16. nec in dubio cēsentur revocatę *Maedan. decis.* 350. melius *in decis.* 10. *de jur. patr.* & *ita censuit Rot. Rom. decis.* 308. *lib.* 3. & *decis.* 137. & 468. *p.* 1. *divers.* & *decis.* 304. *part.* 2. *divers.* itidem per verba generalia, ac geminata Quintil. Mandos. *in regul. Cancell. XI. de revocation. qu.* 13. *n.*6. quem sequitur *Bertrand. cons.* 154. *n.* 7. 8. *lib.* 3. nec per clausulam (*non obstantibus privilegijs*) cum quo inclinavit *Moronus de fide treg.* & *pac. per totum ferè tit.* 1. *qu.* 63. *Roman. cons.* 436. *n.* 14. undè inaniter doctissimus hesitavit *Navarrus in Manual. cap.* 27. *n.* 71. an ex Bulla Cœnę Domini abrogata partilia fuere privilegia, quod cum Pontifice consulendum esse absolvit: verùm ausus haud sit itidem in posterioribus suis Codicibus affirmativam afferere sententiam, licet eum increpant *Sayr. de censur. lib.* 3. *cap.* 25. *n.* 10. cujus sententiā comitantur *Dian. Durand.* & alij, quos congerit *Cutell. de immun. Ecclesiast lib.* 2. *qu.* 6. *n.* 14. *Ugolin in respons. ad Colleg. Patavin. pro Venet. cap.* 7. additis *Guevar. de prop. Eccles. libert.* *q.* 7. *n.* 43. *assert.* 1. *Mart. de jurisd. p.* 4. *cent.* 1. *cas.* 7. *n.* 12. *Barbos. in cap.*

cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ n. 25. de constit. ajentes per enarratam Bullam, omnes Ecclesiasticas concessiones lædentes, immunitatem fuisse abrogatas: Huic tamen sententiæ opponuntur nonnulli, non infe-
234 rioris notæ, audacter sustinent, privilegia Regibus, ac Principibus per Summ. Pontifices indulta, haud fuisse per eam revocata: tum ex quo Pontifex ex ea noluit: tum ex quo privilegia jam indulta, absolutè, rectè, ac jure non abrogantur; noluit, & sic præsumendum esse firmant dum in Bulla hoc nõ expressit: etenim ex utriusque Juris dispositione, privilegia per antecessores impertita, nunquã præsumũtur revocata; nisi specificè de ipsa revocatione fuerit expressũ. *tex. est apertus in cap. fin. de præscript.* ibi: *per quod privilegium suorum antecessorũ non extitit derogatum, cum de ipsis nullam fecerit mentionem, cap. quia intensionis, 29. de privileg.* ubi idem Honorius III. statuit: *cap. Ecclesia vestra, 57. de electionibus* ibi: *nec cætera, quæ super hoc alibi statuta noscuntur uno verbo videantur aversa: & facit quoque cap. 1. de constitut.* ibi: *nisi expressè caveatur in ipsis, cap. fin. de offic. Archidiac.* quàm sanè sententiam uno concomitantur ore Canonistæ, ac de Quiritum jure scribentes *in leg. si quando, 35. Cod. de inoffic. testam.* Quibus ipsissimis verbis usus fuit Honorius III. in dicto *cap. quia intensionis, 29. de privileg.* & sequuntur *Tasc. lit. C. conclus. 1036. à nu. 4. Menoch. de recuperand. remed. 4. n. 21. Macerat. resol. 1. 8. lib. 1. n. 21. Malder. par. 6. q. 96. Fagundez de præcept. Eccles. tract. 1. lib. 3. cap. 7. nu. 17. Salzed. de leg. polit. lib. 1. cap. 8.* quos laudat, & refert *Cutell. d. quæst. 6.* Summum denique Pontificem velle sua regulari dictamina per justitiæ tramites, tam fori, quàm poli, suadet ratio, & probat *tex. in l. quoties C. de precib. Imp. offerend.* taliter quod, ubi de enixa Summ. Põtificis voluntate non apparet; unquam præsumendum esse, eum velle, quod non facere debet. Privilegia equidem Regibus, aut magnis concessa Principibus, ob Provinciarũ salutem, causâ concessionis manente, servari fas est: ut de consuetudine, quæ privilegio æquiparatur *Gloss. in cap. novit. de Judic. cap. cum contingat. de foro. compet. Giurb. cons. 36. n. 54.* dixit D. *Hieronymus ad Lucinium ibi: sed etiam illud, te admonendum puto, traditiones Ecclesiasticas præsertim illas*

quæ

quæ fidei non officiant ita servandus, ut à majoribus traditæ sunt, nec alienum, consuetudinē aliorum contrario more subverti. Honorius III. in allegato *cap. Eccles. vestra* 57. *de electionibus*, & alij ubi supra, additis *Baldell. lib.* 1. *Theolog. moral. disput.* 33. *nu.* 22. 23. 24. 25. *Cutell. de imm. Eccles. d. lib.* 2. *quæst.* 6. *per totum*: potissimùm hoc firmandum est, quo ad privilegia nostris Regibus suisque Serenissimis Prædecessoribus indulta, qui cum omni fuissent ævo Hæreticorum flagellum, firma, ac solida Christianæ Religionis basis, Pontifices impertita haud detrahunt, immò augēt: etenim passim sua crescunt merita, nec per legem subsequentem, cæterisque derogātem privilegijs, primùm à Pōtifice, personis dilectis gratis, ac valdè benemeritis indultū censetur derogatum, autumavere *Roman. cons.* 478. *à n.* 1. 19. *Selv. de benefic. par.* 3. *qu.* 15. *n.* 23. 27. latè *Mantic. de conject. lib.* 12. *tit.* 8. *nu.* 26. *Cutell. ubi supra, Salsed. de leg. polit. lib.* 1. *cap.* 8. conglutinat *Salgad. de reg. protect. par.* 3. *cap.* 10. *n.* 95. 96. 97. *tom.* 2. qui de regulis Cācellariæ, post indulta privilegia emanatis, ratiocinatur: & alij de Bulla Cœnæ Domini in specie loquuntur, eamque privilegium alicujus Principis anteà indultum, haud revocare affirmāt: sicuti nec tandiù introductas consuetudines, quæ Pontificis supponūt consensū pro alicujus Provinciæ bono, nec tolerantiam sustulit Pontificum: dixere *Castill. Sot. Major. tom.* 7. *contr. cap.* 138. *Salgad. de reg protect. in prælud.* 3. *n.* 139. *et tom.* 2. *p.* 3. *c.* 10. *n.* 90. *Molin. de just. tom.* 3. *tract.* 2. *disp.* 270. *n.* 5. *Malder. p.* 6. *q.* 96. *Fagund. de precep. Eccl. tr.* 1. *c.* 7. *n.* 17. *Salzed. de Leg. polit. lib.* 1. *c.* 8. quę consensum potiùs, quàm Pontificis repugnantiam supponit *Vasq. opusc. de restit. cap.* 6. *§.* 1. *dub.* 2. *à num.* 30. 34. *Sess. de just. & jure lib.* 2. *cap.* 33. *dub.* 5. *n.* 38. 40. *Bonacin. de censur. disput.* 5. *quæst.* 15. *punct.* 4. *§.* 1. *nu.* 5. Sed tantùm consuetudines cōtrà Ecclesiasticam immunitatem à Principibus laicis, eorumque Officialibus usurpatas, *ut in Canon. excommunicamus*: ac clam introductas, quas supremā cum eorum potestate sustinere, ac in usu protendere attentant: hæc autem cum insufficientes ab initio fuere, Pōtifices, eas approbasse nunquā censetur; sed potiùs ad evitāda scandala dissimulasse, ac connivixe probant: *Sesse decis.* 113. *n.* 74. 75. *Salgad. de sup-*

supplic. ad Sanctiss. par. 1. *c.* 2. *à n.* 178. *Mart. de jurisd. par.* 4. *cas.* 102. *Cutell. de immun. Eccles. d. quæst.* 5. *nu.* 17. 18. *tom.* 2. *Dian. resol. moral. par.* 1. *tract.* 2. *resol.* 5. *& par.* 4. *tract.* 1. *resol.* 1. *&* 20. *& in sum. par.* 1. *verbo consuetudo n.* 4. *del Bene de immunit. Eccles. tom.* 1. *cap.* 5. *dub.* 14. *sect.* 6. *& de parlam. dub.* 4. *sect.* 19. *sub. sect.* 4. *n.* 5. *dub.* 15. *sect.* 2. *n.* 3. *& dub.* 27. *sect.* 8. *n.* 10. *& sect.* 9. *n.* 1. & ex multis *Vigian. de immunit. Eccles. cap.* 2. *tom.* 4. *Barbos. in cap. Eccles. Sanctæ Mariæ n.* 25. *de constitut.* quæ nec Principibus prosunt sæcularibus ad præscribendum, nec ad aliquod contrà Ecclesiasticam libertatē peragendū: *Azor. instit. moral. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. *vers. quæri solet, Dian. resol. moral. p.* 1. *tr.* 2. *resol.* 5. *Vela dissert.* 44. *n.* 69. *tom.* 2. At consuetudines diutiùs usu traditæ, omni usurpationis suspicione carentes, credendum haud esse, eas voluisse Pontificem in Bulla attexere, clamant *Lessius d. lib.* 2. *cap.* 33. *dub.* 5. *n.* 19. *Molin. de just. tom.* 3. *tract.* 2. *disp.* 270. *n.* 5. *Turrian. in* 2. 2. *tom.* 2. *disp.* 14. *dub.* 4. *n.* 12. *Salas Deleg. qu.* 96. *tract.* 14. *sect.* 11. *n.* 1121. *Salg. Vasq. Castill. & alij*, ubi nuper, ità

235 & Principibus indulta privilegia: ut ex superius expositis elicitur, & fassus porrò fuit Martinus V. unus ex dictæ Bullæ Cœnæ Domini condentibus: qui Carolo Francorum Rege instante, enucleavit suam editam sanctionem haud devincere casus, in quibus Rex ab immemorabili tēpore in Clericos jus dicebat. refert *Guido Pap. decis.* 1. 85. *&* 87. *Boet. q.* 69. *n.* 23. *Afflict. decis.* 2. *n.* 10. 11. *& decis.* 24. *n.* 9. *Grammat. decis.* 78. *Ossa-scus. decis.* 30. *Menoch. de recuperand. possess. remed.* 15. *n.* 210. *Avendañ. de mand. Reg. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 32. perfunctoriè *Navarr. in cap. cum cōtingat. in pr. remed. de rescrip.* fusè *Ioan. Ferrau. de jure*, *& privileg. Regn. Franc. privileg. XI.* meliùs *Rebuff. tit. de caus. benef. possess. artic.* 8. *gloss.* 2.

Potissimùm si cū ipsa usu introducta consuetudine privilegium, vel fama adesset ipsius: cùm tunc vim ipsius Papalis privilegij, habet, & capacem reddit laicū ad præscribēdū jura adversus Ecclesiasticas immunitates. *Remir. Deleg. Reg. §.* 20. *n.* 9. quæ quidem sententia non sine maxima oppositione transit. vide *Azor. Dian. & alij ut supra.*

236 Eoque magis adducta procedūt in concessione haud gratuita, sed in remunera-

tio-

tionem præstantissimorum servitiorum indulta, quæ nullatenus jure possint revocari, immò omninò conservanda: etenim talis concessio in vim transit contractus correspectivi onerosi, quem Princeps licèt, supremus nõ revocat *tex. in l. sed si lege §. consuluit ff. de petit. hæred. gloss. Jason, & alij in l. ex hoc jure ff. de just. & jur. Felin. in cap. novit. de judic.* nec minùs moderat *Restaur. Castald. de imper. qu. 55. num. 14. & quæst. 114. num. 12. Consil. Staiban. resol. 100. n. 67. R. Tap. l. fin. part. 2. cap. 9. à n. 1. ff. de constitut. Princip. D. Larr. alleg. 3. disp. 6. & alij*, quos coagulat *R. de Filip. disert. fisc. 11. n. 13.* recenter *Manfrell. ad lib. 2. R. Capici. Latro obser. 99. n. 17. Fontanell. de pact. claus. 4. part. 2. gloss. 10. n. 89.* & alij per *Giurb. cons. 19. nu. 88.* si intrà justitiæ Cancellos
237 se cõtinere intendit; itidem sub alterius ingratitudinis prętextu *Jan. Felin. & alij in d. tex. in l. ex hoc jure Tusc. lit. P. conclus. 751. n. 9. 14.* latè *Petr. de Princip. potest. cap. 24. n. 256. & qu. 3. cap. 32. n. 170.* magistraliter de more *Tiraquell. in l. si unquam gloss. donatione largitus; n. 14. C. de revocand. donat.* undè nõ sine fundamento Galli ex sententia Panormitæ, aliorumq; *DD. in rub. cap. fin. de donat. & per tex. in l. Aquilius Regulus ff. de donat.* cum concor-
238 dantibus, opinantur concordiam inter Leonem X. & Regem Francum, aliaque privilegia à Summ. Pontifice in remunerationem eorum servitiorum obtenta, non esse revocanda propter jurgia habita inter Philippũ cognomento Pulchrum, Sarræ Columnę opera, & Bonifacium VIII. nè odio unius alter puniatur. *per tex. in l. si quis in suo §. legis C. de inoff. test. Bart. in l. aut facta §. fin. de pœn. Abb. & Anan. in cap. dilectus il 2. de Simon.* autem particularibus abutentibus, & delinquentibus, non tota Civitas; sed ipsi puniendi sunt: quoniam remuneratoriæ tales sunt concessiones, quæ itidem ob patratam ingratitudinem non revocantur: ut præter adductos insinuant *Garsia de donat. remuner. n. 9. Mart. decis. 215. n. 28. Mantic. de tac. lib. 13. tit. 15. n. 33.* nisi tantùm quo ad excessum autumavere *Mierer. de Majorat. part. 1. qu. 22. n. 169. 170.* quidquid dicat *Pinell. in l. 1. Cod. de bonis Mater part. 3. n. 601.* quem reprobat *Guitier. cons. 24. in fine.*
239 *Planè* subdunt nuper al-

la-

lati, neq; hoc perficere possit ex plenitudine potestatis: ut notant *Gabriel. tit. de jur. quesit. non tollend. conclus. 6. Rodolph. de absolut. Principum potestat. cap. 6. nu. 170. Augustinus Barbosa de clausul. claus. 41. in fin. Mart. decis. 195. Velasc. decis. 72. n. 1. & decis. 120. n. 9. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. n. 19. Pin. ad leg. 1. Cod. de bon. mater. par. 3. n. 62. illat. 16. vers. ego,* & alij quos cumulat *Barbos. ubi nuper,* & post eum *D. Marius Giurb. d. cons. 19. n. 89. 90.* nisi

239 expressa, justaque accesserit causa: *tex. in l. Titius puerum ff. de obseq. libert. l. Lucius, ff. de evictión. l. item si verberatu, §. praeterea, ff. de rei vendicat.* ubi *Bart. & Angel. Perna cons. 16. Pinel. ad l. 1. Cod. de bonis mater. par. 3. nu. 62. ubi supra, Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 10. n. 49. Burg. de Paz cons. 25. à n. 48. Afflict. decis. 361. n. 6. Cabed. decis. 19. n. 10. & decis. 68. par. 2. Rodolph. de absolut. Princip. potest. d. cap. 6. nu. 199.* quae publicam respicere debet utilitatem: *Menoch. cons. 351. n. 21.* perbellè *Peregr. de jur. Fisc. lib. 1. tit. 2. sub num. 49. Roland. cons. 80. n. 29. vol. 3. Decian. cons. 51. n. 31. vol. 3. Surd. cons. 103 n. 26.* talisque urgere debet necessitas, ut absque privilegij abrogatione, evitari haud possit: ait *Bursat. cons. 16. n. 71. vol. 3.* nempè in casu valdè inopinato, ac omninò inusitato astruit: *Augustin. Barbos. ubi supra,* quae

240 quidem causae urgentia cōstare debet: nec satis est eam asserere simpliciter, nec generaliter, ex causis animū suum dignè moventibus; cum in ijs, quae sine causa justa, ac expressa fieri interdicuntur, causam asserenti haud creditur: opus namque est, ut omninò adsit, & ut constet affabrè insinuat *Decian. cons. 603. n. 7. & cons. 602. n. 12. 17. Guiter. in l. 1. nemo potest, nu. 71. 72. 175. per delegat. 1. & de gabell. quaest. 4. nu. 9.* prolixè *Decian. cons. 41. à n. 5. in 2.* magistraliter *in cons. 51. n. 31. vol. 3. Bursat. cons. 61. n. 71. vol. 3.* parte citatâ, & ad plenum auditâ edocet *Montalv. in leg. 8. for. tit. 12. Gloss. no puede:* concinit *Jov. Andr. in Clement. de jur. jurand. & in Clement. Pastoralis de re judic. & in Clement. 1. ut lite pendente:* aliàs justâ non accedente causâ, non posse Principem de potestatis plenitudine, quempiam dominio rei suae privare, & privilegium indultum, ac contractum cum eo celebratum infringere: ut praediximus, additis *Aretin. in cap.* no-

*novit. de judic. n.*28. & ibi *Felin. n.* 2. *Tiraquel. in loco indicato nu.* 11. *Camill. Borrell. de præstant. Reg.Catholic. cap.*53. *n.* 6. *Suar. deleg.lib.* 8. *cap.*37. *n.* 4. 10. *Sanctarell. var. lib.*1. *quæst.* 17. *num.* 3. & alij quos laudat, & sequitur *Augustinus Barbos. ubi supra n.* 29. pactorum enim observantia, & si à naturali scateat æquitate: ut ex *J. C. in l.* 1. *ff. de pact.* aut
241 ex communi gentium placito; semper Principes ad ejus observantiam tenētur cuncti: probat *D. Mar. Cutell. de donat. tom.* 1. *discurs.* 1. *nu.* 67. itidem ipse Deus Optimus Maximus lautè ex Magistro Sententiarum instruit, *Bald.in d. l.* 1. *ff. de pact.* & habetur *in Genes. cap.* 17. *lin.* 2. ibi *Ponamque fœdus meum inter me, & te, & in lin.* 7. ibi. *Et statuam pactum meum inter me, et te*, ac in *Exod. cap.* 19. & in *Deuteron. cap.* 5. & quo magis in eo Sanctitas, ac integritas fulget; fortiùs pactis stare debet, disertè docent *Salas de legib. disput.* 14. *sect.* 2. *n.* 29. *Bonacin. disp.*1.*qu.* 1.*punct.* 6. *n.*14. *Gonzal.de regul.Cancell. Glos.*28.*n.* 1.23.*et* 24. *Suar.in defens.fid.lib.* 4.*c.*24.*n.*21. ajētes, quod tantummodò pacta observare nequeat Pontifex, quibus Pontificia concutitur, vel deprimitur Majestas: quę ut iniqua respuenda sunt, per *tex. in l. jus publicum,* 38. *ff. de pact. l. sunt personæ*, *ff. de religion. & sumpt.fun.* quibus rationibus nititur *Bardell. lib.* 5. *Theolog. moral.disp.*40.*n.*7.

2 A quibus consentaneis,
24 solidisque ex omni jure emanatis fundamentis, firmum remanet Pontificem quoque in beneficijs collatis, sine causa quempiā beneficio privare suo in honestum esse: *cap.ecce*, 99. *distin.* absque legis, & rationis naturalis lęsione, probat *Abb.in cap. ult.n.*10. *de confir. util. Cardin.cons.* 142. *Gomez in proem. regul. Cancell.* §. 4. *n.* 3. *& seqq. Menoch. remed.* 15. *recup. n.* 43. *cum sequ. & cons.* 1. *n.*422. *& cons.*85. *n.* 1. 15. *& cons.* 181.*n.*49. *Peregr. de jur. Fisc. lib.* 1. *de haben. jur. Fiscal.n.*24. *Menoch. usufreq. cap.* 2. *in princ. Cabed. decis. lusit.* 18. *num.* 13. *& decis.* 36. *nu.* 2. *par.* 2. *Azor. instit. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap. primo*, *quæst.* 4. *Valer. differen. inter utrumque for. verb. elect.*
243 *differ.* 5. ubi Sixti V. casum recensēt, qui ad Regis Catholici commendationem beneficium jam alteri collatum, in commendatum contulit: verùm re maturiùs perpēsa, spoliato existimationem tribuit: juxtà *tex. in l. item verberatū*, 15. §. 1. *in fine*, *ff. de rei vendic.*

dic. & mirè facit *Navar. in tract. de spol.* §. 3. *nu.* 6. & ex *Innocent. in cap. nisi de renunciat.* aptè concinnat *Arr. Pinel. par.* 1. *rub. de rescind. vend. n.* 30. *vers. altera inspertio tit.* 3.

344 Princeps itidem laicus, officium temporale, aut perpetuum, quod contulit, absque justa causâ haud revocat, quàvis ad beneplacitum, ex mera, liberaque ipsius concedentis voluntate perdurante concesserit: extricant *Calici. in extravag. Cur. cap.* 7. *n.* 106. 107. *Fontanell. de pact. nupt. tom.* 1. *claus.* 1. *Glos.* 10. *par.* 1. *à nu.* 145. *&* *decis.* 215. *n.* 1. 2. 3. *par.* 1. *Matth. de reg. Reg. Valent. tom.* 1. *cap.* 4. §. 6. *à n.* 5. 10. *& cap.* 6. §. 5. *n.* 42. *Castill. de tert. tom.* 7. *cap.* 4. *n.* 22. fusè *Xamar. de offic. Jud. par.* 1. *q.* 12. *à nu.* 94. 109. *Peguer. decis.* 29. *n.* 12. *par.* 2. *Mastrill. de Magistr. lib.* 1. *cap.* 23. *à n.* 46. & lato calamo *cap.* 27. *à n.* 16. *& in decis.* 188. *Capyc. decis.* 16. *Ricc. collect. decis.* 510. *par.* 4. *Ramir. de leg. Reg.* §. 18. *n.* 8. *&* §. 30. *n.* 41. *Ramon. cons.* 35. *n.* 4. *Mierez de Major. par.* 4. *quæst.* 40. *à nu.* 28. *Dom. Larr. decis.* 2. *à n.* 5. *Novar. quæst. for.* 99. *Pasqual. de virib. patr. potest. par.* 1. *cap.* 4. *rubr.* 10. *Salling. Tondut. de prævent. par.* 1. *cap* 26. *à n.* 31. *Valasc. consult.* 29. *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *quæst.* 55. *à n.* 6. *Gutier. pract. quæst. lib.* 3. *quæst.* 11. *Gamm. decis.* 331. *Consil. Franc. Mar. Prat. resp. Fiscul.* 2. *Reg. Sanfelic. decis.* 61. *D. Laur. Matt. contr.* 77. *à n.* 30. *D. Christoph. Cresp. de Valdaur. obser. decis.* 7. *à nu.* 1. & ante eum *D. Michael Cortiad. decis.* 10. *nu.* 87. remissivè *Regens*

345 *Moles decis. manuscrip.* 81. *quæst.* 3. *Consil. Petr. in comm. Rit. M.C.V. in Rit.* 2. *n.* 60. ubi justissimum Philippi II. rescriptum memorat, quod ante eum adduxere *Tasson. de antefat. vers.* 3. *observat.* 3. *à n.* 96. *Thor. par.* 3. *comp. sect.* 2. *verb. Officialis amatus*: causâ autem legitimâ, ac justâ accedente, & in judicio, parte citata, & audita deducta; privetur Officialis nō modo administratione; verùm & proprietate: nervosè defendit *Reg. Galeot. resp. Fisc.* 15. *nu.* 130. *Cabed. decis. lusit.* 20. *nu.* 4. *par.* 2. *Georg. alleg.* 42. *n.* 7. *Joan. Bapt. Spad. cons.* 88. *Fragos. de regim. Reipubl. Christ. quæst.* 1. *lib.* 3. *disput.* 5. *àn.* 22. Si occasione authori-

346 tate, causa, colore, ac officij prætextu deliquerit: *Caravit. ritb.* 49. *per totum, & nu.* 27. *ex Bald. Theorica in l.* 2. *in fine cap. quorum appell. non recipiunt. Par. de Put. de sindic. qui sint cap.* 1. *n.* 8. *Novar. in prag.* 1. *de abolit. n.* 41. *de offic. Jud.*

prag. 5.*n.*5.insinuat *Reg.Merlin. contr. centur.* 2. *cap.* 28.*n.* 3. ex vi clausulæ (donec fideliter se gessit) quæ itidem nõ expressa semper intelligitur: edocent *Surgent.de Neap.Illustrata lib.*1.*cap.* 17.*n.*36. *Reg. Galet. ubi nuper, Merlin.nu.*5. *P. de Franch.decis.* 457.*in fin. Mont. de regal offic. sub n.* 69. Imò tanquã essentiale pactũ, sub resolutivâ conditione intrinsecè, ac naturaliter annexũ operatur:ut cõfestim quòd officialis in officij administratione labescit; in cõmissum officium incidat, & ad concedentem devolvatur: *ex tex. in l. si aliquid.Cod.de suscept.lib.*10. *Goffred. cons.*21.*n.* 11. *P.de Franch.decis.*457.*Reg.de Pont. decis.*28. *Reg.Rovit. cons.*104. *n.*14. *lib.*2,*Galeot.n.*122.& ita cernit *Reg.Collat.Cons.Neapol.* coràm Domino Prorege, ac Generali Visitatori, non obstante *Rot. Rom. decis.* coràm *Cantuccio*, quam indicat *Farinac.cons.* 5. *n.* 42. parumque refragãtibus Consilijs *R.Rovit.* 104. 105.106.*vol.*2. cui decisione annuit *Jesue lib.de regal. offic. vers.officia n.*12. *& vers. quibus omnibus n.* 19.quod recenset *Cassar. quæst. pereg.* 2. *per totum*, qui nec discrepat,si emptitium esset officium, & sic decisum per S.R.C. refert: immò absque causa refuso tamen pretio, autumãt *ex Bart. & Wiliel. de Bened. Merlin. d.contr.*28. *Mastrill. d.c.* 27. *n.* 14. 15.16. *Galeot. n.* 121. & nos de hac materia laxè *in cap.* 2.*hujus Codicis* egimus.

247 Justâ denique accedente causâ, & in judicio deducta, juridicè revocatur concessum, ut explanatum est: nec sufficit asserere, Summo in Pontifice, ac supremo Principe, causam præsumi justam, ac veram *Clement.* 1. *de probat.* scribentes *in cap. quæ in Ecclesiarum, constitut. quoniam*, ut probè expendit *Navar. d. tract. de spolijs* §.2.*n.*8. in cassum asseruere DD. Papæ interdicitur, hoc, & hoc patrare sine causa: ultrà quod hoc sumitur in casibus in ipsa Clementina perpensis, quæ cum exorbitans à jure communi sit; haud porrigitur, *Navar. ubi nuper*, nempè in ijs, quæ Pontifex de facto suomet proprio enarrat,ut post multa concludit *Gloss. in d.Clement.* 1. *de probat.* nec locum sibi vendicat, ubi de tertij agitur præjudicio, ex sententia *Ancher. consil.* 398. *Dec. in cons.* 602. clausula *ex certa scientia*, (*non obstante*) quæ ubi causæ cognitio abfuit, tertio non citato, haud præjudicat: edocent *Soccin. cons.* 164. *n.* 6. *lib.* 2. *Curt. Jun. cons.* 142. *n.* 8. *Tusc. lib.* 1.

1. *lit. C. conclus.* 340. *Monet. de comm. ult. volunt. cap. 7. n.* 122. ex quibus prolixè facit *Augušt. Barbos. de clauf. clauf.* 41. *à n.* 31. parum quoque refragatur adducta per Panorm. in allegato *cap. quæ in Ecclesiarum de constit.* Etenim ipsemet ibi fatetur, non esse præsumendam caussam in Principe, suum infringente contractum, quoniam sinè caussa ab eo discedere nequit; immò subdit *Bart. in d. l. si forte*, *Castrens. pecul.* in iis, quæ fieri interdicuntur, sine causa; illam omninò clarificandam esse: nec discrepat *Felin. in adducto cap. quæ in Ecclesiarum, & Fulgos. in cons.* 61. alioquin absque clarificatione sedulò peracta, cum opportuna caussæ cognitione; causa in Principem unquam præsumitur. *Cin. in l. omnes C. si contra jus, & utilitat. public. Deci. cons.* 410. *n.* 17. *Molin. de primog. lib.* 3. *c.* 3. *n.* 12. *Jacob. Menoch. cons.* 1. *n.* 433. *Gabriel. comm. lib.* 6. *tit. de clauf. clauf.* 1. *n.* 52. affabrè *Decius cons.* 407.

248 E quibus justissimus noster Catholicus Rex semper Augustus Carolus II. qui Divino sic annuente Supremo Numine, cum copiosa masculina Prole, semper incolumis permaneat, an. 1676. me eo tempore in supremo M.C.V. Tribunali Judice sedente; de moribus nonnullorum Ministrorum, in Supremis Parthenopæis *Sac. Cōcilij, S. Claræ, R. Cameræ Summariæ ac M. C. V.* subsellijs, plenè imbutus, ut Regius asserebat ordo, ibi: *por quanto me consta no han cumplido con su obligacion*, eos ab administratione rejecit: quibus postmodùm ad ejusdem immensam occurrentibus justitiam; sub plenaria caussæ cognitione, in contrarium allata cuncta trutinata fuere: undè aliqui ad pristinam regressi fuerunt dignitatem, cæteri verò in eadē remansere suspensione, quoniam callidam calumniantiū causam contra eos adductam haud expiavere: licèt expulsos intempestivè tamen, per D. Petrum Toledo, & Ducem Albæ Neapolis Proregem ad officium revocatos haud fuere testantur *Reg. Capyc. Latr. consult.* 47. *lib.* 1. *de Angel. in ejus Prato ad l.* 4. *n.* 6. *C. de Episc. Aud.* quos affert *Consil. Petr. d. tit.* 2. *n.* 60.

Justâ denique causâ, ut in judicium, accitâ parte, adductâ, pro avocandis gratiosè condonatis, & ob meritorum multitudinem impertitis; præcisa semper est: ut ex multis elucidatum remanet, quibus

ad

ad rem congruentibus nostrâ, omni hæsitationis motivo dejecto, luculenter inferunt superiùs expressati, allegatam Bullam Cœnæ Domini. Privilegia antea indulta per Sũmos Pontifices, disertè non abrogantem, caussamque interdictionis minimè exprimẽtem; ea non devincere jure concludendum esse putant.

249 Imò recensita, Nostrates de Regno, alia pariter solidissimà muniuntur ratione: nimirùm legationem à Sum. Pontifice indultam unquàm per verba, quantumvis generalia avocari: ut solerter edocet *Petr. Andr. Gambar. in tract. de offic. & potest. deleg. lib 9. quæst. 4. n.* 17. nec alter subvertitur; nisi propria summi *U*niversalis Ecclesiæ Præsulis signãtis manu, atticè insinuat *Quint. Mãdos. de inhibit. q. 5. in fin.* & cõprobat *tex. in cap.* 1. *de offic. delegat. in* 6. ubi eadem est Legati nati potestas, quam Pontificis: quoniam ab eo scatet, suoque fungitur nomine: instruunt *Pesant. de immu. Eccles. disput. 3. Dom. Larrea in suis copiosissimis allegationibus Fiscalibus, alleg.* 27. *n.* 13. *Dom. Carol. de Grass. de effect. Cleric. effect.* 1. *à n.* 25. & alij innumeri ab eis affluenter adducti, & mirè consonat *Matth. de regim. Regñ. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. §. 2. *n.* 62. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 18. *n.* 3. & alij infra laudandi. Immò hujusmodi legationis officium, Reali dignitati perpetuò annexum, inextinguibile est, *cap. quoniam* 14. *de offic. deleg. & ibi Gloss. Sebast. Cæs. in relect. de Eccles. Hierarch. par.* 1. *disput.* 3. §. 2. *nu.* 52. quem laudat *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 5. *delegat. & Nunc. Apost. n.* 88. ut cum *Henric. Zoës. in lib.* 1. *comm. decret. tit.* 29. *de offic. deleg. nu.* 33. & cum alijs in principio hujus capitis sufficienter probavimus.

250 Insuper omne id, quod ab Ecclesia Regibus tribuitur, aut ex privilegio, aut ex consuetudine; in perpetuam transit ipsius Principis Regaliam: mirabilis est *tex. in cap. generali* 13. & ibi: *Gloss.* & notant *Archidiac. n.* 1. *Joan. Andr. n.* 4. *Ant. But. nu.* 3. *Geminian. n.* 9. *Bellug. in spec. Princ. rub.* 13. §. *tractemus, n.* 38. *Ann. Rubert. rer. Judic. lib.* 3. *cap.* 1. *de Grassis, Regalium Franciæ jure* 3. *Benat. Coppinus de domin. Franc. lib.* 2. *tit.* 9. *nu.* 3. *Bertrand. consil.* 276. *Ruzeus de regal. privil.* 16. *n.* 29. *P. de Gregor. syntag. jur. par.* 2. *lib.* 17. *cap.* 17. *nu.* 19. *Castill. de tert. cap.* 3. *n.* 30. *Reguer. Sixtinus de regal. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 54.

55.

55. *Peregrin. de jure fisc. lib. 1. tit. 2. num. 38. noster D. Andr. Mastrill.de Magistr.lib. 1. cap. 3. n. 2. & cap. 13. 14. 15.* quæ ex quibusvis generalibus constitutionibus, tanquã Regum jura, & privilegia, haud includuntur. *tex. in cap. fin. de offic. delegat. in 6. cap. nè reliqui de privileg. in 6. cap. solitæ de Major. & obed.* ut benè insinuat *Hieron. Gonzal. de mẽs. alternat. glos. 24. n. 155. & 156. Castill. de tertijs c. 20. n.* 8. quod elatè tuetur *D. Franc. Salgad. de supp. ad sanct. part. 1. c. 2. à n. 42. 44.* ubi de hac ratiocinatur nostri Regis legatione, eamque non esse comprehensam in enunciata Bulla Cœnæ asserit, neque *in Conc. Trident. sess. 24. cap. 20. causæ omnes*, de quo quidem privilegio ex retro sex, ac ultrà sæculorum vetustissima observantia, varijs tantisque authenticis exemplaribus, ac scripturis in Regni Archivijs
251 invẽtis roborata; vereri nefas esse concludunt nostri Regnicoli: quamvis cum hac immemorabili incorrupta consuetudine; solam privilegij famam ipsum esse privilegiũ, ad præscribendum, valdè idoneũ, magistraliter edocet *Tiber. Deciã. tr. crim. lib. 4. c. 9. n. 13. P. Dian. in summ. part. 1. verb. consuetudo n. 4. & part. 2. verb. Princeps n. 9. Thom. del Bene de parlam. dub. 4. sect. 19. subsect. 3. n. 12. & subsect. 4. n. 7. & dub. 27. sect. 10. n. 1. idem de immunitate Eccles. tom. 1. cap. 3. dub. 8. sect. 4. n. 14.* Optimè *cap. 4. dub. 31. n. 12. & c. 9. dub. 6. sect. 6. n. 19. Vela dissert. 44. n. 69. t. 2. Gratiã. discep. c. 238. n. 69.* latè *D. Michael Cortiad. decis. 7. à n. 30.* & ante eum *Sessè decis. 113. à n. 90. lib 2. & de inhibit. cap. 8. §. 7. n. 163. Ramir. de leg. Reg. §. 20.*
252 *n. 90.* & ubi abest incapacitas, vim veri, ac legitimi tituli, & privilegij retinet ipsa immemorabilis: ut exarato calamo insinuat *Sesse d. decis. 113. n. 105. lib. Car. de Grass. de effect. cler. effect. 1. à n. 372. Salzed. de leg. polit. lib. 1. c. 8. n. 28. Fontanell. decis. 217. n. 17. & decis. 220. n. 4. part. 1. Valenzuel. cons. 114. à n. 14. & cons. 121. n. 33.* Fusè *Castill. contr. lib. 5. cap. 93. §. 8. n. 33. & de tert. tom. 7. cap. 3. n. 6. Pereir. de instrum. edict. tom. 1. tit. 5. resol. 9. à n. 117. 135.* immò Summi Pontificis sciẽtia ab ea arguitur, ac comprobatur *Osasc. decis. 101. n. 20. Ant. Fab. in Cod. lib. 3. tit. 24. diff. 9. Sesse in locis indicatis D. Larr. allegat. Fisc. 9. n. 15. n. 5. 27. Mar. Cutell. de Immun. Eccles. lib.*

lib. 2. quæst. 5. n. 17. Salgad. de reg. protect. part. 3. cap. 10. n. 20. Castill. in locis indicatis.

253 Si tamen cõsuetudo ipsa, quę Summ. Pontificis consensum supponit, ob bonum alicujus Provinciæ publicum sit introducta; nam in ista consensus ejusdem præsumitur: at secùs si consuetudo fuerit iniqua, & clàm per laicos usurpata; tunc ista futilis est, & insufsistens: ut depromitur *ex Innocent. in cap. cùm accessissent, de constit.* disertè *Mart. de jurisd. part.* 4. *cas.* 63. *n.* 8. 9. *Salas de leg. disp.* 14. *sect.* 8. *n.* 92. *Baldell. disput.* 47. *lib.* 5. *n.* 19. *Sair. in clav. Reg. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 5.

254 Hoc profectò Legationis munus in Rogerij posteris, & successoribus redolere perpetuitatem, annectũt nostri Regniculi Primò ex illis verbis in ipsa Urbani II. Bulla enunciatis. (*aut, alterius qui legitimus tui hæres extiterit*) *Alterius*. Etenim mentio ubi fit, comuniter à Doctoribus interpretatur pro alio quolibet, ut quemadmodum dixere scribentes *in Rub. si quis alteri vel sibi* autumantes sub hoc *alterius*, nomine, vel aliena pecunia emerit, vel alius quislibet: & *in tex. in l. alterius, ff. de reg. jur.* alterius circumventio alijs haud præbet actionem: ibique exponit Cagnolus dolũ tertij: actionem haud tribuere alicui ex contrahentibus; ita & in *l. stipulatio ista §. alteri ff. de verb. obligat. & in Institution. de in utilibus stipulat. §. alteri, & §. alij.* ubi pro altero stipulari nemo potest, quod exponitur pro alio quolibet extraneo: estque dictionis, *Alter*, natura, ut ad plures referatur, ubi relatio non est inter duos, aut plures: ut enodatè instruit *Lancellot. de non vulgaliterat. lib.* 6. *cap.* 32.

255 Secundò ex alia dictione *Hæredis* quæ in Bulla evolvitur: hæredis namque appellatione, non tantum primum hæredem, quam hæredes, hęredis permultas successiones, ac infinitum venire congruũt Nostrates *in l. Hæredis appellatio* 65. *l. Hæredis appellatione.* 170. *l. sciendum* 70. *ff. de verbor. signif. & in l. qui per successionem ff. de reg. jur.* verè, & in propria significatione, non autem fictè, & in propriè: ut depromitur *ex Gloss. in d. l. hæredis appellatione* 170. quam sequuntur *Bald. in l. fin. Cod. de hæred. instit. & Alceat. conf.* 600. *n.* 3.6. *Bellon. supput. lib.* 4. *tit.* 16. *n.* 4. 5. quam sententiam communem esse testatur *Cæphal. conf.* 499. *n.* 21. *lib.* 4. eamque itidem in materia trasmissibili pro-

procedere affirmant, in qua hæredis appellatio comprehendit omnes ulteriores gradus: edocent *ex Barth. theorica in l. Gallus §. & si parente, versic. quare. de liber. & posthum. Alex. cons. 9. Jason in l. annalibus Cod. de legat. & in l. si quis filium §. fin. ff. de acquir. hæredit. Curt. Jun. cons. 55. n. 12. Cassan. cons. 11. sub n. 59. & 100.* prout in ijs, quæ stricti sunt juris probat *Tiraquell. de retract. conuect. §. prim. gloss. 6. n. 22.* nempè in conditionalibus, quæ in forma specifica adimpleri debent. *idem Tiraquell. in tract. le Mort saisist le vif. in 5. part. declar. 25. part. n. 6. Menoch. cons. 89. n. 130. 131. Ceph. d. cons. 499. n. 27. lib. 4.* Undè investitus pro se, & hæredibus, censetur pariter investitus, hæres hæredis, & successor successoris: innuunt *Jason. in l. 2. n. 121. Cod. de jur. Empit. & in l. sed & si possessori §. item si jura ff. de jur. jurād. Dec. in l. qui per successionem ff. de regul. jur.* Et prohibitio alienandi, hæredi collata, quoque hæredis heredi facta censetur: sustinent *Bartolus & scribentes in l. si filius familias §. Diui per delegationem 1. & in l. Lutius §. Sempronius ff. delegat. Decius consil. 377. n. 5. Bellon. supput. lib. 4. tit. 16. n. 4. 5. Riminald. Jun. cons. 20. n. 6. Caroc. in l. 4. §. Cato n. 96. in p. lectur. ff. de verb. signif. Paris. cons. 4. 13. lib. 1.* laxè *Deci. in d. l. qui per successionem ff. de reg. jur.* quod pariter affirmavere in remedio, sivè beneficio *l. fin. Cod. de edict. Div. Adrian. tollend.* indulto, ut scriptus hæres in testamento in possessionem testatoris bonorum mittatur; eumque hæredis hæredi tribuunt cum, & ipse propriè hæres ex legis dispositione scriptus sit: edocent *Bartolus in d. l. fin. n. 11. Baldus ibidem n. 35. Menoch. de adipiscend. possess. remed. 493. n. 236. idem in cons. 89. num. 132.*

Tertiò hujus Legationis perpetuitas fundatur ex alijs verbis in ipsa Bulla expositis *sicut verbis promisimus, ita litterarum auctoritate firmavimus:* nam procul dubio omnes obligationes, pacta, ac promissiones regulariter pro se, & hæredibus fieri, & in hæredes transire, & si de eis mentio facta non fuerit explicant *ex tex. in l. si pactum 9. ff. de probation. l. veteris Cod. de contrahend. & committend. stipulat.* ut de qualibet simplici donatione, & liberalitate *ex tex. in l. si quis argumentum*

25. *in fine. C. de donat. fundàt. D. Mar. Cutell. de donat. discurs. primo, special.* 24. *fere*
256 *per totum.* Fortiùs quando
concessio, sivè donatio in benemeritorum remuneratione processit, quæ de omnibus hæredibus intelligenda est: latèque interpretanda indicat *Tiber. Decian. cons.* 51. *n.* 27. *lib.* 3. ut gratia meritis correspondeat: privilegia autem quamvis suaptè natura personalia esse soleant *l. in omnibus, ff. de reg. jur. l. privilegia eodem*, & strictè interpretanda *Bart. in l. fin. ff. de constit. Princip. Abb. in cap. cum olim de verb. signif.* attamen ob merita, si indulta fuerint ad hæredes transeunt: edocet *Fulgos. cons.* 225. *Cagnol. in d. l. in omnibus n.* 4. *ff. de reg. jur. Nicol. Morot. de fid. treg. & pace quæst.* 63. potissimùm si causa remunerationis perpetuam exposceret commensuratione: *Bald. in l. generaliter, Cod. de Episcop. & Cler. & in cap.* 1. *§. fin. de his, qui feud. dar. poss.* ubi ex hoc textu infert, ex servitiorum magnitudine beneficij perpetuitatē induci: *tex. in l. Aquilius Regulus, & l. si pater de donat.* quem sequuntur *Mierez de major. part.* 4. *quæst.* 1. *lim.* 3. *in fine, Gregor. Lopez in l.* 4. *tit.* 27. *Glos. in verbo. Y los que de ellos vivieren, part.* 2. Estque naturali consentaneum: ut perpetua fiat retributio valdè benemerenti: magna meritò præmia benemerentibus statuere Romani, ut cæteri egregiorum factorum emulatione animosiores redderent: sufficiens enim causa hæc est, ut contractus, qui aliàs de sui natura ad hæredes non transit, transeat: innuunt *Nicola. de Neap. Jov. de Belvis, & Alvar. in cap. primo in prin. qui feud. dar. poss.* subditque *Bald. in cons.* 303. *lib.* 2. privilegium cuipiam, & filijs suis indultum, ob ipsius merita proculdubio, nepotibus itidem indultum censentur: quem sequitur *Tiraquell. in repet. l. si unquam, in verb. donatione largitus nu.* 55. *vers.* 35. *de revoc. donat.* Ob magna inquam Rogerij benemerita, Urbani concessio processit: ut ipsemet in Bulla fatetur, & Chronistæ vivam recensent memoriam: unanimiter Rogerij labores pro Catholica Fide propaganda, ac Sedis Apostolicæ tuitione pleno ore enarrantes.

257 Quartò haud parùm ad hanc legationis perpetuitatē fundādam conducit vetustissima sex sæculorum, & ultrà inconcussa observantia, quæ omninò statuentis intensionē declarat: *cap. cum dilectus, de con-*

constit. & ibi mirè *Anton. Butr. cap. cum venisset, de institut.* ubi concessio Realis præsumitur, si Realis fuerat observata, & possessa, *Butr. & Imol. ibidem, Natt. cons.* 406. *nu.* 28. *Hip. Riminald. cons.* 213. *n.* 37. *lib.* 2. Omne namque privilegium, sive concessio declaratur ab ipsa loci observantia, & interpretatione innuunt *Grabriel tit. de consuet. conclus.* 1. *n.* 38. *Mantic. de conject. ultim. vol. lib.* 6. *tit.* 8. *nu.* 7. *Simon. de Petr. de interp. ult. vol. lib.* 1. *res.* 11. *n.* 1. *D. Mar. Giurb. de succ. feud.* §. 1. *glos.* 5. *n.* 26. quæ quidem observantia ex causa, & titulo ipsius privilegij, & concessionis præsumitur: *l. quondam mulier, ff. de re vendic.* præferturque omni aliæ interpretationi: *Bart. in repetit. l. de quibus, ff. de legib. l. minimè, & interpretatione, eodem*, ac veritati, eique standum est, & si falsa appareret: *Abb. in d. cap. cum dilectus, n.* 7. *Soccin. cons.* 145. *vol.* 1. fusè *Tiber. Decian. cons.* 124. *n.* 27. *& seqq. lib.* 3. omnemque tollit hæsitationem *Cravet. cons.* 10. *nu.* 9. *& cons.* 101. *n.* 3. *& cons.* 201. *n.* 2. *& cons.* 373. *n.* 1. *Riminal. Jun. cons.* 18. *n.* 49. *lib.* 1. *Bec. cons.* 101. fortior si antiquissima esset: *Menoch. cons.* 21. *num.* 15. *& cons.* 31. *n.* 44. *lib.* 1. *& cons.* 156. *n.* 28. *& cons.* 192. *n.* 12. *lib.* 2. Usus enim possessio, & observantia, etiam Apostolicæ Sedis privilegij concessionem probāt: *Anton. Oliban. de jur. Fisc. cap.* 13. *n.* 39. *Ripoll. de regal. cap.* 11. *num.* 14. *Molin. de jur. Hisp. primog. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 58.

Et si talis observantia caderet super re, quæ de sui natura, jure communi inspecto, perpetua esset; tunc absque hæsitatione intelligi, & concipi debet perpetuum privilegium: argum. tex. *in l. in contractibus, §. fin. Cod. de non numer. pecun. l. si uno, ff. locat.*

258 Legati namq; Nati munus cum de jure perpetuum sit, *cap. quoniam*, & ibi *Abb. de offic. Legat.* ideò cum Regia transit dignitate, quæ perpetua pariter est, quemadmodū legatio Archiepiscopi Cāturiensis, & Eboracensis in Britannia, Ramensis in Gallia, & Pisani in Italia, *Franc. in cap.* 1. *de offic. Legat.* nec Legati morte finitur hujusmodi legationis dignitas; sed in retinētē talē dignitatē Regiā transit: ut affluēter diximus supr. ex *tex. in cap. præsenti, §. fin. de off. Legat. lib.* 6. *Villadieg. tract. de Legat. quæst.* 16. *n.* 11. ex quibus cessare videtur regula *in l. bove, §. hoc sermone, ff. de verbor. signific.* nam ut explana-

tum est, hæc concessio de primo actu intelligi, & concipi haud possit, tum expositis attentis; tum quia causa, & ratio cōcessionis durat post primum actum: ut mirè considerant *Roman. cons.* 504. *Tiraquell. in d. §. hoc sermone, lim.* 10. *Felin. in cap. sicut, de pace, & treg. fallent.* 4. Causa enim, & concessionis hujus legationis ratio præter adductas, quę perpetuitatē redolent, ut exaratum est: fuit pariter nè Regnicolæ è Regno extrahantur, & cogantur trans maritima loca sumptibus, periculis, & laboribus, itidem pro rebus modicæ summæ litigare, ut calumniātium protervitas introduxit; tum pariter quia in enarrata Urbani II. concessione personę industria electa mi-
259 nimè fuit: in quacūq; enim concessione ubi de hæredementio fit, personæ industria ibi nunquam electa censetur: edocent *Cin. in l. quisquis, C. de Episcop. & Cleric. Bald. ibidem, Felin. in cap. in præsentia, fallent.* 2. *de probation.* qualis namque conditionis esse debeat futurus hæres ignoratur: innuunt *Cin. & Bald.* quos sequuntur *Capyc. decis.* 10. *nu.* 12. *Petr. de Gregor. de concess. feud. part.* 4. *quæst.* 7. *nu.* 13. *Bolognet. cons.* 4. *nu.* 132. *Roland. à Vall. cons.* 23. *n.* 15. 16. *lib.* 1. & alij, quos laudat. *D. Mar. Giurb. de success. feud. §.* 1. *Glos.* 7. *n.* 26.

Quintò hæc legationis perpetua observantia roboratur, ex vetustissima continuatione in Rogerij hæredibus, & successoribus, cūm scientiā, & Sum. Pontificum tolerantia: scientia enim, ac pacifscentia ejus, qui scit, & patitur servari, & observari longo tempore declarationem inducit, *tex. in l. cum potest, ff. de jur. dot. l. si filius, Cod. de petit. hæredit. Gregor. Lopez in l.* 13. *tit.* 13. *par.* 2. immò dispensationis vim habet: insinuant *Molin. de rit. nupt. lib.* 1. *comparat.* 19. *nu.* 64. & ante eum *ex textu, & Glos. celebri in cap. quia circa, extra de consanguin. & affin. Panormit.* quam glosam singularem appellant *Silvest. in summ. verb. lex, qu.* 6. *Decius in cap.* 1. *de except. Felin. in cap.* 1. *de tracta. & pact. Alex. Raudens. de Avolo, cap.* 39. *nu.* 147. 148. 149. *Sesse decis. decis.* 113. *n.* 176. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 100. *n.* 68. *cū seq. Salzed. de leg. polit. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 22. & Sum. Pontificis approbationem, *Ant. Oliban. de jur. Fisci cap.* 13. *nu.* 12. *Gonzal. de reg. Cancell. Glos.* 9. *§.* 2. *n.* 87. *Sanch. de matrimon. lib.* 8. *disp.* 4. *n.* 25. 26. *Cutell. de immun. Eccles. lib.* 2. *quæst.* 5. ejusque con-

consensus *Cened. Canon quæst.* 45. *nu.* 28. *Salzed. nu.* 33. ac verum, & legitimum tribuit titulum *Salgad. de supplic. ad Sanctiss. par.* 1. *cap. nu.* 72. *ad* 100. actorumque inducit validitatem insinuat *Gonzal. loc. indicato, reg.* 8. *glos.* 9. *§.* 2. *à n.* 78. *Sess. ubi supra.*

Ulteriùs hanc in Regno veterrimam legationis observātiam, cuncti haud ignoravere Pontifices: nam preter expressas tot Sum. Pontificum approbationes, in principio hujus Capitis relatas: demùm hujus legationis scientiam jam defunctus Innocentius XI. Sum. sacræ Sedis Apostolicæ Pontifex plenè habuit: quod depromitur ex epistola Card. Cybo ad Regiæ Monarchiæ Judicem directam, cujus tenor talis est.

Illustrissimo Signore.

260 *HO io rappresentato à nostro Signore tutto quel, che mi hà significato V.S. in espressione del suo zelo, verso il servigio di Dio, e 'l mantenimento della immunità Ecclesiastica: da Sua Santità è stato molto gradito, massime per haver poi saputo la Santità Sua, che l' hà confermato coll' opre, quel che hà dichiarato con la penna, sostenendo con molta pietà la medesima immunità Eccleastica offesa d' alcuni di cotesti Ministri, e porgendo favore, & ajuto à quei Prelati, che si demostrano più intrepidi disensori: mi hà però imposto Sua Beatitudine di testificare à V. S. il suo benigno gradimento, accompagnato dalle sue paterne beneditioni: il che io eseguisco con offerirle l'opra mia per tutte l' opportunità di servirla, e le priego dal Signore Iddio vere prosperità. Roma 27. Aprile 1686.*

De V. S.

Affettionatis. per servila
Il Cardinal Cybo.

Signor D. Bartholomeo Ybañes Cordente Giudice della Monarchia.

Datâ igitur immemorabili per sex sæculorum, & ultra veterrimâ consuetudine, ac Privilegio, vel saltem famâ ejusdem, cunctorumq; Sum. Pontificum scientiâ, ac tolerantiâ; nefas herclè est de hac nostri Regis legata potestate hæsitare: ut liquidò comprobatum est.

DE EPISCOPI DIOECESANI POTESTATE

IN EXEMPTOS, ET REGULARES.

CAPUT VI.

SUMMARIUM.

Adsit Principio Virgo Beata meo.

1 *Christus Carnem assumens humanam pro nostræ salutis reparatione, generalē potestatem: ut cuncta gereret statuit.*

2 *Petro Curam Oves pascendi tribuit, suumque constituit Vicarium.*

3 *A Petro cæteris Sum. Pontificibus transfunditur potestas.*

4 *Baculus Pastoralis, Pontificalem indicat solertiam.*

5 *Petri Baculum Trivisensis custodit Ecclesia.*

6 *Pontifices cum eorum suprema potestate nōnullos ordines Monachorum ab ordinaria eximerunt potestate.*

7 *Episcopi contra Monachos, et Regulares in sua sistentes Diœcesi, fundatam retinent intensionem: donec exhibeatur exemptio. vide n. 302. & seqq.*

8 *Pontifices sub Petri protectione, Regulares omnes successivis temporibus susceperunt.*

9 *Et qui fuere, ordine suo recensentur.*

10 *Ex speciali delegatione, sub eorum Regularium Prælatorum Imperio subjecti fuere.*

Congruam hanc fuisse delegationem ostenditur. Ibidem.

11 *Hasce delegationes omni ævo per priscas historias fuisse demonstratur.*

12 *Episcoporū crimina ad Summos spectant Pontifices.*

13 *Eorumque cognitionem Summi Pontifices delegare assolent.*

14 *Per Concilium Tridentinum clarificatio criminum Episcoporum delegatur.*

15 *Intellige.*

16 *Provinciale Concilium de minoribus Episcoporum criminibus cognoscit, ac esse deponendum pronunciare quit, ratio affertur. Ibidem.*

Re-

17 *Regularium Prælati tanquã à Sede Apostolica Delegati, cum suis conservatoribus cunctas Regularium absolvunt causas.*

18 *Conservatores per lustrum in dignitate constituti eliguntur: itidem Canonici potissimum Parochi.*

19 *Conservatores, qua potestate eliguntur. Explicatur.*

20 *Religiosi huic privilegio renunciare nequeunt.*

21 *Regularibus Prælatis negligentibus eligere Conservatorem per centenariam negligentiam Ecclesiasticus loci Ordinarius in electione subintrat.*

22 *Conservator electus suam exercet potestatem, tanquam à Sede Apostolica Delegatus: nec amoveri possit: & quando sic?*

23 *Conservator in suo munere est Ordinarij Episcopi superior.*

24 *À Conservatoribus ad Summum appellatur Pontificem, tanquam delegante, vel ad Ordinarium n. 25.*

26 *Chokerius autumans hanc appellationem ad Nuncios, & ad Legatos non transire, refellitur.*

27 *Conservatores subdelegare nequeunt, & quando sic. Ibid.*

28 *Conservatores contra inobedientes, & sui muneris exercitium impedientes, ad censuras procedunt.*

29 *Sed contra Episcopos, & Legatos, modeste procedere debent.*

30 *Conservator si deliquerit, ab Ordinario plectitur, & quando.*

31 *Conservator, si è laribus suæ commissionis exierit, objurgatur, & quomodo? Et quid si jurisdictionem sæcularis Imperij implicaverit, vel Ordinarij loci Episcopi. Vide ibid.*

32 *Pars si procuraverit ut Conservator excedere, in excommunicationem ruit.*

33 *Conservator brachium Episcopale, ac sæculare exposcere potest, & si ei fuerit denegatum ad censuras procedit.*

34 *Conservator se intromittere nequit, in controversijs ob præcedentiam in processionibus.*

35 *Conservatores querelas Regularium, contra alios Regulares audire nequeunt, nec eorum plectuntur crimina.*

36 *Contra violenter extrahentes ab Ecclesia procedunt.*

37 *Salarium exposcere non possunt, & an à xenapis, & à xenijs se abstinere debent.*

38 *Conservatores uti suspecti recusantur, quando, & quomodo?*

39 *Conservator suspectus, an causam possit alteri subdelegare, & quando?*

40 *Et quid si causa scateret ex gravi inimicitia?*

41 *Exempti si Episcopi loci Ordinarij jurisdictionem turbaverint, eique injuriam intulerint, offensi potestatem prorogare, cēsentur.*

Om-

42 *Omnibus Tribunalibus permissum est suam tueri jurisdictionem.*

43 *Offendens Magistratum suum lædit Principem, nonnullæ afferuntur eruditiones nu. 44. 45. 46.*

47 *Episcopum Diœcesanum nequire Festa instituere, & qualiter.*

48 *Principes sæculares valent Ferias imperare, honorariè tamen, & politicè.*

Fastos, ac Nefastos dies Numa Pompilius, & Julius Cæsar instituere. ibidem.

In Nefastis diebus Romæ Pacalia celebrabantur. Ibid.

49 *Exempti, & Regulares tenentur colere festas ab Ordinario institutas. Intellige ibidem.*

50 *Regulares, alijque exempti prædicare in Ecclesijs, quæ de suo Ordine haud sunt, absque Episcopi facultate nequeunt.*

Aliàs ab Episcopis objurgantur. ibidem.

51 *Et quid in eorum proprijs Ecclesijs.*

52 *Regulares, & Exempti ad publicas, & consuetas processiones ab Episcopo acciti parere debent. Intellige ibidem.*

53 *Et quid si in strictiori viverent clausura, & per milliare dimidium à Civitate distarent?*

54 *Et si acciti renuerint accedere, compellendi sunt, ibidem.*

55 *Opposita re censetur opinio.*

56 *Ad Episcopos privativè spectat publicas indicere processiones, modum præscribere, populumque per edictum prædicare, & quænã sunt istæ Processiones, recensentur.*

Eoque absente ad Vicarium, cum capituli consensu. ibidem.

57 *Ad Episcopum spectat componere quæstiones in processionibus ortas.*

Imperium sæculare, in hisce controversijs seingerere nequit.

58 *Episcopus controversias super jure sedendi in Ecclesia absolvit, & quandò ad sæcularem Judicem?*

59 *Contrà scamnum in Ecclesia amoventem, injuriarum datur actio.*

60 *Episcopo annuente acquiritur jus, & possessio sedendi in Ecclesia: at secùs eo renuente.*

61 *In quæstionibus circa modũ eundi in processionibus ortis, cõsuetudo attenditur, si de possessione non constaret. n. 63.*

62 *Clerus itidem in propria Ecclesia præfertur.*

63 *Et in Regularibus, quis in fundatione, & institutione primus præferendus est.*

64 *Confraternitates laicorum accitæ ab Episcopo, ad publicas, & consuetas processiones, accedere debent, aliàs eas compellere potest. intellige.*

65 *Inter hasce Confraternitates in processionibus eundi consuetudo servanda est.* 66 *In-*

66 *Inter electos, & ad munus alicujus officij assumptos eodem tempore quis præferendus sit?*
Et quid inter tituli dignitate decoratos? ibidem.

67 *Canonacorũ, & Parochorũ præcedẽtia remissivè tractatur.*

68 *Advocatus Fiscalis, an Judicibus ejusdem Rotæ præcedere debet?*

69 *Princeps mandare potest: ut Advocatus Fiscalis præcederet. Decisiones nonnullæ afferũtur.*

70 *Episcopus Rotæ Auditor, an alijs de Rota præcedere debeat?*
Et quid de Canonico effecto Episcopo?
Decisiones pro utraque parte recensentur.

71 *Regiæ ordinationes circa Ministrorũ præcedentiã adducũtur.*

72 *Regulares itidẽ Jesuitæ, Prælati, ac cæteri graduati Confessiones sæcularium itidem Sacerdotum audire nequeunt, absque Episcopi Diœcesani venia, & approbatione: & quid de Confessione regularium? Et quid de Confessione sæcularium, familiarium, & Commensalium ejusdem Monasterij?*
Regularis ab uno Episcopo approbatus extra Diœcesi approbantis, hasce sæcularium Confessiones audire non potest. Et quid vigore Bullæ Cruciatæ? Et quid de Jesuitis, et Presbyteris Cõgregationis Oratorij? Ibid.
Regularis ab Episcopo approbatus, si iste ob livorem renuit approbationem elargire, an quit talis approbatus Cõfessiones sæcularium audire? Ibid. Verior affertur sententia.
Et quid vigore Bullæ Cruc.?
Regulares hanc approbationem, & veniam ab Episcopo obtinentes, an indigent pariter sui Superioris venia?
Et quid si esset à suo Superiore occultè suspensus, aut prohibitus: vel publicè per sententiã suspensus? Et quid vigore Bullæ Cruciatæ? Ibid.
Confessiones cum tali Confessario Regulari suspenso, an sunt validæ, an iterandæ?

73 *Episcopus approbationem circa Confessionem, quam Regulari contulit, absque nova causa haud revocat.*
Et quid si ad tempus, vel ad beneplacitum indulta fuerit?
Mortuo concedente, talis approbatio, seu venia audiendi sæcularium Confessiones, an expirat? Et an successor quit eam revocare?
Talis venia non extenditur de loco, ad locum: nec de persona ad personam.
Approbatio Confessarij fit, ab Episcopo Diœcesano ubi Sacramentum Pœnitentiæ conficitur.
Approbatio, & venia audiẽdi sæcularium Confessiones, non extenditur ad audiendas Monialium Confessiones: Imò pro

istis nova, ac distincta indiget venia.

Confessarius ab Episcopo Diœcesano approbatus, nequit indulgere Monialibus absolutionem à peccatis, & censuris, itidem tempore Jubilei: nisi fuerit approbatus ad audiēdas Monialium Confessiones.

Regulares sub suo gubernio, & cura Cœnobiū Moniliū retinentes, pro earum Confessiones, an indigent approbatione, & Episcopi Diœcesani venia?

An verò sufficit venia sui Superioris?

Episcopus nequit omnibus Regularibus de uno Cœnobio Cōfessiones interdicere, nisi consultâ Sede Apostolicâ.

74 *Regulares in crimen solicitationis in Confessione, vel Confessionis occasione patratum ruentes, Episcopi, ac Inquisitorum judicio subsunt: & isti quomodo procedere debent?*

Hoc crimen quomodo probatur, an una, aut tres sufficiunt fœminæ pro ejus clarificatione?

75 *Regulares ad beneficia sæcularia, & ad Parochialia ascendere nequeunt, ex Concil. Trid. sess. 14. cap. 10. 11.*

Et quid ubi hoc Concilium receptum haud fuit?

In dictis Regionibus, Regularis effectus Parochus ab Imperio sui Superioris eximitur, & Episcopi Ordinarij potestate subjacet, quoad spiritualia, & Sacramentalia tantùm. n. 76.

77 *Nisi superior jurisdictionē, tam spiritualem, quàm temporalem retineret.*

78 *Monasteria, aliaque loca, ac Ecclesiæ Regularium, quocūque modo exemptæ, curam Animarum habentes, quo ad ea, quæ ad Sacramentorum ministrationem spectant, Episcopi Diœcesani visitatione, ac correctione subsunt.*

79 *Episcopus Diœcesanus in eos tāquam Sedis Apostolicæ Delegatus procedit.*

80 *Episcopus modum conservādi Sacramentum, Calices, ac ipsius Ecclesiæ ornamenta ad ipsā administrationem spectantia, inquirit.*

Et contra ministrantes ruit, eosque objurgat, suspendit, ac excommunicat, & si renuerint portas eorum frangit.

Opposita affertur sententia.

81 *Nisi Regularis Prælatus jurisdictionem omnimodam, tam temporalem, quàm spiritualem retineret.*

82 *Regulares nequeunt absque Episcopi, vel Parochi venia sæcularibus Sacramentum Eucharistiæ, vel Extremæ Unctionis ministrare.*

Neque Matrimonia solemnizare. Sub excommunicationis ultione.

Et an possunt ea sæcularibus ab-

absente Parocho, vel renuente ministrare, necessitate urgente?

Et an Novitijs, suisque Conversis, & familiaribus, in eorū Cœnobio commorantibus, in eoque egrotantibus?

Et quid de sæcularibus exteris in eorum egrotantibus Cœnobio?

Quid dicendum in die Paschatis Resurrectionis?

Et quid quo ad advenas, Peregrinos, & vagos?

Dies Paschatis Resurrectionis, quomodo intelligitur?

Et quid si unus ex ipsis Regularibus extra Monasterium egrotans, an ei queunt Regulares Viaticum, ac Extremam Unctionem in ædibus suorum parentum ministrare?

83 *Altare Viaticum, ac portatile, Episcopi permittere nequeūt.*

Neque Regulares perficere.

84 *Abbates, alijque Regulares nequeunt Matrimonium solemnizare. Sub excommunicationis, & suspensionis coërctione: opposita affertur sententia.*

85 *Ordines, tam majores, quàm minores solus Episcopus Diœcesanus confert. Et isti talem potestatem delegare nequeunt.*

Regulares pro ordinibus nanciscendis, Episcopum Diœcesanum adire debent.

Nisi sui Superiores, alio privilegio speciali muniti fuerint.

Episcopus cum Regularibus dispensat quo ad interstitia.

Abbates, qui quasi Episcopalem retinent potestatem, minores suis subditis conferūt ordines, et an Novitijs? infra.

Et cum eis dispensant in interstitijs.

Sum. Pontifex facultatem conferendi minores ordines simplici Sacerdoti conferre quit.

Abbates talē facultatem nō conferendi minores ordines non habentes, quomodo plectantur? Si eos conferunt?

Ordinatio ab istis collata, an valida, aut iteranda sit?

86 *Baptismi Sacramentum Regulares conficere nequeunt, & quando sic?*

Episcopus loci Ordinarius ruit contra Regulares non Sacerdotes Missæ sacrificium conficientes, aut sub prętextu sanctitatis defunctos non Canonizatos, nec Beatificatos venerantes.

87 *Regulares extra Monasterium delinquentes, an, & quando, ab* Episcopo *loci Ordinario animadverti possunt? Vide nu.* 84. 85.

Et quid si in Monasterio cōmorātes extra illud cum Populi scandalo deliquerint? n. 87.

Et quid si in fragāti fuerint capti, aut de fuga dubitetur? n. 88. 99. 90. 91. 92. 93.

Et quid si in officio publico deliquerint, an in carceribus ejudē Episcopi? Zz 2 Epi-

crarum aures contaminare attentant.

Veh Prælatis, Superioribusq; qui tales alloquutiones non obtruncāt, atque depellunt.

105 *Episcopi, & Regulares Superiores servare debent clausuram, non tantùm materialiter, sed formaliter.*

Impediēdo ingressū extraneis intra Cœnobij septa, et Monialibus egressum, ac aliorū accessum ad Moniales invisendas, ac cum eis colloquendi.

Episcopus quit per edictum sub censuris interdicere, itidem Regularibus, & exemptis, ni ad Cœnobia Monialium ad alloquendum cum eis accederent.

106 *Opposita quo ad censuras refertur sententia, & sub distinctione resolvitur n.* 107.

108 *Et quid pro alijs pœnis itidē in Episcopi Synodo indictis?*

109 *Regulares in primo, vel secundo cōsanguinitatis gradu cōjuncti valent, de Episcopi venia per quatuor vices quolibet anno cum Monialibus alloqui.*

110 *Episcopus quit Monasteria Regularium, ac exemptarum pro clausuræ conservatione, visitare, nō autem de alijs Monialium excessibus inquirere.*

Eaq; tunc visitat Monasteria itidem seclusa Regularium, ac exemptorum negligentia, eisque irrequisitis. Et si renuerint ostia clausa frangit, easq; claudentes excommunicat, ipso facto, absque monitione.

Intellige si de clausuræ fractura publicè consliterit.

111 *Episcopus, & Regulares Superiores licentiam ingrediendi intus Monialium Monasteria, pro libitu cōcedere nequeūt, nisi in casibus necessarijs. Et secùs agendo, in quas ruunt pœnas? recensentur.*

Nec isti pro libitu ingredi debent, nisi urgente necessitate, & quomodo?

Episcopus nequit introire Monialium Monasteria, sub Regularium cura degentia, absque Superioris Regularis venia, in scriptis.

In pœnas indictas contra Episcopos ingredientes in Monialium Cœnobia, in casu non necessario, nōn ruunt Vicarij Generales, ac cæteri Prælati sæculares quasi Episcopalem jurisdictionem habentes: etenim leges contra eos non loquuntur.

112 *Necessitas ingrediendi materialis non physica esse debet. Casusque necessarij afferuntur. Et in istis urgēte necessitate, & periculum si in mora consisterit, de Abbatissæ venia, voce datâ ingreditur.*

In cæteris casibus solus Sum. Pontifex legibus clausuræ dispensat, & Episcopi, & Regulares Superiores in casibus necessarijs.

Ad

Ad hoc ut in pœnas indictas ruatur, clausura strictè sumenda est.

113 *Moniales ad clausuræ leges devincuntur sub censuris Sum. Pontifici reservatis.*

Intellige sub discrimine, & differentia, quæ consideratur inter Superiores valentes impedire, & impediunt; & cæteras privatas Moniales. Laxè discurritur materia.

Hoc idem procedit respectu Superiorum Regularium, & cæterorum privatorũ Monachorũ.

Bonacinæ opinio reijcitur.

Ingredi facientes, & permittentes sub prætextu facultatum, in quas ruunt pœnas?

Et quid de laicis cooperantibus ingressui illicitum?

114 *Egressus è Monasterio, Monialibus interdictus est: nisi in casibus huic assignatis. Et quæ sint recensentur, & affluentes vannantur casus incendij, lepræ morbi, & epidemiæ, ac Belli, & Monasterij ruinæ, n. 115.*

116 *Periculũ Mortis violentæ, si immineret, an quit Monialis absque Superioris licẽtia è Monasterio exire?*

117 *Etiam si morbus contagiosus grassaret.*

118 *Egressus è Monasterio, itidem causa necessitatis urgente; fieri non permittitur absque Superioris licentia.*

119 *Licentia in hisce necessitatis causis concedenda est per Episcopum loci Ordinarium, & per Regularium Superiorem, si Monasterium sub eorum regimine vivit, aliàs per Episcopum objurgãtur Moniales aliter facientes. Et quid si unus ex eis renuerit causam quamvis legitimam approbare?*

120 *Monialis, si de uno Monasterio, ad aliud transfertur, ut alias instruat, reformet, aut puniat, venia Sum. Pontificis necessaria est.*

Monialis incorrigibilis è Monasterio eijci minimè possit.

Cap. fin. de stat. Monachor. perpenditur.

Monialis incorrigibilis trãsfertur de uno ad aliud Monasterium, si spes coërctionis superest.

121 *Prælatus licentiam ingrediendi Monasteria cencedens non ob justam causam, in quas pœnas ruat?*

122 *Et in quas, quilibet ingrediens, non malo tamen animo? n. 123.*

Monialis, quæ tempore professionis revocavit animum clausuram non servare, in allatas incidit censuras.

Præpositus Ecclesiasticus, pro clausuræ conservatione, valet sæcularis Imperij operam exposcere, & impertire suum brachium tenetur sæculare Imperium sub censurarum pœna.

Re-

Recens adducitur casus.

Monialis egrediēs è suo Monasterio, & ad aliud immediatè proximum se cōferens, an duas frangit clausuras?

Parvitas materiæ, an datur circa violationem clausuræ? nōnulli recensentur casus.

124 *Mulieribus interdictum est ingredi Monasteria virorū.*

125 *Novitiæ ante emissam professionem, ab Episcopo loci Ordinario examinari debent.*

Quod perficere quit per suum deputatum.

Examine omisso, Episcopus deliqueret, & Abbatissa peccaret, nō tamē Professio erit nulla.

Professio in Mortis articulo emanata instante Abbatissa valida est.

Et an ex ea Monasterium succedit Moniali, & lucretur dotem?

126 *Regularis si post emissam professionem, eam inficiari per nullitatis remedium prætenderit; infra quinquennium eam adducere debet, & coram Episcopo loci Ordinario, & Superiore sui Ordinis, ubi professionem confecit.*

Et si ante propositatam nullitatem habitum dimiserit, comprimendus est, ut redeat ad Monasterium, & habitum reassumet.

127 *Nisi justa accesset causa, & quæ sit recensetur.*

128 *Nullitatis professionis sententia pronunciata per unum ex recensitis Prælatis tantùm, nullius roboris est.*

129 *Episcopus solus cognoscit de nullitate professionis emissæ Monialium, si Monasterium Episcopatui fuerit unitum.*

130 *Quinquennium currit à die, quo fuit emissa professio, tam tacita, quàm expressa.*

Quinquennio expirato, an & quando quit Regularis de professionis nullitate dicere?

131 *Quinquennium an currit contra minores, & ignorantes?*

Et quid si legitimum adfuit impedimentum?

132 *Quinquennio expirato, an dispensatio Sum. Pontificis sit necessaria?*

Et quid si causa nullitatis ex metu suboritur?

Causam metus influens, si itidem post quinquennium duraverit, quinquennium non currit.

Metus quando dicitur verè expiatus?

Ex cohabitatione diuturna cum fratre majore, an ratificatio inducitur?

Quinquennio expirato, quādo restitutio competit?

Ecclesia termino principali expirato non auditur, eique beneficium restitutionis in integrum competit.

Remedium extraordinarium re-

restitutionis in integrum à Sum. Pontifice exposcendum est.

Conciliũ Basiliense nemo ex Sum. Pontificibus approbavit, idque Leo X. in Concilio Lateranense reprobavit, exivitque ab eo Basiliscus.

Concilium Constantiense generale haud fuit, nec unquam approbatum.

133 *Actus confecti post nullam professionem sunt nulli, ita & renunciatio. Recensiores Regni decisiones afferuntur.*

In judicio nullitatis professionis, an acciri debent interesse habentes in successione, et quomodo? laxè vannantur materia, decisiones Regni Siciliæ recentes afferuntur.

134 *Metus illatus à persona, cui reverentia debetur, sufficiẽs est ad inducendam nullitatem, si minæ præcesserint, ac aliæ circumstantiæ, quæ ibi referuntur.*

Et quid in sorore minore cum fratre majore in simul cohabitante?

135 *Metus, qui cadere debet in constantem virum,sufficiens est, ad annullandam professionem.*

136 *Judicis arbitrio relinquitur, an metus sit sufficiẽs ad annullandam professionem?*

137 *Nullitas professionis convalidatur per novum voluntarium consensum, non ob susceptionem Ordinis.*

E*t per tacitam professionem quando censetur ratificata professio?*

Tacita professio quænam sit adducitur.

138 *Conscius de nullitate, si in Religione perduraverit per annum à die scientiæ, animo eam ratam habẽdi, verè dicitur professus.*

139 *Professio confecta absque informatione, de naturalibus nulla est. Vide* 140. E*t quid in ære alieno implicato? Ibid.*

141 *Superiores Regulares haud plectuntur, si Novitium absque allata informatione receperint.*

142 *Annus professionis cõtinuus, non interpellatus esse debet.*

143 *Tempora non conjunguntur pro anno probationis complendo.*

144 *Novitius de Superioris venia exeundo,habitumq; retinendo, justâ accedente causâ,nullitatem professionis haud committit.*

Justa affertur causa. Ibid.

145 E*tiam si indulgendi permissum exeundi,esset irrationabile.*

Novitius retento habitu,absque Superioris venia, vel cum venia, indebitè indulta exierit, dummodò ad Monasterium redire intendat, annum probationis haud interrumpit. Ibid.

146 *Novitius,anno probationis, renunciare nequit, & professio ante annum probationis emissa nulla est. Ibid.* Re-

dinarius Regulares Superiores compescere.

Episcopus valet contra Regulares, & exemptos irruere, pro reditione computorum, in exequutione pię testatoris volũtatis, eosque pro improba administratione compescere.

161 *Regulares, & exempti in omnibus, quæ Episcopalis Ordinis sunt, Episcopo subsunt.*

162 *Regulares subministrantes Sacramentum Extremę Unctionis, & Eucharistiæ laicis, & Clericis, ab Episcopo plectuntur.*

163 *Episcopus interdicere potest Regularibus, ni indulgentias de novo ipsis concessas, absque sua venia publicent.*

164 *Episcopus loci Ordinarius quãdo valet Regulares, & exẽptos excommunicare? cum seqq.*

165 *Alij casus, in quibus Episcopus potest Regulares excommunicare adducuntur.*

166 *Ex privilegio speciali, nequeunt Regulares ab Episcopo excommunicari.*

Et qui sunt isti tales Regulares afferuntur.

167 *Episcopus quit Regularem per suum Superiorem excommunicatum, è commercio suorum subditorum evitare; sed nequit eum excõmunicatum declarare.*

168 *Regulares etiam privilegiati possunt ab Episcopo excommunicari, & quando?*

169 *Exempti, & Regulares resistentes Episcopi ordinationes exequẽti, ab eo excommunicantur.*

170 *Episcopus quit statuere, ni Monachi exempti, ac omnes Regulares accedant ad Monialium Monasteria sub excommunicationis pœna: etiam si Monasterium sub aliorum Regularium cura maneret.*

171 *Exemptio ex privilegij lectura scatet, & an* Episcopus *valet exemptos cogere, ut eorum privilegium ostenderent?*

Novitij an eadem fruuntur immunitate?

172 *Quinam sunt exempti ab Episcopi potestate, recensentur nonnulli.*

173 *Oblati, an & quando exẽptionis Clypeo potiuntur?* 174.

175 *Confraternitates laicorum, in quibus casibus* Episcopi *Imperio subsunt?*

176 *Immunitas non commensuratur ratione loci.*

177 *Hospitalia, & Confraternites quando Ecclesiasticæ dicuntur? n.* 178. 179. *ad* 185.

186 *Regias Cappellas, Cappellanias, & Cappellanos Episcopus non visitat, & quando sic, ibidem.*

Et quid de Confraternitatibus existentibus in Religiosis Domibus. n. 187.

188 *Regularis, & exemptus suũ interimens Abbatem, vel Superiorem actualiter degradatur,*

Ca-

Curiæque traditur sæculari.

Neque immunitatis Ecclesiasticæ Clypeo potitur. Ibid.

189 *Et si venenum in fulcro, paravit suo Superiori, proditorium patrat.*

190 *Episcopus loci Ordinarius cunctos Clericos, Regulares, & sæculares corrigit, ac punit si deliquerit, & quando?*

Episcopus si in visitatione excesserit, recusatur. Ibid.

191 *Abbas exemptus quit Mitram auri phrygiatam gestare, sed non argenteas laminas neque gemmas;*

Nisi Episcopali, vel quasi retineret jura.

Abbas territorium pleno jure subjectum, & distinctum habens, & jurisdictionem spiritualem, exercēs, nullius dicitur Diœcesis, & ab Ordinario exēptus est.

Eique cuncta competunt jura Episcopalia jurisdictionis, quæ in sua Diœcesi competunt Episcopis.

Non tamen ea, quæ Ordinis sunt; licèt primam confert tonsuram subditis suis.

Dicitur Ordinarius, quia contensiosā habet jurisdictionē.

192 *Jus visitandi habet, & de causis criminalibus, ac Matrimonialibus cognoscit. Synodum convocat; Campanas benedicit, Denunciationes in Matrimonijs, ex causa remittit, vestes, ac Calices benedicit, concursum ad Beneficia curata instituit; Vicarios, ac Æconimos deputat, Studia, lectiones sacræ scripturæ, ac seminaria erigit.*

Suos absolvit Monachos ab excommunicatione.

Abbas prædictus exemptus de hæresi non cognoscit.

Ecclesias, ac personas interdicit; Literas monitoriales relaxat, subditum pro debito suæ Ecclesiæ excommunicat.

Abbas suum habens territorium proprium, ac Diœcesim absolvit, ac dispensat in casibus, & irregularitatibus, de quibus in Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat.

Casus reservatos statuit, Cōfessarios ad audiēdas Cōfessiones approbat; dispensat super votis.

193 *Abbas talia jura Episcopalia, ac quasi retinens; Beneficiorum sibi proximè subjectorum resignationem admittit; nec in eis valet Episcopus suas apponere manus.*

Resignationem hujusce beneficij admittit, sed nō confert, quippè neque cæteri Ordinarij conferre possunt, nisi consulto Sum. Pontifice, à quo oraculum aspectare debent, cum præscriptione circa modum, & formam recipiendi talem resignationem: aliàs nulla erit acceptatio. Resignationem puram, & simplicem recipere possunt Or-

Ordinarij, absque condictione, & pactione, aliàs in censuras, & pœnas contra Simoniacos indictas ruunt.

Bulla B. Pij V. 58. recensetur.

194 *Resignatio ad alterius favorem facta, an Simoniacam sapit naturam?*

Oppositæ afferuntur opiniones.

Vera, & magis solida adducitur.

Et quid si sub pensione dimittenti solvenda, beneficium fuit resignatum?

Beneficij permutatio an permittitur?

195 *Ordinarius an permutationem beneficij admittere potest? si justa accesserit causa, & quæ sit justa causa recensetur.*

Utilitas, & necessitas unius Ecclesiæ an sufficit?

Utilitas, & necessitas constare debet, nec sufficit assertio Ordinarij de ea.

Consensus Patroni an sit necessarius?

Patrono abnuente, & reclamante, si justa accesserit causa, an valida esset permutatio? an verò irritanda?

Patrono tacente, consensus ejusdem promitur.

Patroni consensus sufficit, ut præstetur post permutationem; Resignatio per Ordinarios admittenda est justis accedentibus causis in cap. nisi cum pridem de renunc. & in Bulla Pij V. 58. contentis. justæ causæ sigillatim recensentur, & examinantur.

196 *Senis, & Infirmi resignatio arbitrio Judicātis recipitur, idemet corporis vitiatorum.*

Cęci, Claudi, vel corpore vitiati beneficiū resignare queunt.

Itidem, & criminosi, si delictum vacationem ipso jure non traheret, excommunicatus, bannitus, dæmoniatus, & mutus resignat.

Retinens plura beneficia incompatibilia, ad resignationem primi admittitur.

197 *Incompatibilitas beneficiorum scatet, si unum sufficiens est ad congruam vitæ sustentationem, vel si residentiam exquiruntur.*

Intellige, si secundum adeptū minimè fuerit: etenim post adeptionem secundi, primum ipso jure vacare dicitur, & resignatio non permittitur.

Residentia continua, & pręcisa, quæ tituli, & beneficij privationē infert, incompatibilitatem inducit: at secùs si temporalis sit?

Ex Sum. Pontificis dispensatione possunt plura beneficia incompatibilia retinere.

198 *Per Matrimonium ratum de præsenti, licèt non consumatum, resignatio admittitur.*

In-

Intellige antè contractum Matrimonium, aliàs eo jam contracto, resignatio non admittitur, & collatio erit nulla, quia beneficium ipso jure vacat, quod secùs est, si per sponsalia fuerit Matrimonium contractum, & copula sequuta: quoniam per ea beneficium non dicitur vacare.

Et quid si Matrimonium fuerit nullum? affluenter articulus vannatur.

Per ingressum in Religione resignatio admittitur.

Ob capitalem inimicitiam contractam inter Beneficiatum, & alias personas; ex qua tutus non datur Beneficiato accessus, ad Ecclesiam resignatio admittitur.

199 *Ob futurum scandalum admittitur resignatio.*

Admittitur pariter resignatio ob praesentem scandalum.

Intellige si hoc promerit, ex mala Beneficiati vita, aliàs secùs ex versutia calumniantium: Vide ibi affluenter calumniatorum materiam.

Beneficiatus dans scandalũ plectitur, & quomodo?

Si ex scandalo oritur irregularitas, resignatio admittitur.

Casus isti recensentur.

Beneficiato excambium assignandum est.

200 *Abbas praedictus in sua Ecclesia quit convitare alterum Catholicum Episcopum, ut confirmationis Sacramentum conferat, ac Pontificalia exerceat.*

201 *Abbas praedictus ea, quae committuntur per Concilium & exequuntur per Ordinariũ, exequi potest.*

Abbas benedicendus est ab Episcopo; Intellige ibidem.

202 *Abbate negligente, non Ordinarius Episcopus, sed Sedes Apostolica subintrat.*

203 *Episcopus, & Abbas nequeunt in obsidem Clericum vel Monachum tradere. Opposita affertur sententia.*

Monachum, vel Clericum detinens de Superioris venia in censurarum poenas minimè ruit.

204 *Contentio jurisdictionis in exemptos spectat ad Pontificẽ.*

205 *Episcopi facultas circa Monasteriorum aedificationem, recensetur laxè.*

206 *Sine Episcopi licentia, an potest reaedificari Ecclesia, vel Monasterium?*

Et ad eam indulgendam quid requiritur?

Non sufficit sola licentia Episcopi, sed requiritur itidem licentia Pontificis.

Utraque affertur opinio, affirmativam veriorem esse demõstratur. Et quid in translatione Monasterij de uno loco ad aliũ? Parochi, Populi, ac aliorum Religiosorum consensus est necessarius, & an sufficit tacitus,

&

Qui

268 *Qui est in sacris militans in Bello justo si non occidit, aut mutilat propria manu, non est irregularis.*

269 *Bellum aliquando dicitur justum, aliquando injustum.*

270 *Ex justa causa indicendum.*

271 *Regi competit Bellum indicere.*

272 *Et commercium hostium interdicere.*

273 *Odium non est justa causa Belli; sed Justitiæ zelus requiritur.*

274 *Pro Bello injusto tenentur ad restitutionem indicens.*

275 *Quando Bellum est injustũ?*

276 *Alia causa Belli injusti.*

277 *Episcopus quando potest dispensare super irregularitatibus ex occulto delicto?*

278 *Quando autem non potest?*

279 *Quod dicitur membrum?*

280 *Digitus non est membrum?*

281 *Irregularitas ex bigamia ad solum Pontificem spectat.*

282 *Quæ est vera bigamia?*

283 *Quæ est interpetrativa?*

284 *Episcopus dispensat super bigamia similitudinaria.*

285 *Episcopus dispensat super irregularitate ex defectu natalium, quoad ordines minores, & simplex beneficium solummodo.*

286 *Episcopus non potest dispẽsare super irregularitate ex publica infamia juris scatente.*

287 *Potest autem pro meri facti infamia; non autem Prælati Regulares si delictum fuerit in foro contentioso.*

288 *Quænã est Juris infamia?*

289 *Delinquens confessus, vel convinctus in judicio patitur juris infamiam.*

290 *Quænam est infamis infamia facti?*

291 *Infamis ex delicto non debet promoveri ad dignitates.*

292 *Imo removendus ex ea, si delictum est ipso jure publicum.*

293 *Vitæ emendatio tollit infamiam.*

294 *Episcopus si tutus non vivit in sua Diœcesi, potest in loco viciniori, & digno suam exercere jurisdictionem, petitâ veniâ ab illo Diœcesano.*

295 *Episcopus potest in exemptos agere ratione membrorum, sivè cappellarum.*

296 *Exempti non ligantur Episcopo ad jus reverentiale.*

Episcopus non objurgat delinquentem in Ecclesia, vel Cœnobio Regularium: Recens adducitur casus. Nec extra illud, si Superior illius loci ubi patratum fuit delictũ spiritualem, & temporalem retineret potestatem.

Contra talem delinquentem ruit Imperium sæculare: quia mixti fori est, & præventioni locus est.

Episcpus cognoscit Regularem extra Monasterium com-

no-

324 *Per jus Canonicum Judex Ordinarius poteſt recuſari.*
325 *Judici ſervandus honor eſt.*
326 *Judex ſuſpectus non amittit juriſdictionem: nam ſuſcipio hanc; ſed perſonam ferit.*
327 *Arbitrorum electio, an ſit abſolutè facienda pro Ordinarij recuſatione?*
328 *Regni Siciliæ obſervantia circa hoc punctum.*
329 *Exempla Vicarij, Auditoris, &c. non officiunt noſtræ ſententiæ.*
330 *Totum hoc non militat in recuſatione Ordinarij.*
331 *Recuſatio eſt peragenda coram eo, ex quo ſcatet juriſdictio.*
332 *Epiſcopus, ſolum Chriſtum, & Pontificem recognoſcit Superiorem juriſdictionis.*
333 *Recuſatio non aſſimulatur appellationi.*
334 *De Epiſcopo non appellatur ad Epiſcopum.*
335 *Sentētia contraria verior eſt.*
336 *Recuſatio, & appellatio nō currunt pari paſſu.*
337 *Recuſatio, & appellatio reſpectu formæ æquiparantur.*
338 *Cauſa recuſationis aſſerenda eſt coram eodem Epiſcopo.*
339 *Super hac re, quid deciſum fuit Panormi? Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ poteſt eſſe Judex. Ibid. Licèt poſſit recuſari. Ibidem.*

1 Dominus Noſter JeſusChriſtus, carnē aſsumēs humanā pro noſtræ ſalutis reparatione, ac pro Eccleſiaſticę ſuæ prolis propagatione, ſummam ac univerſalem, ut cætera cuncta regeret, & gubernaret; ſtatuit poteſtatem, eamque licèt inter Apoſtolos diſtribuit, *cap. in novo* 21. *diſtint.* Petro tamen curam, oves paſcendi, tribuit, *cap. puto* 2. *qu.*7. ipſūque *Cepham*, ideſt caput, ac principium ipſorum, totiuſq; univerſalis Eccleſiæ cōſtituit, *Anaclet. epiſt.* 3. *cap.* 3. *& in cap. Sacroſancta* 2. *diſt.* 22. ſu-
2 umq; Vicariū in toto terrarū Orbe reliquit, & poſt eū cęteri ter maximi Pontifices, in ipſo Pontificatu ſucceſsores, penes quos omnis plenaria reſidet Eccleſiæ poteſtas: adeò quòd ab eis immediatè, tanquam è fonte perenni, univerſalis transfunditur Eccleſia: *Extravag. unā sāctā, de major. & obedient. d. cap. in novo* 22. *q.* 1. Et
3 recipiunt cæteri Eccleſiaſtici Antiſtites, eiſq; prout fideliū utilitas, ac populorum ædificatio expoſceret, communicant, ac diſtribuunt: ut indicat *S. Leo Epiſt.* 54. *ad Anaſtaſ. & Anaclet. Pontifex*

ad Italiæ Episcopos in d. cap. in novo 21. 21. *dist.*

Summ. itaque Pontifex sic à Domino constitutus circa gregem sibi ereditum, curam Pastoralis solicitudinis exercet, errata corrigit, aspéra in plana convertit, & commisso sibi populo incrementa ministrat: *Joann.* 22. *in Clement. super gentes de con-*
4 *suet.* quam Põtificalem solertiã pastoralis indicat baculus: qui cũ acutus sit in imo, rectus in medio, recurvus in sũmo; exprimit in Pontificis munere esse purgare pigros, regere debiles, colligere vagos, ut in suis Carminibus explicat. *Innocẽt.III.lib.*1.*de off.Mis.c.*50.

In baculi forma Præsul datur hac tibi forma:
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum:
Collige, sustenta, stimula, vaga, morbida, lenta.

5 Petri autem baculum maxima cum veneratione Trevirensis custodit Ecclesia, Trevirensem Episcopũ de morte suscitavit: ut indicat *Innocens. III. in d. opusculo de offic. miss.* eoque non utuntur Pontifices, quia coarctatam haud retinent potestatem, quod baculi curvatio explicat, & faciunt *D. Thom.* 4. *distint.* 14. *Hieron. Sanettus de differ. utriusque Jur. differ.* 24. *n.* 34.

Tota igitur residet facultas authoritas, ac potestas penès Sum. Pontificem Christi Vicarium, vicem Dei gerentem in terris, *cap. quanto, ubi gloss. de transl.Episcop.* quem Christus nomine *Cephas* honoravit, cujus Encomiũ, atque Supremam omnium majestatem mirificè reassumit *D.Bernard.de Consider.ad Eugenium.*

Tu Princeps Episcoporum,
Hæres Apostolorum,
Primatu Abel,
Gubernatu Noë,
Patriarchatu Abraham,
Ordine Melchisédec,
Dignitate Aaron,
Authorite Moyses,
Judicatu Samuel,
Potestate Petrus,
Unctione Christus.

6 Cum recensita igitur suprema potestate, Põtifices, multos Ecclesiasticos Ordines, ab ordinaria eximuere jurisdictione, quos sibi primo totius Ecclesiæ capiti abdicavere *Rebuff. resp.* 143. Etenim Monasticus, in Orbe Christiano imperante Decio teste *Origene*, introductus Ordo, fuit Diœcesanorum licèt succubuit imperio *cap. qui verè* 16. *qu.* 1. *cap. Monasteria, il primo* 18. *qu.* 2. qui veluti Monachorum Regulariũ Generales alios ad professionem admittebãt quosdam repelle-

bant, *cap. viduitatis* 27. *qu.*1. *gloſ.in verb.Prælati,in cap.quãto de offic. Ordin. Fr. Eman. Navarr. in cap. non dicatis* 12. *qu.* 2. *n.* 63. *Silveſt. in Summ. verſ. religio* 3. §.4.*Aug. Barboſ. de jur. Eccl. univ. lib.* 1. *cap.* 12.*de Monaſter.& relig. dom. n.* 21. *Cabed. diverſ. jur. arg. lib.* 3. *cap.* 18. *Campanil. in diverſ. jur. Canon. rub.*12. *cap.* 13. *n.* 1. quam-
7 obrem contrà Monachos, cęteroſque Regulares Prælatos, eodem cõmuni jure inſpecto, fundatã Epiſcopi Diœceſani retinent intentionẽ,tam in civilibus,quã in criminalibus:ut ex pluribus Concilijs fundat *Fagnan. in cap.nimis prava, n.* 3.*de excell.Prælat. Rodriq. qu. Reg. tom.* 2.*qu.* 64. *art.* 1. *Rot. Rom.Recenſ. deciſ.*238. *n.* 2.*p.* 1. *Luca lib.* 3. *diſp.*2. *in causa Card. Albitij* donec exhibeatur, ac eorũ clarificetur exẽptio,*cap.cũ dilectus,de religioſ. dom.c.* 1. 11. *q.*1. *c.inter cætera q.*3.*&* 18. *q.*2.*cap. quam, &* 16. *q.*1.*cap. placuit cap obitũ diſt.*61.*cap.omnes Baſilitæ* 16. *qu.* 7. *cap. Abbatibus, & cap. ſequenti* 18. *qu.* 2. *cum concordantibus,apud Henriq.lib.*7. *de Indulgent. cap.* 4. *n.* 2. *& Sanch. Conſ. Moral. lib.*6.*cap.*
8 9.*dub.*1.*n.*8. attamen eos omnes,Põtifices ſub ſua, ac Divi Petri protectione poſt quinq; ſæcula,abſq; interruptione, ut evolvitur, in Cõcilio Aurelianen. regiſtra *in cap. omnes Baſilicæ* 16.*q.*7.& durãte ſæculo quingẽteſimo,donec ſucceſſivis temporibus ſuſceperũt, ex Epiſcoporũ poteſtate, ſubtrahẽdo, Apoſtolicæq; Sedi immediatè ſubjecerunt, & dein ſuis Regularibus Prælatis plenariã quaſi Epiſcopalẽ delegavere juriſdictionẽ:juxtà tradita *per Gloſſ. verb. proprij, in Clementin. de reb. Eccleſ. non alienand. Navarr. vbi proximè n.* 33. *Cabed. Campanil.& alij ubi ſupra Cœned. in pract. & Canon. quæſt. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 3. *Chocker. de juriſd. Ordin. in exempt. p.* 1.*qu.* 17. *à n.*9. *ad* 25. *Aug. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. part,* 3. *alleg.* 105. *n.* 3, 14. *del Bene de imm.Eccleſ. cap.* 14. *dub.* 1. *& dub.* 7. *part.* 2. *Cęſar. Panimoll. deciſ.* 84. *adnot* 1. *n.* 2. *tom.* 2. quam *Sacr. Concil. Trident.* poſtmodum moderavit.

9 Primus planè poſt Ciſtercienſium Ordinem,Prædicatorum Ordo exemptionem ex Sixti IV. conſtitutione incipiente (Regimini hoc tenore) lucravit: ob quod Prędicatores omnia retinent privilegia,quæ omnes aliæ Religiones in ſpecie, vel in genere habent.*Aurea Armilla verb. abſolutio n.* 26. *Alphonſ. à Ca-*

ſa-

ſarubios de privileg. Fratr. Minor. verb. excommun. & Add. Hieronym. à Sorbo verb. exemptio n. 15.

Anno 1215. Minores cum Prædicatoribus à Sacr. Sede Apoſtolica approbati fuere, cum exemptione, tam reſpectu Ordinariorum, quàm Delegatorum, Innoc. IV. *in cap. nolentes de privileg. in 6.* & immediatè Sanct. Sedi Apoſtolicæ ſubjecti fuere, itidem eorum Eccleſiæ, Oratoria, domus, loca, libri, bona utenſilia, mobilia, immobilia, & alia *Caſarubios ubi nuper n.* 3. 8. 10. qui idem aſſerit de Carmelitanis, *ſub n.* 24. & de Benedictinis per Eugeniũ IV. ac de alijs ſucceſſivè quos affert *Fumus verb. excommunicatio n.* 28. *& ſeqq. Copbin. in ſuo Monaſticon.* videndus omninò eſt *Card. de Luca in tom.* 3. *in fine diſput.* 2. *Card. Albitij qu.* 1. ubi plura ſcitu cumulat.

10 Regulares igitur omnes, qui ab initio ſub Sacr. Sedis Apoſtolicæ tutamine ex notabili privilegio additi fuere, ab omni, ut prædiximus, alio imperio itidem Eccleſiaſtico in omnibus, præter infrà adducendis, ſoluti remanſere, & ex ſpeciali alia ejuſdem Sacr. Sedis Apoſtolicæ delegatione, ut demonſtrabimus, ſuis regularibus Prælatis, & Conſervatoribus ſubjecti: evolvitur *in cap.* 1. 2. *in eos de privileg. in* 6. *& in cap. neque eodem.* Scatent namq; indulta recenſita, ex mare magno privilegiorum à Summ. Pontificibus Regularibus conceſſorum, quæ ex Sac. Concil. Trident. diſpoſitione ſublata minimè fuere depromitur, ex eodem *in ſeſſ.* 14. *de reform. in fin. & ex ſeſſ.* 21. *cap.* 14.

Congrua porrò hæc fuit delegatio, Pontificis enim ſolertia præſto: ubique naturaliter eſſe nequit, nec poſſibile eſt, ut aures det omnibus, & ſatisfaciat, nevè tantæ Majeſtatis authoritas, ac tanta gubernandi moles id permittunt: cùm per difficile, ac grave ſit onus, ad quod ferendũ unius haud ſufficiunt humeri, illique robuſtiſſimi, cedunt, ſub quo curvantur, qui portant Orbem *Job.* 9. 13. Quamobrem Deus Moyſi in omnibus adfuit: nec ei ad ſuum implendum munus deficiebant vires: attamen ei præcepit, ut ad populum gubernandum ſeniorum uteretur opera, qui laborum partes ſuſcipiẽtes, eum lenirent, *Num.* 11. 17. ibi: *ut ſuſtineant totum onus populi, & non tu ſolus graveris, & Deuter.* 16. *Judices, & Magiſtratus constitues in omnibus portis tuis, &c.*

11 Quod

11 Quod omniferè ævo factitatum notatur: Alexander enim Magnus ſocium in laboribus Parmenionem aſcivit, Pharao Joſeph, David Joabum, Salamon Zadochum, Darius Danielem: antiquiores meritò Romani Pontifices, qui initio naſcentis Eccleſiæ floruere, ut rectiùs negotia ſuccederent, & Provinciales, jus in ſuis laribus obtinerēt in omnibus Catholici mundi partibus: itidem ardua per ſuos, ac Sedis Apoſtolicæ delegatos decernere, ſtatuere; undè majora etiam
12 Epiſcoporum crimina quamvis ad ipſos pertinerent Pontifices, ut firmatum extat in Concilijs *Nicæno Carthaginēſi 1. & 2. ac Sardicenſi*, quæ cuncta in primo Conciliorum volumine reperiuntur, & ſanxivere Canones *in cap. Inquiſitores de hæret. in 6. cap. nullam 2. qu. 5. cap. ſi quis putaverit, cap. 1. & 2. 6. qu. 4. cap. omnis, cap. ad Romanam cap. ſi quis Epiſcopus. 2. qu. 6. cap. majores de Baptiſm. cap. ultrà Provinciæ 3. qu. 6. cap. Synodum 17. diſtin. cap. ipſi*
13 *Canones 9. qu. 3. cap. cuncta per mundum. 3. qu. 17.* attamen Anicetus Pontifex, & Martyr, veri, ac Marci Imperatorum temporibus, in Epiſtola ad Galliæ Epiſcopos, *de ordinat. Epiſcop.* ſcripta, quę in primo tom. Conciliorum extat; talē delegavit poteſtatem ibi: *Si verò incorrigibiles, eisque inobedientes apparuerint, ad hāc Apoſtolicam Sedem, cui omnia Epiſcoporum judicia terminare præcepta sūt, ejus contumaciā referās &c.* & ulterius: *Et ſi fortè vel nimio locorum intervallo, vel temporis, vel itineris, difficultate, ac grave periculum eſſet, ad ſanctam Sedem referre, ac Sedis Apoſtolicæ authoritate Primatem adeundum*: Victor primus Pontifex, & Martyr temporibus Heli pertinacis, & Severi Imperatorū, à Conſulatu Commodi V. & Gabrionis uſque ad Lateranum, & Rufinum in Epiſtol. prim. ad Theoplilum Alexandrię Epiſcopum, quę pariter in eodem prim. Conciliorum lib. reperitur, inquit: *Similiter ea vos judicare ad Apoſtolicam Sedem, delatumque præter noſtram vobis non licèt definire authoritatem*: Melchiades Pōtifex II. imperantibus Maximo IX. & Maſsentio II. Conſulibus, anno à Chriſto nato circiter 319. in Epiſtola ad cunctos Hiſpanię Epiſcopos, quę in eodem enarrato prim. tom. evolvitur ait: *Epiſcopos nolite judicare, nolite condemnare abſque hujus Sedis au-*

cto-

ctoritate; *Gregorius insuper Martyr in cap. Frater noster* 53. 16. *qu.* 1. *ex epistol.* 7. *lib.* 2. causam Episcopi Adriani exempti, per responsales Sedis Apostolicę, Legati vices simpliciter gerentes, quos in Urbe Constantinopolitana deputaverat, cognosci mandavit: Divusque Gregorius *in Epistol.* 32. *lib.* 9. *quæst.* 1. Romario Sicilię defensori jussit, nè causas ab Ordinarijs avelleret, sed rectè illas contrà Episcopos audiret.

14 Hodiè verò ex Concil. Tridentini dispositione, majores Episcoporum causę Criminales à Summ. Pontifice absolvuntur, & à Metropolitanis, ac ab alijs Prælatis ab eo eligendis clarificantur; sicque passim in hoc Siculo Regno notatur: favent enim literæ Catholicę Majestatis Philipp. II. anno 1572. emanatę: & anno 1630. fuit observatum in causa nonnullorum Regni Prælatorum: quam Sum. Pontifex Episcopo Marturano per Inquisitionē delegavit: ut testātur Regiæ aliæ literę Comiti Montis Regis Regni Moderatori directæ, & exequutę anno 1631. in lib. merced. fol. 306.

15 At ubi allatū Tridentinū Concilium receptum haud fuit, hascè majores Episcoporum causas, per quas deponēdos esse; nemo præter Pontificem cernere valet; pro quibus ad Romanā citantur Curiam, præviâ tamen speciali Summ. Pontificis cōmissione suâ manu signatâ: ut statuit Pius IV. in constitut. incipiente *de salute gregis & affert. Choker. de Iurisd. Ordin. in exempt. p.* 1. *qu.* 41. *Gonzal. reg.* 8. *Cancell. Gloss.* 41. *n.* 5. *Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat.* 112. *n.* 6. ubi hascè causas Episcoporū recensset nimiū Hęresis, læsę Majestatis, cōtrà Papā, vel suū Principem, assassinij, simoniæ realis, stupri in Virgines, falsæ monetæ, & aliarum. Attamen pronunciare eum deponendū esse rectè posse Sedis Apostol. Legatum, ac provinciale Cōciliū: ita, & de alijs minoribus delictis cognoscere: vt autumant *ex Jo: Andr. in cap. Frater noster* 16. *qu.* 1. *Abb. in cap.* 1. *de offic. deleg.* aliud enim est deponere, aliud verò deponendum pronunciare: ut de libero, & liberando insinuant *Bart. in l.* 1. *C. si advers. li.* ex quibus inferunt posse eos carcerare, processum ritè instruere, & ad Sum. Pontificem mittere, *ex Auth. defens. civ. §. audirent. Petr. Andr. Gambar. de author. Legat. lib.* 8. *n.* 23. *Gondiss. Villadieg. delegat. qu.* 8. *à*

8. à *n.* 18.19. & subdunt cũ *Jo: Bertachin. de Episcop. p.* 1. *n.* 2. alijs accedentibus Episcopis, possunt eos deponere, & antè eos quoque innuit *Specul. tit. deleg. §. nunc extendendum. vers.* 17.

17 Regulares igitur omnes ex Sacr. Sedis Apostolicæ privilegio, fori potiũtur clypeo, qui si malunt; suum eligunt Judicem Apostolicum, quos Conservatores appellant: qui ad tuendos Regulares cõtrà manifestas injurias in Judicem eligitur absque indagine judiciali. *Pellizzar. tract.* 8. *cap.* 8. *sect.* 4. *n.* 81. *tom.* 2. cunctasque civiles, causas in primo judicio contra regulares absolvunt: ut ex juribus adductis depromitur, & *ex cap.* 1. *§. in eos cap. ne aliqui* 5. *de privil. in* 6. & *ex Sacr. Concil. Trident. sess.* 7. *de reform. cap.* 14. & *sess.* 14. *cap.* 5. & *sess.* 24. *cap.* 11. *mirificèque explanant Div. Anton. in summ. par.* 3. *tit.* 9. *cap.* 4. & *tit.* 16. *cap.* 9. Panimoll. *decis.* 84. *n.* 4. *cum seqq. Guitter. lib.* 3. *pract. qu.* 9. & 10. & *lib.* 4. *qu.* 63. *Valaños Curiæ* Philipp. *part.* 3. *§.* 1. *n.* 12. *Eman. Rodriqu. tom.* 1. *qu. regul. qu.* 65. *art.* 3. 4. & *artic.* 12. *tom.* 2. *qu.* 2. & *art.* 1. 5. 6. 8. & *q.* 63. *per totam,* & *præsertim art.* 3. & 7. *Prosp. Farinac. prax. criminal. qu.* 8. *n.* 46. *Alvar. Valasc. consult.* 52. *n.* 1. & 4. & *seq. tom.* 2. *Thom. Carlevar. de judic. tom.* 1. *disput.* 11. *qu.* 6. *sect.* 2. *n.* 405. *Cevall. tract. de cognit. per viam viol. par.* 2. *q.* 20. 22. & 71. *Cæned. in decret. collect.* 87. *n.* 4. & *collect.* 157. *n.* 26. *idem in pract. quæst. Canon. qu.* 26. *ex n.* 3. de quorum Conservatorum potestate fusè agũt *August. Barbos. de offic.* & *potest. Episc. par.* 3. *alleg.* 106. P. *Ludovic. Molin. de Justit. et jur. tom.* 4. *tract.* 5. *disp.* 29. *Erasm. Choker. de jurisd. tom.* 2. *par.* 2. Pereir. *de man. Reg. par.* 1. *cap.* 7. *nu.* 3. *Card. Luca de Regular. discurs.* 1. *n.* 33. & *seqq.* & *in Miscellan. Eccles. discurs.* 51. 52. *to.* 14. *de Regular.* ubi de Cõservatoribus Religionis Hierosolymitanæ RR. Jesuitarum.

18 Et procedunt in causis civilibus ubi Regulares Rei conventi sunt DD. ubi nuper, & si contingerit eos esse in Civilibus actores queunt à Principe sęculari, Judicem non suspectum exposcere: ex allata Gregor. XV. constitutione in casibus tamẽ à jure permissis: nimirùm si sunt Actores, ut debitor sit laicus, & causa prophana: ita ex Peyrin. *tom.* 2. *priv. constit. Gregor. XV. nu.* 67. *Pellizzar. ubi*

ubi supra nu. 85. ubi idem firmāt, in casu ubi essent Rei, & Iudicē haberēt, suspectū: quod valēt Judicem non suspectū à Principe sæculari exposcere: quæ quidem sententia nobis haud arridet, per ea nuper adducta sunt; additis eisque infra in casu suspicionis Conservatoris adducētur. Et hodiè ex particularibus indultis privilegijs per lustrum habentes requisita annotata in constitutione Bonifacij VIII. & Gregorij XV. §. 2. in dignitate constituti ab ipsis Regularibus saltim Canonici eliguntur, attenta decisione *cap. statutū, de rescrip. in* 6. per quam Canonici possunt eligi ex Bull. *Gregr. VX.* licèt oppositum sustinet *Bonac. de excommun. in particul. disp.* 11. *quæst.* 11. *punct.* 35. *n.* 6. *vers. ex quo eo jur.* contra quem mordicùs urget *Ventrigl. prax: Eccles. tom.* 1. *de confer. Regul. annot.* 27. §. *unic.* data tamen Gregor. VX. Bulla Canonici, possunt eligi: *Pellizzar. n.* 88. etiam Delegati Sedis Apost. & secundùm latam interpretationem Canonicatus, dignitas dicitur: edocent *Flamin. Paris. de resignat. lib.* 2. *quæst.* 1. *nu.* 102. *Aloys. Ricc. in prax. for. Eccles. resol.* 90. *n.* 2. *Cæs. Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 1. *n.* 5.

Licèt Canonicatus Cathedralis, propriè, non est dignitas: quia ex vi Canonicatus, nullā habet jurisdictionem: ut ex cumulatis DD. firmat *Barbos. de Can. et dig. c.* 29. *n.* 2. *et* 3.

Et stante jure antiquo, non poterat Canonicus eligi à Regularibus in Judicem Conservatorem; sed post novam cōstitutionem Gregorij VX. quę incipit (*Sanctissimus*) quam citat *Barbos. de offic. & potest. Episc. par.* 3. *alleg.* 106, *n.* 55. fuit Canonicis, ex supradicto speciali privilegio: non verò ex natura Canonicatus concessus talis honor.

Sed hìc etiam discutiendū est: an Parochi possint eligi in Judices Cōservatores Regularium? Et videtur affirmativè respondendum. Nam Parochi sunt Prælati, & veniunt hoc nomine insigniti. *Ant. de Butrio sup.* 2. *primi decret. de off. ordin. cap. cum ab Eccles. n.* 3. *Andreas Barbatia Siculus cap. si Sacerdos, de off. ordin. à nu.* 49. *usque ad finem*, ubi plenissimè respondet *Abbati Panormitano. Ægidius Bellamera sup.* 2. *decret. causa* 2. *quæst.* 7. *cap. si quis Episcopus n.* 3. *Hostiens. argum. de off. Deleg. Gonzales in lib.* 1. *decret. de offic. ordin. cap.* 3. *cap. cum ab Ecclesiarū*; quod etiam suadetur, *ex cap.* 4. *de Cler. ægrotante, cap.* 1. *de eo, qui furtivè, cap.* 7. *de excess.*

Ccc *Præ-*

Prælat. & plura confert *Hailletius in vindicijs lib.4. ferè per totum.* Et Parochi sunt dignitates: ut per *Innoc. et Hostiens. in cap. finali de præbendis*, *Geminian. in cap. 1. nè Clerici, vel Monachi in 6. Feder. de Senis quæst. 81. Archid. in cap. statutum, de elect. D. Paulus de Citadinis cap. 1. nu. 75.* His omnibus accedit consuetudo Panormitana, ubi Parochi, qui omni ęvo fuerũt, vel nobilitate, vel literis insignes: & in qua Urbe insigni, ac Felicissima, nomē hoc, Beneficialis, Curatus, seù Parochus, sonat dignitatē, & ut talis ab omnibus in honore habeatur, quod ad dignitatem sufficit ex *Mascard. Cōcil.* 514. & in Synodis Diœc. in Judices Conservatores Regulariũ, passim fuerũt electi.

19 Cum amplissima tamen potestate: itidem per eosdem Regulares Prælatos, ex Pontificis placito eliguntur Conservatores, in Civilibus, ubi convenire Regulares possunt, *ex Constitut. Innoc. IV. & Bonifac. VIII.* quam firmavit *Gregor. XV.* & meminerunt *Laurent. de Franch. in controvers. inter Episcop. & sæcular. fol. mihi 169. Fr. Laur. Peyrin. tom. 2. in constit. minor. in constit. 5. Gregor. XV. n.* 48. Nequeunt tamen alios convenire: innuit expresse *Gregor. XV. in dict. constitut. in vers. 1. n. 33.* Undè suos debitores corā Conservatoribus pulsare nequeunt: *Barbos. de offic. & potest. Episcop. alleg. 106. n. 40. par. 3. Cespes de exempt. distinct. 318. n. 8. Ventrigl. in prax. Eccles. ann. 27. §. unic. n. 3. tom. 1. de Conserv. Regul. Panimoll. n. 8. Monet. Peyrin. & Pellizzar. ubi supra.* Quidquid dicant *Guido Pap. quæst. 18. in fin. & Bordon. tom. 2. resol. 95. nu. 20.* quorum argumenta solvuntur per ea, quæ magistraliter tradit *Choker. de jurisdict. ordin. in exempt. par. 1. cap. 39. nu. 31. tom. 1.* Itidem in criminalibus, & ad finem cognoscendi de manifestis, & notorijs in juris ipsis illatis Regularibus, subdunt nuper citati, *& Molin. loco indicato nu. 2.* ut lato calamo insinuant *Reg. Tapp. in repet. Aut. ingressi, verb. Monasteria, Cod. de Sacros. Eccles. Erasm. Choker. eodem tract. par. 1. quæst. 39. tom. 1: Farinac. par. 2. decis. 616. n. 3. 4. Frat. Peyrin. ubi supra*, aliaque de Conservatoria potestate annectit *Salgad de suppl. ad Sanctiss. par. 2. cap. 11. ferè per totum.* Et cum mero, & mixto Imperio, ac omnimoda jurisdictione assolent eligere, *ex Gloss. in Clement. 1. verbo omnimodam, de for. compet.* Quod ex tenore privilegij depromitur

tur *Choker. de jurisd. ordin. in exempt. par. 2. tit. de Conservat. quæst. 3. nn. 1. 2. tom. 2.*

20 Cui sanè privilegio Religiosi, eorumque Prælati, ac cæteri exempti renunciare minimè valent, absque Sum. Pontificis placito, *tex. in cap. cum tempore 5. de arbitr. et per Glos. fin. in Clement. penultim. de sentent. excomm.* & annectunt *Abb. ibidem, Armill. in summ. verb. exemptio n.8. And. Gaill. obser. 49. n. 2. lib. 1. Galerat. de renunc. to. 2. cent. 2. n. 140. cap. 18. Choker. ubi supra lib. 2. quæst. 7. & lib. 3. cap. 34. Salgad. ubi nuper par. 2. cap. 11. à n. 19. cum seqq.* Imò neque ipsi Conservatores durante quinquennio renunciare possunt, nisi superveniente gravi causâ; quam à Sum. Pontifice, vel ab Ordinario clarificandâ esse indicat §. 5. Bullæ Gregor. XV. *Pellizzar. tract. 8. cap. 8. sect. 4. n. 100. tom. 2.*

21 Neglientibus autem Regularibus suum eligere Conservatorem, ex Gregor. XV. constitutione; Ordinarius Ecclesiasticus subintrat Episcopus: *ex Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 14. Lezan. sum. tit. 2. cap. 10. nu. 58. Antonell. de reg. Eccles. cap. 2. n. 13. lib. 6.* imò ex immemorabili, & centenaria negligentia non eligendi: quamvis facultas hæc eligendi nõ præscribatur: quoniam in facultativis non datur præscriptio: potissimùm in hisce, qui suis Religionibus prejudicium afferre nequeũt: attamen ex cursu tantorum annorum, impossibilitas oritur eligendi: meritò perperam Apostolicum allegatur privilegium: insinuat *Luca de regalib. discurs. 51. n. 11. 12.* imò electionem Conservatoris penès acta Curiæ Ordinariorum reducere debent Prælati Regulares eligentes, aliàs coram Ordinario pulsantur: *Ventrigl. ubi supra n. 2.* infra mensem, *Panimoll. d. decis. 84. nu. 3.*

22 Data verùm electione juxtà formam dict. Gregor. XV. Constitutionis cum consensu capitularis ordinis, suam exercet jurisdictionem Conservator, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, *ex cap. statuimus, de offic. Judic. Deleg. in 6.* non verò ut Judex; sed potiùs tanquam vir potens, & auxiliator assistens Religiosis, ut tuantur ab alienis injurijs, & violentijs: *Luca de jur. & for. compet. par. 1. discurs. 49. n. 5.* Neque amoveri possit, nisi cũ causa legitima à Sede Apostolica, vel ab Ordinario loci approbata: nimirùm, ob negligentiam, impotentiam, vel inimicitiam: & in Capitulis Provincialibus mutantur: *Pia-*

sec. prax. Eccles. par. 2. *cap.* 3. *n.* 43. *Panimoll. n.* 3. & in hoc infra quinquennium, *ex dict. Gregor. XV. constitutione* §. 15. quo quinquennio transacto, Regulares non tenentur eum respuere, nisi velint: *Pellizzar. de Regular. tract.* 8. *sect.* 4. *nu.* 101. *tom.* 2. nec per amissionem dignitatis, cujus intuitu fuit electus Conservator, sua potestas expirat: fundat *ex Gloss. in cap. statuimus, verb. Canonicus, de rescript. in* 6. *Pellizzar. nu.* 92. Nisi ex delicto fuerit à tali dignitate explosus: *Monet. de Conservat. cap.* 10. *n.* 117. *& sequitur Pellizzar. ubi supra, cap.* 8. *n.* 92. *sect.* 4. Et si Vicarius Generalis Episcopi fuerit electus, etiam si à Vicariatu fuerit depositus, cōtinuat usque ad integrū quinquennium: *Sanch. de Matrim. lib.* 8. *distinct.* 27. *n.* 22. *Pellizzar. n.* 103. ubi de probabili edocet.

23 Estque sanè in suo munere Conservator Episcopi Ordinarij Superior, eumque quit objurgare, si ei non obtemperaverit, in spectantibus ejus ad jurisdictionem, *cap. sanè, cap. Pastoralis, de Jud. Deleg. cap. quia Pontificali, eodem in* 6. *Pellizzar. n.* 113. *Mendez à Castr. prax. Lusit. lib.* 2. *cap.* 3. *punct.* 2. *n.* 27. *August. Barbos. allegat.* 106. *nu.* 5. itidem si Legatus esset.

24 A Conservatoribus insuper ad Sum. Pontificem appellatur, tanquam delegantem: non ad Metropolitanum, neque ad Legatos: *Barbos. de potest. Episcop. alleg.* 106. *n.* 4. *Cardin. de Luca de jur. & for. compet. discurs.* 49. *nu. tom.* 3. *Pellizzar. n.* 140. nisi specialiter fuerit eis hoc datum in commissis *Card. Luca tract. de regal. discurs.* 1. *sub n.* 33. *vers. Apostoli Delegati*, quod repetit *in discurs.* 52. *n.* 4. *de regular. tom.* 14. & ante eum dixere *Mendez à Castro in prax. Lusitan lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 27. *par.* 2. *Barbos. de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *nu.* 2. *par.* 3. *& Erasm. Khoker. in tract. de jurisdict. ordin. in exempt. tom. primo, part.* 1. *cap.* 39. *nu.* 28.

25 hoc ipsum firmat, itidem si Nuncius adesset, aut Legatus facultatem habens cognoscēdi de causarum appellationibus, à Judicibus à Sede Apostolica delegatarum, *ex cap. super quaestio. de offic. Delegat.* autumans Conservatores hosce ad Universitatem causarū potiùs esse Ordinarios, quàm Delegatos, ex *Wames. cons.* 181. *nu.* 4. *de appellat. & ex Gloss. in cap. cum causam, verb. Delegatus, de appellat.* nec discrepat *Pellizzar. de regular. tr.* 8. *cap.* 8. *sect.* 4. *num.* 140. Verùm allatam Choker. sen-

ten-

tentiam veram non esse putamus: etenim facultatem Nunciis, ac Legatis impertitam principaliter esse cognoscendi de appellationibus ab ordinariis emissis: imò ad uberiorem cautelam agglutinatur in eorum commissionibus clausula, cognoscendi, itidem de causis Delegatorum Sedis Apostolicæ: undè tam si Ordinarij sint, quàm Legati Conservatores, de allatis causis appellationē Legati cognoscunt: ut mirificè firmat contra eum *Salgad. de suppl. ad Sanctiss. par. 2. cap.* 14. 37. 39. Verū enim verò ipsemet *Choker. in 2. par. 2. qu.* 16. *nu.* 16. *de Conservat. Ecclesiast.* quamvis
26 enunciatam suam firmaverit sententiam: attamen pro litigantibus durum ipsi videtur Sum. adire Pontificem: meritò ad Ordinarium appellandum esse censet.

27 In causis planè mercedis, & miserabilium personarum, hosce Regulares, extra tamen Monasterium degentes, valet Ordinarius, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus cognoscere: *ut Sacr. Concil. Triden. sess. 7. de reform. cap.* 14. statuit, & indicant *Barbos. d. allegat.* 105. *n.* 21, 22. at secùs si intra Monasteria degerant: subdit *Panimoll. d. decis.* 84. *annot.* 1. *n.* 9. *Card. de Luca par.* 1. *lib.* 14. *de Regul. discurs.* 51. *nu. fin.* Ulteriùs Cōservatores jure communi inspecto subdelegare nequeunt, *cap. fin. de offic. & potest. Judic. Delegat. in* 6. ibi: *Vices suas nulli alij committere possunt*, nisi hoc illis competeret, ex beneficio literarum: verùm ex enunciata Bulla Gregorij XV. §. 2. queūt subdelegare: quod depromitur, ex eisdem paragraphi verbis, ibi: *ut Judices, & Conservatores hujusmodi sivè principales, sivè subrogati*: ijdemque evolvitur in constitutione Bonifacij VIII. §. 8. quæ inest *in cap. fin. de offic. & potest. Judic. Delegat. in* 6. & insinuat *Pellizzar. de regular. tom.* 2. *tr.* 8. *cap.* 8. *sect.* 4. 106. quamvis allatam facultatē respuant, eamq; absolutè negant *Card. de Luca de regul. tom.* 14. *discurs.* 1. *sub n.* 33. *in fin. Marc. Ant. var. lib.* 1. *resol.* 16. *n.* 5. & annuit *Campanil. in divers. jur. Can. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 24. Nisi specialiter eis talis subdelegandi facultas fuerit indulta: instrūnt *Sobus in compend. tit. de Conservat. vers. item Cōservator, n.* 3. *P. Laurent. Peyrin. in constitut. Minimor. sui Ordinis tom.* 2. *constit.* 5. *Gregor. XV. nu.* 5. *August. Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat.* 106. *n.* 4. nec discrepat prolixè tamen de more, *Joan.*

Petr.

Petr. Monet. de Conservator. cap. 7. à num. 53. cum seqq. Nisi ageretur de committenda citatione, vel sententię denunciatione: ut ratiocinantur præter allatos *P. Ludovic. Molin. de Just. & jur. tom. 4. disput. 29. tract. 5. n. 5. P. Mirand. de Ordin. Judic. quæst. 47. art. 8. conclus. 4. n. 5. Petr. de Gregor. Syntham. jur. lib. 47. cap. 22. n. 27. Quintan. de jurisd. & Imper. quæst. 65. art.* 10. etenim jurisdictionalem non continet articulum, meritò subdelegare quit, *d. cap. super quæstionem, Abb. & Hostiens. in cap. cum Bertoldus, de judic. Marant. in spec. aur. par. 4. distinct. 5. n. 54. Monet. n. 56. Peyrin. ubi supra nu. 48. Pellizer. nu. 106. propè finem.* Notandum tamen est Conserservatorem non posse subdelegare, si uti cœperit sua jurisdictione in causa: nempè per citationem, & sic re non integrà: *Monet. d. cap. 10. n. 56. Pellizzar. nu. 106. vers. porrò.* Intus tamen suam Diœcesim: quoniam extra eam exercere nequeunt jurisdictionem, ex allata constitutione Gregorij XV. *Barbos. in sum. Apostolic. decis. collect. 216. n. 14. Ventrigl. annot. 17. n. 11. to. 1.* licèt posse Conservatorem electum in Civitate, ubi est Monasterium, procedere in causis motis super bona existentia extra Diœcesim, si Monasterium bona haberet in diversis Diœcesibus; autumant *Cespes de exempt. distinct. 318. nu. 13. Pellizzar. quæst. 17. nu. 111. tract. 8. sect. 4. tom. 2.* & tunc valere Conservatorem existētem extra locum commissionis subdelegare aliquem existentem infra illum locum: *Franch. in cap. statutum, §. nulli de præscript. in 6. Monet. n. 61.* & si non immediatione suppositi, immediatione verò virtutis: ait *Pellizzar. d. qu. 17. n. 111.* censet tamen *Peyer. infra*, quem *Cardin. de Luca de regul. tom. 14. discurs. 52. n. 2.* citat; unum tantùm Conservatorem posse eligere: ubi tamen situm est Monasteriū principale, ipseq; suam exercere potest jurisdictionem in gancijs, & membris: non autem in singulis Diœcesibus, in quibus membra adessent: nec dispari sensu ivere *Barbos. in sum. Apost. decis. collect. 216. num. 16. Peyrin. de privileg. Regul. tom. 3. in addit. cap. 11. n. 17. Ventrigl. n. 11.* nam tunc plures eligendos esse Conservatores: subdit *Peyrin.* hæc benè verùm *Peyrini*, ac aliorum sententia militat, in Conservatoribus limitatam habentibus potestatem: nimirùm ad cognoscendas injurias

manifestas, violentias, ac spolia: quorum facultas restringigitur ad terminos, *cap.* 1. *& fin. de offic. Delegat in* 6. ut insinuat *Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. prax. Eccles. obser. ad annot.* 17. §. 1. *n.* 5 at non in retinentibus plenariam potestatem ad omnes causas: ut retinent Conservatores RR. Societatis Jesus, ex Pij V. Indulto: *Card. de Luca ubi supra discurs.* 51. *n.* 1. *per tot.* nam isti ex quo tanquam Ordinarij habentur, subdelegare valent: ut in cap. antecedenti, ubi de Legatis egimus: nam valet argumentum à Delegatis ad Conservatores *Clement. sæpe verb. declarat. de verbor. signif.* etenim Conservator est Delegatus Principis, & major quovis Ordinario: *Khoker. de Conservat. Eccles. quæst.* 11. *n.* 2. *par.* 2. *tom.* 2. suaque jurisdictio prorogari potest: ut mirificè insinuat *Alvar. Valascq. consult.* 152. *n.* 4. *Marant. de Ordin. Judic. par.* 4. *distinct.* 12. *sub n.* 20. nec discrepat *Monet. ubi supra d. cap.* 7. Quod itidē alijs medijs tuetur *Card. de Luca in d. discurs.* 52. *n.* 4. 5. 6. *ad* 11.

28 Valent insuper Conservatores contra inobedientes cōtumaces, & sui muneris exercitium impedientes censurarum gladio uti, mediante facultate in singulis literis Conservatorijs indulta *P. Ludovic. Mirand. de Ordin. Judic. d. qu.* 47. *art.* 8. *conclus.* 5. *Barbos. d. alleg.* 105. *n.* 36. *par.* 3. itidem pro tuitione famulorum, ac familiarium suis regularibus commissis servientium: ut ex *Consil. Trid. sess.* 24. *cap.* 11. si injuria eis illata sit manifesta, & si actu serviunt Monasterio, & in ejus septa resident, ac sub eorum obedientia vivūt: annectit *Pellizzar. d. quæst.* 28. *sect.* 4. *nu.* 129. Neque eorum potestatem, & jurisdictionem queunt Ordinarij, ac Legati differre, impedire, minùsque turbare, *cap.* 2. *de offic. Judic. Delegat. in* 6. aliàs censuras contra eos indicere valent Cōservatores pro tuitione privilegiorum, & ipsorum Regularium bonorum: *Pellizzar. ibidem n.* 128. qui in eorum causis majores eis sunt: insinuant *Ancher. cons.* 122. *n.* 2. *& seqq. Monet. de Conservator. cap.* 9. *nu.* 840. Nec

29 ab ipsis Ordinarijs, & Legatis inhiberi possunt Conservatores, *cap. studuisti, de offic. Legat. Monet. d. cap.* 7. *n.* 84. *& seqq.* Verùm modestè contra Ordinarios, & Legatos se gerere debent Cōservatores, *cap. quia Pontificali, de offic. Deleg. in* 6. ut puta, ut Episcopo impedienti interdicatur ingressus

ſus in Eccleſiam, aut officium Sacerdotale, ſecundò ut ſuſpẽdatur ab officio, tertiò, ut cenſurarum gladio feriatur: *Pellizzar. d. ſect.* 4. *n.* 135. Quod rectè inferunt Conſervatores contra Ordinarios, ſi iſtorum contumacia intumuerit, verba contumelioſa contra eos proferendo: inſtruunt *Sylveſter. verb. Conſervator, nu.* 4. *verſ. dico, Azor. inſtit. moral. cap.* 34. *quæſt.* 11. P. *Mirand. d. conclus.* 5. *qu.* 47. *art.* 8. *verſ. tertiò adverto*, quod in omnibus ferè Sum. Pontificis Legatis procedere edocet *Barboſ. d. alleg.* 106. *n.* 37. *itidem de Latere, Choker. de jurisdict. Ordin. in exemp. par.* 1. *lib.* 1. *qu.* 39. *n.* 17. Si injuria, quam iſti intulerint Conſervatori, fuerit manifeſta: ſubdit *Pellizzar. d. ſect.* 4. *n.* 128. nimirùm ſi Epiſcopus viſitare Eccleſiam, vel Monaſterium eis in conſervatione commiſſum attentaverit: *Bordon. reſ.* 95. *nu.* 14. & literas Conſervatorias Epiſcopo priùs exhibuerit Conſervator: aliàs ei Epiſcopus parere minimè tenetur, nec ſuas exequi ſententias, neque excommunicationi, tunc per Conſervatorem indictæ ſubjacet: agglutinant *P. Mirand. d. concluſ.* 5. *Barboſ. nu.* 37. & alij per eum.

30 Conſervator porrò, aut Delegatus ſi deliquerit, ab Ordinario loci objurgatur: *Petr. Caball. reſ. Crim. tom.* 1. *caſ.* 52. *n.* 1. *& ſeqq. Jacob. de Laurent. de Judic. ſuſp. cap.* 4. *nu.* 33. *Mendes à Caſtro prax. Luſitan. par.* 2. *cap.* 3. *n.* 9. *Proſp. Farinac. fragm. Crim. par.* 2. *lit. F. n.* 973. *& ſeq. Barboſ. d. alleg.* 106. *n.* 37. *Pellizzar. d. ſect.* 4. *tract.* 8. *cap.* 8. *nu.* 134. 135. Imò coram loci Ordinario cõvenitur pro damnis, & intereſſe, ſi in cauſa ſuæ commiſſionis, & delegationis deliquerit, in judicando nimirùm, & non reddendo jus, & abutendo ſua juriſdictione, aut litem ſuam faciendo: ſubdũt ex *Farinac. n.* 977. *Barboſ. & Pellizzar. ibidem*; & ſi aliquid injuſtum exequi voluerit ei reſiſtere poſſet Ordinarius: *Farinac. ibidem, & facit Gloſſa in cap. ex literis, de offic. Deleg. Gig. conſ.* 163. *de Laurent. d. cap.* 4. *n.* 33. *Aufrer. Capp. Toleſ. deciſ.* 424. & nos infra meliùs. Negativè tamen reſpondit *Antonell. de reg. Eccleſ. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 9. imò ſubdit eorum competentias per arbitros in forma juris electos abſolvendas eſſe.

31 Si tamen è laribus ſuæ cõmiſſionis, & juriſdictionis Cõſervator exierit, à ſuo Conſervatoris munere per annum ſuſpenditur, ex allata *Gregor.* XV.

XV. constit. & faciunt *Suarez, Lezan.* & alij per *Pellizzar. d. sect. 4. quæst. 38. nu.* 143. si scienter excesserit: at secùs si ignoranter: itidem si supina fuerit ignorantia: non tamen temeritas: *Peyrinus tom. 2. privil. constit. 5. Gregor. XV. n. 6. Pellizzar. n.* 144. *Alvar. Valasc. consult.* 152. *n.* 2. *par.* 2. *Antonell. n.* 2.

Verùm enim verò si Conservator iste extra suæ commissionis limites exeundo, falcem in messem alienâ imponeret, impediendo scilicet Judicis laici jurisdictionem; tunc possit iste Conservatori inhibere, ni de causis ad forum temporale spectantibus se intromittat: ut ex tex. *in leg. consulta, Cod. de testam. Bened. in repet. cap. Raynutius, verb. si absque liberis.* 2. *nu.* 49. *de testam. Gallicus de redit. lib.* 1. *cap.* 17. *nu.* 71. *Navar. in cap. cum contingat. remed.* 4. *de rescript. Covarr. pract. qu. cap.* 35. *nu.* 3. *vers. probatur, Aufrer. de potest. sæcul. supr. Eccles. Reg.* 1. *fallac.* 14. 15. *& Reg.* 2. *fallac.* 30. latè *Sesse de inhibit. cap.* 8. *§.* 5. *nu.* 69. quos cumulat *Eras. Choker. de jurisd. Ordin. in exempt. par.* 1. *quæst.* 39. *nu.* 34. *vers. vigesimo quæro*, subdens malo nodo malum esse adaptandum cuneum. Imò si Conservator iste fuerit immoderatus, aut refractarius, quit contra eum, laicum Imperium pro sua jurisdictione tuenda, condignâ adhibere medelam: nimirùm per pignorum capturam, & fructuum sequestrationem: aliaque media adducunt *Cassaneus ad consuet. Burg. Rub.* 1. *des Justices, §.* 5. *num.* 85. *& seqq. Mathe. Wesembec. ad parat. ff. tit. si quis jus dicenti in fine*, aliàs secùs agendo nequiret sæcularis Judex suam jurisdictionem sartam, tectam conservare: *Choker. ubi supra*, & faciunt tradita per nos in Cap. præcedenti, ubi de Delegato excedenti egimus.

Et si Episcopi loci Ordinarij jurisdictionem implicaverit Conservator iste; itidem ab Episcopo plectatur, & censurarũ mucrone feriatur: *Sesse d. cap.* 1. *§.* 1. *n.* 30. nam ut privatus reputandus est tunc Conservator: *Menoch. præsum.* 67. *n.* 13. 16. *lib.* 2. *Navarr. in d. cap. cum contingat. remed.* 4. *de rescript.*

32 Pars autem si procuraverit, ut Conservator excessum cõmitteret; ipso facto in excommunicationem ruerit; *cap. fin. de offic. Deleg. in* 6. effectu tamen sequuto: *Bonac. de censur. in par. quæst.* 2. *punct.* 35. *n.* 3. *Barbos. allegat.* 106. *n.* 49. & alij per *Antonell. n.* 8. nec ab

ea absolvitur, nisi pars vexata fuerit de expensis satisfacta: ut innuit *Gregor. XV. in adducta constitutione* §. 8. *& fin. Peyrin. n.* 65. *ibidem*, & de reservatis Sum. Pontifici excõmunicatio erit, si pars adhùc non fuerit satisfacta insinuat *Pellizzar. n.* 145. *in fine*.

33 Quit planè Cõservator pro plectenda injuria sibi illata, aut pro exequenda sententia per eum lata; brachium Episcopale, & sæculare exposcere: & si ei fuerit denegatum ad censuras devenire potest: *Azor. instit. mor. d. cap.* 34. *q.* 10. *P. Mirand. d. qu.* 47. *art.* 8. *conclus.* 7. *Cevall. comm. contra comm. tom.* 4. *q.* 897. *n.* 718. *Choker. de exempt. p.* 4. *q.* 111. *nu.* 16. *& de Conservat. Eccles. qu.* 97. *Peyrin. de privil. tom.* 3. *cap.* 11. *n.* 12. *Pellizzar. n.* 133. *d. sect.* 4.

34 Conservator autẽ, pro alijs delictis patratris extra conservationis munus; exemptionis privilegio haud potitur: *Card. Luc. de jurisd. discurs.* 4. *nu.* 3. Planè nequit Conservator se immiscere in cõtroversijs ob præcedentiam in processionibus inter suos commissos, & alios Regulares subortis: ut mirè instruit *Cesped. de exemp. distinct.* 318. *nu.* 11. quippè allatæ controversię Episcopis, omni appellatione remota, per Sacr. Concilium Trident. *sess.* 25. *de reform. cap.* 13. delegatæ specialiter fuere: ut infra dicemus.

35 Neque audire possunt querelas Regularium, contra alios Regulares suæ conservatoriæ ejusdem Ordinis, sub pæna excõmunicationis: depromitur ex *Leonis X. Constitutione*, quam afferunt *Peyrin. tom.* 1. *de privileg. constit.* 23. *Leon. V.* §. 3. *Pellizzar. d. sect.* 4. *num.* 122.

Nec eorum possunt punire crimina Conservatores: etenim ista ad Prælatos suos Regulares spectant: indicant *Rodriq. tom.* 1. *quæst.* 65. *Pellizzar. n.* 123. Neq; confugientes ad Ecclesiam Regularium extrahere possunt: nam hoc munus ad solum Episcopum, & ab eo deputatum fuit, specialiter per Gregorium XIV. indultum: *Monet. de Conservat. cap.* 7. *nu.* 266. licèt va-
36 lent procedere contra violenter extrahentes ab ipsa Sacra Basilica, aut à Monasterijs Religiosorum eis commissorum: talis namque extractio manifestam violentiam, ac notabilem injuriam Regularibus infert *Peyrin. tom.* 3. *privil. cap.* 11. *nu.* 13. *Rodriq. tom.* 2. *qu.* 50. *art.* 2. *Pellizzar. d. sect.* 4. *quæst.* 29. *n.* 130. Neque valẽt Tribunalia erigere: etenim

nim

nim hoc eis interdictum evolvitur per *Concil. Trident. sess.* 14. *de reform. cap.* 5. imò tenentur asciscere Notarium Episcopi, *Gavant. man. Episc. verb. Conservatores n.* 17. Oppositum tamen edocent *Peyrin. in formul. lit. C. cap.* 20. *n.* 3. *Pellizzarius d. sect.* 4. *n.* 113. *vers. addit.* insinuantes à Conservatore ad libitum assumi posse Notarium.

37 Ulteriùs interdictū est Cōservatoribus salariū à Monasterijs ipsis cōmissis exposcere *ex cap. fin. §. circà mentē de offic. deleg. in* 6. *cap. statutū de rescript. in* 6. *cap. cum ab omni, de vit. & honest. Cleric.* licèt valeant exigere expēsas, quas extrà domicilium facerent *d. cap. statutum*, verum si aliter ex consuetudine constaret, queunt moderatas recipere sportulas *Vestrius in praxi Rom. lib.* 7. *cap.* 1. *n.* 13. *Card. in Clement. statutum de electiōn. Jason. §. Tripti n.* 46. *Instit. de action. Choker. de conser. Eccl. p.* 2. *qu.* 13. *n.* 1. *Pellizzar. d. section.* 4. *qu.* 37. *n.* 141. Munera autem nequeunt recipere, & si acciperent, ad restitutionem obnoxij sunt. *Navarr. de datis, & promiss. pro instit. vel grat.* detestatur nāq; ex Sacr. Script. corruptela munerum; *Eccles. cap.* 20. *cap.* 40. *vers.* 14. *Deut.* 16. annuunt tamen Doctores in esculentis, & poculentis, quæ paucis cōsumuntur diebus: elicitur *ex d. cap. statutum §. insuper de rescript. in* 6. *l. plebeis cito ff. de offic. Præf. l. solent. §. non verò in totum ff. de offic. pro Consul.* consumenda tamen infrà tres dies sustinent *Menoch. de arbitr. cas.* 517. *n.* 9. *Farinac. prax. crim. qu.* 111. *art.* 10. *n.* 260. Judicis arbitrio ait *Speculat. de Salar. Jud. n.* 5. *Farinac. n.* 258. *Et facit tex. in l. penult. C. de fabricens. lib.* 11. *cap. licèt de privileg. in* 6. *Pellizzar. qu.* 37. *sect.* 4. *tract.* 8. *cap.* 8.

Cæterum Conservatores se abstinere debent à Xenapis, & à Xenijs, & suam mercedem sperare debent à Deo Omnipotenti, qui charitativa, piaque opera irremunerata nequaquam relinquit, ipsique pro retributione gaudent omnibus gratijs, & spiritualibus privilegijs, Ordinibus quibus serviunt, indultis: ut benè innuit *Choker. d. qu.* 13. *p.* 2. *de conservat. Eccles. n. fin.*

38 Censent planè nonnulli, Conservatores non esse in suspectos recusandos, *ex Innoc. in cap.* 1. *n.* 4. *& ibi Gloss. de offic. delegat. in* 6. *Sylvest. verb. Conservator n.* 5. *Cavalcan. decis.* 35. *n.* 15. *p.* 2. *Jo: Azor. Instit. mor. lib.* 5. *cap.* 34. *qu.*

11. *tom.* 2. *Faber. in l. apertissimi, vers. litem nec Conservator, C. de Judic. Erasm. Choker. de Jurisd. Ord. in Exemp. p.* 1. *tom.* 1. *qu.* 39. *n.* 33. sed vide eumdem *in tom.* 2. *par.* 2. *qu.* 10. Etenim tantùm de notorijs cognoscere possunt, de quibus nec appellatio admittitur *cap. cum sit Romana §. ultimo cap. pervenit* 13. *& cap. consuluit* 14. *& cap. cum speciali* 61. *§. porrò de appellat.* nec recusatio *cap. proposuit* 24. *de appellat.*

Verùm si causa, de qua agitur talis sit, in qua Cõservator reum gravare prætendit, admittendam esse recusationem autumat *Franch. in d. cap.* 1. *n.* 5. *Dom. ibidem n.* 23. *&* tunc itidem in notorijs locũ obtinet recusatio, *ex Gloss. verb. manifesta in cap. quia suspecti* 3. *qu.* 5. *Bursat. cons.* 21. *n.* 25. *lib.* 1. *Gomez. var. tom.* 3. *cap.* 1. *n.* 46. *Farinac. prax. crim. tom.* 1. *qu.* 21. *n.* 130. ubi sic limitat allatum *cap. proposuit, & ex Conc. Trident. sess.* 14. *de reform. cap.* 5. *vers. quod si*, hoc idem firmat *Cevall. com. contr. com. tom.* 4. *qu.* 897. *n.* 779. *cum seq. Barbos. de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *n.* 32. *part.* 3. *Pellizzar. de regul. cap.* 7. *sect.* 4. *qu.* 35. *n.* 139.

Idem dicendum est de Cõservatoribus ad universitatem causarum deputatis, & ubi cũ indagine judiciali proceditur, in quibus militat recusatio, arguendo à Delegatis ad Conservatores, à quibus valet argumentũ *Clement. sæpè, verb. declaratio, de verb. signif. & ex Lancellot. de attent. par.* 2. *cap.* 5. *n.* 64. *Wames. cons.* 181. *de appell. Choker. tom.* 2. *de Conser. Eccles. par.* 2. *q.* 10. *n.* 1. 2. ubi hoc idem in notorijs firmat, si pœna esset incerta, & arbitraria, in quibus datur recusatio: & ante eum dixere *Milis in repet. vers. Judex non potest recusari, & in verb. notorium, Anton. in cap. cum speciali, vers. oppono, de appellat.*

Coram tamen paucis arbitris recusantur Conservatores *ex Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. *de reform.* edocent *Scribentes in cap. cum speciali, de appellat.* ante verò litem contestatam, *l. fin. C. de Jud. Nevizan. cons.* 36. *n.* 2. 3. *Cavalcan.* mox citandus, infrà tres dies, à die præpositæ suspicionis nominãdis: alioquin processus subsistit *Cavalcan. decis.* 28. *n.* 97. *& seqq. par.* 2. parte citata, *Pract. Papiens. in forma libelli declinat. Judic. Gloss. in verb. Jud. suspectus n.* 5. Et de jurisdictione recusati esse debent arbitri *Specul. de recusat. §. effectus n.* 2. *vide Cavalcan. nu.* 99. *& seqq.*

39 Po-

39 Poteſt benè verùm Conſervator ſuſpectus recuſatus, cauſam alteri ſubdelegare: ut firmât *Wameſ. d. conſ.* 181. *n.* 3. 4. *tom.* 1. *de appellat. Scribentes in cap. Judex, de offic. Delegat. in* 6. quia Delegatus Principis eſt,qui poteſt ſubdelegare *DD. in cap. ſpeciali, de appellat.* & ad Univerſitatem cauſarũ, qui Ordinario æquiparatur *Wameſ. n.* 7. *Federic. de Sen. conſ.* 24. & ex alijs firmât *Eraſm. Choker. de Conſervat. par.* 2. *quæſt.* 10. *n.* 5. Imò parùm refert delegationem à ſuſpecto emanaſſe: meritò reſpuendum quoque eſſe Delegatum à ſuſpecto electum *ex l. Prætor.* 17. *ff. de juriſd. omn. Judic. Paul. de Caſtr. in l. qui jurisdictioni, n.* 2. *Decius n.* 6. *de juriſdict. omn. Jud. & facit tex. in cap. ſi quis contra Clericum* 4. *de foro competen.* & ibi *Gloſſ. verb. exequutor, Coſta Sicul. conſ.* 85. Etenim explorati juris eſt, Judex ſuſpectus in cognoſcẽdo, regulariter ſuſpectus non eſt in delegando: probant *Menoch. de arbitr. caſ.* 458. *Maſtrill. deciſ.* 151. *n.* 81. *Sanfelic. prax. Judic. ſect.* 40. *n.* 15. *Capyc. Latr. deciſ.* 87. *in princ.* & ibi *Gizzar. Staiban. reſol.* 110. *n.* 50. *tom.* 2. *Taſſon. pragm. de anteſat. obſer.* 3. *n.* 113. *Rovit. ad pragm.* 15. *de ſuſp. Offic. Verde ad Gall. app. in prax. cap.* 4. *part.* 1. *Petr. ſup. rit. M. C. V. cap.* 265: At-
40 tamen ſi recuſatio provenit ex cauſa inimicitiæ,vel in delegando eſſet adhibenda cauſæ cognitio, regula recenſita limitatur: etenim tunc potiùs eſt judicatio, quàm delegatio ſimplex,firmant omnes nuper allati, & ex eis doctiſs. & nũquàm ſatis laudãdus *Conſiliar. D. Carol. Petra n.* 93. *& ſeqq. Capyc. Latr. deciſ.* 87. *nu.* 19. *in fin.* qui cum *Gizzio ibidem* deciſum affert, & pluries *Jo. Bapt. Mucci ad Reg. Sanfelic. deciſ.* 63.

Modò verò noſtrum in ſequendo inſtitutum, circa imperium in Regulares,cæteroſ-
41 que exẽptos inquimus: Exẽpti,& ſi Epiſcopi loci Ordinarij juriſdictionem turbaverint, eique ſuiſque Curiæ Officialibus ſuum exercẽtibus munus injuriã intulerint; offenſi imperium prorogant, eumque competentem declarant, ſub ejuſque Imperio ſubijciunt *ex Gloſſ. in cap.* 1. *de off. Delegat.* & innuunt unanimi conſenſu Canoniſtæ, ac Civiliſtæ *in l. ad dictos, Cod. de Sacr. Eccleſ.* quos commemorat *Epiſcop. Genuenſ. in prax. cap.* 11. *& cap.* 56. *nu.* 6. & ante eum *Eraſ. n. Choker. de juriſd. par.* 2. *quæſt.* 45. *Farinac. in prax. q.* 114. *n.* 65. *cum ſeqq.* quos oſ-
fen-

sensus Episcopus, & in sua perturbatus jurisdictione cōpescere quit: quàvis exceptione non obstante: ut decisum affert in una *Panorm. Aldan. in compend. Canon. resol. lib.* 2. *tit.* 8. *n.* 11. parique schemata objurgare valet Conservatores Regularium, si suam impedire attentant jurisdictionē in Regulares, in casibus permissis: ut decisum adducit *Novar. Lucer. Regul. verb. Episcopus, quo ad Regulares, nu.* 23. & annuit *Ventrigl. prax. Eccl. annot.* 48. *§. unic. n.* 28. quod perficere valent Episcopi: itidem per censurarum declarationem, *textus in cap. dilecto, de sentent. excommunicationis in* 6. *Sbroz. de Vicar. Episcop. lib.* 2. *cap.* 191. *nu.* 13. *Jul. Chart. decis.* 72. *n.* 100. quoniam Ordinarius hosce excōmunicatos exemptos declarādo; eos haud excommunicat: nec propriam exercet jurisdictionem; sed tantùm declarat censuras incursas, ex dispositione: *cap. conquestus de for. compet. & cap. quoniam, de immun. Eccles. in* 6. *& ex Bull. Cœn. Dom. cap.* 16. *Chart. nu.* 102. *& decis.* 89. *n.* 33. *Farinac. d. quæst.* 114. *nu.* 66. *& seqq. Cardinal. de Luc. tract. de jurisd. discurs.* 47. *&* 48. *& in adnot. ad S.C.T. in discurs.* 43. *n.* 12. sed vide infra *nu.* 152.

Quod itidem à non habente potestatem, ac jurisdictionem fieri haud interdicitur, *ex Clement.* 1. *de privileg. in* 6. & ibi *Card. Zabarell. & Abb. Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 42. *Genuens. d. cap.* 57. *n.* 1. 3. sicque pluries decisum affert per Sacr. Congreg. Cardin. *Card. de Luca de jurisdict. & foro compet. tom.* 3. *discurs.* 36. Et enodatè in una Messanensi *anno* 1653. *in discurs.* 29. mirè hoc idem de more sustinet.

42 Ratio potissima est omnibus, namq; Magistratibus permissum est suā tueri jurisdictionē *l.* 1. *in princ. ff. si quis jus dicend. non obtemper. l. observandum, ff. de offic. Præf. cap.* 1. *& Gloss. verb. impedire, cap. præterea, cap. significasti, Gloss. verb. resistentia, cap. ex literis, cap. de causis, de offic. Delegat. cap. dilecto, de sentent. excom. in* 6. *cap.* 1. *& Gloss. in verb. punire, de pœn. in* 6. *cap. quod super his, & Gloss. in verb. obedientiam, de major. & obedien. Ricc. prax. resol.* 231. *Menoch. cons.* 230. *n.* 82. *Marth. de jurisd. par.* 3. *cap.* 1. *à n.* 1. *& cap.* 128. *n.* 4. *par.* 4. *Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.* 18. *n.* 85. *Farinac. prax. par.* 4. *quæst.* 11. *n.* 24. *Sesse de inhibit. cap.* 9. *§.* 1. *nu.* 18. *&* 65. *Galeot. resp. Fiscal.* 1. *n.* 45. 50. *Novar. in*

rubr.

rubr. de jurisdict. non turband. collec. 1. *n.* 3. *Chart. decis.* 92. *n.* 99. *& decis.* 89. *n.* 31. *& decis.* 96. *n.* 18. *Fontanell. decis.* 318, *nu.* 9. *& decis.* 319. *n.* 20. *par.* 2. *Aug. Barbos. in cap. dilect. n.* 7. *de sentent. excom. in* 6. dignitas planè decus, & honor Magistratus, conservetur, & è cæterorum contumelia tuetur severà contundentium objurgatione: *tex. in cap.* 1. *de maledict.* proprium namque Principem lè-
43 dit, qui Magistratum offendit: insinuat *Cyn. in l. si non convitij, C. de injur. Bobadill. lib.* 3. *d. cap.* 1. *n.* 27. 35. *Cassan. Glor. Mund. par.* 7. *consider.* 10. *Lucan. rub. de crim. læs. Majest. n.* 17. meritò Rei-
44 publicæ Magistratus, ab Ecclesia, *Justitiæ Proceres* nũcupantur: à Diogene, *Numinum Cultores*: à Tucydide, *Provinciarum Columina*: ab Homero, *Jovis administri, Regum aures, Deorum oculi: ac Provinciæ cultores*, à Præcopio: quibus, cunctorum legum præcepto, obedientiam, ac sacram exhibendam esse reverentiam, ait *Cassiod. lib.* 2. *Epist.* 10. subditque *Syrach. lib.* 10. *timentes Dominum honorent Magistratum suum*: quod protulit *textus in l. semper, ff. de jur. immun. l.* 3. §. 1. *ff. quod met. caus. l. fin. C. quando provocare non est necess. l. cum numeris, ff. de muner. & honor. cap. ut delitus, de appell. l. veluti, ff. de Just. & jur. l. si quis ex aliena, ff. de Jud. Aut. ut omnes, & titul. si quis jus dicen. non obtemp. Bald. in l.* 1. *Cod. si Rect. Provinc. Abb. in cap. dilectos, n.* 2. *de pœn. Barbos. in d. cap. debitus honor, de appell. nu.* 2. *Char. d. decis.* 75. *n.* 1. *Gratian. discep. cap.* 284. *n.* 1. *Magon. decis. Lucens.* 29. *n.* 5.

45 Curent ergò Ministri, qui hunc componunt Magistratum, ad hoc ut eis debita prestetur veneratio, ut par est; ut sint justissimi, ac sincerissimi, veritatem, & justitiam animo, ac mente insitam, fixamque retinendo: non autem extrin-
46 secè, & superficialiter: ut circa collum Sapphirogemmam confectam gestebat Ægyptij: teste *Æliano, var. hist. lib.* 4. *cap.* 34.

47 Episcopus insuper Diœcesanus nequit sacrare Festa, nec in Divinos reponere eos, qui non sunt auctoritate Pontificis, cum Cœlestibus connumerati: ut edocent *Azor. instit. mor. p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 26. *qu.* 1. *& qu.* 4. *Carrasc. super nonnullas leges Novæ recopil. cap.* 2. *n.* 32. *D. Felix Cantelor de Canonizat. Sanct. cap.* 4. *n.* 15. *Sanch. in præcept. decalog. lib.* 2. *cap.* 42. *n.* 9. *Suarez tom.*

tom. 1. *de relig. lib.* 2. *de dieb. festiv. cap.* 11. *n.* 3. cum ad solum spectet Pontificem indicare festum in honorem nō Canonizatorum:*Cantelor. ubi nuper, Fagund. in quinqu. Eccles. præcep. lib.* 1.*cap.* 13 *n.*5. 15. *Suarez loco indicato n.*45. valet tamen Episcopus dies festos consecrare in Sanctorū honorem jam Beatificatorum: & eo in casu,auditis Clero, & populo;ipse solus decernit, ac præcipit de illis venerari Festa: *tex. in cap.* 1. *de consecr. distint.* 3. *cap. conquestus de ferijs. Filluc.in quæst. mor. tr.* 27. *cap.* 6. *quæst.* 3. *n.* 83. *Paul. Layman. in theolog.mor. lib.* 4. *tract.* 7. *cap.* 1. *n.*3. *Bonac. interf. præcep. decalog. disput.* 5. *q. unica par.* 1. *n.* 3. *Azor. ubi supra par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 26. *qu.* 4. *Didac. Covarr. var. lib.* 4. *cap.* 19. *n.* 9. *Trullench. in exposit. decalog. lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 2. *n.* 2: *Marcell. Vulp. in prax. judic. fori Ecclesiast. cap.* 5. *n.* 11. parcè verò haud laxè,cum potiùs abrogare, quam illa instituere debeant, si plura sint:*Sayr. in Clav. Reg. lib.* 7. *cap.* 3. *nu.* 16. *Fagund. d. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 4.

48 Undè fluit valere Episcopū loci Ordinariū objurgare Regulares adorātes sub prætextu sanctitatis defunctos non Canonizatos, vel Beatificatos: ut ex *Thom. del Bene, de immun. Eccles. cap.* 14. *dub.* 10. *n.*19. *vers. cæterum Lezan. sum.verb. causa judicialis Regularium, n.* 14. *Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 3. *n.* 39. *p.* 2. Principes autē sæculares itidem alios dies ferijs condecorare valent extraordinarijs honorariè, & politicè: non tamen religiosè: explicant *Turllench. d. dub.* 2. *n.* 4.*Castr. Pala.in oper.mor.tract.* 9. *disp.*2. *punct.*2.*n.* 4. Quamvis hosce, nefastos, ac fastos dies, Romani statuere Imperatores:ut post Numam Pompilium, eos Julius Cæsar correxit:teste *Sueton.in Jul.Cæsar.* c. 40.imò nefastis istis diebus, pacis festum,ac pacalia Romę celebrantur: *Ovid.* 1. *fastor. vers.* 709.

Ipsum nos carmen deduxit pacis ad aras,

Hæc erit à mense fine secunda dies.

Et iterùm:

Thura Sacerdotes pacalibus addite flammis,

Albaque perfusa victima fonte cadat:

Ut quæ Domus, quæ perstat eam cum pace perennet.

Ad pia propensos vota rogate Deos.

Queis in nefastis diebus quoque Prætoria verba *DO, DICO, ADDICO*, quę (lege agi)

agi) nuncupabantur, proferre nefas erat: quamvis non implicabat, quin Princeps in eis qualemcumque legem promulgasset; ob maximum discrimen inter agere, & ad populum loqui, insinuat graphicè *Paul. Manucius de vet. dier. rat. & Bernard. Briffon. sel. ex jur. ciuil. antiquit. lib.* 4. *cap.* 20.

49 In hiscè sanè colendis festis, itidem Regulares, & exempti tenentur: decrevit Sacr. Trident. Conf. *sess.* 25. *de regul. cap.* 12. *Erasm. Choker. de jurisd. Ordin. in exempt. par.* 2. *qu.* 45. *n.* 55. *Trullench. exposit. decalog. lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 3. *n.* 12. & annectunt mirè *Paul. Fuscus de visit. & regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 63. *Laur. de Franch. in contr. inter Episcop. & regul. qu.* 6. *vers. fallit, Marcell. Vulp. ubi supra cap.* 42. *n.* 10. *Novarr. Lucern. regul. verb. festivus dies. Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 31. *n.* 91. *del Bene de immun. Eccles. cap.* 14. *dub.* 1. *n.* 15. *tom.* 2. *Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 1. *n.* 51. 52. ubi subdit hoscè Episcopos servari debere cōstitutionem Urbani VIII. per quam admonentur, ut se abstineant novas publicare festivitates, ultrà solitas: imò quòd Regularium ritus, quoad missarum celebrationem & divina officia, publicè, vel privatè celebranda, nō infringantur: aliàs Episcopis parere non tenentur exempti, & Regulares: edocet *P. Laur. Peyrin. in constit. sui Ordin. Min. tom.* 1. *in constit.* 28. *Leon. X.* *à n.* 2. *Quarant. in sum. Bull. verb. privilegium regulare, Piasec. in prax. Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 47. *vers. censuras. Ugolin. ubi supra cap.* 5. *n.* 15. Et sic censuit Sacr. Congreg. ad explicationē Concilij Trident. *d. cap.* 12. *sess.* 25. & meminere *Quarant. & alij ubi nuper* quos agglutinat *August. Barbos. de jur. Eccles. univers̃. lib.* 1. *cap.* 43. *n.* 151. & *p.* 3. *eodem tract. alleg.* 105. *n.* 32. 34. *Tambor. de Jur. Abb. tom.* 1. *disp.* 15. *qu.* 7. *n.* 18. *Panimoll. n.* 53.

50 Ulteriùs hiscè Regularibus, ac Exemptis prædicate in Ecclesijs, quæ de suo Ordine haud sunt, absque venia Ordinarij loci Episcopi *Sacr. Conc. Trid. sess.* 24. *c.* 4. vetuit, ipsisq; seclusis Doctorū opinionibus, in cōtrariū dictātibus ex cōstitutione *Greg. XV. inscrutabili, die* 9. *Feb.* 1622. edita, ab Episcopo, non à suo Regulari Prelato tunc plectuntur ita, & hodie post publicationem constitutionū Gregorij XV. & Urbani VIII. ut insinuat *ex*

 Bar-

Barbos. ubi supra Ventrigl. prax. Eccles. annot. 48. §. unico, n. 70. & astruunt P. Dian. res. mor. part. 3. tract. 2. res. 111. Lezan. in sum. quæst. reg. part. 1. cap. 20. n. 3. & alij, quos cumulat Barbos. de jur. Eccles. uniuers. lib. 1. cap. 43. n. 210. & seqq. & n. 212. & par. 3. alleg. 76. n. 24. de potestat. Episc. & alleg. 105. Tambor. de jur. Abb. tom. 1. disp. 15. Fagnan. in cap. nimis, de excess. prælat. Cæsar. Panimoll. adnotat. 1. n. 14. ad decis. 84. Episcop. Francesc de Urrigout. in Pastor. reg. par. 2. q. 2. Card. de Luc. in Miscell. rer. Eccles. discurs. 14. n. 10. tom. 14. de
51 regul. Verùm in suis Ecclesijs prædicare si voluerint, cum sui Regularis Prælati approbatione; benedictionem personaliter: non autem per epistolam, aut per Nunciũ Vulp. prax. Eccl. cap. 42. n. 3. ab Episcopo exposcere tenentur: desumitur ex eodem Concil. Trident. sess. 5. cap. 2. vers. si quæ verò, & instruunt Ricc. in prax. res. 633. & decis. 2. 19. p. 2. F. Emman. qu. regul. tom. 3. qu. 32. art. 5. aliàs ab eodem loci Ordinario, tãquam Sedis Apostolicæ Delegato comprimuntur, ex allata Gregor. XV. cõstitutiones Ventrigl. n. 75. Panimoll. decis. 84. adnot. 1. n. 14. queunt tamen prædicare, etiam si eam non obtinuerint: indicat Gallett. in Margar. cas. conscient. verb. licentia, Valer. Reginal. in add. leg. recop. n. 56. aut interdicti fuerint P. Ludov. Mirand. Man. Prælat. tom. 1. qu. 50. art. 3. conlus. 1. Peyrin. ubi supra tom. 1. de subdito qu. 1. de obedient. cap. 22. Lezan ubi supra n. 3. quod pariter statuit Sacr. Congregatio sub die 30. Januar. 1629. ad declaratione epistolæ Urbani VIII. Cardinali Sandoval. Genuen. Præsuli directę, quam affert Barbos. d. lib. 1. cap. 43. sub n. 210. de jur. Eccles. univers. licèt oppositum sentiunt Leo thesaur. for. Eccles. par. 2. cap. 8. n. 9. Piasec. in prax. par. 2. cap. 3. art. 6. n. 7. & alij, quos affert Panimoll. infra: autumãtes nequire Regulares, in alienis Ecclesijs prædicare absque Episcopi venia: nec in proprijs sine ejusdem Ordinarij benedictione, etiam si contradixerit, aliàs plecti possunt ab eodem Episcopo. Et ita ex allata Urbani VIII. declaratione edocet: Peregrin. in compend. Privil. verb. prædicare, Bonacin. verò de immun. Eccles. cap. 14. dub. 4. n. 1. 2. tom. 2. ait, quod de recensito Urbani Decreto authenticè non constat: & refert Cæsar. Panimoll. in adnot. 4. n. 11. ad decis. 84. laxèque astruit

astruit *Ventrigl.ubi supra n.67.* nisi hæresim, propositiones que erroneas in prædicatione adduxerint, vel falsa miracula, & somniatas Prophetias insinuaverint: licèt in propria Ecclesia: nã tunc ex *Concil.Trid. sess. 5. de reform. cap.* 2. cõprimuntur tales Regulares ab Ordinario: *Tambor.de jur. Abbat. tom.* 2. *disp.* 11. *quæst.* 3. *n.* 2. *Ventrigl. n.* 71.

52 Hosce, itaque Regulares, ac Exemptos, ad publicas, ac cõsuetas processiones accitos, Episcopo vocanti parere debere, dictant *ex Concil.Trid. sess.* 25. *cap.* 13. *de Regul. Frat. Emman. quæst. Regul. tom.* 3. *qu.* 36. *art.* 1. *n.* 1. *Franc.Leo in thesaur.for. Eccles. part.* 4. *cap.* 2. *n.*143. *Eras. Choker.de jurisd. Ordin. in Exempt. part.* 2. *quæst.* 45. *n.* 109. *Augustin. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 43. *de vit. & stat. Regular. n.* 158. *& par.* 3. *de offic. & potest. Episcop.allegat.* 78. *n.* 14. *Paul. Fusc. de visit. Eccles. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 53. *Ugolin.de offic.Episcop. cap.*20. *§.* 2. *n.* 4. *Tambor. de jur. Abb. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.*7.*n.*20. & sic Sacr. Congreg. in una *Legionensi.* 24.*Septemb.* 1605. statuit, declaravitque ad publicas processiones, ad quas Regulares, ac Exempti vocati sunt, ad eos accedere debere: easque recenset *Concil. Trid. cap.* 13. *sess.* 25. quæ indictæ sunt pro bono publico, ratione magnæ necessitatis: nimirùm urgente peste, vel alio flagello, vel pro pace, ac in novo Episcopi introitu: *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 1. *n.*46. *tom.* 2. Et in Rogationibus, quę ab Ecclesia in triduo ante Ascensionem Domini fiunt: quam Sacræ Congregationis declarationem ubique servandam esse statuit, & declaravit in una *Ferrariensi.* 27. *Julij* 1609. & insinuant *Armendr. in addit. ad recop. Leg. Navar. lib.* 1. *tit.* 14. *cap.* 28. *§.* 31. *ubi supra, Choker, Leo, Ugolin.* & alij in locis indicatis, addito *Chopin. de sacr. polit. lib.* 2. *tit.* 6. *nu.* 18. & ad eas, ad quas, secundùm priscam loci consuetudinem accedere consuevere: ut in Constit. Pij V. incipiente: *Et si Mendicantium*, *§.* 79. sicque statuisse Sacr. Congreg. Rituum: refert *Peyrin. tom.* 2. *privil. sui Ordin. Minor. in annotat. ad Constit.* 7. *Pij V. §.* 29. *n.*25. *Tambor. de jur.Abbat. disp.* 24. *quæst.*8.
53 *n.* 2. qui insimul conveniunt in hoc, tantùm nõ esse obstrictos Regulares, qui perpetuò in strictiori vivunt clausura: & innuit *Sacr. Concil. Trid. in d. cap.* 13. *in fin.* vel si speciali privilegio fuere muniti: ut

 sunt

funt RR. *Patres Societatis Jesus, ex Constitut. Gregor. XIII.* de qua laxè facit *Sanch. conf. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 3. *nu.* 12. & de alijs meminit *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 1. *n.* 42. & RR. Clericos Theatinos juxtà privilegia eorum: *Thom. del Bene, de Immun. Eccles. cap.* 14. *dub.* 3. *n.* 5. & 6. *tom.* 2. edocent *Aloys. Riccius resol.* 308. & alij ubi nuper, aut per milliare dimidium à Civitate distarent: & sic idem *Ricc.* refert decisum: nec discrepant *Ugolin. Armendr.* & *Salgad. de Reg. protect. cap.* 9. *par.* 2. *n.* 14. *tom.* 1. *Piasec. in prax. Episcop. par.* 2. *cap.* 3. *n.* 47. *Barbos. allegat.* 78. *n.* 21. *Tambor. n.* 3. 4.

54 Verùm, si acciti ab Ordinario, ad processiones accessere aliquando, nullum attulere eorum privilegio præjudiciũ, neque Ordinarius jus ex allato accessu quæsivit: etenim facultativum esse jus accedere, & non accedere ad processionẽ: ait *Calderin. cons.* 8. *de Regul. Ugolin. de potest. Episc. cap.* 20. §. 2. *num.* 5. *Navar. super Bull. tit. de process. n.* 18. quos affert *Ventrigl. prax. Eccl. ann.* 48. §. *unic. n.* 110. *p.* 1. Cæteri verò inobedientes si fuerint, compellendi sunt ab eodem Episcopo loci Ordinario vocante: depromitur *ex Concil: Trid. in d. cap.* 13. *vers. exemptos autem omnes*: & dictant *Perez de Lara, de anniversar. & Cappellan. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 14. *Ciarlin. contr. for. lib.* 1. *cap.* 50. *n.* 21. *Ricc. prax. Eccles. resol.* 308. *nu.* 5. & 6. & *in prax. aur. resol.* 210. *nu.* 1. *Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 117. *Mari. Ant. Macerat. var. resol. lib.* 1. *resol.* 103. *n.* 16. *Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib.* 3. *par.* 11. *nu.* 18. *Cuch. institut. major. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 55. *Franc. Leo. ubi supra d. cap.* 8. *n.* 18. *par.* 1. *Zerol. in prax. Episcop. par.* 1. *verb. processiones*, §. 2. *August. Barbos. in locis superius relatis*, & *in par.* 3. *de offic. & potest. Episcop. in allegat.* 78. *nu.* 14. & *seqq. nu.* 35. *Paul. Fuscus de visit. Eccles. d. cap.* 8. *n.* 12. & *in cap.* 15. *nu.* 64. *lib.* 2. *Cened. Canon. quæst. lib.* 1. *quæst.* 26. *n.* 15. *Salgad. de Reg. protect. par.* 2. *cap.* 9. *nu.* 102.

55 Et si oppositã tuentur sententiam: *Sanch. de matrim. lib.* 6. *disput.* 33. *n.* 28. *Henriq. in summ. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. *per totum. Villalob. in summ. tom.* 2. *tract.* 25. *diffinic.* 5. *nu.* 17. *Frat. Emman. in summ. tom.* 1. *cap.* 74. *n.* 4. & alij, quos mirè recenset *P. Laur. de Peyrin. tom.* 1. *in constit. sui Ordin. Minor. const.* 2. *Sisti IV. sub n.* 60.

&

& post eum magistraliter facit *Ascan.Tambor.de jur.Abbat.to.* 1.*disp.8.q.7.n.7.*annuitque *P. Ant Dian.resol.moral.p.3.tr.2. resol.76.*instruentes haud posse per censuras Episcopũ Regulares compellere,ut eant ad processiones:& consonant *Rodriq. quæst. Regul. resol.* 118. *n.* 1. *Portules in addit. ad dub. Regul. Cod. verb. processiones, n.*1. *Panimoll. decis.* 84.*annot.* 1. *n.* 40. *&* *annot.* 4. *nu.* 10. *tom.* 2. & decisum sic refert *Quarant.in summ. Bullar.verb. præcedentia*;pœnâ tamẽ pecuniariâ non autem censuris firmat: *Stephan. Gratian. decis. March.* 232. *Sanch. & Frat. Emman. cum alijs infra*, & Sacra Congreg. statuit per Episcopos,alias pœnas talibus inobedientibus esse infligendas, *sub die* 20.*Maij* 1616. certiorato priùs Regulari Prælato: ad quod itidẽ facit Constitutio Gregorij XIII. *anno* 1588. *edita.*

Attamen hanc oppositam sententiam non esse admittẽdã censet *Ventrigl. prax. Eccl. tom.* 1. *annot.* 48. *nu.* 106. *§. unico*, sicque eadem Sacra Congregatio pluries statuit, omnes Religiosos Mendicantes, ac Monachos esse compellendos sub censuris per Episcopos loci Ordinarios, ut accedant ad publicas, consuetas,ac generales processiones. Et ita in una Ferrariensi *sub die* 27. *Febr.* 1609. & in una Chiliens. jurisd. *sub die* 27. *Februarij*, *&* 15. *Maij anno* 1610. statutum fuit, pro ut in Toletana altera *sub* 4.*Junij anno* 1615. & desumitur ex ipsomet Sacr.Concil.Trident. *sess.* 25. *de Regul. §. Exemptis autem cap.*13.strenuèque tuetur *Episcop. Paul. Fuscus, de visit. Eccles. d. cap.* 8. *nu.* 12. *lib.* 2.

Nobis autem arridet hæc ultima sententia:etenim Constitutiones Apost. & Concil. Trident. plura Ordinarijs locorum indulxere privilegia, & potestates jure Delegato contra Regulares,& quibuscũque privilegijs Exemptos, in hisce recensitis casibus, Confessionum, Prædicationum, Processionum, & curæ Animarum, ac Sacramentorum administrationum : ut prædiximus, & asserunt *Barbos. de Episcop. allegat.* 105. *Fagnan. in cap. nimis prava, de excess. Prælat. Frances in Pastor. Regular. par.* 2. *quæst.* 2. Pro quibus fuit impertita Ordinarijs facultas, hosce Exemptos, & Regulares inobedientes compescere : undè necessariò infertur,concessa coërctione,pariter censentur concessa media; ex quibus coërctio perficere

cere possit, tam per personas, quàm per censuras: ut graphicè de more edocent præter allatos *Card. de Luc. in Miscell. discur. 16.n. 10. 11. 12.* potissimùm ex Constit. 9. Gregor. XV. quam ibi affert, *& in tract. de jurisd. & for. compet. discurs. 49. & tit. de Regular. discurs. 15. 52. tom. 14.*

56 Ad Episcopos autē privativè, quo ad alios spectat publicas indicere processiones, modum præscribere, populumq; ad eas per edictum convocare: insinuant *Aloys. Riccius in decis. M. C. Archiep. 379. n. 4. par. 4. & in decis. 308. nu. 7. tom. 2. Franc. Leo. in thesaur. for. Eccles. par. 4. cap. 2. Bellet. disquisit. Cler. part. 1. tit. de favor. Cleric. real. §. 2. nu. 5. Campanill. in divers. jur. Canon. d. cap. 13. rub. 12. n. 118.* & decrevit Sacra Congregatio in una Elborens. *sub 14. Januarij 1617.* eoque absente, ad Vicarium Generalem cum Capituli consilio spectare, cōgruunt omnes, paulò antè expositi DD. & censuit Sacra Cōgregatio Ritus *anno 1630. & Sacr. Congr. Concil. die 7. Februar. 1632. apud Bensadin. in thesaur. Canoc. decis. 17. n. 2.* Nec Regulares extra suas Ecclesias, ac eorum ambitum illas facere valent, absque Ordinarij facultate: *tex. in cap. sicut antiquitus, 17. quæst. 1.* & statuit Sacra Congregatio ad Concil. Trident. interpretationem, *sub die 2. Julij 1620.* & annuere *Zerol. in prax. d. §. 4. par. 1. verb. processiones, Campanil. ubi supra, P. Dian. resol. moral. par. 3. tract. 2. resol. 77. del Bene, & Panimoll. ubi supra nu. 49.*

57 Ad Episcopos quoque pertinet componere quæstiones, & differentias circa præcedētias, tam inter Sæculares, quā inter Regulares, ac Exemptos ortas, brevi manu, suspensivà appellatione remotà: ut deducunt ex eodem Concil. Trid. *Aloys. Riccius d. decis. 90. n. 1. Episcop. Paul. Fusc. de visitat. Eccles. lib. 2. cap. 15. nu. 65. Franc. Leo thesaur. Eccles. cap. 18. nu. 18. part. 1. Frat. Emman. quæst. Regul. tom. 3. qu. 37. artic. 37. Tambor. de jur. Abbat. tom. 1. quæst. 7. disp. 15. n. 20. Salgad. de Reg. protect. tom. 1. par. 2. cap. 9. n. 9. Ventrigl. annot. 12. §. unic. n. 14. tom. 1.* quoniam spiritualis est actio: *Navar. cons. 3. n. 6. de for. compet. n. 2. Perez de Lara de anniverf. & Cappell. lib. 1. cap. 24. n. 29. Ant. Gama decis. 1. n. 8. Zerol. in prax. d. §. 4. par. 1. vers. processiones, Salgad. de Reg. protect. d. part. 2. tom. 1. cap. 9. nu. 1. Emman. Rodriq. non. reg. tom. 3. qu. 37. art.*

art. 3. *Augusti. Barbos. in locis indicatis, & in remiss. ad Conf. Trident. cap.* 13. *nu.* 2. *Joan. Hieron. Campanil. d. Rubr.* 12. *cap.* 13. *n.* 120. *& in cap.* 12. *n. fin. Panimoll. decis.* 84. *nu.* 35. 36.

Ad quas quidem differentias decernendas, Judices laici incapaces sunt, nullamque retinent potestatem, itidem inter laicos; sed solus Episcopus loci Ordinarius eas absolvit: *cap.* 2. *cap.* 3. *de judic. cap. benè quidem* 96. *distinct. Salgad. d. cap.* 9. *nu.* 34. *par.* 2. *tom.* 1.

58 Ita, & si quæstio esset de jure sedendi in ipsa Ecclesia: annectunt *Jac. Cancer. var. tom.* 3. *cap.* 10. *nu.* 115. & alij, quos ipse refert: *Fermos. in cap. si Clericus* 5. *quæst.* 6. *nu.* 8. *de for. compet. Augusti. Barbos. de potest. Episcop. allegat.* 27. *n.* 6. *par.* 3. *& not.* 126. *nu.* 275. *lib.* 3. quidquid in oppositum blateraverit *Valeron. de trāsat. tit.* 3. *quæst.* 6. *n.* 49. *& Carol. de Grass. effect. Cler. effect.* 1. *n.* 613. quam sententiam tolerabilem esse in judicio tantū possessorio insinuat ex *Barbos. de potest. Episcop. alleg.* 78. *n.* 52. *Panimoll. d. annot.* 1. *n.* 8.

59 Imò contra scānū amoventē, datur actio injuriarum: edocet *Steph. Gratian. discept. for. cap.* 110. *n.* 14. & acquiritur jus hoc sedendi in Ecclesia tolerante, Episcopo, prout in jure patronatus, ac funerandi: dixere *ex cap. penultimo de sepultur. Lābert. de jure patronat. lib.* 1. *p.* 1. *qu.* 11. *art.* 15. *n.* 1. *Hermosil. ad Lop. tom.* 1. *in prolog. Gloss.* 2. *n.* 18. Sicque circà modum priùs sedendi, aut altiori loco, & pacem recipiendi in Ecclesia, quæ ex Episcopi gratia, vel tolerantia laicis impertiuntur; edocent præter allatos, *Parlador. rer. quotid. part.* 3. *different.* 66. *n.* 7. 8. *Barbos. alleg.* 78. *n.* 26. *part.* 3. & decisum affert *D. Mich. Cortiad. decis.* 159. *n.* 3. 8. *part.* 3. & si in loco patenti positū fuerit scamnum *Ciarlin. controv. lib.* 2. *cap.* 210. *n.* 19. *Cortiad. n.* 10. competit ex unico actu acquirenti remedium possessorium: subdunt DD. adducti per *Panimoll. decis.* 1. *adnot.* 15. *n.* 3. 5. *vide n.* 6. additis *Reg. Sanfelic. decis.* 331. *tom.* 3. *Franc. Marc. decis.* 275. *par.* 2. *Ciarlin. contr.* 119. *tom.* 2. *Petron. in particulari patrocinio pro Duce Seani*, quem réfert *Gizius ad Capyc. obser.* 181. *n.* 6. nec amoveri possit ab Episcopo vel Rectore: immo manutenendum esse laicum in sua quasi possessione subdunt *Barbos. d. alleg.* 78. *n.* 26. *& alij per Cortiad. n.* 22. ubi hoc procedere autumat in dissiduis inter

ter laicos excitatis, at secus in.er laicum,& Episcopum, quod ante eum dixere adducti *per Dian. resol. moral. ubi infra, & in Miscell.* 4. *resol.* 64.*& in Coordin.par.*6.*tract.* 1.*res.* 117.

Valetque insuper laicus altero laico resistere, si suam quasi sedendi possessionem turbare attentaverit: subdunt ex oraculo *Bald. in l. observare ꝫ. antequam ff. de offic. Proconsul. Menoch. Gratian. Parlador.& alij per Ciarlin.d.cap.* 119. *n.* 10. *lib.* 2. *& lib.* 3. *cap.* 234. *n.*3. qui etiam,cum armis agglutinant resistere valet: nec ordinaria mortis ultione comprimendum esse eum, qui armis provocatus, suam quasi sedendi possessionem impedientem interfieeret,putât relati *per Gratian. cap.* 110. *n.* 20. 21. quę quidem opinio haud arrisit *Cortiadæ*: nos autem annuimus, supposita provocatione, quo ad ordinariam mortis multam: at secus, quo ad extraordinariam, si tamen factum in Ecclesia patratum non fuerit.

Hoc tamen jus ad hæredes haud transit, nec cedere possit *Ciarlin. contr.* 210. *tom.* 2. *Giz. paulò antè*, & post eos *Card. de Luc. de præbem. discurs.* 27. cui *Dianæ* opinio *in part.* 10. *res. mor. tract.* 16. *resol.* 64. arrisit: *Luc. ad Franch. in obser. ad decis.* 212. aliosque cumulat *Dominic. Manfrell. in obser.* 154. *n.* 5. 6. ad eumdem *Capyc.* verùm *Panimoll. decis.* 1. *annot.* 15. *per tot. sub nu.* 21. edocet si esset gentilitium, & familiare, & non hæreditariū, hoc jus ad eos de familia itidē non hæredes transit: *Ciarlin. contr. cap.* 119.*n.*30. & si domus insigna in sedile impressa sint, gentilitium, & familiare præsumitur: aliàs concessione non apparente,hæreditarium præsumitur, & ad quoscumq; transit heredes, etiam ad fæminas: *Ciarlin. Panimoll. ubi supra.*

60 Episcopo verò renuente, ac invito, hoc non acquiritur jus:insinuant *Rot.Rom. divers. decis.* 222. *n.* 1. *par.* 1. *Molin. de primogenit. Hisp. lib.* 1. *cap.* 33. *n.*34. *Gratian. d. cap.* 110. *n.* 19. Si ab initio, antequam quis cepit sedere renuerit:aliàs triginta annorum spatio consensus, & Superioris beneplacitum præsumitur: *Ciarlin. d. cap.* 210. *n.* 19. *Panimoll. nu.* 13.Imò ex illo sedendi solito, se constituitur in quasi possessione, quam Episcopus, aut Ecclesię Rector tollere nequit si servitium Ecclesiæ incommodum non patiatur: innuit *Apicell. allegat.* 13. *à n.* 19. 22.

Bar-

*Barbos.alleg.*78.*n.* 26.*p.*3. quo ad ſedendi uſum tãtũ,nõ verò quo ad dominiũ,& proprietatẽ: *Giovagn. cõſ.*8. *nu.* 22. 23. *lib.*2.*Gratiã.diſcep.* 110.*n.*13. *et diſcep.*210.*n.*16.17.25.*p.*2. *Ciarlin.d.c.* 210.*n.*16.17.25. *p.*2.elatè tamen facit P*animol. deciſ.* 1. *annot.*15. *n.*2. *& ferè per totum.* Si tamen Eccleſia non ſit de jure patronatus laicorum, in qua nequit Epiſcopus jus ſedendi indulgere: ut refert deciſum *Panimoll. loco indicato nu.* 29. *ad finem.* In præjudicium patroni, à quo mutuavit *Cortiad. n.* 22. Epiſcopus planè haſce ſedendi, vel alterius præheminentiæ controverſias abſolvit, ut prędiximus: addito *Cortiada n.* 2. *&* 3. ubi ſic plures deciſum affert. Verùm ſi de mero ageretur facto: nimirùm ſuper poſſeſſione ſedendi in Eccleſia inter laicos; tunc quit Judex Sæcularis haſce præcedentiarum in Eccleſia cõtroverſias abſolvere: ut edocent ex *Fabr. in Cod. lib.* 7. *tit.* 28. *de appellat. diffin.* 19.*n.*3.*Lara de anniverſar. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 29. *del Bene de immun. Eccleſ. tom.* 2.*cap.* 10.*dub.*6.*ſect.* 10. *Barboſ. allegat.* 78. *n.* 42. & alij per *Cortiad. n.* 24. licèt cum adductis jure optimo haud tranſire videtur: imò oppoſitũ deciſum affert:quod ante eũ indicavere *Poſti. poſt trac. de man. deciſ.*117. & alij.

61 Ulteriùs ſi quæſtio præcedentiæ in proceſſione inter Mendicantes orta fuit, & de quaſi poſſeſſione non conſtaret, Gregorij XIII. Conſtitutio ſervanda eſt: ut antiquiores in loco controverſiæ præcedant: & ita Sacr. Congreg. Rit. pluries ſtatuit: refert *Auguſt. Barboſ. de jur. Eccleſ.univerſ. cap.* 43. *nu.* 183. *lib.* 1. itidem inter Regulares ſubdit ante eum *Ricc. deciſ.* 131. *par.* 1. *in fin.* ſed meliùs infra.

62 Clerus autẽ Sæcularis omnibus itidem Religioſis, & in quolibet loco, etiam in propria Eccleſia in proceſſionibus prefertur:ut decrevit Sacr. Congregatio, annuente Clement.VIII.*ſub die* 5. *Novemb.* 1603. & ſervari mandavit Gregor: XV. in ſua Conſtitutione incipiente, *alias à felici,ſub die* 5. *Auguſti* 1622. & probat *Salgad. de Reg. protect. tom.* 1.*par.* 2. *cap.* 9. *nu.* 37. nec diſcrepat *Cæsar Panimoll. decis.* 1. *annot.* 3. *n.* 2.5.

63 Inter alias quoq; Religiones, ſi particulares non haberent Conſtitutiones; loci conſuetudo attendenda eſt: *Bald. in cap. cum olim, de consuet.nu.*1. *Seraph. decis.* 335. *& decis.* 663. *& decis.* 964. *n.* 1.*Card. Zabbar. cons.* 62. *n.* 1.*Salgad.*

Fff *ibi-*

ibidem nu. 18. *Cavaler. decis.* 649. *nu.* 1. *Barbos. d. cap.* 43. *n.* 179. *Renat. Chophin. Monastic. de Sacr. polit. lib.* 2. *cap. ultim. n.* 23. & quæ consuetudo attendenda est: vide *Panimoll. decis.* 1. *annot.* 1. *per tot.* Aut quis in institutione, & fundatione sit primus: *ex Gloss verb. prædicator, in cap. quorumdam, de elect. in* 6. *Cassan. in catalog. Glor. Mund. par.* 4. *cons.* 52. *vers. ergo modo, Tob. Noni. cons.* 71. *nu.* 35. *Ricc. decis.* 131. *par.* 1. *n.* 18. *Tritbem. de jur. Ill. Ord. S. Bened. lib.* 1. *cap.* 3. *Hier. Rom. de Reip. Christ. lib.* 6. *cap.* 8. *idem Ricc. resol.* 103. *Campanil. in divers. Jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *Bobadill. polit. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 18. Quam sententiam communem esse textantur: *Valens. cons.* 1. *n.* 21. 43. *Garz. de Nobil. Gloss. n.* 27. & pro utraque elaboravit *Salgad. d. cap.* 9. *part.* 2. *tom.* 1. *de Reg. protect.* Nisi alter in quasi possessione præcedendi reperiatur, de tempore motæ litis: *Rot. Rom. coram Buratt. decis.* 419. *n.* 1. 2. *&* 11. *par.* 9. *tom.* 2. *Recens.* etenim ultimus status pro manutentione attenditur, *§. retinendæ, §. hodie inst. de interd. l. prædia, ff. de acquir. possess.* nam iste tunc præfertur: instruit *Panimoll. decis.* 1. *per tot.* licèt in data sit posterior: ut edocet ex multis *Ventrigl. annot.* 12. *§. unic. n.* 16. propter onera, quæ antiquior in possessione: sustinet *Cassan. in catalog. Glor. Mund. par.* 4. *consid.* 76. *& par.* 11. *consid.* 17.

64 Laicorum itidem Confraternitates, ad processiones accitæ, accedere debent: aliàs eas compellere possunt Episcopi: ut decisum affert *Papiæ Maceratens. resol.* 93. *&* 66. *Barbos. in remission. Concil. Trident. d. cap.* 13. *sess.* 25. *de Regul. nu.* 5. *Sayr. decis.* 5. *de offic. Ordin. Navar. de for. compet. cons.* 3. *Tiraquell. de priv. piæ caus. vers. item restrictum*, ubi quoad spiritualia Episcopo subijcere affirmant.

Oppositâ verò tuentur sententiam nonnulli, blaterantes hasce Confraternitates Ecclesiasticæ potestati non subijci; sed absolutè laicali imperio: ut ratiocinantur *Perez de Lara de ann. & Cappell. lib.* 1. *cap.* 24. *nu.* 16. *Genuens. in prax. cap.* 64. *n.* 8. *Gratian. discep. for. cap.* 232. *n.* 12. *Carol. de Graff. de eff. Cler. eff.* 1. *n.* 613. *Steph. Quarant. summ. Bullar. verb. præcedentia*; ubi nonnullas Sacr. Congreg. Concil. affert decisiones. Cuncti autem ea fulciuntur ratione: nimirū, quod si Episcopus Beneficiatos cogere nequit, ut ad proces-

cessiones accedant: ut pluries decisum fuit per Sacr. Congregationem, potissimùm, & laicos: *Genuens. d. cap. 64. n. 8. Gratian. d. cap. 132. n. 6. Franc. Leo d. cap. 8. part. 1. nu. 18. Campanil. d. cap. 13. nu. 122. Piasec. in prax. par. 2. cap. 3. n. 32. Marcel. Vulp. in prax. jud. for. Eccles. cap. 11. nu. 9. August. Barbos. in locis superiùs indicatis, & de offic. & potest. Episcop. par. 3. allegat. 78. à n. 24. cum seqq.* & alij per eum: uno tamen congruentes ore, eas potiùs esse convitandas, quàm coërcendas: *Grat. n. 6. de thesaur. for. Eccles. part. 1. cap. 8. n. 18. Panimoll. decis. 1. annot. 11. n. 22. 23.*

65 Inter eas tamen, eundi consuetudinem servandam esse, pro ut in Religiosis ex Const. Gregor. XIII. prædiximus: & autumant *Gratian. n. 2. Lara d. cap. 24. n. 18. Hermosill. ad Lop. Gloss. 2. prælud. par. 5. fol. mihi 13. à nu. 101. 104.* etenim, ut inquit *Jo. Pichard. inter consil. Menoch. lib. 1. cons. 154.* Novitates esse odiosas, & tristissimi eventus plenas: & explicat *Div. Chrysost. Epist. 1. ad Corinth. hom. 7. Illeph. Perez à Lara d. cap. 24. n. 18. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 14. n. 1. Guttier. Canon. quæst. 35. lib. 1. Cevall. tom. 1. Com. quæst. 897. n. 236.*

Et ex unico actu acquiritur quasi possessio eundi, & sedendi, etiam in spiritualibus: *Gloss. in verb. tuum cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propr.* unicus namque actus solitum inducit, ut de communi, & veriori sententia edocet *Gozadin. cons. 23. n. 3. Surd. de alim. tit. 4. qu. 16. n. 26. Raud. cons. 17.* licèt bis factum, dici posse solitum esse, autumat *Jul. Clar. §. emphyteosis qu. 6. vers. si verè*, quòd repetit *in §. feudū qu. 3.* quos cunctos aufert, & primos sectare videtur *Salgad. de Reg. protect. par. 2. cap. 9. n. 19. 20. cum seqq.*

Et si de consuetudine non constaret; antiquitati standū est: at ea non apparente, digniorem præferendam esse ajunt *Lara n. 28.* nimirùm habens statuta nobilitatis, & sanguinis puritatis: *Mencha. contr. Illust. in præfat. Tib. Decian. cons. 21. vol. 1. Salgad. d. cap. 9. n. 48. 49.* Absolvendę tamen sunt allatæ cōtroversiæ circà præcedentias inter Regulares, Ecclesiasticos, & sæculares per Episcopū brevi tamen manu *ex Concil. Trid. sess. 25. c. 13. de reg. Barbos. ad idem n. 10. 16. & alleg. 78. n. 26. & de Jur. Eccl. univers. cap. 43. n. 180. tom. 1. Panimoll. decis. 1. adnot. 1.*

per totum, ut prædiximus suprà.

66 Cæterùm obiter annectimus in electis, & ad munus alicujus officij assumptis, eodem in tempore, itidem præferendus est, qui plures habet, & majores qualitates: nimirũ Nobilitatis, senectutis, electionum, aut, qui à digniori viro electus fuerit: ut activè congruunt ferè omnes *ex tex. in cap. si sede, de præbend. in 6. Rocc. de offic. rub. 5. §. 3. n. 3. Reg. Tapp. decis. 21. nu. 22. 23.* fusè *Menoch. cons. 51. n. 31. lib. 1. & lib. 2. cons. 126. Reg. de Pont. cons. 14. nu. 43. Præs. de Franch. decis. 145. 365. Mastrill. decis. 130. nu. 18. 19. lib. 2. Gratian. discep. discep. to. 3. c. 298. & decis. 64. per tot. Hermosill. ad Lop. glos. prol. par. 5. à n. 2. 3.* & antecum *Ant. de Gamm. decis. Lusit. 1. n. 1. 14. Franc. Marc. decis.* 808. *nu.* 1. Et inter Titulos paris conditionis, majorem in ætate præferendum esse dixere nuper allati: & de eorum præcedentia vide *de Franch. decis.* 144. & ibi *Luca*, *Reg. Capic. Latr. consult. 43. P. Staiban. resol. 87. & 101. Capic. Galeot. contr. 11. & 12. to. 3. Cacac. in allegat. Reg. de Marin. tom. 3. Rovit. decis. 65.* & ibi *Altimar. Dans. pugn. DD. tom. 2. tit. de præced. Rocc. de offic. tit. de præced. rub. 5. §. 9. Hermos. n. 24.* Si tamen de creatione, & electione non constaret: aliàs priùs electus præferendus est alijs dein electis: *Decian. resp. 19. n. 185. Mastrill. de Magistr. lib. 4. cap. 14. n. 13. 17.* & alij per *Panimoll. decis. 1. annot. 13. n. 15. per tot. & facit tex. in l. 1. Cod. de Consul. lib. 12. l. 1. 2. ut dign. ord. ser. Cyriac. contr. 202. n. 4. 5.* Si in eodem Tribunali tractatur: at secùs si de uno ad aliud fit transitus: nam tunc antiquitatem non esse respiciendam: firmant *Langlev. Sem. lib. 7. cap. 8.* & decisum affert *Tapp. decis. 21. nu. 13.* Et Tribunalia essent distincta ex ordine dignitatum; vel diversi Præsidatus: *Tasson. de antefat. vers. 3. obser. 3. n. 68.* at secùs si divisio tantùm consisteret respectu loci, vel Aulæ: optimè *Sadarin. resp. 13. n. 23. 24. Langlev. & alij ubi supra.*

67 De Canonicorum, & Parochorum præcedentia: vide *Gratian. discep. 298. tom. 2. Hermos. n. 18. 19. Mart. de jurisd. par. 1. cap. 16. Quarant. in summ. Bullar. verb. præced. Emman. Rodriq. tom. 3. quæst. regul. 37. art. 3. Paul. Fuscus, de visit. Eccles. lib. 2. cap. 15. Armendarez in addit. ad recopil. leg. Navar. lib. 1. tit. 14.*

cap-

cap. 28. §. 31. & alij, quos mirè congerit *D. Domin. Manfrell. in obser.* 181. *ad Capic. à n.* 1. De præcedentia verò Ad-
68 vocati Fiscalis Regiæ Patrimonialis Cameræ cum Judicibus M. C. Vicariæ Neapolis agitat *Consil. D. Carol. Petra in suo elaboratissimo, eruditissimoque tract. super Rit. M. C. in Rit.* 2. *à n.* 26. *cum seqq.*
69 Et an Princeps possit mandare, ut Advocatus Fiscalis Judicibus præcederet: affirmativam tuetur sententiam *Octavius de Piccolellis in sua alleg.* quam adducit *Tasson. de antefat. vers.* 3. *obser.* 3. *nu.* 310. & repetit *in obser.* 3. *vers.* 1. *n.* 84. optimèque faciunt *Rovit. cons.* 102. *n.* 20. *tom.* 2. *Papon. arest.* 4. *tit.* 2. *lib.* 6. ubi fuit responsum, quod Principi placet; id Curiæ placet: & ita in Resp. 28. *tit. eodem.* Nec Princeps honori alterius præjudicium intulit: etenim honor non est in honorato; sed in honorante: *Franc. Marc. decis.* 806. *n.* 11. *Barbos. axiom.* 135. *n.* 8. vide *Danz. pugn. Doctor. tit.* 2. *cap.* 4. *de visit. carcer.* & sic notavimus in Regia Audientia *Urbis* Messanæ, ubi de speciali mandato Illustriss. Comitis Sancti Stephani Regni integerrimi Moderatoris; Advocatus Fiscalis Regiæ Junctæ bonorum confiscatorum, qui talis quoque est in Reg. Audientia; omnibus prę-
70 cedit Judicibus: cæterùm de jure, Episcopus, Rotę Auditor eumdem retinet locum in Rota, quem ante Episcopatus assumptionem retinebat, quamvis extrà Rotam alijs pręferatur: cōprobat ex multis *Steph. Gratian. discept. cap.* 298. *nu.* 38. noster *D. Garsi. Mastrill. decis.* 130. *lib.* 2. quos refert *Hermosil. ad Lopez in prolog. gloss.* 2. *n.* 62. ubi itidem in Canonico, qui, si Episcopus est electus, ut Canonicus sedere debet: strenuè tuentur ex *Mastrill. loco indicato, Capic. decis.* 27. *Franc. Marc. decis.* 136. *Ann. singul.* 6. *Pont. cons.* 15. *Amendul. ad Franc. decis.* 138. *n.* 1. 2. 3. Si Canonicatus non esset annexus eidem Ecclesię, in qua Canonicus Episcopus electus fuit: explicat *Decius cons.* 161. & sic decisum refert *D. Jacob. Menoch. de arbitr. cas.* 63. *lib.* 2. *à nu.* 23. 26. Et si contra Vicarium, ad Canonicorum favorem, plura astruit *D. Jacob. Pignatell. in consult.* 63. *tom.* 2. & ad Episcopi favorem affert sententiam Sacr. Congreg. Rituū *Nicol. Scoppa ad Gratian. cap.* 16. *n.* 35. ac ejusdem Sacræ Congreg. Rituum *Eminen. de Luca in tract. de præemin. discurs.* 18. *n.* 3. *tom.* 3. & Vicarium

rium Generalẽ mordicùs defendunt *Sarmient. lib. 7. select. cap. 27. & Gratian. discept. tom. 1. cap. 111. n. 22.* Attamen ex allegatis legalibus lineis nostrum Supremum Patrimoniale Concilium, annis retrò elapsis, pronunciavit, Spectab. Regiarum Secretiarũ Secretum D. Alonzum de Agraz præferendum esse Spectab. D. Ferdinando Valdez prędictarum Secretiarum Administratori, non obstante quod aliàs Regius esset in eodem Supremo Patrimoniali Concilio Magister Rationalis: quoniam ibi D. Ferdinandus haud Mag. Rationalis munere fungebatur; sed Administratoris, & sic in enũciatis Regijs Secretijs, Regio mediãte privilegio perpetuo, me Judice, & Consultore pro Spec. Secreto scribente, fuit exequutum: & ita post multa probat *Panimoll. decis. 1. annot. 5. n. 46. ubi per 10. annot.* pluraq; annectit circa hasce precedentias: demũ circa Ministrorum pręcedentiam in Regno, literas habemus Regias Immortalis Philippi IV.
71 recordationis, per quas anno 1656. die 9. Februarij Illustr. Duci Infantati jussit, de cętero Consiliares in proprietate, seù in capite Magistratum tenentes pręferendos esse eis, qui per interim occupavere, licèt antiquiores isti essent.

72 Omnes insuper Regulares itidem Mendicantes, ac Jesuitę Theologi, Lectores, ac graduati, Priores, & cęteri; Secularium etiã Sacerdotum Confessiones audire, absque Episcopi Diœcesani approbatione nequeũt: quod statuit *cap. Episcop. de pœn. in 6. ac Clement. dudum de sepult.* & magis dilucidè *Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 15.* & firmavit *Concilium Lateranense sub Leone X. ac Pius V. anno 1571.* & faciunt *P. Ludov. Mirand. in manual. Prælator. tom. 1. quæst. 45. art. 8. Ugolin. de offic. Episcop. cap. 20. Molfes. in summ. Theolog. mor. tract. 7. cap. 14. n. 60. Suarez tom. 4. disput. 28. sect. 21. Barbos. in d. Concil. Trident. cap. 15. n. 6. & 8. & de potest. Episc. allegat. 25. à nu. 24. & seqq.* Nisi Parochiale beneficium retinerent: quod depromitur ex ejusdem Sacr. Concil. Trid. verba, ibi: *Nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur obtineat*: & facit *Episcop. Ventrigl. prax. annot. 48. §. unic. n. 32. par. 1.* At si Confessiones eorumdem Regularium audire malunt: tunc

ex

ex quo cessat Concil. Trid. dispositio, & proprij sui Superioris Prelati sufficit approbatio: loquitur namque Trident. Concil. circa Confessiones Secularium, quas audire intendunt Regulares: nec ex inde pro Sacramento Poenitentię Regularium fuit innovatum: ut insinuant *Suarez ubi nuper n. 4. Piasec. in prax. Episcop. par. 2. cap. 1. nu. 10. Homob. de exam. Eccles. par. 1. tract. 5. cap. 2. cap. 12. Barbos. in locis indicatis, Campavil. in divers. jur. Canon. rub. 12. cap. 13. nu. 59. Quarant. in summ. Bull. verb. Confessores*, ubi ad id, Constitutionem Clement. VIII. affert, & sequuntur *Vētrigl. n. 32. Cæsar. Panimoll. decis. 84. ann. 1. n. 24. 25. 26. 27.* ubi agglutinant valere Equites Hierosolymitanos confiteri cum Sacerdote, à Superiore suo tantùm approbato.

Imò valere Regularem, ex licentia sui Superioris, audire Confessiones Secularium, qui de sua familia sunt, & cōtinui commensales: nō autem aliorum, qui in eorum inserviunt Coenobijs: *Barbos. in summ. Apost. decis. verb. Regulares, quo ad Confessiones n. 3. Sesse in select. Canon. cap. 13. n. 27.* benè explicat *Tambor. de jur. Abbat. par. 2. disp. 6. quæst. 16. per totum.*

Sciēdū tamē est, quòd Regulares ab alio Episcopo approbati, extra Dioecesim approbantis, Secularium Confessiones audire nequeūt: ajūt *Sylv. sum. verbo Confessiones n. 266. Mirand. manual. d. quæst. 45. art. 8. conclus. unic.* & alij per *Ventrigl. num. 46.* nisi eligatur in alia Dioecesi: virtute Bullæ Cruciatę, vel tempore Jubilei: *Dian. resol. 17. tract. 1. tom. 4. in Coordin.* & subdit *Barbos. d. alleg. 25. nu. 35.* Solis RR. Præsbyteris Congregationis Oratorij, hanc specialem fuisse indultam gratiam, per Pium V. & RR. Patribus Societatis Jesus, ex Gregor. XIII. privilegio, dum iter faciunt: quod gaudent cęterę Religiones, cōmunicationem habentes: *Tābor. ibidem qu. 14. n. 5.*

Verùm enim verò si Regularis in examine approbatus sit, & Episcopus ob livorem approbationem renuerit relaxare; quit talis Regularis Confessiones Secularium audire: *ex Clement. dudum, §. si verò, de sepult.* ubi impertitur venia Minoribus, & Prędicatoribus audiendi Secularium Confessiones, si Episcopus sine causa renuerit hanc tradere facultatem: nec per Trident. Concilij dispositionem, hoc abrogatum fuisse evolvitur: sustinet ex multis *Dian. resol. mor.*

par.

par. 3. tract. 2. de dub. Regul. resol. 22. vers. quare, si quis, & vers. igitur, & repetit arguendo à simili ab justa reprobatione, ad injustam denegationem approbationis: *in resol. 24. eodem, Roderiq.* autem *in quæst. Regul. verb. Confessarijs Regularib. quo ad præsentationem resol. 32. n. 2.* edocet post trinam requisitionem valere Regularem Confessiones audire: existimans Episcopum nudum tantùm ministerium approbandi Religiosos habere; quod eis non tribuit jurisdictionem: nec discrepant *Henriq. de pœnit. lib. 3. cap. 6. n. 8. Mirand. man. tom. 1. qu. 45. art. 10. Portules verb. Confessar. regul. n. 2. 3. Villalob. 2. par. summ. tract. 9. difficul. 53. n. 1. & diffic. 55. n. 3.* ubi sustinet dictam Clementinam, per Concil. Trid. non fuisse revocatam: imò expressa indigeret revocatione: & sequitur *Novar. man. cap. 27. nu. 264. Mirand. ibidem artic. 6. Sot. in 4. dist. 18. qu. 4. art. 3.* Contra verò hanc sententiam mordicùs urgent *Riginald. in prax. for. pœnit. lib. 1. n. 192. & sequit. Coninch. de Sacram. disput. 8. n. 58. Fernand. in examin. Theolog. moral. par. 3. cap. 9. §. 8. n. 2.* autumantes recensitam *Clement. dudum*, loqui & indultam fuisse tantùm Minoribus, & Prędicatoribus, quam per Concil. Trident. revocatam fuisse firmant ex illis verbis: *privilegijs, & consuetudine quacumque, etiam immemorabili nō obstante.* Inter quas dispares sententias, veriorem, & tutiorem esse putamus aliā: nimirùm in allato casu injustę denegationis approbationis, ob manifestum illatum gravamen, recurrendum est ad Superiorem, per viam gravaminis: ut comptè edocent *Suar. d. par. 3. tom. 4. disp. 28. sect. 1. n. 1. Filiuc. tom. 1. tract. 7. cap. 9. n. 257. Barbos. in collect. tom. 3. par. 2. lib. 3. Clement. tit. 7. Clement. dudum n. 8. Turrian. de pœn. qu. 8. art. 1. disp. 26. dub. 3. Sanch. in select. disp. 48. n. 13. & Tambor. de jur. Abbat. tom. 2. disp. 6. qu. 12. nu. 5.* ait graviter peccare Episcopum ob malam voluntatem, justam denegantem approbationem, ac in integrū injustè reprobato servare teneri: *Suarez ubi nuper sect. 5. n. 15.* & alij per *Tambor. nu. 6.* sed vide *Dian. par. 6. tract. 7. qu. 60.* ubi licèt oppositum sustinet; ab hac tamen opinione non videtur recedere: subditque virtute Bullæ Cruciatæ eligi posset Regularem ab Episcopo approbatum, & absque causa reprobatum: *Trullench. in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7.*

cap.

cap. 1. *n.* 17. *Dian. resol.* 22. *n.* 2. *tract.* 3. *tom.* 4. Altera, hesitatio suboritur: an approbatione ab Episcopo obtenta, quit Regularis, absque alia sui Præpositi venia, Confessiones Sæcularium audire: pro cujus solutione insinuat *Dian. tom.* 1. *tract.* 11. *de Bull. Cruc. resol.* 13. valere Regularem ab Episcopo approbatum hasce Sæcularium Confessiones audire, eosque absolvere: quamvis mortaliter peccaret, si aliter disponerent suæ Religionis constitutiones: & subdunt, nec iterandas esse tales Confessiones *Sylv. verb. Confessor.* 1. *n.* 15. *qu.* 19. *Peyrin. de subdito, tom.* 1. *qu.* 1. *cap.* 21. *dicto* 5. Erudientes, etiam si occultè à suo Superiore fuerit prohibitus hasce audire Confessiones: quoniam gesta, per occultum suspensum, in officio publico tenent: nisi de tali prohibitione conscius fuerit pœnitens; nam ejus Confessio tunc invalida est, vel si publicè, notoriè, ac judicialiter fuerit suspensio, vel interdictio; tunc Episcopi approbatione non obstante, nullas esse Confessiones edocent *Navar. man. cap.* 9. *n.* 8. *Peyrin. de subdito, tom.* 1. *q.* 1. *cap.* 21. *dicto* 4. *Joan. de la Cruz, de stat. Relig. lib.* 2. *cap.* 6. *dub.* 2. *conclus.* 2. ex quibus annuit *Tambor. de jur. Abbat. par.* 2. *disp.* 6. *quæst.* 15. *n. fin. Campanil.* verò *in divers. jur. Canon. d. rubr.* 12. *cap.* 13. *n.* 59. putat validè Regularem Confessiones Sæcularium posse audire, non accedente expresso sui Superioris consensu: at si expresse iste dissenserit, & interdixerit; invalidè audire tales Confessiones attentat Regularis: *Fagund.* autem *tract.* 2. *lib.* 7. *cap.* 3. *à n.* 32. hanc laxè extricat hesitationem, ad quem nos remittimus. Quit tamen talis Regularis ab Episcopo approbatus, & à suo Superiore suspensus Confessiones Sæcularium audire virtute Bullæ Cruciatæ, si alios non haberet defectus: *Ledesm. sum. tom.* 1. *de pœn. cap.* 13. *lib.* 12. *Acost. exposit. Bull. q.* 41. *Dian. res.* 26. *tr.* 3. *par.* 4. *in Coordin.*

Verùm tamen est, quod Episcopus allatam facultatem audiendi Confessiones Sæcularium concedere non debet Regularibus, nisi isti fuerint à suo Superiore presentati, saltim interpretativè: ut dictat *d. Clement. dudum*, *&* *facit Fagund. præc.* 2. *lib.* 1. *cap.* 2. & alij per *Barbos. allegat.* 25. *n.* 47. *Ventrigl. n.* 47. Verùm hodiè talem præsentandi solemnitatem non esse necessariam: ait *Tambor. de jur. Abbat. disp.* 6. *qu.* 12. *n.* 4.

73 Quâ quidem approbatione, & veniâ ab Episcopo, vel à Superiore indefinitè obtentâ, absque ulla temporis præfinitione, eam sine nova, & justa causa, abrogari nequit Episcopus, vel Superior: insinuant *Barbos. d. allegat.* 25. *n.* 30. *&* *in Concil. Trid. sess.* 23. *cap.* 15. *n.* 45. *ad* 48. *Ventrigl. d. annot.* 48. *§. unic. n.* 35. *vers. sextus casus*, & ita declarasse Sacram Congregationem textantur *Aldan. in compend. Canonic. resol. lib.* 1. *tit.* 13. *n.* 5. *D. Jacob. Pignatell. consult. Canon.* 95. *n.* 1. *to.* 10. Neq; iterũ examinari possit, si semel examinatus, & approbatus fuit: *Panimoll. d. decis.* 84. *n.* 25. *p.* 2. *Ventrigl. d. annot.* 48. *§. un. n.* 25. *versic. Sextus casus part.* 2. *&* antè eos *Novar. Lucer. Regul. verb. Confessarius n.* 16. *Barbos. in locis indicatis.* ubi de communi voto hoc idem firmant, si Episcopus, omnibus insimul de uno Cœnobio, talem revocaverit facultatem: quòd conficere nequit: concludunt, Sacr. Congreg. incõsultâ *Lezan sum. quæst. Regular. de obligat. Regular. cap.* 19. *§.* 9. *&* 10. *Portules in dub. Regular. verb. Confess. Regul.* firmãtes Episcopos nullo modo, nulloq; pacto valere Regulares approbatos, & præsentatos suspendere: neque à concedentis successore revocari posse, talem indefinitam approbationẽ, & sæcularium Confessiones audiendi, veniã, firmat *Cãpanil. d. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 69. licèt quit successor, pro majori suæ conscientiæ quiete hosce Regulares approbatos iterum examinare: ut ex Pij V. constitut. quam abrogatam minimè fuisse edocent *Barb. d. alleg.* 25. *n.* 28. 29. *& in Concil. Trident. d. sess.* 23. *de reform. cap.* 15. *n.* 16. *Panimoll. d. decis.* 84. *adnot.* 1. *n.* 25. *Ventrigl. n.* 38.

Nec eo mortuo, allatam veniã expirare sentiunt *Graff. decis. aur. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 5. *Campan. n.* 69. nisi ad tempus fuerit indulta, vel ad beneplacitum: *Tambor. de Jur. Abbat. part.* 2. *disp.* 6. *qu.* 12. 8. nam indultam approbationem ad beneplacitum concedentis, morte extingui firmat: imo nec extendi de loco, ad locum, neque de persona ad personam subdit *Reginal. prax. lib.* 1. *n.* 200. Imò tempore elapso tribuitur cum alia nova venia, & approbatione prævio examine, si Episcopo libuerit, ejusque Vicario Generali, aut capitulari, Sede vacante, aut Abbati, quasi Episcopalem retinẽti Jurisdictionem, quibus eadem tribuitur facultas: ut ex multis rationibus

bus sustinet *Campanil. n.* 72. *ad* 76. sub recensita igitur forma sæcularium confessiones, Regularibus Sacr:Congr. permisit *sub die* 30. *Januar.* 1619. ad declarationem epistolæ *Urbani* VIII. Cardinali Sandovallo Genuens. Antistiti directæ:

Cæterùm Episcopus loci Ordinarius, ubi conficitur pœnitentiæ Sacramentum, hanc indulgere debet veniam, ut seclusis Moralistarum scissis opinionibus, quas affert *Suarez d. disput.* 28. *sect.* 6. *vol.* 4. firmant itidem Canonistæ *Navar. man. cap.* 27. *n.* 266. *Piasec. prax. Eccl. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 10. *Fagund. in quinque præcep. præcep.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 13. *Campanil. d. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 77. ubi declarationem Sacr. Congreg. affert, & alij, quos adducit *Barbos. d. alleg.* 25. *n.* 45. *& post eos Ventrigl. n.* 41.

Allata attamen indulta Episcopi Ordinarij venia Regularibus pro audiendis sæcularium Confessionibus, minimè extenditur ad audiendas Monialium confessiones: nam pro istis alia specialis requiritur venia, & approbatio, aliàs futiles esse absolutiones *Bordon. resol.* 36. *qu.* 28. *& contr.* 18. *n.* 7. firmat. Etenim nequeunt Regulares Monialium confessiones absq; Episcopi approbatione, & venia audire, quæ haud extenditur de uno Monasterio ad aliud, nec pro una vice, ad alias vices: *Tambur. de Jur. Abbatis & Monial. disput.* 16. *qu.* 3. *n.* 13. *vers. ad nonum, & vers. ad undecimum*, ubi sic declarasse Sacr. Congreg. refert, ex quibus inferunt Confessarios ab Episcopo approbatos nequire tempore Jubilei Moniales absolvere à peccatis, vel casibus, & censuris reservatis, nisi fuerint à recensito Episcopo approbati ad audiēdas Monialium confessiones *Alph. Leo de Jubil. part.* 2. *q.* 9. *n.* 25. *Suarez in Enchir. cas. conscienс. lib.* 3. *vers. indulgentia, §. tempore Jubilæi*, & alij, quos affert *Dian. res.* 29. *part.* 3. *tract.* 2. *de dub. Regul.* licèt oppositum sensit *Mart. Bonac. de Sacram. disp.* 5. *qu.* 7. *punct.* 4. *§.* 1. *n.* 22. ratio autem, quam adducunt relati *per Dian.* potissima est; etenim Regularibus Confessarijs interdictum est accessus ad Monialium Cœnobia, absque venia Ordinarij: credendum itaque est Summ. Pontificem noluisse tribuere jurisdictionem Sacerdoti aliquod retinenti impedimentum: & ita ex eis *Ventrigl. d. annot.* 48. *§. unic. n.* 45. *part.* 2. Imò valet Episco-

ſcopus contra eos cenſuras per edictum indicere, nè ad Monialium Monaſteria accedant, à qua ipſe tantùm pollet eos ſolvere, nec Prælati Regulares valent ſe intromittere: ut declaravit Sacr. Congreg. & refert *Pellizzar. tom. 2. tract.8. de exempt. ab ordin. conceſſ. perſon.Reg. c.6. ſect.1. qu. 6.n. 13.ut meliùs infra.*

Revocatur porrò indubiũ ſuper Regulares retinentes ſub ſuo gubernio,& cura Monialium Monaſterium, an venia,& approbatione ab Ordinario Epiſcopo indigẽt pro audiendis ſuarũ Monialiũ cõfeſsionibus: an verò ad id ſufficit ſola venia, & deputatio ſui Prælati Superioris; hanc ſolã ſufficere autumant *Azor. Inſt. mor.par. 1.lib. 13. cap. 9. quęſit. 2. verſ.quæres an Confeſſarij. Sorb. in ſuis adnot. ad compendi. Mendicant. verſ. Moniales & verſ. & præter Barboſ. d. alleg. 25. num. 47. 48.& in Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. & Monial. cap. 10.n. 4. 5. 6.*

Verùm enim verò poſt Gregor. XV. conſtitutionem *Inſcrutabilis, anno 1622. edita* ſopita remanſit hæſitatio: etenim per eam diſertè mandatur omnibus cõfeſsarijs,tàm ſæcularibus, quàm Regularibus, Ordinarijs, & extraordinarijs, ut ad Monialium confeſſiones non accedant, niſi prævià veniâ, ac Epiſcopi Diœceſani approbatione, etiã ſi Moniales ejſdem Regularibus ſubiectæ eſſent. Quâ Gregorij XV. conſtitutione attentâ, nonnullæ declarationes pro ejus confirmatione prodiere, Urbano VIII. annuente: quas affert *Cæſar Panimoll. d. deciſ.* 84. *adnot. 1. à n. 30. & ſeqq.*

Deputationem verò hujuſcè Confeſsarij ad Moniales ſubiectas Regularibus, ad Superiores Regulares ſpectare ſubdit *Bordon. contr. 18.n.11.*

74 Contrà planè hoſcè Regulares, pro crimine ſolicitationis, in confeſſione patrato irruit Epiſcopus Diœceſanus, & RR.Inquiſitores Trib.Sãct. Inquiſitionis, ex Gregor.XV. cõſtitutione.*Univerſi dominici gregis anno 1622.edita*,& hoc ſive ſolicitatio promereet in actu Sacramentalis confeſsionis, ſive ante, vel poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis, etiam ipſa confeſſione non ſequuta, ſivè extrà occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocunque, ubi confeſſiones ſacræ audiantur, aut ad confeſſiones audiẽdas deputato, ſimulantes ibiq; confeſſiones audire,ſolicitare; vel pro-

provocare tentaverint: ut habetur in ipsa Gregorij constitutione, & faciunt *Tambor. de jur. Abbat.* & alij per *Thom. del Bene, de immun.Eccles.cap.* 14. *dub.* 10. *à n.* 1. *& sequit. Dian. resol. moral.* 29. *par.* 1. *tract. de denunciat. Sancharel. de hæres. cap.* 44. *nu.* 11. 12. *Peyrin. sup. priv. Minor. to.* 2. *const.* 4. Imò, & Inquisitores separatim procedere queunt: verùm nequeunt separatim ab Episcopo sententiam itidē absolutoriam pronūciare: nec condemnatoriam; sed per cōmunicationem processus, juxtà juris cōmunis dispositionē, eam proferre debent: *cap. cum per hoc, de hæret. in* 6. *Joan. Azor. instit. moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 18. *quæsit.* 16. *Peña in direct. Inquis. par.* 3 *comm.* 97. & alij per *del Bene loco indic. nu.* 11. 13: *tom.* 2. & alij per eum *Pellizzar. ubi supra qu.* 11. *à nu.* 21. *& seqq.* qui sub *n.* 24. ait solicitationis crimen non committere Confessariū, si solicitationibus pœnitentis annuit, & ad illecebras preparatorias ad copulam se induxit: *Castr. Palau. tract.* 4. *disp.* 9. *par.* 5. *n.* 3. licèt contrariū sentit *Sanch. in select. disp.* 11. *n.* 28. neque dicitur vera solicitatio si alio mediante patratur, aut si non immediatè; sed postquam ad extraneos actus vacaverint, fuerit patrata: insinuant *Castr. Palau. paulò antè par.* 7. *n.* 2. *Pellizzar. n.* 26. ubi alios astruit casus.

Crimen denique hoc difficilis est probationis: ideò per testes singulares probatur, & seclusis aliorum opinionibus, an sufficiunt duo, an tres, aut quatuor fœminarum depositiones, solidissima est opinio eorū, qui hoc, ad prudentis arbitrium Episcopi, & Inquisitorum remittunt: ut firmat *Bonac. de onere, & obligat. denunc. disp.* 6. *punct.* 3. *nu.* 27. *Santarel. d. cap.* 44. *nu.* 6. *Roderic. de Cuña quæst.* 23. *n.* 4. Plectendi sunt tales Regulares, & Confessarij in hoc solicitationis reatu lambentes, per Ordinarium, & Inquisitores: imò Curiæ Seculari obsignādi sunt. Ex adducta Gregorij Constitut. XV. arbitrio tamē judicantium *Dian. resol.* 28. *par.* 1. *tract. de denunciat.* Verùm statuit Sacr. Congreg. S. Officij, Confessarium denunciatum, per solam fœminam non esse carcerandum, nisi priùs eâ certioratâ de qualitatibus mulieris denunciantis, & de alijs circumstantijs: ut ex *Lantusca, Dian. & de Cuña* affert *Panimoll. n.* 37.

75 Regulares ulteriùs ex eodē Concil. Trid. *sess.* 14. *cap.* 10. *&* 11. ad Parochialia, ac ad se-

ſecularia beneficia aſcendere nequeunt:ut per *Regulam* 42. Cancellariæ declaravit Sacra Cardinal. Congregatio Concilij, annuente Gregor.XIII. Verùm ubi hoc non ſervatur, Regularis, Parochus effectus, Religioſo haud ſubjacet Prælato: imò è ſuo eximitur imperio:& depromitur *ex cap. Parochia* 16. *qu.* 1.& Epiſco-
76 po loci Ordinario ſubjectus remanet, qui, & ſuus eſt Abbas, quoad ſpiritualia, & ad Sacramentorum miniſtrationem:ſeparatim verò à cauſa privilegij, & exemptionis: ut edocent *ex cap. cum Cappella* 26. *de privil.Gloſſ. in verbo ad clauſtrum in Clement.* 1. §. *ad hæc,de ſtat. Monachor.Novar. Comm.* 2. *de Regular. n.* 6.*Emman. Rodriq. qu. Regul. tom.*1. *qu.* 34. *art.* 6. *&* 7. *Barboſ. in collect. ad Clement.* 1. *nu.* 10. *Sanch. in præcept. decalog. lib.* 6. *cap.* 6. *nu.* 36. *Monet. de conſervat. cap.* 6. *n.* 5. *Salgad. de ſuppl. ad Sanctiſ. par.*2.*cap.* 15. *à num.* 2. *cum ſeqq.* Licèt quo ad temporalia, à ſui nequaquã eximatur Prælati poteſtate: eritque tunc Regularis, vel exemptus, pro parte exemptus, & pro parte ſubjectus: ut probat *Kocher. de juriſd. Ordin. in exempt. par.* 2. *qu.* 77. *tom.*2. quilibet,namq; exemptus pro adminiſtratione Eccleſiæ Parochialis, vel officij, quorum regimen ad Ordinarium loci Epiſcopum ſpectat, ſi in illis contrahat, aut delinquat: nimirùm occaſione, favore,colore, & auctoritate ipſius officij: nam in hiſce non dari diſcrimen inſinuat, ex *Bald. ſumm. verb. Parochus n.* 9. *Pellizzar. infra*, recenſito ordinario ſe ſubmittit Imperio: inſtruunt mirè *Didacus Covarr. pract. quæſt. cap.* 11. *n.* 5. *Eraſm. Choker. de juriſdiction.Ordin.in Exēpt. part.* 2. *qu.* 45. *n.* 6. *tom.* 1. *Bordon. reſol.* 7. *n.* 19. *Pellizzar. tom.* 2. *tract.* 8. *de privil. conceſſ. quoad Parochial. cap.* 4. *ſect.* 4. *qu.* 6. *n.* 115.& alij, quos lato calamo cumulat *Salgad. de ſuppl. ad Sanctiſs.* ubi deſuper *à n.* 4. *&* 5. *cum ſeqq.* & alij ab eo citati: etenim ubi binæ cõcurrunt qualitates, ea attenditur qualitas, propter quam ſubditus efficitur, ratione officij, judicaturque tunc, non ut exemptus, ſed uti curam habens animarum, vel Sacramentorum adminiſtrationē: inſinuat *Gloſſ. in cap.* 1. *ne Sed. Vacant.* ubi plura officia in unum cumulata utrumque jura ſua retinet, & facit *tex. in l.* 1. *ff. de legat.* 1. *Valenſol. conſ.* 69. *n.* 32. in quibus terminis pluries refert deciſum *Salg. d.cap.* 15. *à n.*

77 *à n.* 14. *cum seqq.* Verùm enim verò si Regularis Præpositus, tàm spiritualem, quàm temporalem jurisdictionem retineret, tunc istius tantùm Imperio Parochus Regularis subijceretur, si Parochia in territorio istius Præpositi extaret: *Sylvestr. in sum. verbi religio 7. quæst.* 11. *Sanch. de matrim. lib. 6. cap. 6. n.* 39. *Marc. Ant. Cuch. instit. Major. tit.* 1. *n.* 158. *F. Emman. q. reg.* 34. *art.* 6. *tom.* 1. *Greg. Lop. l.* 26. *verb. proprio tit.* 7. *qu.* 1. Etenim talis Prælatus, sivè Abbas Exemptus, proprium habens territoriũ nemini subjectum, distinctam jurisdictionem ab Episcopo, ac ordinariam in suos retinet: *Glos. in cap. cum ab Ecclesiarum de offic. ordinar.* privativè quoad viciniorem Episcopum: subdit *Jacob. Put. decis. Rot. Rom.* 239. *n.* 2. *lib.* 3. itidem in criminalibus *Narbon. de leg. leg.* 59. *Gloss.* 1. *n.* 66. *tit.* 4. *lib.* 2. *nov. recop. Farinac. decis.* 100. *n.* 3. *post cons. crim. lib.* 1. laxè Jo: *Bapt. Ciarlin lib.* 1. *contr. cap.* 67. *n.* 9. quos exarato calamo cumulat *solertissimus D. Leonard. Rodoer. in addit. ad lib.* 1. *Reg. de Marin. ad cap.* 1. ferè per totum: ubi horum exemptorum potestatem adamussim extricat.

78 Monasteria pariter, aliaq; loca, ac Regularium Ecclesię, quocumque modo exemptæ, curam Animarum annexam habentes in ijs, quæ ad dictã Animarum curam, & Sacramentorum ministrationem pertinent, tam si Regulares sint, quàm sæculares: immediatè jurisdictioni, visitationi, & Episcopi Diœcesani imperio, ac correctioni subsunt: edocent ex Conc. Trident. dispositione, *in sess.* 25. *de regular. cap.* 11. *& sess.* 7. *cap.* 8. *ac ex cap.* 8. *sess.* 21. *ac ex Pij V. Bulla*, sicque decisum affert contra Monachos S. Benedicti, in una Piscien. Jurisd. corã Card. Platto anno 1590. *Rot. Rom. decis.* 196. *n.* 2. *part.* 2. enodatè *Paul. Fusc. de visit. Eccles. lib.* 2. *cap.* 16. *in princip. Franc. Leo in prax. Eccles. part.* 2. *cap.* 18. *n.* 105. *Piasec. in prax. Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 46. fusè *Frat. Emman. qu. regul. tom.* 1. *qu.* 36. *art.* 4. *Mar. Ant. Macerat. var. res. rub.* 17. *n* 3. *Campanil in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 51. *cum seqq. Illust. D. Hieron. Venerius Mõtis Realis Archiepiscopus lib. 6. de exam. Episcop. cap.* 11. *ex n.* 2. *Aloys. Ricc. in prax. Eccles. decis.* 736. *prima editione, & resol.* 513. *in* 2. *edit. & decis.* 608. *in prim. edit. & resol.* 532. *in* 2. *edit. August. Barbos. de jur. Eccles.*

clos. univers. lib. 1. *cap.* 43. *de stat. & vit. Regul. n.* 134. *& de potest. Episcop. par.* 3. *alleg.* 74. *n.* 18. *Ugolin. de offic. & potest. Episcop. cap.* 20.§.4.*& in cap.* 21.§.5. & post omnes pluries sic decisum refert per Sac.Cong..Card.Cõcil. *Emin. de Luca de jurisd. et for.compet. discurs.*4.*n.*6.*& disc.* 27.*n.* 8. *& disc.*36.*n.*3.*et disc.*38.*n.*5. *et* 6. *Cæsar Panimoll. decis.*84. *annot.* 1.*n.* 17.*par.* 2. ubi de Religiosis Ordinis S. Joannis Hierosolymitani ratiocinatur, sicque statuere Sum. Pontifices Pius V. & Gregor. XIII. in eorum Constitutionibus: & post eos Gregorius XV. in sua Constit. *Inescrutabilis sub die* 9. *Febr. anno* 1622. *edita.*

79 Ex quibus Episcopus loci Ordinarius, in enunciatis causis tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus procedit, prout itidem in dependẽtibus ab ipsa Animarum cura, elatè innuit *Seraph. decis.* 1067.*n.*1.*&* 2. idem *Campanil. in divers. jur. Canon. in locis nuper indicatis, Mar. Anton. Maceratens. in allegato lib.* 1. *resol.* 112. *cas.* 50. *Eminentiss. de Luca in locis adductis.* Undè est Monachorum Ecclesiam, in qua Animarum exercetur cura, ac personas, eam exercentes, qualibet exemptione munitas, Episcopus, câ non obstante, loci Ordinarius visitat: mirè insinuant *ex Concil. Trid. dispositione in sess.* 7. *cap.* 8. præter laudatos *Solerzan. in tract. de jur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 17. *à nu.* 51. *Tambor. de jur. Abbat. disput.* 15. *qu.* 7. *n.*46. in prima impressione *aliàs disput.* 17. *qu* 3. *n.*4. *Campanil. ibidem* apprimèq; faciunt *Felic. de Vega ad cap. cæterum* 5. *de judic. n.* 36. *P. Ludovic. à Miranda in manual. Prælator. in qu.* 42. *art.* 1. *cum seqq. Fr. Emman. d. qu. reg.* 36. *art.* 3. *&* 4. *tom.* 2. *qu.*764. *reg. art.* 1. absque tamen Monasterij gravamine, & expensis: ut ex Leonis X. Constit. 26. §. 3. insinuant *Henriq. de Indulgent. lib.* 7. *cap.* 25. *n.* 11. *Tambor. de jur. Abbat. disp.* 15. *qu.* 7. *n.* 47.

80 Imò modum conservandi Sacramentum, Calices, ac ipsius Ecclesiæ ornamenta, ad ipsam administrationem spectantia inquirit: ut decisum affert. *Franc. Leo. d. cap.* 31. *n.* 3. *par.*2. *Campanil. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 49. *Seraph. d.decis.* 1067. *Marc. Anton. res.* 112. *cas.* 50. *Barbos. locis indicatis,* ac de moribus Curati exactè investigat *ex Concil. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 11. *&* 15. ac examinat, *ex d. Pij V. Bull. & ex Concil. Triden. cap.* 11. *sess.* 25. *dispositione,* quæ quidem

dem Pij Bulla de Hierosolymitana loquitur Religione, & decisum afferunt *Seraph. decis.* 1304. *& Card. Spada decis.* 145. *ferè per totam, tom.* 3. *Panimoll. d. nu.* 17. eosque in hisce similibus Sacramentorū administrationibus fortè delinquentibus objurgat: edocet *Card. de Luca de jurisdict. & for. compet. tom.* 3. *discurs.* 4. *n.* 6. licèt oppositum conantur defendere Regulares omnes, sustinentes Episcopum nequire in hisce casibus administrationis Sacramentorum, accessus ad processiones, prædicationum, & similium contra Regulares personaliter irruere, & censuras infligere: attamen oppositam sententiā veriorem esse firmat *Card. de Luca ubi nuper, & discurs.* 49. *ibidem, & discurs.* 51. 52. *de Regular. ac in Miscellan. p.* 4. *discurs.* 16, *n.* 10. 11. 12. *lib.* 14. *de Regular.* Quidquid in oppositum sustinent Regulares, inter quos *Tambor. ubi nuper,* ex Sacr Congreg. Concil. Trident. declaratione, erudiēs tales Regulares curam Animarum habentes, & in ea delinquentes, remittendos esse ad suos Superiores Regulares ad hoc ut plectantur: nec discrepant *Henriquez ubi supra, & alij ab eo*: tamen aliorum sententia communis, & magis amplexa videtur: potissimè si tales Regulares Sacramenta Sæcularium ministrarent: ut declaravit *Sacr. Congreg. Card. Concil. Trident. interpretum, ab Urbano VIII. approbata anno* 1623. ibi *Nisi cum in Sacramentis, personis Sæcularibus administrandis, ijdem Regulares delinquunt,* aliasque declarationes affert *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 1. *n.* 19. 20. 21. 22. ubi edocet hanc facultatem visitandi personas exemptas curam Animarum, virorum, & mulierum exercentes, Ordinarios privativè haud retinere; sed cumulativè cum Superioribus Regularibus. Episcopus verò à Confessione Sæculariū toties, quoties opus sit, eos suspendit: innuit, mirèque instruit *Cesped. de Exempt. Regul. dub.* 150. eosque excommunicat: quod evolvitur in Constitutione Gregor. XV. quam affert *Jul. Capon. contr. jur. contr.* 42. *n.* 15. absque ullo Regularium, ac Exemptorum obstaculo, qui pro tali visitatione faciēda, Ecclesiarū portas pādere potest, ac debet: alioquin impedimentum si ei factum fuerit, liberè quit Episcopus eas frangere: ut atticè innuit Sum. Pontifex Innoc. *in cap.* 1. *vers. item alia ratione, ubi Abb. n.* 5. *de immun. Ecclesiast.* & insinuat *Paul. Fusc.*

Hhh de

de visitat. Eccles. lib. 2. cap. 16. n. 1. & cap. 19. ibidem nu. 1. August. Barbos. d. cap. 43. nu. 139. & in alleg. 74. n. 22. invocato etiam sęculari brachio, si ei libuerit *Campanil. d. rub. 12. cap. 13. n. 52. Tambor. de jur. Abbat. d. disput. 15. qu. 7. nu. 53. Ciarlin. contr. forens. cap. 65. nu. 11. 12. lib. 1. & Cæsar Panimoll. decis.* 84. *ann. 1. n. 17.* Si Exempti Sæcularibus Sacramenta ministrant: explicat *Card. de Luca ubi nuper, & discurs.* 27. *sub n.* 8. *et discurs.* 36. *nu.* 3. Notandum tamen est hanc facultatem Episcopis, per Sacr. Concil. Trident. ac per Gregorij XV. Constitutionē impertitam, ad alios inferiores Prælatos haud porrigi intendunt intra citandi: jura namque allata loquūtur de Episcopo, non de Prælatis inferioribus, itidem quasi Episcopalem jurisdictionem habentibus: ut statuit Sacra Congreg. & affert *Rosa de Resident. Episcop. cap. 4. sect. 6. n. 145. ex Novar. summ. Bull. exempt. priv. n. 20. par. 2. & par. 1. n. 6. & 36. & cōmun. 66. n. 20.*

81 Verùm enim verò, recensita, ut prædiximus, procedūt, si Regularis ipse Prælatus superior, aut Exemptus omnimodam non haberet jurisdictionem temporalem, ac spiritualē, nec dististinctū Territorium, ut prædiximus: nam si haberet, jure ordinario, suas Ecclesias, ac exemptorum, itidem quoad animarum curam visitat, easque visitare nequeunt Episcopi: edocent *Solerzan. de jur. Indiar. lib. 3. cap. 17. n. 54 Barbos. in remiss. cap. Conc. Trident. 11. sess. 25. de regular.* quos laudat *de Luca ubi nuper in disp. 2. Cardin. Albisij qu. 7. n. 6. Tambor. ubi supra n. 46.* nec jure delegato, si Ecclesiæ, aliaque loca exempta alicui Pręlato subsunt: etenim tūc ista, cui immediatè subsunt, haud Episcopus visitat: edocet *Erasm. Choker. de Jurisd. ordin. in exempt. part. 4. q. 23. n. 3.* fusè *Mendez de Castro in prax. lusit. p. 2. lib. 2. c. 3. n. 31.* & ante eum *Barbos. d. alleg. 74. n. 2.*

Agglutināt equidem nonnulli non inferioris notæ; Episcopos ex recensito Concil. Trident. curam animarū habentes Ecclesias posse visitare; si tamen sub regimine Prælatorum sæcularium essent: at secùs si sub cura Regularium Prælatorum manerent, ut atticè instruit *Barbos. collect. DD. super Concil. Trident. cap. 8. sess. 7. n. 15. Rosa de resident. Episc. c. 4. sect. 6. n. 144. Cesped. de exempt. Regular. cap. 5. dub. 233. n. 3.*

Fa-

Fagnan. in cap. nullus, n. 34. *de Parochia.* nos autem eam sententiam veram autumamus, quam affert *Emman. Roderic. Regul. quæst. tom.* 1. *qu.* 36. *art.* 4. nimirùm Concil. Trid. loqui de illis Ecclesijs, quæ subjectæ sunt Ordinario Diœcesano, licèt sub administratione exemptorum manerent: non verò de illis Ecclesijs, quæ pleno Jure, tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus subsunt alicui Ordini, retinenti plenam exemptionem: istas namque nequaquam Episcopus loci Ordinarius visitat; sed suus Ordinis Superior: quod magistraliter edocet *Covarr. pract. quæst. cap.* 11. *n.* 5. *vers. ex quibus apparet.* nec discrepant *Wames. cons.* 966. *n.* 37. *de Regular. Federic. de Sen. cons.* 13. Attamen *Navarr. cons.* 8. *de privileg. & Sayr. in florib. decis. lib.* 1. *tit.* 7. *de tempor. ordin. decis.* 4. *ex Concil. Lateranens. sess.* 21. *sub Leone X.* firmant visitari posse allatas Ecclesias ab Episcopo, quoad ea, quæ ad Parochianorum curam pertinent, pro quorum jurium administratione, Regulares quacumque ampla exemptione præditi, subijciuntur Episcopo Diœcesano: ut pluries repetit *Card. de Luca de jurisd. discurs.* 4. *& de Regular. par.* 1. *disc.* 2. *n.* 12. *tom.* 14.

82 Nostri rursus hypothesis materiam prosequēdo, inquimus, Regulares nequire absq; Parochi, vel Ordinarij expressa venia, sæcularibus Extremam Unctionem, vel Eucharistiam ministrare, neque Matrimonia solemnizare, sub excommunicationis Sedi Apostolicæ reservatæ multa: eosq; aliter attentantes Episcopus loci Ordinarius quit declarare, & excommunicatos publicè denunciare *Clement.* 1. *de privil. Ricc. prax. aur. resol.* 210. *vers.* 12. *Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat.* 105. *nu.* 68. Etenim allata Sacramenta ministrare, Parochi, & Curati officium est: illudque usurpare grave esse peccatum ait *Dian. res.* 62. *tom.* 2. *tract.* 2. *in nova impres.* nisi opposito privilegio fuerint muniti: *Roderic. qu. Regul. tom.* 1. *qu.* 56. *art.* 1. *&* 2. licèt *Campanil. divers. jur. Can. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 79. ubi ex *Clement.* 1. *de privileg.* erudit posse Ordinarium citare Regulares, ad se videndum declarari, incidisse in censuram contentam in allata Clementina, privilegijs eorum minimè refragantibus: & hoc ex verbis ejusdem Clementinæ. *Nullo Religiosis eisdem super*

hoc exemptionis, vel alio privilegio suffragante.

Excusatur sanè Regularis Sacramentum Extremæ Unctionis ministrans sæculari in extrema necessitate existenti, absque Parochi, vel Ordinarij venia, absente tamē Parocho, vel isto tale Sacramentum ministrare renuente: ut sustinent *Sylv.* refellēdo *Caet. sum. verb. excommunicatio, cap.* 64. *Sotus in* 4. *distinct.* 23. *qu.* 2. *art.* 1. quos affert *Dian. resol.* 61. *tract. tom.* 2. *in Coordin. Tambor. de jur. Abbat. tom.* 2. *disput.* 7. *qu.* 2. *nu.* 2. *Card. de Lugo de Sacr. Euch. disput.* 18. *sect.* 2. *nu.* 53. *Lantusc. theat. Regular. verb. Euchar. n.* 15.

Imò valere Regulares allata Sacramenta ministrare Novitijs, Conversis, ac laicis familiaribus Cœnobio inserviētibus, & in eo tamen ęgrotantibus: *Tambor. ubi nuper qu.* 3. *Ventrigl. prax. annot.* 48. *§. un. nu.* 51. *par.* 2. & depromitur *ex Card. de Luca in d. discurs.* 4. *tract. de jurisdic. & discurs.* 52. *n.* 12. *de Regular. par.* 1. *tom.* 14. *Portel. in dub. Regul. verb. Sacrament. nu.* 9. *Dian. tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 21. *n.* 5. *in Coordin.* Sæcularibus verò ægrotantibus in proprijs suis ædibus, eorum queunt audire confessiones, dummodò quod de confecto pœnitentiæ Sacramento Parocho certiorent: ut declaravit Sacr. Congreg. anno 1641. & affert *Lantusc. ubi nuper verb. Confessarius n.* 8. *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 1. *nu.* 64. *par.* 2. *Ventrigl. prax. annot.* 48. *n.* 43. *par.* 2. Imò valent Eucharistię Sacramentum, ac Extremę Unctionis, tempore mortis ministrare hospitibus sęcularibus in eorū Monasterijs infirmis, absque Parochi venia: *Peyrin. de privil. Minim. to.* 1. *constit.* 1. *Julij II. §.* 37. *n.* 92. 93. 94. *Lezan. sum. verb. Eucharistia, nu.* 10. *& verb. Extrema Unctio, n.* 3. *tom.* 3. *Tambor. opusc. de commun. cap.* 5. *§.* 5. *n.* 9. eisque sepulturam tradere firmant: vide *Dian. tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 238. *§.* 1. *& ult. in Coord.*

Sacramentum autem Eucharistiæ valent hodie ex speciali privilegio à Sixto IV. Leone X. & Julio II. indulto, in eorum Ecclesia Regulares sęcularibus ministrare, exceptis eis, qui adimplere intendunt Præceptum Paschatæ Resurrectionis, & sic à die Dominico Palmarum, usque ad Dominicam in Albis, intra quos Fidelis Pręcepto Ecclesiæ satisfit, & satisfacere tenetur in propria Parochia *cap. omnis utriusque sexus, de pœn. & remiss.* Nisi veniā à Parcho impetraverit, alias minimè adim-

adimpletum dicitur Ecclesiæ Preceptũ:ut declaravit pluries *Sac.Congr.*& adducit *Lantusc. ibidem verb. Eucharistia, n.* 1. 5. *Suarez tom.* 3. *par.* 3. *Div. Thom. disput.* 72. *sect.* 2.*&* in *tract. de Relig.tom.*4. *tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 3. *num.* 7. *Mirand. man. Prælat. quæst.* 42. *art.* 2. *conclus.* 2. *Rodric. quæst.Regul. qu.* 56. *art.* 3. *tom.* 1. ubi prędicta explicant verba:*in die Paschatis Resurrectionis*: licèt oppositum mordicùs ex *Navar. man. qu.* 21. *n.* 52. sustinet *Joan. Azor. inst.moral.par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 41. *quæsit.* 7. & cum eo annuit *Novar.Lucern. Regul. verb.Eucharistia, n.* 11. autumantes,in illamet die Paschatis verificari interdictum ministrandi Fidelibus Sacramentum Eucharistiæ: attamẽ primam opinionẽ veriorem, & probabiliorẽ esse putamus: nimirùm Preceptum Ecclesiæ ad propriam tantùm Parochiam adimpletur, si Fidelis Cruciatæ Bullam nõ haberet: at si haberet, itidem in Oratorijs privatis allatum Præceptum adimpleret: *Dian. resol.* 28. *tract.* 2. *de Orator. privat. to.* 4. Qua seclusa, & in Parochia Præcepto adimpleto in una ex recensitis diebus, valẽt Regulares Sacramentum Eucharistię alijs diebus eidem ministrare: ut pręter allatos innuit *Tambor. par.* 2. *disp.* 5. *qu.* 3. *n.* 3.

Valent itidem Regulares absque Parochi, & Episcopi venia Sacramentum Eucharistię ministrare advenis, vagis, & peregrinis, qui in eodẽ loco habitationis Parochiam non contraxere: *Sanch. de matrim. lib.* 2. *disput.* 32.*n.*17. *& per totam*, *Tambor. nu.* 6. *Dian. resol. mor.* 12. *vers. ergo, par.* 3. *tract.* 2. *de dub. Regul.* Non tamen in die Paschatis pro Pręcepti satisfactione: nã pro hoc Sacramento recipiendo isti accedere debẽt ad propriam Parochiam ubi degent, vel ad Matricem Ecclesiam: ut benè innuit ex *Peregrin. in scholijs ad privileg. suæ Relig. par.* 2. *tit. communicare*, §. 2. *Ventrigl. d. annot.* 48. *nu.* 55. *part.* 2. nec discrepat *Sanch. ubi supra disp.* 18. *n.* 3.

Non ignobilem porrò excitatam à nonnullis in præsenti materia fatemur esse controversiam, quæ anno retro elapso accidit: num Regulares queunt deferre Eucharistię, & Extremæ Unctionis Sacramentum suo Religioso in parentum ęde ægrotanti, absque Episcopi, vel Parochi venia? hæsitationi ansam Messanæ tribuere RR. Patres C. R. Ordinis Theatinorum, dum P. D. Antonio Mo-

Moleti, qui ob nimiam studij applicationem in gravem ruit infirmitatem, undè præviâ Physicorum consultâ, & Superiorum veniâ, in paternã extra Urbis mœnia petijt ędē, ibique in deteriorem labuit statum, eique Patres Extremę Unctionis Sacramentū tradidêre, inscio Archiepiscopo, ac Rever. D. Antonino Campis Abbate, ac Ecclesię Parochialis Divi Antonij dignissimo Beneficiali: qui valdè contristati, Archiepiscopus ad nonnullas incōsentaneas demonstrationes transire navabat: attamen post multa, sopito negotio, id juridicum examen reduxere curiosi, inter quos nos, herclè inertes non fuimus: meritò pro ejus solutione inquimus, quòd *P. Bardon. contr.* 43. *sub n.* 28. *& in resol.* 51. *n.* 170. *tom.* 2. ex Sacr. Congregationis declaratione insinuare conatur, Regularē extra propriū cœnobiū ęgrotantē, Sacramēta Eucharistiæ, & Unctionis manu Parochi ubi deget recipere debere, ibique alios adducit: oppositi tamen animi sensus fuit *P. Pellizzar. tom.* 2. *tract.* 8. *de privileg. concess. quoad propriam sepult. cap.* 5. *sect.* 4. *sub sect.* 1. *n.* 138. autumans recensita Sacramenta debere Regularem extra Monasterium ægrotantem recipere manu proprij Prælati, vel alterius ab eo delegati: etenim iste nō Parochus est Regularium: proprius Parochus, & sic factitatum Ferrariæ ad quatuor vices, ex fide digni relatione, fuisse affert: quam sententiam assequutus fuit *Petrus de Murga oper. Canonic. tom.* 1. *sect.* 2. *disquis.* 8. *Regul.* 2. 3. *n.* 11. Audivimus tamen Panormi anno 1696. sic fuisse versatū, ibique R.D. Josephū Bologna Ordinis S. Benedicti in domo Ill. D. Franc. Bologna fratris, primæ liniæ Equitis, in extremo mortis periculo laborantē Eucharistiæ Sacramētū soleniter manu sui Superioris recepisse: verū factâ per nos sedulâ perquisitione, ex proprio dictorum Regularium ore, scivimus hoc actum fuisse ex expressa R.Parochi venia: undè rectè infertur hosce casus frequētatos per *Pellizzar.* adductos nullius roboris, & fundamenti esse: etenim ęquè benè stare potest, extrinsecam, Sacramenti apportationem Ferrariæ fuisse observatam; sed de ea testātes inscios fuisse de Parochi venia: imò ex Parochi petita, & obtenta venia Panormi per RR. Benedictinos, maximam oriri contrà Regales præsumptionem concludendum est: etenim ta-

tales venerandos Patres, si ad veniam petiendam devictos haud esse, eam non petijsse: tandem agglutinando, inquimus allatam conclusionem Panormi, de plano procedere, & varijs, multisque vicibus Regulares in parentum ædibus ægrotantes, Sacramenta recensita Parochi manu semper recepere.

83 Altare demùm Viaticum, seù portatile, quod de uno ad alium transfertur locum, nequeunt Episcopi permittere: imò neq; Regulares hoc perficere queunt, quibuscumque privilegijs minimè refragantibus, ante tamen Concilium Trident. indultis: etenim per enunciatum Concilium in *sess. 22. in decret. de observandis, & evitandis in celebrat. Miss.* interdictum expresse Episcopis fuit hoc permittere, & Regularibus peragi. Non obstantibus privilegijs, exemptionibus, appellationibus, atque consuetutionibus quibuscumque: nisi talia fuerint renovata privilegia: *Navar. man. cap. 25. n. 82. Suarez tom. 3. disp. 81. sect. 3. in fine*, vel in casu necessitatis veniâ ab Episcopo petitâ, si necessitas hoc agere permittitur *Suar. ibidem, §. 3. exceptio, Tambor. de jure Abbat. part. 2. disput. 5. qu. 6. per totum.*

84 Sacerdotes equidẽ Regulares, itidem Abbates nequeunt in Matrrmonijs contrahendis, absque Patochi, vel Ordinarij venia assistere: ut à contrario sensu accipiunt *Clement. Religiosi, de privileg. & excess. privileg.* ac *Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap.* 1. ubi hisce Regularibus interdicitur interesse in Matrimonijs contrahendis absque Parochi, vel Episcopi venia: ergo cum ea, eis id permissum esse putant *Mirand. man. Prælat. tom. 1. q. 48. art. 1. conclus. 1.* & alij per *Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 32. n. 108. Tambor. ubi supra disput. 8. qu. 1. per totum.* Absque verò allata venia ultra suspensionem in d. Concil. Trid. indictam, in excommunicationis gladium incidunt: ut de veriori, communi, ac probabiliori sententia instruũt *Navar. man. conf. 1. de pœn. n. 7. Ugolin. de off. & potest. Episcop. cap. 15. §. 12. n. 8.* & alij per *Sanch de Matrim. lib. 3. disput. 48. n. 8. & sequit. Alter de censur. tom. 2. disput. 11. de suspens. cap. 4. Novar. lucer. Regul. verb. Matrimonium num. 2.* & post eos *Ventrigl. annot. 48. §. unic. sub n. 60. par. 2.* Enixiùs tamen rem perstringẽtes oppositum sustinent alij nõ inferioris notæ: & sunt *Enriq. lib. 13. cap.*

38.

38. §. 2. *lit. E*, *Suar. de censur. disput.* 2. *sect.* 4. *nu.* 13. *Sayr. de censur. lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 2. *Bonac. eodem tract. disput.* 3. *qu.* 6. *punct.* 5. *n.* 19. *& de Matrim. qu.* 4. *dub.* 6. *nu.* 3. *Basil. Pont. de imped. Matrim. cap.* 26. §. 2. *cond.* 10. §. *in princ. Tambor. de jur. Abbat. part.* 2. *disput.* 8. *qu.* 3. Insinuātes pœnam tali Regulari, & Sacerdoti Matrimonium solemnizanti, absque Parochi, vel Episcopi venia indictam, suspensionis multa piare, non excommunicationis latæ sententiæ: nam hanc fuisse moderatā per Concil. Trid. subdunt. Allatam equidem veniam indulgere itidem quit Vicarius Generalis ejusdem Episcopi, qui appellatione Ordinarij venit ipse Vicarius: *Gloss. in cap. Romana, vers. generaliter, de appellat. in* 6. *cap.* 2. *verb. Officialem, de offic. Vicar. in* 6. & hanc sustinent sententiam *Navar. lib.* 4. *cons.* 47. *nu.* 1. 2. *tit. de Sponsal. & cons.* 14. *n.* 1. *de clandest. desponsat. Henriqu. lib.* 11. *de Matrim. cap.* 3. *nu.* 4. *Sanch. de Matrim. lib.* 3. *disput.* 29. *num.* 18. *Barbos. allegat.* 32. *nu.* 117.

Advertendum tamen est, Abbatem in Ecclesijs nulli Episcopo; sed sibi pleno jure subjectis, & in eis Episcopalē jurisdictionem retinentem, validè in Matrimonijs contrahendis interesse posse: firmant *Sanch. ubi nuper, disput.* 28. *n.* 6. *Gutier. de Matrim. cap.* 66. *n.* 6. *Petr. Ledesm. de Matrim. qu.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *Barbos. n.* 122. *Ægid. Coninch. in* 2. 2. *Div. Thom. disput.* 27. *n.* 17. *Mart. Bonac. de Matrim. qu.* 2. *punct.* 8. *n.* 10. *Ugolin. de potest. Episc. cap.* 15. §. 19. *n.* 3. & post eos *Tambor. de jur. Abbat. par.* 2. *disput.* 8. *qu.* 1. *n.* 2.

85 Episcopi rursus sunt verè ordinis Collatores, ad eosque spectat propriè ordines dispēsare: ut per *Concil. Trid. sess.* 23. *de Sacram. Ord. Canon.* 4. estque planè hæc Ordinis potestas, ea per quam quis quit sanctificare, consecrare, aut solemniter rem aliquam, sive personam benedicere: ut probat *Div. Thom.* 3. *par. qu.* 65. *art.* 3. *arg.* 2. *Div. Bonavent. in* 4. *distin.* 25. *art.* 1. *q.* 1. & ibi *Richard. art.* 1. *qu.* 1. *& Padulan. qu.* 1. *art.* 2. *Vasq. in* 3. *par. Div. Thom.* 3. *disput.* 243. 245. *Reginal. prax. for. pœnit. lib.* 30. *tract.* 1. *nu.* 23. *Henriqu. lib.* 10. *cap.* 22. *Coninch. de Sacram. tom.* 2. *disp.* 20. *dub.* 9. *n.* 75. quam quidem auctoritatem, Episcopi Diœcesani alteri delegari nequeunt: etenim quæ sunt Ordinis

dinis delegari minimè possũt: at secùs jurisdictionis *c. aqua, de Consecrat. Eccles. vel Altar. Victor de Sacram.n.*234.*Tambor.de jur.Abbat.p.*2.*disp.*2.*qu.* 4.*per tot.* & nos latè diximus *in Cap.* 5. *de Legatorum potest.*

Undè fluit Regulares, qui ad Ordines majores, aut minores, itidẽ ad primã tonsurã scandere desiderant, cũ literis dimissorialibus sui Superioris Episcopũ Diœcesanum adire debent, ad eos recipiendos, & iste si absens, aut implicatus fuerit; cũ eisdẽ literis aliũ Episcopũ petere debẽt: explicato tamẽ in eisdẽ literis dimissorialibus, motivo absentiæ, aut impedimenti proprij Diœcesani Episcopi: ut benè explicat *Cãpanil. divers. jur. Can. rub.* 11.*c.*13.ubi aliã adducit limitationẽ:*Piasec.prax. c.* 1.*Barbos. alleg.* 7.*par.*2.*Novar. lucer. Regul.verb.dimissoriæ*, & statuit Sacr.Cong Trid.jussu Clemẽtis VIII.ut affert *Novar.prax. nov. jur. Pontif. tit. de Ordin. conclus.* 4.*n.* 2.

Episcopus verò, Regularem ordinando, tantùm eum examinare debet quoad doctrinam: non autem alia requisita, ad Ordines nanciscendos opportuna, inquirere debet: *Vulp. prax. cap.* 7.*n.* 17.*Ventrigl. prax. annot.* 48. *§. unic. n.*30.*&* 31.*p.*1.ubi subdit dispẽsationẽ, quoad interstitia, Regularibus impertiri per Episcopũ ordinantẽ: prævijs tamẽ literis dimissorialibus sui Superioris, qui ex eis, humiliter allatã dispẽsationẽ exposcere, ac de necessitate, ac utilitate dispensationis testare debet: quæ quidẽ attestatio pro dispensatione obtinẽda sufficit: ut edocet *Campanil. ubi nuper, rub.*1.*c.*13.*n.*41.*Vẽtrigl.n.* 31.

Verùm enim verò si Regulares prædicti fuerint speciali privilegio recipiendi Ordines à quocũq; Episcopo; tunc exẽpti sunt ab Ordinario Diœcesano, quoad Ordines nanciscendos: *ex Novar. Lucern. ubi supr.n.*2.*Ventrigl.n.*31. *in fine.*

Abbates verò Regulares potestatem conferendi minores Ordines in suos Religiosos, interstitijs cum eisdem dispẽsant: imò ad eos non ad alium pertinet: ut benè ex quadam necessaria consequentia inferunt *Sorb.in annot.ad compend. privileg. Mendicant.verb. Ordines sacri, vers. quando verò Abbates Mirand. man. Prælat. tom.* 1. *qu.* 38. *art.* 7. *conclus.* 2. *Campanil. ubi nuper, rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 24. & alij per *Barbos. de offic. & potest. Episcop. d. alleg.* 3. *n.* 6. *& alleg.* 18. *n.* 3. & per *Tambor. de jur. Abbat. par.* 2. *disp.* 2. *qu.* 22. *per tot. & n.*3. subdẽs ad recensitã

diſpenſationem tribuendam quâlibet levẽ ſufficere causâ.

Notandum tamẽ eſt, Sum. totius Eccleſiæ Antiſtẽ poſſe, ſaltem quoad Ordinum minorum diſpenſationem, hanc auctoritatẽ itidẽ ſimplici Sacerdoti tribuere: autumāt *Victor.de Sacr.n.*222.*Valent.*2.2.*diſp.*9.*p.*2.*pun.* 1. *Coninck. de Sacrā. d.to.*2. *diſp.* 20. *dub.* 9. *n.*77.*Barboſ. p.* 2. *alleg.*3.*n.*4.

Quod quidā privilegiũ retinent nõnulli Abbates, prout antiquitus retinebāt Abbates Ord. S. Benedicti: *Tambor. de jur.Abb.p.*2.*diſp.*4.*q.*1. *à.n.*45.

Suppoſitâ igitur allatâ facultate à Sede Apoſtolica indultâ, ſecluſo priſco jure; Abbates hodie ex Concilij Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. *de reform. diſpoſitione* queunt ſubditis ſuis Regularibus hoſce minores Ordines tribuere: nequeunt tamen minores Ordines conferre Sæcularibus, itidem ſuis; ſed alijs *E*piſcopis ſubjectis, nec Regularibus alterius Religionis,& ſibi non ſubditis: *Roderiq.q.Regul.to.* 3.*q.*23.*art.*2. *Mirād.man.Prælat.to.*1.*q.* 38. *art.*9. *concluſ.*2. *Barboſ.d.alleg.* 3.*p.*3.*Tambor.ibidẽ q.* 6.*to.*2. *diſp.* 2. *& qu.* 7. *ibid.* Niſi literas dimiſſoriales ad id ſpecialiter obtinuerint ab *E*piſcopo Diœceſano, & de iſtius expreſſo conſenſu: ut pluries declaravit *Sacr.Cong.*& inſiuāt *Jo.Azor. inſt. mor. p.* 1. *lib.*12. *c.*20.*q.*7. *Quarāt. in ſum.Bull. verb.Ordo, verſ.Abbatibus, Bonac.de Sacram. diſp.*8. *q. unic. punct.* 4.*n.*3. & refert *Tambor. u.fin.* Si tamen Abbates recenſiti Regulares ex privilegio retinerent facultatem deferendi *E*piſcopalia inſignia: nempè Paſtoralem baculum, anolum, & mitram, ac Sacerdotales Ordines,& munus benedictionis ſuſciperint: queũt de Epiſcopi conſenſu ſæcularibus ejuſdẽ Epiſcopi ſubjectis hoſce minores Ordines cõferre: ut *ex Sac.Cong. declaratione* inſinuat *Tābor.to.*2.*diſp.*2.*q.*7. *n.*2. At ſi abſq; literis *E*piſcopi Diœceſani dimiſſorialibus, & abſq; ejuſdẽ Ordinarij expreſſo conſenſu, Sæculari, vel Religioſo ſibi non ſubdito Abbas minores contulerit Ordines, ordinatio licèt valida eſſet, nec iteranda; ordinatus verò diſpenſatione indiget, ob impedimentum executionis ſuſceptorum Ordinum, manu extranei, non ſui Ordinarij, ac poteſtate carentis: ut benè edocent *Rodric. quæſt. Regul.* 18. *art.* 1. *tom.* 1. *Suar. de Religioſ. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.*2. *c.* 29.*n.*20. ratio eſt quia character licèt impreſſus ab Abbate, perſonæ ſibi non ſubjectæ imprimitur: *Joann. Andr. ad*

Gloſſ.

Gloss. in cap. Abbates, verb. tonsuram, de privileg. in 6. & ibi *Boatino, & Archidiac. in cap. cùm contingat, n.* 2. *de ætat. & qualit. Tambor. de jur. Abbat. disput.* 2. *q.* 8. *par.* 2. Suspenditur verò Abbas hosce minores Ordines conferendo Secularibus, vel Religiosis sibi non subditis, absque Ordinarij literis dimissorialibus, & consensu ab exercitio Pôtificaliũ: nimirùm à collatione Ordinis, & similium, non autem à Divinis: absolutè tamen, & non per annum: ut edocet *Tambor. loco indicato, qu.* 9. *per tot.*

Hosce insuper Abbates de prisco jure valere Novitijs suę Religionis minores conferre Ordines, depromitur *ex dict. cap. cùm contingat, de ætat. & qualit.* ibi: *Laici ad Monasteria convolantes à suis Abbatibus tonsurentur*: undè de Novitijs propriè ratiocinari Sum. Pontificem autumant infra laudãdi: quòd clariùs desumitur *in cap. Abbates, de privileg. in* 6. ubi *Alexand. IV.* facultatem tribuit Abbatibus, ut suis Cõversis, qui ad sua Monasteria convolavere, Clericalẽ valeãt conferre tonsurã: imò magis enodatè *Gloss. ibidem* pro Novitijs, verbũ *convolaverunt* sumit: sicq; edocent *Franc. Card. Alexand.* & alij, quos adducit *ex Rebuff. prax. benefic. tit. de Cleric. n.* 18. *Tambor. infra*. Attamen vitreus agnoscitur allatus apparatus, ideòque faciliùs frangitur: nam ex nova Concilij Triden. dispositione. hoc revocatum fuisse indicant infra adducẽdi; etenim *ex sess.* 23. *de reform. cap.* 10. hanc facultatem indultam fuisse Abbatibus, ut tantùm Regulares suos subditos, qui eis absolutè subsunt, ordinare possint: Novitij autem, licèt Religionis gaudent privilegijs, ut pluries *in Cap.* 2. *et Cap.* 5. prędiximus; tamen Religiosi minimè sunt: nec simpliciter subditi Abbatibus; sed tantũ quoad probationem: meritò istos ab Episcopo Diœcesano, ubi reperitur Monasterium, non ab Abbate suæ Religionis ordinandos esse erudiunt *Henriq. Mirand.* & alij, quos affert *Barbos. d. allegat.* 3. *n.* 8. *part.* 2. *& allegat.* 4. *nu.* 63. *Suarez de Religios. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 29. *qu.* 4. cum quibus annuit *Tambor. de jur. Abbat. par.* 2. *disp.* 2. *qu.* 10. *per totum.* Nisi consensum Ordinarij, ejusque literas dimissoriales Abbati directas Novitius obtinuisset: firmat *ex alijs Tambor. ibidem*: oppositum tamen sentit *Campanil. diversf. jur. Canon. rub.* 9. *cap.* 3. & ex eo *Ventrigl. prax. annot.* 23. *§.* 2. *n.* 43. edocentes Novitium

jam effectum esse subditum, ratione domicilij sui Superioris: meritò ejus Superior quit ei minores conferre Ordines.

Majores autem Ordines solus Episcopus Diœcesanus confert: ut statuit *Concil. Trid. d. sess. 23. cap. 8. & 10. de reformat.* & insinuant *Navar. lib. 5. consil. 15. de privileg.* & alij per *Tambor. ubi supra, q. 6. per tot.* & si aliter apud Gallos servatur, evenit quippè, allatum Concil. Trident. non fuisse receptum: insinuat *Roderic. quæst. Regul. 18. art. 4. tom. 1.*

86 Sacramentum porrò Baptismi ministrare, Episcoporum, & Parochorum proprium munus est: quoniam Animarum curam gerunt: *Sot. in 4. disp. 4. qu. unic. art. 3. conclus. 2. Suarez tom. 3. par. 3. D. Thom. disp. 23. sect. 2.* Imò Regularibus expresè interdictum evolvitur *per cap. placuit, 2. 16. qu. 1.* Nisi in casu necessitatis, in quo quælibet creatura rationalis quit baptizare: *cap. in necessitate, cap. Romanus, cap. sanctum, cap. à quodam, de Consacrat. distin. 4. cap. ad limina 30. qu. 1. cap. super quib. 30. q. 3. D. Thom. par. 3. qu. 67. art. 3.* Vel si veniam ab Ordinario, vel Parocho obtinuerint: *Joan. de la Cruz de stat. Religiosor. lib. 2. q. 5. cap. 5. dub. 1. conclus. 3. Mirand. man. tom. 1. qu. 43. art. 1.* Aut si Abbates, vel Monachi Populum sibi decretum retinerent: nam isti itidem cum solemnitate baptizare queunt: *ex cap. dilectos 16. qu. 1.* probat *Tambor. disp. 4. qu. 1. par. 2.* Vel si Episcopi electi fuerint: *Novar. lucer. Regul. verb. Patrini.*

Episcopus tandem loci Ordinarius ruit contra Regulares non Sacerdotes, Sacr. Missæ conficientes, vel adorantes: aut venerantes sub prætextu sanctitatis defunctos non Canonizatos, vel Beatificatos: *del Bene, de immun. Ecclesiast. cap. 14. dub. 10. n. 19. vers. cæterum, Lezan. sum. Regul. vers. causa judicialis Regularium, n. 14. Paritmoll. decis. 84. annot. 3. n. 39. par. 2.*

87 Cæterum Regularis extrà degens Monasterium, si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam Sedis Apostolicæ, in hoc specialiter delegato, visitatur, plectitur, ac corrigitur: ex Conc. Trident. *sess. 6. de reform. cap. 3. Cened. in prax. & Canon. quæst. lib. 1. qu. 26. nu. 33. Marc. Anton. Cucb. lib. 2. instit. major. tit. 6. num. 163. Paul. Fusus. de visitat. lib. 2. cap. 17. n. 1. & cap. 20. à n. 17. Marcell. Vulp. l. in prax. jud. for. Eccles. cap. 42.*

42. à n. 21. *Campanil. d. rubr. 12. cap. 13. in princ. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neap. decis. 223. n. 4. par. 1. & decis. 231. par. 4. Laurent. de Frãch. in controver. inter Episcop. & Regular. quam inter regulares, & laicos qu. 5. n. 2. & qu. 6. vers. settimo*; hoc est si conuẽtualiter, sub Superiore haud vixerit, statuit Sacr. Congregat. & refert *Marc. Anton. Genuens. in pract. cap. 59. n. 2.* latè *Ciarlin. contr. for. lib. 1. cap. 50. n. 6. Piasec. in praxi nova Episcop. par. 2. cap. 3. n. 42. Campan. d. cap. 13. num. 22. Tambor. de Jur. Abb. disp. 15. qu. 7. n. 9. tom. 1. & ab eo Episcop. Ventrigl. prax. Eccles. annot. 48. §. unic. n. 8. p. 1.* & sine venia sui Superioris, ut uno fatentur ore *Ciarlin. contr. 50. n. 3. Ventrigl. n. 7. Cotton. lib. 3. contr. Eccles. contr. 8. cap. 2. n. 82. Pitaja institut. Canon. lib. 1. decis. 12. n. 50. Pac. Jordan. diversi. Elucubr. tom. 2. lib. 7. tit. 14. n. 115.* In scriptis: & per Civitatẽ, vel Diœcesim vagatur tũc, tãquam sui instituti desertor, ab Ordinario detineri, carcerari, & puniri rectè potest. Judicatur tunc tanquam piscis extrà aquas. *Paul. Fusc. de visit. Eccl. lib. 2. c. 17. n. 9. Campanil. divers. jur. Can. rub. 12. c. 13. n. 12. Ventrigl. n. 10. Panimoll. decis. 84. annot. 3. n. 8.* donec de eo notitiam haberet.

88 subdit *n. 9.* at si in membro aliquo, aut sui Monasterij grangia, de Superioris licentia, & pro ejusdem Religionis servitio degeret; tunc non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniendum esse ex eodem Trident. Concil. *sess. 25. de regular. cap. 14.* glomerant *Ciarlin. ubi nuper Barbos. d. p. 3. alleg. 105. n. 17.* sicque autumat, & sequitur *Panimoll. decis. 84. adnotat. 3. per totũ, n. 17.* aliàs secùs erit: subdũt *Vulp. prax. cap. 42. n. 21. Ricc. prax. part. 3. resol. 269. vers. Regularis manens Ventrigl. annot. 48. n. 8.* imò annectunt aliqui, solam sufficere Superioris veniam, licèt in loco ubi deget regularis non vigeret observantia, *Cesped. de exemp. Regul. dub. 241. n. 3. Brognol. in spec. Cleric. tract. 4. cap. 10. resol. 4. Pellizzar. Man. tom. 2. tract. 8. cap. 6. sub sect. 1. n. 8. 9.*

89 Ita, & si degens in Monasterio extrà illud deliquerit, cum maximo populi scandalo, nimirum si delictum notesceret majori parti populi. *Borbon. resol. 7. n. 12. & res. 68. n. 5. Antonell. de regim. Eccles. lib. 7. cap. 18. n. 2. Brognol. resol. 28. c. 10. in fin.* quod Judicis remittitur arbitrio

trio ſentiũt *Ceſped. de exempt. Regul. cap.* 16. *dub.* 237. *n.* 7. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 8. *qu.* 5. *n.* 12. & conſtaret priùs per ſummarias informationes *Antonell. num.* 2. *Ceſped. dub.* 245. *n.* 3. *Pellizzar. ſect.* 1. *d. q.* 5. *n.* 9. tunc Regularis Prælatus, ſi in termino ab Epiſcopo præfixo eũ plectere minimè curaverit; poſse tunc eum objurgari ab Epiſcopo, & ipſum Prælatum ſua adminiſtratione privari decrevit Trident. Conc: *ſeſſ.* 25. *cap.* 14. *& ex Bull. Clement. VIII.* inſinuant *Duard. in Bull. Cœn. lib.* 1. *cap.* 1. *qu.* 4. 129. latè *Navarr. cõm.* 2. *de Regular. n.* 63. *Portell. in addit. ad dub. regul. verb. punitio Relig. extrà Conventum Fuſcus lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 11. *deciſ.* 38. *n.* 12. *del Bene de Immun. Eccleſ. cap.* 14. *dub.* 6. *art.* 1. *tom.* 2. *Villalob. in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 5. *n.* 5. *P. Diana reſol. Mor. part.* 3. *tr.* 2. *tom.* 2. *art.* 6. *& q.* 63. *art.* 4. *Armendr. in addit. ad recop. leg. Navarr. lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. n.* 59. *cum ſeqq. Ricc. in prax. reſol.* 546. *n.* 2. *& deciſ. Cur. Archiep.* 202. *n.* 6. *p.* 5. *F. Laur. de Peyrin. in formul. regul. lit. P. cap.* 7. fusè *Ciarlin. d. cap.* 50. *n.* 2. 9. *lib.* 2. affluenter *Sanch. conſ. mor. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 1. *num.* 29. *Tambor. de Jur. Abb. tom.* 1. *diſput.* 15. *qu.* 7. *n.* 7. *& num.* 11. *Ventrigl. prax. Eccleſ. annot.* 48. *§. unic. n.* 12. *tom.* 1. *Barboſ. d. cap.* 43. *de ſtat. & vita regul. n.* 8. *Panimoll. deciſ.* 84. *adnot.* 3. *n.* 1. 2. Imò Regularem in delicto deprehenſum valet Epiſcopus in ſuis devincere vinculis, eumque, captis informationibus *ex Concil. Trident. cap.* 14. *de Regular. ſeſſ.* 25. Et ex reſponſione Sacr. Congreg. quam offert *Dian. reſol.* 23. *par.* 11. *Meroll. Theol. mor. diſp.* 7. *cap.* 5. *dub. de juriſdict. Epiſc. dub.* 9. *n.* 131. cum earum copia, ad ſuum Regularem Prҫlatũ, termino præfixo, ad ulciſcendum, mittere: ut graphicè innuunt *Piaſec. in prax. par.* 2. *cap.* 3. *n.* 43. 44. *Genuenſ. in prax. d. cap.* 59. *n.* 3. *Lezan. quæſt. Regul. in ſumm. cap.* 16. *n.* 27. *Ugolin. de offic. Epiſcop. par.* 1. *cap.* 20. *§.* 8. *n.* 2. *Ciarlin. d. cap.* 50. *n.* 10. atticè facit *Paul. Fuſc. ubi ſupra lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 11. & poſt eum *Laur. de Franc. in controverſ. inter Epiſc. & Regular. loco indicato*, per notificationem in ſcriptis: in biduo tamen *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *ſect.* 1. *nu.* 11. *Pac. Jordan. diverſ. elucubr. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 14. *à n.* 132. *ad* 135. *Cotton. lib.* 3. *contr. Eccleſ. contr.*

8. *cap.* 7. *n.* 184. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 18. *n.* 5. si in fraganti fuerit deprehensus: *Antonell.* vel si de fuga periclitetur: optimè de more *Ventrigl. ubi supra annot.* 48. *n.* 13. *Lezan. ubi supra.* Quod strenuè negat *P. Laur. Peyrin. in form. Prælat. lit. P. cap.* 7. *sub n.* 2. mordicùsque tuetur Episcopum loci Ordinarium, talem Regularem in delicto deprehensum, debere saltem intra viginti horas ad suum remittere Superiorem, aliàs rectè ab hoc excommunicatur: idemque repetit *in Const. sui Ordin. Min. Const.* 2. *Sixti IV. n.* 62. 64. quod ex Constitutione Clementis VIII. *Suscepti muneris*, *anno* 1595. *edita*, ubi forma præscribitur Episcopis, & Regularibus Prelatis contra hosce Regulares taliter delinquentes, quomodo se ingerere debeant: insinuat *Choker. de jurisd. ordin. in exemp. par.* 1. *qu.* 17. *nu.* 28. *tom.* 1. Biduo expirato, secundùm communem ferè omniū theoricam præter allatos, instruunt *Sperell. decis.* 38. *nu.* 14. *tom.* 1. potissimùm si de fuga hæsitetur: subdunt *del Bene de imm. Eccl. c.* 14. *dub.* 6. *n.* 3. *cū seqq. Panimoll. decis.* 84. *annot.* 3. *n.* 4. 5. licèt pro sua opinione *Peyrinus* decisum affert per Tribunal Monarchiæ *anno* 1630. *die* 28. *Augusti*, in eo dignè Præsidente *D. Petro de Neyla*: ut ad eum *de Peyrino* retulit P. F. Hieronymus Trimarchi Messanensis Provinciç filius. Inferēs quod benè poterat ille Minimorum Prelatus, Archiepiscopum Messanensem excommunicare: de qua re facit *Diā. resol.* 132. *tract.* 2. *par.* 3. & *par.* 11. *resol.* 23. *Bordon. resol.* 68. *qu.* 2. *n.* 6.

At si quatuor copulativè concurrerent: nimirùm quod delictum fuisset extra claustra patratum, publicè, & scandalosum, & quod Episcopus institisset, ut à suo Prælato objurgetur, & ipse neglexerit: Sacr. Concil. Trident. *d. cap.* 14. militare autumant *Peyrinus ubi supra Bordon. resol.* 7. *n.* 12. & *resol.* 68. *n.* 2. & ita ante eum edocuere *Aldrat. disciplin. Relig. tuend. lib.* 1. *cap.* 3. *nu.* 36. & 40. *Dian. resol. mor.* 132. *tom.* 3. *tract.* 2.

90 Planè, & si Episcopus loci Ordinarius Regularem extrà claustra cum Populi scandalo delinquentem ad suum Regularē obsignaverit Prelatum, ut infra statutum tempus puniatur, eumque de pœna certiorem faciat, si spreto præcepto Regularis Superior delinquētem, extra Episcopi Diœcesim transmiserit, eumque haud

haud objurgavit;tunc instante Episcopo,devincitur talis Superior delinquentem in delicti locorevocare, ut puniatur, sub pœnis privationis officij, & dignitatum, itidem in futurum obtinendarum cum vocis activæ, & passivæ privatione, à neminè indulgenda, nisi à Sum. Pōtifice: *Ventrigl. n.*12. Imò ad instātiam ejusdē Episcopi loci, in quo fuit cōmissū delictum;quit alter Episcopus, ubi delinquēs deget,in eū animadvertere, tāquā Sed.Apost. Delegatus:ut per *Const.Clemēt. VIII. suscepit, muneris die* 8. *Mart.*1596.innuunt *Genuens. prax. cap.* 59. *n.* 5. *Vulp.prax. cap.* 42. *n.* 22. *Quarant. sum. verb. exemptio, del Bene de immun. Eccles. d. dub.* 14. *sect.*6. *n.* 6. *& seqq. tom.* 2. *Navar. lucer.Regul. verb. delinquens,n.* 4. *Tambor. de jur. Abbat.par.*1. *disput.* 15. *qu.* 17. *n.* 7. *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 3. *n.* 3. ubi subdit allata procedere, si trāsmissio fuit facta,ut delictū inexpiatum remaneat:at secùs ut rigorosè plectatur: *Sperell. decis.* 38. *n.* 12. *Ciarlin. contr. cap.* 50. *n.* 9. & alij per eumdem, & si sufficiēter à suo Superiore nō fuerit punitus, monito priùs Superiore, ut condignè eum objurget, si renuerit, quit Episcopus eum punire:*Cesped.de exempt.Regul.cap.* 16. *dub.* 236. *nu.* 4. & ita statuit Sacr. Congr. in una Lucana anno 1627. quam adducit *Nicol.lucubr. utriusq. jur. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 19. *n.* 9.& si intra claustra taliter delinqueret Regularis, ut delictum extrà claustrorum lares exeundo Populum scandalo afficeret, adhùc à suo animadvertitur Prælato: itidem si iste neglexerit in punitione, & Episcopus tunc instare, haud debet: subdit *Peyrin. nu.* 3. *ex Choker. de confer. Eccles.par.*2. *qu.* 102. *à n.* 5. *Paul. Fusc. de visit. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 1. *Choker*, & alij per *Barbos. allegat.* 105. *n.* 61. *Tambor. d. disp.* 15. *qu.* 7. *n.* 41.

91 Regularis inquam, si è Religione recederet, animo illā deserendi; Apostasię crimen patraret, eumque Episcopus loci Ordinarius in suis carceribus devincire valet: tradere tamen tenetur suo Regulari Prælato *ex Bull. Urbani VIII. de Regul. Apost. & ejectis*: verū si extrà claustra delictū Apostata patraverit, ab eo loci Ordinario Episcopo objurgetur, neque consignetur: *ex Sacr. Concil. Trident. cap.* 3. *de reform. sess.* 7. & faciunt *Sperell. decis.* 38. *num.* 31. & alij, quos affert *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 3. *n.* 19. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.*

cap. 8. *sect.* 3. *quæst.* 8. *n.* 50. *Mallet. in aur. Theol. moral. tom.* 1. *Malleat.* 39. *de Episc. Bratt.* 126. *vers.* 22. *Pac. Jord. d. tit.* 14. *nu.* 121. Ita, & si à Religione, animo redeundi, absque tamen Superioris venia, egrederetur; nam tunc licèt Apostata non sit, ab Episcopo verò objurgandum esse existimant *ex Sacr. Conc. Trid. sess.* 25. *de reg. cap.* 4. *F. Angel. à Leutusca in Theatr. Reg. verb. Apostata*, *n.* 2. quem adducit *Panimoll. decision.* 84. *annotat.* 3. *nu.* 20. Nisi nimis vexatus à suo superiore animo adeundi Superiorem ad quē, è Monasterio exivit, instruūt *Sanchez in præcepto decalogo. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 102. *Bonac. de clausl. & pœn. q.* 2. *punc.* 11. *n.* 9. *Barbos. in Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 4. *n.* 9. *Bordon. resol.* 7. *qu.* 14. *n.* 101. si gravi causa, non tamen levi è Monasterio exivit *Panimoll. d. decis.* 84. *adnot.* 3. *n.* 23. Ita si Regularis extrà Claustra de sui Superioris venia degens, ab Ordinario loci in aliquo munere exercendo fuerit deputatus, si in eo deficeret cum scandalo tamen, ab Ordinario objurgatur: sicque decisum affert *Aldan. compend. Canon. resol. lib.* 1. *tit.* 6. vel si in carceribus Ordinarij Regularis, de ordine sui Superioris detentus, deliquerit; ab ipso Ordinario ulciscitur, tanquàm degens extrà claustra, sine Superiore regulariter vivens: *Genuens. prax. Cur. Archiep. Neap. cap.* 59. *n.* 2. *Piasec. prax. Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 42. *Novarr. Lucern. Regul. verb. delinquens n.* 10. 11. *Ventrigl. ibidem n.* 8. *in fine*: nec dispar is est casus, quoties Regularis existens extrà claustra aliquem percusserit, vel vulneraverit existentem intra claustra, vel è contra: nam tunc plecti potest ab Ordinario; etenim in utroque casu scandalū oriri videtur: ut mirè edocet *Fusc. de visit. Eccl. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 3.

92 Vel si in Ecclesia sui Monasterij notoriè, & scandalosè deliquerit, itidem delictum diceretur patratū extrà claustra, & ab Ordinario compescendus erit Regularis, ut insinuant, ac declaratum per Sacr. Congregat. affert *Barbos. in summ. Apostol. decis. collect.* 297. *n.* 8. *Sperell. decis.* 38. *n.* 15. *idem Barbos. alleg.* 105. *n.* 20. *Nicol. tit.* 19. *n.* 8. *Dian. res. mor. & alij cumulati per Milazz. asser.* 5. *n.* 29. 30. *Bordon.* autem *resol.* 7. *n.* 12. & *resol.* 68. *qu.* 4. *n.* 89. abnuit si Ecclesia esset intra claustra, aut si januæ Ecclesiæ es-

eſsent clauſæ, ſolis inſpicientibus Religioſis,& dixere *Antonellus de Reg.Eccleſ. lib. 7. c. 18. n. 7. Fagnan. in cap. Grave, de offic. ordin. n. 69.*

93 Ex nuper recenſitis porrò firmatis ſententijs,non vulgare fortaſſis alterum excitatur diſſidium, an valeat Epiſcopus excommunicatum declarare Regularem,percutientem Clericum ſubditum ſuum intrà ſui Cœnobij clauſtra? Regulares namq; ferè omnes ſtrenuè pugnant pro negativa, ſuſtinentes Epiſcopum nullam retinere juriſdictionē, contrà Regulares intrà clauſtra delinquentes, ut ſupra adduximus:additis *Paſqualig. ad Laur. de Franc. tit. in quibus Regular. ſub Epiſcop. in addit. adn. 45. verſ. circa ſecundum; & in addit.ad qu. 13. de poteſt. Epiſcop. in regul. delinqu. extra clauſ. n. 137. Pilaja noſter concivis inſtit. Canon. deciſ. 12. n.49. propè fin.* quod ex Sacr. Congr. declaratione ſuſtinet *Navarr. sūm. Bull. tit. de Regul. delinq. extrà clauſ.ſuper Bull. Clem.VIII. n.8.* Hoc idem depromit *Bordon. in contr. 44. qu. 4. n. 5. ex cap. cum illorum de ſentent. excommun.* ubi de denunciatione nihil evolvitur, ſed tantum de abſolutione, quam obtinere debet Regularis percutiens Clericum Sæcularem, loquitur, idemque firmavit *in Reſol. 7. qu. 7. n. 10. tom. 1. conſ. RR.* innuens denunciationem, judicialem eſſe actū, & ſi nequit Epiſcopus preambulos citationis, & declarationis conficere actus contrà Regulares,ita pari ſchemata, nec denunciationis actum, ut à majoritate rationis arguendo concludit: ejuſdem ſententię fuit *Alph. de Leon. de cenſur. recoll. 1. n. 491.* licèt oppoſitum autumāt *Marian. Soccin. ſen. in cap. Recepimus. de privil. in 6. Sanch. conſ. mor. lib. 6. cap. 9. dub. 1. n. 29.* erudientes valere Epiſcopū Regularem percutientem intrà clauſtra Clericum denunciare excōmunicatum: Imo generaliter hoc ipſum inſinuare conantur in quolibet delicto non notorio,annexam habente excommunicationem, & deciſum in M C. Archiepiſc. Neap. *Genuenſ. prax. cap. 59. n. 1.* nec diſcrepant *Piaſec. prax. part.* p. *cap. 3. §. 6. n. 59. Barboſ. alleg. 105. n. 73. Alter. de cenſur. part. 1. diſp. 10. lib. 3. cap. 5. Roderiq. qu. Reg. qu. 63. art. 12. par. 2. Vētrigl. prax. annot. 48. §. unic. n. 134. part. 1. Novarr. Lucer. Regul. verb. excommunicare n.6. verſ. ſed excommunicati, Bonifac. de Vitalin. in Cle-*

Clement. 1. *de privileg. & de excess. priv.n.*51. Huic tamen ſentẽtiæ opponuntur *Portell. de dub. Regul. verb. Episcopus nu.* 9. *de Leon. ubi ſupra num.* 491. *Peyrin. tom.* 1. *ad conſtit.* 2. *Sixti IV.* §. 10. *n.* 13. *del Bene de immun. Eccl. tom.* 2. *cap.* 14. *dub.* 1. *à n.* 11. *Dian. reſ. mor. par.* 3. *tract.* 2. *reſ.* 35. *verſ. non deſunt, Ceſped. de exempt. Regul. dub.* 295. *à n.* 1. *& ſeqq.* Quorum ſententiã veriorem eſſe putamus, ſi percuſſio fuerit intra clauſtra, & delictum non notorium: Cardo tamen hæſitationis eſt, ſi extra clauſtra Regularis Clericum ſæcularem publicè percuſſerit: etenim audacter negant Regulares, ab Epiſcopo poſſe talem percutientem excommunicatum denunciari, ex rationibus nuper recẽſitis: quas afferunt præter allatos *Lezan. ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 11. *n.* 13. *tom.* 3. *verb. exemptio, n.* 4. *Pellizzar. in man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *ſect.* 1. *qu.* 29. *n.*45. *Antonell. de regim. Eccleſ. lib.* 7. *cap. ultim. n.* 2. & alij, quos adducit affluẽter de more doctiſſimus *D. Jo. Milazo ſelect. utriuſq; jur. aſſert.* 6. *per tot.* ſed non ſequitur.

Nobis autem aliorũ arridet ſententia, autumantium poſſe ab Epiſcopo talem percuſſorẽ ex *Canon. ſi quis ſuadente diabulo*, excommunicatum mandari, ut à ſuis evitetur ſubditis, & ab Eccleſijs ſibi ſubjectis arceatur: ut declaravit Sac. Congreg. & afferunt *Sell. in ſelect. Canon. cap.* 71. *nu.* 20. *Nicol. lucubr. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 19. *nu.* 9. *verſ. & eadem, Ugolin. de poteſt. Epiſcop. cap.* 29. §. 10. *n.* 2. *del Bene ubi ſupra, d. dub.* 1. *n.* 13. *Dian. d. reſol.* 35. *in fin.* & ante eos dixere *Jo. Andr. in d. cap.* 1. *de privil. in* 6. *Felin. in cap. non poteſt, ſub n.* 3. *de ſenten. ex re judic.* imò eum citare valet: probat *Abb. in d. Clem.* 1. *n.*22. etenim citationem hanc conſequutivam eſſe denunciationi faciendæ per Epiſcopum; nec exemptionis deſtructivã eſſe firmat: quoniam talis percuſſor à jure excõmunicatur, & denunciatio nihil eidem excommunicationi addit, per ea, quæ in Cap. præcedenti diximus, & in hoc Cap. *ſub n.* 41. *&* 151. additis *Barboſ. alleg.* 105. *n.*73. *& de jur. Eccleſ. unic. cap.* 43. *n.* 151. *Squillant. de privil. Epiſc. cap.* 19. *n.* 10. 11. *part.* 3. *Pac. Jord. diverſ. elucubr. par.* 2. *lib.* 7. *tit.* 14. *n.* 49. *Sanch. ubi ſupra, d. dub.* 1. *n.* 29. *Mallet. de Sacram. tom.* 1. *malleat.* 39. *Bract.* 134. *Nicol. d. part.* 2. *lib.* 5. *tit.* 39. *n.* 29. firmantes poſſe Epiſcopos

hosce percussores excommunicatos declarare, ut à Fidelium commercio respuantur: quam sententiam veriorem, magis firmam, & à majori calculo concomitatam esse putamus, si notorium esset factum, & à suo Superiore denunciatũ fuerit. Quidquid in oppositum censeant: *Bordon. d. resol. 7. qu. 7. n. 10. & alij supra.*

94 In Ecclesijs autem, & locis exẽptis Abbatialibus, Episcopus pro Tribunali sedere nequit: nec ibi jura reddere potest: *tex. in c. cũ Episcopus*, & ibi *Gloss. verb. aut eo in Clemẽt. quãvis, de for. cõpet.* & astruũt *Steph. Gratian. decis. 113. n. 3. Vantius de nullit. tit. de defect. jurisd. ordin. n. 108. Gonzal ad Reg. Cancell. 8. Gloss. 43. nu. 180. Campanill. divers. jur. Canon. rub. 12. cap. 23. n. 151.*

95 quoniam locus exemptus, ac si extra territorium esset, habetur: *Azeved. lib. 1. n. 104. tit. 16. lib. 8. nov. recopilat. Henriq. in summ. lib. 7. cap. 15. §. 4.* & ibi *Gloss. lit. F, Gonzalez ubi nuper*, & in eo Episcopus uti privatus existimatur: *Ugol. de offic. Episc. cap. 4. §. 14. n. 4. Caball. resol. crim. cas. 120. n. 2. cent. 2. Ciarlin. contr. cap.*

96 *60. num. 5. lib. 1.* Nec in eis thronum, ac solium in signum suæ magnę celsitudinis, & potestatis erigere valeat, minùsque Pontificalia exercere, absque Abbatis, vel alterius Superioris venia: aliàs à suo exercitio suspenditur: *Abb. in cap. significasti, de for. compet. Tambor. de jur. Abb. disp. 15. q. 15. n. 1. to. 1.* & decrevit Sacr. Trident. Concil. *sess. 6. de reformat. cap. 5. & sess. 14. cap. 2.* licèt in eis, Pontificalibus possit vestibus uti: ex concess. Vianens. Concilij *in Clement. Archiepiscop. de privileg. Cardinal. de Luca ubi proximè*: absque tamen exercitio *Clement. Archiep. de privileg. Tambor. n. 3.* Verùm in Ecclesijs Regularium, ac aliorũ exemptorum in sua Diœcesi existentibus, licere Episcopis ubi Põtificalia exercent, thronum, ac baldachinum erigere, statuit ex Clement. VIII. decreto sub die 10. Junij 1603. & ex binis decretis Sacra Cardinalium Congr. *sub die 10. eodem Junij 1603. & 21. Augusti 1632.* quæ affert *Barbos. allegat. 80. in fine*, & faciũt *Laur. de Frãch. in controvers. inter Episcopum & regularem resp. 1. Quarant. in summ. Bull. verb. privil. Regularium, Lezan. in summ. quæst. regul. cap. 11. n. 3. Gratian. discept. cap. 467. tom. 3. Campanil. in divers. Jur. Canon. rub. 9. cap. 5. n. 3. Tambor. n. 5. Vulp. prax. cap. 42. n. 10. Lezan. in summ. qu. Regul.*

gul. tom. 1. *cap.* 11. *n.* 3. *&* *tom.* 3. *verb. Baldachinum n.* 3. aliosque casus affert *Dian. tract.* 2. *de dub. regul. res.* 109. *Campanil. diversf. inst. Can. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 163. ubi quomodo Abbates tunc sedere debeant affert.

98 Imo valet Episcopus Regulares compellere, itidem censuris, ut in eorum Ecclesijs Regularium allatum Baldachinum erigant, si in eis Pontificalia exercere intendit: etenim in allatis Ecclesijs Regularium, ex Clementis VIII. decreto stare, & sedere quemadmodũ in Cathedra Ecclesię quit: insinuant *Lezan. sum. Regular. tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. *& tom.* 3. *verb. Baldachinum, n.* 3. *Navar. lucer. Regul. verb. Episcopus quoad Regulares, n.* 42. *Barbos. summ. Apost. decis. verb. Baldachinum, n.* 1. quos adducit *Episcop. Ventrigl. prax. Eccles. annot.* 48. *§. unic. n.* 120. *par.* 1.

99 Episcopus itidẽ extraneus in Ecclesijs exemptis, neque de licentia Superioris ejusdẽ Ecclesiæ exemptæ, quit honorificum, sivè præeminentialẽ Pontificalium usum exercere, ob quem, Diœcesana potestas denotetur: nimirùm nequit cum baculo, & mitra Pontificaliter celebrare, neq; muzzettã, aut cappam magnã deferre, nec Populum benedicere: *Card. de Luca in annot. ad Concil. Trid. discurs.* 6. *nu.* 6. hæc tamen intelligenda sunt secundùm tradita per nos infra in n. 200.

100 Nec abs re erit huic, ubi de throno in Ecclesia erigendo, tractatur attexere Principes, Duces, Comites, aliosq; feudatarios, ac Domicellos, posse ex consuetudine, in suorum feudorum Ecclesijs thronum alatum, sive baldachinum habere, itidem præsente Episcopo, in cornu tamen sinistro, cùm semper ad eorũ favorẽ deferendum est, juxtà consuetudinẽ: etsi non ad effectum explicitè tales canonizandi præeminentias, saltem ad effectum tolerandi id, quod gestum est, cum eadem solita conniventia, & tolerantia, in Provincia usu recepta: ut mirificè insinuat *Card. de Luc. infra, & ex Paris. cons.* 149. *n.* 1. *& seqq. Menoch. cons.* 51. *nu.* 50. *Gratian. discept. cap.* 210. *n.* 32. *Pignatell. consult. Canon.* 7. *n.* 23. astruit *Panimoll. decis.* 1. *annot.* 13. *n.* 26. & ante eum elatè *Altograd. cons.* 1. *n.* 19. qui ferè omnes ratiocinantur circa diffidia habita inter Eminentis. Cardin. Borromeum, & Illustr. Comitem Stabilem, Castellæ Mediolani Gubernatorem: qui ad

suæ

ſuæ rationis tuitionem codicem, ex omni parte admirandum, in lucem prodijt, ſub titulo *el Condeſtable de Caſtilla*, quē nos unicè in Regno maximâ cum extimatione, & veneratione retinemus. Hic equidem uſus exorbitans minimè eſt, neque vehementem continet juris reſiſtentiam: ut ingenuè fatetur *Card. de Luca*
101 *mox citandus*. In jure namque haud enodatè definitur, præeminentias, quæ, abſque hæſitatione, Supremis debentur Principibus majoris dignitatis: iſtis licèt inferioribus, titulum, & dignitatem de facto habentibus, non cōpetere, ut magiſtraliter de more ratiocinatur *Emin. Card. de Luca de præem. diſcurſ. 26. à num. 20. verſ. verùm, & ſi hæc, propè finem.*

Meritò probè pronunciavere Ill. Præſidentes, & Ill. Conſultor, in controverſia habita inter Ill. Archiepiſcopum Meſſanæ, & Ill. Principem Caſtellatij, cui Meſſanenſis Antiſtes thronum in Eccleſia ſui feudi alatum retinere interdixit, annosâ per ſeculorū curſum Regni conſuetudine communiter ſic permittente & non obſtante: attamen ad Principis favorem concluſum, & exequutum fuit, in cornu tamen ſiniſtro, ut moris erat.

102 Equidem ex jure Canonico priſco varia fluxere præcepta pro conſervanda Monialium clauſura: ut evolvitur *in Canon. 33. conſ. 3. Carthag. Canon. 46. Trullan. Can. 65. conſ. Cabilon.* onus tamen eam cuſtodiendi, nemini injunctū reperitur; ſed à ſola legitima Abbatiſſæ facultate curâ ejus ſcatebat: *Bonifacius* indè *VIII. in cap. periculoſo, de ſtat. Regul. in 6.* egreſsū Monialibus Profeſſis, ſub quovis prætextu interdixit, niſi in caſu certi morbi, & quia uſu receptum hoc non fuit: ut in Gallia testatur *ex Joan. And. Azor. inſt. mor. tom. 1. lib. 8. in princip.* Concil. acceſſit Trident. *ſeſſ. 25. cap. 5. de Regular.* ubi curam conſervandi intactam Monialium clauſurā, Epiſcopis Diœceſanis, & Superioribus fuit indicta ſub obtextatione Divini Judicij, & in terminatione maledictionis ęternæ, & contra inobedientes, & contradicentes excommunicationem ipſo facto indixit, abſq; reſervatione, quamquilibet ſolvit Confeſſarius: *Bonac. de clauſ. quæſt. 4. par. 5. n. 2. Barboſ. in d. ſeſſ. 25. cap. 5. nu. 73.* poſtea verò acceſſit Gregor. XIII. qui excōmunicationis pœnam Sum. Pontifici reſervatam denunciavit, ac omnes, & quaſcumque facultates in-

ingrediendi Monialium Monasteria à Sum. Pontificibus, & ab *E*piscopis indultas revocavit: imò sub eadem censura interdixit generaliter omnibus ingressum in Monasteria Monialium, sub quovis prætextu facultatis à Sum. Pontificib. & à Superiore, vel ab *E*piscopo obtẽtis, adimẽdo ab istis jus tales facultates tribuẽdi, nisi in casibus necessarijs, & necessitatibus urgentibus, agglutinando in allata excõmunicatione Abbatissas, & Abbates, ceterosque Ministros, utriusq; sexus ingredi faciẽtes, & permittentes, sub prætextu harum licentiarum, sub pœna itidem privationis dignitatis, beneficiorum, officiorum suorum, & inhabilitatis ad illa, & alia imposterum obtinẽda. Quam Gregorij XIII. Constitutionem ratam habuit Pius V. anno 1566. ex sua Constitutione circa Pastoralis, ubi omnes Moniales sub clausura reduxit, consuetudine immemorabili non obstante: & demùm Paulus V. hoc itidẽ statuit: nec aliquid innovavit Gregor. XV. *in Const. Inscrutabili.*

Ex quibus notandum est, privatas personas ingrediẽtes sub prætextu veniæ, itidem à Sum. Pontifice, Legato, vel ab *E*piscopo, aut Superiore indultæ, in excommunicationem reservatam Sum Pontifici ruere. Ex Gregorij XIII. Constitutione, & in alia per Concil. Trid. indicta, non tamen reservata: ita *Sanch. lib. 6. mor. cap. 16. n. 71. 83.*

Ingredientem verò, absque clypeo facultatis obtentæ, in eam haud incidere subdit *Sanch. & alij ab eo relati nu.* 80. etiam si facultatem retineret; sed eâ seclusâ, ingreditur propriâ auctoritate: instruunt *Sanch. n. 80. Suar. de censur. disp. 22. sect. 6. n. 14. Sayr. lib. 3. cap. 31. n. 10. P. Dian. resol. 23. tract. 4. tom. 1. & resol. 32. Miscell. 2. tom. 1. Barbos. allegat. 102. n. 37. Quarant. summ. Bull. in verb. Monasteria Monialium, Filiuc. tract. 29. n. 170.* Oppositum tamen autumant alij, qui sustinẽt ingredientes, itidem sine facultatis prætextu, in eas excommunicationis pœnas incidere: & sunt *Cherub. in compend. super Bull. Gregor. XIII. Bonacin. tract. de suspens. pun. 5. n. 35. Azzor. d. lib. 13. cap. 8. qu. ult. tom. 1.* quam sententiam ex stylo Romanę Curiæ tueri conantur: *Campanil.* autem *in divers. jur. Canon. rub. 11. cap. 16. n. 24.* strenuè dimicando tenet, propria auctorirate ingrediẽtes, absque facultatis clypeo in allatas excõmunicationes non incidere:

nec

nec de recensito stylo Curiæ authenticè constaret: huic sẽsui favit *Pellizzar. tract.* 10. *de clauf. Monial. cap.* 5. *qu.* 4. *sec.* 3. *n.* 92. *to.* 2. nec discrepare videtur *Ventrigl. pract. tom.* 1. *annot.* 5. §. 1. *de clauf. Monial. n.* 34. tamen in excommunicationem, per Concil Triden. indictam ruunt.

At si ingressus fuerit ordinatus ad bonum, & non ad malum finem; tunc excommunicationem non esse reservatam edocẽt, ex decreto Sac. Congreg. jussu Clemen. VIII. ubi declaratũ fuit, ingresũ in Monasteria Monialium ad malum finem esse de reservatis: *Filiuc. tract.* 15. *nu.* 119. *Barbos. alleg.* 50. *n.* 186. *Ventrigl. d. annot.* 5. §. 1. *nu.* 24. *tom.* 1. *Pellizzar. tom.* 2. *de clausur. Monial. in gen. tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu.* 12. *nu.* 20. eamque excommunicationem nemo præsumit absolvere, sub quovis privilegiorũ clypeo, & pœnâ incidendi in eamdem excommunicationem.

Dicitur sanè ingressus ad malum finem, si luxuriæ causa perficitur: *Graff. lib.* 1. *de casib. reserv. cap.* 5. *n.* 9. 11. 54. *Pellizzar. tom.* 2. *tit.* 10. *de gubern. Monial. cap.* 10. *sect.* 1. *sub sect.* 1. *n.* 19. *tom.* 2.

103 Ad Episcopum porrò loci Ordinarium spectat Monialiũ clausuras inviolatas servare, in Monasterijs sibi commissis ordinario jure, & in alijs Sed. Apostolicæ subjectis ex Sedis Apostolicę delegatione: ad Regulares tamẽ Prælatos Superiores spectat eas conservare in Monasterijs, sub eorum cura viventibus: edocẽt *Sãch. d. cap.* 15. *n.* 21. *Navar. commun. de Regul. n.* 60. *Tambor. de jur. Abbatiss. disp.* 18. *qu.* 4. *n.* 6. Nisi opposita vigeret cõsuetudo: ut ex eis subdit *Pellizzar. de clausur. Monial. tr.* 10. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 6.

104 Ad quod peragendum, debent toto pectore indefesè advigilare: etenim pro conservandis Sponsis Deo sacratis agitur, quas ultra modum diligit, dum sua intrinseca, & extrinseca virtute carnem superant, Mundum vincunt, dæmonem debellãt: meritò Virginitatis status cunctis alijs anteponendus est: *cùm Beatus sit, sic stare*, inquit *Matth. cap.* 19. & habetur in Concil. Trident. *sess.* 24. *de Matrim. Can.* 10 etiam in Cælorum Regno principalem obtinet locum Virginitas: *Card. Aracel. de differ. pecc. in fin.* Estque Christus verrè Virginitatis amator, eamque crebrò commendavit: nec de alia nasci voluit, quàm de Virgine, eique Virum

rum obsignavit Virginem, & Joannem Evangelistam Virginem tenerè adamavit: veh ideò illis, qui illicitis, assiduisque colloquijs, harum Virginum aures contaminare attētant: ac veh veh Prælatis illis, qui tales alloquutiones illicitas nō obtruncant, atq; depellunt.

105 Servare tamen debent Episcopi, & Regulares Superiores hasce Monialium clausuras, non tantùm materialiter, sed formaliter: adeòut devinciuntur implicare, expresèq; interdicere ingressum extraneis intra Cœnobij septa, & Monialibus egressum, ac accessum alijs ad Moniales invisendas, & cum eis colloquendi: ut magistraliter insinuat *Barbos. allegat.* 102. *nu.* 11. & ex eo *Pellizzar. n.* 10. Imò valere Episcopum per edictum censuras indicere cōtra Regulares, & exemptos, ut ad Monialium Monasteria ad colloquendum cum Monialibus non accedant: ut ex Sacr. Congregationis declaratione ostendunt: *Angel. à Lantusca in theatr. Regul. verb. Episcopus n.* 3. *Pignatell. consult. Canon.* 162. *n.* 7. 8. 9. & alij per *Cæs. Panimoll. decis.* 84. *annot.* 3. *nu.* 47. 55. 56. licèt oppositum sentiat *Thom. del Bene de immun. Eccles. cap.* 14. *dub.* 5. *sect.* 1. erudiens quod corrigere, ac plectere tantùm possit Episcopus recensitos Regulares, eosque haud excommunicare: affirmativam tamen sequntur *Franc. de Leo in thesaur. for. Eccles. par.* 2. *cap.* 1. *nu.* 56. tam quo ad

106 alias coërctiones, quàm quo ad censuras: si tamen Regulares exemptionis clypeo muniti haud fuerint, ni excommunicētur ab Episcopis Diœcesanis: *Quarant. in sum. verb. Monasteria Monialiū, & Campanil. divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 41. nec discrepant *Ventrigl. prax. to.* 1. *annot.* 5. *§.* 7. *nu.* 6. *Tambor. de jur. Abbatiss. disp.* 25. *qu.* 7. & 9. *per tot.* Si Moniales subijcerēt

107 Episcopo pro conservatione clausuræ formaliter sumptæ: at secùs si materialiter putat *Pellizzar. tom.* 2. *tract.* 10. *de gubern. Monial. cap.* 10. *sect.* 1. *sub sect.* 1. *nu.* 17. 18.

108 Imò ad pœnas, in Synodo Episcopi contentas, contra accedentes ad Monasteria devinciuntur Regulares: faciunt *Bonacin. de clausur. qu.* 4. *punct.* 4. *nu.* 8. *Lezan. in summ. tom.* 4. *verbo Moniales, n.* 26. *Antonell. de regim. Eccl. lib.* 7. *de Regul. & Monial. cap.* 5. *num.* 5. *vers. unde Sacr. Congreg.*

109 Queunt verò Regulares ex Sacr. Congregationis de-

creto, approbāte *Urbano* VIII. per quatuor vices tantùm, Episcopi venia, cum Monialibus conjunctis in primo, & secundo cōsanguinitatis gradu alloqui, pro quolibet anno: servatis, tamen conditionibus quas affert *Antonell. paulò antè n.* 11. quibus autem non servatis varijs animadvertuntur coërctionibus, quas indicat *Antonell. ibidem Bonac. vbi supra, & Steph. Quarant. sum. tom.* 4. *verb. Moniales. Ricc. prax. resol.* 180. *part.* 4. *magis distinctè Pellizzar. in man. Regul. tom.* 2. *tit.* 10. *de gubern. Monial. cap.* 10. *sect.* 1. *sub sect.* 1. *à n.* 20. *& seqq.*

110 Ulterius quit Episcopus loci Ordinarius talia Monasteria exempta, & alteri subjecta, quoad clausuram visitare, non autem potest occultè de Monialium excessibus inquirere: est namque hoc quid diversū ab observantia clausuræ, in Conc. Triden. ei incommendata: *Nald. infra Pellizz. n.* 22. valet pariter Vicarius ejus Generalis allatam visitare clausurā, & hoc quoties ipsis videbitur expedire: *Nald. in sum. verb. Monialis n.* 3. *Pellizzar. n.* 22. *Sperell. decis.* 97. *n.* 25. 27. *ac per tot.* ubi graviter increpat *F. Emmanuel. qu. Regul. tom.* 2. *qu.* 47. *art.* 10. oppositum tenentem, quam Sperelli sententiā asseququtus fuit *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 43. *n.* 146. *& seqq.* cuncti innuentes, etiam seclusā Regulariū Superiorū negligentiā, ac eis irrequisitis, valere Episcopū allatam perficere visitationē, sicque decisum afferunt, ac sibi respōdisse Sacr. Congreg: textatur *Sperell.* & facit *de Luca. ad Ventrigl. in prax. tom.* 1. *observ. ad annot.* 5. *§.* 2. *à n.* 2. 3. 4. *& seq. & Barbos.* celebrē adducit Rotæ Romanæ decisionem anno 1581. in una Neapolitana contra Venerab. Monasterium S. Claræ sub Fratrum Ordinis Minorum Observantium gubernio, cum amplissima Ordinarij Imperij, etiā ratione visitationis exemptione: sicque pariter affert *Card. de Luca de jurisd. & for. compet. discurs.* 26. *&* 27. *tom.* 3. & conferunt explanata per eum *in discurs.* 18. *eodem tract.* ac tradita *in Miscell. Eccles. discurs.* 16. *tom.* 14. *de Regular. & in adnot. Concil. Trident. disput.* 36. *& in tit. de Regular. discurs.* 1. 24. *&* 50. *tom.* 14. Nequè allatam visitationem implicare queunt Regulares Superiores, & exēpti; imò renuentibus valet *E*piscopus ostia clausa, pro allata visitatione facienda, pandere, & si opus sit frangere, easque

que claudentes excommunicare, *ut ex Innoc. in cap.* 1. *vers. item alia ratione*, *& ibi Abb. n.* 5. *de immun. Eccl. Fusc. de visitat. Eccles. lib.* 2. *cap.* 16. *Tambor. de jur. Abb. disput.* 17. *qu.* 3. *n.* 4. *Cæs. Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 3. *n.* 48. 49. Etiam non adhibitis monitionibus, in ipso tamen actu notoriæ, ac manifestæ violentię sibi illatæ: *Panimoll. & alij supra*, ūdè subdit *Genuës. prax. cap.* 18. *& Barbos. alleg.* 74. *n.* 22. allatam excommunicationem nequire Superiores Regulares absolvere: ut statuit Sacr. Cogregatio, & affert *F. Angel. à Lantusc. in theatr. Regul. verbo Episcopus n.* 3.

Si publicè tamen de clausuræ fractura, indubitanterq; constaret, autumant nonnulli: aliàs haud valere Episcopum in recensita introire Monasteria, perquirendi prætextu, an clausura fuerit fracta: *Sãch. in præcept. Decalog. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 15. *n.* 21. *Mirand. de Sacr. Monialib. qu.* 2. *art.* 4. *Bonac. de claus. qu.* 6. *pun.* 1. *Tamb. de Jur. Abb. disp.* 24. *qu.* 9. *n.* 5. *Barbos. alleg.* 102. *n.* 8. 9. *p.* 3. *Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 3. *n.* 45. undè si de fractura publicè cõstaret tunc posse Episcopum ea visitare Monasteria, requisitis priùs Superioribus Regularibus, concludunt *Mirand. d. qu.* 2. *art.* 14. *Barbos. ibidem.*

111 Episcopus rursus loci Ordinarius, ac Superiores Regulares veniã ingrediendi in Monasteria Monialiũ haud pro libitu, sed in casibus tantum necessarijs indulgere debent: *Campanil. rub.* 12. *d. cap.* 16. 23. *Bonac. de clausur. qu.* 1. *pun.* 8. *propos.* 1. *n.* 1. *Ventrigl. d. annot.* 5. §. 2. *n.* 16. personis tamen honestis, & in scriptis concedendam esse subdunt *Navarr. in cap. statuimus n.* 59. *vers.* 2. 19. *qu.* 3. *Gambac. de cas. reservat. cap.* 12. *n.* 7.

Aliàs, & ipsi Episcopus, & Regulares Superiores in enunciatam ruunt excommunicationem: *Navarr. cons.* 9. *de stat. Monial. F. Emmanuel. tom.* 1. *qu.* 46. *art.* 5. *Azzor. Inst. Mor. tom.* 1. *lib.* 13. *qu.* 9. *cap.* 8. *Campan. n.* 38. *Sanch. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 24. *Mirand. man. qu.* 2. *art.* 14. *conclus.* 1. *&* 2. Quamquidem sententiam pariter expẽdunt in ingressu absque necessitate, pro quo plectuntur: nimirùm si Superiores sæculares sint, pro prima vice privantur ab ingressu in Ecclesia; pro secunda suspensione, à munere Pontificali, & à divinis; pro tertia, excom-

municationis pœna ipso facto; & si Superiores Regulares essent, incidunt in excommunicationem, & officij, ac Ministerij privationẽ: *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 4. *sect.* 3. *n.* 86. *Bordon. contr.* 19. *qu.* 23. *n.* 29. ac in excõmunicationẽ indictã per Gregor. XIII. in alia sua constitut. anno 1581. edita, nec sub prætextu explorandi alicujus puellæ voluntatem ingredi valent Episcopi, & Regulares Superiores: etenim hoc extra graticulas foris Monasteriũ, eã intus existente conficere debet: *Campanil. n.* 38. *Ventrigl. d. ann.* 5. *§.* 1. *n.* 21. Et si necessitas introire, exposceret; debent ingredere, à paucis, & senioribus Religiosis comitati: *Ventrigl. n.* 45. 46. 47. *Barbos. n.* 45. attamen ingrediendo in casu necessario Episcopus cum sæcularibus, aut personis non pijs, in allatas non cadit excõmunicationes: etenim istæ loquũtur cõtra ingredientes in casibus nõ necessarijs: nõ verò cõtrà ingrediẽtes absq; debito, & honesto comitatu: ita *ex Bonac. & Tabor. Pellizzar. infra n.* 112. Imo ingredientes intrà cœnobij Monialium septa ex Episcopi, vel Superioris venia, non tamen in casu necessario, sed pro libitu, licèt non caderent in censuras Tridentini, quia licentia illicita, licentia vocatur. *Gloss. in cap. si qua* 29. 27. *q.* 1. nõ tamen liberãtur peccato *Glos. verb. licentiam cap.* 3. *distin.* 45. nec excommunicatione indicta per *Gregor. Bordon. quæst.* 22. *n.* 28. Nec ipse Episcopus quit in Monialiũ Monasteria, Superioribus subjecta Regularibus ingredere: absque venia istorum, & in scriptis indulta *Gratian. discept. cap.* 393. *n.* 5. 20. *Navarr. n.* 39. *Barbos. n.* 12.

Advertẽdum tamen est in hasce pœnas nõ incidere Vicarios Generales Episcoporũ, ac cæteros Prælatos sæculares, jurisdictionẽ quasi Episcopalem habentes, ingredientes Monasteria Monialium sibi subjecta in casu non necessario: etenim, pœnæ contra eos haud loquuntur, ideò ultra eorum casus minimè sunt extendendæ: ut apprimè fundat *Pellizzar. man. tom.* 2. *tr.* 10. *de clausi. Monial. cap.* 5. *sect.* 3. *ann.* 113. *cum seqq. Cesped. & Pasqualig. refellendo.*

112 Moralis verò, haud physica talis necessitas esse debet, cũ non strictè accipiẽda est, adeò ut rationabilem sufficere necessitatem pro ingressu prædicto ait *Bonac. de clausi. qu.* 3. *pun.* 4. *n.* 2. *& Antonell. de reg.*

regim. Eccles. lib. 7. cap. 6. n. 4. Nimirùm ob incendium, violentiam personarum, & similia, per quas evidens periculum consistit in mora, quibus in casibus, non expectatâ Superioris veniâ, licitus est ingressus: *Manc. prax. 4. dub. 8. Antonellus n. 2.* cum Abbatissæ, vel aliæ præfectæ Monasterij venia: *Rodriq. qu. Regul. qu. 46. art. 2. & 4. lib. 1. Campanil. d. rub. 12. cap. 16. n. 25. Ventrigl. ∂. 2. tom. 1. n. 42.* Etiam si non sit in scriptis, *Dian. res. mor. 129. tr. 2. tom. 2.*

Cæterum ad solum Sum. Pontificem spectat circà leges clausuræ dispensare, tàm in ingressu, quàm in egressu, & ad Episcopum, aliosve Superiores Regulares in casu necessitatis ex Concil. Trident. notata *Lezan. tom. 1. cap. 25. n. 21. Pellizzar. tract. 10. cap. 5. sect. 2. n. 21. qu. 13.*

Et tandem pro clausura, ad hoc ut in enarratas ruatur censuras, intelligenda est pro stricta, & ubi janua clausa est, ad quam sæcularibus haud patet accessus: *Sanch. lib. 8. cap. 15. n. 6. & 68. Antonell. paulò ante.*

113 Moniales igitur ad clausuræ leges servandas devinciuntur sub censuris Sum. Pōtifici reservatis, & privatione officiorum, dignitatum, & administrationum, & inhabilitate ad illa; & hoc tam si sine debita facultate egrediantur è Monasterio, de quo egressu infrà fusè tractabimus, tam si alios ingredi fecerint, quàm permisserint, cōsulerint, aut mandaverint: *Pellizzar. infrà, & alij.*

Sub hoc tamen discrimine: etenim Abbatissæ, ac Præfectæ clausuræ, ac aliæ Superiores, ad quas munus eam conservandi pertinet, tantùm devincūtur ingressum nō admittere sub censuris per Greg. XIII. indictis, sive cooperentur ingressui positivè, sive negativè: nimirùm si permittūt, invitando ad ingressum, sub prætextu facultatis obtentæ ab Episcopo; vel ab alio Superiore potestatem habente: pro qua quidem actione cooperativa positivè confecta, omnes Moniales se sic cooperantes, nedum si Superiores sint, ut explanatum est; sed privatæ. ad enunciatas tenentur censuras: *Sanch. lib. 6. moral. cap. 16. n. 77. & seqq. & n. 91. & seqq.* Si verò cōgruerēt negativè, idest ex sola actione negativa, nō obsistēdo cū polluerint; tūc ruunt in dictas excōmunicationes, Abbatissæ, aliæve Superiores, & clausuræ custodes: non autē cæteræ Moniales privatæ: ut

ex

ex Sanch. enotatè indicat *Pellizzar. man. Regul. tom. 2. tract. 10. de clausur. Monial. cap. 5. sect. 3. à n. 86. Rodriq. tom. 1. qu. 47. art. 3. Mirand. de Monial. q. 2. art. 12.* cuncti unanimiter firmantes, *eum facere ingredi*, verificari in ea persona, quæ ingredientem eum commodè possit, imò & ratione officij teneatur, nō impedivit: undè si non teneatur quamvis non impediat, & valuit commodè impedire; in dictas haud incidet pœnas: *Bordon.* autem *contr.* 19. *q.* 25. *n.* 35. absolutè contra *Pellizzar.* tenet Moniales subditos introducentes viros, aut fœminas, etiam ad malū finem, prætextu facultatum, haud irruere in pœnas indictas in d. Gregoriana Constitutione: nam hanc de Superioribus loqui firmat. Imò Moniales introducentes personas extraneas, sine licentijs, & ad malū finem, nullā contrahunt pœnam: quoniam nullo jure scripto contra eas evolvitur fuisse in dictam pœnam: firmant *Rodr. tom. 1. qu. 47. art. 1. & 2. Mirand. de Monial. qu. 2. art. 10. conclus. 1. Sanch. lib. 6. cap. 16. nu. 71.* & post eos *Joseph. de Januario Neap. Congreg. Piorum operar. resol.* 14. ubi affluenter objectiones solvit, & asserit nullam super hoc fuisse editam Bullam, neque declarationem adesse, de qua cōstet, & sequitur *Bordon. controvers.* 19. *qu.* 24. *n.* 30. *Bonac. ibid. Sanch. n.* 71. *Dian. res.* 34. *Miscell.* 2. *tr.* 16. *to.* 1.

Quam quidem sententiam nuper firmatam, eodem retempto themate, firmant respectu Monachorum virorum Regularium, Superioribus eorū sic permittentibus: *Sanch. n.* 84. *Barbos. alleg.* 102. *n.* 37. *Pellizzar. nu.* 89. contra *Bonac. de censur. in comm. qu.* 1. *n.* 3. *par.* 3. autumans sub verbis illis: *quocumque nomine vocentur*, in d. Gregoriana XIII. contenta omnes devinci, tam Superiores, quā subditos, Moniales, & Monachos: cui apprimè respondet *Pellizzar. ibidem & n.* 98. *sect.* 3. *cap.* 5. *tract.* 10: erudiens verba illa: *Superioribus convenire, qui sub varijs denominātur nominibus*: *Bordon. cont.* 19. *qu.* 26. *n.* 32.

Allatis verò nectimus Moniales, aut Regulares, quamvis Superiores ingredi faciētes extraneas personas, non temerè, culposè, aut dolosè; sed simplici inertia, bona fide, ac imprudenter in enunciatas excommunicationes indictas non incidere: etenim Pij V. Constitutio contra Superiores præsumentes extraneas personas introducere in Monialium

lium Cœnobiū loquitur: meritò contra temerè, culposè, & dolosè hoc attentantes dirigitur: ut verbum *præsumant*, explicando insinuant *Barbos. de dict. dict.* 278. *n.* 1. 3. *Anguian. de legib. contr.* 28. *n.* 13. *lib.* 2. & individualiter in præsenti hypothesi dixere: *Navar. in cap. statuimus*, 19. *qu.* 3. *n.* 62. *Sanch. in præcept. decalog. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 82. & 96. etiã si talis ignorantia invincibilis, & crassa fuerit: *Rodriq. quæst. Regul. tom.* 1. *qu.* 47. *art.* 2. *n.* 15. *Peyrin. to.* 1. *in Constit.* 6. *Julij II. nu.* 17. aut moraliter culpabilis *Sorb. in compend. privileg. verbo ingredi Monasteria, in scholijs n.* 6.

Agglutinant herclè nuper allati ad hasce censuras in Cõcilio Trident. expressatas, non teneri ingredi facientes, permittentes non sub prætextu facultatum; sed simpliciter propriâ auctoritate: & annuit pariter *Bonac. ibidem*: nam ibi de intrãtibus mentio fit *Sãch. n.* 71. *Dian. resol.* 34. *Miscell.* 2. *tract.* 16. *tom.* 1.

Neque laici cooperãtes positivè ingressui illicito intra Monialium Monasteria: etenim de eis ubi decretæ sunt pœnæ contra violantes, nulla evolvitur mentio: ita ex alijs *Pellizzar. n.* 101. *quæst.* 12. *cap.* 5. *tract.* 10. *tom.* 2. *Bonac. de clausur. qu.* 4. *pun.* 3. *in fin. Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 6. *n.* 8.

Puellæ annorum 7. non majores annorum 25. recipiuntur intra Monasterij septa consuetis alimentis, & condecente vestitu, prævio consensu Monialium, & Abbatissæ, capitulariter indulto, & venia Sacr. Congregationis Episcoporum; & si non ligantur ad clausuram, tamẽ semel egressæ, non possunt iterùm recipi, absque nova Sacr. Congr. venia: *Tambor. de jur. Abbatiss. disp.* 18. *qu.* 6. *nu.* 1. *Barbos. collect. verb. Puella, Pellizzar. d. c.* 5. *sect.* 4. *n.* 187. Notandum verò est Episcopũ nequire dispensare, ut Puella pro educatione recepta, post completos annos 25. ampliùs in Monasterio cõtinuet: *Pellizzar. n.* 184.

Porrò Moniales suscipere queunt, ex sola Episcopi venia, fœminam valdè periclitantem, ne à viri manibus periret, ob adulterium per eam patratum: etenim hisce in casibus opportunus haud est ad Summ. Pontificem recursus, ob moræ periculum, sicque usus nos docet, & faciunt *Rodriq. tom.* 1. *qu.* 46. *art.* 20. *Sanch. lib.* 6. *mor. cap.* 16. *n.* 64. *Barbos. alleg.* 102. *nu.* 66. *Portell. de dub. Regular. vers. clau-*

clausura Monial. in addit. n. 2. *Mirand. man. tract. qu.* 2. *de Monial. art.* 7. sicque declarasse Sacr. Congregationem insinuat *Zerol. prax. part.* 1. *verb. Moniales, qu.* 12. & facit *Azor. instit. moral. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *qu.* 4. quem latè explicat *Pellizzar. man. tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 20. *n.* 110.

Confessarius demùm, Medicus, Pharmęcopula, ut Moniales medendi artem erudiant; Barbitonsor, Obstetrix Rustici ad vehendum triticū, vinum, ligna, & similes de licentia Episcopi, vel Superioris intrāt in Monialium Monasteria in casibus necessarijs: *Pellizzar. infrà.* Imò quilibet Confessarius in casu inopinato, etiam sine licentia Superioris hoc perficere quit: quoniam tunc ex licentia Ordinarij, ac Superioris, & Pontificis interpretativa agere videtur: *Mancin. prax.* 4. *par.* 1. *disp.* 8. *Pellizzar. tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 3. *q.* 22. *n.* 115. & ferè per totam sectionē, ubi astruit, isti omnes quomodò intrare, & quomodò associare debent, & sic de alijs, qui ex necessitate ingredi debent.

Sum. tandē Pontifex tantū dispensat, ut fœminæ possint ingredi intrà Monialiū Monasteria ad conversandum, imò ad prandendum, quam veniā indulgere assolent Sum. Pontifices, Heroinis, & Magnis Principibus pro certis vicibus, & sub nonnullis limitationibus: & inter cætera ut à tribus Matronis, modesto, ac decenti habitu indutis associetur fæmina privilegiata: imò quòd eæ, quæ fuerint semel electæ, non revocentur, nec varientur; nisi casu mortis. Undè fluit si aliqua ex electis renuit, aut nequit die obsignata ingredi; persona cui fuit indulta talis facultas nequit introire comitata reliquis duabus: ita de rigore ratiocinatur *Pellizzar. paulò antè n.* 136. verum *Peyrin. in formul. lit. M, cap.* 3. *nu.* 4. ait privilegia esse amplianda: ideò autumat privilegiatam revocare electionem non posse; sed in locum impeditę, aut nolentis, posse alteram subrogare, aliàs faciliùs redderetur elusoria talis facultas. Oppositum verò censent *Dian. resol. mor. par.* 10. *tract.* 14. *& in Miscell. tom.* 4. *resol.* 29. *vers. sed ego, Bordon. decis. Miscell.* 85. insinuantes hasce privilegiatas Heroinas, & Magni Nominis Principes nequire in locum absentis, aliam asciscere Matronā. Verum *Milazz. asser.* 37. *n.* 15. *tom.* 1. eorum sententiam capessere conatur, in in-

indultis à Sum. Pontifice concessis pro ingressu in Monasteria alicujus particularis Civitatis vel Paghi: at secùs in alijs concessis pro Monasterijs totius Regni: etenim semel electæ in una parte impossibile est moraliter intervenire in reliquas Regni partes distantes, meritò, ni indultum futile remaneat, *Peyrini* opinioni annuere videtur, quam magis probabilem esse autumamus.

114 Egresum planè è Cœnobio pariter vetuere Monialibus Sum. Pontifices, sub eisdem censuris, & pœnis enunciatis *sub n.* 102. quod expressè Episcopo Ordinario, ac Superioribus Regularibus commendavere, ut ibi demonstravimus: quamobrem nequit Monialis ab eo egredi, nisi in casibus per Bonifaciũ VIII. *in d. cap. periculoso, de stat. Regular. in 6.* obsignatis, & per Pium V. *in constitutione sua edita anno* 1569. *decori explicatis*; nimirùm si aliquo gravi laboraverit morbo, ob quem non valeret, absque gravi periculo, aut scandalo cũ alijs commorare: ut in casu incendij, lepræ morbi, ac epidemialis infirmitatis, quos sapientũ Oracula ad alios porrexere casus: nimirùm si hostes urbẽ adorti fuerint aquæductos, ac Monasterij ruinã, & ad alios similes Monialibus omnibus noxios: ut graphicè insinuant *Jo: de la Cruz de stat. Relig. dub.* 4. *vers. an verò lib.* 1. *cap.* 5. *Navarr. comm.* 4. *de Regular. n.* 48. *Barbos. alleg.* 102. *à n.* 16. *& seqq.* fusèque *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 13. *n.* 45. *Lezan. sum. qu. Regul. tom.* 3. *verb. clausur. n.* 13. & post eos *Ventrigl. prax. anno:.* 5. *ʒ.* 2. *à n.* 22. *&* 26. ubi instruit si Hæreticorum hostium invasio immineret, ut de magis cõmuni edocet *Navar. comm.* 4. *de Regul. n.* 48. *Barbos. n.* 20. *Bonac. de claus. qu.* 1. *pun.* 9. *n.* 6. *Campanil. diverf. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 21. *Tambor. de Jur. Abbatissar. disp.* 20. *qu.* 5. urgentes contrà *Zerol. prax. par.* 1. *verb. Moniales. qu.* 16. *dub.* 2. sustinentem hostium aggresionem, itidẽ non Hæreticorum sufficere: si bellum ingrueret, absolutè insinuat *Azzor. instit. mor. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *qu.* 3. etiam si à Catholicis indictũ fuerit, firmant *ex Tambor. ubi supra qu.* 2. *n.* 23. *& Peyrin. tom.* 2. *de privileg. constitut. Pij V. n.* 25. *Pellizzar. d. cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 13. *n.* 45. ubi ait; nullæ fides, pietasque viris, qui castra sequuntur: annuitque *Bordon. contr.* 18. *q.*

10. n. 12. si Monasteriũ extaret extràCivitatẽ,& in loco patulo, vel tota Civitas fuerit ab hostibus invasa,ac expugnata.

His igitur attentis, inquimus morbum tale esse debere, ad hoc, ut posit Monialis è Cenobio egredi, quemadmodum laicus à populo, & è domo propria elimari posit, & ad locum purgationis trãsferri: ut comptè edocet *Tambor. d. disput.* 20. *qu.* 1. *n.* 5. 6.à quo mutuatus fuit *Pellizzar. d. sect.* 2. *qu.* 6. *n.* 31. & disertè innuit Pius V. in recensita sua Constitutione, *Decori: ibi quod nõ possit cum alijs, absque gravi periculo communicari*: & adeò pestiferus esse debet, ut populariter grassando, majorem ęgrotorum interimat partem, communitasque exitio periclitetur: *Zech. de Reipub. Christian. tit. de Regular. cap.* 3. *n.* 15. *vers.* 9. *Novar. Cõmen.* 4. *de Regul. not.* 4. *n.* 48. *F. Emman. tom.* 1. *qu.* 49. *art.* 4. *Sanch. præcept. decalog. lib.* 6. *cap.* 15. *à n.* 33. *Mirand. qu.* 3. *de clausf. Monial. art.* 5. *Ventrigl. prax. annot.* 5. §. 2. *n.* 38.

Advertendũ quoq; est quòd combustio, ob quam queunt Moniales è Monasterio exire, adeò vehementer gliscere debet, ut Moniales omnes si nõ progrediantur, flammis perirent, cunctorum maximo cũ discrimine vitę, at secùs si cõcrematio grassaretur in una Monasterij parte,&nõ in toto: nam tunc Moniales ubi uritur pars exire queũt, si aliter mortem evitare nequeunt:quàvis incendium non respiceret cõmunitatem; sed Moniales, ut singulas: *Suarez tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 11. sufficere ait in unaquaq; parte,& si illam solùm tanga: & refert *Pellizzar. tom.* 2. *tr.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 5. *n.* 30.

Ulterius epidemiam pro egressu allato sufficere simplicem: nimirùm communem, quòd faciliùs diffundatur ad alios cum ægrotante communicantes: nec opus sit, ut vera sit pestis: ut nervosè,ac magistraliter sustinet *Pellizzar. ibidem qu.* 7. *n.* 32. & si ex Sacrę Congreg. declaratione anno 1609.edita oppositum firmat *Dian. resol.* 23. *tract.* 15. *par.* 2. insinuans sub nomine epidemiæ in allata Pij V. Constitutione venire tantùm veram, & realem pestilentiam: non autem morbum Gallicũ, strumas, cancros, & similes: nec discrepant *Suar. paulò ante n.* 3. *Sanch. Rodriq. Mirand. man. tract. de Monial. qu.* 3. *art.* 5. *Portell. de dub. Regular. verb. clausura nu.* 18. attamen *Tambor. n.* 6. elatè subdit Sum.

Pon-

Pontificis intensionem fuisse consulere indemnitati communitatis: undè equalance militare debet in recensitis morbis contagiosis, qui totæ, vel majori Monasterij parti obesse possunt: ideò non rigorosè; sed benignè sumendum esse nomen enunciatum epidemiæ, firmant, & annuit *Lezan. sum. qu. Regul. tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 20. *Pellizzar. q.* 7. *n.* 32. ex probabili sententia.

115 Cæterum ita recensita, demùm minimè procedunt, quoad alias benigniores infirmitates: quamvis epidemiales, ob quas nequeunt Moniales è Monasterio exire, absque incursu recensitarum cẽsurarum Sum. Pontifici reservatarum: ut evolvitur in allata Pij V. Constitutione: & erudiunt *Leli. Zech. de Reipubl. Ecclesiast. tit. de Regul. n.* 48. *not.* 4. *F. Emman. tom.* 1. *q.* 49. *art.* 4. *Barbos. n.* 24. *Antonell. d. lib.* 7. *cap.* 7. *n.* 1. itidem si manifestè periclitetur Monialis vita: nec Episcopus tunc exeundi veniam impertiri valet, judicijs, ac Medicorum attestationibus de mortis periculo, parùm refragantibus: ut mirificè edocent *Martin. Bonac. de clausur. par.* 4. *qu.* 1. *pun.* 9. *nu.* 4. & 18. & ante eum *Zerol. prax. Episcop. p.* 2. *verb. Moniales*, *Lud. Mirand. man. qu.* 4. *art.* 4. aliosque contrarios affert *Dian. resol.* 105. *tract.* 2. *par.* 3. & *par.* 5. *tract.* 3. *resol.* 137. *Navarr.* autem *Comment.* 4. *de Regular. nu.* 48. quem sequitur *Azor. instit. moral. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *sub vers. tertiò quæres*, autumâs ob morbum periculosum, sic à Medicis clarificatum, licèt alijs infectione non obsit, ob quod vita in discrimen refertur, nisi exiret; licere Moniali taliter infirmæ è Cœnobio exire. Nos equidem leges, & jura non ita severè devincunt, ut mortis periculum subire cogamur. Verùm hanc recensitorum proximam sententiam in utriusque Siciliæ Regnis nunquam usu receptã notavimus: nec aliter à nostris majoribus recepimus, sicque contra *Navar. Azor. Bonac.* & *alios* comptè firmat *Pellizz. d. cap.* 5. *sect.* 2. *n.* 34. quod ante eum dixere *Barbos. d. allegat.* 102. *n.* 20. *Zerol. par.* 1. *prax. verb. Moniales, qu.* 16. *Guittier. quæst. Canon. lib.* 1. *cap.* 14. & post eos *Antonell. d. cap.* 7. *lib.* 7. *nu.* 4. & *seqq.* nec dissidet *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 23. *n.* 60. & *q.* 27. *n.* 64. subdens *ex Tamborin.* hoc pari schemata procedere, si Abba-
116 tissa stoicè contra Monialẽ irruerit: nisi mortis violẽtę di-

ſcrimē immineret: tali namq; eventu egreſſum è Monaſte-
117 rio licitum eſſe autumamus: imò renuētibus Superioribus allatam indulgere veniam, poſſunt Moniales pro tūc, nō obligante clauſuræ lege, exire: *Bonac. loco indicato n.* 20. *Barboſ. n.* 21. *Sanch. Tambor. & Lezan. in ſum. qu. Regul. tom.* 3. *verſ. clauſura nu.* 10. quorum verbis ſuffultus *Antonell. n.* 3.

118 Probabili tandem ex prędictis accedente causâ, exire nequeunt Moniales, abſque Epiſcopi loci Ordinarij, aut ejus Vicarij Generalis tale retinentis mandatum *DD. infra*, ac Regularis Superioris communi conſenſu, in ſcriptis indulto: *Ventrigl. annot.* 5. *§.* 2. *n.* 18. 20. *Pellizzar. d. cap.* 5. *ſect.* 2. *à n.* 37. 39. *tract.* 10. *tom.* 2. etiam ſi Monaſterium cujuſcumq; immunitatis clypeo præditum fuerit: ut ex *Campanil. diverſ. d. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 22. *& Armendar. in addit. recopil. leg. Navarr. lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. n.* 103. ſuſtinet contra *Joan. de la Cruz, de ſtat. Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 3. *Barboſ. allegat.* 102. *nu.* 28. ubi apprimè agglutinat valere Epiſcopum per cenſuras, aliaſq; coērctiones, Moniales, ſuoſque Regulares Superiores, tales attentantes abſque ejus venia, eaq; utentes, compeſcere: ex allata Pij V. Conſtitutione; præter recenſitos innuit, ac deciſum affert per Sacr. Congreg. *Lezan. ſum. qu. eſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 20. *Ricc. prax. for. Eccleſ. par.* 2. *reſol.* 210. quos aſſequutus eſt *Antonell. de regim. Eccleſ. lib.* 7. *cap.* 7. *n.* 4.

119 Verùm enim verò ſi Epiſcopus loci Ordinarius renuerit juſtam approbare cauſam; nequit Monialis è Monaſterio Epiſcopo ſubjecto exire: At ſecùs ſi Mœnobium ſub Regularium moderamine ſtaret; queit namque tunc Monialis, ſuis approbantibus Superioribus cauſam, exire, licèt Epiſcopus ad id renuerit. Nō tamen ita erit, ſi Superior Regularis cauſam improbaverit, Epiſcopus verò roboraverit: nam tunc è Monaſterio Regularibus addicto egredi nequit Monialis: ut mirificè inſtruit *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *ſect.* 2. *q.* 10. *n.* 40. Receptantes inſuper, ac Moniales è Monaſterio abſque legitima venia exeuntes, eaſque comitantes, in allatas pœnas ruunt: ſubdunt *Mirād. d. q.* 3. *art.* 6. *Azor. Inſtit. mor. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *qu.* 1. *verſ.* 3. *Sanch. d. cap.* 13. *n.* 72. Niſi commiſerationis causâ naturalis, vel extremâ ſic expo-

poſcente neceſsitate id fecerint, abſque tamen reatu in earum egreſsu: elatè annectit *ex Navarr. comm.* 4. *de regular. n.* 51. *Azor. ubi nuper, verſ.* 3. *quæres in fin.* Etenim potiùs ex urbanitate, amicitia, vel causâ honoris, aut conſanguinitatis hoc peragere videntur. *Bonac. de clauſur. part.* 4. *qu.* 1. *n.* 4. *Sanch. lib.* 6. *mor. cap.* 14. *n.* 72. *Pellizzar. ubi ſupra qu.* 3. *n.* 26. *in fin.* vel ut diſcrimen noctis tempore evitentur *Barboſ. d. alleg.* 102. *n.* 30.

120 At ſi agitur de translatione Monialis de uno ad aliud Cœnobium, inſtruendi causâ alterius Monaſterij ejuſdem Ordinis Moniales: præviâ tūc Sum. Pontificis veniâ perfici poſſe de tutiori ſententia inſinuat *Tambor. de jur. Abbatiſſ. diſp.* 20. *qu.* 2. *nu.* 7. 8. *Suar. infra n.* 6. ex declaratione Sac. Congregat. *Pellizzar.* ſtatim *Campanil. diverſ. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 21. & alij per *Ventrigl. prax. annot.* 5. *n.* 29. *par.* 1. edocentes hoc idē eſſe, ſi regendi, inſtruendi, vel aliquod munus exercēdi causâ, translatio fieret: *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *ſect.* 2. *q.* 14. *n.* 46. quo autem munere functo, ad primū redire poteſt: ſubdit *Zerol. prax. par.* 1. *verb. Moniales, qu.* 16. *dub.* 2. *verſ. addo, Suarez, tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 46. *Tambor. ubi nuper n.* 8. *Rodriq. tom.* 1. *qu.* 49. *art.* 4. *Pellizzar. nu.* 48. vel ut alias alterius Monaſterij Moniales ejuſdem Ordinis corrigeret: *Lezan. ſumm. Regul. tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 20. *& tom.* 3. *verſ. clauſura n.* 13. 16. 17. *Vulpell. prax. cap.* 4. *n.* 11. *Dian. par.* 3. *reſol. moral. tract.* 2. *reſol.* 99. *&* 171. Vel ſi pro reformando, aut fundādo Monaſterio agitur; tunc ex Epiſcopi venia translatio permittitur: *Bordon. contr.* 19. *q.* 11. *nu.* 13. conſultâ Sede Apoſtolicâ *Tambor. ubi ſupra qu.* 3. *nu.* 7. *Pellizz. qu.* 15. *n.* 49. Incorrigibiles autem è Monaſterio pellere inconſentaneum eſt: niſi de Sum. Pontificis venia, ſicque decreviſſe Sacr. Congregationem affert *Lezan. d. cap.* 25. *n.* 17. *verſ. hìc collige, Barboſ. allegat.* 102. *nu.* 27. *Antonell. de regim. Eccleſ. lib.* 7. *cap.* 7. *n.* 5. *verſ. obſerva tamen, Tambor. de jur. Abbatiſſ. diſp.* 21. *qu.* 4. *n.* 2. *& ſeqq.* & poſt eos *Ventrigl. prax. annot.* 5. *n.* 33. *par.* 1. etenim *cap. cum ad Monaſterium, & cap. fin. de ſtat. Monachorum*, loquuntur de expellendis Religioſis viris incorrigibilibus, non autem de fœminis, quæ ſub ſpe exeundi

è

è Cœnobio omnes fierent incorrigibiles: ut affabrè innuũt *Bonac. de clausur. q. 1. pun. 9. n. 14. Gavant. man. Episcop. verb. Monial. clausi. n. 23. Tambor. d. qu. 4. n. 2. & seqq.* Nisi ex trãslatione de uno ad aliud Monasterium possit emendatio Monialis sperari: *Bonac. n. 13.* & alij per eum, quos refellit *Tambor. d. disput. 21. qu. 3. nu. 4.* ubi decisionem affert *Pellizzar.* autem, *tom. 2. man. cap. 3. sect. 1. qu. 13. num. 20. & seqq.* non differit, suppositâ verâ incorrigibilitate, ibique modum refert.

121 Neque rursus idem Episcopus, & cæteri Superiores facultatem ingrediendi Monasteria Monialium, absque justa causa indulgentes, in allatas ruunt animadversiones: quoniã in eis hoc non evolvitur: *Bonac. de clausi. q. 4. pũ. 4. in fin. Antonell. d. lib. 7. cap. 6. n. 8.* neq; introducẽtes, nec permittentes in allatũ ingressũ, in pœnas ruunt: in Trid. Concil. indictas: quoniam istę contra intrãtes referũtur: *Sanch. lib. 6. d. cap. 16. nu. 71. Dian. resol. 34. par. 2. tract. 16. Miscell. tom. 1. Ventrigl. d. annot. 5. §. 1. n. 35.* verùm Superiores à censuris incussis, per Pium V. minimè prosiliunt, allatis per nos supra *sub nu. 113.* attentis.

122 Neque sanè ingredientes Monialium Monasteria, absque venia incidunt in pœnas expressatas in Constitutionib. Gregor. XIII. & Pij V. sed tantùm in excõmunicationẽ prævisam in Concilio Trid. quam reservatam haud esse autumant *Sanch. oper. moral. lib. 6. cap. 16. n. 79.* & contrà *Quarant. sum. in verb. Monasteria Monialium, vers. amplia:* attamen *Azor. ubi supra d. cap. 8. in fine* innuit ruere in enunciatas censuras per Greg. XIII. & Pium V. indictas, ingredientes intrà Monialiũ clausuram propriâ auctoritate: sed vide *Sayr. de censur. lib. 3. cap. 31. n. 10. Zerol. prax. Eccles. part. 1. verb. Moniales. §. 8. Lezan. sum. q. Regul. to. 3. verb. clausura, n. 35. Barbos. alleg. 202. nu. 37. p. 3.*

123 Si ad malum finem ingressus fuerit; hoc est luxurię causa *Graff. de cas. reserv. cap. 5. n. 9. 11. & 54. Ventrigl. d. ann. 5. §. 1. n. 25. tom. 1.* Violatio, namque ad malum finem, casus est Sum. Pontifici reservatus, ut Sacr. Congr. decrevit, & indicat *Quarant. ubi nuper verb. casus reservati, versi. ad malum finem Bonac. d. qu. 4. pun. 5. n 2. Lezan. verb. clausura, n. 35. Gross. contr. 16. per totum*, & si aliquis pretextu privilegij absolvere attentaverit, in excommu-

municationem Sum. Pōtifici reservatā meruit, privatione officiorum, ac in habilitate *Filiuc. tract.* 15. *n.* 119. *Barbos. alleg.* 50. *n.* 186. *Ventrigl. n.* 24. *Amonell. cap.* 6. *n.* 19. 20. *lib.* 7.

Tandem ex supra exaratis depromitur ad hasce incursas censuras itidem devinci Monialem, quæ tempore professionis revocavit in animum clausuram non servare: etenim Moniales ad eā servandam devincuntur ex juribus, & legibus per Sum. Pontifices emanatis: ut benè innuit *Mirand. man. tit. de Monialib. qu.* 3. *art.* 4. *conclus.* 5.

Novitiæ verò exeūdo, clausuram haud frangunt, sed tātùm probationis annum. *Suarez. tom.* 4. *de Regul. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 16. *Tambur. de Jur. Abbatis. disp.* 8. *qu.* 6. *Lezan. sum. tom.* 1. *cap.* 24. *de Monialib. n.* 3. & 23. quos affert *Ventrigl. d. ann.* 5. §. 1. *n.* 16. *sed vide infra.*

Præpositus tandem Ecclesiasticus pro clausuræ defensione, & ut Moniales intrà eā contineātur, uti valet sæcularium opera, imò per Concil. Trident. hortantur Principes Superiores ad brachium ei indulgendum, & devincuntur sub indictis censuris Magistratus, ut brachium pro clausurę tuitione præstēt: *Bonac. de clausur. q.* 1. *pun.* 7. *propos.* 3. *n.* 4. *Navarr. Sanch.* & *alij per Ventrigl.* §. 2. *n.* 9. & *seqq.* & nos ita notavimus de recenti in Urbe Felicissima Panormi, & in eodem tempore sicque pariter servatum fuit in Urbe Messanæ.

Planè Monialis frāgit clausuram si egreditur è proprio Monasterio, & ad aliud Monialiū immediatè cōtiguū sui, vel alterius Ordinis se trāsfert, recreationis causā: imò duplicem committere peccatum, & in binas cecidere censuras edocent infra adducendi: etenim devincuntur Moniales clausuram proprij Monasterij servare, non autem sui Ordinis in cōmuni: sunt sanè duo interdicta, inter ea distincta, unum quo ad egressum, alterum, quo ad ingressum: meritò concludit *Bonac. de censur. in comm. qu.* 1. *disput.* 1. *par.* 5. *n.* 2. allatam distinctionem teneri Monialem in Confessione exprimere: sicque consuluit *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *q.* 21. *n.* 57. licèt fatetur ab hac opinione discessisse *Bordonū* ab eo consultam, & nō sine maximo fundamento discessisse autumamus: etenim in adducta Pij V. Constitutione tantùm ex-

excõmunicatio indicitur contra illicitè, & absque debita venia egredientes, & in parẽtum ædibus vagantibus: nec de loco ratiocinatur: ideò agglutinare recensitum extraordinarium casum, qui de raro contingere assolet, nefas esse putamus: meritò in unam incidere censuram firmat *Bordon.* & de recenti Sacr. Congregatio statuit hasce Moniales in censuras incidisse: ut in una Panormi anno 1699.

Ulterius observandum est, parvitatem materiæ excusari à peccato mortali circa clausuræ violationẽ: dixere *Nald. verbo clausura n.* 2. *Graff. de cas. reservat. cap.* 5. *num.* 45. *Sanch. lib.* 6. *cap.* 16. *nu.* 72. *Bonac. de clausur. qu.* 1. *par.* 8. *in fin. Dian. resol.* 52. *de Regul. & res.* 22. *de parv. mater.* Undè fluit Monialem ambos ponentem pedes extra clausuram, ad unum, vel duos palmos, mortaliter non peccare si statim revertatur: etenim ex Tridentino interdictum est Monialibus exitum etiam pro brevi tempore; sed per brevissimũ prohibitionẽ non evolvitur attingisse: ut apprimè ex alijs medijs sustinet *Bordon. contr.* 19. *qu.* 3. *nu.* 3. & ante eum edocuere *Graff. par.* 1. *lib.* 4. *cap.* 23. *n.* 15. *& de casib. reservat. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 45. *Nald. verb. clausur. n.* 11. hanc sententiam non impugnat *Dian. resol. mor.* 52. *par.* 3. *tract.* 2. eamque non admittunt *Bonac. de clausur. qu.* 1. *par.* 4. *n.* 2. *Tambor. de jur. Abbatiss. disput.* 19. *qu.* 4. si totum corpus extra clausuram haberet: at secùs si major corporis pars intra eam remaneret: nec discrepat *Pellizzar. paulò antè sect.* 1. *qu.* 11. *nu.* 19. attamen magis probabilem, & rationi, ac æquitati consonam *Bordonij*, & aliorũ sententiam esse putamus, dato brevi exitu, & celeri regressu.

Monialis à malignis spiritibus obsessa, intus Cœnobium exorcizari minimè potest; sed obtentâ veniâ à Sacr. Cõgregatione intùs Ecclesiâ, clausis janüis, à personis honestis, suisque consanguineis comitata, & ab Exorcista per Ordinarium approbato, absq; strepitu exorcizanda est, quâ completâ, statim rectâ vitâ ad Monasteriũ redire debet: ita statuit Sacr. Cõgregatio Concilij affert *Barbos. collect. verb. Monialĩu clausura circa egressum.*

Rursus Monialis ponens se in ostiũ intra, clausuram ab ea frangi non videtur: etenim ostium partim est intra, partim extra clausuram: meritò fractionem imperfectam esse: con-

contra *Sanch.*autumat *Pellizzar. d. cap. 5. sect. 2. qu. 36. n. 73.*

Hinc est limē si clausa janua remaneret extra clausurā, sub ea non comprehenditur: at secùs si intus remaneret, aut si limen, pro ut assolet, situm sit in utroque januæ pariete; tunc Monialis in eo existens, nō dicitur existere extra clausurā: etenim parietū ambitus claudit clausuræ spatiū: *Portel. verbo clausuram* 25. & de existente in rota firmat contra *Comitolum qu.* 3. *lib.* 6. *Bordon. resol.* 76. *n.* 68. quod repetit *contr.* 19. *qu.* 3. *n.* 4. 5. attamen in proximo casu Monialem ponentem ambos pedes extra limen violare clausurā; nisi major sui corporis pars intra Monasterij septa retineretur, firmant *Tambor. de jure Abbatiss. disp.* 19. *qu.* 4. *Dian. resol. mor.* 22. *par.* 5. *tract.* 5. *& resol.* 52. *par.* 3. *tract.* 2. *Ventrigl. prax. annot.* 5. §. 1. *n.* 4. *&* 19. *Bonac. de clausur. qu.* 1. *par.* 2. *n.* 3. *Lezan. tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 18. Verùm nostro retempto themate parvitatis materiæ, si confestim Monialis reversa sit; *Bordoni, & Pellizzar.*sententiā magis probabilem esse, non incidere, fatemur.

Neque dicitur violare clausuram Monialis, si ad tegulas tecti Monasterij ascenderet: etenim hæc pars, ad Monasteriū pertinet: ideò de clausura, & intra clausuram pariter est, & Monialis in eo existens intra dicitur adesse clausuram: ita *Bonac. de clausi.q.* 1. *part.* 1. *nu.* 3. *Dian. resol.* 88. *par.* 5. *tract.* 13. *Bordon. resol.* 76. *n.* 70. *Pellizzar. man.tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *nu.* 74. Quidquid in oppositum firmavit idem *Bordon. contr.* 18. *qu.* 2. *n.* 2. Nisi Monialis de Cœnobij tecto, ad alienę domi tectum se transtulerit: habetur namque tunc esse extra clausuram: *Sanch. lib.* 6. *mor. cap* 15. *n.* 7. *Tambor. de jur. Abbatiss. disput.* 19. *quæst.* 4. *ad* §. 4. *Dian. Pellizzar. ibidem.*

124 Cæterum interdictum itidem est mulieribus virorū Monasteria ingredi absque venia: etiam Monialibus, *ex Bordon.*firmat *Pellizzar.man. tom.* 2. *cap.* 5. *tract.* 10. *q.* 21. *n.* 57. *in fine*:etenim istæ non minùs, quàm aliæ expositæ periculo sunt, sub excommunicationis multa, Sum. Pontifici reservata: ut Pij V. constitutionem explanando firmat *Bonac. de censur. qu.* 4. *pun.* 5. *n.* 4. *vers. obijcies* 2. *& qu.* 5. *pun.* 3. *n.* 11. *Navarr. man. cap.* 27. *n.* 159. *ex comm.* 61. etiam sub prætex-

tu concomitandi processiones per Regularium claustra: subdit *Vulp.prax. Jud. for. Eccles. cap.* 4. *n.* 7. *Barbos. alleg.* 102. *n.* 94. *Antonell. n.* 22. *versic. nonnullis*, ubi alios adducit casus, ex quibus possunt mulieres virorum Monasteria ingredi absque venia, & excõmunicationis metu: potissimùm, si non ad malum finem Cœnobia virorum ingrediuntur fœminæ; ut in majori cõveniant calculo: nec impar cecinere *Bonac. d.qu.* 5. *punt.* 4. *n.* 6. *& seqq. Dian.resol.* 6. *tract.* 12. *p.* 7.

125 Novitiæ autem ante emissam professionem, ab Episcopo loci Ordinario examinari debent: *ex Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 17. *de Regular.* dispositionẽ, itidem si exemptionis clypeo munitæ fuerint: *Tamb. de Jur. Abbatiss. & Monial. disp.* 4. *q.* 2. *n.* 4. *Sanch. res. mor. lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 84. unico tamen examine, sed ante professionem. *Mirand. de Sacr. Monial. qu.* 8. *art.* 4. *Sanch. ibidem Dian. resol.* 47. *tract.* 2. *Ciarlin. contr. cap.* 194. *n.* 1. 2. ubi sic de cõsuetudine erudiũt, subdũt tamen valere eas examinari ab Episcopo, itidẽ per Deputatũ ab eo: ut ex eodẽ Trid. Concil. insinuãt *Pellizzar. de Monial. cap.* 3 *n.* 2. *Ciarlin. n.* 15. 16. & si amissũ fuerit examen, tũc Episcopus professionem admittens deliquit, Abbatissa autem peccat: non tamen professio erit nulla: nam ex allato Cõcilio Tridentino haud talis irritatur professio: *Bellarm. ibidem declar. ult. Sanch. n.* 84. & alij per *Ciarlin. n.* 23. & ante eum *Tambor. ubi supra n.* 11. *Pellizzar. ibidem n.* 3. ubi itidem validam esse autumat professionem in mortis articulo emissam, instante solà Abbatissà: neque ad Monialis professionem validitatem necessarias esse informationes, quoniam Sixt. V. *in cõstitutione* 2. *ad Romanũ spectat*; sic declarasse indicat *Ciarlin. n.* 26.

Hujusce autem sententiæ causâ, non vulgaris fortassis altera excitatur quæstio; Monialis nimirùm professionem emittens in articulo Mortis ante annum in Concilio Tridentino obsignatum, reconvalescens, si infra residuum probationis anni, è Monasterio egredere vellet, an possit, professione allatâ non obstante, abnuere multi, autumantes validã esse allatã professionẽ, nec iterandam in casu reconvalescentię, & Monialẽ teneri in Monasterio sistere, prout aliæ: *Confect. in summ. privil. Mendic. tit.* 23. *cap.* 13. *vers.*

verſ. ex quibus infertur. Magala in ſumm.part.2. lib.2.cap. 27.n. 50. laxè *Sanch. in decalog. part. 2. cap. 17. in fin. Peyrin.in privileg.Minim.conſtitut. Pij V. §. 2. n. 1. & alij per Dian. reſol.moral. 17.tract. 2. par. 3. de dub.Regul.& par. 5. tract. 3. de caſ. occur. temp. mor. reſol.* 139. & poſt eos *Ciarlin. lib. 2. contr. cap. 193. n. 23.verſ. ſed nihilominus.P. Franc. Pellizzar.tom. 2.tract. 10. de præcip. Monial. privil. cap. 9. qu. 11. n.18. & eodem tom. tract.10. de profeſſ. Relig. Monial. cap. 3. ſect. 1. qu. 6. n. 9. Tambor. de Jur. Abbatiſs: diſp. 4.qu. 6. n. 14.* Cuncti tamen nitentes fulcro Bullæ Pij V. die 23. Auguſ. 1570. edita, per quam Sum. Pontifex Monialibus Ordinis S.Dominici infra annum probationis ægrotantibus, facultatem indulſit emittendi profeſsionem in manibus Abbatiſsæ, vel alterius Superioris; quā quidem conſtitutionē ad alias Moniales aliorum Ordinum, per communicationem porrexere DD. ut apud *Tambor. & Pellizzar.*videre eſt,ejuſq; validitatem, tàm in foro interno, quàm externo ſuſtinere conantur,quam magis probabilem, ac cōmunem putant, & ſubdūt huic Moniali in articulo mortis profitenti ante annū probationis Monaſteriū ſuccedere: etiam ſi ante profeſsionem proteſtata ſit, ut ex ſua profeſsione nullum ſit quæſitum jus Monaſterio, & ab inteſtato deceſsit.

Cæteri verò primę itidem linię oppoſitum ſentiunt, imò nervosè aſserunt recenſitam profeſsionem in articulo mortis emiſsam ante probationis annum, expletà tamen ętate annorum ſexdecim;ex vi allatę Pij V. Conſtitutionis, validam eſse, & ſuſtinere tantùm quo ad conſolationem ſpiritualem in foro interiori pro aſsequendis indulgentijs plenarijs,ſi ab hac tunc migraverit vita, quibus cęterę Moniales profeſsæ gaudent, non tamen pro foro externo, adeò ut ſi cōvaleſcendo ſupravixerit, devincitur reſiduum probationis anni explere,quo expleto iterum profiteri tenetur; graphicè erudiunt *Henriquez lib. 3.de excomm. cap.40. n. 2. in comm. lit. R. Jo: de la Cruz de ſtat.Relig.lib.1. cap.8. dub. 4. & lib. 2. cap. 3. concluſ. 3. Homob. in exam. Eccl. par. 3. tract. 14. cap. 2. q 14. reſ. 3. Rodriq. in comp. qq. Regul. reſol. 101. n. 40. Sperell. deciſ. 16. n.24. Barboſ. in cap. ad Apoſtolicam n. 4. in fin. de Regular.* & poſt eos lato, exaratosque calamo *Molfeſ. in*

summ. tract. 9. de legi.cap. 12. *à n.* 58. *ad* 70. cuncti uno congruentes voto, hujusce Monialis hæreditatẽ nequaquam ad Monasterium pertinere, sed ad hæredes ab intestato.

Nobis autem hęc ultima sententia magis arridet, & ratieni plus consona videtur: etenim per Concil. Tridentinum *seff.* 25. *cap.* 15. decretum inviolabiliter est, tempus anni probationis, ut continuum, & expletum sit, sub decreto irritante; meritò cuncti disertè innuunt hoc statutum fuisse, ut sufficienter Novitia, vel Novitius de austeritatibus, abstinentijs, & Religionis cæteris exercitijs imbutus, sibi meliùs cõsulere, & deliberare queat; meritò promit Monialem taliter profitentem, & supervivẽtẽ posse experiri alijs austeritatibus, ac Religionis exercitijs, quibus sua imbellis natura, obsistere haud valet; undè primũ invertendo consilium egresũ pectore ab imo inclamat, quẽ inficiari, attentare iniquè est, ex juribus superiùs allatis. Nec obiecta tanti põderis sunt, quę de facili deluere non possunt: nã gracile est fulcrũ recensiti Pij V. indulti; quoniã hoc indultum fuit piè prolatum, pro morientibus ante expletum probationis annum, ut lucrentur benedictione, & suffragia cęterarum Monialiũ impertita non autem Sum. Potifex hàc approbare intellexit professionem pro foro exteriori, cum maxima venientium ab intestato patenti jactura, neque manus, & voluntatem Novitię taliter professę arctare, ut in casu super viventiæ nequiret è Monasterio exire, si libuerit, aut si permanserit, ut residuum non compleat probationis, annum, & iterũ profiteatur.

Allata tandem nostrà recensita media, intra tamen dentes fatentur virtualiter, si non explicitè ferè omnes cõtrà hanc dimicantes sententiam, in solutione alterius quęstionis, nimirum num Monasterium lucratur dotem Novitiæ profitentis in articulo mortis. Et concordi consortio firmant, lucrari dotem Monasterium si professio emissa fuerit expleto anno probationis, aliàs nequaquam hujus sententię fuere nonnulli: quos affert *Ciarlin.in d.cap.* 193. *nu.* 9. *&* 10. ubi ratiocinantur de professione emissa in articulo mortis, post explethũ probationis annum: & apprimè edocent lucrati: & sunt *Jo. Bapt. Confect. in summar. privileg. Mendicant. tit.*

23.

23. *cap.* 13. quem sequitur *Tambor. de jur. Monial. & Abbatiss. disp.* 4. *qu.* 6. *nu.* 12. & sentit *Sanch. d. lib.* 7. *disp.* 105. *n.* 3. *vers. tandem*, & ita in fortioribus terminis sentit *Dian. resol. moral. part.* 3. *tract. de dub. Regular. resol.* 17. *vers. ut eo ipso*, & quæ in contrarium allegantur, procedunt, quando adest præsumptio fraudis, & professio emanavit ante expletum probationis annum: *Ferret. in d. cap. in præsentia, n.* 97. *in fine.*

Ejusdē sententiæ fuit *Pellizzar. in d. tract.* 10. *de præcipu. Monial. privileg. cap.* 9. *sub n.* 18. *vers. Respub. videri, tom.* 2. ubi de eadem quęstione agit, ex quo Sapientum Oraculo depromitur; professionē in articulo mortis eam esse validam, quæ post annū perficitur, ob quam Monasterium Monialis lucratur dotē, non autem eam, quæ ante annum probationis agitur: ista namque, pro Animæ consolatione ex Pij V. Bulla in casu mortis suffragatur: non autem quoad forum exteriorem: undè rectè concludimus Monasterium pro allata professione, nec dotem, multò minùs Monialis hæreditatem lucrari.

126 Regularis equidē si post emissam professionem, huic inficiari nullitatis remedio, attentaverit; nullitatem infra quinquennium adducere debet coram proprio Regulari Prælato, & Episcopo loci Ordinario ubi deget Monasterium, in quo professio fuit emissa, etiam si Eques Hierosolymitanus sit: *Barbos. allegat.* 104. *n.* 10. *Novar. Lucer. Regul. verb. nullitas Episcop. Ventrigl. prax. Eccles. annotat.* 47. *n.* 26. & statuit Sacr. Concil. Trident. *sess.* 29. *de Regul. cap.* 19. *Tambor. de Jur. Abbatis. disp.* 15. *qu.* 7. *n.* 22. *Ventrigl. ann.* 48. *§. unic. n.* 118. audiendus tamen nō est si, habitum ante præpositā nullitatem abegerit, & prius, quàm Canonicam reportaverit sententiam in rem judicatam jam transactam: imò ut eum reassumat compellitur, ac uti Apostata compescitur: ut ex recensito Concil. Trid. evolvitur ibi: *Quod si antea Habitum sponte dimiserit, nullatenùs ad alligandam quamcumque causam admittitur; sed ad Monasterium redire cogatur, et tanquam Apostata puniatur.* Quod idem decrevit *Concil. Arelat.* 1. & 2. *cap. ultim.* & erudiunt *Joan. Azor. inst. mor. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæst.* 10. *vers. postremò, Novar. Lucern. Regul. verb. professio, num.* 28. *Suarez de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 14. *Gratian. discept.*

cap.

cap. 413. *n.* 6. 8. *Ventrigl annot.* 47. *n.* 27. & alij congesti per *Milazz. assert.* 2. *nu.* 2. *par.* 2. *Fagnan. in cap. consuluit*, *nu.* 30. 35. *& seqq. qui Cleric. vel voven. Card. de Luca de Regular. discurs.* 41. *n.* 8. 9. *par.* 1. *tom.* 14. Nisi justâ
127 accesserit causâ Habitum dimittẽdi: subdunt elatè *Ricc. decis.* 48. *n.* 8. *Martin. Bonac. de claus. & pœn. qu.* 2. *pun.* 11. *difficul.* 3. Nimirùm si interdictus ei fuerit accessus ad Superiorem pro reclamatione adducenda, tunc si abacto Habitu aufugerit, & ad Superiorem se contulerit, ut reclamaret; admittitur plenaria, ac opportuna audientia: *Azor. Ricc. ubi nuper*, reassumpto tamen Habitu, & in Religione permanente: *Ventrigl. d. annot.* 47. *n.* 28.

Licèt oppositũ quoad Monialem, de cujus validitate professionis valdè veretur, aut pro non valida habetur, quam exire posse absque ulla venia: ex *Navar. & Portell. resp. mor. cas.* 9. *n.* 9. firmat *Pellizzar. man. tract.* 10. *cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 31. *n.* 68. ut ab Episcopo audiatur, ex interpretativa venia Sedis Apostolicæ.

128 At si non coram utroque Prælato; sed uno ex eis nullitatẽ professionis contenderit, & ab eo fuerit absolutus; nullum, nulliusque roboris erit decretum, & Regularis cogitur se ad Monasterium restituere: ut statuit Sacr. Congr. Concil. & affert *Riccius prax. Eccles. par.* 1. *resol.* 20. *Ventrigl. prax. Eccles. annot.* 48. *§. unic. n.* 118. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 7. ubi annectit solum Episco-
129 pum de allata professionis nullitate cognoscere, si Monasterium Episcopatui fuerit unitum: & ex *Armendr. in addit. ad recopil. leg. Navarr. lib.* 1. *tit.* 18. *leg.* 7. *de Relig. n.* 5. *&* 38.

Aut si professio fuerit emissa ante cõpletum decimum sextum ætatis annum: nam tunc quit Ordinarius, absque alia commissione, professionẽ nullam declarare: ex adductis per *Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat.* 101. *n.* 1. *Sanlenger. resol. benefic. par.* 1. *cap.* 77. *n. fin.*

Infra tamen quinquenniũ professionis nullitatem contendere potest Religiosus: ut ex Concil. Trid. prædiximus: etenim licèt ex hoc quinquẽnio certa, ac determinata haud eliceatur professionis approbatio; attamen ex eo scatet quædam vehemens præsumptio juris, & de jure: *Sanch. de Matrim, lib.* 7. *disp.* 37. *n.* 16. quę tamen eliditur per oppo-

si-

sitam probationem adminiculatam: *Card de Luc. de Regul. discur.* 40. *n.*8.*par.*1. *tom.* 14. *Rot. Rom. in Recens. decis.* 1. *et* 2. *par.* 9.

130 Currit herclè quinquennium, à die, quo Novitius expressam effecit professionem, & à die, quo actus professionē inducentes peregit, si tacitè professus fuerit: *Francis. Leo thesaur. for. Eccles. par.*2. *cap.* 1. *n.* 42. *Azor. lib.* 12. *cap.* 14. *qu.* 10. *tom.* 1. *Less. de just. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *nu.* 63. *Gratian. cap.*413. *n.* 9. 10. *Pac. Jordan. lucubr. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 14. *n.* 90. *Bonac. tom.*1. *de clausur. pun.* 10. *difficul.* 4. *n.* 2. sed vide affluenter infra *à nu.* 142. *& seqq. Barbos. alleg.* 104. *n.* 16. *P. Ant. Dian. resol.* 53. *p.* 3. *tract.* 2. & post eos *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 2.

Quinquennio autem expirato, ad proferendam professionis nullitatē Professus Regularis nequaquam admittitur, itidem si per vim, & metum professionem confecerit: ut ad declarationem Clementis VIII. Constitutionis, statuit Urban. VIII. in Bull. *ad refrænandam facilitatem convolandi ad sæculum*, quam afferūt *Paris. de resign. benef. lib.*13. *q.* 5. *n.* 40. *Bonac. de claus. & pœn. qu. pun.* 11. *diffic.* 4. *nu.* 4. & post eos *Cæsar. Panimoll. decis.* 29. *nu.*48. *par.* 1. & astruunt *Rub. annot. ad decis.* 179. *Rot. Rom. in Recens. par.* 4. *tom.* 1. *Antonell. de temp. legal. lib.* 1. *cap.* 63. *n.* 3. & ita annuente Gregor. XIII. decrevit eadem Rot. Rom penès *Tambor. de jur. Abbatiss. decis.* 3. *nu.* 16. nisi infra idem quinquennij tempus reclamaverit: ut decernisse Gregor. XIII. indicat *Dian. resol.* 62. *par.* 3. *tract.* 2. *Bonac. d. q.* 2. *pun.* 10. *diff.* 4. *n.* 4. *Valer. diff. utriq for. verb. Regularis, diff.* 2. *n.* 3. *Barbos. allegat.* 104. *n.* 19. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 2. *vers. alij verò.* Eo tamen infra quinquenniū reclamante, Urbani VIII. Constitutionem conquiescere cōcludunt nuper allati, & *Cammarat. resp. decis. art.* 2. *n.* 74. *in fin. tom.* 1. glomerantes *Sanch. Ricc.*

131 *Antonell. & alij* recensitum quinquennium currerè minori, & ignoranti: *Ricc. prax. res.* 561. *&* 639. *par.* 1. *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *disp.* 37. *Cutell. de don. tract.* 1. *discurs.* 3. *n.* 24. *& seqq. Antonell. de regim. Eccles. cap.* 7. *n.* 11. 12. *lib.* 11. Verum itidem post quinquennium de professionis nullitate quilibet Religiosus dicere quit, viâ tamen restitutionis in integrum, si de quinquēnij lapsu inscius fuit, vel

vel justa accesserit causa,& sic ex clausula, *si qua mihi justa*, Concilium namque Tridentinum ordinariam dicendi de nullitate, transacto quinquennio, respuit viam, non autem extraordinariam: ut elatè instruit *Henriq. Zoës. sup. decret. lib.* 3. *cap.* 31. *de Regul. n.*44. nec discrepat *Sanch. d. qu.*37. *n.* 22. *Barbos. & Rot. Roman. apud Dian. resol.* 1. *&* 2. *par.* 9. Petendam tamen allatam integrum restitutionē à Summo Pontifice esse agglutinat *Card. de Luc.de Regul.p.*1. *discurs.* 41. *n.* 11. *vers. quamvis, tom.* 14. cui Concilium nequit obstringere manus: ut affabrè ex *D. Thom. in* 2. 2. *quæst.* 105. *art.* 1. probat *Felin. in cap.* 1. *n.* 24. *de constit.* quidquid in oppositū innuit *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *disp.* 37. *n.* 21. 22. & alij, qui juravere in verbo *Magister*, se fundantes in Concil. Constātiensi *sess.* 4. & Basiliensi *sess.* 2. attamen exile nituntur fulcro, vitreusque eorum est apparatus, qui facile frangitur negotio: etenim Basiliense Concilium nemo ex Summ. Pontificibus approbavit: imò sub Leone X. Concilium Lateranense id disertè revocavit: Constantiense Concilium pari schemata ratum unquam habuere Pontifices, nec generale fuit: ut magistraliter de more edocet *Card. Bellarm. de Rom. Pontific. tom.* 1. *contr.* 3. *lib.* 2. *cap.* 13. *& seqq.* ac nervosè sustinet *Henriq. Zoës. lib.* 1. *decret. tit.* 2. *de Constit. n.* 7. 8. *& lib.* 3. *cap.* 31. *de Regul. n.* 44. aliosve adduximus in 2. Tom. de Cleric. quando amittend. Cap. 6. de Cleric. Heretic. uno concinentes ore, ex Basiliensi Basiliscum ortū fuisse. At circa supra recensitam restitutionem integrum: vide *decis. Rot. Rom. apud Dian. par.* 9. *decis.* 1. *&* 2. *& Card. de Luca de Regularib. discurs.* 41. *num.* 8. *part.* 1. *tom.* 14. ita pariter erit, si perpetuo, ac successivo impedimento professus præpeditus fuerit: apprimè erudiunt: *Mirand. man. Prælator. tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 1. *conclus. unic. Barbos. d. allegat.* 104. *n.* 21. *Panimoll. annot.* 1. *n.* 11. *decis.* 24. subdens ex hoc perpetuo, & succesivo impedimento, nimirùm ob Gallicum morbum ob sexus defectum,& ob crimen, irretitus semper se habet negativè: de quo Concil. Tridentinum haud ratiocinatur, sed tantùm de temporale impedimento: ex quibus per Sup. Tribunal Concistorij S. R. Conscien. anno 1683. nobis cum Spec. de Muntalto, & Hostos ibi sedētibus,

tibus, decrevit Reveren. Judex Ecclesiasticus nullam fuisse professionē emissam per Rever. P. N. ob successivum Gallicum morbum ante, & post professionem, quod retinebat, itidem actualiter post lapsum quinquennij usque ad diem tentatæ nullitatis.

132 Seclusa igitur reclamatione infrà quinquennium, ex Pontificum Constitutionibus superius recensitis, professus Religiosus, extincto quinquēnio, ut in professionis nullitatis judicio audiatur, Sum. Pontificis veniam impetrare debet, corā quo cognitis summariè professionis nullitatibus, si veniam, *ut audiatur*, reportaverit, lapsu quinquennij non obstante; ad nullitatem adducendam admittitur, aliàs à judicij limine arceri debet: insinuant *Dian. resol. mor.* 53. *&* 62. *par.* 3. *tract.* 3. *Antonell. de regim. Eccl. ubi supra n.* 3. & ita pluries servatum vidisse testātur, ex allata Urban. VIII. Constitutione etiam si ex causa metus, nullitas scateret: *Barbos. in Concil. Triden. sess.* 25. *de Regular. n.* 9. *&* 10. *Roderic. compend. quæst. Regul. resol.* 101. *n.* 71. *Novar. Lucer. Regul. verb. professio, nu.* 31. *Cyriac. contr. c.* 371. *n.* 37. *to.* 2. *idē Barbos. alleg.* 104. *n.* 9. *p.* 3. *Panimoll. d. decis.* 29. *nu.* 49. *Ventrigl. d. annot.* 47. *§. unic. n.* 23. sicque notavimus anno 1690. in causa nullitatis professionis Soror. Claræ Mariæ Stellę Portio Monialis in Cœnobio S. Claræ Messanæ, quę ob quinquennij lapsum Sum. Pontificem adeundo, in integrū redacta ad Ill. Archiepiscopum, pro Justitia nullitatis fuit remissa, verùm ante decisionem occubuit: in Supremis verò hujus Regni Tribunalibus, pluries notavimus hasce nullitates professionis agitari absque allata Sum. Pontificis venia, rejectis articulis denegationis audientiæ, interlocutum vidimus, audiatur, quo pacto nescio; nisi dicamus causam metum influentem, adhùc transacto quinquēnio, perdurare: nam valere tunc Religiosum postea de professionis nullitatę dicere: ut uno concinunt ore *Ricc. resol.* 550. *n.* 2. *& seqq. par.* 1. *Mirand. man. Prælator. tom.* 1. *qu.* 30. *art.* 1. *conclus. unic. Jo. Azor. instit. mor. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *qu.* 10. *vers. postremùm*, apprimèque *decis. Rot. Rom.* 705. *n.* 3. *par.* 2. *& decis.* 779. *nu.* 11. *par.* 1. *post Farinc. posth.* etenim tunc censetur potiùs perseverare in eodem timore, quàm professionem approbare: quoniam metus ab initio

indictus in cæteros actus subsequentes invehitur: ex allatis *decisionibus Rot. Rom.* insinuat *Ciarlin. contr. for. cap.* 108. *n.* 63. *Farinac. fragm. crim. verb. metus, n.* 163. *Panimoll. decis.* 102. *n.* 13. *par.* 2. Nec expiatus censetur metus, nisi post lapsũ plurimorũ mensiũ post mortẽ metũ inferẽtis: ut ex *c.* 1. *vers. qui verò, de Regul. in* 6. *Rot. Rom. in* Recens. *decis.* 397. *n.* 2. 3. *p.* 4. *decis.* 2. *n.* 2. *post Tàbor. de jur. Abbatis. Panimoll. d. decis.* 29. *n.* 56. & persona, cui fuit illatus metus, redacta sit ad plenã libertatẽ: *c. cùm locus de spons. c. accedẽs, de Procuratorib. Panimoll. d. decis.* 102. *n.* 14. ubi plura affluenter astruit in adnotationibus subsequẽtibus de metu, eo autẽ in humanis existente, metus non dicitur purgatus; sed existens: *Avendañ. de met. lib.* 2. *cap.* 24. *n.* 31. *Hermos. ad Lap. leg.* 56. *gloss.* 2. *tit.* 5. *par.* 2. *n.* 80. *Camarat. resp. decis. art.* 1. *n.* 59. *p.* 1. durante igitur reclamãdi impedimento, quinquennium labi nõ dicitur: edocent nuper allati, additis *Costa noster cons.* 38. *n.* 52. 53. *Caren. res.* 81. *n.* 33. *Cutel. de donat. tr.* 1. *discurs.* 2. *part.* 3. 32. *Pax. Joan. lucubr. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 14. *nu.* 99. *Tambor. de jur. Abbat. tom.* 3. *disput.* 6. *qu.* 25. *nu.* 8. & sustinet *Gross. contr.* 41. *à nu.* 21. *ad finem, Navar. comm.* 4. *de* Regul. *n.* 76. *vers. secundo, Less. de just. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 63. *Gratian. discept. cap.* 413. *n.* 9. 10. *Dian. resol.* 53. *tr.* 2. *p.* 3. *Antonell. de regim. Eccles. cap.* 7. *n.* 2. *lib.* 11. *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *disput.* 31. *n.* 34. ubi quamvis astruat ex cohabitatione diuturna ratificari Matrimonium metu initum; attamen dato impedimento reclamandi, cõtrariã probationẽ admitti ait *Menoch. de præsump. p.* 1. *q.* 95. Cõcil. planè Tridẽtinũ nititur ratione præsumptæ professionis irritæ, per quinquennium ratificatæ, quòd secùs est si legitima impotentiæ reclamandi afferatur causa, & sic explicãdo: erudiũt præter recẽsitos *Lezã. sum. verb.* Regul. *c.* 2. *n.* 8. *Tàbor. de jur. Abb. to.* 3. *disp.* 6. *n.* 7. *Gratian. d. cap.* 413. *nu.* 9. & *cap.* 440. *nu.* 25. *Dian. d. resol.* 53. *par.* 3. *tract.* 2. *Panimoll. decis.* 29. *nu.* 47. & post omnes *Henriqu. Zoës. lib.* 3. *comm. decret. tit.* 31. *de* Regul. *n.* 46. Undè sic pronunciavit, & cum Reverend. Judice Ecclesiastico Trib. Concistorij S. R. Consciẽtiæ, nobis cum Dominis Collegis superiùs adductis, in eo sedẽtibus an. 1684. statuit, nullam fuisse professionem Soror. Marię Aloysię Ciambri Monialis in Vener.

Mo-

Monasterio Stigmatum, ob metum illatum per avunculũ supra viventẽ post quinquennium.

133 Nullitate igitur professionis pronunciata, omnes actus subsequentes confecti ante professionẽ præsumuntur, itidem meticulosi: *Panorm. in cap. locum despons. Sylva sum. verb. Matrimonium* 8. *n.* 11. *Rot. Rom. apud Farinac. decis.* 155. *n.* 5. *p.* 1. potissimùm si protestatio præcesserit *Avẽdañ. de met. lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 51. 61. *& ferè per totum. Fõtanell. de pact. nupt. claus.* 7. *Gloss.* 2. *par.* 6. *n.* 53. *Bellut. opusc. Miscellan. appar. opus.* 1. *n.* 115. *& de validitat. & nullitat. profess. n.* 17. *Lezan. sum. qq. Regul. cap.* 2. *n.* 22. *& cap.* 24. *n.* 26. Arguitur namque ex protestatione metus, licèt ex ea haud plenè, & cõcludenter probatur: *Honded. cons.* 29. *n.* 54. *lib.* 1. *Surd. cons.* 395. *n.* 6. *Farinac. decis. crim.* 295. *n.* 6. *Sperell. decis.* 79. *n.* 54. *& seqq. tom.* 1. Ex quibus desuper congestis necessariò scatet renunciationes per Moniales, & Monachos ante professionem confectas nullas, irritasque manere.

Differere tamen acriter in Regno notavimus, num in hisce declarandis Religiosorum nullitatibus vocandos esse consanguineos, aliosve interesse habentes, & accitos, an eis licitum sit appellare, ac de attentatis objicere, potissimùm si Monasterium sententiæ nullitati acquieverit? *D. Larrea* ad id antesignanus autumavit eos non esse vocãdos, etenim de re spirituali agitur, in qua de subsistẽtia, & in subsistentia contractus initi inter Cœnobiũ, & Religiosos tantùm tractandum est, ut lato calamo edocet. *in sua decis.* 63. *ferè per totum, tom.* 2. annuitque *Gratian. discep.* 850. *n.* 3. 4. *&* 9. *ac per totum*, subdens interesse, quod in consequentiam venit in judicijs, non tanti faciendum esse, sed intuendum solum id, ad quod principaliter negotium spectat: idque vocandum esse concludit, & in specie præsentis hypothesis consanguiniorum, aliorumve interesse, in hisce professionis nullitatibus habentium firmat, consequutivum, ac burzale esse, extraneum prorsus ab ipsa professionis nullitate, in qua nefas est eum adducere: ejusdem sententiæ fuere *Marant. resp.* 38. *par.* 2. *Pasqualig. ad Laur. de Franch. de contr. inter Episcop. & Regul. par.* 1. *sub. n.* 27. *P. Donat. in prax. Regul. tract.* 12. *q.* 19. *n.* 11. *Cama-*

 rat.

rat. resp. decis. 3. *per totum. Pignatell. consult.* 178. *à n.* 1. *& seqq. tom.* 9. *Cæsar. Panimoll.* tandem *in adnot.* 2. *decis.* 29. censuit hosce interesse habētes, in allato professionis nullitatis judicio vocandos minimè esse; verùm ipsis instantibus audientiam non esse abnuendam, ni odia inter consanguineos ingravescerent: potissimùm si ex sententia nullitatis, suboriretur articulus successionis: *ex Pignatell. consult.* 4. *tom.* 1. tandem *Panimoll.* in suspenso relinquendo materiam, subdit recurrendū esse ad Sacr. Congregationem Concilij: difficultas equidem maxima agnoscitur, si tales interesse habentes, jam in recensito judicio nullitatis professionis admissi, valent de attentatis obstare, eisque licitum esse appellare, itidem quo ad suspensivum; negat herclè *ex Lancellott. de attentat. par.* 2. *cap.* 12. *ampl.* 14. *n.* 27. *vers.* 3. *Scacc. de appell. qu.* 17. *lim.* 6. *memb.* 4. *n.* 111. *Rot. coram Mantic.* 332. *n.* 15. *& coram Coccin. decis.* 90. *n.* 2. *Schettin. de ters. ven. ad caus. cap.* 1. *inspect.* 2. *n.* 58. *par.* 2. erudiētes tersium nequire de attentatis objicere, neque illorum expurgationem exposcere: se arcuit tamen ab hac sententia *Berden. de professf. Regul. cap.* 22. *num.* 41. *ex decis. Rot. Rom.* 370. *n.* 4. *& seqq. par.* 9. *Recens.* si per primordialem causæ commissionem Episcopo indultam, via hisce interesse habentibus aperiretur, ob clausulam (*vocatis vocandis:*) nam tunc tanquam legitimè ad causam acciti, & admissi, queunt à contraria sententia provocare: subditque *Pignatell. d. consult.* 178: *nu.* 8. *tom.* 9. *Rot. Rom. decis.* 313. 343. 358. *coram Duran. & decis.* 199. *par.* 16. *Recens.* potissimùm si ex ipsa nullitatis professionis sententia flueret bonorum, & successionis restitutio: ut in allata *decis.* 199. *par.* 16. *Recens. & decis.* 514. *p.* 18. Aliqui verò autumavere ex hisce professionis nullitatibus, publicā honestatē, decus, ac utulitatē. lędi: *Pignatell. consult.* 176. *n.* 23. *tom.* 9. *Panimoll. d. decis.* 29. *annot.* 2. *n.* 12. 13. merito quemlibet de populo admittendum, & audiendum esse firmant solertissimus *Consil. Blas. Altimar. in suo exarato tract. de nullit. rub.* 4. *q.* 2. *n.* 23. *Raynald. in commem ad Bannim. gener. Bonon. lib.* 3. *cap.* 34. §. 10. *n.* nec discrepat *Gratian. discept. cap.* 356. *n.* 13. 14. ut de carnali Matrimonio ex oraculo *Abbat. in cap. tenor, n.* 7. *de sentent. & re*

re judic. dixit *Rot. coram A-chill. de Grass. decis. unic. qui matr. accus. poss.* de quo valet argumentū ad spirituale, *Rot. coram. Carrill. decis.* 80. *nu.* 10. *& seqq.*

Attamen in nostro Siculo Regno per tres conformes rejecta fuit appellatio quoad suspensivum per cōsanguineos, interesse habētes interposita, & fuit concordi voto dictum non audiatur D. Gaspar Fardella consanguineus tersius: ut affert *D. Philip. Cammar. in suo resp. decis.* 3. sicque de recenti in Trib. Monarchiæ per Reverendiss. & Illustr. Dom. D. August. Joseph Torquillo dignissimum, ac ex omni parte semper venerandum Judicem fuit declarata nulla professio emissa per Soror. Magdalenam Valdina Monialem intus Cœnobiū Stigmatum, quæ confestim è Monasterio exeundo habitum dimisit, ipso acquiescēte Monasterio, pariterque non fuit admissa quoad suspensivum appellatio interposita per Reverend. Abb. D. Bernardinum Noceti Prælatum domesticum Suæ Sanctitatis Archidiaconum in Cathedrali Urbis Messanę Ecclesia, & Beneficiatus Ecclesiæ Parochialis S. Petri Urbis ejusdem, qui tanquam heres in Anima, & absolutus Fidei-cōmissarius obsignatus ab Ill. D. Joanne Valdina Principe Monialis Fratre in eodem nullitatis professionis judicio fuit accitus, citatus, & ad plenum auditus.

Verùm enim verò post has moras Romæ per Sacr. Cōgregationem in una Barchinonēsi nullitatis professionis die 22. Junij 1699. fuit decretū ad fratris instantiam, & à sententia appellantis, quod Don Bernardus Hierosolymitanus Eques reassumat habitum. Notandum tamen est quod in hac Barchinonensi causa insanabilis aderat citationis defectus: etenim in primo judicio, neque Religio, neq; illius Promotores, & Officiales, nec alia fuit citata persona.

Hasce equidem renunciationes, Novitiæ confici debēt inter duos menses proximos, ante professionem, de Episcopi tamen, vel sui Vicarij venia: quod statuit Concilium Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 16. *Molfes. ad consuetud. Neap. tit. de renunc. qu.* 16. *n.* 21. *Staiban. resol.* 85. *n.* 1. 2. *lib.* 1. & alij infra: verùm si professionem ex causa Novitia, vel Novitius espirato probationis anno, distulerit, opus non est ut efficiatur renunciatio intra bimestre proximum professioni, quam pote-

te-

terat transacto anno fieri, sed sufficit ut agatur infra bimestre proximum confectæ professionis, ut apprimè erudiūt *Sanch. lib. 7. mor. cap. 5. n. 15. 20. 31. 33. Castr. Pala. oper. mor. tract. 16. distin. 1. part. 17. Barbos. de potest Episcop. alleg. 66. n. 11.* & post eos *Pellizzar. man. tom. 2. tr. 10. cap. 2. sect. 3. n. 63.* ubi *ex Castro Pal.* asserit attenta Sum. Pontificis dispensatione, ut professio conficeatur ante annum probationis; peragi posse renunciationem intra bimestre, professioni proximum, licèt neque *Pellizzar.* neq; *Barbosa* ex probabili ratione hanc *Castri Palai* sententiam approbant. Congruūt profectò cuncti, eam firmam esse, si ea modicò ante emissā professionem tempore confecta fuerit, ut *ex Barbos. Sanchez, & CastroPal. Pellizzar. ibidem*, addito *Marant. resol. 3.*

Urgium herclè haud levè versatur inter Moralistas, ac Nostrates in solutione alterius magni ponderis hæsitationis: nimirùm an donationes, aliæque renunciationes confectæ per puellas ante Religionis ingressum, ratione verò Religionis ingrediendæ, absque tamen solemnitatibus in recensito Tridentini Concilio enunciatis subijciantur nullitatibus in dictis per idē Tridentinū Concilium? etenim quamplurimi magni nominis scitissimi viri censuere esse comprehensas, & absque allatis solēnitatibus peractas, nullitati subjacere, & sūt *Azor. Instit. mor. par. 1. lib. 13. sub. qu. 2. vers. quæres. Less. de Just. & Jur. lib. 2. cap. 41. dub. 4. n. 40. P. Molin. eodem tract. tract. 2. disp. 139. Emmanuel Sà sum. verb. Religios. Marsil. declarationem Sacr. Congreg. Concilij affert, in d. cap. 16. de Regular. sess. 25.* concinnentes esse hasce renūciationes comprehensas sub decreto Trid. Cōcil. imò fraudolētas, ac in eversione eiusdem Concilij peractas: ejusdem sententiæ fuere Episcop. *Paul. Fusc. de visit. Ecclesiæ lib. 2. cap. 18. n. 37. Zech. de Regular. cap. 3. n. 10.* & alij quos affert, & sequitur lato de more, exarato calamo *Scopp. ad Gratian. in observ. decis. 37. a n. 4. ad 16. Barbos. de Jur. Eccl. univers. par. 1. cap. 42. n. 235.* Disparis verò sensus fuere *Marant. resp. 3. & 29. tom. 4. Faustus in thesaur. Religion. lib. 5. 183. Steph. Quarant. sum. Bullar. verbo Monasterium. Passarell. de privil. Minimor. cap. 37.* cuncti ex declaratione Sacræ Congregationis innuentes sub allato Tri-

Tridentini decreto tantùm esse devictas renunciationes, confectas per Novitias jam Cœnobium ingressas, nulla per eos admissa extensione, sicque fuisse declaratum per Sacr. Congregationem Concilij affert *Gratian. decis.* 37. qui, ex rationibus per eum postmodùm adductis cum oppositis annuere videtur: os tamen suum claudit ob enũciatam Sacræ Congr. declarationem: licèt in *discep. tom.* 5. *cap.* 975. *num.* 31. absolutè cum hac secunda transit sententia: & cum ea *Dian. resol. moral.* 55. *tom.* 3. *tract.* 2. & *par.* 8. *tract.* 6. *resol.* 87. *Barbos. allegat.* 66. *nu.* 17. *Castro Palau. oper. mor. tract.* 16. *disp.* 1. *pun.* 17. *n.* 4. *Sanch. lib.* 7. *moral. cap.* 5. ubi laxè *tom.* 2. *Staiban. contr.* 85. *n.* 7. *tom.* 1. glomerantes recensitum Tridentini decretum ad renunciationes peractas per puellas in Religione quamvis admissas: non tamen ad habitum acceptas porrigendum haud esse: nec discrepant *Garcia par.* 11. *de benef. cap.* 9. *n.* 15. & post eos *Pellizzar. man. to.* 2. *tract.* 10. *cap.* 2. *sect.* 3. *nu.* 59. & 60. Oppositum tandem consuluit *Menoch. cons.* 388. *n.* 7. *lib.* 4. varijsque solidissimis rationibus, suam roboravit opinionem, erudiens esse devictam sub enarrato decreto renunciationem, seù donationē actam per puellam nondum Monasteriũ ingressam, nec habitum suscipientem: Nos autem inter tot Sapientũ discriminatas sententias putamus; eas esse comprehensas sub dicto Concilij Trident. decreto renunciationes, & donationes, ex quibus prę-sumptiva elicitur fraus, pro quibus *Sæ, Lessij, Azoris, ac Molinæ* sententiam procedere, easq; esse censemus, quæ conficiuntur per ingredientes Monasterium, nondum receptas, nec habitum retinentes, & postmodùm profitentes, ac eas, quas agunt in sęculo existentes, & post modicùm temporis lapsum, Monasterium petientes; suo legitimo tempore profitentur: non autem confectas per existentes in sęculo, & post prælatũ temporis intervallum, prudentis arbitrio Judicis, Monasteriũ ingrediẽtes, professionem emittunt: nam hasce ultimas renunciationes, & donationes omni carere suspicione, & fraude autumamus.

134 Metus siquidem illatus ab eo, cui reverentia debetur, sufficiens est ad infirmandam professionem: *cap. puellæ,* 20. *qu.* 1. *cap. cùm virum, de Regular. Navar. cap.* 22. *n.* 51.

& conf. 89. *n.* 51. *de Regular.* affluenter *Dian. resol.* 92. *par.* 3. *tract.* 21. *de dub. Regular. Larr. decis.* 63. *num.* 15. & si minæ, seù verbera præcesserint, sentiunt *Ponf. de Matrim. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 3. 8. *Bordon. contr. moral. tit. de profes. Cohart. contr.* 33. *n.* 13. *Rot. apud Merlin. decis.* 590. *Sanch. de Matrim. lib.* 4. *disp.* 6. *q.* 2. *n.* 18. 19. *Suarez allegat.* 24. *Pellizzar. de profess. Relig. to.* 2. *tr.* 10. *cap.* 3. *sect.* 1. *n.* 24. 25. *Azor. instit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 9. latè *Castill. Sot. Major. infra*: imò importunæ preces, affectatæ blanditiæ, vultus asperitas, indignationes obstensæ, gravem inficiunt metum ad invalidandam professionem: *Ponf. de Matrim. lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 17. *& tit. de consens. & dolo, cap. puellæ,* 20. *qu.* 3. *cap. cùm virum, de Regular. cap.* 10. *nu.* 43. 48. *&* 60. *Castill. quotid. contr. par.* 3. *c.* 1. *n.* 153. *Pellizz. ibid.* fortior in sorore puella respectu fratris majoris, in qua minor exigitur metus: *Rot. Rom. apud Merlin. decis.* 620. *à n.* 1. *& seqq.* imò in ea semper præsumitur metus reverentialis: *Pasqual. de virib. pat. potes. par.* 3. *cap.* 2. *nu.* 37. *Joan. Bapt. Hodier. contr.* 16. *n.* 12. *lib.* 1. *Avendañ. de met. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 61. *Donad. de renunc. cap.* 39. *n.* 14. Si simul cohabitaverint, & ab eo soror minor gubernatur, sentiunt *Franc. Ant. Cost. Messan. conf.* 32. *n.* 70. *Episcop. Sperell. decis.* 79. *nu.* 63. *Ventrigl. prax. Eccles. par.* 1. *annot.* 4. *§. unic. n.* 29. 30. 31. ubi alios affert, in quos metus cadit reverētialis: hanc verò ultimam sententiā impugnant alij putantes in sorore minore semper præsumi metum reverentialem, cohabitatione seclusa: *Avendañ. Pasqual. Hodiern.* additis *Grass. de except. excep.* 11. *n.* 33. *Intrigliol. de casib. conscien. cent.* 1. *cas.* 41. *nu.* 13. & alijs per *Altograt. cōs.* 50. *n.* 271. *Camar. resp. decis. art.* 1. *à n.* 17. 18. 19. *cum seqq.* quidquid sit de fratre minore non cohabitante cum fratre majore: *Menoch. conf.* 401. *n.* 207. & de sorore minore cum sorore majore nō cohabitante: nam in istis cohabitatio est necessaria pro inferēda metus præsumptione: *Guitter. de Matrim. cap.* 78. *nu.* 15.

135 Attamen metus ille noscitur idoneus ad infringendam professionem, qui cadere debet in virum constantem, ac quinque retinet conditiones; nimirùm malum quòd formidatur sit grave, 2. quòd timēs fidenter credat malum sibi imminere, 3. quòd metus inse-

ferens sit potens, 4. & solitus minas exequi, 5. quòd territus destitutus sit alieno auxilio: ut mirè explicat *Sanch. de Matrim. lib.* 4. *disp.* 1. *à n.* 10. *Rot. Rom. in Venet. Matrim.* 29. *Novemb.* 1604. *coram Peña, Andreol. tom.* 4. *contr.* 301. *n.* 5. *Sperell. decis.* 79. *n.* 42. *& seqq. tom.* 1.

Probatur denique metus præsumptionibus, & conjecturis: *Ciarlin. controv. cap.* 108. *n.* 25. *Costa cons.* 38. *nu.* 41. *Pasqual. de virib. patr. potes. par.* 3. *cap.* 2. *n.* 38. *Leli. Altograd. cons.* 24. *n.* 13. *par.* 2. *Ventrigl. par.* 1. *annot.* 4. §. 3. *n.* 1. 30. *Panimoll. decis.* 102. *nu.* 28. Si tamen sint graves, verisimiles, & propinquæ: at secùs leves, remotæ, & inverisimiles: *P. Boss. de Matrim. cap.* 12. §. 22. *n.* 343. *& seqq. Panimoll. ibidem adnot.* 1. *n.* 1. Clarificant verò metum, magni animi aversio, repugnantia circa gestum, mestitia, querelæ, ac lachrymæ: *Boss. n.* 362. *Sperell. decis.* 75. *n.* 2. *tom.* 1. & protestationes, quæ omnes cessare faciunt tacitam ratificationem: ut ex nonnullis decisionibus *Rot. Rom. post Dian.* probat *Otthobon. decis.* 117. *n.* 5. *& ex eo Camarat. resp. decis.* 1. *art.* 2. *num.* 113. & per testes singulares *Mascard. de probat. conclus.* 1056. *nu.* 2. *Gregor. XIII. decis.* 326. *à nu.* 47. *& seqq.* & alij per *Cammarat. n.* 30.

136 Veritas sanè hujus conclusionis est, totum esse relictum judicantis prudenti arbitrio, an metus sit sufficiens ad annullandam professionē, & quando dicatur cadere in constantem virum, qui inspectis circumstantijs, & personarum conditionibus, metum absolvere debet: etenim diversimodè territur vir rixosus, & armorum expertus, quàm pacificus, inermis, ac fœmina, in quibus minor sufficit metus: *Sanch. de Matrim. lib.* 4. *disp.* 4. *nn.* 2. 3. *P. Peyrin. tom.* 2. *constit.* 4. *Gregor. XV.* §. 9. *n.* 28. sed vide *Card. Lucam de Regul. discurs.* 44. *nu.* 4. 5. *part.* 14. *Andriol. contr.* 301. *lib.* 4. *Panimoll. decis.* 102. *annot.* 1. *n.* 8. ubi plura astruit circa metum.

137 Ratam ulterius, ac convalidatam esse professionem autumant nonnulli, ex novo voluntario consensu in manibus Superioris præstito, acceptante tamen eo, ac cunctis de Conventu: ut ex *Rot. Rom. Recens. par.* 4. *decis.* 179. *n.* 8. *Card. Luca ubi nuper n.* 6. 8. ubi apprimè subdit, nisi alio patiatur defectu ex substantiali forma, putans nullitatem scatentem ex causa interrum-

ptionis anni probationis, nequaquam consanescere, ex actu gesto coram Superiore, ac alijs Religiosis, declarando velle esse Religiosum, quocumque defectu, tàm ratione nullitatis, quàm voluntatis non obstante: hic quippè, actus sapit, imò est novæ professionis species, & valescit ex nunc; meritò novo indiget Novitiatu, *ut Card. de Luca, ubi supra n. 9. discur.* 44. magistraliter fatetur: neque inquam per Sacros Ordines, durante metu susceptos, ratam præsumi professionem firmat *Mirand. man. tom.* 1. *qu.* 30. *art.* 1. *conclus. unic. Barbos. alleg.* 104. *n.* 18. *in medio, par.* 3. *Navar. cons.* 6. *de his, quævi, &* *de* Regular. *comen.* 4. *n.* 72. Rodriq. *qq. Regul. tom.* 3. *qu.* 16. *Henric. Zoës. lib.* 3. *decr. de* Regular. *tit.* 31. *n.* 47. Licèt dissonat, ac contrarium decisum affert *Novar. Lucern. Regular. verb. professio n.* 32. sentiens per Ordinis susceptionem, tacitam elicere professionem: ita pari schemata per gestationem veli, & habitus, quos deferre assolent professi, si tamen deferēs de nullitate conscius fuerit, ac recensitam gestationem, glomeratā professioni esse, quòd itidem procedit in alijs similibus tacitā redolentibus professionem, quos refert *Ricc. prax. part.* 3. *resol.* 329. & faciunt *Azor. Instit. mor. tom.* 1. *cap.* 4. *qu.* 7. *lib.* 12. *Gratian. discept. cap.* 640. *n.* 31. *& cap.* 413. *n.* 2. 3. *Barbos. de Jure Eccles. uni. lib.* 1. *cap.* 42. *n.* 157. 162. *& seqq. Campanil. divers. rub.* 12. *cap.* 4. *à n.* 4. *& seq.* & intensionem profitendi retineret: *Less. de Just. & Jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 63. 67. at secus si negativè se habuerit *Tamb. de Jur. Abbatiss. disp.* 6. *qu.* 13. *n.* 9. *tom.* 3. Nimirùm reclamando, aut oppositum obstentando animum; præsumptionem, namque tacitæ professionis, tunc cōquiescere insinuant *ex Menoch. præsumpt.* 83. *n.* 17. *lib.* 6. *Rot. Rom. in* Recens. *p.* 1. *decis.* 579. *n.* 3. *&* 4. & post *Tab. ibidem decis.* 3. *n.* 52. 53. quos cumulat *Panimoll. decis.* 29. *n.* 52. 53. *&* 54. subdit infra tamē quinquēniū *Cajetan. in* 2. 2. *q.* 198. *art.* 5. cōquestu equidē, ac obtestatione infra quinquēniū haud prolata, ex recēsitis actibus depromitur sciētia, & profitēdi animus, si ultrò professionē effecerit: *Barb. d. cap.* 42. *n.* 160. *Gratian. ibidē Ventrigl. prax. annot.* 47. *§. uni. n.* 20. 21. nisi causa metum influens perduraverit ultra quinquennium: *Navar. cōmun.* 4. *de Regular.* etenim actus

actus enunciati licèt soluti præsumuntur, acti tamen metu dicuntur gesti, si adhuc duret causa metus: *Seraph. decis.* 771. *n.* 10. *Rot. Rom. in Recens. par.* 1. *decis.* 589. *n.* 5. 6. nec expiatus unquam metus dicitur, nisi post lapsum plurimorum mensium, quos Monialis, vel Religiosus cōsūpserit in Cœnobio permanēdo, post obitū metū indicētis, ut supr. adduximus, *ex Rot. Rō. ibidem, & post Tambor. decis.* 3. *n.* 2. *& alij per Panimoll. n.* 56. *& in adnot.* 2. *n.* 22. & in sua plenaria libertate, nec discrepant *Boss. de Matr. cap.* 12. *§.* 23. *n.* 422. *Donat. in prax. verb. Regular. tom.* 2. *part.* 4. *tract.* 8. *qu.* 15. *n.* 11. *Rot. Rom. ibidem decis.* 705. *n.* 1. *& decis.* 851. *n.* 1. *par.* 1. cuncti uno annuentes voto hosce allatos actus, tacitam inferentes professionem, eam nō inducere, si peracti fuerint durante metus causâ, etiam si infra quinquennium professus ad sacros ascenderit Ordines; infra, namque quinquennium de jure ratificationem haud præsumi edocent *Dian. resol. mor.* 49. *tract.* 3. *par.* 4. *Bordon. contr.* 32. *n.* 25. *de ratific. profess. Barbos. alleg.* 104. *n.* 18. *de potest. Episcop. p.* 3.

138 Alij verò blaterant ratificari, ac convalidari nullam professionē, per existentiam in Religione per integrū annum continuum, & nō interpolatū, à die quo conscius de nullitate, animo tamen, & intentione eam ratam habendi, & convalidandi perseveraverit, à quo quidem tempore incipit verè esse professus, & nō aliter; aliàs itidem post quinquéniū reclamare potest: *Navar de Regul. cō.* 4. *n.* 71. *& cōs.* 9. *de his quævis & cōs.* 34. *n.* 4. *et cōs.* 89. *n.* 3. *de Regul. Mirād. d. q.* 30. *art.* 3. *cōclus. unic. per Barbos. alleg.* 104. *n.* 19. licèt in impressione tertia oppositū sustinere conatur *sub n.* 19.

139 Insuper potest etiam Religiosus contra suam emissam professionem reclamare, si eā peregit non recepta priùs de natalibus informatione, juxtà formam *Sixti V.* Constitutionis, incipientis: *cum de omnibus Barbos. n.* 20. Undè Judæus si in Religione recipitur, sub erronea suppositione eū haud esse de infideli genere; professio invalida est ob conditionis deficientiam: *ex tex in l. cedere diem, ff. de verb. signific. cum concordantibus Navar. cons.* 87. *de Regular.* quam sententiā tuentur *Ricc. prax. resol.* 80. *in fin. Barbos. d. alleg.* 104. *n.* 20. *Villalob. in sum. p.* 2. *tract.* 35. *diffin.* 2. *n.* 8. *Rot. Rom. in Recens.*

Ppp 2 part.

part. 1. *decis.* 175. *n.* 3. *Panimoll. annot.* 1. *decis.* 29. *n.* 5. 6. annectens hanc nullitatem haud confirmari per tacitam professionem; imò post quinquenniũ de ea reclamari posse: *Gratian. discep.* 440. *n.* 15. 16. 17. *tom.* 3.

140 Oppositam verò sententiam veriorem esse autumamus: etenim Sixti V. recensitam Constitutionem revocavit Clemens VIII. quoad professionis nullitatem, meritò haud infirmari professionem absque allata informatione; sed validam esse erudiunt *Bonacin. de clausur. qu.* 2. *punct.* 10. *differ.* 2. §. 6. *nu.* 11. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 11. *n.* 13. *Lezan. quæst. Regular. cap.* 25. *n.* 52. *Ciarlin. contr. cap.* 194. *n.* 26. *lib.* 2. ubi subdit allatam Sixti Constitutionẽ contra Religiosos masculini sexus incuti, non contra Moniales, eamq; fuisse revocatam per Clementem VIII. agglutinat sub *nu.* 28. sicq; decisũ affert *Barbos. n.* 21. Plectuntur tamen Superiores Sixti V. Constitutioni non obtemperantes, concludit *Zoës. ubi supra nu.* 20. Haud porrò objurgãtur si Novitium minimè implicatum alio obstaculo, aut impedimento, receperint, absque tamen informatione: quoniam Sixti V. Constitutio contra recipientes criminosos dirigitur: ut apprimè edocet *Dian. resol.* 83. *par.* 3. *tract.* 2. *Antonell n.* 14. ac contra, ære alieno gravatos: meritò inferunt DD. debitorem, cui spes solvendi non abest, non posse Monasterium ingredi, minùsque cum alterius jactura profiteri: at secùs si solvẽdi spes, absfuerit, quippè tũc bona cedẽdo recipitur: *arg. l.* 1. & 2. *ff. de cess. bon.* ut cum *Divo Thoma* 2. 2. *qu.* 189. *art.* 6. *ad* 3. concludunt ferè omnes Sũmistæ: *Angel in verb. Religiosus, n.* 6. *Silo. verb. Religio,* 2. *qu.* 4. *Armil. verb. Religio, n.* 5. *Tabien. verb. Religio, n.* 12. & *ex Theolog. Palud.* 4. *distin.* 38. *qu.* 4. *art.* 3. *conclus.* 3. *Caiet.* 2. 2. *qu.* 189. *art.* 6. & alij, cum quibus sic *Div. Thom.* explicando concludit *Azor. infra, Less. de Just.* & *jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 3. *n.* 32. & 33. hoc idem firmat de his, qui ad reddendas rationes devicti sunt: secùs tamen putat quoad obnoxios ad serviendum, perpetuò juramento parùm refragante, vel si in discrimine vitam poneret, si è sæculo non se abdicaret: nam tunc, aliorum interesse parùm refragante, recipitur, & profitetur: *Azor. inst. mor. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 1. *qu.* 5. *Zoës. n.* 19. *lib.* 3. *tit.* 31. *decret.*

cret. de Regular. Less. ibid. n. 32.
141 Filij autem familias, eorum rogare debent Patres, ut consentiant ingressui eorum in Religione, *cap. licet*, 16. *de Regular.* & si patres renuerint, ingrediũtur, justam si retinuerint ætatem: *Canon.* 1. *&* 2. 21. *qu.* 1. filij equidem plenum habent jus de se, circa parentum præjudicium, jure Canonico inspecto: *cap. cùm virum*, 12. *in fin. de Regular.* nisi pauperes sint parentes, qui filiorum indigent auxilio, filijs tunc Divinũ obstat præceptum: *Canon.* 1. *distin.* 30. & ita *D. Thom. qu. ult. art.* 6. *& quolibet* 3. *art.* 16. ubi idem firmat de parente, non tamen de fratre, & sorore: allata verò sententia limitatur, si filius perseverando in sæculo fuere periclitetur in mortiferum peccatum: *Silverst. summ. verb. Religio*, 2. *q.* 7. *Less. ibidẽ n.* 34.

Sed vide *Bellarm. de Monach. tom.* 1. *lib.* 2. *n.* 36. *Maynard. decis.* 14. *n.* 10. *& seqq. lib.* 5. at si filij eorum spreto consensu, professionem emiserint, valida est professio, licèt anathema dicuntur, & professionis effectus suspéditur, donec parentibus pauperibus fuerit provisum, nisi filius manens in Religione parentum ægestati occurrere valet: *Navar. comm. Regul.* 3. *nu.* 48. è Monasterio tamen exire queunt, tam si parentum inopia præcesserit, quàm si subsequatur: *Navarr. de Regul. comm.* 3. *n.* 45. si magna, & extrema sit inopia: *Less. ubi supra n.* 34. quod nõ ita erit si minor fuerit: *Less. Henr. Zoës. lib.* 3. *decret. tit.* 31. *n.* 17. Sum. Pontificis veniâ obtẽtâ: *Less. Zoës. comment. decret. lib.* 3. *tit.* 31. *de Regular.*

242 Annus equidem probationis de momento ad momẽtum computatur: *Henr. Zoës. comm. decret. lib.* 3. *tit.* 31. *de Regular. n.* 11. & incipit à die susceptionis habitus, sivè à die quo Novitius vitam Religiosam cum alijs Religiosis, & asperitatem Religionis experiri incipit, & terminatur eadem anni hora vltima, & si antea itidem per horas professio emissa fuerit, nulla erit: *Dian. res. mor.* 57. *par.* 3. *tract.* 2. *& par.* 5. *tract.* 5. *resol.* 10. *Barbos. de jur. Eccles. unic. cap.* 42. *n.* 118. sic per horas duas refert decisum idem *Barbos. in summ. Apost. decis. verb. professio Regularis*, *n.* 7. Quidquid in contrarium blaterant *Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 3. *n.* 4. *Henr. sum. lib.* 13. *cap.* 40. *Emman. quæst. Regul. tom.* 3. *qu.* 15. *art.* 4. *& Gratian. discep. c.* 413. *n.* 22. nã primam sentẽtiam veriorem,

&

& magis communem esse autumant superius allati, & cum eis *Ventrigl.in prax.Eccles.annot.* 47. §. *unic.n.* 4. Qui quidem probationis annus non interpellatus, sed continuus esse debet: *Campanil. divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *Mirand. man. qu.* 22. *art.* 4. *conclus. unica*, *Azor. instit.mor. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *qu.* 8.& alij per *Barbos. alleg.* 101 .*par.* 3.*n.* 23. & explicat *Dian.res.* 57.*par.* 3. *tract.* 2. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7.*cap.* 9. *n.* 5. ut de omnibus se imbuat Novitij austeritatibus: *Navar. cons.* 89. *lib.* 1. *Less. de Just.et jur. lib.* 2.*cap.* 41. *disp.* 7.*nu.* 59. Et si per triduum extra Monasterium commoratus sit Novitius, probationis annus continuus haud dicitur, sed interruptus: *Galet. margar.casu. conscien. verb. Novitius*, 2. *Barbos. n.* 25. Neque conjun-
143 guntur tempora pro probationis anno complendo: *Sylvest. sum. verb. Religio*, 5.*qu.*4. *n.* 4. *Barbos. n.* 24. Nisi de Superioris venia è Monasterio exiverit, habitumque retinendo: *Navar. cons.* 41. *n.* 3.*de Relig. Lezan. summ. quæst.Regul. tom.* 1.*cap.*25. *n.* 23.*Barbos. nu.* 28. justâ tamen accedente causâ: *Navar. n.* 3. & *conf*, 82. *n.* 4. *Ricc. prax. res.* 246.*par.* 1. *Lezan. ubi nuper*
144 *n.*23.Nimirū ob morbi causā, *Pellizz.man.to.*2.*tr.*10.*c.*2. *sec.* 2.*n.*47.vel Monasterij negotiū:prævio tamē Superioris permissu, & per breve tēpus, ita ut dici haud possit eum non periclitari notabiles Religionis asperitates: ut mirificè, cōciliando opiniones, edocet *Ventrigl. ubi supra nu.* 10. sed vide infra. Opus sanè haud esset, ut austeritates in specie probet, cum sat est, ut se eis in genere imbueret: *Navar. cons.* 31. *n.* 4.& *cons.*41. *n.* 3. *de Regular. Flamin.de resignat. benef. lib.*3. *q.*13.*n.*13. *Henric. Zoës.ubi supra d. lib.*3. *tit.* 31. *nu.* 7. & ante eos magistraliter *Azor. instit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 3.*quæst.* 7. Subditq; tamē *Lezan. in sum. qu. Regul.tom.* 1.*cap.*25.*n.*23.
145 Professionem haud esse nullam,itidem, si causa indulgendi tale permissum, irrationabilis sit, & hoc idem firmat *Antonell. ubi supra n.* 6.*in fine*: agglutinant verò allati per *Dian. resol.* 84. *par.*3. *tract.*2: haud interrumpi probationis annum, si Novitius retento habitu, absque Superioris veniâ, vel cum venia indebitè indulta exierit, dummodò ad Monasterium redire intēdat: nec discrepat *Antonell. num.*6. *vers. addunt*: at si redeundi nō habuerit animum, & sine Supe-

pe-

perioris venia, aut abacto habitu exierit, annus probationis dicitur intermissus, & ad professionem non admittitur, nisi de novo alio expleto probationis anno: *Barbos.* & alij per eum *in summ. Apost. decis. verb. professio, & de jur. Eccles. unic. cap.* 4. *n.* 124. etiam si mora fuerit modica: *Ventrigl. prax. Eccles. annot.* 47. §. *unic. n.* 7. Nisi ob nimiam Superioris asperitatem, & minas perterritus, animo se celandi, & redeundi aufugerit: *Barbos. n.* 128. aut in patris mansionē expleto anno cū habitu cōmoraverit, ac exindè si retēto redeūdi animo, subitò reversus fuerit; ad professionem admittitur: *Barbos. ibidem, Ventrigl. n.* 9. etiam si per longum tempus extra Monasterium se detinuerit: censet *Reg. de Marin. res.* 282. *n.* 3. *lib.* 1. nisi conditio personæ fuerit mutata, *Pellizzar. d. sect.* 2. *n.* 48. Undè cecutavit *Bordon. cap.* 14 *de profess. n.* 10. autumans egredientem è Religione completo jam probationis anno, animo tamen non redeundi, redeundo non indigere novo novitiatu: etenim suā opinionē cōtra communem, & veriorem esse tuentur *Cavaler. decis.* 129. *Merlin. decis.* 522. *nu.* 2. *de Luca ad Ventrigl. observ. ad annot.* 47. *nu.* 5. cæterum ad hoc ut Novitiatus iterùm ex integro incohetur, opportet ut Novitius animo deserēdi Religionem habitum dimiserit, & absque Superioris venia discesserit: insinuat *Rot. Rom. Recens. decis.* 14. *nu.* 13. *par.* 13. *Card.* autem *de Luc. de Regul. discurs.* 46. *n.* 14. *par.* 14. ait hanc quæstionem esse hodie sopitam ex decreto Cōciliare, ex quo habetur quod annus probationis continuus, integer, & absq; interruptione esse debet ad hoc ut in omnibus, & singulis anni mensibus experimentum habeatur, nulla itidem admissa justa causa, nec Superioris venia: *Ciarlin. contr.* 108. *n.* 26. *Gratian. cap.* 165. *n.* 14.

146 Verùm enim verò huic anno probationis renunciare haud valet Novitius: *Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 15. *de Rdgular. Zoës. n.* 10. imò nullam esse professionem, ante probationis annum emissam, edocet *Henric. Zoës. n.* 9. aut ante ætatem in Concil. Trid. præscriptam: nimirùm ante decimum sextum annum, autumant infra citandi: licèt per Religionis statutū major exquiratur ætas, *Card. de Luca, de Regular. discurs.* 45. *nu.* 6. *par.* 14. & alij ab eo.

Ad clarificandā deniq; professionem Monialis non requi-

quiritur ſcriptura; ſed ſuffi-ciunt teſtes, *P. de Franch. de-ciſ.* 384. *n.* 5. *Gratian. diſcep.* 640. *n.* 5. *Ricc. in prax. deciſ.* 437. *de Petr. conſ.* 18. ratione differentię inter profeſſionem Monialium,& Monachorum, ob quartum clauſuræ votum, quam diſtinctionem non ad-mittit *Luc.in animadverſ.Gra-tian ibidem, & in obſer. annot.* 5. *ad Ventrigl. prax.* ſuſtinens non eſſe neceſſariam ſcriptu-ram,& teſtes ſufficere:ex *Ma-gon. deciſ.* 141. *n.* 18. *Honded. conſ.*78.*n.*36. *lib.*2.*Caravit.al-legat.*104. *Reg. Marin. tom.*3.

147 Profeſſus planè ad aliud arctiorē Cœnobium ſe traij-cere appetens, quit, ſi tamen in alio, eâ tempeſtate, ſub aſtrictiori regula, & conſtitu-tione vivitur: etenim haud ſufficit, ut Regulæ, ac conſti-tutiones ſint duriores, & ar-ctiores, ſed ut tales ſint, & de pręsēti obſervētur: *Azzor.in-fra*: quod permittitur, ut ma-gìs animę ſuę ſalus roboretur, obtētà priùs Superioris veniâ, ad hoc ut diſertè trāſitus ma-gìs agnoſcatur,ſi majori ſpiri-tus perfectione, aut temera-rietate, levitate,odio,ira, con-tēptu, vel alia qualibet perfi-ciatur perturbatione,& ut ejus evitetur contumacia: *cap. li-cet* 18. §. *ſi verò de Regular.*ac ſine jactura Cœnobij, & Re-ligionis, à qua receditur tran-ſitus fieret; alioquin ad pri-mum relaxandum eſſe Cœ-nobium, ſi ſeclusâ Superioris veniâ, tranſiret, edocet *Henr. Zoëſ. lib.* 3. *decret. tit.* 31. *de Regular. tranſ. ad relig. n.* 34. glomerans,ſuperiore renuen-te allatam indulgere veniam, valere Religioſum tranſire: ex parte namque ſua adim-plevit: & Superioris contra-dictionem protervam eſſe, firmant ex allato *cap.licet Az-zor. inſtit. mor. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *verſ. terſio. quær. & ſeq. Zoëſ. ibidem.*

Hoc tamē in caſu Monachus aliàs in prima Religione pro-feſſus ad aliā aſtrictiorē ſe cō-ferēs, annū novę probationis conficere debet, auſteritati-bus, namque illius primę Re-ligionis, non de iſta imbutus fuit: ut benè inſinuant *Na-varr. conſ.* 62. *de Regul. Zoëſ. ibidem n.* 10. Imò profiteri *iterum tenetur P. Donat. rer. Regular. tom.* 1. *tract.* 5. *qu.* 29. *Fagnan. in cap. Apoſtoli-cam n.* 34. *de Regular.Navar. conſ. conſ.* 3. *de Regular. n.* 19. Niſi in Abbatem, Rectorem, vel Præfectum electus fuerit Monachus unius Monaſterij, in altero Monaſterio ut *Fide-rici* ſententiam ſectando,con-cludit *Azor. inſtit.mor.par.* 1. *cap.* 14. *verſ.* 13. *lib.* 12.ſub-dit-

ditque etiam *Card. Luc. de Regul. discurs.* 38. *n.* 17. *part.* 14. quòd hunc probationis annum Sacr. Congreg. abreviare assolet.

Transitum verò ad laxiorē locum inconsentaneum, illicitumq; esse communiter edocent infra adducendi, nisi ex justa causa, & cum dispensatione, quàm indulgere quit Episcopus: autumant *Innocēt. & Abb.* quorum sententia amplexa communiter haud fuit: etenim de prisco ratiocinantur jure, ex quo Monasteria sub Episcoporum potestate manebant: hodie verò quia Sum. Pontificis subsunt auctoritati, & ex sua delegatione Superioribus, potestatem in eos habentibus quasi Episcopalem, meritò à Sum. tantùm Pontifice hæc impertitur venia: quod itidē statuit *Concil. Trid. sess.* 25. *cap.* 19. *de Regul. Zoës. sub n.* 34. *vers. dixi*, nisi probabile immineret periculum, vel ad Sum. Pontificem difficilis aditus fuerit, tunc allati Superiores tribuūt recensitam veniam, si justa adesset causa: *Azor. vers. octavo quæritur, in fine.*

Mendicantibus autem absolutè interdicta est venia transeundi ad quamcumque Regulam, nisi Carthusiensem, ex Sum. Pontificis placito, sub excommunicationis ultione, tam recipientibus, quàm receptis indicta: ut enodatè evolvitur *in Bull. Martin. V. anno* 1418. *viam ambitiosæ*, quam afferunt *Zoës. ibidem in fine, & Azor. vers. inter extravagantes*, ubi Martini IV. fuisse allatam Bullam asserit.

Justa demū, ac legitima erit causa Religiosi scilicet infirma, ac incommoda valetudo, odiū cęterorū Fratrū, aut si indignè, & malè tractetur: pro hisce igitur causis facultas trāseundi conceditur: *Gloss. & Abb. in d. cap. licèt*: sustinens tamen *Abb.* non sufficere Sum. Pontificis indultam facultatē si justa non accesserit causa: nec discrepare videtur *Azor. d. lib.* 12. *cap.* 14. *par.* 1. *vers. quæres quænam*, si mutatur in id, quod est minùs bonum.

148 Valere planè Episcopum loci Ordinarium Monialium numerum in Monasterijs sibi subjectis statuere, ad hoc ut commodè sustentari possint: decrevit *Gregor. XIII. in sua Constitutione Deo sacratis. an.* 1573. & disponitur per Sacr. Concil. Trid. *sess.* 15. *de Regular. cap.* 3. ac habetur *in cap. unico §. sanè, de statu Regular. lib.* 6. & edocent *Azor. instit. mor. par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 1. *Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 7. 14. *Quarant.*

rant. summ. Bull. verb. Moniales, & alij, quos adducit *August. Barbos. de potest. Episcop. allegat.* 98. *per totam par.* 3. Numero autem Monialium completo, quæ commodè ali ex Monasterij introitibus queunt: aliæ supra numerum cum sufficienti tamen dote recipi possunt: subdunt ex *Navarr. de reddit. Eccles. q.* 1. *nu.* 62. *Sanch. in præcept. decalog. lib.* 7. *cap.* 23. *n.* 1. *Suarez de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 17. *Riginald. prax. for. pœnit. lib.* 23. *n.* 29. & si aliter factum fuerit, nullum, irritumque erit: ut ex Sacr. Congreg. decretum afferunt *Campanil. & Barbos.* ubi nuper.

Imò professionē per Monialē sine dote receptā ultra numerū, & Monasterij reditus; nullius roboris, ac invalidam esse credunt: *ex c. periculoso*, §. 1. *de stat. Regul. in* 6. *Mirand. de sacr. Monial. q.* 8. *art.* 6: *Sālēger. de re benefic. part.* 2. *cap.* 122. *n.* 1. *tom.* 1. licèt de generali consuetudine hanc non esse infirmandam professionem annectūt, *ex Sanch. Mirand.* & alijs *Sanlenger. ubi nuper*, *Barbos. n.* 9. Episcopum autem loci Ordinariū, in Monasterijs sub Regularium Prælatorum cura viventibus, nullā haberet jurisdictionē, meritò nequaquàm valere in eis Monialium numerum præscribere, nisi cum consensu suorum Regularium edocet, & decisum affert per Sacram Congreg. *Pignatell. in consult.* 336. *tom.* 1. *Barbos. ibidem.*

149 Cæterùm Monasterio in egestate labente, Moniales alendæ sunt, non habito respectu ad dotes apportatas; sed ad Monialium numerum pro rata: ut ex *Bald. in l.* 1. §. *sed scimus, in fine, C. de latin. libert. tollen.* instruit *Sanlēger. d. cap.* 122. *n.* 5. Inopiæ equidem casu eveniente, valere Superiorem, vel Abbatissam, Religiosos, vel Moniales cogere, ut se ad aliud conferant Monasterium, concludunt nuper recensiti.

150 Sed an dos primo tradita Monasterio, ubi professio fuit emissa, ad istius remaneat beneficium: an verò cum Moniali ad secundum trasfertur Monasterium? Nonnullorum afflatus ad favorem secundi Monasterij, ubi facta fuit trāslatio prodivit, autumantes dotem personam sequi: quòd ante omnes dixit *Prosp. Farinac. decis.* 115. *nu.* 2. *part.* 2. *Paul. Staiban. resol.* 125. 126. *tom.* 2. & facit *tex. in l. si is, qui ff. de jur. dot.* si ab ipsa Moniali, non autem ab alio dos Monasterio fuerit tradita: cōcludit *Staiban. d. resol.* 125.

n.

n. 62. ubi Sanchez doctrinam affert, *& ex Gloss. in cap. 3. in verb. redire, de Cleric. conjug.* absolutè transeunt *Hostiens. et cæteri Scribentes in d. cap. 3. Menoch. de arbitr. cas. 156. à n. 25. Angel. summ. verb. Monasterium n. 6.* & post eos *Reg. Sanfelic. decis. 322. n. 8.* uno concinentes ore dotem à primo lucrari Monasterio, si Monialis in eo perseveraverit: *Navar. commen. 4. de Regular. n. 24.* fortiùs si à secūdo Monasterio coactè admissa fuerit Monialis: nam ei solvi debet dos à priori Monasterio: *Pellizzar. infra n. 70.*

151 Alij verò hasce respuunt rationes, insinuantes dotem ad primum pleno jure spectare Monasterium, non autem ad secundum: quam sententiam comprobant *ex §. si quis autem, vers. si verò relinquens, Aut. de Monac. ex illis verbis: & vendicetur à priori Monasterio, Navar. de Regul. tom. 4. qu. 2. n. 24. & consi. 81. n. 9. de Regul. Rodriq. tom. 2. de Regul. qu. 79. art. 2. Azor. to. 1. lib. 12. cap. 15. qu. 3. Mirand. man. Prælator. Regul. to. 1. qu. 31. art. 24. Barbos. in cap. quod à te, 3. de Cleric. conjug.* eamque probabiliorem esse subdit, ac strenuè tuentur *Sanch. in præcep. decalog. lib. 7. cap. 32. n. 12. Bonac. qu. 2. de clausur. q. 9. §. 4. diffic. 2. nu. 6. Pellizzar. man. tom. 2. tr. 10. cap. 3. sect. 3. qu. 13. nu.* 69. sicque decisum affert Sacr. Congreg. anno 1639. in causa Monasterij Sanctæ Crucis Neapolis, & Collaterale Concilium in causa Monasterij S. Mariæ Ægyptiacæ: *Reg. Capyc. Latr. decis. 193. tom. 2.* nec discrepat *Jul. Capat. contr. for. 22. per totum, & n. 18. & seqq. Sanlenger. de re benefic. cap. 65. n. 12. tom. 1.* ea cun-

152 cti ratione nixi: quoniam dos, sivè donatio, aut renunciatio, quam Monialis Monasterio tradidit, nequaquàm censetur collata sub perseverandi conditione; sed tantùm usque ad emissam professionem, quâ confectâ, conditio jam remanet purificata, nec aliquid plus remanet agendū, quidquid indè sequatur de professi, sivè professæ persona: ut ex *Trident. Concil. sess. 25. cap. 16.* depromunt *Reg. Rovit. decis. 10. Capyc. Latr. Sanfelic. Staiban. ubi supra, & Molfes. cons. 1.* Si translatio de Superioris consensu facta fuerit, addit *Sanleger. d. cap. 65. n. 12.* nec in alium declinavere sensū: *Fontanell. decis. 127. à nu. 11. & seqq. Ripoll. var. cap. 13. n. 70. Sard. de aliment. tit. 9. qu. 19. Bottiglier. theore. 78. Jul. Caput. contr. 21. n. 21. in fin.*

153 Proxima herclè recensita sententia, licèt haud parùm arrideat: attamen Concilliantium alteram magis consentaneam esse fatemur: nimirùm quæsita per Monialem ante translationem ad primũ, jure proprietatis, spectare Monasterium: ad secundum verò quoad usumfructum; ni transitus ei onerosus fuerit, consolidandum tamen cum proprietate post Monialis obitũ: remanet planè ex allata distributione utrique consultum: ut affluenter demonstrant *Card. Tusch. concluſ.* 322. *n.* 2. & 4. *Chopin. Monaſti. lib.* 2. *tit.* 3. *n.* 24. *verſ. & quid verò, & verſ. at rectius*, *Rebuff. in concordat. tit. Regia ad Prælat. nominat.* §. *ultim. verb. conceſſ. verſ. quid ſi Monachus*, sicque consuluisse testatur *Tondut. Sanlenger. de re benefic. cap.* 65. *n.* 14. *tom.* 1. nec disparis sententiæ fuit *Horat. Barbat. de diviſ. fruct. cap.* 1. *n.* 211. & 213. sed de hac quæstione
154 vide tradita affluenter: licèt permixtè per *Azor. inſtit. mor. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 15. *qu.* 3.
155 Verùm evitanda semper est impia, ac inconsentanea Monialis eliminatio è Monasterio inope: quamvis ineptè admittunt nonnulli; quam eliminationem piè, ac magistraliter respuit *Zerol. prax. Eccl. par.* 1. *verb. Moniales, verſ. de-*
156 *cimum quartum*: sicque per Sacr. Congreg. decretum affert, mirèque consulit, ut Monasterium è suis elevetur necessitatibus, posse Monialis propinquos astringere, ut eidem Moniali dotem aliàs non solutam assignent congruam, more tamen consueto: ut in §. 8. *indicat idem Zerol.* & faciunt *Præſ. de Franch. deciſ.* 44. *Sanlèger. part.* 3. *de re benefic. cap.* 122. *n.* 28. *tom.* 2. denique eliminatione semper ex-
157 plosa, sub prætextu dotis nõ solutæ: ut *Rodriq. to.* 1. *q.* 48. *art.* 8. optimè *Pellizzar. man. to.* 2. *tract.* 10. *cap.* 3. *ſect.* 3. *q.* 15. *nu.* 72. firmant teneri tamen Monasterium eam alere, nisi ratione criminis ipsius Monialis dos fuerit à Fisco abdicata: nimirùm ob hæresim, aut si Monialis extra Monasterium sisteret: *Fagundez lib.* 4. *decalog. cap.* 13. *n.* 24. *Pellizzar. n.* 73.
158 Episcopus loci Ordinarius pro sustentatione inopis Monasterij, potest tanquàm Sedis Apostolicæ Delegatus omnes eleemosynas, quas præstari assolent Collegia, Capitula, & similes, huic inopij Monasterio assignare, necnon dimidiam omnium eleemosynarum partem, quæ per ultimas voluntates pau-

pe-

peribus distribuuntur: etenim appellatione pauperum veniunt *Moniales*: si tamē eleemosynæ non sint ad certas personas destinatæ: ut graphicè ex Oraculo *Frideric. de Sen. in cons.* 282. edocet *Sanlenger. ubi supra n.* 9. 10. *& ex Constit. Gregor. XIII. nè Moniales Conversæ*, erudiūt *Novar. cons.* 8. *n.* 2. *de stat. Monach. Sanch. in summ. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 56. *Bonac. de claus. qu.* 1. *pun.* 9. *n.* 6. Et tandem queunt *Mo-*
159 *niales* adversus *Monasterij* creditores se tueri beneficio: *cap. Odoaldus de solut.* ut nimirùm teneantur in quantum facere possunt: nam ratio, quę in Clericis consideratur, militat itidē in eis: *Sanlenger. n.* 27.
160 Novitius porrò è *Monasterio* egrediendo cuncta, quę detulit bona recuperat: immò pro eorum restitutione, quit Episcopus loci Ordinarius Superiores Regulares per censuras cōpescere: *ex Concil. Trid. Sess.* 25. *de Regular. cap.* 19. *Fuscus de visitat. Eccles. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 64. *Tambor. de jur. Abbat. disput.* 15. *qu.* 7. *n.* 29. quod cōficere itidem possunt Abbates quasi Episcopalem jurisdictionem habentes: *Flor. de Men. var. q. lib.* 2. *q.* 24. *nu.* 22. *Barbos. alleg.* 82. *n.* 30. *p.* 3.
161 *Ut* nostra tandem oratio ad suā redeat hypotesim inquimus valere Episcopum irruere cōtra Regulares aliosque exemptos pro reddendo computo eorum administrationis pro exequutione pię testatoris voluntatis, eosque ob improbā administrationē cōpescere: *ex Clement.* 1. *de testamen. & cap.* 1. *de privil. in* 6. *Campanil. diver. jur. Can. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 130. *Coker. de Jurisdict. Ordin. in exempt. par.* 4. *q.* 49. *Vulpel. prax. cap.* 42. *n.* 28. *Antonell. de regim. Eccles. cap.* 19. *n.* 12. *lib.* 7. Quod itidem perficere quit capitolum Sede vacante: innuit *Panvin. de potest. cap. Sede vacant. part.* 2. *qu.* 7. & astruit, expresè contrà Religiosos *Azor. Inst. Mor. par.* 2. *lib.* 3. *quæsit.* 6. *cap.* 39. *Barbos. alleg.* 105. *n.* 50. *par.* 3.
162 Regulares demum, & exempti, loci Ordinarij Imperio subsunt, in omnibus quæ Episcopalis ordinis sunt, in petitione Chrismatis, nimirū, in consecratione Ecclesię, Ordinis susceptione, & similibus: *cap. veniens, ubi Abb. notab.* 2. *de præscript. Gloss. in cap. Abbas* 17. *qu.* 2. *Erasm. Coker. de Jurisd. Ord. in exempt. part.* 2. *qu.* 45. *n.* 16. *& par.* 4. *qu.* 11.
163 Valent pariter Episcopi loci Ordinarij regularibus interdicere; ne in eorum Ecclesijs, indulgētias de novo ipsis in-

indultas, eis inconsultis, publicent, sic statuente Sacr. Congregat. ut affert *Bonac.de clausur. in partic. disp.* 2.*qu*.3. *punit*. 30.*n*. 9. *ex Concil.Trident.sess*. 21. *cap*.9. & si aliter attentaverint Regulares ab Episcopo, carceratione, & excommunicatione objurgatur: *Zerol.prax.Eccles. par*. 1. *verb. Indulgentia*, Ricc. *prax.resol*. 210. *vers*. 16. *Cened. quæst. Canon. q*. 26. *n*. 32. *Barbos. allegat*. 105. *num*. 69. *Antonell. de Regimin. Ecclesiast.lib*. 7. *cap*. 19. *num*. 2. Nisi prisco tempore fuerint concessę, ob quarum publicationem Episcopi jurisdictioni haud subsunt: *Bonac. ibidem*, & *Antonell. ubi nuper*.

164 Verum Advertēdum est Episcopos, in hisce casibus ubi jurisdictionem exercent in Regulares, ex Pontificum constitutionibus, ac ex Tridentino Concilio; posse censuris eos innodare, censent *Vulp. prax. Jud. cap*.42.*n*.26. *Henric. in summ.lib*.1.*cap*. 25. §. 7. *Franc. Leo thes. Eccles. par*. 1. *cap*. 8. *n*. 19. *Genuens. prax. Arch. cap*. 59.*vers. aliud est*, *Mar. Ant. var. resol. part*. 2. *cas*. 35. & *prax. Episc.par. verb. excommunicationis causa* §. 4. aliosque refert casus, *Barbos. alleg*. 105. *n*. 13. *p*.3. At secus in alijs casibus putat *Vulp. ubi nuper*, & annuit *Lezan sum. tom*. 1. *cas*. 11.*n*.14. sed *in tom*. 3. *vers. exemptio Regularium n*. 13. autumat,

165 etiam in alijs casibus à jure scatentibus communi, valere Episcopum hoc idem adversus Regulares peragere, & ex declaratione Sacr. Congreg. firmat *Antonell.de regim.Eccl. lib*. 7. *cap*. 9. *n*. 1. Nisi Regu-

166 lares privilegium retinerent ne possint ab Episcopo excommunicari, suspēdi, vel interdici: ut insinuāt *Henriq.lib*. 7. *de Indulg. cap*. 25. §. 7. *Sāch.de Matrim. disp*. 33. *num*. 23. *lib*. 7. *Barbos. ibidem*, & potiuntur Carmelitæ, Prædicatores, Minores, Jesuitę, & alij, qui cum istis, privilegiorum communicatione fruuntur: *Dian. res*. 103. *part*. 3. *tr*. 2. Queūt tamen Episcopi hosce Regulares, tali privilegio munitos, aliis Canonicis coërctionibus compescere: nimirum privatione officij, vocis activę, & passivę, carceratione in alio Monasterio, ac depositione: *cap*. 1. §. *eos. vers. quantum de privileg. in* 6. Sed de allato privilegio vide adducta *per Antonell. lib*. 7. *cap*. 5. *n*. 4.

167 Valet insuper Episcopus loci Ordinarius Regulares, & exēptos per suos Præpositos, aut à Jure excōmunicatos, è suo-

suorũ subditorũ cõmercio evitare, *Lezan. tom. 3. verb. exẽptio Regularium*, *n. 9. Barbos. allegat.* 105. *n.* 73. Non tamẽ eos excommunicatos declarare, si in eos nullā retineret jurisdictionem, etiam si publica, ac notoria fuerit excommunicatio: etenim declaratio recen-
168 sita jurisdictionalis actus est, quem Regulares Prælati in eos haud exercere possũt: *Navar. cons.* 2. *n.* 2. *de senten. excomm. Vulp. prax. Jud. cap.* 41. *n.* 25. *Lezan. sum. qu. Regul. tom.* 1. *cap.* 11. *n.* 15. & *tom.* 3. *verb. exemptio Regularium*, *nu.* 9. aliosque adducit *Dian. resol.* 35. *tr.* 2. *par.* 3. sed oppositũ decisum afferunt *Ricc. prax. decis.* 50. & *in collect. decis.* 591. *par.* 3. *Fusc. de visit. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap. fin.*
169 *n.* 2. firmantes posse Episcopum eos excõmunicatos declarare; sed non excommunicare, nec suspendere, aut interdicere: si Regulares in excommunicationem juris, vel hominis ruerint: *P. Emman. quæst. Regul.* 63. *art.* 11. *to.* 2. *Barbos. d. allegat.* 105. *n.* 73. *par.* 3.

170 Porrò horum Monasteriorum exemptorum, ac ipsorũmet Regularium exemptio, ex lectura, & tenore ipsius privilegij scatet, ac ab ejus observantia: ut optimè erudit *Cardin. de Luca, de Regul. & Monialib. lib.* 14. *discurs.* 1. *n.* 138.

171 Quit benè verùm Episcopus exemptos cogere, ut infrà legitimum tempus suæ exemptionis titulum ostenderent, in loco tamen tuto, & securo: *tex. in cap. cum personæ, de privil. lib.* 6. cunctos in Diœcesi sistentes ei subjectos esse inquit *Abb. in cap. accepimus n.* 4. *de privileg.* nec exemptio præsumitur, nisi probetur, *cap. porrò, et cap. recepimus eodem, ubi Abb.* quẽ affert *Paul. Fusc. de visit. & regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 9.

Cęterùm non tantùm ab Episcopali potestate immunes sunt Regulares omnes professi, verùm itidem, & Novitij intra probationis annum, qui & fori fruuntur privilegio: *ex c. Religioso* 21. *§. quamvis, de sent. excommun. in* 6. & si verè Religiosi minimè sint: *sum. Angel. verb. Relig. n.* 24. attamen rectè, ac validè appellantur Ecclesiasticæ personæ, *Gloss. in d. cap. Religioso*, *§. quamvis*, de quibus nos alibi plura, & in Cap. 2. prædiximus: ex quo quidem textu, & Canonis *si quis suadẽte diabolo*, 17. *q.* 4. privilegio potiuntur: insinuat *Cened. ad decretum*, *collect.* 24. *n.* 12. undè rectè in-

inferũt infra expressandi, quod gaudere etiã debẽt, & immu-
172 nitatis, ac exemptionis clypeo: faciliùs namque amittitur Canonis privilegium, quàm fori, ut disertè edocet *Cened. pract. Canonicar. qq. q.* 4. *n.* 41. *& qu.*6. *n.*13. *Valaño Cur. Philip. par.* 3. *§.* 1. *n.* 12. *Cavalc. decis.* 10. *nu.* 37. *lib.*5. *& decis.* 11. *n.*1. *& seqq. lib.*5. *Dueña regul.* 99. *ampliat.* 9. *Mart. de jurisd. part.* 4. *cent.* 2. *cas.* 121. *n.* 4. *P. Ludovic. Molin. de just. tract.* 2. *disput.* 671. *n.* 2. *tom.* 3. & alij, quos agglutinant *D. Mar. Giurb. cons.* 15. *n.* 8. *Barbos. alleg.* 12. *n.* 37. *part.* 2. Et si prima haud essent tonsura initiati: *August. Barbos. in Scolijs Concilij Trident. sess.* 23. *cap.* 6. *n.* 10. *Carlev. de Judic. lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2. *num.* 406. quamdiù in Religione commorantur: *Summistæ omnes in verb. Novitius Henriq. lib.* 7. *de indulgent. cap.* 25. *n.* 7. *lit. P. & lib.* 7. *cap.* 27. *n.* 7. *lit. L.* additq; nequire Episcopũ contrà Novitium irruere pro delicto in sæculo patrato. Urget tamen contra eũ sæculare imperium, si ante ingressũ de delicto ceperit cognitionẽ habere, ex Sixti Constitut. *ad Romanam*, ob quam criminosos non esse ad Religionem admittendos statuit: ita ex *Portell. Pellizzar. man. tom.* 1. *tr.* 2. *cap.* 7. *n.* 8. quidquid, sit eã seclusã, *idem* 9.

Ita pari schemata erit si Novitius post patratum crimen in Religione, ab ea egreditur: nam in eum ruit laicus Judex, si sæcularis sit delinquens: at si aliquo Ordine erit initiatus; tunc Episcopus loci Ordinarius eum compescit: *Pellizz. nu.* 11.

Oppositum tamen, & cum maximo fundamento instruit *Bordon. to.* 2. *resol.* 54. *n.* 132. innuens in objurgandis delictis, tẽpus quo ea fuerunt patrata attenditur: meritò infert Novitium ea tempestate Ecclesiasticam esse personam: ideò ab Episcopo comprimẽdum esse: nec discrepat *Pellizzar. cap.* 6. *q.* 1. *vers. addit, sub n.* 3.

Verùm si Præpositus Regularis ante fugam delinquẽtis Novitij procederet, iste eũ objurgat; aliàs jus suũ amitteret post arreptã fugã: *Bordõ. n.* 131. *Pellizz. n.* 3. *vers. cum Castro Pal.* Non autem degentes in via ad habitum nanciscendum ante susceptionem, fori potiuntur privilegio: *Pasqualig. tom.* 2. *resol.* 96. *n.* 2. licèt contrarium sustinet *Pellizz. man. tract.* 8. *cap.* 6. *sect.* 2. *n.* 98.

173 Oblati verò quamvis in-

cis

eis nulla certa dari possit regula: etenim eorum conditio parilis haud est, modo namq; se, & sua offerunt Religioni, modò se, & non sua, modò sua, & non se: aliquando eorum partem offerunt, ut apprimè distinguit *Castrens. in cons. 69. vol. 1.* & depromitur *ex cap. ut privilegia. vers. suos de privileg. Card. Tusc. lit. O. conclus. 16. n. 10. Abb. cons. 102. n. 1. par. 2. Boër. decis. 20. n. 7.* ideò Sacr. Cardinal. Congregatio, annuente *Urbano* VIII. statuit Oblatos privilegio, & exemptione, tunc
174 debere potiri, quando in forma juris valida perpetuò, irrefragabiliter, & cum effectu seipsos, & bona sua omnia præsentia, & futura, nulla prorsùs, quamvis minima eorum portione, neque in proprietatem, neque in usufructum sibi reservata; Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutaverint; quod si omnia prædicta simul non concurrerent; neque fori privilegio, neque immunitate sæcularium exactionum frui posse: quod habetur, *in cap. per exemptionem de prileg. in 6. Clement. 1. in fine de decim. ibi: dũ tamẽ illi Religioni cum effectu donaverint, & obtulerint se, & sua*; de quibus fuso calamo tractat *Augnst. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib. 1. de privileg. cler. d. cap. 39. §. 2. à n. 44.* & *sub num. 45.* de Eremitis astruit, qui si alicui Ecclesię, vel loco Sacro, vel Ecclesiastico Superiori addicti non sint, immunitate nõ potiũtur: *Pellizz. ibidẽn. 101. et Barbos. alleg. 12. n. 38. et 42. par. 2. Card. de Luc. de jurisd. et for. compet. to. 3. discurs. 4.* ubi habentes requisita contẽta in Constit. 67. Gregor. XIII. tantùm fori potiuntur privilegio.

Verùm oportet ad hoc ut Oblati isti fori fruãtur clypeo, ut tria emittant vota, sub certa tamen regula, & Religione, seù Ordine; aliàs nequaquã dicũtur Religiosi: *Emmã. Rodric. to. 3. q. Regul. 21. art. 1. Lezan. sum. Regul. to. 2. cap. 8. n. 4.* vel si intra septa Monasterij, & sub obediẽtia: non verò Religiosa, sed ratione muneris sibi injuncti debita: *Lezan. n. 13. Sanlẽger. resol. benef. cap. 113. per totum, par. 1.*

175 Ulterius Confraternitates, Eustaritæ, ac Collegia, eorũque Gubernatores quoad ea, quæ spiritualitatem concernunt, Episcopi subsunt imperio: quo ad temporalia verò laicis potestatibus: ut benè erudiunt *P. Durand. ad Bull. Cœn. lib. 2. Canon. 15. qu. 7. conclus. 5. nu. 14. Aloys. Ricc. resol. 144. 145. tom. 3. Augus. Bar-*

Barbos. de potest. Episcop. alleg. 78. n. 24. & alleg. 75. per tot. par. 3. Cened. pract. Canon. q. 22. lib. 1. nu. 10. 14. Leo in thesaur. for. Ecclesiast. par. 2. cap. 29. n. ult. & cap. 2. n. 22. & par. 1. cap. 8. n. 18. Ansald. de jurisd. par. 2. tit. 9. cap. 14. Reg. de Marin. var. resol. cap. 117. nu. 9. lib. 1. & alij, quos cumulat *Dom. Dominic. Manfrell. in obser. ad Capyc. obser. decis.* 93. *n.* 6. si authoritate Pontificis, vel Episcopi erectę sint: *Gabriel conclus.* 162. *lib.* 1. magistraliter indicant *Navarr. cons. 3. de for. competen. Duard. ubi nuper, & ibi Cæsar frater suus lit. B. de Grass. de effect. Cler. effect.* 1. *ampl.* 19. *nu.* 126.

Si Confraternitates istę, laicorum Hospitalia cum Cāpanile retinerent, & ibi Missę celebrarentur, tunc inter loca pia numerantur; aliàs hosce Confratres coram laico imperio compescendos esse firmat *Mart. de jurisd. part. 4. tract. 2. cas.* 113. *n.* 7. & *par.* 2. *cap.* 18. etiam si Sum. Pontifices, vel Episcopi auctoritate sint erectæ: *n.* 17. aitque benè verum *Marth. de jurisd. par. 4. cap.* 113. *n.* 17. & *par.* 2. *cap.* 18. authoritates hasce facere nequeunt: ut persona sit locus: *Ansald. de jurisd. par. 2. tit. 11. cap. 14. n. 23. Spad. cons. inter consilia Farinacij* 197. *n.* 9. *vol.* 3. *Duard. ubi*
176 *supra n.* 9. etenim personæ, sub quarū remanet gubernio, esse non possunt insertæ eidē loco: meritò ratione loci commensuranda haud est talis immunitas, sed potiùs, quo ad ipsum fictum, & repræsentatum corpus: ut mirè insinuant *ex Abb. cons.* 31. *n.* 1. *Cardin. Zabbar. cōs.* 13. *n.* 3. & sequitur *Marth. de jurisd. ubi supra.*

177 Verùm enim verò Hospitalia, ac Confraternitates allatas nequaquàm Ecclesiasticas æstimandas esse, quoad forum Ecclesiasticum minùsq; quo ad bona, nisi de Ordinarij, vel alterius Ecclesiastici Superioris auctoritate erectę sint, cum Oratorio tamen, Ecclesia, & Cāpana: ut prędiximus, & insinuāt *Card. de Luc. de jurisd. et for. cōpet. to. 3. disc. 60. sub n. 3. Gamm. decis. Lusitan. ult. n. 6. Renat. Choph. de sacr. polit. lib. 3. cap. 6. Gabriel. Mascard.* & cæteri, quos cumulat *Barbos. ubi supra, Mart. de jurisd. par. 4. cent. 2. cas.* 113. *nu.* 7. & *par.* 2. *cap.* 18. *n.* 17. aliàs secùs, itidem si de Sum. Pontificis venia erectæ fuerint: *Mart. ibidem.* Et an tenentur solvere quartā? Vide *Lupū, & Ubald. de Canonic. port. saur. for. Eccles. par. 2. cap. 14. n. 21. Mirand. manual. Prælat. tom.* 2.

qu.

q.48.art.3.cōcluſ. 2. ubi negāt ſi eſſent prophana *Joan. Azor. Inſtit. mor. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 12. *qu.* 11. *Barboſ. alleg.* 75. *n.* 43. *& ſeqq. par.* 3.

178 Ac etiam ſi in eis aliqua exercerentur opera pia, aut ſi beneficia adminiſtrarētur, quę licèt de jure ſint patronatus laicalis, attamen Eccleſiaſtica dicuntur: *Barboſ. de jure Eccl. univerſ. cap.* 11. *n.*88. *part.*2. *Franceſ. var. utriuſque Jur. reſol. cap.* 7. *à n.* 36. *& ſeqq.* & à laicis gubernentur tunc in omnibus ad Epiſcopalem poteſtatē ſubſunt: ut atticè erudiunt *Thomas del Bene de immun. Eccleſ. cap.* 4. *dub.* 20. *nu.*8. *Franceſ. ibidem*, *& ex pluribus Cæſar. Panimoll. deciſ.* 12. *adnot.* 5. *per totum D. Jacob. Pignatell. conſult.* 156. *per totum*, *& alij per Panimoll. ibidem.* non tamen fundatore adhuc vivente, nam tunc Hoſpitale non viſitat Epiſcopus: ſubſtinet *Petr. de Ribald. tract. de Canon. Epiſcop. cap.* 4. *verſ. quo ad ſecund. quæſt. & dixit Choker. de Juriſd. Ordin. in exempt. part.* 1. *qu* 31. *n.* 4. Niſi Religioſus, & pius diceretur, nimirvm cum Eccleſia, & Epiſcopi auctoritate fuerit erectum: *Scopp. ad Gratian. obſerv.* 88. *n.* 31. 32. *Cardin. de Luca ubi ſupra diſcurſ.* 40. *n.* 24.

179 At ſi ſub Regum immediata protectione erectæ fuerint; ſub Regio tunc, non autē Ordinarij Eccleſiaſtici ſubsūt Imperio: ut depromitur ex eodem *Sacr. Concil. Trident. ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. *&* 9. *ibi: Non tamen quæ ſub Regum immediata protectione sūt:* & tuentur *Merlin. contr. ſcr. centur.* 1. *cap.* 65. *n.* 11. *Ricc. deciſ.* 209. *part.* 4: *Auguſt. Barboſ. d. alleg.* 75. *n.* 16. *par.* 3. *& in collectan. ad idē Concil. Trident. n.* 27. *& deciſum aſſert Rot. Rom. in una Leopolenſi adminiſtrationis Hoſpitalis die* 14. *Martii* 1646. *corā Cerro, & ex Mart. ac ex Armendar. in addit. ad* Recopil. *Legum Navarr. lib.* 1. *tit.* 6. *de viſit. n.* 65. *Scopp. ad Gratian. obſerv. ad deciſ.* 88. *n.* 14. *&*
180 *ſeqq.* licèt *P. Anton. Dian. reſol. mor.* 100. *par.* 1. itidem ex ejuſdem Concilij Trident. diſpoſitione recenſita, ſubvertere conatur: attamen oppoſitum de facto ex priſca conſuetudine obſervare intuemur, & ipſemet *Diana* fatetur in hoc Siculo Regno.

181 Potiſſimum ſi in ipſa fundatione cautum fuerit, ut ſub Regia maneant protectione: ut evolvitur in ipſomet *Sacr. Concilij Trident.* ibi: *Niſi aliter in fundatione cautum reperitur*; etenim tunc ſecundùm

fundatoris intensionem regulantur: asserunt *Ricc. decis.* 209. *part.* 4. *Dian. d. resol.* 33. *par.* 1. *Pasqualig. res.mor. cent.* 1. *cap.* 88. *n.* 89. *del Bene de immun.Eccles.tom.* 2. *cap.* 10. *dub.* 6. *sect.* 11. *n.* 5. *& seqq. Panimoll.decis.* 12. *ad n.* 5. *à n.* 64. *cum seqq. ad* 52. *Card. de Luc. de jurisd.et for.cōpet. disc.* 4. *n.* 3. & potiùs per viam con-
182 tractus, quàm per viā gratiæ proceditur, & jus visitandi potiùs ex allato Conc. Tridentino ablatus, quàm delegatus præsumitur: deducitur ex verbis ejusdem Sacr. Concil. Tridentini cap. 9. ibi: *Nisi secùs forte in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse. cautum sit.* & ex innumeris Sacræ Congregationis declarationibus: insinuat *Card. de Luc. tract. de jurisd. & for. compet. discur.* 41. *n.* 58. *tom.* 1. ubi quandò per viam gratiæ, & quandò per viam contractus fundatio facta dicitur apprimè extricat, & conducunt per eum expofita *in discurs.* 95. *sub n.* 12. *ibidem*, ubi hoc idem firmat, si non expresse, sed per Equipollens fundatoris intentio eliceretur, ac decisum re-
183 censet per Sedem Apostolicam contrà D. Cæsarem Marullo Concivem, & nostrū Avunculum Felicissimę Urbis Panormi Antistitem, ad favorem Magni, & novi Hospitalis ejusdem, sub eadem conditione erecti, ut sub Regia perduret protectione: *teste de Graff. de effect. cler. effec.* 1. *n.* 610. & ita conclusum quoque testantur *Mut. decis.* 28. *n.* 29. *Mastrill. decis.* 110. *Garcia de benefic. par.* 1. *cap.* 2. *n.* 93. ubi Pauli V. affert declarationem, neque discrepat *Almedr. in addit. ad recop. leg. Navarr. lib.* 1. *tit.* 6. *l.* 5. §. 2. *n.* 66. quidquid in oppositum sentiat *Barbos. d. alleg.* 75. *n.* 9. *& Ant.de Pratis de potest. Episcop. cap.* 1. *n.* 3. 5. quē explicare conatur *Scopp. ad Gratian. d. observ.* 88. *n.* 35.
184 36. si annuendo Episcopus in fundatione se à visitatione abdicavit, *Barbos. nu.* 10. *in fine* & in hoc Trinachiæ Regno hasce Confraternitates, & Hospitalia sub Regio vivunt Imperio, & cura; Ratio potissima, quę ad id affertur est, quoniam supposita erectione earum, à Laicis facta, absque Episcopi auctoritate, loca haud sunt religiosa, vel sacra, & perpetuò cultui Divino dicata, sed merè prophana, meritò secluso fori privilegio, laico subsunt Imperio, ut prædiximus: additis *Tom. del Bene de immun. Eccles. cap.* 4. *dub.* 20. *num.* 4.

&

& seqq. tom. 1. *Pignatell. d. consult.* 156. *n.* 2. *Bellet. disq. Cler. tit. de favor. cleric. real.* §. 5. *num.* 86. qui agglutinant hasce Cōfraternitates, & Hospitalia erecta absque Ordinarij auctoritate, liberè posse bona alienare, absque alia solemnitate, & faciunt præter allatos *Barbos. alleg.* 75. *n.* 24. *&* 23. *Perez de Lara de Cappellan. lib.* 2. *cap.* 1. *à n.* 5. *Luca discurs.* 42. *n.* 9. *tom.* 3. *de jurisd. Sperell. decis.* 155. *n.* 2. *tom.* 2. etiam si piæ sint, edocet *ex Bordon. infra Pellizzar.* mox citandus *n.* 290. licèt pro eo adducit *Barb. n.* 33. qui de locis pijs diversimodè se habet; & in Regno Neapolis testatur *Ann. sing.* 90. *Reg. de Ponte cons.* 18. *n.* 6. & decisum pluries affert *Danz. pugn. DD. tit. de leg. pijs. cap.* 3. 3. *vol.* 1. quod pro redditione computorum idem firmat *Afflict. de jur. Prothom. in princ. leg.* §. *subsequenter quæro, n.* 13. & post eum *Reg. Capyc. Latr. decis.* 95. *n.* 6. *Napodan. in consuetud. Neap. si Ecclesia, nu.* 75. *Viv. decis.* 517. *& in addit. nu.* 41.

185 potissimùm si circa redditionem computorum in principio fundationis sic fuerit cautum: ut in eodem Concil. Tridentino habetur *sub d. cap.* 9. ibi: *expressè cautum sit*, & faciunt *Thom. del Bene de immun. Eccles. cap.* 10. *secti* 11. *dub.* 6. *nu.* 27. *& seqq.* ac ex *Pasqualig. res. mor.* 89. *nu.* 5. astruit enodatè *Card. de Luca de jurisd. & foro compet. discur.* 41. *n.* 13. Aut si conjecturaliter de enixa fundantis volūtate constaret: quoniam in quæstionibus voluntatis ejus, substantia, non autem figura, & verborum cortex spectanda est: *ex Mantic. de conject.* probat idem *de Luca ubi nuper vers. non negabam, in fine*, quod repetit *in discurs.* 95. *nu.* 12. 14. idemque strenuè tuetur per quamplurimas decisiones Constant. *Caffar. qu. peregrin.* 18. *lib.* 1. *n.* 22. & ferè per totum, ubi de veterrima edocet praxi, & annuit *Mastrill. decis.* 110. ubi nostram parilem insinuat praxim, quam nos quotidie notamus, laxèq; hunc examinat articulum: *Cevall. de cognit. per viam violentiæ par.* 2. *qu.* 32. *& quæst.* 123. *Manfrell. loco indicato.* At si de tali testatoris voluntate in fundatione haud constiterit, Episcopus cuncta loca visitat pia, tam si publica sint, quàm privata, Ecclesiastica, sivè sæcularia, pro redditione computorum: *Armendar. in addit. ad Recopil. leg. Navarr. lib.* 4. *tit.* 29. *l.* 1. §. 1. *Scopp. ad Gratian. obser.* 88. *nu.* 20. *cum seqq Luca super discurs.* 40.

40. *n.* 14. Verùm hasce Confraternitates, absque Episcopi auctoritate erectas, licèt Sacras, ac Religiosas non esse: sunt tamen piæ si ad pium ordinatæ sint usum, ut ex *Bordon. resol.* 72. *n.* 33. *tom.* 2. & alij fundat *Pellizz. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *n.* 272. sustinens *sub. nu.* 293. Confratres piæ Confraternitatis gaudere privilegio fori.

Et tandem circa jurisdictionem Ordinarij Episcopi in Conservatorij, mulierum absque clausura, & regula viventium: fusè facit idem *Card. de Luca eodem tract. tom.* 3. *discurs.* 45.

186 Cappellas, ulteriùs Cappellanias, ac Cappellanos alicujus Regiæ Cappellaniæ, Episcopus loci Ordinarius haud visitat, minùsque inquirit, ex notabili *Innocentij III. Constitutione, in cap. cum Cappella, de privil. & ex Conc. Trident. sess.* 24. *cap.* 2. si actualiter Reg. inserviunt Cappellaniæ: *Castill. Soto Major de tersi. lib.* 6. *cap.* 14. *n.* 14. *Fuscus de visit. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 1. Porrò Epi-

187 scopus visitat Cappellas laicorum Confraternitatum in Ecclesia Regularium existentes: imò hasce Confraternitates, in his verò, quæ Confraternitatis administrationem respiciunt, insinuat *Ciarlin. contr. for. cap.* 65. *n.* 7. 8. quē affert *Scoppa ad Gratian. dict. obser.* 88. *nu.* 24. 25. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *n.* 75. easque Constitutiones corrigere posse subdit.

188 Regularis tandem suum interimens Abbatem degradatur actualiter, Curięque obsignatur sæculari: ut condigno objurgetur cruciatu: sicq; decisum affert *Cortiad. decis.* 34. *n.* 62. subens *sub n.* 63. à Sacræ Basilicæ tutamine respuendum esse, & si veneno in ferculo parato hanc conficeret necem, proditorium patraret: *Panimoll. decis.* 85. *nu.* 54. *Pignatell. consult.* 173. *n.* 5.

189 Et si Regularis venenū in ferculo ponens, suum necaverit Superiorem, ad Regularem incumbentem disciplinam, proditorium patrare videtur: autumant ex decisione *Sacr. Congregationis Cæs. Panimoll. decis.* 84. *n.* 54. *D. Jacob. Pignatell. consult. Canon.* 173. *nu.* 3. & alij per eum.

190 Cæterum Episcopus loci Ordinarius cunctos Clericos, tam Sæculares, quàm Regulares in visitatione circa mores corrigit, ac objurgat, si deliquerit, eosque visitat nullo alio privilegio suffragante: *ex Concil. Trident. sess.* 6. *cap.* 3. *& sess.* 13. *cap.* 1. *& sess.* 14. *cap.* 4. *de reformat.* sublatis

ap-

appellatione, ac recursu: edocet *Steph. Gratian. decis.* 188. & annuunt *Lancellot.de attentatis, & innovat. appell. pend. lim.* 18. *nu.* 6. & alij, quos affert *Scopp. ad Gratian. ibidem, num.* 3. Si absque processu, & scripturis Episcopus ad carcerationem processerit, quo in casu quamvis Superior ex appellatione interposita de correctionis viribus agnoscit; tamen executio minimè suspēditur: & sic *Concil. Trident. in sess.* 24. *cap.* 10. *de reformat.* accipitur,vel si diffinitivè fuerit pronunciatum. At si constructo processu, servatis servandis fuerit processum; tunc appellatio suspendit: edocet ex *Franc. Leo in Thesaur. for. Eccles. part.* 2. *cap.* 2. *nu.* 77. *Scopp. ubi nuper nu.* 5. Et in hisce visitationis casibus ad Metropolitanam appellatur: instruunt *Ricc. resol.* 449. *n.* 2. quia confecta per suffraganeū in visitatione, jure Ordinario facta censētur, auctoritate tamen Apostolica, à qua commissa opinātur gesta in visitatione:ut magis teneant, *Host. in cap.* 2. *de offic. Ordinar. & est tex.in cap. quis nesciat dist.* 15. *Choker. de jurisd. Ord. in in exempt.quæst.* 14. *n.* 5. *par.* 2. *Valasc. alleg.* 70. *n.* 5. *tom.* 1.

191 Episcopus verò visitando si modum, excesserit uti suspectus recusatur: *Genuens. prax. Archiep. cap.* 21. *& de prax. Episcop. ibidem*: eo autem casu appellatio itidē quoad suspēsivū admittitur, potissimū si cōpilato processu processerit: ut ex *Paulo V. Bulla an.* 1610. *edita* refert *Suppl. solertissimus ubi supra n.* 10. 11. 12. vel si in primordijs ipsius visitationis recusatio præponeretur; aliàs reijcitur, nec ex ea impeditur pœna pro morum correctione opportuna: edocet, & decisū refert *Armendar. tit.*6. *de visit. lib.* 5. *§.* 2. *num.* 8. subdens si processus nō fuerit instructus *sub n.*7. cum quo annuit *Scop. ubi desuper.*

192 Præponitur igitur allata Episcoporum suspicio, secundùm aliorum sententiam, coram eodem Ordinario recusato, eaque probatur coram arbitris eligendis: *ex text. in cap. speciali, de appell. cap. suspicionis, de off. deleg. Fermos. in d. cap. si quis contra qu.* 2. *num.* 4. *Berart. in specul. visit. cap.* 6. *à nu.* 10. *Episcop. Frāc. de compet. cap.* 11. *n.* 3. & 4. & si partes distulerint hosce eligere arbitros, valere Episcopum eos compellere, ut in triduo, eligant, ad hoc ut suspicionis causam absolverent, subdunt *ex l. apertissimi nuper relati*,& disponitur *per d. cap. cum speciali*: imò si arbitri discre-

ſcrepantes, non convenerint, tertius tunc eligitur, ut cum eis, ſuſpicionis cauſa terminetur: *Panorm. in cap. ſuſpicionis, n. 5. de offic. delegat.*

193 Censẽt planè nõnulli hoſce arbitros eſſe eligẽdos, quoties Superior præſens haud fuerit, aut valdè diſtaret: at ſi adeſſet, tunc arbitri non eligũtur, ſed coram Superiore ſuſpicionis definitur cauſa: *ex tex. in cap. ſi contra unum de offic. deleg. in* 6. Etenim Sum. Pontifex ex quo valdè diſtaret, ideo pro ſuo recuſando delegato, arbitri eliguntur, & non ipſe de ſui Delegati ſuſpicione cognoſcit, ut ſumptibus, ac partium moleſtiis parcat: *Panorm. in d. cap. ſi quis contrà de for. compet. n.* 22. *in fin.* & apertè facit *Gloſſ. in d. cap. ſi contrà unum, in verb. Epiſcopi* ibi: *Omni ergo caſu Papa laboribus, & expenſis partium voluit provideri*, & cõſonant *Franc. ibidem nu.* 3. *Ancher. & Gemin. Barboſ. nu.* 9. *Sborz. de Vicar. Epiſcop. q.* 16. *per totum lib.* 3.

194 Undè Vicarij Epiſcopi ſuſpicio, coram ipſo Epiſcopo, non coram arbitris abſolvatur, ſi in Diœceſi fuerit Epiſcopus, nam in ea ipſe ſolus eſt Judex: *Ancher. Gemin. & Broz. ubi ſupra, Marcell. Vulp. in prax. for. Eccleſ. cap.* 25. *nu.* 18. *Sanch. in conſ. mor. lib.* 6. *cap.* 8. *dub.* 3. *nu.* 22. 28. Et Vicarij Capitularis recuſatio corã capitulo terminatur: *Ricc. Collect.* 1602. *p.* 5. *Garc. de benefic. par.* 5. *cap.* 7. *n.* 23. *dub.* 3. *Armendr. in addit. ad recop. leg. Navar. lib.* 4. *tit.* 33. *l.* 3. *de recuſat. declar.* 6. *Barboſ. in ſumm. deciſ. Apoſt. Coll.* 716. *nu.* 22. *& de dignit. cap.* 42. *num.* 54: *Bellamer. ſuper conſ. Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 16. *de reform. benefic. in penul. declar. Vulp. ubi ſupra cap.* 44. *nu.* 29. *& d. cap.* 25. *nu.* 19.

195 Ita pariter erit de aliis ſimilibus: & faciunt *Gallup. prax. tit. de ſuſp. part.* 1. *cap.* 4. *nu.* 10. *Torreblanc. in prax. Jur. Spirit. lib.* 15. *cap.* 9. *nu.* 10.

196 Aliique equidem abſolutè putavere arbitrorum electionem receſſiſſe ab aula, & in deſuetudinẽ abiiſſe: & sũt *Marcheſan. de commiſs. par.* 2. *§.* 1. *cap.* 8. *de commiſſ. ſuſp. Jud. n.* 22. & ſequũtur *Scacc. de Judic. tom.* 1. *cap.* 101. *lim.* 1. *n.* 8. *verſ. confirmatur. Farinac. frag. part.* 2. *nu.* 929. *lit. I. Fermoſ. in cap. ſi quis contra de foro comp. qu.* 29. *nu.* 20. *Vulp. prax. Eccleſ. cap.* 25. *nu.* 21. *Tenagl. deciſ. Rot. Rom. lib.* 1. *cap.* 7. *nu.* 6. Subditque

197 *Ridolfin. prax. Jud. part.* 1. *cap.* 7. *nu.* 125. recuſationem eſſe tentandam coram Judice,

ce, ad quem fit recursus, vel appellatur, ac coram arbitris: nec impar cecinere *Lancellot. de attentat. part. 2. cap. de attentat. post recusat. Jud. num.* 69. *&* 70. *Famin. Centolin. in addit. ad cons. Farinac.* 17. *tom.* 1. *lit. E. Rebuff. de recusat. art.* 6. *Gloss.* 1. *nu.* 5. testaturque *Bajard. ad Clar. qu.* 43. *nu.* 18. ad evitandam prolixitatem causæ, recensitam arbitrorum electionem nunquam vidisse.

198 Verùm anno 1658. R. D. Antonini Bisignano in Catredali Messanæ Urbis Ecclesia Ciantri, suspicionem uti Delegati Apostolici coram arbitris vannatam fuisse vidimus.

199 Attamen anno 1662. in causa suspicionis in personam Illustriss. Panormitani Antistitis per Supremum M. C. Sedis Criminalis, Senatum ad confirmationẽ sententiæ per Trib. Concistorij fuit dictum arbitros non esse eligendos, suspicionis causam coram R. Monarchiæ Tribunali esse tractandam.

200 Cæterùm Abbas quamvis exemptus, valet mitra auriphygiata, ideft auro intexta, uti, non autem aureas, vel argenteas laminas, neque gemmas gestare: etenim Abbatia refertur inter inferiores dignitates: *Garcia de Nobilit. Gloss.* 48. *§.* 3. *n.* 62. & in Synodo post Episcopos sedet: *Sayr. decis.* 2. *de major. & obedient. Amend. ad Francam decis.* 138. *n.* 4. *Ricc. coll.* 1069. verùm si Episcopalia retineret jura, inferior non dicitur Episcopo: *Ant. Fab. differ.* 3. *Cod. de Episcop. & Cler. Ricc. collect.* 955. *par.* 4. Hinc est

201 quòd si Abbas distinctum haberet territorium, ac loca pleno subjecta jure, in quibus exercet jurisdictionem, non modò tẽporalẽ, sed etiã spiritualem, exemptus à jurisdictione Ordinarij loci Episcopi dicitur, & nullius Diœcesis: erudiunt *Mantic. decis.* 361. *n.* 13. *Seraph. decis.* 311. *n.* 1. *& decis.* 1067. *n.* 2. *Rot. Rom. divers. par.* 4. *decis.* 165. *n.* 2. *& ex Concil. Triden. sess.* 25. *cap.* 11. atque alijs Monasterijs: *Steph. Gratian. discep. for. cap.* 212. *n.* 7. *tom.* 2. Eique cuncta competunt jura Episcopalia jurisdictionis, quæ in sua Diœcesi alijs competunt Episcopis: seclusis tamen ijs, quæ Ordinis sunt: *Gloss. in cap. Ordinarij, verb. locorum, de off. Ordin. Clement.* 1. *verb. proprij, de reb. Eccles. non alienand. Clement.* 1. *de for. compet. verb. Diœcesanis*: *Seraph. decis.* 1386 *tom.* 3. *Navar. cons. tom.* 2. *lib.* 4. *cons.* 2. *Rot. Rom. recollect. per Farinac. tom.* 1. *decis.* 346.

 n. 1.

n. 1. licèt primam confert tonsuram suis subditis: *Anton. Fab. decis.* 21. *C. de Episc. & Cler.* ac dimissorias tradit: *Sayr. decis.* 25. *de temp. Ordin.* quo ad suos subditos: *Balb. cons.* 91. *par.* 1. dicitur porrò Ordinarius: *Abb. in cap cum contingat, n.* 5. *de for. compet. Navar. d. cons.* 2. *& tom.* 2. *lib.* 5. *de privileg. cons.* 9. *n.* 1. *Ricc. resol.* 300. *n.* 1. *& resol.* 301. *n.* 2. *& resol.* 304. quoniam ordinariam contentiosam retinet jurisdictionem, & qui eam habet, Ordinarius appellatur: *Abb. in cap. Romana,* §. 1. *de appellat. in* 6. *Parisius de resignat. benef. lib.* 3. *qu.* 11. *n.* 19. *& seqq. Rodoriq. quæst. Reg. tom.* 2. *qu.* 63. *art.* 3. *Abb. in Clement. dudum, verb. Prælati, de sepult. Ricc. d. resol.* 304. Imò visitandi habet facultatē: ideò Ordinarius est: *cap.* 1. *de censib. in*6. *Ludovis. decis.* 304. *n.* 2. *Mantic. decis.* 322. *n.* 14. *Gratian. d. cap.* 212. *nu.* 34. 35. Campanas benedicit: *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 3. *n.* 105. Calices, & patenas: *Cesped. de exempt. distin.* 158. *nu.* 1. *Pellizzar. nu.* 104. Suas benedicit Ecclesias: *Pellizzar. sect.* 3. *nu.* 101. Easque pollutas reconciliat: *idem d. cap.* 5. *sect.* 2. *nu.* 69. Si tantùm benedictæ sint: at secùs si consecratæ: nam tunc debent recipere aquam benedictam à proprio Ordinario, & quando: vide *Pellizzar. ibidem*: quarum Ecclesiarum cōsecratarū prophanatio per Ordinarium perficitur, quippè ad eum spectat constructio, & ad eum dissolutio: *Pellizzar. sect.* 3. *nu.* 101. *Ce. sped. distin.* 156.

202 Ad eumq; Abbatē causarū Criminaliū, ac Matrimonialium cognitio spectat: ut *Farinac. decis. Crim.* 100. ad limitationem *cap. tanta, de excess. Prælato, ex Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 20. adducit: Synodum convocat *Rot. Rom. divers. decis.* 619. *n.* 2. *par.* 4. *Paris. de resign. benefic. lib.* 8. *qu.* 9. *n.* 98. hæc quidem Cōgregatio ad Ordinarium spectat: *Garcia ubi supra part.* 9. *c.* 2. §. 1. *n.* 130. 131. *cap. conquerentia, de off. Ordin.* suæ, ac alterius Ecclesiæ Campanas benedicit: ut *decis.* affert *Papiæ Macerat. decis.* 112. *cas.* 3. Denunciationes in Matrimonijs faciendas ex causa remittit: ut *Sayr. decis.* 9. *de Sponsalib.* ad ampliationem *Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 1. *de reform.* recenset, quippè eæ ad ordinariam spectat jurisdictionem: *Ricc. resol.* 291. *n.* 1. *Navarr. cons.* 2. *Gonzal. Reg.* 8. *Cancellar. Gloss.* 5. §. 8. *nu.* 28. *Garcia de benefic. part.* 5.

cap.

cap. 8. *nu.* 57. 59. Vestes, ac Calices benedicit *Balb. decis.* 22. *Gloss. in cap. Abbates, de privileg. in* 6. Concursum ad beneficia Curata instituit, cõcurrentes examinat, & approbat Vicarios, ac OEconomos deputat, *juxtà cap. Trid. sess.* 24. *de reform. cap.* 18. *& seqq.* Studia, lectiones Sacræ Scripturæ, ac Seminaria erigit: *Steph. Gratian. discep.* 212. *n.* 46. 47. Suos absolvit Monachos ab excommunicatione: Ricc. *d. collect.* 955. *part.* Rot. *Rom. divers.* 1522. *part.* 3. licèt de hęresi haud cognoscit *Sayr. decis.* 7. *de Hæret.* Personas tamen, ac Ecclesias interdicit *Innoc. in cap. quæsivit, n.* 1. *de his, quæ fiunt à major. part. cap.* literas monitoriales relaxat, *Lazar. Can. quæst. sect.* 1. *quæst.* 8. Subditum pro debito suæ Ecclesiæ excommunicat, *Tusc. conclus.* 437. *n.* 2. *Lap. alleg.* 78. *nu.* 6. *& seqq.* Absolvit, ac dispensat in casibus, & irregularitatibus, de quibus *in Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* dummodò habeat Diœcesim, & territorium proprium: *Sanch. de Matrim. lib.* 8. *disp.* 2. *nu.* 10. *& tom.* 1. *in præcep. decalog. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 5. *Duard. in Bull. Cæn. Dñi lib.* 3. §. 2. *quæst.* 11. Casus reservatos statuit, *Homob. de bon. de cas. reser. par.* 1. *cap.* 2. *vers. inter pariter, Cong. Concil. super cap.* 7. *sess.* 14. §. *à summis.* Confessarios ad audiendas Confessiones approbat, *Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat.* 25. *n.* 9. *par.* 2. *Suarez tom.* 4. *in par.* 3. *Div. Thom. disp.* 28. *sess.* 5. *n.* 1. *Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *nu.* 76. *Henriq. in summ. lib.* 6. *cap.* 6. §. 1.

203 Dispensat pariter in votis, ut insinuat *Sayr. de claus. Reg. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 11. *nu.* 83. *Duard. in Bull. qu.* 11. *nu.* 18.

Resignationem beneficiorum, sibi proximè subjectorũ, Abbas recensitus admittit; in quibus Episcopus loci Ordinarius suas nequit apponere manus: *Azor. instit. mor. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 25. *vers.* 7. *quæritur, Flamin. Paris. de resignat. lib.* 7. *qu.* 15. *nu.* 4. *Gratian. discept. cap* 212. *nu.* 44. *Sanleger. resol. benefic. par.* 2. *cap.* 3. §. 9. *nu.* 20. ob jurisdictionem Episcopalem, aut quasi, quam retinet: subdit *nu.* 21. 22. *& seqq. Sanleng.* Si Pontificialem jurisdictionem, aut privilegium retinuerit: annectit *Azor. ibidem, Barbos. de Jur. Eccl. un. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 9. & omnis ordinarius Ecclesiasticus Superior habens Spiritualia hasce admittit re-

signationes: *Paris d. quæst.* 15. *nu.* 18. non tamen Sæculares, & Reges, *Barbos. num.* 10. *Mastrill. decis.* 31. *num.* 21. Beneficii autem resignationem admittendo, nequit Abbas, vel quilibet alter Ordinarius id conferre, nisi prius, certiorato Sum. Pontifice, & ab eo Oraculo recepto, circà modum, & formam, resignationem recipiendi, aliàs irrita, ac nulla erit eorũ Collatio, quãvis valida remanet respectu liberè resignantis, & ita *ex Bul.B. Pij V.* 58. *in ordine novi Bullarii* ad confirmationem alterius constitutionis, ejusdẽ Pii V. in vetere Bullario statuit *Rot. Rom. & indicat Merlin. decis.* 231. *nu.* 6. *tom.* 1.

Eam equidem admittere debent Ordinarii resignationem, quæ simplex, & pura est, absque alia conditione, & pensione, ista namq; Simoniã redoleret, saltem, confidentialem, & in pœnas, & censuras contrà Simoniacos indictas ruerent, ut advertunt *Ugol. de Simon. par.* 1. *cap.* 28. §. 2. *nu. fin. Mart. Bonac. eodem tract. qu.* 4. §. 14. *nu.* 15. *Barbos. de jur. Eccles. un. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 46. 49. *& seqq.* disertè porrò Pius V. in d. Bulla præceptum Ordinariis indixit, ne simplices resignationes per eos recipiendæ fiant verbo, signo, aut intensione, nec designent antecedenter successorem ad resignantium sugestionem, neq; inter eos promissio, vel intensio de eo intercedat, nisi justa accesserit causa; nimirùm pro bono pacis inter contendentes, pro studio alicujus scolaris pauperis, vel in Ecclesiæ utilitatem, pro egenis, pro benemeritis, pro usu pio, vel causa alimentorum ad beneficium renunciantis: *Gratian. discept. cap.* 617. *an.* 1. *ad* 5. *Rot. Rom. Recens. part.* 1. *decis.* 437. *Barbos. de potest. Episcop alleg.* 69. *nu.* 15. *& alleg.* 85. *nu.* 11. *vers. circà p.* 3.

204 Undè inferunt nonnulli resignationem in alterius favorem conditionalem absq; alia pensione confectam nullam esse, etiam jure communi inspecto; etenim talis resignatio speciem, & imaginem hæreditariæ successionis continet; successorem in beneficio eligendo, quod jura, & Sacri Canones interdicunt; ut benè erudit *Azor. loco indicato cap.* 21. *in principio*, & si oppositũ de jure cõmuni sustinẽt *Barbos. à n.* 55. *& seqq. d. c.* 15. *lib.* 3. *Sot. de Just. lib.* 9. *q.* 7. *art.* 2. *conclus.* 1. *Covarr. var. resol. lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 5. *Silv. verb. renunciatio, & alij* sustinentes allatam resignationẽ nul-

nullum habere vitium, nec simoniam continere, nec ex ea successorem eligi, licèt eam Sacris Canonibus inimicã esse probet fusè *Barbos. n.* 54. *& seqq.* ideò liberè quit Ordinarius jure talem respuere conditionem, & eo approbante, haud vitium continere subdunt: jura namque damnant in beneficiis, conditiones privata Clericorum auctoritate impositas: ista planè apponitur coram Ordinario: meritò resignationem ex ea minimè inficiari concludunt: attamen oppositum firmat *ex Gloss. in cap. ex parte, de offic. Deleg. et in cap. cum pridem de pact. Abb. Præpos. Felin. Cassad. decis.* 2. *&* 3. *de simon. Navar. in man. cap.* 23. *n.* 107. & primam sententiam refellit *Azor. ubi supra. & in cap.* 27. *vers. quarto quæritur, & in vers. altera opinio*, firmãs hanc veriorem, & probiliorem esse: subdens, recensitam resignationem in gratiam, & alterius favorẽ damnatam, de jure communi esse, & simoniam complicare, eoque magis ex d. Pij V. Bulla, & solùm aliquando tales resignationes in gratiam admittuntur coram Pontifice, qui ob supremam suam auctoritatẽ eas admittere quit. *Barbos. n.* 44.

Inter hasce demùm dispares sententias nobis arridet, hæsitationem prępositam sub distinctione accipere: nimirũ, aut resignatio sub expresso facta sit pacto, & conditione (non aliter, nec alio modo, &c.) in gratiam alterius, quãvis liberè, absque pensione, & istam damnatam esse putamus, ac simoniam redolere, potissimùm ex allata Pii Bulla, nec Ordinarius quit resignationẽ sub tali fœdere recipere, ut rejectâ conditione, beneficium tanquàm vacantem alteri cõferre possit: quippè talis resignatio habetur pro nõ facta, & Ordinarius inhabilis est ad eã admittẽdam, ut graphicè erudiunt *Flamin. Paris. de resign. lib.* 1. *qu.* 3. *nu.* 15. & oppositam sectantes refellit *Barbos. de Jur. Eccl. un. d. lib.* 3. *cap.* 15. *à nu.* 46. *ad* 49. *& seqq.* & sequitur *Episcop. Ventrigl. prax. annot.* 4. *§.* 1. *de resignat. benefic. nu.* 41. *par.* 2. Aut resignatio fit purè, & simpliciter absque alia conditione, & favore, sed libera & sine pensione, licèt cum intensione, & ea mente, ut Ordinarius illud alteri conferat, absque tamen ulla pactione preambulâ, & hanc validam esse resignationem autumamus, ùt apprimè insinuant *ex Sanch. in consil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 36. *n.* 12.

&

& alijs, *Sālenger. resol. benefic. par. 1. cap. 75. à n. 3. ad finem*, ubi ex eodem *Sanch.* concludit posse resignantem post peractam resignationem liberè, & purè, proponere Ordinario, cui vellet tale beneficium cōferre: ejusdem sententiæ est *Azor. d. lib. 7. cap. 27. in fin. par. 2.* etenim talis resignatio purè, ac liberè ab initio facta est, non repugnantibus juribus, nec Pij Bulla: *Barbos. d. cap. 15. n. 60.*

Nullam denique esse resignationem factam, vel ad favorem alterius, sub reservatione pensionis, vel sub aliqua conventione retrahendi lucrū, officiū, vel commodum, imò simoniam continere edocent *Navar. consf. 2. de simon. Azor. d. cap. 27. vers. 5. quæritur, Barbos. d. cap. 15. nu. 49. & seqq. Ventrigl. d. annot. 4. §. 1. n. 41.* licèt idem *Azor. in cap. 21. vers. 5. quæritur, ejusdem loci*, censet quòd spontè quis resignare quit beneficium cū reservatione pensionis, quod comprobat, tam ex prisco jure, quàm ex novo usu: imò agglutinat hasce pensiones in subsidium vitæ, & alimentorum gratiam posse assignari: meritò honestā retinere causam: fortiùs si beneficia permutanda non essent equalia: nam tunc quit Episcopus pēsionem indicere, donec equalentur: *Navar. consf. 43. n. 4. de simon. Gonzal. ad regul. Cācell. 8. gloss. 14. n. 38. Barbos. alleg. 69. n. 14. par. 3.*

Rursus nequit Ordinarius beneficia resignata conferre suis consanguineis affinibus, & familiaribus: *Filliuc. qu. mor. tom. 3. tract. 45. cap. 8. n. 29. & alij, Dian. resol. 26. par. 5. tract. 14. Barbos. alleg. 69. nu. 48. par. 3.* nec ipsius resignantis, ut habetur in dicta Pij Quinti Bulla, aliàs resignatio est nulla, & Episcopus plectitur coërctionibus adductis in dicta Constitutione: *Barbos. nu. 49. Pyrr. Corrad. prax. benef. lib. 1. cap. 1. n. 50. Card. de Luca de benef. discurs. 65. nu. 1.* Extenditur tamen consanguinitas usque ad quartum gradum, *Luca ad Gratian. ad decis. 189. nu. 2.* Et si conscius de consanguinitate Ordinarius beneficium contulit in pœnas contra tales conferentes ruit: *Buratt. decis. 162. n. 6.* licèt præsumpta probatio ad id non relevet: *Beltram. ad Ludovis. decis. 53. n. 5. Luca ad Ventrigl. observat. adnot. 4. §. 1. part. 2. num. 3.*

Sciendum tamen est, per resignationem puram, ac simplicem, jam ab Ordinario admissam, omne amitti jus, ipso

ipso jure: adeò ut liberè impetrari,& conferri potest: ut probat ex multis *Barbos.d.cap.* 15. *à nu.* 66. *& seqq.* ob tamen cōditionalem resignationem, neque titulo, neque alio denudatur jure resignans, nisi sigillatim, & in forma specifica adimpletis conditionibus: alioquin pro non facta habetur resignatio: *Paris.eodem lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 15.

Undè fluit per collationē beneficij resignati in gratiā certę personæ, si non ei, sed alteri conferatur, beneficium non dicitur vacare, & resignans in sua continuare quit possessione: *Paris. à nu.* 47. *Barbos. n.* 73. ubi sic decisum affert, estque talis resignatio conditionalis, dummodò persona obsignata perfectè beneficium acquirat, nec aliter possessio penès resignātem abdicata censetur, nisi expeditis, & cū effectu literis Apostolicis, in forma *dignum*, in personam resignatarij exequutis, *Barbos. n.* 75.

Ita pari schemata est si resignatarius aliquo defectu irretitus fuerit: nimirùm si laicus erat, aut excōmunicatus, aut absens, qui acceptare renuerit, vel ante acceptationē occubuerit: ut de alijs similibus firmant *Garcia de beneficiis, par.* 2. *cap.* 5. *n.* 190. *& seqq. Barbos.n.* 76.

Infra tamen mensem à die scientiæ Ordinarius debet resignationē aut respuere, aut admittere ex Gregor. XIII. Constitut. *de publicandis resignation.* & provisus infra mēses tres à die provisionis eam publicare, & possessionem capere tenetur, alioquin beneficium ad Sed. Apostol. devoluitur, & ipso jure, vacare dicitur: *Novar.sum. Bull. de benefic. resignator. Coccin. decis.* 147. itidem data minori ætate, ignorantia, vel aliquo impedimento: ut contra *Navar. cons.* 3. *de renunciat.* tenet *Paris. d. lib.* 11. *qu.* 4. *n.* 34. *&* 85. quam Parisij sententiam in foro fori procedere ait *Ventrigl. annot.* 4. §. 1. *n.* 72. *par.* 2. & quamvis *Paris. de resignat. lib.* 11. *qu.* 2. *n.* 6. *& q.* 5. *n.* 4. & cum eo *Garcia, & Choke.* autumavere quod infra eūdē mensem Ordinarius allatum beneficium resignatū debet conferre: discrepat verò ex *Massobr. in prax. habend. concurs. requisit.* 7. *dub:* 1. *Barbos. de jur. Eccles. unic. lib.* 3. *tom.* 2. *cap.* 15. *n.* 113. *in fin.* edocens infra sex menses fieri posse provisionem: ex Pij V. Constitut. *in conferendis*, quā per Gregor. XIII. recensitam Constitut. abrogatam nequaquàm fuisse subdit.

Petita demùm, & obtenta re-

resignandi venia, sivè renunciandi beneficium, locus amplius non est pœnitentiæ, & renuncians ad renunciandum compellitur: *Fusc. de visit.Eccles. lib.* 2. *cap.* 28. *n.*1; tam si à Sum. Pontifice, quàm si ab Ordinario indulta fuerit venia: *Paris. lib.* 3. *quæst.* 18. *n.* 48. 59. 63. *& seqq.* ubi in omnibus beneficijs hoc militare firmat. Verùm in beneficijs inferioribus semper pœnitentię locus est, donec cōsensus fuerit in Cancellaria, vel in Camera registratus: subdit *n.*67. 68.& sequitur *Barbos. n.* 119.

205 Cæterùm beneficiorum permutationes admittit Ordinarius, & Abbas expressatus permissu ejusdem Pij Bullæ: ibi *Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis Sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur.*

Et an ob læsionem recensita permutatio possit rescindi? vide *Paris. de resign. lib.* 3. *qu.* 7. *n.* 41. *Morl. Empor.par.* 1. *tit.* 9. *q.* 19. *n.* 4. *Ricc.prax.* 463. 465. 480.

Et si facta Collatione, alter ante factā sibi Collationē occubuerit, nequit tūc superstes ad beneficiū dimissum regressum habere: *Gonzal. ad regul. Cancell.* 8. *cap.* 15. §. 2. *à n.* 40. quamvis utrumque retinere valeat si nō resignaverit ante Compermutantis obitum: *Less. de Just. & jur. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 197. & non sint incomputabilia: *Barbos. n.* 52. 53.

Permissæ equidē sunt permutationes à Sāctionibus Canonicis, & ab Apostolicis Cōstitutionibus, quæ ex justa perficiuntur causa; nimirùm ob necessitatē, & si in Ecclesiæ utilitatem redolent: *cap. quæsitum de rer. permut.* licèt solam unius Ecclesiæ utilitatem, & necessitatem sufficere, de veriori sententia edocet *Garc. de benef. par.* 11. *cap.* 5. *n.* 49. & ex eo *Ventrigl. annot.* 4. §. 2. *n.* 18. *p.* 2. qui sub *n.* 19. firmat unius beneficiati sufficere utilitatem, dummodò quòd inductivè redoleat permutatio in Ecclesiæ utilitatē; & quòd ex justa perficitur causa, nimirùm ob inimicitiā alterius Beneficiati, de qua nos infra agemus, & ob aeris intemperiem: *Barbos. de jure Eccles. lib.* 3. *cap.* 15. §. 5. *nu.* 127.

Pro cujus ulterius permutationis subsistentiam, Ordinarij illius loci, ubi beneficium situm est auctoritas requiritur: ut *ex Garcia, Barbos. & Rebuff.* insinuat *Ventrigl. nu.* 20. *& seqq.* ubi de Vicario Generali, & Capitulari fu-

sè

sè tractat: verùm si commutatur beneficium sistentem in una Diœcesi, cum alio alterius Diœcesis, utriusque Episcopi consẽsus requiritur: *Azor. Instit. mor. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *qu.* 8. *Barbos. alleg.* 69. *nu.* 10. *part.* 3.

Ac Patronorum consensus, si de jure patronatus laicali, aut Clericali beneficium permutatum sit: *Lambertin. de Jur. patron. lib.* 3. *qu.* 5. *art.* 2. *nu.* 2. *Azor. Instit. mor. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 25. *vers.* 4. *quær.* quem coram Ordinario præstari debent, etiam post peractam permutationem; imò si non reclamaverint, tacitus depromitur consensus, qui sufficiens est pro ejus validitate: *Lambert. de Jur. patron. par.* 1. *lib.* 2. *qu.* 6. vel si infrà tempus eis assignatum ad præsentandum, non contradixerint: *Garcia, & alij infrà*; at secùs si reclamaverit, nam nulla erit permutatio: *Lother. de re benef. lib.* 2. *qu.* 14. *nn.* 75. *& seqq.* eâque nullâ pronunciatâ, ad sua pristina beneficia redeunt Beneficiati permutãtes: imò si cõscii fuerint, & secluso patroni plàcito permutationem confecerint, beneficia vacarent: *Ricc. prax. decis.* 171. *n.* 105. *Choker. de permut. benef. lib.* 1. *cap.* 19. *n.* 1. *& seq. Gratian. discept. cap.* 835. *n.* 10. *& seqq. Sauleger. resol. benef. par.* 2. *cap.* 4. §. 8. *nu.* 20. 21. ad eaq; attingere nequeũt ampliùs permutantes, & patronus quit alium præsentare: ut censent *Lother. d. lib.* 12. *qu.* 14. *à num.* 75. 84. *& seqq. Garc. d. par.* 11. *cap.* 3. *n.* 19. *& Ventrigl. nu.* 27. annectit, si requisitus patronus absque justa causa annuere renuerit, posse Ordinarium auctoritatẽ prestare, secluso patroni placito: *ex Felin. in cap. cum accessissent nu.* 30. *de constit.* ratio quam ad id affert est, ne utilitas Ecclesiæ implicetur; ideò eam validam esse firmãt *Garcia d. cap.* 3. *par.* 11. *nu.* 17. *Pelens lib.* 1. *act. forens.* 41. si tamen de magna tractetur utilitate Ecclesiæ: etenim tunc compellere potest patronũ ad suum præstandũ consensum in beneficii permutatione, aliàs secùs, etiam si permutantium accesserit utilitas: ut de vera, ac amplexa sententia firmat *Garcia n.* 28. *Choker. nu.* 10. 12. & insinuat *ex Rot. Rom. Recens. decis.* 190. *nu.* 11. *par.* 5. *Sanleng. nu.* 22. cuncti tamen subdentes utilitatem, & Ecclesiæ necessitatem probandã esse ab allegante, quoniam non præsumitur: *Rot. Rom. d. par.* 5. *decis.* 152. *nu.* 14. Et quandò dicitur adesse Eccle-

fię utilitas: vide *Sanleger. ibidem nu.* 25. *& seqq. Garc. Choker. & alios supra citatos*, *& nos infrà.*

Ordinarius tandem suam præstare debet auctoritatem, præviâ tamen causæ cognitione; nam in dubio sine causęcognitione pręsumptio stat ac pro nullitate, ut nuper diximus, & censetur facta pro nō justa causa etiam si aliter Ordinarius attestaret: nam ei nō creditur: sentiunt *Garc. d.cap.* 4. *par.* 11. *n.* 52. *Barbos.d.cap:* 15. *lib.* 3. *num.* 172. cum quibus non transit. *Ventrigl. n.* 28.

Imò ipse Ordinarius quamplurimas alias diligentias sedulò adhibere debet, antequā suā prębet auctoritatē, quas diſertè cūctas affert *Vētrigl. ibidē à n.* 30. *ad fin. & Barbos. ibidē.*

Justis igitur accedentibus causis per Innoc. III. *in cap. nisi cum pridem, de renunc.* adductis, & Archiepiscop. Calaritano transmissis, resignatio rectè perficitur. Quæ causæ justæ sub ista restringuntur forma nimirùm:

Debilis, Ignarus, malè Conscius, Irregularis:

Quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit.

Exprimit equidem B. Pius V. *in d. sua Constitutione* 58. magis enodatè hasce, & alias justas causas.

206 Senis equidem ad recensitam resignationem admittitur: ut depromitur ex eadem allata Pij V. Constitione ibi: *Senio confecti*, & disponitur per *d. cap. nisi cum pridem, de renunciat. & ibi Abb. n.* 8. arbitrio indicantis: *Menoch. de arbitr.* 49. *n. Consil. D. Carol. Petr. super rit. M.C.V. rit.* 166. *n.* 108. *tom.* 2. *Flamini. de resignat. lib.* 5. *quæst.* 6. *nu.* 2. *de Augustin. in addit. ad sum. Bull. verb. beneficiorum resignationes*: *Navar. in sum. Bull. eodem tit. nu.* 2. *Genuens. prax. cap.* 65. *n.* 1. *Ventrigl. n.* 4. *ex Menoch. cap.* 49. *n.* 1. *Filliuc. qu. mor. tract.* 41: *de benefic: cap.* 10. *nu.* 13. *Castr. Palau. oper. mor. tom. tract.* 13. *disp.* 6. *pun.* 3. §. 1. *Barbos. alleg.* 69. *nu.* 32. *par.* 3. Vel si infirmus, ut in eadem Constitutione ibi: *Aut valetudinarij*, & isti, qui sint prudentis Judicis arbitrio relinquitur: *Menoch. ibidem cas.* 60. *Genuens. Novar. & alii ubi nuper. Massob. prax. habendi recurs. req.* 7. *dub.* 8. Aut si corpore impeditus fuerit ibi: *Aut corpore irretiti*: taliter verò, quòd id quod devincitur præstare, nequit: *Prosp. de Augustin. ubi supra vers. tersia, Novar. ibid. d. vers. tersia, Flamin. qu.* 6. *n.* 31. 32. *&* 36. ubi laxè de hisce impedimentis, & referun-

runtur per *Filliuc. Castr. Pala. et Barbos. ubi nuper*, & post eos *Nicol. Scopp ad Gratian. obser. ad decis.* 189.*n.*39. *& seqq.* ut si leprosus, scabiosus, paralyticus, apopleticus, lunaticus, aut Gallico morbo tinctus fuerit: *Flamin. Paris. de resignat. lib.* 3. *q.*6.*n.*31.32. Nè languēte Pastore, grex dentibus insidiatoris laniandus relinquatur: *cap. quamvis* 7. *quæst.* 1. Ita & si corpore vitiatus fuerit ibi: *vel vitiati*, *Flamin. d. qu.* 6. *n.*33. *de Augustin. vers.* 4. *Novar. n.* 2. *vers. sexta*: ut si Cæcus, Claudus fuerit, & si manum mutilam, vel eas inefficaces haberet, si ligneo pede ambulaverit, vel si in qualibet corporis parte notabiliter diminutus fuerit, ut mirificè de more ex allatis recenset *Scopp. ibidem nu.* 56. 57. vel si de aliquo crimine inquisitus fuerit, ibi: *crimini obnoxii*, *Fuscus de visit. Eccl. lib.* 2. *cap.* 28. *nu.* 25. & alii ubi nuper *de Augustin. vers. quinta*, ubi crimina ad hanc perficiendam resignationem explicat, & recensentur *per Scopp. nu.* 70. Nimirùm si de delictis agitur ex quibus non inducitur vacatio ipso jure; sed per sententiam: etenim pro istis admittitur renunciatio, usque ad sententiam, quia eo tempore suos facit fructus Beneficiatus.

At secus in criminibus ipso jure privationē indicentibus, ut hæresis, simoniæ, lęsę Majestatis, Sodomiæ, & alia per *Ventrigl. ann.* 3.§.1.*à n.*53.*cum seqq.& in annot.*4.§.1. *n.* 16. & per *Barbos. infra*, quæ adeò vera esse firmat, ut nec valere renunciationē ad favorē alterius, si beneficiū ipso jure vacaverit: *ex Barbos. de jur. Eccl. uni. c.* 14. *n.*70. *lib.* 3. firmant omnes hoc idē quoad irregularitatē ex delicto provenientem, quod privationē beneficii ipso jure infert.

Insuper censuris Ecclesiasticis innodatus valet beneficium resignare, quod deprimitur ex aliis verbis in ipsa Pii V. Bulla contentis ibi: *Censuris Ecclesiasticis irretiti*: & insinuant DD. supra recensiti, & agunt *Flamin. de resign. q.*6. *n.*61.*Novar. in sū. Bull. eod. tit. n.*2.*vers. sexta*, *Pros. de August. ad Quarāt. vers. sexta*, *Fusc. de visit. lib.* 2. *c.* 28.*n.*14. *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 3.*cap.* 15.*n.* 105. *Vētrigl. prax. annot.* 4.§.*unic. n.* 27. *to.* 2. *Genuens. prax. c.* 65. ubi fusè de cēsurarū divisione juxta *c. quærenti*, *de verb. signific.* ratiocinatur: & firmant *Navar. in man. cap.* 27. *n.* 1. *Henriq. in sum. lib.* 3. *cap.* 6. *Suarez de censur. tom.* 5. *disput.* 1. *sect.* 3. *Avil. eod. tit. par.* 1. *disput.* 2. *dub.* 5. &

post eos doctissimus *D. Nicol. Scopp. ad Gratian. in obser. ad decis.* 189. *n.* 72. *&* 73. edocens cẽsurarum appellatione, irregularitatem haud venire, quod ante eum austruere *P. Emman. quæst. Regul. tom.* 1. *qu.* 62. *art.* 12. *Cened. ad decret. Collect.* 52. *n.* 12.

Ita pariter res se habet, si Beneficialis bannitus, Dæmoniacus, vel mutus effectus fuerit, qui potest resignare beneficium si futilis Ecclesiæ, vel Beneficio fuerit: *Navar. Flam. August. & alij per Scopp. nu.* 74. 75. *Barbos. d. alleg.* 69. *n.* 40.

207 Parique schemata erit si plura retineret Beneficia: ut ex *Concil. Trid. sess.* 24. *de reform. cap.* 17. insinuant *Navarr. man. cap.* 23. *n.* 23. *Ugolin. de potest. Episcop. cap.* 14. *§.* 2. *Barbos. eodem tract. alleg.* 62. *n.* 2. *Scopp. n.* 77. 78. Retentionem namque plurimorum Beneficiorũ semper Sacri Canones aborruere: *Lother de re benefic. lib.* 3. *q.* 23. *n.* 2. ex quo fonte scatet habẽs duo, vel plura beneficia itidem simplicia, & residentiam haud exquirentia, si unum ex eis congruum est ad vitæ Beneficialis retinentis sustentationem, cætera absque Summ. Pontificis placito retinere nõ possunt: *Barbos. d. alleg.* 62. *n.* 6. *par.* 3. sed *n.* 8. ait de consuetudine aliter servari: *vide n. seqq.* & *in Collect. DD. in Concil. Trid. sess.* 24. *cap.* 17. *n.* 2. *vers. unum tantum*: *Weymes. ad Constit.* 24. *ex antiq. jur. de sump.* & post eos *Cæsar Panimoll. decis.* 31. *annot.* 1. *n.* 34. 34. 35. 36.

Advertendum tamen est, recensita bina iam adempta beneficia, per modum nuper expressatum, esse incompatibilia: ut edocet *Panimoll. ibidem*: undè est, suppositâ incõpatibilitate, resignationẽ haud permitti: quoniam in beneficiis incompatibilibus per assequtionem secundi, primũ ipso jure vacat, & resignari nõ posse: ut ex *Genuens. prax. cap.* 65. *n.* 3. absolutè firmat *Ventril. d. annot.* 4. *§. unic. n.* 29. *part.* 2.

Dicuntur planè incompatibilia beneficia si personalẽ exquirunt residentiam, licèt simplicia sint: *Lother. d. lib.* 3. *cap.* 23. *n.* 10. *Barbos. d. alleg* 62. *n.* 3. *&* 28. & ita pluries decisum per *Rot. Rom.* affert *Panimoll. n.* 1. Si tamen residentia requiritur, quæ dicitur continua, & præcisa, ob quam in casu non adimplementi tituli privatio infertur: nam ista continua esse debet, sub tituli, & beneficij privatione, nisi pro duobus, vel tribus men-

mensibus à Concil. Trid. indultis. At secùs in residentia, si nō esset perpetua, sed ad certum tempus, vel non præcisa, sed causativa, sub fructuū privatione, non verò tituli; tunc incompatibilitas, nō intrat minùsve beneficii vacatio, & resignatio permittitur: ut magistraliter enodatè distinguendo edocet *Gonzal. regul. Cancell.* 8. *Gloss.* 15. *n.* 20. 21. 22. *Panimoll. n.* 4. 5. 6. 7. Verùm ex Sum. Pontificis dispensatione permittitur allata beneficiorū incōpatibilium retentio, quæ ex literis gratiæ, non autem ex testibus de fama clarificatur: *Gonzal. n.* 29. *Lother. n.* 8. 9. Ex quibus colligitur retinentē unum beneficiū sufficiens ad congruam sustentationem, nequire duo retinere, neque tersium ei conferre valet Episcopus, si duo per se separatim insufficiētia haberet: *Flamin. Paris. de resign. benef. lib.* 3. *qu.* 1. *n.* 138. *Garc. de benef. par.* 11. *cap.* 5. *n.* 268. *Barbos. in Collect. DD. Concil. Trid. sess.* 24. *de reform. cap.* 17. *n.* 6. *& in d. alleg.* 62. *n.* 6. *part.* 3. Et si Collatum sit tersium beneficium habenti duo beneficia itidem in sufficientia, Collatio nulla, & invalida est: licèt oppositum edocet *Barbos. d. n.* 6. imò & si tersium sufficiens fuerit, alia duo prima vacant, aut retinēs alterum ex eis dimittere tenetur, at si amborum possessionem, & fructus ex eis receperit; utrumque vacaret beneficium: ut insinuat, & decisum affert *Garcia part.* 11. *cap.* 5. *n.* 310. *dub.* 1. 2. sed vide *Ugol. ubi supra par.* 1. *cap.* 14. §. 2. *n.* 2. *Barbos. d. cap.* 17. *n.* 10. Subditq; sanè *Barbos. loco indicato*, sufficientiam, vel beneficij insufficientiam judicantis arbitrio remittendam esse.

208 Admittitur pariter beneficii resignatio, per Matrimonium à Beneficiali contractū, & indicant verba ejusdem Pij V. Bullæ, *Vel Matrimonium contracturi*: & faciunt *tex. in c.* 1. *c. diversis falacijs de Cleric. conjugat.* quoniam confestim, contracto Matrimonio, exutus beneficio, absque alia sententia remanet Beneficialis, per electionem incompatibilis status: ut apertè insinuat *Gloss. in d. cap.* 1. *verb. relinquēda*, & laxè facit *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *disp.* 42. *n.* 4. & sequuntur *Aug. Barbos. de jur. Eccles. unic. lib.* 3. *cap.* 14. *n.* 7. *Rot. Rom. Recens. decis.* 8. *n.* 2. *par.* 3. Matrimonium verò per verba de præsenti, non autem per Sponsalia cōtractum, privationem, & vacationem beneficij ipso jure infert: taliter quòd nec per sen-

ſententiam privari poſſit beneficio contrahens Matrimonium per Sponſalia: ut ſubdit *Sanch. n.* 1. & refert *Ventrigl. prax. annot.* 3. §. 1.*n.* 13.*p.*2. Imò ſi per Sponſalia fuerit contractum, & copula fuerit ſequuta, beneficium non dicitur vacare: ex multis fundat *Sanch. nu.* 5. *Rot. Rom. nu.* 3. *Ventrigl. n.* 14. oportet igitur ut ante contractum Matrimonium renunciatio, ſeù reſignatio conficiatur, ad hoc ut admittatur: nam ſi poſtea perficitur nulla erit, & beneficiũ dicitur vacare: ita edocet *Ventrigl. annot.* 4. §. 1. *n.* 30. etiã Matrimonio non conſumato: *Garcia de benef. cap.* 8. *nu.* 3. *par.* 11. *Ventrigl.n.* 14. & uxor in Religione ingrediatur: *Ricci. Collect.* 813. latè *Sanch. de Matrim d. lib.* 7. *diſp.* 42. *n.*4. *Sanlenger. reſol. benef. par.* 2. *cap.* 5. §. 4. *n.* 15.

Vacare planè dicitur beneficium per contractum Matrimonium itidem nullum, ac invalidum, tam conſcio, quàm ignaro contrahente: expectandam verò eſſe ſententiã erudit *Reg. Sanfelic. deciſ.* 15. ubi ita per Supremum S. Clar. Senatum affert deciſum: ſi tamẽ nullitas promerit ex impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, ſciente, vel ignorãte Beneficiato contrahente: ſuſtinent contra *Sanch. Lotther. de benef. lib.* 3. *cap.* 26. *nu.* 76. *Ricciull. de jur. perſon. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 24. ubi annectit quod beneficiũ, tunc dicitur vacare, etiã ſi nullitas ſcateret ex defectu ſolemnitatis, & cum eis ſe firmavit: *Ventrigl. d. annot.* 3. §. 1. *nu.* 18. Oppoſitum herclè, & maximo cum fundamento audacter ſuſtinet *Reg. de Marin. in reſol. cap.* 60. *lib.* 1. edocens per Matrimonium nulliter contractum, beneficium non dici vacare, nec penſio amitti ſubdit *nu.* 9. nec diſcrepant *Addent. ad Buratt. deciſ.* 791. *n.* 8. ipſo jure non vacare, ſed ſpectandam eſſe ſententiam tenent *Sanch. ubi ſupra lib.* 7. *diſp.* 43.*n.*4. *Ricc. Collect.* 813. *Sanlenger. n.* 20.

Veritas tamẽ pręſentis quęſtionis eſt, quod ob Matrimonium nullum ex alio capite, quàm ob defectum cõſenſus, beneficium dicitur ipſo jure vacare: & ita ſtatuit *Rot. Rom. Recenſ. deciſ.* 250. *n.* 21. *par.* 7. *ex Gonzal. regul.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 15. *n.* 43. 44. & *Gloſſ.* 57. & ex eo penſio amittitur: deciſum affert *Cavaler. deciſ.* 166. *n.* 3. *Addent. ad Buratt. deciſ.* 791. *n.* 10. cum quibus ſe firmavit *Sanlenger. nu.* 24. & 25.

Non dicitur pariter beneſi-

ficium vacare, si Matrimonii nullitas flueret ex defectu cōsensus, quoniam contrahens minor erat, & malitia non supplebat ętatem, vel demēs, impubes, aut per metum quis cōtrhaxerit, *Lother ibidem Ricciull. & Ventrigl. in locis indicatis.* sed vide *Jo: Bapt. Mucci ad Reg. Sanfelic. in delucid. decis.* 15. *à nu.* 3. ubi plures affert distinctiones. *Sanlenger. nu.* 21. *Sanch. disp.* 43. *nu.* 7.

Ingrediens Religionem ad beneficii resignationem admittitur, ut indicat eadem Pii V. Bulla *Religionem quoque ingressuri.* Si tamen renunciaverit ante professionem, at secus si postea: quoniam tunc beneficium vacat ipso facto: undè infertur Collatorem nequire beneficiū conferre, nisi sequuta professione; *Genuens. prax. d. cap.* 65. *nu.* 6. *August. Barbos. de Jur. Ecclesiast. un. lib.* 3. *cap.* 19. *nu.* 109. sicq; declaratur particula *statim* in d. Bulla contenta, ut explicat *Ventrigl. prax. ann.* 4. §. 1. *n.* & ante eum dixit *Gozal. in Regul. de mensib. Gloss.* 9. *in annot. nu.* 217. *idem Barbos. d. alleg.* 69. *nu.* 43. Irruentes in irregularitatem, scatentem ob delictum influentem privationem beneficii, ipso jure, ad resignationem haud admittūtur, quippè beneficium vacat confestim patrato crimine: at secùs si delictum privationem non infert ipso jure, sed per sententiam, tunc quia Beneficiatus interim retinet beneficiū, & fructus facit suos quit renunciare: ut edocent *Flamin. Paris. de resign. lib.* 5. *qu.* 3. *nu.* 182. *Zerol. in prax. par.* 2. *verb. irregularitas* §. 4. *Garc. de benefic. cap.* 10. *nu.* 47. *part.* 11. relati per *Ventrigl. nu.* 18. Verùm si in sententia agglutinata sit pœna privationis beneficii, resignare ampliùs non potest, quia tunc beneficio exutum remanere insinuat *Sanlēger. de resol. benef. part.* 2. *cap.* 5. §. 2. *nu.* 8.

Beneficiatus porrò in cassum laborans, pro animæ sui ovilis salute, imò ob crassam, duramque istius cervicem potiùs insurdescere videtur, quam ad honestam se continere disciplinam, futiliter omnibus opportunis remediis sedulò adhibitis; tunc valet Beneficiatus beneficium resignare, & resignatio, si correctionis spes abest, neque aliquid peragendum remanet, admittitur, juxtà verba *in* 2. *versiculo* in principio adducta, ibi *Quem mala plebs odit.* Christus nostræ salutis reparator, se abscondit à Iudęis, &

exi-

exivit de templo: *Joan. cap.* 8. Helia ab Israëlitis, & Apostoli etiã à Judęis *Actor.* 13. & indicat *Rebuff. prax. tit. de resign. Paul. Fusc. Episcop. de visit. Eccles. cap.* 28. *nu.* 5. & alii relati *per Barbos. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 95. *de Jur. Eccles. un.*

209 Dantes scandala beneficium resignare possunt, pro gravi evitando scandalo, unde inferunt nonnulli relati *per Ventrigl. d. annot.* 4. §. 1. *nu.* 21. valere Episcopum Parochum à sua respuere Ecclesia, in qua sine scandalo permanere nequit, ejusque beneficium cum alio permutare, & sunt *Fusc. cap.* 29. *nu.* 6. *lib.* 2. *Bellec. disquis. Cler. par.* 1. *de discipl. Cler.* §. 4. *nu.* 67. & §. 15. *nu.* 18. & *seqq. Barbos. nu.* 96.

Quod equidem non ita simpliciter recipiendum est, nisi quando scandalum promeret ex reproba Beneficiati vita, vel ex aliqua ejus infirmitate, ob quam in irregularitatem ruit, ut infra demonstrabimus: nõ verò quando scandalum oritur ex impiorum, ac perfidorum impura versutia, & non ex ipsius Beneficiati culpa: nam tunc nunquam tenetur, nec jure cogi potest suam dimittere Ecclesiam: etenim ut mirificè ait *D. Thomas* 2. 2. *qu.* 44. *art.* 8. hoc Pharisęorum scandalum esse: & concludunt ex eo *Covarr. in regul. peccatum sub nu.* 6. & alii, quos affert *Ricciull. de jur. person.* &c. *lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 15. nec Sum. Pontificem, teneri suo Pontificatui renunciare, ut scandalum, aut schisma evitetur, uno concludunt ore relati *per Ricciull.*

Et ut oratio redeat ibi ũdè discessit, inquimus Beneficiatos, qui in suis beneficiis malè, & cũ Fidelium scandalo vivunt, de quibus ratiocinatur *Concil. Trident. sess.* 21. *cap.* 6. *in fine*, admoneri ante omnia debere, postmodum severè objurgari, & si in sua perseveraverint pertinacia, eliminari à suis beneficiis, servata forma Sacrorum Canonum; appellatione postposita: ita erudit *Flam. Paris. de resign. lib.* 5. *quæst.* 6. *nu.* 101. quoad suspensivum, non quo ad devolutivum; etenim appellatio, quo ad hoc ad Metropolitanum defertur, etiam si Ordinarius, tanquam Sedis Apostolicę Delegatus processerit, nisi cõtra exemptũ processum fuerit: nam tunc ad Sum. Ponticem appellatur: *Garcia: de benefic. part.* 4. *cap.* 5. *nu.* 9: sicque decisum affert *per R. Rom. coram Penia Ventrigl. d. annot.* 4. §. 1. *nu.* 24. *par.* 2.

Di-

Dicuntur pariter ſcandaloſi, qui irregulares ſunt: nam ex ſcandalo irregularitas oritur: *Abb. in cap. cum tua, de corpor. vit.* ſunt planè iſti, lunatici, ſtomachi languorem, ſivè vomitum patientes, illiterati, imperti, & ſimiles: *Genuenſ. prax. d. cap. 65. nu. 1. verſ. aut non debent*, de quibus loquitur Pius V. in ſua Bulla: *aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſervire*: fusèq; aſtruit *Barboſ. de jur. Eccl. uni. lib. 3. cap. 15. n. 106. propè finem.*

Beneficiatus ſi capitalem contraxit inimicitiam, adeò ut ſecurè ad Eccleſiam, vel ad ſuum beneficium accedere nequit; ad reſignationem beneficii admittitur, ſi inreconciabilis ſit capitalis inimicitia: *Fuſc. Genuenſ. de Auguſt. & alii nuper Ventrigl. d. annot. 4. §. 1. n. 33. par. 2.* & quæ capitalis dicitur: explicat *Scopp. n. 99. cum ſeqq.*

Advertendum planè eſt, ubi ob ſcandalum vitandum, vel ſedandum compellitur Beneficiatus, aliuſque Prælatus ad renunciandum, parilem compenſam ei aſſignandam eſſe, & congruum excambiū, ut valeat vivere, & in Ordinis opprobrium, ni cogatur mendicare: ſubdit *ex Pariſ. de reſign. lib. 5. qu. 3. n. 176. Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſ. lib. 3. cap. 15. n. 96. in fin. Ventrigl. prax. annot. 4. §. 1. num. 22. par. 2.*

Rurſus Abbas, diſtinctum retinens territorium, & loca pleno jure ſibi ſubjecta, in quibus juriſdictionem, tam ſpiritualem, quàm temporalē exercet, præter & recenſitos caſus; auctoritatem in alienationibus per ſuas Eccleſias ſubjectas confectis præſtat: *Gloſſ. in Clement. 1. verbo proprii, de reb. Eccleſ. non alienād.* ubi *Abb. n. 7. Pariſ. de reſignat. lib. 7. qu. 15. nu. 16. Rodoan. de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 41. nu. 66. 67. Cucch. inſtit. mor. lib. 3. tit. 3. de Abb. n. 56. Ricc. prax. reſol. 304.* Ultimas voluntates ad pias cauſas, exequutioni demandat: *Didac. Covarr. in cap. Jovannes, n. 1.*
210 *de teſtam. Ricc. ibidem.* Quit itidem alterum Catholicum Epiſcopum convitare, ut Cōfirmationis conferat Sacramentum, ac Pontificalia exerceat: licèt nequiret Epiſcopus vicinior in Eccleſiis ejuſdem Abbatiæ ſubjectis, hujuſmodi Sacramenta adminiſtrare, nec Pontificalia exercere abſque Abbatis expreſſa venia: ut ſtatuit *Sacr. Congreg. ſuper Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 8. de reform. §. Sacra Congregatio cenſuit ſi aliqua Abbatia, & ſuper cap. 9. ſeſſ. 24. de reformat. §. item vi-*

ſitatione, & afferunt *Ricc.prax. reſol.* 300. *per totum*, *Epiſcop. Bellett. diſquiſ. Cler. part.* 1. *de juriſd. Abb. San. Mich. Cluſæ*, *§. unicon.* 10. *in fine*, quippè ad exercendum Pontificalia in diſtrictu alterius, requiritur Ordinarii loci venia: ut innuit *Concil. Triden.ſeſſ.*6. *cap.* 5. *& ſeſſ.* 14.*cap.*2. *de reform.* meritò ſolus Abbas tanquam Ordinarius impertiri quit veniam exercendi in ſuis diſtrictibus Pontificalia: *Ricc. ibidē*, ac dare alteri Epiſcopo veniam conſecrandi Eccleſias, ac Altaria, atque ex vi ſuæ juriſdictionis conferendi ea, quę ſunt ordinis Epiſcopalis: *Gloſſ. in cap. ſi Epiſcopus, verſ. ſpiritualibus, de ſupplend.negl. Prælator. Abb. in cap. his quæ, n.*3. *Felin. nu. fin. de major. obed. Abb. in cap. dilectus, ubi Innoc. & alii de offic. ordin. & facit cap. luminoſo* 18.*qu.*2. etenim Epiſcopus in loco exempto nequit, nec per ſe, nec per alium juriſdictionē exercere: *Rot.Rom. par.*2.*deciſ.*245.*n.*1.

211 Ulterius, ea, quæ committuntur per Concilium, exequenda, & facienda ab Ordinario, exequi poſſe ab habente juriſdictionem ordinariam inſtruunt *Pariſ. de reſig. benef. lib.* 3. *quæſt.* 11. *n.* 20. *& ſeq. Lap. allegat.* 78. *nu.*6. quoniam ea, quæ competunt Epiſcopo, tanquā Ordinario, poſſunt cōpetere inferioribus Epiſcopis: *Gratian.diſcep.cap.* 212.*n.*38. hinc eſt eidē Abbati cōmittere queūt diſpēſationes matrimoniales, ac alia quęcūq; cōcedēda, etiā literas (in forma dignū) ut ex mēte S.Cōgreg. inquit *Garc. de benef.p.*9. *cap.* 2.*n.*142. *& ſeqq. Seraph. deciſ.* 1052. ubi ita affert fuiſſe per *Sacr. Congreg. Concil. Trid.* reſolutum, hoc idem in Vicarijs Generalibus ſubdit

212 *Garcia d. cap.*2.*n.*147. Porrò Abbas benedicendus eſt ab Ordinario, ad hoc ut ordinis poteſtatem lucretur: *cap. quoniā*, 69. *diſtin. cap. cum contingat. de ætat. & qualit.* non tamen neceſſariò, & ſimpliciter: etenim ſi Abbas terſio humiliter Epiſcopū pro benedictione ſupplicaverit, & ipſe renuerit eum benedicere; licitum eſt Abbati ſuos benedicere, & in minoribus ordinare Monachos, & alia ad ſuum ſpectantia officium exercere: *cap.* 1. *de ſuppl. negl. præl. Tābor. de jur. Abb. diſp.* 11.*q.* 3.*n.* 3.4 *Barboſ.alleg.*27.*n.* 54.*p.*2. in odium Epiſcopi abſque cauſa benedictionē denegātis.

213 Negligente demùm Abbate, non ex hoc Epiſcopus, ſed Sedes Apoſtolica ſuccederet: inſtruunt *Felin. in cap. irrefragabilis, n.* 1. *verſ. ita limita*,

mita,

*mita, de off. ordin. cap. pen.*ubi *Gloss. verb. corrigere, de off.ordin.* & ibi *Abb. n.* 6. 7. *Host. n.* 4. *Ancher. n.* 2. *Butr. nu.* 13. *Felin. n.* 4. *Episcop. Bellett.ubi supra nu.* 20. ubi plura recensset:etenim locorum exemptorum Pontifex est Prælatus : *Rom. cons.* 369. *n.* 19.

214 Episcopus, & Abbas an in obsidem tradere queant Religiosum, aut Clericum? negat *Pasquali. de vir. patr. potest. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 17. 18. affirmat *Ramos del Mazar. ad leg. Pap. lib.* 3. *cap.* 48. *nu.* 5. & an detinentes Religiosum, vel Clericum in obsidem de venia Superioris ruant in excommunicationem? vide *Pasqual. n.* 19.

215 Supposita contensione, cui cōpetat jurisdictio in exēptos, Episcopo, an sæculari Prælato, nequit Episcopus de causa cognoscere : etenim interpretatio dubia privilegii ad Sum. Pontificem concedentē spectat: *Claudi. Soc. Jesu Genel.in compend.suæ Societ.verb. privilegium,* §. 1. *et* 4. *Henriq. lib.* 7. *de Indulg. cap.* 25. *n.* 6. quos affert *Sanch. lib.* 6. *cap.* 9. *dub.* 1. *n.* 34. *consil. mor.*

216 Inter equidem Episcoporum privilegia cumulatur authoritas, & facultas, quam retinet Episcopus loci Ordinarius veniam indulgendi Regularibus, ut nova ædificent Monasteria, domus, ac Ecclesias, eique indulta per *Sacr. Concil. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 3. & habetur per Constitutionem *Clementis VIII. incip. Quoniam ad instantiam*, 99. *tom.* 3. *Bull. & Gregor. XV. cum aliàs, tom.* 3. de quibus agunt *Sorb. compend. Mend. verb. mendicare*, *in sua annot. vers. circa* §. 20. *Campanil.divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 85. *& seq. Dian. resol. fin. tom.* 2. *tract.* 2. *Barbos. de potest. Episc. alleg.* 26. *par.* 2. Quam quidem ędificandi veniā Episcopus in scriptis impertire debet: *P. Donat. de Regul. tom.* 1. *tract.* 1. *de Monaster. ædific. qu.* 11. *n.* 1. subditq; tacitum Ordinarii sufficere consensum, si sciverit Ecclesiam noviter construi, & nō contradixerit, nec impediverit, tam ante, quàm post constructionem : nec tenetur Episcopus pro nova ædificatione processum construere; sed sufficit se extra judicialiter informare: *Cesped. de Exempt. Regul. cap.* 1. *qu.* 4. *noster Archiep. Monrealis Venerus in suo Examin. Episcop. lib.* 6. *cap.* 10. *n.* 8. nec discrepat *Donat. ubi supra qu.* 27. *nu.* 9. *dub.* 4. *& in qu.* 28. neque necessariā esse aliorum Regularium citationem, si nulla eis, ex novo

ædificio inferatur jactura, potissimùm si de novo intrantes ad non mendicandum se devincũt: sed vide meliùs infra.

Hęc sũt planè requisita necessaria pro novi Cœnobi cõstructione Religiosorum, & Regularium: primò Apostolicum beneplacitum, Ordinarii consensus, totius Populi, Parochi, seù Capituli, ac aliorum Religiosorum in eodem loco sistentium, vel quatuor milliaria distantium consensus: ut *Clemens VIII.* statuit.

217 At si sine causa, & Summi Pontificis placito, ac cùm alterius Ecclesiæ jactura fuerit constructum ædificium novę Ecclesiæ; destruendum esse firmat *Barbos. d. alleg.* 26. *n.* 1. *par.* 2.

Revocatur tamẽ in dubiũ; an pro hisce ædificandis Cœnobiis, sufficiat sola Episcopi venia, & an itidem Apostolicus requiratur assensus? solum Episcopi consensũ sufficere, *ex Concil. Trid.* censent *Cesped. d. cap.* 1. *dub.* 2: *nu.* 4. *Vener. nu.* 8. *Garcia polit. Regul. tract.* 11. *diffic.* 1. *duda* 2. *n.* 5. & alii per *Frances var. utriusque jur. resol. cap.* 27. *n.* 42. *& seqq.* & adducit *Donat. de Regul. tom.* 1. *tit. de Monaster. ædific. qu.* 27. & ita decisum fuit per *Rot. Rom. in una Cæsaraugustana domus anno* 1615. *coram Mãzanedo*, quæ est *decis* 745. *penès Farinac. par.* 2. *recens.* per quam approbata fuit Ordinarii venia erigendi novum Collegium Mendicantium Descalceatorum Divi Augustini: quam decisionem affert *Cesped. ubi supra cap.* 1. *distin.* 2. *n.* 4. *Novar.* autem *in pract. nov. jur. Pontif. tit. de ædific.* licèt *in conclus.* 1. *à n.* 6. *cum seqq.* probat necessariam esse Sum. Pontificis licentiam: tamen *n.* 8. concludit hodie sufficere Ordinarij solam licentiã per *decis. Rot.* ab eo adductã: Oppositum fidenter tuentur alii, autumantes per Concil. Trident. correpta haud fuisse mandata Sacr. Canonum, meritò utriusque assensum requiri, cumulativè non privativè: *Tambor. de jur. Abbatis. disput.* 33. *qu.* 1. *nu.* 4. *Zerol. prax. par.* 1. *verb. Monachi*, §. 2. *Barbos. alleg.* 26. *n.* 4. *par.* 2. *Rodoric. qu. Regul. tom.* 1. *qu.* 23. *art.* 7. *& tom.* 2. *q.* 49. *art.* 3. *vers. jam licèt*, sicque decisum afferunt *Rot. Rom. in una Cracoviens. fundationis Monasterii anno* 1649. *coram celso*, confirmata *anno* 1650. *coram eodem*, & indicant *decis.* 745. *par.* 2. *& decis.* 115. *n.* 7. *par.* 5. *Recens.* & ita pariter per *Rot. Rom. anno* 1657. *coram D. Meltio in una Cæsaraugustana fundationis Conventus*

confirmata coram *D. Cerrò Decano anno* 1658. ac iterùm confirmata *anno* 1659. *coram Verospio*, & demonstrant *decis. Rot. Rom.* 289. *&* 309. *Recens. part.* 12. quæ impressè sunt post colluct. *Bonden. decis.* 60. *&* 67. ejusdem sententiæ fuere *Campanil. in divers. jur. Canon. rub.* 12. *cap.* 13. *n.* 80. *propè finem*, laxè *Pignatell. Consult. Canon.* 177. *à n.* 1. *&* 47. *ac in consult.* 258. & post eos *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 2. *n.* 2. ubi Constitutionem Innocentii X. ad id affert: *Pellizzar. man. tom.* 3. *cap.* 7. *n.* 92. *tract.* 8.

Nobis autem magis solida hæc ultima, quàm prima aliorum sententia videtur: etenim ista majori Canonistarum calculo comitata apparet, qui post Concilium Tridentinum ad id calamum arripuere, & pro beneplacito Apost. impetrando, in hisce novis Cœnobiis fundandis pugnavere, quibus Canonistis forensibus magis standum est, quàm aliis Theologis, & Moralibus, inter quos etiã nõ desũt, qui hãc tuentur sententiam: ut indicant *Tambor. ubi supra, et disp.* 5. *qu.* 1. *nu.* 3. *tom.* 3. *de jur. Abb. Donat. loco citato nu.* 1. ac magistraliter post eos in sensu veritatis *Card. de Luca de Regular. par.* 1. *discurs.* 29. *n.* 8. 9. *tom.* 14.

Nec relevat id quòd adducit de Urbani VIII. Constit. *Gracia polit. Regul. in loco superius adducto*: quoniam recensita Constitutio percutit ipsos Regulares, ni novas conficiant Cœnobiorum fundationes, nisi in bona Ordinarii, ac totius Populi gratia, ne ipsis aliàs renuentibus, & obstantibus, se introducãt: ideòq; ex hoc nõ infertur assẽsũ Apostolicum non esse necessariũ: nam oppositum veriorẽ esse ex Sacr. Congregationis decretis depromitur: ut accuratè congerit *Barbos. in sum. Apostolicarum decisionum Collect.* 386. *nu.* 69. *& Collect.* 503. *n.* 10. quem ingeniosè annectit *Cardin. de Luca ubi nuper nu.* 11.

Recensita sanè confirmantur *per Innocentij X. Constitutionem* adductã *per Panimoll. d. decis.* 84. *adnot.* 2. *n.* 2. *par.* 2. *& per Card. de Luc. ubi proximè discurs.* 30. *nu.* 4. & ex more assueto, ob quem nobis prax indidit, ut in hisce novis ædificandis Religiosorũ Monachorum Monasteriis: itidẽ nec re, nec nomine Mendicantium Apostol. impetretur assensus, prævià sedulà informatione reddituum, ac aliorum requisitorum: ut apprimè concludit *de Luca d. discurs.* 30. *n.* 4.

Et

Et nos nostro notavimus œvo, RR. Patres S. Mariæ Madalenæ Ordinis S. Benedicti intùs Urbis Messanæ mœnia ædificare, seù veriùs transferre novum cupientes Cœnobium à loco insalubre, ubi erat, quod ante bellum, cum effectu translatum, & dein fatu dirutum fuit; Sedẽ adivere Apostolicam, eàque ab Ordinario exposcente informationem, quæ contra Patres prodiit, istiq; in cassum obtestationes porrexere, ex quibus concludendum est beneplacitum Apostolicum, ac Ordinarii esse necessarium pro novis ædificandis, ac fundandis Monacorum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Cœnobiis.

218 Hæsitant tamen alii an Regulares, secluso Ordinarii permisso, ac cæteris aliis solẽnitatibus queant de loco salubre, & adverso, ad aliud salubrem, & commodum ejusdẽ Civitatis se transferre? affirmãt *P. Dian. resol.* 136.*tract.* 2. *tom.* 2. *Cesped. de exemp. lib.* 1. *distin.* 7. *Mirand. tom.* 1. *man. qu.* 33. *art.* 1. & ex eis annuit *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7. *cap.* 1. *nu.* 6. autumãtes hanc mutationem esse: non autem novam erectionẽ, de qua Concil. Tridentinum haud ratiocinatur: imò cessare ajunt substantiale recensitarũ Constitutionum objectum; utpotè aliorum præjudicium, quoad sustẽtationem: etenim hęc consideratio percutit eos, qui de novo recipiuntur, non autem eos, qui jam existunt, & in alium locum Monasterium transferunt: ita elatè *Rodric. tom.* 2. *qu.* 49. *art.* 9. *Suar. de censur. disp.* 23 *sect.* 5. *nu.* 33. *& seq. Pignatell. consult. Canon.* 177. *nu.* 15. *& seqq.* ubi sic decisum affert per Sac. Congregat. pro cujus sententiæ tuitione, Sixti IV. Constitutionem ad Minorum favorem indultam afferũt, ac Cõstitutionem, sivè S. Benedicto Abbati indultum privilegium adducunt.

Oppositum tamen mordicùs sustinẽt *Cherub. super Bull. Clement. VIII. schol.* 1. & refert *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 7. *nu.* 9. *Portules de dub. Regular. verb. Monasteria, n.* 5. *Rodriq. quæst. Regular.* 23. *art.* 7. *tom.* 1. insinuantes allatam mutationem novam erectionem, & fundationem Monasterii continere, in quo loco vicinorum præjudicium considerandum est: meritò eadem militare videtur ratio, pro qua Clemens VIII. Gregor. XV. & Concil. Trident. formam noviter ędificandi præscripsere, & Urbanus

nus VIII. in sua Constitutione statuit, neque Cœnobia cœpta sine Ordinarii venia,& solēnitatibus finiri posse:& ita elatè *Dianæ, ac aliis* respondent *Thesaur. prax. Eccles. verb. Religiosas domus cap.* 1. *vers. fin. Novarr. prax. nov. Jur. Pontific. tit. de ædific. seu Monaster. erect. conclus.* 2. *n.* 2. cū quibus annuit *Ventrigl. prax. annot.* 18. *§. unic. n.* 35. merito inquirere debet Ordinarius, an ex nova translatione præjudicium vicinis afferatur, & si adesset, licentiam impertire nequit, nè de facili Constitutionum dispositiones eludantur: ut insinuant *Rodric. qu.* Regul. 23. *art.* 7. *in fin. & tom.* 2. *qu.* 50. *art.* 4. *nu.* 1. *Tambor. de Jur. Abbatiss. disp.* 5. *qu.* 1. *nu.* 15. *lib.* 3. *& qu.* 4. *nu.* 5. 7. *Larr. decis.* 97. *tom.* 2. sicque accipiendas esse Rot. decisiones in contrarium adductas, ac oppositorum sententias firmant, præter allatos *Bordon. consult.* 36. *nu.* 1. *§.* 1. *Cesped. de exempt. Regul. quod ad Monasterii ædific. cap.* 1. *dub.* 7. *à nu.* 1. *ad* 6. nimirùm si ex nova translatione, & reędificatione nullum oritur vicinis prẹjudicium, & sequitur *Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 2. *nu.* 10. *part.* 2. *Antonell. d. cap.* 1. *nu.* 1. 2. *lib.* 7. & si redditus sufficerent pro sustentatione duodecim Monachorum, & pro aliis expensis necessariis: *Ventrigl. ann.* 18. *§. un. n.* 9. 10. *Panimoll. decis.* 84. *annot.* 2. *n.* 1. 16. 17. vide *Card. de Luca de Regular. discurs.* 29. *nu.* 17. *Luca ad Ventrigl. d. annot.* 18. *nu.* 11. & nos hanc probabiliorem esse putamus. Nisi novam construxerit Domum, vel Hospitium, pro recreatione Regularium, nam in hac erectione, ex quo cessat viciniorum præjudicium, angustia ẹleemosinarum, cessat quoque allatarum constitutionum dispositio: ita *ex Gloss. in cap. unic. de excess. Prælat. in* 6. *verb. habitandi, Suarez de censur. disp.* 23. *sect.* 5. *nu.* 35. *Navarr. cap.* 27. *n.* 144. *Thesaur. ibidem. Novar. nu.* 5. 6. *Ventrigl. nu.* 26. *Antonell. ibidem. nu.* 5.

Episcopus equidem loci Ordinarius enunciatam non debet concedere veniam, nisi priùs adhibitis sedulis diligētiis, intuendo si ex nova fundatione Monasterii præjudiciū Parocho, seù Capitulo Ecclesię scateret, quippè Parochus pro suo formali interesse, ratione oblationum, ẹleemosinarum, & aliorum divinorū emolumentorum, omninò audiendus est, & si suum adest prẹjudicium, veniam indulgē-

dam

dã haud esse firmant ex Clementi VIII. cõstitutione *Cãpanil. diverf. jur. Canon. d.rubr.* 12. *cap.* 13. *sub nu.*8. *Ricc. decis.* 131. *nu.* 1. *par.* 4. *P. Donat. ubi supra tom.* 1. *par.* 2. *tract.* 1. *de Monast. ędific. qu.* 15. *nu.* 1. *Ventrigl. annot* 18. *§. unic. nu.* 21. *& ibi. Luca nu.* 5. *Card. de Luca de Regular. discur.* 29. *nu.* 14. *tom.* 14. *Barbos. alleg.* 26. *nu.* 5. sufficit tamen Parochi tacitus cõsensus: *Card. de Luca ibidem discurs.* 30. *nu.* 6. *& præsumptus idem discurs.* 33. *nu.* 10.

Expleri tamen potest Parochi objectio, si nova Religio se abstineret in administratione Sacramentorum, fortiùs illius pœnitentiæ, nec accederet ad funera, nec in Ecclesia cadaveribus sepulturam traderet: *Card. de Luca nu.* 15.

Populi itidem consensus accedere debet in hac nova Monasterij fundatione: ut ex Constitutionibus superiùs recensitis prædiximus, quia agitur de negotio omnibus, & singulis tangẽte, quod, perpetuum, & successivũ afferre posset præjudicium, ideò in Concilio Generali præstandũ est: verũ etsi in hoc major Populi pars annuerit, spretâ aliâ parte, quit Ordinarius veniam indulgere: *Ventrigl. n.* 23. *Card. de Luca n.* 15.

Ob cęterorũ planè Religiosorũ, fortiùs verè Mendicantium oppositionem, veniam non esse impertiendam, communiter firmant supra allati, & innuit *Card. de Luca dicto discurs.* 29. *nu.* 18. Nisi Universitas qui Monasterium erigere prætendit, adeò pinguis, & opulenta sit, ut pro omnium sustẽtatione supplere queat: *de Luca ibidẽ, de Luca ad Luca ad Ventrigl. n.* 9.

Verùm Religiosorum adjacentium consensus probatur præsumptionibus, & conjecturis, nec scriptura requiritur: *Buratt. & Addent. decis.* 842. *nu. Gregor. Pontif. decis.* 57. *n.* 7. *& decis.* 353. *n.* 10. *Rot. Rom. Recens. decis.* 87. *n.* 3. 4. *par.* 4. *Card. de Luca de Regul. discurs.* 33. *nu.* 10. *par.* 1. *tom.* 14. & si absque fundamento contradixerint, quit Ordinarius recensitam indulgere ædificandi veniam: *Vener. examen. Episcop. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 8. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 7. *n.* 90. *vers. item, Lezan.*

Verùm Religiosi se de indulta venia opponentes, ab ea appellant, quâ appellatione interpositâ, executio suspenditur: *Ventrigl. n.* 11. *Pellizzar. n.* 90. *vers. si verò.*

219 Notandum denique est sub Ordinarii nomine, tam quo

quo ad veniam recensitam concedendam, quàm circa alia ab eo auctorizanda venit Vicarius Generalis, si id expressè retinuerit in mandatis: *Novar. Lucer. Regul. verb. Monasterium, nu.* 2. sed nequaquã venit Capitolum, Sede vacante: *P. Donat. ubi supra, tr.* 2. *de Monaster. ædificand. qu.* 18. *Barbos. in sum. Apostol. decis. Collect.* 503. *n.* 15. & ita declarasse *Rot. Roman.* afferit *Card. de Luca ubi supra, discur.* 29. *n.* 17. *de Luca ad Ventrigl. in d. annot.* 18. *n.* 11. *p.* 1. *Pellizzar. ibid. n.* 93. Oppositum sustinet *Cesped. de exempt. lib.* 1. *distin.* 21. *nu.* 3. sentiens posse Vicarium Generalem talem indulgere veniam: quia verè Ordinarius est, ita & Vicarium Capitularem Sede vacante, nisi obstaret declaratio Sacræ Congregationis, quam affert *Novar.* subdit *Pellizzar. n.* 93. imò habentes quasi Episcopalem jurisdictionem: subdit *Cesped. ubi nuper.*

220 Ac notandum pariter venit Episcopus loci Ordinarius, si absque justa causa renuerit, pro nova Monasterii erectione, debitum consensum præbere, ad Superiorem rectè occurritur: etenim agitur de perficiendo actu scatente ex Justitia, seù pro arbitrio boni viri, quod per juris tramites dirigendum est, non tamen ad Metropolitatum, nec ad Nuncium, neque ad alios, sed ad Sum. Pontificem, vel ad Sacram Congregationem Episcoporũ, & Regulariũ, sic statuente Gregor. XV. *in sua Constit.* 32. quam affert, *Luca ad Ventrigl. n.* 4. & ante eum *Card. de Luca de Regul. discurs.* 29. *n.* 13. *par.* 1. *tom.* 14.

Circa distantiã passuũ, vide idẽ *Card. de Luca eodẽ loco, discurs.* 31. *&* 33. *& Dian. resol. mor. par.* 11. *tract.* 2. *resol.* 15. *vers. peregit*, & melius infr. *Pellizar.* autem *in tract.* 8. *cap.* 5. *nu.* 63. *tom.* 2. ait renuente Episcopo id perficere, valere Regulares per quemcumque Episcopum id facere, stante Indulto concesso per Paulum III. RR. Jesuitis, quod haud revocasse Concil. Tridentin. idem glomerat.

At si Regulares Episcopi, veniâ seclusâ ędificaverint, destruitur ædificium: ut ex *Barbos. alleg.* 26. *n.* 1. *p.* 2 pręduximus: imò annectit. *Vener. de exam. Episc. lib.* 11. *cap.* 14. *n.* 11. posse Episcopum contrà Regulares irruere, ac Sæcularis Imperii invocato brachio, reverenter priùs Sanctiss. Eucharistiâ consumatâ, eos excommunicationis gladio sauciare, in vinculis conicere, ad suosque Superiores Prælatos

mittere, ut condigna plectātur ultione, eo certiorato; dissidet tamen *Cesped. de exemp. cap.* 1. *disp.* 17. *nu.* 4. quoad excommunicationem, si Regulares particulari fuerint privilegio muniti, ne ab Ordinario excommunicentur, annuitque posse contrà eos urgere, quemadmodum contrà delinquentes publicè, & cum scandalo, & refert *Pellizzar.*

Verùm enim verò si in loco exēpto Regulares ędificare attentaverint, Episcopi venia non indigent: etenim ibi Episcopus jurisdictione caret; Sum. Pontifex ideò talem indulget veniam: *Ventrigl.prax. annot.* 17. ꝺ. 1. *nu.* 10. *Cespedes de exempt. lib.* 1. *distin.* 17. *nu.* 2. dissident tamen nonnulli ab eo relati *ex cap. authoritate*, *de privileg. in* 6. ubi interdictum esse evolvitur exemptis; in loco exēpto absque Sed. Apost. venia aliquid facere, nos attamen putamus ad rē nō cōducere *tex. in d. cap.auctoritate*, quoniam ibi de venia impetrāda àSum. Pōtifice per exemptos, non de Episcopi venia ratiocinatur; ideò ex hoc non infertur Episcopi veniā esse necessariā: ut subdit, & benè *Cesped.* & nè propria auctoritate hoc perficiāt Legati de Latere sufficere veniā subdit: sicq;affert *Pellizzar. d. tract.* 8. *cap.* 7. *sub nu.* 90. *vers.è contra* astruit tamen *Barbos. in c.* 2. *nu.* 15. *lib.* 2. *de Jur.Eccl.uni.*& cū eo *Ventrigl. prax.annot.* 17. ꝺ. 1. *nu.* 10. & iterū *Barbos. in alleg.* 26. *sub n.* 3. *in fine p.* 2. exēptos ędificantes in loco exempto absque venia, totum amittere, idque cum fructibus ab Episcopo lucrari: & pro recensita sua sententia roboranda, auctoritatem *Erasmi Choker.de jurisd. Ordin. in exempt. par.* 2. *q.* 45. *nu.* 36. *tom.* 1. affert; sed pace tanti viri, erravit: etenim oculos non advertit in quęstionis ejusdem helenco, nec *in q.* 36. *ejusdem lib.* 1. nā si intuere curabat, cernisset, *Chokerii* sententiam exemptos ædificantes absque venia, in loco nō exempto, percutere, nō autē exemptos ædificātes, in loco exēpto: nā de istis *Choker.* nunquam somniavit hoc asserere: remanere tamen ædificium in loco non exempto cum Episcopi venia per exēptos constructum, pariter exēptum annectit *Choker. d. lib.* 1. *quæst.* 36. *nu.* 2. *tom.* 1. & si conditionem in allata venia ędificandi, Ordinarius annexerit, nimirùm, ut suo subirent exempti Imperio, eijcitur tāquam turpis conditio, firma remanente venia: *Tiraquell. de pià causa privil.* 75. est-

estque talis venia pia,& sacra, omnique favore digna: *Tiraquell. in præfation. Choker. par. 2. quæst.* 123.*nn.* 10. 14. *tom.* 2.

Cæterum Monasterium, ubi cum effectu haud habitant duodecim Religiosi;Episcopi Diœcesani imperio, visitatione, correctione,ac jurisdictione subest: ita decrevit Sacr. Cõgr. Concilii, sic jubẽte *Urbano* VIII.ann. 1625. *Panimoll. decis.* 84. *adnot.* 2. *nu.* 1. *&* 18. etiam in criminalibus,si sex non commorentur Religiosi: idem *in adnot.* 3. *num.* 1. & facit *Ventrigl. prax. annot.* 18. *§.unico nu.* 9. 10. *&* 16.

Nequeunt ulterius Regulares, sine Ordinarij venia,Ecclesiam, vel Monasterium, quod funditus ruerit, reædificare: *Ricc.prax.resol.*339.*par.* 4. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 7.*cap.*1. *nu.* 1.*&* 2. & cũ aliis edocet *Cesped. ubi suprà dist.* 10.*nu.* 3. qui *in dist.* 13. *nu.* 3. glomerat non esse tamen vocandos cæteros Religiosos pro consensu:& annuit *Pilliz.supra sub n.* 91. potissimũ si fundamenta eversi Monasterii remansere, ut *ex decis.* 392. *nu.* 14. *Afflict.* agglutinat *Pellizzar. sub num.* 91. tunc neque Episcopi, neque aliorum Religiosorum necessarium esse assensum cõcludunt.

Distantiam denique, quæ servari debet inter unum, & alterum Monasterium in erigendis novis, affert *Casarub. in Comped. privileg. Minor. verb. ædificare, nu.* 1. ubi concessionem eisdem Minoribus indultã per Clementem IV. 300. cannarum spatio adducit, & per eumdem Clementem ad 140. redactam fuisse testatur idem *Casarub. nu.* 15. & facit *Rodriq. quæst. Regular.* 49. *art.* 5. asserens hanc ultimam Clementis concessionẽ nequaquam officere Minoribus ob aliud Julii II. indultum eis impertitum, aliasve concessiones per Sum. Pontifices indultas, ex eodem *Casarub.* adducit *Pellizzar. d. cap.* 7. *à nu.* 97. *& nu.* 99. *&* 101. ubi Privilegium concessum per Gregor:XIII.anno 1576. RR. Religiosis Soc. Jesus recenset: nimirùm ut cum distantia cannarum 140. ipsi valeant ædificare, & Monasteria erigere à Monasteriis aliorum,aliique verò respectu ipsorum infra 300. cannarũm spacio incommunicabiliter, quoad alias Religiones, aliaq; affert privilegia Prædicatorũ, Carmelitarum Discalceatorũ, & Mendicantium, & anteeum *Barbos. de potest. Episcop.*

alleg. 26. *nu.* 6. *&* 7. subdentes anno 1610. fuisse coram Patriarcha Manzanedo decisum, nequire Regulares conducere domum habitandam infra 140. cannas à Monasteriis, ac domibus aliorum Regularium: etenim ex recensita cōductione quasi possessionē acquirere, ac ex isto unico actu, scientibus tamen, & patientibus aliis Religiosis, ut ex *decis.* 322. *n.* 8. *Mantic.* probat *Pellizzar. ibidem*, & refert *Ferentill. ad Burat. decis.* 691. *nu.* 14.

Glomerat demùm *Barbos. ibidem nu.* 6. *ex Peyrino* adductam cannarum mensurationem esse servandam in Pagis, & locis parvis, non autem in magnis, & populatis Urbibus; conquiescere, namque in istis prohibitionis rationem impedimenti, firmat *Peyrinus ibidem*, qui hoc idem autumat de suburbiis magnis, & populatis; sed vide declarationem Sacr. Congreg. quam refert *Barbos. ibidem sub nu.* 6. *in medio.*

221 Planè Episcopis licèt indulta sit facultas beneficia simplicia, vel curata, Curatis Ecclesiis uniendi: *Garcia de benef. par.* 12. *cap.* 2. *n.* 161. *Gonzal. ad Reg.* 8. *Cancell. Gloss.* 5. *§.* 7. *num.* 5. *Ciarlin. contr. cap.* 213. *n.* 39. 40. ac Ecclesias suæ ditioni subjectas ob earum paupertatem: juxtà tamen juris formam, *ex cap.* 5. *sess.* 21. *de reform. Concil. Trid.* ubi de Præbendis tamē, vel distributionibus Canonicis, non autem de Cappellis ratiocinatur: *ex cap.* 15. *sess.* 24. *ejusdem Concilii*: imò & dividere: *cap. sicut unire de ex-*

222 *cess. Prælat.* Exemptas autē Ecclesias, ac beneficia nequit Episcopus unire, minùsque dividere, *d. cap. sicut, & cap. exposuisti, de præbend. cap. Pastoralis de donat. Clement. si una de reb. Eccles. non alinand.* *Nicol. Garc. de benefic. par.* 12. *cap.* 2. *nu.* 62. *Fuscus de visit. Eccles. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 19. *& Azor. instit. mor. lib.* 6. *par.* 2. *cap.* 28. *quæsit.* 18. *& in quæsit.* 19. astruit posse Episcopū Ecclesiam sęcularem sibi subjectam Monasterio Religiosorum, causa communis pietatis extructo, donare, ibique discrimen inter donare, & cōjungere affert: *August. Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat.* 66. *n.* 3. *par.* 3.

223 Ita, & beneficia regularia, Episcopus nequit aliis Cathedralibus Collegiatis, & insignibus unire: *Ugol. de offic. & potest. Episc. par.* 2. *cap.* 52. *nu.* 1. *vers. excipitur*: Nec Monasteria per Episcopū uniuntur, nisi alia urgeret legitima cau-

224 causa, cum Pontificis tamē consensu: *Ricc. prax. Episcop. verb. unio*, §. 4. Ita nec Ecclesiæ Parochiales uniri possunt Monasteriis, Abbatiis, & aliis
225 recensitis per *Ugolin. d. par.* 2. *cap.* 52. *n.* 1. *Barbos. n.* 30. Imò istas, & Ecclesias Episcopales solus Sum. Pontifex unit: *cap. sicut unire de excess. Prælat. Paul. Fusc. de visit. & regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 26. *nu.* 15. nec Ecclesiam Abbati, aut alio inferiori Prælato subjectā quit Episcopus unire: *Barbos. n.* 18. neque Parochiales Ecclesiæ possunt uniri, si certos habent fines, nec pars earum fructuum, nisi illę, quæ certos non haberent fines: *Azor. d. cap.* 28. *qu.* 17. *Barbos. nu.* 30. nec duo beneficia, distinctę Diœcesis: *Fusc. lib.* 2. *c.* 26. *n.* 24. *Garc. p.* 12. *c.* 2. *n.* 85. neq; ejus Capitulo, nec ejus mensę, ea valet unire, nisi de Sum. Pontificis venia, aut cum Capituli consensu: *Ugol. de potest. Episc. par.* 2. *cap.* 52. principaliter verò, ac directè, at secùs indirectè, & in consequētiam: *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 23.

226 Estque planè unio odiosa, minuit namque beneficiorum numerum, ideò à communi Ecclesiarum utilitate aliena: faciliùs enim est ut pluribus beneficiis benè plures præsint rectores, quàm unus: ut mirè insinuat *Anton. Fab. in Cod. lib.* 1. *tit.* 2. *defin.*
227 48. *in annot. nu.* 1. meritò magnâ, ac justâ urgente necessitate perficitur: *d. cap. exposuisti, de præbend. Fab. n.* 39. quippè si necessitas, ac Ecclesiæ utilitas occurrerit: *d. cap. exposuisti*, & ibi *Scripturenses, Oldrad. cons.* 261. *& seqq. Rebuff. prax. benefic. tit. de union. Nicol. Garcia de benef. par.* 12. *cap.* 3. *n.* 108. *Azor. instit. mor. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *quæst.* 4. Nimirùm si duæ Parochiales Ecclesiæ, adeò contiguę sint, ut ex earum redditibus duos Parochos cōmodè vivere nequeant, vel si utraq; aut una ex eis, tēpore belli, vel pestis, aut incendio, vel inundatione diruta fuerit; tunc jure fit unio: *cap. & temporis, cap. postquā, cap. decimas* 16. *qu.* 1. *Azor. ibidem, Barbos. alleg.* 66. *n.* 12. *Bursat. cons.* 185. *n.* 13. *lib.* 2. *Antonell. de regim. Eccles. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 1. 2. 17. *Ugolin. de offic. & potest. Episcop. par.* 2. *cap.* 52. *n.* 4.

228 Paupertas igitur, utriusq; Ecclesiæ, tam uniendæ, quàm ejus, cui unitur concurrere debet: quoniam ex fructibus earum pro utriusque sustentatione haud sufficiunt, tunc autem rectè conficitur unio: *Rebuff. n.* 39. *in regul. Cancell.* 21.

21. *de union.* aliàs futilem esse unionem edocent *Antonell. lib. 3. cap. 8. n. 18. Barbos. allegat. 66. n. 15.* per Episcopum tamen, faciendam esse, tanquam Apostolicæ Sedis Delegatum: ut ex allato Trident. Concil. prædiximus, & erudit *Barbos. de jur. Eccles. univers. cap. 16. num. 29.* coram quo causa unionis faciendæ, debet verificari, tam si ex officio, quàm si ex partis instantia procederetur: *Ciarlin contr. c. 213. n. 5. 6. lib. 2.* & quòd sit vera, & evidens, ac incontrovertibilis: *cap. exposuisti, cap. fin. de exception. cap. 1. de reb. Eccles. non alien. Ciarlin. n. 10.* nimirùm ob necessitatem, vel utilitatem ipsius Ecclesiæ: *Sanch. oper. mor. par. 2. lib. 7. cap. 29. nu. 161. Castr. Palau. par. 2. disp. 6. pun. 12.*

229 *§. 2. n. 19.* paupertas verò beneficii uniendi sola haud sufficit, ut alteri Parochiali uniatur: etenim Episcopus tenetur succurrere paupertati illius, exiguos ejus augendo redditus, per cæterorum beneficiorum contributionem: *Rot. Rom. Recens. coram Cavaler. decis. 472. n. 1. & 2. Antonel. n. 10.* & si hoc futile fuerit, cum primitiis, decimis, aut cum Symbolis, & aliorum Pa-

230 rochianorum Collectis, vel alio commodiori modo, nec decenter paupertati Parochiæ consuletur: ut depromitur, ex eodem *Trid. Concil. sess. 24. cap. 13. de reformat. vers. in Parochial.* & edocet *Fagnan. in cap. extirpandæ, n. 13. de præben. in prim. par. 3. lib. decretal. Ugolin. n. 3.*

231 Ideò citandos esse Parochianos dixere *ex Rot. Rom. in Recens. decis. 239. nu. 5. par. 5. Garcia de benefic. par. 12. cap. 2. nu. 219. 220.* sicque decisum affert. *Card. de Luca tract. de Paroch. discurs. 35. num. 9. & in annot. ad Concil. Tridentinum discurs. 8. nu. 12.* & ante eos *Rota Rom. post Farinac. decis. 439. n. 1. 4. par. 2. in posthum.* & pro uniendis

232 beneficiis consensus requiritur inferioris Collatoris, ad quē beneficii uniēdi pertinet Collatio: *ex Clemēt. nè in agro, §. ad hęc de stat. Monach.* & Patroni, si de laicorum jure patronatus, beneficium sit: *ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 15. cap. sugestum, de jur. patron.*

233 imò omniū Patronorum consensus requiritur, si plures sint: ut decisū affert *Barbos. n. 19.* quē adducit *Antonell. d. lib. 3. c. 8. n. 19.* etiā si mixtum sit beneficiū: *Ricc. prax. p. 1. res. 207. Antonell. ibid.* & hoc in gratiam Patroni laici, ni laici à dotatione, & fundatione beneficii avertantur: *Azor. in-*

stit.

ftit. mor. tom. 2. *lib.*6. *cap.*28. *qu.*10. *lit. E.* aliàs laici, Patroni placito non accedente, futilem esse unionem agglutinat *Rocc. de jur. patron. in verb. honorificum*: *Lambert. eodem tract. lib.* 3. *quæst.* 6. *art.* 2. & patronus unione nõ refragan-
234 te, præsentat, ejusque admittitur præsentatio: *Campanill. diverf. jur. Canon rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 477. *Barbof. d. allegat.* 66. *n.* 19. Imò constare debet de patroni consensu, qui non præsumitur, nec creditur Episcopo de patroni consensu attestanti: ut ferè cõcludunt omnes.

235 Citandum itidem pro solemnitate esse Cathedralis Ecclesiæ Capitulum, *ex Clement. si uni, de reb. Eccles. non alien.* ac explicat *Anton. Faber in l.* 1. *Cod. tit.* 2. *defin.* 48. imò cum ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Capituli consensu perficitur unio: instruunt *ex cap. pastoralis, de donat. cap. cum nos, cap. pastoralis, de his, qui fiunt à Prælat. & ex Concil. Trid. seff.* 24. *cap.* 14. *Fusc. de visit. Eccles. lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 5. *Azor. instit. mor. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *qu.* 12. *Garcia n.* 145. *Barbof. n.* 25. & facit *Clement. si una de reb. Eccles. non alienand. Abb. in cap. sicut unire de excess. Prælat. nu.* 2.
236 at si talis non accesserit Capituli Cathedralis assẽsus, inanem, ac ipso jure nullam esse unionem subdunt *Bald. conf.* 322. *vol.* 1. *Soccin. conf.* 15. *n.* 15. *vol.* 1. *Ricc. prax. benef. resol.* 378. *n.* 1. 4. *lim.* 2. *Barbof. allegat.* 66. *n.* 26. *par.* 3. *& in Concil. Trident. seff.* 21. *cap.* 5. *nu.* 9. & post eos *Card. de Luca de Paroch. discurf.* 13.
237 *n.*9. neque oppositum consuetudo introducere quit: censet *Gloss. in allata Clement. si una verf. consentire, & sequitur Barbof. nu.* 23. etiam si Episcopus uti Sedis Apostolicæ Delegatus ad enunciatam unionem perficiendã procederet: ut subdunt *Garcia de Benefic. d. par.* 12. *cap.* 2. *nu.* 158. *Barbof. nu.*29. *Antonell. nu.* 21. Quoniam de
238 forma, talis requiritur consensus, sicque declaravit Sacr. Congregatio, & adducunt *Bellarm. super. Concil. Trident. seff.* 21. *cap.* 5. *verf.* 1. *de reform. Tusc. concluf.* 232. *n.*2.
239 *lit. V.* licèt sufficiat ut talis cõsensus unioni subsequatur: *Sanch. Rebuff. Garcia, Gratian. & alii relati per Barb. d. alleg.* 66. *nu.* 26. *& de jure utriusque Eccles. cap.* 16. *§.*2. *nu.* 40. *lib.* 3. *Sanléger. de benefic. cap.* 37. *nu.* 5. Non tamen post tentatam unionis nullitatem, putat *Ciarlin. contr.* 23. *nu.* 27. *tom.* 2.

Eam-

240 Eamque nullitatem, quilibet adducere potest, si interesse habuerit. *Rot. Rom. divers. part.* 1. *decis.* 247. *nu.* 7. *Ricc. prax. uni. res.* 378. *à nu.* 1. *& seqq.* neque discrepat *Ciarl. contr.* 213. *nu.* 26. *tom.* 2. *Barbos. alleg.* 66. *nu.* 25. *par.* 3.

Censet tamen *Navar. cons.* 10. *de offic. Deleg.* in enunciata unione Episcopum tanquã Sedis Apostolicæ Delegatum procedere, meritò recensitum Capituli consensum necessarium haud esse: & refert *Barbos. nu.* 29. attamen contra eum acriter insurgunt *Add. ad eum, & ex Sacr. Congreg.* innuit *Garc. p.* 11. *d. c.* 2. *n.* 157. 158. *Ricc. d. resol.* 278. *sub n.* 4. *Barbos. ad Sacr. Concil. Trid. sess.* 21. *cap.* 5. *nu.* 9. ex temporis verò diuturnitate Capituli consensum præsumi putant *ex Boër. decis.* 345. *Fuscus. decis. & Regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 26. *nu.* 6. si possessio rei unitæ, & observãtia accesserint: instruit *ex Garc. de re benef. par.* 11. *cap.* 2. *n.* 178. 179. *Monet. de comm. ult. volunt. cap.* 11. *nu.* 488. *Ciarl.*
241 *d. cap.* 213. *nu.* 29. 30. Annectuntq; nonnulli non tantum Capituli consensum esse præcisum, pro allata unione facienda de solemnitate, ac pro forma: & sunt *Bursat. cõs.* 185. *nu.* 14. *lib.* 2. *Garcia n.* 164. *par.* 12. *cap.* 2. ubi *sub nu.* 165. *&* 166. *bis decisum affert.* Verùm, & Apostolicũ assensum esse necessarium, futilemque recensent Capituli consensum, Pontifice inconsulto: ut ex *Extrava. ambitiosè, de reb. Eccles. non alien. Card. Bellarm. in Concil. Trid. sess.* 21. *d. cap.* 5. *in observat. doctrinæ, verb. juxtà formam juris, Rot. Roman. divers. decis.* 758. *n.* 799. *par.* 1.

Verùm si in unione facienda non fuerint citati, interesse habentes, & qui jure acciri debebãt unio erit ipso jure irrita, & inanis: *ex Clemẽt. si una, de reb. Ecclesię nõ alienãd. Azor. d. lib.* 6. *c.* 28. *quæsit.* 14. *par.* 2. ubi idẽ firmat si causæ in unione nõ fuerint expressatæ. Valere
242 tamen Episcopũ, Capitulũ, aliosque injustè contradicentes repellere: imò supposità justâ causâ, ex notorietate necessitatis, ipsis itidem invitis, Episcopus unit: *Antonell. de regim. Eccles. d. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 22. *Azor. ubi supra d. quæsit.* 12. *cap.* 28. & magis disertè in eodem *cap.* 28. *quæsit.* 14. *in fine*: particularem verò cujuslibet ex Plebe necessariã haud esse citationẽ pro allata unione faciẽda: edocẽt *Barbos. de jur. Eccles. univ. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 40. & sufficere per edictum

Card. de Luca, de Paroch. discurs. 35. *nu.* 9. licèt si se opponere vellet quit, & audienda est Plebs: *Barbos.* §. 2. *nu.* 40.

243 Bona attamen cuncta, ac beneficii uniti emolumenta, in Ecclesiā, cui facta est unio, transferuntur, ad eamq; pertinent: *Rot.Rom.decis.*330. *par.* 9. *Recens.* & ab alia alienantur, quam quidem alienationem absq; opportunis requisitis, vel absque Apostolico assensu nullam esse inferunt DD.per *Rot. ibid.* parūq; relevare: *Levæ doctrinam in annot. ejusdem Concil.Trid. discurs.*8. *n.* 12. autumant: etenim oppositum absque auctoritate, ac perfunctoriè instruit, verū ad Levæ favorem de recenti facit *Card. de Luca in annot. ad Concil. Trid. discurs.* 8. *n.* 11. edocens unionem hanc non esse alienationem, sed vide eūdē de *Luca de Paroch. disc.* 10.*n.* 5. *& disc.* 35.*n.* 5. *et* 6.Expressandus insuper necessariò est realis effectivus utriusque Ecclesiæ valor, aliàs futilem esse unionē, *ex regul. Cancell.*22.ait *Rebuff. ad Gloss.* 9. *Mandos. quæst.* 6. *cum seq. Fusc. de visitat. Eccles. lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 12.

244 Onera pariter, quæ unita retinebat Ecclesia, ni isthæc detrimentum patiatur, Ecclesiæ transferuntur, cui fit unio: *Ugolin. de offic.& potest.Episc. par.* 2. *cap.* 52. *n.*2. extinguitur namque unita, per unionem, prædiumque illius efficitur, cui facta fuit unio: *Rot. Rom. divers. par.* 1. *decis.* 758. *n.* 6. *& par.* 2. *decis.*43. *n.* 16. *Nicol. Garcia d. cap.* 2. *par.* 12. *Flamin. de resign. lib.* 2. *qu.* 9. *n.* 3. *& lib.* 3. *qu.* 9. *n.* 12. *& lib.* 12. *qu.* 3. *n.*47. *Valasc. consult.* 14. *n.* 1. *Flor. de Mena ad Gamm. decis.ultim. Barbos.d. alleg.* 66. *n.* 38.

245 ejusque qualitatem, ac principalis beneficii naturam assumit, prorsus annexi naturā extinctā: *Gloss.in verb.unico, Clement. per literas de præbend.* ubi *Abb. Card. Imol. & cæteri Scripturienses*, quos adducit *Barbos.n.* 37. *& seqq. Anton. Fab. de Episc. & Cleric. diffin.* 60. *Ricc. decis.* 720. *Collect.* Cunctaque in ea transferuntur, cui fit unio: *Seraph. decis.* 1009. *n.* 4. *Barbos. nu.* 38. ut

246 de re feudali, cui fortè unitur res allodialis, & quēadmodum dicimus de unitis per alluvionem fundo, & ratiocinātur *Gul. de Benedict. in cap. Raynutius, in verbo hortum, circa finem prim. par. de testamentis, Cavaler. decis.* 330. *n.* 5. *Bich. decis.* 421. *nu.* 5. 6. *Luca ad Ventrigl. in annot.* 8. §. 1. *n.* 3. *p.* 2.

Si tamen unio per extinctionem, seu per accessionem facta fuerit: *Luc. ibidem nu.* 3. *Bich. num.* 7. & sic una ad aliam; at si æquè principa-
247 liter ambæ uniantur, tunc Rector unius Ecclesiæ, Rector alterius Ecclesiæ erit, & quælibet Ecclesia suū haud amittit statū, honorē, privilegia, ac redditus: *cap. & temporis*, 16. *quæst.* 1. *d. cap.* 1. *de Sede vacante, Barbos. d. alleg.* 66. *n.* 46. *Felin. in cap. in nostra, n.* 3. *de rescript. Fusc. de visitat. & regim. Eccles. cap.* 26. *lib.* 2. *nu.* 9. Ita quoque erit si unio ad tempus, & ad vitam peracta sit: *Garcia d. cap.* 2. *n.* 37. 38. *& nu.* 84. *Azor. instit. moral. lib.* 6. *cap.* 28. *quæst.* 7. *par.* 2. quam interdictum pariter est Episcopis conficere: *Sanch. præcept. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 152. *& alii.* Et
248 an Episcopus queat unire beneficia effecta, & Sum. Pontifice reservata: vide *Azor. institut. mor. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *qu.* 17. *& lib.* 6. *cap.* 28. *qu.* 16. *Barbos. allegat.* 66. *nu.* 15. *Ciarlin. contr. cap.* 214. *n.* 7. 8. *lib.* 2.

Deniq; perpetua haud temporalis, & ad vitā permittitur unio ut prædiximus, nisi fuerit cōfecta per Sum. Pontificē: *Azor. institut. mor. lib.* 6. *cap.* 28. *qu.* 17. *Garcia de benefic. cap.* 2. *n.* 84. *par.* 12.

249 Seminario tamen uniuntur beneficia simplicia: ex *Cōcil. Trid. sess.* 23. *cap.* 28. *Ugolin. n.* 6. non autem pro Seminario construendo; sed jam constructo: *Rot. apud Farinac. decis.* 835. *Ricc. d. decis.* 720. *vers. primo*, *Cavalcan. decis.* 472. *n.* 1. 2. cum consilio tamen quatuor Deputatorum: ut ex *Concil. sess.* 23. *cap.* 18. *Antonell. n.* 7.

250 Cæterum inferiores Episcopi jurisdictionem quasi Episcopalem in suis Ecclesiis retinentes, ex privilegio, vel quadragenaria præscriptione, & titulo, allatas perficiunt uniones: *d. cap. sicut unire, & d. Clement.* 1. §. *ad hæc*, ubi *Gloss. verb. Ordinarios*, *Riec. Rebuff. Garcia*, & alii per *Barbos. n.* 14. si jus non resisterit: *Fusc. d. cap.* 26. *nu.* 7. *lib.* 2. Quamvis regulariter hosce inferiores Episcopos talē uniendi beneficia potestatem haud retinere, non obstante quòd Ecclesias sibi pleno jure subjectas haberent, *ex Panorm. in dicto cap. sicut unire* erudiunt *Garcia de benefic. dicta par.* 12. *cap.* 2. §. 1. *num.* 75. *tom.* 2. *Monet. de distrib. quotid. par.* 1. *nu.* 38. *cap.* 5. *Barbos. supnr cap.* 15. *Concil. Triden. sess.* 24. *n.* 5. *Fagnan. in cap. sicut unire, de excess. Prælat. n.* 18.

18. ubi contra eosdem inferiores Prælatos decisionem *Rot. Rom.* adducit *Burgen. jurisd. de Birbiesca* 11. *Febr. coram Mantica ab hoc impressam in decis.* 267.

251 Vicarius Generalis Episcopi, cum speciali mandato, beneficia unire potest: *Gratian. discep. cap.* 278. *nu.* 35. & alii per *Barbos. d. alleg.* 66. *n.* 10. constito tamen de mandato, nec ejus suffragatur assertio: *Mascard. de probat. conclus.* 140. *n.* 12. *Cappell. Tolos. decis.* 463. etiam per testes: *Sbroz. de Vicar. lib.* 1. *qu.* 64. *n.* 29. *Ciarlin. n.* 32. 33. 34. *d. cap.* 213. *lib.* 2. nec sufficit generalem habuisse facultatẽ conferendi beneficia: *Sanch. mor. lib.* 3. *cap.* 29. *nu.* 153. *Castr. Palau. par.* 2. *tract.* 13. *disp.* 6. *par.* 2. §. 2. *n.* 9. *Gratian. ibidem Ciarlin. lib.* 2. *d. contr.* 213. *n.* 31. Hæsitant sanè nõnulli si facultas conferendi Vicario Generali fuerit, cum clausulis generalibus indulta: nam putant sub hac facultate non complecti potestatem uniẽdi, & quamvis pro utraq; parte adsint gravi Autores, pro affirmativa residet: *Azor. d. cap.* 28. *quæsit.* 10. & hæc nobis non arridet sententia: etenim primam sectando ait *Castro Palau. par.* 2. *mor. tract.* 13. *disp.* 6. *punct.* 2. §. 2. *n.* 9. oppositum sentientes, sine fundamento loqui, & annuère *Sanch. mor. lib.* 3. *cap.* 29. *nu.* 153. *Barbos. de jur. Eccles. uni. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 56. & ex aliis *Ventrigl. prax. annot.* 8. §. 1. *n.* 10. *par.* 2.

252 Capitulum Sede vacante unit, sed non sibi, *Ventrigl. n.* 8. si jura tamen Episcopalia non tangeret: *Ricciu. Rebuff. Stephan. Quarant. summ. Bull. verb. Capitulum Sede vacante, qu.* 9. *vers. quæ conclusio, Barbos. de jur. Eccles. uni. cap.* 32. *n.* 99. *lib.* 1. *Ventrigl. ibidem.*

253 Probaturque denique justa uniendi causa ex legitimo constructo processu *Ciarl. cap.* 213. *num.* 14. *tom.* 2. & cum sit odiosa non præsumitur nisi probetur: *Barbos. de jur. Ecclesiast. uni. lib.* 3. *cap.* 17. *n.* 60. per allegantem *Zerela prax. verb. unio,* §. 8. *Barbos. ibidem, Ventrigl. n.* 35. vel per præscriptionem immemorabilem *Putean. decis.* 238. *lib.* 1. *& decis.* 209. *lib.* 2. *Ossasc. decis.* 116. *n.* 11. aut instrumẽtum, & literas ipsius unionis *Mascard. conclus.* 587. *n.* 1. *Ricc. prax. Eccles. par.* 1. *verb. unio* §. 8. *Barbos. d. allegat.* 66. *nu.* 51. vel per enunciationem in aliis antiquioribus instrumentis; in quibus beneficiorum unio evolvitur. *Mascard. d. conclus.* 1418. *n.* 12.

12. *& alii per Barbos. nu.* 51. itidem ex partis adversæ confessione, concurrentibus tamẽ aliis adminiculis,& circumstãtiis; idem *Barbos. ibidem*, nec Episcopo de unione attestanti creditur, nisi causæ cognitionem docuerit: *Ventrigl.* §. 2. *annot.* 8. *n.* 26. *par.* 2. unione autem dissolutâ beneficium vacat: *Verall. decis.* 345. *par.* 3. *Cassad. cons.* 2. *de Judic.* & quod remanet Ecclesia unita in suo statu prout antea, erat data unionis dissolutione, ut erudiũt *Garc. de benef. p.* 12. *c.* 2. *n.* 301. *ad* 308. 309. *Barbos. d. cap.* 16. *nu.* 67. *in fin.* verùm beneficium unitum cadit sub regula de triennali possessore: *Ricc. Colle. par.* 3. *res.* 720. *in fine.*

Validam tamen esse unionem, si ex falsa causa provenerit, licèt revocandam dixere *Boër. decis.* 345. *Rot. in Novis. de excess. Prælat. decis.* 1. nullam esse ipso jure tenet *contr. Azor. Mar. Socc. & Rebuff. Barbos. allegat.* 66. *par.* 3. *nu.* 16. si ab Ordinario facta fuerit, secùs à Sum. Pontifice *Cassad. decis.* 1. *eodem tit. Rebuff. in regul. Cancellar.* 9. *Paul. Fusc. d. lib.* 2. *cap.* 26. *nu.* 17. *Azor. d. cap.* 28. *qu.* 14. *in medio*, *par.* 2. *lib.* 6.

Et si ambæ Ecclesiæ effectæ fuerint divites, petère possunt Superiores, ut dissolvantur, tanquam ex justa causa: edocet idem *Fuscus ubi nuper n.* 27. *in fin.* Ita etsi Ecclesia, quæ egestate laborabat, in eâdem necessitate nõ reperiatur, tunc ex eo quia causa unionis cessare videtur; unionem revocari posse erudiunt *Rebuff. in prax. benefic. par.* 1. *tit. de unionis revoc. nu.* 1. 2. *Azor. mor. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 29. *qu.* 4. *Castr. Palau. par.* 2. *tract.* 13. *disp.* 6. *punct.* 12. §. 4. *n.* 4. *Ciarlin. d. contr.* 213. *n.* 8. *tom.* 2.

254 Cæterum licèt Summus Pontifex solus dispensat super irregularitate scatente ex corporis deformitate: nimirùm ob nasi amputationem, unius oculi privationem, vel ob insignem oculi maculam notabilem, horrorem producentẽ: *cap.* 2. *de Cler. ægro, cap.* 1. *et tot. tit. de corpor. vit. Tolet. de instruc. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 63. *n.* 8. *Suarez. tom.* 5. *in* 3. *par. de cens. disp.* 7. *qu.* 2. *punct.* 2. *nu.* 28. *in fin.* etiam quo ad primam tonsuram ex eis probat: *Sanlenger. quæst. benefic. cap.* 94. *n.* 4. 5. *lib.* 1. de quibus defectibus irregularitatẽ producẽtibus fusè tractat *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *à n.* 50. *& seqq. P. Ludovic. Molin. de Just. & jur. tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 70. *n.* 19.

Sayr.

Sayr. de censur. lib. 6. cap. 8. n. 16. Martin. Bonac. eod. tract. disp. 7. qu. 2. punct. 2. nu. 36. August. Barbos. de potest. Episc. alleg. 42. n. 57. par. 2. Atta-
255 men si vitium corporis scãdalũ haud promereret: quoniã nõ adeò fœdũ, aut turpe esset; in eo tunc dispensat Episcopus, & Prælatus Regularis, in suos jurisdictionem Episcopalem habens: *Miranda manual. Prælat. qu. 8. art. 3. conclus. 3. P. Laur. Peyrin. tom. 1. privileg. Ordin. Mini. in annot. ad Constit. 2. Pii II. n. 118.*

256 Verùm enim verò ad Episcopum, qui Ordines confert, spectat decernere an vitiũ sit, vel non fœdum, turpe, ac notabile, itidem circa Religiosos, & exemptos, nisi speciale retinent tales Prælati Religiosorum Superiores delegationem: *Sylv. summi. verb. corpore vitiato, qu. 2. Navar. man. n. 260. Roder. qu. Regul. qu. 24. art. 4. tom. 1. Campanil. diversi. jur. Canon. rub. 11. cap. 17. n. 204. Barbos. d. alleg. 42.* etiã quod allatã dispẽsandi facultatem recensitis Prælatis jurisdictionem Episcopalem habentibus tribuere: *Mirand. man. tom. 2. qu. 8. art. 3. conclus. 2. de Vechis prax. pro Novit. in Relig. recip. disp. 9. dub.*
257 *21. n. 3.* Attamen in liberã Episcopi Ordines conferentis facultate residet hosce Religiosos, & Regulares exẽptos ob corporis deformitatem ab Ordinibus arcere, eosque admittere, si libuerit: concludũt *Barbos. n. fin. Suarez de censur. tom. 5. disp. 51. sect. 3. n. 16. Mirand. d. conclus. 2, & alii.*

Urget tamen contra *Barbos. & Bonac. Pellizzar. loco indicato tract. 8. cap. 2. sect. 3. qu. 17. sub. n. 190.* inferens ex Bulla Pauli III. Prælatis Soc. Jesus indulta, valere istos suis subditis dispensare super quacumq; irregularitate, non verò in homicidio voluntario, & in auxilio, & favore præstito eidem homicidio, ac super Bigamia: ita pariter posse cæteros Regulares Prælatos super quacumque irregularitate, seclusis interdictis in dicta Bulla, dispensare ratione communicationis concludit *Pellizzar ibidem*: subdit tamen *Bordon. cap. 4. de profess. qu. 56. §. infirmum Religiosum*, valere propriũ Prælatũ dispensare irregularibus morbo caduco, laborantibus, aut amẽtia obnoxis, vel obsessis, quo ad usũ Ordinũ susceptorum; etiam quo ad receptionem aliorum Ordinum: ut agglutinant *Morl. Empor. tom. tom. 4. disp. 70. Avil. decens. par. 7. disp. 3. diffic. 4.*

258 Possunt itidem Regulares Su-

Superiores; suos Religiosos itidem illiteratos, Episcopis ut ordinentur præsentare, absque peccati scrupulo: etenim Monachi, & Regulares sat est ut benè legere, & cătare sciăt: sufficientiam namque, & literaturã retinere debent Clerici sęculares, de quibus loquuntur *cap. illiteratos distin.* 36. *& cap. in singulis, distin.* 77. Regulares verò, etiam si de Latino idiomate non benè instructi sint, ad Ordines ascendere possunt, eosque admittere debēt Episcopi: *Henriq. lib.* 10. *cap.* 16. *ex Gloss. in cap. legi,* 16. *quæst.* 1. *verb. instructio*, erudiens Monachos sufficere esse bonos, licèt ignaros, & ex *Sylv. in summ. verb. Clericus*, 2. *n.* 1. subdunt *Sot. in* 4. *distinct.* 25. *qu.* 1. *art.* 4. *Mirand. man. Prælat. tom.* 2. *qu.* 8. *art.* 7. *conclus.* 1. Monachos cōtemplatione potiùs, quàm scientia indigere, cum quibus annuit *Ascan. Tambor. de jur. Abbat. tom.* 2. *disput.* 7. *qu.* 4. *n.* 4.

259 Ulterius hic subnectere in cassum haud erit, ad solum spectare Pontificem indulgētiam super irregularitate ex homicidio voluntario publico, & notorio nascente, eosque irregulares habiles efficère, & idoneos non tantum ad ordines suscipiendos, verùm etiã ad dignitates, Prælaturas, & ad beneficia Ecclesiastica: ut statuit *Sacr. Concil. Trident. sess.* 14. *de reform. cap.* 7. dixitque *Navarr. Man. cap.* 27. *nu.* 240. ad eumdemq; Sum. Pontificem pertinet dispensare super irregularitate, quæ promit ex homicidio voluntario injusto, & omnino occulto, ut de cōmuni jure *ex cap.* 6. *de reform.* testantur *Navar. ibidem, Sayr. de censur. lib.* 7. *cap.* 7. *nu.* 19. *Suarez eodem tract. disp.* 44. *sect.* 4. *nu.* 35. 36. super quibus recensitis irregularitatibus, neque Episcopi loci Ordinarii, neque cæteri Regulares Prælati jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, ac Diœcesim

260 habētes dispensare queunt: *Zoës. lib.* 5. *decr. cap.* 12. *nu.* 84. nisi ex speciali privilegio eis per Trid. Concilium *sess.* 24. *de reform. cap.* 6. indulto, ex quo valent Episcopi in omnibus irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto scatentibus subditis suis dispensare, seclusis volūtario homicidio, ac aliis in judicio porrectis, quos delinquentes sibi submissos absolvunt, itidem per Vicarium, ad id specialiter deputatũ; *DD. per Campanil. diversi. rub.* 11. *cap.* p3. *nu.* 148. *Barbos. alleg.* 39. *nu.* 10. *par.* 2. etiam extrà

trà Diœcesim existentes, extrà judicialiter verò: *Suarez de censur. tom. 5. disp. 41. sect. 2. nu. 10. 22. Diana resol. 96. par. 4. tract. 4. Barbos. nu. 7.* ac itidem pro casibus occultis Sum. Pontifici reservatis: *Marchin. de Sacr. Ordin. tract. 1. par. 9. Barbos. alleg. 39. nu. 7. par. 2.*

261 Benè verùm hanc facultatem dispensandi, Episcopis per Concil Trid. indultam, queunt Episcopi alteri delegare: *Suarez d. section. 2. nu. 8. Guitter. Canon. quæst. lib. 3. de Matrim. cap. 49. nu. 21. Zoës. nu. 89.* Non autem Capitolū, Sede vacante, allatam retinet facultatem dispēsandi super allata irregularitate: etenim capitolū succedit in eis, quę jure Ordinario Episcopo cōpetūt, nō autem in eis quę ex speciali, & extraordinario jure debētur, ut est ista facultas dispensandi super allata irregularitate: *Bonac. de censur. disp. 7. qu. 5. punt. 1. Alter. tom. 2. disp. 8. de suspens. cap. 3. Dalvin. de potest. Episcop. cap. 27. n. 1*: licèt ex consuetudine Capitulo, Sede vacante, cōpetere eā putāt; ita *Suarez Garcia de benef. par. 5. cap. 7. nu. 41. & cap. 11. nu. 21. Zoës. num. 90.* absolutè verò sustinent alii erudientes valere Cap. Sede vacante dispensare, & absolvere subditos suos à irrecēsitis irregularitatibus, quibus suos valēt Episcopi dispēsare, nā istis itidē Jure Ordinario hęc dispēsatio, & absolutio cōpetit, *F. Emmā. quæst. Reg. tom. 1. qu. 61. art. 9. Duard. in Bull. Cœn. lib. 3. q. 1. qu. 11. num. 16. 17. Vulpell. prax. cap. 44. nu. 9.* cum quibus annuit *Barbos. d. alleg. 39. num. 16.* eaque tamen facultate utuntur in suos Religiosos subditos Prælati, & Superiores Religionū exemptarum, ex Pii V. constit. Dominicanis indulta de quā meminit *Pellizzar. man. tom. 2. tract. 7. cap. 5. nu. 29. Mol. de Just. & Jur. tract. 3. disp. 61. nu. 4. 5. & disp. 70. in fin. Boss. de tripl. Jubil. priu. sect. 1. cas. 10. nu. 10. nu. 220. & seqq.* imo alteri delegare queunt *Marchin. de Sacr. Ord. tract. 1. part. 9. diff. 1. nu. 9.* & alii *per Barbos. num. 18.* dicitur planè publicum, ac notorium homicidium, si per accusationem, aut denunciationem ad forum contentiosum fuerit deductum, licèt non plenè probatum: ut erudiunt *Sanch. de Matrim. disp. 34. nu. 58. lib. 8. & in Decalog. cap. 11. nu. 21. Graff. tom. 2. lib. 5. cons. 2. nu. 26. de homic. Henriq. in sum. lib. 24. de irreg cap 7. n. 5. Suarez*

de

de censur. disp. 41. *sect.* 2. *n.* 6. *Avila tract. par.* 2. *c.* 7. *disp.* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. *& par.* 7. *disp.* 10. *dub.* 6. Et quod parti fuerit intimatum subdit *Sayr. de censur. d. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 22. *Sãch. in locis nuper indica-*
262 *tis.* Verùm si in foro externo delinquens fuerit absolutus, Episcopus super hac irregularitate dispensat: *P. Lud. Molin. de Just. & Jur. disp.* 79. *nu.* 8. *vers.* 2. *&* 3. *tract.* 3. *Mart. Bonac. de cens. disp.* 1. *qu.* 3. *punt.* 2. *nu.* 2. *& disput.* 7. *qu.* 5. *punt.* 1. *num.* 4. & alii *per Aug. Barbos. de potest. Episc. alleg.* 39. *nu.* 32. *par.* 2. etiam si per falsos testes, aut quocumq; depravato modo se defenderit, cum semper remanet occultum: *Sanch. de Matrim. lib.* 2. *disp.* 37. *nu.* 12. *& disp.* 34. *nu.* 57. *Barbos. n.* 33. vel si definitè absolutus sit, sivè ab instantia, sivè ab observatione Iudicii: *Sanch. d. disp.* 37. *& disp.* 34. *num.* 57. *& d. cap.* 11. *nu.* 25. *Barbos. n.* 33. licèt aliàs probabile sit delictum fuisse patratũ: *Sanch. nu.* 58. *Barth. de Vecch. in prax. habenda pro Novit. recipi. disp.* 9. *dub.* 16. *n.* 7. sed vide *Suarez de censur. disp.* 41.
263 *sect.* 2. *nu.* 5. vel si per annũ accusatus tacuerit, & Judiciũ, sententiâ, haud fuerit finitum; tunc dispensant super tali irregularitate Episcopus: *Marchin. de Sacr. Ordin. tract.* 1. *part.* 9. *diffic.* 4. *nu.* 8. 9. ac cæteri Prælati regulares, Episcopalem, vel quasi jurisdictionem habentes; indicant quoad Episcopos *Campanil. divers. Jur. Canon. rub.* 11. *cap.* 23. *num.* 144. *Barbos. nu.* 34. & quo ad alios Prælatos: *Ascan. Tamb. de Jur. Abb. tom.* 1. *disp.* 17. *qu.* 6. *nu.* 4. *vers. quod si ubi*, affluenter edocet quando homicidium esset Notorium, & quando occultum.

264 At si delictum soluto indicio, objurgatum remanserit; notorium, ac publicum dicitur: etenim probata in judicio contentioso publica appellantur, meritò neq; Episcopus, neque cæteri Prælati super irregularitate ex eo scatente dispẽsãt: *Bonac. de censur. disp.* 1. *qu.* 3. *pun.* 2. *nu.* 2. *& disp.* 7. *qu.* 5. *punt.* 1. *nu.* 5. *Barbos. d. alleg.* 39. *nu.* 35. *Tamb. d. nu.* 4.

Advertendum tamen est, ad hoc ut in irregularitatem incidatur, oportet ut mors sit sequta: nam non sufficit conatus, licèt ad actum proximum devenerit: *Canon. fin.* 15. *qu.* 1. *cap. in pœnis, & cap. odia. de regul. Jur. in* 6. *Covarr. in Clement. furiosus par.* 2. *n.* 5. *in fin. Henr. Zoës. in lib.* 5. *decret.*

cret. tit. 12. *de homic. nu.* 3.& si letaliter haud vulneraverit, ob Chirurgi, vel vulnerati incuria mors sequatur, irregularis non est vulnerans, lætalis namque percussio infert irregularitatem: *cap. significasti* 18. *de homic. Covarr. ibidem* §. 2. *n.* 9. *p.* 2. *Zoës nu.* 8. nam de homicidio, tunc tenetur quis, quando lætale infligit vulnus: *Giurb. cons.* 84. *nu.* 48. verùm si ab initio de vulneris qualitate non constaret, pro mortale habetur, nisi liquido constaret ex culpa vulnerati, aut incuria Chirurgi mors fuerit sequuta: *Giurb. n.* 27. ubi sic decisum affert, & sequitur *Calderon. decis.* 12. & 13. *tom.* 1. *Zoës. nu.* 9.

Abortum procurans in irregularitatem ruit, si fœtus sivè embrio fuerit iam rationali anima informatus, *Pellizzar. man. to.* 2. *c.* 5. *n.* 156. *tr.* 7. nā homo tunc verè est: *Canon quod verò, Canon. Moyses* 32. *qu.* 2. *cap. sicut* 20. *de homic.* Infundi animam in masculo die 40. & 80. in fœmina dixere *Covarr. d. par.* 2. §. 3. *n.* 1. *Navar. in sum. cap.* 27. *n.* 219. *Sanch. de Matrim. lib.* 9. *disp.* 25. *n.* 4. & si de fœdus animatione hæsitetur, irregularitas nō intrat: ut fundat *del Bene de imm. Eccl. to.* 1. *c.* 2. *dub.* 4. *sect.* 20. *n.* 22. sed vide per nos tradita *in to.* 2. *in c.* 7. *Clerico venefico*, ubi affluenter hęc vannatur infusionis Animę materia.

Mandans aliquem interficere, irregularis est, si non revocaverit sufficienter ante cædē mandatum: *Zoës. n.* 11. 12. & diximus in Cap. antecedenti ubi de excommunicatione egimus, & *in* 2. *Tom. in Cap.* 6. *de Clerico assassino*, ubi tractatur de mandato ad vulnerandum, ac cęde sequuta, sed non in personam inimici, ac de aliis hæsitationibus ad id conducentibus: vide *Zoës. ubi supra cum seqq.* ubi tota examinatur materia.

Homicidium ad propriam sanè tuitionem necessarium dicitur: *l. ut vim, ff. de Just. & jur.* etsi in continenti patratū sit, & cum moderamine, irregularitatem haud infert, ni necessitas versetur in culpam, & quod jure permissum est plectatur: *Repugnate l. Gracchus, C. ad l. Jul. de adult. & Clem. uni. de homic.* Excessus verò defensionis irregularitatem influit, nisi levis, & inevitabilis sit excessus: *Covarr. ad Clement.* 1. *nu.* 3. Unde inferunt aliqui interimentē agressorem fugientē, etiam si ante fugam vulnus intulerit, irregularem esse: quia fuga invasoris cessare facit in vasi periculum, nec receptum vulnus

excusat: quoniam non tollit animum vindictæ: ita *Ponti. in cap. significasti* 18. *in fin. de hom. Suarez disput.* 46. *sect.* 1. *n.* 7. 8. 9. *& ex d. Clem. unica*, occisorem tunc ab irregularitate excusari, quando occiderit, vel invasorem mutilaverit, ex eo mortem aliter evitare non potens: *Navarr. summ. cap.* 27. *num.* 207. *Covarr. ubi supra part.* 3. *§. unico*, *Zoës. lib.* 5. *decretal. tit.* 12. *de hom. num.* 27. 28. *& pluribus sequentibus*, ubi plura astruit, de homicidio necessario, ac causuali, de quibus nos *in* 2. *tom. cap.* 6. *de Clerico assassino* fusè tractabimus, quos hic repetere supervacaniũ esse putamus.

265 Rursus ad rem inquimus, propriâ manu pugnantem, & bello justo assistentem irregularem nequaquàm esse, si non interficerit, aut mẽbro aliquẽ mutilaverit: edocent *Did. Covarr. in Clement. si furiosus*, *de homici. par.* 2. *§.* 3. *n.* 2. *P. Ant. Dian. resol. mor. part.* 6. *tract.* 4. *resol.* 34. Etiam si plures in

266 conflictu interfecti fuerint: subdit idem *Dian. resol.* 38. *ibidem*, *Campanil. diversi. jur. Canon. rub.* 11. *cap.* 24. *n.* 10. *Bonacin. de irregul. disput.* 7. *q.* 4. *punct.* 4. *n.* 10. *Rot. Roman. Recens. decis.* 3. *nu.* 5. *part.* 5. Nec beneficiatus tunc suo privatur beneficio: quamvis à mortali peccato vacuus haud sit: oppositum tamen indicat *Card. de Luca par.* 5. *Miscell. ad Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 7. *in discurs.* 12. *nu.* 8. edocens solam descriptionem militiæ sæculari, absque homicidio, vel sævis, nullam inducere irregularitatem, tamen amissionem beneficiorum causare, ratione incompatibilitatis status, ad quem transivit Clericus in minoribus beneficiatus, se ascribendo, ad militiam sæcularem, relicta spirituali, meritò exutus remanet beneficiis, & pensionibus, nisi Bellum esset pro tuẽdo Sum. Pontifice, aut Sed. Apost. aut Patria obsessa, vel contra infideles: idem *de Luca*, *de pensionib. discurs.* 46. Alii verò putãt quòd si in eodem, licèt justo bello aliquẽ occiderit, vel mutilaverit, propriâ tamen manu, beneficium tunc resignare debet, vel dispensationem super irregularitate contracta impetrare devincitur: *Mart. Bonac. de irregul. disput.* 7. *qu.* 4. *punct.* 4. *n.* 10 *Santleger. de sol. benef. par.* 3. *cap.* 174. *n.* 5. 6. *& seqq.* Allata porrò militant, tã circa laicos in bello justo assistentes, quàm occidentes, vel mutilantes, & deinde beneficium obtinere curantes: ut depromitur *ex cap. sicut*, 6. *§. fin. & ibi Gloss. verb. concilium*,

lium, de homicid. ubi homicidium patrantem haud promovendum, sed & perpetuò deponendũ esse ostẽdit: quod itidẽ militat in Clerico in minoribus constituto, qui absq; peccati scrupulo valet bello justo assistere, ac pugnare, dũmodo non interficeat, aut nõ mutilet: ut commonstrant superiùs citati, *& Diana ibidem.*

Nos autem ex distinctione recensita colligimus: nimirùm Clericum in bello justo, & defensivo assistente, itidem cæde sequutâ in irregularitatem non incidere: etenim pro justa tuitione, Clerici tempore necessitatis tenentur ad portarum, murorumq; custodiam: *tex. in c p. 2. de finem Eccles. Covarr. in Clement. unic. de hom. par. 2. ꝫ. 3. nu. 2. in fin. Suarez disputa. 47. sect. 6. n. 1.* sui Superioris jussu: *del Bene, de immun. Eccles. tom. 2. cap. 5. dub. 21. nu. 5. 6.* At secùs firmandum est in bello licèt justo, sed aggressivo: nam circa hoc ruit in irregularitatem ratione lenitatis: *Filliuc. tract. 19. cap. 10. qu. 5. Pellizzar. man. tom. 2. tract. 7. cap. 5. q. 33. n. 119.* ut magistraliter de more *ex Canon. si quis, & Canon. aliquantos distin. 51.* edocet *Henr. Zoës. decret. lib. 5. tit. 12. de hom. 62.* Cæde e-
267 tiam subsequuta: imò etiam in Sacris Ordinibus constitutus, in bello justo assistens, propriâ pugnans manu, si non interimerit, aut nõ mutilaverit irregularis non efficitur, licèt in bello aliqui ab aliis jugulati remanserint: ut elatè erudiere, *ex Div. Anton. Episcop. Florent. de irregularit. cap. 2. num. 37. Covarr. in d. Clement. si furiosus, par. 2. ꝫ. 3. n. 2. de homic. Add. ad Bern. Diaz prax. crim. Canon. cap: 101. D. Carol. de Grass. de effect. Cleric. effect. 28. nu. 15.* ubi contrarium firmat si injustum fuerit bellum, & homicidia, aut mutilationes occurrerint: *Pellizzar. man. tom. 2. tract. 7. cap. 5. n. 200. 201.*

268 Confert igitur, hac opportuna occasione, & absre haud erit aliquid circa bellum quando justum, vel injustum erit, attexere: omni porrò ęvo bella, potissimùm nostra tempestate ob ambitionem, vel iracundiam, aut libidinem proficiscũtur: Alexander enim Magnus tot Civitatum profligatione minimè contentus, ambitione excitatus, maximam gloriam in maximo Imperio expiscare navavit: undè Scythæ suam exprobrantes ambitionem dixere: *Si Dii, habitum corporis tui, aviditati animi parem esse voluissent, Orbis te non caperet, alterâ manu*

Zzz 2 Orien-

Orientem, alterâ Occidentem attingeres. Quint. Curt. lib. 7.

Bellum planè de gentium jure introductum esse erudit *Caius in l. omnes populi, ff. de Just. & jur.* Oriuntur tot hominum Clades, tot Urbium incendia, tot agrorum depopulationes, totq; bonorum omnium miseranda direptio, adeò quòd nihil tam cruentũ, tam ferox, tam immane, tam impium, quàm bellum:

Nulla est ardenti miserans Clementia Bello:

Impetuosa pium dextera nescit opus.

Attamen ubi bella parantur ad vim reprimendam, ac de propria tuẽda bona, rectè, ac jure parantur, & justum dicitur bellum, quod autem jure, judiciaque Civili assequi nõ possumus, cogimur manu, viribusque agere, & tunc fas est bellũ indicere: ea sanè pacata dicũtur bella, quę nõ cupiditate, aut crudelitate, sed pacis studio geruntur: ait *Div. August. & in Canon. apud veros* 23. *qu.* 1. Et quæ geruntur pro rebus repetendis: *Canon. Dominus* 23. *qu.* 28. aut pro pulsandorum hostium causa, subdit acticè, ac eruditè de more *Forestus Foresti in suo opere ad l. 5. de Just. & jur. enarr.* 20. *n.* 9. *ad finem.* Bel-
269 lum inquàm non levi, sed ex justa causa indicendum est, & pro cõservatione Fidei, ac proprii status belli portas aperire debet: Imperator ait *in tex.* indicatis, & facit *tex. in cap. justam, cap. Dominus,* 23. *qu.* 2. *Gaill. obser.* 57. *n.* 3. *lib.* 2. *& de pac. public. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 47. *& seqq. Lips.* 5. *polit. cap.* 4. *Arnisæ de jur. Majest. lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 12. Ad
270 Supremum equidem Majestatis Culmen spectat bellum indicere: *Bodin. lib.* 1. *de repub. cap.* 10. *n.* 156. *Conn. polit. p.* 4. *Besold.* 1. *polit.* 424. *Boër. de jur. bell.* 13. *Sixtin. de regal. cap.* 2. *n.* 10. *Lips. Gaill. & alii*
271 *nuper*, ad eamdem Supremã Principis potestatem pertinet inimicorum commercium suis Vassallis interdicere: *tex. in d. l. hostes, de verb. signif. l. lex, §. eadem, ff. ad l. Jul. Majest. l.* 1. *Cod. de armor. usu lib.* 11. *Donell. lib.* 4. *comm. cap.* 41. *Hyal. de jur. bell. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 7. *Petr. de Gregor. de Reipub. lib.* 11. *cap.* 1. *Joan. Valtrin. de re milit. cap.* 10. *lib.* 1. *Greg. Schomb. polit. lib.* 5. *cap.* 12. *Mart. Magner. de avocat. armor. cap.* 11. *num.* 245. *Arnald. Clapmar. de arcan. rer. public. lib.* 1. *cap.* 20. *Bartholi Philipp. tract. del Consejo, y Conseger. discurs.* 14. *Fragos.*
272 *de regim. Reip. par.* 1. *lib.* 3. *disp.* 5. *§.* 1. *n.* 1. *Maxim. Faust: cons.*

conſ. pro ætar. Fiſcal. clauſ. 6. n. 11. noſtroque porrò ſenſui haud parùm conferunt adducta per *Tit. Liv. lib.* 3. ibi: *Vellent, juberent Philippo Regi, Macedonibuſque, qui ſub Regno ejus eſſent, ob injurias, armaque illata ſociis Populi Romani bellum indici*, & refert *Valtrin. ubi nuper lib.* 2. *cap.* 10. *Lipſ. polit. lib.* 5. *cap.* 3. *&* *de re milit. Rom. lib.* 2. *cap.* 2. *Schomb. polit. lib.* 5. *nu.* 1. Odium planè
273 non eſt juſta belli cauſa, ſed tantùm Juſtitiæ zelus: ut ex *cap.* 23. *q.* 2. dixere *D. Thom.* 2. 2. *qu.* 4. *art.* 1. *de Juſt. & jur. lib.* 5. *qu.* 3. *art.* 5. Alio-
274 quin bellum indicens ad reſtitutionē alterius jacturæ devinceretur, & mortaliter peccaret: *D. Thom. qu.* 40. *art.* 1.
275 *dub.* 7. Imò & conſulentes ad id tenentur: *Molin. diſput.* 113. *Sayr. Clav. R. lib.* 8. *cap.* 3. *n.* 20.

276 Inſuper Epiſcopus, an & quādo diſpenſat ſuper irregularitate oriente ex delicto occulto: vide *Card. de Luca in annot. Concil. Trid. ſeſſ.* 14. *c.* 7. *n.* 11. *& in diſcurſ.* 12. *tom.* 14. *Pignatell. conſult. Can.* 20.

277 Et quando ſuper vera mēbri mutilatione: vide *Molin. diſputat.* 68. *tract.* 3. *tom.* 4. *Giurb. conſ.* 46. *n.* 16.

278 Et quādo dicitur vera mutilatio: vide *Molin. & Giurb. ibidem* addito *Zoëſ. ſuper lib.* 5. *decret. tit.* 12. *de hom.* & nos plura teximus *in cap. ſeq. de Immun. Eccleſ.*

279 Et an diſpenſet Epiſcopus ſuper vera, aut præſumpta bigamia? vide *Tambor. tom.* 2. *diſput.* 17. *qu.* 3. *per totum*, ubi quando dicatur vera, & quando præſumpta, aut ſimilitudinaria bigamia; & aſtruit *Filliuc. tract.* 19. *cap.* 4. fusè *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 7. *cap. ſect.* 2. *à nu.* 82. *& ſeqq.* ubi edocet *ſub n.* 95. *ex Filliuc. & Suar.* valere Epiſcopum diſpenſare in bigamo Religionem ingrediente, idque nequeunt perficere Prælati Religionum itidem quo ad Ordines, ſi tamen de vera, aut interpretativa tractatur bigamia, at ſecùs de ſimilitudinaria, in qua ſicuti diſpenſant Epiſcopi Diœceſani; ità & Prælati Regulares: recenſita verò procedere ſubdit *Pellizzar.* jure communi inſpecto, at attentis Regularium privilegiis, allati Regulares Prælati diſpenſant, æaque recenſet privilegia *qu.* 19. *n.* 69. quod repetit *in tract.* 9. *cap.* 3. *nu.* 113. *& ſeqq. & nu.* 135. annuitq; *Bordon. cap.* 4. *de profeſſ. qu.* 56. *§. bigamum*, quo ad Ordines min. & majores.

280 Prælati Regulares an diſpenſent ſuper publicam infamiam:

miam:*vide Sayr. de censur. lib.*
7. cap. 11. *nu.* 15. *Bonac. eodem tract. disp.* 7. *qu.* 3. *pun.*
1. *nu.* 6. & alii *per Tamb. de*
Jur. Abb. disp. 14. *&* 15. &
17.
281 Et quid super infamiam
juris,& de jure:vide *Tāb.ibidē*
Mirand. man. tom. 2. *qu.*8.*art.*
282 5. annuit verò *Peyr. tom.* 2.
privil. sui Ord. cap. 2. *nu.* 1.
si delictum sit occultum, &
reus nō sit infamis declaratus
per sententiam, nam in infamiam
juris tunc incurrere putant
nōnulli, quando lata iam
fuit sententia: *Sanch. de Matrim.
lib.* 9. *disp.* 30. *& Peyrin.*
283 *ibidem.* licèt cōtrarium sentiant
Rodriq. tom. 1. *qu. Regul.*
24. *art.* 6. *Portel. de dub. regul.*
verb. dispensare nu. 6. nec dissentit
Pellizzar. man. tom. 2.
tract. 9. *cap.* 3. *sect.* 4. *n.* 134.
glutinātes, in irregularitatem
ruere, itidē ante sententiam.
284 Et quid super infamiam
facti, & quando quis dicatur
infamis infamia juris, & quā-
285 do facti:vide *Barbos. alleg.*
43. *par.* 2. *Tābor. d. disp.* 17. *q.*
7. *Pellizzar supra nu.* 134. *in*
286 *fine,* ubi firmāt hanc irregularitatem
orientem ex infamia
facti, evelli posse per Episcopos,
& Regulares Prælatos.
287 Notandum quoq; est infamimā
facti tolli, & abole-
ri, ex justa vitæ emendatione,
& pœnitentia, ob quam
homines honesti, virique probi
bonam de emēdato, & re-
288 sipiscente opinionem effecēre,
sicq; sparsēre: undè uti
clavus clavū expellit, ità bonā
opinionē, malā dissolvere: cōcludūt
ex c. 1. *de Reg. Jur. cap.*
testimonium, de test. Gloss. in
Can. primum 25. *distin.* 1. *Bonac.
Suar. & alii vbi Barbos.*
d. alleg. 43. *nu.* 21. *Navarr.*
commen. 1. *de Regul. nu.* 60.
Pellizzar. man. tom. 2. *tract.*
7. *cap.* 5. *sect.* 3. *num.* 145.
389 ubi adnectit Monachum,
qui in seculo infamis infamia
facti attinctus erat, post triennium
Religionis, omni humana
macula mundari: *Aut.*
de Monach. col. 1. *§. Sancimus.*
290 Episcopus ruit in exemptos
ratione mēbrorum sivè
Cappellarum nō exemptarū:
Abb. in cap. ex ore nu. 1. 4. *de*
privileg. ubi Innocent. etenim
capitis exemptio non rectè
influitur, ad cætera membra,
nisi probetur: *argum. tex. in*
l. liberorum. ff. de adoptionibus:
undè ex Ecclesię exemptio-
291 ne, non infertur exemptio
Cappellæ dictæ Ecclesiæ subjectæ,
vel connexæ: *Gloss. in*
cap. rogamus 24. *qu.* 1. *Gloss.*
292 *in cap. cum, & plantaræ,*
& tex. in cap. cum cappella,
de

de privileg. & exempti ratione membrorum Episcopo subijciuntur: *Ubald. de Canon. port. cap.* 4. *qu.* 8. *&* 9. *nu.* 1. Imò tenentur ire ad Synodum: *Aba. ubi supra vers.* 2. Et innuit *Concil. Trident. sess.* 24. *cap.* 2. *de reform. Abb. & alii per Tambor. de Jur. Abb. disp.* 15. *qu.* 7. *nu.* 54. *tom.* 2.

293 Cæterum Exēpti ad jus reverentiale Episcopo debitū, minimè tenentur si exemptio Apostolica fuerit impertita, & plena. *Felin. in cap. cum inter nu.* 3. *&* 4. *de re judic. & in cap. conquerente de offic. ordin. Choker. de jurisd. Ordin. in exempt. part.* 4. *qu.* 34. *Pute. decis.* 115. *lib.* 3. *Rodriqu. qu. regul. qu.* 63. *tom.* 2. *art.* 9. *Fusc. de visit. Eccles. lib.* 2. *cap.* 10. *nu.* 11. *August. Barbos. de potest. Episcop. alleg.* 105. *nu.* 75. *Rot. Rom. in Recens. decis.* 111. *n.* 16. *par.* 5. *Sanleg. resol. benef. cap.* 60. *n. fin.*

294 Episcopus equidē nequit cōpescere delinquētes in Ecclesiis, & Monasteriis Regularium ibi permanentes: etenim in alieno territorio patratum fuit delictum, & in eodē territorio existunt sontes, in quo quidem loco Episcopus nullam valet exercere jurisdictionem: quoniam extra suam dicuntur adesse Diœcesim: ita *ex Avila de censur. disp.* 2. *cap.* 3. *n.* 7. *Bonacin. de censur. in cōm. disp.* 1. *q.* 11. *p.* 11. *Alph. de Leone de censur. recollect.* 2. *n.* 323. fundat contra *Salas, & Suar. Pellizzar. man. Regul. tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 2. *qu.* 26. *nu.* 100.

295 Neq; eos objurgare quit Episcopus si extra exemptum locū sontes occurrerint, si tamen Prelatus illius loci exēpti plenariâ quasi Episcopalem retinuerit jurisdictionem: fundat magistraliter *Joan. Bapt. Ciarlin. contr. cap.* 61. *adn.* 1. *n.* 23. 25. 26. quem assequutus fuit *Cesped. de exempt. d. n.* 126. quidquid involuit *Pellizzar. ubi supra propè finem*: & in hoc Siculo Regno de delictis patratis in Ecclesiis, & Monasteriis Regulariū Trib. Monarchiæ cognoscit, sicque Messanæ notavimus, in delicto attentati homicidii per nonnullos nautas in personam N. Capitanei in Cœnobio RR. Carmelitarum Discalceatorū, ut dicitur de lo Pilerello, de quo delicto Ministri ejusdem Tribunalis informationes ceperunt, expulsis priùs aliis Archiepiscopi Ministris, qui ad eumdem navabant finem.

296 Verùm enim verò ex adductis sæculari Imperio ablata minimè est potestas inquirendi, & puniendi reos in Eccle-

clesia delinquentes: est namq; hoc mixti fori delictum, meritò præventioni locus est: ut ex *cap. cum sit generale*, & ibi cōcordi voto *Scribentes de foro compet. Aut. item nulla Communitas, C. de Episcop. & Cleric. Decian. tract. Crim. lib.* 4. *cap.* 26. *nu.* 1. *Farinac. prax. qu.* 18. *n.* 132. *& qu.* 28. *nu.* 62. *Carol. de Graff. de effect. Cleric. effect.* 1. *n.* 645. *Mart. de jurisd. par.* 2. *cap.* 11. *à nu.* 20. *Giurb. cons.* 70. *n.* 10. *& seqq. Bellect. disq. Cler. tit. de favor. Cler. real.* §. 4. *n.* 9. *Leo thesaur. for. Eccles. par.* 1. *cap.* 13. *n.* 23. *Ciarlin. contr. cap.* 15. *n.* 12. 13. *tom.* 1. de qua quidem prçventione nos plura egèmus *in* 2. *tom. de Cleric. quandoque amittend. in Cap. de Clerico assassino*, & de hisce delictis mixti fori ultra ibi recēsita, vide tradita in sequenti *Cap.* 7. *de Immun. Eccles.*

297 Insuper Episcopus loci Ordinarius procedit contra Regulares, & exemptos degentes extra Monasterium *ex Cōcil. Trident. sess.* 6. *de reform. cap.* 3. ratione delicti, ut prædiximus, aut contractū extra loca exempta factorum, vel ratione rei sitæ: imò in causis Civilibus mercedum, & miserabilium personarum, Regulares extra Cœnobii septa, & in æde privata domicilium retinentes, ibiq; commorantes, si certum à Sede Apostolica Judicem non habuerint, corā allato Episcopo Ordinario tanquam ejusdem Sedis Apostolicç Delegato, ad debitum persolvendum devinci possunt: ex *Concil. Trid. sess.* 7. *cap.* 13. *Panimoll. decis.* 84. *nu.* 8. at Regulares intra claustra Cœnobii degētes, ullo pacto coram Ordinario conveniri possunt: ita ex Sacræ Congregationis declaratione innuit *Lezan. tom.* 1. *cap.* 11. *n.* 10. *Peyrin. tom.* 1. *privileg. Constit.* 2. *Sixti IV. à nu.* 28. *Barbos. alleg.* 105. *nu.* 21. *& seqq.* subditque benè verùm *Cesped. de exempt. dup.* 267. *n.* 13. De his Regularibus re-
298 cipiendum est, qui sine Superiorum venia extra Monasterium habitant, aut in loco valdè distanti vivunt, nè possint à suis Superioribus visitari, & emendari: & sequitur *Pellizzar. man. regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *sect.* 1. *qu.* 20. *n.* 46.

299 Planè Episcopus animadvertit in exemptos mandata ejus spernentes: nimirùm ut excōmunicati, & usurarii è sepulturæ beneficio arceātur, in loco exēpto, & ut sepulti eximātur ab humo, si locus exēptus in sua Diœcesi situs sit: *Abb. in cap. in Sacris n.* 7. *de sepul-*

sepult. cap. ad hæc de privileg. Francus in cap. Episcoporum, n. 3. de privileg. in 6. Clement. 1. & 2. de sepult. Felin. in cap. ult. n. 7. de sepult. quos affert *Ascan. Tambor. de jur. Abbat. disp. 15. qu. 7. sub n. fin. vers. 4. Ordinarius potest.*

300 Insuper cognoscit de criminibus per exemptos patratis, actualem, seu solemnem degradationē requirentibus: quoniam degradare Episcopi est non alterius inferioris munus: *Abb. in cap. cum contingat. de for. compet. cap. degradatio, de pœn. in 6. Joan. de Lagnan. in cap. nè in agro, de stat. Monachor.*

301 Ordinarius mulctat exemptos exercentes illicitas negotiationes extra locum exemptum: ut edocet *Gloss.* 2. *in Clement. 1. de vit. & honestat. Cleric.* & ibi *Cardinal. qu.* 2.

302 Exemptus si beneficium ad Episcopi collationem spectantem illicitis oneribus gravaret, plectitur ab Episcopo, sua exemptione nō refragante: *Clement. unica, §. eadem quoque de suppl. neglig. Prælat. Innoc. & Ostiens. in cap. in Lateranen. de præbend. cap. Pastoralis de privileg.*

303 Regulares præsumentes in publicis concionibus, lectionibus, & conclusionibus sustinere Beatiss. Virginem Mariam cū originali peccato Conceptam fuisse, coërcet Episcopus loci Ordinarius, ac hæreticæ pravitatis Inquisitores; sicque statuit Sacr. Congregatio Sanct. Rom. universalis Inquisitionis ann. 1617. quā affert *Campanil. in divers. jur. Canon. rub. 12. cap. 13. n.* 140. parilemque aliam decisionem adducit *Ascan. Tamb. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. qu. 7. n.* 31.

304 Cæterū circā ea per nos in præsentis capitis principio adducta sub n. 7. nimirùm Episcopum in sua Diœcesi fundatam retinere intentionem, quo ad omnes in ea existentes, donec per exemptos suum ostendatur privilegium: notandum necessariò est ad arcendum Ordinarii exercitium solam privilegii exibitionem haud sufficere, sed necessariam itidem esse quasi exemptionis possessionem: ut ad ornatum *Capituli cum personæ de privileg. in 6.* firmavere mox citandi, & si *Gloss.* in eodem capitulo oppositum asserere conatur, *in verb. turbentur:* attamen eam extrà juris regulas deviasse autumant *Lap. ibi n. 4. Ancher. nu. 6. Gemini, & Franc. ibidem,* innuentes ex sola privilegii exibitione non impediri exercitium Ordinarii, ad

cujus favorem statuit hujusce *Capituli cum persona*, dispositio: ut cum eis magistraliter insinuat *Ascan. Tambor. de jur. Abb. tom. 1. disp. qu. 8. por totum*, aliàs ex allata sola privile-
305 gii exibitione denudaretur Ordinarius sua quasi possessione, quam itidem in tota Diœcesi retinet, ex solo exercitio suæ jurisdictionis in una parte ipsius: ut ex multis Rot. Rom. decisionibus fundat *Tabor. n. 5.* Oportet igitur ad hoc ut exẽptus exẽptionẽ obtineat, ut cũ privilegio, de quasi possessione doceat: sicque decisum affert *Tambor. n. 8.* Imò & quòd casus exercitii evenit, ac Ordinarius suam voluit exercere jurisdictionẽ, & expulsus non exercuit, vel se habuit pro spoliato: *Tambor. n. 6.* Etenim si casus non evenerit, & actualiter Ordinarius in suo nõ extitit exercitio; exemptus non liberatur, nisi exibibito authentico privilegio, vel ob legitimam cõsuetudinem: ut advertit *Episcopus Frances de compet. quæst. 88. num. 15.* Sicque per Rot. Rom. decisũ affert.

306 Planè ex hac Episcopi sententia depromitur, aut privilegii exibitionem, aut legitimã consuetudinem esse necessariam: quoniam ditione alternativa, *vel*, usus fuit: *Tamborinus* verò utrumque requisitum desiderat, per copulativam, &, alloquendo, & ita in terminis *Capituli cum personæ* decisum adducit, quam *Tamborini* sententiam veriorem esse putamus, nobisque multùm arridere: etenim in his, qui sine privilegio, vel concessione possideri, & retineri non possunt, solam haud sufficere possessionem: *tex. in l. 1. §. permittitur, de aqua quoti. & æstiv.* nisi cum ea titulus exibeatur: ut ex Oraculo *Cyn. Petr. de Castri*, & cæterorum Scribentium *in l. si solemnib. C. de fid. instrum.* ait magistraliter *And. Isern. in cap. Imperialem, §. illud, de prob. alien. feud. per Fideric. in usib. feud.* cum quo concinuere *Bellam. decis. 17. & decis. 433. Capyc. decis. 77. nu. 7. Afflict. decis. 324. nu. 3. Beor. qu. 4. nu. 5. Gabriel. tit. de restit. spoliat. 1. conclus. 1. n. 133.*

307 Regalia autem, feudalia, & jurisdictionalia absque privilegio, & concessione detineri, & possideri, interdictum expresse evolvitur: *in cap. unico*, ubi *Bald. & alii, quæ sint regal. in usib. feud. Put. decis. 284. nu. 2. lib. 2. Natt. cons. 389. num. 12. Roland. lib. 3. cons. 4. n. 48. Ægid. Boss. de Regal. n. 7. 27. & de Princip. nu. 233. 384. Thom. Gramm. decis.*

decis. 49. Meritò cum quasi
308 possessione, tituli exhibitionem necessariam esse fatendum est, nisi immemorabilis adfuerit praescriptio: etenim seclusis Pōtificum privilegiis, exemptio ab Ordinarii Imperio, & jurisdictione, itidē quasi Episcopali, prescribi possit: ut ad intellectū *cap. cū personae, de privil. in* 6. edocet *Balbus de praescrip. p.* 5. *q.* 11. *n.* 4 & refert decisū *Rot. Rom. divers. p.* 2. *decis.* 145. *nu.* 5. ubi conclusū fuit Regulares valere exemptionem ab Episcopali jurisdictione acquirere, praescriptione immemorabili; nec discrepat *Sanlēger. de re benefic. par.* 1. *cap.* 60. *nu.* 8. & 9. ubi itidem in terminis Cōcilii Triden. *in sess.* 24. *cap.* 20. *§. ad haec*, hoc idē dixere *Post. de manuten. in decis.* 306. *n.* 3. &
309 *Tambor. decis.* 29. & *decis.* 43. *n.* 5. & *decis.* 44. *nu.* 6. immemorabilis equidē praescriptio vim concessionis, & privilegii obtinet, & per se undequaq; legitimus titulus est, ideò ab onere titulum probandi relevat: *tex. in l.* 1: *§. fin. ff. de aqu. quotid. aesti. cap.* 1. *de praescript. in* 6. *Cranet. de antiq. temp. par.* 4. *§. absolutis differentiis. n.* 3. *Garcia de expens. & melior. cap.* 9. *nu.* 16. & *seqq. Thesaur. decis.* 16. *nu.* 4. *Choker. decis.* 29. *nu.* 7. & *decis.* 36. *num.* 15. *Menoch. praesumpt.* 31. *n.* 44. *lib.* 3. Pro cujus probatione in hoc recensito casu, solā observantiam probandam esse subdit *Rot. apud Posti. decis.* 71. *nu.* 1. absque tamen requisitorum opportunorum, probatione ad fundandam immemorabilē praescriptionē:
310 quippe ex multiplicitate, actorū, & ob tēporis diuturnitatem, Episcopi loci Ordinarii scientia depromitur: *Rot. Rom. in Recens. decis.* 685. *n.* 4. *par.* 5. & *apud Post. decis.* 139. *nu.* 7. *Seraph. decis.* 306. *nu.* 57. *Sanlenger. nu.* 13. & 14. ubi concludit ex ea jurisdictionem acquiri privativè, non autem cumulativè, ex Oraculo tamen: *Felin. in cap. Pastoralis nu.* 5. *lim.* 8. *de off. Ordin.* & *Joa: Bapt: Ferret. cons.* 142. *nu.* 13. *Menoch. lib.* 2. *praesumpt.* 18. *nu.* 24.
311 Observandum itidem est, quòd si Episcopus loci Ordinarius contrà exemptos praescripsisset, exempti opponere valent de Jure Sedis Apostolicae, & eā ratione Episcopi praescriptionem eludere, ut edocent *ex Abbat. in cap. ad audientiam sub nu.* 12. *de praescript. Lotter. de re benefic. lib.* 1. *qu.* 24. *nu.* 244. 245. *Salenger. nu.* 16. ubi subdit nequire exemptos per aliquos

actus præjudicare Juribus Sedis Apostolicæ spectantibus: *Gloss. in cap. Dilectus in verb. generaliter de Capell. Monach. Seraph. decis.* 1025. *nu.* 23.

312 Valet planè Episcopus omnem exercere jurisdictionē in aliena Diœcesi, in Civitate nimirùm, vel loco insigni suæ Ecclesiæ viciniori, ubi securè potest commorare, si in suam Diœcesim neq; ingredi, neq; securè residere queat, ob impiorum versutiam, petitâ tamen priùs ab illius loci Diœcesano veniâ, ubi sedere voluerit, etiā si iste talem renuerit indulgere veniam: ut ex *Clement.* 1. *de for. compet.* instruit *Gonzal. ad regul. Cancell.* 8. *Gloss.* 43. *nn.* 200. il i-

313 que contrà expulsores omnes fautoresq; procedere potest, hujusce Ordinarij veniâ haud petitâ; etenim ea, ei per enarratam Clementinam tribuitur: *Innoc. in cap. novit. de offic. Delegat.* dummodo quod sontes, qui non fuerint de allata expulsione: ultrà duas

314 nō extrahantur dietas: *Sanleger. de prævent. Juridic. par.* 2. *cap.* 48. *Scacc. de Judic. Gloss.* 7. *qu.* 3. *lim.* 58. *&* *qu.* 4. *spe.* 2. *nu.* 152. ubi de cunctis aliis Magistratibus à suis itidem expulsis Regionibus ratiocinatur: & affert *Cresp. de Valdaur. obser. decis.* 15. *nu.* 40. *tom.* 1.

LAUS DEO, BEATÆQUE VIRGINI MARIÆ.

DE

DE IMMUNITATE ECCLESIASTICA

CAPUT VII.

SECTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

Ne scribam vanum, duc Pia Virgo manum.

1 *Immunitas Sacræ Basilicæ de Jure Divino in Decalogo contéto concessa haud evolvitur, sed mavis ex veteri Testamento.*

2 *Gentiles, Assyrii, Græci, ac Romani immunitatem impertiri consuevere eis, qui ad Statuas, Templum, ac Asyla confugère.*

3 *Confugium ad Asyla, itidem ad Principis Statuas inolevit.*

4 *Imperatores Sacris Basilicis immunitatẽ tribuere, inter quos Honorius, & Theodosius primi fuère.*

Pelagius Pontifex mandavit, ut Milites, & Curiales non admitterentur ad Præsbyteratum, Diaconatum, & Subdiaconatum absque Imperatoris venia. Ibidem.

Theodosius Imperator Templorum privilegia ampliavit, & ab Altari usque ad fores ultimas immunitatem eis tribuit, læsæq; Majestas pœnã assignavit violenter extrahentes confugam ab Ecclesia.

5 *Justinianus Imperator ab immunitate Ecclesiastica arcuit homicidiarios, adulteros, Virginumque raptores.*

6 *Concilia, aliaque Canonica Jura, quæ aliquibus confugientibus ad Ecclesiam immunitatẽ tribuere recensentur.*

7 *Gregorii XIV. Constitutio ad id accessit.*

8 *Ecclesiæ immunitas an loco tantùm indulta fuerit?*

9 *Sacris itidem locis talis immunitas concessa fuit, & quando?*

10 *Pius V. multos actus inreverentiam Ecclesiæ redolentes,* in

in ipsa Ecclesia, fieri interdixit, & qui sint recensentur.

11 *Cõtractus in Ecclesia an fieri possint, et confecti an valeãt?*

12 *Citatio in Ecclesia an confici possit?*

13 *Omnes fideles ad Ecclesiæ præsidium confugientes, pro delictis non exceptis, eadem potiuntur Immunitate.*

14 *An & quando Saracenus, seù Judæus?*

15 *An excommunicatus?*

16 *An Apostata Fidei?*

17 *An Apostata Religionis?*

18 *An Hæreticus?*

19 *An Clerici, & Regulares?*

20 *Partes omnes integrales Ecclesiæ, Sacræ sunt, eademq; fruuntur immunitate.*

21 *Immunitas Ecclesiæ à tecto usque ad Cœlum, & à solo usque ad Inferos elargitur.*

Recens M. C. V. affertur decisio ibidem.

22 *Ecclesię tectũ immune est: eiusq; appellatione venit in favorabilibus, at secus in odiosis. ibidem.*

23 *Cęmeterium eamdem retinet immunitatem, solemniq; benedictione benedicitur.*

Non tamen polluto Cœmiterio, dicitur polluta Ecclesia, parùmq; interest, si ab ipsa distet Ecclesia.

24 *Cœmiterium non præsumitur, nisi probetur.*

25 *Immunitatem hanc Summ. Pontifices ad nonnullos passus ipsius Ecclesiæ porrexere; nimirùm majoribus Ecclesiis, 40. Cappellis, aliisque Minorib. 30.*

26 *Ut pro Cęmiterio inserviant, nõ ut vacui extẽt: sentiũt aliqui.*

27 *Aut pro Clericorum habitatione, putant alteri.*

28 *Ex Gregorii XIV. Constitutione hosce passus fuisse sublatos subdunt cæteri.*

29 *Ex consuetudine ferè per Orbem diù introducta, hosce passus recessisse ab aula probant quamplurimi.*

30 *Nostra Regni consuetudo affertur.*

31 *Dian. Itala, Farinac. ac Panimoll. refelluntur.*

32 *Recens adducitur Regni decisio.*

33 *Ecclesia Episcopi auctoritate constructa, licèt non dum consecrata, eâdem potitur immunitate, si Divina celebrentur Officia.*

34 *Et sufficit quod ab Episcopo fuerit benedicta, licet non dum constructa:*

35 *Ecclesia quando dicatur Episcopi auctoritate constructa?*

36 *Ecclesia diruta immunitatẽ non amittit, nisi de Episcopi venia fuerit diruta: quia eam prophanare intendit, aut spes rędificationis haud superest.*

37 *Ecclesia interdicta immunitatis decore non privatur.*

38 *In*

38 *In gradibus Ecclesiæ an eadẽ viget immunitas?*

Et an gradus exteriores pensiles ad ipsius Ecclesiæ muros, per quos ad ipsam ascenditur Ecclesiã eadem gaudeat immunitate?

39 *Gradus Cœmiterii, Atrii, Portici, Claustri, vel alterius loci Sacri, an eamdem habeant immunitatem?*

40 *Sacristia eadem potitur immunitate, & quando?*

41 *Campanile quando dicatur immune?*

42 *Atrium quando immunitatis clypeo piatur?*

43 *Porticus Ecclesiæ, & Cœmiterii quãdo dicatur immunis?*

44 *Claustrum Ecclesiæ quando gaudeat immunitate Ecclesiastica?*

45 *Portæ, Ostia, ac Januæ, & ipsius Ecclesiæ fores itidem clausæ immunitate potiuntur.*

46 *Idem & Annulæ ipsius Ecclesiæ portarum.*

47 *Limen januarum Ecclesiæ, Cœmiterii, ac alterius loci Sacri, quando immunitate potiantur?*

48 *Confuga ad limen Ecclesiæ, Cœmiterii, vel alterius loci Sacri attingens, aut manu annulũ portæ Ecclesiæ tangens, immunitatis clypeo gaudet, et si per pallium fuerit extractus cum pallio est restituendus.*

49 *Et quid si totum corpus extra locum Sacrarum haberet, & sola manu anolum, aut capite, vel humeris Ecclesiam tangeret?*

50 *Intellige si liber confuga ad hasce Ecclesiæ partes attingerit, at secùs si devictus, & à Satellitibus apprehensus.*

51 *Et si funibus ligatus à Satellitum manibus prosilens ad Ecclesiam, confugiens an dicatur liber, ut immunitate fruatur?*

52 *Et quid si eũ restim, vel funem retinerent Satellites?*

Aut colluctando cuncti Ecclesiam peterent?

53 *Auctor negativam sustinet sententiam, sed in dubiis pro* Ecclesia *pronunciandum esse subdit.*

54 *Captus in loco prophano si funibus devictus cum Satellitibus per locum immunem transiret, ab Ecclesia non tuetur, quia confugiens non est, licèt ad carceres, Triremes, aut patibulum ducatur.*

Textus in l. si quis post hanc C. de ædific. priv. expenditur.

55 *Si ex necessitate transitus perficiatur per locum immunem.*

56 *Secùs si è manibus Satellitũ fugam arripuerit.*

57 E*vulsus è manibus Curiæ, violenterque exemptus, si ad* Ecclesiam *occurrerit, ejus gaudet immunitate.*

58 *Oppositiones solvuntur, contrariũq; tenentes refelluntur.*

59 *Condemnatus ad Triremes, & in libro condemnatorum descri-*

ſcriptus, ſi è Triremibus aufugerit, & ad Eccleſiam occurrerit, an ejus potiatur immunitate? Binæ oppoſitæ afferuntur ſententiæ. Terſia ſi pro delicto excepto fuerit condemnatus, immunitate nō gaudet: adducitur Regni conſuetudo, ac deciſiones expenduntur.

60 *Aufugientes è carcere fracto carcere, & relaſſati ſub fidejuſſione de redeundo, ſi ad* Ec*cleſiam occurrerint, ejus gaudēt immunitate.*

61 *Volens* Eccleſiam *ingredi, ſi prępeditus fuerit ex Satellitibus, vallatam detinentibus* Eccle*ſiam, ejus gaudet immunitate.*

Intellige. Ibidem.

62 *Septa, & ambitus* Eccleſiæ *quando immunitatis commodum retineant?*

63 E*t quando domus ipſius* Ec*cleſiæ intra ſepta, et ambitus ſiſtētes, eadē gaudeāt immunitate?*

64 E*xiſtens in foramine muri domus immediatè cum* Eccle*ſia annexæ, gaudet immunitate ſi medietatem corporis in* Eccle*ſia detinuerit.*

65 E*piſcoporum domus quando fruantur immunitate?*

E*t quid de domo* E*piſcopi Titularis, vel aliorum Prælatorū plenariam habentium juriſdictionem?*

66 *Domus, & Cardinalium Palatia quando gaudeāt immunitate?*

E*t quid de Palatiis ruralibus?*

67 *Dormitorium* Eccleſiæ, *vel Monaſterii quando dicatur immune?*

68 *Seminarium quando dicatur locus pius, et religioſus, et* Ec*cleſiaſtica decoretur immunitate?*

69 *Xenodochyum, ſive Hoſpitale quomodo immunitatis privilegio fruatur?*

70 *Oratoria publica an gaudeāt immunitate, & quādo privata?*

E*t quando Confraternitates laicorum?*

71 *Furnus, & furni domus ipſius* Eccleſiæ *quando potiantur* Ec*cleſiaſtica immunitate?*

72 *Hortus* Eccleſiæ, *vel alterius loci Sacri quando immunis dicatur?*

73 *Delinquens in Sacreſtia, Oſtio, Atrio, Monaſterio, Orto, Campanile, vel alio loco immuni* Ec*cleſiæ, immunitatis clypeo defenditur.*

E*tiam ſi ſedulò, & appenſatè deliqueris: potiſſima adducitur ratio.*

74 *Ratio, quam afferunt nonnulli: nimirùm quod ſub ſpe, immunitate* Eccleſiaſtica *fruendi cenſetur talis delinquens delinquiſſe reiicitur.*

75 *Confugiēs ad Sacerdotē aſportantē Diviniſs. Viaticū, an, & quādo immunitate gaudeat* Ec*cleſiaſtica?*

E*t*

Et quid de eo, qui obviamvenit Cardinalium dum ad supplicium ducatur?

76 *Obviamveniens Sacerdotem asportantem Eucharistiæ ineffabile Sacramentum, an ex hoc solo visionis actu, gaudere debeat Ecclesiastica protectione?*

1 Jure equidem Divino inspecto in Decalogo contento, immunitas Ecclesiis expressè indulta nequaquàm evolvitur: etenim ex jure Divino Naturali non scatet: quoniam non est intrinsecè malū impios, & sontes per vim è Templo extrahere, nec contra Ecclesiasticæ Basilicæ reverentiam tendit (seclusâ prohibitione) nec jure Divino positivo oritur: nam neque scriptum, neque ab Apostolis traditum evolvitur tale jus. Humano igitur more firmandum est hanc introductam fuisse Ecclesiæ immunitatem: ut ait *Innoc. in cap. 6. de immun. Eccles.* licèt *Dian. resol. 44. vers. his autem, tract. 1. tom.* 4. conetur defendere de jure Divino institutam fuisse; attamen oppositum sustinent *Castro Pala. tract. 11. disp. un. par. 5. nu. 5. Pellizzar. man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 5. sect. 1. n. 2.* autumantes jure positivo Ecclesiastico fuisse introductam: in veteri namq; Testamenti jure à Moyse in legalibus, ac cæremonialibus præceptis impertita reperitur, tam Civitatibus, texte *Josuè in cap. 20. Exod. cap. 2. Deuter. ccp. 19.* Quàm Altari 21. *Exod. Templo, ut in Macab. cap. 10. Reg. cap. 1.* ac Tabernaculo, *Psalm. 57. Santificavit tabernaculum suum Altissimus, ex Num. cap. 7. 35.*

2 Queis in locis tuti erant confugientes, quod itidem Gentiles observavère F. Hieron. Rom. D. Augustini Ordinis *in lib. de Republ. de Mund. par. 2. lib. 3. cap. 4.* Etenim Assyrii criminosos à pœnis arripiebant, qui ad Beli statuam confugissent: Græci pro communi omnium Nationum immunitate, Misericordiæ aperuere templum: *Stat. Theb. lib. 2. Covarr. lib. 2. var. cap. 20. nu. 2. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 2. num. 7.* quod sub Tiberii Imperio fuit clausum, ex quo ob hāc amplam immunitatem, templa, servis pessimis replebantur, & eodem præsidio oberati, adversus creditores, ac capitalium criminum suspecti receptabantur: *Corn. Tacit. tom. 3. annal. propè finem*

& Lipsius; attamen Legatis eorum plenè auditis ex consulari Decreto, licèt privilegia iterùm expedita fuere, sub moderamine verò, nè Religio in ambitionem dilaberetur: *Tac. lib.* 3. *ann*; immò omnem asylorum vim abstulisse testatur *Suet. Tranquill. in vit. Tiber. cap. de quibusdam per eum bene gestis, tàm Romæ, quā extrà Tac. ibidem.*

Cadmus quoque, dum Thebas conderet, servis asylum constituit, ad cujus exēplum Romulus, qui ad reorum confugium in Palatio, & Remus in Aventino, locum refugii devoverunt libertatis Numini. *P. Victor descript. Urb. Regiæ* XII. ut habitantibus repleretur: *Tit. Liv. lib.* 1. *Strab. Diodor. in* 2. *Ovid. fast.* 3. amātiss. avunculus meus P. D. Andreas Cirino C. R. *in suo eruditissimo Codice de urbe Roma cap.* 30. *erud.* 382.

3 Quorum mos inolevit; itidē, & ad Principis statuam aufugium: *ex Senat. consf. mandato l. Capitalium.* §. *ad Statuas ff. de pœnis*: licèt nonnulli Immunitatem tribuant Principum Palatiis: *Tasson. pragm. de antephat. ober.* 3. *vers.* 3. *n.* 367. *&* *S. R. C.* palatio ex consuetudine *R. de Marin. lib.* 6. *cap.* 29. *nu.* 12. *tom.* 2. & militaribus insignis, si ad eā confugerit miles: *Decian. lib.* 6. *tom.* 2. *cap.* 29. *nu.* 12.

4 Sanè post tot, tantaque Asylorum, ac cæterorum locorum introducta aufugia, Imperatores, Ecclesiis varia, amplissimaque privilegia tribuerunt, quorū primi Honorius, ac Theodosius secundus fuère, haud Valentinus, sivè Valentianus: ut asserit *Mar. Ital. de immun. Eccl. lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. quoniam iste tantùm pallii usum Ravennæ Episcopis impertivit, constituitque, nè Clerici causas adjudicarēt, nec forum declinarent politicum, nisi quis spontè ad Ecclesiasticum Magistratū provocare: nec itidem Curiales fieri Monachos jussit: undè Pelagius Pontifex, Episcopo Cancellensi mādavit, ut milites, illosque Curiales ad Presbyteratum, Diaconatum, & subdiaconatum promoveret: qui Imperialem obtinuissent veniam: *cap. principali* 63. *Epistol.* sub Theodosiano autem dum servi fugitivi, ob sui hæri crudelitatem, ad Constantinopolitanum confugerant Templum, & à Clericis moniti, ut ab Altari secederent, nè Sacras cærimonias impedirent: duos trucidant Clericos, ac semetipsos insimul, adeò ut prophanatum

5 remansit templū: quapropter Theo-

Theodosius templorum privilegia ampliando statuit in toto eorum ambitu, ab altari, usque ad fores ultimas, nè arma inferentur, reumque Majestatis læsæ pronunciavit eū, qui Ecclesiæ fugitivum violenter expelleret: *tex. in l. fideli 2. cap. de his, qui ad Eccles. confug.* Justinianus verò summoperè piissimus Imperator, ut Joan. II. Pontifex, *in epistola inter claras*, fatetur, quā affert *Cardin. Baron. to. 7. annot.* innuit *Joan. lit. C. ann.* 534. & inserta evolvitur *in l. 1. C. de sum. Trin. & fid. Cathol.* priscas aliorum Imperatorum leges indistinctè dictantes explanare curavit, expresseque ab immunitate Ecclesiastica exclusit homicidiarios, adulteros, Virginumque raptores, admisitque tantùm in templorum aufugio, læsos, aut injuriam timentes, haud sedulò delinquentes, nè refugii spe audaciores fiant, in humani generis perniciem: *Auth. ex libris antiquis coll. 3. neque autem 7. C. de mandat. Princip.*

6 Emanatis igitur enarratis Imperialibus sanctionibus, accesserunt postmodùm varia Canonica Jura, discriminatim quoque inter se dictantia, & inter cætera *cap. sicut, 17. q. 4.* ubi circà passus immunitatem fuit consultum: Innocentius III. anno 1198. *per cap. inter alia de immunit.* *Ecclesiast. & cap. immunitatem eodem*, jussit ut fugientes ad Ecclesiam nō extrahantur, exceptis publicis latronibus, nocturnisq; agrorum depopulatoribus: qui quidem Innocentius Scotiæ Regi hoc exposcenti, nimirùm: in quo casu, & quis hac frui debeat immunitate? *Juxtà Sacrorum Statuta Canonum, & traditiones legum Civilium, ita duximus distinguēdū*, rescripsit: & in *d. cap. inter alia in principio, cap. 1. quæst. 36. de rapt.* mandavit, ut Virginum raptores hac fruerentur immunitate: *Gregor. X. in cap. fin. & cap. immunitatem, de immunit. Eccles.* sancivit, fretos per defensionem Ecclesiæ, suorum excessuum impunitatē; obtinere cupientes, homicidas, ac membrorum in ipsa Ecclesia mutilantes, vel in Cœmeterio; ejus immunitate haud gaudere: *Canon. 23. q. 8.* Statuit Ecclesiarum, Sacrorū locorum, ac domorum incendiarios, dicta immunitate haud frui, quoque, qui pecuniā mediante, proximum occiderint: *per cap. 1. pro humani de homic. in 6.* Tandem per *Canon. definivit*, & per *Canon. frater, Canon. id statuimus, Canon. rerum, Canon. miror. 17.*

quæst. 4. generaliter sancitur, quod nemo profugus ab Ecclesia extrahatur.

7 Denique ultima Gregorii XIV. in forma Bullæ fluxit Constitutio, ob quam statutum fuit, quod publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas obsidēt stratas, aut viatores insidiis adoriuntur, aut depopulatores agrorū, & qui homicidia, mutilationesq; membrorū in ipsis Sacris Basilicis, earumq; Cœmiteriis committere non verentur, neq; pro illis, qui proditoriè proximū suum occiderint, neque pro Assassinis, & Hæreticis, aut læsæ Majestatis in personam ipsiusmet Principis Reis immunitas allata suffragetur, anno 1591.

8 Nos herclè haud latet in præsenti Immunitatis Ecclesiasticæ hypothesi, multorum ferè Sapientum scitissima, ac solertissima ingenia calamum elatè arripuisse, affluenterque cuncta opportuna defundasse, attamen, ut magis enitescant, excretam ex hoc vanno oriri materiā curavimus suisq; ex antlatis laboribus adnectendo; inquimus Ecclesiarū immunitatem ad majorem earum necessariam, ac omninò debitam reverentiam fuisse indultam, cunctos patet, ac nemo equidem, ex fidelibus justè exitet si in manifestā hæresis labem ruere nequit; undè ex majori ferè omnium placito fluit allatę immunitatis Clypeum loco, non personæ fuisse impertitum: ut *ex cap.* 1. *cap. Ecclesiæ de immun. Eccles. Canon. sicut antiquitus* 17. *qu.* 4. edocuēre *Suarez de relig. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 3. *Lezan. qu. Regul. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiarum. Mart. Bonac. tom.* 3. *disp.* 2. *qu.* 3. *pun.* 16. *§.* 4. *nu.* 6. *Ambros. de Immun. Eccles. cap.* 10. *nu.* 8. *Peregrin. eodem cap.* 4. *nu.* 26. *Dian. resol. mor.* 71. *tract.* 1. *par.* 3. sed *Giurb. cons.* 10. *nu.* 1. *Sperell. decis.* 49. *nu.* 8. *Ciarlin. contr. cap.* 198. *nu.* 9. *par.* 2. mixtum esse firmant.

9 Imò itidem locis sacris, ac religiosis ob reverentiam, & honorem eadem fuit concessa immunitas: *tex. in l. præsenti C. de his, qui ad Eccles. confug.* ibi *ut honor Ecclesiarum conservetur*: *&* ex *Suarez* paulò antè *lib.* 3. *cap.* 1. *del Bene de Immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 24. *sect.* 6. *nu.* 4. *Ricc. in prax. resol.* 42. *nu. fin. & resol.* 276. *nu.* 2. *Sanfelic. decis.* 19. *nu.* 3. *& decis.* 136. *nu.* 5. quatenus tamen locus Sacer separatus sit ab omni usu prophano: *Suarez d. lib.* 3.

cap.

cap. 8. *nu.* 8. *verf. praeterea*,& Epifcopi auctoritate erectus, ac per Crucis elevationem, ad publicum Sacrificii, & Sacramentorum ufum defignatus: *cap. Ecclefiae de immunit. Ecclef.* etiam fi neque benedictus, neque cõfecratus fuerit: *del Bene de immun. Ecclef. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *nu.* 1. 2. ut melius infrà.

10 Planè ex Pii V. cõftitutione *cum primum, anno.* 1566. *edita* pro decore domus Dei confervando, nõnulli interdicti fuêre actus, ex quibus ejufdẽ Ecclefię redoleret irreverẽtia, recedere equidẽ debẽt ab Ecclefia tumultus, clamores, vana, fœdæ, alloqutiones prophanę, rifus immoderati, Iudiciorum ftrepitus, deambulationes per Ecclefiam, dum Miffæ conficitur facrificium, & alia, ob quę divina, turbantur officia: quod itidem depromitur *ex cap. cum decorem, de vita, & honeft. Clericor. & in* 44. *diftin. cap. decet de immun. Ecclef. cap. relinqui de cuftod. Euchar. & in Concil. Trident. feff.* 22. *decret. de obferv. & evit. in celebr. Mifs. §. ab Ecclefia*: quæ omnia nuper recenfita comptè explicantur *per Barbof. de jure Eccl. uni. lib.* 2. *cap.* 3. *ferè per totũ par.* 2. *& per Ventrigl. prax. annot.* 22. *§. un per tot par.* 2.

11 Hinc eft cuncta fæculariũ negotia, omnefq; contractus in Ecclefia confici interdicitur: *d. cap.* 1. *& cum Ecclefia de immun. Ecclefiaftica l. nemo la* 1. *C. de Sacr. Ecclef. Azor. Inft. mor. par.* 2. *cap.* 9. *qu.* 7. *lib.* 8. *Paul. Fufc. decif. Ecclef. lib.* 1. *cap.* 18. *nu.* 3. *Barbof. nu.* 5. attamen fi tales contractus, & extrajudiciales actus in Ecclefia contrahẽtes conficerent de facto; nullitatis labe non patiantur, licèt in peccati mortalis multam ruant contrahentes: *Abb. de immunit. Ecclef. Barbof. nu.* 13. *Ventrigl. nu.* 7. autumantes per jura recenfita contractus judiciales, non extrà judiciales fuiffe prohibitos: huic autem opinioni adverfantur tradita *per Fufc. ibi nu.* 4. *& per Enriq. Zoëf. fup. decr. lib.* 3. *tit.* 49. *de Immun. Eccl.* fubftinẽtes *per cap.* 1. *&* 2. *de Imm. Eccl. cap.* 2. *eodem in* 6. fuiffe interdictos, ac nullos effe tam contractus, quàm judicia in Ecclefia facta: *del Bene de immun. Ecclef. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 40. *fect.* 2. *nu.* 11. potiffimum ea, quæ fanguinem attingerent: Abbatis verò fententiam fectantur *Bonac. tom.* 2. *circà prim. præcept. difp.* 3. *qu.* 6. *pun. unic. nu.* 15. *&* alii *per Ventrigl. ibidem.* nifi Ecclefiaftica effent judicia:

Ca-

Canon. præceptum 11. *qu.* 2. *Sperell. decis.* 51. *nu.* 29. *Zoës. ubi nuper.* quoq; nullos esse hosce actus judiciales per Ecclesiasticum Judicem in Ecclesia confectos, putant nonnulli: attamen factos valere, subdit, *ex Barbos. n.* 12. *Ventrigl. n.* 19.

12 Fluitque pariter ex adductis citationē in Ecclesia fieri non posse, quia judicialis est actus: *cap. quoniam de probat. Novar. in sum. Bullar. de immun. Eccles. nu.* 3. *Donat. Anton. de Marin. resol. cap.* 43. *n.* 3. *Correa de immun. Eccles. par.* 2. *n.* 2. *Barbos. nu.* 7. *& cap.* 2. *n.* 6. *& de offic. Paroch. cap.* 15. *n.* 15. quā extra suum territorium conficere nequit Judex: *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 12. *dub.* 5. *n.* 3. 4. eam tamen sententiam recipiūt infra laudandi, si realis fuerit citatio: nimirùm per arrestum, seù capturam in Ecclesia executam, putantes hanc esse judicialem actum: ut ex Oraculo *Bart. DD. in l. præsenti, C. de his, q. ad Eccles. confug. Barbos. in dicta l. præsenti, num.* 13. *& in cap. cum parati n.* 3. *de appellat. Fermos. cap.* 1. *qu.* 2. *num.* 10. *de cau. posse. & propr. Valasc. consult.* 81. *n.* 1. *Rovit. in pragm.* 1. *n.* 17. *de jurisdict. invic. non turb. & prag.* 2. *sub nu.* 11. *de cit. Marant. de ordin. Jud. part.* 6. *delit. nu.* 129. *Sanfelic. decis.* 141. *n.* 1. *&* 4. Non verò citationē in scriptis in Ecclesia per Nuncium traditam, neque per relationem per eumdem: nam allati actus facti executionē sapiunt, non autem judiciales sunt: *Baron. de citat. q.* 42. *nu.* 29. *ad* 30. & cordatè advertunt *Valasc. n.* 6. *Sperell. decis.* 51. *nu.* 26. *tom.* 1. referens respuisse instantiam sibi expositam pro relassatione monitorii contra citantem in quodam Monachorum Cœnobio: quoniam id fieri posse impunè autumavit: nec discrepat *Sanfelic. decis.* 141. *n.* 2. *Barbos. n.* 7. Cuncti tamen congruunt commissionem de citando aliquem in Ecclesia, judicialem esse actum, in Ecclesia fieri interdictum.

13 Omnes equidem Fideles baptizatos, cujuscumque conditionis Ecclesiastica potiri immunitate firmant *Pellizzar. man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu.* 5. *nu.* 8. *Novar. de mand. Princ.* 17. *§. neque autem,* sivè sit liber, sivè servus: *cap. inter alia, de imm. Eccles. Canon. si quis contumax* 17. *qu.* 4. ubi generaliter loquitur, & apud Deum non esse personarum exceptionē glomerat *Henriq. Zoës. super decret. lib.* 3. *tit.* 49. *hoc tit. n.* 12.

12. autumantes mixtam esse Ecclesiæ immunitatem, primariò ipsi Ecclesię indultam, secundariò Reo: *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 39. *nu.*4. *& dub.* 10.*sect.* 6. *n.* 8.9.

14 Undè Saracenum, sivè Judæum post delictum non exceptum ad Sacram Basilicæ Aram convolantem ab allata minimè arcendum esse immunitate, ut seclusis aliorum discriminatis opinionibus, de veriori, ac germana sustinent *ex Gloss. in d. cap. inter alia verb.extrahendus*:quam sectātur præter priscos *Suarez de Relig. lib.*3. *cap.* 10. *nu.*9. *Lezan. quæst.Regul. par.*3. *verb. Immunitas Ecclesiar. num.* 5. *Pillizzar. ubi nuper qu.* 14. *nu.* 26. *Fagund. in præcept. Eccl. lib.* 4. *cap.* 4. *nu.*49. *Gavant. in Enchirid. Episc. verb. Immunitas Ecclesiastica nu.* 9. *Francesc. in Past.regul.p.*3. *not.* 8. *nu.* 72. *& seqq. Dian. res.* 50. *par.* 4. *tract.* 1. *& in sum. verb. Immun. Eccles. num.* 12. *& part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 23. *& par.* 7. *tract.* 7. *resol.* 59. *Barbos. de jure Eccles. un. d. cap.* 3. *nu.* 44. *& in d. l.* 1. *In præsenti C. de his, qui ad Eccles. confug.* ubi per Sacr. Cōgreg.sic statutum fuisse recensent:*del Bene de immun.*Eccles. *tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10.*sect.* 4. *n.* 7. *et seqq. ad n.* 31. *Correa eod. tit. par.* 3. *cap.*3. *Itala eodem lib.* 1. *cap.* 3. *§.* 3. *Ventrigl. prax. annot.* 23. *§.* 1. *nu.* 27.*par.*2. putantes Sum. Pontificem in d. *cap. inter alia*,generaliter loquutum fuisse, & privilegium hoc immunitatis loco fuisse indultum, & uti favorabilem extendendum esse: etiam si Saracenus noluerit Catholicam amplectere Fidē: *Pellizzar. Azor.* & alii supra cum *Dian. d. resol.* 21. recensitam verò sententiam admittunt nonnulli: si tamen Saracenus, vel Judæus post delictum, Baptismum exposcerit, & Maurorum cœtum expellendo, ad Fidelium gremium trāsire petierit: aliàs extrahendum esse invitum ab Ecclesia adnectunt *Remig. de Gonnis de immun.* Eccles. *fallent.* 18. *n.* 4. *Novar. man. cap.* 15. *nu.* 20. *Layman. Theol.mor. lib.*4. *tract.* 9. *cap.* 3. *n.* 12. *Bonac. de legib. disput.* 3. *qu.* 7. *pun.*3. *de imm.* Eccles. *n.* 5. *vers. de Judæis, Sanch. cons. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *n.* 3.4. 5. *Barbos. in d. l.* 1. *n.* 4.*Castr. Palau. oper. mor. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. un. pun.* 7. *n.* 5. 6. *et* 7. Si tamen verè, & non fictè Baptismum exposceret, quod præsūptionibus, & conjecturis clarificādū esse, judicantis tamē arbitrio, adnectūt *Gamba-*

bacurt. de immun. Eccles.*lib.* 4. *cap.* 7. *nu.* 9. *Bonac. nu.* 5. *del Bene n.* 40. 41. *Dian. in locis indicatis*, vel si ante delictum ad Fidem Catholicam nanciscendam navaverit: nimirùm si Cathecumenus fuerit: ut ex *Lezan. et del Bene* decisũ Sardiniæ affert *Cortiad. decis.* 67. *n.* 13. quæ quidem sententia omnibus aliis explosis arridet.

15 Excommunicatus siquidem ad Ecclesię tutamen occurrens, pro delictis non exceptis defenditur: etenim ea potitur, nec invitus evelli potest: ut ex rationibus supra allatis concludunt *Dian. resol. mor. par.* 1. *tract.* 1. *resol.* 34. *del Bene de immun.* Eccles.*tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 3. *per totum, Bonac. circa prim. decalog. præcept. tom.* 2. *qu.* 7. *pun.* 5. *n.* 2. *Mar. Ital. de immunit.* Eccles. *lib.* 1. *cap.* 2. *§. unic. Ambros. de eodem tract. cap.* 20. *n. fin. Peregrin. eodem cap.* 12. *nu.* 2. *Zoës. d. lib.* 3. *cap.* 49. *n.* 15. Etiam si interdictus fuerit Ecclesiã ingredi: nam hoc nõ facit eũ ingressu Ecclesię materiali, sed formali privari, nè in ea Divina audeat Officia: ut comptè instruit ex *Fagund. præcept.* 2. *Eccles. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 50. *Dian. res. mor.* 26. *q.* 2. *tract.* 1. *par.* 6. *Pellizzar. manual. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu. nu.* 26. *Ventrigl. à nu.* 23. *§.* 1. *n.* 26. *par.* 2.

16 Apostata ulterius Fidei, hoc est ille, qui diabolico spiritu ductus prosternatâ Dei, & Christi Redẽptoris nostri fide, ad Maurorum, & Infidelium gremio se glomerat, vulgoq; dicitur Renegatus, estque iste plusquam Hæreticus: *Remig. de Gonnis de immunit. Eccles. fall.* 18. *n.* 3. *Gambacur. eodẽ lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 6. *del Bene eodem tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 4. *n.* 6. *Barbos. in d. l.* 1. *C. de his, qui ad Eccles. confug. n.* 5. *et de jur. Eccl. uni. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 45. *et in c. inter alia, n.* 51. *de imm. Eccl. Dian. res.* 24. *tr.* 1. *p.* 6. meritò ab Ecclesiæ tutamine respuendũ esse concludunt ferè omnes nuper allati.

17 Apostata verò Religionis, ex quo in Gregor. XIV. Constitutione annexus haud evolvitur, gaudet immunitate Ecclesiastica: audacter firmat ex multis *Dian. resol. mor.* 23. *p.* 1. *tract.* 1. *Pellizzar. d. tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu.* 17. *n.* 32. *tom.* 2. ubi sic decisum affert: annuit autem *Bordon. resol.* 1. *n.* 18. in Ecclesia proprii Ordinis, sed non in proprio Cœnobio, alioquin hoc delictum semper inespiatum remaneret, dum Regularis Apostata semper in Monasterio permanet: hisce tamen oppositionibus respondet *Dian. ibidem, et res.* 26. *q.* 10. sed vide infra.

Hæ-

18 Hæreticus demum pro hęresis crimine ab Ecclesiastica protectione arceturːut depromitur in enunciata Gregorii cõstitutione, *& in cap. fin. de imm. Ecclesʃ.Pellizzar.qu.* 11. *n.*22. *Gãbac. de immunit.Eccl. lib.* 4. *cap.* 8. *nu.* 6. 7. *Ambrosʃ. eodem cap.* 8. *nu.* 2. *Cortiad. decisʃ.* 67. *nu.* 14. ubi hoc idẽ pro aliis delictis non exceptis firmat; imò contrà hæretici fautores itidem cõcludit *Pellizzar.* de quibus, & aliis quæstionibus nos affluenter agemus *in tom.* 2. *de Cleric. quandoq; amittend. in cap.* 6. *de Clerico hæresiarca*, *haretico, & de haresi.*

19 Clerici autem, ac cæteri Regulares Religiosi pro Criminibus non exceptis, ad Sacram occurrentes Aram, ejus potiuntur immunitateːut post alios *Abbatis* oppositam refellendo opinionem, firmat *Fagnan. in cap. inter alia, n.* 70. *ad* 96. *de immunit. Ecclesiast.* & ita declaratum per Sacram Congregat. in una Tropiensi anno 1617. affert *Gavant. man. Pralat. verb. immunitas, nu.* 10. *Nicol. lucubrat. lib.* 1. *tit.* 8. *de immun. Ecclesʃ. n.* 35. *Bonden. Collect. legal.* 40. *nu.* 10. 11. *Pilaia decisʃ. Pontific. lib.* 1. *decisʃ.* 4. *n.* 54. & ante eos ex Oraculo *Roman. consʃ.* 226. *&* 234. *Farinac. de immun. Ecclesʃ.n.* 36. *& in prax. qu.* 28. *nu.* 7. *Cened. qu. Can.* 42. *Fernand.Castr. Palau.tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unic. pun.* 7. *n.* 26. 17. *Lezan.quæst.Regul. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiast. Dian. resol. mor.* 24. *par.* 1. *tract.* 1. *et par.* 3. *tract.* 1. *resʃ.* 35. *& in summ. verb. Immunitas Ecclesiast. n.* 13. sicq; pluries decisum affert, ac declarasse Sacr. Card. super immunit. Congr. *Episcop. Ventrigl. prax. annot.* 23. §. 1. *de immun. Ecclesʃ. par.* 2. *nu.* 28. 31. & ante eum firmavêre *Gambacur. de immunit. Ecclesʃ. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 10. At secùs pro criminibus degradatione dignis, & in Bulla Gregor. XIV. exceptis: *del Bene de immun. Ecclesiast. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.*10. *sect.*12. Et statuit eadem Sacr. Congreg. anno 1618. & adducit *Dian. resol.* 25. *&* 26. §. 4. *n.* 10. *par.* 6. *tr.* 1. ubi Apostatam immunitate haud potiri Ecclesiastica in Sacris Basilicis ejusdem Religionis insinuat, at secus in aliis, & annuere *Barbosʃ. de jure Ecclesʃ. uni. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 45. *Trullench. decalog. tom.* 1. *cap.* 11. *dub.* 2. *num.* 2. 3. *Mar. Ital. de Immun. Ecclesʃ. lib.* 1. *cap.* 3. §. 1. *nu.* 17. *Alex. Ambrosʃ. de Immunit. Ecclesʃ. cap.* 12. *nu.* 3. *Giurb. consʃ.* 40. *nu.* 1. 4. *Bellect. disquisʃ. Cler.*

par. 1. *tit. de favor. Cler. person.* §. 15. *in fin. Sperell. decis.* 59. *nu.* 35. *vers. contrarium tamen*, & post eos *Cæsar. Panimoll. decis.* 84. *nu.* 39. verùm si Regularis Præpositus, vel Episcopus ad ultrices coërctiones minimè devenire intenderit, sed tantùm in foro paterno, & ad correctionē pro salutari pænitentia augēda, eos extrahi, ac eos cōpescere queunt Superiores: ut indicat *Sperell. ubi nuper*, & faciūt *Petr. Gambacurt. d. cap.* 11. *n.* 10. *lib.* 4. & *Cened. q. Can.* 42. oppositum tamen alii sentiūt, autumantes hosce Religiosos: in eorum Ecclesia, vel Monasterio delinquētes Sacræ Basilicæ clypeo haud gaudere, alioquin eorum crimina inespiata remanerent, quoniam à suis Prælatis objurgari minimè possunt, nec in carceribus detrudi, ex eo quia in Ecclesia, vel Cœnobio immunitatem retinente semper existunt, ut ratiocinatur *Ricc. decis.* 173. *nu.* 6. *par.* 3. *Sylvestr. summ. verb. Immunitas* §. 3. *nu.* 2. *Suarez de Religios. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 6. *Fagund. in præcep. Eccles. tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 52. *Peregrin. de Immun. Eccl. cap.* 12. *nu.* 3. *dub.* 3. *opin.* 3. *argum.* 3. *Bellect. ubi adducit*, sicque crebrò ex annosa consuetudine annuente Sum. Pōtifice servatum vidisse in Curia Romana testatur *Dian. d. resol.* 25. *vers. sed contrarium, par.* 1. *tract.* 1. nec discrepant *Thom. del Bene d. cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 15. *nu.* 8. *tom.* 2. *de Immun. Eccles. Mar. Itala ubi nuper*, qui quidem *del Bene* absolutè firmat hosce Religiosos pro delictis non exceptis immunitate haud potiri Ecclesiastica, tàm in Ecclesiis, & Monasteriis sui Ordinis, quàm in cæteris, ut *in d. sect.* 15 *num. fin.* quo ad correctionem tantùm inclinavêre aliqui: etenim hoc judicium est magis medicinale, quàm vendicativū, & potiùs spirituale, quàm temporale: *Covarr. var. lib.* 1. *cap.* 20. *nu.* 16. *Navarr. man. cap.* 20. *nu.* 22. *Henr. Zoës. comm. decret. lib.* 3. *tit.* 49. *de Immun. Eccles. nu.* 17. sicque decisum affert *Pignatell. consult. Canon.* 435. *Homob. de exam. Eccles. tract.* 11. *cap.* 12. *supposit.* 3. *vers. omnes fideles par.* 2. & post eos decisū indicat *Panimoll. nu.* 45. 47. & si de gravi agitur crimine, consulto Sum. Pontifice, adnectit, & decisum refert in una Syracusana, per Sacr. Congreg. idem *Panimoll.* quo ad extractionem faciendam è loco immuni, & quo ad cōpilationem processus pro clari-

rificando crimine patrato, ut statuit Sum. Pontifex & Sacr. Congregatio in eadem Syracusana decisione.

Bordon. autē de veriori, & magis amplexa sententia *in resol.* 1. *nu.* 18. erudit ex nuper allata ratione, Religiosos gaudere immunitate Ecclesiastica, non tamen in propriis Monasteriis, sed in suis Ecclesiis, & intrà Monasteria aliorum Ordinum: quem citat, & sequitur *Pellizzar.man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *nu.* 29. 30. 31. si delictum illius qualitatis est, quod Ecclesia defendere debet, nimirùm de non exceptis, at si de exceptis est, idque Ecclesia haud defendit, & tūc Ecclesiasticī clypeū haud eis suffragari subdunt, præter allatos in principio, *Covarr. ibidem num.* 16. *Navarr. d. cap.* 20. *num.* 22. *Zoës. ibidem num.* 17. *in fine, Bordon. contr.* 35. *nu.* 34. *del Bene*, & cęteri omnes superiùs adducti.

Verùm enim verò prisca, ac recens nos docet praxis, hosce Religiosos pro delictis in eorum Cœnobiis patratis, passim à suis compesci Prælatis Superioribus, itidē judicialiter constructo processu, & per sententiam, sicque sua tempestate testatur *del Bene d. sect.* 15. propè fine, & alii desuper adducti.

20 Cæterùm ut membratim, nec limitatè, sed singulatim cūcta ad nostram hypothesim opportuna offerantur, nitidè enucleantur: pro localis Ecclesiæ immunitate inquimus, omnem Ecclesiæ integralem, partem, in ea interjacentem, Sacram appellari, eodemque potiri immunitatis præsidio; imò plausibilibus rationibus eā ad omne id quod inter ejus ambitum continetur, propagare conantur, tanquam favorabilis materia: *ex cap. frater* 11. *qu.* 4. *& l. patet, C. de his, qui ad Eccles. confug. Gambacurt. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 1. *nu.* 4. *Gloss. in cap.* 1. *de privileg. in* 6. *verb. exempto, & alii infrà.*

21 Hujusce sanè doctrinę causâ, non equidem vulgaris suboritur illatio, nimirùm Ecclesiæ immunitatem à solo usq; ad inferos, & à tecto, usque ad Cœlū propagari, erudiere *Barbos. vot.* 117. *n.* 44. *Carpan. ad Statut. Mediol. tom.* 2. *cap.* 64. *nu.* 43: addentes *ad Reg. Sanfelic. decis.* 300. *verb. confugiens*: est namque solum, ut cum dialecticis ait *Accursius in l. eum, ff. de usucap.* quidā argillaceus, & secundū *Amalthe. Onomast.* domuncula subterranea, ad sustinenda domus fundamina necessaria,

ſuper quibus parietes extolluntur, meritò & in eis ipſa immunitas pariter extēditur: ut præter citatos indicat *P. Dian. reſ. mor. part. 10. tract. 15. reſ. 18. Card. de Ugo lib. 3. dub. 16.* ex quibus M. C. V. me votante, anno 1677. in cauſa Baronis Philippi Ciampelli capti ſub ſpelunca, ſeù ſepultura exiſtente ſub ſolo, ſivè pavimento Eccleſiæ Divi Pauli Labareti Civitatis Aquilæ, ad quam pervenit Baro per ſubterraneos aditus, & dū ejecto lapide, manu ſe ad ſolum detinebat, â Satellitibus in Eccleſia exiſtentibus in foveam projectus, in ea captus fuit, undè extricato negotio, Tribunal decrevit (reponendum eſſe ad Eccleſiam) referente integerrimo D. Dominico Emmanuele Cioffi Alcantaræ Equite, & Oliveti Marchione, cujus Animam ſumma Dei Omnipotētis pietas cum Cœlitibus collocet, acta ſunt penès Taurum Scribam Fiſcalem.

22 Eccleſiæ verò tectum, tanquàm principalis pars ipſius Eccleſiæ eamdem retinet immunitatem: *Caſtr. Palaus tom. 2. tract. 11. pun. 6. nu. 9. Novar. in ſumm. Bull. tit. de immun. Eccleſ. n. 9. & 39. Sperell. deciſ. 63. n. 9. Mar. Ital. de immun. Eccleſ. lib. 1. cap. 4. 9. nu. 24. del Bene de immunit. Eccleſ. tom. 2. cap. 16. dub. 9. ſect. 6. n. 9. 10. P. Dian. reſol. mor. par. 3. tract. 1. reſol. 37. & part. 5. tract. 13. reſol. 88. & part. 6. tract. 1. reſol 3. & part. 10. tract. 15. reſol. 38. Mart. Bonac. tom. 2. diſput. 2. qu. 3. punct. 16. Ciarlin. contr. cap. 197. n. 23. par. 2.* ſicque deciſum refert *Reg. Sanfelic. deciſ. 16.* Eccleſia enim non tantùm ex ſolo, verùm & ex tecto conſtat: *tex. in d. l. eum, qui ædes*, & ibi *Gloſſ. ff. de uſucap. P. Dian. in locis indicatis, Xamar diſſin. 18. n. 1. p. 1. Sperell. d. deciſ. 63. n. 8.* eique realiter adhæret: undè Monialis pedibus tectum tangēs, in clauſura dicitur adeſſe: *Thō. del Bene de immun. Eccleſ. tom. 2. cap. 19. dub. 4. n. 4. P. Dian. reſ. mor. 88. p. 5. tr. 13. Pignatell. conſ. 27. n. 10. to. 4.* & diximus in Cap. anteced. ubi de Monialiū clauſura ratiocinatur.

Attamē tecto Eccleſiæ per ſanguinis, vel ſeminis effuſionem polluto, ipſa haud polluta dicitur Eccleſia: probant *Sanch. de Matr. lib. 9. diſput. 15. nu. 26. Piaſec. ubi deſuper lib. 1. cap. 7. dub. 9. nu. 86. del Bene d. tom. 1. cap. 2. dub. 2. ſect. 2. n. 4. P. Dian. d. reſol. 3. tract. 1. par. 6. Barboſ. de Epiſcop. poteſt. par. 2. allegat. 28. n. 45. & in cap. unic. n. 10. de*

con-

consecrat. Eccles. in 6. et in vot. 117. n. 12. lib. 3. del Bene ibidē: quoniam in odiosis, appellatione Ecclesię nō venit tectū, ut diximus de scalis, & ostio, & faciunt præter laudatos, *Peregrin. de immun. Eccles. cap. 6. nu. 33. Sanfelic. decis. 16. & 19. Merlin. contr. cap. 55. nu. 27. Castill. decis. 156. nu. 24. lib. 2.* quod pariter procedit in tecto Monasterii, Hospitalis, alteriusq; loci Sacri, quod eâdem fulcitur immunitate: *del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 6. nu. 9. Sperell. decis. 63. nu. 9. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 4. §. 9. n. 24. Dian. d. par. 6. tract. 1. resol. 3.*

23 Cœmeterium quoque, tanquàm Ecclesiæ accessorium, cuncta immunitatis conservat privilegia: *cap. unico de consecrat. Eccles. Mastrill. decis. 22. n. 5. par. 1. Gambacur. de immun. Eccles. lib. 4. cap. 3. n. 3. del Bene eodem tract. tom. 1. cap. 16. dub. 9. sect. 9. n. 8. Dian. resol. mor. 6. tract. 1. part. 6. vers. nota etiam, & in sum. de imm. Eccles.* immò cum ipsa æquiparatur Ecclesia, quo ad consecrationem, sacrilegium, interdictum, & pollutionem: *Episcop. Paul. Fuscus de visit. Eccles. lib. 1. cap. 12. num. 7. Piasec. in prax. Episcop par. 1. cap. 5. n. 6. Ciarlin. contr. c. 12. n. 4. Dian. resol. 6. d. tract. 1. par. 6. Trullench. in decalog. lib. 1. cap. 11. dub. 1. nu. 4. Thor. compend. decis. par. sect. 1. verb. extractus à Cœmeterio*, sicq; decisum indicat *Cortiad. decis. 58.* eàdemque solemni benedicitur benedictione, velut ipsa Ecclesia: *Gambac. ubi nuper, Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 7. n. 39.* pollutumque itidem dicitur, si polluta sit Ecclesia: subdit idem *Ital. & in lib. 1. cap. 5. §. 3. n. 19.* licèt polluto Cœmeterio, polluta haud dicatur Ecclesia: *cap. 1. de consecr. Eccles. vel Altaris in 6.* nec interest, si ab ipsa distaret Ecclesia; cùm non sit corpus naturale, requirens membrorum conjunctionem, sed corpus artificiale, cui minimè repugnat membra habere remota: ut mirè explicat *P. Gambacur. de immun. Eccles. d. lib. 4. c. 3. n. 2. et 3. Remig. de Gonn. de imm. Eccles. ampl. 4. Navar. in man. cap. 25. n. 7. Farinac. de immun. Eccles. n. 263. et in qu. 28. nu. 14. p. 1. Sanch. cons. mor. cons. 1. nu. 2. lib. 6. tom. 2. Eva Valaños Cur. Philipp. par. 3. §. 1. 2. n. 3. del Bene de immun. Eccl. d. sect. 9. dub. 9. cap. 16. n. 2. 3. Thor. compend. decis. par. 3. sect. 1. verb. immunitas Eccles. Consil. Giurb. cons. 20. n. 12.*

24 Probaturque Cœmeterium, si

si ad id per Episcopum deputatum fuit,& ab eo benedictū: *cap. nemo, de consecrat. distin.* 1. *Mascard. de probat. conclus.* 289.*n.*1. *Menoch. de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 72. *num.* 15. *Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. §. 7. *n.* 30. *Barbos. vot.* 103. *&* *de jur. Eccles. univers. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 63. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 10. *n.* 5. *Gambac. d. lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 3. *Valasc. consf.* 81. *nu.* 1. Verùm in dubio Cœmeteriū esse non præsumitur, nisi probetur: etenim benedictio, ac deputatio: quid facti sunt, quod non præsumitur nisi probetur: *Menoch. de præsumpt. ubi desuper, Itala d. nu.* 31. *versic. distingue*: licèt pro Cœmeterio habeatur locus ille, qui talis sẽper habitus,ac reputatus fuit: *Ital. Mascard. & Barbos. ubi nuper*: potissimùm, si ibi Christiani cum Ecclesiasticis Officiis sepelliūtur: *Peregrin. d. vot.* 103. *nu.* 103. *n.* 54. *lib.* 3. *del Bene d. sect.* 9. *n.* 3. *&* 5. *Dian. res.* 6. *tract.* 1. *part.* 6. & alii, quos laudat *Gābac. loc. indic.* Episcopi tamen benedictione præcedente, autumant nonnulli, cùm non sufficiat, ossa, & cadavera fuisse reperta: *cap. ad hæc, de Religios. domib. Mascar. d. conclus.* 289. *n.* 1. *Sanch. de Matrim. lib.* 9. *disput.* 15. *nu.* 43. *Barbos. in Clement.* 1. *n.* 4. *de sepult. Gratian. discept. for. cap.* 110. *n.* 2. *&* *decis.* 26. *n.* 4. sed à nobis desuper expressatis non est recedendum justa notata per *del. Benedicto num.* 5. erantque insuper Cœmeteria, loca, in quibus Martyrum corpora, ibique celebrabantur divina, ac orationes recitabantur in Martyrum laudem: comprobat *Panvinius in tract. de Cœmeteriis.*

25 Recensitā porrò indultam Ecclesiæ Immunitatem propagavēre Sum. Pontifices, ad aliquorum passuū circuitum, nimirùm Majori Ecclesiæ 40. Cappellis verò, vel minoribus Ecclesiis 30. obsignaverunt passus: ita sancivit Nicolaus I. *in c. sicut antiquitùs* 17. *q.* 4. & Joannes VIII. statuit sacrilegium committere eum, qui infrigerit Ecclesiam, vel triginta passus, qui in circuitu Ecclesiæ fuerint: ac in *Canon. quisquis qu.* 4. & in Concilio Toletano XII. *ex Canon. definivit, quæst.* 4. ut licitum sit his, qui Ecclesias petunt per omnia triginta passus ab Ecclesiæ janujs progredi, decretum fuit; ex quibus absolutè inferunt nonnulli, omnibus Ecclesiis hāc passuum immunitatem competere: ut innuūt relati per *Bellett. disquis. Cler. tit. de favor. Cler. real.* §. 4. 28.

Fa-

Fagnan. in cap. Ecclef. n. 16. *& feqq. de immun. D. Jacob. Pignatell. confult. Canon.* 74. *à n.* 1. *tom.*9. eamque immunitatem Ecclefiis Cathedralibus, & Collegiatis competere ex Sacr. Congreg. declaratione fubdit *Fagnan. ubi nuper n.* 20. Ecclefiifque ruralibus extra moenia fitis competere fuftinent *Joan. Bapt. Mucc. a l Reg. Sanfelic. decif.* 16. *à n.*2. *& feq. Nicol. lucubrat. utriuf. Jur. lib.* 2. *fect.* 2. *n.* 760. ficque declaraffe Sacr. Congreg. 1687. afferunt *Capon. difcep.* 231. *n.* 28. *tom.* 3. *Pignatell. confult.* 19. *n.* 3. *tom.* 9.

26 Alii tuere conantur ex dict. *Canon. antiquitùs* 17. *qu.eft.*4. fuiffe immunitatem hifce paffibus indultam, ut in eis Cœmeterium conficiatur, non ut vacuũ eorum fpatium remaneat: ut ex Oraculo *Archidiac. in cap. fi quis contumax* 17. *q.* 4. edocet *Paul. Fufcus de vifit. Ecclef. lib.* 1. *cap.* 12. *à nu.* 1. *Lavor. lucubr. tit.*2. *cap.* 5. *nu.* 103. & alii, quos affert *Frances de Urrugoyt. de Ecclef. Cathedral.c.*26.*n.*25.*& à n.*115. *ad* 243. licèt huic opinioni opponũtur tradita per *Mar. Ital. de immun. Ecclef. lib.*1.*c.*4. *§.* 6. *nu.* 2. ubi valdè increpat Archidiaconum hanc erudientẽ fententiam: annuitque tamen hofce paffus pro ipfius Sacræ Bafilicæ Clauftro fumi, ubi Religioforum tantùm domus fitas effe debere cõcludit *n.* 4. *Dian. tract.* 1. *refol.* 7. *§.*6.*to.* 9. *in Coordin. Fagnan. in d.cap. Ecclef. n.* 18. *tit. de immun.*

27 Nonnulli verò autumavêre allatum paffuum fpatium à memoratis facris Conftitutionibus fuiffe obfignatum pro Clericorũ habitatione, uti illo de recenti nafcentis Ecclefiæ ævo cohabitare affolebãt Clerici, ut magis expediti ad ejufdem Ecclefiæ fervitium effet: quod edocent de veriori fententia *Itala ubi fupra lib.*1.*cap.* 4. *§.* 6. *Durant. de ritib. Ecclef. lib.* 1. *cap.* 3. *Frances paulò antè cap.* 14.*n.*21. & alii per eos.

In eodem itaque fenfu flexit *Pax Jordan. elucubrat. lib.* 11. *tit.* 3. *ampl.* 7. *n.*289. *tom.* 2. putans immunitatem recenfitam fuiffe hifce paffibus indultam pro Fidelium fepultura, ac pro Clericorum habitatione, & non aliter; & tunc eos effe facros fubdit, at fecùs fi vacui fuerint, aut publicis ædificiis occupati: nã tunc nec facros effe, nec immunitate potiri annectit: cui opinioni adhæsêre *Brancat. Epitom. Canon. verb. Ecclefia circa confugientes ad eam, Petr. Murg. oper. Canon. tom.* 2. *tit.* 2. *q* 5. *n.* 5. *& n.* 44. *Gonzal. Telles fuper decret. lib.* 3. *tit.* 49. *de im-*

Immun. Ecclef. cap. 9. *Cutell. eodem tract. lib.* 1. *qu.* 27. *nu.* 4. *Sanfelic. decif.* 136. *nu.* 2. *D. Mar. Giurb. conf.* 10. *num.* 11. *& conf.* 20. *nu.* 22. *Ciarlin. contr. cap.* 12. *nu.* 44. *tom.* 1. nisi fuerint allati passus, certis finibus limitati: connumerantur namque tunc inter coadherentia ipsius Ecclesiæ: *Pirhing. sup. decret. tit.* 49. *sect.* 1. §. 1. *asser.* 3. *lib.* 3.

28 Neque desunt erudientes hosce passus per Greg. XIV. fuisse sublatos: etenim ibi de Ecclesiæ ambitu haud ratiocinatur, sed Ecclesię tantùm, ejusque Cœmeterio recensitã concessam fuisse immunitatẽ evolvitur, & innuunt *Maravigl. Leg. Prudent. Episc. Leg.* 287. *Gonzal. Telles paulò antè cap.* 9.

29 Et quod ex consuetudine diù per totum ferè Orbem introducta, hanc passuum Immunitatem recessisse testantur ab aula *Castr. Pal. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. un. pun.* 6. *nu.* 15. *Suarez de relig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *Ægid. Trullench. pract. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *nu.* 5. *Martin. Bonac. tom.* 3. *disp.* 25. *nu.* 18. *tom.* 1. *del Bene de Immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 6. *n.* 25. *Gambac. eodem tract. lib.* 4. *cap.* 1. *nu.* 16. *ex igneo in l.* 1. *ff. ad Sen. consult. Syllan. nu.* 58. contrà quam malè invehit *Ital. d. cap.* 4. §. 6. *nu.* 6. Ignei tamen sententiam assequuti fuêre præter laudatos, *Donat. tract.* 13. *qu.* 81. *nu.* 7. *par.* 2. *Bissus Decas ad Moral. sciēt. trac.* 4. §. 5. *n.* 122. & alii quamplurimi, quos affluenter affert *D. Mich. Cortiad. decis.* 47. *n.* 4. 5. *decis.* 63. *n.* 16. 17. & meritissimus Cõsiliar. *Rodoër. ad Marin. resol.* 179. *num.* 14. *lib.* 9. & post eos *Card. de Luca Miscell. Eccles. discurs.* 12. *nu.* 17. *par.* 14. *& in sum. nu.* 7.

30 Et de veterrima nostri Regni inconcussa consuetudine actìcè uno ore testantur *Gãbac. de Immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 1. *nu.* 16. *Itala eodem trac. lib.* 1. *cap.* 4. §. 6. *nu.* 18. 19. *Mut. sup. cap. Reg. Alph.* 71. *nu.* 12. *Castill. decis.* 156. *nu.* 27. *tom.* 2. *Pilaja Concivis noster instit. Canon. decis.* 4. *nu.* 26. *lib.* 2. *tom.* 1. concordi voto firmantes in Regno hanc passuum immunitatem, per desuetudinẽ transiisse; itidem, quo ad Ecclesias rurales firmant *Pacichell. d. membr.* 2. *nu.* 17. *Biss. ubi nuper num.* 122. sicq; declaravit Sacr. Cõgreg. tàm respectu Ecclesiarũ Urbanarum, quàm ruralium, decernens quo ad passuum immunitatem locali consuetudini esse deferendum referunt

runt *Barbof. de Jur. Ecclef. un. lib. 2. cap. 9. num. 5. & anno 1663. Pignatell. confult. Canon. 25. nu. 13. tom. 6.*

31 Quidquid dicant *Dian. Itala, Farinac.* & alii quos affert, & fequitur *Cæfar Panimoll. decif.* 88. *nu.* 9. 10. *tom.* 2.

32 Et tandem ita fuit in Regno menfibus retrolapfis, per Magn. Curiam Archiepifcopalem Urbis Felicifsimæ Panormi decifum in caufa Jofephi Græco confugientis in Ecclefiam Sancti Francifci fitam extrà Civitatis Cephaludi mœnia, qui extrà eam fexdecim attingens pafsus, fuit à Satellitibus fæcularis Imperii devictus, pro qua carceratione magnum fuit excitatũ urgium inter utramque poteftatem; tandem Spect. F.P. vires nervosè fuftinendo in hac fpeciali caufa, ex particulari E. S. Decreto. D. Francifcus Gaftone, digniffimus Ill. Præfidis D. Ignatii felicis recordationis filius, de recenfita paffuum Immunitate affluenter, comptè, eruditè, ac legaliter calamum arripiendo fcripfit, cuncta ad rem opportuna exaravit, omnefque objectiones explanavit, adeò ut per Spect. D. Vincentium de Ugo in R. Supremo Patrimoniali Cõcilio meritiffimũ M.R. ac Illuf. Regni Deputationis unum ex Moderatoribus, & Illuftr. Archiepifcopi Urbis ejufdem Oculeũ, digniffimumq; Affefforẽ inter primæ liniæ, I. C. nemini fecundum, virtute, juftitia, ac fumma integritate prẹditum, ac omni ævo admirandum; decretum fuit die 14. Martii 1699. Jefus: Ifte Jofeph Grẹco non gaudeat Immunitate Ecclefiaftica.

33 Ecclefia autem Epifcopi auctoritate conftructa, licèt non dum confecrata, fi Divina celebrantur officia, Ecclefiafticà fruitur immunitate: *Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 24. num. 29. tom. 2.* verùm cæteri indiftinctè firmant ablata immunitate gaudere Ecclefiam, etiam fi divina non celebrentur officia: *Ambr. de Immunit. Ecclefiaft. cap. 10. num. 2. Jul. Clar. §. fin. quæft. 30. nu. 4.* & faciunt *Correa in relect. de Imman. Ecclef. p. 2. nu. 8. Sanch. tom. 2. conf. mor. lib. 6. cap. 1. dub. 7. nu. 2. Filliuc. tr. 15. c. 6. q. 5. nu. 150. Bonac. de prim. decalog. præcep. difp. 3. qu. 7. §. 2. Gambac. de Immun. Ecclef. lib. 4. cap. 4. nu. 6. del Bene eodem tract. tom. 2. cap. 16. dub. 9. fect. 1. per totum.* imò fubdũt *Farinac. in append. de Immun. Ecclef. cap. 17. num. 265. R. Sanfelic. decif. 18.* etiamfi

non dum perfectè constructa sit: de Episcopi tamē auctoritate si inchoata fuerit: *Pac. Jord.tom.* 2.*tit.de imm.Eccles. n.* 185. *Reg. de Marin. lib.* 1. *resol.*179.*n.*6.*Luc.ad Ventrigl. obser.ad annot.* 23. §. 1. *nu.* 1. *part.* 2. vel si Eucharistiæ Sacramentum non adfuerit: ut contra *Tiber. Decian. & Covarr.* benè innuunt *Mar. Ital. de immun. Eccles.*§.3.*cap.* 4.*n.* 15.*& seq.Prosp. Farinac. loco indicato, cap.* 17. *n.* 254. *del Bene ibidem, sect.* 2.*nu.* 1. si tamen continuò, & successivè construatur, at secùs si desisterit construi: *Ital. n.* 15. *et seqq.* quam opinionem non approbat *del Bene n.* 2. oppositum tamen firmat *Pac. Jord.* ubi proximè, vel si consecrata
34 nō fuerit, sed benedicta, & in ea adhùc nō celebrata fuerint Officia; quippè sufficit, ut illa possint celebrari, & sic solam aptitudinē sufficere erudiunt contra *Decian.* in loco relato, *Gabriel.commun. contrà cōmun. lib.* 1. *de præsumption. conclus.* 12.*n.* 18.*Ambrosin. de immun. Eccles. cap.* 10. *n.* 2.*Jul. Clar. d. quæst.* 30. *n.* 4. *Giurb. cons.* 10. *n.* 2. *& cons.* 20. *nu.* 19. aliosque laxè cumulat *Ciarlin. contr. cap.* 116.*n.*17.*Ventrigl. prax. annot.* 23. §. 1.*n.*3.*par.* 2.*D. Mich. Cortiad. decis.*40. *n.* 5. cuncti uno congruentes oraculo Ecclesiam gaudere immunitate Ecclesiastica, itidem si nondum constructa fuerit, auctoritate tamen Episcopi si construi cœperit:& sequuntur *Gabriel.d.conclus.*12. *nu.* 17.*Reg. Sanfelic. d. decis.* 18. & alii per *D. Mich. Cortiad. decis.* 40. *n.* 7. *Ventrigl. ubi supra n.* 3.*Henr.Zoës.d.lib.* 3. *decret. tit.* 49. *de immunit. Eccles. n.* 8.

35 Dicitur planè de Episcopi auctoritate fuisse censtructam Ecclesiam,per Crucis erectionem, vel si primum Episcopus ejecerit lapidē: ut erudiūt *ex cap.nemo cuncta*,& ibi *Glos. de sacr. lib.* 6. *Reg. Sanfelic. d. decis.* 18. *DD. omnes supra recensiti.* Imò si de recensita Crucis erectione, ac de ipsa primi lapidis ejectione haud constaret; semper præsumitur de Episcopi auctoritate fuisse constructam:*D.Mich.Cortiad. in allata decis.* 40. *n.* 12.*& in decis.* 64.*n.* 23.& ante eum dixere *Prosper. Farinac. in append. de immunit.Eccles.d. cap.* 17.*n.* 255. *& seq. Mar. Ital. de immun.Eccles.* §. 3. *cap.*4.*n.* 5. 6. *et seqq.Ambros. d.cap.*10. *Sebastian. Guaz. in def.* 1.*cap.* 37. *Virmigl. Consil.Crim. cons.* 96. *per totum*, & alii per nos affluenter relatos.

36 Diruta insuper Ecclesia, undè tectum solùm cecidit, pa-

parietibus verò remanētibus, salutaris Aræ privilegia adhùc retinet, & Ecclesiastica fruitur immunitate, ad eam Reus cōfugiens: *Tib. Decian. tr. crim. lib.* 6. *cap.* 25. *n.* 22. quoniam non desinit esse sacra, saltem respectu loci, in quo erat ædificata: *tex. in l. ade sacra, ff. de contrahenda empt. l. in tantùm* 5. *sacra, ff. de rer. divis. Gloss. in cap. quæ semel*, 19. *quæst.* 3. *Giurb. cons.* 20. *n.* 19. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 8. 9. si non in totum, aut in magna parte diruta sit: *cap. ligneis* 6. *de consecrat. Eccles.* & ibi *Basbos. n.* 3. *Azor. institut. moral. par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 12. idem *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 48. & 62. quod si in magna parte, & de Episcopi placito diruta fuerit, ex eoquia eā prophanare intēderit; cuncta tūc amittit privilegia: ut insinuant idem *Gambac. ubi nuper nu.* 10. *Bonac. de immunit. Eccles. disput.* 3. *qu.* 7. *§.* 2. *nu.* 4. *Dian. resol. mor.* 1. *tract.* 1. *par.* 6. *del Bene de immun. d. to.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 5. *Ventrigl. d. annot.* 23. *§.* 1. *num.* 4. *Sanch. de Matrim. lib.* 9. *disp.* 15. *n.* 37. aut si nulla spes reædificationis subsit: nam tunc nec sub Ecclesiæ nomine cōprehēditur, nec patratur sacrilegiū, ob sāguinis, aut seminis effusionē, aut per furtum in ea commissum, nec hujus loci circumstantia attendenda est: *tex. in cap. Abbate, ad finem, de verb. signif.* & *ex cap.* 2. *de nov. oper. nunc.* probat *Fagundez in quinq. Eccles. Precept. præcept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 37. *Dian. par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 1. *Evia Valaños Cur. Philip. par.* 3. *§.* 12. *nu.* 1. *Giurb. cons.* 20. *n.* 19. *Cortiad. decis.* 41. *n.* 9. 10. *Castr. Palao. in oper. moral. tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unic. qu.* 6. *n.* 7. *Thomas del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 5. *n.* 3. at si reædificationis superest spes, ex eo quod aliam de novo construere intendit Episcopus; tunc nullum perdit immunitatis privilegium: ut sustinet *Sanch. ubi supra n.* 37. *Borell. in summ. decis. d. par.* 1. *tit.* 3. *n.* 39. *Gambac. d. lib.* 4. *cap.* 2. 11. ubi plures affert. conjecturas, ex quibus depromitur animus reædificandi, inter quas, si talis Ecclesia diruta, alicujus loci Pii, vel Monasterii esset, si ostia, lignis, aut lapidibus clausa conservaret, adeò ut, animalia in ea ingredi nequeant: sicque consuluit *P. Dian. resol. moral. part.* 6. *tr.* 1. *resol.* 1. ita quamvis ab hostibus, vel ab alio, absque Episcopi auctoritate, destructa, soloque æquata fuerit; tunc,

tunc, nec sua amitteret privilegia, si spes probabilis reædificationis superesset: aliàs secùs, insinuant *Ambros. de immun. Eccles. cap. 3. n. 10. Mart. Bonac. disp. 3. qu. 7. de imm. Eccles.* §. *2. n. 4. & alii supra.*

37 Ecclesia item interdicta nec immunitatis decòre privatur: *argum. tex. in cap. 1. de Cler. ægrot.* & ex *Canon. cùm percussio 7. qu. 1.* ubi Clericus interdictus, fori, ac Canonis retinet privilegia, & probant *Martin. Bonac. disput. 3. qu. 3. punct. 4. n. 3. Trullench. in decalac. lib. 1. cap. 11. dub. 9. n. 31. Mar. Ital. de immun. Eccl. lib. 1. cap. 4.* §. *3. n. 7. Gambacur. eodem tract. lib. 4. cap. 2. n. 12. Dian. ubi supra, Barbos. de jur. Eccl. univers. lib. 2. c. 2. n. 60. del Bene ubi supra sect. 4. Ventrigl. nu. 5. Henr. Zoës. d. lib. 3. decret. tit. 49. de immun. Eccles. n. 8. vers. quid si interdict.*

Pariter & Ecclesia polluta: etenim per pollutionem, loci sanctitas non amittitur: edocent *Remig. de Gonn. de imm. Eccles. ampl. 4. Fagund. in præcept. decalog. 1. lib. 4. cap. 4. n. 62. Suarez de Relig. lib. 3. cap. 9. n. 6. P. Lezan. qu. Reg. tom. 3. verb. immunitas Eccles. n. 2. Giurb. cons. 20. num. 19. Itala ubi desuper:* planè ob pollutionem diminuta haud est sanctitas, & tantùm operatur pollutio, quo ad divina Officia, & fidelium funera, in terrorem eorumdem ut majorem concipiant circa loca sacra venerationem, & reverentiam: *Zoës. n. 9. del Bene dict. tom. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 3. Barbos. n. 61. Dian. d. resol. 1. par. 6. tract. 1. & in sum. verb. immunitas Eccles. n. 3.*

38 In gradibus insuper, per quos ad ipsam descenditur Ecclesiam, eàdem Ecclesiastica viget immunitas, neque profugū ad eos occurrentem, invitū extrahi posse, absq; ejusdē immunitatis violatione: cōsulēdo, ait *Vulpell. resp. 130. lib. 1. Barbaz. for. 1. nu. 33. de his qui ad Eccles. confug. Merlin. controv. cap. 56. nu. 24. cent. 2. Thor. compend. decis. par. 2. sect. 1. verb. Immunitas Eccles. Sperell. decis. 60. nu. 14. Dian. resol. 1. tract. 1. part. 6. del Bene de Immun. tom. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 6. nu. 11. Ventrigl. d. annot. 23.* §. *1. sub nu. 6. Danza pugn. DD. tom. 1. tit. de immun. Eccles. cap. 1. n. 23.* ubi sic decisum affert, allatamque immunitatem porrexère nonnulli exterioribus gradibus in publica existētibus via, ad ejusdem Ecclesiæ muros pensilibus, per quos ad eamdem ascenditur, tanquā partes conjunctæ cum ipsa Ec-

Ecclesia, cum qua unum cōstruitur corpus, sine quibus eam non ingreditur, imò tanquam ad ipsam pertinent Ecclesiam, eique adhærentes sacri sunt, ejusdemque Sacræ Basilicæ potiuntur immunitatis clypeo: ut edocent *ex Angel. de Malef. verb. quod fama publica nu* 54. *Remig. de Gonn. de immun. Eccl. ampl.* 9. *Navarr. in man. cap.* 25. *nu* 11. *Peregrin. de immun. Eccl. cap.* 4. *nu.* 19. *Novar. summ. Bullar. tit. de immun. Eccles. num.* 5. *Danz. pugn. DD. eodem tit. cap.* 1, *nu.* 24. *ubi ita per Suprem. Collateral. Consil.* decisum affert ad Rei favorem existentis in primo Ecclesiæ gradu: & faciunt *Farinac. in prax. par.* 1. *qu.* 28. *num.* 14. *& de immun. Eccles. nu.* 280. ubi per sic Sacr. Card. Cōgregationem decisum pariter adducit, referente *Card. Caetano Sanch. cons. mor. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 7. *nu.* 2. *tom.* 2. licèt *Mar. Ital. de immun. Eccl. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 6. *nu.* 21. autumant primā scalarū limina ipsius Ecclesiæ allata gaudere immunitate: *P. Anton. Dian. res. mor. part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 1. *vers. sed his non obstantibus, idem in summ. part.* 1. *verb. immunitas Eccl. sub nu.* 11. *Cast. Palaus in Oper. mor. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unica pun.* 6. *n.* 9. *vers. tertiò, del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *nu.* 11. *Sperell. decis.* 60. *n.* 14. *pressè de more Giurb. cons.* 10. *sub num.* 22. quamvis oppositum sentiant *Vulpell. dict. cons.* 130. *lib.* 1. *Correa in relect. de immun. Eccles. part.* 2. *num.* 14. *Merlin. contr. cap.* 56. *n.* 24. *centur.* 2. *del Bene ibidem in fine*, asserētes, eos tantùm gradus intrà ostium existentes immunes esse: non autem exteriores, nisi Ecclesia haberet immunitatem ex passibus designatis: tunc fortiùs eamdem immunitatem retinere debent adductæ adjacentes scalæ: *Gambac. de immun. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 10. attamen prima opinio communis, ac verior est, ubique amplexa, juxtà quam in utroque Siciliæ Regno decisum crebrò notavimus, sicq; in Cathalonia asserit *Cortiad. decis.* 49. *n.* 5. 6. 7.

39 Maxima verò difficultas urget in gradibus Cœmeterii, Atrii, Portici, Claustri, vel alterius loci Sacri: nam firmavere infrà laudandi DD. eos minimè potiri dicta immunitate, nè dupplicentur specialia ad eumdem effectū, quod abhorret lex, etsi immunes essent, immunitas daretur immunitati, & accessorium, accessorio: sic autumant *Merlin.*

contr.

contr. d. cap. 56. *n.* 22.*cent.*2. *Petr. Surd. decis.* 225. *nu.* 3. *Episcop Sperell. decis.* 63. *n.*2. 3. *& decis.* 330. *tom.* 3. & ita decisum refert per M. C. V. *Joan.*Bapt. *Thor. compend.decis. part.* 3.*sect.* 1. *verb. immunitas Ecclesiast. vers. sic cernimus in Cœmeterio*, aliasque decisiones affert *Cortiad. decis.* 49.*n.*12. cæteri verò piè agẽtes, affirmativam sequuntur sententiam, dictisque Cœmeterii, Atrii, Portici, Claustri, ac alterius loci Sacri gradibus immunitatem tribuũt Ecclesiasticam, eosque venire sub Ecclesiæ denominatione affirmant, quoties de favorabilibus, & non odiosis agitur: ut insinuant *Cavalc. de brach. Reg. par.* 4.*n.*8. *&* 88.*August.* Barbos. *vot.* 117. *à n.* 30. *lib.* 3. *Episcop. Sperell. decis.*60.*n.* 35. *Xamar. defin.* 18. *nu.* 37. *par.*1. gradus enim aditum ad domum habentes, eamdem retinent qualitatem, quàm domus: *ex* Bald. *in l. fin. ff. de damn. infect.* decisum adducit *Thor. ubi supra*, & notant *Remig Gonn. de immunitate* Eccles. *ampl.* 9. sicque decisũ refert tam pro gradibus Atrii, Portici, & alterius loci Sacri: potissimùm quo ad gradus Cœmeterii, *Cortiad. n.* 12.*& seqq. Farinac. in prax. qu.* 28. *n.* 14. *part.* 1. *Gambac. de immun. Eccles. lib.*4.*cap.*1.*nu.* 10. ubi ratione passuum hanc firmat sententiam: nos autem inter hasce dispares sententias pectoris ab imo huic secundę annimus, licèt in sensu veritatis gradus illos, nec intrà Ecclesiæ septa esse, nec ei adhærentes insinuet, & decisum afferat per M.C. Vicariæ, & S. C. *Reg. Merlin. in d. contr.* 56. *n.* 21. *cent.* 2.

Parietes autem Ecclesię exteriores: non autem Monasterii, aliorumque locorum: *Pilaja instit. Canon. decis.* 4.*n.* 29. *lib.* 2. *tom.* 1. eodem privilegio fruuntur, adeò ut Reus hosce salutaris Aræ parietes amplectens, eosque tangens, tutus erit, & censuris tueri poterit: ut probant contra *Archidiac. in cap. unico, de reliq. veter. sanct. Novar. in sum. Bull. de immun. Eccles. nu.* 16. *Ricc. in prax. tom.* 3. *res.* 560. *n.* 8. *Mart. Bonac. de legib. tom.* 2. *disput.* 3. *quæs.* 7. *pun.* 4. *nu.* 5. *&* 20. *Mans. consult.* 248. *nu.* 17. *tom.* 2. *Bard. comm. in regulas, utriusque Jur. in* 6. *reg.* 42. *n.* 8. *Bissus in Decad. ad moral. scient. tract.* 4. *§.* 5. *n.* 123. Undè inferunt Reum allatum amplectentem parietem, aut humeris eum tangẽtem, immunitate potiri Ecclesiastica: *Bonac. paulò ante, n.* 20. *Faria. ad Covarr. lib.* 2.

cap.

cap. 20. *n.* 209. Ecclesiæ nāq; immunitas itidem rebus eidē adhærentibus conceditur, ut explanatum est, immò & ejus tecto, ut supra egimus, potissimùm & parieti, licèt ex parte exteriori tanquam cæteris proximiori, impertienda est: ut sentiunt *Bonac. in Bull. Cœn. tom.* 3. *disput.* 3. *punct.* 16. *n.* 19. 70. *P. Dian. ref. mor.* 73. *tom.* 3. *tract.* 2. *et par.* 6. *trac.* 1. *resol.* 3. *& part.* 10. *tract.* 15. *resol.* 38. & per stillicidium totius Ecclesiæ fabricæ, ejusq; portici publicam occupantē viam: fundant ex multis *Panimoll. decis.* 87. *nu.* 8. *Trullench. in decalag. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 4. *Ciarlin. contr. cap.* 197. *n.* 20. *Castrus Palaus tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unica*, *punct.* 6. *nu.* 8. *Thom. del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *n.* 1. *& sect.* 8. *nu.* 15. 16. 17. cunctis unanimiter firmātibus, Urbis appellatione, parietes exteriores in odiosis tantùm non venire, sicque intelligendum esse Archidiaconū, ejusq; asseclas innuunt *Dian. resol. mor.* 123. *vers. confirmātur tertiò*, *tract.* 1. *part.* 4. *Xamar. Ciarlin.* & alii supra citati, & statuit Sacr. Congr. super Episcopis, per hæc verba: *Qui elapsus è manibus Satellitum confugit ad Ecclesiam, vel apprehendit parietem, aut seras januæ gaudet immunitate die* 31. *Martii* 1604. *&* 18. 1614. *&* 20. *Decemb.* 1616. *& in Amerina* 18. *Febr.* 1632. *& in Camariens.* 13. *Julii* 1638. quas affert *Pignatell. consultat.* 27. *num.* 2. 3. *tom.* 6.

Et pariter fluit habentem per foramen parietis in Ecclesia majorem corporis partem, alterā verò in domo prophana, Ecclesiæ contigua; immunitate gaudere decisum afferunt *Addentes ad Sanfelic. decis.* 330. *Cortiad. decis.* 57. *n.* 3. difficultas herclè admodum haud levis urget circà parietes exteriores Cœnobii, Cœmeterii, horti, ac aliarum Monasterii officinarum, an eadē fulciantur immunitate, qua ipsius Ecclesiæ exteriores parietes potiuntur, pro cujus hæsitationis solutione inquimus, omnes congruere DD. Canonistas, Civilistas, & Morales, allatorum locorum interiores partes immunitate gaudere Ecclesiastica, ut ex quamplurbus auctoritatibus fundant *Bellett. disq. Cler. tit. de fav. Cler. real.* §. 4. *nu.* 37. *Pignatell. consult.* 453. *Panimoll. decis.* 88. *num.* 25. *tom.* 2. & post eos noster Concivis *Pilaja decis. Pontif. par.* 1. *lib.* 2. *decis.* 4. *nu.* 29. ubi exterioribus

bus

bus Ecclesiæ partibus hanc fuisse indultā immunitatem, non autem exterioribus Monasterii partibus fundat: ratio autem hujus sententiæ potissima affertur *per Panimoll. ubi nuper nu.* 23. quoniam partes Ecclesiæ exteriores in consecrationis actu benedici assolent, non autem partes Monasterii, Horti, Cemœterii, aliorumque officinarum, quę quidem *Pilajæ, & Panimolli* sententia nobis multum arridet, nec diversimodè decisum in Regno notavimus.

Sacristiæ Sacræ itidem Basilicæ adhærentes, eiq; contiguę, ac extrà eam, vel Cœ-
40 meterium non discontinuę, eâdem potiũtur immunitate: *Sperell. decis.* 61. *&* 62. *num.* 19. quoad immunitatis namque effectum locus est Sacer, non verò quoad effusionem sanguinis, vel seminis potissimùm si ostium ad ipsam haberent Basilicam: insinuant *Sanch. de Matrim. lib.* 6. *disp.* 15. *nu.* 31. *Lezan. quæst. Regul. tom.* 3. *res.* 20. *par.* 1. *tract.* 7. *& par.* 3. *tract.* 4. *resol.* 166. *& in sum. par.* 1 *verb. circumstantia*, *del Benè de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *nu.* 1. *Sperell. d. decis.* 61. *n.* 1. *& decis.* 62. *n.* 19. vel Altare ad celebrandũ retinerent: *Fagund. præcept.* 2. *lib.* 4: *nu.* 34. 39. *D. Mar. Giurb. cons.* 20. *nu.* 19. *Mich. Angel. Donat. de Asyl. resol.* 39. *n.* 8. *Ventrigl. d. ann.* 23. *n.* 12. *par.* 2.

41 Ecclesiæ campanile, Ecclesiasticâ frui immunitate, salvumq; ad eum confugientem esse dixêre *Suarez in summ. Bullar. tit. de immun. Eccl. nu.* 28. *Dian. resol. par.* 4. *tract.* 1. *res.* 108. *& par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 1. *& in sum. in verb. immun. Eccles. del Bene eodem tract. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *n.* 1. 12. *Barb. de jur. Eccl. un. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 66. *& vot.* 102. *nu.* 40. *&* 42. *lib.* 3. *& vot.* 117. *nu.* 30. 31. *lib.* 1. *Castr. Palau. oper. mor. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. un. pun.* 6. *nu.* 8. *Ciarlin. contr. for. cap.* 197. *nu.* 20. sicque decisum affert *Sanfelic. decis.* 16. *Thor. compend. decis. verb. immunitas Ecclesiæ*: si campanile esset Ecclesiæ aggregatum, at secùs si disjunctum, substinet *Dian. part.* 4. *resol. mor.* 108. *tract.* 1. *& in summ. par.* 1. *verb. immunitas Eccles. Thom. del Bene, Castro Palaus, Ciarlin. Mexia*, & alii ubi suprà; vel extrà ambitum per triginta passus ab Ecclesia distaret: *Dian. & del Bene dict. tom.* 1. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *nu.* 18. sicq; Sacr. Cardinalium Congregationem decer-

cer-

cerniſſe anno 1631. refert. Intellige quo ad immunitatem Eccleſiaſticam, non autem, quo ad pollutionem, ob ſanguinis, vel ſeminis effuſionē, quia tunc ſub Eccleſiæ appellatione non veniunt: nec per ſanguinis, aut ſeminis effuſionem in eo, Eccleſia dicitur polluta: etenim in favorabilibus, campanile comprehenditur appellatione Eccleſiæ: ſecùs in odioſis: *Auguſt. Barboſ. d. vot. 117. nu. 12. lib. 3. Sanch. de Matrim. lib. 9. diſp. 15. n. 30. Sperell. deciſ. 62. n. 18. del Bene tom. 1. cap. 2. dub. 2. ſect. 8. Cortiad. deciſ. 47. tom. 2.* Quod idem procedit in Atrio, Portico, Clauſtro, Oſtio, Scalis, Cellulis, Dormitorio, ac Hortulis, quę cuncta in favorabilibus veniunt appellatione Eccleſiæ, ejuſque gaudēt immunitate Eccleſiaſtica, quemadmodū de Atriis dixêre *ex Can. ſi quis in atrio, Canon. ſi quis contumax, Can. conſtituimus 17. quæſt. 4. Suar. de Relig. quæſt. lib. 3. cap. 9. nu. 7. 9. Thom. del Bene de immunit. Eccleſ. tom. 2. d. cap. 16. dub. 9. ſect. 6. n. 1. & ſect. 7. n. 1. Peregrin. de imm. Eccleſ. cap. 4. nu. 21. Caſtrus Palaus tom. 2. tract. 11. diſput. unica, punct. 6. n. 10. Reg. Sanfelic. deciſ. 19. n. 7.* idem *deciſ. 135. n. 2. Ciarlin. contr. for. c. 197. n. 24. p. 2. Merlin. contr. c. 55. n. 1. cent. 2. R. de Marin. alleg. 79. n. 3. lib. 2. Auguſt. Barboſ. de jur. Eccleſ. univerſal. lib. 2. cap. 3. nu. 64. & in Canon. ſi quis contumax nu. 17. qu. 4.* Si Atrium parietibus circumdatū ſit, aliàs ſecùs: ut inſiuant *Paz. in prax. Canon. tom. 1. part. 5. cap. 3. n. 32. del Bene de immun. Eccleſ. tom. 2. cap. 16. dub. 9. ſect. 7.* & Eccleſiæ adhæreat, ac annexum ſit: *Lezan. reg. quæſt. tom. 3. verb. imm. Eccleſ. n. 2. Caſtr. Palau. ubi nuper n. 10. Barboſ. n. 63.* namq; Eccleſię atriū nil aliud eſt niſi area, ſivè platea, ante Eccleſiam exiſtens, extremis foribus clauſa, per quam areā patet aditus ad Eccleſiam: *Gambac. de immun. Eccleſ. lib. 4. cap. 1. n. 11. Sanfelic. deciſ. 19. n. 2.*

42 Et de Eccleſiæ, & Cœmeterii portico, ex dict. *Canon. ſi quis contumax 17. quæſt. 4.* & ex *l. patet, C. de his, qui ad Eccleſ. confug.* affirmant *Abb. Anchar. Jaſon.* & alii, quos laudat *Bardaxi for. 1. nu. 33. de his, qui ad Eccleſ. confug.* fusè *Gābac. ubi ſupra, Giurb. conſ. 20. n. 22. del Bene* in loco relato, *dub. 9. ſect. 6. n. 1. ſect. 7. nu. 1. Sanch. conſ. mor. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. n. 2. Sperell. deciſ. 60. n. 4. P. Dian. reſ. mor. part. 6. tract. 1. reſ. 1. & ſum.*

verb. immunitas Eccl.Barbos.de jur.un. lib.2.cap.3.n. 64. *Merlin. contr. cent.* 2. *cap.* 55.*n.*1.

Si Ecclesiæ adhæret, fixus connexus, ac ipsius Ecclesiæ, Cœmeterio cōjunctus sit,alioquin Porticus nullâ immunitate potitur Ecclesiasticâ: depromitur ex eodemmet *Can. si quis contumax* ibi: *vel de porticibus quolibet modo Ecclesiæ inhærentibus*, & notat *Navarr. man. cap.* 25. *num.* 17. *Sanch. d. cons. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.*7. *n.* 2. *del Bene de immun. Eccles. dict. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.*7. *num.* 1. *Cortiad. decis.* 50. *n.* 5. existimat,si parietibus circumdatus sit, aliàs secùs, quod itidem militat in Portico Cœmeterii, qui, uti ipsa Ecclesia, privilegio gaudet immunitatis: *Correa de immun. Eccles. part.* 2. *nu.* 16. *Peregrin. de immunit. Eccles. cap.* 4. *num.* 55. 56. *P. Dian.res. mor. par.* 6. *tr.* 1. *res.* 6. *Thom.del Bene ubi nuper n.* 4. estque Porticus, locus coopertus, desuper verò patulus: *Bart. in l. quod conclave, n.* 2. *ff. de damn. infect. D. Jacob. Pignatell. cons. Canon.* 169. *tom.* 3.

43 Claustrum verò Ecclesiæ, tanquam Ecclesię fabrica,eiq; annexum immunitate pariter fruitur Ecclesiastica: ut insinuant *Farinac. de imm. Eccles. n.* 268. idem *in prax. part.* 1. *qu.* 28. *n.* 14. *Castr. Palaus d. punct.* 6. *n.* 10. *del Bene d.sect.* 7. *n.* 1. *Sperell. decis.* 63. *n.*4. *Consil. Giurb. cons.* 10. *nu.* 9. *Barbos. d.cap.* 3. *n.*66. *P.Dian. resol.mor.part.*6.*d.resol.*1.*tract.* 1. *& in summ. verb.immun.Ecclesiast.sub nu.*11. quod quidē Claustrum, in favorabilibus, appellatione Ecclesię continetur, at secùs in odiosis, ut explanatum suprà est, addito *Merlin. contr.* 55. *à num.* 22. *cent.* 2.

44 Portæ similiter, Janua, Ostia,& ipsius Ecclesiæ fores,& si clausę sint,eadem potiuntur immunitate, immunisque est confuga, si manu illas tetigerit,etiā quod totū ejus corpus sit extrà locum sacrum, & ita servari testatur *Correa in relect. de immun. par.* 2. *n.* 16. *Franc. Leo in thes. part.* 1. *cap.* 13. *n.* 11. *Dian.par.*6. *tract.* 1. *resol.*3. *del Bene de immun. cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *sub num.* 9. *tom.* 2. & alii, quos affert *Pignatell. consul. Canon.* 27. *n.*5. *&* 6. *tom.*6. ac si in Ecclesia existeret, nec invitus ab ea extrahi potest: ut probant ex *tex. in d. l. pateant, C. de his, qui Eccles. confug.* ibi: *sed usq; ad extremas fores Ecclesiæ, Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 82. *Mart. Bonac. disput.* 3. *de prim. præcept.decalog. quæst.*7.

Pa-

de immun.q. 2. 2. nu. 5. Castr. Palaus oper. mor. tom. 2. tract. 11. disp. 1. pun. 6. nu. 9; Gābac. de immun. Eccles. lib. 4. cap. 1. num. 9. Peregrin. de immun. Eccles. cap. 4. nu. 18. Barbos. in locis citatis. D. Mar. Giurb. cons. 20. num. 21. 22; Mastrill. decis. 22. nu. 1. Ant. de Ball. tract. var. tract. 13. lib. 5. de pragm. Regn. tit. 42. pragm. unic. de insult. in Eccles. num. 14: .P. Dian. ubi suprà: Pignatell. consult. 27. nu. 6. t. 6. etiā si portæ, ostii, januæ, ipsius Cœmeterii fores essent, quia illud Ecclesiæ æquiparatur, ibiq; confugam tutum, prout in ipsa Ecclesia esse edocent *Remig. de Gonn. de immun. Eccles. ampliat. 7. Jul. Chart. decis. 7. nu. 1. 11.*

45 Idemque procedit in annulis, ansis, valvis, & vectibus portarū ejusdem Ecclesiæ, aut Cæmeterii, alteriusque loci Sacri, quæ omnia eamdem retinent immunitatem, & si manu eas teneret confuga, immunis esset, nec valet secularis potestas eum invitum extrahere: ut subdūt *Igne. in l. 1. ff. ad S. C. Syllan. nu. 57. cons. Giurb. cons. 20. nu. 20. Farinac. in prax. tom. 1. quæst. 28. nu. 14. Paz. in prax. Can. tom. 1. par. 5. q. 3. num. 46.* quod pluries sic decisum referunt; quam sententiam absque ulla hesitatione expendunt *Barbos. de jure Ecclesiast. univers. lib. 2. cap. 3. nu. 65. & in add. ad Canon. si quis contumax 17. quæst. 4. & in vot. 117. nu. 21. lib. 3. Xamar. d. diffin. 18. nu. 20. part. 2. Virmigl. cons. 92. num. 1. Dian. res. mor. part. 6. tract. 1. res. 3.* ubi plura astruit de ostio clauso *del Bene d. tract. tom. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 6. num. 6. 7. Gambacurt. de immunit. Eccles. lib. 4. cap. 21.* ubi *contrà Joann. de Vischis de immun. Eccles. nu. 12. & 13.* oppositū sustinentē, mordicus se invehit, & facit *Vētrigl. d. ann. 23. q. 1. num. 6. par. 2. Reg. Sanfel. decis. 300. nu. 20. part. 3. Thor. compend. decis. verb. immun. tom. 1.* & sæpiùs sic decisum fuisse asserit.

46 Limen itidem januarum Ecclesiæ, ac Cœmeterii, alteriusq; loci Sacri, pariter eumdē immunitatis retinet privilegiū, uti dixère, præter expositos, *Gambac. del Bene Thor. in compend. ubi nuper P. Dian. d. par. 6. tract. 1. res. 6. Virmigl. d. cons. 92. nu. 3. Cortiad. decis. 48. nu. 4. & 5.* meritò nequeunt Curiæ secularis Ministri, aut alii, confugam, in limine Ostii ipsius Ecclesiæ, Cœmeterii, vel alterius loci Sacri existentem, vel annulū ma-

manu tangentem extrahere,
47 & si per pallium, aut aliter extraxerint, unà cum pallio confuga, eidem restituendus erit Ecclesię:ut instruūt *Andr. in cap. fin. de immun. Eccles. Ign. in d. l.* 1. *ff. ad S.C. Syllan. Giurb. cons.* 20. *nu.* 18. *Peregrin. de immun. Ecclesiast. d. cap.* 4. *num.* 18. *Farinac. d. quæst.* 28. *num.* 14. *part.* 1. *in prax. Dian. res. mor. par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 6. *&* *in summ. part.* 1. *verb. imm. Eccles. sub nu.* 6. *&* 11. *del* Bene *d. dub.* 9. *cap.* 16. *sect.* 6. *nu.* 10. *tom.* 2. *& dub.* 29. *nu.* 8. & si totū
48 corpus extrà locum sacrum sit: verùm si manu annulum, vel vectes tangeret, eadem potiretur immunitate, sicque observasse, ac observari vidisse testatur *Tiber. Decian. trac. crim. tom.* 2. *lib.* 6. *nu.* 17. 21. annuitque *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 6. *nu.* 6. *nu.* 22. 23. & annuere *Gambac. de immun. Eccles. cap.* 21. *lib.* 4. *Mart. Bonac. tom.* 2. *disput.* 3. *quæst.* 7. *pun.* 4. *n.* 19. *Pignatell. consul.* 27. *nu.* 6. *tom.* 6. subdens neque per brachium, vel pedem extrà Ecclesiam, vel Cœmeterium existentem extrahi posse, si reliqua corporis principalis pars intrà existeret locum sacrum, quod antè eum, affirmavêre *Peregrin. de immun. Eccles. cap.* 4. *n.* 16. *Suar. de relig. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 4. *Dian. res. mor. part.* 6. *tract.* 1. *resolut.* 6. *del* Bene *dict. sect.* 6. *nu.* 10. Barbos. *vot.* 117. *nu.* 17. *&* 41. *lib.* 3. communiter asserentes, sufficere manum, aut pedem intùs Ecclesiam, Cœmeterium, vel locum sacrum habere, ad hoc ut eadē fruatur immunitate: *Decian. ubi nuper n.* 17. *et* 22. *Guazin. defens. reor.* 1. *cap.* 37. *n.* 48. *Giurb.* 20. *nu.* 2. estque ipsa immunitas tanquàm anima, tota in toto, ac totà in qualibet parte totius: *arg. tex. in l. via, §. fin. ff. de servit. rus. præd. et in l. si cui, ff. de serv.* & probat ex Philosophis *Bart. in l. stipulationes, n.* 3. *ff. de verb. signf.* Barbos. *ubi desuper, Trullench. in decalog. to.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *nu.* 12. *Thor. in compend. ubi supra, et in supplement. verb. immunitate Ecclesiastic. an gaud.* affluenter, *Gamac. de immunit. Eccles. lib.* 4. *cap.* 21. immò licèt capite, humeris, vel alia sui corporis parte, tangeret Ecclesiam, vel locum sacrum; & si pedes extrà eam haberet, itidem fruitur privilegio, ut dixêre ex *Thor. ubi nuper, Trullench. n.* 12. *del Bene d. dub.* 19. *cap.* 16. *n.* 10. *to.* 2. *Cortiad. d. decis.* 48. *n.* 15. oppositā verò sentētiā nervosè sustinet *Bonac. ubi desuper,*

in

in d.disput. 3. *q.* 7. *punct.* 4. *n.* 19. *&* 20. *tom.* 2. *Barbos.vot.* 117. autumantes, in eo loco aliquem dici adesse, ubi pedes habet, meritò dixêre non potiri Ecclesiastica protectione ambos habentem pedes in via publica, etiam si humeris Ecclesiæ parietes tangeret, quorum sententiam amplexus fuit *del Bene d. tom.* 2. *dub.* 27. *n.* 10. *cap.* 16. nec discrepat *Sã-felic. decis.* 16. *tom.* 1. attamẽ quempiam Ecclesiæ exteriorem parietem delineantem, captum à Satellitibus, eumdem parietem amplectendo, gaudere immunitate Ecclesiastica, fuisse pronunciatum indicant *Ricc. res.* 160. *n.* 4. *cum seqq. tom.* 3. *Dian. in summ.verb. immunitas n.* 11. *Leo in thesaur. for. Eccles. par.* 1. *cap.* 13. *nu.* 11. *Bald. Thomas. de immun. Ecclesiast. nu.* 181. sufficere Sacræ Basilicæ limen aliquem attingere, vel partes ejus manu tangere, ut Sacræ Aræ clypeo gaudeat, præter supra recensitos, magistraliter de more, sustinet *Gã-bac. de immunit. Eccles. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 4. *&* 5. 6.

49 Quas quidem firmatas sententias, recipiendas esse putamus, si confuga liber, annulum, ac vectes portarum, & ostii Ecclesiæ, vel alterius loci Sacri apprehendat, at secùs, si in Satellitum potestate jam captus, aut devictus sit, tũc enim nulla fulcitur immunitate: ut edocẽt *Jul.Char. decis.* 7. *n.* 11. & alii ab eo: quoniam si è Satellitum manibus resiliens, ad Ecclesiam, vel ad locum confugerit sacrum, tutus, nec invitus extrahi possit à sæculari potestate: ut dictant *Remig.de Gonn. de immunit. Ecclesiast. fallent.* 31. *Navar. in man. cap.* 25. *n.* 19. *Didac. Covarr. lib.* 2. *cap.* 20. *nu.* 13. *versic.* 17. *Villagut. de extent. leg. tit. de extent. immun. Eccles. n.* 42. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 10. *nu.* 13. *de Franch. decis.* 709. *num.* 3. *Mar. Ital. eodem tract. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *n.* 70. *Gambacur. eodem tract. lib.* 4. *cap.* 18. *nu.* 7. dummodò quòd confugiẽdo in ipsâ Sacrâ Basilicâ, delictum contra Curiæ sæcularis Satellites non cõmittat; nimirùm eos in allata Ecclesia occidendo, vel mutilando, aut graviter vulnerando: sentit ex *cap. fin. de immun. Eccles. Gã-bac. ibidem*, ratione hujus gravi delicti in Ecclesia patrati, sed pace tanti viri, ejus non relevare sententiam, minùsque suam adductam rationem putamus: quippè hoc de novo confectum crimen in ipsa Ecclesia accidentalem esse videtur, quod ab ipsa non expellitur

litur immunitate: ut infra *in 2. sect. nu.* . fusè explanabimus; meritò supra allatam sententiam absolutè tenent, præter adductos, *Consil. Giurb. cons. 30. n. 12. Ciarlin. contr. 19. n. 11. part. 2. del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16: dub. 10. sect. 7. nu. 1. 4. & dub. 33. n. 22. 23. & sect. 8. n. 1. & 2. Reg. de Marin. resol. lib. 2. alleg. 77. n. 7. in fin. Dian. res. mor. par. 6. resol. 27. vers. confirmantur*, sicque decisum in Cathalonia affert *Cortiad. decis. 81. n. 12. & decis. 84. n. 4. 5. & decis. 82. nu. 4.* & in Aragonia *Dom. Didac. Frances de Urrutigoyt. in past. reg. part. 3. vot. 2. nu. 4. & vot. 8. nu. 38. 45.* partileque adducit exemplum *Tit. Liv. lib. 3. decad. 3.* de Decio quodam Magio Campano, qui, ob seditionem, Carthaginem missus, dum navis, qua vehebatur, vi ventorum Cyrenas delatus fuisset, & ad Ptolomæi Statuam confugisset; tutus evasit.

50 Quod idem dicendum est si ligatus funibus, & catenis, è Curiæ manibus evadit, sicque ingreditur Ecclesiam, tutus pariter est, ejusq; gaudet immunitate: ut annectunt *Ciarlin. d. contr. 197. n. 11. 14. 18. part. 2. Chart. d. decis. 7. n. 5. Cutell. de immun. Eccles. lib. 1. qu. 30. nu. 8. 9. & alii supra citati*: liber namque, & in sua potestate positus tūc dicitur, licèt alligatus reperiatur: ut autumāt *Giurb. d. cons. 30. n. 17. Merlin. Cutell.* & alii pluries laudati, saltem eo tempore de libertate, ac servitute participat: *tex. in l. quineque, aliàs solutum 48. ff. de verb. signific.* ibi: *solutū non intelligimus, qui licèt vinculis, alleviatus sit, manibus tamen tenetur*, & facit *tex. in l. in laqueum, ff. de acquirend. rer. dom.* ibi: *prætereà utrum in eo ità hæsit aper, ut expedire se non possit ipse, an diutius luctando expediturus se fuerit*, in quo textu subdit enodatè *Aretin. sub num. 2.* quod tunc quis dicitur occupare, quando potest conservare, & possidere, aliàs non dicitur occupare, ex quibus rectè infert *Mar. Itala*, mox citandus, quod licèt devinctus, luctando tamē benè potuit è Satellitum viribus resilire, proùt licèt ligatus rèsiluit; meritò Curia eū haud in sua potestate retinebat: *Ital. de imm. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. à nu. 70. 71. 74.* graphicèque erudit *D. Didac. Frances Urritigoyt. in locis indicatis, & in quæst. 92. nu. 2. ac in quæst. 79. num. 26.* & demùm inter hasce binas fibrias, fortior esse debet favor Ecclesiasticæ li-

libertatis, quâ servitutis odiũ, ut optimè ex *Merlin. d. cap.* 56. *nu.* 11. *cent.* 2. ratiocinatur *Cortiad. d. decis.* 84. *n.* 8. qui cuncti juridicè innuũt cõtra oppositam *Gammæ decisionem* 141. tanquam contra cõmunem latam, eamque, ob immanis facinoris atrocitatẽ, salvare prætendit *Flor. Dias de Men. ad eumdem Gamm. in laudata decis.* 141. imò subdit
51 *Merlin. sub n.* 15. & etiã quod restim, ac funẽ ipsam retineant Satellites, dũ reus sic Ecclesiam ingredit, ejus gaudet immunitate: quod dixere antè eum *Suarez in addit. in tract. de Relig. lib.* 3. *cap.* 11. *Guitter. pract. q. lib.* 3. *quæst.* 6. *cum seqq.* annuitque solertissimus *Consil. Dom. Carol. Petr. super Rit. M.C.V.* 43. *n.* 12.

Attamẽ secùs dicendum, si reus ligatus funibus, aut catenis, colluctâs cum Satellitibus, unà cũ illis de loco prophano, ad sacrum pervenerit, semper in eorum manibus devinctus: etenim tunc, quia libertatem (explanatis attentis) numquã lucratus fuit; ideò tutus haud erit, nec Ecclesiastica gaudebit immunitate: ut sentiunt *Novar. sum. Bull. tit. de immun. Eccles. n.* 14. *Cutell. de immun. Eccles. lib.* 1. *quæst.* 30. *nu.* 9. *in fin. Consil. Giurb. cons.* 100. *nu.* 26. *in fin.* sicque decisum refert per Sacram Congregationẽ immunitatis ann. 1634. *Cæsar Panimoll. decis.* 95. *annot.* 1. *par.* 2. *n.* 29. quoniam per fibriam vestis à Satellitibus fuit detenta quædam mulier, idem *Panimoll.* refert decisum, & quamvis ex juribus superiùs adductis oppositum in hocmet casu conetur defendere *Mar. Ital. ubi supra*; attamen eum acriter increpat *Merlin. d. cap.* 56. *à n.* 16. *cũ seqq.* ubi contra eumdem *Ital.* bis refert decisum per M. C. V. & per S. C. idemque firmant *Jul. Chart. decis.* 7. *Reg. de Marin. post lib.* 2. *resol. allegat.* 77. *nu.* 7. & antè eos sic quoque decisum affirmant *Aloys. Ricc. decis.* 262. *par.* 4. *Thor. in sup. decis. verb. imm. Eccles.* & in Senatu Aragoniæ *Urrutigoyt. in Past. regul. par.* 3. *vot.* 2. *& vot.* 8. *n.* 46. Cataluniæ *Peguer. decis.* 51. *tom.* 2. *Despuzol. ad Ferrer. part.* 3. *obser. cap.* 251. *Xamar. diffin.* 129. *n.* 21. *part.* 2. & post eos *Cortiad. decis.* 83. *n.* 16.

52 Quæ quidem negativa horum Doctorum sententia nobis semper arrisit, si funibus ligatus è Satellitum manibus nunquã aufugerit, & unà cum illis ad Ecclesiã convolaverit: etenim hoc in casu Ecclesiastica haud potitur immunitate: ut apprimè edocẽt *Urrutigoyt.*

goyt. ubi supra, Cortiad. n. 16. *& per totum*, quidquid in oppositum, & contrà *Novarium in sum. Bull. tit. de immun. Eccles. num.* 14. *Sanch. in select. disp.* 44. *n.* 52. *Pasqualig. decis.* 486. dicant ex *Castr. Pala. oper. mor. tom.* 2. *de immun. Eccles. disput. unic. punct.* 7. *nu.* 11. *Dian. res. mor. part.* 4. *res.* 106. *& part.* 6. *resol.* 5. *sub vers. nec valet dicere, Mar. Ital. d. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *à nu.* 70. *del Bene de immun. Eccles. lib.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 7. *nu.* 2. 3. *& sect.* 8. *n.* 2. *dub.* 33. *à n.* 22. *Ciarlin. contr. for. cap.* 197. *nu.* 11. 16. *part.* 2. nec discrepat *Consil. Petr. d. cap. Rit. M.C.V.* 43. *n.* 12. & post omnes *Antonell. de Regim. Eccles. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 3. putantes Ecclesiā pro sua immunitate largienda, tantùm intueri debere ad jus adeptum per reum ad eam confugientem: non autem si iste sit in plena sua libertate, vel sæcularis Imperii dominio; circa quam hæsitationem sicuti discriminatæ fuêre DD. sententiæ; ita discriminatas notavimus decisiones, inter quas solidissima est, quæ in dubiis pro Ecclesiastica immunitate prodit.

53 Porrò captus in loco prophano, si ad Carceres, Triremes, aliūq; supplicium dum trahitur, vinctus funibus, in manibus, & Satellitum fortiis existens, per Ecclesiam, vel locū sacrum cum aliis transiret, tutus haud erit, nec Ecclesiasticâ fruêtur libertate, Ecclesia namque tantummodò confugientem ad eam tuetur: *tex. in l.* 1. 2. 3. 4. *ac tot. tit. C. de his, qui ad Eccles. confug. cap. inter alia, de immun. Eccles. cap. frater, cap. si quis contumax,* 17. *qu.* 4. & liberum recipit hominem, non autem devinctū, & in Curiæ manibus existentem: quoniam iste verè liber minimè est, meritò hoc privilegio gaudere nequit: indicat ex juribus allatis *Archidiac. in d. Can. sicut antiquitùs* 17. *qu.* 4. quem sequitur *Ign. in d. l.* 1. *ad Syllan. Covarr lib.* 2. *var. c.* 20. *nu.* 13. *Reg. Tapp. lib.* 1. *jur. Reg. rub. de his, qui ad Eccles. confug. n.* 44. 45. *Decian. lib.* 6. *cap.* 28. *n.* 30. 28. *tom.* 2. *Bonac. disp.* 3. *qu.* 7. *punct.* 4. *n.* 21. & ferè omnes *tex. in l. si quis post hanc, C. de ædific. privat.* expendentes, ubi marmora, & columnæ, quæ de Civitate ad Villam transferri vetantur, vehi permittuntur, si per mediam Civitatem traiici opus sit; transitus enim iste non est in consideratione, cum id quod tolli non potest, nec extrahi de aliquo certo loco; potest ex necessitate per transitum transferri,

licèt

licèt per interdictum transeat locum: ut benè innuunt *ex Gloss.Jac. Aret.Cyn.Abb.Bald. & Angel.* ac comuniter DD. *Archidiac. in d. cap. sicut antiquitus* 17. *qu.* 4. *Hipolyt. de Mars. in l. unica* C. *de rapt. virg.* Reus ulterius per locum immunem transiens ligatus, & in Curiæ sæcularis viribus existens, in sua plena libertate non est, immò uti occupatus, & oppressus, meritò ab hac immunitate arcēdus est: ut insinuant magistraliter *Anton. Gomez var. lib.* 3. *cap.* 10. *sub nu.* 2. *Boër. decis.* 178. *num.* 11. *D. Laurent. Matth. de re crim. contr.* 7. *n.* 9. *Decian. tract. crim. tom.* 2. *cap.* 28. *nu.* 30. ubi apud Romanos oppositum servari redolet. Etenim si quis vinctus ædes Flaminis, Dialis introisset, solvi necessūm erat, & vincula per impluvium in tegulas subduci, atque inde foras in viam dimitti, ex Aulo *Gel. noct. Atti. lib.* 10. *cap.* 15. nostram attamen negativam comprobant sententiam, præter allatos, *Aloys. Ricc. decis.* 263. *nu.* 1. *part.* 4. *Reg. Tapp. in lib.* 1. *Jur. Regn. rub. de his qui ad Eccles. confug. nu.* 44. 45. *Add. ad Gamm. decis.* 141. *Oldrad. cons.* 95. *nu.* 4. *Matth. de jurisd. p.* 2. *cap.* 51. *post n.* 18. ubi confugientem ad Ecclesiā tutum esse à pœna infligenda corporali, non autem à pœna jā imposita astruit *Reg. Sāfel. decis.* 271. *n.* 5. absolutè verò hāc negativam sectantur *Ambros. de imm. Eccl. cap.* 10. *nu.* 1. *Mart. Bonac. disp.* 3. *q.* 7. *n.* 10. *Lezan. quæst. regul. to.* 3. *verb. imm. Eccl. n.* 19. *D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. quæst.* 8. *nu.* 13. *lib.* 1. *Castr. Palaus. oper. mor. tom.* 2. *tract.* 11. *disput.* 1 *quæst.* 7. *num.* 10. *consil. Giurb. cons.* 30. *n.* 14. *Dian. res. mor. par.* 1. *tract.* 1. *del Bene de immun. Eccl. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 7. *nu.* 4. & *sect.* 8. *nu.* 1. *Sanfelic. decis.* 271. *nu.* 5. *Merlin. contr. cap.* 56. *à nu.* 1. *ad* 9. *cent.* 2. *D. Laur. Matth. de re crim. contr.* 7. *n.*
54 9. cuncti congruentes, si ex necessitate transitus iste per locum sacrum perficitur, hanc militare sententiam, potissimum si reus sic devinctus è viribus Curiæ sæcularis nunquā evasit: ut subdunt *Barbos. de jure Eccles. univ. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 58. *in fin. Laynes ad Gomez lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 3. *vers. quod si qui. Prosper. Farinac. in append. de immun. Eccles. nu.* 203. *Merlin. contr. for. cap.* 56. *num.* 9. *ad* 15. *centur.* 2. sicque pluries decisum refert *Cortiad. d. decis.* 84. *sub nu.* 4. quod ex alio medio sustinet *Covarr.*

var. lib. 2. *cap*: 20. *nu.* 13. nimirùm, si in Ecclesiam intraverit, non tanquam refugii locum, sed per transitum tanquam per aliam viam, libertatem suam non attingens, quam sententiam assequutus fuit *Henr. Zoës. lib.* 3. *decret. tit.* 49. *de immun.* *Eccles. n.* 36. verùm nobis magis arridet ratio supra adducta, quam affert *Barbos. ubi suprà*, & alii; at si è mani-
55 bus satellitum prosiliens, liber tamen ab eis, licet vinctus, ac ligatus locum immunem attingerit, tunc potitur immunitate illius loci, ubi sic vinctus aufugerit: ut indicat nuper laudati DD. & decisũ affert idem *Cortiad. d. decis.* 86. *n.* 8. *&* *decis.* 84. *n.* 4. & ãtè *Xamar. diff.* 129. *n.* 3. *p.* 2. quã sententiam veriorem prædicant *Peguer. d. decis.* 61. *n.* 4. *to.* 1. *Giurb. cõs.* 30. *n.* 12. 17. *Reg. de Marin. alleg.* 77. *n.* 7. *lib.* 2. *Merlin. contr. cap.* 54. *cent.* 2. *Farinac. de immun. Eccles. cap.* 14. *n.* 203. *Azeved. l.* 1. *tit.* 2. *lib.* 2. *n.* 11. *recop.* sicque decisum per Sacr. Congr. immun. anno 1638. *Panimoll. d. decis.* 95. *annotat.* 1. *num.* 33. *tom.* 2. In hoc autem Siculo Regno obsservatur, remiges, postquã in Regio adnotantur Codice, nũquam immunitate gaudere, etiã si è manibus Justitię evaserint, & ad Ecclesiã occurrerint: quoniam servi effecti sunt pœnæ. Quã quidem considerationem infrà meliùs explanabimus.

56 Allata cæterùm similiter procedunt, in eo, qui dum ad triremes, carceres, vel ad supplicium vinctus ducitur, è viribus sæcularis Curiæ evulsus, violẽterq; ab aliis exẽptus fuerit, & ad Ecclesiam ab eximentibus transmigratus: etenim ut confuga tutus est, ac immunitate prædicta fruitur: ut firmant *Guttier. p.* 1. *qu.* 4. *n.* 10. *lib.* 3. *Xamar. d diff.* 129. *n.* 8. *par.* 2. *Ferr.* & ibi *Despuzol. par.* 3. *obser. cap.* 125. *Mex. à Cabrer. in form. immunit. Eccles. lib.* 1. & alii, quos laudat *Baron. de citat. in annot. ad qu.* 44. *n.* 10. *tom.* 3. laxè *Dian. resol. mor. part.* 6. *tract.* 1. *de immun. Eccles. res.* 27. *vers. verùm pro coronide*, ubi acriter urget cõtra *Novar. summ. Bull. tit. de imm. Eccles. & in tract.* 8. *resol.* 5. *part.* 6. enodatè respondet adductis per *Pasqualig. in decis.* 486. ac *in par.* 9. *tract.* 8. *resol.* 45. *vers. ex his, & in summ. par.* 1. *de immun. Eccles.* idem nervosè defendit, nec dissentiunt *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 7. *n.* 2. & affluenter *dub.* 33. *nu.* 22. *cum seqq. D. Didac. Frances de Ur-*

Urrutigoyti in Past. reg. par. 3. *vot.* 3. *à num.* 43. 49. 60. 68. ubi sic decisum affert, & consonat *Cæs. Panimoll. decis.* 95.
57 *dnot.* 1. *par.* 2. *nu.* 34. Et si nonnulli gravissimi Patres in oppositam inclinaverint sententiam, putantes, ceù ipsam Ecclesiam ob violentam extractionem spoliatam, reintegrandam, ac reinvestiendam esse, & sæcularem potestatem pro injuria Ecclesię illata per suos satellites, vel per privatas personas, ob violentam extractionem, ad restitutionē teneri, etiā si de violentia non cogitaverit, ut secūdùm aliorū sententiā suprà firmavimus; ità pari schemate ipsa Ecclesia ad restitutionem tenetur, dum Reum violenter furatum, ac exemptum è laicis viribus recepit. Contrà quam, interdictū de libero homine restituendo, sæculari potestati spoliatę cōpetit: *Novar. in sum. Bull. tit. de imm. Eccl. n.* 14. *Pasqual. d. decis. Can. cent.* 1. *q.* 18. *Præs. Frāch. decis.* 709. *n.* 3. *Boër. dec.* 117. *n.* 19. *Papon. lib.* 24. *arrest. tit.* 24. *de pœn. cadav. c.* 1. attamē rationes adductę *per Novar.* ejusq; asseclā nō relevant, minusq; suadent, nō solùm ex maxima disparitate, quę inter Ecclesiam, & sæcularem potestatem consideratur, ut benè ponderant *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 33. *sect.* 9. *à nu.* 35. *Diā. res.* 27. *p.* 6. *tr.* 15; verum etiā quia casus violentæ extractionis confugæ, ex ipsamet Ecclesia, non parùm distat ab hac violenta exemptione, è manibus Curiæ. In primo namque casu, Ecclesia spoliatur ab officialibus laicis per ipsam extractionem: in ista verò exemptione, Ecclesia, Curiā, ejusque laicos ministros minimè spoliavit, sed tantùm hominem recēpit liberū charitatis gratia, ideoque ad restitutionem non tenetur, ut mirè afferunt *Dian. del Bene ubi nuper*, potissimùm quia propter violentam extractionem ab Ecclesia, ipsamet læditur principaliter: quæ cum domus Omnipotentis Dei sit, eadem quoque læditur Divina Majestas, quæ ut Domina Dominantiū, Regina Regum, nemini comparanda est, undè argumentum non militat, cum maxima sit disparitas: meritò passim in utroque Sicilię Regno notavimus, hosce violenter è manibus sæcularis Curiæ exemptos ad Ecclesiam cōfugientes, unquam sæcularē potestatē eorū restitutionem exposcisse.
58 Dubitavere tamen nonnulli, in eo, qui post multationem ad triremes ab eis au-

fugiens Ecclesiam petit, nam putavêre hunc remigem immunitate non frui; ita *Matth. de jurisdict. part. 2. cap. 51. à nu. 17. Villadieg. polit. cap. 3. nu. 115. Gamm.decis. 362. Cutell. de immunit. Eccles. lib. 1. qu. 5. nu. 7. 8. & qu. 40. Sanfelic. decis. 271. n. 5. Thor. compend. decis. verb. condemnatus ad triremes. D. Lud. ab Exea in alleg. de cadaver. puni. vers. eodem argumento. Magala part. 3. lib. 4. cap. 2. qu. 1. n. 33.* quoniam post condemnationem, servus efficitur pœnæ, & ceù servus prosiliens è Domino ad Ecclesiã, ad eum ratione subiectionis restituendus est, *cap. inter alia de immun. Eccles. & ex tex. in l. præsenti C. de his qui ad Eccles. confug.* ità pariter, & iste remex confuga: ut innuũt *Lezan quæst. regul. tom. 4. consul. 50. nu. 51. Bobadill. polit. lib. 2. cap. 14. nu. 74.* & post omnes *Sarpus cap. 5. de jur. Asylor.*

Affirmativam planè sententiam solidissimis rationibus alii graphicè tuentur, erudientes, nec sacros dictare Canones, nec Gregor: XIV. cõstitutionem, hosce remiges, & si ad tempus, vel perpetuò damnatos è triremibus ad Ecclesiam confugientes, immunitate privari. Undè negativã amplecti sententiam, nefas esse, dum lex eis non assistit, innuunt *Novar. in sum. Bull. tit. de immun. Eccles. n. 27. Correa de immun. Eccles. part. 2. qu. 4. n. 9. Trullench. in decal. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 3. nu. 25. Consil. Giurb. d. cons. 30. n. 18. 24. Reg. de Marin. res. quotid. cap. 177. n. 2. 3. Dian. par. 6. tract. 1. resol. 22.* & alii ab eo relati, congruentes omnes non benè inferri de servo, ad condemnatum: quoniam servus, ad Ecclesiam confugiens, dominio restituitur, & ab Ecclesia nõ tuetur, quoniã Reus nõ est alicujus criminis, sed domestici defectus: ut habetur in *c. inter alia, de imm. Eccl. & in d. l. præsenti, C. de his, qui ad Eccl. confug.* condẽnatus autẽ post sententiam, ratione inflictæ pœnæ, haud desinit esse Reus, ideòque immunitate gaudere inquit, contrariis respondendo *Dian. d. resol. 22. vers. secundum argumentum, part. 6. tract. 1.* & antè eum *Gamm. decis. 362. n. 1.* & contra *Cutell.* innuit *Thom. del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 10. sect. 9. nu. 9. 10. 11. Xamar. diffin. 129. n. 11. 12.* Ulteriùs, Reus ex cõ-
59 demnatione, jure antiquo inspecto, servus efficiebatur pœnæ, cum testamenti factionis amissione, ceù ad metalli opus dam-

damnatus; cui oblitæ pœnæ remigationis succeſſit altera, ſecundùm communem nostrorum Doctorum placitū. De jure autem authēticorum novo, nemo ingenuus ob Triremium condemnationem, vel ad metalli, aut alicujus publici operis deſignationem, ſervus efficitur pœnæ, itidem ſi perpetuò damnatus ſit, retinet ea, quæ juris ſunt gentium, cum teſtamenti factione: *tex. in Aut. ſed hodie, C. de donat. inter vir. & uxor.* & inſinuant *Didac. Covar. rub. de teſtam. par.* 3. *nu.* 27. *Surd. conſ.* 90. *nu.* 37. *Caſtill. deciſ.* 37. *n.* 15. *p.* 1. *Caſtill. de uſufruct. cap.* 66. *nu.* 21. *Gamm. deciſ.* 362. *n.* 3. 4. *Dian. reſ. mor.* 47. *tract.* 1. *par.* 4. *& p.* 6. *tract.* 1. *reſ.* 22. *Correa in relection. de immun. Eccleſ. par.* 2. *n.* 9. *del Bene, Xamar. in locis indicatis.*

60 Rursùs ad ſupremum mortis ſupplicium condemnatus, quamvis poſt ſententiam ſervus efficiatur pœnæ, ex *tex. in l. Imperatores, ff. de jur. Fiſc.* cum libertatis, ac Civitatis amiſſione, & teſtamenti factionis privatione, etiam ad adquirendum, *l. qui ultimò, ff. de pœn. & l. ſi quis filio, §. irritū, ff. de injuſt. rupt. irritoq; teſtam. leg. ejus qui, §.* 1. *ff. de teſtam.* niſi de Principis placito, ut experientia nos paſſim docet, & firmant *Maſtrill. deciſ.* 167. *n.* 17. *part.* 2. *Caſtill. d. deciſ.* 17. *num.* 19. *lib.* 1; tamen ad

61 Eccleſiæ confugium occurrens, gaudet immunitate: ut probant *Dian. locis indicatis, Remig. de Gonn. de immun. fallent.* 30. *Ambroſ. de imm. Eccleſ. cap.* 10. *n.* 13. *Tiber. Decian. lib.* 6. *tract. crim. cap.* 28. *nu.* 92. *Card. Tuſc. lit. E. concluſ.* 10. *n.* 22. 31. *Sebaſt. Guazin. defenſ. reor.* 1. *cap.* 37. *n.* 40. *Correa ubi deſuper, del Bene de immun. Eccleſiaſt. d. cap.* 16. *dub.* 10. *ſect.* 9. *num.* 7. *tom.* 2. *Conſ. Mar. Giurb. conſ.* 30. *nu.* 10. ubi de quaſi temeritatis nota, oppoſitum ſectantes redarguit *Mar. Ital. de imm. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *nu.* 70. *Conſ. Petr. ad Rit. M. C. V.* 43. *nu.* 13. *Jo: Bapt. Moccia quæſt.* 10. *Reg. de Marin.* doctrinâ prorsùs exploſâ *in cap.*

62 177. *lib.* 1. ubi diſcrimen, inter damnatum ad tempus, & perpetuò ad Regias triremes, adducit, cum hæc, & alia diſtinctio de exiſtente loco depoſiti, ac reviſione pendente, deſtituta legalibus eſt principiis: ità & alia de magiſtro, & diſcipulo, de patre, & filio, de uxore, & marito, de ſervo, & domino: quoniā diſcipulus, filius, uxor, & ſervus pro aliquo crimine attincti, & ad

Ec-

Ecclesiæ confugium occurrẽtes, ejus gaudent immunitate, nec eos vendicat Pater, Magister, Vir, aut Dominus, vt mirè edocent nuper laudati. Verùm si Reus ad tempus, vel perpetuò pro crimine ex-
63 cepto, ad remigandum damnatus fuerit, è triremibus aufugiens, & ad Ecclesiæ confugium occurrens, ejus immunitatẽ incassum invocat: ut congruunt omnes superiùs adducti: *Farinac. de imm. Eccles. nu.* 204. *& quæst.*28. *nu.* 46. *Ciarlin. contr. for. cap.* 197. *nu.* 31. *par.* 2. *Giurb. d. cons.* 30. *sub nu.* 22. *del Bene nu.* 2: *& sect.* 8. *nu.* 1. *Cutell. de immun. Eccles. lib.* 1. *quæst.* 29. *nu.* 6. *& quæst.* 40. *num.* 10.

Ex recẽsita demùm solidã remanet nostra sentẽtia, nimirùm hosce remiges omnes è triremibus aufugientes, & ad sacram Basilicam occurrentes, ejus potiri immunitatis clypeo; nisi contraria uigeret cõsuetudo, ut in Regnis Castellæ, *ex l.* 9. *§. penul. tit.* 24. *l.* 8. *recopil.* indicat *Hevia Valaños Cur. Philip. lib.* 3. *§.* 12. *nu.* 46. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 74. *Cordub. in l. si quis à liberis §. sed utrum num.* 26. *ff. de liber. agnosc. Villadieg. polit. cap.* 3. *&* 215. *Noster Giurb. d. cons.* 30. quę si viget, semper est pręferenda: ut dixit *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 18. *in fine* ut in Gallia texatur *Cassan. consuet. Burg. rub.* 1. *§.* 5. *nu.* 16. & ex nostra sæpè in Regno notamus, quam reticuit *Giurba, ubi nuper*, cum post peractã in Regiis Codicibus resignationem, per condemnati ad remigandũ nominis, & cognominis adnotationem, prorsùs ab Ecclesiæ refugio destitutus remanet, ex consuetudine, & ex tacita conventione, habita cum Ecclesiasticis. Hoc autẽ cũ Joseph Tumaselli remige observavimus, qui è triremibus aufugiẽs, & in Ecclesiã occurrẽs, fuit indè extractus, & ad triremes redactus, ibique pro fuga ad alios annos 7. ad remigãdũ cõdẽnatus. Quod pariter militat in remige voluntario, operã suam ad remigandũ locante, qui licèt de jure, explanatis attẽtis, gaudeat, & gaudere debeat immunitate Ecclesiastica, ut magistraliter sustinet *Giurb. d. cons.* 30. *à n.* 24. 27. 29. & in fine sic decisum in Regno testatur, & faciunt *Villadieg. polit. d. cap.* 3. *à n.* 216. *Guitter. qu.* 1. *n.* 18. *Aloys. Riccius de pub. judic. quæst.* 47. *n.* 8. *vers. sic servus, del Bene d. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 10. *sect.* 9. *n.* 15. *Dian. in locis indicatis*; attamen

men

men hodie oppositum observamus: immò hosce remiges tam damnatos, quàm voluntarios, qui (Bonavoglia) appellātur, liberè deambulantes per Civitatem, intrà, & foris Ecclesiam passim vidimus, & testatur *Cutell. d. quæst. 30. n. 17. part. 1.* astruitque *D. Ludovic. ab Exea d. alleg. de puniend. cadaver. vers. pari ratione.* Verùm enim verò allata recipienda sunt quoad remigem voluntariū, qui operā suam ad remigandum conduxit, finito tempore conductionis: nam iste Ecclesiastica gaudet immunitate, nec ut ad remigandum redeat cogi potest, nec ab Ecclesia arceri. At secùs si pendente locationis tempore, ad Ecclesiam cōfugerit, nam extrahi potest: quoniam servo æquiparatur: ratiocinatur *ex Cutell. del Bene d. dub. 10. sect. 9. nu. 15.* licèt ab hac sententia discedat *Giurb. ubi supra cons. 30.*

64 Aufugiens verò ex carcere effracto ad Ecclesiam, ejus potitur clypeo: etenim fugæ delictum excusabilem esse, propter naturalem inclinationem, ad evitandam pœnam, firmant, aliis refellendo, *Cassan. ad consuet. Burgund. Rub. 1. §. 4. vers. 5. il n'agrace, nu. 116. Covarr. var. lib. 2. cap. 20. nu. 13. vers. 18. Zoës. d. tit. 49. de immun. Eccles. n. 35.* ubi *sub n. 37.* hoc idem firmat in eo, qui sub juramento de redeundo fuit è Carcere dimissus, nam non obstante quod perjurus sit, ad Ecclesiasticæ Basilicę tutamen occurrens, ejus gaudet immunitate: etenim Ecclesia jus suum non omittit ob perjurum; licèt ex *Abb. in cap. inter, 6. de immun. Eccles. in fine*, putant *Covar. ubi nuper, et Zoës. ibidem* restituendum esse sæculari Judici, sub cautione impunitatis pœnæ.

Ecclesia denique, ejusque loca vicina, si à Satellitibus, aliisque Curiæ sæcularis armatis Ministris vallata sint, adeò ut Reus confuga Ecclesiam ingredi præpeditus, ab eis capiatur, immunitate gauderet Ecclesiastica, ob injuriā loco sacro illatam, ex ipso callido, ac fallaci impedimento, quod dolo, malo, ac fraude patratum est: ut mirè probant *Post. de manuten. possess. obser. 21. n. 17. 18. Steph. Gratian. discep. for. cap. 939. num. 10. Xamar. dissin. 129. n. 24. par. 2.* & sic pluries decisum refert *D. Mich. Cortiad. decis. 65. sub n. 7.* nisi Birroarii eum caperēt in loco distanti ab Ecclesia per decem passus, & ita pariter decisum affert *Cortiad. ibidem n. 10.*

Se-

65 Septa, & ambitus ipsius Sacræ Basilicæ, vel alterius loci sacri, eique adhærentes, clausi, vel parietibus circumdati si sint, idem in favorabilibus retinent immunitatis commodum, aliàs secùs, *ex Canon. frater*, *Canon. mutuentes*, 17. *qu.* 4. & ex *l. pateat*, *C. de his, qui ad Ecclef. confug.* insinuant *Navar. in manual. cap.* 25. *n.* 17. 18. *Castrus Pala. oper. mor. tract.* 11. *disput. unica punct.* 6. *n.* 8. 10. *Thom. del Bene de immun. Ecclef. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *&* 7. *Reg. Sanfelic. decis.* 19. *nu.* 3. *& decis.* 136. *nu.* 5. *Ciarlin. contr. for. cap.* 197. *n.* 2. *part.* 2. *Dian. resol. mor.* 1. *vers.* (*sed his non obstantibus*) *tract.* 1. *par.* 6. *et in summ. part.* 1. *verb. immun. Ecclef. Gambacur. de immunit. Ecclef. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 7. *Giurb. cons.* 22. *nu.* 22. *Sperell. dict. decis.* 60. *Barbos. de jur. Ecclef. univers. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 74. 75. sunt autem septa, omnia loca, quæ sæpè aliquo muro, aut tabulis vallata sunt: *Clement.* 1. *§. præterea de stat. Monachor. Canon. frater*, *& Canon. metuentes* 17. *quæst.* 4. *cap.* 1. *in fin. de censib.* & in *l.* 1. *§. septa*, *ff. de rivis*, *Giurb. d. cons.* 20. *n.* 22. *Guazin. n.* 19. *Decian. d. cap.* 25. *n.* 13. undè omne id, quod intùs Ecclesię septa, vel loci sacri existit, eadem gaudet immunitate, & ad ea confugiens, tutus est: probant ex d. *cap. metuentes* 17. *qu.* 4. *Correa in repet. cap. inter alia, de immun. Ecclef. part.* 2. *n.* 2. *Gambac. d. dub.* 4. *cap.* 1. *n.* 7. *Marant. resp.* 36. *n.* 2. *tom.* 2. *Paz. ubi desuper n.* 32. *August. Barbos. loco indicato nu.* 72. & alii, quos cumulat *Mich. Angel. Donat. de Asyl. resol.* 52.

66 Domus ipsius Sacræ Basilicæ, pro commodo, & habitatione Parochorum, Canonicorum, ac Clericorum designatæ, si intùs ejusdem Basilicæ, vel Cœmeterii ambitum, aut septũ sitæ sint, adeò ut tam in meatu, quàm remeatu, per Basilicam, Cœmeterium, aut alterius loci sacri præsidium transire necessariò oporteat; eodem Ecclesiastico fruuntur privilegio: *Guazin. defer.* 1. *d. cap.* 37. *n.* 24. *Farinac. de immun. Ecclef. in append. nu.* 289. *Sperell. d. decis.* 63. *num.* 1. si infra quadraginta passus existerent, *cap. si quis il primo*, *& il quarto*, *incipiens si quis contumax* 17. *quæst.* 4. *Oldrad. cons.* 55. *Mãtuan. cons.* 60. *nu.* 11. & conducit *tex. in l. præsenti §.* 1. *C. de his, qui ad Ecclef. confug.* ubi privilegium tribuitur locis sacris, & eorum finibus: *Decian. d. cap.* 25. *lib.* 6. *nu.* 15. *tom.* 2. si ipsi Clerico, in eisdẽ do-

domibus cohabitaverint, at secùs si laici cōductionis gratia, nam tunc, ut prophanæ allata non fruuntur immunitate, ut præter adductos affert *Cardin. de Luca miscellan. Ecclesf. part.* 4. *discurs.* 12. *nu.* 12. 13. 14. 15. *tom.* 14. *de Regular.* pari itidem schemate erit, si extrà septa, ejusque ambitum constructę, ac sitę sint, licet pro servitio Parochi, Clericorum, & Canonicorum inserviant; tunc enim Ecclesiastica carent immunitate, Reusque ad eas occurrens, immunis haud est: probat, & refert decisum *Cortiad. decis.* 60. *nu.* 12. 13.

Ità pariter dicendum est, si domus infrà septum, ac ambitum Basilicę, quę circà 30. aut 40. passus sitę, ipsius Basilicę non sint, sed alterius personę privatę, nam istę domus, quamvis pro habitatione Parochi, Canonicorum, vel Clericorum dictę Basilicę servientium eligerentur, adhuc immunes nō sunt: edocent *Jul. Chart. decis.* 46. *nu.* 20. ubi sic judicatum Mediolani testatur, nec discrepat *Jul. Clar. §. fin. quæst.* 30. *nu.* 2. *Castrus Palaus in oper. mor. tr.* 11. *disput. unica pun.* 6. *nu.* 12. *tom.* 2. *Reg. Donat. Anton. de Marin. lib.* 1. *ref. cap.* 18. *nu.* 4. *Peregrin. de immun. Eccles. cap.* 4. *nu.* 26. *Trullench. in decalog. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 5. *Panimoll. decis.* 88. *nu.* 16. *cum seqq.* nisi domus prædictæ non ipsius Ecclesię, sed particularium, infrà tamen septum existentes, eidem Ecclesiæ contiguæ sint, & portam habeant ad Ecclesiam; tūc enim immunitate gloriātur: judicatum sicque indicant *Barbos. vot.* 117. *lib.* 3. *Cortiad. decis.* 62. *nu.* 18. *Ricc. de publ. judic. quæst.* 37. *nu.* 4. *Barbos.* sibi contrarius de more, *in d. add. ad Canon. sicut antiquitùs nu.* 16. *& in d. vot.* 117. *nu.* 19. *Dian. resolut. mor. part.* 6. *tract.* 1. *res.* 2. *& in summ. part.* 1. *verb. immunitas Eccles. nu.* 9. putantes domus pro servitio Parochi, Clericorum, aut Canonicorum intrà septa Ecclesiæ existentes eàdem gaudere immunitate, etiam si propriæ ipsius Ecclesiæ non essent, sed locatæ. Nos autem primam sententiam veriorem, & ferè in omnibus subselliis amplexam esse notavimus, quamvis tales domus, nō Ecclesiæ, sed particularium, licèt Clericorum, Temploque contiguę essent, immunitate haud potiuntur: probat *ex cap. definivit* 17. *qu.* 4. *Mar. Ital. de immun. Eccl. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 2. *& §.* 5. *nu.* 8. *Peregrin. de immun. Eccles. cap.*

cap. 4. *nu.* 26. *Farinac. de immunit. Eccleſ. in append. num.* 291. *De Marin. d. cap.* 18. *num.* 4. *Borrell. in ſumm. deciſ. part.* 1. *tit.* 3. *nu.* 49. *Guazin. defenſ. reor.* 1. *d. cap.* 37. *nu.* 25. nec de hoc puncto ampliùs diſceptatur, aſſerit *Cortiad. d. deciſ.* 62. *nu.* 17. immunitas enim, tunc loco conceditur, quandò religioſus eſt, ob ſui reverentiam, & honorem: depromitur *ex d. l. præſenti C. de his, qui ad Eccleſ. confug. del Bene de immun. Eccl. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 24. *ſect.* 6. *nu.* 4. *Sanfelic. deciſ.* 19. *nu.* 5. *& deciſ.* 136. *nu.* 5. quæ laicorum domibus nullo pacto, tanquam prophanis debetur: edocent idem *Sanfelic. Ital. & alii, ubi nuper*; imò etiam ſi domus prædictę fuerint ipſius Eccleſię, vel Parochorum, aliarumque Eccleſiaſticarum perſonarum, & infrà allatos fines ſitę, immunitate non potiuntur, ut priſca ſecluſa conſuetudine, quando Eccleſię nondum in tanta quantitate erant: de recenti firmant *Sarp. de jur. Aſylor. lib.* 4. *Villalob. ſumm. lib.* 2. *tract.* 39. *difficul.* 5. *nu.* 3. *Navarr. man. cap.* 25. *num.* 18. *Fagund. præcept.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 61. Quidquid in oppoſitum dicat *Dian. reſol.* 71. *par.* 3. *tract.* 1. ejuſque aſſecla. Nã pro prima noſtra nuper firmata ſententia ultrà conſuetudinem, ſtat magìs cõmunis, & amplexa quam ſectantur pręter adductos, *del Bene tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *ſect.* 8. *num.* 10. *&* 11. *Azor. Inſtit. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 8. *qu.* 5. *& alii*, quos affert *Panimoll. deciſ.* 88. *nu.* 17. *tom.* 2. & deciſum affert *Pignatell. conſult. Canon.* 459. ubi de domo laici egreſſum in Choro Eccleſię retinente tractatur, & facit *Antonell. de regimin. Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 23. *in fine.* ſicque itidem deciſum affert idem *Panimoll. nu.* 18. de unitis apothecis Epiſcopi palatio cum Eccleſia adjuncto, & *Pignatell. conſult.* 458. *& conſult.* 176. *nu.* 2.

Recenſita potiſsimum locum ſibi vendicant, ſi domus prędictę Eccleſię, vel Canonicorũ ſint laicis ad emphyteoſim conceſſę: *Pignatell. cõſult.* 474. vel locatę *Card. de Luca Miſcell. diſcurſ.* 12. *par.* 4. *tom.* 14. *de Regul. & Mon.* licèt aliorum oppoſitam ſententiam referendo *Panimoll. ibidem nu.* 21. cum *del Bene* attamen eam non omninò improbabilem eſſe autumat.

67 Epiſcoporum domus, ubi ordinariè commoratur, Eccleſiaſtica decorantur immunitate, *ex Cann. id conſtituimus*

17.

17. *qu.* 4. sustinent *Navarr. in man. d. cap.* 25. *n.* 18. *Ciarlin. contr.* 198. *nu.* 22. 35. *par.* 2. *& in cap.* 116. *nu.* 14. *par.* 1. *Sperell. decis.* 49. *nu.* 9. *Mar. Itala de imm. Eccl. lib.* 1. *c.* 4. *§. n.* 1. *Bonac. t.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *pun.* 6. *§.* 4. *n.* 16. *Dian. res. mor. p.* 6. *tr.* 1. *res.* 4. *& in summ. p.* 1. *de immun. Eccles. nu.* 10. ex communi tamen usu, quia sic consuetum est: *Covarr. d. cap.* 20. *nu.* 5. *Clar. d. quæst.* 30. *n.* 4. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 85. *Giurb. cons.* 10. *n.* 3. si tamẽ infrà triginta, vel quadraginta passus Ecclesiæ Cathedralis sita sit: at si extrà eos constructa sit immunitatem non retinet: ut innuunt *Innocent. & Hostiens. in cap. inter alia de immun. Eccles. Panorm. in cap. Ecclesiæ nu.* 9. eodem *Covarr. ubi proximè Villalob. in summ. part.* 2. *tract.* 39. *diff.* 5. *n.* 9. *del Bene de imm. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 14. *nu.* 5. 6. 13. *Castrus Palaus tract.* 11. *disput. unica punct.* 6. *nu.* 20. *Giurb. cons.* 10. *nu.* 3. *Farinac. in prax. part.* 1. *qu.* 28. *nu.* 38. *Bajard. ad Clar. quæst.* 10. *nu.* 10. pluraque de hac consuetudine annectit *Gambac. de immunit. Eccles. lib.* 4. *cap.* 3. *sub nu.* 7. Quidquid, & sine fundamento sentiat *Dian. resol. mor.* 40. *tract.* 1. *part.* 4. ubi cum aliis ab eo laudatis conatur defendere, etiam si extrà dictos passus, vel Diœcesim, ac sinè cappella sita esset, immunitatis retinere privilegium, suamque probat opinionem ex Concilio Aurelianense *in cap. id cõstituimus* 17. *quæst.* 4. ubi indistinctè de Episcoporum domibus loquitur, attamen in eodemmet Concilio *cap.* 33. quod est *in Canon.* 4. *Episcop. de consecrat. distint.* 3. supponitur Episcopum, domũ Ecclesiæ adhærentem habere, aut intrà passus, quod pariter in generali Carthaginẽsi Cõcilio 4. relatum *in Canon.* 8. *Episcopus distint.* 4. statutum fuit. Ulteriùs hoc immunitatis privilegium non Episcoporum, aut Clericorum personis impertitum est, sed ipsi Ecclesiæ, ob loci consecrati reverentiam, ut prædiximus, & facit *Archaran. cons.* 329. cujus cultui, ac decori cõvenit, ut adhærentes ei domus suo servitio destinatæ, tali pariter potiantur immunitate: ut *in Canon. sicut antiquitus* 6. *& Canon.* 33. *diffinivit* 17. *quæst.* 4. & faciunt *Oldrad. cons.* 55. *Torrecrem. in dicto cap. statuimus nu.* 1. 17. *quæst.* 4. *Covarr. dict. cap.* 20. *num.* 5. *Innocent. in dict. cap. inter alia, num.* 1. *Butr. n.* 9. *Anan. n.* 10. *de immun.*

Ecclef. Decian. ubi fupra, ex quibus depromitur, de immemorabili confuetudine totius Orbis hafce Epifcoporum domus, Ecclefiæ adhærentes, aut infrà 30. vel 40. paffus exiftentes, immunitate gaudere Ecclefiaftica: *Bonac. de leg. difput.* 3. *quæft.* 7. *§.* 2. *n.* 8. *Piafec. in prax. part.* 2. *cap.* 4. *art.* 8. *n.* 2. *Ambrof. d. cap.* 10. *n.* 7. *Daniel. de Nob. contr. difp.* 23. *nu.* 17. *Villag. de extenf. leg. tit. de immun. Ecclef. n.* 37. *Zerol. in prax. par.* 1. *§. immunitas Ecclefiaft. n.* 1. 15. ab hac tamẽ fententia pariter difcedit *Gambac. de imm. Eccl. lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 5. edocens per *Canon. id conftituimus* 17. *q.* 4. in Concil. Aureliarenf. fub Hormifda Pontifice, domibus Epifcoporum abfolutè abfque ulla reftrictione paffuũ fuiffe indultã; meritò fub *nu.* 7. ratione dignitatis Epifcopalis fuiffe tributam cõcludit, quia fuã repræfentat fponsã: *Panimoll. decif.* 88. *adnot.* 2. *n.* 5. cui objectioni refpõsũ fupra fuit. Hinc hęfitatio fluit an absẽte, vel mortuo Epifcopo ejus domus eamdẽ retineat immunitẽ? annuêre: *Ital. lib.* 1. *c.* 4. *§.* 9. *n.* 4. *Farinac. in append. de immun. Ecclef. cap.* 17. *n.* 270. & alii per *del Bene eodem tract. cap.* 16. *dub.* 9. *fect.* 14. *nu.* 2. nifi effet conductitia, & ad laicorum habitatione deftinata: *Itala nu.* 8. 9. 10. ubi fe involuit quo ad tempus, quo Epifcopus habitavit, pluraque fcitu digna adducit quo ad indecorem Epifcopi, & mulierum familiarium, & conjunctarum cohabitatione, admirabilem S. Auguftini inftructionem referendo: fed pro recenfitæ hęfitationis folutione, vide *Card. de Luc. de jurifd. difcurf.* 70. *nu.* 6. ubi negativam tenet fententiam, etiam pro domibus in vifitatione per Epifcopos habitatis, nifi ipfo præfente.

68 Titularis denique, & fi effet Epifcopus, fi in fitu immuni pofita nõ fit domus fuæ habitationis, immunitate nequaquam fruetur Ecclefiaftica: infinuant *del Bene ubi fupra d. cap.* 16. *dub.* 9: *fect.* 14. *n.* 22. *tom.* 2. *Jo. Bapt. Ciarlin. contr. cap.* 10. *nu.* 10. *part.* 1. *& cap.* 198. *part.* 2. oppofitum tamen edocet *Dian. ref. mor. par.* 6. *tract.* 1. *de immun. Ecclef. ref.* 5. ubi fic ad favorem familiæ Titularis Epifcopi refert decifum per Sacram Congr. Immun. quam fententiam non improbabilem effe putat: *del Bene tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *fect.* 14. *nu.* 22. & fequitur *Panimoll. decif.* 88. *adnot.* 2. *n.* 9. 10.

Prolata infuper de Epifcopo-

porum domibus, itidem militant quo ad domus cæterorum Prelatorũ, jura Episcopalia, ac distinctũ retinentiũ territorium, si illę domus Ecclesię sint, eiq; adhęrereant, & pro Clericorum habitatione inserviant: *Ciarlin. contr. d. c.* 198. *n.* 31. *par.* 2. similes Episcopis hi sunt Prælati, quasi Episcopalem in Parochos habentes jurrsdictionem: etenim sub nomine Ordinarii veniunt: *del Bene de imm. Eccles. tom.* 1. *c.* 4. *dub.* 19. *n.* 10. *Ciarlin. contr. ubi proximè, & cap.* 20. *nu.* 29. *part.* 1. *Fermos. in cap.* 1. *par.* 3. *nu.* 3. *&* 4. *de for. compet. Barbos. in Clement.* 1. *n.* 9. *de reb. Eccles.*

69 Domus autem, sivè Cardinalium Palatia, haud sub una congruunt regula: etenim domus Cardinalium, titulari Ecclesiæ sui Cardinalatus, & habitationi annexæ, quo ad immunitatem regulãdę sunt, sicut Episcoporum domus: ut mirè defendit *D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. lib.* 1. *quæst.* 37. *sub n.* 3. quam sententiã, eo non citato, protulit *Card. de Luc. de jurisd. & for. comp. tom.* 3. *discurs.* 70. *sub n.* 2. & conferunt adducta per eumdem *in discurs.* 34. nec dissentiunt *Gambac. de immun. Eccl. lib.* 4. *cap.* 5. *sub num.* 5. *Dom. Larr. de immun. Eccles. par.* 2. *nu.* 19. si Oratorium ubi celebrantur divina Officia habuerint: insinuat *Barbos. de jur. Eccles. uni. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 71. domus verò propriæ, vel conductitiæ, ubi modo in Urbe, vel extra, jure commorantur privato, nullam conservant immunitatem: *Cutell. ubi nuper n.* 4. *Castr. Palaus tom.* 2. *disput. unica, de immun. Eccl. punct.* 6. *nu.* 23. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *sect.* 15. *Zechi. de Repub. Christian. tit.* 3. *de Cardin. privileg.* 9. *n.* 9. *Bajard. ad Clar. in qu.* 30. *nu.* 33. *in fine*, uno congruentes ore ex Sixti V. & Gregor. XIII. hæc Cardinalium privilegia abrogata, fuisse: licèt *Dian. in par.* 5. *resolut. mor.* 34. *tract.* 2. tantùm in Urbe fuisse revocatam sentiat, immò, & dein ab aliis iterùm indulta, & ante eum *Farinac. qu.* 28. *n.* 48. hoc idem asserit.

Veritas tamen est, istis Cardinalium Palatiis, non ex juris fonte, sed ex quadam introducta consuetudine hanc cõpetêre immunitatem: ex *Jul. Clar. in §. fin. q.* 30. *n.* 26. testantur *Tiber. Decin. d. c.* 25. *n.* 15. *in fin. Farinac. ubi nuper. & in append. de imm. Eccles. n.* 274. *del Bene d. to.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 15. & alii, quos pro utraq; sententia remissivè cumulat *D.*

D. Mich. Cortiad. decis. 59. *n.* 19. & post eos *Card. de Luca, ubi proximè sub n.* 3. *Panimoll. decis.* 88. *annot.* 1. *n.* 38. 39. 40. subdens *sub nu.* 42. & alii allati per *Pignatell. consult.* 122. *tom.* 4. idem dicendum est de Legatorum domibus, apud Imperatores, & Reges à Sacra Sede Apostolica missorum: *Gambac. d. lib.* 4. *cap.* 5: quem sequitur *Cutell. ubi desuper n.* 5. ex quibus desumitur hanc Cardinaliū domibus impertitā immunitatem, non ex Canonum scatere jure, sed ex sola Doctorum altercata opinione, & vi solius introductæ consuetudinis, eamque censuris tueri nequeunt Eminentiss. Cardinales: ut dictant *Suarez de censur. disput.* 4. *sect.* 7. *Ledesm. in* 2: *qu.* 3. *art.* 4. *Caietan.* 2. 2. *qu.* 7. *art.* 4. *Guttier. Canon. qu. lib.* 1. *cap.* 4. *ex n:* 30. enodatè *Card. de Luca de jurisd. d. discurs.* 70.

70 Palatia denique Cardinalium ruralia, extra habitationem, recreationis causa retenta, absque ulla hæsitatione affirmandum est, nullam retinere immunitatem: quoniā hæc introducta consuetudo, ex Cardinalium ordinaria habitatione initium sumpsit, quę cessat in dictis domibus, in quibus accidentaliter aliquādò commorantur, potissimùm ipsis absentibus: ut insinuat, & sustinet idem *Card. de Luca in d. discurs.* 70. *nu.* 4. *Pignatell. d. consult.* 122. *n.* 3. quid autem dicendum de Palatio, ubi habitant Ill. & Reverēdiss. Sanctæ Fidei Censores, vide *Mich. Angel. Donat. res.* 56.

71 Dormitorium pariter Ecclesiæ, vel Monasterii, aut alterius loci Sacri, ubi Regulares, & sæculares dormiunt, eadem potitur immunitate, Reusque in eo confugiens tutus est: demonstrant ex *cap. pro causa, de senten. excommun.* & consuluit *Decian. cons.* 80. *nu.* 38. *lib.* 3. *& in tract. crim. d. cap.* 25. *nu.* 28. *Giurb. cons.* 10. *sub n.* 9. & decisum refert *Cortiad. decis.* 53. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 7. *n.* 1. & in favorabilibus sub Ecclesiæ denominatione venit: *Sperell. decis.* 62. *n.* 22. & alii apud *del Bene tom.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *sect.* 16.

72 Seminarium, non Episcopi auctoritate erectum, pius dicitur locus, ac religiosus, meritòque immunitate decoratur Ecclesiasticā, & Reus ad illud occurrens, ceù ad Sacrā Basilicam, tutus est: ajunt *Episcop. Genuens. in prax. cap.* 17. *n.* 10. *Jul. Chart. decis.* 46. *Ricc. decis.* 171: *part.* 1. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.*

cap. 16. *dub.* 9. *sect.* 13. *nu.* 1. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 10. & alii relati per *Barbos. de jur. Ecclesiast. universal. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 71. *vers. domus Seminarii*, perfunctoriè *Dian. resolution. moral. par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 1. *in fine*, *&* *in summ. par.* 1. *verb. immunitas Eccles. n.* 6. *&* *part.* 10. *tract.* 15. *resol.* 38. *in principio*, ità *Marcus Anton. Genuens. in prax. Curiæ Neapol.* 17. *n.* 10. & cum eo *Bonac. de censur. to.* 3. *n.* 10. & idem de domibus Orphanorũ, Virginũ reparatarum, & Mulierũ malè nuptarum: hoc idẽ dixêre *Gambac. n.* 14. *Barbos. nu.* 77. *Donat. Anton. de Marin. resol.* 179. *Thor. comp. decis. par.* 3. *sect.* 1. *verb. immunitas Ecclesiastica*, *del Bene dicta sect.* 13. *num.* 1. *Daniel. de Nobil. controvers. disp.* 13. *n.* 6. *&* *in addit. n.* 5. idem dicito de domibus Clericorum in communi viventium, ut RR. Patres Oratorii Divi Philippi Nerei: *Dian. in locis indicatis*, *Gambacur. ibidẽ*, *Thor. ubi desuper*, *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *ꝗ.* 5. *n.* 7. *Daniel. &* *Barbos. ubi desuper.*

At si domus Seminarii, & alterius loci prænarrati, absq; Episcopi auctoritate constructæ, & erectæ sint, hoc minimè potiuntur privilegio: congruunt *Dian. in locis indicatis*, *del Bene d. sect.* 13. *n.* 1. *Gambac. n.* 15. *Barbos. n.* 101. *&* *de potest. Episcop. part.* 3. *alleg.* 75. *n.* 21. *Farinac. de immun. in append. n.* 252. *Suelves cons.* 32. *lib.* 1. *Reg. Sanfelic decis.* 219.

73 Xenodochyum insuper, sivè Hospitale, cunctis condecoratur privilegiis, quibus & ipsamet Ecclesia, Imperiali inspecto oraculo: *in l. omnia*, *C. de Episcop. &* *Cleric.* ut preter *Bald. in l. si quis*, *ad declinandum*, 1. *eodem*, *Archidiac. in cap. definivit* 17. *quæst.* 14. & aliis per *Farinac.* congestis *in quæst.* 28. *nu.* 36. *in prax. Merlin. contr.* 65. *n.* 1. *cent.* 1. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 16. *Reg. D. Raffael Vilos. de fer. fugit. c.* 19. *ꝗ.* 6. *n.* 10. Si Publicum, Sacrum, Religiosum, ac Ecclesiasticum sit: insinuant *Rot. Rom. decis.* 714. *n.* 16. *p.* 1. *Castr. Palaus oper. mor. tom.* 1. *tract.* 13. *disput.* 1. *punct.* 1. *qu.* 7. *nu.* 2. *Franc. Anton. Cost. noster Concivis in cons.* 4. *à n.* 4. *Fontanell. decis.* 331. *nu.* 6. *part.* 1. hoc est si de Episcopi auctoritate erectum, ac fundatum sit: *cap. inter dilectos*, *de donat. &* *cap. ad hæc de Relig. domib.* & facit *Gloss. in Canon. quidam* 18. *q.* 2. *Merlin. contr.* 65. *n.* 3. *centur.* 1. enim tunc universis po-

potitur Ecclesiasticis privilegiis: *Castrus Palaus ubi nuper, & tom 2. tract. 11. disp. unica, punct. 6. n. 17. Ciarlin. contr. for. d. cap. 116. nu. 7. part. 1. Sperell. decis. 51. nu. 19. Reg. Donat. Anton. de Marin. resol. cap. 79. n. 2. Giurb. cons. 10. n. 4. Dian. resol. mor. part. 6. tract. 1. res. 6. & in sum. par. 1. verb. immun. Eccles. n. 5. del Bene de immun. Eccles. tom. 2. d. cap. 16. dub. 9. sect. 10. à n. 1. Panimoll. decis.* 89.

At si prophanum, privatū, ac laicale Xenodochyum, sivè Hospitale esset, nempè absq; Episcopi fundatione, erectione, institutione, approbatione, & auctoritate erectum, tunc nulla fruitur immunitate: ut insiuant *Menoch. cons.* 1020. *Mar. Ita. de immun. Eccles. lib. 1. c. 4. §. 8. n. 8. Valasc. consult.* 105. *n.* 43. *Const. noster. dict. cons.* 4. *n.* 5. 12. *Merlin. contr. d. cap.* 65. *cent.* 1. *Thor. comp. decis. par.* 3. *sect.* 1. *Verb. Hospitalis.*

Sola planè Episcopi auctoritas in fundatione præstita, haud sufficit, ad hoc ut Hospitale sacrū, ac religiosum erigatur eo pacto, eisq; mediis, quibus ex sacrosanctis legibus, & Canonibus loca prophana, & laica, sacra efficiūtur, ac religiosa *juxtà tex. in d. cap. ad hæc de religios. domib.* & asserit *gloss. ibidem in verb. authoritate Pontificis*; & disertè educent *Felin. in d. cap. de quarta de præscript. nu.* 11. *Cardin. Zabarell. in cap. fin. de cens.* quem ad literam sequutus fuit *Merlin. d. cap.* 65. *nu.* 4. *& Cortiad. decis.* 43. *nu.* 17. & nos plura astruimus in præcedēti capitulo. Verùm, si ex magno temporis cursu, de hisce non constaret requisitis, ad signa opportuna recurrendum est, ut exponunt *Menoch. de præsumpt.* 132. *nu.* 51. *Barbos. de potest. Episc. d. alleg.* 75. *num.* 5. ut si locus formam retineret Ecclesiæ, & in eo fixum esset altare, sivè Oratorium consecratum, cum campanile, & nolis ex quibus vicini quotidiè, & publicè ad sacrum, vel ad Divina audienda Officia vocantur: astruunt mirè *Archidiacon in cap. nemo de consecrat. distint.* 1. *Innoc. in cap. inter dilectos de donat. Merlin. d. cap.* 65. *n.* 6. 9. *Barbos. num.* 5. *Consta d. cons.* 4. *nu.* 25. *Tamb. de jur. Abbat. tom.* 1. *disput.* 23. *qu.* 4. *Giurb. cons.* 10. *nu.* 15. *Reg. Sanfelic. decis.* 219. *nu.* 5. *Jo: Batt. Ciarlin. contr. for. cap.* 197. *nu.* 6. *par.* 2. aut si dotem congruam haberet constitutam: *Felin. ubi suprà num.* 11. *Fideric. de sens.* 130. *Cavalc. decis.* 17. *nu.* 65. *part.* 2.

Mer-

Merlin. nu. 18. nam tenetur Episcopus in fundatione, hanc ab ædificāte dotē congruā, & expensas necessarias expetere: *ex Canon. nemo il primo de consecr. distint.* 1. *& ex cap. cum sint de consecrat. Eccles. & ex gloss. in Canon. secundum Canonicam* 23. *quæst.* 8. *Azor. instit. mor. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæst.* 7. *Barbos. de potest. Episc. par.* 3. *alleg.* 64. *num.* 3. *& de jur. Eccl. univers. lib.* 2. *cap.* 2. *nu.* 20. aliàs de proprio tenetur Episcopus, talem haud expetens dotem, *ex cap. sicut, & ibi gloss. de consacr. Eccles. vel altar. Auth. de Ecclesiast. tit.* §. *si quis autem collat.* 9. quæ quidem dos mansus appellatur, *cap.* 1. *de censur.* id est tanta saltem pars fertilis agri, quanta pars bovū colere potest: insinuat *D. Anton. part.* 3. *tit.* 12. *cap.* 2. §. 2. *Chassan. in consiit. Burgund. rub.* 9. §. 4. *nu.* 1. *Otalor. de Nobilit.* 2. *part.* 3. *num.* 3. *Azor. ubi suprà*; de aliis verò requisitis, ex quibus depromitur Hospitale fuisse sacrū, ac religiosum: facit *Cortiad. decis.* 64. *nu.* 24. *cum seqq.*

74 Oratoria ulterius privata, quæ in aliqua privatæ domus parte construuntur in quibus nec Campana retineri potest; *an cap. patentibus de privi.* nec Missę Sacrificium celebrari absque Sedis Apostolicę venia, ut insinuant *ex Novarr. summ. Bullar. tit. de celeb. Miss. probibit. num.* 1. 2. *Pasqualig. decis. mor. de celeb. Missar. decis.* 165. *nu.* 2. 3. *Cesped. de exempt. regul. quoad celebr. Missar. cap.* 5. *dub.* 91. *nu.* 7. 8. nulla Ecclesiastica exornatur, immunitate, ideoque ad ea Reum prosilientem censuris tueri nequit Episcopus; ut probat *Innocēt. in cap. inter dilectos n.* 1. *de donat. Abb. in cap. fin. de censur. nu.* 4. *& in cap. patentibus nu.* 3. *de privil. Ciarlin. contr. for. cap.* 10. *nu.* 6. *part.* 1. *Castr. Palaus tom.* 2. *quæst.* 11. *disput. unica, punct.* 6. *n.* 19. *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. §. 4. *n.* 1. *Dian. res. moral.* 108. *part.* 4. *tract.* 1. *& part.* 9. *tract.* 1. *res.* 18. *& in summ. part.* 1. *verb. immun. Eccles. n.* 3. *Giarb. cons.* 10. *nu.* 5. 15. *del Bene de imm. Eccles. tom.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *sect.* 7. *n.* 16. *& tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 6. *nu.* 17. *& sect.* 12. & post eos *Pac. Jordan. elucubr. tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 8. *n.* 10. *& lib.* 11. *tit.* 2. *nu.* 198. *Pellizzar. man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu.* 4. *n.* 5. *Ventrigl. prax. annot.* 23. §. 1. *n.* 13. *par.* 2. *Pilaia decis. Pontif. decis.* 4. *n.* 25. *lib.* 2. *Antonell. de regim. Eccl. lib.* 1. *cap.* 9. §. 1. *nu.* 31. etenim

nim nec sacra, nec sub Ecclesiæ denominatione comprehenduntur: *Paris. cons.* 34. *à n.* 10. *lib.* 4. *Sanches de Matrim. d. lib.* 9. *disp.* 15. *nu.* 39. *del Bene d. tom.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *sect.* 7. *nu.* 15. 16. *Castrus Palaus tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unica, punct.* 6. *nu.* 19. *Giurb. d. cons.* 10. *nu.* 15. & ad prophanos usus pro libito redire queunt, *Abbas in cap. fin. n.*4. *de censib. Paz. in prax. tom* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 3. *n.* 30. *Villagut. de extent. leg. tit. de extent. immun. Eccles. n.* 25. *del Bene n.* 16. nec si Divina in eisdem Oratoriis celebrentur Officia: *Abb. in d. c. fin. de censib. Remig. de Gonn. de immun. Eccles. ampliat.* 2. *n.* 10. *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 2. *cap.* 8. *de Orat. & Capp. nu.* 16. *Giurb. d. cons.* 10. *num.* 5. *Castrus Palaus tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unica, punct.* 6. *nu.* 10. *Ciarlin. contr. for. cap.* 198. *n.* 28. *part.* 2. *del Bene, & Dian. in locis indicatis, Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 5. qui Regiã Divi Petri Cappellam, in sacro Regio Palatio Felicifs. Urbis Panormi, immunem esse, ac Ecclesiastica proindè frui immunitate inquit.

75 Confraternitatum laicorum, Oratoria, si fixa sint alicui Ecclesiæ, vel Monasterio ejusdẽ Sacræ Basilicæ, immunitatem retinent, aliàs secùs *Dian. par.* 6. *res. mor.* 1. *tract.* 1. & *in summ. part.* 1. *verb. immunitas Eccles.*

Oratoria sanè publica, Episcopi auctoritate fundata, perpetuoque cultui dicata Divino, cum campanili, aut campana in loco publico, quæ publicè pulsatur ad Populorum convocationem, ad sacrosanctum Missæ sacrificium, ac Divina audienda Officia, ostiumque patens in via publica habentia, immunia censentur, & Reus confugiens ad ea censuris tuetur: ut edocent *Butr. in cap. patentibus, de privileg.* & ibi *Decius num.* 5. 6. *Mascard. de probationib. conclus.* 869. *n.* 4. *August. Barbos. de jur. Eccles. univers. cap.* 8. *n.* 11. *Sanch. de Matrim. lib.* 9. *disp.* 15. *n.* 39. & *in cons. mor. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 7. *n.* 2. *Jo. Bapt. Ciarlin. controv. for. cap.* 197. *n.* 27. & *cap.* 198. *n.* 28. *part.* 2. *Virmigl. cons.* 96. *n.* 2. lato calamo *Mar. Ital. de imm. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. §. 4. *n.* 2. ubi affluenter indicat, quandò Oratoria ista dicantur publica, quandò verò privata, & ex eo *Cortiad. decis.* 64, accedentibus insuper enunciatis signis, sacra, ac religiosa, cum Episcopi auctoritate fundata præsumuntur Oratoria,

ria, innuit *Trullench. ad Bull. Cruciat. lib.* 1. §. 3. *dub.* 4. *nu.* 6. *Virmigl. conf.* 96. *n.* 2. *Cost. d. conf.* 4. *n.* 25. *Dian. ref. mor.* 1. *tract.* 1. *resol.* 18. *& in sum. part.* 1. *verb. immunit. Eccles. n.* 3. *& par.* 3. *verb. Oratoriū, Sanfelic. decis.* 219. *nu.* 2. *del Bene d. tom.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *sect.* 7. *nu.* 38. *Ciarlin. ubi nuper, & in cap.* 212. *num.* 37. *part.* 2. *Castrus Palaus tom.* 2. *disput. unica, tract.* 11. *punct.* 6: *n.* 19. potissimùm si sepulturam, vel Cœmeterium haberent *Gloss. in Element.* 2. *verb. altare de Relig. dom. Costa dict. conf.* 4. *n.* 26. *Fontanell. decis.* 331. *n.* 9. *par.* 2. & alii superiùs laudati, ex quibus alia signa, Oratorium esse sacrum, religiosum, ac Episcopi auctoritate erectum indicantia, recensentur.

Se involuunt tandem DD. in absolutione alterius dubii, scilicèt quid dicendum de Oratoriis sitis in Claustris, seù Gangiis Religiosorum, an ista eadem gaudeant immunitate? affirmant *Bordon. var. res.* 90. *n.* 6. *tom.* 2. *Rodoriq. quæst. Regul. tit.* 2. *quæst.* 75. *art.* 2. saltim ex privilegio Ordini Cistertiensi indulto, ratione communicationis: *Villalobos sum. tom.* 2. *tract.* 39. *diffin.* 5. *n.* 6. *Peregrin. de immun. cap.* 4. *n.* 5. *Dian. resol.* 6. *tract.* 1. *part:* 6. si Gangia, & Villa ab eorum Ecclesiis non sint separatæ: subdunt *Dian. Bordon. ibidem*, vide *Card. del Lugo respons. mor. lib.* 3. *dub.* 15. *à n.* 2. *& per totum.*

76 Furnus autem, aut furni domus, vel Apothecæ, quæ Ecclesię, Monasterio, aut Hospitali, vel alio sacro loco adhærent, ac inserviunt, eadem pariter gaudent immunitate: ut decisum refert pro Seminarii furno, *Episcop. Genuens. in prax. cap.* 17. *num.* 10. & dixère *Jul. Clar. dict. quæst.* 30. *Dian. resol. moral. par.* 10. *tract.* 15. *resol.* 38. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 6. *sect.* 14. *n.* 19. *Reg. Sanfelic. decis.* 219. *n.* 5. nec discrepat *Giurb. cons.* 10. *n.* 4. 12. 14. si aditum in Seminario, Ecclesia, aut alio loco sacro magis frequentatum habeat: licèt alterum in via publica, & minùs frequentatum retineat, at si aditus in via publica magis esset frequentatus, prophana esset domus, ita & furnus, nullamque retinerent immunitatem: *Reg. de Pont. d. decis.* 35. *Sanfelic. decis.* 240. *& decis.* 136. *nu.* 7. *Ricc. collect. decis.* 513. 669. 1097. *& in decis.* 171. *n.* 8. *part.* 1. sicque decisum refert *Thor. comp. decis. par.* 1. *verb. immunitas Eccles. & part.* 3.

sect. 1. verb. immunitas Eccl. & in supplement. decis. verb. Apotheca, Peregrin. de immun. Eccles. cap. 4. n. 27. Attamen si unum tantùm in interiori ipsius Ecclesiæ, Seminarii, Hospitalis, Monasterii, aut loci sacri parte aditum habet, per quem omnes ibi confluentes perveniunt; & si laicis furnus, domus, aut Apotheca locata esset, adhùc immunitate gaudet Ecclesiastica: ut conveniunt omnes, & referunt decisũ *Sanfelic. in decis. 136. Thor. in locis indic. Giurb. in decis. 10. n. 14. Novar. in sũ. Bull. tit. de immun. Eccl. n. 21.*

77 Hortus Ecclesiæ, Monasterii, vel Hospitalis, si annexus, ac contiguus Ecclesiæ, Monasterio, Hospitali, ac loco sacro est, aditumque ad eum habet, itidem Ecclesiasticæ immunitatis privilegio potitur, ex *Cæsarea leg. pateat, C. de his, qui ad Eccles. confug.* edocent *Guazin. def. 1. d. cap. 37. n. 14. F. Emmanuel. quæst. reg. tom. 1. quæst. 46. art. 1; Bonac. de clausq. 4. pun. 1. n. 1; Gambacurt. de immun. Eccles. lib. 4. cap. 1. n. 13. Thom. del Bene de immun. Eccles. lib. 2. cap. 16. dub. 9. sect. 7. n. 3.* si intus ipsius Ecclesię fines existat: *Peregrin. de imm. Eccle. cap. 4. n. 50. Thor.* & alii ubi nuper: *Merlin. contr. cap. 55. n. 1. cent. 1.*

Denique delinquens in Sacrestia, Ostio, Atrio, Porticu, Tecto, Scalis, Horto, Cãpanile, vel alio loco, Ecclesiæ, vel Cœmeterio adhærente; immunitate potitur Ecclesiastica: insinuant *Farinac. cons. 76. n. 14. Suar. de Relig. lib. 3. cap. 11. Mar. Ital. de immun. Eccles. lib. 1. cap. 4. §. 7. nu. 11. 12. 19. 20. & cap. 5. §. 3. n. 4. Cerlin. contr. cap. 154. n. 14. 15. 16. par. 2. Magal. par. 3. cap. 3. quæst. 1. n. 17. Gambac. de immunit. Eccles. lib. 4. cap. 11. n. 12. del Bene de immunit. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 6. n. 1. Cutell. de imm. Eccl. lib. 1. q. 25. n. 3. Sperell. decis. 60. Merlin. d. contr. 55. cent. 2. R. de Marin. resol. 170. n. 12. Reg. Sanfelic. decis. 19. n. 7. Diã. resol. mor. p. 1. tr. 1. resol. 25. et 29. et p. 6. resol. 7. tr. 1. & in sum. verb. imm. Eccles. nu. 17. par. 1. Mastrill. decis. 22. Castill. decis. 156. n. 24. lib. 2.*

78 Valdè herclè distat homicidium in Sacra Basilica patratum, ab eo in loco immuni: illud enim, Canone sic expressè jubente, ab immunitate excluditur: ut *in c. fin. de imm. Eccl.* & in allata Greg. XIV. Bul. patulè evolvitur, ex quibus habetur quod homicidiũ, ac mẽbri mutulatio in ipsametEcclesia perpatrata ab immunitate arcetur; meritò cum odiosæ, ac

ac pœnales tales sint sanctiones immunitatis Ecclesiasticę favorem arctantes, ac jura corrigentes communia, extēdendæ ad necem in hisce exterioribus ipsius Ecclesiæ partibus patratam, minime sunt: ut ferè omnes uno congruunt ore desuper allati. Estque planè in enunciatis sanctionibus locus Ecclesię interior tantùm consideratus, exterior verò exclusus remansit: quippè confectum in ripa, confectum haud dicitur in flumine: ut mirè ex *Bart. in l. 1. §. in publico flumine, ff. de flum.* ad rem explicat nostram *Bero. cons. 173. per totum, de Franc. decis. 402. n. 8. Merlin. d. cap. 55. n. 27. centur. 2. Castill. decis. 156. n. 26. tom. 2.* meritò, hisce attentis sanctionibus, ipsius Sacræ Basilicæ exteriores partes appellatione Ecclesię haud veniunt, sed tantùm ipsa Ecclesia ex murorū ambitu circumdata: taliter quod, ad hoc ut quis Ecclesiastica privetur immunitate, delictum in allatis exterioribus Ecclesiæ partibus patratum, in ipsa Ecclesia commissum minimè dicitur: quamvis in his, quæ Ecclesiæ favorem concernunt, & ad Ecclesiasticam fruendam immunitatem tendunt, partes istæ exteriores immunitatem retinent. Queis igitur sedulò perpensis, concludendū est hasce neces in relatis exterioribus ipsius Sacræ Basilicæ partibus patratas, Ecclesiastica potiri immunitate: ut edocent proximè citati, additis *Hostiēs. in d. cap. fin. sub nu. 3. de imm. Eccles. Germon. de Sacror. inim. lib. 3. cap. 16. n. 81. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 28. sub nu. 5. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 11. nu. 9.* annuitque *Præs. de Franch. d. decis. 402. Sperell. decis. 60. n. 14. Merlin. d. cap. 55. nu. tom. 2. ubi sub n. 31.* sic pluries decisum per Supr. Coll. Concilium affert: pariles quoque sunt decisiones allatæ per *Viscont. ad eumdem de Franch. loco indicato*, & per *Reg. Sanfelic. in decis. 19. tom. 1. Ciarlin. contr. for. cap. 154. n. 14. 15. Farinac. cons. 76. nu. 14. Borbos. de jur. Eccles. univer. lib. 2. cap. 3. n. 117. 119.*

79 Nec relevat accidentalitatis, vel appostati consideratio, quam nonnulli ponderant. Talis namq; consideratio tantùm confert ad necem in ipsa Ecclesia patratā, ad finem includendi, vel excludendi ex qualitate animi, ab ipsa immunitate, quæ haud congruit ad necē, in hisce exterioribus Ecclesiæ partibus cōmissam. Ista namque talis est, prout quælibet alia in quocumque loco

loco commissa, quæ si cum ea aliqua non concurreret assassinii, vel proditorii qualitas, Ecclesiastica potitur immunitate, tanquam in enunciatis sanctionibus non devicta: ut accidit in casu quem, affert *Xamar. diffin.* 60. *tom.* 2.

80 Bulla porrò Gregorii XIV. nō tantùm loquitur de homicidio patrato in ipsamet Ecclesia, vel Cœmeterio, imò extensionem sub censurarum coërctione apertè interdixit: ut ex *Put. decis.* 50. *n.* 5. *Deci: cons.* 61. *nu.* 2. *lib.* 1. *Cravet. cons.* 201. *Farinac. d. cons.* 76. *n.* 14. in casu illius de Gregorio, & Buglio, *Ambros. de immunit. Eccles. cap.* 5. *vers. nec subsistunt*, *Lezan: quæst. regul. tom.* 3. *verb. immun. Ecclesiar. n.* 11. *Peregrin. de imm. Eccles. cap.* 6. *n.* 33. *Dian. resol. mor. par.* 1. *tract.* 1: *res:* 25. *& res.* 39. *& par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 7. *& res.* 10. *& in summ. par.* 1. *verb. immun. Eccles. n.* 17. *Castill. d. decis.* 156. *n.* 30. *tom.* 2. nec decisiones, quas afferunt *R. Sanfelic. & Merlin. ac Sperell.* fundantur in qualitate rixæ, sed in: dispositione *cap. fin. de immun. Eccles. & in Bull. Gregor. XIV.*

81 Parvi quoque momenti est altera ponderatio, quam aliqui depromere intendunt ex spe Ecclesiastica immunitate fruendi, quam supponunt in delinquente in hisce exterioribus Sacræ Basilicæ partibus propè Basilicam existentibus: etenim *cap. fin.* illam præ oculis habuit spem, quam fidenter habere potuit delinquens in ipsamet Basilica, quæ haud accomodatur in delinquente extra, licèt propè eam, quippè iste antequam in decretum se perduceret præsidium, maximo discrimini se exponeret, eique plura evenire possent prava: ut mirè ratiocinantur consulendo *Bellamera cons.* 13. quem allegat *Tib. Decian. lib.* 6. *tom.* 2. *cap.* 28. *sub n.* 5. & sequuntur *Azaved. lib.* 1. *tit.* 2. *l.* 3. *n.* 28. *Castill. d. decis.* 156. *n.* 13. 14. & antè eos *Abb. in cap. inter alia, nu.* 18. *de immun. Eccles. Joan. de la Cruz de direct. conscien. par.* 1. *præcept.* 8. *quæst.* 3. *art.* 2. *dub.* 1. *Suarez tom.* 2. *de Relig. dom. tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 9. *Bonac. de leg. disp.* 3. *qu.* 7. *§.* 2. *n.* 13. *Castr. Palau. tract.* 11. *disp. uni. par.* 9. *n.* 9. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 15. opinantes disparem esse rationem spei, delinquentis in ipsa Basilica, & delinquentis extra, licèt propè eam; immò in hoc cessare rationes per Summum omnium Ecclesiarum Antistitem in allato *cap. fin.* adductas:

ctas: nã illa quòd ibi quis puniri debeat, ubi deliquit, non militat: quoniam non in loco interdicto, quòd est ipsa Sacra Basilica deliquit, sed extra eam, nec altera, frustrà legis auxilium implorat, qui sub privilegii clypeo deliquit: nã iste immunitatis leges haud lædit; ergo, &c. meritò magistraliter concludũt hosce fontes homicidium extra Ecclesiam, licèt propè eam patrantes immunitate non privari, si ad ipsã viciniorẽ Ecclesiã cõfugerint: ut pręter allatos, instruunt *Suarez de Relig. lib.* 3. *cap.* 11. *nu.* 9. *Novar. in sum. Bull. tit. de immun. n.* 5. *Martin. Bonac. tom.* 2. *disp.* 3. *qu.* 7. *pun.* 6. §. 4. *n.* 13. *Trullěch. in decalag. tom.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 13. *& ad Bull. Cruc. lib.* 1. §. 5. *dub.* 9. *n.* 8. *Castr. Palau. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unica*, *pun.* 9. *n.* 20. 21. *Duard. in Bull. Cœn. lib.* 2. *Canon.* 15. *qu.* 16. *n.* 20. *Dian. res. mor. par.* 1. *tract.* 1. *res.* 3. *par.* 6. *tract.* 1. *resol.* 10. *& in summ. verb. immun. Eccles. n.* 17. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 19. *sect.* 6. *Mastrill. decis.* 22. *lib.* 1. *Castill. d. decis.* 156. *n.* 13. 18. *Farinac. d. cons.* 76. *n.* 14. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 5 *n.* 4. elatè *Itala de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 4. §. 7. *n.* 18. *Ciarlin. contr.* 154. *n.* 13. *par.* 2. *Gratian. discept. cap.* 619. *n.* 33. sicque pluries decisum in Principatu Cathaloniæ affert *D. Mich. Cortiad. decis.* 116. *nu.* 12. 13.

Confugientem denique ad Sacerdotem deferentem ad infirmos Viaticum Diuinissimum, Ecclesiastica immunitate gaudere sentit *Suar. cap.* 9. *nu.* 10. *ad fin.* qui etiã existimat idem privilegium extendi posse ad locum, ubi reperitur Sacramentum, licèt per trãsitum, ità cum multis defendit *Fagand. de præcep. Eccles. præc.* 2. *l.* 4. *cap.* 4. *n.* 54. *qui testatur de com.* de quo latè *Cenedo q.* 42. *& Villalob.* 2. *part. tract.* 39. *diff.* 5. *nu.* 5. quam etiam sententiam dicit tenendã *Sanchez in consiliis part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 7. *nu.* 3. eamq; amplectitur *Barbos. de jure univers. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 69. quamvis oppositũ afferat *Covarr. lib.* 2. *variar. cap.* 2. *ex Bonac. cum aliis to.* 2. *et* 3. *de cens. disp.* 2. *q.* 3 *pun.* 16. §. 4. *n.* 27. innuẽtes, quod de rigore juris, & seclusa consuetudine nullibi dictum Immunitatis privilegium videtur cõcessũ. Veriùs tamen erit, & magìs Catholicę Religioni consentaneum erit, nullo modo posse Reum capi, ob reverentiam jure divino debitam Corpori Christi: si verò capiatur, non vio-

violatur in rigore immunitas
82 Ecclesiasticâ, nec Reus sic captus videtur restituendus, nisi aliter consuetudo instruat, quæ multum spectanda est, & potuit meritò introduci, quæ pietati favet, & reverentiam, fidem, ac devotionem huic sanctiss. & divinis. Sacramēto fovet: & sanè Immuninitas ipsa Ecclesiastica ab hoc Sacramento principaliter initiū sumpsit: *CastroPalao tom. 2. tr. 11. disp. un. punct. 6. n. 24.* si enim ut refert *Bonac.* alicubi usu receptum est, ut amplectens Sacerdotem, quicūque ille sit immunis existit, nec in carcerem conijci potest, multo magìs qui se ad hoc ineffabile Sacramētum receperit. Si verò Eucharistia duceretur ad aliquē vinctū; tūc nec victus, nec alius ex victis, ad illā cōfugiēs gaudet immunitate: ut existimat *Suar.* rationēq; adducit *Sylv. V. immunitas 3. nu. 1.* quia tunc liberi ad eam nō confugiunt; *Villalob. loc. sup. cit. & ex cap. sanè de celebr. missæ faciunt Farinac. prax. q. 28. n. 11. Decian. tom. 2. c. 29. n. 8.* erudientes hāc immunitatem indultam recensitis ad Sacr. Æucharistiam confugiētibus de jure non oriri. Attamen pro reverentia tanti Sacramenti, religiosum, pium, ac necessarium esse putamus allatam impertiri immunitatem: quam sententiā sequendam esse usque ad sanguinis effusionem dixêre *Viu. comm. opinion. verb. condemnatus lib. 1. opinion. 45. Covarr. ibid. nu. 6. Bajard. qu. 30. num. 20. Ambrosin. de immun. Ecclesiast. cap. 10. num. 9. Cevall. com. contr. com. qu. 116.* nec discrepant *Pegn. decis. 61. nu. 4. p. 1. Ciarlin. contr. cap. 197. nu. 31. par. 2. Giurb. cons. 30. n. 10. Mar. Ial. de Immun. Ecclesiast. cap. 4. §. 10. D. Mich. Cortiad. decis. 82. num. 15.* nisi aliter consuetudo docuerit, *del Bene de Immunit. Eccles. cap. 16. dub. 9. sect. 16. num. 6.*

83 Difficultas herclè haud parum levis urget in eo, qui simpliciter dum ad patibulū ducitur, recensitum ineffabile Sacramētū obiam veniens, non se, cum fidelium assecla recipit, neque Sacerdotis vestimentorum fibrias tetigit, neque baldachini astam accipit (ut de allatorum DD. mēte necessarium esse depromitur) sed tantùm causaliter, sic sua arridente fortuna, solam tanti Sacramenti visionem adipiscitur, an ab Ecclesia protegi debeat? Pro cujus hæsitationis solutione nos affirmativam pectoris ab imo tuemus, non tamen, quoniam sic

sic de Quiritum, ac Canonico jure decretum evolvitur, sed ex sola opportuna, necessaria, ac omninò debita reverentia, quam fideles omnes tanto ineffabili Sacramento præstare debent:pro cujus nostræ sententiæ solida tuitione, â majoritate rationis arguendo, nostramque orationem à Quiritum ęvo sumendo, inquimus, Flamines, Diales,& Vestales Virgines apud Quirites in tanta æstimatione, & veneratione fuisse,ac earum tàm magnam fuisse auctoritatem, quòd si ad capitale supplicium quis ducebatur, & aliqua casu Vestalis transibat Virgo; vitæ indulgentiam obtinebat, nec ad verberandū obsignati, Flamines supplices occurrentes, vapulabātur: teste *Alex. ab Alexand. lib. 5. genial. dier. cap. 12. Hieron. Plattus lib. 2. de bon. stat. relig. cap. 37. Gellio lib. 10. cap. 15.* Ulterius apud Indos prava vigebat mos: nimirùm mulieres suis viris orbatæ, post eorum obitum, & infrà octavam, in publico spectaculo, occurrētibus parentibus, amicis, ac populo ovāte, in contabulationibus ad id obsignatis consedentibus;ipsę gēmatæ, ac pretiosissimis suis gazis pręditæ, ultimis confecti, amplexibus,ac mortui viri recordationibus,in ardentes odorosasq; prunas se proijciebant, ut cōcremarentur, aliàs in infamiæ indelebilē labem ruebant: eximebantur tamen à recēsito dedecore, eæ, quæ falsorum suorum Numinum Sacerdotes(quos Bonzos appellabant) obviātes,eis in cubinas seipsas tradebant: ita cōcordi oraculo referūt omnes missionarii, qui indos petiêre. Momettani insuper multis, variisque exemptionibus ditantur eos, qui Meccam ad suum pseudo Prophetam videndum accedunt, teste teatro Tur. & tandem, seclusis cunctis aliis obsequiis reverētiam falsorum Numinum redolentibus, quæ Gentiles ex solo sui falsi Dei, ejusque Ministri aspectu comptè observabant; nostra tempestate eādem reverētiam in homines altioris liniæ passim notamus: etenim si Regem, ac Cardinalem casu, ductus ad mortē nanciscitur, ob tantorum virorum opportunū obsequiū, non ne liberum evadere debet? annuit *ex Bald. jul. addictos C. de appellationem* saltim *quo ad naturalem vitam Jul. Clar. prax. crim. §. fin. qu. 98. nu. 5.* & crimen non sit de atrocioribus, nec discrepat *Decian tract. crim. tom. 2. lib. 7. cap. 37. nu. 27.* si tamen

casu Cardinalis occursio fuerit, non vero data opera ex *Germon. lib.* 3. *cap.* 6. *nu.* 52. *Lancellott. in Templ. Jud. lib.* 2. *de Cardin.* §. 3. *nu.* 30. cui secluso jurisjurando creditur, *Zechius de Reipubl. Christian. de Cardin. tit.* 3. *privil.* 7. *nu.* 9. *Alban. de Cardin. qu.* 47. & alii, quos affert *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2: *cap.* 16. *dub.* 9. *sect.* 15. *nu.* 4: 5. qui *sub nu.* 8. inconsentaneum esse credit, Cardinales minorem apud nos habere estimationem, quam Vestales, Diales, ac Flamines.

Nos autem, eodem themate retento, glomeramus magis monstruosum, ac impiū esse eamdem reverentiam, & obsequium, quod Gentiles, Idolatræ, & alii Infideles suis falsis præstabant Numinibus, & Sacerdotibus, & nosmetipsi Regibus, & Cardinalibus dignè præstamus; majorem, ac ex toto magìs exactam Omnipotenti, vero, ac vivo Deo sub Sacramentalibus speciebus non præstare: meritò audacter firmamus, ductum ad supplicium, Sanctissimum Christi Corpus casu obviantem, seclusa aliorum sententia, protegendum esse ab Ecclesia.

LAUS DEO BEATÆQUE MARIÆ VIRGINI.

SE-

SECTIO SECUNDA
SVMMARIVM.

1 *INferes vulnus in Ecclesia, si paulò post mors in loco propbano sequitur, ab immunitate Ecclesiastica respuitur.*

2 *Existens in Ecclesiâ si telo, aliove instrumento, stante extra Ecclesiam interfecerit, tutamine Ecclesiæ indignus est.*

Opposita affertur sententia.

Auctoris distinctio adducitur

3 *Existens in loco prophano si sistentem in Ecclesia occiderit, an potitur Ecclasiæ clypeo?*

4 *Extrahens aliquem ab Ecclesia, eumque extra eam interficiens, an immunitate fruatur?*

5 *Mandans ab aliquo interimi aliquem in Ecclesia, arcêdus est ab ejus immunitate?*

6 *Et an mandans stans, in Ecclesia interfici existentem foris Ecclesiâ sit privandus ab allata immunitate?*

7 *Auctoris opinio affertur.*

8 *Patrans alia graviora crimina in Ecclesia, & in Gregorii XIV. Constitutione minimè expressata, an gaudet immunitate Ecclesiastica?*

Affirmativa refertur sententia.

9 *Eaque crimina loci ratione ab Episcopo Ordinario, consulto Sum. Pontifice plectuntur, sensiunt nonnulli.*

10 *Chrysostomi Homilia, ad id affertur.*

11 *Negativa adducitur sententia. n. 12.*

13 *In Bulla Gregorii non evolvitur jus commune fuisse correctum. n. 14.*

15 *Correctio non præsumitur, nisi expresse fuerit posita dictio (tantù,) non obstante. n. 16. 17.*

18 *Nec municipales consuetudines fuère sublatæ.*

19 *Cap. fin. de immun. Eccles. duos tantùm excipit casus, nimirùm homicidium, & membri mutilatio, in ipsa Ecclesia, attamen ex rationibus in eodem Capitulo adductis, ad alia graviora crimina porrigitur.*

20 *Cap. fin. haud respexit delicti qualitatem, sed sanctitatē loci.*

21 *Omne grave delictum in Ecclesia, vel Cœmeterio patratum de jure immunitate haud fruitur. n. 22.*

56 *Ex prisca, ac recenti Regni praxi oppositum depromitur, & Gregorii Constitutio ad unguem in omnibus servatur.*

57 *Membra mutilantes in ipsa Sacra Basilica, vel Cœmeterio ab ejus immunitate arcentur.*

Et quid si per accidens, vel ob propriã suæ vitæ tuitionem mutilaverint? Oppositæ afferuntur sententiæ.

Verior, ac magis amplexa adducitur.

58 *Membrum propriè quid sit, explicatur.*

59 *Mammillæ an membra sint?*

60 *Digitus an membrum sit?*

61 *Mutilare membra est membrum abscindere: debilitare autem est membri officium implicare.*

62 *Caietanus in 2.2.quæst.68. art. 5. & Sot. de Just. & jur. lib. 5. qu. 2. sustinentes digitum esse membrum refelluntur.*

63 *Mandans mutilari aliquem existentem in Ecclesia ab ejus non respuitur immunitate. Opposita adducitur sententia.*

Et quid de mandato commisso ad mutilandum ab eo, qui in Ecclesia existens, ut exequatur contra existentem extra Ecclesiam ordinavit.

64 *Auctor circa explanationem cæterorum criminum per Greg. XIV. Constitutionem exceptorum se remittit ad 2. suum Collectum de Clericat. quandoq; amittend. ubi sigillatim cuncta extricantur, ni labores non levis ponderis dupplicentur.*

65 *Judex laicus an possit arma, ac falsam monetam, & falsa instrumenta ab Ecclesia extrahere?*

66 *Affirmativa refertur sententia.*

Negativa adducitur, variisq; rationibus comprobatur.

67 *Confugiens ad Ecclesiam gaudet immunitate Ecclesiastica, itidem, & cuncta bona sua in ea existentia.*

Canon sicut antiquitus 17. quæst. 4. explicatur.

68 *Arma, instrumenta, ac moneta falsa ab Ecclesia extrahuntur cum Ecclesiastici Judicis brachio.*

Et an ut Reo confugienti præjudicium inferatur?

69 *Cutelli opinio reiicitur.*

70 *Talis extractio, ac Cadaveris exhumatio modo enarrato licitè conficitur pro delicto in genere clarificando.*

71 *Et si absque veniã Judicis Ecclesiastici conficitur illegitima est, & censurarum gladio punibilis, quia jurisdictionalis actus est.*

72 *Ecclesia licèt in Principis sæcularis territorio sit, non tamen de suo territorio est, nisi quo ad protectionem.*

73 *Præventio ut locum habeat, opus est ut inter Judices parem ha-*

habentes jurisdictionem controversia oriatur.

74 *Cognitio nullitatis extractionis ad Judicem sæcularem non spectat, sed ad Ecclesiasticum.*

75 *D. Chrystophorus Vargas Machuca asserens hanc extractionẽ ex consuetudine solos sæculares Judices factitari, refellitur, ejusq; attestationẽ haud veram esse demonstratur, tam in utroque Siciliæ Regno, quàm in piissimis Hispaniarum Regionibus.*

76 *Contra delinquentes in Ecclesia, pro delictis non exceptis utrumque ruit Imperium Ecclesiasticum, & Temporale, quia mixti fori est.*

77 *Et præventioni locus est, si reus ab Ecclesia exiverit: at secùs si in ea perduraverit, nam tunc Ecclesiasticus Judex cõtra eum urget.*

70 *Pro delictis in Ecclesia patratis, ex quibus sanguinis pœna infligitur, præventio non militat, quoniam Ecclesiastica potestas conquiescit: at secùs quo ad pœnam temporalem.*

79 *In delicto mixti fori punitus ab uno Judice, quando inquietari possit ab alio?*

80 *Et quid si pœnæ in jure Canonico, & Quiritum sint pariles, aut dispares?*

1 Rædiximus equidem in præcedẽti sectione *sub nu.* 7. eliminandos esse ab Ecclesiastica immunitate patrãtes homicidium, vel membri mutilationem in ipsamet Ecclesia: nunc congruit exaratis attexere lethale vulnus inferentẽ in Ecclesia; nã si paulò post mors sequuta sit in loco prophano, ab hac immunitate arcendũ esse firmant *del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 2. num. 11. Cortiad. decis. 112. n. 5. in fin:* quia grave delictum in Ecclesia patravit: ut subdit *Gambac. de immun. Eccles. cap. 24. n. 6. lib. 5.* innuens quòd illi, qui hanc non sectantur sententiã, nimirùm, patrãtem aliud grave delictum, præter homicidium, aut membri mutilationem, respuendum esse ab immunitate Ecclesiastica; expectari debeant vulneris eventum, & si mors sequatur, immunitate non gaudere infligentem lethale vulnus in Ecclesia, licèt mors extra eam sequatur, aliàs secùs. Existens
2 pariter in Ecclesia, si telo, aliove instrumento stantem extrà Ecclesiam interfecerit, ab Ecclesiastica respuendus est immunitate: ut ajunt *Ambros. de immun. Eccles. cap. 5. num. 7.* Gua-

Guazin. desen. 1. *resp. cap.* 38. *nu.* 20. *Ciarlin. contr. for. cap.* 12. *n.* 48. *Reg. de Marin. res. cap.* 170. *tom.* 1. *nu.* 78. *Hier. Basilic. decis.* 5. *à nu.* 31. 32. 33. ubi decisionem Regni Siciliæ affert *Matth. de regim. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. §. 1. *nu.* 163. *Ferrer. par.* 3. *obser. cap.* 246. ubi sic decisum affert *Castr. Palau. tract.* 11. *disput. unic. par.* 9. *nu.* 15. etenim verè, & propriè dicitur in Ecclesia interficere is, qui in Ecclesia apponit causam necessariam excidii: *Zoës. infra nu.* 23. licèt oppositam tuentur sententiam, *Donat. resol.* 136. *P. Dian. res. mor.* 9. *tom.* 1. *Bonac. disp.* 3. §. 2. *pun.* 6. *quæst.* 7. *nu.* 3. *tom.* 2. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 13. *Fagund. præcept.* 2. *cap.* 4. *n.* 17. *lib.* 4. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 19. *sect.* 5. *n.* 2. 3. imò subdit *Bonac. de cens. disput.* 1. *qu.* 1. *pun.* 11. *n.* 11. allatum delinquentem non tuere in censuram indictam contra occidẽtem in Ecclesia. Veritas tamen hujus sententiæ est, primam recensitam negantium opinionem militare in delinquente intùs Ecclesiam ad locum prophanũ, consulto, & deliberato modo, at secùs in rixa, ut graphicè explicat *D. Mich. Cortiad. decis.* 114. *nu.* 4. 5. 6. *& decis.* 117. *n.* 3. *tom.* 2. vel si fuerit provocatus *Ventrigl. prax. annotat.* 23. §. 2. *n.* 15. *in fin. par.* 2. quod non itidem dicendũ

3 est de existente in loco prophano, qui interimit existentem intus Ecclesiam: *Guazin. n.* 21. *Basilic. num.* 33. *Thor. comp. verb. reponi, par.* 1. *Gambacurt. del Bene*, & alii per *Cortiad. decis.* 115. *n.* 3. 4. 5. *Suarez tom.* 2. *de Relig. tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 7. *Pellizzar. n.* 14. delictum namque in Ecclesia executionem habuit cum ejus injuria: *Covar. lib.* 2. *cap.* 20. *nu.* 15. *vers.* 27. *Suarez n.* 7. 8. *Henr. Zoës. lib.* 3. *decret. tit.* 49. *de immun. Eccles. nu.* 23. meritò ab Ecclesia expellendũ esse firmant, & cum eis *Ventrigl. ubi nuper.*

4 Extrahens insuper quoquomodò aliquem ab Ecclesia, eumq; dein necans, ab Ecclesiæ clypeo expellitur: *Peregr. de immun. Eccles. cap.* 6. *nu.* 18. *Donat. resol.* 136. *Farinac. in append. de immun. Ecclesiast. cap.* 16. *n.* 232. *August. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 2. *cap.* 3. *de imm. Eccles. n.* 115. & facit *Cortiad. decis.* 118. *per totum, & n.* 5. sic decisum affert.

5 Mandans denique interimi aliquem in Ecclesia existentem, immunitate haud potitur

tur Ecclesiastica: *Tiber. Deciā. tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *n.* 7. *Reg. de Marin. resol. cap.* 170. *n.* 7. *Farinac. ubi supra n.* 230. *Peregrin. d. cap.* 6. *nu.* 36. *D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. lib.* 1. *quæst.* 10. *nu.* 1. *& ferè per totum* ratione executionis mandati: *Suarez disp.* 1. *tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *Duard. in Bull. Cœnæ lib.* 2. *cap.* 15. *qu.* 16. *n.* 24. quidquid in oppositum innuunt post Bullam Gregor. XIV. *Avendañ. de cens. part.* 2. *cap.* 5. *disput.* 3. *dub.* 2. *P. Dian. de immun. par.* 1. *resol. mor.* 10. *Bonac. de Legib. disp.* 3. *qu.* 7. *§.* 4. *n.* 11. *Magal. par.* 3. *lib.* 4. *cap.* 1. *q.* 1. *n.* 13. *Grasett. anato. nec. prodit. §.* 20. *nu.* 5. nam contra eos faciunt *Gambac. lib.* 5. *cap.* 24. *n.* 25. & alii infrà, putan-
6 tes ibi factum censeri delictū, ubi fuit dolosum mandatum impertitū; imò subdunt mandantem intùs Ecclesiam existentem, si interfici mandavit aliquem existentem foris Ecclesiam; itidem Ecclesiastica haud potiri immunitate: quoniam ex turpi illo mandato Ecclesiam fœdasse videtur: cui opinioni annuere *Suarez de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 3. *Joa. Azor. instit. mor. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 9. *q.* 14. *vers. quartò, qui in Ecclesia, Ægyd. Trullench. in degal. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. 11. *Portel. de dub. regul. verb. Eccles. immunitas, n.* 15. *Itala de immun. lib.* 1. *cap.* 5. *§.* 3. *nu.* 49. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 5. *n.* 8. licèt oppositum sustinet *Bonac. de leg. disp.* 3. *qu.* 7. *§.* 4. *n.* 8. etenim mandans ex hoc mandato reverentiā prestavit Ecclesię, ni in ea homicidium sequatur: *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *dub.* 19. *sect.* 8. *n.* 4. *Harpret. instit. tom.* 1. *§. in potestate, num.* 43. rejectis autumantibus cædem retrò trahi ad mandatum impertitū in Ecclesia, & sunt *Bajard. ad Clar. qu.* 30. *n.* 19. *Farinac. in append. de immunit. Eccles. cap.* 16. *nu.* 221. *Guazin. def.* 1. *cap.* 28. *nu.* 22. *Hev. Valaños Cur. Philip. par.* 3. *§.* 12. *n.* 23. *Cortiad. decis.* 114. *n.* 12.

7 Nobis autem tantorum virorum pace, *Dianæ*, ac aliorū opinio arridet, eamque veriorem esse censemus, quam sequuntur *Castr. Palau. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unic. punct.* 9. *n.* 17. *par.* 5. *Pellizzar. paulò antè n.* 16. *tom.* 2. *tract.* 8. *c.* 5. *tract.* 1. etenim Greg. XIV. Constitutio ab immunitate arcuit Ecclesiastica eos, qui in Ecclesia, vel Cœmeterio homicidia, & membrorum mutilationes committere nō verentur, meritò rectè asserendum esse putamus, Constitutio-

tionem in personam, & contrà occisorem potiùs loqui, quàm in rem, & sic contra patrantes innuit, non contrà delictum: usus namque fuit Pōtifex verbis personalitatē denotantibus ibi, quive, quod verbum, qui, explicitam personalitatem denotat: ut edocent ex *l. 1. C. de Sum. Trinit. & Fid. Cath. Felin. in cap. fin. de offic. delegat. Jo. del Castill. resol. quotid. lib. 3. cap. 15. n. 4. & 5.* in partili statuto dixêre: *Grasett. ubi supra, Merlin. controvers. 47. ferè per totum, tom. 1.* undè odiosa cum sit constitutio recensita, eam de una persona ad aliam extendere nefas est: nostramque denique opinionem cōcomitantur *Tib. Decian. tract. lib. 6. cap. 28. n. 7. Bonac. d. §. 2. pun. 6. quæst. 7. disp. 3. n. 3. tom. 3. Farinac. d. cap. 16. num. 231. Dian. d. resol. 10. noster Concivis Hierō. Basil. decis. 5. n. 34.* & alii per eos adducti, cum quibus concludendū est, mandantem in allatis casibus, gaudere Ecclesiastica immunitate.

8 Movent porrò DD. aliam hæsitationem, non modici ponderis: nimirùm alia graviora patrantes crimina in ipsamet sacra Basilica, an arcendi sint ab immunitatis ejusdem Basilicæ clypeo? Qui negativam tuentur sententiā, strenuè dimicando, sustinent respuendos minimè esse ab allata immunitate hosce sontes, erudientes, eā tamen freti ratione, enarratā Gregorii XIV. constitutionem, haud esse ad alia patrata itidem in Ecclesia crimina quamvis graviora extendendam; etenim præter duo scilicet homicidium, ac membri mutilationem, per clausulam taxativam, & per modum formæ, jus Canonicum, commune corrigendo, cunctos alios respuit casus, quod itidem priùs statuit *cap. fin. de immun. Eccles.* dixêre *Caet. discurs. resol. 2. del Bene de immun. Eccles. dub. 19. cap. 16. sect. 1. per totum tom. 2. Diam. resol. moral. par. 1. trac. 1. resol. 2. & 39. Bonac. disp. 3. qu. 7. de immun. Eccles. §. 5. nu. 12. Cortiad. decis. 112. nu. 4.* adde *Basilic. decis. 5. num. 36. Giurb. cons. 100. nu. 18. 20. Sperell. decis. 60. nu. 1. & seqq. & decis. 61. num. 4. & 6. & alii per eos, & post eos Ventrigl. prax. annot. 23. §. 1.*
9 *nu. 31. par. 2.* quæ quidem graviora in Ecclesia patrata facinora, ratione loci à Judice Ecclesiastico animadvertēda esse insinuant *Dian. d. par. 1. resol. 2. & alii,* ubi nuper, aut Judici sæculari delinquētem tradendum esse, nisi con-

sultò priùs Romano Pontifice, dicunt *Dian. d.resol.* 2. *del Bene tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 19. *sect.* 1. *nu.* 10. de qua re meliùs infrà: variis insuper piisq;
10 rationibus hanc suã muniũt sententiã, scilicèt quod supremus nostræ salvationis Opifex illicitas negotiationes, ac delicta in Ecclesia committi interdixit, sed peccatori delinquenti, ejus haud clausit portas, immò eas potiùs aperuit, ut faciliùs convertatur, ac vivat, quod proprium Ecclesiæ est: ad quam sententiam fundandã, oris Chrysostomi aurei authoritatem agglutinant *in homil.* 19. *tom.* 2. qui mellifluè de more oravit, nè ab Ecclesia, ubi confugerat extraheretur Eutropius, sævissimus in Christianos tyrannus, ac depredator, omniumq; scælestorum Princeps, ab Honorio, & Arcadio ad ultimum supplicium damnatus.

Cæteri autem oppositum mordicùs tuentes, eodem Ecclesiæ freti obsequio, non minùs piis, quàm solertissimis fundamentis, suam sustinent sententiam, quam divini cultus reverentiæ magis cõgruã, ac rationi consonam esse demonstrare conantur.

11 Hoc priùs jacto fundamẽto, quod in tantùm quoque alia crimina graviora in Ecclesia patrata, per Gregorium Sum. Pontificem expressè exclusa ab ejusdem Ecclesiæ immunitate non fuêre; in quantum Summus Pontifex legem universalem per totum Ecclesiæ gremium condere haud intellexit, sed tantùm per nũnullas ejusdem Ecclesiæ partes, ubi Pontificia, ac Apostolica indulta, & facultates circà extractionem Reorum ab Ecclesia sinistrè interpretrabantur; nec eisdem gravioribus criminibus immunitatem prædictam impertiri voluit, nè Ecclesiæ, postribula scceleratorum hominum fierent; neque ubi peccatorum esset venia, ibi peccandi detur occasio, aut peccata committantur, juxtà *cap. decet. de immunit. Ecclesiast. in* 6.

12 Undè lucidè depromunt, quod tantùm in unã formã reducere per modũ regulę intellexit Sum. Pontifex indulta, ac facultates extrahẽdi ab Ecclesia, per ipsũ, suosq; prædecessores, Sedẽ Apostol. ac Legatos cõcessas, quæ per PrincipũMnistros sinistrè, ac ignarè præter cõcedẽtis intẽtionẽ, maximo cum Ecclesiæ detrimẽto torquebãtur: ut fundãnt mirificè *Guiter. pract. quæst. lib.* 83. *qu.* 1. *qu.* 1. *num.* 36. Cu-

Cutell.mox citandus Carasc.ad leg.recop.cap.3.§ 1.n. 20. 36. *Cresp.de Vald. observ. decis.*63. *n.3.p.2. Vener. Montis Regalis Archiepiscopus in exam. Episc. lib.9. c.37. n.* 32. lato calamo *Gambac.de imm.Eccl. lib.5.c.7. n.9.ad* 12. & alii *per Cortiad.*
13 *decis.*119.*n.* 3. quibus adde *Nald. in sum.verb.Ecclesia n.5. Castro Pal. to.2. tr.11.disp.un. pun.9.n. 5.fusè Hip. Grass. anat.nec.prod. §.8.n.*104. at ubi tales facultates, & indulta impertita haud fuêre, constitutio minimè loquitur, & per consequens ibi jus cõmune Canonicum, ac locales consuetudines correctæ nequaquam sunt, sed in suo remanẽt robore: ut fusè probat *D. Mar. Cutell.de prisc. ac recẽt.imm. Eccl. lib.*1.*q.*1. & ãte eũ magistraliter *Guttier. pract. quæst. lib.* 3. *quæst.* 1. *num.* 36. *in fin.* potissimum quia in vẽtre ipsius constitutionis talis haud evolvitur correctio, quæ de jure veluti exosa non præsumitur: *Honor. III. in cap. Ecclesia vestra* 57.*distinct.* ubi eisdẽ suffultus fuit verbis, quibus Imperator usus fuit *in l. si quãdo* 15.*C.de in offic.testam.dictione, (tantũ)* nõ obstãte edocet *Villadeg. de extension. leg correct. & pœn. q.unic.n.*32. *& cõtrà Farinac.* innuit *Gambac.de immun.Eccl.lib.5.cap.* 8. *num.* 5. aliosque affert *Castill. contr. p.* 5.*c.* 93. §. 8. *n.* 38.*&* 56.
14 At si *cap.fin. de immunit. Ecclesiast.* duos quoque tantum excipit casus, quos Gregorii Constitutio exprimit: nempè membrorum mutilationem, ac homicidium in ipsa Ecclesia, vel Cœmeterio patratum; attamen ex rationibus in eodemmet Capitulo contentis, *ut in eo, in quo quis delinquit, puniri quis debet; ac frustrà legis auxilium invocat, qui committit in legem;* cuncti cummuniter Canonistæ, ac
15 nostrates conveniunt, casus in dicto *cap. fin.* expressatos potiùs ad exemplum, quàm ad aliorum exclusionem esse enunciatos: *Novar. c.*25.*man. num.* 20. *Covarr. var. d. lib.* 2. *cap. n.* 15. *Remig. de immunit. Eccles. fallent.* 3. *ampl.*2.*n.*6. nec decisio prædicti *tex. in cap.fin.* respicit qualitatem delictorum, sed tãtùm locum sacrum, in quo delicta patrantur: ut contra *Roman.in cons.* 234. mirè innuit *Tiber.Deciã. in lib. 6. tom. 2. cap. 28. n. 5. fol. 70.à terg.Tanner.*2.2.*disp.* 5.*qu.*8. *dub.* 1.*nu.*16. quam sententiam communem, ac inconcussam esse prędicant: *Guitier. d. qu.* 1.*nu.* 17.*lib.* 3. *Villag. de extens. leg. in d. cap. fin. n.* 59. *Abb. in d. cap. n.* 9. *Ancher. n.* 1. *Anan. n.* 2.*Suar.*

de Relig.lib. 3. *cap.* 11. *n.* 6 & alii, quos recenset *Cutell. dict. qu.* 2. *nu.* 7. & post eos elatè edocet *Henric. Zoës. in lib.* 3. *decret. tit.* 49. *de immun.Eccles. nu.* 22. ubi *Glossam in Canon. frater, verb. sacrilegium*, 17. *q.* 4. affert, subditque, in Ecclesia, ad quam quis confugit, furtũ si cõmiserit, ob illud extrahi potest, & ita sentit *Wames. cons.* 514. *n.* 1. *de imm.Eccles.*

16 immò generaliter edocent, omne grave delictum in Ecclesia, seù Cœmeterio patratum, de jure, Ecclesiastica haud gaudere immunitate: ut ex *Panorm. Salyc. Oldrad. Cyn. Abbat. Villagut.* fundant *Boët. epo. de jur. immun. Eccles. n.* 5. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 5. *n.* 5. *Guid. Pap. decis.* 121. *Reg. de Pont. decis.* 14. *Farinac. de carcer. & carcer. q.* 28. *n.* 52. *Guiter. ubi nuper nu.* 9. *qu.* 1. *nu.* 17. *Germon. de sacr. immun. lib.* 3. *cap.* 16. *nu.* 79. magistraliter de more *Decian. tract. crim. cap.* 28. *nu.* 5. *fol.* 70. *à tergo, colum.* 2. & sequũtur *Valaños Cur. Philipp. par.* 3. §. 12. *n.* 20. *Villalob. in summ. tom.* 2. *tract.* 39. *diff.* 7. *nu.* 4. *Suarez de Relig. d. lib.* 3. *cap.* 11. *nu.* 6. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 5. *cap.* 7. & *cap.* 18. *per totum*, & *cap.* 22. *n.* 1. *Cutell. d.qu.* 2. *n.* 7. & *qu.* 21. *n.* 8. *Raphael à Torr. in* 2.2. *tom.* 2. *qu.* 99. *art.* 3. *disp.* 7. *D. Michael Cortiad. decis.* 112. *n.* 21. *Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib.* 1. *cap.* 5. §. 3. *n.* 23. *Sanch. cons. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *n.* 15. *Castill. noster decis.* 155. 156. quoniam eam

17 contemnunt, ac spernũt *cap. de viro*, 12. *qu.* 2. *an sit, de appell. cap. quia frustrà, de usur.* & facit *cap. fin. prædictum.*

18 Nos autem, adductis per allatos addimus, si sedulò, ac sedato animo deliquerint cũ tunc spes gaudendi immunitate eliciatur. *Hostiens. in cap. fin. n.* 2. *Abb. n.* 1. *Mar. Ital. d. cap.* 5. *n.* §. 4. *Azor. instit. mor. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 9. *qu.* 9. *Gambac. d. lib.* 5. *cap.* 17. *nu.* 2. & alii *Cortiad. d. decis.* 112. *n.* 51. 52. 53. *Giurb. cons.* 30. *nu.* 22. *et cons.* 90. *n.* 2. 3. *Sperell. decis.* 59. *n.* 36. *Merlin. cõtr.* 55. *n.* 32. 33. *lib.* 2. *Dian. resol. mor. par.* 1. *tract.* 1. *resol.* 11. quidquid

19 in oppositum putaverint *Aufer. Cappell. Tolos. decis.* 422. *Bobadill. polit. cap.* 14. *nu.* 25. *Bonac. de legib. dispnt.* 3. *qu.* 7. *nu.* 75. 4. *Covar. d. cap.* 20. *nu.* 15. *lib.* 2. *Farinac. d. qu.* 28. *n.* 4. 55. *Sanchez cons. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *d. cap.* 1. *dub.* 8. *nu.* 17. 18. *Trullench. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 6. qui consuetudini deferẽdum esse existimat: *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 19. *sect.* 4. *Molin. de sacr.* bo-

*homicid. immun. amitt. tit. immun. Eccles. quali homic.amit. num.*66. *ad* 68. *Xamar. defin.* 60. *nu.* 11. *par.*2. *Graff. Anatom. nec. prodit. §.* 2. *nu.* 16. *Cutell. lib.* 1. *qu.* 11. *nu.* 7. *de immun. Eccles.*Opinantes, etiã si accidentaliter deliquerint, Ecclesiæ protectione non potiri.

20 Ea freti ratione, quoniam, etiam si causaliter ex improvisa, ac repentina rixa delictũ sit perpetratum, semper Ecclesia immunda, ac deturpata remanet. *d. cap. de viro* 12. *qu.* 2. quam opinionem
21 improbabilẽ haud esse putamus, licèt cõtrariã, veriorem, ac communem,& ferè ab omnibus amplexam esse; & secundũ eam passim per cuncta Italiæ subsellia determinatũ fuisse, & in M.C. V.Neapolis testatur *Tor. compend part.* 1. *verb. reponi & par.* 3. *sect.* 1. *verb. immunitas Ecclesiastica, & in supplem. decis. verb. immun. Eccles. an suffragetur ei, & post eum Sanfelic. decis.* 19. *nu.* 10. *Merlin. d. cap.* 55. *nu.* 32. 33. *lib.* 2. & ità nos incõcussè absque ulla hæsitatione, ibi, & in hoc M.C. supremo Senatu hujus Siciliæ Regni practicavimus, judicavimus: sic pariter Romæ & anno 1639. decisum refert *P. Dian. d. resol.* 11. *tract.* 1. *par.* 4. *tract.* 1. *resol.* 107. facitque lato calamo *Virmigliol. cons.*
22 103. clara equidem ratio decisionis est, quoniam, sub spe tuti asyli, impunitatem eorũ criminum delinquentes sperant, ideò rectè ab ejus immunitate removendi sunt *d. cap fin.de immunit.Eccles.*quę quidem spes securitatis delinquendi in delictis,casu,in Ecclesia patratis, vel ex improviso,haud præsumitur, neque animus debitum Ecclesiæ obsequium violandi, nec minùs eam aspernendi, aut injuriandi: *Hosti. in d. C. fin. nu.* 2. *in verb. quæ nisi Jov. And. nu.* 1. 2. *Abb. nu.* 1. 8. *Zabarell. nu.* 2. *Menoch. de præsumpt. lib.* 5. *præsumpt.* 10. *num.* 10. 11. *Gambac. de immun. lib.* 5. *cap* 17. *nu.* 2. 5. *Virmigl. cons.* 103. *per totum Novarr. sum. Bull. pars.* 1. *de immun. Eccles. nu.* 58. *P. Dian. res. mor. part.* 4. *tract.* 1. *resol.* 107. *Ricc. prax. par.* 2. *res.* 157. *Ventrigl. prax' ann.* 13. *§.* 2. *num.* 20. adde idem *Dian. par.* 6. *tract.* 1. *res.* 7. *Farinac. in append. de Imm. Eccles. nu.* 238. 240. *Chart. decis.* 74. *nu.* 12. *Sperell. decis.* 59. *nu.* 36. sicque pluries declarasse Sacr. Congreg. insinuat purgatissima minerva *Card. de Luca in Miscellan. Eccles. part.* 4. *discurs.* 10. *num.* 4. *&* 5. *in tom.* 14. *de Regalar.*

lar. & sic Aragoniæ decisum refert *Sesse decis.* 141. *lib.* 2. *Matth. de regim.Valent. tom.*2. *cap.* 7. §. 1. *nu.* 168. 169. & Cataluniæ: *Cortiad. decis.* 112. *n.* 51. adeò quòd nec polluta
23 dicitur Ecclesia: *Merlin. dict. cap.* 55. *& cap.* 52. *n.* 24. *Xamar. defin.* 60. *n.* 11. *par.*2.

24 Supposito igitur quod sedato animo, consultò, ac præmeditatè delictum homicidii, vel membri mutilationis in Ecclesia, vel grave aliquod fuit patratum, in Cœmeterio; tunc ob injuriam sacro loco illatam, non solùm ab hujus Ecclesiæ immunitate respuendum esse delinquētem, verùm, & aliarum Ecclesiarũ, ubi aufugit, animo, ac spe immunitate gaudendi, etiã si in ea haud deliquerit: ut firmant contra patrãtes homicidium, vel membri mutilationem in eademmet Ecclesia, ex *Gloss. in verb. ab omnibus, in Canon: frater* 17. *quæst.* 4. *Mar. Ital. d. lib.* 1. *cap.* 5. §. 3. *nu.* 20. 21. *Gutrb. cons.* 90. *n.* 2. *Tusc. in verb. Eccles. conclus.* 11. *n.* 11. *Farinac. d. quæst.* 28. *num.* 59. *Bonac. de legib. disp.* 3. *qu.* 7. *de immun.* §. 4. *nu.* 7. *Cutell. d. lib.* 1. *qu.* 2. *n.* 14. *Castr. Pala. tom.* 2. *par.* 9. *disput. unica n.* 9. *Gambac. d. lib.* 5. *cap.* 26. *nu.* 3. *Ambros. d. cap.* 5. *n.* 3. *Jul. Clar.* §. *fin. qu.* 30. *versic. sed quid si*, ubi alios ineptè contrarium tenentes refellit, & sequitur *Matth. d. tom.* 2. *cap.* 7. §. 1. *nu.* 154. & faciunt *cap. cum Apostolica de his, quæ fiunt à Prælatis sinè consensu Capitul. cap. loquitur* 24. *qu.* 1. *Abb. in cap. extirpandæ*, §. *qui verò n.* 28. *vers. licèt*: quoniam injuria
25 uni Ecclesiarum, universaliter omnibus illata videtur: *Canonistæ in d. cap. loquitur, Abb. ubi nuper, Mar. Ital. d. nu.* 22. cum una sit Ecclesia, unum Baptisma, & uno regatur Divino Spiritu: *Extravag. unam Sanctam, de major. & obed. Remig. fallent.* 11. *n.* 1. *Covarr. d. cap.* 20. *n.* 15. *Suar. de pace*, §. 3. *n.* 76. licèt per plura divisa membra, *cap. Novatianus* 7. *qu.* 1. *Frances de Urritigoit. de intrusis, qu.* 15. *nu.* 14. *&*, *qu.* 45. *n.* 45. *D. Didac. Ant. Frances Episcop. Barbastens. de competent. qu.* 73. *n.* 23. *Barbos. de jur. Eccles. univers. dict. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 110. *Valaños in Cur. Philip. par.* 3. §. 12. *nu.* 10. *Matth. de re crim. contr.* 7. *n.* 11. 12. ideò omnium Ec-
26 clesiasticarum sanctimoniam contundere videtur, qui studiosè unam deturpat, delinquendo in ea: *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *sect.* 1. *dub.* 19. *n.* 15. *Filiuc. tract.* 15. *cap.* 6. *qu.* 8. *n.* 152. cunctarum par est, ut immuni-

nitatis careat clypeo: *Canon. ad Episcopos cum sequent.* 17. *qu.* 4. *Sanch. cons. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 7. *nu.* 16. *Trullench. in decalac. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 15. *Cortiad. decis.* 113. *per totum, Matth.*
27 *ubi nuper*: etiam si ubi deliquerit consecrata haud sit; ea verò ubi aufugit sit consecrata: *Mar: Ital. d. cap.* 3. *nu.* 30. *Farinac. n.* 218. *del Bene ubi nuper, Cortiad. n.* 3. *& decis.* 111. *n.* 24.

28 Non solùm pro ipso homicidio, vel membri mutilatione in Ecclesia patrata, verùm & pro aliis antè, & posteà extrà eam commissis: dignus namque haud est Ecclesiarum ingressu, qui ejus vulneravit libertatem: *d. Canon. ad Episcopos* 17. *qu.* 4. *Ricc. collect.* 51. *ampliat.* 4. *Sanch. in select. disput.* 44. *n.* 52. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 48. *Barbos. in d. cap. fin. nu.* 7. *del Bene d. to.* 2. *cap.* 16. *dub.* 19. *sect.* 1. *n.*
29 10. *in fine*; si tamē allatū delictum in Ecclesia studiosè patratum, haud fuerit punitū, at si congrua coërctione absolutum jam fuerit, pro aliis, ipsa fruitur immunitate: *Guitier. d. cap.* 1. *n.* 18. *Barbos. de jur. Eccles. univers. d. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 108. *Ambros. d. cap.* 5. *n.* 10. *Boër. decis.* 110. *nu.* 10. *Ægid. Trullench. ubi desuper d. n.* 15. *Hieron. Basil. decis. Sicil.* 5. *n.* 24. 25. ubi refert pro omnibus delictis patratis antè, & post extrà Ecclesiam, ac pro nefando in ipsa Ecclesia patrato, fuisse per Episcopum M. C. traditum Jacobum Mullicuni, & ab ea morti datum anno 1609. in contrario voto existente Don Mario Caribdi integerrimo Messanensi Judice, Sanguine, ac virtute præclaro, existimante pro pessimo illo crimine esse puniendum, quo absoluto, ad Ecclesiam pro aliis esse restituendum, juxtà doctrinam *Gamm. decis.* 52. *per totum*, quam Caribdi sententiam rationabilem esse credimus, si Judex sęcularis extrahens Reū ab Ecclesia pro delicto excepto, eum pro allato excepto crimine objurgare intendit, & tunc itidem pro aliis criminibus contra eum irruere quit: at secùs si non pro delicto excepto, sed pro aliis punire Reū prætendit, hoc planè fieri nequit: ut edocet de probabiliori sententia *del Bene d. cap.* 16. *dub.* 24. *sect.* 22. *per totum.*

30 Procedunt demùm modò exposita, quoties grave in Ecclesia, vel Cœmeterio fuerit commissum delictum, at si leve, illius gaudebit immunitate, nec invitus ab ea extrahi poterit: *Sanch. in Opusc. to.* 2. *lib.*

lib. 6. cap.1. n. 15. dub.8. Ambrof. de immun. Eccles. cap. 5. nu. 5. Peregrin. de immun. Eccles. cap. 6. n. 29. del Bene to. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 1. nu. 18. 19. Dian. resol. mor. tom. 6. tract. 1. resol. 7. versic. nec obstat rationem, Mar. Ital. d. lib. 1. cap. 5. §. 3. nu. 18. Carth. decis. 74. nu. 6. Cortiad. decis. 112. n. 59. Ciarlin. contr. cap. 191. n. 9. par. 2. Barbos. in d. cap. fin. n. 11. de immun. Eccles. D. Didac. Anton. Frances de Urrutigoyti, de competent. qu. 76. n. 32. Suar. de Relig. lib. 3.
31 *cap. 11. n.* 6. & quodnam delictum dicatur grave, quodnã verò leve ad effectum fruendi immunitate Ecclesiastica, vide *Gambac. de immunit. decis. cap. 18. lib. 5. n. 7.* ubi id, quod simile, aut par homicidio, vel membri mutilationi est, annexamque habet pœnam capitalem, grave appellatur delictum: *Farinac. d. qu. 28. n. 66. Castrus Palaus in oper. moral. tom. 2. tract. 11. disput. unica, punct. 9. n. 10. Guazin. defens. 1. cap. 38. n. 26. Matth. de regim. Valent. tom. 2. cap. 7. §. 1. num. 168.* vide *Gratian, discep. cap. 198.* sed ad materiam, vide tradita per *Cortiad. d. decis. 119. per totum*, grave esse delictum crimen falsæ monetæ autumavit Paulus V. undè precibus Dom. Proregis Neapolitan. mandavit, monitarios confugientes in Ecclesiã S. Antonii extrà Urbis mœnia, constito eos esse monitarios, obsignari laico Imperio: & sic anno 1619. fuisse executum testatur *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib. 2. tom. 2. cap. 3. n. 122.*

32 Ex quibus rectè concludẽdum est, graviora patrantes crimina in ipsamet Ecclesia, aut in Cœmeterio, arcendos esse ab ejus immunitate, tam exaratis attentis, quã ex majoritatis ratione, nè absurdum videatur, minora ab ipsa immunitate exclusa, majora autem, ac magis Reipublicę perniciosa crimina inclusa esse, quod nefas est credere fuisse de mente Sanctissimi Gregorii XIV. & sic Sacrã Congregationẽ, suosq; Successores credidisse: quoniam præter adductos casus, nonnullis aliis casibus, in ipsa Constitutione haud expressatis, pro exclusione Ecclesiasticæ immunitatis censuere, quos refert *P. Dian. in calce lib. 5. resol. moral. fol. 439. declarationes Sacræ Congregationis*, in quibus plures casus in materia immunitatis deciduntur; existimantes cõgruere eam in majoritatis ra-
33 tione, & in vim comprehensionis extendere: potissimùm nostra tẽpestate, in qua enormia,

mia, sordidaq; sontiũ facinora,
haud magis securè patrantur,
34 quã in ipsis Ecclesiis, ac locis
sacris, de quibus crebrò Christus Deus noster in veteri, ac
novo Testamento conquestus
fuit, & in specie cõtra Hebręos,
Tẽplũ suũ sordidè tractantes:
Jerem. cap. 7. n. 1. Matth. 11. Marc. 11. Luc. 15. & ex ore
Oseæ explicavit propter malitiã ad inventionum eorum de domo mea ejiciam eos, quid ergo erit
de nostris Ecclesiis, quæ cum
sacræ sint, major debetur
reverentia? attamen ò utinam
eis haud congruat quod *Ta-*
35 *cit. lib. 3. ann. de Græcis asylis*
scripsit: *Crescebat enim de Gręcas per Urbes licentia, atque impunitas asyla statuendi, complebantur Templa pessimis servitiorum eodem subsidio obærati adversùs creditores, suspectiq; capitalium criminum receptabantur. Nec ullum satis validũ imperium erat coërcendis seditionibus Populi, flagitia hominum ut Cœmeterium Deum pro-*
36 *tegentis*, & ad rem confert
quoque dictum oris Chrysostomi aurei *in Homil. 36. ad Corinth. 1. cap. 14. Nunc autem Ecclesia nihil differt à foro, et si non sit dictu audaciùs, forte, nec à fornice, aut prostibulo: adeò iis, quæ illic scortantur lasciviùs, & impudiciùs ornantur, quæ hìc congregantur: quãobrem multos quoque inpudicos hìc attrahunt. Et si quis tentet, aut velit corrumpere mulierem, nullius ei videtur locus aptior, quàm Ecclesia, & si quis vendere, aut emere operteat, Ecclesia videtur esse aptior, quàm forum: hìc enim de his plura verba fiunt, quàm in ipsis officinis, & si quis velit maledicere, & maledicta audire, hec quoque hìc magis videbit contingere, quàm in foro, & si volueris res audire Civiles, et quæ in ædibus fiunt, & quæ in Castris nè eas ad Prætorium, neque sed eas in officina Medicorum: sunt enim qui omnibus exactlicis hìc omnia hæc annunciant, & omnia sunt hìc magis,*
37 *quàm Ecclesia.* Quẽ enim latet
in nostris Ecclesiis, hodiè furta, hominũ compositiones, ac
excidia machinari, falsas fabricari monetas, sodomias, ac
adulteria crebrò cõmitti; undè
Abulensis in cap. 20. Josuè qu. 12. Andream Mansio in cap. 20. Josuè explicando ait: plura crimina sub specie immunitatis peraguntur; aliqui enim ordinũ immunitate gaudẽtes, alii verò immunitate locorum horrenda facinora peragunt: Quamobrẽ
verùm Ecclesiæ decus, ac ho-
38 nor consistit, ut à sordidis
horum sontium criminibus
expiata remaneat Ecclesia;
& si nonnulli putaverint, ob

loci ſancti reverentiam, & interceſſionem, eos facinoroſos defendere oportere, & ſtatuit Concilium primum Arauſicanum, *& in Canon. eos, qui 87. diſtinct.* attamen varietate temporum attentâ, congruum eſt, hos haud extende-
39 re Canones, ipſamque immunitatem reſtringere, ut elatè materiam Eccleſiaſticę immunitatis funditùs deguſtantes affirmant *Nicol. Saracuſ. in Joſ. d. cap. 20. qu. 11. Toſtat. cap. 20. Joſuè q. 2. Covar. d. cap. 20. lib. 2. nu. 4. Pet. Gregor. Tholoſ. de Republica cap. 23. & Oleaſter in annot. num. 35.* imò in dubiis interpretationem faciendam non eſſe ad excluſionem punitionis rei, innuunt *Card. de Luc. Miſcellan. diſcurſ. 2. n. 9. to. 14. de Regular. Biſſus decis. ad Moral. ſcient. tract. 4. §. 5. num. 27. Maravigl. leg. 287. propè fin.* & hoc pro neceſſitate corrigendorum vitiorum, *Canon. poſteaquam §. bis ità reſpondetur 25. qu. 2.* quòd mirificè percepit Pii V. Sanctitas, qui nonnullos criminoſos
40 profugos à Gubernatore cujuſdam Civitatis Marcæ Anconæ, extrahi ab Eccleſia jubſit ſub præcepto, quod ſi hoc impoſſibile eſſet, ut illi in eademmet Eccleſia comburantur, teſte *Joſeph Ludov. deciſ. Lucenſ. 16. num. 37.* qui hunc vidiſſe ordinem teſtatur.

41 Recenſita equidem atticè comprobantur à ſimilibus; ſtatuit planè Pius V. in una ex ſuis cōſtitutionibus āno 1569 edita poſse egredi de Monaſterio Moniales incēdii nimirū cauſa, & ob tres tātū cauſas infirmitatis lepræ, ac infirmitatis epidemiæ, cum expreſſa tamen dictione (tātùm,) & excommunicationis multā: attamen ad caſus ſimiles, ob partilem, vel majorem rationem, eam audacter extendunt *Navarr. commun. 4. de Regular. nu. 48. idem in cap. ſtatuimus 19. qu. 3. num. 49. F. Emman. Rodriq. tom. 1. q. 34. art. 3. & art. 5. Azor. inſtit. mor. par. 1. lib. 12. cap. 8. qu. 1. verſ. 3. Llam. in Method. Curat. in append. §. 10. Jo: de la Cruz de ſtat. Religion. lib. 1. cap. 5. dub. 4. verſ. an vero, quos affert Sanch. de Matrim. lib. 6. cap. 15. nu. 37.* & poſt eos *Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 102. n. 19.* & nos in præcedēti cap. plura diximus.

42 Ex ſolis ulteriùs quinque cauſis donationes perfectè collatæ revocationi ſubiacēt, quæ enucleantur *in l. fin. C. de revocat. donat.* ſub clauſula itidem taxativa, nullatenus ex eiſdem juribus, aliæ ſimiles, aut majores non exclu-

cluduntur, ut edocet *ex Gloss. communiter recepta in d. l. fin. verbo voluerit*, *Rip. in d. l. fin. qu. 41. nu. 137. Jul. Clar. §. donatio quæst. 21. Anton. Gomes var. tom. 2. cap. 4. nu. 14. Cevall. commun. contra commun. qu. 352. Viv. communit. verb. donatio nu. 2. Molin. de prim. gen. Hisp. lib. 1. cap. 9. nu. 32. Rebell. de obligat. just. par. 2. lib. 18. qu. 9. nu. 9. Less. de just. lib. 2. cap. 18. n. 104. Barbos. nu. 18.*

43 Exhæredatur insuper à parētibus filii ob quatuordecim causas contentas *in Auth. non licet C. de liber præterit. & in Auth. ut cum de appellat. cognosc. §. illud quoque capitulū*, cū clausula pariter taxativa, (tantùm) attamen filius aliam patrans causam similem, vel majorem, rectè jurèque à parentibus exhæredatur, ut magistraliter notat *Guill. de Cugno in d. Auth. nō licet*, cujus quā opinionē cōmunem esse testantur, eamque amplectūtur *Alex. ibidem num. 4. Jass. nu. 6. Guill. de Bened. in repet. cap. Rainutius, verb. in eodem testamento nu. 19. Clar. §. testamēt. q. 41. & alii per Menchac. de success. progress. lib. 2. §. 17. nu. 101. Villalob. lib. comm. opin. lit. E. n. 143. Palat. Rub. in repet. rub. §. 16. nu. 10. & §. 20. nu. 15. Gomes. var. cap. 11. nu. 12. Menoch. de arbitr. cas. 130. n. 4. & cas. 267. nu. 5. & consil. 150. nu. 8. Emman. à Costa §. & quid si tantum par. 3. à nu. 173. Did. Covarr. in cap. Raynutius de testam. nu. 17. P. Ludov. Molin. de just. & jur. tract. 2. disput. 176. nu. 46. 47. tom. 1. Surd. de alim. tit. 1. qu. 19. & qu. 64. nu. 20. & tit. 7. qu. 1. nu. 4. Molin. de prim. gen. nu. 33. & alii per Barbos. nu. 17.*

44 Repetuntur demum allatę exhæredationis causę *in l. 8. tit. 7. part. 6. Regni Castellæ* sub verbis præcisis, & prægnantibus alias causas expressè expellentibus; concludunt tamen Castelli expiosis *Covarru. & Gregor. Lop.* valere parentes filios ex alia simili, vel gravi causa præter quatuordecim in ipsa lege contentas exhæredare, ut benè aliis respondendo edocent *Molin. d. disput. 176. nu. 147. & sequ. Molin. d. cap. 9. à n. 34. Barbos. ibidem.*

45 Nec obstare videtur, dictio, tantum, quæ licèt ex sui natura alios respuit, tamen per eam casus similes non excluduntur, ut erudiunt *ex Gl. in l. obæs. C. de præd. min. l. si mora, verb. dumtaxat, ff. sol. Matr. lib. 7. disp. 31. num. 6. Barbos. de claus. & dict. dict.* 349.

349. *nu.* 5. *& de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 102. *num.* 19.

45 Explanata demùm potiſſimùm conferunt ubi recenſita Gregorii XIV. Conſtitutio recepta minimè fuit. Multis, namque variiſque in locis, hęc Gregorii XIV. Conſtitutio recepta minimè fuit, ibique Eccleſiaſticæ immunitatis quæſtiones, ſecundùm Canonum commune jus, abſolvũtur, pro ut notatur in Hiſpaniarum Regionibus, ubi Invictiſſimus Dominus Rex, tantũ poteſtatem eam recipiẽdi retinebat, Summ. Pontificẽ obſequiosè ſupplicavit: ut indicant *Creſp. de Valdaur. obſer.* 63. *nu.* 19. 20. 42. *par.* 2. *Martin. del Rio diſquiſ. magi. lib.* 5. *ſect.* 7. *verſ. capi fortiarios*, *Guitier. pract. lib.* 3. *quæſt.* 1. *n.* 36. *Cortiad. deciſ.* 3. *n.* 27. *par.* 1. *et par.* 2. *deciſ.* 119. *n.* 28. *Salgad. de ſupplic. ad Sanctiſſ. par.* 1. *cap.* 2. *ſect.* 3. *n.* 141. *Matth. de re crim. contr.* 7. *nu.* 14. Luſitanio Regno teſtantur *D. Ludovic. ab Exea Talajero alleg. de cadaver. pun. verſ. ſanè*, *Rodriq. qu. regul. tom.* 2. *qu.* 50. *artic.* 3. apud Indos teſtantur *Carraſc. ad leg. recop. cap.* 3. *n.* 10. *Mexia à Cabrer. in formular. immun. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 46. *et cap.* 5. *n.* 2. *Solorzan. de jur. Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 9. *per totum.*

47 In Parthenopeo Regno, quo ad ſolemnitates, uſu non eſt recepta: quoniam ibi Supremus M. C. V. Senatus ſuper ſuo inſtructo proceſſu cognoſcit, an reponẽdus ſit Reus in Eccleſia: quo verò ad delictorum qualitates, ſecundùm Gregorii XIV. Conſtitutionẽ, quæſtiones immunitatis abſolvuntur, & ſic paſſim mea tempeſtate abſolutę inconcuſsè fuêre.

48 In noſtro autẽ Siculo Regno in his, quę ad jus Canonicũ cõmune cõveniũt, tantũ recepta fuit: aſſerunt *Caſtill. deciſ.* 156. *D. Mar. Cutell. de immun. Eccleſ. lib.* 1. *qu.* 2. *ſub nu.* 13. & ſic teſtantur quoque deciſum poſt omnes *D. Hieron. Baſilicò deciſ. crim.* 5. *n.* 22. ubi Sodomiticum ſcelus in Eccleſia patrantes, fuiſſe ab Epiſcopo, Curiæ ſęculari traditos, & ab iſta ad furcarum ſuſpendia damnatos. Nos autem, quamvis deſuper allata verè, ac rectè in jure fundata ſint, circa alia graviora crimina in Eccleſia, aut Cœmeterio patrata, nobiſque haud parùm arrident; attamen quotidiè con-
49 trarium notamus: etenim Gregorii Conſtitutio ſervatur ad unguem in Magn. C. Supremo Senatu, ac ferè in aliis Regni Tribunalibus, tam

quo

quo ad solemnitates, quàm quo ad delictorum qualitates.

50 Arceantur planè à Sacrę Basilicæ protectione, mutilantes membra in ipsamet Ecclesia, vel Cœmeterio, ut disertis insinuat verbis nostra recensita Gregor. XIV. Constitutio, & faciunt communiter Scribentes, tam si sedulò, ac ex præposito, quàm si ex subita ira, ac accidentaliter, sub spe, immunitate fruendi, vel seclusa spe, mutilatio promeretur: subdunt *Suarez de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 11. n. 6. in fin. Sanch. consf. moral. part. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. n. 18. Castr. Pala. oper. mor. tom. 2. disp. un. de immun. Eccles. pun. 9. n. 12. Trullench. in præcept. Decalog. lib. 1. cap. 11. dub. 3. n. 6. Cutell. de imm. Eccles. lib. 1. cap. 11. Ital. eod. tract. lib. 1. cap. 5. §. 3. nu. 1. et 7. in fin. Dian. resol. mor. 11. par. 1. tract. 1. et resol. 7. par. 6. tract. 1.* ubi sicque fuisse decretum per Rot. Rom. ann. 1639. affert, autumantes accidentalitatem, ac subitam iram in delictis tantùm relevare quo ad pœnam minorãdam, vel augendam, non autem quo ad immunitatem Ecclesiasticam; etenim ex hac mutilatione deturpari Ecclesiæ sanctitas, ejusq; reverentia violari videtur: imò nefas est distinctionem in præsenti thesi adducere, dum Summ. Pontifex indistinctè, disertisque verbis alloquutus fuit: & ratiocinatur *Gambac. de imm. Eccles. lib. 5. cap. 23. nu. 14.* nisi per verã sui corporis tuitionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ mutilatio processerit, ut diximus supra de homicidio in Ecclesia patrato, & agglutinant allati per *Thom. del Bene de immunitate Ecclesiastica, tom. 2. cap. 16. sect. 4. dub. 19. sect. 4. nu. 2.* contra quos strenuè urgent *Novar. summ. Bull. tit. de immun. Eccles. nu. 58. Guitter. pract. qu. lib. 3. qu. 1. n. 3. Sesse, decis. 141. n. 8. Gambac. sibi contrarius lib. 5. cap. 17. n. 2. Jo. Azor. instit. mor. par. 2. lib. 9. cap. 9. qu. 3. Correa in repet. cap. inter alia, par. 3. num. 31. Ricc. resol. 157. n. 2. in prax. aur. Tabiet. summ. verb. immu-*

51 *nitas, sub nu. 9.* etenim delinquens accidentaliter in rixa præter intensionem, & spem fruẽdi Ecclesiastica protectione, delinquere videtur, ac absque animo Ecclesię injuriam inferendi, ut ratiocinantur cũ adductis *Dian. resol. mor. tom. 107. par. 4. tr. 1. Ventrigl. prax. annot. 23. §. 2. nu. 20. par. 2.* Nos autem absolutè inquimus hanc secundam *Guitter. Novar.* ac aliorum sententiam esse

esse sectandam, per ea, quæ nuper adduximus, & prædiximus in principio hujus sectionis circa homicidium in Ecclesia confectum, quæ iterùm hìc repetere supervacaneum esse putamus.

52 Notandum tamen ad rem erit membrum esse id, quod distinctum, ac separatum ab aliis corporis partibus suum efficit officium, ac operationem: nimirùm oculus ad videndum, manus ad palpandum, pedes ad deambulandũ, aures ad audiendum, nares ad odorandum, lingua ad loquẽdum: sicque ex *Aristot. in lib. 1. de partib. animalium cap. 5. & lib. 4. Meteor. cap. ultim.* & indicant *tex. in l. item officialis, ff. de ædel. edict. l. non sunt liberi, ff. de stat. hom. cap. singuli* 89. *distin. Abb. in cap. cum illorum* 32. *n.* 8. *de sent. excom. Navar. man. cap.* 27. *nu.* 206. *Suar. de censur. disp.* 44. *sect.* 2. *nu.* 6. *Henr. Zoës. ad lib.* 5. *decret. tit.* 12. *de homic. num.* 77. *Mar. Ital. de immun. Ecclesiast. cap.* 5. *§.* 3. *nu.* 8. licèt *Capoll.* & alii relati per *Giurb. cons.* 40. *n.* 6. tenent linguam non esse

53 membrum: cæteræ autem, partes dicuntur corporis, ut sunt dentes, auriculæ, barba, mammillæ, & similes: verùm hæsitat aliquo modo de mammillis *Ital. ibidem à n.* 10. affirmant tamen *Ugol. de irregular. cap.* 4. *§.* 5. *Molin. de Just. & jur. par.* 4. *disp.* 69. *n.* 5. *Sayr. lib.* 6. *cap.* 15. *n.* 18. *Riginald. lib.* 30. *nu.* 91. putantes proprium retinere actum, & officium distinctum à cęteris mẽbris, licèt ab hac discedit opinione *Covarr. in Clement. si furiosus par.* 3. *relect. n.* 8. congruunt tamen auriculæ amputationem non esse membri mutilationem: etenim auriculam esse illam cartilaginem, quę circa aurem reperitur, vocaturque auricula potiùs ad auris ornatum, & membri tutelam, meritò non esse membrum concludit, sicque pari schemate dicendum est de

54 digito, quem, membrũ haud esse firmant mox citandi, sed membri partem esse, quippè suam haud retinet distinctam operationem, sed insimul cum manu, & pede operatur, ut insinuant *Henriq. lib.* 14. *cap.* 8. *§.* 1. *Navar. cons.* 1. *n.* 1. *tit. de corp. vit. Sayr. eodem tit. in florib. decis.* 2. *Barbos. allegat.* 42. *n.* 19. *par.* 2. *Mastrill. decis.* 168. *n.* 5. & 10. *Alter. de censur. lib.* 5. *cap.* 4. *disp.* 10. *dub.* 5. *Covar. in Clement. si furiosus par.* 3. *relect. n.* 8. *de hom. Giurb. cons.* 40. *n.* 11. 12. *Ital. de immun. Eccles. d. cap.* 5. *§.* 3. *n.* 13. Nisi per digiti rescissionem manus debilitetur, glomerant

quo

quo ad irregularitatis incursũ: *Suarez ibidem, Giurb. Barbos. Mastrill. Ital. & alii supra*, at secùs quo ad expulsionem immunitatis Ecclesiasticę, pro qua haud debilitatio, sed mẽbri amputatio requiritur: ut ferè concludũt omnes, & *Ital. d. n. 8. in fine.*

55 Hinc est membra mutilare, membri abscissionem esse: debilitare autem membri officium implicare, ut sunt digiti, ac pollices, dentes, & cæteri nuper expressati: & mirificè instruunt *Ventrigl. prax. annot. 23. §. 2. nu. 22. par. 2. Dian. res. mor. 20. par. 2. tract. 15. & par. 4. tract. 2. resol. 26. & in summ. par. 3. verb. irregularitas à nu. 63. Covarr. in dict. Clement. si furiosus*, laxè *Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 3. à n. 14. ad 18. Molin. de Just. & jur. par. 4. disp. 69. n. 2. Cortiad. decis. 101. nu. 29. & 30. Filiuc. tract. 19. cap. 9. nu. 235. del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 1. nu. 5. & 6. & sect. 2. n. 2.* quidquid autumant *Caetan. 2. 2. qu. 68. art. 5. Sot. de Just. & jur. lib. 5.*

56 *quæst. 2.* sustinentes digitum suum retinere officium disjũctum, vel cum aliis membris conjunctum, meritò membrum esse: nam contra eos cõmunis, ac verior ab omnibus sectata obstat sententia, etiam quo ad pollicem, & indicem, ut graphicè concludunt nuper allati, & meliùs omnium *del Bene d. n. 6.*

57 Mãdantẽ ut aliquis mutiletur in Ecclesia, indignũ ab ejus protectione esse enodatè imperat Sum. Põtifex Greg. XIV. in recensita Cõstitutione. Verùm an accidẽtalitas prodeat Reo membra alicui mutilanti in Ecclesia, vide tradita per nos in principio hujus sectionis ubi de homicidio in Ecclesia patrato loquuti sumus.

58 Nos demùm haud latet, pro totali nostri de immunitate Ecclesiastica instituti complemento, necessarium omninò esse, ut cætera crimina per adductam Gregor. XIV. Bullam excepta sigillatim in pręsenti sectione vannentur: attamen quia tantus non levis labor, exantlatus iam per nos existit in 2. Codice *de Clericat. quandoq; amittend.* meritò nè geminentur labores, ibi nos remittimus.

59 Ad exarata nõ parũ convenit alterius hæsitationis absolutio; scilicèt, an Judex laicus possit arma, instrumenta, falsamque monetam in Ecclesia existentem extrahere, annuit absolutè, ac decisum refert *Ludovic. à Peguer. decis.* 260. quem sequitur *Ripoll. de regal.*

60 *cap. 15. nu. 56. 57.* tamen per mo-

61 modum facti, & juris defensionis naturalis, non per modum exercēdæ jurisdictionis, hâc permittunt extractionem nonnulli, quos cumulat *Gutier. pract. quæst.* 12. *lib.* 1. *n.* 8. & sequuntur *Gambac. de immun. Ecclesiast. lib.* 4. *cap.* 26. *nu.* 12. *Villalob. in summ. part.* 2. *tract.* 39. *diff.* 7. *num.* 11. *Sanch. conf. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 20. *versic. at si Reus nu.* 26. *& in addit. ad disput.* 63. *nu.* 2. *versic. pœnam,* ubi lato calamo hæsitationem extricat, nec discrepant *del Bene de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 30. *à n.* 2. *D. Mar. Cutell. de imm. Eccles. lib.* 1. *qu.* 8. *à nu.* 6. 7. licèt mordicùs oppositum au-
62 dacterque tuentur *ex Canon. sicut antiquitus*: ibi *aut personam hominis, vel bona ejus indè subtraxerit* 17. *q.* 4. *Sanct. Antonius in summ. par.* 3. *tit.* 12. *cap.* 3. *vers. itemque in Ecclesia posita sunt. Castrus Palaus oper. mor. tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unica punct.* 11. *nu.* 8. *Thom. del Bene de immun. Eccl. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 30. *nu.* 1. *& in annot. dub.* 31. *nu.* 15. *Bonac. disput.* 3. *qu.* 7. *punct.* 5. *vers. tertius effectus Lezan. qu. reg. tom.* 3. *verb. immunit. Ecclesiarum nu.* 18. 19. *Gambacur. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 12. *nu.* 9. facit *tex. in l. præsenti C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 55. uno ajentes ore, interdictum expresè laicis potestatibus esse, jurisdictionem aliquam in Ecclesia exercere, *ex cap.* 1. *&* 2. *de immunit. Eccles.* quos laudant, & sequuntur *Barbos. ubi nuper Sperell. decis.* 51. *à nu.* 1. *Ciarlin. contr. cap.* 154. *nu.* 52. *par.* 2.
63 Etenim Ecclesia, & si in Principis sæcularis territorio sit, nō tamen de territorio suo, sed Ecclesiastici Judicis est: *Tusc. pract. concl. E. cōcl.* 5. *n.* 10. 11. *Carol. de Grass. de effect. Cler. effect.* 1. *nu.* 618. *Farinac. de immunit. Eccles. nu.* 356. *& cons.* 214. *nu.* 3. *lib:* 3. *del Bene de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 40. *sect.* 3. *nu.* 7. *& alii* coacervati *per Ciarlin. contr.* 10. *nu.* 5. *lib.* 1. nisi tā-
64 tum quo ad protectionem explicat *Bald. in Auth. si quis hoc genus C. de Episc. & Cler. nu.* 2. & quod faciunt ad sui favorem *Tusc. Farinac. & alii per Cortiad. dec.* 2. *nu.* 29. 30.
65 ideò ab ipsa Sacr. Basilica extrahi nequeunt, tanquam existentia in loco extra territorium: cum idem sit esse locum extra territorium, ac si esset in loco exempto: *cap. cum Episcopus,* & ibi *Barbosa n.* 8. *de off. ordin.* idem *de potest. Episc.*

par.

par. 3. alleg. 80. *n.* 9. *de Graſſis effect.* 1. *num.* 618. *Surd. deciſ.* 129. *n.* 17. eaque fruun-
66 tur immunitate, itidem, & cuncta alia bona ipſius confugientis, ceù & ipſe confugiẽs: *Canon. ſicut antiquitùs*, 17. *qu.* 4. & ibi *Barboſ.* & alii, quos nuper enumeravimus, quibus adde *Layman. in Theol. mor. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 3. *num.* 13. *Mexia à Cabrera in form. Eccleſ. immun. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 6. *Farinac. de immun. Eccleſ. nu.* 56. *ampl.* 17. *n.* 300. & conſonat *Cortiad. deciſ.* 72. *n.* 13.
67 meritò pro harum ſententiarum conciliatione, conſentaneum eſſe putamus, ut talia inſtrumenta falſæ monetæ, ab ipſa Sacra Baſilica, cum aſſiſtentia Judicis Eccleſiaſtici extrahantur, nõ autẽ ad aliquẽ actum peragendũ cõtra reum: etenim laici in cauſis criminalibus, à foro Eccleſiaſtico non ſumunt indicia: inquit *Nicol. in floſc. verb. cadavera, to.* 3. *n.* 4. quem laudat *Calderò deciſ. crim.* 9. *n.* 40. *to.* 1. nec ad
68 aliquid damnũ quamvis exiguum Reo inferendum, ſed magis ut reverentia ſacrorum augeatur, peccandi occaſio auferatur, ac Reipublicæ bonum conſervetur: ut in armorum extractione dixêre Doctores ſuperiùs indicati, quibus adde *Portul. de dub. regul. verb. Eccleſ. immun. n.* 15. *Decian. lib.* 6. *cap.* 26. *n.* 10. & *lib.* 8. *cap.* 3. *n.* 30. *Ricc. de pub. Judic. cap.* 37. *n.* 20. *Thor. comp. par.* 3. *ſect.* 1. *verb. extractus, Cortiad. deciſ.* 24. *nu.* 131. 132. *deciſ.* 72. *n.* 6. nec diſcrepat *Cutell. de imm. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 8. *nu.* 7. *Marant. contr. jur. par.* 2. *reſp.* 37. *n.* 1. *Sabell. in repert. mor. verb. Eccleſ. quo ad ejus imm.* annuitq; *Calderò d. deciſ.* 9. *n.* 65. *to.* 1. autumat tamen *Cutell. ſub nu.*
69 18. quod ſi Eccleſiaſticus Prępoſitus renuerit bona furtiva, aut arma extrahere è Sacra Baſilica, valere tunc laicum Judicẽ ad periculũ cõcurrere: quam concluſionem nequaquàm admittimus, niſi in delictis tantùm exceptis, ut fusè enucleabimus infra: etenim magna conſideratur diſtantia inter extractionem ſontis criminis excepti, & rerum furatarum, inſtrumentorũ ad crimen peragendũ idoneorũ, armorum, & ſimiliùm: nam pro prima aſſiſtit Gregoriana, cõtra ſecundam reſiſtunt rationes nuper allatæ, ac deciſiones Sacr. Congreg. immun. *ſub die* 4. *Maii* 1629. & 8. *Auguſt.* 1645. emanatæ, quas affert *Sperell. d. deciſ.* 51. & repetit *Calderò d. deciſ.* 9. *nu.* 40. *tom.* 1.
70 Explanata verùm, ex juri-

dicis licèt fundamentis ſcateant: attamen oppoſitum crebrò praxis in utriuſque Siciliæ ſubſelliis diſpersè nos imbuit: talia enìm inſtrumenta ad crimen peragendum idonea, cadavera violenta manu, aut veneficis potionibus perempta, in Eccleſia exiſtentia (prævià Eccleſiaſtici Ordinarii Antiſtitis veniâ) cujus arbitrio extractio prædicta per Sac.Congr. immun.prudentiali tamē modo remiſſa eſt: ut *anno* 1667. *ſub die* 19 *Julii*, & referūt *Sperell. d. deciſ.* 51. *Pignatell. conſult.Can.* 122.*n.*73.74.*Calderò d.deciſ.* 9. *à n.* 40.*ad fin. to.*1.) modeſtè abſque ſcandalo extrahuntur, exhumantur, ad hoc ut ex peritorum judicio benè perpendātur, extrà verò Eccleſiam, dein ex eorum relationibus laicus Fiſcus ſuum in genere delicti corpus clarificat, ex quibus nulla infertur Sacræ Baſilicæ violatio, nec aliqua, quamvis exigua perturbatio; laicus namque Judex ad hunc devenit actum neceſſariò, ut primas peragerec cauſæ probationes, ad hoc ut puniantur ſontes, & crimina non remaneant inexpiata, cum Eccleſiaſtici verò Judicis aſſiſtentia, ut prædiximus, & ammonent *Card.de Luca in diſcurſ.* 70.*de juriſdict. & for. compet. tom.* 3. ſed ſi contemptio Eccleſiaſtici Superioris, vel ſcandalum acceſſerit, nequire Judicem laicum talem exhumationem, vel recognitionē perficere, autumat *Panimoll. deciſ.* 95. *annot.* 1. At
71 ſi abſque allata Eccleſiaſtici Judicis venia, ſed marte, & voluntate, ac authoritate propria hoc peregerit Judex laicus, in Eccleſia, ac Epiſcopi contēptum nulla, ac cenſurarum gladio punibilis erit talis extractio, ac deshumatio, & tunc conducerent allata per *Sperell. d. deciſ.* 51. eſt equi-
72 dem talis recognitio cadaverum juriſdictionalis actus, quē in Eccleſia nullo pacto exercere valet laicus Judex, ut depromitur patulè ex *cap. decet, de immun.Eccleſ. in* 6.*cap.* 1. *eodem*, *& ex Sacr. Concil. Trident.ſeſſ.*22.*de ſacrif.Miſs. cap. cum Eccleſia extrà eodem* abſque Ordinarii Eccleſiaſtici venia, ut ante diximus additis *Barboſ.in collect.deciſ.apoſt. verb. cadaver, collect.* 76. *n.*6. *Nicol. in floſc. tom.*3. *verb. cadavera, n.* 3. *& in par.* 1. *lib.* 1. *tit.*8. *de his, qui ſunt ſui, & de immun.Eccleſ. n.* 37. *col.* 2. *verſic. hinc eſt*, *quod, Don Chriſtoph. Vargas Machuca deciſ.* 1.*n.* 493. *Xamar. de off. Judic. par.* 1.*quæſt.*9. *nu.* 295. *Theumud. in deciſ. Ulyſip. deciſ.* 132. *nu.*7. & alii per *Calderò*

derò n. 37. etenim Ecclesia li-
73 cèt in Principis sæcularis territorio sit, non tamen de suo territorio est, nisi quo ad protectionē, ut prædiximus: *Bald. in Aut. si quis in hoc genus n.* 2. 1. *de Episc. & Cleric. Farinac. de immun. Eccles. nu.* 356. & *cons.* 214. *n.* 3. *lib.* 3. *Ciarlin. contr. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 5. sed de Ecclesiastici Judicis territorrio est: *Dian. resol. mor. par.* 4. *tract.* 1. *resol.* 92. & *par.* 6. *tract.* 1. *res.* 21. *Sperell. decis.* 3. *n.* 11. 16. *Cortiad. decis.* 2. *n.* 25. *par.* 1. & *decis.* 72. *nu.* 14. Undè consentaneum haud est asserere, Ecclesiam esse in territorio laici Principis, qui de delictis in Ecclesia cognoscit, ut firmant Doctores adducti per *Calderò nu.* 61. & ex eo quia prevenit ad capturam personę, ad hanc recognitionē cadaveris etiā devenire quit: etenim præventio ut locum
74 habeat, oportet ut contraversia sit inter Judices, parem habentes jurisdictionem: *ex tex. in l. si quis postea,* 7. *ff. de Judic. cap. proposuisti, de for. compet. Giurb. cons.* 48. *n.* 41. *Carlev. de Judic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *disp.* 2. *quæst.* 7. *sect.* 3. *n.* 872. quę quidem jurisdictio si radicitus deficit in laico Judice respectu Ecclesiæ, in qua nullam prorsùs exercere valet jurisdictionem, ut ex dicto *cap. decet, de immun. Eccles. & ex Sacr. Concil. Trident.* & fatenter communi consortio, *Barbos. in cap. cum Ecclesia, de immun. Eccles.* & alii per *Cortiad. decis.* 72. *n.* 13. ergò etiā cessare
75 debet motivum præventionis. Ex allatis denique itidem depromitur malè pronunciatum fuisse per Consultores Cōtentionum anno 1593. nimirùm cognitionem nullitatis extractionis cadaverum in Ecclesia spectare ad laicos Judices R. A. ut afferunt *Regen. Viñes, & Calderò decis.* 19. *n.* 49. *tom.* 1. & insuper erroneā esse autumamus testationem, quam adducit *Urgas in d. deci.* 1. *n.* 225. quòd ex consuetudine laici Judices hanc factitant recognitionem cadaverum: nam Piissimi Hispalenses oppositum edocent, & in Supremis subselliis utriusque Siciliæ, nos Judices, prævia Ecclesiastici Judicis venia,
76 semper peregimus, sicque Matriti servari edocet *Calderò n.* 72. & Cathalani expressum retinent ordinem Invictissimi Caroli II. *quem Deus semper incolumem conservet,*
77 circà extractionem bonorum Gallorum in Ecclesia existentium, ut cum Ecclesiastici assistētia talis perficiatur extractio, teste *Calderò n.* 69.
78 Tandem finem præsentis

secundæ sectionis, imponendo, inquimus contrà hosce sontes in Ecclesia delinquentes, præter recensita crimina homicidii, vel membri mutilationem in ipsa Ecclesia, vel Cœmiterio perpatrata, in reliquis, nimirùm ob vulnus, furtum cum sacrilegio, & alia, quia delicta mixti fori sunt, utrumq; irruit Imperiū, tam Ecclesiasticum, quàm sæculare: quippè ratione delicti in Ecclesia patrati, delinquens efficitur de Ecclesiæ foro, & ob illatam Ecclesiæ injuriam ab ea objurgatur, *ut ex cap. cum sit generale de for. comp. & cap. significasti, de adult.* innuunt *scribentes*, *& Abb. in cap. relatum nu.* 1. *de sentent. excomm. Dian. lib.* 1. *tract.* 1. *de immun. Eccles. res.* 2. *vers. licèt part.* 1. *Itala eodem tract. lib.* 1. *cap.* 3. *§.* 2. *n.* 2. *& cap.* 4. *§.* 7. *nu.* 13. 14. *& §.* 3. *nu.* 53. *Ciarlin. contr. cap.* 14. *à nu.* 24. *& seqq. par.* 1. *Bonac. eodem tract. disp.* 3. *qu.* 7. *§.* 4. *nu.* 8. *Peregrin. eodem cap.* 6. *nu.* 28. *ubi sub nu.* 29. agglutinant, tale delinquente reo, in Ecclesia manente, præventioni locum nō esse, imò valere Episcopum eum extrahere, & punire, si delictum sit grave, & non leve, ut explicat *Diaz pract. crim. cap.* 87. *vers. illud Ciarlin. contr. cap.* 14. *nu.* 24. *&* 25. *&* 15. *n.* 4. 5. 6. 7. *& seqq. p.* 1. seclusa verò rei existentia in eadem Ecclesia, locum præventioni esse ex communi, & vera opinione insinuant *ex d. cap. cū sit generale scribentes Covarr. var. cap.* 20. *nu.* 18. *vers.* 35. *lib.* 1. *de Grass. de effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 645. *Bellect. disqu. cleric. tit. de for. cleric. real. §.* 4. *num.* 9. *Mart. de jurisd. par.* 2. *cap.* 11. *à nu.* 20. *&* 23. *Giurb. cons.* 70. *nu.* 10. *& seqq. Bonac. de leg. disp.* 10. *qu.* 2. *punct.* 1. *§.* 1. *nu.* 32. *Leo. thes. for. Eccles. par.* 1. *cap.* 13. *nu.* 23. *ex quibus probat*, & *sequitur* Ciarlin. *ubi supra nu.* 12. 13. *par.* 1. *& cap.* 14. *nu.* 25. de hac præventione nos plura adducimus *in tom.* 2. *de cleric. quandoque amittend. & in cap.* 7. *de assassin. à nu.* 83. *& seqq.*

Hìc tantum notandum est, in delictis in Ecclesia patratis, ubi sanguinis pœna est infligēda, jurisdictionē Ecclesiastici Judicis conquiesci, & præventioni locum haud esse; etenim sanguinis animadversionem indicere nequit, meritò de hisce delictis sæculare cognoscit Imperium, ut de assassino, quemadmodum dixère ex oraculo *Abbat. in cap. si Clerici, de Judic. num.* 4. *Reg. Laganar. ad Reg. Rovit. in prag.*

pragm. 1. *de assass. sub num.* 8. *circà finem. Hostiens in d. cap. cum sit generale*, & *ibi Abb. de for. compet. Tusc. litera S. conclus.* 6. *nu.* 12. *Giurb. cons.* 70. *nu.* 16. Quod secùs est, quo ad pœnam temporalem, quam imponere quit Episcopus laico in Ecclesia delinquenti, ut ex communi omnium sententia edocet *Sebast. Gazin. defens. reor.* 1. *c.* 11. *n.* 19. *vers.* 7. *sed*, & *n.* 20. *vers. qui omnes. Et ex eo Ciarlin. d. c.* 15. *n.* 13.

79 Notandum itidem est in delictis mixti fori punitum à Judice sęculari, inquietari posse à Judice Ecclesiastico: & è contrà si pœna est diversa Canonica à Civili *cap. fin. §. per hoc de pœn. in* 6. *Abb. in cap. tuæ, nu.* 5. *de procurat. cap. cum sic*, & *ibi Felin. nu.* 21. *de foro compet. Did. Covar. in cap. Rainut. n.* 19. *de testam. Mart. in specul. par.* 6. *vers.* 12. *Roland. à Vall. cons.* 12. *nu.* 17. 18. *vol.* 2. *Rom. cons.* 385. *Barbat. cons.* 31. *nu.* 4. 8. *vol.* 4. *Cacher. decis. Pedem.* 103. *nu.* 8. *Prosp. Farinac. prax. Crim. tom.* 1. *part.* 1. *tit. de Inquisit. quæst.* 4. *nu.* 7. & *seqq. Belliet. disquis. Cler. par.* 1. *§.* 5. *num.* 128. ubi subdit valere Ecclesiasticum procedere contrà sacrilegos ad excommunicationem, ac ad alias spirituales pœnas, sententia Judicis laici minimè refragante, & antè eũ pretulit *Cacher.* *d. decis.* 113.

80 Verùm si similes, & non dispares sint pœnę, tunc nequit alter iterũ reum inquietare; nisi sufficienter objurgatus haud fuerit: *Covarr. lib.* 2. *var. cap.* 10. *nu.* 6. *vers.* 11. *Cacher. nu.* 8. *Caccb. de privileg. cleric. n.* 16. *Bellett. num.* 128. *in fin.* & nos affluenter hanc extricavimus materiam *in Cap. de Clerico assassineo in alio Codice de Clericatu quandoque amittendo.*

SE-

SECTIO TERTIA

SVMMARIVM.

1 *AD Episcopum Diœcesanum pertinet reum ab Ecclesia pro delicto excepto extrahere, & in ejus defectu ad Vicarium suum Generalem.*

2 *In loco exempto, & nullius Diœcesis ad Episcopum viciniorem spectat, non ad Vicarium, Sede Vacante.*

3 *Ad eumdem Diœcesanum Episcopum spectat inquirere, an locus, ubi facta fuit extractio sit Sacer, & immunis.*

4 *In loco nullius Diœcesis, si duo essent viciniores Episcopi, unus quo ad Diœcesim, sed non quo ad habitationem, alter vicinus quo ad habitationem, non verò quo ad Diœcesim, ad istum spectat venia sontes extrahendi è Sacra Basilica, pro delictis exceptis.*

5 *Jus extrahendi reos è Sacra Regularium Basilica, pro delictis exceptis, ad Episcopum loci Ordinarium spectat.*

6 *Vicarius Capitularis, Sede Vacante, nequit, ex Regulariũ Ecclesia reos extrahere.*

7 *Opposita refellitur sententia.*

8 *Episcopus nequit, pro delictis non exceptis, reum à Sacra Ara extrahere, eumque Judici laico tradere, sub cautione, de non puniendo.*

Et si fecerit, & pœna sanguinis fuerit indicta, in irregularitatem ruit.

9 *Potestas sæcularis, si ab Ecclesia reum, pro delicto non excepto, extrahere attentaverit, in excõmunicationis ferendæ pœnam incidit, & in alia adducta infra sub n. 13. in fine, & nn. 14.*

Et an ei Clerici resistere valeant, & quomodò?

10 *In criminibus exceptis valet Potestas sæcularis reum ab Ecclesia extrahere, sed eum in Episcopi carceribus obsignare debet.*

Intellige sine scandalo.

11 *In delictis exceptis si Ecclesiastici renuerint portas Ecclesiæ pandere, quid facere debeat Imperium temporale?*

12 *In delictis exceptis, an valeat sæculare Imperium, reum in Ecclesia funibus, & catenis alligare, etiam seclusa Episcopi*

venia? Neapolis affertur praxis.

13 *Inter discriminatas sententias, verior adducitur.*

14 *De jure Canonico excommunicantur Ministri Curiæ sæcularis, si in delictis non exceptis reum ab Ecclesia extrahere attentaverint. Intellige si Ecclesia non fuerit satisfacta.*

15 *Ecclesiasticus Judex si in delictis exceptis renuerit veniā extrahendi concedere, an valeat sæculare Imperium reum in Ecclesia interficere?*

16 *Episcopus in hisce absolvendis articulis immunitatis Ecclesiasticæ, an teneatur Assessorem asciscere, & judiciariam telam assumere?*

17 *Episcopus an teneatur citare Fiscum suæ Curiæ, Fiscum Curiæ sæcularis, & reum?*

18 *Dom. Prorex in electione Assessoris, an exposcere queat ab Ordinario Episcopo, ut Reg. Consiliarium eligat in Assessorem?*

19 *Princeps nequit Baronibus mandare, ut in aliqua causa nō judicent, nisi cum consilio talis personæ.*

20 *Decisio Castill. 155. tom. 2. circa electionem Assessoris de voluntate Proregis explicatur.*

21 *Regni praxis ad id adducitur.*

22 *Qualitas delicti, ob quā reus ab immunitate Ecclesiastica expellitur, an per rigorosas, & plenas probationes, an per semiplenam clarificanda sit?*

Binæ recensentur oppositæ sententiæ.

23 *Verior adducitur, quæ per probationes ad torturam sufficientes, hanc probationem faciendam esse autumat.*

24 *Decisiones recensiores M.C. Archiepiscopalis Panormi afferuntur.*

25 *Ecclesiasticus Judex, an stare debeat processui à laico Imperio constructo, super qualitate delicti excludentis ab Ecclesiastica immunitate?*

26 *Judicem sæcularem si informationes construxerit, postquā reus ad Ecclesiæ confugium occurrerit suspectum esse, putant nonnulli.*

27 *Episcopus valet sequi processum à Judice laico instructum antequàm hæsitatum fuit de immunitate Ecclesiastica, si ei libuerit.*

28 *Episcopus sat est, ut patratum crimen exceptum summariè, simpliciter, & extra judicialiter cognoscat, quantùm pro suæ conscientiæ instructione sibi visum fuerit.*

Clementis VIII. rescriptum Panormitano Antistiti directum adducitur.

29 *Clementis hoc rescriptum extra Urbem Panormi locum non habet, eo non obstante, contrarium pluries Sacr. Congregatio-*

tionem statuisse ostenditur.

30 *Auctoris sententia refertur.*

31 *Reus, contra quem Episcopus pronunciavit (non gaudeat immunitate Ecclesiastica) si Curiæ sæculari obsignatus, in termino extraordinario qualitatem eleserit, pro solo delicto restituendus est ad Ecelesiam.*

Episcopus quit repetere reũ ex errore ad Judicem laicum remissum, ita pariter tenetur restituere reum, ad cujus favorẽ pronunciavit gaudere immunitate Ecclesiastica, ex errore.

32 *Ab interlocutoria, non gaudere immunitate, an Fiscus Curiæ tẽporalis valeat se appellare, etiam quo ad suspensivum?*

33 *Extractio ab Ecclesia confecta, nõ servata Sacr. Canonũ, ac Gregor. XIV. Constitutione, nulla, ac illegitima est, & ideò Ecclesiæ spoliatæ ante omnia reus restituendus est.*

34 *Reus illegitimè ab Ecclesia extractus, in carceribus Judicis sæcularis detinendus non est, neque pro delictis postea patratis, minùsque puniendus.*

35 *Illegitima extractio in cassum justificatur ex actis deinde per Judicem sæcularẽ congestis.*

36 *Restitutio semper ante omnia facienda est Ecclesiæ.*

37 *Legitimè extractus, et in carceribus Curiæ sæcularis detẽtus, si in eis deliquerit, eâdẽ potitur immunitate.*

38 *Recensiores adducuntur casus.*

39 *Reus in carceribus laicis loco Ecclesiæ devictus, si fugam arripuerit, & post tẽporis cursũ in loco prophano captus, an restituendus sit ad Ecclesiam?*

40 *Immunitati Ecclesiasticę, verbo, renanciare nemo potest, at secùs actu, seù facto. & nu. 61. & 62.*

41 *Talis reus fugiens imputatur si in sua libertate redactus, ad Ecclesiã iterùm non occurrerit.*

42 *Extractio si illegitima fuerit, aufugiens reus à carceribus laicis, & in loco prophano captus, semper restituendus est Ecclesiæ.*

43 *Restitutio Ecclesiæ spoliatæ facienda est, vel Episcopo, aut ejus Generali Vicario.*

44 *Extractio dicitur illegitima non solùm si à Curiæ temporalis Ministris fuerit peracta, verũ, & si à personis privatis.*

45 *Extractus violenter per privatas personas, inscio tamen sæculare Imperio, si casualiter cum Ministris ejusdem Imperii occurrerit, & ab eis devictus fuerit, an restituẽdus sit ad Ecclesiam?*

46 *Affirmativam sententiã veriorem esse sustinetur:*

Cutelli opinio tanquam cavillosa reiicitur.

47 *Et quid si non violenter à privatis personis fuerit extractus,*

sed

sed blandis, subdolisque amici suasionibus, inscia sæculari potestate, an ab ea in loco prophano captus, sit restituendus?

Laxè vannatur materia: negativam sustinet Auctor, si laicus Judex de subdula extractione non cogitavit. n. 50.

48 *Verba blanda quando violentias simulentur? Et quando metum influant?*

49 *Judex laicus si de subdula, et blandis verbis extractione particeps fuerit, reum sic extractũ restituere tenetur.*

51 *Promissio salviconducti, ac guidatici, pro Reipublicæ conservatione, ex purgantissimis politicæ dogmatibus servanda est.*

Nonnullæ afferuntur eruditiones.

52 *Et si ab inferiore impertita fuit, à Superiore servanda est.*

53 *Per Judicem inferiorem ex causa conceditur.*

Et quid in Regno Siciliæ?

54 *Princeps eam concedit, & vocatur ex gratia. n. 55.*

Nisi opposita vigeret consuetudo, aut alia particularis sanctio obstaret.

55 *Guidaticũ, ac salvusconductus à Judice alicujus Supremi Tribunalis concessus, servandus est, ni ineptus reus bono credens viro decipiatur, & hoc guidaticum Justitiæ appellatur.*

56 *Rebellibus, & Hæreticis an concedatur salvusconductus, & concessus an servandus sit?*

Salvusconductus conceditur per epistolam, & per simplicem Judicis vocationem.

Tempus, in salvoconducto obsignatus, de momento currit in momentum.

57 *Salvusconductus, sive guidaticum à Judice confugienti in Ecclesia datũ, servãdus est, quoniam præjudicium itidem ipsius Ecclesiæ concurrit, si aliter fuerit attentatum.*

58 *Potestas sæcularis impedire nequit, quin reus confuga ab Ecclesia exeat ad suum exonerandum corpus.*

Intellige si intra fines Ecclesia opportunus nõ extaret locus.

59 *Potestas sæcularis interdicere nequit, ut confugæ tradantur alimenta, aliaque ad victum necessaria, etiam quod delictum sit de exceptis.*

60 *Liberè, & gratis facienda est restitutio rei ad Ecclesiam, absque ulla compositione, fidejussione, pacto, vel ligamine, alioquin si sub pacto, fidejussione, vel ligamine fuerit restitutus, & iterùm si capiatur, semper restituendus est liberè ad Ecclesiam.*

61 *Provisio Neapolis in visitatione carceris facta à R.D. Stephano Carrillo in personam rei ab Ecclesia extracti affertur; ejusque exitus recensetur.*

62 *Immunitas Ecclesiastica verbo non possit renunciare, quia de alterius agitur præjudicio.*

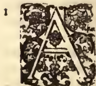
63 *Renunciatio Ecclesiæ verbo confecta relevat, si Ecclesia, de cujus præjudicio agitur, sileret, casus Neapolis occursus refertur.*

64 *Immunitatis Ecclesiasticæ exceptio in qualibet judicii parte opponi possit.*

65 *Decisio M. C. V. Neapolis adducitur.*

66 *Judices post condemnationẽ functi sunt officio suo nec executione in suæ sententiæ differre queunt, Principe in consulto.*

Inquisiti mora Ecclesiæ officere nequit. Ibidem.

1 D Episcopum Diœcesanum equidem spectat reum ad sacram occurrentem Aram pro delictis exceptis ab ea extrahere; & pro inde nequit laicum Imperium in ea extractione se ingerere, absque ejusdem Episcopi, vel sui Vicarii facultate: *Ambros. de imm. Eccles. cap.* 15. *nu.* 1. *Ciarlin. controvers. for. cap.* 162. *num.* 2. *part.* 2. *& alii infrà*: etenim ad eos gradatim spectat ex speciali indulto per Gregoriũ XIV. in recensita constitutio-

2 ne impertito: & si locus exemptus sit, vel nullius Diœcesis, ad viciniorem pertinet Episcopũ haud ad Vicarium, Sede vacante: *D. Mar. Giurb. cons.* 20. *n.* 17. fusè *cons.* 100. *nu.* 19. *Dian. res. mor. part.* 1. *tract.* 1. *res.* 14. *& par.* 4. *trac.* 1. *res.* 42. *& part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 28. *& in summ. part.* 1. *verb. Immunitas Eccles. nu.* 20. *& part.* 2. *verbo Judex laicus n.* 31. *& alii relati per Cortiad. decis.* 2. *nu.* 35. *& decis.* 120. *nu.* 1.

3 Ad eumdemq; Episcopum spectat decernere an locus ubi fuit facta extractio sit Sacer, & immunis: *cap. ex parte de verb. sign. Giurb. cons.* 100. *nu.* 35. *& cons.* 10. *n.* 7. *Ciarl. cap.* 163. *nu.* 4. *par.* 2. *Dian. res.* 49. *par.* 4. *tract.* 1. *del Bene de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 6. *dub.* 41. *q.* 10.

4 Et si cõtigit duos esse Episcopos loci nullius Diœcesis viciniores, unus vicinior quo ad Diœcesim; nõ vero quo ad habitationem, alter verò vicinior quo ad habitationẽ, nõ autem quoad Diœcesim; tunc ab isto exposcendã esse veniam extrahendi fontem, in Ecclesiam nullius Diœcesis occurrentem, firmant ex eadem Gregor. XIV. constit. *Bonac. de censur. disp.* 3. *qu.* 3. *punt.* 16.

è.

§. 12. *nu.* 17. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *nu.* 41.

5 Ad Episcopum igitur loci Ordinarium spectat cognitio, an confuga ad Ecclesiã gaudeat, vel non immunitate Ecclesiastica: *Bonac. Pelliz. & alii infrà* ad eumq; pariter pertinet reum ad sacram Ecclesiasticam Aram confugientem, in delictis exceptis, ab ea extrahere, itidem è sacris Regularium Basilicis ex Bulla Gregorij XIV attenta, quæ licèt circa facultatẽ Episcopis tributã, de laicis loquatur, attamen demonstrativè non verò taxativè, ut Cardinaliũ Congregatio declaravit, & insinuat *Nicol. in suis flosculis in verb. immunitas nu.* 1. quem laudat *Cæsar Panimoll. decis.* 84. *nu.* 1. undè valere Episcopum confugam ob crimina excepta è Regularium sacris Basilicis, & Monasteriis extrahere, itidem armata manu, & cum ostii fractura, quoties Regulares extractioni se opponerent, edocet, & decisum per Sacr. Congreg. Card. *D. Jacob Pignatell. consult. Canon.* 483. qui *in consultat.* 466. subdit nequaquam valere Episcopum, tales Regulares renuentes portas, pro tali extractione facienda pandere, nec in vincula conijcere, sed suo superiori obsignare *Panimoll. decis.* 84. *nu.* 15. *&* 16. certioratã Sacrã Congreg. Immunitatis, sicque decisum affert, subditque *Card. de Luca par.* 4. *Miscell. Eccles. disc.* 13. *nu.* 16. *tom.* 14. *de Regul. & ibi in discurs.* 2. *num.* 13. *&* 14. fabulosam esse oppositam prætentionem, quam ex communi vitio retinẽt Regulares, & exempti, præsertim Milites Hierosolymitani, putantes ad eos allatam extractionem spectare: annuitque benè verum Cardinal. ad eos pertinere immunitatem suarum Ecclesiarum tueri; sed non spretis Episcopi loci Ordinarii præceptis, posse extractionẽ, ab eodem Episcopo ordinatam impedire: contrà quos per Sacr. Congreg. affert decisum, nec discrepat *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *sub nu.* 44. *vers. respondetur non posse in fine*, *& Bordon. res.* 7. *Rodriqu. qu.* 51. *art.* 4. §. *verum tom.* 2. ratiocinantur ante emissam Gregorii XIV. constitutionem.

Advertendum sanè est, hanc per Gregorii constitutionem impertitã facultatem extrahendi reos è Sacra Basilica, in delictis exceptis solis Episcopis eorumque Vicariis Generalibus indultam esse, ut ex hujusmodi constitutionis

lectura patet. *sine expressa licentia Episcopi*, *vel ejus officialis, ad quos solos*, *& non alios Episcopos inferiores, etiã si Ordinarii sint &c.* quæ, jure extraordinario, indulta facul-
6 tas ad Vicarios capitulares minimè porrigitur, Capitulũ namque, Sede Vacante, tantũ in jurisdictione ordinaria Episcopo succedit, non autem delegata: etenim in ea electa est personæ industria, quæ ad alios non extenditur: erudiũt *Socin in cap. qualiter, & quãdo il 2. nu.* 185. *de accus. Genuens. in prax. cap.* 85. *nu.* 1. *&* 29. *Fideric. de Sen. cons.* 30. *nu.* 1: *Suarez tom.* 5. *de cens. disq.* 4. *sect.* 2. *nu.* 13. *Dian. ref. mor. par.* 5. *tract.* 10. *ref.* 30. *vers. Quæro primo.* ubi *cum Peregrin. de immunit. Eccles. cap.* 3. *nu.* 33. autumat porrigi hanc facultatem Vicario capitulari, quoties delictum patratũ fuerit in sua Diœcesi, quoniam jure ordinario tunc se gerit talis Vicarius, ad quem, defuncto Episcopo, pertinet: at secus si in loco exempto, in quo jure delegato Episcopus extractione procedit: verum eis respondet *Sperell. decis.* 31.
7 *nu.* 8. 9. *tom.* 1. innuens Sum. Pontificem, circumscripta juris communis dispositione, novam tribuisse formam, facultatem hanc Episcopis de novo tribuendo, sicque decisum pluries per Sacr. Congr. Cardin. affert *Panimoll. decis.* 84. *nu.* 22. *cum seqq.*

8 Qui quidẽ Episcopus in delictis nõ exceptis nequit confugam laico Imperio obsignare, itidem sub cautionis prætextu, de non puniendo eum: innuunt *Martin. Bonac. tom.* 2. *disput.* 4. *quæst.* 7. *punct.* 7. *nu.* 3. *Castrus Palaus in oper. moral. d. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. unica punct.* 11. *nu.* 5. *Dian. ref. part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 32. *del Bene d. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 39. *à n.* 1. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 8. *cap.* 11. *&* 12. *n.* 4. quidquid dicant *Suarez de Relig. lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 3. *Peregrin. de immun. cap.* 12. *n.* 9. *Villagut. de extens. leg. tit. de extens. immun. Eccles. nu.* 8. & alii, quibus apprimè respõdet *Bonac. locis indicatis*: alioquin si mors, vel membri mutilatio subsequatur, in irregularitatem incurrit, cum se cooperasse censetur: *Lezan. quæst. Regul. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiastica n.* 22. *del Bene d. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 39. *n.* 9. *&* 10. 13. *&* 14. at secùs in delictis exceptis: quoniam tunc, sic jubente Sum. Pontifice, operatur: explicat *Trullench. d. dub.* 6. *nu.* 6. Potestas
9 verò sæcularis, si confugam ab

ab Ecclesia extrahere in delictis non exceptis attentat, absque tamen Episcopi facultate; in communicationis ferendæ pœnam ruit: *cap. noverit, de senten. excommun. cap. sicut antiquitùs, cap. frater, cap. minor* 17. *qu.* 4. *Bordon. var. res. seu Consil. Regul. res.* 1. *n.* 13. *Pellizzar. man. tom.* 2 *tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *qu.* 26. *num.* 46. *Pilaia instit. decis. Pontific. lib.* 2. *decis.* 4. *n.* 79. *&* 82. *Fagnan. in cap. cum causa, nu.* 6. *&* 7. *de sentent. excomm.* Imò hoc in casu Clerici ei resistere valēt *Remig: de Gonn. de immun. Ecclesi. ampliat.* 18. *n.* 3. *Suarez. de Relig. ubi supra, n.* 4. *Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *n.* 44. *Dian. d. res.* 32. *tract.* 1. *part.* 6. *vers. sed ibi, Castr. Palau. d. tom.* 2 *tract.* 11. *disput. unic. punct.* 11. *nu.* 15. *del Bene d. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 32. *nu.* 1. 2. *August. Barbos. de jur. Eccles. uni. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 51. mediis tamen licitis, & Ecclesiasticis, *Castr. Palau. ubi supra nu.* 15. *Suar. lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 4. *Bonac. disp.* 3. *decalag. præcept. disp.* 3. *qu.* 7. *de immun. §.* 1. *in princip.* nō autem armis, *Canon. miror* 17. *quæst.* 4. *Abb. in cap. inter alia n.* 16. *de immun. Ecclesiast. Remig. d. quæst.* 12. *Fagund. lib.* 4. *de præcept. Eccles. cap.* 4. *n.* 5. *Ciarlin. contr. for. cap.* 151. *n.* 37. *part.* 2. *Didac. Covarr. lib.* 2. *var. cap.* 20. *nu.* 18. *vers. sed & illud:* potissimùm absq; expressa Sum. Pontificis facultate: *Trullench. ubi suprà dub.* 4. *n.* 1. nè graviora suboriantur scandala: *Remigii, Trullech,*
10 *& alii.* In criminibus autem exceptis, si Episcopus facultatem extrahendi confugam impertire renuerit, valere laicum Imperium eum extrahere, in vinculis tamen Episcopi emancipare edocent *Ricc. de public. Judic. quæst.* 36. *nu.* 28. *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 1. *nu.* 80. *D. Giurb. cons.* 100. *n.* 19. *Alex. Ambros. de immun. Eccles. cap* 11. *n.* 2. *Steph. Gratian. discep. for. cap.* 196. *nu.* 10. *Sebast. Guaz. defens. reor.* 1. *c.* 31. *n.* 4. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 6. *dub.* 4. *sect.* 2. *nu.* 2. statuitque Sacr. Congreg. in una Neapolit. 30. Sept. 1616. quam affert *Nicolius lucubrat. utriusque jur. lib.* 1. *tit.* 8. *de his, qui sunt sui, vel alien. jur. sub n.* 36. adnectitque ad veniam extrahēdi impertiendā, certitudinem delicti haud requiri, sed sufficere extra judiciale dubium: ut decrevit *Sacr. Congreg.* 1602. *Neapol.* 23. *April. & Messanæ* 4. *Maii* 1604. donec fuerit per eumdem Episcopum super immunitate decretum: *Genuens. in prax.*

prax. cap. 17. *n.* 5. *Bonac. de*
cens. disput. 2. *quæst.* 3. *punct.*
16. §. 12. *n.* 7. *vers. hoc tamē*
limitandum, Castr. Palau. d. to.
2. *punct.* 11. *disput. unic. n.* 2.
Farinac. de immun. in append.
cap. 2. *n.* 36. dummodò hoc
fiat sine scandalo, & tumultu
ex istis subdit *Trullench. dict.*
dub. 6. *nu.* 3. quibus in crimi-
11 nibus exceptis nequeunt Cle-
rici, aliæque personæ Eccle-
siasticæ laico Imperio resiste-
re, ut probāt nuper laudati: im-
mò valere hoc portas Eccle-
siæ, per Clericos clausas, omni
meliori modo pandere, itidē
eas frangendo, sustinent de
eorum more Cathalani *Bar-*
daxi for. 1. *n.* 37. & alii addu-
cti per *Cortiad. decis.* 120. *nu.*
30. qui cum *Emman. Rodrig.*
quæst. Regul. tom. 2. *quæst.* 50.
art. 2. & alii, itidem de jure
hoc defendere conatur, quos
acticè, mirèque objurgat *del*
Bene de immun. Eccles. lib. 1.
cap. 16. *dub.* 33. *n.* 4. *vers. qui-*
12 *nimò tom.* 2. Valere benè ve-
rùm laicum Imperium vincu-
lis, & catenis confugam in
Ecclesia alligare, itidem absq;
Episcopi facultate, insinuat no-
ster Concivis *Francisc. Anton.*
Costa cons. 1. *lib.* 1. *Remig. de*
immun. qu. 2. *Farinac. par.* 1.
qu. 28. *nu.* 10. *& de immun.*
Eccles. nu. 298. *Tusc. pract.*
conclus. lit. E. conclus. 10. *nu.*
13. *Jul. Clar.* §. *fin. qu.* 3. *n.* 21.
Azaved. l. 3. *n.* 21. *vers. qui-*
bus, tit. 2. *lib.* 1. *recop. Hevia*
Cur. Philip. tom. 1. *part.* 3. §.
12. *n.* 32. *Bobadill. in polit. lib.*
2. *cap.* 14. *nu.* 92. *lit. E.* licèt
dissentiant, *ex Canon. diffinivit*
17. *qu.* 4. *& ex l. præsenti, C.*
de his, qui ad Eccles. confug.
Sebast. Guazin. defens. reor. 1.
cap. 31. *nu.* 2. *Didac. Covarr.*
lib. 2. *var. cap.* 20. *n.* 17. *Fa-*
rinac. in prax. par. 1. *quæst.* 27.
n. 9. *& in append. de immun.*
Eccles. nu. 297. *Mar. Itala de*
immun. Eccles. lib. 1. *cap.* 6. §.
2. *n.* 51. *Mart. Bonac. disput.*
3. *quæst.* 7. *de immun. punct.* 3.
Dian. resol. 26. *tract.* 1. *par.* 6.
& in sum. verb. immun. Eccles.
n. 20. *part.* 1. *Fagund. lib.* 4.
cap. 4. *n.* 55. *del Bene de imm.*
Eccles. tom. 2. *cap.* 16. *dub.* 27.
n. 1. *& dub.* 23. *Castr. Palau.*
in d. oper. mor. tract. 11. *disp.*
unic. punct. 11. *nu.* 6. *tom.* 6.
Cortiad. decis. 21. *n.* 36. *Gam-*
bac. de immun. Eccles. cap. 22.
lib. 4. fusè *Ciarlin. contr. for.*
cap. 154. *n.* 17. *par.* 2. magi-
straliter *Fontanell. decis.* 200.
n. 17. 18. *par.* 1. nec discrepat
Calderò decis. crim. 9. *n.* 66. *to.*
1. Attamen si non hæsitaretur
delictum esset de exceptis, va-
lere eum compedibus alligare
insinuant idem *Fontanell. nu.*
19. *Covarr. in d. n.* 17. *in fin.*
Paz. n. 178. *Azaved. l.* 3. *tit.*

2

2. *n.*21. *recop.& Sebast. Guazin. ubi desuper nu.* 3. subdit quando delictum esset grave, & non adesset in loco tutus carcer, & ante eum dixere *Orland. cons.* 54.*nu.* 11. *Card. Tusc. d. conclus.* 10. *n.* 16. alioquin Ecclesiæ Rector tenetur de culpa: subdit idem *Orland.* & sequuntur *Tusc. Guazin. Farinac. in append. num.* 198. *Matth. de regim. Regn. Valent. tom.* 2. *cap.* 7. *§.* 1. *sect.* 4. *nu.* 146. potissimùm si crimen esset scandalosum, & mali exempli: *Fontanell. decis.* 201. *n.* 11. *par.* 1.

13 Germana tamen, ac magis tuta sententia est valere sæcularem Judicē extrà locū sacrū custodiā apponere, ut reum confugientem ad Sacram Basilicam, ab ea prosiliendo, Satellites capere possint, & non aliter: ut magistraliter edocet, *ex Suar. lib.* 3. *cap.* 12. *nu.* 4. *Bonac. disput.* 3. *q.* 7. *de imm. §.* 5. *Itala eodem tract. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *n.* 52. quos affert *Castr. Palau. de reverent. deb. loc. sacr. punct.* 11. *n.* 6. *in fin.* licèt in Parthenopęa Urbe oppositum nostra tempestate passim notavimus: nimirùm confugam in Ecclesia pro delictis exceptis, vinculis, & catenis alligari per Judices sæculares vidimus, eumq; sub utriusque Imperii custodia in Ecclesia manere: quam consuetudinem detestantur *Decian. tract. crim. lib.* 6. *cap.* 27. *nu.* 6. *Dian. in sum. verb. immunitas, par.* 1. *n.* 29. eamq; non improbant *Sanch. consil. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 13. *n.* 1. *Trullench. n.* 4. *Fontanell. à n.* 1. *Matth. de regim. Valent. nu.* 145. si certum sit non gaudere immunitate cōcludunt omnes recensiti. At si locus nō sit extractioni, quoniam delictum patenter constaret non esse de exceptis, tunc manifesta oppressio erit: innuunt *Sanch. cons. mor. lib.* 6. *c.* 1. *dub.* 13. *n.* 1. *to.* 2. *Matth. n.* 145. ex qua, mortaliter peccato sacrilegii violator peccaret: *ex D. Thom.* 2. 2. *q.* 92. *art.* 2. *ad.* 3. *Valent. disp.* 6. *qu.* 15. *punct.* 1. & 2. *tom.* 3. *Suarez de Relig. tom.* 2. *tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 13. *n.* 4. *Mart. Bonac. to.* 2. *disp.* 3. *quæst.* 7. *punct.* 6. *n.* 1. & *tom.* 3. *de censur. disput. quæst.* 3. *pun.* 16. *§.* 13. *n.* 1. *Castr. Palau. tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unica, punct.* 11. *n.* 14. & *punct.* 12. *n.* 1. *Trullench. in expos. decalog. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 5. *n.* 1. & de Quiritum jure læsę Majestatis crimen patraret: *tex. in l.* 2. *C. de his, qui ad Eccles. confug.* De jure

14 autem, Canonica excommunicationis pœna ei indicitur, etiam latæ sententiæ, ac aliarum

rum

rum censurarum contra immunitatis Ecclesiasticæ violatores indictarum, & in Bulla Gregor. XIV. conculcatarum: *Malett. de jur. Eccles. militant. lib. 4. par. 2. tit. 6. in fin. Pacius Jordan. elucubr. tom. 2. lib. 11. tit. 3. nu. 281. P. Candit. disq. mor. tom. 4. disq. 5. art. 4. dub. 19. vers. sed jur. nono, Gibalin. Synop. censur. post tract. de censur. verb. immunitas, lit. I. Sperell. decis. 64. per totum,* si Ecclesia spoliata, non sit satisfacta: *Trullench. sub nu. 3.* quæ nonaginta solidorum aureorum pœna mulctatur, Ecclesiæ spoliatæ applicanda: *Remig. de Gonnis, de immunit. Eccles. qu. 9. Barbos. de jure Eccles. uni. lib. 2. cap. 3. num. 116.* ut anno 1678. Neapolis notavimus in causa Equitis D. Francisci Sersali inquisiti de proditorio homicidio, qui de expresso Domini Proregis ordine ab Ecclesia fuit extractus, Magnæque C. V. obsignatus, & ab ea, rejecta immunitatis Ecclesiasticæ exceptione, ad mortem per decollationem in Castro Capuano fuit damnatus. Verùm Eminen. Neapolitanus Antistes Don Innacus Caracciolo, minimè clarificatam habuit proditorii qualitatem: undè excommunicationis fulmen in Judices indixit, & tandem, sic statuente Sacra immunitatis Congregatione, ad pœnam pecuniariā unius lychnuchi argentei pro Ecclesia spoliata fuêre mulctati, nos autem de utraq; pœna, Deo favente, immunes evasimus.

15 Movent planè nonnulli, num laicum Imperium, in delictis exceptis, si Episcopus loci Ordinarius indebitè renuerit facultatem extrahendi confugam concedere, valeat reum absque censurarum incursu in eadem Ecclesia interficere: affirmant aliqui autumantes, ex Gregor. XIV. Cōstitutione, extractionem illegitimam fuisse sub censuris interdictam, undè hæc si non est extractio, firmandum est quod nō sit sub eadē Constit. comprehensa, quia in pœnalibus non datur extensio: alii verò putant si interdictum fuerit minus, per Gregoriū dicendū est fuisse pariter prohibitum id quod magis est, minus namque, est extractio, magis, est occisio: meritò concludunt hunc casum fuisse comprehensum virtualiter in dicta Constitutione, quam proximam sententiam veriorem esse firmant, aliisq; mediis eam strenuè tuetur *del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 37. sect. 1. per totum, Mald in annot. pract. fol. 61.*

ideò

ideò infert *Pellizzar. man. to. 2. tract.* 8. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 39. esse probabilem, oppositam sententiam, sed hanc ultimā veriorem.

16 Ex allata Gregorii Constitutione nō leve promere dissidium inter DD. notamus: nimirùm an Episcopus teneatur, pro articuli repositionis ad Ecclesiam absolutione, sibi asciscere Assessorem, & telam judiciariam cōficere; an verò, per extra judicialem suæ conscientiæ informationē id terminare. Urgium anno retro lapso 1699. Messanæ accidit in causa repositionis ad Ecclesiam D. Antonii Ardonino, præsente Excel. Dom. Prorege Duce Veragua, me in Supremo M. C. Senatu Judice ibi degente: unde de hæsitatione perquisitus, autumavi, teneri Ill. Archiepiscopū, Assessorem asciscere, judicialēq; telam peragere: etenim per eamdem Gregor. Constitut. Episcopi judicio, fuêre remissæ probationes, & indicia sufficientia, circa articulum, gaudere, vel non gaudere immunitate Ecclesiastica, quod quidem judicium, boni viri arbitrium denotare videtur: firmat *Menoch. de arbitr. qu.* 8. *lib.* 1. meritò judicialem adhibere tenetur methodū, potissimùm in criminalibus, ubi arbitrium quamvis liberum, legibus tamen subiicitur: *Menoch. lib.* 1. *qu.* 9. *n.* 3. *& seq. Farinac. cons.* 168. *n.* 38. *& seqq. lib.* 2. Imò ubique agitur de judicio proferendo, itidem absque ordine judiciario, vel ex sola facti veritate inspecta, vel secundùm consciētiam, aut manu Regia; judicii assueta solemnia censentur sublata, non autem judicii ejusdem substantialia: ut edocent de communi voto ex *Roman. singul.* 692. *Barbos. claus.* 176. *n.* 8. 9. *Seraph. decis.* 377. *n.* 7. & affluenter de more, in hoc declinans sensu ex aliis mediis sustinet *Pater Hipolytus Grasset. anat. necis prodit.* §. 29. *à num.* 158. *& seqqu.* Imò roborari allata asserui ad sæcularis Fisci favorem ex assueta, & diù inconcussa Urbis ejusdem praxi, quoniam nunquam usitatum fuisse scimus, ibi Archiepiscopos hasce immunitatis causas, absque Assessoris electione absolvisse.

Archiepiscopū insuper recensitæ difficultates haud latebant: attamen Fiscus suę M. Curiæ, ad constitutionem sive rescriptū Clementis VIII. Antistiti Panormitano anno 1597. directū, recurrebat, autumās ex eo expresse totaliter articuli absolutionē cōsciētiæ

Ordinarii fuiſſe cōmendatam; ibi: *ſi tibi ſummariè ſimpliciter, extrà judicialiter, & quātum pro tuæ conſcientiæ informatione ſufficeret.* Ex quo cūcta ſiluere diſcrimina, quæ pro hujuſce Immunitatis Eccleſiaſticæ articuli declaratione excitari ſolebāt: ut ſubdūt *Sanfelic. deciſ.* 137. *n.* 2. *to.* 1. *Merl. Contr. cent.* 1. *cap.* 40. *n.* 12. & *cap.* 64. *n.* 21. *Panimoll. deciſ.* 85. *n.* 9. firmantes ex eadem Clementis Conſtit. non teneri Epiſcopū in hiſce cauſis Aſſeſſorem eligere, eaſque valere per informationes ſuæ conſcientiæ benèviſas, itidem, extra judiciales abſolvere.

Nos autē, in caſſū Fiſcū Eccleſiaſticum ad allatum confugere pręſidium autumavimus: quippè reſcriptū Clementis VIII. enunciatum, in particulari, urgenti, ac graui caſu emanavit, imò locale itidē fuit, quod per modum legis univerſalis porrigere nefas eſt, ſicque mirificè ratiocinatur *Nicolius lucubrat. utriuſq. jur. lib.* 1. *tit.* 8. *ſub nu.* 36. ubi extra Panormum, locum non habere firmat, & ita deciſum fuiſſe per Sacr. Congregationem, in una Neapolitana, & in altera Meſſanenſi, anno 1622. affert, nec disparis ſenſus fuit *Graſſett. ubi nuper nu.* 83. Tandem poſt multa, Archiepiſcopus ſuum nominavit Aſſeſſorem D. Franciſcum Terrachon R. Juntæ Meſſanæ Fiſci Patronum, & ad præſens in Supremo S. Claræ Neapolis cōſilio digniſſimū Conciliariū: verū ob ejus abſentiā, D. Petrū Joſeph la Grava ejuſdem R. Jūtæ F. P. meritiſſimum nominavit, ex quo conſideratis informationibus utriuſque Imperij, decretum fuit, ut reponatur in Eccleſia.

Advertendum tamen eſt, Epiſcopum, licèt electivam in hiſce quæſtionibus habeat facultatē, ſecundū recēſitorū ſētētiam, aut eligendi Aſſeſſorē, aut articulū per informationes itidem extra judiciales ſuæ cōſcientię benè viſas abſolvere; attamen utraque via uti, minimè poſſe, & unâ electâ, ad aliā redire haud poſse firmat ex multis *Salgad. de Reg. protect. p.* 2. *cap.* 13. *à n.* 97. 101. 148. & ſi Aſſeſſorem elexerit, iſte judicialem tenetur aſſumere telam, & ſecundùm acta, & probata, ſuum debet proferre judiciū: *Caſtill. deciſ.* 156. *n.* 1.

17 Suppoſita igitur Noſtri Regni praxi, quā de Jure comprobavimus, nimirum quòd Eccleſiaſticus Judex tenetur in hiſce immunitatis articulis abſolvēdis, Aſſeſſorem aſciſcere; inquimus quod neceſſariò debent judiciariæ ſolemni-

ta-

tates intrare ut edocet post omnes *Carol. Mallet. in Aur. theol. mor. Malleat.* 35. *tract.* 27.*vers.tertio.* ex quibus desumitur reũ, ac suũ Ecclesiasticũ Fiscalem,nomine Ecclesiæ citandos esse,dũ deRei graui agitur præjudicio, ad reũq;pertinere, proditorimu nõ adfuisse, pecuniam non intervenisse, & similia probare: vt de veriori sententia, edocent *ex cap.* 2. *de test. Dian. resol.* 112.*tract.* 1. *p.* 4. *Barbos. de jur. Eccl. un.cap.* 3. *lib.* 2.*nu.* 168. *Castro Pal. summ. p.* 2. *tract.* 11. *disp. unic. pun.* 13. *nu.* 10. *& seqq. Bonac. tom.* 2. *in præcep. decalog.disp.* 3. *q.* 7.*punt.* 7. *nu.* 10. *& de Censur. in part. disp.* 2.*q.* 3.*pun.* 16.§. 12.*nu.* 10. *tom.* 3. *de Bene de imm. Eccl. tom.* 2. *cap.* 16.*dub.* 44.*sect.* 1. *&* 2. *Ægid. Trullench. exposit. decalog. lib.* 1.*cap.* 11. *dub.* 6. *nu.* 5. *tom.* 1. *Peregrin. de imm. Eccl. cap.* 3. *à nu.* 9. *ad* 18. *Ciarlin. contr. cap.* 10. *nu.* 149.*p.* 1.*Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8.*cap.* 5.*sect.*1.*q.* 24. *nu.* 43. *Pacius Jordan. divers. elucrub. lib.*11.*tit.*3.*à nu.* 302. *& seqq. Pilaia Inst. Pontif.decis.* 4. *nu.* 76.*lib.* 2. *Trancred. de Relig. lib.* 4. *disp.* 11. *q.* 2. *nu.* 6. *tract.* 1. affluenter tamen,& meliùs omnium *P.Hipol. Grasset. anatom. necis. prodit or sect.* 2. §. 29. *à nu.* 104. *ad fin.* ubi aliis respondet, oppositosque refellit.

Imò Fiscũ tẽporalis Curiæ citandum esse asserũt, & enodatè *Grasset. in voto annexo post tract. in addit. à nu.* 154. *ad* 158. ubi contrà *Sperell. decis.* 101. *n.* 53. *tom.* 2. valdè invehitur.

Noster autem concivis D. Mar. Giurb. omnium Criminalistarum Coripheus, *in cons.* 110. *num.* 10. *Sanfelic. decis.* 137.*sub nu.* 2. *tom.* 1. *Navar. ad Bull. Gregor. XIV. de imm. nu.* 96. *Steph. Gratian.discep. cap.* 598. *nu.* 28. *part.* 3.concordi voto firmant non esse necessarium processum formari, nec plenariam adhiberi cognitionem, sed per auriculares informationes,extrajudicialiter partis omissa citatione,sufficere Episcopũ se imbuere, ni hæc causa immortalis efficiatur.

Inter hasce discriminatas tantorum Patruum sentẽtias, nobis tantùm locus superest, ut de assueta Regni obseruãtia aliquid afferamus. Vndè nostra tempestate inconcusè notavimus Ecclesiasticum Antistitem, receptis informationibus, per Magnæ Cur. Senatum efformatis de veritate,cum testium repetitione coram eo adducta, se sufficiẽter instruisse,& cõstito de pro-

batorum veritate, informationes restituit, retenta copia ex originali, veniamque tribuit, per decretum, non gaudere immunitate Ecclesiastica, quod effecit super sutas informationes, per laicum Imperium, & per suam Ecclesiasticam Curiam, constructas; & ita anno 1676. Panormi in causa Marci Rizzo aliàs Mustazzo, & in causa D. Antonii Ardoino anno 1698. Messanæ, præsente Dom. Excellen. Prorege, in qua causa, ut prædiximus, fuit dictum gaudere immunitate Ecclesiastica, brevi modo cum sola rei, & Fisci laici citatione, nos in ambabus causis in Senatu Supremo M. C. sedentes vidimus.

18 Ex nuper exaratis altera contingere solet hæsitatio, nimirùm, Dom. Prorex in hisce immunitatis Ecclesiasticæ articulis absolvendis, an exposcere queat ab Ordinario Antistite, ut in suũ asciscat Assessorem Reg. Consiliarium, eumque specialiter oretenus obsignando? pro cujus solutione inquimus, in delictis, propter enormitatẽ, publicã exposcentibus animadversionẽ, in Regno incõcussè Assessorẽ à Prorege nominatũ fuisse oretenus, eumque formiter ab Ordinario Antistite postmodũ electum: quod sub tali actum est forma, & passim ni Ecclesiasticis turbetur jurisdictio.

19 Etenim etsi Principi de jure haud est permissũ, Baronibus, eiusq; officialibus mandare, ut in aliqua causa nõ judicẽt, nisi cũ consilio talis personæ, propter nuper adductam rationẽ, nè eis turbetur jurisdictio; *Natt. cons.* 408. *nu.* 12. *Mastrill. de magistr. lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 51. fusè *lib.* 4. *c.* 16. *à n.* 49. 61. *Surd. cons.* 410. *n.* 3. *Rosental. de feud. cap.* 5. *concl.* 5. *nu.* 4. *Cancer. var. cap.* 2. *n.* 35. *p.* 2. & *p.* 3. *c.* 13. *à nu.* 703. *Xamar. de offic. Jud. p.* 1. *q.* 24. *nu.* 21. hoc fortiùs militare debet cum Ecclesiasticis, contra quos Principes, potestatesque sæculares nullã prorsùs habent authoritatem, potissimum in causis Ecclesiasticæ immunitatis, quarum cognitionẽ, in Regno ad eos inconcussè omni ævo spectate testantur priscæ, recentioresque decisiones innumeræ relatæ à Don Mario Giurb. *cons. Crim.* 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. *à Mastr. dec.* 169. *lib.* 2. *decis.* 113. *lib.* 2. *decis.* 288. *lib.* 3. ac ab aliis coacervatis, *per Don Hieronymum Basilic. decis. Siciliæ decis.* 3. & 5.

20 Et si in decisione à Domino Castillo relata 155. *in to.* 2. adfuerint Spect. Consiliarij M.

M. C. ac ipſemet. uti Judex Tribunalis Conciſtorij S. R. Conſcientiæ; attamen cauſa fuit abſoluta per *Panormitanum* Antiſtitem, cùm conſilio ſui Vicarij, ac Aſſeſſoris, licèt, ſic annuente ipſo Archiepiſcopo, cum eorum interventu, ut ipſemet in fine deciſionis fatetur: taliter quod noſtrates uno probant ore, ex antiquiſſima, ac inveterata Regni praxi, cognitionem contẽtionis ortæ inter Eccleſiaſticũ, ac ſecularem Judicem ſuper jurisdictionem immunitatis Eccleſiaſticæ, ac quæſtionem Clericatus, ad Eccleſiaſticum ſpectare Judicem, qui ſeclufis hæſitationibus à Doctoribus excitatis, an quæſtio ſit facti abſtracti à ſpiritualitate, an verò mixtam habeat juris quæſtionem; ipſe cognoſcit, ſi ſua ſit jurisdictio, juxtà diſpoſitionem Capituli *ſi Judex laicus, de ſent. excommun. in 6. Fermoſ. in cap. cum ab homine q. 10. nu. 8. Ciarl. contr. forens. c. 162. nu. 7. p. 2.* quam ſententiã cũcti veriorem, juriũ, ac Canonum authoritate magis ſuffultam, communiterque receptam eſſe, vno fatetur ore,

21 poſt Gregor. XIV. Conſtitutionem; *Gambac. de immun. Eccl. lib. 6. cap. 9.* ac jure cõmuni inſpecto. *Dian. reſ. 49. tract. 1. p. 4. & reſol. 30 tract. 1. p. 6. Barboſ. de jur. Eccl. uni. cap. 3. nu. 154. & ſeqq.*

22 Hæſitatio non modica eſt, nimirùm ſi qualitas patrati criminis, ob quam ſontes à Sacræ Baſilicæ immunitate reſpuuntur, clarificari debeat per rigoroſas, ac concludentes probationes, an verò per ſemiplenam probationẽ. Autumãt ſanè ferè omnes Eccleſiaſtici, Eccleſiaſticum Antiſtitem nequire ſontem ad Sacram Aram occurrentem laico Imperio tradere, niſi prius ſibi per rigoroſas, ac evidentes, & plenas probationes conſtet, eum exceptum perpatraſſe crimen: ut ex *Horat. Porſii* oraculo *in ſenticent. conſ. crim. conſ. 29. nu. 4.* innuunc *Malet. in aur. Theolog. malleat. 35. bractea 27. §. 2. tom. 1. Scorc. in ſelect. Pontif. Conſtit. Theor. 386. verſ. donec conſtiterit, & verſ. conſtare debet, Lezan. de immun. Eccleſ. n. 28. Caſtr. Palau. tom. 2. tract. 11. diſp. un. punct. 13. nu. 8. Beſſæus in florib. verſ. immunitas, n. 16. Bonac. tract. 3. de cenſur. in pract. diſp. 2. qu. 3. pun. 16. §. 12. n. 8. & de legib. diſp. 3. qu. 7. §. 7. n. 4. Bellect. diſquiſ. Cler. par. 1. de favor. Cler. real. §. 4. n. 50. Antonell. de regim. Eccleſ. lib. 1. cap. 9. §. 4. n. 109. Ventrigl. prax. Eccleſ. annotat. 23. §. 2. n. 54. par. 2. Paſqualig.*

in addit. ad Laur. de Franch. contr. inter Episcop. & Regul. par. 2. quæst. var. ad qu. 29. n. 5. Cammar. resp. 9. n. 40. noster Pilaia instit. jur. Pontif. lib. 2. decis. 4. à n. 72. & seqq. Pellizzar. man. Regul. tom. 2. tr. 8. cap. 5. sect. 1. n. 40. Vulpell. prax. for. Eccles. par. 3. n. 23. & seq. Dian. resol. 38. par. 3. tract. 1. & resol. 112. part. 4. tract. 1. & par. 5. tract. 1. resol. 9. quod repetit, *par. 6. tr. 1. resol. 31. & in summ. par. 2. verb. Judex Ecclesiasticus nu. 14.* cuncti uno consortio concinnentes hanc esse veriorem, & probabiliorem sententiam, cum quibus annuit *Milazz. select. utriusque jur. assert. 7. per totum*, & post eos *Hipol. Grassett. anatom. necis prodit. §. 29. n. 44.* & sequitur *Bonden. collect. legal. 40. n. 70. Cōsil. Rodober. ad Marin. cap. 176. n. 4. ad 7. & seqq.* quam sententiam esse autumant de mente Gregor. XIV. illis freti verbis in sua Bulla immunitatis contentis, (*cognito prius an verè delictum cōmisisserit,*) ex quibus plenas clarificationes pro forma requiri subdunt: nec notorium, eumdem eximit Episcopum ab onere probandi: annectit *Virmigl. cons. 97. n. 15.* nec præsumptivas probationes sufficere annectit idem *in cons. 99. n. 1. & cons. 149. nu. 43.* lex namque quoties probationes desiderat, veram, ac concludentem mandasse intelligendum est: sentiunt *Castr. Pala. par. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 13. nu. 8. del Bene de immun. par. 2. cap. 16. dub. 42. sect. 1. nu. 10. 11. Alex. Ambrosin. d. cap. 11. n. 4. Peregrin. d. cap. 3. num. 4. Castill. decis. 156. n. 6. Sperell. decis. 101. nu. 22. Dian. par. 3. tract. 1. res. 38. Ciarlin. cap. 10. n. 61.* prout in homicidio proditorio præsumptivas non sufficere probationes asserit *Vincent. Trancred. tom. de Religion. lib. 4. disput. 11. qu. 1. nu. 3. Pasqualig. in addit. ad Laur. de Franch. ad quæst. 29. nu. 5.* & consonant *Pellizzar. in man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 5. n. 40. Antonell. de regim. Eccl. lib. 1. cap. 9. nu. 109.* & alii, ex quibus excluduntur indicia, conjecturæ, & præsumptiones.

23 Oppositam verò sententiā tamquam veram, ac germanam solidissimis munitam fundamentis apprimè tuentur *Castill: decis. 156. n. 9. Regen. Sanfelic. decis. 137. n. 3. Merlin. Pignatell. contr. centur. 1. cap. 64. n. 10. & cap. 40. n. 8. Gratian. discep. cap. 596. nu. 22. & seqq. par. 3. Peregrin. de immun. Eccles. cap. 3. n. 6. 8.*

Giurb.

Giurb. conf. 50. *à nu.* 10. *&*
seqq. & conf. 100. *nu.* 28. *&*
seq. Cutell. de Imm. Eccl. lib. 1.
q. 38. *à nu.* 6. *& seqq. & ad*
Ill. Sicul. R. Martin. contr. 5.
n. 7. 8. *Gambac. de imm. Eccl.*
lib. 6. *cap.* 15. *nu.* 5. 6. *Anfald.*
de iurisd. Eccl. p. 2. *tit.* 11.
cap. 16. *nu.* 6. *& seq. Consil.*
Rodoer ad Marin. ubi supra nu.
7. *Possen. sing. Can. cent.* 2. *sing.*
143. *n.* 2. 3. unanimiter exi-
stimantes ea sufficere indicia
ad excludendum reum à
Basilicæ immunitate, quæ
ad torturæ tormentum eum
subiicere possũt: quã quidẽ sẽ-
tentiam, uti veritati proximã,
cunctis ferè in Palatiis in-
concussè receptam esse edo-
cent *Gambac. de immunit. lib.* 6.
cap. 15. *Cortiad. decis.* 21. *nu.*
75. ubi pluries decisum refert
in Regno Sardiniæ, & in Sena-
tu Lusitano: *Gamm. decis.*
179. & 281 in Regnis Castell.
Bernard. Diaz. de Men. ad eũ-
dem de Gamm. in decis. 179. in
Regno Aragon. *D. Franc. Frã-*
ces de Urrutigoyti in Pastor. reg.
part. 3. *vot.* 1. *à nu.* 9. *& vot.*
6. *nu.* 3. 4. *& vot.* 7. *nu.* 3. 4.
In Regno Parthenopæo, *Reg.*
Sanfelic. d. decis. 137. *nu.* 2. 3.
Thor. cõp. decis. verb. probatio,
Merlin. Pignatell. d. cap. 40. *nu.*
12. *& cap.* 64. *nu.* 9. *in* no-
stro *M. C.* Senatu *D. Mario*
Giurb. conf. 50. *nu.* 6. 13. *&*
conf. 70. *n.* 23. *& conf.* 100.
nu. 28. sicque anno 1687. in
24 causa Leonardi la Licata
inquisiti de nece Baronis Mõ-
tis Rubei, cum qualitate assas-
sinii, vbi ab unius testis de vi-
su qualitas comprobata fuit, &
ab Ill. Domino Panormitano
Antistite fuit ab immunitate
Ecclesiastica exclusus, & *M.C.*
Senatui traditus, & ab ea, me
referente, tortus, & negativus,
quidquid in oppositũ *Milazz.*
d. asser. 7. *& alii ab eo relati.*
Rectè equidẽ decretum fuis-
se censemus; itidem ex allata
Gregor. XIV. constitutione;
Pontifex. namque ibi proba-
tionum formam ullã præscrip-
xit, sed tantùm absolutè, ac ge-
neraliter ordinavit: *nisi cogni-*
to priùs per Episcopum &c.
merito eius verba secundum
subiectam materiam accipiẽ-
da sunt, ut ex quacumque
cognitione verificentur, edo-
cet ex *tex. in l. cognitionem*
de var. & extraord. cogn. Don
Mar. Giurb. conf. ult. nu. 28.
& consonat *Cortiad. decis.* 21.
nu. 84. & ante eos dixit *Steph.*
Gratian. discep. for. cap. 596.
nu. 22. cui ineptè absque alia
relevanti ratione conatur re-
spondere *Farinacius in d. conf.*
168. *lit. B.* qui quidem Fari-
nacius, seriò Romæ interroga-
tus ab Episcopo Novarensi
Carolo Bascapæo de ratione;
nihil

nihil respõdit, nisi tantũ *quod scripsi scripsi*, ut refert idem Episcopus *in suo Canonico cõmentar. super cap. inter alia de immun. Eccl. n.* 13. nec sanè credendum est talem rigorosam præscripsisse probationẽ in hisce clandèstinis criminibus probatu plusquã laboriosis, in quibus præsumptiva, & conjecturata probatio, pro plena, ac concludenti probatione habetur: fatetur ipsemet *Farinac. in q.* 2. *n.* 12. *& Honded. cons.* 88. *nu.* 1. *lib.* 2. *Bargalius de dolo lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 28. *&* 29. *ꝯ. quæstio* 4. qui elatè subdit de legis consuetudine esse, ea, quæ non possunt de sui natura probari directè, ac rigorosè per præsumptivas, ac conjecturales clarificari, quod itidem est ad legis intentum, claras probationes mandantis: etenim manifestum pariter est, id quod ex conjecturis, & veresimilibus præsumptionibus elicitur: *tex. in leg. licèt, de legat.* 1. notant *Abb. in cap.* 1. *colum.* 1. *de Cleric. non resident. Merlin.* Pignatell. *lib.* 1. *contr. cap.* 64: *n.* 13. *Trevisan. decis.* 47. *num.* 13. *lib.* 1. innuentes quòd verè, & pro certo illud dicitur scire, quod scitur per conjecturas, & præsumptiones à jure comprobatas, estque hæc juris regula solidissima: ut annectunt *Vivia. d. n.* 26. idem *Thom. Trivisan. decis.* 46. *num.* 2. *lib.* 2. *Pellizzar. in manual. Regul. tom.* 2. *tract.* 9. *cap.* 4. *n.* 164. ubi ex *Roman. cons.* 371. *n.* 8. *et Afflict. decis.* 44. *n.* 15. subdit probationes elicitas ex præsumptionibus, & conjecturis, evidentes haberi non minus, quàm per testes, quod idem firmant *Emeric. par.* 2. *inquis. q.* 55. *Carena de hæret. cap.* 5. & alii per nos affluenter adducti in *Tom.* 2. *de Clericat. quandoque amittend. cap.* 7. *de Cleric. assassin. Mascard. de probat. conclus.* 1152. *n.* 34. *Cels. Bargar. ibidem n.* 34. edocentes ad probãdum id, quod difficilis est probationis, sufficere probationẽ per cõjecturas: ut pro fraude probãda dixère *Scacc. de Judic. lib.* 2. *cap.* 9. *nu.* 319. *Vinturin. cons.* 39. *n.* 80. *Joan. Bonifac. lib. de furt. ꝯ.* 4. *fraudolosa* 815. *Gratian. discept. forens. tom.* 2. *cap.* 255. *n.* 4. pro simulatione idem *Scacc. nu.* 324. *Rot. Rom. decis.* 120. *num.* 5. *post Duard. de censib. Mantua cons.* 221. *n.* 2. *lib.* 2. *Bertazol. d. cons.* 269. *n.* 14: *lib.* 2. pro dolo insinuant idem *Scacc. nu.* 312. idem *Bargarius nu.* 31. & opportunè nos adducimus textũ puntualem *in l. non omnes, ꝯ. à Barbaris, ff. de re milit.* ibi:

sed

sed licèt liquidò hoc constare nõ possit, argumentis cognoscendũ est; credendum igitur potiùs est, Sum. Pontificem eas voluisse probationes, quæ subjectę congruũt materiæ: etenim haud parùm operatur subjecta materia: magistraliter ex *Hannib. de Canonicis in repetit. super l. post contractum, ff. de donat. à num.* 90. *cum seqq.* edocet *Hipol. Grassett. anatom. necis prodit. ∂.* 29. *n.* 247. qui in specie circa allatam Gregor. XIV. Constitutionẽ, pro probando proditorio, apprimè de more censet, & ante eum insinuavere *ex d. l. cognitionẽ, ff. de var. & extraor. cogn. Gratian. d. cap.* 596. *n.* 23. *D. Mar. Giurb. cons.* 100. *nu.* 28. *Cortiad. d. n.* 84. alioquin nullus unquam confuga ab Ecclesia extraheretur, ut ponderat idẽ *Farinacius in cons.* 76. *nu.* 6. *lib.* 2. ubi illuminatus de veritate, palinodiam cantavit. Impossibile autem est hasce qualitates, immunitatem Ecclesiasticam excludentes, per rigorosas, ac plenas probationes clarificari: horum enim criminum fontes aliorum aufugiunt oculos, meritò testibus de visu eos evincere facile haud est, ut de hisce criminibus clandestinis ratiocinantur *Nicol. Vigellius in dialectica juris fol. mihi* 528. *Monticell. in prax. crim. reg.* 10. *nu.* 23. *Gambac. de immun. Eccles. cap.* 15. *n.* 1. *lib.* 6. nec per eorum confessionẽ convinci possunt, cum eam nec de plano, nec per torturam Judex sæcularis habere potest, dum in suis reum non retinet fortiis, nec eam extorquere potest Judex Ecclesiasticus: considerant *D. Mar. Ital. de immunit. Eccles. cap.* 6. *∂.* 1. *n.* 81. 82. *Ciarlin. contr. forens. par.* 1. *cap.* 10. *n.* 107. innuentes nunquam in praxi vidisse torqueri hosce reos, sed tantùm, vel omitti, vel Curiæ relaxari sæculari: undè errasse Episcopum Navarensem Carolum Bascapęũ non immeritò dixêre Senatores Mediolanenses amplissimi, qui Episc. Reũ cõvinctũ de homicidio, & inditiatum de proditorio, Judici sæculari sub conditione relaxavit, ut si proditorii qualitas nõ probaretur, reusq; homicidii pœnam non subiret, ut ipsemet fatetur *Bascapæus in d. Canon. cõmentar. cap. inter alia de immun. Eccles. nu.* 13. tandem concludendum est, Sum. Pont. Gregor. XIV. ni verba suæ Constitutionis impropriętur, eas voluisse probationes, quæ subjectæ materię cõveniũt: ut rectè in causa dicti Leonardi la Licata, sagaciter decrevit Ill. D. Ferdinandus Bassan

Panormitanus Antiſtes,& nos ſupra meminimus.

25 Hæſitari crebrònotavimus, an proceſsum hujuſce qualitatis excludentis ab immunitate Eccleſiaſtica conſtruere debeat poteſtasEccleſiaſtica, an verò laicum Imperium, & an Eccleſiaſticus Judex ſe acquieſcere debeat proceſsui à Judice laico inſtructo?Sētiunt equidē nōnulli, quod Epiſcopus tantùm eū cōſtruit,dum ad ſe abſolutè hæc ſpectat cognitio, ſic jubente Sum. Pontifice Gregorio XIV. in allata Conſtitutione: & faciūt *Genuenſ. in prax. cap.* 17. *nu.* 5. *Martin. Bonac. de cenſ.tom.* 3. *diſput.* 2. *quæſt.* 3. *pun.* 16. §. 12. *nu.* 9. *verſ. ſecundum dubium, Remig. de Gonnis de immun. Eccleſ. quæſt.* 1. *in fin.* Joan. *Ægid. Trullench. in expoſit. decalog.lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 6. *nu.* 4. ſubduntque in declaratione qualitatis excepti criminis quod,nullopacto ſe ac quieſcere debeatEpiſcopus pro ceſſui à laicoImperio inſtructo, immò aliàs noras teneatur recipere probationes: *Farinac. conſ.* 96.*n.* 2. *lib.* 1. *Alex.Ambroſ. de immun. Eccleſ. cap.* 11. *nu.* 3. *verſ. tanto magis. Sebaſt. Guazin.defenſ. reor.* 1. *cap.* 11. 31. *nu.* 8. & *defenſ.* 20. *cap.* 9. *nu.* 30. & *alij relati per Thom.del Bene tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 43. *ſect.* 1. *à nu.* 1. *Peregrin. de immunit. Eccleſ. cap.* 3. *nu.* 2. *Dian. reſ. mor. part.* 4. *tract.* 1. *reſ.* 31. *idem in ſum. par.* 2. *verb. Judex Eccleſiaſticus nu.* 13. *Caſtr. Pala.tom.* 2. *tract.* 11. *diſput.* 1. *punct.* 12. 13. & 14. *part.* 2. *Graſſet. anat. nec. prodit.* §. 29. *nu.* 101. *Bellet. diſquiſ. Cleric. part.* 1. *d. favore Cleric. real.* §. 4. *nu.* 51. *Paſqualig. par.* 2. *in addit. ad Laur. de Franch. ad quæſt.* 29. *nu.*4. *Cortiad.deciſ.*21. *nu.* 106. *Bonden. collect. legal. collect.* 40. *nu.* 71. *Pellizzar. man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *ſect.* 1. *q.* 29. *nu.* 44. *Ventrigl. prax. annot.* 23. §. 2. *nu.* 57. *Pac. Jordan. diverſ. lucubr. par.* 2. *lib.* 11. *tit.* 3. *nu.* 298. & *ſeqq. Anſald. de juriſdict. Eccleſ. par.* 2. *tit.* 11. *cap.* 16. *nu.* 2. & *ſeqq. Fermos. in cap. at ſi Clerici queſt.* 2. *nu.* 1. *D. Franciſc. Frances Urruigoiti, in paſt. regul. part.* 3. *vot.* 1. *nu.* 12. & poſt eos *Pilaia inſtit. Jur. Pontif. lib.* 2. *deciſ.* 4. *nu.* 76. *Milazz. diſq. Cler. aſſer.* 8. *per totū* Delegata enim cauſæ cognitione, cenſetur pariter delegata facultas capiendi informationes: *Gloſs. verb. delegatus in cap. præterea de offic.deleg. tex. in l. ubi falſi, C.ad leg. Corn. de falſ. ubi Gloſs. in verb. relationes, Farinac. d. conſ.* 76. *nu.* 2. *Dian. del Be-*

ne

ne, & alij ubi nuper. Judex namque sæcularis in hisce immunitatis causis, de sua cõtendit jurisdictione, meritò incompetens videtur pro proprio interesse: instruunt *Vulp. in prax. judic. for. Eccles. cap.* 3. *n.* 22. *Pac. Jordan. elucubrat. lib.* 11. *tit.* 3. *de immun. Eccles. n.* 298. *Ambros. de immun. Eccles. cap.* 12. *n.* 3. *Anton. de Ball. var. tract. lib.* 5. *pragm. unica, tit.* 42. *n.* 5. *Pellizzar. in man. Regul. d. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *n.* 44. *Joan. Carol. Antonell. de regim. Eccles. Episcop. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 108. *Peregrin. de immun. Eccles. cap.* 3. *n.* 2. *Ciarlin. d. cap.* 10. *nu.* 46. 47. 48. *& d. cap.* 151. *nu.* 13. *& cap.* 154. *n.* 40. *Dian. par.* 5. *tract.* 1. *resol.* 9.

26 Imò suspectus reputatur sæcularis Judex, si processum effecerit, post quàm reus ad Ecclesiasticam Basilicam confugerit: *Farinac. cons.* 76. *& cons.* 168. *& de immun. Eccles. cap.* 22. *n.* 375. *Ventrigl. in prax. for. Eccles. par.* 2. *annot.* 23. §. 2. *n.* 57. *Antonell. de regim. Eccles. Episcop. lib.* 1. *cap.* 9. §. 4. *Panimoll. decis.* 85. *nu.* 11. *Bellett. disq. Cleric. par.* 1. §. 4. *de for. Cler. nu.* 50. & alii per *Cortiad. decis.* 21. *à n.* 113. *& decis.* 81. *à n.* 1. *ad* 6. sicq; statuit *Sacr. Congr. anno* 1626. affert *Pignatell. consult.* 128. *n.* 15. *tom.* 1.

Potissimùm si hæsitatio circà constructionis processus fidelitatem adfuerit; tunc priores tenetur Episcopus formiter repetere testes, vel alios de novo recipere: insinuant *Giurb. cons.* 50. *n.* 4. 5. *Gambac. de immun. cap.* 16. *à n.* 8. *lib.* 6. *Dian. par.* 5. *tract.* 9. *& in summ. part.* 2. *verb. immunitas Eccles. nu.* 13. *Novar. in summ. Bull. tit. de immun. Eccles. n.* 81. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dubit.* 43. *sect.* 1. *nu.* 6. quos laudat, & sequitur *Cortiad. d. decis.* 21. *nu.* 108. Aliqui verò existi-
27 mãt, processũ, ante tamẽ per Judicẽ laicũ instructum, priusquã hæsitatum de immunitate Ecclesiastica, valere Episcopum sequi, si ei libuerit, licèt non teneatur: *Naldus in verb. Ecclesia n.* 32. *Lezan. in verb. immunitas, n.* 12. *Thõ. del Bene d. cap.* 16. *dub.* 43. *sect.* 1. *n.* 17. *& sect.* 2. *n.* 10. *Farinac. in append. de immunit. Eccles. n.* 375. *Castr. Pala tom.* 2. *tract.* 11. *disput. unica, pun.* 13. *n.* 9. *Dian. resol. mor. par.* 5. *tract.* 1: *resol.* 9. *& part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 31. *cons.* 2. Abnuunt denique cæteri, obnixèque oppositum tuentur, insinuantes posse Episcopum processui, à laico Imperio instructo, sè acquiescere, ac proin de ex eo agnoscere delicti ex-

cludentis qualitatem: *Gratiã. discept. for. d. cap.* 596. *à nu.* 22. *Castill. decis.* 156. *Giurb. cons.* 50. *nu.* 2. *& cons.* 100. *n.* 28. *Merlin. Pignatell. d. cap.* 40. *num.* 9. *&* 12. *centur.* 1. mirèque contra *Ricc. in collect.* 1792. innuit *Gambac. de immun. lib.* 6. *cap.* 16. *à n.* 8. *&* 9. sat immò esset, ut patratum
28 crimen exceptum cognoscat summariè, simpliciter, ac extrajudicialiter, & quantùm pro suæ conscientiæ instructione sibi visum fuerit; ut freti Clementis VIII. rescripto, in forma Bullæ ad Panormitanum Antistitem, anno Dom. 1597. sui Pontificatus V. directo: dixêre idem *Gratian. nu.* 22. *&* 23. *cum seqq. Giurb. in locis indicatis, Merlin. Pignatell. ibidē, & cap.* 64. *n.* 20. *&* 21. *Cortiad. d. decis.* 21. *n.* 113. 104. *Farinac. cons.* 211. *n.* 19. *Gambac. d. lib.* 6. *cap.* 15. *nu.* 6. *Anton. de Possentib. singular. centur.* 2. *singul.* 143. *n.* 2. *Pacius Jordanus in elucubrat. lib.* 11. *tit.* 3. *de immun. Eccles. n.* 303. 304. ex quo rescripto cunctas cessavisse cõtroversias subdũt *Reg. Sanfelic. decis.* 137. *n.* 2. *tom.* 1: *Cæsar* Panimoll. *decis.* 185. *n.* 4. ubi sic decisum refert per Sacr. Congr. immunitatis anno 1638.
29 Licèt ab hoc medio discrepet *Grasset. d. §.* 29. *à nu.* 83. quod Clementis VIII. decretum locale fuisse autumat *Nicolius lucubrat. utriusque jur. lib.* 1. *tit.* 8. *sub n.* 36. *in fine*, eumque extra Panormum nõ habere locum subdit, & decisum affert *Sacr. Congr.* 1622. *in una Neapol.* 1. *Jul. et Messanæ*, quod itidē strenuè tuentur sup. allati ex eadē Greg. XIV. Constitutione, ex aliis verbis in ea positis ibi: *(judicio tuo, &c.)* Summus enim Pontifex per hæc verba clara, & specialia, terminare intellexit sequentia alia obscura, & æquivoca, nempè *(constito prius &c.)* ut apprimè exprimunt *Boëleus, & alii duo in cons.* 168. *n.* 5. *apud Farinac.* verba autem sequentia ambigua declarantur per antecedentia, si sunt clara, & expressa, edocent *Peguer. decis.* 100. *n.* 17. *Medic. decis. Rot. Senens.* 83. *n.* 34. & consonat idem *Grassett. d. §.* 29. *à nu.* 74. 75. & probat *Bascapæus in d. Commẽt. super c. inter alia, de imm. Eccles. n.* 15. undè Sum. Pontificem soli Episcopi judicio talem cognitionem remisisse innuũt *Gratian. d. cap.* 566. *n.* 29. *&* 32. *Giurb. d. cons.* 50. *n.* 2. *& cons.* 100. *n.* 28. *Gambac. d. cap.* 15. *Panimoll. dict. decis.* 85. *n.* 13. seù suæ conscientiæ, quia uterque mentis dictamen appellatur, & est ex

Div.

Div. Thom. par. 1. *quæst.* 79. *art.* 13. *ad* 1. inferunt *Sanch. de Matrim. lib.* 3. *disput.* 8. *n.* 4. *Perez de Matrim. disp.* 43. *sect.* 4. *n.* 2. *Bossius de contract. Matrim. cap.* 7. *n.* 67. & alii, quos affert *Grasset. d.* §. 29. *n.* 92. quam lenire rectè potest, absque alio formato processu: subdunt *Gratian. n.* 22. *et* 23. *Merlin. Pignatell. dict. cap.* 40. *n.* 12. *Gambac. lib.* 2. §. 8. *in Glossa, in verb. nisi cognito, Giurb. d. cons.* 50. *n.* 2. *& cons.* 100. *n.* 28. *Panimoll. ubi nuper*, sed ex quacumque informatione: *Gratian. n.* 25. & alii, itidem secreta, *Gambac. lib.* 6. *cap.* 15. *nu.* 5. *Merlin. nu.* 15. *Remig. de Gonnis de immun. Eccles. qu.* 2. *n.* 3. §. *& attenta*, sine partis vocatione comprobat *D. Mar. Giurb. d. cons.* 100. *sub. nu.* 28. ubi, rejecto Farinacio, hanc sententiam communem, & in omnibus ferè subsellis amplexam esse affirmat, & consonat *Sanfelic. d. decis.* 137. *n.* 2. *tom.* 1. licèt oppositum servari testatur in sua regione, & ubi versatus est *Grasset. d.* §. 29. *sub n.* 104. & alii per eum allati.

30 Nos autem inter tot Doctorum dissidia audacter firmamus regulariter, ex juris rigore, Episcopum non esse devictum laico acquiescere processui, sed totum suo prudenti judicio esse remissum, qui si aliquam hæsitationem itidem virtualem, circa laici processus fidelitatem retinet, valet novum conficere processum, ut ex adductis in principio præsentis hæsitationis comprobavimus, & magistraliter instruit *D. Marius Giurb. d. Cons.* 50. *nu.* 4. reumque similiter summariè in suis defensionibus audire potest: subdit *Merlin. d. cap.* 40. *nu.* 11. ad exclusionem qualitatis excludentis tãtùm, non autem patrati criminis: advertit idem *Giurb. d. nu.* 4. At si ex clarificatis per laicum Imperium, ulla hæsitationis labes ei supererit; æquè benè valere dicto laico processui acquiescere, si ei libuerit, dixere *Nald. in verb. Ecclesia, nu.* 32. *Lezan. in verb. immunit. nu.* 12. *del Bene d. cap.* 16. *dub.* 43. *sect.* 1. *nu.* 2. Et nostra tempestate, in nostris Supremis M. C. subsellis in causa Marci Rizzo, alias mustazzo, anno 1686. in Supremo M. R. C. Senatu nos referẽtes notavimus; quòd cũ de assassinio homicidio delatus fuisset, ad Sacram Basilicam occurrens, viso priùs M. R. C. processu per Ill. Panormi Præsulem, de ordine Tribunalis M. C. ei obsignato, ac examinatis per eumdem Ill. Præsulem testibus, in d. processu

ſu adductis, quia nullam ſuſpicionis labem invenit in eo; ſtatuit non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, alioquin novũ poteſt formare proceſſũ: Judex autẽ, adquẽ remittitur regularitèr ex Doctorum ſententia, in ſupremis Palatiis amplexa, non devincitur acquieſcere proceſsui per remittentem condito, immò novum Reo iterum citato, debet inchoare proceſsum: inſinuant *Guid. Pap. deciſ.* 201. *nu.* 6. *& deciſ.* 419. *nu.* 1. *Proſp. Farinac. quæſt.* 7. *nu.* 42. *Sebaſt. Guazin. def. reor. ex defect. juriſdiction.* 1. *cap.* 17. *nu.* 38. *Flam. Carthar. de exequutione ſentent. quæſt. fin. nu.* 4. *cum ſeq. Tiber. Decian. tract. Crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 29. *à nu.* 21. *Mar. Mut. in pragm.* 7. *de for. compet. tit.* 10. *nu.* 15. ſicque deciſum affert *D. Hierony. Baſilicò deciſ.* 20. *nu.* 12. *anno* 1638. per R. Curiam Straticotialem Urbis Meſsanæ. Atta-
31 men pro totali hujus hæſitationis abſolutione, notandum eſt, Reum, contra quem per Epiſcopum fuit interloquutũ, non gaudeat, & proinde ſæculari Imperio obſignatum, ſi in termino extraordinario per eumdem laicum Imperium impertito, qualitatem excludentem eliſerit, pro ſolo delicto reſtituendum eſse ad Eccleſiam, ubi extractus fuit. Se cluſa namque ipſa qualitate excludẽte, aut ex defectu probationis, aut ex defentionibus per reum adhibitis, deſtruitur Judicis laici fundamentum, ſuper quod ſua fundatur, juriſdictio, & res revertitur ad ſuũ priſtinum ſtatum, ſub Sacræ nempè Baſilicæ clypeo; ut alijs conſimilibus medijs conatur defendere *Gambac. de immun. lib.* 6. *cap.* 27. *& ante eum Dian. reſ. mor. part.* 4. *tract.* 1. *reſ.* 34. *&* 97. *Reg. Donat. Anton. de Marin. reſ. quotid. tom.* 1. *cap.* 175. ſicque deciſum refert. *Hieronym. Baſil. deciſ.* 5. *nu.* 21. ãno 1645: per Supremũ, Regiumque M. C. Senatum: citatus enim à Sum. Pontifice, & ab eo depoſitus, ſi depoſitionis cauſa non conſtaret, rectè reſciſſionem ſententiæ expoſcere valet: edocet *Gloſſ. notabilis in extravag. rem non novam. de ſolo, & contum. verſ. item quæro*, de qua meminit *Card. Butr. in tract. de conul. lib.* 7. *art.* 1. *nu.* 110. *in tom.* 13. *tract. p.* 1.

Etſi per errorẽ, in hoc remiſſionis articulo, Eccleſiaſticus Judex pronunciaverit, quit remiſſum reum ex errore ab Eccleſiaſtica immunitate excluſum repetere: *R. Conſtant. in ſupplic. ad Paul. V. pro moder. Bull. Greg. XIV. nu.* 70. *R. de*

Mar.

Mar. resol. cap. 175. *à nu.* 4. *Dian. res.* 34. *tract.* 1. *p.* 4. *&* *p.* 2. *res.* 97. *&* *in sum. verb. Judex laicus*, *del Bene de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 42. *sect.* 2. *nu.* 4. 5. ita pari schemate eum Curiæ sæculari tradere tenetur, si ex errore decreverit gaudere immunitate Ecclesiastica: *del Bene, nu.* 6. *Sãfelic. decis.* 16. *nu. fin. lib.* 1. *sicq; decisum refert. Castill. decis.* 115. *nu.* 11. *lib.* 2. *Cortiad. decis.* 25. *n.* 17. *& seqq.* Ipseq. de suo cognoscit errore *cap. nõ solum, & cap. cum Romana appellat. Giurb. obser.* 88. *nu.* 17. *Milazz. assert.* 10. *nu.* 41. à cujus sentẽtia, ad superiorẽ recurritur: *l. si cujus, l. sciendũ §. de appel.* Ciarlin. *contr. cap.* 10. *nu.* 158. reo in Ecclesiasticis vinculis existente, concludit. *Milazz. nu.* 43.

Advigilent igitur Episcopi, ut priùsquam decernant cõfugam haud gaudere immunitate Ecclesiastica, & antequam eum Imperio sæculari obsignent; cunctas adhibeant sedulas diligentias, ac ad plenum de qualitate excludenti se imbuant, ni in suo aberrẽt decreto, cum injusta Rei obsignatione, aut libertate, ut erravit Episcopus Navariensis Carolus Bescapeus; ut supra diximus.

32 Altera suboritur hæsitatio, Præposito Ecclesiastico statuente reũ reponendum esse in Sacra Basilica, an ab hac sententia valeat temporalis Fiscus se appellare? pro cujus absolutione, affirmativã partem amplexi sunt quamplurimi superioris lineæ gravi Patres, putantes licitam esse appellationẽ, nisi ubi expressè fuerit interdicta: at ex Greg. XIV. edicto, tantùm reo in articulo immunitatis Ecclesiasticæ succumbenti, interdictã fuisse appellationem evolvitur; ideo concludendũ esse necessariò autumãt, valere temporalem Fiscum ab allata sentẽtia se appellare: *Martin. Bonac. de leg. disp.* 2. *qu.* 7. *pun.* 7. *n.* 11. *Farinac. de immunit. Eccles. n.* 371. *Azaved. lib.* 3. *n.* 20. *tit.* 2. *lib.* 1. *recop. Trullench. in decal. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 11. *dub.* 6. *n.* 9. *Paz. in prax. tom.* 1. *par.* 5. *cap.* 3. *§.* 3. *n.* 182. 183. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 6. *cap.* 12. *n.* 3. *Ansald. de jurisdict. Eccl. par.* 2. *tit.* 11. *cap.* 16. *n.* 38. *Carol. Mallet. in Aur. Theol. moral. tom.* 1. *malleat.* 35. *tract.* 27. *vers. secundum est dub. P. Sanch. in Theol. moral. tom.* 1. *lib.* 2. *tract.* 2. *cap.* 2. *de imm. Eccles. dub.* 3. *n.* 20. *in fin.* quos afferunt *Cortiad. decis.* 25. *nu.* 4. 5. *Milazz. ubi supra n.* 8.

Appellatio autem nunquã in-

interdicitur, nisi expresse prohibitio fuerit indicta; undè fluit, ex Gregorii Constitutione Fisco sæculari appellationem non fuisse interdictam, sed reo, igitur nequire reum se appellare, non autē Fiscum in prohibitione non enunciatum concludunt, ex *Farinac. Gambac. & alii, Tranched. de Relig. tract. 1. lib. 4. disp. 11. qu. 4. P. Sacch. in Theol. mor. tom. 1. lib. 2. cap. 2. de immun. Eccles. dub. 3. n. 20.*

Oppositum verò sustinent alii non inferioris notæ, autumantes ex clausula (*appellatione remota*) in ipsa Gregorii Bulla adjecta communē respui appellationē, tam respectu Actoris, quàm Rei, ni ad imparia adjudicentur, contra dispositionem textus *in l. fin. C. de procurat. l. si id quod, ff. de rescindend. vend. l. fin. C. de fruct. & lit. expens.* & ut æqualitas servetur, quæ in judiciis inconcussè attenditur: *argum. tex. in l. 1. C. de cupressis ex luer. lib. 11.* edocent *Peregrin. de immun. Eccles. cap. 16. n. 33. Magon. decis. Lucens. 58. n. 3. Bajard. ad Clar. §. fin. qu. 44. n. 4. Sperell. decis. 65. lib. 1. Basilicò decis. 42. n. 3.*

Undè de communi consortio firmant, ex Gregorii XIV. Bulla appellationem itidem Fisco temporali fuisse interdictam: *Peregrin. ubi supra n. 33. Fermosin. in cap. cum ab homine, qu. 15. n. 5. de judic. Sperell. d. decis. 65. nu. 2. & seq. Dian. resol. mor. 38. vers. notandum, par. 3. tract. 1. & par. 4 resol. 97. vers. an verò, in fine, tract. 1. & in summ. par. 1. verb. appellat. n. 2. & verb immun. Eccles. n. 20. del Bene de imm. Eccles. tom 2. cap. 16. dub. 49. sect. 3.* ubi tantùm appellationem admittit, quoties evidens occurreret causa, & ratiocinabile fundamentum appellandi; *Cortiad. d. decis. 25. n. 5.* subditque *Sperell. nu. 7.* Urbano VIII. sic jubente, oppositam Gambacurtæ opinionem deluisse, sicque Sacram Congregationem immunitatis decrevisse anno 1629. & in nostro Supremo M. C. Senatu Fiscū non posse se appellare à sentētia Judicis Ecclesiastici, nēpè reum gaudere immunitate Eccles. ait, ac decisum affert anno 1638. *Basilicò d. decis. 42. nu. 3. in fin.* & hodie in Regno hoc jure utimur: imò interdictam itidem esse viam quærelæ, ac recursus subdunt, ex eadem Sacr. Congreg. sententia, *Sperell. ibidem n. 7. Rot. Rom. post Scacc. de appell. decis. 143. n. 7. Gloss. d. §. 5. 31. Ciarlin. contr. forens. cap. 116. à n. 26. & cap. 148. n. 27. 28. del Ben. d. sect. 3.* sic-

ficque ftatutum fuiffe Meffanæ;anno 1663. indicat *d. Baſilicò n.* 3. haud parum hæſitante D. Petro Valaſco, tunc meritiſſimo. Monarchiæ Tribunalis Prçſule,verùm ex Domini Proregis mandato excluſi fuêre ſontes à petito recurſu ad Trib. Monarch. ex decreto M.C. Archiepiſcopalis Meſſanæ, ob quod fuit dictum, non gaudere immunitate Eccleſiaſtica.De communi planè conſortio appellationem quò ad omnes admittũt, ſi ſententia Ecclaſiaſtici Antiſtitis notoriè fuerit injuſta, clauſula (*appellatione remota*) non obſtante : *Ciarlin. d. contr.* 116. *nu.* 69. *Mart. de clauſ. clauſ.* 12. *nu.* 7. *part.* 1. *Pac. Jordan. tom.* 3. *diverſ.elucubrat. lib.* 14. *tit.* 26. *n.* 248. *Dian. d. reſol.* 30. *verſ. undè licet,del Bene de immun. Eccleſ. dub.* 42. *ſect.* 2. *n.* 7. *& ſect.* 3. *nu.* 1. etiam ſi per ſtatutum appellatio fuerit interdicta, *ex cap. cum inter* 13. *de ſentent. Cancer. variar. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 60. *Altograd. conſ.* 99 *n.* 26. *lib.* 1. *Gratian. diſcept. cap.* 265. *n.* 14. *Mantic. deciſ.* 211. *n.* 6. *Revert. deciſ.* 502. *nu.* 2. *Maſtrill. deciſ.* 42. *nu.* 16. *& deciſ.* 108. *n.* 28. *Caſtill.deciſ.* 108. *nu.* 29. *Mut. ad cap. Rit.* 133. *in ſcholiis lit. B. & in Rit..* 139. *nu.* 6. *Aloys. Septim. ibidem, Salgad. labor. credit. deciſ.* 58. *n.* 1. *& de Reg. protect. part.* 3. *cap.* 9. *nu.* 2.6.7. cuncti concludentes, etiam ſi per ſtatutum omninò appellatio fuerit ejecta, tam juſtè, quàm injuſtè prolata;nec nullitas ex actis reſultans cenſetur expulſa: agglutinãt *Ruginell.de appell.* §. 12. *Gloſſ.* 2. *nu.* 14. *Cancer. var. reſ. par.* 3. *cap.* 18. *n.* 28. *Mareſcot. var. reſ. lib.* 1. *cap.* 86. *nu.* 29. *& cap.* 87. *n.* 33. etiam quoad ſuſpẽſivum: *Afflict. decis.* 28. *n.* 6. *Caputaq; decis.* 114. *n.* 2. *par.* 3. *Salgad. de reg. protect. par.* 3. *cap.* 9. *n.* 4. *Groſſ. d.* §. 5. *nu.* 16. 20.

33 Rurſùs abs re haud erit, ad hanc immunitatis Eccleſiaſticæ materiam ex integro explanandam, aſſerere, Reũ in Eccleſia manentem nequire à Judice laico aliqua affici pœna : *cap. Reg. Alphons.* 71 : non obſtante, *Cutelli de imm. Eccles. lib.* 1. *qu.* 12. *& Gambac. lib.* 4. *cap.* 33. *&* 35. *Sarp. de jur. Aſylor. cap.* 2. doctrinâ prorſùs exploſâ : ut mirè edocent *Silveſt. Urb. immunitatis* 3. *qu.* 4. *Azor. tom.* 2. *lib.* 9. *qu.* 12. *Ital. lib.* 1. *cap.* 6. §. 3. *Trullench. præcept. decalog. cap.* 11. *dub.* 4. *n.* 5. niſi tantũ pecuniaria mulctatione, pro partis ſatisfactione,concludũt, nec pœna exilii,nec perpetuo

carcere: *Dian. resol.* 12. *par.* 2. *tom.* 1. *del Bene tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 31. *nu.* 1. 2. 3. *& seqq. Giurb. cons.* 20. *n.* 23. *& cons.* 50. *n.* 13. *cons.* 100. *n.* 22. 30. *Barbos. de jur. Eccles. univers. par.* 2. *cap.* 3. *nu.* 56. quit tamen Judex laicus talē reū in Ecclesia sistentem, bonis extra Ecclesiam sistentibus spoliare, si citatus reus ad comparendum sub pœna confiscationis bonorum; comparere renuerit: ut contra *Gloss. in cap. inter alia*, edocet *de Visch. de immun. Eccles. n.* 57. & alii per *del Bene d. dub.* 31. *n.* 15. *Bonac. de excomm. extra Bull. Cœn. disp.* 2. *qu.* 3. *punct.* 16. *§.* 4. *n.* 9.

34 Verùm, pro delictis, post illegitimam, nullamque peractam extractionem patratis, nequit sæcularis potestas reū detinere, minusque punire, ut mirè sustinent contra *Gammā. decis.* 52. ejusque addentes, *Barbos. ubi nuper n.* 52. *& in cap. inter alia, n.* 33. *de immun. Eccles. & in Canon. miror,* 17. *qu.* 4. *Castr. Palaus tom.* 2. *tr.* 11. *disput. unica n.* 12. *Thom. del Ben. loco indicato sub n.* 2. 3. 4. *Reg. Sanfelic. decis.* 286. *n.* 3. *Sperell. decis.* 48. *nu.* 68. *Martin. Bonac. disp.* 3. *q.* 7. *de immun. pun.* 4. *n.* 13. *t.* 2. *Donat. res.* 34. *per tot. Reg. Donat. Anton. de Marin. var. res. cap.* 180. *n.* 4. *Mar. Itala de imm. Eccl. d. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *à nu.* 49. *D. Domin. Crisp. prax. Crim. tract.* 6. *cap.* 8. *nu* 23. ubi lato, exaratoque calamo elatè hanc immunitatis Ecclesiasticæ extricat materiam, & post eos D. Hieron. Basilicò Cōcivis, *decis.* 5. *à nu.* 21. *ad* 23. qui hunc indecisum affert articulum, quamvis ejus judicium, licèt minùs juridicè prolatum ad Ecclesiasticæ immunitatis exclusionē tēdatur; tamē hoc Basilicò judicium convincitur ex supra adductis, & infrà dicendis: & conducunt tradita per *Cons. Giurb. d. cons.* 100. *nu.* 23. *& per P. Dian. res. mor. d. p.* 6. *tr.* 1. *resol.* 31. *& in summ. part.* 1. *verb. immunitatis Ecclesiast. nu.* 34. *ac innuunt relati per D. Mich. Cortiad. decis.* 73. *nu.* 10. *& decis.* 24. *nu.* 163. 264. Perperam equidem justificatur nulla extractio ex
35 actis dein receptis, ex quibus exceptum clarificatur crimen, si ab initio illegitima fuit, violenter malis artibus, aut absque Ecclesiastici Prælati venia processit: insiuant, *Remig. de immun. Eccles. Fallent. fin. Heva Valaños Cur. Philip. part.* 3. *§. retraidos,* 12. *nu.* 55. *Genuens prax. d. cap.* 22. *nu.* 56. *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *nu.* 26. *Mastrill. decis.* 169. *nu.* 11. 12. *Cons.*

Giurb.

Giurb. conf. 50. *nu.* 13. & *cōs.* 100. *nu.* 20. *del Bene de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 16. *dub.* 33; *nu.* 9. *Thor. comp. part.* 3. *sect.* 3. *verb. reponi*, nam priùs per-
36 ficienda omninò est ipsa restitutio ad Ecclesiam, ut indicāt nuper laudati, ac *Guazin. defen.* 1. *cap.* 31. *nu.* 8. *Paz. in prax. part.* 5. *tom.* 1. *cap.* 3. §. 3. *n.* 15. 16. *Gratian. discept. for. cap.* 596. *num.* 12; *Farinac. de imm. Eccles. nu.* 51. *Mar. Ital. d. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *nu.* 23. *Giurb. in d. cons.* 50. *nu.* 15. & 100. *nu.* 22. erudientes, ex actis, tàm anteà receptis, quàm postea, solam extractionem legitimè factam justificari: *Marius Ital. de immun. Eccles. ubi suprà Giurb.*
37 *d. cons.* 100. *nu.* 70. legitimè quoque extractus ab ipsa Ecclesia, & in fortiis laicæ potestatis, loco Ecclesiæ detentus, in eis si deliquerit, eàdem fruetur immunitate; etenim uti in ipsa Ecclesia commorasse præsumitur: quamobrem tàm pro primo delicto, quàm pro secundo, si non sunt de exceptis, nequit laica potestas in eum irruere, quemadmodum de eo, qui, pendente immunitatis articulo, deliquit; firmavêre *Mar. Itala de imm. Eccles. cap.* 15. *nu.* 25. *Mart. Bonacin. de excommunic. in particul. extrà Bull. Cœn. disp.* 2. *quæst.* 3. *pun.* 16. §. 3. *nu.* 13. *tom.* 3. *Pat. Anton. Diani resf. mor. tract.* 1. *ref.* 22. *Sperell. decis.* 48. *nu.* 68. *Thomas del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 27. *nu.* 6. Et
38 ità similiter passim cuncta consuescunt ferè tribunalia, ut de recenti notavimus in causa Nobilis D. Joseph Bartirotti, detenti loco Ecclesiæ in carceribus Vicariæ, ibique de pluribus delictis attincti, ad solā capturam informationū, eo incitato, Supremum M. C. Senatū processisse; quidquid aliàs priscis tēporibus referat, aliter per idem Senatū fuisse bis decisum *D. Hieronym. Basilic. decis.* 5. *à n.* 1. *ad* 15. nam fundamenta per eum adducta, tantùm reo delinquenti officiunt, non autem Ecclesiæ, quæ incessanter expetit esse reintegrandam per effectivam rei restitutionem, ratione confugii.

39 Hæsitant planè nonnulli in reo existente in laicis carceribus, loco Ecclesiæ, si ab eis fugam arripuerit, & post aliquem temporis cursum, in loco prophano captus sit: etenim putat *Mar. Ital. de imm. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *nu.* 85. legitimè ab Ecclesia extractum, & nomine Episcopi detentum, nequire eidem immunitati renunciare; meritò sustinent, ex hac doctrina, *Reg. de Marin. resol. quotid.*

cap. 180. *& P. Dian. resol. mor. tract.* 1. *resol.* 34. *vers. notandum.* gaudere immunitate Ecclesiasticâ talem Reum, è carceribus, loco Ecclesiæ detentum, effugientem, si extrà eam, & in loco prophano captus iterum fuerit: oppositam verò sententiam veriorem, & magis juridicam esse autumamus *ex del Bene de imm. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 31, *nu.* 17. & alijs infra, etenim congruunt Doctores, Ecclesia-
40 sticę immunitati, verbo renūciare neminem posse; ut insinuāt *Pechius de arrest. & jur. sisted. c.* 9. *nu.* 3. *Layn. ad Gomes. tom.* 3. *var. c.* 10. *nu.* 2. *Visch. de imm. n.* 56. *Ricc. decis.* 169. *lib.* 1. *Larrea decis.* 39. *n.* 2. *Sāfel. decis.* 242. *n.* 1. *Mastrill. decis.* 169. *à n.* 9. *lib.* 2. *D. Mar. Cutell. de imm. Eccl. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 14. *Barb. de jur. Eccl. un. p.* 2. *c.* 3. *n.* 57. 58. actu autē, seù facto, ōnes firmāt posse renunciare, volūtariè nempè, & spontè ab ea egrediendo: *cap. inter alia de imm. Eccles. ibi, non est ab Eccles. violentèr extrahendus*; *cap. frater.* 17. *quæst.* 4. *ibi: reluctantē, reclamantemque violenter extraherent, & innuunt Remig. fall.* 11. *Trullench. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *nu.* 13. *& dub.* 3. *nu.* 26. *Sperell. decis.* 59. *nu.* 1. 2. *Navar. in manual. cap.* 25. *Suarez. de stat. Religi. lib.* 3. *cap.* 12. *nu.* 3. 6. *Mart. Bonac. disp.* 3. *quæst* 7. *de immun. punct.* 5. *Thom. del Ben. de imm. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 25. *sect.* 1. *nu.* 2. *D. Jacob. Pignatell. consult. Canon.* 170. *nu.* 8. *in fin. Panimoll. dec.* 85. *adnot.* 5. *nu.* 18. Aufugiens ergo, cùm in sua sit libertate, iterùm
41 ad ipsam revertere Ecclesiam, si non redit, ab ejus immunitate prorsus se arcere maluisse, immò eidem immunitati facto, suoque proprio marte renunciasse dicendum omninò est; edocent *Navar. cons.* 1. *ters. de immun. Eccles. Farinac. de imm. Eccles. n.* 306. *vers. contra del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 31. *nu.* 17. *& post eos Panimoll. decis.* 95. *annot.* 1. *nu.* 28. sibique imputandum est, si ad ipsam non redit Ecclesiam: insinuant *Sanfelic. decis.* 241. *D. Raffael Vilos. de serv. fugit. cap.* 18. *§.* 5. *nu.* 71. *& ita* pluries decisum affert *D. Mich. Cortiad. decis.* 9. *sub. nu.* 87. *& consonant Mart.* Bonac. *de censur. disp.* 3. *q.* 7. *§.* 2. *n.* 10. *tom.* 2. *Ægid. Trullench. in espos. decalog. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *n. fin.*

42 At si illegitima fuerit extractio, aliter dicendum esse censemus, quoniam Ecclesia, ob violentam receptam injuriam, nullo pacto satisfacta dici-

dicitur, nisi per veram, ac realem rei restitutionem, eo tamen modo, quo spoliatio, & offensio processit: innuunt ex *cap. miror*, 17. *qu.* 4. *Covarr. var. cap.* 20. *nu.* 6. *Dian. res. mor.* 32. *par.* 6. etiam si reus extractioni illegitimè factæ consenserit: *Trullench. in decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *nu.* 14. 15. *del Bene de immun. Eccles. cap.* 16. *dub.* 33. *num.* 5. quæ quidem restitutio, non ab ipso Reo, sed à Judice illegitimè extrahente facienda est: *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. *d.* 2. *nu.* 49. *Farinac. in append. de immun. Eccles. cap.* 2. *n.* 49. & eodem immuni spoliato loco: *cap. reintegrandæ*, 3. *qu.* 1. *Gloss. in cap. si quis in atrio*, 17. *qu.* 4. *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 54. *Dian. eodem tract. res.* 27. *par.* 6. laxè *D. Jacob. Pignatell. consult. Canon.* 170. *sub n.* 4. vel alteri

43 Ecclesiæ, ex Summ. totius Ecclesiæ Antistitis dispensatione, edocet, & resolutum affert per Sacr. Congregationem immunitatis, idem *Pignatell. ubi nuper, sub nu.* 10. Verùm enim verò, si Episcopo, ejusq; Vicario liberè restitueretur extractus; legitima diceretur restitutio, cum ad ipsos spectat Ecclesiæ immunitatem conservare: instruunt *ex cap. si ire debet*, 7. *quæst.* 1. *Episcop. Genuens. in prax. cap.* 17. *nu.* 8. *Bonacin. tom.* 2. *disp.* 3. *qu.* 7. *punct.* 3. *nu.* 14. *cum seqq. del Bene ubi supra, à n.* 12. *& seqq.* ex qua illegitima extractione, competit Ecclesiæ spoliatæ remedium, de libero homine exhibēdo: annectunt *Genuens. n.* 6. *Reg. de Marin. resol.* 180. *num.* 32. *P. Dian. resol.* 34. *part.* 4. *tract.* 1. Queis igitur attentis, silet objectio renunciationis immunitati Ecclesiasticæ, quam facto præsumitur fecisse Reum, è carceribus fugiendo: etenim allata consideratio haud militat, ubi per violentam extractionem, Ecclesię fuerit illata injuria: erudiunt nuper recensiti, & sic decisum refert *Hieron. Basilicò decis. Crim. Regn. Sicil.* 5. *à nu.* 21. & nos alibi melius expressabimus.

44 Illegitima planè esse extractionē putamus, nō modo, si à laicis Ministris, sed etiā si ab Ecclesia, alioq; sacro loco exequuta sit, ut apertè Canonica, ac Quiritum clamant jura, & pari innuunt consortio DD. in *cap. inter alia de immun. Eccles.* & post omnes *Cæsar Panimòll. decis.* 56. *n.* 38. quibus Ecclesiæ violatoribus censurarum flagella parantur, ac ultimi pœna supplicii itidē plectuntur: *tex. in l.* 1. *& l. præsenti*, 6.

6. C. de his, qui ad Eccles. con-
fug. Verum etiam si à privatis
personis temerè eadem extra-
ctio per deceptionē exequuta
fuerit; quo in casu magnam
excitant nostrates, & Canoni-
45 stæ hæsitationem, an post
hanc subdolam patratam ex-
tractionem, per privatos te-
merè exequutam, laico tamē
inscio Imperio, hunc taliter
violenter extractum restituere
teneatur, si cum privatis ex-
tractoribus causualiter tamen
occurrerint Curiæ temporalis
Satellites, qui sic extractum,
vinculis sui temporalis Im-
perii devicerint? Pro cujus
hæsitationis solutione, nota-
vêre mox recēsendi DD. tem-
porale Imperium, quod de
injuria Ecclesiæ, per subdolā,
privatorumque extractionem
illata, conscium minimè fuit,
non teneri reum taliter extra-
ctum Ecclesię restituere: quo-
niam ejus haud violavit im-
munitatem, sed privati dece-
ptionem intulentes, in enun-
ciata extractione obnoxii ad
restitutionem remansêre: & si
eis restitutio permissa nō fue-
rit, ad expensas, & damna per
Ecclesiam spoliatam passa
tenētur: magistraliter instruūt
Suarez de Relig. lib. 3. cap. 13.
n. 17. Giurb. cons. 100. n. 23.
Ricc. prax. resol. 327. num. 5.
Thor. comp. decis. vers. delin-
quentem: etenim cessante dolo
respectu temporalis Imperii,
cessat contra eum interdictū
de libero homine exhibendo:
insinuat *Reg. Sanfelic. decis.*
286. n. 8. tom. 2. & immuni-
tas, quæ loco indulgetur, ces-
sat, si captura per Satellites tē-
porales, in loco prophano fue-
rit exequuta: ut probāt *San-*
felic. del Bene eodem tract. tom.
2. cap. 16. dub. 25. sect. 5. n.
14. 15.
46 Oppositam verò sententiā,
tanquam solidissimis, legali-
busque fulcitam fundamentis,
mordicùs tuentur: *Valent. tom.*
2. disp. 6. quæst. 15. punct. 1.
& 2. Episcop. Genuens. prax.
d. cap. 17. n. 6. Martin. Bonac.
de immun. disp. 3. qu. 7. pun. 2.
si tamen violenter extractio
ab Ecclesia fuerit exequuta:
del Bene d. cap. 16. disp. 25:
sect. 3. n. 3. etenim sæculare
Imperio non restituente,
injusta, violentaque extra-
ctio continuat, & proinde
Ecclesiæ immunitas viola-
tur: *Reg. de Marin. res. 175.*
nu. 3. lib. 1. Magal. par. 3. lib.
4. cap. 2. qu. 1. nu. 32. Fari-
nac. de immun. nu. 324. Ital.
eodem tract. lib. 1. cap. 6. §. 2.
nu. 38. 39. Peregrin. eodem
cap. 14. nu. 10. Dian. res. 16.
par. 1. tract. 1. & par. 4. trac.
1. res. 12. & par. 9. tract. 7.
res. 6. & in summ. verb. Ju-
dex:

dex. nu. 31. *par.* 2. *Cortiad. decis.* 79. *nu.* 2. *Basilicò decis.* 5. *nu.* 19. *& seq. Panimoll. decis.* 85. *nu.* 1. 2. Crebrò enim aliàs tales confugas sæculare Imperium præ manibus haberet, si hæc iniqua violentaque prævaleret extractio, ut mirè innuit *del Bene* ubi suprà; neque relevant recensita *per Suarez*, ejusque sectatores *Gambac. de immun. Eccles. lib.* 8. *cap.* 7. *Catell. de imm. Eccl. lib.* 1. *qu.* 16. *nu.* 17. quos cumulat *D. Laur. Matth. de re crim. contr.* 7. *nu.* 31. putantes legitimam fuisse carcerationem per sæcularem Judicem exequutam, dũ de illata injuria, violentia, ac de subdolis, blandisque verbis non cogitavit, quoniam illegitima semper erit, potissimùm si per vim processerit, & violenter extractus, moraliter in Ecclesia semper dicitur existere, quamvis physicè, & corporaliter extrà eam steterit, ut mirè *ad Suarez* objectionibus respondet *Thomas del Bene d. dub.* 25. *cap.* 16. *sect.* 3. *nu. fin.* meritò igitur Ecclesiã, quæ passa hanc fuerit violentã extractionem, primitùs reficienda erit, cum effectiva confugæ restitutione, tanquam res furti, vitio effecta, quæ cũ ipsomet vitio, penes ipsum sæculare Imperium transivit: *Ciarlin. contr. forens.* 163. *nu.* 24. *par.* 2. *R. de Marin. res. cap.* 197. *nu.* 1. *par.* 2. *Cortiad. decis.* 79. nec herclè *D. Marii Catelli* altera cavillosa ratiocinatio convincit, dum putat, hoc in casu, reum confugam revertere ad Judicem à jure pœnarum exactorem, contrà reorum laxationes cõstitutum, quem ut suum, citrà violẽtiam, retinere valent, nec ad restitutionem tenẽtur: etenim verum non est suppositum, talem confugam violenter extractum, suum, & de suo Imperio esse, quia dum in Ecclesia commorat, & deinde ab ea violenter extrahitur; semper Divi Petri Imperio subest, eamdemque retinet qualitatem, donec restitutio perficiatur, uti res furtiva, quæ, licèt per mille transiret manus, cum onere restituendi, vero domino; penes, quemcumque transit, ut cuncti superiùs citati congruunt; quorum solidissima doctrina, potissimùm corroboratur ex Gregorii XIV. constitutione, quæ non tantùm contrà extrahentes, verùm & capientes, ac in carceribus detinentes, loquitur: ut optimè advertit *P. Dian. d. res.* 6. *tract.* 1. *part.* 1. supposità igitur violentà è laribus Ecclesiæ evulsione, nullum unquam lucratur

tur dominium sæculare Imperium; immò ex nuper adductis, ad restitutionem tenetur, etiam si de violentia non cogitaverit, & tertius, vel Curiæ Satellites, ipso inscio, violentiam intulerint: ut, præter allatos, edocent *Episc. Sperell. decis.* 48. *part.* 1. & pluries decisum affert *Fontanell. decis.* 339. *nu.* 33. *part.* 2. *Reg. de Vic. ad pragm. Regn. Sardin. tom.* 2. *tit.* 25. *cap.* 12. *n.* 21. 22. absque ulla interloquutoria remittatur, sed per effectivam restitutionem, ad Ecclesiam: instruit *Cortiad. d. decis.* 79. *sub n.* 3. Fiscalibus juribus dein semper salvis, meritò S. Congreg. Cardinalium, in causa Dominici Fatinò, violenter ab Ecclesia Immaculatæ Conceptionis R. Palatii, Mutium del Gundo, extrahētis, ad se devoluta; decrevit esse reponendum in Ecclesia; & sic per M. C. V. referente March. Miani Judice, contrario per eamdem M. C. pronunciato decreto, in eadem causa, non obstante, & sic me votante, fuit exequutum.

47 Augetur herclè difficultas, si ab Ecclesia non violenter evulsus, sed blādis amici suasionibus fraudulētibus, & dolosis egressus fuerit, nulla tamen sæcularis Imperii participatione, in suis redactus fortiis, repositionem ad eamdem Ecclesiam intentare prætenderit. Pro cujus absolutione, ut prædiximus, audacter nonnulli autumant, non esse reponendum. Etenim confuga ab Ecclesia, taliter egrediendo, de sua tantùm simplicitate, ac ineptia conqueri debet, dum incallidè agendo, alienis, subdolisque inimicorum machinationibus haud præcavēdo, illecebris, proditoriis suasionibus allectus, forsitan ut novum perageret malum, uti crebrò accidit, se decipi permisserit, nec ipsa Ecclesiæ immunitas directè, ac indirectè, vel implicitè violata dici potest, si sæcularis potestatis opera deceptus haud fuerit: ut elatè innuunt ex *Canon. si quis contumax*, 20. *Canon. definivit*, 33. *Canon. constituimus*, 34. *Filliuc. tom.* 1. *tract.* 15. *cap.* 6. *n.* 154. *Duard. in Bull. Cœn. lib.* 2. *cap.* 15. *qu.* 16. *n.* 34. *& sequuntur Card. de Luc. in summ. miscell. Eccles. tit.* 2. *nu.* 29. & ante eum, explicitè dixēre relati per *Thom. del Bene de immun. Eccles. cap.* 16. *dub.* 25. *sect.* 5. *n.* 1. cujus fines illæsi, ac illibati remansēre, insinuant *Bonac. disput.* 3. *qu.* 7. *de immun. punct.* 2. *vers.* 6. *& de censur. tom.* 3. *disp.* 2. *qu.* 3. *punct.* 16. ?. 24. *Navar. cap.* 25. *n.* 22. *Suarez tom.* 1. *de*

de Relig. lib. 3. cap. 13. nu. 4. & permixtè facit Antoneli. de regim. Eccles. lib. 10. cap. 9. n. 5. Basilicò decis. 56. n. 30. potissimùm, si post fugam casualiter in familiares sęcularis Imperii inciderit: Sperell. decis. 150. n. 60. 68. to. 2. & post omnes, solertissimus Ill. Pręs. D. Joseph Scoma in suo Patroc. R. Jurisd. fol. mihi 27. Panimoll. decis. 56. n. 30. Parũ planè refert asserere, blanda, ac
48 fallacia verba aliquandò violentiæ similia esse, ut ex Hostiens. in sum. de immun. Eccl. nu. 8. insinuant Divus Anton. in summ. par. 3. tit. 12. cap. 3. §. 1. & alii, quos refert Virmigl. cons. Crim. 101. n. 7. cum quibus residet D. Jacob. Pignatell. consult. Canon. 37. nu. 38. tom. 2. & tom. 3. consult. 99. Quoniam hæc considera-
49 tio ad imbecillẽ mulierũ sexũ quoque absque contradictione haud trãsit, quæ augetur in viro, in quo vera desideratur violẽtia, verusque metus, non vanus, sed fundatus: innuit del Bene de immun. Eccles. tom. 2. cap. 16. dub. 25. sect. 5. n. 1. Cutell. de immun. Eccles. lib. 1. qu. 26. n. 2. vel saltem ille metus, qui cadere debet in constantem virum: etenim in jure vanus timor non est in consideratione, ut edocent ex cap. cum dilectis, de his, quæ vi, & met. caus. fiunt, del Bene ubi supra n. 7. 8. Cutell. Panimoll. & alii, & infra nos melius: immò quòd sit à sæculari Imperio impulsus, nempè quòd ab eo blandis verbis fuerit deceptus, pariter requiritur, & tunc Ecclesia per idem Imperium dicitur læsa, & hoc restitutioni obnoxium; quoniam moraliter non tantùm egredi, verùm, & per vim extrahi ab Ecclesia tunc censetur, ut atticè insinuant contra Sylvest. & alios relatos per Peregrin. de immun. Eccles. cap. 14. nu. 2. ex Canon. definivit 17. qu. 4. ex Canon. constituimus 17. qu. 4. del Bene d. cap. 16. dub. 25. sect. 4. & dub. 28. Castr. Pala. tom. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 11. nu. 2. vers. at idem, Bonac. de censur. disput. 2. qu. 3. punct. 16. §. 14. nu. 3. Lezan. quæst. regul. tom. 3. verb. immun. Eccles. n. 18. Cortiad. decis. 78. Sperell. decis. 48. nu. 62. Dian. resol. mor. par. 9. res. 6. tract. 7. vers. ad idem est, Giurb. cons. 100. nu. 23. Mastrill. decis. 169. n. 13. qui ex tex. in l. vani timoris, ff. de reg. jur. autumant vani timoris nullam esse habendam rationem: quidquid dicant Farinac. de immun. Eccles. n. 55. Ciarlin. contr. cap. 163. n. 28. levem sufficere metum existimantes, & si non caderet in

constantem virum, quoties à Judice laico sit illatus: *Mastril. decis.* 169. *n.* 13. *par.* 2. *Villadieg. Giurb.* vel à sua familia, *Thor. in compend. decis. par.* 2. *verb. immun. Eccles. Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 80. *Paz. in prax. tom.* 1. *par.* 5. *cap.* 3. *§. nu.* 167. *Ciarlin. contr. for. cap.* 167. *nu.* 17. *par.* 2. vel à privato, cum sua tamen intelligentia, prævio tractatu: *Paz. prax. cap.* 22. *n.* 5. *Suarez ubi supra lib.* 3. *d. cap.* 13. *nu.* 17. nam tunc actio Judicis est, & ipse tenetur reum Ecclesiæ restituere: *Giurba d. cons.* 100. *sub n.* 23. attamen, ut verum fatear, aliter sentirem, quoties de vero agitur metu, tam per sæcularem potestatem, quàm per privatum aliquem indictum, quoniam ad hunc violationis immunitatis Ecclesiasticæ effectum æqualance procedit metus verus, quam ipsa effectiva violentia: metus namque verus, mortis timorem influit, vel gravem: *Ciarlin. contr. for. cap.* 108. *n.* 32. 33. violentia verò non minorem producit effectum.

50 Ex quibus absoluta ex integro remanet proposita hæsitatio, firmumque necessariò subsistit extractum ab Ecclesia, subdolis amici suasionibus, & extrà eam à sæculari Imperio captum, remittendū non esse ad Ecclesiam, si de ipsa deceptione, sæculare Imperium nullum habuit cōcursum. Undè altera pari formiter firmatur cōclusio, nempè extractum ab Ecclesia sub promissione securè impunitatis guidatici, vel salvi conducti à laico Imperio impertita, ad eamdem Ecclesiam omninò restituendum esse, & si extrà eam, in meatu, vel remeatu captus esset, immunitatem haud perderet Ecclesiasticam; etenim fidem, ac promissionem probi viri, ex naturalibus, ac divinis principiis semper servandam esse, inquit *Ulpian. in l. de pact.* & *in l.* 1. *de constit. pecun.* & advertit *Divus Thomas* 2. 2. *qu.* 70. *art.* 1. *ad prim.* & si renuit concedens, insinuant *Azeved. lib.* 1. *tit.* 3. *leg.* 3. *n.* 13. *Didac. Covarr. var. lib.* 1. *cap.* 2. *nu.* 16. *Sanch. tom.* 2. *cons. mor. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 12. *Lezan. in summ. tit. de immun. Eccles. nu.* 19. *Azor. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 9. *quæst.* 11. *Less. de just. lib.* 2. *cap.* 19. *dub.* 9. *nu.* 52. *Mart. Bonac. de censur. disp.* 2. *qu.* 2. *punct.* 16. *§.* 4. *nu.* 24. *del Bene de imm. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 25. *sect.* 5. *nu.* 13. *Trullench. de decalag. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *nu.* 14. *D. Mar. Cutell. de immu. Eccles. lib.* 1. *qu.* 24.

Giurb.

Giurb. conſ. 100. *nu.* 33. *Maſtrill. deciſ.* 169. *nu.* 13. *lib.* 2. *Ciarlin. contr. for. cap.* 163. *n.* 15. *part.* 2. *Cortiad. deciſ.* 73. *nu.* 2. 3. qui, aliorum ineptâ ſententiâ prorſus explosâ, ſic ſervari teſtatur.

51 Promiſſio planè ſalvi conducti, ac guidatici, ex purgatiſſimis politicę dogmatibus pro Reipublicę, ac humanæ ſocietatis conſervatione ſervanda eſt: meritò inquit *Appius Claudius* in oratione ad Tribunos, *cum fides abrogatur, omnis humana ſocietas tollitur*, & refert *Titius Liv. lib.* 6. *Hiſtor. cap.* 41. idemque firmavit *Cic. pro Quint. Roſci. Fidem vitam continere, eamque frangere perfidioſum, & nefarium eſſe*, eamque juſtitiæ fundamentum appellavit idem *Cic. lib.* 1. *de offic.* nec impar cecinere *Ariſtot. de ſecret. lib.* 1. *cap.* 26. ibi: *caveas nè frangas fidem alicui datam*: *Senec. in Epiſt.* 88. *ad Lucill.* eam humani pectoris bonum appellavit: quid turpiùs bono viro, quid dicam Judici, qui mentiri non ſolùm, ſed mendacio, & fraude illaqueare, ſi nõ innocentẽ, ſaltem improvidũ aſſolet? mirè aiunt *Brunneman. de proceſ. inquiſ. cap.* 8. *m.* 1. *nu.* 53. 54. *Grevius Trib. reform. lib.* 2. *cap.* 2. *Dambaudes prax. crim. cap.* 27. *nu.* 5. & ante eos *Covarr. d. lib.* 1. *var. reſ. cap.* 2. *num.* 16. *Clar. prax. crim. q.* 11. *n.* 8. 9. congruum, namque fidei humanæ eſt, ea quæ eis placuerunt ſervare. *l.* 1. *de pact.* cum grave eſt fidem fallere. *l.* 1. *de pecun. conſtit.* & ſemel data, itidem hoſti ſervanda eſt: *cap. noli æſtimare* 23. *qu.* 1. *cap. ad aures.* 10. *quodmet cauſæ*, & ſi dare fidem jus eſt; omninò datam ſervare oportet, ſi verò frangere fas eſt, dare nefas erit: ratiocinantur *Boxhon. l.* 1. *Polit. cap.* 11. *Jacob. Zevegot. obſer. ad Flor. lib.* 2. *cap.* 2. *Hugo Grot. de jure B. & P. l.* 2. *cap.* 15. § 8. *& ſeqq.* undè inviolabiliter ſervandam eſſe juſſit Imperator *Aurelian. in l.* 1. *C. de his qui veniam ætatis impetr.* etiamſi à non habente poteſtate indulta ſit, autumavêre *ex Bart. in l. his qui reus n.* 12. *in fin. de public. judic. Paulus de Caſtr. cõſ.* 423. *Menoch. de arbitrar. lib.* 1. *qu.* 51. *nu.* 12. *& caſu.* 336. *Farinac. lib.* 1. *quæſt.* 29. *nu.* 45. *& in conſ.* 59. *nu.* 16. *Petr. Surd. conſ.* 298. *nu.* 22. *Merlin. contr. cap.* 53. *nu.* 1. *Capic. Latr. deciſ.* 105. *nu.* 27. *&* 53. 54. 55: aut ſine debitis requiſitis, *Petr. Caball. reſ. crimin. caſ.* 118. *nu.* 12. & in caſu in quo dari non poterat firmat *Campan. reſ.* 10. *per tot.*

Cancer. var. lib. 2. *c.* 2. *n.* 314. *Caball. ibidem* sub qua ex omni capite justissima sanctione per totum ferè Christianum Orbem agitur, ut præter laudatos insinuant *Pres. de Frāch. decis.* 258. *&* 415. *R. Tapp. in comm. ad Rit. M. C. V.* 287. *sub tit. de Morat. & salv. conduct. nu.* 19. *lib.* 4. *Reg. Rovit. ad pragm. de guid.* 1. *num.* 3. *Merlin. contr. cap.* 53. *cent.* 1. *Pasqual de vir. patr. potest. part.* 4. *cap.* 3. *nu.* 37. qui de inveterata Neapolis praxi cōmuniter testantur; de nostra autem edocet *D. Mar. Giurb. cons.* 22. *nu.* 3. *& cons.* 80. *n.*
52 12. 14. etiam si ab inferiore, ex aliqua justa causa talis promissio indulta sit, nam à Superiore omninò servandam esse, sustinet *Merl.* ubi proximè *nu.* 14. 15. etenim posse Judicem ex causa, salvum
53 conductum concedere sentiunt ex nostratibus *Hier. Basilicò decis.* 2. *nu.* 25. *Menoch. de arbitr. lib.* 1. *qu.* 8. *n.* 1. *Farinac. de carcer. & carc. qu.* 29. licèt apertè dissentiat *Fachin. lib.* 9. *contr. cap.* 62. mordicusque *D. Christ. Cresp. de Vald. tom.* 2. *obser. decis.* 35. *n.* 33. nec annuit *Glesser. apud Arumæum tom.* 2. *de salv. con-*
54 *duct. vol.* 2. in utroque autem Siciliæ Regno conceditur per Judicem Supremi M. C. Senatus, facto priùs verbo, in Tribunali, dein Principi; impertitur insuper salvus conductus itidem per epistolam, *Surd. cons.* 282. *Ramo. cons.* 53. *nu.* 9. 10. *Danz. pugn. DD. tit.* 3. *de guidat. cap.* 1. *nu.* 13. immò ex sola Judicis vocatione, pluries decisum affert. *Cortiad. decis.* 77. *n.* 8. 9. ubique, tam de jure, quàm ex particulari Cathaluniæ constitutione hoc affirmat, ac servandam esse concludit; sicq;
55 signanter in hac immunitatis Ecclesiasticę materia edocent *Navarr. man. cap.* 25. *nu.* 22. *Farinac. in append. immun. Eccles. cap.* 10. *n.* 301. *del Bene eodem tract. cap.* 16. *dub.* 25. *sect.* 5. *n.* 13. *tom.* 2. ūno congruentes ore securitatem, vel impunitatem confugienti ad Ecclesiam promissam servandum esse; & si putavère *Clar. §. fin. q.* 55. *vers. circa secundum, & Farinac. de reo confess. & convinct. qu.* 81. *nu.* 281. allatam sententiam procedere si à Judice habente potestatē, aut facultatem fuerit concessa: attamē *Panimoll. decis.* 56. *n. fin. part.* 2. insinuat anno 1681. fuisse decisum in Con-
56 gregatione criminali habita coram Eminentiss. Urbis Cardinali Vicario, confugientem ad Ecclesiā, & ex ea sub securitate à birroariis Curiæ tem-

pre-

poralis data exeuntem; restituendum esse ad Ecclesiam, & procedendum contra extractores, idemque repetit *in decis. 95. n. 18. par. 2.* etiam si per nutum talis securitas fuerit indulta, firmat *num. 19. &* *Crespes de Valdaur. observ. 113.*

57 *par.* 2. censet servandam esse vocationem reo factam, si Princeps eum vocaverit: verùm pro immunitate Ecclesiastica excludenda, & Ecclesiæ præjudicio inferendo, hæsitarem de hac Cresp. & aliorum sententia.

58 Ulterius nequire potestatē sæcularem reum impedire, nè ab Ecclesia exeat, ut suum exoneret corpus statutum fuit in *Canon. definivit*, 17. *qu.* 4. & faciunt *Ambros. de immunit. Eccles. cap. 11. n. 7. Ital. eodē tract. lib. 1. cap. 4. §. 7. n. 12. & cap. 6. §. 2. n. 28. & seqq. P. Dian. resol. mor. part. 1. tr. 1. res. 26. Mart. Bonac. disp. 3. quæst. 7. pun. 5. n. 2. effect. 2. de immun. Eccles. Thom. del Bene eodem tract. tom. 2. cap. 16. dub. 25. sect. 2. Fagund. in quinq; præcept. Eccles. lib. 4. cap. 4. nu. 56. Trullench. in espos. decalog. lib. 1. cap. 11. dub. 3. n. 26. Broya pract. Crim. cap. 8. n. 38. Panimoll. decis. 95. annot. 1. nu. 3. tom. 2. Baron. de citat. q. 42. n. 29.* sicq; Messanę decisū fuit per M.C. Archiep. in causa D. Antonini Soliman, anno .... si tamen infra fines Ecclesiæ opportunus non extaret locus ad id peragendū: *Baron. ubi supra, Guazin. defens. reor. 1. c. 23. n. 3. Ambros.* & alii, ubi desuper, verū in domo vicinorū, sed infra spatium triginta passuū sistente, & non ultra progrediatur: *Daniel. de Nobilib. contr. disp. 23. n. 27. Cortiad. decis. 63. n. 14.*

59 Alimenta insuper, aliaque ad victum necessaria confugæ ad Ecclesiā subministrantur, nequitque sæcularis potestas ea interdicere, absque Ecclesiasticæ immunitatis læsione: *tex. in Canon. definivit 17. qu. 4. & in l. præsenti C. de his, qui ad Eccles. confug.* & habetur *in cap. sicut antiquitus 17. qu. 4. & in cap. de raptoribus 36. qu. 1. & melius in cap. inter alia de immun. Eccles.* sicque in Regno decisum affert *Gābac. lib. 5. cap. 22. num. 5. del Bene tom. 2. cap. 16. dub. 29. nu. 1.* aliàs manifestam esse coactionem subdunt, & sequitur *Henr. Zoës. lib. 3. decret. tit. 49. de immun. Eccles. n. 38.* etiam si delictum de exceptis esset, vel contraria adesset consuetudo, quam damnant nuper laudati: & si non haberet confuga, undè se aleret, ipsa tenetur Ecclesia ei alimēta præstare innuūt allati

lati per *Trullench. ubi supra dub.* 4. *n.* 2.

60 Liberè denique, ac gratis peragendam esse Ecclesiæ restitutionem, conveniunt omnes, absque alia compositione, pacto, vel transactione, *Peregrin. de immunit. Eccles. cap.* 13. *n.* 3. *Conf. Giurb. cons.* 80. *n.* 11. & alii, quos laudat *Reg. D. Raph. de Vilos. de serv. fugitiv. cap.* 19. §. 5. *n.* 1. *Gonzal. de Reg. Cancell.* 8. *Gloss.* 53. *n.* 10, 51. *Petr. Fontanell. decis.* 583. *n.* 17. 18. *part.* 2. *D. Mich. Cortiad. decis.* 24. *n.* 129. undè si liberè, ac gratis restitutus non sit, sed cum alia compositione, fidejussione, vel cum alio ligamine, tamquam non liberè restitutus, si de novo capiatur, restituendus est: dictat *Fontanell. ubi nuper n.* 11. sicque decisum refert *Cortiad. d. decis.* 24. *nu.* 137. qui unanimi consensu affirmant, etiam pro delictis patratis post restitutionem, non liberè factam, restituendum esse, pluraque astruit *Jo. Bapt. Thor. compend. decis. par.* 3. *sect. verb. reponi.*

61 Verùm per Supremum M.C.V. Tribunal, ann. 1677. mense Septembris, Dominicus Corcione, aliàs Strozza extractus ab Ecclesia, & in carceribus Vicariç loco ejusdē Ecclesiæ emancipatus, in Regia carceratorum visitatione, fuit per Dom. Reg. D. Stephanum Carrillo sub tuta fidejussione, sic annuente ipso Domino, excarceratus, dein ob tria alia patrata homicidia, iterùm in eisdem carceribus devinctus; undè repositionē in Ecclesia exposuit, quia non liberè ad eam fuit restitutus; undè extricato in dicta M. C.V. articulo, me aliter sentiente, putavere Domini votantes, non esse remittendum, quod ratum habuit Supremum Collaterale Concilium: etenim convenēre tot sapientiæ oracula, Ecclesiasticam immunitatem verbo renunciare potuisse dictum Dominicum, ut ex *Visquis de immun. Eccles. n.* 56. fundant *Suelves cons.* 33. *n.* 21. *Consil. D. Mar. Cutell. de immun. Eccles. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 14. *in fin.* solam namque violentiam in extrahendis reis ab Ecclesia vetuēre jura Canonica, ut patet ex verbis ipsis *cap. inter alia, de immun. Eccles.* ibi: *non est ab Ecclesia violenter extrahendus*, & habetur in *cap. sciēti de reg. jur. in* 6. *in cap. id constituimus, cap. definivit, cap. reum* 17. *quæst.* 4. *Salgad. de supplic. ad Sanctiss. par.* 1. *cap.* 3. *n.* 64. quod mordicùs, non sine fundamento oppugnavēre *Pechi. de arrest. & de jur. sist.*

sistendi, *Mastrill. decis.* 169. *n.* 9. *Mar. Ital. de immun. Eccles. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *nu.* 84. *cum seqq. Reg. Donat. Ant. de Marin. res.* 180. & 181. *Laynez. ad Gomes var. cap.* 10. *n.* 2. *lib.* 3. *Thom. del Bene de immun. Eccles. tom.* 2. *cap.* 16. *dub.* 26. *n.* 7. & *seqq. Urrutigoit. in pastor. reg.* 3. *vot.* 4. *n.* 7. & *seq. Reg. Sanfelic. decis.* 242. *n.* 1. *Dom. Larr. decis.* 39. *n.* 2.

62 Etenim, ubi actus non tantùm renunciantis, sed alterius favorem concernit, nequit alter solus renunciare, ut præter allegatos, instruit magistraliter *Surd. decis.* 194. *n.* 35. meritò autumavêre, *facto* tantùm immunitati Ecclesiasticæ renunciare posse, nempè, si proprio marte egrediatur confuga ab ipsa Ecclesia: ut ex eodem *cap. inter alia*, inferunt, *Fontanell. d. decis.* 339. *nu.* 2. *par.* 2. *Mar. Ital. de immunit. Eccles. ubi desuper*, *Cortiad. ubi supra*, & *in decis.* 75. *n.* 4.

63 Verùm hæ Doctorum oppositæ sententię conciliantur, nempè carceratum loco Ecclesiæ, immunitati ejusdem Ecclesiæ renunciantem, eumdē ipsa Ecclesia, si ei libet, pro suo interesse revendicat, ea autem tacente, nec reclamante, tunc reus à sæculari plectitur Imperio, & sic opinio existimātium, *verbo*, immunitati Ecclesiasticæ renunciari posse, militat quo ad renunciantis præjudicium, non ipsius Ecclesiæ; quod notavimus in causa cujusdam Magni, ac Ill. viri Neapolitani inter Hispaniarum primi Ordinis majores, ac antiquiores adicti, in Castronovo Neapolis carcerati, qui in Fiscalibus subitionibus, per me porrectis, cum præsentia solertissimi, ac oculatissimi Fisci Patroni D. Januarii de Andrea, dein in Supremo Italiæ Concilio Regētis meritissimi, hodie in Collaterali Neapolis Senatu Regentis; asseruit, fuisse ab Ecclesia extractum; de qua immunitate se lætari noluit, attamen ad eum vendicandum navabat Ecclesia, nec ad ejus restitutionē discrepabat Tribunal, nisi ab Ill. Dom. Prorege aggratiatus fuisset. Ex quibus omnibus rectè infertur consensum per Dominicum Corciona præstitum in Regia visitatione carceratorū per Reg. de Carrillo facta, ut excarceretur sub fidejussione, futilem fuisse: minusque relevare ejusdem Regentis decretum, quod excarceretur sub fidejussione Dominicus, qui loco Ecclesię devictus erat, ac consentaneam fuisse putamus petitionem à Dominico factā, ut restituatur ad Ecclesiam, ubi

ubi extractus fuit, tamquam non liberè, sed sub fidejussione restitutus.

64 Cæterùm immunitatis Ecclesiasticæ exceptio, in quacumque judicii parte adduci potest, itidem in ipsa sententiæ exequutione: insinuat *Aloys. Ricc. decis.* 274. ac in appellationis judicio: *Thor. compend. decis. tom.* 1. *verb. immunitatis exceptio*, & pluries decisum affert *Cortiad. decis.* 9. *n.* 88. & sic decrevit M.C.

65 V. anno 1678. die 16. Sept. in causa Joseph Grasso inquisiti de furto magnæ quantitatis, cum homicidio in personam Notarii Antonii Alphano derubati, qui, datis defensionibus, servatis servandis, fuit ad ultimum vitæ supplicium damnatus, & proinde Albis Confratribus traditus, pro suorum peccatorum confessione, ubi post biduum immunitatis Ecclesiasticæ exceptionem opposuit; qua de causa M.C. affluenter discurso articulo, censuit, non esse morosam, nec intempestivā propositam exceptionem, & proinde fuit ad Ecclesiam restitutus, referente D. Joann. Bapt. Rocco Judice, & acta penès Joseph Capibliaco, scribam Fiscalē: meritò Domini votantes non intenderunt mentem ad ea, quæ adducunt *D. Laur. Matth. de re crim. in contr.* 7. *à nu.* 34. *ad finem, & D. Franc. Feloag. in suo Enchiridion jur. controver. cap.* 17. opinantes, quod Ju-

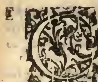
66 dices post condemnationem, & factam Principi relationem jam functi sint officio suo; undè exequutionem differre nequeunt, Principe inconsulto, & sic ratione impossibilitatis non teneātur ad restitutionē: verùm existimavēre Domini Judices, inquisiti moram officere non posse ipsius Ecclesiæ immunitati, quoniam immunitatem Ecclesiæ, & reo impertitā fuisse edocēt *ex Trullench. in præcept. decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 11. *dub.* 1. *n.* 13. *Farinac. de immun. Eccles. cap.* 2. *in append. Thom. del Bene de immunit. Eccles. cap.* 16. *dub.* 39. *n.* 4. *Sperell. decis.* 59. & alias prædiximus.

LAUS DEO, BEATÆQUE VIRGINI MARIÆ.

SE-

SECTIO QUARTA

SVMMARIVM.

1 *Lerici pro eorũ bonis propriis, et patrimonialibus an immunitate fruantur?*

2 *Et an integrum restitutione gaudeant?*

3 *Et an fori electio eis competat? Et quando sic. Vide num. 4.*

5 *Clericis an fori declinatoria competat, si uti venditores, in judicio evictionis pulsati fuerint? n. 6. 7.*

8 *Clericus pulsatus pro tuitione sui Inquilini, vel Coloni, fori declinatoriam habet.*

9 *Auctoris distinctio circa Clericum pro tuitione in judicio evictionis accitum affertur.*

10 *Clerico diffamanti an fori cõpetat declinatoria?*

11 *Tex. in l. diffamari, C. de ingen. & manum, exornatur. num. 12. 13.*

14 *Clericus diffamator si nõ possiderit, sed laicus diffamatus possiderit, judiciũ diffamationis an intrat? n. 15.*

16 *Clericus coram laico Imperio laicum pulsantem, an queat laicus Clericum reconventionis via, coram eodem laico Judice convenire? n. 17. 18.*

19 *Reconventio ad hoc ut locum habeãt? quæ requisita concurrere debẽt, eaq; recẽsentur. n. 20.*

21 *Instantiâ in judicio conventionis peremptâ, reconventio nõ militat, vel si transactione lis fuerit sopita.*

22 *Et quid si Clericus ageret ex contractu quarantigio, exequutionem peractam habente?*

23 *Et quid si Clericus non proprio, sed alieno nomine ageret?*

24 *Et quid si Clericus pro puro recuperando deposito litem tentaverit?*

25 *Clerici persona periclitante ob carcerationem, reconventio cessat.*

26 *Ita, etsi criminaliter fuerit actum.*

27 *Negativa affertur sententia eorum, qui autumavère absolutè Clericos nullo pacto, nulloque modo posse reconveniri.*

28 *Virtus tacitæ prorogationis jurisdictionis operari minimè potest, ut incapacitas Judicis tollatur.*

29 *Articulus cognoscendi Clericos*

ricos per sæculares Judices, via reconventionis in jure fundatus haud est, sed ex consuetudine sic decidendi scatet. n. 30.

31 *Consuetudo quamvis immemorabilis, & generalis contra Clericorum indulta privilegia inanis, ac futilis est.*

32 *Clericus si à sua petitione desistere quit, an reconventionis judicium cessare debeat?*

33 *Judex laicus ubi de Clericorum causis cognoscere quit, exequutio ad Ecclesiasticum Judicem relinquitur.*

34 *Sententia eorū, qui autumavêre in hisce causis ubi laicus Judex cognoscere potest Clericos, & ad ipsum laicum Judicem spectare exequutionem quo ad bona mobilia, cum assistentia brachii Judicis Ecclesiastici, Clerici persona semper salva, affertur. nu.* 35. 36. 37.

38 *Hæc sententia reicitur.*

39 *Reconventio, quibus in casibus locum habeat remissivè?*

40 *Clerico an competit fori declinatoria in judicio intentato per hæredem, ut creditores in solutum tot bona hæreditaria recipiant, si justus non fuerit invenctus emptor, & Clericus creditor hæreditatis fuerit?*

41 *Laicus Judex in quocumque judicio, etiam reconventionis, nequit compellere Clericum, ut coram eo præstet de judicio sisti, judicatum solvendi.*

42 *Possessionē omni ferè ęvo partes adipisci navaverunt armatorum hominum copia, tex. in l. fin. C. de edic. D. Adrian. toll. & l. sed si inter duos, §. æquissimum, ff. de usufr. &c. perpenduntur.*

43 *Ad politicum spectat Imperium cuncta cognoscere possessoria, tamquā temporalia in suo genere politico.*

44 *Et quid de possessorio vertente inter Clericum, & laicum, aut inter Clericum, & Clericum?* 44.

45 *Et quid si merita causæ de spiritualitate sapiant. num.* 46. 47. 48.

Sed vide n. 49. *& n.* 52. 53.

50 *Judex laicus an cognoscere queat de possessorio Matrimonii, & quando? n.* 51. 54.

55 *Auctoris sententia, est nequire Judicem laicum cognoscere de possessorio rei spiritualis Beneficialis, ac Ecclesiastici, licèt temporale sit possessorium, quoniam qualitas spiritualitatis, temporalem absorbet qualitatē. Consuetudine in contrarium parum refrigante. n.* 56.

57 *Clericus à laica potestate possessionem, vel pecuniam obtinens sub clausula de restituendo (cui, quibus & quando, &c.) si novus insurrexerit contradictor, non independenter ab alio, pulsatus, ab isto coram laico eodem Judice, an respondere teneatur? n.* 58. 59. 60

60 *Auctoris sententia negativa est, eaque variis solidissimis rationibus comprobatur. num.* 61. 62. 63.

64 *Hæres licet privilegiatus in defuncti foro conveniendus est.*

65 *Intellige si particulari privilegio hæres munitus sit, at secùs si generaliter ex privilegio in corpore juris clauso.*

66 *Clericus hæres pro actionibus, aut juribus à laico testatore defuncto dependentibus, corā Ecclesiastico Judice vocandus est.*

67 *Glos. in l. hæres absens.* 19. *ff. de Judic. eamque sectantes refelluntur.*

68 *Et quid si judicium jam fuerit cum testatore incohatum corā laica potestate? et an Clericus hęres teneatur id sequi corā eadem potestate?*

69 *Binæ afferuntur opiniones nu.* 70. 71. 72. 73. 74. 75.

76 *Decisiones pro affirmativa adducuntur.* 77. 78.

79 *Res efficitur litigiosa per solam partis citationem.*

80 *Intellige si instantia non fuerit perempta.* 81.

82 *Auctoris sententia est, Clericos hæredes itidem post captū judicium cum defuncto conveniendos esse coram Ecclesiastico Judice, quæ variis roboratur solidissimis rationibus. nu.* 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91.

92 *Hæreditas non adita, defuncti repræsentat personā, adita verò hæredis est, ejusque refert personam.*

Judex defuncti conficit Inventarium hæreditatis non aditæ. Ibidem.

93 *Judex Ecclesiasticus inventarium hæreditatis Clerici defuncti non aditæ facit, etiam si laicus hæres institutus fuerit, omnesque quæstiones super ea excitatis coram eodem absolvuntur.*

94 *Ad laicum Judicem spectat de bonis laici defuncti inventarium conficere, etiam si Clericus hæres institutus fuit, & non adiverit. n.* 95. 96. 97.

98 *Consuetudo conficiendi inventarium in Hispania, Gallia, & utriusque Siciliæ affertur, ac Felicis. Urbis Panormi. nu.* 99. *ac Cathaloniæ. n.* 100. 101.

102 *Laicus, Clerici, vel alterius laici hæres, si pro confectione inventarii Clericum interesse habentem citare intendit, de cujus potestatis ordine talis citatio perfici debeat? nu.* 103. 104. 105.

106 *Citatio, quatenus sua putaverit interesse, Clerico de laicis Judicis mandato confecta, Ecclesiasticæ immunitati læsiva est.*

107 *Etiam si per edictum fuerit acta.*

108 *Laica potestas nequit citare*

action. per quampermittitur uxori pro dote repetenda agere, contrà mariti hæredes: non verò personali actione contrà hæreditarios viri debitores, explicatur. 147. 148.

149 *Tex. in l. penult. C. de novat. interdicit Chirographario creditori agere contrà debitorẽ sui debitoris; ex qua prohibitione permissionem inferunt DD. in hypothecario creditore.*

150 *Creditor utilem personalem sibi quæsitam actionem exercẽdo contrà nomen sui debitoris rectà vià, absque ulla principalis sui debitoris citatione, suo utitur jure.*

151 *Eamque actionem, rei forũ sequendo, coram potestate ipsi debitori, sui debitoris competente experiri valet n.* 152.

153 *Debitor creditori sui creditoris solvendo, possessionem sui creditoris non pervertit, sed conservat.*

154 *Creditor, qui jura intendit experiri sua adversus nomen sui debitoris, non aliter agere, nec plus juris prætendere potest, quàm ipse creditor principalis.*

155 *Fiscus adversus debitorem sui debitoris jure ordinario agit, quemadmodum ejus debitor.*

156 *Creditor Clerici, si suam cederet actionem, vel insolutum assignauerit, Clericus debitor sẽper coram suo Ecclesiastico Judice conueniendus est.* 157.

158 *Clerico debitore condemnato, valet Ecclesiastica potestas suam exequi sententiam contra debitores laicos ipsius Clerici.*

159 *Decisio supremi Senatus S. C. Neapolis ad id affertur.*

160 *Patrimoniales causæ coram Cæsaris Tribunali absolvebantur.*

161 *Et quid si Ecclesiastica in judicio adesset persona? negatiuam sequitur. Recens adducicitur decisio ibidem.*

162 *Clerici, aliæq; Ecclesiasticæ personę in causis feudalibus absoluendis coram Principe laico concedente pulsandi sunt. Et quid si agitur pro feudi reparatione, aut pro satisfaciendo domino feudi? ibidem.*

Et quid si agitur de personali pignoratitia revendicatoria, vel alia extranea actione? ibid.

Privatus Baroniam reuendicare volens à manu Ecclesiasticæ personæ, hanc coram Ecclesiastico Judice vocare debet. ibid.

A sententia lata per Ecclesiasticum uti Baronem ad feudi Dominum appellatur, non ad alium Ecclesiasticum Prælatum. ibid.

163 *Divisiones facienda sunt coram Judice provocantis.*

Et si Ecclesiasticus de medio adesset, coram Judice Ecclesiastico fieri debent. Intellige. ibid.

164 *Judex Laicus an compellere*

re quit Colonos, aliosque Ecclesiasticorum conductores, ut pensiones depositent, ad finem eas repartiendi inter creditores.

Decisiones nonnullæ Felicis. Urb. Neapolis afferuntur.

165 *Judex laicus an queat sequestrum mandare, super fructibus Ecclesiæ, vel Ecclesiasticæ personæ ab emphiteuta debitis?*

166 *Clericus pignoris emptor, pretio soluto, possessor legitimus efficitur. Et si de novo ad alterius instantia super eadem repulsatur, coram suo Ecclesiastico Judice vocandus est.*

167 *Laicus insimul cum Clerico delinquens, coram quo Imperio comprimendus sit? Binæ recensentur sententiæ.*

168 *Quo ad eos, qui diversi fori sunt, haud inconsentaneū, est ut continentia causæ dividatur.*

169 *Recens Supremi M.C. Senatus decisio adducitur.*

170 *Et quid in actionibus Civilibus in dividuis, petitione, et solutione, vel in dividuis petitione, & solutione dividuis?*

HUc usque egimus de locali immunitate Ecclesiis, aliisve locis sacris ob eorum reverentiam debitam, ac de delictis in eadem Ecclesia patratis, & de legitima, ac illegitima extractione ab ipsa Ecclesia confecta: hìc aliqua agglutinare libet circà Clericorum fori privilegium quoad temporalia; etenim circà Ecclesiarum, eorumdem Clericorum immunitatem quoad tributa, vectigalia, ac cæteras impositiones, laxè in *cap. 2. hujus Codicis* cuncta opportuna exaravimus, *& in 2. tom. de Clericat. quandoq; amittendo crimina* ob quæ Clerici á Clericatu denudantur, ac sontes è Sacræ Aræ præsidio arcentur, Deo sic annuente cuncta absolvemus, his igitur suppositis, inquimus.

1 Lericos, aliosque Ecclesiasticos Prælatos in eorū bonis propriis, & patrimonialibus fori immunitate haud gaudere cū non sint destinata ad Divinum cultū, sed usibus inserviant prophanis, ex oraculo *Abb. in cap. fin. nu. 11. de vit. & honest. Cler.* dixère *Navar. cons. 5. n. 1. de immun. Eccl. Covarr. lib. 1. var. cap. 4. nu. 3. Guttier. pract. quæst. lib. 3. cap. 27. n. 8. Menchac. de success. creat. lib. 3. §. 22. sub nu. 43. vers. sed contrarium. Diaz in pract. Canon. cap. 18. nu. 14. vers.* hoc

hoc verò Patrimoniū. Gonzal. ad reg. 8. *Cancellar. gloss.* 5. §. 10. *n.* 14. & post eos *Henric. Zoës. comm. decret. lib.* 3. *tit.* 49. *de immun. Eccles. num.* 3. *propè finem*, cuncti uno ore firmantes Clericos pro eorum patrimonialibus bonis fori immunitatem haud retinere; undè fluit Clericos pro recensi-
2 tis bonis patrimonialibus neque integrum restitutione gaudere, sed tantum in causis nomine Ecclesiæ per eos agitatis insinuant *Gales. de restit. integr. ad cap.* 1. *de restit. in integr. in* 6. *Luc. ad Pres. de Franch. decis.* 597. *Ant. Fab. in Instit. tit. de action.* §. *rur-*
3 *sus verò in fine*, nec fori electionis privilegium habere pro eorum proprio patrimonio, subdunt *Faber, & de Luca, ac ex rit.* 229. *M.C.V.* ānectūt Neapolitani *Caravit. nu.* 1. *Novarr. in prax. sect.* 1. *qu.* 31. *nu.* 1. *Pasqual. de vir. patron. potest. part.* 2. *cap.* 2. *nu.* 89. *Calà de mod. articul.* §. 1. *gloss.* 1. *nu.* 87. *Viv. decis.* 27. *nu.* 1. 2. & alii quos laudat *Præs. de Franch. decis.* 597. *n.* 1. & post eum *D. Thom. Carlevar. de jud. tom.* 1. *disput.* 2. *qu.* 6. *sect.* 7. *num.* 587. 588. ubi gaudere hoc electionis fori privilegio Clericos pro injuria ipsis illata, & sic in causa propria, & privata, sua namque offensa Deum tan-
4 git, ac Ecclesiam: *Reg. de Marin. res.* 47. *tom.* 2. & si oppositam sustinent sententiam *Barbos. alleg.* 19. *n.* 91. *Bonac. in tit. de restit. in part. disput.* 2. *qu.* 9. *punct.* 2. *nu.* 12. *tom.* 2. *Bellet. disq. Cler. tit. de exempt. Cler. & eorum bon.* §. 5. *nu.* 9. *part.* 1. *Sperell. decis.* 37. *num.* 77. *par.* 1. *& decis.* 184. *nu.* 17. *par.* 2. ubi ita pluries declarasse Sacr. Congregationem affert, autumantes bona allata in locum beneficii subrogari, eamdemque assumi naturam; si tamen Clericus cum bonis in titulū patrimonii assignatis cum effectu promoveatur ad Sacros Ordines, aliàs nequaquam, declaravit eadem Sacra Congr. & refert *Corrad. in prax. dispensa. Apost. in addit. cap.* 5. *l.* 4. *nu.* 33 ideò donec non fuerint in Sacris constituti exemptionē non potiuntur, ut declaravit. Sacr. Congr. anno 1639. & refert. *Panimoll. decis.* 6. *adnot.* 3. *nu.* 4. *par.* 1. ita si ad Sac. Ordines attingerit, aliudve beneficium adoptaverit: nam allatam perderent immunitatem. *Barbos. d. alleg.* 19. *nu.* 91. ex declarat. S. Congr. etiam si Beneficiū in locum patrimonii subrogatum sit subdunt *Campanil. divers. rub.* 8. *cap.* 6. *num.* 9.

Ugol.

Ugol. de poteſt. Epiſcop. cap. 26. *§.* 13. *num.* 4. *Barboſ. nu.* 90. verum ſi fraus non adeſset, exemptionem ſemper dari probat *Panimoll. nu.* 9. undè inferũt *ſolertiſſimus Conſ. Petr. ad rit.* 229. *Rit. M. C. V. nu.* 3. *Maceratenſ. lib.* 1. *reſol.* 88. *Leonard. Durand. in Bull. Cœnæ Dom. lib.* 2. *can.* 18. *qu.* 5. *nu.* 4. 5. *&* 8. *Steph. Gratian. diſcept. for. cap.* 166. *nu.* 27. *tom.* 1. *Cened. pract. lib.* 1. *qu.* 11: *Menoch: de recuperand. remed.* 15. *nu.* 21. pro bonis patrimonialibus competere Clericis fori variationem, ac electionem: immunitate verò fruuntur, quo ad gabellas, aliaſq; impoſitiones Clerici pro eorum patrimonio: *Mart. de juriſd. par.* 4. *caſ.* 11. *nu.* 45. *Duard. in Bulla Cœnæ lib.* 2. *Canon.* 18. *qu.* 5. *nu.* 17. *Sãch. opuſc. moral. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 36. *Lotter de Beneſ. lib.* 1. *qu.* 2. *nu.* 27. 36. *Ciarlin. contr. cap.* 22. *n.* 48. *Vulpell. prax. cap.* 17. *nu.* 24. licet oppoſitum ſuſtinent mordicus ſuprà relati, & cum eis *Gonzal. regal.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *§.* 10. *nu.* 14. putans bona Clericorum patrimonialia non potiri privilegiis, bonis, Eccleſiarum indultis, quam ſentẽtiam veriorem eſse aſserit: in noſtro tamen Siculo Regno immunitate gaudent allata bona Clericorum patrimonialia, ideo non colleɑantur; gabellas, nec dohanas ſolvunt.

5 Nec fori inquam declinatoria utuntur Clerici, ſi uti venditores ab emptore in judicio pulſati fuerint; etenim venditorẽ ẽptoris Judicẽ ſequi ſolere, reſpondit I. C. *in l. venditor* 40: *de judic.* & ibi res tuenda eſt ubi cauſa agitur *tex. in l. jam tamen §. ultim. ff. de jud. ſol.* & diſertè edocent *Steph. Aufrer. deciſ. Toloſ.* 361. *Didac. Covarr. prac. quæſt. cap.* 8. *nu.* 3. congruẽtes hoc in caſu Clericum ad tribunal laici Imperii non trahi, quoniam non ipſe, ſed emptor convenitur: quod pariter dixit *Buterus in cap. quoniam frequenter §. quod ſi ſuper, lite non conteſt. Panorm. in d. cap. quoniam §. in aliis n.* 27. *Ancher in cap. ea quæ, qu.* 17. *de reg. jur. in* 6. ipſeque tantum in judicio aſſiſtit, ut rectè cauſa agatur. *Abb. ubi nuper, & in cap. fin. nu.* 8. *de empt. & vendit. Gaill. lib.* 1. *obſerv.* 37. *num.* 7. *Aufrer. ubi deſuper, & de poteſt. jud. ſæcul. ſuper Eccl. perſ. reg.* 2. *nu.* 6. *tom.* 11. *par.* 1. *tract. Pater Ludov. Molin. de juſtit. & jur. diſput.* 380. *nu.* 15. 16. ſicque deciſum refert *Miſyng. centur.* 5. *obſer.* 14. *& centur.* 6. *obſer.* 33. *nu.* 1.

Cancer.

Cancer. var. lib. 3. cap. 16. de lit. contest. nu. 131. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect. 1. nu. 261. cum seqq. quam sententiam centum Doctorũ oraculo probat *Ant. Amat. res. 86. à num. 68. 69. tom. 2.* & post omnes edocet *solertissimus Nicolaus Burgũd. de evict. quest. 67. nu. 12.* & annuere *Ciriac. contr. cap. 383. n. 19. 20. Sanleger. de prævent. jud. par. 1. cap. 10. à nu. 18. & seqq.* aliosque cumulat *D. Michael Cortiad. decis. 30. num. 49. & 50. par. 1. & decis. 178. nu. 3. & 4. par. 3.* ubi sic pluries decisum affert hoc idem firmat *sub nu. 5.* contrà Familiares Sanct. Officii, & post eos *Henric. Zoës. comm. ad decret. lib. 2. tit. 2. de for. comp. nu. 28.* ubi subdit hoc non militare si prius Clericus fuerit pulsatus pro evictione, nam tunc coram Ecclesiastico suo Judice vocandum esse firmat *ex Covarr. ubi supra Gaill. lib. 1. obser. 37. num. 7. Facchin. lib. 2. c. 38.* quidquid in oppositum testatur fuisse decisũ in S.C. Neapolit. *Ca-*

6 *pic. decis. 197.* & meminere *Thom. Gramm. decis. 21. Muscatell. pract. civil. Gloss. intimatio nu. 36. 37. part. 1. & Gloss. nominet num. 5. part. 3. Boër. decis. 69. Novarr. in prax. sect. 1. qu. 31. num. 4. Ricc. collect. decis. 2283. part. 6.* cuncti unanimiter dictantes Clericos in hoc evictionis judicio, ubi ab emptore pulsati fuêre, ad suum re-

7 mittẽdos esse forum: attamen eis respondent *Thom. Carlevar. de judic. tom. 1. lib. 1. qu. 6. sect. 8. num. 666. & conf. Franc. Mar. Prat. ad eumdem Muscatell. in Gloss. nominet*, ajẽtes in judicio adversùs emptorem per evincentem præposito *textus in d. l. venditor de judiciis* militare, meritò Clerico, in auctorẽ pro evictione laudato, nequaquam fori declinatoriam competere; nisi pro alia lite in exequutionem primæ ab emptore contrà ipsum Clericorum venditorem inducta, pro recuperando nẽpè pretio, vel expẽsis: ut edocent *Petrus Barbos. in l. venditor 49. num. 192. ff. de Judic. Pereyra de man. reg. par. 2. cap. 32. nu. 18.* & alii *per Cyriac. contr. cap. 383. nu. 12. 17.* & post eos referendo firmat *Cortiad. decis. 178. nu. 10. par. 3.* ad quam materiam vide *Urceol. consult. 44. Card. de Luca de jurisd. & for. compet. tom. 3. discurs. 60. n. 7. 8. 9. de Gras.*

8 *d. effect. 1. n. 266.* annectentes, Clerico pro tuitione sui Coloni, vel Inquilini vocato, fori declinatoriam competere: etenim ut principalis, ac de-

fensor necessarius in hoc judicio est, & ad tuendam suam possessionem, ac dominium accedit: & sequitur *Amat. d. resol.* 86. *nu.* 72. autumant equidem *Dian. resol. mor.* 25. *vers. verum contrarium par.* 4: *tract.* 1. *de immunit. Eccles.* Clericum venditorem coram laico Imperio pulsatum pro tollēda evictione, valere coram eo comparere ut emptorem tuatur, de licentia tamen Judicis Ecclesiastici; sustinet nec discrepat *Panimoll. decis.* 14. *adnotat.* 3.
9 *à nu.* 34. *ad* 37. Nobis autem tantorum patruū, omni veneratione debita semper salva, haud parum arridet *Bartholi distinctio in l.* 1. *C. ubi in rem actio.* nempè tertio coacto, ac accito ad reum tuendū à quo laudatus fuit, ut quia de evictione, vel aliter tenebatur, fori declinatoriā competere, immò, & omnes exceptiones, ac beneficia in judicio deducere potest, quod *Bartholi* oraculum mirè concomitantur. *Chacher. Osasch. decis. Pepemont.* 38. *Cōsil. Rodoer. ad Reg. de Marin. lib.* 1. *cap.* 108. *nu.* 33. *Cōsil.* Jo: *Bapt. Hodiern. ad Petr. Surd. decis.* 110. *nu.* 11. *Episc. Fermos. in cap. quod Clerici* 9. *quæst.* 7. *&* *in cap. proposuisti* 19. *qu.* 11. *n.* 3. *& in cap. fin. qu.* 16. *de for. comp. P. Anton. Dian. res. mor.* 22. *p.* 3. *tr.* 1. *& p.* 4. *tr.* 1. *res.* 25. *Thom. del Ben. de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 7. *dub.* 11. *sect.* 3. eo autem non pulsato, sed spontè in judicium accedenti ad proponenda, ac sua tuenda jura fori nō cōpetere declinatoriam, ut *ex Barth. Bald. in d. l.* 1. *C. ubi in rem actio, & in l. emptori* 1. *de judic.* insinuant *Imol. in l. non solum,* §. *quod vulgo, ff. de usucapio, Speculat. tit. de primo decret.* §. *restat vers. quid si Dominus, & vers. sequent. Abb. Panorm. in d. cap. quoniam vers. & faciunt, ut lit. contest.* quos laudat *Calà de restit. integr. quæst.* 26. *nu.* 3. 4. si tantum ad tuendum emptorem, accitus fuerit coram laico imperio Clericus, nō autem ad condemnandum; erudiunt hoc in casu Clerico haud competere fori declinatoriam *Fontanell. decis.* 202. *nu.* 15. *& seqq. par.* 1. *Hodiern. ad Surd. decis.* 110. *num.* 10. 15. 17. *Fab. in Cod. lib.* 3. *tit.* 12. *diffin.* 39.

10 Hanc inquam fori declinatoriā Clerico diffamanti haud competere; nec diffamatus laicus corā Ecclesiastico Clerici diffamantis Judice jactantiæ judicium intentare tenetur: comprobat, & decisum refert *Mastrill. decis.* 239. & ante eum *Alex. cons.* 103. *lib.* 5.

5. Capyc. decis. 18. *Ursill. ad Afflict. decis.* 268. *Reg. de Marin. resol. cap. 6. tom.* 1. *Calà d. quæst.* 26. *n.* 53. 54. contra
11 planè diffamatores tertio inquietantes jactionibus, & molestiis pluries prætentiones, & lites proponentes, Quiritum sedulitas opportunum adhibuit remedium, per *tex. in l. diffamari, C. de ingen. & manũ.*
12 quæ quidem lex quamvis de diffamatione illata super statu, libertate, & ingenuitate loquatur, diffamatoriq; tempus ad diffamationem clarificandam assignetur, quâ non probatâ, sub pœna amplius non audiẽdi, & ut perpetuum imponatur silentium, edoceant *Marant. de ordin. Judic. n.* 4. *distin.* 21. *Gail. lib.* 1. *obser.* 9. & 12. *Oliba. de act. par.* 2. *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 1. & 7. ubi *Montener nu.* 11. *Fontanell. decis.* 328, *n.* 2. *par.* 2. *Ciarlin. contr. for. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 1. *Reg. Revert. decis.* 575. *Castill. contr. lib.* 5. *cap.* 93. *§.* 14. *n.* 27. *Sanleng. de præven. Judic. par.* 1. *cap.* 8. *n.* 1. nisi diffamator justam habuerit diffamandi causam, subdit *Faria ad Covarr. lib.* 1. *var. cap.* 18. *n.* 11. Tamen ex eadem legis ratione hoc idem in quacumque diffamatione, tam Civili, quàm Criminali, reali, aut personali generaliter practicatur: *Molin. de just. & jur. disput.* 639. *Anton. Gomes var. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 18. 23. & ibi *Laynez Maresca de reconvent. enarr.* 4. *n.* 13. & alii ubi supra, & post eos *Cortiad. decis.* 236. *nu.* 6. *part.* 4. Conveniunt insuper
13 Canonistæ, ac Civilistæ in hoc jactantiæ judicio diffamantem esse actorem, diffatum verò reum, qui lacessitus, & ob adversarii jactãtiam judicium *l. diffamari, C. de ingen. & manum.* intentat, estque planè diffamatus reus, ex jactantia diffamatoris: quoniã diffamare nihil aliud est, quã ad judicium provocare, meritò reus haud actor dicendus est, ut seclusis aliorum oppositis sententiis, firmant ex oraculo *Bald. in l. diffamari, n.* 9. *vers. item, C. de ingen. & man. Trentacinq; var. res. lib. lib.* 1. *tit. de diffamat. res. unica, n.* 6. *Cyriac. contr.* 161. *nu.* 2. *tom.* 1. *Scialoja de for. comp. c.* 1. *n.* 18. *Fermos. allegat. Fisc.* 13. *nu.* 2. 3. *Carocc. de for. privil. qu.* 20. *nu.* 6. *Mastrill. decis.* 139. *n.* 13. *tom.* 2. *Card. de Luc. de for. compet. discurs.* 69. *n.* 13. *Sanfelic. decis.* 168. *nu.* 2. *Giurb. decis.* 44. *n.* 2. *Consil. Altimar. ad Rovit. obser. ad decis.* 1. *n.* 14. *Manfrell. ad Capyc. decis.* 89. *n.* 4. 12. *Mart. de jurisd. part.* 4. *centur.* 2. *cas.* 185. *per tot.* meritò uti reus ve-

verè diffamantem, ad ſuum trahit Judicem, *Alex. d. conſ.* 103. *vol.* 5. & magiſtraliter de more inſinuant *Hieron. Leo deciſ.* 208. *par.* 2. *nu.* 42. 47. nec diſcrepat *And. Gaill. lib.* 1. *obſer.* 9. ſicque deciſum refert *Joan. Bapt. Thor. compend. deciſ. verb. Clericus, ſive Prelatus*, & ex eis *Salgad. de Reg. protect. par.* 4. *cap.* 14. *n.* 77. 492. *to.* 2. *Ybañes Faria ad Covarr. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 33. 36. *Tondut. Sanleng. de præven. par.* 1. *cap.* 8. *n.* 3. *Valeron. de tranſut. tit.* 2. *qu.* 2. *n.* 16. *Fermoſ. allegat. Fiſc.* 16. *n.* 2. 3. *& ſeqq. par.* 2. *& in cap. cum ſit generale* 8. *qu.* 3. *n.* 2. *& ſeqq. de for. compet. Fontanell. deciſ.* 328. *n.* 10. *& deciſ.* 329. *n.* 8. aientes licere ſæculari Imperio ora Clericorum diffamantium ad inſtantiã laici diffamati claudere, & ſic deciſum referunt
14 contra quemdam Cardinalẽ *Præſ. de Franch. deciſ.* 657. & ibi *Luca Capyc. deciſ.* 18. contra Epiſcopos *Alexand. conſ.* 103. *lib.* 5. *Cyriac. contr. cap.* 161. ſicque in noſtro Siculo Regno fuiſſe exequutum pluries notavimus, & deciſum afferunt in Mag. Curiæ Supremo Senatu, *Amat. reſol.* 52. *n.* 3. & per Conſiſtorium Sacræ Reg. Conſcientiæ, *Maſtrill. deciſ.* 239. *à n.* 13. *tom.* 3. *Caracciol. de for. privileg. q.* 20. *per totum, & q.* 16. *n.* 20. & generaliter hoc itidem edocent *Anſald. de juriſdict. par.* 3. *tit. unico cap.* 8. *n.* 146. *& ſeqq. Eſcobar. de Pontif. et Reg. juriſd. cap.* 54. *nu.* 32. *Cancer. par.* 3. *var. cap.* 1. *n.* 62. *Petr. Fontanell. deciſ.* 321. *nu.* 11. *& deciſ.* 328. *&* 329. *part.* 2. ſi tamen Clericus diffamator non poſſiderit, ſed laicus diffamatus in poſſeſſione extiterit, ut advertunt *Valaſc. conſult.* 184. *n.* 5. *Fontanell. deciſ.* 328. *n.* 21. *par.* 1. *Trentacinq. var. lib.* 1. *de diffamator. reſol.* 1. *n.* 9. *Montaner. ad Olivam de action. par.* 2. *cap.* 33. *n.* 8. *lib.* 1. ſicque deciſum affert *Cortiad. deciſ.* 238. *n.* 36. 37. at ſi laicus diffamatus non
15 poſſiderit diffamationis, judiciũ ſilet: *Valaſc. conſ.* 184. *n.* 5. 6. *Boër. deci.* 255. *Coſt. de remed. ſubſid. remed.* 50. *nu.* 19. *Gabriel. com. concluſ. tit. de action. lib.* 2. *concluſ.* 6. *n.* 8. *Cyriac. contr.* 349. *nu.* 20. *Fontanell. de pact. nup. tom.* 2. *clauſ.* 5. *Gloſſ.* 8. *par.* 14. *n.* 48. *cum ſeqq. & deciſ.* 321. *n.* 12. *&* 328. *n.* 21. *& deciſ.* 329. *n.* 4. *par.* 2. *Ybañes Faria ad Covar. lib.* 1. *var. cap.* 18. *n.* 6. porrò probatur diffamatio per ſummarias informationes *Sanlẽg. de prævent. par.* 1. *cap.* 8. *n.* 1. *Menoch. conſ.* 366. *nu.* 1. & ſufficit ſi diffamator ſuam expe-

periti actionem paratus se offert, ex *Covarr.* ubi supra erudiunt *Marant. de ord. Judic. par.* 4. *dinstin.* 21. *n.* 15. *Sesse decis.* 115. *n.* 27. *tom.* 2. laxèque hanc de more extricat materiam diffamationis, *Don Mich. Cortiad. decis.* 238. *per totum, tom.* 4. *sub n.* 39. subdit si de rebus temporalibus, & non Ecclesiasticis ageretur, & ita decisum affert.

16 Controversa admodum quæstio est, an laicus possit astringere Clericum, eum coram laica potestate pulsantem reconventionis viâ coram eâdem? naviter annuunt Civilistæ sustinentes omninò admittendam esse hanc reconventionem contra Clericum, suam fundantes sententiam ex dispositione *textus in Aut. & consequenter, C. de sen. & interloq. omn. Judic. ac in l. cum Papinianus,* 14. *C. eodem.* Ete-

17 nim in Aut. & consequenter, habetur ut utrumque conventionis, & reconventionis judicium pari agatur passu unà, eâdemque sententià, unoque absolvatur processu: & facit *cap. cũ dilectus de ordin. cognit. & cap.* 1. *de mut. pecun. gloss. in cap.* 1. 3. *q.* 8. *& d. l. cum Papinianus,* ex Papiniani sententia dictat Justinianus: *dignari non debes si coram eodem quem elegisti te reconveniant argument. cap. non accusatores* 3. *qu.* 8. & faciunt *Petr. Barb. in l. qui prior.* 29. *nu.* 11. 79. *ff. de Judic. Reg. de Marin. resf. cap.* 176. *nu.* 6. *tom.* 2. *Merlin. contr. centur.* 2. *cap.* 23. *nu.* 26. *Caracc. de for. privil. q.* 16. *nu.* 4. *Manfrell. ad Capyc. Latr. ad dec.* 141. *n.* 1. actor au-

18 tẽ suo arbitrio Judicẽ eligendo, eum habere Judicẽ contra se in eodẽ negotio dedignari non debet, cum ea esset recõventionis virtus, ut ex ea illius prorogetur jurisdictio, & fiat Judex, qui aliàs esse nequiret: *tex. in l. si idem, §. si mutuæ, ff. de jurisd. omn. judic.* nec corã alio Judice agitari posse, quã coram eo, ubi conventio introducta fuit, innuunt *Steph. Aufrer. de potest. sæcul. in Eccles. reg.* 2. *fallent.* 3. *n.* 4. *Jacob. Menoch. de arbitr. cas.* 44. *cent.* 1. *Lap. alleg.* 118. affluẽter *Petr. Barbos. in l. qui prior,* 29. *à n.* 8. *ff. de judic.* sic publico favore suadente, ni in æternum lites transeant, *Caracc. n.* 5. & alii per *Maresc. de reconvent. enarrat.* 2. *n.* 104. & ni perturbaretur actor ex diversis instantiis, ac coram variis judicibus, contra dispositionem *d. Aut. & consequenter, §. illud,* insinuat *Bart. ibidem,* & conducit *cap. dispendia §. reus, de præscript. in* 6. *Speculat. tit. de reconvent. §.* 1. *in princ.*

princ. Abb. in cap. 1. *de mut. petitio.*

19 Si legalis tamen fuerit reconventio, nimirùm ante litis contestationem, aut paulò post adducta: etenim hoc in tempore, jure communi attento, proponendam esse edocent *ex Gloss. in allata Aut. & consequẽter, Vela dissert.* 45.*n.*91. *Manfrell. ad Capyc. Latr. in decis.* 141. *n.* 5. 6. *Maresc. de reconvent. enarr.* 3. *n.* 12. *& seqq.*

Præsumitur equidem tunc Clericum prorogasse jurisdictionem: ut edocent nuper laudati, quibus adde *Anton. de Matth. Roman. in tract. de prorogatio. sub n.* 60. *Marant. in prax. par.* 4. *distin.* 12. *nu.* 17. *Barbos. in l.* 1.*art.* 1. *ex n.* 62. 158. *ff. de judic. Thom. Carlev. de judic. tom.* 1.*disput.* 2.*qu.* 8. *sect.* 2.*nu.* 976. *& tom.* 2. *tit.* 2.*disput.* 7. *nu.* 3.

20 nõ hominis prorogatione, sed legis: *Glos. in Canon. denique, verb. præsumant,* 95. *distinct. Gloss. in Canon. convenior,* 21. *verb. Christus* 23. *qu.* 8. *Gloss. in cap. at si Clerici, verb. non tenet, vers. at si Clericus, de judic. cum concordantib. Ciarlin. contr. for. lib.* 1. *cap.* 13.*n.*31. *D. Thom. Carlevar. de judic. lib.* 1.*disp.* 2.*n.* 956.976. *Sanleng. de prævent. part.* 2. *cap.* 58. *n.*12. & alii per *Maresc. de reconv. enarr.* 2. *nu.* 6. & post eos *Don Mich. Cortiad. decis.* 242.*num.* 40. *tom.* 4. meritò Clerici sub enarratis Imperialibus sãctionibus devincũtur, & si non vi coactivâ, saltem ex vi rationis, ut aliùndè prędiximus, & insinuant *de Matthe. ubi nuper n.* 60. *Ansald. de jurisdict. par.* 3. *tit. unico, cap.* 9. *vers. in omnib. ex n.* 53.76. & alii autumantes hanc Clericorum reconventionem in jure esse fundatam, potissimũ in civilibus: *del Bene de immu. Eccles. to.* 1. *cap.* 7. *dub.* 1. *n.*6. nec discrepant *Capyc. decis.* 18. *Præs. de Franc. decis.* 191. 316. 349. *&* 376. *Ricc. collect.* 2287. *Reg. de Marciau. disput.* 73. *&* 1.9. melius omnium *Merlin. contr. cent.* 1. *cap.* 23. *in fin.* ac *ferè per totũ, Capyc. Latr. decis.* 141. *nu.* 1. *lib.* 2. *Boër. decis.* 69. *Mart. de jurisdict. part.* 4. *centur.* 2. *cas.* 107. *nu.* 1. *& nu.* 4. ubi consuetudinem reconveniendi Clericos coram Judice laico fundatã esse de jure, eamq; sequendam esse quousque per Sum. Pontificem aliud fuerit dispositum, concludit *Anton. Fab. in Cod. tit. de judic. diffic.* 39. *Dom. Larre. decis.* 4.*n.* 11. *Carol. de Grass. de effect. Cler. effect.* 1. *n.* 747. *Squillant. de privil. Cler. cap.* 7. *n.* 61. *Gambac. de immun. Ecclesiast. lib.* 7.

cap.

cap. 13. *n.* 2. *Donad. de renunc. lib.* 1. *cap.* 25. *n.* 91. *Reg. de Marin. in obser.* 413 *nu.* 3. *ad Revert. tom.* 2. *& in suis resol. cap.* 179. *n.* 6. *tom.* 2. *Duard. in Bulla Cœn. lib.* 2. *Canon.* 15. *quæst.* 11. *nu.* 66. & ibi *Cæsar. frater addiction.* & ex particulari Rit. M.C.V. innuunt *Caravit. Consil. Petr. sub nu.* 12. *D. Domin. Manfrell. in obser. ad Capyc. Latr.* 141. *lib.* 2. & decisum refert *Jo. Bapt. Thor. compend. decis. par.* 3. *verb. reconventio, Afflict.* 173. & ibi *Ursill.*

21 Nisi instantia litis mote per Clericum in judicio conventionis esset perempta: nam quit Clericus judicium reassumere, nec reconventionis judicio subjacet: *Maresca de reconvent. enarr.* 2. *nu.* 222. & quid si lis transactione sopita fuerit? vide infra *n.* 81. *in fin.*

22 Vel si Clericus alieno ageret nomine Procuratoris nimirùm, vel Tutoris, aut Curatoris: nam tunc nomine haud reconvenitur proprio coram sæculari Imperio: cessat namque reconventionis ratio, ut graphicè erudiunt *ex Carol. de Graff. effect. Cler.* 1. *n.* 768. *Maligner. de reconvent. qu.* 17. *Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 39. §. 2. *nu.* 149. *Cutell. decis.* 16. *n.* 19. *Franc. Leo in thesaur. for. Eccles. par.* 3. *cap.* 38. *n.* 77. *Squill. de privileg. Cler. cap.* 7. *n.* 66. *Manfrell. n.* 10.

23 Aut si Clericus ageret ex contractu quarätigio exequutionem paratam habẽte: *Maresc. enarr.* 5. *n.* 56. 126. *Carlevar. de jud. lib.* 1. *tit.* 2. *disp.* 7. *n.* 9. *Hodiern. ad Surd. decis.* 26. *nu.* 15. *&* 19. & post eos *Romaguera ad Conciol. instat. Eugub. lib.* 2. *rub.* 3. *n.* 75. *& rub.* 15. *n.* 13.

24 Vel si Clericus pro puro ageret deposito: nam quia ejus summaria, & exequutiva est actio, reconventionis merito non devincitur judicio: *Barbos. in l. si quis* 11. *n.* 6. *C. de posit. Hodiern. n.* 20. *Maligner. qu.* 43. *Maresc. enarr.* 5. *num.* 110. *Mastrill. decis.* 41. *nu.* 1.

25 Ita pari schemate erit si Clerici persona in reconventionis judicio periclitetur ob carcerationẽ, tunc enim reconventionem nunquam admittendam esse edocent *Marant. de ord. jud. par.* 4. *distin.* 11. *nu.* 59. *Vela dissert.* 45. *nu.* 91. *de Graff. d. effect.* 1. *n.* 773. 189. *Scacc. de judic. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 102.

26 Vel si criminaliter reconvenitur Clericus, & tunc futilẽ esse reconventionem autumãt cõmuni voto superius relati, additis *Aufrer. ad Cappell. Tolosan. decis.* 95. *lit. B. Sanleng. de*

prævent. par. 2. *cap.*58. *n.*10. *Carac. de for. privileg. qu.* 16. *n.* 14. *Fermoſ. in rub. qu.* 6. *de mut. petit. Dian. reſ.* 65. *tract.* 1. *par.* 4. *&* *in coordinat. par.* 9. *tract.* 2. *reſol.* 75. *nu.* 2. & alii, quos laudat *Cortiad. deciſ.* 242. *nu.* 86. *tom.* 4. etiam ſi civiliter, ſed de corporali, aut pecuniaria multa agatur: *de Graſſ. effect.* 1. *n.*763. *&* *ſeqq. del Bene de immun. Eccleſ. tom.* 1. *cap.* 7. *dub.* 13. *ſect.* 1. *n.*3.

27 Oppoſitam planè ſententiam ſtrenuè defendunt Canoniſtæ, abſolutè pari aientes conſenſu, nullo pacto poſſe reconventionis viâ Clericos cōpellere corā laico Imperio, abſq; excommunicationis incurſu: *Cardin. Florent. Anton. Butr. in cap. at ſi Clerici, de judic. Petr. Bellapert. & Jac. Butr. in d. Aut. & conſequenter, Cod. de ſent. & interloqu. omn. jud.* Mart. *in Sylim. Archidiac. in cap. unic. de Clerir. conjugat. in* 6. *Joan. de Lign. & Abb. in d. cap. at ſi Clerici, Gemin. in c. cujus agendo* 3. *q.*8. ſicque deciſum refert. *Steph. Aufrer. deciſ. Tholoſ. quæſt.* 95. qui cum aliis infrà laudandis audacter negant volviſſe Juſtinianum piiſſimum Imperatorem in enarratis ſanctionibus Clericos devincere, itidē ex defectu poteſtatis: quoniam ſtatúta, ac leges Imperiales, ſi quæ ſunt, Clericorū perſonis, ac bonis officere nequeunt: *tex. in cap. quæ in Eccleſiarum, & cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtitution. cum concordantib.* & inſinuant *Jul. Chart. deciſ.* 1. *n.* 66. 67. 68. *Sanch. in ſumm.* lib. 7. *cap.* 9. *à n.*4. *Ambroſ. de immun. Eccleſ. cap.* 21. *Mart. de juriſd. part.* 4. *caſ.* 1. *& caſ.* 19. *Ce ned. collect. ad decret.* 2. *Auguſt. Barboſ. in dict. cap. quæ in Eccleſiarum; & in cap. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, Thomas del Bene de immunit. Eccleſ. tom.* 1. *cap.* 8. quam ſententiam magìs æquam eſſe autumat *Socc. in cap.* 1. *nu.*17. *de mut. petit. & ſequuntur Morla empor. jur. par.* 1. *tit.* 2. *q.*13.

28 *Larr. deciſ.* 4. *à n.*15. nec juriſdictionis prorogationis virtus operari poteſt, ut tollatur de medio incapacitas, quæ funditus conſideratur in laico, contrà Clericos, ſed tantum in competentia, ut mirè edocet *Felin. in repet. verb. Clericus ſi convenit, Proſper Farinac. tract. crim. qu.* 8. *nu.* 99. *Reg. Marcian. d. diſput.* 73. *nu.* 6. immò elatè ſubdit *Bart. in d. Auth. & conſequēter*, eum reconveniri, ſi non reconventus de ſuo conſenſu cōveniri potuiſſet: quod *Bart.* dictum valdè extollit *Curt. in l.* 2. *§. ſed ſi agant ff. de judic.* Cle-

Clerici planè, ut prædiximus, si velint, nequeunt laici Judicis jurisdictionem prorogare, & confert *rex. in cap. 1. de mut. petit.* quam potissimam rationem fatentur Civilistæ, eamque juridicis fundamentis esse munitam affirmant, teste *de Mattheis Roman. loco indicato sub nu. 62. Petr. Andr. Gammar. in tract. de offic. & potest. Legat. à Later. lib. 10. nu. 78.* subditque *Fontanell. de pact. nupt. clausul. 4.*
29 *gloss. 13. part. 2. nu. 17.* hanc hæsitationem in juris puncto non esse decisam, affirmativâ verò potiùs ex decidendi cõsuetudine sustineri posse, cui deferendum esse putant in hoc reconventionis judicio: *Bobadill. polit. lib. 2. cap. 18. nu. 162. Caroc. de except. except. 22. qu. 5. nu. 6. Costa de remed. subsid. remed. 120. n. 4. & 18. Surd. cons. 22. num. 19.* ex quadam Canonica æquitate, non ex juris rigore: *Mart. de jurisd. par. 4. centur. 2. cas. 107. nu. 2.* donec Sum. Pontifex aliter statuerit: agglutinat *Mart. ibidem num. 3. Afflict. decis. 173. nu. 1. 2. 3. & ibi Cæsar Ursill. Capii decis. 18. Viv. decis. 49. Gallup. in prax. S. C. part. 2. cap. 14. n. 6. Apicell. alleg. 4. Reg. Marcian d. disput. 73. sub num. 7.* ac cæteri Parthenopæi patres suam fundant sententiam super Rit. speciali M. C. V. 67. ubi *Ceravit. sub n. 3.* super hâc decidendi consuetudinem magnum inter Doctores esse dissiduum affirmat, ad quod diluendum, novâ S. Pontificis decisionẽ omninò necessariã esse subdit *Petr. August. Morl. in empor. utriusque jur. tit. 2. de jurisd. omn. judic. quæst. 13. nu. 2.* meritò non abs re, minusque ineptè, sed potiùs gnaviter dissertèque de more suo edocuit *Ant. Faber conject. jur. lib. 20. cap. 5. 6. & signanter 7. & 8.* errasse pragmaticos, reconventionem contrà Clericum coram sæculari Imperio admittentes: quicquid cõtrà eũ, licèt malè se invehant *Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 50. Dom. Larr. decis. Granat. 33. num. 105.*

30 De nostrorum insuper Supremorum Siciliæ subselliorũ partili decidendi consuetudine, testatur *Ant. Amat. var. resol. cap. 86. sub n. 60. par. 2.* ubi in M. C. Clericos reconventos fuisse affirmat, licèt de ea valdè dubitent nonnulli: etenim ea quantumvis immemorabilis, generalis, aut particularis, siquæ esset contrà
31 Clericorũ indulta privilegia dictans; inanis nulliusque roboris reputatur: clamitant *An-*

Sald. de jurisd. part. 2. tit. 11. cap. 1. à nu. 30. August. Barbos. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 3. & 4. & in cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ. *nu. 19. de constit. & in cap. Clerici nu. 4. & in addit. num. 10. de judic. D. Joseph. Vela dissert. 44. à num. 67. lib. 2. Pat. Dian. resol. mor. part 1. tract. 2. res. 4. tract. 1. resol. 4. & part. 4. tract. 1. & part. 6. tract. 1. res. 29. & part. 7. tract. 1. resol. 18.* latè *Thom. del Bene de immunit. Eccl. tom. 1. cap. 1. dub. 5. sect. 2. nu. 5. & dub. 15. sect. 1. cap. 5. dubit. 14. idem de parlament dub. 4. sect. 19. sub sect. 4. nu. 10. & dub. 27. sect. 4. & 5. sub sect. 1. nu. 1. Tõdut. Sanlenger. de prevent. jud. part. 1. cap. 20. nu. 3. Fermos. in cap. 2. quæst. 3. nu. 1. 2. 3. idem in cap. Clerici quæst. 2. de judic.* potissimùm si contradicta esset talis consuetudo: *Fontanell. de pact. tom. 1. clausul. 4. gloss. 18. partic. 5. à nu. 20. Sveles cons. 94. nu. 30. lib. 1.* Mascard. *de probat. conclus. 1220. nu. 44.* vel dispares cõcurrerẽt actus, tunc incassum alligatur consuetudo: insinuãt *Osasc. decis. 162. num. 8. Postius post tract. de manut. possess. decis. 9. Cassan. cons. 38. nu. 61.* idem *Larr. decis. ubi supra idem allegat. 50. nu. 30. & allegat. 54. nu. 7. & alleg. 92. n. 5. & allegat. 94. nu. 9. Ferr. in constit. Ilerdens. hac nostra tempestat. 3. declar. 1. n. 104. Fontanell. ubi supra, Reg. de Marin. resol c. 81.* Benè verùm hãc Ecclesiasticorũ recõvẽtionẽ inRegno passim notavimus, & absq; alia oppositione factitari in dies vidimus: etenim destituta legalibus rationibus haud est, ut apprimè *à n. 16. cũ seq.* probavimus.

32 Malunt tandem Civilistæ, etiam si Clericus velit à sua petitione, & conventione desistere, adhuc reconventionis judicium perdurare: *Præs. de Franch. decis. 193. Afflict. decis. 173.* Carol. *de Graff. de effect. Cler. effect. 1. nu. 748. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 13. partic. 2. nu. 17.* si post incœptum reconventionis indicium Clericus convẽtioni renunciasset: *Costa de remed. subsidiar. remed. 23. 24. Rodulf. Schader. in Miscell. cap. 4. nu. 6. cum seqq. Carpan. ad statut. Mediolan. par. 1. cap. 44. n. 95.* fortiùs si instãtiæ renũciaverit *Marcian. disp. 73. n. 8.* latè *de Luca ad Oleam qu. 36.* hoc est post exequutã citationẽ: *Gallup. in prax. p. 2. c. 14. n. 6. Caffar. Peregrin. quæst. lib. 1. qu. 24. n. 19.* secùs verò est si precederet: nam tunc causa reducitur ad non causam: *Præses de Franc. d. decis. 193.*

Af-

Afflict. d. decis. 173. *Marant. loco indicato distin.* 6. *in prax. nu.* 17. *vers. item procedat &* alii, quos laudat, & sequitur *Camill. Borrell. in summ. decis. tit.* 7. *nu* 108. *Squillant. de privileg. Cleric. d. cap.*7. *num.* 66. *Marcian. d. disput.* 73. *nu.* 8. *Cons. Petr. in d. cap.*67. *Rit. M. C. V. num.* 14. *D. Domin. Manfrell. ad Capyc. Latr. observat.* 141. *nu.* 7.

33 Putant equidem nonnulli in hoc reconvẽtionis judicio, ac ubi Jud. laicus quit de Clericorũ causis cognoscere solã executionẽ ad Ecclesiasticum Judicẽ spectare, *Episc. Genuẽs. in prax. Cur. Archiepisc. cap.* 12. *Marth. de jurisdict. par.* 1. *cap.* 50. *n.* 34. *& par.* 4. *cent.* 2. *cas.* 151. *nu.* 5. *Riginald. in prax. lib.* 9. *n.* 352. *Ant. Amat. var. res.* 86. *sub n.* 60. *in fin. p.* 2. ubi sic fuisse decisũ ann. 1626. in Supr. Mag. Cur. Senatu affert, & refert decisum *Mastrill. decis.* 294. *Consil. D. Mar. Giurb. cons.* 15. *n.* 38. *Viv. decis.* 49. *n.* 6. *Cevall. de cognit. per viam violent. par.* 2. *qu.* 37. *n.* 5. *Molfes. ad cons. Neapol. tom.* 2 *par.* 2. *tit. de person. in addit. ad quæst.* 8. *nu.* 3. quos laudat *Carlevar. de judic. tom.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 7. *sect.* 3. *n.* 926. & post eos *Cortiad. d. decis.* 242. *n.* 89. *tom.* 4. magistraliter tamen astruit *Parexa de instrum. edict. tom.* 2. *tit.* 6. *resol.* 9. *à nu.* 30. *ad* 54. & refert *D. Didac. Anton. Fajard. allegat.* 33. *nu.* 430. qui excepto feudali judicio cum Parexa annuit, & nos infra fusè.

34 Existimant planè aliqui executionem hujusmodi sententiæ latæ per Judicem sæcularem contra Clericos in judicio reconvẽtionis, & in aliis casibus permissis, quo ad bona ipsorum Clericorum, ad eum spectare, qui legitimè eam protulit: *ex Joan. Andr. in cap.* 1. *n.* 19. *de obligat. ad ratioc. in ordinand.* innuunt *Frider. de Sen. cons.* 97. *n.* 5. *Marth. de jurisdict. par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 27. sibi de more contrarius, *Ursill. ad Afflict. decis.* 212. *n.* 1. quos cumulat, & sequitur *Carlevar. ubi supra n.* 927. ejusdem namque jurisdictionis est sententiam ferre, eamque exequutioni demandare sentiunt *Surd. cons.* 152. *n.* 21. 22. *lib.* 2. *Consil. Giurb. decis.* 23. *n.* 2. & si forus mutetur: *Bald. in l. cum quædam puella, in principio, ff. de jurisdict. omn. jud.* & ibi *Alberic. n.* 1. *Angel. n.* 2. *Fulgos. nu.* 6. *Deci. n.* 7. *Jason. n.* 6. *Alex n.* 6. *Cagnol. nu.* 23. *Anton. Fab. in rationalib. ibi in ratione decidendi.*

35 Quo ad bona immobilia cre-

credunt Cathalani, ex quo propriam, distinctamque retinent conditionem, à Clerici persona sejuncta: undè inferunt laicum Judicem, qui suâ contra Clericum in permissis protulit sententiam, eam contra Clerici bona immobilia executioni demandare, ratione territorii, ubi sita sunt Dominis subjecta temporalibus: *ex Canon. quo jure 8. distinct. Aut. de sacrosf. Episcop. ꝭ. si quis autem litigantium Oldrad. consf. 17. Celsf. Hugo consf. 60. n. 51.*

36 Cum brachii tamen Ecclesiastici assistentia, ibi consuetum esse testantur: *Anton. Oliban. de jur. Fisc. cap. 11. num. 20. Cancer. var. cap. 2. n. 152. par. 2. & part. 3. cap. 16. nu. 117. Hieron. Leo decisf. 141. nu. 3. lib. 2. Fontanell. decisf. 310. à n. 2. 5.* ubi pluries refert decisum, idem *in decisf. 314. n. 11. & decisf. 336. nu. 33. part. 2. Ripoll. var. cap. 4. nu. 17. 18.* Clerici personâ semper salvâ, *cap. fin. de vit. & honest. Cler. Guitter. de gabell. quæst. 94. n. 7. Alex. Ambrosf. de imm. Eccl. cap. 20. nu. 59. D. Carol. de Grass. effect. 1. n. 726. & effect. 2. n. 125. Squillant. de privileg. Cleric. cap. 7. n. 106. Pereir. de instrum. edit. to. 2. tit. 6. resf. 9. n. 73. 77. Vela dissert. 45. n. 91. tom. 2. Barbosf. in cap. caterum nu. 4. versf. limit. etiam de judic. Fontanell. decisf.*

37 *341. n. 28. par. 2.* quod non idem existimant in bonis mobilibus, cum semper sequantur qualitatem, ac conditionē, cujus sunt: etiam si non habent designatam, ac distinctam naturam, secundùm personam regulantur: *tex. in leg. unica, Cod. de impon. lucrat. descript. lib. 10. ꝭ. adhuc in l. captivi, ꝭ. expulsus, ff. de capt. & post. lim. rever. l. per Procuratorem, ff. de acquir. hæred. l. 1. ꝭ. ex fundo, de hæred. instituit. ꝭ. ad hæc, in Aut. de collat. l. fideicommissum, ꝭ. tractat, ff. de judic.* quorum executio ad Ecclesiasticum spectat Judicem, Judice sæculari sic instante, ut innuunt nuper laudati.

38 Attamen tantorum virorū pace, quidquid sit de eorum observantia, in jure tutissima Canonistarum sententia est; affirmantiū nullo modo, nulloque pacto via, vel remedio Imperium sæculare posse cognoscere Clericos, minusque eos compellere, nec in persona, nec in bonis: ut pluries explanatum est, addito *P. Ant. Dian. resol. mor. par. 1. tract. 2. resol. 18. versf. nec valet, & resf. 21. & par. 3. tract. 1. resf. 29. & par. 4. tract. 1. resf. 77.* ac ubi contingerit laicum Imperium de causis Clericorum co-

cognoſcere sẽper ejus ſententiã exequẽdã eſſe perEccleſiaſticum Antiſtitẽ,innuunt magiſtraliter *Ant. de Marin. reſ. cap.* 54. *n.* 8. *Dian. reſol.* 38. *par.* 4. *tract.* 1. *Panimoll. deciſ.* 14. *annot.* 13. *n.* 29. *del Bene de immun. Eccleſ. par.* 1. *cap.* 7. *dub.* 13. *ſect.* 2. *n.* 2. 3. quidquid dicat *Salgad. de reg. protect. to.* 2. *par.* 4. *cap.* 14. *n.* 96.

39 Cæterum quibus in cauſis, & quãdo reconventio locum obtinet, vide *Gloſſ. in cap. accuſatores* 3. *qu.* 8. *Thor. compend. deciſ. verb. remiſſio cauſæ reconventionis*, *Conſil. D. Thõ. Carlevar. de judic. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 2. *diſput.* 7. *n.* 9. *Marth. in locis indicat. Merlin. contr. centur.* 2. *cap.* 23. & *cap.* 24. *per totum*, affluenter *D. Mich. Cortiad. deciſ.* 242. *per totum*, *tom.* 4. *Conſil. D. Carol. Petr. ad cap. Rit. M. C. V.* 67. ubi

40 aliam abſolvit hæſitationem in judicio intentato per hæredes, ut creditores inſolutum tot bona hæreditaria recipiãt juſto non reperto emptore, ibique audacter ſuſtinent non cõpetere Clerico creditori fori declinatoriam: nec diſcrepat, *Reg. Marcian. diſput.* 73. *tom.* 2. fusèque cunctos cumulat caſus *Manfrell. ad Capyc. Latr. in obſerv. ad deciſ.* 141. *lib.* 2.

41 itidem ſi melius inſurrexerit creditor, *Fajard. allegat.* 33. *nu.* 277. & *n.* 1582. Cuncti benè verùm congruunt quod in hoc reconventionis judicio Clericos compellere nequit laicum Imperium, ut coram ipſo de judicio ſiſti, & judicatum ſolvendo præſtant, Juſtiniani reſponſione freti in §. *ſi quis autem pro pecunia Aut. de Sanctiſ. Epiſcop.* & faciũt *Reg. Capyc. Latr. d. deciſ.* 141. *Carol. Ant. de Luc. ad Præſ. de Franc. in deciſ.* 311. *n.* 4.

42 Actualem inſuper poſſeſſionem, quæ remedio *l. finalis, C. de edict. D. Adrian. toll.* Judicis miniſterio mediante adipiſcitur, armatorum copia hominum, maxima cum Reipublicæ jactura, ac Populorũ ſcandalo, omni ferè ævo partes ad nanciſcendam navavère, meritò *Julianus lib.* 38. 1 2. *digeſt.* pro regiminis tranquillitate tanto abuſui conſulere cupiens, hiſce clamitat verbis: *cur enim ad arma, & rixam procedere patiatur Prætor, quos poteſt juriſdictione ſua componere*, quod ratum habuit *Celſus lib.* 18. *digeſt.* annuitque Imperator *in l. ſed ſi inter duos*, §. *æquiſſimum, ff. de uſufruct. et quemadmodùm*, &c. ubi priuſquàm de vero teſtamentario hærede liqueret ſub ſequeſtro reduci, ac ſuſpendi per loci Imperium poſſeſſionẽ, eamq; pro vero hærede dicendo con-

conſervari juſſit, & concinuêre noſtri,ac exteri Pragmatici;
43 hoc igitur fulti principio;nônulli autumavêre ex ſententia *Gloſſ. Canonicæ in regula poſſeſſor, verb. poſſeſſor, de reg.jur. in* 6. ad politicã omninò ſpectare auctoritatem cuncta abſolvere poſſeſſoria, tanquàm temporalia, & in ſuo genere politica: ut ex *Dec. in d. l. fin. C. de edict. D. Adrian. toll. col.* 5. *& in conſ.* 220. *Rip. in l. naturaliter, §. nibil commune, n.*19.*ff. de acquir.poſſeſſ.*firmãt *Steph.Aufrer. in addit.ad Clem. Pap. de offic. ordin. in* 2. *regul. fallent.* 24. *Marant. in ſpec. aur. diſtinct.* 13. *nu.* 3. *Guid. Pap.deciſ.*1.206.85.*et in conſ.* 49.quod de omni poſſeſſorio ſentit *Jo. Igne. in repet. l. neceſſarios, §. non alias, verſ. ſed cum, n.* 17. *ff. ad. S. C. Syllan.* nec diſcrepant *Dec. dict. conſ.* 220. *Specul. in tit. de ſecund. decret. §. reſtat, n.* 2. quem laudat, & ſequitur *Marc.Ant. Peregrin. de fideicom. art.* 48. *n.* 68. & ſi de re ſpirituali,vel quaſi, poſſeſſorium pẽdet,pariter *ex Gloſſa in cap. literas, de reſtit. ſpoliat.* annuunt aliqui *ex in cap. fin. extr. de Judici. Cravet. conſ.* 258. *Theſaur. deciſ.* 82. ſæcularem Judicem competentem eſſe putant nuper laudati, & innuit *Alceat. conſ.* 24. *lib.* 1. qui de Mediolanenſi praxi teſtatur, *Jacob.Menoch. de recup. poſſeſ. remed.* 15. *nu.* 211. *Theſa.deciſ.* 82. *&* 117. & ibi *ad d. n.*
44 1. ſentientes temporale eſſe poſſeſſorium, nec diſcrepat *Guid. Papa deciſ.* 1.71. 207. 85. *& conſ.* 49. & ibi *Addentes,* aſſerentes inconſentaneũ haud eſſe, poſſeſſorium temporale, petitorium verò ſpirituale eſſe, quod ante eos dixit *Anton. Petruc. in l.*1.*ff. de jur. jurand. n.* 410. *Miſyng. obſer.* 67.*n.* 3. *centur.* 2. *And.Gaill. lib.* 1. *obſer.* 38. *Carol.de Graſſ. de effect. Cler. effect.* 1. *à num.* 975. *ad* 980. *Peregrin.ubi nuper n.* 62. 70. & ex quampluribus fundat *Cortiad. dec.* 241. *nu.* 26. *tom.* 3. *Adden. Ferrer. ad Guid. Pap. deciſ.* 1. *Afflict. deciſ.* 2. *&* 24. *&* 85. *Gaill. obſer.*38. *n.* 3.4.*Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 241. *tom.* 1. *Oſaſc. deciſ.*119. *n.* 1. *Marãt. de ord. Jud. part.* 4. *diſſin.* 13. *cap.* 17. *n.* 3. 4. *Martha de juriſd. par.* 2. *cap.* 39. *& par.* 4. *cap.* 38. concludentes poſſeſſorium nihil commune habere cum petitorio: *tex. in l. naturaliter, §. nibil commune, ff. de acquirend. poſſeſſ.* quod inficiari abſolutè videtur, *Gratian. diſcep. cap* 238. *à nu.* 3. *& ſeqq.* edocens ſemper merita tituli eſſe in quolibet poſſeſſorio vannanda, ideò laicũ in-

incompetentem esse concludit: annuit verò *nu.* 12. in possessorio Matrimonii, ubi
45 factum extricandum esse solū hoc idem asserit, & decisum refert *Thesaur. d. decis.* 82. *& ex Gloss. in Canon. non est vobis, & in Canon.* 1. *de sponsal. ubi Panormit. num.*9. congruit *Valasc. decis.* 93. *nu.* 5. contra quos strenuè innuit *Francis. Molin. de rit. nupt. differ.* 10. *à nu.* 17. *ad fin.* verùm *Guid. Pap. d. decis.* 1. superiùs adducta militare autumat, nè dum in possessorio vertente inter Clericum, & laicum, sed inter Clericum, & Clericum, & sic in causa Prioris Sanct. Roberti, ac Priorem Lancii per Parlamentum Grationopolitanū decisum refert, petita declinatoria fori non obstante. At-
46 tamen si possessorium causæ spiritualis, ac Ecclesiasticæ proprietatem annexam haberet, vel in eis titulum extricare opus esset; congruunt omnes tunc possessorium temporale haud esse, sed spirituale, & laicam potestatem incompetentem: ut ex *cap. tuam,* 3. *de ord. cognit. cap. lator,* 5. *qui fil. sunt legit. Abb. in cap.* 2. *n.* 6. *de juram. calumn. Bero. in Reg. de judic. n.* 5. *Didac. Covarr. pract. quæst. cap.* 5. *n.* 1. *vers. prima conclus. Jacob. Menoch. de recup. possess. remed.* 15. *nu.* 211. *& cons.* 268. *lib.* 3. *Ludolf. Scader. de feud. par.* 10. *sect.* 1. *n.* 92. *Afflict. decis.* 24. *n.* 2. *Gaill. d. obser.* 38. *n.* 3. 4. *Alex. Monet. de decim. cap.* 8. *n.* 3. idem *Menoch. de retinend. possess. remed.* 3. *à n.* 328. qui
47 cum aliis hanc capessere conatur sententiam, si principaliter causa spiritualis, vel quasi, ejusque titulus disceptatur, putantes tunc possessorium merè non esse temporale, sed potiùs mixtum cum spiritualitate, de cujus cognitione laica potestas incapax est, ac secùs si incidenter: nam tunc possessorium semper est temporale, cum principaliter de possessione cognoscitur, incidenter verò de titulo, & de spiritualitate: quamobrem ad laicum spectare Judicem firmat idem *Menoch. ubi nuper,* & sequitur *Viv. commu. opin.* 157. *n.* 3. *Præs. de Franch. decis.* 52. *Misinger. Gaill.* & alii
48 ubi supra, cum quibus non distat sententia aliorum, autumantium sæcularem valere potestatem cuncta absolvere possessoria, etiam si de spirituali, ac Ecclesiastica re, non in juris, sed facti articulo saperēt: ut mirè ex allegato *cap. tuam, de ord. cognit. cap. lator,* 5. *qui filii sunt legit. & ex Gloss. in d. cap. literas,* insinuat *Didac. Covarr. d. cap.* 35. *conclus.*

concluſ. 1. *&* 2. *Præſ. de Franch. deciſ.* 36. quos laudat, & ſequitur *Conſil. Prat. diſcept. for. cap.* 43. *n.* 19. *tom.* 1. & fatetur *Theſaur. d. deciſ.* 82. *Viv.* & alii *in locis indicatis*, *Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.* 15. *qu.* 18. qui magiſtraliter hoc idem inſtruit *in tract. de retinend. poſſeſſ. remed.* 3. *à n.* 324. quam ſententiam crebriorem eſse in Academia Canoniſtarum, ac Civiliſtarum inquit *Chacher. Oſaſc. deciſ. Pedem.* 116. *n.* 1. *& deciſ.* 30. & alii congeſti per *Franc. Molin. de rit. nupt. lib.* 2. *differ.* 10. *n.* 17. quoniam ea poſseſſoria, in quibus ſpiritualitas, ejuſque titulus in mero facto extricantur, & negotii medulla principaliter non tangitur; temporalia ſunt: firmant *Boër. deciſ.* 2. *n.* 38. *& deciſ.* 69. *n.* 33. *Afflict. deciſ.* 24. *Menoch. d. remed.* 3. *n.* 328. *& remed.* 15. *num.* 211. licèt diſcrepet *Guid.* Pap. *deciſ.* 1. *& deciſ.* 85. *& conſ.* 49. generaliter ſuſtinens cuncta poſſeſsoria, itidẽ in ſpiritualibus, & beneficialibus cauſis, per ſæculare abſolvuntur Imperium, & cum eo ſui concordant Addictionantes, & annuit *Franc. Marc. deciſ.* 245. *n.* 3. *par.* 2. quia temporalia eſse putant: Eccleſia-
49 ſtica, & ſpiritualia verò eſsẽt, ſi in juris articulo merita ſpiritualitatis, ejuſq; titulus principaliter in poſseſsorio judicio deducerentur, quorum cognitionẽ ad laicũ nõ ſpectare Judicem, inſinuat, ſed ad Eccleſiaſticum, *Afflict. deciſ.* 24. *& in Conſtit. utriuſque* Sicil. *lib.* 8. *rub.* 48. *n.* 6. 7. *&* 8. *Imol. in d. cap. literas, & in Clement. diſpendioſam, de judic.* & ibi *Card. Zabarell. quæſt.* 10. Imò nequire partes articulos, petitorium reſpicientes, coram laico deducere, inquit *Joann. Bapt. Ferret. conſ.* 10. *Farinac. d. quæſt.* 8. *n.* 23. *Covarr. dict. cap.* 35. *concluſ.* 1. *&* 2. *Menoch. d. remed.* 3. *n.* 328. ut in Matrimonii poſseſsorio, in
50 quo medulla legitimę deſpõſationis neceſsario examinari debet: dixêre *ex cap. ex tranſmiſſa*, & ibi *Gloſſ. verb. & ab eo cognita, & ex cap. ex parte, de reſtitut. ſpoliat. Theſaur. d. deciſ.* 117. *Borrell. in ſumm. deciſ. tom.* 1. *tit.* 43. *nu.* 104. *Præſ. de Franch. deciſ.* 36. *n.* 1. *Guitter. Canon. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 26. *Valaſc. conſult.* 93. *n.* 2. *Sperell. deciſ.* 9. *nu.* 22. *Ricc. collect. deciſ.* 1767. *Auguſtin. Barboſ. de poteſt. Epiſcop. par.* 3. *alleg.* 84. *n.* 3. *Molin. de rit. nuptiarum lib.* 2. *difficul.* 20. *n.* 19 ubi acriter urget contra *deciſ.* quam affert *Theſaur.* 28. *& deciſ.* 117. quam *Molinæ* ſententiã ſtrenuè tuetur *Dian.*

ſau-

paulò antè *resol.* 56. In Ma-
51 trimonii possessorio tantùm valere laicam potestatem cōtrahentes compellere, ut sponsalitia serventur, & advertit iterùm *in tract.* 2. *resol.* 31. *part.* 1.

52 Oppositum tamen magistraliter de more sustinet *Mart. de jurisd. par.* 2. *cap.* 8. *à n.* 38. edocens Judicem laicum valere cognoscere de possessorio, causa Matrimonii si agatur de exhibenda uxore, vel utiliter contra patrem detinentem, ibique *sub n.* 19. cū aliis de cōmuni, ac germanâ ab omnibus amplexa sentētia, & ferè in omnibus Æuropæ subsellis recepta edocet; ubi possessorium Matrimonii in mero facti articulo consistit, quit Judex laicus rectè de eo cognoscere, & sic oppositas concordādo opiniones firmat *Panimoll. decis.* 12. *annot.* 9. *nu.* 19. Cæteri verò absolutè putant possessorium rei spiritualis, quamvis spirituale non sit, Ecclesiasticus absolvit Judex, ad quem proprietatis cognitionem pariter spectat, ratione connexionis, quæ considerat in possessorio spirituali, cū proprietate: sic edocent. *Joan. Azor. instit. moral. par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 14. 41. laxè *Dian. resol. mor.* 27. *§. sed his non obstantibus par.* 5. *tract.* 1. *Bellect. d. §.* 4. *nu.* 144. *Rot. Rom. in Recens. part.* 6. *decis.* 42. *n.* 13. *Panimoll. decis.* 17. *annot.* 4. *nu.* 4. *& decis.* 12. *annot. n.* 20. *& seqq. p* 1. sicq; regulariter edocent *Clar. §. feudum, qu.* 90. *n.* 9. *Fachin. contr. jur. lib.* 7. *cap.* 100. *Mut. decis.* 70. *n.* 16. *D. Carol. de Mean tom.* 5. *observat.* 594. *n.*
53 20. 21. firmantes illum esse possessionis Judicem, qui cōpetens est in causa proprietatis.

54 Verùm enim verò ad rem nostram Ferrerius eruditissimus, ac doctissimus Guidopape addictionator graphicè oppositum de jure sustinet, innuens cuncta possessoria esse absolvenda per Judicem sæcularem ex rationibus per nos in principio præsētis thesis adductis.

55 Nos autem, Dianæ, Bellecti, ac aliorum solidam sectādo sententiam, inquimus; Judicem laicum absolutè nequire cognoscere possessorium rei spiritualis, & Ecclesiastici, quamvis merè temporale, ac laicale sit: qualitas namque spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbet, & sic Ecclesiasticus Judex, qui de petitorio Judex est, & possessorium similiter absolvit, ut insinuant *Dian. resol. mor par.* 5. *resol.* 27. *tract.* 1. *§. sed his,*

& ex Rot. Rom. Recenſ. part. 6. deciſ. 42. n. 12. facit *Cæſar. Panimoll. deciſ. 17. annot. 4. n. 4. & deciſ. 12. annot. 3. n. 20. & ſeqq.*

56 At ſi contraria vigeret conſuetudo, ei deferẽdũ eſse ſubdunt *ex cap. fin. de judic. Rodrid. de ann. redd. lib. 1. q. 17. à n. 55. Gaill. obſer. 28. n. 2. lib. 1. Myſinger. cent. 2. obſer. 67. Oſaſc. deciſ. 116. num. 1. Theſaur. deciſ. 82. & deciſ. 110. & 117. & 130. nu. 10. Franc. Marc. deciſ. 44. par. 1. & deciſ. 245. nu. 3. part. 2.* quam conſuetudinem increpat *Panimoll. nu. 7.* & ante eum affluenter *Garc. de beneſic. cap. 2. à n. 65.* ad pluries *ſeqq. part. 1.* cum quibus pectoris ab imo annimus, & facit *del Bene de immun. Eccleſ. tom. 2. cap. 1. dub. 15. ſect. 6. nu. 5. 6.* ſubdens Rotam Romanã ſemper reſpuiſse haſce opiniones tanquam periculoſas, & crebò decreviſse poſſeſsoria beneficiorum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum ad Eccleſiaſticum ſpectare forũ: imò agglutinat, Gallos ex antiquiſſima conſuetudine, & privilegiis Apoſtolicis hoſce abſolvere articulos poſseſsorii rerum ſpiritualium, ex Martino V. privilegio: & edocent *Guidopap. conſ. 49. & deciſ. 1. 207. & 85. de Graſſ. lib. 2. Regal. Franc. art. 5. & 7.* Ita pariter Principes Sabaudiæ ex Imperialibus privilegiis à Sede Apoſtol. approbatis; innuit *Oſaſc. deciſ. 30. n. 45.*

57 Putavêre rurſus nonnulli Patres non inferioris notæ, Clericũ à laica poteſtate poſſeſſionem obtinentem cum clauſula (*ſalvo jure cujuslibet*) vel pecuniam ab ea recipiertem ſub cautione *de reſtituendo, cui, quibus, & quando* coram eadem laica poteſtate accitum reſpondere debere, ſi novus, vel alter ex collitigãtibus inſurrexerit cõtradictor non independenter ab alio, ſed ex cauſa recenſiti decreti, à quo gravatus revocare intẽdit: etenim ex clauſula allata rem integram manere ajunt, prout ante immiſſionem, & judicium ad eamdem reducitur inſtantiam: inſinuant *Angel. in l. edicto ultima n. 6. verſ. ſed ego dico* C. *de edict.* D. *Adrian. toll. Bald. conſ. 104. nu. 4. vol. 5. Natt. conſ. 653 n. 5. tom. 4.* & ſtrenuè ſuſtinet *Peregrin. de fideicom. art. 47. nu. 29. & art. 48. num. 47. 63. 66. cum ſeqq. Auguſt. Barboſ. in remiſſion. de clauſ. clauſ. 83. nu. 4. Rot. Rom. deciſ. 1013. lib. 3.* & conferũt adducta per *Gratian. diſcept. for. c. 317. ex n. 31. 2.* cum quibus annuit *D. Thom. Carlevar. de judic. lib.*

1.

1. *tit.* 1. *disput.* 2. *sect.* 3. *nu.* 950. *Capyc. decis.* 123. ei planè est revocare, cui fuit concedere *tex. in l. nihil tam naturale ff. de reg. jur. & ad*
58 eum pertinet relevare, qui gravavit: ex quibus nequire inferunt Clericum judicis sęcularis cognitionem respuere, congruum, ac justum decretum pro parte sibi proficua acceptare, & pro parte expellere, ut in terminis statuti dixit *Bald. in l. omni invocatio-*
59 *ne C. de Sacros. Eccles. Alex. cons.* 209. queis attentis, passim M. C. V. Regni Neapolis Supremum Tribunal hisce in possessoriis, causas non remittit ad Ecclesiasticum forum, ut nostra tempestate inconcusse notavimus, ac factitavimus, & priscis in temporibus testantur nuper laudati, qui hoc idem affirmant in pecuniarum distributionibus, sub enunciata secunda clausula, de restituendo, *cui, quibus, & quandò*, quoniā pecunia dicitur extare: ut insinuāt *Salgad. labirint. credit. par.* 2. *cap.* 6. *nu.* 44. *& de Reg. potest. par.* 4. *cap.* 14. *num.* 125. *Ansald. de jurisd. p.* 3. *tit. unic. cap.* 16. *n.* 19. *Cons. Rodoër. ad Marin. in obser. resp.* 206. *n.* 6. *Octav. Caracciol. de for. privileg. qu.* 18. *sub nu.* 38. *D. Consil. Blas. Altimar. ad Reg. Rovit. in decis.* 44. *nu.* 2. 9. *Reg. de Philip. diff. dissert.* 9. quos cumulat *D. Domin. Manfrell. ad Capyc. in obser. decis.* 123. *num.* 11. qui ad remissionem tantum deveniunt, ubi post judicis sęcularis decretum conventio inter partes orta fuit.

60 Nobis autem rationes per eos adductæ per sinuosos eūtes tramites nūquam placuêre, incongruum enim existimavimus, prout omnes sanæ minervæ existimare debent: Clericorum cognitionem omni jure interdictam itidem ex Imperatorum, aliarumque sæcularium supremarum potestatum placito indultā, valere inferiores judices istis mediantibus clausulis, abrogare. Sunt porrò clausulę prędictæ alienę jurisdictionis destructivæ, per quas judices manus in messem non suam apponere attentant, quæ nūquam in præjudicium jurisdictionis prorsus, ac omninò incompetētis militare possūt: undè eas apponere tantùm
61 absolet Magistratus ad intercludenda litigantiū ora: ut mirè dixit *Afflict. decis.* 33. *nu.* 8. & affirmavêre *Reg. Rovit. in decis.* 44. *sub nu.* 2. & meliùs omnium solidè *Cons. Frāc. Mar. Pratus discept. tom.* 1.
62 *cap.* 42. *&* 43. quæ quidem nostra nuper firmata opinio

 le-

legalibus haud eſt deſtituta principiis: etenim tritũ apud õnes eſt quod per perſonę mutationẽ, mutatur res: *tex. ut in 2. cap. hujus Codicis pluries diximus in l.* Paulus, *ſivè Procuratorẽ ff. de acquir. hæreditate, l. 1. §. veteres ff. de acquirenda poſseſſ.* & congruunt cõmuniter repetentes *in cap. accedentibus de privileg.* undè res non privilegiata ad privilegiatum deveniens primævam invertendo naturam, privilegiata efficitur, & in hiſce terminis deciſum refert *Reg. Valenzuel conſ. 71. num. 27.* & inſtruit *Jo: Batt. Ferrett. conſ. 258. n. 10.* ac in Supremo S.C. Senatu indicant deciſum cõtrà *Peregrini* ſententiam, *R. Sanfel. deciſ. 210. Reg. Rovit. d. deciſ. 44.* ulterius contradictore, poſt ademptã per Clericum poſſeſſionem, & receptam pecuniam itidem cum clauſulis prænarratis, inſurgente; denuò Clericus inexcuſabiliter citandus eſt, non tamen per judicem non ſuum, & omninò incompetentem, qui nec actualiter, nec potentialiter de Clerico ſuiſque bonis cognoſcere poteſt; ſed per ſuum Eccleſiaſticum Judicem, ut ſedulò annectit *Reg. de Marin. resol. 206. tom. 1.* & ibi *Rodoër. & ex Zucchard. in repet. dict. l. fin.* C. *de edit. D. Adrian. toll. nu. 308.* innuunt *Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ. remed. 4. nu. 476. Gratian. d. cap. 238. nu. 93. Marth. de jurisd. part. 4. caſ. 159. à nu. 6. ad 22.* & poſt eos fusè *Milazz. ſelect: aſſert. utriuſque Jur. aſſert. 27. n. 8. & ſeqq.* ut in puncto de recenſito depoſito per ſęcularem Judicem Clerico tradito dixère *Belleſt. diſquiſ. §. 3. nu 4.* erudientes poſse ſæcularẽ Judicem Clerico ordinare, ut depoſitum reſtituat, ſed executionẽ ad Eccleſiaſticum ſpectare Judicem repetit *nu. 6. del Bene ibidem.* meritò tanquam verus poſſeſſor, & reus coram ſuo Eccleſiaſtico Judice pulſandus eſt, ut ex pluribus ſuſtinet *Conſil. Prat. d. cap. 42. 43.* nec impar cecinère *Afflict. d. deciſ. 173.* & ibi *Urſill. Rovit. d. deciſ. 44. Valenz. d. conſ. 71.*

63 Si tamẽ tanquam reus pro ejuſdẽ rei dimiſſione covenitur: *Mart. d. par. 4. cas. 159. Carlevar. nu. 961. Salgad. laboryn. par. 2. cap. 6. n. 43. & seq. Sanfelic. decis. 210. Rovit. ibidem, Capyc. Latr. decis. 123. n. 7. de Marin. resol. 206. lib. 1. Card. de Luca de jurisd. par. 1. discept. 58. n. 2. 3.* etiam ſi Clericus poſseſſionem à Judice laico obtinuerit, abſque tamen ulla pręſervatione, & acquieſcente contradictore, alter in-

insurrexerit, interessatus tunc itidem coram Ecclesiastico Judice pulsandus est. Oppositum verò putat *de Luca ibidem*, si possessionem Clericus à laico Judice receperit cum clausula sine præjudicio, &c. & tertius insurrexerit, nam adhùc esset Judex laicus, & coram eo vocandum esse Clericum edocet ex *Salgad. Capyc. et aliis.* Ita pari schemate censent si Judex laicus, nulliter laicū spoliasset de suâ possessione, & iste coram superiore laico de nullitate sētētię dixetit post adeptā per Clericum possessionem, & si nullitatem ejusdem sententiæ coram Ecclesiastico Judice proponendam esse autumant ex celebri doctrina *Castrens. in l. à Divo Pio, §. si post addictum, ff. de re judic. Reg. Rovit. decis.* 44. *n.* 5. *Prat. d. cap.* 42. *nu.* 46. tamen oppositum sentiunt ex *Testay alleg.* 25. *à nu.* 17. *Salgad. de reg. protect. Carlevar.* & alii per *Milazz. assert.* 27. *n.* 8. cum quibus annuit *Card. de Luc. de jurisd. discurs.* 58. nam tunc cessat ratio terminationis primi Judicis: agglutinat *Card. de Luca ibidem.*

64 Extra nostri instituti cancellos insuper haud est sçire, hæredem, & si privilegiatum in defuncti foro compellendum esse, ex *tex. in leg. hæres absens* 19. *ff. de judic.* ibi. *nulloque suo proprio privilegio excusatur*, & ex *Gloss. in verb. excusatur*, explicitè tradūt *Bart. sub n.* 1. *Bald. in prim. lectur. Alberic. n.* 1. *Angel. n.* 1. *Fulgos. n.* 1. *Paul. n.* 3. *Roman. n.* 1. & alii, quos cumulat *Barbos. in d. l. hæres absens Præs. de Franch. decis.* 234. *num.* 2. *Carlevar. de judic. disput.* 2. *q.* 5. *nu.* 298. *tom.* 1. attamen

65 hanc doctrinam recipiendam esse censent nonnulli de saviori sententia, si privilegium ex particulari Principis gratia hæredi indultum sit: at si generaliter, & in juris communis corpore clausum reperitur privilegium, ut est Clerici Militis, Pupilli, & Viduæ privilegium; tunc eo mediante impeditur, quin talis privilegiatus in defuncti foro vocetur, quòd depromitur ex eodem textu, dum de proprio hæredis privilegio loquitur, & edocent *Præs. de Franch. dict. decis.* 234. *n.* 2. & *decis.* 363. *n.* 4. *D. Mar. Giurb. decis.* 82. *nu.* 7. *Steph. Gratian. discept. for. cap.* 182. *n.* 27. *tom.* 1. & ante eos dixit *Didac. Covarr. pract. cap.* 8. *n.* 4. *vers.* 3. *conclusio*, undè fluit Clericum lai-

66 ci hæredē ex actionibus, aut juribus à laico defuncto dependentibus, sibique transfusis coram Ecclesiastico Judice pul-

pulsandum esse innuunt, *ex Gloss. in cap. Clericum nullus, 11. qu. 1. Archidiac. & Bart. ibidem, Mart. Bonac. de legib. disput. 10. punct. 1. §. 1.* fusè *Barbos. de jur. Eccles. univers. cap. 39. §. 2. nu. 101. lib. 1. par. 1. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect. 1. n. 278. Marth. de jurisdict. part. 4. centur. 1. cas. 33. num. 5. Barbos. in l. si constante, 25. §. fin. n. 28. ff. solut. matr. Gratian. disceptat. for. cap. 16. nu. 33. Peregrin. de fideic. art. 53. nu. 20.* quoniam trãslata ad Clericũ laici
67 hæreditas, ejusdem adeuntis Clerici patrimoniũ efficitur, ut meliùs infrà dicemus, *ex §. licet autem ex caus. manum. non licet, §. 1. Instit. de hæred. qualit. & different. gloss. in l. 1. §. veteres verb. per unum reliquorum ff. de acquirend. possess. l. sed si plures 10. §. filio ff. de vulg. & pupill. subst. l. pater familias 12. ff. de privil. cred. Guitt. lib. 7. de gabell. qu. 88. n. 7. Pereir. de man. reg. par. 1. cap. 16. n. 20.* & post eos *Bellect. disq. Cler. par. 1. §. 1. n. 5. Pellizzar. man. tom. 2. tract. 8. cap. 6. n. 124.*

Et si contrarium sentiunt ex eadem *Glossa*, & ex *Alberic. in dict. l. hæres absens Rodoric. Suar. in repet: l. post rem, in declarat. leg. Regn. extent. 1. n. 4. ff. de re judic. Menchac. de successionib. lib. 3. §. 22. n. 70.* idem *Petr. Barbos. in d. l. hæres absens n. 104. Aloys. Ricc. part. 4. decis. 218. et Barbos. in d. c. 39. num. 103.* contrariis respondere conatur. Attamen à priori firmata sententia non est recedendum, tanquam solidissimis fulcita rationibus, & ab omnibus amplexa: insinuãt *Covarr. de Franch. Mart.* & alii nuper relati, *de Pont. decis. 18. n. 9.* & alii, quos laudat, & sequitur *Consil. Thom. Carlevar.* ubi supra *sub n. 299. & 306.* Etenim opposita procedunt in hærede, proprio privilegio munito: at secùs in hærede privilegiato ex privilegio clauso in corpore juris, & toti ordini indulto, ut prædiximus.

68 Difficultas herclè non modica agnoscitur, si post cœptũ judicium cum defuncto Clericus hæres successerit: circa quam hæsitationem nostrates diversimodè *Glossam in d. cap. Clericum nullus, 11. quæst. 1.* expendunt: etenim aliqui autumavêre per Clerici addictionẽ primũ periisse judiciũ, novumque inchoandum esse coram Ecclesiastico Judice, ut ex *Cagnol. in l. 2. à nu. 249. ad 253. Cod. de pact. inter empt. & vendit.* mordicùs instruit *Molfes. super consuet. Neapol. par. 2. tit. de person. q. 8. n. 20.* quam sententiam veriorem,

ac in omnibus ferè supremis subselliis amplexam generaliter esse prædicat; & sequuntur *Marth. de jurisd. cent.* 1. *part.* 4. *cap.* 122. *n.* 11. *Consil. Hodiern. in obser. ad decis. Petr. Surd.* 110. *Alex. Trentacinq; var. res. lib.* 2. *resol.* 4. *n.* 17. *de judic. Seraph. decis.* 957. *n.* 89. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 167. *Alex. Ambros. de immun. Eccles. cap.* 20. *n.* 45. *Dian. resol. mor. par.* 1. *tract.* 2. *res.* 24. præventionem etenim Judicis laici, ei potestatē contra Ecclesiasticos haud tribuêre concludit *Pellizz. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *n.* 119. Clericus planè ratione sui privilegii, coram laico Judice nunquam convenitur, ut plu-
69 ries firmatum est, & hæreditas aliàs non privilegiata, à Clerico adempta, privilegiata efficitur, itidem explanatum est ex *Guttier. de gabell. q.* 88. *n.* 10. nec litis pendentia operatur contra privilegiatum, privilegium non procurantē, quemadmodum in fori electione notatur: etenim privilegium citrà actum voluntatis superveniens à jurisdictione illius Judicis, coram quo judicium fuit cœptum, eximit, litis pendentia non obstante: sustinent ex *Gloss. in l. qui autem, ff. si quis caut. Gabr. tit. de judic. conclus.* 4. *sub n.* 20. *Aufret. decis. Capell. Tholos. decis.* 147. *Lancell. de attentat. lit. pend. lim.* 20. *n.* 21. & pro Vidua decisum referunt *Consil. Giurb. decis.* 82. *et Merlin. contr. cent.* 1. *cap.* 81.

70 Oppositam verò sententiā strenuè tuentur infrà laudandi autumantes Clericum, Ecclesiam aliasque Ecclesiasticas personas hæredes, aut universales successores teneri inchoatum jam judicium coram primo judice laici defuncti perficere: *ex eo Reginald. lib.* 9. *nu.* 353. *Farinac. in prax. crim. quæst.* 8. *num.* 46. *Castill. lib.* 3. *quotidian. contr. cap.* 25. *nu.* 49. *Menchac. de success. lib.* 3. *§.* 22. *nu.* 71. *to.* 1. *Gaill. pract. obser. lib.* 1. *obser.* 37. *nu.* 8. 9. *Petr. Barbos. in l. si constante* 25. *§. fin. nu.* 27. *ff. solut. matrim. D. Joan. Franc. del Castill. decis.* 2. & *decis.* 200. *Amat. resol.* 86 *n.* 46. *in fine* ubi sic semper in Regno fuisse decisum refert. *Gallup. in prax. S. C. Neapol. part.* 2. *cap.* 8. *nu.* 20. *Misynger. centur.* 3. *obser.* 45. *nu.* 2. 3. *Carol. de Grass. de effect. Cler. effect.* 1. *num.* 282. *cum seqq. Carlevar. de jud. tom.* 1. *lib.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 5. *num.* 309. & 315.

71 Judicium namque, ubi inchoatum ibi fieri debere concludunt *ex d. tex. in l. hæres*

res 19. *de Jud.* undè à Clerico successore, ibi perficiendum esse firmant paulò ante adducti, & contrà *Abb. in cap. quia nu.* 11.12. *de Jud.& ibi Felin. nu.* 3. cõcludũt *Covarr. pract. quæst. cap.*8. *nu.*3. *Henr. Zoës. comment. ad decret. lib.* 2. *tit.* 2. *de for. compet. nu.* 26.

72 Transit planè, & continuatur in Clericum instantia ante suã possessionẽ inchoata, non ut Clericus, sed tanquam successor universalis, & hæres *Ceval. in prax. opin.* 26. *num.* 9. *& lib.* 1. *qu.* 36. *nu.* 9. *& seq. & lib.* 4. *quæst.* 897. *nu.* 625. *idem de cognit. per viam violent. part.* 2. *quæst.* 40. *nu.* 9. *ex textu in l. si is qui Romæ* 34. *ff. de judic. & in l. ubi cœptum eodem & ex regula l. nulli C. eodem titulo, & in l. si eum hominem* 34. *ff. de fidejussor. & in cap. quia V.* 11. *distin. firmant. Boër. decis.* 69. *nu.* 32. *Marant. de ordin. judic. part.* 4. *distin.* 11. *Quesad. in suis quæstionib. cap.* 4. *n.* 7. *Rodor. tom.*2. *quæst. regul. q.*62. *artic.* 21. *Gaill. obser.* 37. *n.*8. 10. *lib.* 1. *Barbos. in d. l. si constante* 25. *§. fin. nu.* 27.28. *ff. solut. matrim. Carlevar. ubi suprà n.* 310. *&* 315. subdẽs

73 non reperiri regulam legis *ubi cœptum*, ac *l. nulli*, limitatam in solo laico hærede, meritò indistinctè recipiendã esse, succeditque insuper

74 Clericus per hæreditatis aditionem in universa defuncti jura activa, & passiva, quæ cuncta in eum transfunduntur, ideò defuncti obligationibus ligatur *ex tex. in l. cum à matre* 14. C. *de rei vendicat. l. nihil est aliud* 24. *ff. de verb. signif. l. hæreditas.* 63. *ff. de reg. jur.* & si valet argumẽtum à cõtractibus ad judiciũ, ut fatentur omnes, prout à contractibus ad quasi contractus *per tex. in l. si pupilli* 6. *§. sed si quis ff. de negot. gest.* meritò devincitur Clericus cœptum per defunctum prose-

75 qui judicium, coram eo Judice ubi suus contraxit defunctus innuit *ex Alb. Mandell. consf.* 262. *nu.* 4. *lib.*2. *Cortiad. decis.* 36. *n.* 56.57. *lib.* 1.

76 Ex quibus omni ferè ævo per cuncta Europæ Palatia, sic decisum evolvitur, edocẽs ex Hispanis *Covarr. d. cap.* 8. *n.* 2. 3. 4. & alii quos laudat *Salgad. de supp. ad Sanctiss. cap.* 12. *nu.* 32. *& de Reg. protect. part.*4. *cap.*8. *nu.*303. ex Lusitaniis *Barbos. in d. l. si constante §. fin. num.* 27. 28. *ff. solut. Matrim.* ex Gallis *Boër. d. decis.* 69. qui opposita extricat, ac absolvit argumenta ex Italis *Surd. consf.* 222. *& decis.* 110. *Cagnol. in d. l.* 2. 1. *de pact. inter empt. & vendit. nu.* 249. 252.

252. *Franc. Ansald. de jurisd. saecul. par. 3. tit. unico, cap.* 10. *Scacc. de judic. caus. Civil. & Crimin. cap.* 11. *n.* 23. *& de appellat. lib.* 3. *cap.* 2. *quaest.* 7. *n.* 133. *Farinac. decis. divers. decis.* 81. *n.* 5. *Cardin. Tuscus lit. I. conclus.* 451. *nu.* 37. 38. ex Parthenopaeis Patribus coscriptis, sicque inconcussè depromitur, teste *Caravit. in Rit.* 234. *Vivi. commun. opin. lib.* 2. *verb. Clericus, opin.* 48. *Gallup. in prax S. C. par.* 2. *cap.* 16. *n.* 20. *Hodiern. decis. ad Surd.* 110. *nu.* 4. *Carlevar. ubi desuper, n.* 309. *& ita ann.* 1663. refert decisum *D. Dominicus Manfrell. in obser. ad Reg. Capyc. Latr. lib.* 2. *obser.* 123. *n.* 24. & ante eum *anno* 1646. *&* 1646. *Caffar. spec. peregr. quaest. lib.* 1. *qu.* 25. *sub n.* 5. 6. 7. 8. ubi cuncta absolvuntur objecta: in nostris demùm Supremis Regni subselliis hâc semper fuisse servatam sententiam, insinuant *Mastrill. decis.* 239. *nu.* 2. idem ad *Petr. de Gregor. de success. feud. qu.* 10. *Consil. Giurb. decis.* 82. *D. Jo. Franc. del Castill. decis.* 2. *& decis.* 200. *Amat. ubi nuper, n.* 46. *in fin. Mut. super consuet. Panor. cap.* 3. *n.* 45. *de Grass. d. n.* 281. nec discrepant *Petr. Cened. collect. jur. Canon. part.* 2. *collect.* 37. *nu.* 27. *Emman. Suarez in thesaur. recept. sent. opin.* 404. *vers. Clericus, Franc. Leo in suo Thesaur. for. Eccles. par.* 3. *cap.* 38. *n.* 80.

77 Quam sententiam aequiorem autumat esse *Joach. Mysinger. in d. obser.* 45. *centur.* 3. *ex tex. in l. si is, qui Romae,* 34. *ff. de judic.* si lis coram laico Judice fuisset contestata, eamque hoc tantùm in casu admittunt *Franc. de Petr. Surd.* & alii per eos in locis indicatis laudati: attamē sufficere solâ citationē exequutâ, de com-
78 muni omnium Tribunalium praxi firmant, ex simplicibus verbis *textus in l. si petitor* 13. *ff. de judic. & in l. defunctus,* 15. *ff. de Procuratorib. Bald. in l.* 1. *ni* 2. *Cod. si pendent, appell. mors interv. & ex §. fin. instit. de poen. temer. litigant, Jason. in l. quaedam puella,* 19. *n.* 8. *ff. de jurisd. omn. jud. Caravit. rit.* 134. *n.* 3. *Cagnol. in d. l.* 2. *Cod. de pact. inter empt. & vendit. n.* 253. *Thom. Carlevar. ubi supra n.* 297. *& sub n.* 309. *in fine,* fusè *Parlador, lib.* 2. *cap. fin. part.* 2. *§.* 1. & alii congesti per *Morl. de jurisd. delegat. disput.* 7. *difficul.* 5. *n.* 32. efficiturque res litigiosa per solam partis citatio-
79 nem, & res definit esse integra *ex Clement.* 2. *ut lite pendent. & ex cap. significasti, de rescript.* insinuat *Ansald. de jurisdict. Eccles. par.* 2. *tit.* 9.

cap. 12.*n.* 104. *Mascard. de probat. conclus.* 987. & alii, quos laudat,& sequitur *Caffar d. qu.* 25. *n.* 26. *ad finem*, ubi sic per S. C. Neapolit. refert decisum, & consonant *Carol. de Graff. de effect. Cler. effect.* 1. *à n.* 278. *Anton. Scapp. de jur. scrip. lib.* 1. *cap.* 16. *n.* 1. autumantes per solam citationem perpetuari, ac præveniri jurisdictionē, & sequuntur *Castill. contr. tom.* 2. *cap.* 29. *Salgad. d. cap.* 12. *à n.* 31. *cū seqq. Cortiad. n.* 56. sententiæ tamen exequutione ad Ecclesiasticum Antistitem relicta: *Cortiada ibidem*, & alii supra.

80 Congruunt porrò cuncti, dummodò instātia perempta non sit: nam eâ peremptâ Clericum hæredē coram suo Ecclesiastico Judice pulsandū esse firmant *de Graff. d. effect.* 1. *n.* 291. *Ansald. ibidem, Salgad. in locis adductis, Carlevar. sub nu.* 312. *disput.* 5. idem *Caffar. qu.* 28. *nu.* 4. *Hodiern. ad Surd. d. decis.* 110. *nu.* 17. *D. Domin. Manfrell. ubi desuper nu.* 21. eâ enim peremptâ instantiâ, extinguitur Judicis jurisdictio: *tex. in l. facta, §. si quis bonorum, ff. ad S. C. Trebellian. Bal. in cap.* 1. *colum. penult. si de investit. inter Domin. & Vassallum, Petr. Surd. cons.* 160. *n.* 22. affluenter *Salgad. d. cap.* 12. *à nu.* 60. *cum seqq.* ubi alios annectit casus, ex quibus res definit esse integra: *Card. de Luca de jurisd. & for. compet. discurs.* 7. affluenter *D. Mich. Cortiad. decis.* 151. *n.* 22. *tom.* 3.

81 Spiritus vitæ in sufflatione non obstante: etenim hæc in tertii præjudicium, cui medio tempore jus fuit quæsitū, non instauratur: *Thom. Gram. decis.* 103. *n.* 113. & de laico effecto Clerico iā perēptâ instantiâ, dixère *Mart. de jurisd. part.* 4. *cas.* 141. *Minadous decis.* 5. *Rovit. in rub. de instant. caus. non restituend. num.* 14. *vers. quæ omnia, Trentacinq; lib.* 2. *resol.* 4. *n.* 40. *de judic. Pasqual. de vir. patr. potest. p.* 1. *cap.* 8. *n.* 218. *Gallup. in prax. S. C. par.* 2. *cap.* 16. *nu.* 38. *Carlevar. disput.* 2. *q.* 5. *n.* 311. *Scyloja de for. compet. cap.* 7. *n.* 58. 124. *& cap.* 28. *n.* 16. *Manfrell. ad Capyc. in decis.* 123. *n.* 21. 23. *Fermos. in cap. ex parte* 15. *quæst.* 9. *n.* 10. *& in cap. proposuisti* 19. *qu.* 17. *nu.* 2. 3. *de for. compet. Caracciol. de for. privileg. qu.* 42. *n.* 17. eique, etiam post peremptam instantiam consentiēti, fori declinatio competit: *de Graff. nu.* 291. *d. effect.* 1. *Carlevar. n.* 312. *Caffar. n.* 6. nec discrepat *Consil. D. Carol. Petr. Rit. M. C. V.* 248. *num.* 45. *tom.* 2. qui de Cle-

Clerico effecto hoc idē firmat: pari equidem schemate est, si prima lis transactione finita fuerit, nam ex hac innovatione, ac si fuisset per rem judicatam primum judicium terminatum habetur: ideò novum inchoandum esse judicium, & coram Ecclesiastica potestate dixêre *Thesaur. lib. 2. quæst. 15. n. 11. Fermosin. in cap. si Clericus laicum, de for. compet. qu. 1. n. 8. Sperell. decis. 98. n. 2. Velasquez in defens. monitorii contra Venetos, par. 4. n. 30. & cons. 38. & 42.*

Immò & si de transactionis nullitate dicere contingerit, nullitatem coram eadem Ecclesiastica potestate proponendam esse edocuêre *Sanlenger. de prævent. par. 1. cap. 33. n. 6. Valeron. de transact. tit. 5. qu. 1. n. 9. & 10.* nisi ob transactionem conditionalem, adimpleta non fuerit conditio: *Sanlenger. n. 7. Valeron. nu. 14. 15.* Verùm Rot. post *Salgad. labyrint. credit. in decis. 40.* ait transactionem subsistere donec per conformes sententias fuerit revocata, & ita *Barbos. in l. si ex falsis, Cod. de transact. n. 4.* meritò corā Ecclesiastico nullitatem agitandam esse concludimus, sed de hac re vide *Arias de Mesa lib. 3. var. cap. 25. Olea de cessiou. tit. 2. q. 2. Castill. contr. cap. 55. n. 30. 32. par. 4. & par. 5. cap. 169. n. 16.*

82 Magna herclè pro principalis nostræ thesis absolutione tantorum virorum auctoritas adeò terret, ut in adversā declinare sententiam quasi non licere videtur. Nullatenus si veritatem, sublato affectionis velamine, puris oculis intueri velimus, fundamenta primæ sententiæ validiora esse fatendum est. Etenim magis firmum est asserere instantiam cœpti judicii eum de-

83 functo, non ad hæredem tranferri ipso jure, sed cum altera nova citatione: *tex. in leg. edictum ff. de judic. l. oratione, ff. de fer.* & magistraliter probat *Marth. de jurisdiction. part. 4. centur. 1. cas. 33. n. 11. & 12.* ubi edocet recensita pro primæ sententiæ tuitione militare, quoties persona hæredis in qua defuncti jura transfunduntur, non esset aliquo privilegii clypeo munita: at si privilegiata fuerit ex privilegio, ejus augetur jus, licèt à defuncto translatum, non tamen auctum agnoscitur à tranferente, sed à proprio privilegio: ut *ex l. cum quidam §. debitores ff. de usuris* elatè fundat *Mart. in loco indicato, & in cas 11.*

84 Magis herclè allata relevant,

vant, si privilegiatus, generali privilegio in juris corpore clauso, hæres, aut universalis successor esset, adeò ut novum, privilegii ratione, inchoandum est judicium, ut solidè tuentur quamplurimi non contemnendi Patres, inter quos ex multis fundant. *Abb. & Felin.in cap. quia G.* 11 *de jud.* & ibi *Deci. nu.* 37. *Butr. nu.* 12. *Imol. nu.*3. *Bald. & Salicet.in l.* 1. *C. si pendent appell. mors interven.* & sequuntur *Mart. de jurisd. cent.* 1. *p.* 4. *cas.* 33. *nu.* 5. *Marāt. in prax. part.* 5. *n.* 13. *Mar. Anton. Macerat. lib.* 1. *resol.* 49. *Didac. Perez in l.* 4. *tit.* 2. *lib.* 5. *Ordina. gloss.* 2. *vers. quid esset si Clericus Burgos de Paz in l.* 3. *Taur. nu.* 792. fusè *Niger de laudim. lib.* 1. *quæst.* 17. *art.* 4. *ex num.* 47. quam veritatē agnovit *Mysinger. d. observ.* 45. *cent.* 3.

85 ratio potissima hujus conclusionis est, quia tale privilegiū non procuratum, sed motu proprio ob publicam utilitatem ex vivo legum fontè scatet; meritò innuūt nuper laudati Patres mulierem, lite pendente, viduam ob viri mortem effectam, fori habere electionem, ex quo primi judicii instantia peremit, & decisū in nostro M. C. Supremo Senatu refert *Consil. D. Mar. Giurb. decis.* 82. & meliùs *decis.* 23. quod ante eum dixit *Præs. de Franch. decis.* 544. *nu.* 17. & de recenti indicat decisum *Merlin. centur.* 1. *res. cap.* 81. nec discrepat

86 *Niger ubi suprà* cessat planè tunc celebre Ulpiani responsum *in l. si quis postea quam, de judic. ac dispositio tex. in l. cum quadā Puella ff. de jurisdic. omn. judic.* quoniam, ut prædiximus in litis motæ fraudem procuratum haud est; sed motu proprio concessum, ut ad limitationem dictorum tex. ponderāt *Angel. Alber. & fulgos. in d. l. si quis postea quam*, elatè erudit *Gratian. discept. for. cap.* 421. *nu.* 26. 27. 28. 62. *par.* 3. *Præs. de Franc. d. decis.* 544. qui omnes idem innuunt in mi-

87 lite Principis jussu in militia adscriptus, qui itidem, lite inchoatâ, militari privilegio gaudebit. *Gratian.* & cæteri quos laudat, & sequitur *Merl. d. cap.* 81. *sub nu.* 6. ubi *ex Bellug. in spec. Princip. rub.* 20. *§. quia post Ecclesiam nu.* 30. & *Bald. conf.* 70. generaliter edo-

88 cet privilegium fori, lite pendente, supervenientem reo, citrà suam voluntatem illum eximere è manibus Judicis, coram quo lis erat inchoata; potissimùm in laico ef-

89 fecto Clerico, lite pendente

nte, ob totalis status mutationem, optimè inferunt *ex Bart. in l.1.ff.de pœn. Alex. in d. l.cũ quædam puella n.3. ff. de jurisd. omn. judic. Pont. de potest. Proreg. tit. de assens. reg. §. 7. n. 14. Ambros. de imm. Eccl. c.19. nu. 4. Surd. d. decis. 110. Consil. Giurb. decis. 23. nu. 12.* Quæ cuncta à fortiori procedere debent ad favorem Clerici hæredis instituti; etenim Cle-
90 ricus non ipse, ut mulier effecta vidua, & ut laicus effectus miles, vel Clericus, lite pendente, in judicio contraxit, sed defunctus suus auctor: & si istis competeret fori electio, ac etiam laico effecto Clerico lite pendente, ob talem status mutationem, fraude seclusâ *Mart. n.* 14. 15. fortiùs hæredi jam antea Clerico, qui ut homo novus in judicio principaliter nõ contraxit; competere videtur.

91 Nec relevat asserere, per hæreditatis addictionem se ligasse omnibus defuncti juribus itidem passivis, & exindè teneri jam cœptum perficere judicium, coram eo Judice, ubi defunctus contraxit, ut ex mente aliorum suprà exposuimus: quoniam hoc nequit officere Clerico, nec in eũ talis illatio procedere potest, ex eo quia prorsus, ac radicitus à laica potestate exemptus est: ideò ea jura, ad quæ per hæreditatis addictionem ligatur, validè possunt coram suo Ecclesiastico Judice experiri, nec jura aliter dictantia in utroque jure evolvuntur, immò cuncta Canonica pro hac sententia certare videntur clamitant inquam: Clericos nullo pacto, nulloque modò coram laico Imperio nemo præsumat pulsare: *d. cap. Clericum nullus 11. quæst. 1. cap. si diligenti, de foro compet.* annuuntq; Imperialia, *Aut. statuimus, C. de Episcop. & Cler.* nec *tex. in dict. l. cœtum, & l. nulli de judic.* cum aliis desuper citatis, nunquam somniavêre Clericum sub eorum edicto complicare, quod ex eorum Supremorum sæculariũ Pricipum placito interdictum evolvitur: meritò hanc sic firmatam sententiam veriorem, ac solidissimis rationibus fulcitã sequẽdã esse autumamus.

92 Exaratis planè convenit præsens explanatio, nempè hæreditas non adita defuncti repræsentat personam, adita verò hæredis est, ejusque repræsentat personam: *tex. in l. si plures 10. §. filio, ff. de vulg. §. 1. instit. de hæred. qualit. & different. in l. 1. §. scævola, ff. si quis test. lib. l. hæreditas, ff. de acquir. rer. domin. Panimoll: decis.* 129. *n.* 1. *par.* 2. ubi, an

&

& quando hæreditas dicitur addita: & quid de hæreditate transmissa? ibidem.

Hinc est inventarium conficere, ad eum spectare Judicem, qui jus dicere debet in bonis, de quibus inventarium conficitur, & jacente hæreditate defuncti, Judex inventarium conficiet, ac si in humanis ageret: ad Ecclesiasticam, inquàm, potestatem spectat inventarium conficere de bonis Clerici defuncti, quousq; hæreditas non sit adita, & si laicus institutus fuerit: undè hæsitationes super hac Clerici
93 jacente hæreditate suscitatæ, discutiendæ sunt coram Ecclesiastica auctoritate: innuit *Quesad. contr. for. cap.* 40. *nu.* 23. ibi: *ex hac ratione, dubia suscitata super hæreditate jacente Clerici illius personam repræsentante discutienda fore coram Judice Ecclesiastico, cum Mex. Barb. Lassart. Bellug. & aliis Salgad. ad. labyr. cred. par.* 1. *cap.* 32. *nu.* 31. ibi: *prout vidi declarari in contentione mota de ann.* 1661. *per arbitros per utramq; Curiã electos super hæreditate, &c.* fusè *Pereir. de man. reg. par.* 1. *c.* 16. *n.* 20. 21.
94 Sic è converso per laicum Imperium conficitur inventarium de bonis laici, Clericũ in hæredem vocantis, hæreditate adhùc jacente: sequuntur namque bona, conditionem, & privilegium personæ, ut pluries dictum est *ex l.* 2. *C. quib. & quand. lib.* 10. *de Marin. allegat. nu.* 23. hære-
95 ditate igitur jacente, per potestatem defuncto competentem usquequo hæreditas jacet, conficitur: *Franc. Marc. decis.* 105. & 1058. *num.* 3. *part.* 1. *Mart. de jurisdict. par.* 4. *cent.* 2. *cas.* 122: *n.* 14. 15. *Pereira de man. Reg. part.* 1. *cap.* 16. *nu.* 22. 27. 28. *cum seqq.* nec in juris dispositione discrepat *D. Thom. Carlevar. de judic. lib.* 1. *tom.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 5. *nu.* 342. & ante eos ex multis probat *Guttier. pract quæst. lib.* 2. *quæst.* 49. *n.* 3. ubi valere ait argumentum à contrario sensu: nempè hæreditate jacente defuncti, Judex
96 inventariũ conficiet, eà aditâ, ob status mutationem, ad hæredis adeuntis Judicem spectat inventarium conficere: annuitque *Phanuc. de inventar. qu.* 240. *n.* 24. 25. *Roland. cons.* 61. *nu.* 9. *lib.* 4. idem *de invent. qu.* 31. *nu.* 10. & *per totum, Mart. de jurisdict. part.* 4. *cent.* 2. *cas.* 122. *nu.* 14. *cum seqq. Afrer. de potest. secul. reg.* 4. *fallent.* 2. *n.* 3. *Cabet. decis.* 81. *part.* 1. *Guid. Pap. decis.* 561. & *decis.* 562. *Choker. de jurisd. par.* 2. *quæst.* 20. *tom.* 1. *Bobadill. lib.* 2. *polit. cap.*

cap. 18. *n.* 179. *par.* 1. *Ciarlin. contr. for. lib.* 2. *cap.* 171. *nu.* 12. *Cost. tract. var. de remed. subsid. n.* 39. *illat.* 1. *num.* 9. *Cevall. de cogn. per viam viol. quæst.* 78. *nu.* 14. *Barry. de succeff. ab intest. tom.* 2. *lib.* 11.
97 *tit.* 8. *n.* 8. conveniunt quoq; tradita per *P. Dian. qu. moral. part.* 4. *tract.* 1. *de immun. Eccles. resol.* 110. *Reg. Rovit. decis.* 58. *& Consil. Petr. ad Rit. M.C.V. rit.* 181. qui ad supra relatos se remittunt, quidquid
98 de Hispano jure adducat, *Cabed. d. decis.* 81. *Mart. de jurisd. Cevall. in locis superius laudatis*, cum quibus impar non cecinit *Carlevar. n.* 342. & de consuetudine Gallica *Gugl. de Benedict. in cap. Raynutius*, *verb. & uxorem, decis.* 2. *nu.* 132. *&* 170. 171. *Rebuff. to.* 1. *in Const. Reg. tract. de sent. prajudicialib. art.* 3. *Gloss.* 3. *n.* 11. & edocet *Pappon. arrest.* 2. *lib.* 15. *tit.* 6. *de invent. ex l. Paulus respondit*, §. 1. *de acquir. hæred. & l. Fiscus, de jur. Fisc. & l.* 2. *C. de Episcop. & Cler.* ab hora mortis bonorum à Præsbytero relictorum condictionem mutari, ideò ad sæcularem spectat potestatem de eis inventarium conficere, sicq; bis decisũ affert *Matth. & Ferrar. in addit. ad Guid. Pap. decis.* 261. *Villadieg. polit.*
99 *cap.* 5. §. 20. *n.* 106. ac de Urbis Panormi consuetudine textantur *Carol. de Grass. de effect. Cleric. effect.* 1. *n.* 1010. & ante eum *Mut. in consuet. d. Urbis cap.* 50. *nu.* 37. ubi inconcussè cuncta inventaria coram sæculari perficiun-
100 tur Imperio, licèt nostra tempestate, ac de recenti aliter perfici notamus, & in Principatu Cathaloniæ cuncta perficiuntur inventaria
101 coram Notario, & testibus, omni solemnitate, ac Judicis veniâ seclusâ: *Cancer. par.* 3. *cap.* 2. *n.* 66. *& seqq. Xamar. de offic. Jud. par.* 2. *qu.* 7. *nu.* 56. *Fontanell. de pact. nupt. tom.* 2. *claus.* 7. *gloss.* 3. *part.* 2. *nu.* 45. *& post eos D. Michael Cortiad. decis.* 152. *nu.* 27. *tom.* 3.

102 Difficultas non modica agnoscitur in laico Clerici, vel laici hærede, hæreditatem adeunte, qui ad inventarii confectionem Clericum interesse habentem citare intendit; hæsitatur, coram qua potestate Ecclesiastica, aut laica, hanc citationem perficere valeat, & quomodò? Jus inquã divinum laicum citare Clericum vetuit: *Innoc. in cap.* 2. *de major. & obedi. cap. si Imperator* 96. *dist. gloss. in cap. quamquam de cens. in* 6. *Innocent. in cap. noverint de sentent. excomm.* ita, & sacri Canones

103 *cap. nullus Judicum de for. compet.* ibi: *Nullus sæcularis adstringit Clericos. cap.* 1. *de for. competent.* ibi: *si Clericus adversus Clericum negotiũ habeat Episcopum adeat*) ita, & econtrà *cap. licèt ex suscepto de for. compet. cap. qualiter, &*
104 *quando de judic.* annuere Imperiales cõstitutiones *Aut. Clerici apud propr. Episcop. §. plurimas.* ibi: *& interpellat eum, nec trahat ad adjutoria civilia,* & ibi: *apud solos Episcopos conveniãtur pro qualibet pecuniaria causa, & in §. fin. Aut. de Eccl. §* 1. *& §. sancimus cũ cõcordantib.* undè cõcludũt al-
105 latã Clerici citationẽ pro inventario faciendo, corã Ecclesiastico Antistite conficiendã esse: *Duard. Bull. Cœn. lib.* 2. *Canon.* 15. *qu.* 11. *n.* 50. *Dian. resol. mor. par.* 1. *tract.* p. *resol.* 20. *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *num.* 12.
106 Imo glomerant Moralistæ, citationem in Clerici personam, *quatenus sua putaverit interesse*; licèt ex jurisdictionali fonte scateat, attamen immunitatẽ Ecclesiasticã lædere: *Alex. Ambros. de imm. Eccles. cap.* 22. *nu.* 73. *Duard. ad Bull. Cœn. lib.* 2. *Can.* 15. *qu.* 11. *nu.* 50. *Martin. Bonac. de legib. disput.* 10. *qu.* 2. *punct.* 1. *§.* 1. *num.* 27. *Pat. Dian. resol. moral. tom.* 1. *de immun. Eccles. resol.* 22. & antè eum strenuè innuit. *Mart. de jurisdict. part.* 4. *cent.* 1. *cas.* 37. *num.* 77. ubi generaliter
107 quo ad omnes citationes itidem per edictum è laica potestate emanatas, hanc edocet veriorem esse sententiam; quoniam ex eis Clericus citatus reus efficitur necessarius; quod pariter inferunt in creditorum concursus judicio, credentes Clericum ad concurrendum cum cæteris creditoribus à laica auctoritate ci-
108 tari nequire incompetentiæ incapacitatis, ac individuitatis judicij ratione: quamobrem ad Ecclesiasticam spectare potestatem talis concursus judicii cognitionẽ, uti digniorem, insinuant nuper laudati, *cum Mart. ubi supra, & par.*
109 4. *centur.* 1. *cas.* 37. ubi generaliter hoc in omni citatione Clericis translata de ordine laici Judicis edocet, asserens declinatoriam Clerico competere pro qualibet citatione coram laico Judice, &
110 repetit *cas.* 122. *num.* 13. 14. *centur* 2. de qua re vide *Ambros. de imm. Eccles. cap.* 20. *nu.* 73. *Salgad. Laberyn. cred. p.* 1. *cap.* 6. *per totum Cutell. de immun. Eccles. par.* 2. *qu.* 23. *Fermosin. in cap. proposuisti, qu.* 5. *nu.* 28. *de for. compet.* ubi audacter firmant Clericos

cur-

in universali creditorum concursu à laico debitore citatos coram laico Judice comparere debere, & si oppositum sustinere conetur *Marth. eodem loco cas.* 123. attamen
111 *sub num.* 18. ex equitate annuere videtur, si reconventionis via debitor ad Clerici instantiam carceratus, eum in judicio concursus citaverit: etenim tunc non provocatur Clericus, sivè Regularis, ut reus, sed ut Accusator: *Pelizz. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *nu.* 125.

112 Attamen quo ad citationem Clerico confectam pro inventarii confectione, oppositam sententiam mordicùs tuentur ex *Felin. in cap. cum inter priorem n.* 12. *de except. & in d. cap. Eccles. S. Mariæ n.* 68. *de constit. Deci. in dict. cap. cum inter priorem nu.* 16. *Aufrer. de potest. sæcul. in Eccl. reg.* 2. *fallent.* 12. *& ex tex. in §. sancimus, alias §. fine nobis, Aut. de hæredit. & falcid.* & ibi *Gloss. verb. dignitas, Imol. n.* 4. *Monticulus de inventar. cap.* 7.
113 *nu.* 20. eamque veriorem cunctis in superioribus totius Orbis subselliis amplexani esse firmant *Bobadill. polit. lib.* 2. *tit.* 18. *n.* 168. 179 *par.* 1. *D. Franc. Vic. ad pragmat. Regn. Sard. tit.* 7. *pragm.* 15. §. 36. *tom.* 2. nec discrepat *Emman. Rodriq. quæst. regul. conclus.* 1. *quæst.* 62. *art.* 12. sicque decisum in Supremo nostro M. C. Senat. indicat *D. Gars. Mastrill. decis.* 79. quem sequuntur infra laudandi, autuman-
114 tes hosce Clericos creditores citatos, actores, in hoc inventarii confectionis, ac concursus judicio esse: hæredes autem, & creditores reos, qui, nè creditores in propria urgent bona, & nè illis per cæteros creditores fraus aliqua moliatur, eos ad inventarii cōfectionem ut assistant, præventorio remedio monēt: ut optimè, præter laudatos, insinuant *Farinac. de Inquis. qu.* 8. *n.* 89. *Surd. decis.* 26. *n.* 15. *D. Mar. Cutell. de imm. Eccles. tom.* 2. *qu.* 21. *Ripoll. var. cap.* 1. *à n.* 199. *ad* 203. estque
115 pariter in hoc præventivo remedio debitor laicus, in effectu quo ad omnia reus, quāvis in priori actu, ac libello, actor appareat: edocent *Bart. in l. libertus, ff. de in jus vocando, Didac. Covarr. lib.* 1. *var. resol. cap.* 18. *n.* 4. *Anton. Oliban. de jur. Fisc. cap.* 15. *n.* 23. 24. *Deci. cons.* 3. *n.* 9. 10. *Ludov. Roman. cons.* 217. *Franc. Marc. decis.* 492. *n.* 9. *part.* 1. *Fab. Ann.* fusè *in cons.* 59. *nu.* 9. 10. *Pont. decis.* 71. mirè *Cancer. var. resol. lib.* 1. *cap.* 1. *tit. de act. & obligat. à n.* 53.

Pardell. cons. 1. *n.* 1. *Cost. de remed. subsid. remed.* 50. *à nu.* 13. *cum seqq. Præs. de Franc. decis.* 657. *n.* 3. ex nostratibus *D. Mar. Giurb. decis.* 44. *sub n.* 1. multa tamen circa præventionem astruit *Joan. Bapt. Ciarlin. contr. cap.* 34. *per tot.*
116 uno tamē superiùs allati fatentur ore, debitorem adversus suos creditores se præventivo hoc remedio munientem ex *l. si contendat, ff. de fidejuss.* reum esse, nec talis definit esse verè, & realiter, licèt pro sua exceptione tuēda, ad evitandas molestias judicium moveat: *Bald. in l. accepta nu.* 24. *qu.* 13. *Cod. de usur. Butreus in cap. quanta vallis, vers. venio ad quartum, de jur. jurād. Aymon. Cravett. cons.* 182. *n.* 2. *Alex. cons.* 103. *lib.* 5. *decis.* 3. *n.* 9. *Anton. Gabr. commun. conclus. tit. de action. conclus.* 6. *n.* 9. *Purpur. in l. fin. C. de edend. Cagnol. in l. diffamari, C. de ingen. & manum. nu.* 9. *Capyc. decis.* 18. *Amat. resol.*
117 32. *in fine*, estq; concursus judicium universale omnibus afficiens creditoribus, meritò sub uno Judice absolvendum esse putant *Tondut. de prævēt. par.* 1. *cap.* 10. *n.* 46. *Salgad. Laberyn. par.* 1. *c.* 4. *n.* 21. coram quo, & si laicus esset Judex, itidem & Clerici acciti comparere debent, ut sustinet contra *Mart. de jurisd. part.* 4. *cas.* 121. *Ambros. de immunit. Eccles. cap.* 20. *nu.* 71. *Dian. resol.* 22. *par.* 1. *tract.* 2. *Ursill. ad. Afflict. decis.* 280. *Noguerol. allegat.* 19. *nu.* 130. 131. & alii, quos affert *Cortiad. decis.* 36. *num.* 42. 43. *Mastrill. decis.* 79.

118 Potissimùm, si quatenus sua putaverit interesse, fuerit citatus: subdunt *Osuscus Chacher. decision. Pedamont.* 151. *num.* 4: *Carolus de Grass. tract. de except. in prælud. num.* 155. & alii congesti per *Salgad. de Reg. protect. p.* 4. *cap.* 14. *n.* 72. fusè *de Laberynt. cred. part.* 1. *cap.* 2. & *cap.* 6. *à nu.* 9. *ad* 16. sicque decisum affert *Cortiad. decis.* 9. *nu.* 80. ubi remissivè alios cumulat, nec discrepat *del Bene de Immun. Ecclesiast. to.* 1. *cap.* 7. *dub.* 5. si post citationem, *quatenus*, sponte comparuerit: debitori planè aliqua legitima exceptione securo interdictum haud est, eam ex regula enarratæ legis, *si contendat*, adversus suos cre-
119 ditores deducere, ut cōgruunt cōmuniter scribētes *in d. l. si contendat ff. de fidejuss. & in l. si Pater C. qui bonis ceder. possunt gloss. in l. Aurelius §. si certum, ff. de libert. leg. Cæsar Contardus in l. diffamari, num.* 103. *Cod. de ingen. & manum.*

Ri-

Ripoll. var. cap. 1. *n.* 199. *ad* 203. *Andr. Gaill. lib.* 1. *obser.* 9. *nu.* 11. 12. *Peregrin. conf.* 82. *vol.* 1. *& de fideicom. art.* 41. *n.* 7. *Cavalcan. decis.* 75. *nu.* 23. 24. *part.* 2. *& part.* 4. *decis.* 9. *n.* 3. *D. Mar. Giurb. d. decis.* 44. *nu.* 10. 16. *de Graff. & Amat. in locis indicatis*, non ideò dicitur actor *Ursill. ad Afflict. decis.* 268. *n.* 2. *Franc. Marc. & Cancer. ubi supra*, & alii, quos indicat pleno exarato calamo *Salgad. Laberyn. d. cap.* 2. *à n.* 6. *ad* 25. *& cap.* 6. *per tot. part.* 1. meritò rectè concludendum itidem est, creditores teneri sequi communis debitoris forū, eos in concursu, vel in præventivo remedio *d. l. si contendat* provocantis; firmant cum laudatis *Alphon. Guzman. de eviction. qu.* 7. *nu.* 60. *Afflict.* & ibi *Ursill. d. decis.* 268. *Girond. de privileg. n.* 958. *Aloys. de Leo in l. cum soluto, Cod. qui bon. ceder. poss. n.* 11. & si Clerici essent, *Osascus d. decis.* 151. *n.* 4. *Natta ad Alexand. conf.* 103. *lib.* 5. *Soccin. conf.* 94. *n.* 4. *lib.* 2. *Afflict. ibidem, n.* 2. *& Ursill. ad eum, Cancer. ubi supra dict. cap.* 1. *lib.* 1. *n.* 62. 63. *Amat. d. cap.* 32. *in fin.* aliosque adducit *Salgad. in locis indicatis*, quibus nec fori competit declinatoria, *Ursill. ad Afflict. d. decis.* 280. *nu.* 7. ubi sic decisum in S. C. Neap. refert *Vivi decis.* 38. *n.* 8. *Novar. in prax. elect. & var. for. sect.* 3. *q.* 24. *Apicell. de dilat. quinquenn. tit.* 1. *n.* 97. & ibi *Addent. lit. C. Cevall. in cōmun. contra commun. tom.* 4. *quæst.* 896. *num.* 623. 624. *& de cognit. violent. tom.* 5. *qu.* 72. sicque decisum refert in Regno *Mastrill. dict. decis.* 79. *Castill. decis.* 2. *n.* 15. *Cortiad. decis.* 36. *n.* 42. *to.* 1. & de cujus inveterata praxi testantur *Amat. dict. cap.* 32. *Carol. de Graff. de effect. Cler. effect.* 1. *n.* 475.

120 Recēsita verò militare autumamus si Clerici taliter citati non possiderint, qui licèt, *quatenus*, citati essent, actores sunt, *Thom. Gramm. decis.* 61. *Tasc. conclus.* 239. *n.* 1. *lit. C.* reiq; forum sequi debent *Castill. noster. decis.* 2. *n.* 15. *Mar. Mat. Rit. M. C.* 97. *nu.* 45. *Amat. n.* 7. 8. *Muscatell. pract. lib.* 1. *pract.* 2. *gloss. intimatio, n.* 34. *Rot. Genuens.* 143. *n.* 7. 8. *Giurb. decis.* 1. *nu.* 34. 35. *Ansald. de jurisd p.* 2. *tit. unic. cap.* 11. *n.* 15. *& cap.* 12. *à n.* 1. *Ripoll. var. cap.* 1. *nu.* 202. sicque decisum affert, & post eum *Cortiad. decis.* 179. *nu.* 7. *tom.* 3. at secùs si possiderint: nam tunc rei essent necessarii, quibus fori competit declinatoria: *Capyc. decis* 8. *Ancheran. in regul. ea quæ, de regul. jur.* in

in 6. quæst. 28. *Roland. à Vall. conf.* 29.*n.* 18. *vol.* 2. *Farinac. qu.* 8. *n.* 88. *& decif.* 56. *n.*4. *part.* 2. *tom.* 3. *& decif.* 185. *n.* 2. *tom.* 1. *Gramm. decif.*61. *n.* 2. 3. *Alex. in l. pupillo, ff. de nov. oper. nunc. in fin.*idem *conf.* 86. *n.* 5. *lib.* 2. *Tufc.conclus.* 239. *n.* 55. *lit. C. Baron. de citat. qu.* 24. *n.*19.26. *Sanlenger. de prævent. Jud. par.* 2. *cap.* 12. *nu.* 38. *Muta rit.* 97. *n.* 47. *Caftill. decif.* 2. *n.* 8. 9. 10. 11. *Anton. Amat. ref. cap.* 32. *nu.* 4. 5. *cum feqq. Giurb. decif.* 1. *n.* 51. *Amat. decif.*48. *n.* 8. 25. *Præf. de Franch. decif.* 523. *nu.* 15. 16. *& decif.* 524. *n.* 3. *Cortiad. decif.* 179. *n.* 2. *tom.* 3. *Salgad. Laberyn. ubi fupra n.* 18. *cap.* 6. *par.* 1. *& de Reg. protect. par.* 4. *cap.* 8. *n.* 32. *ad* 80. *cum feqq.* ubi
121 hanc inficat fententiam, fi lite pendente, poffeffionem adeptus fuerit: vel fi fpontè, nulla præcedente citatione, Clericus tanquàm rei tertius poffeffor, fuper qua lata fuit fententia inter laicos per fæculare Imperium, ejus exequutionem impedire intendit, & comparet: nam tunc tenetur coram eodem laico Imperio comparere, ut graphicè comprobat idem *Salgad. de Reg. protect. par.* 4. *cap.* 14. *a n.* 71. *ad.* 75. & ante eũ dixère *Afflict. decif.* 380. *Ann. allegat.* 76. *n.* 8. *Caftill. decif.* 200. *nu.* 2. *par.* 2. *Apicell. allegat.* 10. *n.* 12. *Gramm. decif.* 61. *Gufman. de evict. qu.* 7. *n.* 33. *Noguarol. alleg.* 19. *n.* 132. *D. Didac. Anton. Fajard. alleg.* 33. *n.* 561. *Cortiad. nu.* 5. 7. neque herclè obftat Marthæ objectio fupponentis hofce creditores Clericos reos effe, itidem data judicii concurfus individuitate: quoniam hæc individuitas confideratur, ubi plures conveniendi funt rei, ut mirè explicando refpondet idem *Salgad. ibidem.*

122 A quibus, & aliis in principio recenfitis, hoc idem cõprobatur in Clerico debitore, qui fi adverfus fuos creditores, concurfus judicium introducere attentat, quia reus eft ad fuum Ecclefiafticum Antiftitem omnes trahere debet: ut edocet idem *Salgad. Laberynt. cap.* 2. *n.* 16. 47. *par.* 1.
123 ita, & fi de Clerici defuncti hæreditate jacente tractatur, creditorum concurfus coram eadem Ecclefiaftica poteftate formandus eft: etenim ut prędiximus hæreditas dum jacet defuncti rapræfentat perfonã: ut elatè infinuat *Covarr. pract. cap.* 31. *n.* 3. *Felin. in d. cap. Sanctæ Mariæ, n.* 8. *de conftit. Petr. Barbof. in l. hæres abfens n.* 209. *ff. de judic. Leffart. de gabell. cap.* 19. *n.* 44. *Marth.*

de

de jurisd. cas. 122. *num.* 15. *Pereira de man. reg. tom.* 1. *cap.* 16. *n.* 20. 21. *Guttier. pract. lib.* 2. *quæst.* 49. enodatè *Salgad. d. cap.* 2. *nu.* 47. 48. *par.* 2. ubi notabiliter *Guttier. de gabell. doctrinam in quæst.* 88. explicat.

124 Inconcussè tandē nos respuimus hanc personalē citationem, in concursus judicio, itidem pro conficiendo invētario in Clerico, eamque tantùm per edictū admittimus: quippè per primam arctatur Clerici persona, ad comparendum: innuunt *Cassador. decis.* 2. *n.* 1. *tit. de dolo, & contum. Paitell. post decis. Caus. Civil. Rot.* 28. *nu.* 8. 9. eamque initium contentiosæ jurisdictionis esse affirmant, *ex cap. gratum, de offic. leg.* & ibi *Scribentes, & in l. & quia de jurisd. omn. Judic. Gaill. obser.* 48. & 74. *lib.* 1. *Monet. de commun. ult. vol. cap.* 9. *n.* 65. *Cujac. lib.* 9. *obser.* 21. *Oterol. disput.* 2. *qu.* 33. *nu.* 11. *Surd. decis.* 26. *n.* 16. 17. per secundam verò per edictum generaliter citentur omnes, qui sua putaverint interesse, qui nō arctātur ad comparendum, & congruunt *Duard. Bull. Cœn. lib.* 2. *d. Canon.* 15. *qu.* 11. *n.* 50. *Dian. resol.* 20. *tract.* 2. *par.* 1. & alii ab eis cumulatis, quos sequitur *Pellizz. man. d. tract.* 8. *cap.* 6. *nu.* 123. *tom.* 2. agglutinant tamen aliqui, & si Clericos taliter citatos cōparerēt actores voluntarii, haud reos dici: ut quemadmodùm de citatione, quatenus dixit *del Bene, de immunit. Eccles. tom.* 1. *cap.* 7. *dub.* 5. ut in remediis conservatoriis pro cōpescenda Ecclesiasticorum vi, oppressis illata loquuntur *Afflict. decis.* 2. *n.* 9. idem *in decis.* 24. *nu.* 2. *Niger. Campan. in cap. Regn. Neapol. incipiente ad Regale fastigium n.* 12.

125 Attamen aliis arridet sententia, ut cautius agendo Clericus ab Ecclesiastico in omni citetur judicio: ut consulunt *ex Bald. in cap. fin. n.* 5. *de Fide instrument. Jason. in cap. testamenta, n.* 5. 1. *de testam. Dec. cons.* 700. *Surd. d. decis.* 96. *n.* 6. *Roland. de invent. qu.* 100. quam sententiam mordicus defendit *Phanut. de inventar. qu.* 240. *n.* 22. 23. citationem enim, ac acta confecta coram sæculari Judice pro confectione inventarii, Clerico nō officere creditori, dixit *Bart. ibidē*, & *Vulpel. prax. cap.* 4.

126 Denique ut de confectione inventarii exposita magis lucidè explanentur, sciendum est: inventarium per hæredē confectum nō esse judicium, nec judicialē actam, sed simplicem solemnitatem à jure

pro

pro hærede requisitam, edocent *Steph. Gratian. disceptat. for. cap.* 720. *n.* 2. *Castill. lib.* 8. *contr. cap.* 30. *num.* 42. 44. *Cons. Hodiern. ad Surd. decis.* 26. Undè nec Judicis desiderat pręsentiam *Bart. cons.* 154. *n.* 7. *Fachin. lib.* 4. *contr. cap.* 36. *Gugliel. de Bened. in cap. Raynutius, verbo mortuo itaq; testatore, n.* 398. *Cornel. Jaso. & alii in l. fin. C. de jur. deliber. n.* 3. *Thesaur. quæst. for. lib.* 1. *quæst.* 10. licèt consuetudo invaluit, ut pro eo conficiendo Judicis interveniat auctoritas: *Castrens.* & alii rerelati per *Roland. à Vall. de inventar. par.* 3. *in quæst. præsentia Judicis*: nec decretum, innuunt nuper laudati, confecitque id hæres non Judicis jussu, sed quia ipse facere curavit:insinuāt *Gratian. Castill. Surd. mox citati*, fusèque astruit *Phanut. loco indicato q.*
127 240. *n.* 7. 10. extrajudicialis ideò remanet simplex hęredis cautela, nè contra bona sua propria creditores urgeant, probat *ex Bald. & Phanut. Gratian. discept. for. cap.* 797. *n.* 1. 12. 13. & ante eos *Angel. in d. l. fin. Cod. de jur. deliber. Put. decis.* 266. *n.* 6. *lib.* 2. nec citationem expetit; etenim citatio èst juris experiendi causa vocatio, *l.* 1. & ibi *Gloss.*
128 *ff. de in jus vocand.* & in confectione inventarii jus nō habent dicendi creditores, nec se opponere possunt, nec contradicendo obstant, *ex Bart. cons.* 154. mirè explicat *Tepat. var. tit. de invent. cap.* 10. *verbo confectiones*, quoniā ex eo nō lædūtur:fundat *ex Dec. Put. d. decis.* 266. *n.* 8. meritò citationē non requiri, concludunt *Bald. decis.* 258. *Tepat. tit. de cit. c.* 8. *vers.* 3. *limit.* licèt oppositum firmat *Baron. de citation. tom.* 1. *qu.* 17. *nu.* 93. *& in addit. tom.* 2. *n.* 54. *& seqq.* & si cautiùs agendo
129 fieret potiùs erit significatio, & denunciatio, nè ignorantiam adducant creditores, annectunt *Addent. ad Dec. d. cons.* 700. *Castill. d. cap.* 30. *lib.* 8. *n* 42. *Phanut. d. qu.* 240. *n.* 20. absque tamen figura judicii, nec ad litem, sed ad interessendum actui extrajudiciali, qualis est actus inventarii, & nō fori: edocent *Bald. in Aut. sed cum testator, n.* 11. *Cod. ad leg. falc. & in l. fin. §. cum igitur, nu.* 13. *Cod. de jur. deliber.* & insinuant *Porcell. de inventar. quæst.* 3. *n.* 9. & alii, quos laudat, & sequitur idem *Phanu. d. quæst.* 240. *num.* 9. *Alv. Valasc. cons.* 57. *n.* 25. &
130 si coram Notario, & testibus fieret:*tex. in l. fin. C. de jur. delib. Aut. de hæred. & falc. Gratian. d. cap.* 797. *Castill. d. cap.* 30.

30. *nu.* 42.44.*Phan. d. quæst.* 240. *nu.* 10. *Præs. de Franch. decis.* 206. *Cancer. var. lib.* 3. *cap.* 2. *nu.*66. *Thesaur.qq.for. lib.* 1. *quæst.* 10. & antè eos magistraliter edocet *Bart. cōs.* 154. *sub nu.* 4. quem sequūtur *D. Mar. Cutell. decis.* 19. *nu.* 15. *tom.* 2. *Hodier. contr. lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 19. *P. Ludov. Molin. de just. & jur. tom.* 1. *disput.* 218. *Card. de Lug. tom.* 2. *de just. & jur. disp.* 24. *de test. fact. sect.* 8. *n.* 23. *Cost. de remed. subsidiar. remed.* 39. *illat.*
131 1. *n.* 11. attamē sustinet, ex sola notitia aliūdè habita, nulla particulari citatione, cōvocatione, ac protestatione adhibita: putavêre *ex Cravet. cons.* 348. *nu.* 24. *Gratian. d. cap.* 797. *Capyc. decis.* 34. *num.* 8. *Cassad. decis.* 2. *tit. de jud. Balth. Thom. tract.* 7. *tit.* 8. *nu.* 102. quamvis certi adessent creditores: *Cons. Hodiern. lib.* 1. *contr. cap.* 5. *num.* 22. *Roll. à Vall. cons.* 9. *nu.* 10. *lib.* 1. *Cacciol. in l. cunctos populos C. de sum. Trin.* immò sola generalis sufficit notitia per proclamam astruunt *Bart. in d. cōs.* 154. *n.* 8. *Gratian. ubi nu-*
132 *per nu.* 18. & alii per eos adducti: meritò in Hispaniarum Regnis ad inventarii cōfectionem non citantur interesse habentes: indicant *Noguer. alleg.* 19. *n.* 102. *Fontanell. de pact. nupt. clau.* 7. *gloss.* 3. *par.* 2. *n.* 45. & in Principatu Cathaloniæ insinuant *D. Mich. Cortiad. decis.* 179. *nu.* 7. *tom.* 3. & in nostro Trinacriæ Regno ex prisca, ac vetusta praxi, inventaria inconcussè per generalē citationem per edictum cuncta cōficiuntur. Cōprobata igitur ex allatis remanet secunda opinio ajentium, Clericos per hæredes ad invētarij cōfectionē per edictū citatos coram laica potestate, in
133 ea cōparere debere. Adductis celebris alia succedit hæsitatio: an liceat Creditori agere recta via contrà debitorem sui debitoris Clerici, non audito, nec citato ipso Clerico principali debitore?

Et an hoc in casu eidem Clerico principali debitori fori competat remissio?

134 Pro cujus hæsitationis explanatione, inquimus sub generali omniū bonorum hypotheca facta à debitore ad sui Creditoris beneficium, nomina debitoris comprehendi: *tex. in l. nomen* 4. *C. quæ res pign. l. si convenerit ff. de pignor. act.* ex qua comprehensione creditori jus quodā acquiritur utile, agitque ac si actiones ei fuissent demandatæ: fundant *ex Aretin. cons.* 124. *Steph. Gratian. disceptat. cap.* 507. *nu.* 11. *tom.* 3. *Petr. Sard.*

Surd. conf. 4. *nu.* 38. *Cyriac. contr. cap.* 47. *n.* 4. *&* 5. *tom.* 1. *&* *to.* 2. *c.* 338. *n.* 7. 8. *&* *cap.* 339. *nu.* 12. 13. & alii *per No-*
135 *guarol. infrà*: ex hac namque utili actione cessionis effectus lucratur ad sui beneficium creditor, & quemadmodum in cessionario utilis transfertur actio, ità & in ipso creditore, cui nomē debitoris à suo debitore obligatum fuit: mirè insinuant *Anton. Fab. rationali. ad l. si convenerit* 18. *ff. de pignor. action.* latè *Noguarol. allegat.* 35. *nu.* 4. inanis porrò aliàs esset talis hypotheca, si hunc cessionis effectum non produceret: edoceat *Bart.* & cōmuniter scribentes *in l. nomen* 4. C. *quæ res pign. obligar.*
136 *poss.* etenim licèt ipsa hypotheca tātùm permittatur cōtrà possidētē, ac cōtrà dolo desinē
137 tē possidere; & nomina tanquam incorporalia non possideantur, nec pignus, nec hypotheca super ea cōstitui possit: *Ant. Fab. lib.* 8. *conject cap.* 15. *&* 16. idem *in rationalib. ad dictam l. si convenerit* & si permittitur ex eadem dispo-
138 sitione textus *in d. l. nomen*, ibi *nomen quoque debitoris pignorari*, *&* *generaliter*, *&* *specialiter posse*; id jure statutum à principio non fuisse depromitur *ex tex. in l. postquā* 7. *C. de hæred. vel action. vend.* ibi *Postquam eo decursum est, ut cautiones quoque debitorum pignori debitori dentur.* Attamē subdit textus *in d. l. si convenerit: contra juris stricti rigorem tuendam esse à Prætore*, *hanc cōventionē* lepidè astruit *An. Fab. in d. lib.* 8. *conject. cap.* 15. *&* 16. *&* *in rational. ad dictam l. si convenerit*, quem laudat *Osuald. ad Donell. in d. l.* 3. *C. de obligat. &* *action. cap.* 43.

139 Hoc est quatenus debitor mandasset creditori suo actiones, ut exigeret, quod sibi debetur, non hypothecaria, sed utili personali actione, ac si vendidisset, vel nomen cessisset; innuit *Bart. ibidem* ubi contrà *Gloss. in d. l. nomen* tan-
140 tum utilem personalem actionem admittit, quod repetit *in l.* 3. *C. de hæred. action.* quam *Bart.* sententiam sequūtur *Alex. conf.* 51. *num.* 6. *lib.* 6. *Petr. Surd. d. conf.* 4. *num.* 23. *ad* 38. *Durand. lib.* 4. *in specul. tit. de pignor. part.* 3. *n.* 14. eamque comunem esse prædicant *Steph. Gratian. d. cap.* 109. *tom.* 3. *&* *cap.* 356. *nu.* 32. *tom.* 2. *Noguarol. alleg.* 35. *Thepat. var. tit.* 501. *de pignor. cap.* 18. *vers. nomen*, *Cyriac. contr. lib.* 3. *cap.* 430. *nu.* 1. 8. *&* *lib.* 1. *contr.* 47. *nu.* 3. *&* *lib.* 2. *controver.* 339. *nu.* 11. *Jacob. Cancer. var. part.*

2. *cap.6. n.83.Hyeron.Leo decis.* 163. *lib.* 2. *Ant. Fab. in Cod. tit. de compensat. diffin.* 3. *Montan. controvers.* 47. *Mercur. Merlin. de pign. qu.* 30. *à nu.* 20. & melius *num.*22. *lib.* 2. edocetque pariter *Bart. in d. l.* 3. *C. de hæred. action. ac in l. grege* 13. *§. cum pignori ff. de pignor. & in d. l. si convenerit* 18. *ff. de pignor. action.* hanc actionem de qua *in d. l.*
141 *nomen.* 4. *C. quæ res pignor. obligar. poss.* esse utilem personalem non hypothecariam, quâ mediante nomina debitorum possunt directè conveniri: quem sequitur *Angel. in l. à Divo Pio* 15. *§. sic quoque ff. de judic. Imol. & Alexand. ibidem*, non audito nec citato principali debitore, firmant *Alberic. in d.l. nomen Butrigar. Jacob. de Belvis. Cyn.* & cæteri scribentes unanimiter *Gratian. d. cap.* 507. *nu.* 3. 4. 5. *tom.* 3. *Sesse decis.* 123. *par.* 2. *Rota in Recens. decis.* 179. *nu.* 10. *tom.* 5. *Thomat. decis.* 51. *n.* 69. *& decis.* 60. *num.* 15. & alii *per Noguarol. nu.*4. nec discrepat *Paul. de Castr. in d. l. si convenerit* ubi nomina, & bona debitoris sunt sub hypotheca supposita contrà debitoris personam, utilem competere personalem, & super bonis utilem hypothecariam, idemque sentiêre *Petr. Surd. d. cons.* 4. *nu.* 23. *ad* 38. *Negusans. de pignor. par.* 8. *membr.* 1. *n.* 19. *& par.* 2. *membr.* 3. *n.* 24. & ante eos *Aretin. cons.* 24. *Alexand. cons.* 17. *tom.* 1. *& cons.* 15. *n.* 6. *tom.* 6. *Paris.*
142 *cons.* 107. *n.* 74. *lib.* 3. pari dictantes consortio hanc utilem personalem esse actionem ratione hypothecæ competentem, ut cum *Bart.* & aliis *Glos. in l.* 3. *Cod. de hæred. vel act. vend.* declarando firmat *de Luca ad Olean, qu.* 44. *n.* 4. 5. haud verò hypothecariam: quapropter principalis debitoris excussionem non esse necessariam, *Leo decis.* 133. *par.* 2. *Castill. contr. tom.* 4. *cap.* 61. *à n.* 88. ubi sic decisum afferunt *Merlin. de pign. lib.* 2. *tit.* 1. *qu.* 30. *n.* 37. 38. *in fin. Marant. cons.* 51. *Cyriac. dict. contr.* 338. *n.* 9. *Rot. in recens. decis.* 760. *n.* 2. *par.* 2. *Steph. Gratian. d. cap.* 507. *n.* 11. *&* 12. *ac ferè per tot. tom.* 3. nec citationem aliquam autumavêre *Gratian. ibidem, Noguarol. d. allegat.* 35. *n.* 4. 5. 8. *ad* 11. ubi sic decisum refert *Alex. Trentacinq. var. lib.* 3. *tit. de solation. resol.* 29. *nu.* 5. *&* 8. *Jacob. Cujac. lib.* 8. *obser. cap.* 19. *idem in d. l.* 3. *C. de hæred. action. tom.* 3. *Hug. Donell. lib.* 15. *commentar. jur. Civi. cap. ultim. & in comment. ad leg. Cod. ad dictam l. si nomen. Ant.*

Fab. in Cod. lib. 4. *tit. quand. fisc. vel privat. diffinit.* 2. *idem in eodem tit. de compens. diffin.* 3. *& in rational. ad dictam l. si convenerit*, etiam in judicio hypothecario, sentit *ex Alexand. cons.* 85. *vol.* 2. *& aliis Baron. de citat. tom.* 1. *quæst.* 19. *nu.* 79. nisi quando fit discussio contra Principalem, subdit *Baron. n.* 80. *Paul. Staiban. tom.* 2. *resol.* 156. *nu.* 12. 17. *Montan. d. contr.* 47. *Capyc. decis.* 78.

143 Solida sanè hujusce sētētię fundamenta agnovit doctiss. *D. Alphonsus Olea de cession. jur. tit.* 4. *quæst.* 4. *à n.* 26. *ad* 38. licèt se involuit cum *Jo. Bapt. Thor. compend. decis. verb. creditor agere an possit, tom.* 3. *Anton. Fab.* sibi contrario *de error. decad.* 5. *error.* 10. *Gait. de credit. cap.* 4. *num.* 367. ac *Hjeron. Leo lib.* 1. *decis.* 26. autumantes creditorem hypothecarium, tribus occurrentibus requisitis, nempè ut debitor principalis sit condemnatus, ut sit excussus, & non solvendo, & quod debitoris debitor, debitum fateatur; posse adversus debitorem nominis sibi obnoxii agere, contra quē personalē haberet actionem, si cessio, delegatio, aut constitutum interveniret: insinuat *ex Cujac. in d. l.* 3. *C. de obligat. & action. Anton. Fab. in rational. ad dictam l. si convenerit, ff. de pignor. action.* & cū eo *Olea ubi nuper*, instruens adversus debitorem debitoris mei, cum quo non contraxi, nullam mihi posse competere actionem: attamen ipse *Olea* primam nostram desuper firmatam sententiam veriorem communem, ac ab omnibus ferè sine hæsitatione receptā esse testantur, eamque nec turbant aliæ suæ hæsitationes *sub n.* 38. adductæ, existimās

144 privari principalem debitorem in suis exceptionibus, solutione nempè, falsitate, vel similibus, si eo inscio, permitteretur agere contra nomen sui debitoris obnoxium: quamobrem in praxi de ea valdè hæsitare videtur: attamen absolvuntur. *Oleæ* hæsitationes; nimirùm alienum in jure haud esse, adversus debitorem debitoris rectà via agere, principali debitore non audito, nec citato; quoniam hoc

145 idem indultum est creditori cum clausula constituti, qui rectà via contra tertios possessores agit, inaudito prorsus, nec citato principali debitore: depromitur *ex tex. in l. persecutione*, 22. *Cod. de pignor. & in l. fin. Cod. de obligat. et action.* in quo creditore cum clausula constituti pariter solutionis, falsitatis, & simulationis motiva

tiva considerantur, quæ itidē nec cessant inter creditorem, & ærumnosum, calamitosumque debitorem: attamen ex *Aut. nè quis cogatur bonis cedere, Novell.* 135. ubi *Math. Steph. Cujac. & Mancin. patrocin. deb. decad.* 2. *quæst.* 2. *à n.* 44. *ad* 83. annuit ipse *Olea* posse agere contra debitorem debitoris ærumnosi, actione personali, recta via pro subsidio, & si Chirographarius esset.

146 Nec eidem nostræ firmatæ sententiæ inficitur *textus in l.* 3. *Cod. de hæred. action.* ubi mulieri pro dote repetenda agere contra mariti hæredes permissum est; personalis verò contra hæreditarios viri debitores denegatur ibi: *Personalem actionem contra debitores hæreditarios tibi decerni frustrà postulas*: etenim Imperatores Diocletianus, & Maximinianus in enunciato textu de tacita hypotheca mulieri competenti loqui haud possunt, nam ipsa à Justiniano Imperatore inducta fuit; desumitur *ex textu in l. C. de rei uxor. act.* undè innuunt supra laudati Patres, de ea hypotheca alloquutos fuisse Imperatores, de qua *in l. penultima, C. de novation.* ubi interdicitur Chirographario creditori contra debitorem debitoris agere: nec refragatur pariter *Oleæ* cōsideratio, scilicet Dio-

147 cletiani sanctiones in Justiniani Codice sutas fuisse: quoniam multæ alię adsunt leges expresè oppositum dictātes, quæ exornantur, ac sedulò vannantur per tot eruditissimos, ac consumatissimos viros nullam rationem de eo textu habentes: pro cujus solidissimæ doctrinæ corroboratione, conducit quoque hypothecarum distinctio, nam tacita in subsidium introducta à jure fuit, itidem ante inductum excussionis beneficium: etenim eam habentes, si eis aliàs consultum nō erat, quia debitor aut ejus hæredes solvendo non erant; poterant eam contra tertium exercere possessorem: *tex. in l. moschis,* 47. *ff. de jur. Fisc. l.* 1. *Cod. de conven. Fisc. deb. lib.* 10. quod non ita omni fuit ævo in hypotheca expressa: dictant *tex. in l. distractis* 14. *l. persecutione* 24. *Cod. de pignor.* & benè insinuant *Anton. Fab. tom.* 1. *err. decad.* 5. *err.* 9. *nn.* 8. 10. *& err.* 10. *n.* 6. *Accurs. in d. l. nomen,* 4. *Cod. quæ res pign. oblig. poss. Cyn. & Azon. ibidem, Angel. in d. l.* 3. *Cod. de hæred. action. Alex. cons.* 15. *sub n.* 6. *lib.* 6. subditque idem *Fab. ad dictam l. si convenerit, ff. de pignor. actio.* illam inter-

148 dictam fuiſſe perſonalem, jure perſonalis actionis ſcatẽtem, quaſi competentem ex propria perſona, non autem perſonalem jure hypothecæ, & ex propria debitoris perſona.

149 Scatet inſuper noſtra ſupra firmata ſententia ex vivo juris fonte, *in textu* autem *d. l. nomen* 4. *C. quæ res pignor. oblig. poſſ.* ubi diſponitur poſſe pignoratitium creditorẽ utili actione agere adverſus debitorem ſui debitoris ibi: *ille cujus nomen tibi pignori datum eſt, niſi ei, cui debuit ſolvit, non dum certior de obligatione ſua factus, utilibus actionibus ſatis tibi facere uſque ad id, quod tibi deberi à creditore, ejus probaveris compellatur*: Et ſi *in tex. l. penult. Cod. de novat.* Chirographario creditori interdicitur agere contra debitorem ſui debitoris ibi: *alioquin adverſus eum experiri, pro Chirographario debitore tuo fruſtrà conaris*: Attamẽ ex hac textus diſpoſitione, ob reſtrictã prohibitionẽ ad Chirographariũ creditorem, inferunt pari voto Doctores permiſſionem in hypothecario, teſte *Cujac. in dict. l.* 3. *C. de hæred. action.* habetur rurſus *in l. ſi cõvenerit* 18. *ff. de pignor. acti.* quod per obligationem nominis permittitur facultas creditori exigendi pecuniam debitam ſuo debitori ibi: *ſi convenerit, ut nomen debitoris mei pignori tibi ſit, tuenda eſt à Prætore hæc conventio, ut, & te in exigenda pecunia, & debitorem adverſus me, ſi cum eo experiar tueatur*: undè ſi ex obligatione nominis transfertur in creditorẽ facultas exigendi, opus eſt dicere ut vim habeat ceſſionis, per quam utili actione valeat creditor debitorem compellere renitẽtem: Et demùm *in l. poſt quam* 7. *& in l. ex nominis* 8. *Cod. de hæred. vel acti. vend.* conceditur emptori nominis, & creditori, cui nomen fuit obligatum utilis actio: ut in *d. l.* 7. ibi: *utiles emptori, vel ipſi creditori poſtulanti dandas actiones, & in d. l.* 8. ibi: *utilis exemplo creditoris perſecutio tribuitur*: undè ſi emptor nominis actionem habet conveniendi recta via nomen ipſi venditum, rectè eamdem actionem concedẽdam eſſe creditori contra nomen ſibi obligatũ arguit *Ant. Faber. in d. l. ſi convenerit in Rational.* ex quibus omnibus concludendum eſt, licere creditori adverſus nomen debitoris ſibi à debitore ſuo, ſive generaliter, ſive ſpecialiter obligatum agere recta via, nõ audito nec citato, nec prius condemnato, principali debitore

tore, etiam si actio secũdi creditoris liquidam haud esset, innuit & decisum refert per S. C. Neapol. *de Luca ad Oleani qu.* 44. *n.*9. *in fine* ad relationem tunc Reg. Consiliarii D. Joan. Franc. Marciano, nunc in Supremo Italiæ Concilio meritissimi Regentis, ex omni Capite dignissimi, Sanguine, virtute, ac integritate præclarissimi.

150 Explanatis igitur attentis, pro solutione secundæ hæsitationis dicimus, actorẽ, utilẽ personalem, sibi acquisitam exercendo actionem, contra nomen debitoris sui debitoris, rectâ viâ, absque ulla principalis debitoris citatione, suo uti jure, talemque actionem rei forum sequendo, necessariò experiri debere coram Judice ipsi debitori competente: & si principalis debitor cõpareret, jura sui debitoris tuẽdo, ex quo citandus non est; actor autumandus est voluntarius, cui remissio ad suum

151 Judicem non competit: ad fundandam, etenim Judicis jurisdictionem tantùm sufficit, ut dirigatur actio contra eum, qui sub suo subest Imperio, nulla adhibita consideratione, si alter, quamvis alienæ jurisdictionis, in eodem judicio interesse haberet, qui necessariò citandus non est: ut communiter edocent Doctores: nec relevat asserere ex hoc judicio recta via contra debitoris nomen intentato spoliari principalem debitorem à sua quasi possessione exigendi: quoniam ut prædiximus debitoris nomen tanquam quid in corporeum non possidetur, nec super eo hypothecaria datur actio, sed tantùm pro avocanda possessione: *tex. in l. si cum venditor in princip. ff. de evict.* dixitque *Bart. in d. l. nomen* 4. *C. quæ res pignor. obligar. poss.* undè pro tali nominis obligatione utilis permittitur personalis, virtute hypothecæ: ut ex *Bart.* & aliis *in d. nomen, & dict. l. si convenerit nuper probavimus*, & si spolia-

152 retur, quod utique talis debitor creditori sui creditoris solvendo, tutus per Prætorem nõ esset, contra suũ creditorẽ si ab eo conveniretur, cũ ante omnia restituendus erit, quod est contra id, quod dictat *textus in d. l. si convenerit*, & quod edocuêre tot gravissimi Patres superius laudati, qui communi consortio firmaverunt, principalem debitorem in hoc judicio non esse audiẽdum, nec citandum, ut mirè ratiocinantur *ex Speeul. in tit. de procurat. §. sequitur num.* 8. *Natt. cons.* 300. *Steph. Gratian. discept. for. d. cap.* 507.

nit.

nu. 11.*Noguarol. d. alleg.* 35. *nu.* 4. 5. & alii quos cumulat *Baron. d. citat. d. tom.* 1. *quæst.* 19. *nu.* 79. Ulterius hæc quasi possessio, quæ forsitan considerari posset, secũdùm nonnullorum sententiam, in creditore contrà suum debitorẽ; est respectu ejusdem debitoris, ne per debiti negationem subverteret suã quasi possessionem exigendi, in qua potest petere, ut conservetur & interdicta possessoria intentare valet: attamẽ debitor creditori sui creditoris solvendo, sui creditoris non pervertit
153 possessionem; sed potiùs eã conservat, dum per talem solutionem ipsimet creditori suo solvere videtur: indicat *tex. in d. l. si convenerit*, & notat *Surd. decis.* 187. *Capyc. decis.* 194.
154 *n.* 43. Insuper creditor, qui jura intendit experiri sua, adversus nomen sui debitoris non aliter agere, nec plus juris prętendere potest, quàm ipse creditor principalis: *ex Jacob Cancer. var. cap.* 3. *n.* 137. *part.* 2. tradit idem *Olea d. quæst.* 4. *tit.* 4. *num.* 15. quod quoque procedit si in causam judicati, & pignoris judicialis convenitur, & si laicus esset debitor, & debitum non privilegiatum, ordinario modo, & corã suo Judice laico pulsandum esse insinuãt *Hermos. ad Gregor. Lop. in l.* 52. *tit.* 5.
155 *part.* 5. *gloss.* 7. *nu.* 49. *Ant. Fab. in suo Cod. lib.* 4. *tit.* 10. *diff.* 6. taliter quod Fiscus adversus debitorẽ sui debitoris jure ordinario agit, quẽadmodũ ejus debitor, firmat *Gutter. de Gabell. quæst.* 164. *num.* 8.
156 & Clerici creditor suã si cederet actionẽ, vel insolutum assignaret, Clericus debitor semper coram sua Ecclesiastica potestate compellendum esse infert ex nuper traditis, idem *Olea n.* 16. sic igitur debitor laicus ad sui creditoris instantiam conveniendus est coram suo laico Imperio, & si Ecclesiastica esset persona,
157 coram Ecclesiastica potestate; idem herclè dicendum est si esset laicus, ut coram laico imperio conveniatur; quidquid in oppositũ declinaverit *Ciarlinus controvers. cap.* 44. *tom.* 1. ubi asserit Clerico debitore condemnato, valere Ecclesiasti-
158 cum suam exequi sententiam contrà debitores laicos ipsius Clerici, quod non ex juris dispositione, sed potiùs ex prisco, vetustoque stylo, ac consuetudine immemorabili illius Ecclesiastici Tribunalis edocet, meritò, omni postposita hæsitatione, concludendũ est; remissionem ad Ecclesiasticum Judicem hoc in casu

non

non competere, tùm ratione personę, tùm rei; ratione personæ; quoniam utilis ista actio personalis non dirigitur contrà Clerici personam, sed laici, contrà quem Ecclesiasticus non judicat, quamvis Clerici debitor esset; ratione rei; etenim actio realis super re à Clerico possessa non experitur, & si Clericus nō cōvenitur, & sua non subvertitur possessio & si citandus nō est; judiciū exerceri ōninò debet corā judice laico nullâ admissâ fori declinatoriâ per Clericū forsitan tentanda. Et ità decrevit S. C. Neapolitanum
159 in causa Ducis Salandræ cum Archiepiscopo Liciensi, in quà Dux utilem intentavit actionem, in ipsum translatam ex contractu, cū Archiepiscopo inito; ideò sibi tanquā creditor instrumentarius satisfieri petiit, super quantitatibus, quæ eidem Archiepiscopo debebantur super patrimonio Minorbini, quamvis Archiepiscopus varias adducebat exceptiones, & specialiter negabat Ducē esse creditorem; meritò ad suum Ecclesiasticum Judicem remitti strenuè instabat: attamē affluēter discurso negotio, S.C. decrevit, esse procedēdū in S.C. petita remissione nō obstante.
160 Patrimoniales rursus causę in Tribunali Procuratoris Cæsaris absolvũtur: *ex tex. in l. 2. Cod. si advers. Fisc. l. 1. 2. & 5. Cod. ubi causæ Fiscal. l. 1. Cod. de off. Procur. Cæsar. Farinac. frag. crim. part. 1. lit. F. à nu. 180. Peregrin. de jur. Fisc. lib. 7. tit. 1. Solorzan. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 4. cap. 6. nu. 28. ac per totum, Guzman. de eviction. qu. 8. Alex. Ambrosin. de imm. Eccles. cap. 20. nu. 44. Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 4. n. 14. Gaill. lib. 1. obser. 20. n. 1. 2. Anton. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 12. diff. 40. n. 3. Alfar. de off. Fiscal. gloss. 6. n. 21. gloss. 18. n. 7. 8. gloss. 34. n. 208. Thesaur. decis. 213. n. 1.* aliosque cumulat *Carlevar. de judic. lib. 1. disp. 2. sect. 9. n. 698. Xamar. de offic. Jud. par. 2. quæst. 6. n. 71. D. Mich. Cortiad. decis. 10. n. 148.* sive Fiscus sit actor, sive reus, *Carrasc. post leg. recop. tract. 1. de casib. Curiæ n. 166. cum seqq. Calicius in Margar. Fisc. dub. 3. num. 28. Oliban. de jur. Fisci cap. 15. n. 15. Ripoll. var. cap. 1. n. 546. Peguer. decis. 177. par. 1. Ferrer. par. 3. obser. 23. Jacob. Cancer. var. cap. 2. nu. 305. par. 2. & cap. 16. n. 45. Hjeron. de Leo decis. 105. n. 8. 9. lib. 1. & decis. 3. n. 10. cum seqq. lib. 3. Matth. de regimin. Valent. tom. 1. cap. 2. §. 4. n. 9. Xamar. d. quæst. 6. nu. 73. &*

qu.

qu. 8. *n.* 1. *part.* 1. *Salgad.Laberyn. credit. par.* 1. *cap.* 7. *nu.* 14. 15. *& de Reg. protect. par.* 3. *cap.* 10. *à nu.* 190. *& de supplic. ad Sanctiss. par.* 1. *cap.* 1. *à n.* 133. *& seqq.* etiam si contra Clericos, vel Ecclesiasticas personas directe sint actiones: autumant *Oliban. d. cap.* 14. *n.* 20. 123. *& cap.* 15. *n.* 14. *Calic.in Margar. d.dub.* 8. *vers.* 172. *Ripoll. de regal. cap.* 11. *n.* 19. *& var.cap.* 1. *n.* 179. *ad* 183. *Xamar. ubi desuper d.q.* 6. *n.* 76. 77. *& diss.* 8. *n.* 4. *par.* 1. *Noguarol.alleg.* 19. *n.* 141. *Salgad.de supp.ad Sanctiss. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 131. idem *de Reg. protect. par.* 3. *cap.* 10. *nu.* 188. *& Laberyn. credit. par.* 1. *cap.* 7. *n.* 17. *Castill.de tert. cap.* 12. *n.* 38. fusè *Pereir. de instrum. edit. tom.* 1. *tit.* 5. *resol.* 9. *n.* 64. *& tom.* 2. *tit.* 6. *resol.* 9. *n.* 71. *Cabed. decis.* 15. *par.* 2. *Const. de rat. qu.* 227. *Galeot. de alien. & success. off. n.* 248. *Marth. de jurisd. par.* 4. *cap.* 44. *n.* 18. 19. *Sixtim. de regal. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 59. *Fajard. alleg.* 37. *n.* 19. *& seqq.*

161 *par.* 2. quam quidem nuper firmatam sententiam nõ sine fundamento increpant nonnulli superioris lineæ, putantes Fiscum Ecclesiasticas personas ad suos haud avocare Judices: ut elatè probant *Xamar. d. defin.* 8. *& quæst.* 6. *n.* 75. *par.* 2. *Peregrin. de jur. Fisc. d. lib.* 7. *n.* 15. *Afflict. decis.* 2. *Jacob. Cancer. loco indicato n.* 32. & alii, quos cumulat *Pat. Dian. resol. mor. par.* 4. *tract.* 1. *resol.* 66. idem *in summ. verb. Judex laicus n.* 27. & post eos *Thom. del Bene de immun. Eccles. tom.* 1. *cap.* 7. *dub.* 4. Clericorum planè exemptio, ut pluries probavimus, à jure scatet Divino, eamque ex totius Orbis consensu Romanorum nempè Pontificum, Imperatorum, ac Regum concessam fuisse demonstrant, *del Bene ubi proximè to.* 1. *c.* 1. *dub.* 1. *sect.* 2. *n.* 11. *et* 12. *Dian. loco indicato, Covarr. statim citandus*, quam tollere, revocare, ac astringere Principes nequeunt sæculares: insinuant *Covar. pract. cap.* 31. *n.* 3. *vers. quarta conclusio*, *Cevall. de cognit. per viam viol. in proem. cap.* 6. *Sesse decis.* 113. *à n.* 79. 84. *lib.* 2. *Salgad. de Reg. protect. par.* 1. *cap.* 1. *prælud.* 3. *n.* 127. *Farinac. in prax. par.* 1. *quæst.* 8. *n.* 4. *Dian. res. mor. par.* 1. *tract.* 2. *resol.* 2. *D. Mar. Cutell. de prisc. ac recent. imm. Eccles. lib.* 2. *quæst.* 2. & alii, quos cumulat *del Bene d tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 2. *sect.* 2. *ferè per totam*, nec adversus eam statuere: edocent ex *Alexand. cons.* 145. *n.* 4. *lib.* 7. *Decian. cons.* 80. *n.* 27. *lib.* 3. *Guttier.*

pract.

pract. lib. 1. *qu.* 1. *n.* 9. 11. *&* 12. *Covar. lib.* 2. *var. cap.* 20. *n.* 3. *Germon. de sacr. immunit. lib.* 1. *cap.* 11. *Bobadill. polit. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 68. *Mar. Ital. de imm. Eccles. lib.* 1. *in proem. n.* 2. 3. *Sperell. decis.* 59. *n.* 32. *Chart. decis.* 29. *n.* 41. *Dian. & del Bene in locis adductis:* nec ex dictarum legum dispositione Imperatores Antonius, & Severus contra Clericos statuere somniavêre, ut ex ipsis evolvitur sanctionibus; meritò hanc sententiam solidissimis rationibus fulcitã veriorem esse putamus: licèt mense retroelapso Februarii 1700 notavimus, Supremum Patrimoniale Concilium statuisse urgium exortum inter Ill. & Reverendiss. Messanæ Archiepiscopum, & Ill. Principem Lardariæ super nivis fodiis in floresta Lardariæ sistentibus: absolvatur, in ipso Tribunal. Regii Patrimonii: quoniam R. C. devictione foviarum allatarum tenebatur, sicq; exequutũ vidimus.

162 Congruunt equidẽ DD. cunctos Ecclesiasticos quacũque dignitate, itidem Episcopali pręditos teneri fidelitatis præstare juramentum Principi sæculari, si ab eo feudalia retinent: ut elatè fundant ex *Barbos. in collect. ad tex. in cap. verum, de for. compet. n.* 4. *&* 5. *Parexa de instrum. edit. tom.* 1. *tit.* 5. *resol.* 9. *n.* 64. etenim de feudi natura est allatum præstare juramentum: *Mager: de Advocat. armat. cap.* 9. *à n.* 188. *ad* 190. quod itidem astipulare conantur in temporalibus, ex quibus Ecclesiastici utilitatem, ac commodum, ob Principis sęcularis largitatem, retinent, & sunt *Oliban. de Regalibus, verb. argentaria, n.* 8. *propè fin. D. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect.* 3. *n.* 376. & alii, quos affert magistraliter *Senator Arias Maldonat.. in Respons.* edocẽs urgente necessitate, Ecclesiasticos teneri ex bonis tẽporalibus Rempublicam juvare: *conclus.* 1. *nu.* 22. & ante eos *Klochius de contrib. cap.* 4. *n.* 162. citans *Petr. Petrand. Cardinalis de origin. jurisdict. qu.* 3. agglutinantes ex *D. Augustini aurea doctrina in tract.* 6. *ad cap.* 1. *Joannis, relatus in cap. quo jure distin.* 8. quam afferunt *Cutell. de immun. lib.* 2. *qu.* 8. *nu.* 20. 28. *Ulter. de feud. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 31. Ecclesiasticos teneri colere, & venerare Principes sæculares, à quibus temporalia recepêre: quidquid sit circa deosculationem manus, quam conficere tenentur, sustinet *Borrell. de Regis Cathol. præstant. cap.* 54. *nu.* 15. 16. ibiq; acriter se invehit contra

Bbbbb *Pe-*

Pelagium de plant. Ecclesiæ lib. 2. *cap.* 18. *Larath. in Thesaur. feud. tom.* 2. *par.* 12. *dilucid.* 4. *n.* 2. *Olea de ceſſi. jur. tit.* 3. *q.* 6. *n.* 25. 26. pluraque aſtruit *Cyriac. controverſ.* 26. *n.* 16. 17. 20. *to.* 1. Verũ noſtri piiſſimi Reges hoc non admittunt, imò Prælatos, & Sacerdotes ampleƈtuntur, ac honorant: *Solorzan. in memorial. jur. Conſiliarior. honorarios, y jubilat. n.* 316. 320.

Undè fluit, hoſce Eccleſiaſticos omnes pro feudalibus judiciis cognoſci à ſæculari Principe feudi Domino, quoniam competens eſt Judex: *ut ex cap. cæterum* 5. *de Judic. cap. ex promiſſa* 6. *cap. verum* 7. *de for. compet. Abb. in d. cap. cæterùm, n.* 6. *&* 22. ferè omnes ſcribentes, quos aſſequuti fuêre *Marant. de ordin. Judic. par.* 5. *diſtin.* 11. *nu.* 75. *Myſing. cent.* 1. *obſer.* 22. *nu.* 3. *Giurb. de feud.* §. 2. *gloſſ.* 4. *nu.* 45. *& conſ.* 80. *n.* 31. *F. Emman. qu. regul. tom.* 2. *qu.* 62. *art.* 10. *Maſtrill. de Magiſtr. lib.* 4. *cap.* 16. *Soar. defenſ. fid. contr. Angelic. lib.* 4. *cap.* 14. *n.* 12. *Ambroſ. de immun. Eccl. cap.* 20. *nu.* 56. *Bonac. de leg. diſput.* 10. *qu.* 2. *pun.* 1. §. 4. *nu.* 4. *& de cenſur. diſp.* 1. *qu.* 16. *ſect.* 1. *pun.* 6. *n.* 6. *del Bene de immun. Eccleſ. tom.* 1. *cap.* 7. *dub.* 3. *Caſtr. Palau. tract.* 12. *diſp. uni. pun* 7. *n.* 3. *P. Franc. Bordon. de privileg. Cler. cap.* 16. *nu.* 37. 38. *Merlin. contr.* 13. *nu.* 37. *par.* 1. *de Marin. var. reſol. tom.* 1. *cap.* 54. *n.* 8. 9. alioſque latè citat *D. Didac. Anton. Fajard. par.* 2. *allegat.* 33. *nu.* 400. pulſantur planè tunc nõ uti Eccleſiaſticæ perſonæ, ſed uti Proceres, laici, Barones, & Vaſſalli: ut, reprobato *Squillant. de privileg. Cler. cap.* 7. *dub.* 14. *n.* 105. ſuſtinet *del Bene ubi ſupra tom.* 2. *cap.* 9. *dub.* 9. *ſect.* 8. *nu.* 1. *ad* 11. *Coſta noſter conſ.* 2. *Baron. de citat. tom.* 2 *in addit. ad q.* 29. *n.* 21. *Maſtrill. de Magiſtr. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 31. & alii per *Fajard. ibid.* addito *Pellizzar. man. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 6. *n.* 121. quæ quidem expoſitā procedũt tam ſi de feudi proprietate, quã ſi de ejus agitur poſſeſſione, ut agglutinando edocent *Carol. de Graſſ. de effect. Cleric. effect.* 1. *nu.* 732. *Merlin. d. cap.* 13. *n.* 38. ſicq; deciſum affert *Thor. compend. deciſ. verb. Clerici, Barboſ. de jur. Eccleſ. uni. lib.* 1. *cap.* 39. *de privil. Cler.* §. 2. 132. imò ſuam executioni demandant ſententiã ſæculares Principes feudi Dñi contra Eccleſiaſticos: *Belleƈt. diſq. Cler. par.* 1. *tit. de favor. Cler. real.* §. 3. *n.* 4. *verſ. hic infertur.* At ſi de feudi reparatione, aut ſatisfa-

ƈtio-

ctione Dñi agitur, tunc Ecclesiasticos pulsandos esse corã Ecclesiastica potestate subdunt *Castro Palau. ibidem, n.3. Vela dissert. 45.nu.91. del Bene tom. 1. cap. 7. dub. 3.* vel si de personali, pignoratitia, revendicatoria, vel alia extranea actione: *Hostiens. in cap. cæterùm 6. de Judic. Fermosin. ibidem qu. 5. n. 5. Sanlenger. de prævent. par. 1. cap. 14. n. 6.* à privato tamen intentata: *Ripoll. de regal. cap. 1. à n. 203. Matth. de regim. Valent tom. 1. cap. 8. § 8. nu. 280.* sicque decisum affert *Cortiad. decis. 9. n. 4. in fine.* Cæterùm à sententia lata ab hisce Ecclesiasticis Baronibus, non ad alium Ecclesiasticum Prælatum, sed ad Principem sæcularem feudi Dominum appellatur: adnectunt *Fontanell. decis. 341. nu. 16. par. 3. Mart. de jurisd. par. 4. cent. 2. cas. 198. n. 1. Giurb. de feud. § 2. gloss. 4. n. 45. Bellect. n. 9.*

Et nos in Regno crebrò in Supremo M. C. Senatu statuimus in causis per Illustr. & Reverendiss. Montrealensem Archiepiscopũ uti Principem sæcularẽ ex privilegio absolutis: ita pariter in causis agitatis per Illustr. & Reverendiss. Episcopum Syracusanum ex speciali E.S. ordinatione Delegatum.

Notandum tamen ad nostram præsentem thesim necessariò est: Superioritatem Imperatoris, Regis, ac sæcularis Principis Regalia concedentis, quamvis Coronæ ossibus adhærere, nec ab ea arceri posse, instruunt *Covarr. pract. cap. 4. nu. 1. Mastrill. de Magistr. lib. 1. cap. 8. num. 17. Mager. de Advocat. armat. cap. 16. num. 79.* enodatè *del Bene de immunit. Eccles. tom. 1. cap. 8. dub. 47. sect. 2. num. 6. Salgad. de Reg. protec. par. 1. cap. 2. num. 26. 34. 35.* Neque ipsi eam alienare queunt, ut subdunt *Vasquez lib. 1. illustr. controver. cap. 5. nu. 25. del Bene nu. 16.* quippè in eorum non est Marsupio *Peregrin. cons. 1. nu. 7. Mager.* ubi nuper *cap. 9. nu. 830. & seqq. Spad. cons. 5. nu. 2. lib. 1. Lud. Thesaur. in alleg. pro Duce Saband. par. 1. nu. 17. Kloch. de contrib. cap. 4. n. 326.* ideò incommunicabilis, ac inabdicabilis, & in alterum non transitoria est: *Peregrin. ibidem nu. 7. 8. Kloch. ibid. cap. 3. nu. 1. 2.* Attamen si concessio horũ regalium collata fuerit ad beneficiũ Romanæ Ecclesiæ, & de bonis extrà cõcedentis ditionem, & in terris Ecclesię prædictæ sitis; liberè, & absq; superioritatis reservatione cẽsetur collata. Estque porrò in-

deĉēs à Romana Ecclesia aliquem, ut Superiorem recognosci: sensit *Mager. ubi suprà cap.* 16. *num.* 68. *& pluribus seqq.* quod fuit de mente *Paul. de Castr. cons.* 70. *nu.* 7. *lib.* 1. *ex oraculo Bald. cons.* 59. *n.* 1. *lib.* 3. *Jason. cons.* 123. *vol.* 1. & sequuntur *Tusch. tom.* 2. *lit. D. conclus.* 689. *nu.* 31. *& seqq. Thesaur. in d. alleg. nu.* 24. ubi absolutè *in par.* 2. *nu.* 55. hoc ad favorem Romanæ Ecclesiæ expendit; cūcti hoc sustinentes ob varias differentias, quas considerāt inter Ecclesiam Romanam, & & cæteras inferiores, easque recenset *Fajard.* ubi suprà *à n.* 1490. *et seqq.* mirè tamē hosce allatas adducentes differentias refellunt, *Spad. cons.* 5. *&* 6. *tom.* 1. *Card. Alba cons. nu.* 15. 16. *& cons.* 64. *Dian. res.* 4. *par.* 7. *tract.* 10. quibus pariter se opponunt *Hermosil. ad Lop. l.* 9. *tit.* 4. *part.* 5. *glos.* 1. *à nu.* 12. 64. *Cabed. decis.* 13. *part.* 2. *Vela dissert.* 44. *nu.* 42. *tom.* 2. *Cutell. tom.* 2. *decis.* 5. *& in Cod. ad leg. Martin. & in concord. cap.* 4. *à n.* 40. 43. & melius omnium *Fajard. ibidem, del Bene de immunit. Eccles. tom.* 2. *cap.* 9. *dub.* 35. *sect.* 8. *n.* 7. *&* 8. insuper Princeps sæcularis feudi Dños hosce animadvertit Ecclesiasticos feudatarios suos, ratione feudi deficiētes, pecuniaria multa, ac feudi privatione: adnectunt *Suar. defens. fid. cap.* 34. *n.* 26. *lib:* 4. *Borrell. de præst. reg. c.* 71. *n.* 34. & alii per *Escobar de ratiocin. cap.* 7. *n.* 7. Judicis Ecclesiastici sententia super feudi privatione præcedente: erudiūt *Innocens. in cap. verum de for. compet. & Abb. n.* 17. cum quibus annuit *del Bene ubi nuper n.* 17.

Hoc demùm idem dicendum est, quo ad Regalia per Ecclesiasticos possessa; etenim hæc Imperatoris, Regum, & Principum propria sunt, eisq; jure competunt proprio: *Vult. de feud. lib.* 1. *cap.* 5. *sub n.* 7. *Peregrin. de jur. Fisci lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 1. Undè est Ecclesiastici ea possidentes, ut Principes Romani Imperii retinēt, quoniam eorum summa auctoritas ad temporalia non extenditur: *Klocher. de contribut. cap.* 4. *n.* 154. 157. *& cap.* 1. *à n.* 150. *& seqq. Sixtin. de Regalib. lib.* 1. *cap.* 4. *nu.* 119. *& seqq. Giurb. de feud.* §. 1. *gloss.* 3. *nu.* 2. & pro eis reputantur ut laici, *Kloch. d. cap.* 4. *n.* 158. *& seqq. Cusa Cardinal. de concord. Cathol. lib.* 3. *c.* 33. *Franc. Marc. decis.* 454. *n.* 5. *par.* 1. Principique Regalia eis concedēti subjectos esse subdunt, *ex cap. solita de major. & obedient. Parexa de* in-

instrum. edict. tom. 1. *tit.* 5. *resol.* 9. *nu.* 71. 72. *Kloch* ubi nuper, & alii, quos lato exaratoque calamo comptè, ac magistraliter affert *D. Didac. Anton. Fajard. par.* 2. *alleg.* 33. *à nu.* 436. *& plurib. seqq.* Pro quibus Regalibus Ecclesiasticos coram Principe concedente pulsandos esse agglutinant adducti *per Alfar. d. offic. Fiscal. gloss.* 16. *nu.* 216. *Gusman de evict. qu.* 7. *nu.* 40. 41. *Galeot. resp. fisc. resp.* 12. *Gaill. lib.* 1. *obser.* 30. *nu.* 2. *& obser.* 37. *nu.* 11. *Osasc. cōsil.* 3. *nu.* 15. *Mysing. observ.* 58. *cent.* 5. *Salgad. de reg. protect. part.* 3. *cap.* 10. *nu.* 188. *& seqq. & de suppl. ad Sanctiss. par.* 1. *cap.* 1. *à nu.* 134. *& seqq. Parexa* ubi supra *nu.* 64. 69 *Kloch. ibid. nu.* 148. 169. *Mastrill. de Magist. lib.* 3. *cap.* 8. *nu.* 31. *Cutell. decis.* 5. *nu.* 11. *par.* 2. *Merlin. contr. cap.* 13. *num.* 42. 43. *par.* 1. *Fajard ibidem*, ubi opposita mirè absolvit, contrariisque respondet: meritò ad eumdē Principem concedentem appellationes deferuntur: *Surd. cons.* 275 *n.* 11. *Gaill. d. obser.* 30. *nu.* 2. *Montan de regal. cap.* 1. *num.* 6. *Pont. decis.* 2. *nu.* 20. *& seqq. Roland. cons.* 1. *nu.* 141. *vol.* 1. etenim superioritas semper penès remanet concedentem, & jurisdictio circà ea cumulativè cēsetur translata: *Giurb. cons.* 59. *nu.* 2. *Osasc. ibid. num.* 9. *Mastrill. de Magistr. lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 38. *& lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 11. *Parexa. d. resol.* 9. *num.* 69. 70. *Magetus de Advocatia armat. cap.* 808. *Cyriacus contr.* 552. *num.* 4. 5. *par.* 4.

163 Divisiones demùm faciēdæ sunt coram Judice provocantis: instruit *Fab. in §. quædam instit. de act.* contra quē innuit *Valasc. de partit. cap.* 22. *nu.* 16. *Soccin.* autem *in cons.* 14. *lib.* 4. autumat tanquam actus mixtus, & indivisibilis coram Ecclesiastico Judice perfici debere, si Clericus de medio adesset, cui annuit *Maxill. de consuet. Barens. rub. de judic. divisor. in consuetud. si frater, n.* 29. quorum sententia tunc herclè procedit, si antè confectam divisionem de Judice fuit hæsitatum, at si postea Clericus de ea conquestus fuit, tanquam actor suos debet vocare fratres coram eorum Judicibus, edocent nuper laudati.

164 Judex rursus laicus Colonis, aliisque Clerici conductoribus, & debitoribus præcipere nequit, ut pensiones deponant, ad finem satisfaciendi Dño census pro censibus decursis, & non solutis: sustinet *Reg. de Marin. tom* 2. *resol.*

resol. cap. 75. per totum, nisi ageretur de solvendo tributo Principi Supremo: sentit idẽ *Reg. de Marin.ibidem.*Attamẽ Sacr. Concil. Neapolitanũ ex doctrina *Consil. Joan. Bapt. Hodiern. obser. ad decis. Petr. Surd.* 1. *nu.* 5. contra inquilinos domorum Monasterii S. Birgidæ ad instantiam Don Hectoris Pignatelli Domini directi decrevit: Expediantur literæ exequutoriales, pro faciendo deposito: & conducũt ad rem tradita per *Cutell.orat.* 3. *sub n.*29. *Ricc.prax. t.* 3.*res.* 493. *&* 578. *& par.*3. *decis.* 160.*n.*3.*Baron. infrà* ubi edocẽt de jure valere Clerici debitorem depositũ cõficere penès laicam potestatem, idque Clerico creditori intimare,absque censurarũ incursu: verũ si Ecclesiasticus fuerit laudatus, ad tuendum suum inquilinum, fori ei competeret remissio: *Salgad. de Reg. protect. par.* 4.*cap.*8. *à n.* 146.*Bellect. disq. Cleric. par.*1. *de fav.Cler. real.* §. 3. *n.* 20.24. *Carac. de for. privileg. remiss. quæst.* 19. *n.* 7.*& seqq. Mangil.de evict. qu.*6. *n.* 30. quos affert *Baron. de cit. tom.* 2. *in addit. ad qu.* 23.*n.* 3.

165 Nequit pariter sæculare Imperium sequestrum mandare super fructus ab emphiteuta, aliisque debitoribus, & conductoribus Ecclesiæ, vel Ecclesiasticę personę debitos, ex nonnullorum Patrum oraculo, insinuat, & decisum refert per Supremum Concistorii S. Conscientiæ Senatum *Baron. de citatione in addit. ad quæst.* 18.*n.* 36. *tom.*2. & probant scribentes per eum adducti *in tom.* 2. *in addit. ad q.* 17. *n.* 26. & ex Regni assueto stylo sequestrum ab Ecclesiastico ordinatur Judice, cum exequatur laici Imperii:

166 Clericus rursus pignoris emptor, pretio soluto, possessor legitimus, ex justo titulo, Judicis auctoritate efficitur, undè, & si de novo pro eadẽ re pulsatur, ex quo novum dicitur judicium, novaque instantia, & primus jam definit esse Judex: *tex.in l.postea quã, ff. de re judicat. cap. in literis, de offic.Delegat.*coram suo Ecclesiastico Prælato compellẽdus est: *tex. in cap. cum sit generale, de for. compet.* & facit *tex.in l. à Divo Pio, §. si post addictum, ff. de re judic.* cunctæque controversiæ post vẽditionem ortæ absolvuntur coram Judice ordinario,nempè nequaquàm coram eo, qui addictionis sententiam protulit, sed coram eo, qui Judex erit emptoris: mirificè edocent, *Paul. de Castr. in d. §. si post addictum,Guzman. de evict.*

evict. quæst. 7. n. 67. cum seqq. Viv. decis. 527. n. 7. lib. 4. si exequutioni demandata sit sententia, per actualem addictionem, quoniam tunc lis dicitur finita: instruunt *Bart. & Jason. in l. fidejussor, §. si satisdatum, ff. qui satisdar. cogant. Guzm. d quæst. 7. n. 64. Vivian. de jur. patron. decis. 25. n. 5. D. Franc. Salgad. de Reg. protect. part. 4. cap. 14. à nu. 250. Coccin. decis. 184. nu. 3.* alioquin eâ non exequutâ, victus à possessione haud privatur, & lis minimè finita dicitur: subdunt *Ludovis. decis. 223. n. 4. Seraph. decis. 937. n. 2. Pacific. decis. 144. post tract. de Salvian. interdict. Rot. Rom. Recens. decis. 225. n. 2. par. 1. Ludovis. Post. de manut. obser. 12. à n. 160.* & post eodem *tract. decis. 167. n. 761. Stephan. Gratian. discept. for. to. 1. cap. 66.* & alios, quos affert idem *D. Franc. Salgad. de supplic. ad Sanctiss. par. 2. cap. 18. à n. 11. ad 19.*

167 Laicum planè cum Clerico delinquentem per Ecclesiasticum Imperium objurgandum esse firmant *ex l. nulli C. de Judic.* ni continentia causæ dividatur: *Boss. de for. compet. nu. 46. Ambros. de immun. Eccles. cap. 20. nu. 9. & seqq. Scacc. de Jud. lib. 1. cap. 11. nu. 24.* quam sententiam veriorem esse autumant *del Bene de immun. Eccles. tom. 1. cap. 6. dub. 13. & tom. 2. cap. 10. dub. 17. & de parlam. dub. 4. sect. 19. & sect. 39. sub corol. 25. nu. 1. Dian. res. mor. 1. par. 3. tract. 1. & par. 4. res. 7. & in sum. verb. Judex Ecclesiasticus Sperell. decis. 19. nu. 1.* & alii quos cumulat *Baron. de cit. tom. 3. adnot. ad singul. 60. num. 4. & post eos Panimoll. decis. 17. adnot. 1. nu. 36. tom. 1.*

168 Attamen opposita germana est sententia, & absque alia hæsitatione cunctis ferè in subselliis communiter insectata: etenim quo ad eos, qui diversi fori sunt, inconsentaneum haud est, quod causæ continentia dividatur; elatè ex pluribus *Didac. Covarr. pract. cap. 34. num. 1. Ricc. Collect. 368. Gutier. pract. lib. 1. qu. 6. Osasc. Pedem. decis. 103. n. 10. Prosp. Farinac. in prax. part. 1. quæst. 8. nu. 151. Todut. Salinger. de prævent. judic. part. 2. cap. 12. num. 35. Thom. Carlev. de judic. lib. 1. tit. 2. disput. 2. nu. 19. tom. 2.* & faciunt *Anton. Gomez. var. tom. 3. cap. 10. num. 6. Salgad. de supplic. ad sanctiss. part. 2. cap. 14. num. 28. Castill. contr. lib. 6. cap. 165. nu. 47. Mastrill. decis. 138. lib 2. Reg. Sanfelic. decis. 305. num.*

Thor.

Thor. compend. decis. part. 3. *sect.* 3. *verb. remissio*, *& supplem. verb. remissio causæ*, *Præs. de Franc. decis.* 426. *Capyc. consult.* 55. *Capyc. decis.* 273. *Gramm. decis.* 21. *Jul. Clar. qu.* 36. *nu.* 46. *Grivell. decis. Dolan.* 30. *n.* 14. fusè *Cancer. var. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 144. *Roderiq. quæst. regul. tom.* 2. *q.* 2 *art.* 4. *Cevall. de cognit. per viam vilent. lib.* 2. *quæst.*
169 69. Quæ quidem sententia passim in ambobus Sicilię Regnis practicatur, ibique incōcussè notavimus, potissimùm de recenti in causa Andręæ lo Valvo mandatarii, qui per laicum Imperium fuit ad suspēdia furcarū ad mortem damnatus; mandans verò Hjerosolymitanus Eques ad suum fuit obsignatus forum, me in Sup. M. C. adjuncto, sic votante: quod pariter priscis tēporibus factitare notavit *D. Carol. de Graff. de effect. Cler. effect.* 1. *à nu.* 134. *cum sequ.*

Allata sanè itidem procedunt in civilibus causis dividuis, pro quibus unumquemque eorum coram suo Judice compellendum esse dictant *Mart. de jurisd. part. cas.* 118. *Trentacinq; var. lib.* 2. *de judic. resol.* 3. *num.* 3. *Guzman. de evictíon. quæst.* 7. *num.* 47. *Ursill. ad Afflict. in addit. ad decis.* 213. *Capyc. Latr. consult.* 55. *n.* 9. *Thor. compend. decis. part.* 1. *verb. Cleric. litigans*, *& verb. personæ privilegiatæ*, *Alex. Ambrosin. de immun. Eccles. cap.* 2. *nu.* 3. *Steph. Gratian. discept. for. cap.* 115. *n.* 6. *& in cap.* 461. *num.* 1. *&* 2. *Sallinger. Tondut. de prævent. Judic. part.* 2. *cap.* 14. *n.* 9. *& cap.* 18. *n.* 45. 46. *Gaill. lib.* 1. *obser.* 37. *n.* 2. *Prosp. Farinac. part.* 1. *quæst.* 8. *n.* 151. *Jacob. Cancer. part.* 2. *var. cap.* 2. *n.* 149. *Fermosin. in cap. si Clerici*, *quæst.* 10. *de foro competent.* fusè *Sesse de inhibit. cap.* 1. *§. num.* 10. *Castill. contr. tom.* 6. *cap.* 165. *n.* 147. at secùs est
170 in causis Civilibus individuis, pro quibus cunctos corā Ecclesiastica potestate, ratione majoritatis conveniendos esse edocent *Augustin. Barbos. de jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 39. *§.* 2. *nu.* 95. *Sperell. decis.* 19. *à nu.* 21. *Virmigliol. cons.* 210. *n.* 3. quam sententiam veram autumamus, in actionibus individuis petitione, & solutione, in legato ut putà, & in hypothecaria actione, quæ absque alia diminutione transit: insinuant *Virgil. de legit. personæ, cap.* 20. *n.* 38. *vers. ista regul. fallit*, *Anton. Faber. de errorib. pragm. err.* 7. *&* 8. *decad.* 80. *D. Alph. Olea de cess. jur. tit.* 4. *qu.* 6. *n.* 17. *Ant. Gomez var. tom.* 2. *cap.* 10.
de

de individ. explicitè *Rot. Rom. post Merlin. de pignor. decis.* 127. *à nu.* 13. in actionibus verò, quæ licèt petitione individuæ sint, solutione autem dividuæ, ut est evictionis actio: *Valent. illust. jur. quæst. lib.* 2. *tract.* 4. *cap.* 5. *nu.* 25. 26. *Merlin. ibidem*, & alii *ubi nuper*, pro qua unusquisque hæredum pro ratha devincitur: *Gomez ibidem*, *Rot. Rom. Valent. n.* 26. consentaneum esse, ut coram suis Judicibus seorsim pro consequutione damni unusquisq; conveniatur ad suam ratham persolvendam: demùm,

Si qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis;
Excusata suo tempore, Lector habe.

LAUS DEO, BEATÆQUE VIRGINI MARIÆ.

FINIS.

HELENCUS

RERUM, VERBORUMQUE OMNIUM.

A.

An-

B.

Ba.

C.

Ca.

Ci-

ga-

&

Col-

Con-

Col-

Ec-

Ec-

Epi-

Epi-

Eq.

cum

là

Fœ-

In-

nu

K.

L.

La.

vin-

O.

Ob.

One-

P.

Pa.

Cœ-

Per-

Pe-

Pri-

Pu.

R.

Re.

Re-

Re-

sto-

in

T.

Te.

Th.

V

Va.

Vas-

FINIS.

